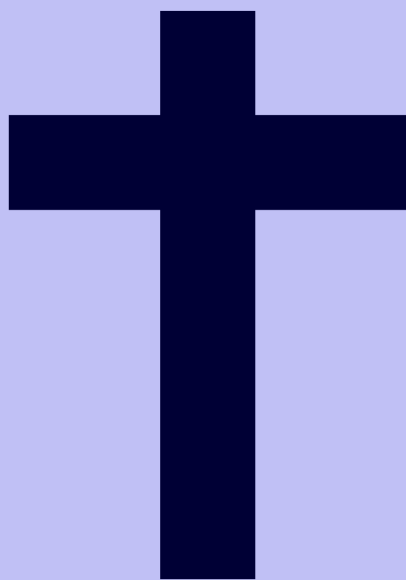

Nəkukuə Ikinan

The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of
Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language of Southeast Tanna, TAFEA
Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416

Contents

Nægkiariien sə rakupwən	1
Matiu	3
Mak	72
Luk	113
Jon	185
Wok Me	237
Rom	304
Fas Korin	336
Seken Korin	367
Kalesia	387
Efesas	398
Filipae	409
Kolosi	417
Fas Tesalonaeka	424
Seken Tesalonaeka	431
Fas Timoti	435
Seken Timoti	444
Taetas	451
Filimon	455
Hipru	457
Jemes	481
Fas Pita	489
Seken Pita	498
Fas Jon	503
Seken Jon	511
Nampa Tri Jon	513
Jut	515
Revelesen	518
Diksonari	552

Preface

This publication is the New Testament in the Nəfe language. The 3000 speakers of Nəfe live in Southeast Tanna, which is located in TAFEA province in southern Vanuatu.

The New Testament in the Nəfe language was translated during the years 2003 to 2013 by the South Tanna Translation and Literacy Project.

Nəgkariien sə rakupwən

In i nəgkariien səvəi translesen rīnostat mo wok irə meste ro sampam

Fwe kupwən aposol me səvəi Iesu Kristo mīne nərmama me nepwīn ipaka tī nīrəha hāmərāi nəkukuə me səvəi Niutestamen. Irəha hāmərāi nəkukuə me nəha ia nəgkariien i Krik. Ro iamīnhi irə tī nəri nə mə nəgkariien səvəi nəkur Kris rəmwhen ia kampani nəgkariien ia kwopun nəha Metel Ist fwe kupwən. Fwe kupwən nərmama me ia Metel Ist nəgkariien me səvənraha hənətui pehe irə səpəmsəpə, mətə ko kraī nəkukuə riti ia nəgkariien i Krik irəha pam həvsini mhəukurən nīpwrān tī nəri nə mə in nə kampani nəgkariien səvənraha. Ipwet mīne ko ikəvsini nəgkariien i Krik ikətə mə ro iamīnhi irə mīne: 'Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. (Jon 1:1)

Kuvərāi raka Niutestamen fwe kupwən ia nəgkariien Krik, kurirə irə nəgkariien amasan səvəi Iesu Kristo ruvirīs mevən mwi meste nari fwe kwopun me nepwīn nərmama hərəirei nəgkariien Krik ikīn. Ro iamīnhi irə nərmama me ia kwopun me nəha hənāməmwur mənāmhəvsini nəgkariien Krik ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien me səvənraha səpəmsəpə.

Ia nuk 2001 nəkur ia Tənə səməme kamhəni nəgkariien i Nəfe hāmter ia kusen riti səvənraha səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe. Kani nəghi kusen nəha mə Saot Tana Translesen mo Litresi Projek. Kurirə irə nərmama ia kusen nəha hərhi pen nəresien riti revən tī Vanuatu Baebol Translesen (VBT) fwe ia Vila. Nərmama ia kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe rəres VBT mə trətui ro iərmama riti truvehe masitu ia nīrəha tī noien wok. Iərmama sə trasitu iamīnha irə kani wok səvənhi mə in rəmwhen ia advaesa. Ia 2003 VBT rərhi pen advaesa riti revən marə tegīn nərmama fwe ia rukwənu nəha Ienmarei. Nəpīn advaesa nəha ruvəuvehe raka, nənə rukwənu me mīne nimwəfwaki me fwe Irupou meste nari fwe Krinpoen hərhi pen nərmama me səvənraha həuvən kəru kəru mhousəsīmwin irəha me ia Kwamera. Ia nəkureien nəha səvənraha, irəha hərpwi rəgīnraha ia nīrəha me nepwīn mə tuhamowok ipaka tī advaesa, mamhəvsini nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nəfe. Ia nuk 2004 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe roeite mwi nərmama me haməuku pen ia rukwənu me mīne nimwəfwaki me pam. Nərmama me nəha həuvehe mhəsēni noien tukrai nəgkariien Nəfe irə. Ro iamīnhi irə kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe rīnamo vi wok səvənhi ia nuk 2004, mārki meste mo sampam ia Niutestamen ia nuk 2013. Ia nuk 2013 kusen səvəi nuvsiniien nəgkariien ruvehe ia Nəfe roeite mwi nərmama ia rukwənu me mīne nimwəfwaki me pam həuvehe kəvsini irapw Niutestamen irəha pam hərəgi fwe Matiu meste Revelesen. Nəpīn həuvəregi pam həsēni mə ramasan pam.

Suatuk sə transleta me hənēsi pen tī nuvsiniien nəgkariien ia Niutestamen ruvehe ia nəgkariien i Nəfe

Nəgkariien i Krik kīmərāi Niutestamen irə fwe kupwən ropə ia nəgkariien i Nəfe nərmama ia Saot Tana kamhəni ipwet mīne. Ko transleta me həuvsini

nægkiariien Krik ruvehe ia nægkiariien i Nəfe resi pen noien səvəi nægkiariien nəkur Kris kamhəni fwe kupwən, mətə saon səvənhi tripkatukwatukw mhə. Ro iamnhi irə, nəpɪn transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həmwur mə (1) translesen səvənraha trɪni irapw nɪpwrai nægkiariien səvəi nægkiariien Krik, nənə (2) translesen səvənraha tresi pen atukwatukw nægkiariien i Nəfe mɪne suatuk sə nərmama kamhəni nægkiariien i Nəfe ipwet mɪne. Nəpɪn transleta me ho pəri wok irəha advaesa, irəha həti pen pɪk ia Niutestamen kɪmərai ia nægkiariien Krik kupwən. Mətə həti pen mwi ia translesen me nepwɪn. Translesen me nəha həti pen pɪk ia nirəha irəha i Revised Standard Version (RSV), Good News Bible (GNB), mɪne Bislama (BSL).

Nægkiariien mi nəha kani irau mə futnot mɪne refrens

Tikəvsini Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, mətəni ia kwopun me nepwɪn leta riti kɪmərai raməmak utə ia nusvenhi nægkiariien riti. Tikətoni mə ro iamnhi irə (a). Leta nəha ramahatən pen mə nægkiariien riti raməmak inhəripw anan ia nɪmwai nəkukuə nəha ikaməvsini. Tikəvsini nægkiariien nəha inhəripw anan ramahatən nɪpwrai nægkiariien riti uə suatuk riti mwi tɪ nuvsiniien nægkiariien nəha ruvehe ia Nəfe. Kani nægkiariien sə ro iamnha irə mə futnot.

Kwopun kɪmərai pen futnot me ikin ia nɪmwai nəkukuə tikətoni mwi inhəripw irə nægkiariien me nepwɪn kamhəni vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan. Kani vas me nəha mə refrens. Tikəvsini refrens me nəha trahatən vas me nepwɪn mwi ia Nəkukuə Ikinan kamhəgkiari ia nari riti rəmwhen ia vas nəha kɪno mak irə raməgkiari mwi irə.

Nənɪmwi nari me

Tikəvsini pam Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, marə mətəni mwi nɪpəri nəkukuə riti mwi nəha ikin nənɪmwi nari me həpɪk irə. Nənɪmwi nari me nəha trasitu ia niram mə tikukurən amasan mwi narimnari me nepwɪn Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə mətə nepwɪn riwən ia Vanuatu. Tikəti pen ia nənɪmwi nari me nəha mətəni narimnari me rəmwhen ia nei me, uə nərimɪru me, uə narimnari me nepwɪn səvəi narəien i nəkur Isrel mɪne nəkur Rom hənərə irə fwe kupwən mətə riwən ia Vanuatu.

Map me

Tikəvsini Niutestamen i ia nægkiariien i Nəfe, mətəni map me nepwɪn. Ia map me nəha tikətoni kwopun me nepwɪn Iesu ramavən ikin fwe kupwən. Map me nepwɪn mwi kamhəhatən navənien me səvəi Pol nəpɪn in ramavən irə mamevən ia kwopun me maməvisau irapw nægkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

Nəkukuə sə rani irapw nɪpwrai nægkiariien me (Diksonari)

Trɪni mɪnuə ikətoni nægkiariien riti ia Niutestamen sə ikreirei nɪpwran ramasan mə tikəmwur mətəni mə kɪmərai pen nægkiariien nəha ia diksonari uə rekəm. Diksonari nəha in nɪpəri nəkukuə sampam, mamɪni irapw nɪpwrai nægkiariien me nepwɪn.

Nɪpwrai nɪniien me

Trɪni mɪnuə ikəkei mətə tikəhatən nərmama ia nari riti sə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, ramasan mə tikətoni nɪpəri nəkukuə sə rani nɪpwrai nɪniien me.

a :: Hemia nao wan futnot.

Matiu

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Matiu rımərai raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən mamini mə iəmə i kani mə Mesaea sə profet kupwən me həməni mə truvehe ruvəuvehe raka. Mesaea nəha in nəha Iesu sə ruvehe mə truehimiru nəkur Isrel mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel. Matiu in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu in rımərai nəkukuə i. Matiu rımərai raka nəkukuə i kurirə nəkur Rom housi testesi nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem ia nuk 70. Mak mine Luk irau mwi kımərai nəkukuə sə raməgkiari ia nımıruien səvəi Iesu. Mətə nəkukuə səvəi Matiu raməgkiari ia narımnari me nepwın səməme hopə ia nəkukuə səvənrau. Matiu raməgkiari pık ia Iesu mə in Mesaea sə nəkukuə səvəi Oltestamen rınaməgkiari irə. Nægkiariien sə Matiu raməgkiari pık irə in i: “Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə” uə “Nıtətə ia neiai.” İkəvsini nəgkiariien nəha fwe ia Oltestamen. Ro iamınhi irə mine nərmama həpık rerınraha rırhi mə Matiu rımərai nəkukuə i ramevən tı nəkur Isrel. Matiu rımərai ia nəkukuə səvənhi mə Iesu Kristo in iahatən asori. Iesu rahatən kıtaha ia loa səvəi Kumwesən mine nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

Kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo

¹ Kwopi nəgkiariien i rani nəghi kaha kupwən me səvəi Iesu Kristo. In kwənəkwas səvəi Kig Tevit mine kwənəkwas səvəi Epraham.

² Epraham in tata səvəi Aesak,
Aesak in tata səvəi Jekop,

Jekop in tata səvəi Juta mine piəvni me,^a

³ Juta in tata səvəi Peres mine Sara. Mama səvənrau nə Tamar.

Peres in tata səvəi Hesron,

Hesron in tata səvəi Ram,

⁴ Ram^b in tata səvəi Aminatap,

Aminatap in tata səvəi Nason,

Nason in tata səvəi Salmon,

⁵ Salmon in tata səvəi Poas. Mama səvəi Poas nə Rehap.

Poas in tata səvəi Opet. Mama səvəi Opet nə Rut.^c

Opet in tata səvəi Jese,

⁶ Jese in tata səvəi Kig Tevit.

Kig Tevit in tata səvəi Solomon. Mama səvəi Solomon nə Patsepa pran səvəi Uria kupwən.

⁷ Solomon in tata səvəi Rehopoam,

Rehopoam in tata səvəi Apia,

Apia in tata səvəi Asa.^d

⁸ Asa in tata səvəi Jehosafat,

Jhosafat in tata səvəi Joram,

Joram i tata səvəi Usia,

⁹ Usia in tata səvəi Jotam,

Jotam in tata səvəi Ahas,

Ahas in tata səvəi Hesekia,

1:1: Jen 22:18, 1Kron 17:11, Luk 3:23-38 **a 1:2:** Juta mine piəvni me irəha pam twelef. Irəha nəha kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. **1:3:** Jen 38:29-30, Rut 4:18-22 **b 1:4:** Nəghın riti mwi Aram (1Kron 2:9) **1:5:** Rut 4:13-17 **c 1:5:** Əvsini nəkukuə nəha Rut ia Oltestamen **1:6:** 2Saml 12:24

d 1:7: Nəghın riti mwi mə Asaf

¹⁰ Hesekia in tata sāvai Manase,
 Manase in tata sāvai Amon,
 Amon in tata sāvai Josaea,

¹¹ Josaea in tata sāvai Jekonaea mine piāvni me. Ia nāpīn nāha kīnārhi irapw
 nākur Isrel hāier mhāvūvān ia tənā Pāpilon.

¹² Ia nāpīn nāha nākur Isrel hāmāier irā mhāvūvān ia tənā Pāpilon, Jekonaea
 in tata sāvai Sealtiel,

Sealtiel in tata sāvai Serupapel,

¹³ Serupapel in tata sāvai Apiut,

Apiut in tata sāvai Eliakim,

Eliakim in tata sāvai Asop,

¹⁴ Asop in tata sāvai Jatok,

Jatok in tata sāvai Akim,

Akim in tata sāvai Eliut,

¹⁵ Eliut in tata sāvai Eleasar,

Eleasar in tata sāvai Matan,

Matan in tata sāvai Jekop,

¹⁶ Jekop in tata sāvai Josef.

Josef nā in iārman sāvai Meri. Meri nā in pran nā mama sāvai Iesu. Iesu nā
 kani nāghīn nā Kristo.

¹⁷ Ro iamīnhi irā fwe Epraham meste pehe Kig Tevīt tata me irāha pam fotin.
 Fwe Kig Tevīt meste pehe kīnārhi irapw nākur Isrel hāier mhāvūvān ia tənā
 Pāpilon tata me irāha pam fotin. Fwe ia nāpīn nāha nākur Isrel hāmāier irā
 mhāvūvān ia tənā Pāpilon meste pehe Kristo rātui tata me irāha pam fotin.

Iesu Kristo rātui

¹⁸ In i nāgkiariien sē rani Iesu Kristo mā rīnāfo mātui. Mama sāvānhi nāghīn
 nā Meri. Fwe kupwān kāsīsāg in mā tresi pen iārman riti nāghīn nā Josef.
 Nāpīn irau krouāpwāh narā pāriien ihi, Meri rātōni mā rīno tīpwīn ia nāgse
 Nānīmwīn Ikinan.

¹⁹ Josef in iārmama riti sē noien sāvānhi ratukwatukw, rāpwāh nokeikeiien
 mā Meri traurīs ia nāmri nārmama. Ro pen nātārīgīen sāvānhi mā trāpwāh
 afafa a in.

²⁰ Mātē nāpīn Josef ramātārīg mā tro iamīnhi, agelo riti sāvai Iārīmānu rier
 pen tukwe ia nāmākrāhāien, mīni mā, “Josef, kwānākwus sāvai Kig Tevīt.
 Tikuvehi Meri mā pran sāim, māpwāh nehekāriien. Iākunouīhi nāha ia tīpwīn
 ruvehe ia nāgse Nānīmwīn Ikinan.

²¹ Meri trārāhi tīni iārman, tikamākeikei mīsegi pen nāghīn nā mā Iesu,^e tī
 nāri nā mā in truvehimīru nārmama me sāvānhi, muvehi raka nārāhāien me
 sāvānrāha.”

²² Narīmnrari me pam i hāier pehe iamīnhi mā nāgkiariien i truvehe mukūā
 sē Iārīmānu rīmāni irapw ia tārhuī profet riti sāvānhi fwe kupwān.

²³ In rīmāni mā, “Hāregi ro. Prān i rīreirei ihi iārman tro tīpwīn, mārāhi tīni
 iārman. Nānā irāha tuhāsegi pen nāghīn nā mā Emanuel.” (Nīpwrai nāhag
 nāha in i mā Kumwesān ramarā tukutaha.)

²⁴ Nāpīn Josef rātui ia napriien sāvānhi, ro nāfe agelo nāha sāvai Iārīmānu
 rīmāni pen tukwe in, muvehi Meri mā pran sāvānhi,

²⁵ mātē rīpkapri pāri mhā irau min meste rārāhi tīni iārman. Nānā Josef
 rīsegi pen nāghīn nā mā Iesu.

1:11: 2King 24:14-15, 2Kron 36:10, Jer 27:20 **1:12:** Esra 3:2 **1:18:** Luk 1:27,35 **1:21:** Luk 1:31,
 2:21 **e** **1:21:** Nīpwrai nāhag nāha mā “Iārīmānu rauvehimīru nārmama.” **1:23:** Aes 7:14 **1:25:**
 Luk 2:7, 21

2

Nāmā hāukurən amasan noien sāvai kāmāhau me

¹ Nəpīn Iesu rīnətui raka ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia, ia nəpīn nəha Kig Herot ramərimənu, nərmama me nepwīn səməme hāukurən amasan noien sāvai kāmāhau me həuku pen fwe meri rautə ikīn, mhəuvehe ia Jerusalem,

² mamhəres mə, “Iəkunouihi nəha rīpkətui a i, in kig sāvai nəkur Isrel, in pəku? Kimaha iahənətoni kāmāhau sāvənhi fwe ia kwopun meri rautə ikīn, nənə iahaməuvehe mə taheiwaiu ia nənimen, mhəuvei pen nisaiien səkīmaha min.”

³ Nəpīn Kig Herot rīregi nəgkiariien nəha, in mīne nəkur Jerusalem me pam həkərinari mhehekīr.

⁴ Nənə Kig Herot rəkwein pris asori me mīne nahatən me səməme kamhatən nəkur Isrel ia Loa sāvai Moses, nənə mərəs pen irəha i mə, “Iəmə nə kani mə Kristo trətui pəku?”

⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ia rukwənu Petlehem ia tənə Jutia. Kimaha iahāukurən mə tro iamīnhi irə ti nəri nə mə profet riti fwe kupwən rīmərāi nəgkiariien i mə:

⁶ ‘Mətə ik Petlehem ia tənə Jutia

rīpkō mhə ik rukwənu auər a ia rukwənu asori me ia tənə Jutia.

Iərman riti truku pen ia niram, mərīmənu ia nərmama.

In trətui amasan ti sipsip me səiou nəkur Isrel.’ ”

⁷ Ia nəpīn nəha Kig Herot rəkwein afafa nāmə me nəha hāukurən amasan noien sāvai kāmāhau me həuvehe. Rəres pen irəha i nəfe nəpīn atukwatukw hənətoni kāmāhau nəha rutə vi a irə.

⁸ Nəpīn həni pam, in rərhi pen irəha, mīni mə, “Kimiaha tihəuvən fwe Petlehem, mhətui amasan ro iəkunouihi nəha mə in pəku. Nəpīn hiətoni, tihəuvehe mhəni sas pehe tukw iou i, pwəh iou mwī iakevən meiwaiu ia nənimen, muvei pen nisaiien səiou min.”

⁹ Nāmə me nəha hətərig pam nəgkiariien sāvai Kig Herot, nənə mhəier. Ia suatuk hətōni kāmāhau nəha hənətoni nəpīn rautə vi a fwe ia kwopun meri rautə ikīn rakupwən ia nīrəha, mamevən meste rərer atukwatukw məhiəpwīn kwopun nəha iəkunouihi ramarə ikīn.

¹⁰ Nəpīn irəha hətōni kāmāhau nəha, rərīnraha ragien, hāgien pīk.

¹¹ Nənə həuvnimwə ia nəkwai nimwə nəha, mhətōni iəkunouihi nəha irau mama sāvənhi Meri, mhənīmwī nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien sāvənraha min. Ia nəpīn nəha həsevər ia tənəripw me sāvənraha, mhəuvei pen nari amasan me min. Həuvei pen kol mīne nise nei mi nə kani mə fragkīnsens mīne mīr.

¹² Nənə ia nəpīn irə, Kumwesən rīnise irəha ia nāməkrəhaien mə tuhəpwəh nīrərigien mhəuvən ti Kig Herot. Ro pen irəha həier, mamhesi pen suatuk əpə, mamhəuvən fwe imwənraha.

Josef mīne Meri krouvehi Iesu, rouap, rouevən fwe Ijip

¹³ Nənə nəpīn nāmə me nəha hāukurən amasan noien sāvai kāmāhau me həuvəier raka, agelo riti sāvai Iərīmənu rier pen ti Josef ia nāməkrəhaien, mīni mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihi i irau mama sāvənhi, mharap, mhərevən fwe ia tənə Ijip, mamhararə fwe ikīn meste iou takīni mə tihərrərig. Rīpkō mhə tui Kig Herot trətui iəkunouihi i mə trousi əpune.”

¹⁴ Ro iamīnhi irə Josef rīskəmter ia nəpīn, mərəhi iəkunouihi i irau mama sāvai iəkunouihi, mhərevən fwe ia Ijip.

¹⁵ Nənə irəhar hararə fwe ikin meste Kig Herot remhə. Nəri nəha rier pehe iaminihi mə nəgkariien i truvehe mukuə sə İərimənu rıməni irapw ia tərhui profet riti səvənhi fwe kupwən. In rıməni mə, “İakəkwein nərək rier ia tənə İjip muvehe.”

Naruagən me səvəi Kig Herot housi əpune nəkwərhakwərha me

¹⁶ Nəpın Kig Herot rətoni mə nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həneikuə irə, niemaha rəpi pik in. In rərhi pen naruagən me səvənhi həuvən mhousi əpune nıpwənəti nərman me pam fwe ia Petlehem mine ia kwopun me ipaka səməme nuk səvənraha kəru meiwaiu. In ramesi pen a nəpın atukwatukw kəməhau nəha rutə vi a irə rəmwhen nəmə me nəha həukurən amasan noien səvəi kəməhau me həməni pen tukwe in.

¹⁷ Narımnari me nəha ro nəgkariien i Profet Jeremaea rıməni ruvəuvehe muvəukuə:

¹⁸ “Kamregi pran riti fwe ia Rama
ramasək maməkwein əpwəmwis.

Rejel nə ramasək ti nıpwənətin me,
nənə nıpkokeikei mhə mə iərmama riti trəgkiari vivi min,
ti nəri nə mə nıpwənətin me həuvəiwən.”

Josef mine Meri mine İesu harevən fwe ia Nasaret

¹⁹ Nəpın Kig Herot remhə, Josef in fwe İjip, nənə agelo riti səvəi İərimənu rier pen tukwe in ia nəməkrəhaien,

²⁰ mını mə, “Əskəmter, mərəhi iəkunouihı i mine mama səvənhi mharevən fwe ia tənə İsrəl. Nərmama me nəha kənamhətui iəkunouihı i mə tuhousi əpune həuvəmha.”

²¹ Ro iaminihi irə Josef rıskəmter irau mama səvəi iəkunouihı, mharevən fwe ia tənə İsrəl.

²² Mətə nəpın Josef rıregi mə Akeleas ruvehi təmwki tata səvənhi Herot, mamərimənu ia tənə Jutia, in rehekır nevənien fwe ikin. Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rınise mwi in ia nəməkrəhaien mə trəpwəh nevənien fwe ikin, in rier mevən fwe ia tənə Kalili.

²³ İa kwopun nəha revən mamarə ia taon riti kani mə Nasaret. Nəri nəha rier pehe iaminihi mo nəgkariien i profet me həməni fwe kupwən ruvəuvehe muvəukuə. İrəha həgkiari ia Kristo, mhəni mə, “Tukəkwein in mə iəmə Nasaret.”

3

Jon Paptaes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ikin

¹ Nuk me nepwın ruvehe mukurau, nənə Jon Paptaes ruvehe ia kwopun akwesakwes ikin fwe ia tənə Jutia, maməvisau m nərmama mə,

² “Kımiaha tihaməkeikei mhərərıg ia noien ərəha me səkımiaha ti nəri nə mə nıtətə ia neiai^a ruvəuvehe ipaka.”

³ Jon nəha in iəmə Profet Aesea rəgkiari irə fwe kupwən nəpın rını mə, “Reri iərmama riti raməkwein əpwəmwis ia kwopun akwesakwes ikin, mamını mə,
‘Kımiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi İərimənu səkıtaha,
mhəmri atukwatukw suatuk ouihı me səvənhi.’ ”

⁴ Jon ramarkahu ia tinari kınə ia nımwheri kamel, mamətəti ia teki nərimıru, maməni kınə mine kwənıpwət ia sukapak.

2:15: Hos 11:1 **2:18:** Jer 31:15, Jen 35:19 **2:20:** Eks 4:19 **2:23:** Luk 2:39, Aes 11:1, 53:2, Jon 1:46
3:2: Mat 4:17, Mak 1:15 ^a **3:2:** Nəpın rıpık Matiu rani nəgkariien i mə “Nıtətə ia neiai.” Nıpwrai nəgkariien i in i “Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **3:3:** Aes 40:3 **3:4:** 2King 1:8

⁵ Nərmama me həpik həier ia Jerusalem mine kwopun me ia tənə Jutia mine kwopun me ipaka ti nui aris Jotan, mamhəuvən ti Jon,

⁶ mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptas ia nirəha ia nui aris Jotan.

⁷ Mətə nəpın Jon rətoni Farisi me mine Satusi me həpik kamhəuvehe mə in tro paptas ia nirəha, in rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwin noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiəha tihaməkeikei mho noien amasan me trahatən pen mə hiənəpwəh pərhiən noien ərəha me səkimiaha.

⁹ Rərəha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nıpwənəti Epraham me ia nirəha.

¹⁰ In rınərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.

¹¹ Iou iakamo paptas ia kimiəha ia nui ti nəri nə mə hiənəpwəh noien ərəha me səkimiaha. Mətə iərmama nəha rauvehe kurirə ia nirak nıskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. Iou iapkəmwhen mhə mə takuvehi raka put səvənhi. In tro paptas ia kimiəha ia Nənımwın Ikinan mine ia napw.

¹² Fök səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə, rınəmak raka ia rəgin. Na trırukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunın mine tekın. Nuni nari me sə ramasan in tripeki pen irəha ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikın, mətə tekın sə rərəha in trihiəi pen napw irə, napw sə tripkıfwə mhə.”

Jon ro paptas ia Iesu

¹³ Ia nəpın nəha Iesu ruku pen ia tənə Kalili, muvehe ia nui aris Jotan mə Jon tro paptas irə.

¹⁴ Mətə Jon raməmwur mamınise in, mamını minuə, “Kwa ik i tiko paptas ia nirak. Rəfo ikuvehe tukw iou mə tako paptas ia niram?”

¹⁵ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikaməkeikei mo paptas ia nirak təkwtəkwuni. Ratukwatukw ti nəri nə mə ia noien nəha krau traou narımnari me pam sə Kumwesən rokeikei həuvehe mhəukuə.” Ro pen Jon rəsəni, mo paptas irə.

¹⁶ Nəpın Jon rino raka paptas ia Iesu, Iesu rutə pehe ia nui, təkwtəkwuni a kəpuapən rəkwag tukwe, in rətoni Nənımwın səvəi Kumwesən rameiwaiu pehe rosi mak inhəripw, muvehe məkure irə.

¹⁷ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mını mə, “In i nərik keikei. Rerik ragien tukwe.”

4

Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhaien

¹ Nənə Nənımwın Ikinan riri pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikın. Ia kwopun nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhaien.

² Iesu rıpkəni mhə nari meste pen nəpın foti ia nəpın mine ia ran. Kurirə ikın nukumhə rınahi pik in.

³ Nənə Setan sə raməmwur mə tro nərmama həmwēi ia nərəhaien, ruvehe, mīni pen tī Iesu i mə, “Trīni mīnuə ik Tīni Kumwesən pərhiēn, nī pen tī kəruətērei me i mə tuhəuvehe mhō nəveginien^a ia nīrəha.”

⁴ Mətə Iesu rīni mə, “Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama trīpkīmīru mhə ia nəveginien əpa, mətə trīmīru ia nəgkiariēn pam sə raku pen ia tərhuī Kumwesən.’ ”

⁵ Nənə Setan ruvehi Iesu, mevən fwe ia taon ikinan nəha Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nimwə səvəi Kumwesən,

⁶ nənə mīni pen tukwe in mə, “Trīni mīnuə ik Tīni Kumwesən pərhiēn, ivə irapw. Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mə,

‘Kumwesən trīni pen tī nagelo me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik, mhəuvehi utə ik ia rəginraha, kamo ikouini nīsum ia kəruətērei riti.’ ”

⁷ Mīregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Mətə kīmərāi pen mwi ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikəpwəh neipweipwīēn Iərimənu Kumwesən səim.’ ”

⁸ Nənə Setan ruvehi mwi in muvehi mevən fwe ia təkue riti sə rəpwəmwi s anan, mahatən irapw nītətə me pam kig me ia tīprənə i kamhərimənu ia nīrəha, mahatən irapw mwi nautə amasan me pam ia nītətə me nəha,

⁹ mīni pen tī Iesu i mə, “Narimnari me pam nəha takuvei pehe mik trīni mīnuə ikisīai iou, mīnimwi nukurhum mi ia nənimek.”

¹⁰ Mətə Iesu rīni pen tukwe in mə, “Evən isipwīn, Setan! Kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tikīnimwi nukurhum mi ia nəmri Iərimənu Kumwesən səim, mīsiāi in. In əpa nə tiko nəkwān.’ ”

¹¹ Ia nəpīn nəha Setan rəpwəh Iesu mamevən. Nənə Iesu rətoni nagelo me həuvehe, mamho tukwini nari mīn.

Iesu rīnaməvisau ia tənə Kalili

¹² Ia nəpīn nəha kəkwtəmhirī Jon Paptaes kuvehi puvnimwə in ia kalapus. Nəpīn Iesu rīregi, in rəpwəh kwopun nəha, mīrərig mevən ia tənə Kalili,

¹³ nənə mīer ia taon nəha Nasaret, mevən mamarə ia Kapaneam. Kapaneam in taon riti ipaka tī nui asori Kalili fwe ia tīprənə səvəi Sepulun mīne Naftali.

¹⁴ Nəri nəha rīer pehe iamīnhi mə nəgkiariēn səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rīmāni mə,

¹⁵ “Tənə səvəi Sepulun mīne tənə səvəi Naftali, ipaka tī nui asori Kalili fwe ia nīkare nui arīs Jotan pen, in i tənə Kalili kwopun nərmama rīpkō mhə irəha nəkur Isrel kamharə ikīn.

¹⁶ Nərmama səməme kamharə ia nəpītəvien

tuhətoni nukuraanien asori riti.

Nərmama səməme kamharə ia təmwkəmwi nemhəien nukuraanien riti trutə məhiəpwīn irəha.”

¹⁷ Ia nəpīn nəha Iesu rīnaməvisau, mīnamīni mə, “Kīmīaha tīhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkīmīaha tī nəri nə mə nītətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.”^b

Iesu rəkwein nərmama nepwīn mə tuhəkurirə in

^a **4:3:** Uə bred **4:4:** Dut 8:3 **4:7:** Dut 6:16 **4:10:** Dut 6:13 **4:11:** Hip 1:6,14 **4:12:** Mak 6:17, Luk 3:19-20 **4:13:** Jon 2:12 **4:17:** Mat 3:2 ^b **4:17:** Nəpīn rīpik Matiu rani nəgkiariēn i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariēn i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

¹⁸ Nəpɪn Iesu ramavən ia nɪkare nui asori Kalili, in rətoni iərmama kəru, Saemon (iəmə kani mwi nəghɪn mə Pita) mɪne piəvni nəghɪn nə Antru. Krauerukw net ia nui tɪ nəri nə mə irau iərmama mi kravi nəmu.

¹⁹ Iesu rɪni pen tɪ nirau i mə, “Rouvehe roukurirə iou. Pwəh iou tako kɪmirau iərmama mi sə kravi nərmama.”

²⁰ Təkwtəkwuni a krouəpwəh net me səvənrau roukurirə in.

²¹ Kurirə ikɪn Iesu ravən ouihi a mwi, mətoni iərmama kəru mwi, Jemes mɪne piəvni nəghɪn nə Jon. Irau tɪni Sepeti mi. Krauəkure ia nəkwai nɪtətə ouihi riti irəhar tata səvənrau kamharɪtiri net me səvənrahar. Iesu rəkwein irau,

²² nənə təkwtəkwuni a krouəpwəh nɪtətə ouihi mɪne tata səvənrau, rouevən roukurirə in.

Iesu ro nərmama me həpɪk həuvehe mhəsanɪn

²³ Iesu revən ia kwopun me pam ia tənə Kalili, mamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau irapw nəgkiariien amasan ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamomasan nərmama me pam səməme kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə mɪne səməme nemhəien rouraha nɪpəri nɪpwrənraha.

²⁴ Ro pen nərmama kamhəni pɪk nəghɪ Iesu. Nəgkiariien səvənraha rəuvirɪs mamevən ia kwopun me pam ia tənə Siria. Nənə irəha həuvehi nərmama me pam səməme kamhemhə, mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Irəha kamhemhə ia nemhəien me səpəmsəpə. Nəpwɪn nɪpwrənraha raməmisə. Nəpwɪn nəremhə me kamharə ia nirəha. Nəpwɪn nemhəien nəha nɪkəvan ramo irəha. Nəpwɪn nɪpəri nɪpwrənraha remhə. Nənə Iesu ro irəha həuvehe mhəsanɪn.

²⁵ Nənə nərmama həpɪk kamhəkurirə ia Iesu. Nəpwɪn həuku pen ia tənə Kalili, nəpwɪn həuku pen fwe Tekapolis, kwopun taon ten ikɪn, nəpwɪn həuku pen ia Jerusalem mɪne tənə Jutia. Nənə nəpwɪn həuku pen ia nɪkare nui arɪs Jotan pen mwi.

5

Iesu ramahatən nərmama me ia təkueɾ

¹ Nəpɪn Iesu rətoni nərmama me həuvəpɪk, rutə ia təkueɾ riti məkure. Nərmama me səvənhi həuvehe tukwe,

² nənə in rɪnamahatən irəha, mɪnamɪni mə,

³ “Nərmama səməme hətə sas ia rerɪnraha mə irəha həmwən ia nərmama nautə səvənraha riwən, rerɪnraha tragien,

tɪ nəri nə mə nɪtətə ia neiai^a səvənraha.

⁴ Nərmama səməme kamhəregi rərəha mamhasək, rerɪnraha tragien,

tɪ nəri nə mə Kumwesən truvehi utə nətərigien səvənraha.

⁵ Nərmama səməme həpkəfiutə mhə ia nirəha, rerɪnraha tragien,

tɪ nəri nə mə Kumwesən truvei pen tɪprənə i mɪnraha.

⁶ Nərmama səməme hokeikei pɪk mə tuhətoni noien atukwatukw, mamhəregi nokeikeiien nəha rəmwən ia iərmama nukumhə ramahi,

maməkwaqwa, rerɪnraha tragien,

tɪ nəri nə mə Kumwesən tro irəha həregi həkuvətə.

⁷ Nərmama səməme kamhapi tɪ nərmama, rerɪnraha tragien,

tɪ nəri nə mə Kumwesən trapɪ mwi tɪ nirəha.

⁸ Nərmama səməme nətərigien səvənraha rəmher, rerɪnraha tragien,

4:19: Luk 5:1-11, Mat 13:47 **4:20:** Mat 19:27 **4:23:** Mak 1:39, Mat 9:3, Wok Me 10:38 **4:24:** Mak 6:55 **4:25:** Mak 3:7-8 **5:3:** Aes 57:15 **a** **5:3:** Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrɪi nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **5:4:** Aes 61:2-3, Rev 7:17
5:5: Sam 37:11 **5:6:** Aes 55:1-2 **5:7:** Jem 2:13 **5:8:** Sam 24:3-4, 51:10, 73:1

- ti nəri nə mə irəha tuhətə Kumwesən.
⁹ Nərmama səməme kamhəmri nəməriniien, rerinraha tragien,
 ti nəri nə mə tukini irəha mə nipwnəti Kumwesən me.
¹⁰ Nərmama səməme kamometə irəha ti nəri nə mə kamho noien atukwatukw,
 rerinraha tragien,
 ti nəri nə mə nitətə ia neiai səvənraha.
¹¹ Kimiaha i rerimiaha tragien nəpən nərmama tuharis əkenhin ia kimiaha,
 mhometə kimiaha, mhəni nəgkiariien ərəha me səpəmsəpə mine neikuəien
 me, mhousi kimiaha irə ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.
¹² Kimiaha tihaməkeikei mhəregi ramasan, mhəgien pik, ti nəri nə mə
 nərkuien səkimiaha rasori fwe ia neiai. Kimiaha hiəukurən mə nərmama
 me hənometə profet kupwən me ia noien a mwi nəha.”

Iesu rəgkiari ia sol mine nukuraanien

- ¹³ “Kimiaha nə hiəmwhen ia sol ia tīprənə i. Mətə trini minuə sol nəsienien
 səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi? Sol nə rīpkəmwhen mhə mə tuko
 nari amasan riti mwi irə. Ramasan mə tukərarki a i, nənə nərmama tuhavən
 irə.
¹⁴ Kimiaha nə hiəmwhen ia nukuraanien ia tīprənə i. Taon riti fwe ia təkure
 təkueər ko rīpkərkwafə mhə.
¹⁵ Nərmama me həpkihiai pen mhə napw ia laet mhəuiui ia nari riti, mətə
 irəha tuhaməkeikei mhəkurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərmama ia
 nəkwai nimwə tuhətoni raməhiapw.
¹⁶ Rəmwhen a mwi ia kimiaha tihaməkeikei mho laet səkimiaha ruək
 asori ia nəmri nərmama pwəh hətoni noien amasan me səkimiaha nənə
 mhəgnəgini Tata səkimiaha fwe ia neiai.”

Iesu rəgkiari ia Loa səvəi Moses

- ¹⁷ “Rerimiaha trəpwəh nīrhien mə iakuvehe mə takərarki Loa səvəi Moses
 mine nəgkiariien səvəi profet kupwən me. Iapkuvehe mhə mə takərarki
 nəgkiariien me səvənraha, mətə iakuvehe mə tako nəgkiariien me səvənraha
 həuvehe mhəukuə.
¹⁸ Iakani nīpərhiienien tukumiaha i mə loa nəha trīpkiwən mhə meste
 tīprənə mine neiai trouiwən. Nəgkiariien kwakwa uə nīpəri nəgkiariien
 kwakwa kimərai pen ia loa nəha trīpkiwən mhə meste narimnari me pam
 tuhəier irapw.
¹⁹ Ro pen iərmama sə trərui loa riti rouihi ia loa me i, mamahatən nərmama
 me mə tuho mwi iamīnhi, tukəkwein in mə iəmə auər a ia nitətə ia neiai. Mətə
 iərmama sə tresi pen loa me i, mamahatən nərmama me irə, tukəkwein in mə
 iəmə asori ia nitətə ia neiai.
²⁰ Iou iakani pehe tukumiaha i mə noien səkimiaha traməkeikei matuk-
 watukw məpi raka noien səvəi nahatən me səvəi Loa mine noien səvəi Farisi
 me. Mə rekəm, kimiaha tihəpwəh nuvniwəien ia nitətə ia neiai ia nəpən riti.”

Iesu rəgkiari ia noien səvəi niemaha

- ²¹ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni pen ti kaha kupwən me səkitaha mə,
 ‘Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama. Trini minuə iərmama riti rousi əpune
 iərmama riti ratukwatukw mə tuko nərpwinien min.’
²² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i iərmama sə ramo niemaha m piəvni,
 ratukwatukw mə tuko nərpwinien min. Iərmama sə trini pen ti piəvni
 mə, ‘Ikamarməri,’ ratukwatukw mə tukuvi irapw in ia nəmri nəmə asori

me. Iærmama sə trəskiari ərəha anan ia piəvni, ratukwatukw mə trevən ia kwopun napw asori rauək ikin.

²³ Ro pen trini minuə ikamərer pen ia nifatə səvəi Kumwesən mə tikuvei pen nari riti min, nənə ia kwopun nəha rerim rirhi mə piam niemaha raməpi in ti nari riti ikino min,

²⁴ tikəpwəh nəri nəha ikuə tikuvei pen m Kumwesən pwəh raməmak ia nikare nifatə, nənə mevən. Tikaməkeikei mukupwən mevən ti piam rouamasan kimirau min, nənə kurirə ikrərig, muvei pen narimnari me səim ia təkure nifatə ramevən ti Kumwesən.

²⁵ Trini minuə iko noien ərəha riti ia iærmama, nənə in rokeikei mə kimirau min tirouarer ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tikevən akwauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpən kimirau irauesi pen ihi suatuk rauevən ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikin. Rərəha mə iærmama nəha ikino noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, nənə iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnimwə ik ia kalapus.

²⁶ Iakani nīpərhienien tukw ik i mə tikəpwəh nierien ia kalapus meste ikərəku pen pam faen me səim.”

Iesu rini mə iærman rerin trəpwəh nakresien pran

²⁷ “Kimiaha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Tikəpwəh nakresien pran səvəi iærməpə.’

²⁸ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i trini minuə iærman riti rətoni pran riti, nənə rerin rakres i, iəmə nəha rinərui raka nəgkiariien nəha ia rerin.

²⁹ Trini minuə nənimem mwatuk ramo ik ikamwei ia nərəhaien, tikukumwiri raka, mərarki. Nənimem nīpəri nīpwram a. Trini minuə ikouraha nīpəri nīpwram ramasan pik məpi raka mə tukərarki pen nīpwram me pam ia kwopun napw asori rauək ikin.

³⁰ Nənə trini minuə rəgim mwatuk ramo ik ikamwei ia nərəhaien, tikərari raka, mərarki. Rəgim nīpəri nīpwram a. Trini minuə ikouraha nīpəri nīpwram ramasan pik məpi raka mə tukərarki pen nīpwram me pam ia kwopun napw asori rauək ikin.”

Iesu rini mə iærman trəpwəh nəpwəhien pran səvənhi

³¹ “Nəgkiariien riti mwi kiməni fwe kupwən in i mə, ‘Iærman sə rokeikei mə trəpwəh pran səvənhi pwəh ruvei pen nimwai nəkukuə riti m pran səvənhi rani mə in rinəpwəh in.’

³² Mətə iou iakani pehe tukumiaha i trini minuə iærman riti rəpwəh pran səvənhi, pran sə ripko əpnəpen mhə nari irau iærməpə, ramouraha səvənhi pran, mamə in revən mamətui iærməpə riti mə triri in. Trini minuə prən nəha resi pen iærməpə riti iamənhi, in ramo noien ərəha. Iærman nəha in ramesi pen ripko mhə iærman atukwatukw səvənhi. Nənə iærman sə ramiri pran sə iærman səvənhi rinəpwəh in ramo noien ərəha. Prən nəha in ramiri səvəi iærməpə.”

Iesu rini mə tikəpwəh nahatən penien nari, muvehi kwəsuahi

³³ “Nəgkiariien riti mwi kimiaha hiəuvəregi raka kiməni pen ti kaha kupwən me in i mə, ‘Tikəpwəh nuvehien kwəsuahi ia nəmri Iærimənu meikuə irə, mətə tikaməkeikei mo nəfe ikiməuvehi kwəsuahi mīni mə tiko.’

34-35 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nuvehien kwəsuaahi iaminihi. Tikəpwəh nahatən penien neiai uə tiprənə uə Jerusalem muvehi kwəsuaahi ia nirəhar, ti nəri nə mə neiai in nə kwopun Kumwesən raməkure ikin mamərimənu, tiprənə in nə nəri Kumwesən ramərpwi utə tipage nisun mi irə, nənə Jerusalem in nə taon səvənhi, in Iərimənu Asori.

36 Tikəpwəh nahatən penien kəmkapwə, muvehi kwəsuaahi irə, ti nəri nə mə ko ipko mhə nimwai nukwənem riti ruvehe məpsan uə ruvehe mīpitəv.

37 Mətə nəgkiariien səim pwəh ro iaminihi. Tikini a ‘Ouəh’ uə ‘Rekəm.’ Nəgkiariien sə rəpi raka nəgkiariien mi nəha ruku pen ti Setan.”

Iesu rini mə tikəpwəh nərpinien noien ərəha səvəi nərmama

38 “Kimiha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Trini minuə iərmama rouraha nənimek riti tukaməkeikei kouraha mwi nənimen riti. Trini minuə iərmama rouraha revik riti tukaməkeikei kouraha mwi revin riti.’

39 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəvisəien kimiha iərmama rərəha, mhəpwəh nərpinien tai noien ərəha səvənhi iaminihi. Trini minuə iərmama riti rəpwi nikare nikəpwim mwatuk, ikuvei pen mwi nikaren mour min.

40 Trini minuə iərmama riti ruvi irəpw ik ia nəgkiariien asori mə truvei raka səim karkahu, ikuvei pen mwi səim kot min.

41 Trini minuə iərmama riti raməkeikei mik mə tikəvrani narimnari me səvənhi mavən kilometa kuatia, ikavən kilometa kəru kimirau min.

42 Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Tikəpwəh niniseien iərmama sə rokeikei mə truvehi ouihi a səim narimnari me.”

Iesu rini mə tikəkeikei nərmama səməme haməmwəki ik

43 “Kimiha hiəuvəregi raka kiməni mə, ‘Tikaməkeikei mokeikei piam nənə məmwəki iərmama sə raməmwəki ik.’

44 Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə kimiha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiha.

45 Noien nəha trahatən pen mə Tata səkimiaha fwe ia neiai nīpwnətīn me nə kimiha, ti nəri nə mə in ramo meri səvənhi rautə nukwəsikər raməhiəpwin nərmama ərəha me mine nərmama amasan me. In ramərhi irəpw mwi nesən raməfwi nərmama atukwatukw mine nərmama həkətukwatukw mhə.

46 Kimiha hiaməfətərig irə? Trini minuə kimiha hiokeikei a nərmama səməme hokeikei kimiha, Kumwesən trəgnəgini kimiha ti nəfe? Nərmama kamərəku pen takis minraha irəha mwi kamho noien nəha!

47 Nənə trini minuə kimiha hiaməgkiari pen m pīəvmiaha me a, nəfe noien amasan hiamo mhəpi raka nərmama me nepwin? Nərmama me səməme hərəirei Kumwesən irəha mwi kamho noien nəha!

48 Ro pen kimiha tihaməkeikei mhatukwatukw rəmwhen ia Tata səkimiaha fwe ia neiai in ratukwatukw.”

6

Iesu rəgkiari ia nəriari penien nari m nərmama nautə səvənraha riwən

1 “Kimiha tihaməsiari nəpin hiamo noien atukwatukw me səkimiaha, mhəpwəh noien ia nəmri nərmama me mə irəha tuhətoni. Trini minuə hiamo iaminihi irə, nərəkuien səkimiaha sə truku pen ti Tata səkimiaha fwe ia neiai triwən.

5:34-35: Aes 66:1, Jem 5:12, Mat 23:22, Wok Me 7:49, Sam 48:2, Aes 66:1 5:37: Jem 5:12 5:38: Eks 21:24, Lev 24:20, Dut 19:21 5:39: Lev 19:18, Jon 18:22-23 5:40: 1Kor 6:7 5:43: Lev 19:18
5:44: Eks 23:4-5, Luk 23:34, Wok Me 7:60, Rom 12:14,20 5:45: Efes 5:1 5:48: Lev 19:2, Dut 18:13
6:1: Mat 23:5

² Nəpɪn ikuə tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nukupwəniən məse kisipw rəmwhen kəuətkəsua me kamho ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia suatuk me mə nərmama tuhətoni mhəgnəgini irəha. Iakani nɪpərhiənien tukumiaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

³ Mətə nəpɪn tikuvei pen nari riti mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən, ikəpwəh nəseniən rəgim mour rukurən nəfe rəgim mwatuk ramo.

⁴ Ro iamɪnhi irə tiko afafa nəriariən səim, nənə səim Tata sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.”

Iesu rəgkiari ia nəfwakiien

⁵ “Nənə nəpɪn kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh noien rəmwhen ia kəuətkəsua me kamho. Irəha kamhərer ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia kwopun me suatuk me həuvehe mamhəvsiek ikin, mamhəfwaki mə nərmama tuhətoni irəha. Irəha hokeikei pik noien nəha, mətə iakani nɪpərhiənien tukumiaha i mə nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

⁶ Mətə nəpɪn tikəfwaki, ikevən ia nəkwai rum səim mərəpinhə, məfwaki m Tata səim sə nərmama həkətoni mhə. Nənə Tata səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nərəkuien mik.

⁷ Nənə nəpɪn kimiaha tihəfwaki, hiəpwəh nɪniən nəgkiariən me rɪpik rəmwhen ia nərmama səməme hərərei Kumwesən kamho. Irəha rərɪnraha rɪrhi mə kumwesən me səvənraha tuhəregi irəha ti nəri nə mə kamhəni nəgkiariən me rɪpik.

⁸ Kimiaha tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha ti nəri nə mə nəpɪn kimiaha hiəpkəres mhə ihi Tata səkimiaha, in ruvəukurən raka narimnari me sə həiwən təni kimiaha.

⁹ Ro pen kimiaha tihəməkeikei mhəfwaki iamɪnhi irə:

‘Tata səkimaha ia neiai,

Pwəh nərmama həsiai nəghim ro ikinan i.

¹⁰ Pwəh nɪtətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

Pwəh ko nəkwam ia tɪprənə rəmwhen kamo nəkwam ia neiai.

¹¹ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpɪn ipwet.

¹² Tikenouenou noien ərəha me səkimaha rəmwhen kimaha iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

¹³ Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ikin, mətə tikinise Setan mə trəpwəh nourahaien kimaha.’

¹⁴ Trini mɪnuə kimiaha hienouenou noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha fve ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkimiaha.

¹⁵ Mətə trini mɪnuə kimiaha hiəpwəh nenouenouien noien ərəha me səvəi nərmama, Tata səkimiaha trəpwəh mwi nenouenouien noien ərəha me səkimiaha.”

Iesu rəgkiari ia nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiien

¹⁶ “Nənə nəpɪn tihəpwəh naniən nari mə tihəfwaki, hiəpwəh noien nənimemiaha rəpou rəmwhen ia kəuətkəsua me kamho. Irəha kamho nənimenraha ruvehe mopəiti mə nərmama me tuhətoni mhəukurən mə kamhəpwəh naniən nari. Iakani nɪpərhiənien tukumiaha i nərmama me nəha həuvəuvehi raka nərəkuien səvənraha.

6:3: Mat 25:37-40 **6:5:** Mat 23:5, Luk 18:10-14 **6:6:** 2King 4:33 **6:7:** Aes 1:15, 1King 18:26-29

6:8: Mat 6:32 **6:9:** Jon 17:6 **6:10:** Mat 7:21, 26:39, Luk 22:42 **6:12:** Mat 6:14-15, Mat 18:21-35

6:13: Luk 22:40, Jem 1:13, Jon 17:15, 2Tes 3:3, 2Tim 4:18, 1Kron 29:11-13 **6:14:** Mak 11:25-26 **6:16:**

Aes 58:5-9

¹⁷ Mətə nəpɪn ikuə tikəpwəh nəniien nari mə tikəfwaki, ikaikuas ia nənimem, mahakwi oel ia nukwənem.

¹⁸ Nənə nərmama tuhəpwəh nətoniien mə ikəpwəh nəniien nari, mətə Tata səim sə nərmama həpkətoni mhə trətoni. Nənə Tata nəha səim sə ramətə narimnari me kamo afafa truvei pehe nəəkuien mik.”

Iesu rəgkiari ia noeiteien nautə ia neiai

¹⁹ “Kimiaha tihəpwəh noeiteien nautə səkimiaha ia tɪprənə i. Ia kwopun i uvne me mine nopweiiien kraouraha nari. Ia kwopun i rakres me kamheitehi nimwə, mamhəuvnimwə, mamhakres.

²⁰ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhoeite nautə səkimiaha ia neiai. Ia kwopun nəha uvne me mine nopweiiien kroupkouraha mhə nari. Rakres me həpkeitehi mhə nimwə mə tuhəuvnimwə mhakres.

²¹ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə kwopun nautə səim raməmak ikin, nətəriɡien səim traməmak mwi ikin.”

Iesu rəgkiari ia nəmri iərmama

²² “Nəmri iərmama in nə rauvei pen nukuraanien m nɪpwran. Ro iamɪnhi irə trɪni mɪnuə nənimem ramasan, nɪpwram pam trukuer ia nukuraanien.

²³ Mətə mə nənimem rərəha, nɪpwram pam trukuer ia nəpitəvien. Trɪni mɪnuə nukuraanien ia rerim ro nəpitəvien irə, ikamarə ia nəpitəvien pərhiien.”

Iesu rəgkiari ia iəmə asori kəru

²⁴ “Iərmama riti riwən ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmə asori kəru. Trɪni mɪnuə ro iamɪnhi irə, trokeikei riti, məmwəki riti, uə trɪsɪai riti mɪpkɪsɪai mhə riti. Kimiaha ko hɪəpkuvehi pəri mhə Kumwesən mine mane mho iəmə asori mi irə səkimiaha mə tiho pəri nəkwanrau.”

Iesu rəgkiari ia nətəriɡ pɪkien ia narimnari me səvəi tɪprənə i

²⁵ “Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nətəriɡ pɪkien tɪ nɪmɪruien səkimiaha, mamhəres nəfe tihani uə nəfe tihənɪmwi. Tihəpwəh nətəriɡ pɪkien ia nɪpwramiaha, mamhəres nəfe tiharkahu i. Nɪmɪruien rɪpko mhə səvəi nəveɡɪniien əpa. Nɪpwrai iərmama rɪpko mhə səvəi tɪnari əpa.

²⁶ Hətə ro menu me i ia nɪmagouagou. Irəha həpwəh nəpweiiien nari, mhəpwəh nesiiien nukwan, mhəpwəh noeiteien nəveɡɪniien ia nimwə sə kamoeite nəveɡɪniien ikin. Mətə Tata səkimiaha ia neiai raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kimiaha hiamasan pɪk mhəpi raka irəha.

²⁷ Sin ia kimiaha ko ro nɪmɪruien səvənhi rəpwəmwis mwi səvəi nəpɪn ouihi a trɪni mɪnuə ramətəriɡ pɪk tukwe? Kimiaha riti ko rɪpko mhə nəri nəha.

²⁸ Ro iamɪnhi irə rəfo hiamətəriɡ pɪk tɪ tɪnari? Hətoni ro tihinari me ia kwopun me mə kamhəfətə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nɪtiriiien tɪnari.

²⁹ Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pɪk, mamarkahu tɪnari amasan me, mətə tɪnari səvənhi rɪpkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

³⁰ Kimiaha nahatətəien səkimiaha rɪpkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tɪnari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kamhəmɪru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamɪnha irə, in truvei pehe mwi tɪnari m kimiaha məpi raka.

³¹ Ro pen tihəpwəh nətəriɡ pɪkien, mamhəres mə, “Tsani nəfe?” uə “Tsənɪmwi nəfe?” uə “Tsarkahu ia nəfe?”

³² Nərmama səməme həreirei Kumwesən kamhətui əmisə nəveginien mine tınari. Nənə Tata səkimiaha ia neiai ruvəukurən raka narimnari me i mə tihaməkeikei mhəuvehi.

³³ Mətə kimiaha tihəkupwən mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə mine noien atukwatukw me səvənhi, nənə in truvei pehe mwi narimnari me pam i m kimiaha.

³⁴ Ro pen kimiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nəfe trakwakwi. Narimnari me səvəi trakwakwi səvəi trakwakwi. Nəsəsauien me səvəi nəpən kuatia nəmwhen raka.”

7

Iesu rəgkiari ia nəkirriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha

¹ “Kimiaha tihəpwəh nəkirriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha kamo Kumwesən rəkiri mwi kimiaha ti noien ərəha me səkimiaha.

² Nəkirriien səkimiaha sə hiaməkiri nərmama irə, tukəkiri mwi kimiaha irə. Nərpwinien səkimiaha sə hiamo m nərmama tukərpwin pehe mwi m kimiaha.

³ Rəfo ikamətə nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nıpəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴ Trini minuə nıpəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamini pen ti piam mə, ‘Əseni iou, pwəh iakiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’

⁵ Ik iərmama sə ikamo kəuətkəsüə tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nıpəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nimwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁶ Kimiaha tihəpwəh nuvei penien nari sə ro ikinan m kuri me. Rərəha mə kuri me nəha hərari mhahi testesi nıpwrəmiaha. Tihəpwəh nərarki penien nəri amasan nənimen rutə pik revən ti pikə me. Rərəha mə pikə me nəha havən irə ia nisunraha.”

Iesu rini mə tikəres nari, mətui nari, mikunkun ia təpinhə

⁷ “Trini minuə hiokeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə tukuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

⁸ İərmama sə raməres nari, truvehi nari. İərmama sə ramətui əmisə nari, trətoni. İərmama sə rakunkun ia təpinhə, tukəsevər tukwe.

⁹ Sin ia kimiaha nəpən iəkunouih i səvənhi rəres bred, truvei pen kəruəterei min,

¹⁰ uə rəres nəmu truvei pen snek? Rekəm!

¹¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvei pen narimnari amasan me m nəkwərəkəwərha me səkimiaha. Mə kimiaha i nəkur ərəha hiəukurən noien iamənhi, hiaməfətərig ia Tata səkimiaha ia neiai? In truvei pen narimnari amasan me rasori mwi m nərmama səməme kamhəres in tukwe.

¹² Ro pen nəfe noien kimiaha hiokeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia nirəha, ti nəri nə mə in i nıpwrəi nəgkiariien me ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.”

Iesu rəgkiari ia suatuk kəru

¹³ “Kimiaha tihaməkeikei mhəukurəu ia ket ouih i. İakani iamənhi irə ti nəri nə mə ket asori mine suatuk sə rimeru ramevən ti nemhəien. Nərmama həpik kamhəukurəu ia ket nəha.

6:32: Mat 6:8 **6:33:** 1King 3:13-14, Sam 37:4,25, Rom 14:17 **6:34:** Eks 16:4,19, Mat 6:11 **7:1:** Rom 2:1, 1Kor 4:5, Jem 4:11-12 **7:2:** Mak 4:24 **7:6:** Mat 10:11 **7:7:** Mak 11:24, Jon 14:13, 15:7, Jon 16:23-24 **7:8:** Jem 1:5, 1Jon 3:22, 1Jon 5:14-15 **7:11:** Jem 1:17 **7:12:** Mat 22:39-40, Luk 6:31, Rom 13:8-10 **7:13:** Jon 10:7,9

14 Mətə ket ouihi mine suatuk əknekın ramevən ti nimiruien. Nərmama houihi a kamhətə suatuk nəha.”

Iesu rəgkiari ia noien səvəi profet eikuə me

15 “Kimiaha tihaməsiari ti profet eikuə me. Irəha tuhəuvehe tukumiaha mhəvi sipsip me ia nirəha, mətə rerınraha rəmwhen ia kuri əprmin me.

16 Kimiaha tihətə irəha, mhəukurən mə irəha profet eikuə me, ti nəri nə mə noien səvənraha trahatən pen. Rəfo, ko kesi nukwai krep ia rəhi, uə nukwai niemis ia nəkwus sə ro rirevin me? Rekəm!

17 Nei amasan raukuə kwənkwai nei amasan, mətə nei ərəha raukuə kwənkwai nei ərəha.

18 Nei amasan ko rəpwəh nukuəien kwənkwai nei ərəha. Nei ərəha ko rəpwəh nukuəien kwənkwai nei amasan.

19 Nei me pam səməme həpkukuə mhə kwənkwanraha sə ramasan kamərai əmwesi irəha, kamərarki pen ia napw.

20 Ro pen kimiaha tihətə irəha mhəukurən mə irəha profet eikuə me ti nəri nə mə noien səvənraha trahatən pen.

21 Nərmama həpik kamhəkwein iou mə, ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə ripko mhə irəha pam tuhəuvnimwə mhə ia nitətə ia neiai.^a Iərmama sə ramo nəkwai Tata səiou sə ramarə ia neiai in truvnimwə.

22 Ia nəpın nəha nərmama həpik tuhəni pehe tukw iou i mə, ‘Iərimənu, Iərimənu, ia nəghim kimaha iahənəvisau m nərmama. Ia nəghim kimaha iahənəkoui irapw nəremhə me ia nərmama. Ia nəghim kimaha iahəno nimtətien asori me ripik. Rəfo ia kimaha?’

23 Mətə iou takini pen atukwatukw ti nirəha i mə, ‘Iou iapkurən raka mhə kimiaha ia nəpın riti. Kimiaha nərmama me hiamə noien ərəha, həuvən isipwin tukw iou.’”

Iesu rəgkiari ia iərmama mi sə krauvrhəkın nimwə

24 “Iərmama sə riregi nəgkiariien me i səiou, mamə nəfe iakiməni, in trəmwhen ia iərmama riti rukurən nari muvrhəkın nimwə səvənhi ia təkure kəruətərei.

25 Nəpın nesən rauə, iapiwən raiu, nimətəgi rəsua ia nimwə nəha, mətə nimwə nəha rəpwəh nimweiien ti nəri nə mə kiməuvrhəkın pen ramərer əknekın ia təkure kəruətərei.

26 Mətə iərmama sə riregi nəgkiariien me i səiou, məpwəh noien nəfe iakiməni, in trəmwhen ia iərmama riti rireirei nari muvrhəkın nimwə səvənhi ia nipəkir.

27 Nəpın nesən rauə, iapiwən raiu, nimətəgi ruvehe məsuə ia nimwə nəha, nənə nimwə nəha rimwei. Nəpın rimwei irə ruvehe mərəha pam.”

28 Nəpın Iesu rini pam nəgkiariien me i, nərmama me hərkəri asori nari ia nahatənien səvənhi,

29 ti nəri nə mə in rahatən irəha rəmwhen iərmama sə rauvehi nasorijen ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvənraha səməme kamhatən Loa.

8

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekın ruvehe məsanin

¹ Nəpın Iesu reiwaiu ia təkuaer nəha, nərmama həpik kamhəkurirə i.

7:14: Wok Me 14:22 7:15: Mat 24:4,24, Wok Me 20:29, 2Tes 2:1 7:16: Kal 5:19-22, Jem 3:12
 7:19: Mat 3:10, Luk 3:9, Jon 15:6 7:20: Mat 12:33 7:21: Luk 6:46, Mat 21:31, Rom 2:13, Jem 1:22,25 a 7:21: Nəpın ripik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nitətə ia neiai.” Nipwrai nəgkiariien i in i “Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” 7:23: Sam 6:8, Mat 10:33, 25:41, Mat 13:41-42, 2Tim 2:19
 7:29: Mak 1:22, Luk 4:32, Jon 7:46

² Nənə iərmama riti nemhəien skai riti ro tekɪn ruvehe tukwe in, mɪnɪmwɪ nukurhun mi ia nənimen, mɪni mə, “Iərimənu. Mə rerɪm ragien, ko iko iou iakəmher?”

³ Nənə Iesu rosə pen rəgɪn, mɪrapi in, mɪni mə, “Rerɪk ragien. Tikuvehe məmher.” Təkwətəkwuni a nemhəien səvəi iərmama nəha raraka irə. Nɪpwran ruvehe məmher mwi.

⁴ Nənə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh nɪniien nəfe iakɪno mik tɪ iərmama riti. Mətə tikevən atukwatukw tɪ pris^a pwəh rətoni nɪpwram mə rəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses rɪməni. Nərmama me tuhətoni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nɪpwram.”

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom ramahatətə ia Iesu

⁵ Iesu revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam. Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikɪn in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Ruvehe tɪ Iesu, məres mə,

⁶ “Iərimənu. Ko ikasɪtu ia nirak? Iərmama sə ramo tukwini nari miou raməmāk fwe ia nəkwai nimwə səiou, mamregi rərəha anan, ko rɪpkavən mhə.”

⁷ Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Iou takuvehe mo in ruvehe məsanɪn.”

⁸ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me rɪni mə, “Iərimənu. Rɪpkə mhə iou iəmə amasan riti. Iapkəmwhen mhə mə tikuvehe muvɪnimwə ia nimwə səiou. Mətə tikɪni a nəkwam, nənə pwəh iərmama sə ramo tukwini nari miou ruvehe məsanɪn. ⁹ Iou mwi iərmama riti sə iakamarə tegɪn nəmə asori me. Naruagən me nepwɪn mwi kamharə tegɪn iou. Nəpɪn iakɪni pen tɪ riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpɪn iakɪni pen tɪ riti mwi mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəpɪn iakɪni pen tɪ iərmama sə ramo tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

¹⁰ Nəpɪn Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, rəkərinari, mɪni pen tɪ nərmama səməme kamhəkurirə in mə, “Iakani nɪpərhiēnien tukumiaha i mə iou iapkətə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi riskai rəmwhen ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.

¹¹ Iakani pehe tukumiaha i mə nərmama həpɪk rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pen ia nɪkaren parei mɪne nɪkaren peraha mhəuvehe mhani pəri nari irəha Epraham mɪne Aesak mɪne Jekop ia Nɪtətə ia Neiai.^b

¹² Mətə nəkur Isrel, irəha nɪpwnətɪ nɪtətə nəha, tukərarki irapw irəha həpɪk fwe iruə ia kwopun rɪpitəv ikɪn. Ia kwopun nəha tuhasək, mhahi tərini revɪnraha.”

¹³ Nənə Iesu rɪni pen tɪ iəmə asori səvəi naruagən me mə, “Evən. Iərmama sə ramo tukwini nari mik trəsənɪn rəmwhen ikɪni nɪpərhiēnien mə tako mik.” Təkwətəkwuni a irə iərmama sə ramo tukwini nari m iəmə asori səvəi naruagən me ruvehe məsanɪn.

Iesu ro mama səvəi Pita ruvehe məsanɪn

¹⁴ Kurirə ikɪn Iesu revən muvɪnimwə ia nimwə səvəi Pita, mətoni kaka pran səvəi Pita raməmāk maməkwiēi fifa.

¹⁵ Iesu rɪrapi rəgɪn, nənə nemhəien raraka irə. Prən nəha riskəmter, mɪnaməpnəpenə nəveginien sənəni.

¹⁶ Ia nəpɪn nəha ia nəruarəv meri ruvəivə irəha həuvehi nərmama həpɪk nəremhə me kamharə ia nirəha həuvehi irəha mhəuvehe tɪ Iesu. In rɪni a nəgkiariien səvənhi, məkoui irapw nənɪmwɪn ərəha me irə, mo mwi səməme kamhemhə irəha pam həuvehe mhəsənɪn.

^{8:4:} Lev 14:1-32, Mat 9:30, Mak 7:36, Luk 17:14 ^a ^{8:4:} Pris me nəha Iesu raməgkiari ia nirəha, irəha nɪmwɪpwi Eron me. Fwe kupwən irəha kamho wok ia nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem. ^{8:5:} Jon 4:47 ^{8:10:} Mat 15:28 ^{8:11:} Sam 107:3, Luk 13:29 ^b ^{8:11:} Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” ^{8:12:} Mat 22:13, 25:30, Luk 13:28 ^{8:14:} 1Kor 9:5

17 Narimnari me i hæier pehe iaminihi mā nægkiariien sāvai Profet Aesea truvehe mukuā. In rimāni mā, “In ruvehi nemhāien me sākītaha mine nāmisiāien me sākītaha.”

Iārmama kārū krouokeikei mā troukurirā Iesu

18 Nāpin Iesu rātoni mā nārmama me hāpik hārer kurau kurau irā, rini pen ti nārmama me sāvānhi mā, “Pwāh sāvān mhāpi simwān pen fwe ia nīkare nui asori.”

19 Ia nāpin nāha iahtān riti sāvai Loa ruvehe mini pen tukwe in mā, “Iahātān, takukurirā ik kwopun pāku tikevān ikin.”

20 Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Kuri āprmin me sāvānraha nīpāg rarā. Menu me ia nīmagouagou tēpwagenraha rarā. Mātā iou, Iāmāti Iārmama, kwopun sāiou riwān mā takapri ikin.”

21 Nānā iārmama riti mwi sā ramārer ia kwopun nāha irāha nārmama me sāvai Iesu rini pen tukwe in mā, “Iārimānu. Takukurirā ik, mātā pwāh iakukupwān mevān mīnimwi raka sāiou tata.”

22 Miregi Iesu rini pen tukwe in mā, “Nārmama sāmāme hāpkukurirā mhā iou rāmwhēn mā hāvāmāhā raka. Tikukurirā iou, māpwāh irāha. Pwāh irāha hānimwi nārmama me sāvānraha sāmāme hāvāmāhā.”

Iesu rinise nīmātagi asori

23 Ia nāpin nāha Iesu rāputā ia nītātā ouihi riti. Nārmama me sāvānhi hākurirā in.

24 Irāha hæier mānāmāhāvān. Ripko mhā tui nīmātagi asori riti rīskāmter ia tākure nui mo peiau peiau me rasori mīnakuār ia nītātā ouihi sāvānraha. Mātā Iesu ramāpri.

25 Ro pen irāha hāvān, mhāsuāpwiri in, māmhāni mā, “Iārimānu! Tikuvehimīru kītaha! Na tsāmwhēnimw!”

26 Miregi Iesu rini pen ti nīrāha i mā, “Rāfo kīmīaha hīāmhekīr? Kwa nahātātāien sākīmīaha rīpkīskai mhā.” Nānā in rīskāmter mīnise nīmātagi mīne nui asori mīni mīnuā troueiwāiu. Tākwtākwuni a mwi narimnari me pam hāvēhe mhāmārinu.

27 Nārmama me sāvānhi nānimēnraha rier. Irāha hāni mā, “Nāfe i iārmama nīmātagi mīne nui krauo nākwan?”

Iesu rākoui irāpw nāremhā me nepwān ia iārmama Katara kārū

28 Nāpin Iesu rier pen ia nīkare nui asori ia tēnā sāvai nāmā Katara, iārmama kārū krouier ia kwopun kānimwi nārmama ikin, rouvehe tukwe in ia suatuk. Nāremhā me kāmhārā ia nīrau, māmhā irāu krauosi nārmama. Iārmama riti riwān ko rukurāu ia suatuk ia kwopun nāha.

29 Nāpin irāu krouātā Iesu, krouākweīn āpwāmwis, rouni mā, “Tini Kumwesān, ikuvehe mā tiko nāfe ia kīmāha? Rosi tiko nāmisiāien m kīmāha, mātā rīpko mhā ihi nāpin atukwatukw sāvānhi uā?”

30 Mātā toue pīkā me hāpik kāmhārku ia kwopun nāha isipwān kwopti ti nīrāha.

31 Nāremhā me nāha hāse Iesu, mhāni mā, “Trini mīnuā ikākoui irāpw kīmāha, pwāh ikārhi pen kīmāha ia hāvān ia reri pīkā me nāha.”

32 Miregi Iesu rini pen ti nīrāha i mā, “Hāvān!” Ro pen irāha hæier ia iārmama mī nāha, mhāvān ia reri pīkā me. Tākwtākwuni a mwi pīkā me pam hāiu, mheiwāiu ia nāpatu, mhāsas pen ia tāmwei nui asori, mhāmwhēnimw.

33 Nārmama sāmāme kāmhātui ti pīkā me hāp, mhāvān ia taon sāvānraha, mhāni irāpw narimnari me pam nāha irāha hānātoni. Irāha hāgkiari pīkā ia nāfe Iesu rino ia iāmā mī nāha nāremhā me hānārā ia nīrau.

³⁴ Nərmama me pam ia taon nəha həier mə tuhətə Iesu ia suatuk. Nəpın hətoni, hase in mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

9

Iesu ro iərmama riti nisun mi krouemhə ruvehe məsanin

¹ Nənə Iesu rəputə ia nitətə ouihi, məpi simwın mwi ia nui asori, muvehe ia taon səvənhi.^a

² Ia kwopun nəha nərmama nepwın həuvehi iərmama riti mhəuvehi mhəuvehe tukwe. Iərmama nəha ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Nəpın Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik. Tikəpwəh nehekiriien. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

³ Nəpın Iesu rini nəgkiariien nəha nahatən me nepwın səvəi Loa həgkiari minraha me, mhəni mə, “Iəmə i rani ərəha Kumwesən.”

⁴ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mını mə, “Rəfo rerimiahə ramrhi ərəha iou iamınhi irə?”

⁵ Nəgkiariien mi sə pəku nəha rıməru tukw iou ti niniien: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer mavən?’

⁶ Mətə iakokeikei mə kimiahə tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasoriien ia tıprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

⁷ Iəmə nəha rərer, mavən, mevən fwe imwəni.

⁸ Nəpın nərmama hətoni nəri nəha, həhekir, nənə həuvehi utə nəghi Kumwesən ti nəri nə mə in ruvei pen nasoriien m nərmama mə tuho iamınhi irə.

Iesu rəkwein Matiu mə trukurirə in

⁹ Nəpın Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, rətoni iərmama riti nəghin nə Matiu raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikın. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Matiu riskəmter mukurirə in.

¹⁰ Kurirə irə Iesu revən maməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Matiu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwın mwi həpik həuvehe mamhani pəri nari irəha min mine nərmama me səvənhi.

¹¹ Nəpın Farisi me hətoni, həni pen ti nərmama me səvənhi mə, “Rəfo ia hatən səkimiahə raməni pəri nari irəha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwın mwi?”

¹² Mətə nəpın Iesu riregi, rini mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

¹³ Ramasan mə kimiahə tihəuvən kahatən kimiahə ia nipwrai nəgkiariien i Kumwesən rıməni ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhosi əpune nərimiru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhəpi ti nirəha me.’ ” Nənə Iesu rarə mını mwi mə, “Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko rıpkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁴ Ia nəpın nəha nərmama me səvəi Jon Paptaes həuvehe ti Iesu, mamhəni mə, “Rəfo kimaha mine Farisi me ia haməpwəh naniiien nari ti nəfwakiiien, mətə nərmama me səim həpwəh noien iamınhi irə?”

¹⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhəni nari, mamhəgien, ti

^{9:1:} Mat 4:13 ^a ^{9:1:} Taon nəha Iesu revən ikın nəghin nə Kapaneam. ^{9:4:} Mat 12:25, Luk 9:47, Jon 2:25 ^{9:6:} Jon 17:2, 5:8 ^{9:11:} Luk 15:2, 19:7 ^{9:13:} Mat 12:7, Hos 6:6 ^{9:14:} Luk 18:12
^{9:15:} Jon 3:29

nəri nə mə iərman sə rɪpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha mɪnraha. Rɪpkatukwatukw mhə mə rerɪnraha trəpou ia nəpɪn nəha. Mətə trɪpkuvehe ia nəpɪn sə tukuvehi raka iərman sə rɪpkarə vi a irau səvənhi pran trɪpkarə mhə mwi irəha mɪnraha. Ia nəpɪn nəha irəha tuhəpwəh naniiən nari tɪ nəfwakiiən.

¹⁶ Iərmama riti riwən ko ruvehi nɪpəri tɪnari vi mɪtiri tukuahag ia ruei tɪnari ivɪs. Trɪni mɪnuə ro iamɪnhi irə, tɪnari vi truvi tərini nənə meitehi asori mwi.

¹⁷ Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kɪno ia teki nəni. Trɪni mɪnuə ro iamɪnhi irə, tiki waen tui me tuhəsisɪ mhəpəruə tɪ nəri nə mə həuvəskai raka. Waen trarɪs pam, nənə tiki waen me tuhərəha. Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me sə hamərməru ihi mə waen vi mɪne tiki waen vi me irau pəri trouəmāk amasan.”^b

Iesu romasan pran riti marə momasan mwi prən ouihi riti

¹⁸ Nəpɪn Iesu rani narimnari me nəha tɪ nɪrəha i, təkwtəkɰuni a mwi iəmə asori riti səvəi nɪmwəfwaki səvəi nəkur Isrel ruvehe tukwe in, mɪnɪmwi nukurhun mi ia nənimen, mɪni mə, “Prənouihi səiou rɪpkemhə a i, mətə tiko muvehe, məmrutə rəgɪm irə, nənə in trɪmɪru mwi.”

¹⁹ Ro pen Iesu riskəmter irəha nərmama me səvənhi, mhəkurirə iəmə nəha.

²⁰ Pran riti fwe ikɪn ramemhə ia nemhəien səvəi nɪpran. Nemhəien nəha rɪnarə rerɪn irə muvehi nuk twelef. Təkwtəkɰuni nəha rukurirə Iesu, muvehe, mɪrapi nusvenhi tɪnari səvənhi.

²¹ In ro iamɪnhi irə mɪne tɪ nəri nə mə rerɪn ramrhi mə, “Rosi ko iakrapi tɪnari səvənhi, ko iakuvehe məsanɪn.”

²² Nəpɪn rɪrapi tɪnari səvəi Iesu, Iesu ruvsini, mətoni prən nəha, mɪni mə, “Prən i. Tikəpwəh nehekɪrien. Nahatətəien səim rɪno raka ik ikuvehe məsanɪn.” Təkwtəkɰuni a prən nəha ruvehe məsanɪn.

²³ Kurirə irə Iesu revən mapirapw ia nɪmwə səvəi Jaeras, mətoni nərmama səməme kamhani nɪpu səvəi nemhəien mɪne nərmama həpɪk kamho nurɪgrɪgɪen asori.

²⁴ In rɪni mə, “Həier. Prənouihi nəha rɪpkemhə mhə, mətə ramapri a.” Irəha həregi harɪs ia Iesu.

²⁵ Mətə nəpɪn həməier irapw irə, in ruvɪnmwə, muvehi rəgi prən ouihi nəha, nənə in rɪmɪru mərer.

²⁶ Nənə nəvisaiuɪen səvəi nəri i revən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan iərmama kəru nənimenrau rɪfwə

²⁷ Nəpɪn Iesu rəpwəh kwopun nəha mamevən, iərmama kəru nənimenrau rɪfwə kroukurirə in, rouəkwein əpwəmwɪs, rouni mə, “Kwənəkɰus səvəi Kig Tevɪt! Api tukumrau!”

²⁸ Nəpɪn Iesu ruvɪnmwə ia nəkwai nɪmwə, iərmama mi nəha nəmrɪnrau rɪfwə krouvehe tukwe in. Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrau i mə, “Kɪmirau irouni nɪpərhiɪen mə iakukurən noien nəri i uə rekəm?”

Mɪregi irau krouni mə, “Ouəh, Iərimənu.”

²⁹ Ro pen in rɪrapi nəmrɪnrau, mɪni mə, “Itə. Pwəh iakomasan nənimemirau rukurirə pen a nahatətəien səkɪmirau.”

³⁰ Nənə nənimenrau rətui, irau krouətə nari. Nənə Iesu rɪnise pen əknekin tɪ nɪrau i mə, “Kɪmirau tɪrouətui amasan tukwe, rouəpwəh nɪniiən nəfe iakɪno m kɪmirau tɪ iərmama riti.”

9:16: Jon 1:17 **b** **9:17:** Iesu rusipekɪn ia nɪpəri tɪnari vi mɪne tɪnari ivɪs, marə mɪni mwi tiki waen tui me mɪne tiki waen vi me. Nusipekɪnien mi nəha nɪpwrənrau mə nahatənien vi səvəi Iesu trɪpkəsi pen mhə nahatənien tui sə nəkur Isrel kamharə irə. **9:21:** Mat 14:36 **9:24:** Jon 11:11 **9:27:** Mat 20:29-34 **9:29:** Mat 8:13 **9:30:** Mat 8:4

³¹ Mətə irau krouəpwəh in, rouevən rouəvisau nəfe Iesu rino minrau nəgkiariien səvənrau ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

Iesu romasan iərmama riti sə iəremhə rarə irə

³² Nəpɪn iərmama mi nəha krouərari rauevən, təkwtəkwni nəha nərmama nepwɪn həiri iərmama riti, mhəiri mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha ko rɪpkəgkiari mhə ti nəri nə mə iəremhə rarə irə.

³³ Nəpɪn Iesu rəkoui irapw raka iəremhə nəha, iərmama nəha rɪnaməgkiari. Nənə nərmama me hətoni həkərinari irə, mamhəni mə, “Kitaha səpkətə raka mhə nari riti iamɪnhi ia tənə Isrel.”

³⁴ Mətə Farisi me həni mə, “In rauvehi nɪskaiien səvəi iəremhə sə in rasori ia nəremhə me, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

Iesu rerɪn rərkwəpɪr ti nərmama

³⁵ Ia nəpɪn nəha Iesu revən ia taon me mine rukwənu me pam, mama-hatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməvisau nəgkiariien amasan ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamomasan nərmama me pam səməme kamhəmhə ia nemhəien me səpəmsəpə mine səməme nemhəien rouraha nɪpəri nɪpwrənraha.

³⁶ Nəpɪn in rətoni nərmama həpɪk anan, rerɪn rərkwəpɪr ti nɪrəha, ti nəri nə mə haməmwur pɪk, mhənəpou. Irəha həmwən ia sipsip me nepwɪn iərmama riwən trətə amasan irəha.

³⁷ Ro iamɪnhi irə Iesu rɪni pen ti nərmama me səvənhi mə, “Nəvegɪnien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pɪk, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houhi a.

³⁸ Ro iamɪnhi irə kɪmiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwɪn mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəvegɪnien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.”^C

10

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkwein pen nərmama səvənhi twelef həuvehe tukwe. Nənə in ruvei pen nasoriien minraha. Ia nasoriien nəha irəha həukurən nəkoui irapwien nənimwɪn ərəha me ia nərmama, mhəukurən mwi nomasanien nərmama me pam səməme kamhəmhə ia nemhəien me səpəmsəpə.

² Aposol me nəha irəha pam twelef nəghɪnraha me i: Sə rukupwən Saemon (iəmə sə kani mə Pita), mine Antru piəvi Saemon, mine Jemes tɪni Sepeti, mine Jon piəvi Jemes,

³ mine Filip, mine Patolomiu, mine Tomas, mine Matiu (iəmə sə kupwən kaməraku pen takis min), mine Jemes tɪni Alfeas, mine Tateas,

⁴ mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia nəmə me nəha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in).

⁵ Nəmə me nəha twelef Iesu rərhi pen irəha, maməvəhag minraha, mani mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nəvənien ti nərmama rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel, mhəpwəh mwi nuvnimwəien ia taon riti səvəi nəkur Sameria.

9:33: Mak 2:12 **9:34:** Mat 12:24, Mak 3:22, Luk 11:15 **9:35:** Mat 4:23, Mak 1:39 **9:36:** Mat 14:14, Nam 27:17, 1King 22:17, Esik 34:5 **9:37:** Sek 10:2, Mak 6:34, Luk 10:2 **C 9:38:** Iesu rusipekin ia nəvegɪnien sə ruvəmruə ia nəmhien. Nusipekinien nəha nɪpwrən mə nərmama həpɪk hənoraka rere mə tuhəuvehe ti Iesu, mətə nərmama səməme tuhasitu ia nɪrəha, mhəiri irəha mhəuvehe houhi a. **10:1:** Mak 6:7, Luk 9:1 **10:5:** Wok Me 13:46

⁶ Mətə kímiaha tihaməkeikei mhəuvən əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwəhen ia sipsip me hənəruei.

⁷ Nəp̄in kímiaha hiamesi pen suatuk səkímiaha mamhəuvən, tihəni irapw iam̄inhi irə mə, ‘N̄itətə ia neiai ruvəuvehe ipaka.’^a

⁸ Kímiaha tihaməkeikei mho nərmama səməme kamhəmhə həuvehe mhəsan̄in. Səməme həuvamhə, kímiaha tiho irəha hətui mwi. Səməme nemhəien skai ro tek̄inraha, kímiaha tiho irəha həuvehe mhəmher. Səməme nəremhə me kamharə ia nirəha, kímiaha tihəkoui irapw nəremhə me nəha ia nirəha. Nasor̄ien i iakauvei pehe m kímiaha hiəpkuvehi mhə nənimen. Ro pen kímiaha tihəsitu ia nərmama me irə, mhəpwəh nəresien nərkuien tukwe.

⁹ Kímiaha tihəpwəh nuvehien kol uə silva uə kapa uə mane riti mwi mhəvai pen ia pəket me səkímiaha.

¹⁰ Kímiaha tiharkahu karkahu kuatia a, mhəuvei pen put, mhəuvehi tənəripw mine kaskin səvəi navəien səkímiaha, mətə tihəpwəh nuvehien sə rəkwaku. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kímiaha hiəmwəhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə nəkur me nəha tuhəkwməni kímiaha, mhəuvei pehe nəfe riwən təni kímiaha.

¹¹ Nəp̄in kímiaha tihəuvən ia taon riti uə rukwənu riti, tihətui iərmama riti sə in rer̄in ragien mə truvehi puvnimwə kímiaha ia nimwə səvənhi, nənə tihamarə ik̄in meste nəp̄in tihəier irə.

¹² Nəp̄in tihəuvnimwə ia nimwə nəha tihəkwein amasan ia nirəha mhəni mə, ‘Nəmər̄inuien ramarə tukumiaha.’

¹³ Nənə tr̄ini minuə nərmama ia nəkwai nimwə nəha rer̄inraha ragien mə tuhəuvehi puvnimwə pehe kímiaha, nəmər̄inuien nəha səkímiaha tramarə ti nirəha, mətə mə rer̄inraha r̄ipkagien mhə tukumiaha, nəmər̄inuien nəha səkímiaha tr̄ir̄er̄ig mwi tukumiaha.

¹⁴ Nənə tr̄ini minuə nərmama nepw̄in həpwəh nəsevərien ia rer̄inraha tukumiaha uə həpwəh nətərigien ia nəgkiariien me səkímiaha, nəp̄in kímiaha tihəier ia nimwə səvənraha uə taon səvənraha, tihaməkeikei mhounouini raka niməkwrur ia nisumiaha, mhahatən pen mə irəha həno noien ərəha.

¹⁵ Iakani n̄ipər̄hienien tukumiaha i ia nəp̄in nəha Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me irə nərpw̄inien səvəi nərmama ia taon nəha tr̄iskai m̄əpi raka nərpw̄inien səvəi tənə Sotom mine Komora fwe kupwən.”

Iesu r̄ini mə tukometə nərmama me səvənhi

¹⁶ “Həregi ro. Iakamər̄hi pen kímiaha mə tihəuvən mhəmwəhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əpr̄m̄in me. Ro pen kímiaha tihaməkeikei mho rəmwəhen ia nərim̄iru sə rukurən nari mine nərim̄iru sə noien səvənhi rəmher.

¹⁷ Kímiaha tihaməsiari nərmama me. Irəha tuhəuvei pen kímiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkímiaha. Irəha tuhərisi mwi kímiaha ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel.

¹⁸ Ti nəri nə mə kímiaha nərmama me səiou, irəha tuhəuvehi kímiaha, mhərpwi irapw kímiaha ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmama səməme kamhərimənu. Mətə mə irəha ho iam̄inha irə kímiaha tihəuvehi nəp̄in riti səkímiaha tihəni irapw nəgkiariien səiou irə ia nəmr̄inraha mine ia nəmri nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.

10:6: Jer 50:6, Mat 15:24 **10:7:** Mat 3:2, 4:17, Luk 10:9,11 **a 10:7:** Nəp̄in r̄ipik Matiu rani nəgkiariien i mə “N̄itətə ia neiai.” N̄ipwrai nəgkiariien i in i “N̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.”

10:8: Wok Me 20:33 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Nam 18:31, Luk 10:7, 1Kor 9:14, 1Tim 5:18 **10:12:** Luk 10:5-6 **10:14:** Luk 10:10-12, Wok Me 13:51, 18:6 **10:15:** Mat 11:24, Jut 7 **10:16:** Luk 10:3, Jon 10:12, Wok Me 20:29, Rom 16:19 **10:17:** Mak 13:9-11, Luk 12:11-12, Luk 21:12-15 **10:18:** Wok Me 25:23, 27:24

19 Nəpɪn nərmama tuhəuvei pen kɪmiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkɪmiaha, tihəpwəh nətəriɡ pɪkien mə kɪmiaha tihəfni irə uə nəfe nəgkiariien tihəni. Kɪmiaha tihəpwəh nətəriɡ pɪkien iamɪnhi tɪ nəri nə mə ia nəpɪn atukwatukw nəha tihəgkiari irə tukuvei pehe m kɪmiaha nəfe nəgkiariien tihəni.

20 Rɪpko mhə nəgkiariien atukw səkɪmiaha tihəni, mətə Nənɪmwɪn səvəi Tata səkɪmiaha trəgkiari ia tərhumiaha.

21 Iərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iamɪnhi ia tɪnɪnraha me. Nəkwərhakwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata me mɪne mama me, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

22 Nərmama me pam tuhəmwəki kɪmiaha tɪ nəri nə mə kɪmiaha nərmama me səiou. Mətə iərmama sə trərər əknekɪn ia nahatətəien səvənhi meste nərhəien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimiru in.

23 Nəpɪn irəha tuhometə kɪmiaha ia taon riti, kɪmiaha tihaməkeikei mhəp mhəuvən ia taon əpə riti. Iakani nɪpərhiəniən tukumiaha i kɪmiaha tihəpkəuvən pam mhə ia taon me ia tənə İsrəl kurirə iou, Iəməti Iərmama, iakuvehe.

24 Iərmama sə kamahatən in rɪpkasori mhə ia iahtən səvənhi. Iərmama sə ramo tukwini nari rɪpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.

25 Trɪni mɪnuə iərmama sə kamahatən in ruvehe mɪnəmwhən ia iahtən səvənhi, uə iərmama sə ramo tukwini nari ruvehe mɪnəmwhən ia iəmə asori səvənhi, rerɪnrau tragien. Iou iəmə asori səkɪmiaha, mətə irəha həməni ərəha iou mə iou iəremhə asori Pielsepul. Ro iamɪnhi irə hiəukurən mə irəha tuhəni ərəha anan mwi kɪmiaha nərmama me səiou.

26 Ro pen kɪmiaha tihəpwəh nehekɪriən irəha. Narɪmnari me pam səməme hamərkwafə tihaməkeikei mhəier irapw. Narɪmnari me pam səməme haməmək afafa tukaməkeikei kətəni kuvehi irapw ia nukuraanien.

27 Nəfe nəgkiariien iakani pehe tukumiaha ia nəpitəvien, kɪmiaha tihaməkeikei mhəni irapw ia nukuraanien. Nəfe nəgkiariien hiamregi kaməsɪwən irə, kɪmiaha tihaməkeikei mhəni irapw ia təkure nɪmwə me.

28 Kɪmiaha tihəpwəh nehekɪriən nərmama səməme həukurən nousi əpuneien nɪpwramiaha, mətə ko həpwəh nousi əpuneien nənɪmwɪmiaha. Mətə kɪmiaha tihaməkeikei mhehekɪr Kumwesən tɪ nəri nə mə in rukurən nouraha pəriien nɪpwramiaha mɪne nənɪmwɪmiaha ia kwəpun napw asori rauək ikin.

29 Rerɪmiaha rɪrhi ro kwəti menu me. Nənɪmenraha reiwaiu. Kauvehi kəru ia silin sə rouihi anan kuatia. Mətə mə Tata səkɪmiaha rɪpkəsəni mhə menu me nəha ko riti rəpwəh nɪmweiiən ia tɪprənə memhə.

30 Hətə ro nɪmwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən rɪnəvsini pam raka irəha.

31 Ro iamɪnhi irə kɪmiaha tihəpwəh nehekɪriən. Ia nənɪmen kɪmiaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpɪk.

32 Iərmama sə trɪni irapw ia nəmri nərmama mə in iərmama riti səiou, iou mwi takɪni irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə in iərmama riti səiou.

33 Mətə iərmama sə trɪni irapw ia nəmri nərmama mə in rɪreirei iou, iou mwi takɪni irapw ia nəmri Tata səiou ia neiai mə iakreirei in.”

Iesu rəgkiari ia nəmərɪnuien mɪne nəvisəien

10:20: Jon 14:26, 1Kor 2:4 **10:21:** Maeka 7:6, Mat 10:35, Mak 13:12, Luk 21:16 **10:22:** Mat 24:9,13, Mak 13:13, Luk 21:17, Jon 5:18-21 **10:23:** Mat 16:28 **10:24:** Luk 6:40, Jon 13:16, 15:20 **10:25:** Mat 9:34, 12:24, Mak 3:22, Luk 11:15 **10:26:** Mak 4:22, Luk 8:17 **10:28:** Jem 4:12 **10:31:** Mat 6:26, 12:12 **10:33:** Mak 8:38, Luk 9:26, 2Tim 2:12

³⁴ “Rərəha mə rerimiahaha ramrhi iou mə iakuvehe mə tako nərmama ia tıprənə i harə ia nəməriniuen. Iapkuvehe mhə mə tako nərmama harə ia nəməriniuen, mətə iakuvehe mə tako nərmama həuai irəha me, mhəvisə.

³⁵ Iakuvehe mə tako
‘iərmama rəvisə irau tata səvənhi,
pran rəvisə irau mama səvənhi,
prisiini pran rəvisə irau kaka pran səvənhi.

³⁶ Iərmama riti trətoni
mə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi tuhaməmwəki
in.’

³⁷ Iərmama sə rokeikei pik tata səvənhi uə mama səvənhi məpi raka in rokeikei iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou. Nənə iərmama sə rokeikei pik tini iərman uə tini pran məpi raka in rokeikei iou rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou.

³⁸ Iərmama sə ripkuvehi utə mhə nei kamarkuauı səvənhi, məvrani mukurirə iou, rəpwəh nəmwhenien mə truvehe mo in iərmama riti səiou.

³⁹ Iərmama sə rokeikei mə trəkwətəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.”

Iesu rəgkiari ia nərəkuien səvəi nəkur atukwatukw me

⁴⁰ “Iərmama sə raməsevər ia rerin tukumiahaha rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

⁴¹ Iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in profet, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəi profet. Nənə iərmama sə raməsevər ia rerin ti iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama atukwatukw, in truvehi nərəkuien səvənhi rəmwhen ia nərəkuien səvəi iərmama atukwatukw.

⁴² Nənə iərmama sə truvei pen nui əkwieı a m iərmama riti ti nəri nə mə in rukurən mə iərmama nəha in iərmama riti səiou, nəri auər a mə in reiwaiu ia nərmama nepwın səiou, mətə iakani nipərhiendien tukumiahaha i mə iərmama nəha traməkeikei muvehi nərəkuien səvənhi.”

11

Nərmama me səvəi Jon Paptəes həuvən mhətə Iesu

¹ Nəpin Iesu rəvəhag pam m nərmama səvənhi twelef, in rier ia kwopun nəha, mevən ia taon me səvəi nəkur Kalili mə trahatən irəha məvisau minraha.

² Ia nəpin nəha Jon Paptəes raməmak ia kalapus. Nəpin rıregi narimnari me Iesu Kristo ramo, in rərhi pen nərmama nepwın səvənhi

³ həuvən mə tuhəres pen Iesu i mə, “Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə ripko mhə ik i rosi kimaha tahətui səpə iti uə?”

⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiahaha tihəuvən mhəni pen ti Jon nəfe hiəregi mhətoni.

⁵ Nərmama me nəmrinraha rıfwə hətui mhətə nari, nənə səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhəvən. Nərmama səməme nemhəien skai ro tekınraha həuvehe mhəmher, nənə səməme nəkwəregınraha ruvisimw rəkwag həregi nari. Nərmama me nepwın səməme kupwən həuvəmhə, təkwtəkwuni nəha həuvəmiru mwi, nənə nərmama me nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariien amasan minraha.

⁶ Iərmama sə ramətə iou, trini minuə in ripkimwei mhə ia nahatətəien səvənhi ti nari riti iakamo, rerin tragien.”

10:37: Dut 33:9 **10:38:** Mat 16:24-25, Mak 8:34-35, Luk 9:23-24, Luk 17:33, Jon 12:25 **10:40:** Mak 9:37, Luk 10:16, Jon 13:20 **10:42:** Mat 25:40 **11:2:** Mat 14:3 **11:3:** Mal 3:1 **11:5:** Aes 35:5-6, Aes 61:1 **11:6:** Mat 13:57, 26:31

Iesu rægkiari ia Jon Paptaes

⁷ Nəpɪn nərmama me səvəi Jon hənərari mənəm həuvən, Iesu rɪnamægkiari ia Jon, mɪnamɪni pen tɪ nərmama me i mə, “Fwe kupwən, kɪmɪaha hɪəier ia taon me mɪne rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikɪn mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwaɪ nɪg rɪpkərəer atukwatukw mhə nəpɪn mətəgi rauini? Rekəm.

⁸ Kɪmɪaha hɪəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rauvei pen tɪnari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tɪnari amasan me kamharə ia nɪmwə me səvəi kɪg me.

⁹ Kɪmɪaha hɪəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nɪpərhiɛnɪen. Kɪmɪaha hɪəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i mə iəmə i in rasori məpi raka profet.

¹⁰ In iərmama sə Nəkukuə Ikinan ramægkiari irə, nəpɪn rɪni mə, ‘Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trægkiari tukwini səiou, in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.’

¹¹ Iakani nɪpərhiɛnɪen tukumiaha i mə nərmama me səməme nɪpran me hərəhi irəha ia tɪprənə i riti riwən rasori məpi raka Jon Paptaes. Mətə nərmama me pam ia nɪtətə ia neiai^a sə in reiwaiu anan ia nɪrəha in rasori məpi raka Jon.

¹² Ia nəpɪn nəha Jon Paptaes rɪnaməvisau irə ruvehe meste pehe ipwet mɪne, nɪtətə ia neiai rauvɪrɪs mamevən ia nɪskaiɛn, nənə nərmama skai me kamhəkwtəmhirɪ.^b

¹³ Fwe kupwən meste pehe nəpɪn səvəi Jon, profet me pam mɪne Loa səvəi Moses kamhəni irapw narimnari me sə tuhəuvehe.

¹⁴ Nənə trɪni mɪnuə rerɪmɪaha ragien tɪ nɪregiɛn nəgkiariɛn i səiou, iakani pehe tukumiaha i mə Jon in nə Elaeja sə profet me həməni mə truvehe mwɪ.

¹⁵ Iərmama sə nəkwəregɪn rarə tɪ nɪregiɛn nari traməkeikei mətərɪg amasan.

¹⁶ Takɪni nəfe nəgkiariɛn musipekɪn ia noien səvəi nərmama ipwet mɪne? Irəha həmwhen ia nəkwərhakwərha me kamhəkure ia kwopun kamapɪr ikɪn, mamhəkwein pen ia irəha me nepwɪn mə,

¹⁷ ‘Kɪmaha iahani nɪpu səvəi nagienɪen tukumiaha, mətə kɪmɪaha hɪəpko mhə tanis.

Iahani nɪpu səvəi nemhəien, mətə kɪmɪaha hɪəpkasək mhə.’

¹⁸ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Jon rɪməuvehe, mɪpkəni mhə nari, məpwəh nənimwiɛn waen, nənə irəha həni mə, ‘Iəremhə rarə irə.’

¹⁹ Iou Iəməti Iərmama iakɪməuvehe, maməni nari, mamənimwi rəmwhen a ia nɪrəha, nənə irəha həni mə, ‘Hətə ro iəmə nəha, in raməni pɪk nari, mamənimwi mamakonə i, mamavən pəri irəha nərmama səməme kamərəku pen takɪs mɪnrəha mɪne nərmama ərəha me nepwɪn mwɪ!’ Mətə noien amasan me səvəi nərmama səməme kamhesi pen nukurəniɛn səvəi Kumwesən kamhəhatən pen mə nukurəniɛn nəha ro nɪpərhiɛnɪen.”

Iesu ramægkiari skai m nərmama nepwɪn

11:7: Mat 3:5 **11:9:** Luk 1:76 **11:10:** Mak 1:2, Jon 3:28 **a 11:11:** Nəpɪn rɪpɪk Matiu rani nəgkiariɛn i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkiariɛn i in i “Nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

11:12: Luk 16:16 **b 11:12:** Suatuk riti mwɪ tɪ nɪniɛn vas 12 in i mə: “Ia nəpɪn nəha Jon Paptaes rɪnamostat maməvisau muvehe meste ipwet mɪne nəmə skai me kamhousari mə tuhouraha nɪtətə ia neiai. Nənə nərmama səməme kamhousari əknekɪn həuvnimwə pen irə.” **11:14:** Mal 4:5, Mat 17:10-13, Mak 9:11-13 **11:18:** Mat 3:4 **11:19:** Mat 9:14

²⁰ Ia nǎpɪn nǎha Iesu rɪnamǎgkiari skai m nǎrmama me ia taon me sǎ in rɪno nɪmtǎtien asori me sǎvǎnhi rɪpɪk ikin, tɪ nǎri nǎ mǎ irǎha hǎpkǎpwǎh mhǎ noien ǎrǎha me sǎvǎnraha.

²¹ In rɪni mǎ, “Trǎrǎha anan tukumiaha nǎkur Korasin! Trǎrǎha anan tukumiaha nǎkur Petsaeta! Iakino raka nɪmtǎtien asori me ia taon mi sǎkimiaha, mǎtǎ kɪmiaha hiǎpkǎpwǎh mhǎ noien ǎrǎha me sǎkimiaha. Rɪpɪni mɪnuǎ iakino nɪmtǎtien me nǎha ia taon mi nǎha Taea mɪne Saeton, tui raka ko nǎrmama me ikin hǎnarkahu raka tɪnari ivɪs, mhǎkure ia nɪmwrakw, mhǎpwǎh noien ǎrǎha me sǎvǎnraha.

²² Mǎtǎ iou iakani pehe tukumiaha i ia nǎpɪn nǎha Kumwesǎn trǎrpwɪn noien ǎrǎha me irǎ nǎrpwɪnien sǎkimiaha trɪskai mǎpi raka nǎrpwɪnien sǎvǎi nǎkur Taea mɪne Saeton.

²³ Nǎnǎ kɪmiaha nǎkur Kapaneam. Tukǎfo ia kɪmiaha? Ko kuvehi utǎ kɪmiaha hiǎuvǎn ia neiai? Rekǎm! Tukuvehi irapw kɪmiaha hiǎuvǎn inhǎrɪpw ia Imwei Nǎkur Hǎuvamhǎ. Iakino raka nɪmtǎtien asori me ia taon sǎkimiaha, mǎtǎ kɪmiaha hiǎpkǎpwǎh mhǎ noien ǎrǎha me sǎkimiaha. Rɪpɪni mɪnuǎ iakino nɪmtǎtien me nǎha ia taon nǎha Sotom fwe kupwǎn ko ramarǎ ihɪ meste ipwet mɪne.

²⁴ Mǎtǎ iou iakani pehe tukumiaha i ia nǎpɪn nǎha Kumwesǎn trǎrpwɪn noien ǎrǎha me irǎ, nǎrpwɪnien sǎkimiaha trɪskai mǎpi raka nǎrpwɪnien sǎvǎi tǎnǎ Sotom fwe kupwǎn.”

Iesu rǎgnǎgɪni Tata sǎvǎnhi

²⁵ Ia nǎpɪn nǎha Iesu rɪni irapw mǎ, “Tata sǎiou Iǎrɪmǎnu ia neiai mɪne tɪprǎnǎ, iakani tanak tukw ik, tɪ nǎri nǎ mǎ ikinǎrkwafǎ narimnari me i. Nǎrmama sǎmǎme hǎukurǎn nari mɪne sǎmǎme kɪnahatǎn amasan irǎha hǎpkǎtoni mhǎ. Mǎtǎ iko pui pen m nǎrmama sǎmǎme hǎmwhen ia nɪpwnǎti nǎkwǎrhakwǎrha me hǎtoni.

²⁶ Ouǎh, Tata, nǎri nǎha ikino ramesi pen a nǎtǎrɪgɪen amasan sǎim.”

Iesu rǎkwein nǎrmama mǎ tuhǎuvehe tukwe

²⁷ Iesu rarǎ mɪni pen mwi tɪ nǎrmama me i mǎ, “Tata sǎiou rɪnǎmri pehe raka narimnari me pam ia rǎgɪk, iou Tɪni. Nǎnǎ iǎrmama riti riwǎn rukurǎn iou, mǎtǎ Tata sǎiou ǎpa. Nǎnǎ iǎrmama riti riwǎn rukurǎn sǎiou Tata, Iou ǎpa mɪne nǎrmama me nǎha sǎmǎme rerik ragɪen mǎ tako pui pen in mɪnraha.

²⁸ Hǎuvehe tukw iou kɪmiaha i sǎmǎme hɪamo pɪk wok mamhǎvrani nari pǎmpǎm me nǎnǎ pwǎh iakuvei pehe napwɪsien m kɪmiaha.

²⁹ Kɪmiaha tihǎuvehi nǎgkiariien me sǎiou sǎmǎme iakamahatǎn kɪmiaha irǎ, mhatipǎ pen ia nuramiaha rǎmwhen ia nǎri katipǎ pen ia nurai kau mǎ trǎrar. Pwǎh iakahatǎn kɪmiaha ia noien me sǎiou. Iou iǎmǎ afafa. Rerik reiwaiu. Nǎnǎ kɪmiaha tihǎtoni napwɪsien ia nɪmɪruien sǎkimiaha.

³⁰ Kɪmiaha tiho iamɪnhi irǎ tɪ nǎri nǎ mǎ nǎgkiariien sǎ iakamahatǎn kɪmiaha irǎ rɪmǎru, nǎnǎ narimnari me sǎ takuvei pehe m kɪmiaha mǎ tihǎuvehi hǎpwǎh nɪpamien.”

12

Iesu in ramǎrɪmǎnu ia Sapat

¹ Ia nǎpɪn nǎha, ia Sapat riti, Iesu ramavǎn mamǎpi sɪmwɪn ia nɪmei wit me nepwɪn. Nǎrmama me sǎvǎnhi nukumhǎ rɪnamahi irǎha, nǎnǎ hǎnamesi kwǎnkwai wit mǎnamhani. ² Mǎtǎ nǎpɪn Farisi me hǎtoni, hǎni pen tukwe in

11:21: Jon 3:6 **11:22:** Aes 23, Esik 26-28, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Sek 9:2-4 **11:23:** Aes 14:13-15, Jen 19:24-28 **11:24:** Mat 10:15, Luk 10:12 **11:25:** 1Kor 1:26-29 **11:27:** Mat 28:18, Jon 3:35, 17:2, Fil 2:9, Jon 1:18, 10:15 **11:28:** Jer 31:25 **11:29:** Jer 6:16 **11:30:** 1Jon 5:3 **12:1:** Dut 23:25
12:2: Eks 20:10

mə, “Ətə ro. Nərmama me səim kamho noien riti rıpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat.”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə İkinan nəfe Kig Tevit rino fwe kupwən uə? Ia nəpin nəha in mine nərmama me səvənhi nukumhə ramahi irəha,

⁴ Kig Tevit ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, məni bred ikinan sə raməmak ia nifatə. Rıpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in mine nərmama me səvənhi tuhani bred nəha, mətə pris me əpa həukurən naniien.

⁵ Uə rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Loa səkitaha mə ia Sapat me pris me fwe ia nimwə səvəi Kumwesən kamhərui loa səvəi Sapat mətə Kumwesən rətə mə irəha həpwəh noien nari riti rərəha?

⁶ İakani pehe tukumiaha i nari riti rasori məpi raka nimwə səvəi Kumwesən in i ia kwopun i.

⁷ Kumwesən rıməni mə, ‘İakəpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhousi əpune nərimiru me mhəuvehi pehe miou, mətə iakokeikei mə irəha tuhapi ti nirəha me.’ Rıpinuə kimiaha hiəukurən nıpwrai nəgkiariien i ko hiəpwəh nini ərəhaien nərmama me səiou. İrəha həpwəh noien nari riti rərəha.

⁸ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iou, İəməti İərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

Iesu romasan rəgi iərmama riti

⁹ Iesu rəpwəh kwopun nəha, mevən, muvniwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur İsel.

¹⁰ İərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe. Ko rıpkuvi atukw mhə i. Farisi me həres pen Iesu i mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tukomasan iərmama sə ramemhə uə rekəm?” Kamhətərig ia Iesu mə trəfni irə. Trini minuə rəsəni, tuhəni ərəha in tukwe.

¹¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha, trini minuə sipsip riti səvənhi rivə pen ia ruei tənə ia Sapat trəpwəh raməmak? In traməkeikei məkwətəmhiri, muvehi utə.

¹² Mətə iərmama in ramasan məpi raka sipsip! Ro iamınhi irə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tuko noien amasan ia Sapat.”

¹³ Nənə Iesu rəgkiari m iərmama sə rəgin rərfe, mını mə, “Tiko muvi atukw rəgin.” İərmama nəha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi məsanin rəmwhen ia nıkare rəgin.

¹⁴ Mətə Farisi me həier irapw, mhousəsımwın irəha me, mənəmhəni ərəha İesu, mənəmhətui suatuk mə tuhousi əpune in.

Iesu in iəmə sə Kumwesən ruvərfi raka in

¹⁵ Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, ro pen rier ia kwopun nəha. Nərmama həpik həkurirə in. Səməme kamhemhə in ro irəha pam həuvehe mhəsanin,

¹⁶ nənə minise pen ti nirəha i mə tuhəpwəh niniien nəghin kamo nərmama həregi həukurən in.

¹⁷ Narimnari me i həier pehe iamınhi mə nəgkiariien səvəi Profet Aesea truvehe mukuə. In rıməni mə,

¹⁸ “Hətə ro iərmama sə ramo tukwini nari miou. İakimərfi raka in.

İakokeikei pik in, rerik ragien tukwe.

Takəmri pen Nənımwın səiou ramarə irə,

nənə in trīni irapw noien atukwatukw ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁹ In trīpkəvisə mhə uə trəpwəh nətəpaharien.

Nərmama tuhəpwəh niregien rerin ia suatuk me.

²⁰ In truvehi məru nərmama səməme həpkiskai mhə

rəmwhen kauvehi məru kwənkwai nig sə rərkwəpīr,

nənə səməme nəgsenraha rinamiwən in truvehi məru irəha

rəmwhen kauvehi məru nukumheəv ia napw sə na trīfwə.

Tro iamīnhi irə mamevən meste in tro narimnari me pam həuvehe mhatukw-
watukw.

²¹ Nənə nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhəmri pen əknekin nətərigien səvənraha irə.”

Nərmama kamhəni ərəha Iesu mə iəremhə rarə irə

²² Nəpīn riti nərmama nepwīn həiri iərmama riti mhəiri mhəuvehe ti Iesu. Iərmama nəha nənimen rīfwə ko rīpkəgkiari mhə ti nəri nə mə iəremhə rarə irə. Nənə Iesu ro in ruvehe məsanin. Iərmama nəha rəgkiari, mətə mwi nari.

²³ Nənə nərmama me pam nənimenraha rier. Həni mə, “Nərmama. Rosi iəmə i in i kwənəkwus səvəi Kig Tevit kitaha sameitenhi uə?”

²⁴ Mətə nəpīn Farisi me həregi, həni mə, “Rekəm! Iəmə nəha rauvehi nīskaiien səvəi iəremhə asori nəha Pielsepul, maməkoui irapw nəremhə me irə.”

²⁵ Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mīni pen ti nīrəha i mə, “Trīni mīnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nītətə sə ieni nəha ramərimənu irə truvehe mərəha. Trīni mīnuə nərmama ia rukwənu riti uə ia nəkwai nīm-wə riti həuai irəha me ia kusen kəru, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

²⁶ Nənə mə nīpərhienien i Setan raməkoui irapw nəremhə me səvənhi ia nərmama, noien nəha ramahatən pen mə narəien səvənhi ro kəru. In ramousi atukw a in. Mə ro iamīnhi irə nītətə sə in ramərimənu irə trəfərer əpwəm-wis?

²⁷ Kīmīaha hiaməni iou mə iakaməkoui irapw nəremhə me ia nīskaiien səvəi Pielsepul. Trīni mīnuə nəgkiariien nəha səkīmīaha ro nīpərhienien, rəfo ia nərmama me səkīmīaha? Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me ia nīskaiien səvəi sin? Səvəi Setan? Rekəm! Ro pen ramasan mə irəha tuhəkiri nəgkiariien i səkīmīaha.

²⁸ Mətə iou iakaməkoui irapw nəremhə me ia nīskaiien səvəi Nənīm-wīn səvəi Kumwesən. Noien nəha ramahatən pen mə nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe raka tukumīaha.

²⁹ Uə iərmama riti trəfo muv-nīm-wə, makres narimnari me ia nəkwai nīm-wə səvəi iəmə skai riti? In traməkəikei mukupwən məkw-təm-hiri iəmə skai nəha, mərihi rəgīn mi mīne nīsun mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nīm-wə səvənhi.

³⁰ Iərmama sə rīpkukurirə mhə iou in raman əpə ia nīrak. Nənə iərmama sə rīpkasitu mhə ia nīrak, mamiri pehe nərmama həuvehe tukw iou, in raməkoui kīrkiri irəha.

³¹ Ro pen iakani pehe tukumīaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nərmama tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwīnien. Mətə iərmama sə trīni ərəha Nənīm-wīn Ikinan, Kumwesən trīpkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti.

³² Iərmama sə trīni nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpwīnien.

Mætə iərmama sə trīni nægkiariien ərəha riti muəsi Nənimwīn Ikinan i, Kumwesən trijkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti. Nərpwīnien səvənhi trarə ia nitətə ipwet mīne mīne ia nitətə sə trijkuvehe.”

Iesu rægkiari ia kwənkwai nei me

³³ “Nei amasan rukuə nukwai nei amasan, mætə nei ərəha rukuə nukwai nei ərəha. Nei amasan uə nei ərəha tihətə sas a ia kwənkwanrau.

³⁴ Kīmīaha hiəmwhen ia kuse snek me səməme kamhahi əpune iərəmə! Kīmīaha nəkur ərəha tihəfo mhəni nægkiariien amasan? Ko hiəpko mhə, ti nəri nə mə iərmama ramægkiari, ramīni irapw a nəfe nətərigien rerīn rukuər irə.

³⁵ Iərmama amasan rani irapw nægkiariien amasan ti nəri nə mə rerīn rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nægkiariien ərəha ti nəri nə mə rerīn rukuər ia nətərigien ərəha.

³⁶ Iakani pehe tukumīaha i ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, in trəres nægkiariien ərəha me pam sə nərmama me həmāni əpnāpen, nənə irəha tuhaməkeikei mhəni pen tukwe in mə hənəfo irə mhəni.

³⁷ Nægkiariien me səim sə ikamīni, Kumwesən trəkiri nægkiariien me nəha mætə sas ia niram mə ik iərmama atukwatukw uə ik iərmama ərəha.”

Farisi me mīne nahatən me səvəi Loa kamhəres nīmtətien riti

³⁸ Nənə nahatən me nepwīn səvəi Loa mīne Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kīmaha iahokeikei mə tiko nīmtətien riti pwəh iahətoni ro.”

³⁹ Mætə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Kīmīaha nərmama ipwet mīne hiāmətui a nīmtətien ti nəri nə mə noien səkīmīaha rikou. Kīmīaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman səvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nīmtətien riti mwi m kīmīaha, mætə nīmtətien əpa səvəi Profet Jona.

⁴⁰ Fwe kupwən Profet Jona raməmāk ia tīpwi nəmu asori nəpīn ia ran kahar mīne nəpīn ia nəpīn kahar. Rəmwhen a mwi iou, Iəməti Iərmama, takarə ia reri tīprənə nəpīn ia ran kahar mīne nəpīn ia nəpīn kahar.

⁴¹ Ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mīne, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn nəmə Nineve hərəgi Profet Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mætə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.

⁴² Ia nəpīn nəha Kumwesən trəkiri nərmama me irə ti noien me səvənraha, prən asori sə rīnamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mīne, nənə mīni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə prən nəha ruku pen ia nīkare tənə fwe isipwīn anan muvehe mə trīregi nukurənien səvəi Solomon. Mætə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

⁴³ Nəpīn kinəkoui irapw nənimwīn ərəha riti ia iərmama, nənimwīn ərəha nəha trəfo irə? Trevən mavən ia kwopun me sə nui riwən ikīn, mamətui kwopun trapwis ikīn. Mætə mə rīpkətoni mhə,

⁴⁴ trægkiari iamīnhi irə mə, “Təkrərig mwi mevən ti nimwə fwe səiou sə iakīmāier irə.” Nənə nəpīn rīrərig muvehe, trətoni mə nimwə nəha ro tekīn, kīnaies amasan irə, narīmīnari me pam kamhəmrimər a ia təmwhekinraha.

⁴⁵ Nənə in trevən miri mwi nənimwīn ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri

iærmama næha. Nænæ nimiruien sævæi iærmama næha truvehe mærahæ anan mæpi raka sæ kupwæn. Næri næha iakani truvehe meste nærmama ærahæ me i ipwet mine.”

Mama me sævæi Iesu mine piævni me mini kitirimæni me

⁴⁶ Næpin Iesu ramægkiari m nærmama, nærmama nepwin hætoni piævni me mine mama sævænhi kamhærer fwe iruæ mamhæres in mæ tuhægkiari ro min.

⁴⁷ Nænæ iærmama riti rini pen ti Iesu i mæ, “Ætæ ro! Sæim mama mine piam me kamhærer fwe iruæ, mamhætui ik. Iræha hokeikei mæ tuhægkiari mik.”

⁴⁸ Mætæ Iesu rini mæ, “Sin næha sæiou mama? Nisimæ næha piak me?”

⁴⁹ In ruini ræggin ia nærmama me sævænhi, mini mæ, “Kimiæha i mama me sæiou. Kimiæha i piak me.

⁵⁰ Iærmama sæ ramo nækwai Tata sæiou fwe ia neiai, in næ piak mine kitirimak mine mama sæiou.”

13

Iesu rusipekin ia iærmama sæ rauini nuni nari

¹ Ia næpin næha Iesu rier ia nimwæ mevæn mækure ia nikare nui asori.

² Nærmama me hæpik hæuvehe mhousæsimwin pen iræha me tukwe. Ro pen Iesu ræputæ ia nitætæ ouihi riti fwe peraha mækure iræ. Nærmama me pam kamhærer parei ia nipækir.

³ Nænæ in rani narimnari me ripik ti niræha i, mausipekin, mamini mæ, “Hæregi ro. Næpin riti, iærmama riti revæn mæ truini nuni nari me ia næmhien sævænhi.

⁴ Næpin rauini nuni nari me, nuni nari me nepwin hæsas pen ia suatuk, nænæ menu me hæuvehe mhani pam.

⁵ Nepwin hæsas pen ia tækure kæpwier tivrænæ rouihi ikin. Hæuveræ akwauakw a ti næri næ mæ nuanraha ripkeiwaiu amasan mhæ ia tivrænæ.

⁶ Mætæ næpin meri rækwiri, mænhi, haukei pam ti næri næ mæ nuanraha rouihi.

⁷ Nuni nari me nepwin hæsas pen ia tivrænæ sæ nækwus ærahæ rauviris ikin. Nækwus ærahæ me hæuviris mhæuvehe mhousæman pam iræha.

⁸ Nænæ nuni nari me nepwin hæsas pen ia tivrænæ amasan, nænæ mhæukuæ. Nepwin kwænkwan hantret, nepwin kwænkwan sikisti, nepwin kwænkwan toti.

⁹ Iærmama sæ nækwæregin raræ ti niregiiën nari tramækeikei mætærig amasan.”

¹⁰ Kuriræ iræ nærmama me sævæi Iesu hæuvehe, mhæni pen tukwe in mæ, “Ræfo ikamægkiari m nærmama ia nusipekinien me?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen ti niræha i mæ, “Kimiæha nærmama me sæiou kinæsevæ ia suatuk tukumiæha hiæukuræn narimnari me i ia nitætæ ia neiaia hænamærkwafæ fwe kupwæn. Mætæ nærmæpæ me, kipkæsevæ mhæ ia suatuk ti niræha mæ tuhæukuræn narimnari me næha iaminihi.

¹² Ro iaminihi iræ ti næri næ mæ iærmama sæ kuvei pen nari riti min, ro wok iræ, tukuvei pen sæ rækwaku min, nænæ in truvehi ræmwhen mæpi raka. Mætæ iærmama sæ kuvei pen nari riti min, ro næri auær a iræ, tukuvehi raka pam tukwe.

¹³ Iou iakamægkiari minraha ia nusipekinien me ti næri næ mæ kamhætui, mætæ hæpkætæ mhæ nari. Kamhæregi, mætæ hæpkregi mhæ nari mhæukuræn.

12:46: Mat 13:55 **12:50:** Jon 15:14, Rom 8:29 **13:2:** Luk 5:1-3 **a 13:11:** Næpin ripik Matiu rani nægkiariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nipwrai nægkiariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.”

13:12: Mat 25:29, Mak 4:25, Luk 8:18, 19:26 **13:13:** Dut 29:4

14 Noien sāvənraha ro nægkiariien i sāvai Profet Aesea ruvəuvehe muvəukuə. Rini mə,

‘Kimiaha tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəp̄in riti tihəpkregi mhə mhəukurən.

Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəp̄in riti tihəpkətoni mhə mhəukurən.

15 Tro iam̄in̄ha irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəreginraha mine nənimenraha.

Mətə trini minuə həpwəh noien iam̄in̄ha irə,

nəfe nəgh̄in̄ tuhəukurən nətoniien ia nənimenraha

nənə mhəregi ia nəkwəreginraha,

uə tuhəukurən ia rerinraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsan̄in̄.’

16 Mətə kimiaha nəmrimiaha ramətə nari, nəkwəregim̄iaha ramregi nari. Ro iam̄in̄hi irə rerim̄iaha traməkeikei magien.

17 Iakam̄ini n̄ip̄ərhiēnien tukum̄iaha i mə fwe kupwən profet me həp̄ik̄ mine nəkur atukwatukw me həp̄ik̄ hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nægkiariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.

18 Hətəriḡ iou pwəh iakini irapw n̄ip̄wrai nusipekinien sāvai iərmama sə rauini nuni nari me.

19 Nuni nari sə rəsas pen ia suatuk rəmwhen ia iərmama sə ramregi nəvisaiien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mətə in r̄ireirei n̄ip̄wran. Ro pen Setan ruvehe akwauakw, muvehi raka nægkiariien nəha ia nətəriḡien sāvənhi.

20 Nuni nari sə rəsas pen ia təkure kəpwier rəmwhen ia iərmama sə ramregi nægkiariien amasan, nənə təkwtək̄wuni a ruvehi, magien tukwe.

21 Mətə nægkiariien nəha r̄ip̄keiwaiu amasan mhə ia rerin̄ rəmwhen ia nuai nei me. In truvehi nægkiariien nəha sāvai nəp̄in̄ oūihi a. Nəp̄in̄ nərmama tuho nəm̄isəien̄ min, uə tuhometə in ti nægkiariien amasan, traraka akwauakw a irə.

22 Nuni nari sə rəsas pen ia t̄ip̄rənə nəkwus ərəha r̄auvir̄is̄ ikin̄ rəmwhen ia iərmama sə r̄iregi nægkiariien amasan, mətə ramətəriḡ p̄ik̄ ia narimnari me sāvai t̄ip̄rənə i. Mane rameikuə irə, mavi raka nətəriḡien sāvənhi. Nətəriḡien me nəha housəman nægkiariien amasan. Rəpwəh nukuəien.

23 Mətə nuni nari sə rəsas pen ia t̄ip̄rənə amasan rəmwhen ia iərmama sə r̄iregi nægkiariien amasan, mukurən n̄ip̄wran, mukuə. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Iesu rusipekin̄ ia nurhi ərəha

24 Nənə Iesu r̄ini nusipekinien riti mwi ti nirəha i mə, “Nitətə ia neiai rəmwhen ia iərmama sə ruini nuni nari amasan me ia nəm̄hien sāvənhi,

25 mətə nəp̄in̄ nərmama me sāvənhi kamhapri, iərmama sə raməmwəki in ruvehe, muini pen mwi nuni nurhi ərəha ia nəkwai nəm̄hien nəha, nənə mier mamevən.

26 Nəp̄in̄ nuni nari amasan me həutə pehe, mətə nurhi ərəha mwi rutə ia rerinraha.

27 Iəmə asori nəha sāvənhi nərmama nepw̄in̄ kamho tukwini nari min. Irəha həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, ‘Iəmə asori. Ikinəp̄wei nuni nari amasan me ia nəm̄hien səim. Mətə rəfo nurhi ərəha mwi fwe ikin̄?’

28 M̄iregi in r̄ini pen ti nirəha i mə, ‘Kwa iərmama sə raməmwəki iou r̄ino.’

Miregi narmama samame kamho tukwini nari min hani pen tukwe in ma, 'Ro iamihni ira ikokeikei ma kimaha tahauvan mheivi raka nurhi araha?'

²⁹ Matē in rini mā, 'Rekam. Rārāha mā kimiaha hiameivi utā nurhi arāha, nānā mheivi utā pekīn sē ramasan me.

³⁰ Pwāh irāha hātā pāri meste nāpīn nāha tuhāmruā irā. Ia nāpīn nāha takīni pen tī narmama me sēiou samame tuhesi kwānkwai nari amasan me nāha mā, Kimiaha tihakupwān mhousāsimwīn nurhi arāha, mhārihi tārini ia kusen me mā tukārarki pen ia napw. Matē kwānkwai nari amasan me kimiaha tihāpeki, mhāuvehe, mhāmri ia nimwā sēiou sē iakamoeite nāveginien ikīn.' "

Iesu rusipekīn ia nuni nei sē rouihi anan

³¹ Iesu rini irapw nusipekinien riti mwi ti nirāha i, mini mā, "Nītātā ia neiai rāmwhen ia kwānuni nei nāha mastat. Iarmama riti ruvehi, mēpwei ia nāmhiēn sāvānhi.

³² Nuni mastat in rouihi anan ia nuni nei me, matē nāpīn rutā, rasori mēpi raka nāpīgīn me pam, muvehe mo nei irā, menu me ia nimagouagou hāuvehe mho pen kwātāpag me sāvānraha ia rēgīn me."

Iesu rusipekīn ia yis

³³ Nānā Iesu rini pen nusipekinien riti mwi ti nirāha i, mini mā, "Nītātā ia neiai rāmwhen ia yis sē pran riti ruvehi, mārapi irau flaoa ripik, nānā mēpwāh meste yis rāse floa me pam rāsisi."

³⁴ Iesu rēgkiari m narmama me ia nusipekinien me a. Nēgkiariēn riti mwi riwān rini mahatān irāha irā.

³⁵ Iesu ro iamihni ira mā nēgkiariēn i profet riti sāvāi Kumwesān rīmāni fwe kupwān truvehe mukuā. Rini mā, "Takēgkiari ia nusipekinien me, mini irapw narimnari me sē iakīnarkwafā i nāpīn nāha iakīno tīprānā i meste pehe ipwet mine."

Nīpwrai nusipekinien sāvāi nurhi arāha

³⁶ Iesu rēgkiari pam, mēpwāh narmama me, muvnimwā ia nēkwai nimwā. Nānā narmama me sāvānhi hāuvehe tukwe, mhāni mā, "Tikāusiāre pui pehe ro nīpwrai nusipekinien nāha ikīmāni ia nurhi arāha sē rutā ia nāmhiēn."

³⁷ Miregi Iesu rini mā, "Iarmama sē rauini nuni nari amasan me in nē iou, Iāmāti Iarmama.

³⁸ Nāmhiēn in nē tīprānā i. Nuni nari amasan me irāha nē nīpwnāti nītātā sē Kumwesān rāmārimānu irā. Nurhi arāha me irāha nē nīpwnāti Setan, iāremhā arāha.

³⁹ Iarmama sē rāmwāki iāmā asori sāvāi nāmhiēn, muini pen nurhi arāha in nē Setan. Nāpīn nuni nari amasan me hāmruā irā in nē nāpīn sampam. Nānā narmama me nāha hāuvān mhesi kwānkwan irāha nē nagelo me.

⁴⁰ Rāmwhen mā narmama housāsimwīn nurhi arāha, nānā mhāuvāni ia napw, ia nāpīn sampam tro mwi iamihni irā.

⁴¹ Iou, Iāmāti Iarmama, takārhi pen nagelo me sēiou, hāuvān ia kwopun me sēiou sē iakāmārimānu ikīn. Nānā irāha tuhāpeki raka narimnari me pam samame kamho narmama kamhāmwei ia nārāhaiēn mine nēkur arāha me pam,

⁴² nānā mhārarki pen irāha ia napw asori. Ia kwopun nāha narmama tuhasāk, mhāhi tārini revīnraha.

⁴³ Nənə nəkur atukwatukw tuhəuvnimwə ia nitətə sə Tata səvənraha ramərimənu irə, nənə mhəhiapw rosi meri. Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rusipekin ia mane asori sə kinimwi ia tiprənə

⁴⁴ “Nitətə ia neiai rəmwhen ia mane asori kinimwi ia tiprənə riti. Iərmama riti raman mətəni mane nəha, rarə minimwi mwi. Ti nəri nə mə rerin ragien pik, in rəmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri tiprənə nəha.”

Iesu rusipekin ia kəruətərei amasan riti kani mə pel

⁴⁵ “Nənə riti mwi. Nitətə ia neiai rəmwhen ia iərmama riti sə ramətui kəruətərei amasan me nəha kani mə pel mə trəmri pen nəmri nari ia nirəha, nənə muvehi mane.

⁴⁶ Nəpin rətəni pel riti nənimen rutə pik, revən məmri pen nəmri nari ia narimnari me pam səvənhi, muvehi mane irə, nənə mevən muvehi nəmri pel nəha.”

Iesu rusipekin ia net

⁴⁷ “Nənə riti mwi. Nitətə ia neiai rəmwhen ia net sə kərarki pen ia nəkwai təsi, ruvehi nəmu me səpəmsəpə.

⁴⁸ Nəpin net ruvəkuə, nərmama həvi parei, mhəkure, mənəmhouai nəmu me. Sə ramasan me kamhəvai pen ia tənəripw me, mətə sə rərəha me kamhərarki.

⁴⁹ Tro mwi iamini irə ia nəpin sampam. Nagelo me tuhəuvən, mhəpeki raka nəkur ərəha ia reri nəkur amasan,

⁵⁰ nənə mhərarki pen irəha ia kwopun napw asori rauək ikin. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.”

⁵¹ Iesu rəgkiari pam, nənə mərəs pen nərmama me i səvənhi mə, “Narimnari me i iakini pehe tukumiaha i hiəregi mhəukurən nipwranraha uə rekəm?”

Miregi irəha həni mə “Ouəh. Kimaha iahəukurən.”

⁵² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ro iamini irə iərmama sə kupwən in iahatən səvəi Loa, mətə kurirə irə kahatən amasan in ia nitətə ia neiai, in rəmwhen ia iəmə asori riti nautə me ripik fwe ia nəkwai nimwə səvənhi. In rukurən nuvnimwəien mipeki raka nautə me sə vi irau nautə me sə tui.”^b

Nəkur imwei Iesu həpwəh nisaiien in

⁵³ Nəpin Iesu rini irapw pam nusipekinien me i, in rəpwəh kwopun nəha,

⁵⁴ mevən ia Nasaret, imwəni atukwatukw, minamahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Irəha nənimenraha rier. Həni mə, “Iəmə i ruvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo mamə nimtətien me i?”

⁵⁵ Kwa tini Josef i iəmə sə riməuvrhəkin nimwə! Səvənhi mama nə nəghin nə Meri. Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas, mine Saemon.

⁵⁶ Kitiriməni me pam hamarə ia rukwənu i kitaha minraha. Ro iamini irə iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku?”

⁵⁷ Nənə rerinraha ripkagien mhə ti Iesu. Həpwəh nisaiien in.

Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiəi profet riti, mətə nəkur imwəni me mine nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi ko həpwəh nisaiien in.”

⁵⁸ Nənə Iesu ripko mhə nimtətien me ripik ia kwopun nəha, ti nəri nə mə nəkur imwəni me həpwəh ninien nipərhiienien irə.

13:43: Dan 12:3 **13:44:** Mat 19:29, Luk 14:33, Fil 3:7 **13:48:** Mat 22:9-10 **13:50:** Mat 13:42, Luk 13:28 **b** **13:52:** Iesu rusipekin ia nautə me sə vi mine nautə me sə tui. Nautə me sə vi rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Niutestamen. Nautə me sə tui rəmwhen ia nəgkiariien sə rəmak ia Oltestamen. **13:53:** Mat 7:28 **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42 **13:57:** Jon 4:44

14

Jon Paptaes remhə

¹ Ia nəp̄in nəha nərmama kamhəni p̄ik nəghi Iesu. Nəp̄in Kig Herot r̄iregi nəgkiariien səvənraha,

² r̄ini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, “In nəha Jon Paptaes. R̄inətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi n̄iskaiien mamō n̄imtətien me.”

³ Kig Herot r̄ini iam̄inhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən in rəkwtəmhiri Jon, mərihi in, muvehi puvnimwə ia kalapus ti Herotias, pran səvəi piəvni nəgh̄in nə Filip.

⁴ Niemaha raməpi prən nəha ti nəri nə mə Jon r̄ini pen ti Kig Herot i mə, “Ikakres pran səvəi piām noien nəha r̄ipkatukwatukw mhə ia Loa.”

⁵ Kig Herot rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rehek̄ir nərmama ti nəri nə mə irəha h̄ani mə Jon in profet riti.

⁶ Mətə nəp̄in ko nəveginien asori riti sə rahatən pen nəp̄in Kig Herot r̄inətui irə, prən ouihi səvəi Herotias ruvehe motanis ia nənimenraha, mo Kig Herot rer̄in ragien.

⁷ Ro pen Kig Herot r̄ini nəkwān muvehi kwəsuahe tukwe mə truvei pen nəfe nəgh̄in prən ouihi i trəres i.

⁸ Ia nəp̄in nəha mama səvəi prən ouihi r̄əgkiari min, m̄ini pen nətərigien səvənhi tukwe. Nənə prən ouihi nəha revən m̄ini pen ti Kig Herot i mə, “Tikevən muvehi kənkəpwə Jon Paptaes ia tikiplet muvehi muvehe ia kwopun i muvei pehe miou.”

⁹ Nəp̄in Kig Herot r̄iregi nəresien nəha, rer̄in r̄əpou. Mətə ti nəri nə mə r̄iməuvehi kwəsuahe ia nəmri nəmə asori me səməme kamhəni p̄əri nari irəha min in r̄ini nəkwān mə tukuvei pen.

¹⁰ In rər̄hi pen iaruağən riti səvənhi revən ia kalapus, mərai raka kənkəpwə Jon,

¹¹ məmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouihi. Prənouihi nəha ruvehi mevən, muvei pen m mama səvənhi.

¹² Nənə nərmama me səvəi Jon həuvehe, mhəuvehi n̄ipwran, mhəuvən, mhən̄imwi. Kurirə irə həuvən mhəni pen ti Iesu.

Iesu rəkwməni nərmama me irəha pam faef-taosen

¹³ Nənə nəp̄in Iesu r̄iregi nəgkiariien i, r̄əputə ia nitətə ouihi, məpwəh kwopun nəha, mevən in əpa ia kwopun riti nərmama həiwən ik̄in. Mətə nərmama me həregi, həier ia taon me, mhavən a, mhəkurirə in.

¹⁴ Nəp̄in in ruvarei, r̄ətoni nərmama həp̄ik, nənə rer̄in r̄ərkwəp̄ir ti nirəha. Nənə in ro nərmama me səvənraha səməme kamhəmhə həuvehe mhəsān̄in.

¹⁵ Nəp̄in r̄inaməruarəv meri na trivə, nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhətə in, mhəni mə, “R̄inaməpitəv. Kwopun i nəveginien riwən ik̄in. Ramasan mə tikər̄hi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənraha.”

¹⁶ Mətə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Irəha tuhəuvən ti nəfe? Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien m̄inraha.”

¹⁷ Miregi irəha h̄ani pen tukwe in mə, “Nəveginien sənətaha r̄əpwəh nəmwhēnien. Bred krirum m̄ine nəmu kəru a i.”

¹⁸ Miregi Iesu r̄ini mə, “Həuvehi irəha mhəuvehe tukw iou.”

¹⁹ In r̄ini nəkwān mə nərmama tuhəkure ia nurhi. Ruvehi bred krirum m̄ine nəmu kəru, məkwətə ia n̄imagouagou, məfwaki m̄ini vivi Kumwesən

tukwe, mækwsen bred me, muvei pen m nærmama me sævənhi, nənə irəha həpeki pen m nærmama.

²⁰ Nærmama pam hani nari tipwınraha rəsisi. Nənə nærmama me sævəi Iesu həvai pen nıpərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw me irəha pam twelef.

²¹ Nærmama me nəha həpik hani nari nərman nıpran mine nəkwerhəkwerha. Kəvsini nərman me əpa ipaka faef-taosen.

Iesu ravən ia təkure nui asori Kalili

²² Kurirə irə Iesu rini pen ti nærmama me sævənhi mə tuhəputə ia nitətə ouihi, mhəkupwən mhəpi simwın ia nui asori. In tramo mərhi pen nærmama həuvən fwe imwənraha me.

²³ Iesu rəsəkır raka mınraha, mutə ia təkuer riti mə trəfwaki in əpa. Nəpın rınəpitəv in əpa ia kwopun nəha,

²⁴ Mətə nitətə ouihi nærmama me sævənhi kamhəsua i ruvan raka isipwın ti tənə nəha. Peiau peiau me kamhəpwi ti nəri nə mə irəha kamhaiu mamhəuvən ia nəmri mətəgi mwatuk.

²⁵ Ia nəpın nəha rınamran Iesu ruvehe ti nırəha, mamavən ia təkure nui.

²⁶ Mətə nəpın nærmama me sævənhi həti pen mhətoni mə in ravən ia təkure nui, həhekır, mhəni mə, “Kwa iəremhə nəha.” Nənə irəha həkwein əpwəmwis ti nəri nə mə həhekır asori.

²⁷ Mətə təkwtəkwuni a Iesu rəgkiari mınraha mini mə, “Kımiaha tihəpwəh nıregiien rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekırrien.”

²⁸ Mıregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trini mınua ik nə tikini nəkwm tukw iou i mə takavən ia təkure nui muvehe tukw ik.”

²⁹ Mıregi Iesu rini mə, “Uvehe.” Ro pen Pita reivə irapw ia nəkwei nitətə ouihi, mavən ia təkure nui mevən ti Iesu.

³⁰ Mətə nəpın rətoni nımətəgi, rehekır, mınaməmwhenimw, mınaməkwein əpwəmwis mə, “Iərimənu! Uvehimıru iou!”

³¹ Təkwtəkwuni a Iesu rosə pen rəgin muvehi Pita, mini pen tukwe in mə, “Ik iərmama nahatətəien səim rıpkiskai mhə. Rəfo nətərigien səim ro kəru iamınhi irə?”

³² Nəpın irau krouəputə ia nitətə ouihi, nımətəgi reiwaiu miwən.

³³ Nənə nærmama me səvəi Iesu ia nəkwei nitətə ouihi hənımwi nukurhınraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min, mhəni mə, “Nıpərhienien ik Tini Kumwesən.”

Iesu ro nəkur Kenesaret səməme kamhemhə həuvehe mhəsənın

³⁴ Irəha həpi simwın ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

³⁵ Nəpın nærmama ia kwopun nəha hətoni mhəukurən mə Iesu nəha, hərhi pen nəgkiariien revən ia rukwənu me pam ia kwopun nəha. Nənə irəha həuvehi nærmama me pam səməme kamhemhə mhəuvehi mhəuvehe ti Iesu,

³⁶ mamhəres in mə ko irəha hərəpi a nusvenhi tınari sævənhi. Nənə irəha pam səməme hərəpi həuvehe mhəsənın.

15

Nærmama me i kamhəsiai Kumwesən ia tərhunraha əpa

¹ Ia nəpın nəha Farisi me mine nahatən me səvəi Loa həier ia Jerusalem, mhəuvehe ti Iesu, mhəni mə,

² “Rəfo nærmama me səim kamhərui nitətə səvəi kaha kupwən me? Nəpın hani nari, həkukupwən mhə mhərkwerig.”

14:20: 2King 4:44

14:23: Luk 6:12, 9:28

14:26: Luk 24:37

14:29: Jon 21:7

14:31: Mat 8:26

14:33: Mak 4:39

14:36: Mat 9:20-21, Mak 5:27-28, Luk 8:44

15:2: Luk 11:38

³ Miregi Iesu rini pen ti niraha i ma, “Rəfo kimiaha hiamətefi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə tihesi pen narəien səkimiaha?”

⁴ Kumwesən riməni nəkwən mə, “Tikisiai tata mine mama səim.’ In riməni mwi mə, ‘Trini minuə iərmama riti rani ərəha tata mine mama səvənhi, tukaməkeikei kousi əpune in.’

⁵ Mətə kimiaha hiaməni mə, “Trini minuə iərmama riti rini pen ti səvənhi tata mine mama mə, Səiou narimnari me sə trasitu ia kimirau ro ikinan i səvəi Kumwesən,

⁶ ramasan mə in trəpwəh nuvei penien nari riti m səvənhi tata misiai in irə.’ Ia noien nəha kimiaha hiamousi raka nəgkiariien səvəi Kumwesən ia narəien səkimiaha.

⁷ Kimiaha kəuətkəsua me. Fwe kupwən, Profet Aesea riməni atukwatukw kimiaha, mīni mə,

⁸ ‘Nərmama me i kamhəsiai iou ia tərhunraha, mətə rerinraha rəmak isipwīn tukw iou.

⁹ Kamhəfwaki auər a miou.

Nəpīn kamhahatən nərmama,

həni mə kamhahatən nəgkiariien səiou, mətə rekəm.

Kamhahatən nəgkiariien sə ruku pen a ti nərmama.’ ”

Nəfe nari tro iərmama ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən

¹⁰ Nənə Iesu rəkwein nərmama me həuvehe tukwe. Rini pen ti niraha i ma, “Kimiaha tihətərig amasan ia nirak, mhəukurən nəfe takini.

¹¹ Ripko mhə nəri sə ruvnimwə ia nəkwai iərmama ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə nəri sə ruku pen ia nəkwən mamier in nə ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.”

¹² Nənə nərmama me səvənhi həuvehe, mhəni pen tukwe in ma, “Ikukurən mə nəpīn Farisi me həregi nəgkiariien nəha niemaha rəpi irəha.”

¹³ Miregi Iesu rini mə, “Nei me pam səməme Tata səiou fwe ia neiai ripkəpwei mhə ti nəpīn riti keivi utə irəha.

¹⁴ Kimiaha tihəpwəh irəha. Irəha nərmama kamhəiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nəmrinraha rīfwə. Trini minuə iərmama riti nənimen rīfwə mamiri pen iərmama riti mwi nənimen rīfwə ia suatuk sə trouesi, irau pəri trouivə irapw ia ruei tənə.”

¹⁵ Mətə Pita rini pen tukwe in ma, “Ni pehe ro tukumaha i nipwrai nusipekinien nəha ikiməni.”

¹⁶ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha mwi hiamreirei ihi?”

¹⁷ Hiəpkukurən mhə mə nəfe nari revən ia nəkwai iərmama, ramevən ia tīpwīn, mamier.

¹⁸ Mətə nəri sə ramier ia nəkwai iərmama raku pen ia rerin fwe imwə nənə in nə ramo in rəmkemik ia nəmri Kumwesən.

¹⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nətərigien ərəha ruku pen ia reri iərmama fwe imwə, mamier: nousi əpuneien iərmama, nakresien pran səvəi iərməpə, noien sə nəрман mine nipran kamhəiri əpnəpen irəha me, nakresien, neikuəien, nini ərəhaien iərmama.

²⁰ Noien me i ramo iərmama rəmkemik ia nəmri Kumwesən. Mətə trini minuə iərmama ripkərkwerig mhə, maməni nari, noien nəha ko ripko mhə in ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

Pran Kenan riti rini nipərhiēnien ia Iesu

²¹ Nənə Iesu rier, məpwəh kwopun nəha, mevən ipaka ti taon mi nəha Taea mine Saeton.

22 Nənə təkwtəkwni a pran Kenan riti sə ramarə ia kwopun nəha ruvehe, mamasək, mamini mə, “Iərimənu, kwənəkwnus səvəi Kig Tevit, tikapi tukw iou! Iəremhə ramarə ia prən ouihi səiou, mamo in raməmisə pik!”

23 Mətə Iesu rəpwəh niniien nəgkiariien riti ti prən nəha. Nənə nərmama me səvənhi həuvehe mamhəgkiari min, mhəni mhənuə, “Ərhi pen prən i ramevən, ti nəri nə mə rakurirə kitaha, mamasək.”

24 Miregi Iesu rini mə, “Kumwesən rərhi pehe iou mə takuvehe əpa ti nəkur Isrel. Irəha həmwhen ia sipsip me hənəruei.”

25 Mətə prən nəha ruvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen, mini mə, “Iərimənu. Tikasitu ia nirak.”

26 Miregi Iesu rini mə, “Rəpwəh namasanien mə takuvehi nəveginien sənəi nəkwərəkwhərha mərarki pen i m kuri me.”

27 Miregi prən i rini mə, “Nipərhiienien, Iərimənu. Mətə kuri me mwi kamhəni nimwəkmwəki nəveginien sə raməsas irapw ia ruei tepol səvəi iəmə asori səvənraha.”

28 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i ikamahatətə pərhiien. Pwəh iako mik rəmwhen sə ikokeikei.” Təkwtəkwni a mwi prən ouihi səvənhi ruvehe məsanin.

Iesu ro nərmama həpik həuvehe mhəsanin

29 Iesu rier ia kwopun nəha, mavən ia nəkarkare nui asori Kalili, mevən mutə ia təkue riti məkure fwe ikin.

30 Nənə nərmama həpik həuvehe tukwe, mamhəuvehi nərmama me səməme kamhemhə. Nepwin nisunraha rərfe. Nepwin nənimenraha rifwə. Nepwin nemhəien rouraha nipəri nipwranraha. Nepwin ho iəpou ko həpwəh nəgkiariien. Həuvehi mwi nərmama həpik mwi, mhəmri pen irəha ia nisui Iesu, nənə in ro irəha həuvehe mhəsanin.

31 Ia nəpin nəha nəpou me haməgkiari. Nərmama nemhəien rouraha nipəri nipwranraha həuvehe mhəsanin. Nərmama səməme nisunraha rərfe, həvi atukw a nisunraha mamhəvən. Nənə nərmama nənimenraha rifwə hətui mamhətə nari. Nəpin nərmama me hətoni, nənimenraha rier. Nənə həgnəgini Kumwesən səvəi nəkur Isrel.

Iesu rəkwməni nərmama irəha pam fo-taosen

32 Ia nəpin nəha Iesu rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Rerik rəkwəpir ti nərmama me i. Hənərə raka nəpin kahar kitaha minraha, nənə sənənraha nəveginien ruvəiwən. Iəkəpwəh no keikeiien mə takərhi pen irəha fwe imwənraha nəpin nukumhə ramahi irəha. Rərəha mə kamhəuvən nəmrinraha rəpitəv həmwei ia suatuk.”

33 Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Tsəuvehi bred pəku rəmwhen tsəkwmənu nərmama me i? Kwa həpik anan. Kitaha samarə ia kwopun nəveginien riwən ikin.”

34 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə?”

Miregi həni mə, “Sefen mine kwopnəti nəmu me nepwin mwi fwe ikin.”

35 Iesu rini nəkwən mə nərmama me nəha sənənraha nəveginien riwən tuhəkure ia tiprənə.

36 Nənə ruvehi bred nəha sefen mine kwopnəti nəmu me, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Nəpin rəfwaki pam, maməkwsen bred me, mauvei pen m nərmama me səvənhi, həpeki pen m nərmama me.

37 Nərmama me pam hani nari tipwinraha rəsis. Nəpin hənani raka nari, həvai pen nipərpəri bred mine nəmu me hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw sefen.

³⁸ Nərmama me nəha hani nari həpik anan nərman nıpran mine nəkwərəkwerha. Kəvsini nərman me əpa irəha pam fo-taosen.

³⁹ Nənə İesu rərhi pen irəha kamhəvən imwənraha me. Kurirə irə rəputə ia nitətə ouihi riti, mamevən fwe kwopun riti nəghin nə Makatan.

16

Farisi me kamhəres nımtətien riti

¹ Ia nəpın nəha Farisi me mine Satusi me həuvehe, mhəres pen İesu i mə, “Ko iko ro nımtətien riti sə ruku pen ia neiai pwəh iahətoni mhəukurən mə ik pərhiən Kumwesən rərhi pehe ik?”

² Miregi İesu rini mə, “Nəpın meri na trivə, kimiaha hiəni mə, ‘Rosi trakwakwi rukwəsikər ti nəri nə mə nımagouagou rəruev.’

³ Nənə ia nəpnəpın kimiaha hiəni mə, ‘Rosi nesən trauər ipwet ti nəri nə mə nımagouagou rəruev, məpuə.’ Kimiaha hiəukurən nətəien nımagouagou, nənə mhəukurən nəfe nari nımagouagou ramahatən pen. Mətə rəfo hiəreirei nıpwrai nımtətien me i kamo ipwet mine?

⁴ Kimiaha nərmama ipwet mine hiamətui a nımtətien ti nəri nə mə noien səkimiaha rikou. Kimiaha hiənəpwəh Kumwesən rəmwhen pran sə rəpwəh iərman səvənhi mamesi pen iərməpə. Kumwesən trəpwəh nuvei peheien nımtətien riti mwi m kimiaha, mətə nımtətien əpa səvəi Profet Jona.” İesu rini nəgkiariien nəha, məpwəh irəha, mamevən.

Nahatənien səvəi Farisi me mine Satusi me

⁵ Ia nəpın nəha İesu revən irəha nərmama me səvənhi, mhəuvən mhəpi simwın ia nui asori. Nərmama me səvənhi hənenouenou mə tuhəuvehi bred. Nəpın irəha həuvarei ia nıkaren pen,

⁶ İesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihətui amasan, mhəsiari ti yis səvəi Farisi me mine Satusi me.”

⁷ Miregi irəha hənaməgkiari mınraha me i mə, “Rosi raməgkiari iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha sənenouenou bred uə?”

⁸ Nənə nəpın İesu riregi, rini mə, “Kimiaha nahatətəien səkimiaha rıpkiskai mhə. Rəfo hiaməgkiari m kimiaha me mə sənəmiaha bred riwən?”

⁹ Kimiaha hiəreirei ihi? Rerimiahə rıpkrhi mhə bred krirum sə iakinəkwməni nərmama faef-taosen irə mine tənəripw kevə hiəməuvehi kurirə?

¹⁰ Rerimiahə rıpkrhi mhə bred sefen sə iakinəkwməni nərmama fo-taosen irə mine tənəripw kevə hiəməuvehi kurirə?

¹¹ Rəfo həreirei nıpwrai nəgkiariien səiou? İapəkəgkiari mhə ia bred, mətə iakamini mə kimiaha tihaməsiari ti yis səvəi Farisi me mine Satusi me.”

¹² Ia nəpın nəha nərmama me səvəi İesu həuvehe mhəukurən mə İesu rıpkini mhə mə tuhəsiari ti yis səvəi bred, mətə tuhəsiari ti nahatənien səvəi Farisi me mine Satusi me.

Pita rini irapw mə İesu in Kristo

¹³ Nəpın İesu ruvehe ipaka ti taon nəha Sisaria Filipae, rəres pen nərmama me səvənhi mə, “Nərmama kamhəni iou, İəməti İərmama, mə iou sin?”

¹⁴ Miregi həni mə, “Nərmama nepwın kamhəni ik mə Jon Paptəes. Nepwın kamhəni ik mə Profet Eləaja. Nepwın mwi kamhəni ik mə Jereməea uə profet riti mwi fwe kupwən.”

¹⁵ Miregi İesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

¹⁶ Miregi Saemon Pita rini mə, “Ik Kristo. Kumwesən sə ramıru, tını nə ik.”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mæ, “Saemon, tini Jon, rerim tragien! Ripko mhæ iærmama riti rahatæn ik iræ mæ tikukuræn næri i, mætæ Tata sæiou fwe ia neiai rahatæn ik iræ ikukuræn.

¹⁸ Nænæ iakani pehe tukw ik i mæ ik næ Pita. Nipwrai næhag næha mæ kæpwier. Ia tækure kæpwier i takuvrhækin nakalasia me sæiou ræmwhen sæ kauvrhækin pen nimwæ iræ, niskaiien sævæi nemhæien ko ripkouraha mhæ iræha.

¹⁹ Takuvei pehe ki me sævæi nitætæ ia neiaia mik. Næfe nari ikærihi tæriini ia tîprænæ i, tukærihi tæriini fwe ia neiai. Næfe nari ikifi raka ia tîprænæ i, tukifi raka fwe ia neiai.”

²⁰ Nænæ Iesu rinise pen æknekin ti nærmama me sævænhi mæ, “Kimiaha tihæpwæh niniiien ti iærmama riti mæ iou Kristo.”

Iesu rukupwæn mæni irapw mæ in tremhæ nænæ matui mwi

²¹ Ia næpin næha mamevæn, Iesu rinamahatæn nærmama me sævænhi mæ, “Takamækeikei mevæn fwe Jerusalem. Næmæ asori me mine pris asori me mine nahatæn me sævæi Loa tuho næmisæien me ripik ia nirak, mhousi æpune iou. Mætæ ia næpin særo kahar iræ takætui mwi.”

²² Ia næpin næha Pita riri raka Iesu ia nikarenraha, minanise pen tukwe in mæ, “Iærimænu, pwæh Kumwesæn trapi tukw ik, mæpwæh næseniiien nærmama tuho noien næha ia niram ia næpin riti.”

²³ Mætæ Iesu ruvsini, mæni pen ti Pita i mæ, “Setan, evæn ia tækutak! Ikamæmwur mæ tiko iakapæti mimwei iamînhi iræ ti næri næ mæ nætærigien sæim ripkesi pen mhæ nætærigien sævæi Kumwesæn, mætæ ikamesi pen a nætærigien sævæi nærmama.”

Iærmama tramækeikei mævrani nei kamarkuau

²⁴ Nænæ Iesu rini pen ti nærmama me sævænhi mæ, “Iærmama sæ rokeikei mæ truvehe mo iærmama riti sæiou tramækeikei mæpwæh nætærigien sævænhi, muvehi utæ nei kamarkuau sævænhi, mævrani mukuriræ iou.

²⁵ Iærmama sæ rokeikei mæ trækwætæmhiri nimiruien sævænhi trarfai iræ, mætæ iærmama sæ traraka ia nimiruien sævænhi tukw iou truvehi nimiruien rerin.

²⁶ Trini minuæ iærmama riti ripeki pam narimnari me ia tîprænæ i mo sævænhi i, nænæ kuriræ ikîn remhæ, mætæ ripkuvehi mhæ nimiruien rerin, noien næha træfasitu iræ? Uæ iærmama truvei pen næfe mærpwîn tai nimiruien sævænhi?

²⁷ Iou Iæmæti Iærmama takuvehe ia niskaiien sævæi Tata sæiou kimaha nagelo me sæiou. Ia næpin næha takærpwîn noien sævæi nærmama me kuation kuation. Nærpwînien sæ takuvei pen minraha tresi pen a næfe nari iræha hæno.

²⁸ Iakani nipærhienien tukumiaha i nærmama nepwîn kamhærer ia kwopun i tuhæpkemhæ mhæ meste tuhætoni iou, Iæmæti Iærmama, iakauvehe ræmwhen ia kig mæ takærimænu ia nitætæ sæiou.”

17

Nipwrai Iesu ruvehe mopæ

¹ Næpin sikis rukurau, nænæ Iesu riri æpa Pita mine Jemes mine piævni Jon, hæutæ parei ia tækuær æpwæmwis riti.

² Ia kwopun næha iræhar harætoni ia nænimenrahar nipwrai Iesu ruvehe mopæ. Nænimen ræhiapw ræmwhen ia meri. Tinari sævænhi ruvehe mæpsan ræmwhen ia nukuraanien.

16:17: Mat 17:5, Kal 1:15-16 **16:18:** Jon 1:42, Efes 2:20 **16:19:** Mat 18:18, Jon 20:23 **a 16:19:** Næpin ripik Matiu rani nægkariien i mæ “Nitætæ ia neiai.” Nipwrai nægkariien i in i “Nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ.” **16:20:** Mat 17:9, Mak 9:9 **16:24:** Mat 10:38, Luk 14:27 **16:25:** Mat 10:39, Luk 17:33, Jon 12:25 **16:26:** Mat 4:8-9 **16:27:** Mat 25:31, Sam 62:12, Prov 24:12, Rom 2:6, Rev 22:12
17:2: 2Pit 1:16-18

³ Təkwətəkwuni a irəhar harətoni Profet Elaeja mine Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁴ Nənə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Mə ikokeikei tako tənimwə kahar, riti səim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.”

⁵ Pita raməgkiari ihi, təkwətəkwuni a mwi nəpuə əpsan riti ruvehe muvegi irəha. Reri Kumwesən ruku pen ikin, mini mə, “In nəha nərik keikei. Rerik ragien tukwe. Tihətərig in.”

⁶ Nəpin Pita mine Jon mine Jemes harregi nəgkiariien nəha, harhekir, mharmwei, mharnimwi irapw nənimenrahar ia tiprənə.

⁷ Mətə Iesu ruvehe mirapi irəhar, mini mə, “Harərer, mharəpwəh nehekiriien.”

⁸ Nənə irəhar harəkwətə, harəpwəh nətoniien Moses mine Profet Elaeja, mətə Iesu əpa irəha min.

⁹ Nəpin irəha kamheiwaiu pehe ia təkuər, Iesu rini pen ti nirəhar i mə, “Kimirəhar tiharəpwəh niniiien ti iərmama riti nimtətien nəha hiarnətoni, meste iou, Iəməti Iərmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Nənə Pita mine Jemes mine Jon harəres pen in i mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”^a

¹¹ Miregi Iesu rini mə, “Nipərhiienien. Profet Elaeja truvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən.

¹² Mətə iou iakani pehe tukumirəhar i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka nənə nərmama me həpkətə sas mhə in, mətə hesi pen nətərigien səvənraha, mho rərəha irə. Iou mwi, Iəməti Iərmama, takaməkeikei mevən ia rəginraha, nənə irəha tuho nəmisəien miou.”

¹³ Ia nəpin nəha Pita mine Jemes mine Jon haruvehe, mharukurən mə Iesu raməgkiari ia Jon Paptaes.

Iesu rəkoui irapw iəremhə ia iəkunouihi

¹⁴ Nəpin irəha hərərig pehe mwi ti nərmama me, iərmama riti ruvehe ti Iesu, minimwi nukurhun mi ia nənimen,

¹⁵ mini mə, “Iərimənu. Tikapi tukw iou, masitu ia nərik. Nemhəien i nikəvan ro in. In raməmisə pik. Nəpin ripik ramwei pen ia napw, mamwei pen ia nui.

¹⁶ Iakuvehi in muvehe ti nərmama me səim, mətə irəha ko həpkə mhə in ruvehe məsanin.”

¹⁷ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiaha riwən. Noien səkimiaha rikou. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəpin? Tinesən mine iakapwis kimiaha? Kimiaha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihi nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

¹⁸ Nəpin həuvehi mhəuvehe, Iesu rinise pen ti iəremhə i mə, “Tikier ia iəkunouihi i.” Nənə təkwətəkwuni a rier, iəkunouihi nəha ruvehe məsanin.

¹⁹ Kurirə irə nərmama me səvəi Iesu həuvehe ti Iesu, mhəres pen in əpa mə, “Rəfo kimaha iahəreirei nəkoui irapwien nənimwəin ərəha nəha?”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ti nəri nə mə nahatətəien səkimiaha ripkiskai mhə. Iakani nipərhiienien tukumiaha i trini minuə kimiaha hiahətətə pərhiien ia Kumwesən, nəri auər a mə nahatətəien nəha səkimiaha rouihi anan rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat, mətə hiəukurən niniiien ti təkuər i mə, “Təkuər i tikaraka ia kwopun i mevən məkure pen fwe,” nənə trier mevən. Narimnari me pam triməru tukumiaha.”

^{17:5:} Sam 2:7, Aes 42:1, Mat 3:17, Mak 1:11, Luk 3:22, Dut 18:15 ^{17:9:} Mat 16:20 ^{17:10:} Mal 4:5
^a ^{17:10:} Mal 4.5 Profet Malakae riməni mə Profet Elaeja trukupwən muvehe kurirə irə Kristo ruvehe.

^{17:12:} Mat 11:14, 14:10 ^{17:13:} Luk 1:17 ^{17:17:} Dut 32:5,20, Jon 14:9 ^{17:19:} Mat 10:1 ^{17:20:} Mat 21:21, Mak 11:23, Luk 17:6, 1Kor 13:2

21 b

22 Nəpɪn nərmama me səvəi Iesu housəsɪmwɪn irəha me ia tənə Kalili, in rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Tɪpko mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama.

23 Irəha tuhousi əpune iou, nənə Kumwesən tro iakətui mwi ia nemhəien səiou ia nəpɪn səro kahar irə.” Nənə nərmama me səvənhi həregi rərəha anan.

Iesu ruvehi silin ia nəkwai nəmu mərəku pen nəmri takis irə

24 Nəpɪn Iesu mɪne nərmama səvənhi me həuvehe ia Kapaneam, nərmama səməme kamhəuvehi takis səvəi nɪmwə səvəi Kumwesən həuvehe tɪ Pita, mhəni mə, “Rosi ia hatən səkimiaha rɪpkərəku mhə takis səvəi nɪmwə səvəi Kumwesən uə?”

25 Miregi Pita rɪni mə, “Ouəh. In ramərəku.”

Nəpɪn Pita revən muvɪnmwə, Iesu rukupwən məgkiari min, mɪni mə, “Saemon, ikaməfətərig irə? Kig me ia tɪprənə i kamhəkeikei m nəfe nərmama me mə tuhərəku pen nəmri takis mɪnraha, tɪnɪnraha me uə nərməpə?”

26 Miregi Pita rɪni mə, “Nərməpə.”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Ikani nɪpərhiəniən. Nɪpwnəti kig me həpkərəku mhə nəmri takis,

27 mətə pwəh sərəku pen rərəha kitaha tso niemaha rəpi nərmama me i səməme kamhəuvehi takis. Tikevən fwe ia nui asori, mosəperaha. Nəmu sə rukupwən məgher ia kwərvinari, tikəvi utə, məti pen ia nəkwən, nənə tikətoni silin riti. Tikuvehi muvei pen mərəku pen takis səkrau mɪnraha.”

18

Iərmama əfo nə in rasori ia nərmama nepwɪn

1 Ia nəpɪn nəha nərmama me səvəi Iesu həuvehe tukwe in, mhəni mə, “Ia nɪtətə ia neiai^a sin rasori məpi raka nərmama me nepwɪn?”

2 Nənə Iesu rəkwein iəkunouihi riti ruvehe, rərpwi irapw in ia kurkwənraha,

3 nənə mɪni mə, “Ikani nɪpərhiəniən tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhərari mhəuvehe mhəmwhen ia nəkwərhakwərha me. Mə hiəpwəh tihəpkuvɪnmwə mhə ia nɪtətə ia neiai ia nəpɪn riti.

4 Iərmama sə treiwaiu rəmwhen ia iəkunouihi, mɪpkəfiəutə mhə in, in rasori məpi raka nərmama me nepwɪn ia nɪtətə ia neiai.

5 Iərmama sə trəsevər ia rerin tɪ iəkunouihi riti sə ro iamɪnhi ia nəghik rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerin tukwe iou.”

Iesu rəgkiari ia narimnari me səməme tuhəuvehe mho nərmama həmwei

6 “Nəkwərhakwərha me i səməme kamhatətə ia nɪrak, trɪni mɪnuə iərmama riti ro riti rɪmwei ia nərəhaien, Kumwesən trərpwɪn noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha anan məpi raka kərihi pen kəruətəri asori ia nɪpətəkinuan kosə irapw i ia təmwei təsi.

7 Trərəha anan tɪ nərmama ia tɪprənə i tɪ nəri nə mə narimnari me kamhəuvehe tuho irəha həmwei ia nərəhaien. Narimnari me i tuhaməkeikei mhəuvehe, mətə trərəha anan tɪ iərmama sə truvehi narimnari me i muvehe.

8 Mə rəgim uə nɪsum ramo ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka, mərarki. Mə rəgim rɪpɪp uə nɪsɪm rɪpɪp mətə ikuvehi nɪmɪruien, ramasan pik tukw ik.

b 17:21: Nəkukua me rɪpik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 21 riwən. 17:22: Mat 16:21 17:24: Eks 30:13, Eks 38:26 18:1: Luk 22:24

a 18:1: Nəpɪn rɪpik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nɪtətə ia neiai.” Nɪpwrai nəgkiariien i in i “Nɪtətə sə Kumwesən raməimənu irə.” 18:5: Mat 10:40, Luk 10:16, Jon 13:20 18:6: Luk 17:1-2 18:8: Mat 5:29-30

Rərəha mə rəgim kəru uə nisum kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

⁹ Mə nənimem ramo ikamwei ia nərəhaien, tikukumwiri raka, mərarki. Mə nənimem kuatia mətə ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nənimem kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək ikin.”

Iesu rusipekin ia sipsip sə rəruei

¹⁰ Nənə Iesu rini mə, “Kimiaha tihətui amasan tukumiaha me mhəpwəh noien nəri auər a ia nəkwərhakwərha me i riti. Iakani pehe tukumiaha i mə fwe ia neiai nagelo me səvənraha kamhətə rerin nəmri Tata səiou sə ramarə fwe ia neiai.

¹¹ Iou, Iəməti Iərmama, iakuvehe mə takuvehimiru nərmama səməme kamhəruei.^b

¹² Kimiaha hiaməfətərig irə? Trini minuə iərmama riti sipsip me səvənhi irəha pam hantret, nənə riti ia nirəha rəruei, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen kamhani nurhi ia təkue, mevən mamətui sə nəha rinəruei.

¹³ Nənə trini minuə rətoni, iakamini nipərhienien tukumiaha i mə rerin ragien pik ti sipsip nəha məpi raka naenti-naen səməme həpkəruei mhə.

¹⁴ Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata səkimiaha ia neiai rəpwəh nokeikeien mə nəkwərhakwərha me i riti trəruei.”

Iesu rəgkiari mə tiko nəfe ia piām nəpin ro rərəha ia niram

¹⁵ “Trini minuə piām ro rərəha ia niram, evən mətoni kimirau əpa. Nənə ikini pen nəfe rino rərəha. Trini minuə rətərig ik, nəgkiariien səim tro piām rirərig pehe səkimirau min tramasan.

¹⁶ Mətə trini minuə rəpwəh nətərigien ik, iri iərmama kuatia uə kəru mhəvən mwi pwəh irau krouregi rouətoni nəgkiariien me pam nəha ikini pen ti piām ro nipərhienien.

¹⁷ Trini minuə rerin rəpwəh nətərigien irəha, ni irapw ti nakalasia me səvəi nəfwakien. Nənə trini minuə rəpwəh mwi nətərigien irəha, tiko irə rəmwhen iərmama sə rireirei Kumwesən uə iərmama sə kamərəku pen takis min.

¹⁸ Iakani nipərhienien tukumiaha i nəfe nari tihərihi tərini ia tīprənə i tukərihi tərini fwe ia neiai, nənə nəfe nari tihəfi raka ia tīprənə i tukifi raka fwe ia neiai.

¹⁹ Iakani pehe mwi nipərhienien tukumiaha i trini minuə kəru ia kimiaha ia tīprənə i krouni simwın nari riti, rouəres i, Tata səiou ia neiai in tro nəkwanrau,

²⁰ ti nəri nə mə pəku ikin iərmama kəru uə kahar harousəsımwın ia nəghik, iakamarə ti nirəha ia kwopun nəha.”

Iesu rini mə tikaməkeikei menouenou nərəhaien səvəi piām

²¹ Nənə Pita rutə pehe mini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu. Trini minuə piak ramo noien ərəha miou, nəpin kevə takenouenou i? Rosi sefen uə?”

²² Miregi Iesu rini mə, “Iou iapkini pehe mhə tukw ik i mə tikenouenou nərəhaien me səvəi piām m sefen, mətə tikenouenou nərəhaien me səvənhi nəpin me pam.

²³ Iakamini iamınhi irə ti nəri nə mə nitətə ia neiai rəmwhen ia iəmə asori riti sə rokeikei mə nərmama me i kamho tukwini nari min tuhərəku pam kaon me səvənraha sə in rıməuvei pen minraha.

18:10: Hip 1:14 **18:11:** Luk 19:10 **b 18:11:** Nəkukua me ripik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 11 riwən. **18:15:** Lev 19:17, Luk 17:3, Kal 6:1 **18:16:** Dut 19:15, Jon 8:17 **18:17:** 1Kor 5:13 **18:18:** Mat 16:19, Jon 20:23 **18:19:** Mak 11:24, Jon 15:7 **18:20:** Mat 28:20, Jon 14:23 **18:22:** Luk 17:4

²⁴ Nəpɪn rəkweɪn ɪrəhə mə tuhəuvehe, həuvehi riti ia nɪrəhə mhəuvehe. Kaon səvənhi rasori pɪk anan.

²⁵ Ko rɪpkərəku mhə. Ro pen ɪəmə asori səvənhi rɪni mə tukəmri pen nəmri nari m ɪəmə i mɪne pran səvənhi mɪne nɪpwnətɪn me mɪne narɪmnari me pam səvənhi. In truvehi mane ia nɪrəhə, mərəku kaon səvəi ɪəmə nəhə.

²⁶ Ia nəpɪn nəhə ɪəmə nəhə sə ramo tukwini nari m ɪəmə asori rɪnɪmwi nukurhun mi, mamasək, mɪni pen tɪ ɪəmə asori səvənhi mə, 'Tɪkapi tukw iou, muvei pehe nəpɪn miou, nənə takərəku pehe pam mik.'

²⁷ Nənə ɪəmə asori rerɪn rərkwəpɪr tɪ ɪəmə i ramo tukwini nari min. Ro pen in renouenou kaon səvənhi, mɪni mə trəpwəh nərəkuien, məseni in rier mənevən.

²⁸ Mətə nəpɪn ɪəmə nəhə rier irapw, rətoni ɪərmama riti sə ramo tukwini nari irau min. Kaon riti səvənhi ramarə tukwe in. Rouihi pɪk anan. Nənə in ruvehi ɪərmama nəhə, məkwətəmhirɪ nɪpətəkɪnuan, mɪni mə, 'Ərəku pehe pam səim kaon.'

²⁹ Nənə ɪərmama nəhə ramo tukwini nari irau min rɪmwei irapw, mamasək, mɪni pen tukwe in mə, 'Tɪkapi tukw iou, muvei pehe nəpɪn miou, nənə takərəku pehe pam mik.'

³⁰ Mətə ɪəmə nəhə ɪəmə asori rɪnenouenou kaon səvənhi rəpwəh nokeikeien. In revən muvehi ɪərmama nəhə muvehi puvnɪmwə ia kalapus mə trarə meste trərəku pam kaon səvənhi.

³¹ Nəpɪn nərmama nepwɪn səməme kamho tukwini nari m ɪəmə asori hətoni noien nəhə, həregi rərəhə anan. Həuvən mhəni pen tɪ ɪəmə asori səvənraha narɪmnari me pam ɪəmə nəhə rɪno.

³² Ro ɪamɪnhi ɪrə ɪəmə asori rəkweɪn ɪərmama nəhə ramo tukwini nari min ruvehe. Rɪni pen tukwe in mə, 'Ik ɪəmə ərəhə. Iakamo tukwini ərəhə nari miou. Iakɪnenouenou kaon me pam səim, tɪ nəri nə mə ɪkɪnasək tegin iou.'

³³ Mətə rəfo ɪkəpwəh napien tɪ ɪərmama nəhə sə ramo tukwini nari miou kɪmirau min rəmwhən iou ɪakɪnapi tukw ik?'

³⁴ Ro pen ɪəmə asori niemaha rəpi. In ruvehi puvnɪmwə ɪəmə nəhə ia kalapus mə tuko nəmɪsəien min meste trərəku pam kaon səvənhi.

³⁵ Ia noien nəhə rəmwhən a mwi Tata səiou ia neiai tro ia kɪmiaha kuatia kuatia trɪni mɪnuə hiəpwəh nenouenouien nərəhaien səvəi piəvmiaha me ia rerɪmiaha."

19

Iesu rɪni mə ɪərman mɪne pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

¹ Iesu rɪni pam nəgkiariien me nəhə, nənə məpwəh tənə Kalili, mier mevən ia tənə Jutia fwe ia nɪkare nui arɪs Jotan pen.

² Nərmama həpɪk həkurirə i. Nənə in ro səməme kamhemhə həuvehe mhəsənɪn ia kwopun nəhə.

³ Nənə Farisi me həuvehe tukwe in mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni ɪrə. ɪrəhə həni mə, "Ratukwatukw ia Loa səkɪtaha mə ko ɪərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?"

⁴ Miregi Iesu rɪni mə, "Rosi kɪmiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rɪni mə fwe ia nukune narəien 'Kumwesən rɪno ɪərmama kəru riti ɪərman riti pran,'

⁵ rarə mɪni mwɪ mə, 'Ro ɪamɪnhi ɪrə ɪərman traraka ia tata mɪne mama səvənhi, mevən rouarə pəri irau pran səvənhi, nənə irau trouvehe rouəmwhən ia nɪpwrai ɪərmama kuatia.'

⁶ Nægkiariien naha rini mə iərman mine pran səvənhi krouəpwəh ihi noien iərmama kəru i, mətə krouvəuvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia. Ti nəri nə mə Kumwesən rīrīpīn iərman mine pran səvənhi iamīnhi irə, ro pen rīpkatukwatukw mhə mə iərman trəpwəh səvənhi pran, mətəfi narəien səvənrau.”

⁷ Miregi Farisi me hāni pen ti Iesu i mə, “Mə ro iamīnhi irə rəfo Moses rīmāni mə iərman sə rokeikei mə trəpwəh pran səvənhi trīrai nīmwai nəkukuə m pran səvənhi rani mə in rīnəpwəh in, nənə mərhi pen i ramevən?”

⁸ Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Moses rīnəsēni kīmīaha mə tihəpwəh nīpran me səkīmīaha ti nəri nə mə kəmkapwəmiāha rīskai, mətə fwe ia nukune narəien rīpko mhə iamīnhi irə.

⁹ Iou iakani pehe tukumīaha i iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri pran əpə riti mwi ramo noien ərəha. Prən naha in ramiri rīpko mhə pran atukwatukw səvənhi. Mətə mə pran ramo əpnāpen nari irau iərməpə, iərman səvəi prən naha rukurən nəpwəhien in.”

¹⁰ Nənə nərmana me səvəi Iesu hāni pen tukwe in mə, “Trini mīnuə ro iamīnhi irə nəpīn iərman rəpwəh pran səvənhi, ramasan mə iərman rəpwəh a niriien pran.”

¹¹ Mətə Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Rīpko mhə nərmana me pam həkukurən nuvehīen nəgkiariien i səiou mharə irə, mətə sēməme əpa Kumwesən rəsevər ia suatuk tukunraha irəha naha tuhəuvehi mharə irə.

¹² Nərman nepwīn tuhəpwəh niriien pran ti nəri nə mə hənətui pehe mwatukw səvənraha rəpou. Ro pen rerīnraha riwən ia pran. Nərman nepwīn tuhəpwəh niriien pran ti nəri nə mə kərai irəha rəmwhen kamo ia kau kərman. Ro pen rerīnraha riwən ia pran. Nənə nərman me nepwīn mwi tuhəpwəh niriien pran ti nəri nə mə irəha hokeikei nətərigīen səvənraha trəmāk əpa ia nītətə ia neiai.^a Iərmama sə rukurən nuvehīen nəgkiariien i səiou traməkeikei muvehi marə irə.”

Pwəh nəkwərhakwərha me həuvehe ti Iesu

¹³ Nəpīn riti nərmana nepwīn kamhəuvehi nəkwərhakwərha me səvənraha mamhəuvehe ti Iesu mə trəmri utə rəgīn mi ia nīrəha məfwaki. Nərmana me səvənhi hənise irəha.

¹⁴ Mətə Iesu rini mə, “Pwəh nīpwənəti nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh nīniseien irəha ti nəri nə mə nītətə ia neiai səvəi nərmana sēməme hāmwhen ia nəkwərhakwərha me i.”

¹⁵ Nənə Iesu rəmri utə rəgīn mi ia nīrəha, məfwaki ti nīrəha, nənə məpwəh irəha mamevən.

Iərmama riti nautə səvənhi rasori

¹⁶ Ia nəpīn naha iərmama riti ruvehe ti Iesu, mīni mə, “Iahatən, nəfe noien amasan takaməkeikei mo mə takuvehi nīmīruien rerīn?”

¹⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməres iou nari riti ia nīkaren səvəi noien amasan? Kumwesən əpa ramasan. Trini mīnuə ikuə tikuvehi nīmīruien, ikesi pen loa me səvənhi.”

¹⁸ Miregi iərmama naha rini pen tukwe in mə, “Nəfe loa me takesi pen?”

Miregi Iesu rini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien.

¹⁹ Tikaməkeikei mīsiāi səim tata mine mama, nənə mokeikei pīam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

19:7: Dut 24:1-4, Mat 5:31 **19:9:** Mat 5:32, 1Kor 7:10-11 **19:10:** 1Kor 7:1-2,7-9 **a 19:12:** Nəpīn rīpīk Matiu rani nəgkiariien i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkiariien i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” **19:14:** Mat 18:2-3 **19:17:** Lev 18:5, Luk 10:28 **19:18:** Eks 20:12-16, Dut 5:16-20
19:19: Lev 19:18

20 Miregi iarmama naha rini pen ti Iesu i ma, “Loa me pam i iakamesi pen. Nafe mwi naha ikin takamakeikei mo?”

21 Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, “Trini minuə ikuə tikuvehe matukwatukw pam, evan, mamri pen namri nari ia saim narimnari me. Nəpin kuvehi nanimen, tikuvehi mane, muvei pen m narmama nautə səvənraha riwən. Nənə saim nautə tripiik fwe ia neiai. Nəpin ikino pam, ikuvehe mukurirə iou.”

22 Nəpin iarmama naha riregi nəgkiariien naha, in rəpwəh Iesu, mamevən. Rerin rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

23 Ro iamihhi irə Iesu rini pen ti səvənhi narmama me i ma, “Takamini nipərhiendien tukumiaha i riskai ti iarmama nautə səvənhi rasori mə truvnimwə ia nitətə ia neiai.

24 Takini mwi tukumiaha i. Iarmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimiru naha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

25 Nəpin narmama me səvənhi həregi nəgkiariien naha nanimenraha rier. Həni mə, “Mə rəknekin iamihhi, nisimə naha ko həuvehi nimiruien?”

26 Mətə Iesu rətə irəha mini mə, “Nəri naha rəknekin iarmama ko ripko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam riməru ti Kumwesən.”

27 Miregi Pita rini pen tukwe in ma, “Ətə ro. Kimaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik. Ro iamihhi irə kimaha tahəuvehi nafe?”

28 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i ma, “Takamini nipərhiendien tukumiaha i ia nitətə vi sə truvehe narimnari me pam tuhəuvehe mhərməvi. Ia nəpin naha iou, Iəməti Iarmama, takəkure ia jea asori səiou mərimənu. Kimiaha i səməme hiaməkurirə iou ipwet mine tihəkure mwi ia jea me twelef mhərimənu ia kwənəkwas me twelef səvəi nəkur Isrel.

29 Nənə narmama me pam səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha ti nəri nə mə irəha narmama me səiou tuhəuvehi tain. Trini minuə iarmama riti rəpwəh nimwə me, uə piəvni me, uə kitiriməni me, uə tata mine mama səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi, uə tiprənə səvənhi, in truvehi tain rasori mwi rəmwhen hantret, nənə muvehi mwi nimiruien rerin.

30 Mətə narmama həpiik kamhəkupwən tuhəuvehe mhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəuvehe mhəkupwən.”

20

Iesu rusipekin ia narmama səməme kamhowok ia nəmhiən

1 “Takamini iamihhi irə ti nəri nə mə suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nitətə səvənhi rəmwhen iəmə asori riti nəmhiən səvənhi rasori. Nəpin riti rier ia nəpnəpin anan mə tripeki narmama nepwin tuhəmhu səvənhi.

2 Rini mə irəha kuatia kuatia tuhəmhu nəpin pekin nənə mhəuvehi silin kuatia kino ia silva.^a Nənə nəpin irəha həseni raka, in rərhi pen irəha həuvən fwe səvənhi nəmhiən.

3 Nənə ia naen klok ia nəpnəpin, iəmə asori rier mwi, mətoni narmama nepwin kamhərer ia kwopun kamo maket ikin, mhəpko mhə nari riti.

4 In rini pen ti nirəha i ma, ‘Kimiaha mwi hiəuvən mhəmhu fwe nəmhiən səiou, nənə nafe nərəkuien atukwatukw səkimiaha takuvei pehe m kimiaha.’

19:21: Mat 6:20, Luk 12:33, Wok Me 2:45, Wok Me 4:34-37 19:26: Jen 18:14, Job 42:2 19:28: Mat 25:31, Luk 22:30, Rev 3:21 19:29: Hip 10:34 19:30: Mat 20:16, Luk 13:30 20:1: Mat 21:33 a 20:2: Nəghi silin naha tenarius. Fwe tui tenarius kuatia nərəkuien atukwatukw sə kuvei pen m iarmama sə rowok nəpin pekin ia nəpnəpin meste ia nəruarəv.

⁵ Ro pen irəha həuvən. Ia twelef klok, nənə ia tri klok ia nərUARƏV, iəmə asori nəha rirərig mo mwi nəghi nari riti a.

⁶ Nənə ia faef klok ia nərUARƏV in rier mwi, mətōni nərmama nepwīn kamhərer ihi ia kwopun nəha. Nənə rini pen ti nirəha i mə, 'Rəfo kimiaha hiamərer ia kwopun i nəpīn pekīn hiəpko mhə nari riti?'

⁷ Miregi həni pen tukwe in mə, 'Iərmama riwən rəkwein kimaha ipwet mə tahowok səvənhi.'

Miregi iəmə asori rini pen ti nirəha i mə, 'Kimiaha mwi hiəuvən mhəmhu fwe ia nəmhiēn səiou.'

⁸ Nənə ia nərUARƏV iəmə asori səvəi nəmhiēn rini pen ti iərmama səvənhi sə trərəku nərmama mə, 'Əkwein nərmama me nəha kamhəmhu səiou həuvehe nənə ikuvei pen nərəkuiēn səvənraha. Tikukupwən ia səməme haməkurirə mhəuvehe men mo sampam ia səməme haməkupwən mhəuvehe.'

⁹ Nənə nəpīn nərmama səməme iəmə asori rərhi pen irəha ia faef klok ia nərUARƏV həuvehe, irəha kuatia kuatia həuvehi silin riti kīno ia silva.

¹⁰ Nəpīn nərmama səməme iəmə asori rərhi pen irəha ia nəpnəpīn anan həuvehe, rerīnraha rirhi mə tuhəuvehi rasori mwi, mətə irəha kuatia kuatia həuvehi mwi silin riti kīno ia silva.

¹¹ Irəha həuvehi, rerīnraha rīpkagien mhə. Həni pen ti iəmə asori i

¹² mə, 'Səməme i həuvehe kurirə həmhu aoa kuatia a, mətə kimaha iahəmhu nəpīn pekīn ia nukwəsikər asori. Rəfo ikərəku kimaha rəmnəmwhen a?'

¹³ Mətə iəmə asori rini pen ti nirəha riti mə, 'Iapko mhə nari riti rərəha ia niram. Ikinəsēni raka mə tikəmhu nəpīn pekīn nənə muvehi silin kuatia kīno ia silva.

¹⁴ Tikuvehi nərəkuiēn səim muvehi mamevən. Iərmama i ruvehe kurirə rerik ragien ti nuvei penien nərəkuiēn səvənhi rəmwhen a mwi iakuvei pehe mik.

¹⁵ Ikukurən mə ko iako nəfe iakokeikei mə tako ia mane səiou? Rəfo rerim ramrhi ərəha iou ti namasanien nəha iako mīnraha? "

¹⁶ Nənə Iesu rini mə, "Ro iamīnhi irə nərmama səməme həuvehe kupwən tuhəuvehe mhəkurirə, nənə səməme həuvehe kurirə tuhəuvehe mhəkupwən."

Iesu rini irapw mwi mə tremhə

¹⁷ Nəpīn Iesu rautə mamevən fwe ia Jerusalem, riri raka əpa nərmama səvənhi twelef. Ia suatuk rini pen ti nirəha i mə,

¹⁸ "Həregi ro. Kitaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi pris asori me mīne nahatən me səvəi Loa. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə.

¹⁹ Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə irəha tuharis əkenhin ia nirak, mhərisi iou, mhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, nənə Kumwesən tro iakətui mwi ia nəpīn səro kahar irə."

Jemes mīne Jon krouəres pen nari riti m Iesu

²⁰ Ia nəpīn nəha pran səvəi Sepeti riri tini mi kəru, muvehe ti Iesu, mīnimwi nukurhun mi ia nənimen, maməres pen nari riti min.

²¹ Nənə Iesu rini pen ti prən i mə, "Ikokeikei nəfe?"

Miregi rini pen tukwe in mə, "Ni mə iəkunouihi mi kəru səiou trouəkure riti ia nikarem mwatuk riti ia nikarem mour nəpīn tikərīmənu ia nitətə səim."

²² Miregi Iesu rini mə, "Kimirau irouereirei nəfe nari irouəres i. Ko kimirau irouənimwi kap i iou takənimwi?"

Miregi irau krouni mə, “Kimrau iarouəmwhen.”

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nipərhiendien kimirau tirouənimwi kap i səiou, mətə iou ko iakəpwəh nəsenien kimirau irouəkure riti ia nikarek mwatuk riti ia nikarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha səiou Tata rimərfi raka irau mə trəkure fwe ikin.”

²⁴ Nəpin ten mwi nərmama me səvəi Iesu hərəgi nəresien nəha səvəi Jemes mine Jon, niemaha rəpi irəha.

²⁵ Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe. Rini mə, “Kimiaha hiəuvəukurən raka noien səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kamhərimənu ia nirəha, kamhəfiəutə ia irəha, mamho nərmama kamho nəkwanraha.

²⁶ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iamīnhi irə ia kimiaha me. Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

²⁷ Trini minuə kimiaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kimiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkimiaha pam.

²⁸ Kimiaha tiho rəmwhen a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mhə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari minraha, muvei pen nimiruien səiou trərəku suatuk ti nifi rakaien nari ia nərmama həpik.”

Iesu romasan nəmri iərmama kəru

²⁹ Nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi həier ia Jeriko, mamhəuvən, nərmama həpik kamhəkurirə ia Iesu.

³⁰ Ia kwopun nəha iərmama kəru krouəkure ia nikare suatuk. Nənimenrau rīfwə. Nəpin krouregi mə Iesu rauvehe mə trukurau, krouəkwein əpwəmwis, rouni mə, “Iərimənu, kwənəkwws səvəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

³¹ Miregi nərmama həgkiari skai minrau mə, “Rouafafa.” Mətə irau krouripin rouəkwein əpwəmwis mwi, rouni mə, “Iərimənu, kwənəkwws səvəi Kig Tevit! Api tukumrau!”

³² Nənə Iesu rərər, məkwein irau krouvehe, rini mə, “Irouokeikei mə tako nəfe m kimirau?”

³³ Miregi krouni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iarouokeikei mə nəmrimrau trouətui pwəh iarouətə nari.”

³⁴ Iesu rerin rərkwəpir ti nirau. Rirapi nənimenrau. Nənə təkwtəkwuni nəha nənimenrau ramasan. Krouətə nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, irau krouəkurirə i.

21

Nəkur Jerusalem kamhəgnəgini Iesu

¹ Irəha həuvən ipaka ti Jerusalem, mhəier pen ia Təkuər Olif ia kwopun nəha ipaka ti rukwənu Petfas, nənə Iesu rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

² mīni pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpin tirouapirapw fwe ikin, tirouətə togki riti kinəkwi tərini irau tini. Tiroufi raka nari ia nirau, rouəsigi irau, rouvehe tukw iou.

³ Trini minuə iərmama riti rəres kimirau mə iroufi raka nari irə ti nəfe, tirouni mə ‘Iərimənu səkitaha raməres togki mi i, mətə trīpkəpwəmwis mhə trərhi pehe mwi irau.’ ”

⁴ Nəri nəha rier pehe iamīnhi irə mə nəgkiariien səvəi Profet Asea truvehe mukuə. In riməni mə,

⁵ “Kimiaha tihəni pen ti nəkur Saeon mə,

‘Hətə ro kig səkɪmiaha rauvehe tukumiaha,
mɪpkəfiutə mhə in, raməkure ia togki,
togki i in kwəti togki a.’ ”

⁶ Iərmama mi nəha səvəi Iesu krouevən, rauo nəfe in rɪmənɪ pen tɪ nirau i.

⁷ Krouəsɪgi togki nəha irau tɪni, rouəsɪgi rouvehe, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkutai togki mi nəha, nənə Iesu rəkure irə.

⁸ Nərmama həpik həpənə pen karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nepwɪn mwi hərai nɪmwai nei me, mhəpənə pen ia suatuk.

⁹ Nərmama səməme kəmhəkupwən mɪne səməme kəmhəkurirə ia Iesu kəmhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə,

“Səgnəgɪni iəmə i ruku pen ia kwənəkɪwus səvəi Kig Tevit!

Səkwein amasan irə rauvehe ia nəghi Iərimənu səkɪtaha!

Kəgnəgɪni Kumwesən fwe irənhə anan!”

¹⁰ Nəpɪn Iesu ruvnɪmwə ia Jerusalem, nərmama pam ia taon nəha kəmhəni nəgkiariien me rɪpik, mamhəres mə, “Nəfe nəha iərmama?”

¹¹ Miregi nərmama səməme kəmhəkurirə in həni mə, “In i profet nəha nəghɪn nə Iesu. Ruku pen fwe Nasaret ia tənə Kalili.”

Iesu rəkoui irapw nərmama ia nɪmwə səvəi Kumwesən

¹² Nənə Iesu revən ia nɪmwə səvəi Kumwesən, mɪnaməkoui irapw nərmama səməme kəmhəmri pen nəmri nari ia narɪmnari me mɪne səməme kəmhəvehi nəmri narɪmnari me. Rəvsini tepol me səvəi nərmama kəmhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvəi nərmama səməme kəvehi nəmri menu me tɪ nirəha.

¹³ In rɪni pen tɪ nirəha i mə, “Kɪmərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tukani nɪmwə səiou mə nɪmwəfwaki,’ mətə kɪmiaha hiəno ruvəvehe kwopun sə rakres me kəmhəkɪwafə ikɪn.”

¹⁴ Ia nəpɪn nəha nərmama səməme nənimənraha rɪfwə mɪne səməme nɪsunraha rərfe həvehe tɪ Iesu ia nɪmwə səvəi Kumwesən, nənə in ro irəha həvehe mhəsənɪn.

¹⁵ Mətə pris asori me mɪne nahatən me səvəi Loa rerɪnraha rɪpkagien mhə ia narɪmnari amasan me sə in ramo. Irəha həregi mwi mə nəkwərəkəwərha me ia nɪmwə səvəi Kumwesən kəmhəkwein əpwəmwis mə, “Səgnəgɪni iəmə i ruku pen ia kwənəkɪwus səvəi Kig Tevit!” Irəha hətoni niemaha rəpɪ irəha.

¹⁶ Nənə həni pen tɪ Iesu i mə, “Ikregi nəgkiariien nəha kəmhəni?”

Miregi Iesu rɪni pen tɪ nirəha i mə, “Ouəh, iakamregi. Rosi hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rɪni mə, ‘Ikɪnəpnəpənə raka ia tərhuɪ nəkwərəkəwərha me mɪne tərhuɪ nəkwərəkəwərha əmtəmetə me mə tuhəgnəgɪni ik?’ ”

¹⁷ Nənə Iesu rəpwəh irəha, mier ia Jerusalem, mevən fwe Petani, mapri ikɪn.

Iesu rəkwein ərəha ia niemis riti

¹⁸ Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpɪn Iesu rɪrərig mamevən mwi fwe Jerusalem miregi nukumhə rɪnəhi.

¹⁹ Nənə in rəti pen mətoni niemis riti ramərer ia nɪkare suatuk. Revən ipaka tukwe mətə nɪmwən me a. Nukwan riwən. Ro pen in rəgkiari ia nei nə mɪni mə, “Tikəpwəh mwi nukuəien ia nəpɪn riti.” Nənə təkwtəkɪwuni a niemis nə ruvehe maukei.

²⁰ Nəpɪn nərmama me səvənhi hətoni, hərkərinari, mhəni mə, “Niemis nəha rəfɪmhə akwauakw iəmɪnhi irə?”

²¹ Miregi Iesu rɪni pen tɪ nirəha i mə, “Ikani nɪpərhiənien tukumiaha i trɪni mɪnuə kɪmiaha hiahətətə pərhiən ia Kumwesən, mhəpwəh nəmkɪəmkiien,

hiækuræn noien ræmwhen iakino ia niemis i. Mætə ripko mhə in əpa i. Trini minuə kimiaha hiəni pen ti tækuər i mæ, 'Tækuər i, tiko mier mivə pen fwe ia tæsi,' nənə tækuər nəha tro nəkwamiaha.

²² Trini minuə kimiaha hiahətətə pərhien ia Kumwesən, nəfe nəghin tihəfwaki mhəres i, tihəuvehi."

Iesu ramo narimnari me nəha ia nəkwai sin

²³ Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama me. Nənə pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe tukwe, mhəni mæ, "Ikamo narimnari me i ia nəkwai sin, uə sin rəsəni ik mæ tiko narimnari me i?"

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, "Iou mwi takəres kimiaha nəsien riti. Trini minuə hiəni atukwatukw tukw iou i, takini pehe tukumiaha i mæ iakamo narimnari me i ia nəkwai sin.

²⁵ Fwe kupwən, sin rərhi pehe Jon mæ tro paptas ia nərmama, Kumwesən uə iərmama riti?"

Nənə irəha hægkiari pəri, mamhəni mæ, "Tsəfni irə i? Tuko səni mæ Kumwesən rərhi pehe Jon mæ tro paptas ia nərmama, Iesu trini pehe tukutaha i mæ, 'Ro iamihhi irə rəfo hiəpwəh niniien nipərhiēnien ia nəgkiariēn səvəi Jon?'

²⁶ Mætə ko səni mæ iərmama riti rərhi pehe Jon uə?" Mætə irəha həkəkir niniien iamihhi, ti nəri nə mæ nərmama me həni nipərhiēnien ia Jon mæ in profet pərhien riti.

²⁷ Ro pen həni pen ti Iesu i mæ, "Kimaha iahəreirei."

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, "Iou mwi ko iakəpwəh niniien tukumiaha i mæ iakamo narimnari me i ia nəkwai sin."

Iesu rusipekin ia iərmama riti tini kəru

²⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mæ, "Kimiaha hiaməfətərig irə? Iərmama riti tini kəru. Nəpin riti revən mini pen ti nəmritak səvənhi mæ, 'Nərik. Ipwet tikevən məmhu ia nəmhien səkrau.'

²⁹ Miregi rini mæ, 'Iakəpwəh.' Mætə kurirə irə rərari ia nətərigien səvənhi, mevən.

³⁰ Nənə tata səvənhi revən ti piəvni mini pen nəgkiariēn kuatia.

Miregi rini mæ, 'Ramasan tata, pwəh iakevən.' Mætə in rəpwəh nevənien.

³¹ Sə pəku ia nirau ro nəkwai tata səvənhi?"

Miregi irəha həni mæ, "Nəmritak."

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mæ, "Iakamini nipərhiēnien tukumiaha i nərmama səməme kaməraku pen takis minraha mine nipran me səvəi suatuk kamhəkupwən ia kimiaha, mamhəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

³² Iakini iamihhi irə ti nəri nə mæ Jon Paptas riməuvehe tukumiaha mahatən suatuk atukwatukw sə tihesi pen, nənə kimiaha hiəpwəh niniien nipərhiēnien irə. Mætə nərmama səməme kaməraku pen takis minraha mine nipran me səvəi suatuk həməni nipərhiēnien irə. Kurirə irə hiətoni, mætə hiəpwəh niriərigien ia noien ərəha səkimiaha, mamhəni ihi neikuəien irə."

Iesu rusipekin ia nimek krep səvəi iəmə asori

³³ "Kimiaha tihətərig iou pwəh iakini irapw nusipekinien riti mwi. Iəmə asori riti rəpwei nəkwus nəha krep ia nəmhien səvənhi, mukurei pen nəpai rukurau kurau irə, muəsi kəpwier mo nəkwən sə tukeivə testesi tipwei krep ikin ti nuvehien nisen, mo mwi nəpai rəpwəmwis mutə tukətui ti krep ikin. Nəpin ro sampam irə, rəsəni nərmama nepwin həuvehe mhətui ti nimek krep

səvənhi. Irəha tuhəmhū ikīn, mhəsi kwənkwai krep, mhəuai, mhəuvei pen nīpərin m iəmā asori. Iəmā asori rəmri pen nīmei krep səvənhi ia rəginraha, mier, mevən ia tənə əpə iti.

³⁴ Nəpīn kwənkwai krep rīmrūə, iəmā asori rərhi pen nərmama me nepwīn səmāme kamho tukwini nari min həuvən mhətə nəmā hamətui tī nīmei krep səvənhi. In rokeikei mā tuhəuvei pen kwənkwai krep me nepwīn mīnraha.

³⁵ Mətə nəmā kamhətui tī krep həkwtəmhiri iotukwīninarī me səvənhi, mhəuəsi riti, mhousi əpune riti, nənə mhəkwi riti ia kəruətəri.

³⁶ Iəmā asori rərari, mərhi pen mwi nərmama nepwīn mwi kamho tukwini nari min həuvən. Nənə nəmā kamhətui tī krep ho mwi nari kuatia ia nīrəha.

³⁷ Sampam iəmā asori rərhi pen tīni, mīni mā, 'Irəha tuhəsiai nərīk.'

³⁸ Mətə nəpīn nəmā kamhətui tī krep hətōni tīni iəmā asori, hənī pen tī nīrəha me i mā, 'Kwa tīni iəmā asori nəha. Nəpīn tata səvənhi tremhə, nīmei krep i ruvehe mo səvənhi. Həuvehe, pwəh sousi əpune nənə nīmei krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

³⁹ Nənə irəha həkwtəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirūə.

⁴⁰ Ro iamīnhi irə nəpīn iəmā asori səvəi nīmei krep truvehe, tro nəfe ia nəmā hamətui tī nīmei krep səvənhi?"

⁴¹ Mīregi nəmā asori me hənī pen tī Iesu i mā, "In trousi əpune nəmā ərəha me nəha ia noien riti rərəha anan, māsēni nərməpə me həuvehe mhətui tī nīmei krep səvənhi. Irəha tuhəsi kwənkwai krep ia nəpīn atukwatukw səvənhi, mhəuai, mhəuvei pen nīpərin min."

⁴² Mīregi Iesu rīni pen tī nīrəha i mā, "Rosi kīmiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rīni mā,

'Kəruətəri nəha nəmā kamhəuvrhəkīn nīmwə hənūə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwni nəha ruvəuvehe mīno kəruətəri sə rəpi raka pam kəruətəri me, məkwtəmhiri əknekīn pam nīmwə.

Iərimənu səkitaha rīno nəri i, sətōni nəmritaha rier tukwe'?"

⁴³ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mā nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə raməmak ia rəginiaha, tukamevən kuvehi raka tukumiaha kuvei pen m nərmama nepwīn səmāme tuhəukuə kwənkwan me.

⁴⁴ Iərmama sə trīmwei pen ia kəruətəri nəha, nīkəkrin me trəkwəpīrəkwəpīr. Trīni mīnuə kəruətəri nəha rīmwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha trīpwarispwaris."

⁴⁵ Nəpīn pris asori me mīne Farisi me həregi nusipekīnien me nəha Iesu rani, həkurən mā raməgkiari ia nīrəha.

⁴⁶ Hokeikei mā tuhəkwtəmhiri in, mətə hənhekīr nərmama me tī nəri nə mā irəha kamhənī mā in profet pərhiēn riti.

22

Iesu rusipekīn ia nəveginien asori

¹ Nənə Iesu rəgkiari mwi mīnraha, musipekīn mīni mā,

² "Suatuk sə Kumwesən ia neiai ramərimənu ia nītətə səvənhi rəmwhēn ia kīg riti sə ro nəveginien asori səvəi tīni tī nəri nə mā tīni rīpkiri a pran səvənhi. ^a

21:35: Mat 22:6 **21:38:** Mat 27:18 **21:39:** Hip 13:12 **21:42:** Wok Me 4:11, Rom 9:33, 1Tes 2:6-8
21:44: Dan 2:44-45 **21:46:** Mat 21:26 **a 22:2:** Suatuk riti mwi tī nīnīen nəgkiariien i ro iamīnhi irə: "Nītətə ia neiai rəmwhēn ia kīg riti sə ro nəveginien asori səvəi tīni tī nəri nə mā tīni rīpkiri a pran səvənhi.

³ Rərhi pen nərmmama səməme kamho tukwini nari min həuvən mhəkwein nərmmama səməme in ruvəni pen raka ti nirəha i mə tuhəuvehe, mətə irəha həpwəh nokeikeien mə tuhəuvehe.

⁴ Ro pen kig rərari mərhi pen nərmmama nepwın mwi səməme kamho tukwini nari min, rini pen ti nirəha i mə, ‘Kimiaha tihəuvən mhəni pen ti nərmmama səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe mə hətə ro iakinəpnəpenə raka səiou nəveginien. Iakinousi əpune raka kau me səiou mine kwəti kau me səiou həsisi amasan. Narimnari me pam i iakameitenhi a kimiaha. Tihəuvehe ti nəveginien asori səiou sə iakamo səvəi nərık ti nəri nə mə rıpkiri a pran səvənhi.’

⁵ Mətə irəha ho nəri auər a ia nəgkiariien səvəi kig, mamhəuvən. Riti revən ti səvənhi nəmhiən. Riti revən ti səvənhi stoa.

⁶ Nərmmama me nəha nepwın həkwətəmhirı nərmmama səməme kamho tukwini nari m kig, mho naurısien mınraha, mhousi əpune irəha.

⁷ Ia nəpın nəha kig niemaha rəpi. Ro pen rərhi pen naruagən me səvənhi, həuvən mhousi əpune nərmmama me nəha səməme hənousi əpune səvənhi me nərmmama, nənə mhəuvani taon səvənraha.

⁸ Kurirə irə kig rini pen ti nərmmama səməme kamho tukwini nari min mə, ‘Nəveginien asori səiou sə iakamo ti nərık sə rıpkiri a pran i iakinəpnəpenə pam tukwe, mətə səməme iakuvəni raka ti nirəha i mə tuhəuvehe həpwəh nəmwhenien.

⁹ Ro iamınhi irə, kimiaha tihəuvən fwe suatuk me, mhəni pen ti nərmmama me pam səməme hiətoni irəha mə tuhəuvehe ia nəveginien səiou.’

¹⁰ Nənə nərmmama me nəha kamho tukwini nari m kig həier, mhəuvən ia suatuk me, mhəkwein nərmmama me pam səməme hətoni irəha, nəkur ərəha mine nəkur amasan, həuvehi irəha mhəuvən ti nəveginien asori səvəi kig. Nənə nimwə sə kaməni nari ikın rukuər ia nərmmama.

¹¹ Mətə nəpın kig ruvnmwə pehe mə trətoni nərmmama me nəha səməme həuvehe, rətə iərmama riti raməni nari mıpkarkahu mhə tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien sə ro iamınhi.

¹² Nənə kig rini pen tukwe in mə, ‘Iou riti! Ikəfuvnmwə pehe irə məpwəh narkahuien tinari atukwatukw sə kamarkahu i ia nəveginien iamınhi?’ Nənə iərmama nəha rıreirei mə trini nəfe.

¹³ Nənə kig rini pen ti nərmmama me nəha kamho tukwini nari min mə, ‘Hərihi rəgin mi mine nisun mi, mhərarki irapw iruə ia nəpitəvien. Kwopun nəha nərmmama tuhasək ikın, mhahi tərini revınraha.’ ”

¹⁴ Nənə Iesu rarə mını mwi mə, “Kaməkwein nərmmama həpık mə tuhəuvehe, mətə houhi a Kumwesən ruvərfi raka irəha mə səvənhi me.”

Ratukwatukw mə tukərəku pen takis m Kig Sisa uə rekəm?

¹⁵ Ia nəpın nəha Farisi me həuvən, mhəgkiari pəri, mamhəres mə tuhəfo mho Iesu rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁶ Nəpın həgkiari pam, hərhi pen nərmmama nepwın səvənraha ti Iesu həuvən irəha nərmmama nepwın səvəi Kig Herot, nənə mhəni mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nıpərhiənien. Ikamahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmmama tuhesi pen. Ikəpwəh nehekırien nərmmama, mətə nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha.

¹⁷ Ro iamınhi irə tiko mını pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tsərəku pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?”

¹⁸ Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien ərəha səvənraha, rini mə, “Kimiaha kəuətksuə me. Rəfo hiameipweipwi iou iamınhi irə?”

19 Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe, pwəh iakətə ro.” Nənə irəha həuvei pen silin riti min.

20 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nənimwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

21 Miregi həni mə, “Nənimwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ro iamihhi irə narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən.”

22 Nəpin irəha həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Nənə həpwəh Iesu mamhəuvən.

Iərimənu in Kumwesən səvəi nərmama səməme kamhəmīru

23 Ia nəpin nəha mwi Satusi me nepwīn həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamhəni mə iərmama sə ruvəmhə ko rīpkətui mhə mwi.) Irəha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti,

24 mhəni mə, “Iahatən, Moses rīməni mə, ‘Trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tininrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərəkəwərha me, rouəsihəgin piəvi iəmə nəha.’

25 Mətə nərman me nepwīn səkitaha, irəha pam sefen. Irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərhəien iəkunouihi riti, remhə, məpwəh səvənhi pran. Nənə piəvi iərman nəha riri.

26 Piəvni sə resi pen in mwi ro iamihhi irə. Nənə piəvni sə ro kahar in mwi ro iamihhi irə mamevən meste sampam.

27 Nərman me nəha sefen hemhə pam. Nənə prən nəha remhə mwi.

28 Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpin nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, prən nəha səvəi sin ia nərman me nəha sefen, ti nəri nə mə irəha pam həməiri in?”

29 Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiəha hiəreirei nīpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, mhəreirei mwi nīskaiien səvəi Kumwesən. Ro iamihhi irə mine nahatənien səkimiəha rīpkatukwatukw mhə.

30 Nəpin nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nərman tuhəpwəh niriien nīpran, nīpran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə irəha tuhəmwhen ia nagelo me ia neiai.

31 Nənə nəgkiariien səvəi nəgkiariien i hiaməni mə iərmama ko rīpkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiəha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i Kumwesən rīməni pehe tukumiəha i uə? Rīməni mə,

32 ‘Iou Kumwesən səvəi Epraham mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.’ In rīpko mhə Kumwesən səvəi nərmama me səməme həuvəmhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmama me səməme kamhəmīru.”

33 Nəpin nərmama me həregi nəgkiariien nəha Iesu ramahatən nərmama me irə, nənimenraha rier.

Nəfe loa in rasori ia loa me nepwīn?

34 Mətə nəpin Farisi me həregi mə Iesu rəsīsəg tərhui Satusi me ia nəgkiariien səvənhi, irəha housəsīmwin irəha me.

35 Irəha riti in iahatən səvəi Loa rəres pen nari riti min mə triregi ro Iesu mə trəfni irə. In rini mə,

36 “Iahatən. Nəfe loa ia Loa səvəi Moses in rasori?”

37 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim.”

38 Loa nəha in rasori makupwən ia loa me.

³⁹ Nənə loa səro kəru irə rakurirə pen loa nəha rəmwhen irə. Rini mə, 'Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.'

⁴⁰ Nəgkiariien me pam kimərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me həgher pen ia loa mi nəha."

Kristo in tini sin?

⁴¹ Farisi me housəsimwın irəha me, nənə Iesu rəres pen irəha i

⁴² mə, "Kimiaha hiaməfətərig irə mə Kristo in tini sin?"

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, "In tini Kig Tevit ti nəri nə mə truku pen ia kwənəkwus səvənhi."

⁴³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Mətə rəfo nəha Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi? Ia nəpın nəha Nənəimwın Ikinan rinarə irə Kig Tevit riməni mə,

⁴⁴ 'Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkure ia nıkarek mwatuk

mesite tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.'

⁴⁵ Mə Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi rəfo kimiaha hiaməni mə in tini Kig Tevit?"^b

⁴⁶ Nəpın Iesu rəres nəresien nəha, iərmama riti riwən ko riripwen pen min. Ia nəpın nəha mamevən, nərmama pam həhekir nəresien nəresien me min.

23

Iesu rəgkiari skai m Farisi me mine nahatən me səvəi Loa

¹ Iesu rəgkiari m nərmama me mine nərmama me səvənhi, mını mə,

² "Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhəkure ia təmwki Moses.

³ Ro iamınhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəsiai irəha, mho nəfe nəghin irəha həni pehe tukumiaha i. Mətə tihəpwəh noien rəmwhen ia nirəha. Irəha kamhəvisau, mətə həpko mhə nəfe kamhəni.

⁴ Kamhəkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwhen ia katipə sə ripam, mətə irəha həpkuvei pen mhə nəkwai rəginraha riti mhasitu ia nirəha ti natipəien.

⁵ Kamho noien amasan me pam səvənraha mə nərmama tuhətoni həgnəgini irəha. Kwəti tənəripw me i kiməvai pen nəgkiariien səvəi Kumwesən irə, nərmama kamhərihi tərini pen ia nipwənanraha mine rəginraha, nahatən me səvəi Loa kamhəkwusi səvənraha sə pwinari, mho mwi nusvenhi karkahu me səvənraha həpwəmwis.

⁶ Ia nəveginien asori me irəha hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nərmama me ikın. Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me.

⁷ Ia kwopun kamo maket me ikın hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien, mhokeikei nəpın nərmama həkwein irəha mə, 'Iahatən.'

⁸ Mətə kimiaha tihəpwəh nəseniien nərmama həkwein kimiaha mə 'Iahatən,' ti nəri nə mə iahatən səkimiaha kuatia a, nənə kimiaha piəvmiaha me.

⁹ Nənə tihəpwəh nəkweinien iərmama riti ia tıprənə i mə 'Tata,' ti nəri nə mə Tata səkimiaha kuatia a. In ramarə fwe ia neiai.

22:39: Lev 19:18 **22:40:** Mat 7:12, Rom 13:10, Kal 5:14 **22:42:** Jon 7:42 **22:43:** Mat 26:64

b 22:45: Nəkur Isrel me fwe kupwən həuvəukurən raka mə profet me səvəi Kumwesən həməni mə iərmama riti truku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit mərimənu ia nirəha. Iəmə nəha kani nəghin mə 'Kristo' uə 'Mesaea' uə 'Tini Tevit.' Ia kwəti nəgkiariien i, Iesu rokeikei mə nəmə asori me tuhətə sas Kristo mə in ripko mhə tini Kig Tevit əpa, mətə in Tini Kumwesən. Sətoni mhəukurən mə in Tini Kumwesən ti nəri nə mə Kig Tevit rəkwein in mə Iərimənu səvənhi. **23:3:** Mal 2:7-8 **23:5:** Mat 6:1, Eks 13:9, Dut 6:8, Nam 15:38-39 **23:6:** Mat 6:5, Luk 14:7

¹⁰ Nənə tihəpwəh nəsənien nərmama həkwein kímiaha mə ‘lərimənu,’ ti nəri nə mə səkímiaha lərimənu kuation a. In i iou, Kristo.

¹¹ Iərmama sə rokeikei mə trasori ia kímiaha in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kímiaha.

¹² Mətə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in. Iərmama sə rauvehi irapw in Kumwesən truvehi utə in.

¹³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kímiaha kəuətkəsua me. Hiaməsisəg ia təpinhə ia nítətə ia neiai^a ia nəmri nərmama. Kímiaha hiəpwəh nuvnmwəien ia nítətə nəha, nənə hiaməsisəg mwi nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvnimwə irə.

¹⁴ b

¹⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kímiaha kəuətkəsua me. Hiasua ia nítətə me mhəpi simwın ia təsi mine tənə mhəuvən isipwın mə tihəvi iərmama kuation ruvehe mukurirə ia kímiaha. Nənə nəpin in ruvehe mukurirə ia kímiaha, hio ruvehe mərəha anan məpi raka kímiaha. Nipwnəti kwopun napw asori rauək ikın irəha nə kímiaha.

¹⁶ Trərəha anan tukumiaha. Kímiaha nərmama hiaməiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rífwə. Hiaməni mə ‘Trini minua iərmama riti rahatən nimwə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsuahi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən kol ia nəkwai nimwə nəha, muvehi kwəsuahi irə, in traməkeikei mo nəfe in ramini.’

¹⁷ Kímiaha hiəreirei nari. Nənimemiaha rífwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, kol nəha uə nimwəfwaki sə ro kol ruvehe mo ikinan i?

¹⁸ Nənə kímiaha hiaməni mə, ‘Trini minua iərmama riti rahatən nifatə səvəi Kumwesən, muvehi kwəsuahi irə, nəgkiariien nəha ro nəri auər a. Mətə trini minua rahatən nari riti sə kinəmri utə ia təkure nifatə nəha, in traməkeikei mo nəfe in ramini.’

¹⁹ Kímiaha nənimemiaha rífwə. Sə pəku nəha ro ikinan məpi raka, nəri sə raməmak utə ia təkure nifatə uə nifatə səvəi Kumwesən sə ro nəri nəha ruvehe mo ikinan i?

²⁰ Ro iamınhi irə iərmama sə ramahatən nifatə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsuahi irə, in ramahatən nifatə nəha mine narimnari me pam səməme kamhəmak ia təkuren kauvei pen m Kumwesən, mauvehi kwəsuahi ia nirəha.

²¹ Nənə iərmama sə ramahatən nimwə səvəi Kumwesən, mauvehi kwəsuahi irə, in ramahatən nimwə nəha mine Kumwesən sə ramarə fwe ia nəkwən, mauvehi kwəsuahi ia nirau.

²² Nənə iərmama sə ramahatən neiai, mauvehi kwəsuahi irə, ramahatən Kumwesən mine jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, mauvehi kwəsuahi ia nirau.

²³ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kímiaha kəuətkəsua me. Hiaməuai narimnari me səkímiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamo iamınhi irə ia nəri ouihı rəmwhen ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənenouenou nəgkiariien me həpam mwi. Kímərai pen ia Loa səvəi Kumwesən mə iərmama traməkeikei mo noien atukwatukw, mamapi ti iərmama, nənə mamahatətə

23:11: Mat 20:26, Mak 9:35, Luk 22:26 **23:12:** Job 22:29, Prov 29:23, Esik 21:26, Luk 14:11, 18:14

a 23:13: Nəpin rıpiik Matiu rani nəgkiariien i mə “Nítətə ia neiai.” Nıpwrıi nəgkiariien i in i “Nítətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

b 23:14: Ia Niutestamen me nepwın kímərai tui anan ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris nəgkiariien səvəi vas 14 rıwən. Mətə ia Niutestamen me nepwın sə kímərai kurirə nəgkiariien ia vas 14 raməmak ia nirəha. Kamhəni mə, “Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kímiaha kəuətkəsua me. Hiameikuə ia nipran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə, mamhakres narimnari me səvənraha, nənə mamho mwi nəfwakiien əpwəmwis me mə nərmama tuhətəni həsiai kímiaha tukwe. Kumwesən trəpwin noien ərəha me səkímiaha məpi raka nərmama nepwın.” **23:16:** Mat 15:14 **23:22:** Aes 66:1, Mat 5:34 **23:23:** Lev 27:30, Maeka 6:8

ia Kumwesən. Ramasan mə kimiaha hiamō nəgkiariien asori me nəha, mhəpwəh nenouenouien mwi nəgkiariien ouihi me.

²⁴ Kimiaha nərmama hiaməiri pen nərmama ia suatuk sə tuhesi, mətə nənimemiaha rıfwə. Nəpın hiənımwı nui, hiəpeki raka manman irə, mətə hiəpkətə mhə nərımiru nəha kamel raməmak irə, nənə hiətıgai.

²⁵ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsüə me. Noien səkimiaha rəmwhen ia kap mine tıkinari kaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwən rəmkemik. Fwe imwə rerımiaha rukuər ia nərəhıien mine nakresien. Hiamətərig əpa tukumiaha me.

²⁶ Ik Farisi, nənımem rıfwə pərhiem. Kupwən maikuas ia nəkwai kap mine plet kurirə ikəpərhi tekın iruə rəmher.

²⁷ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsüə me. Kimiaha hiəmwhen ia nıpəgi kəruətərei sə kərkwafə pen iərmama sə remhə ikın kəfəri iruə rəpsan. Nəpın nərmama hətoni iruə, rerınraha rırhi mə ramasan, mətə fwe imwə rukuər ia nıkəkri iərmama mine nıpwran sə rımərır məmkemik.

²⁸ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nəpın nərmama hətə nıpwramiaha iruə, rerınraha rırhi mə kimiaha hiatukwatukw, mətə fwe imwə rerımiaha rukuər ia neıkuəien mine noien ərəha me.

²⁹ Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me. Kimiaha kəuətkəsüə me. Hiəuvrhəkin kref me səvəi profet me mine nəmə atukwatukw me, mamhərükwi utə tihınari me ia nırəha.

³⁰ Kimiaha hiaməni mə, ‘Rıpkini minuə samarə ia nəpın kupwən səvəi kaha me, ko səpwəh noien rəmwhen irəha həno, mhousi əpune profet me.’

³¹ Ia nəgkiariien nəha kimiaha hiaməni pui atukw a kimiaha mə nıpərhiemien i nımwıpwı nərmama me nəha səməme hənousi əpune profet kupwən me irəha nə kimiaha.

³² Ramasan mə kimiaha tihərıpın noien ərəha me nəha kaha kupwən me səkimiaha həno stat mho, mho sampam irə.

³³ Kimiaha snek me, hiəmwhen ia nıpwənəti snek me kamhahi əpune iərmama! Tihəfo mhəp mə Kumwesən trəpwəh nərpwınien noien ərəha me səkimiaha ia kwopun napw asori rauək ikın?

³⁴ Tı nəri nə mə kimiaha hiamō noien me nəha, iou takərhi pehe profet me, mine nərmama səməme həukurən nari, mine nahatən me həuvehe tukumiaha. Kimiaha tihousi əpune nepwın, mhərui tərini pen nepwın ia nei kamarkuauı, mhousi nepwın ia nəkwai nımwəfwaki me səkimiaha, mhərıpwı irəha ia taon me.

³⁵ Takərhi pehe irəha tukumiaha iamınhi irə mə kimiaha nərmama ipwet mine tihəuvehi nərpwınien tı nıte nəkur atukwatukw me pam sə rınaiu ia tıprənə i rostat ia nıte Epel, iəmə sə rıpkı mhə nərəhıien riti, muvehe meste nıte Sekaraea tını Perekia sə kimiaha hiənousi əpune ia nımwə səvəi Kumwesən ia nımwırhenhi nıfatə mine kwopun sə ro ikınan.

³⁶ İakani nıpərhiemien tukumiaha i narımnari me pam i treste kimiaha nərmama ipwet mine.”

Iesu rasək ti nəkur Jerusalem

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me, maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik. Nəpın rıpık iakokeikei mə takousəsımwın nıpwənətim me rəmwhen ia rınhi menu ramō ia tını me mauıui irəha ia tərəgın mi. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeiien.

³⁸ Hətə ro. Təkwətəkwuni nəha Kumwesən trəpwəh nimwə səkimiaha^C ro tekin a.

³⁹ Iakamini pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətoniien iou meste tihəni mə, ‘Səgnəgini iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha.’ ”

24

Iesu rini irapw mə tukousi testesi pam nimwə səvəi Kumwesən

¹ Iesu rier ia nimwə səvəi Kumwesən mamevən. Ia nəpən nəha nərmama me səvənhi həuvehe mhahatən pen nimwə nəha mine nimwə me nəha kiməuvrhəkin pen mwi irə mə in trətoni.

² Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətə nimwə me i? Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərə əknekinien ia riti.”

Nuveheien səvəi Iərimənu mine nəpən sampam

³ Kurirə irə Iesu raməkure ia Təkuər Olif, nənə nərmama me səvənhi həuvehe tukwe. Nəpən irəha min əpa həres pen in i mə, “Tiko mini ro tukumaha i mə narimnari me i tuhəuvehe tinesən? Nəfe nīmtətien truvehe mahatən pen mə nuveheien səim mine nəpən sampam krouvəuvehe ipaka?”

⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihaməsiari kamo iərmama riti reikuə ia kimiaha.

⁵ Nərmama həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpik.

⁶ Kimiaha tihəregi nərmama tuhəvisau ia naruagənien me mə ‘naruagənien riti fwe’ uə ‘naruagənien trutə.’ Tihətui amasan rərəha hiəhekə; ti nəri nə mə nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə ripko mhə ihi nəpən sampam.

⁷ Iakamini iamənhi irə ti nəri nə mə nərmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama ia kwənəkwus əpə. Nərmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama səvəi kig əpə. Nukumhə trahi nərmama. Kwopun me nepwən nimwnimwien trikiu.

⁸ Mətə narimnari me pam i rəmwhən a ia pran sə rīnamregi təkutan rīnaməmīsə ti nərhien iəkunouhi.

⁹ Ia nəpən nəha tukuvei pen kimiaha ia rəgi nərmama mə irəha tuho nəmīsəien m kimiaha, mhousi əpune kimiaha. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.

¹⁰ Nərmama həpik nahatətəien səvənraha trīmwei. Irəha tuhəsəni pen irəha me ia rəgi nəmə ərəha me, mhəmwəki irəha me.

¹¹ Profet eikuə me həpik tuhəskəmter, mheikuə ia nərmama me həpik.

¹² Nənə ti nəri nə mə noien ərəha truvehe masori, nərmama həpik nokeikeien səvənraha truvehe məkwiei.

¹³ Mətə iərmama sə trərə əknekin ia nahatətəien səvənhi meste nərhəien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimiru in.

¹⁴ Tukini irapw nəgkiariien amasan i raməgkiari ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhaməkeikei mhəregi kurirə irə nəpən sampam truvehe.”

Iesu raməgkiari ia nərhəien sə treste nəkur Jerusalem

¹⁵ “Kimiaha tihətoni nəri nəha Profet Taniel rīməni kani mə ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narimnari ikinan.’ Tramərer ia kwopun ikinan fwe

23:38: 1King 9:7-8, Jer 12:7, 22:5 **C 23:38:** Rosi nəgkiariien i mə ‘Nimwə səkimiaha’ raməgkiari ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe tui anan nimwəfwaki nəha ramərer fwe Jerusalem. **23:39:** Sam 118:26, Mat 21:9 **24:2:** Luk 19:44 **24:5:** Mat 24:23-24, Wok Me 5:36-37, 1Jon 2:18 **24:7:** 2Kron 15:6, Aes 19:2 **24:9:** Mat 10:22, Jon 15:18 **24:11:** Mat 24:5,24, 1Jon 4:1 **24:13:** Mat 10:22 **24:14:** Mat 10:18, 28:19 **24:15:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11

ia nəkawai nimwə səvəi Kumwesən. Nəpɪn kɪmiaha tihətoni, iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nɪpwran.

¹⁶ Nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhap mhərkwafə ia təkuaer me.

¹⁷ Trɪni mɪnuə iərmama riti ramapwɪs ia təkure nimwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnimwəien mə truvehi nari riti sə rəmāk ia nəkawai nimwə səvənhi.

¹⁸ Nənə trɪni mɪnuə iərmama riti raməmhu ia nəmhiən səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nɪrərigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tɪnari.

¹⁹ Trərəha anan tɪ nɪpran me səməme tuhəpəmpəm mɪne səməme tuhaməuvei pen kənunu m nəkwerhəkwərha əmtəmetə me ia nəpɪn nəha.

²⁰ Tihəfwaki mə nəpɪn nəha tihap irə trəpwəh nuveheien ia nəpɪn səvəi nəkwiəien uə ia Sapat riti,

²¹ tɪ nəri nə mə nəpɪn nəha nəpɪn səvəi nərəhaien. Nərəhaien nəha trasori məpi raka nərəhaien me pam səməme həuvəuvehe raka fwe nukune narəien mesite pehe ipwet mɪne. Nənə nərəhaien riti mwi riwən truvehe məpi raka.

²² Ko nərəhaien nəha ravən əpwəmwiɪs, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpɪn sə nərəhaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iamɪnhi irə mə truvehimɪru nərmama me səvənhi səməme in ruvərɪ raka irəha.

²³ Ia nəpɪn nəha, trɪni mɪnuə iərmama riti rɪni pehe tukumiaha i mə, 'Hətə ro, Kristo i' uə 'Hətə ro, Kristo nəha,' kɪmiaha tihəpwəh nɪniən nɪpərhiənien irə.

²⁴ Nərmama tuhəskəmter. Nəpwɪn tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nəpwɪn tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nɪmtətien asori me mɪne narimnari me nərmama tuhətoni mhərkəri asori nari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərɪ raka irəha, trɪni mɪnuə irəha həukurən noien.

²⁵ Hətə ro. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i.

²⁶ Ro iamɪnhi irə trɪni mɪnuə nərmama me nəpwɪn həni pehe tukumiaha i mə, 'Hətə ro. Kristo in fwe ia kwopun akwesakwes ikɪn,' tihəpwəh nevənien fwe ikɪn. Trɪni mɪnuə həni mə, 'Hətə ro. In i ia nəkawai nimwə,' tihəpwəh nɪniən nɪpərhiənien irə.

²⁷ Nəpɪn rouapɪr irə nərmama hətoni nəhiapwien səvənhi fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iəməti Iərmama, nuveheien səiou tro mwi iamɪnhi irə.

²⁸ Ia kwopun pəku nɪpwrai nəri remhə ikɪn menu me nəha kamhani nɪpwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsimwɪn irəha me, mhani."

Iəməti Iərmama truvehe mwi

²⁹ "Nəpɪn nərəhaien nəha trukurau pam, təkwtəkwuni a mwi meri truvehe mɪpitəv, məkwa trəpwəh nəhiapwien, kəməhau me ia nɪmagouagou tuhəsasəsas, narimnari me ia nɪmagouagou həskai pɪk, Kumwesən trɪkiukiu ia nɪrəha.

³⁰ Ia nəpɪn nəha nɪmtətien səiou Iəməti Iərmama trier irapw ia nɪmagouagou. Nənə nərmama ia kwənəkwas me pam ia təkure tɪprənə i tuhəregi rərəha mhasək tukwe. Irəha tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpuə fwe ia nɪmagouagou iakauvehe ia nɪskaien mɪne nukuraanien asori.

³¹ Ia nəpɪn nəha kisɪpw riti trasək asori, nənə takərhi raka nagelo me səiou, həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tɪprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakɪmərɪfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe."

24:17: Luk 17:31 **24:21:** Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14 **24:23:** Mat 24:5,11 **24:24:** Dut 13:1-3, 2Tes 2:8-9, Rev 13:13-14 **24:26:** Luk 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luk 17:37 **24:29:** Esik 32:7, Joel 2:10,31, 2Tes 3:10 **24:30:** Rev 6:12-13, Sek 12:10, Rev 1:7, Dan 7:13 **24:31:** Aes 27:13, 1Kor 15:52, 1Tes 4:16

Iesu rusipekin ia nei niemis

³² “Hāregi ro nusipekinien sāvai nei naha niemis. Nāpin rīnarkwi pen tukun sē rīmārmāru minamāpīrpīr, kīmiaha hiāukurān mā nāpin sāvai nāpnāpanien ruvāuvehe ipaka.

³³ Rāmwhen a mwi, nāpin kīmiaha tihātoni narimnari me i, tihāukurān mā iou, Iāmāti Iārmama, iakuvāuvehe ipaka, rāmwhen a iakamārer ia kwāruā ia nimwā mā takuvnimwā pehe.

³⁴ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā nārmama sāmāme kamhāmīru tākwākwni mīne tuhāpwāh nemhā pamien meste narimnari me pam i hāier pehe.

³⁵ Neiai mīne tīprānā trouiwān, mātā nāgkiariēn me sāiou tuhāpkiwān mhā.”

Iārmama riti riwān rukurān nāfe nāpin Iārimānu truvehe irā

³⁶ “Mātā nāpin sāvai nāri naha uā aōa sāvānhi iārmama riti riwān rukurān. Nagelo me ia neiai mīne iou mwi, Tīni Kumwesān, iahāreirei. Mātā Tata sāiou āpa rukurān.

³⁷ Nāpin naha iou, Iāmāti Iārmama, takuvehe irā trāmwhen ia nāpin sāvai Noa.

³⁸ Nāpin nesān asori rāpwāh ihi nauārien, nārmama me kamhāvegin, mamhānimwi. Nārman me kamhāiri nīpran. Nīpran me kamhesi pen nārman. Irāha kamho noien me naha mamhāuvān meste Noa ruvnimwā ia nītātā asori sāvānhi.

³⁹ Irāha hāreirei mā tuhemhā meste nesān asori rauā, nānā iāpiwān raiu mīpeki raka irāha hāmwhenimw. Iou, Iāmāti Iārmama, nuveheien sāiou tro mwi iamīnha irā.

⁴⁰ Ia nāpin naha iārman kāru trouāmhu ia nāmhiēn, tukuvehi raka riti, kāpwāh riti.

⁴¹ Pran kāru trouvānari ia kwopun kuatia, tukuvehi raka riti, kāpwāh riti.

⁴² Ro iamīnhi irā kīmiaha tihāmātui a mhāpwāh nāpriēn tī nāri nā mā hiāreirei nāfe nāpin Iārimānu sākīmiaha truvehe irā.

⁴³ Mātā kīmiaha tihāmākeikei mhāukurān nāri. Trīni mīnuā iārmama riti rukurān mā ipwet ia nāpin iārmama riti truvehe muvnimwā ia nākwai nimwā sāvānhi makres, in tramātui a māpwāh nāpriēn. Ko in rāpwāh nāsēniēn iārmama riti reitehi nimwā sāvānhi muvnimwā makres.

⁴⁴ Rāmwhen a mwi kīmiaha mwi tihāmākeikei mhāpnāpenā tī nāri nā mā iou, Iāmāti Iārmama, takuvehe ia nāpin riti tihakiraka iou.

⁴⁵ Iotukwininari sē rukurān nari, māmō nākwai iāmā asori sāvānhi ia nāpin me pam, iāmā asori sāvānhi truvehi utā in ruvehe masori ia nimwā sāvānhi mā trākwmāni nārmama me sāvānhi ia nāpin atukwatukw kamhāni nari irā.

⁴⁶ Trīni mīnuā iāmā asori sāvāi iotukwininari naha ruvehe mātōni mā ramo wok me iamīnha irā, iotukwininari naha rerīn tragien.

⁴⁷ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i iāmā asori naha ruvehi utā iotukwininari naha ruvehe masori ia narimnari me pam sāvānhi.

⁴⁸ Mātā mā iotukwininari naha rerīn rīnamrhi mā iāmā asori sāvānhi ramo tanpen, māpwāh nuvehe akwauakwien,

⁴⁹ nānā rīnāmōusi nārman mīne nīpran sāmāme kamho tukwini pāri nari irāha mīn, māmāvegin, māmānimwi, māmākonā irāha nārmama kamhānimwi pīk,

⁵⁰ iāmā asori sāvānhi truvehe ia nāpin riti in trakiraka in, uā ia aōa riti sē in rīreirei.

⁵¹ Nənə iəmə asori səvənhi trərpwīn noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha kəuətkəsua me. Ia kwopun nəha irəha tuhasək, mhahi tərini revīnraha.”

25

Iesu rusipekin ia nīprən ouihi me irəha pam ten

¹ “Nəpīn nəha nītətə ia neiai^a truvehe irə trəmwhen ia nīprən ouihi me irəha pam ten. Həuvehi laet me səvənraha mhəuvən mə tuhətoni iərman sə triri vi a pran səvənhi. Iərman nəha triri prən nəha krouevən fwe imwəni rouarə pəri.

² Prən ouihi me nəha krirum həreirei nari. Krirum həukurən nari.

³ Nəpīn səməme həreirei nari həuvehi laet me səvənraha, həpwəh nuvehi-ien oel laet rauək irə irəha mīnraha.

⁴ Mətə səməme həukurən nari həuvehi laet me səvənraha, mhəuvehi mwi tīkinari me nepwīn həukuər ia oel laet rauək irə.

⁵ Nənə ti nəri nə mə iərman sə rīpkiri a pran səvənhi ramo tīpwə irəha həregi napriien ruvehi irəha hapri.

⁶ Mətə ia kurkwai nəpīn iərmana riti rəkwein, mīni mə, ‘Iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rauvehe! Həuvehe mhətoni!’

⁷ Ia nəpīn nəha nīprən ouihi me nəha ten hətui, mhəpərhi laet me səvənraha.

⁸ Nənə səməme həreirei nari həni pen ti səməme həukurən nari mə, ‘Həuvei pehe səkimiaha riti oel laet rauək irə. Laet me səkimaha hənaməfwə.’

⁹ Mətə səməme həukurən nari həni mə, ‘Rəkəm. Oel i laet rauək irə tīpkəmwhen mhə tukutaha pam. Həuvən fwe ia stoa me mhəuvehi nəmri səkimiaha me nepwīn.’

¹⁰ Nəpīn irəha kamhəuvən mə tuhəuvehi nəmri oel laet rauək irə, iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rapirapw. Nīprən ouihi me nəha krirum səməme hənəpnəpenə, həuvnimwə irəha min ia nəkwai nimwə sə tukəni nəvegīnien asori ikīn. Nənə nərmana həsisəg ia təpinhə.

¹¹ Kurirə irə nīprən ouihi me nəha səməme həpkəpnəpenə mhə hərərig mwi, mhəuvehe, mamhəkwein mə, ‘Iərimənu, Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.’

¹² Mətə iərman sə rīpkiri a pran səvənhi rīni mə, ‘Iakamīni nīpərhiēnien tukumiaha i iakreirei kīmiaha.’”

¹³ Nənə Iesu rīni mə, “Ro iamīnhi irə kīmiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien, ti nəri nə mə hiəreirei nəfe nəpīn uə aoa Iərimənu səkimiaha truvehe irə.”

Iesu rusipekin ia nərmana kamhətui ti mane səvəi iəmə asori

¹⁴ “Nuveheien səvənhi trəmwhen iərmana riti sə ruvehi navənien əpwəmwis səvənhi. Kurirə rier imwəni rəkwein nərmana səməme kamho tukwini nari min həuvehe. Nənə rəmri pen mane səvənhi ia rəgīnraha mə tuhətui amasan tukwe.

¹⁵ Ia riti ruvei pen tənəripw me krirum mane rukuər irə, nənə tənəripw kəru m riti, nənə tənəripw kuatia m riti. Ruvei pen kuatia kuatia mīnraha rəmwhen in rukurən mə trətui amasan tukwe. Kurirə irə in rier mamevən.

¹⁶ Iərmana sə ruvehi tənəripw krirum revən atukwatukw mowok irə, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw krirum mwi.

¹⁷ Nənə iərmana sə ruvehi tənəripw kəru ro mwi iamīnhi, nənə muvehi mane asori rukuər ia tənəripw kəru mwi.

^{24:51:} Mat 8:12 ^{25:1:} Rev 19:7, Luk 12:35 ^a ^{25:1:} Nəpīn rīpik Matiu rani nəgkariien i mə “Nītətə ia neiai.” Nīpwrai nəgkariien i in i “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” ^{25:11:} Luk 13:25-27

^{25:12:} Mat 7:23 ^{25:13:} Mat 24:42 ^{25:14:} Mak 13:34 ^{25:15:} Rom 12:6

18 Mətə iərmama sə ruvehi tənəripw kuatia revən meri tīprənə, minimwi mane səvəi iəmə asori səvənhi.

19 Nəpīn əpwəmwis rukurau, iəmə asori səvəi nərmama me nəha rirərig muvehe, nənə mokeikei mə trəskun mane me nəha rīməuvei pen minraha.

20 Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw krirum ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mini mə, 'Iəmə asori, fwe kupwən ikiməuvei pehe tənəripw krirum miou mane rukuər ia nirəha. Ətə ro, iakinowok irə rəkwəhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw krirum mwi.'

21 Nənə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan ti nəri ouihi i iakinəmri pehe ia rəgim, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui ti narimnari me rīpik. Uvnmwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səim. Pwəh krau krauagien pəri.'

22 Nənə iərmama sə rīməuvehi tənəripw kəru in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mini mə, 'Iəmə asori, fwe kupwən ikiməuvehi pehe tənəripw kəru miou mane rukuər ia nirau. Ətə ro, iakinowok irə rəkwəhi mwi masori iakuvai pen ia tənəripw kəru mwi.'

23 Nənə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə amasan. Ikamo tukwini amasan nari miou ia nəpīn me. Ikinətui amasan ti nəri ouihi i iakinəmri pehe ia rəgim, mo pen tako ik ikuvehe masori mətui ti narimnari me rīpik. Uvnmwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori səim. Pwəh krau krauagien pəri.'

24 Nənə iərmama sə ruvehi tənəripw kuatia in mwi ruvehe mərəer ia nəmri iəmə asori səvənhi, mini mə, 'Iəmə asori. Iakukurən mə ik iərmama riti noien səim riskai. Ik ikapeki nəveginien ia nəmhiən sə ipkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun ipkəpwei mhə nuni nari ikin.

25 Ro iamīnhi irə, iakihekir, mevən, minimwi tənəripw səim sə mane rukuər irə ia tīprənə. Ətə ro in i mane səim.'

26 Mətə iəmə asori səvənhi rini pen tukwe in mə, 'Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou, mamarpaha. Ikuvəukurən raka mə ikapeki nəveginien ia nəmhiən sə iapkəmhu mhə irə, nənə mamesi mwi nukwai nei me ia kwopun iapkəpwei mhə nuni nari ikin.

27 Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien mane səiou fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehe mipkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rəkwəhi.'

28 Nənə iəmə asori rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari min mə, 'Həuvei raka tənəripw tukwe, mhəuvei pen m iərmama sə rīməuvehi tənəripw ten.

29 Iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen mwi rasori mwi min, nənə in truvehi rəmwhen məpi raka. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

30 Mətə iərmama i sə ramo tukwini ərəha nari miou hərarki irapw i iruə ia nəpitəvien. Ia kwopun nəha nərmama tuhasək, mhahi tərini revinraha.' "

Iesu rəgkiari ia sipsip me mine nəni me

31 "Nəpīn nəha iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə ia nukuraanien asori kimaha nagelo me, takəkure ia jea səiou mərimənu.

32 Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhousəsimwin pehe irəha me ia nənimek, nənə iou takuai irəha rəmwhen iərmama sə ramətui ti sipsip me muai sipsip me mine nəni me.

33 Takuai pen sipsip me ia nikarek mwatuk, mətə nəni me ia nikarek mour.

³⁴ Nənə iou kig səvənraha takini pen ti nərmama me nəha ia nīkarek mwatuk mə, 'Həuvehe kīmiaha i səməme Tata səiou raməkwein amasan ia kīmiaha. Nəpin tīprənə namiwən ihi, in rīnəpnəpenə raka kwopun səkīmiaha ia nītətə sə in ramərimənu irə. Həuvehe mharə irə.

³⁵ Nəpin nukumhə rahi iou hiəuvei pehe nəveginien miou. Nənə nəpin iakakwakwa hiəuvei pehe nui miou. Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis, hiəuvehi puwnimwə iou ia nəkwai nimwə me səkīmiaha me.

³⁶ Nəpin tīnari səiou riwən, hiarkahu pehe miou. Nəpin iakamemhə, hiəuvehe mhəti pehe iou. Nəpin iakamarə ia kalapus, hiəuvehe tukw iou.'

³⁷ Miregi nəkur atukwatukw me nəha tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu. Mətə nəfe nəpin nəha kīmaha iahənətoni nukumhə rahi ik, nənə iahəuvei pehe nəveginien mik, uə ikakwakwa nənə iahəuvei pehe nui mik?

³⁸ Nəfe nəpin kīmaha iahətoni ikamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, nənə iahəuvehi puwnimwə ik ia nimwə me səkīmaha me, uə səim tīnari riwən, nənə iaharkahu pehe mik?

³⁹ Nəfe nəpin kīmaha iahətoni ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə iahəuvehe mhəti pehe ik?'

⁴⁰ Miregi iou kig səvənraha takini pen ti nirəha i mə, 'Iakamini nīpərhienien tukumiaha i nəpin kīmiaha hənə noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər a ia piak me, hiənə noien nəha ia nirak.'

⁴¹ Kurirə irə iou takini pen ti nərmama me nəha ia nīkarek mour mə, 'Kīmiaha i Kumwesən raməkwein ərəha ia kīmiaha haraka ia nənimək mhəuvən ia napw sə rauək rerin. Kīnəse napw nəha ti Setan mīne nagelo me səvənhi.

⁴² Nəpin nukumhə rahi iou kīmiaha hiəpwəh nuvei peheien nəveginien miou. Nəpin iakakwakwa hiəpwəh nuvei peheien nui miou.

⁴³ Nəpin iakamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis riti, hiəpwəh nuvehi puwnimwəien iou ia nəkwai nimwə me səkīmiaha me. Nəpin tīnari səiou riwən, hiəpwəh narkahu peheien miou. Nəpin iakamemhə uə iakamarə ia kalapus, hiəpwəh nəti peheien iou.'

⁴⁴ Miregi irəha mwi tuhəni pehe tukw iou i mə, 'Iərimənu, mətə nəfe nəpin nəha kīmaha iahənətoni nukumhə rahi ik, uə ikakwakwa uə ikamavən rəmwhen ia iərmama pwispwis, uə tīnari səim riwən, uə ikamemhə, uə ikamarə ia kalapus, nənə kīmaha iahəpwəh nasituien ia niram?'

⁴⁵ Miregi iou takini pen ti nirəha i mə, 'Iakani nīpərhienien tukumiaha i nəpin kīmiaha hiəpwəh noien nəha ia piak riti sə in iəmə auər ia piak me, hiənpwəh noien nəha ia nirak.'

⁴⁶ Nənə nərmama me nəha tuhəuvən ia kwopun Kumwesən trərpwin rerin noien ərəha me səvənraha ikin. Mətə nərmama atukwatukw tuhəuvən mhəuvehi nīmīruien rerin."

26

Nəmə asori me hərəi sun mə tuhəuvən afafa mhəkwtəmhiri Iesu

¹ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, in rəgkiari m nərmama me səvənhi, mīni mə,

² "Kīmiaha hiəukurən mə nəpin kəru mwi tuko Pasova. Ia nəpin nəha tukuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama me mə irəha tuhəru tərini pen iou ia nei kamarkuauī."

³ Ia nāpīn nāha pris asori me mīne nāmā asori me sāvai nākur Isrel housāsīmwin irāha me ia nākwai nimwā sāvai pris asori anan. Nāghin nā Kaeafas.

⁴ Nānā hārai sun mā tuhāvūvān afafa, mhākwtāmhirī Iesu, mhousi āpune.

⁵ Mātā hāni mā, “Pwāh kītaha sāpwāh nākwāmhirīen Iesu ia nāpīn sāvai nāveginien asori. Rārāha mā nārmama niemaha trāpi irāha kamho nurīgrīgien asori tukwe.”

Pran riti rātāgi pen senta ia nukwāne Iesu

⁶ Nāpīn Iesu ramarā ia rukwānu nāha Petani, ruvnmwā pen ia nākwai nimwā sāvai Saemon (Saemon nāha kupwān nemhāien skai ro tekīn.)

⁷ Nānā pran riti ruvehe tī Iesu mauvehi potel riti kīno ia kāruātereī riti kani mā alapasta.^a Fwe ia nākwai potel nāha senta riti nānimen rutā pik. Prān nāha rātāgi pen senta nāha ia nukwāne Iesu nāpīn ramākure ia kwopun kamāni nari ikīn.

⁸ Nānā nāpīn nārmama me sāvai Iesu hātōni, niemaha rāpi irāha. Hāni mā, “Rāfo ramouraha senta iamīnhi?”

⁹ Rīpkāmri pen a nāmri nari irā, ko ruvehi mane asori irā, muvei pen m nārmama nautā sāvānraha riwān.”

¹⁰ Mātā nāpīn Iesu rīregi nāgkīariien nāha, rīni pen tī nīrāha i mā, “Rāfo kīmīaha hīamo iamīnhi irā ia prān i? In ramo noien amasan riti miou.

¹¹ Nārmama nautā sāvānraha riwān tuhamarā kīmīaha mīnraha ia nāpīn me, mātā iou tapkarā mhā kītaha m kīmīaha nāpīn me.

¹² Rāfo prān i rātāgi pehe senta i ia nīpwāk? In ro mā trāpnāpenā ia nīpwāk mā tukīnimwī.

¹³ Iakamīni nīpārhiēnien tukumīaha i kwopun pāku ia tānāmtānā me tukīni irāpw nāgkīariien amasan sāiou ikīn tukīni irāpw nāfe prān i rīno miou mā nārmama rerīnraha tramrhi.”

Jutas tro noien ārāha

¹⁴ Nārmama me sāvai Iesu irāha pam twelef, riti ia nīrāha nāghin nā Jutas Iskariot. Revān tī pris asori me,

¹⁵ mīni mā, “Trīni mīnuā iakuvei pehe Iesu ia rāgīmīaha, kīmīaha tihāuvei pehe nāfe miou?” Irāha hāraku in silin me kīno ia silva irāha pam toti.

¹⁶ Ia nāpīn atukwatukw nāha Jutas rīnamātui suatuk mā truvei pen Iesu ia rāginraha.

Iesu mīne nārmama me sāvānhi hani pāri nāveginien sāvai Pasova

¹⁷ Neste atukwatukw nāpīn nāha tuhāni bred sā yis riwān irā. Nārmama me sāvai Iesu hāuvehe tukwe in, mhāni mā, “Kwopun pāku nāha ikokeikei mā kīmīaha tāhāpnāpenā nāveginien sāvai Pasova ikīn, nānā ik tikāni?”

¹⁸ Mīregi Iesu rīni mā, “Hāvūvān fwe Jerusalem, mhātōni iārmama riti fwe ikīn, mhāni pen tukwe in mā, ‘Iahātān sākitaha rīni mā nāpīn sāiou ruvāuvehe ipaka. Tahāni pāri nāveginien sāvai Pasova kīmīaha nārmama me sāiou ia nākwai nimwā sāim.’”

¹⁹ Nārmama me sāvai Iesu hāvūvān mho nāfe rīmāni pen tī nīrāha i, mhāpnāpenā tī nāveginien sāvai Pasova.

²⁰ Ia nārūarāv Iesu mīne twelef nārmama me sāvānhi kamhākure

²¹ māmhāni pāri nari. Nānā Iesu rīni pen tī nīrāha i mā, “Iakamīni nīpārhiēnien tukumīaha i mā kīmīaha riti truvei pen iou ia rāgi nārmama sāmāme kamhāmwāki iou.”

^{26:7}: Luk 7:37-38 ^a ^{26:7}: Alapasta kāruātereī riti nānimen rutā pik. Fwe kupwān nārmama hāuvehi mhāvi pen senta irā. ^{26:11}: Dut 15:11 ^{26:14}: Jon 11:57 ^{26:15}: Sek 11:12 ^{26:17}: Eks 12:14-20
^{26:18}: Mat 21:3

22 Nəpɪn irəha həregi nəgkiariien nəha, rerɪnraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Iərɪmənu, sin nəha ikani? Iou?”

23 Miregi Iesu rini mə, “Iakani iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuatia kimrau min. In truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.

24 Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pɪk mə rɪpkəpwəh a nətuiien.”

25 Nənə Jutas, iərmama sə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama kamhəmwəki in, rini mə, “Iahatən, sin nəha ikani? Iou?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik nə ikani.”

26 Nəpɪn nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi, mini mə, “Tihəuvehi, mhani. In i nɪpwɾak.”

27 Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen mɪnraha, mini mə, “Kimiaha pam tihənɪmwi.

28 In i nɪtek sə trərihi tərini əknekɪn nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpɪk mə Kumwesən trəpwəh nərpwɪnien noien ərəha me səvənraha.

29 Iakani pehe tukumiaha i tapkənɪmwi mhə mwi waen i meste nəpɪn nəha takənɪmwi waen vi kitaha m kimiaha ia nɪtətə sə Tata səiou ramərɪmənu irə.”

30 Nənə irəha hani nɪpu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Pita trini m kahar mə in rɪreirei Iesu

31 Ia kwopun nəha Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ipwet ia nəpɪn kimiaha pam tihap raka ia nɪrak. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rini mə, ‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip, nənə sipsip me səvənhi tuhaiu kɪrkiri.’

32 Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

33 Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə rɪpko mhə iou.”

34 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nɪpərhiennien tukw ik i ipwet ia nəpɪn, kurirə rəə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

35 Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Trini minuə həni mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh niniien mə iakreirei ik.” Nənə nərmama me pam səvənhi həni nəgkiariien kuatia.

Iesu raməfwaki ia Ketsemane

36 Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia kwopun riti nəghɪn nə Ketsemane. Nənə Iesu rini pen ti nɪrəha i mə, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən kwərha məfwaki.”

37 Nənə in riri Pita mine tɪni Sepeti kəru irəhar hərəvən irəha min. Ia nəpɪn nəha in rɪnamregi rərəha, rerɪn rəpou pɪk.

38 Nənə rini pen ti nɪrəhar i mə, “Rerik rəpou pɪk ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i, pwəh kitaha m kimirəhar tsəpwəh napriien.”

39 Nənə Iesu revən ouih i a mwi mɪmwei ia tiprənə məfwaki, mini mə, “Tata səiou. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴⁰ Nənə Iesu rəfwaki pam, mīrərig pehe mətoni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mə, “Rəfo, ko hiəpkətui mhə nəpīn ouihi a uə?”

⁴¹ Kimirəhar tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nimweiiēn ia nərəhaiēn. Nipərhiēnien rerimīaha ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramīaha rəpou.”^b

⁴² Nənə Iesu revən səro kəru irə, məfwaki, mīni mə, “Tata səiou. Trini minuə kap i ko rīpkiwən mhə meste iakənimwi, tako rəmwhen sə ikokeikei.”

⁴³ Nənə Iesu rirərig pehe mwi mətə irəhar harnapri mwi, ti nəri nə mə napriēn ruvəuvehi irəhar.

⁴⁴ Ro iamīnhi irə in rəpwəh mwi irəhar, mevən səro kahar irə, məfwaki, mīni a mwi nəgkiariēn kuatia.

⁴⁵ Kurirə irə ruvehe mwi ti nərmama me səvənhi, mīni pen ti nirəhar i mə, “Rəfo, hiamarapri, mamharuvehi ihi napwisien səkimīahar? Həregi ro. Nəpīn nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴⁶ Tiharo mharərer. Pwəh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwtəmhiri in

⁴⁷ Nəpīn Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama həpik. Nepwin kamhəuvehi nau. Nepwin kamhəuvehi nipəri nei. Pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənərhi pen irəha.

⁴⁸ Jutas rinəgkiari raka mīnraha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimīaha tihəkwtəmhiri.”

⁴⁹ Nənə Jutas ruvehe, mevən atukwatukw ti Iesu, mīni mə, “Ramasan tukw ik, iahatən.” Nənə rakei min.

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou riti. Tiko mo nəfe ikiməuvehe tukwe.” Nənə nərmama me həuvehe mhəmri pen rəginraha ia Iesu, mhəkwtəmhiri.

⁵¹ Mətə iərmama riti sə ramərer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nīkare nifregin.

⁵² Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Uvehi nau səim mivai pen ia təmwhekin, ti nəri nə mə nərmama me səməme kamhəuvehi nau mə tuharuagən irə tukərai əpune irəha ia nau.

⁵³ Kimīaha hiaməfətərig irə mə ko iapəkəwein mhə Tata səiou nənə təkwtəkwuni a irə in trərhi pehe nagelo me taosen m taosen həuvehe mhasitu ia nīrak?

⁵⁴ Mətə trini minuə iako iamīnhi irə nəgkiariēn i sə Nəkukuə Ikinan rani mə kimīaha tihəkwtəmhiri iou iamīnhi irə trəfuvehe mukuə irə?”

⁵⁵ Ia nəpīn nəha Iesu rini pen ti nərmama me i mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nipərpari nei me mamhəuvehe mə tihəkwtəmhiri iou iamīnhi irə? Nətərigien səkimīaha rīnuə iou rakres riti uə? Ia nərineiv m neis mine iakamarə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hiəpwəh nəkwtəmhiriēn iou ia nəpīn nəha?

⁵⁶ Mətə narimnari me i hiamo haməier pehe iamīnhi irə mə nəgkiariēn me nəha profet kupwən me həmərai pen ia Nəkukuə Ikinan tuhəuvehe mhəukuə.” Nəpīn nərmama me i həkwtəmhiri Iesu, nərmama me səvənhi həpwəh in mhəp.

26:41: Mat 6:13, Hip 2:14, 4:15 **b** **26:41:** Suatukriti mwi ti niniēn nəgkiariēn i in i mə, “Nipərhiēnien Nənimwin rerin ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramīaha rəpou.” **26:44:** 2Kor 12:8 **26:46:** Jon 14:31 **26:51:** Jon 18:26 **26:52:** Jen 9:6, Rev 13:10 **26:55:** Luk 19:47, 21:37 **26:56:** Mat 26:31

Iesu rarer ia nāmri pris asori anan mine nāmā asori me

⁵⁷ Nārmama me nāha sāmame həkwtāmhiri Iesu hāiri in mhāvən tī Kaeafas. Kaeafas in pris asori anan. Nahatən me sāvai Loa mine nāmā asori me sāvai nəkur Isrel hənousəsimwīn raka irəha me ia nimwə sāvənhi.

⁵⁸ Pita rakurirə ia Iesu, mamavən isipwīn tukwe meste nari fwe nīkare nimwə sāvai pris asori anan. Nənə muvnmwə, məkure irəha iotukwininari me, mətə trətōni mətə tukəfo irə ia Iesu.

⁵⁹ Nənə pris asori me mine nāmā asori me sāvai nəkur Isrel kamhətui nārmama nepwīn mətə tuheikuə, mhāni irapw nəri ərəha riti sə Iesu rino uə rīmāni. Nāmā asori me hokeikei mətə tuhəregi pwəh housi əpune in tukwe.

⁶⁰ Nəri auər a mətə nārmama həpīk həkāmter mamheikuə ia nəfe hənətōni Iesu rino uə hāməregi in rīmāni, mətə nāmā asori me həkətə mhā nari riti. Mətə irəha kamhəmwur mamhāvən meste iərmama kəru krouvehe,

⁶¹ rouni mətə, “Iəmā i rīmāni iamīnhi irə mətə, ‘Iou iakukurən nourahien nimwə sāvai Kumwesən, marə muvrhəkin mwi ia nəpīn kahar.’ ”

⁶² Nənə pris asori anan rarer, mīni pen tī Iesu i mətə, “Nəgkiariien riti riwən tikini? Rəfo ia nəgkiariien nāha irau krouni rauuəsi ik irə?”

⁶³ Mətə Iesu rəpnāpen. Nənə pris asori anan rīni pen tukwe in mətə, “Iakəres pehe ik i ia nəghi Kumwesən sə ramīru. Ni pehe ro tukumaha i. Ik Kristo, Tīni Kumwesən, uə rekəm?”

⁶⁴ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mətə, “Ik ikini, mətə iakani pehe tukumaha i mətə nāha təkwtəkwi mine mamevən tihətōni iou, Iəmāti Iərmama, takaməkure ia nīkare Kumwesən mwatuk sə in nīskaiien sāvənhi rasori. Tihətōni mwi iou takauvehe ia nəpuə me ia nīmagouagou.”

⁶⁵ Nənə nəpīn pris asori anan rīregi, reitehi tīnari sāvənhi, mīni mətə, “Kītaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iəmā i tī nəfe? Kīmīaha hiāvəregi raka mətə in rīni ərəha Kumwesən.

⁶⁶ Nətərigien səkīmīaha mətə tsəfo irə?” Miregi irəha hāni mətə, “In traməkeikei memhə.”

⁶⁷ Nənə hərgəvəsi pen nənimen, mamhəuəsi in. Nepwīn həpwi in,

⁶⁸ mamhāni mətə, “Mətə ik Kristo pərhien, ni pehe ro tukumaha i nəgkiariien sə ruku pen tī Nənīmwīn mətə sin ruəsi ik!”

Pita rīni mətə in rīreirei Iesu

⁶⁹ Ia nəpīn nāha Pita fwe inhəripw ia nīkare nimwə sāvai pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe ipaka tukwe, mīni mətə, “Ik mwi ikinamavən pəri kīmīrau Iesu iəmā Kalili.”

⁷⁰ Mətə ia nəmrinraha pam Pita rīni mətə, “Rekəm. Iou iakreirei nəfe i ikamīni.”

⁷¹ Pita rəpwəh nīkare nimwə nāha mier mevən ipaka tī təpīnhə asori riti sə nārmama kamhəvnmwə pehe irə. Nənə pran riti mwi sə ramo tukwini nari rətə in, mīni pen tī nārmama sāmame kamhərer ia kwopun nāha mətə, “Iəmā i rīnamavən pəri irau Iesu iəmā Nasaret.”

⁷² Miregi Pita rīni mwi mətə, “Rekəm. Iakani pehe tukw ik i kwəsua hi anan mətə iou iakreirei iəmā nāha ikani.”

⁷³ Nəpīn ouīhi a rukurau, nənə nārmama sāmame kamhərer ia kwopun nāha həuvehe, mhāni pen tī Pita i mətə, “Nīpərhienien. Ik riti ia nīrəha tī nəri nətə ik iəmā Kalili.”

⁷⁴ Miregi Pita rīni mətə, “Mətə iakameikuə pwəh Kumwesən rərpwīn noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumaha i kwəsua hi anan mətə iou iakreirei iəmā nāha kīmīaha hiamāni.”

Pita rini iam̄nhi irə, nənə təkwtəkwuni a rəiə rakaka.

⁷⁵ Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien səvəi Iesu. Rīmāni mə, “Kurirə rəiə rakaka, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.” Pita rerin rirhi. Nənə rier mevən mīrapi nasəkien.

27

Jutas remhə

¹ Ia nəpnəpin pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel irəha pam hərəi sun mə tuhousi əpune Iesu.

² Irəha həiri in, mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat. Paelat nəha in iəmə Rom sə ramərimənu ia kwopun nəha.

³ Nəpin Jutas iəmə i sə rīməuvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki, in rətoni mə irəha həni mə Iesu traməkeikei memhə, in rərari ia nətərigien səvənhi, muvehi silin me nəha kīno ia silva irəha pam toti, muvehi muvehe, muvei pen m pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel,

⁴ mīni mə, “Iakīno noien ərəha i, muvei pehe iərmama sə in ratukwatukw a ia rəgimīaha mə tihousi əpune in.”

Miregi irəha həni mə, “Rəfo ikuvehe masək tegin kīmaha? Səim atukw a nə noien.”

⁵ Nənə Jutas rərarki irapw silin me kīno ia silva fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mier mevən, mīrukwi utə atukw a in ia kwənəkwus.

⁶ Mətə pris asori me həuvehi silin me nəha kīno ia silva, mhəni mə, “Ripkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə kitaha tsousəsīmwin mane i irəha mane səvəi nimwəfwaki ti nəri nə mə mane i kuvei pen mə tukuvehi nəmri iərmama i mə tukousi əpune.”

⁷ Ro iam̄nhi irə irəha hərəi sun mhəuvehi mane nəha, mhəuvehi nəmri tīprənə riti. Fwe kupwən kani tīprənə nəha mə Tīprənə sə kamo tekinari me irə. Irəha həuvehi nəmri tīprənə nəha mə tukinimwi nərmama pwispwis me ikin.

⁸ Ro pen ipwet mine kamsegi pen ihi nəghi tīprənə nəha mə Tīprənə sə netə rinaiu ikin.

⁹ Ia nəpin nəha nəgkiariien səvəi Profet Jeremaea ruvəuvehe muvəukuə. In rīmāni mə,

“Irəha həuvehi silin me kīno ia silva irəha pam toti.

In nə mane sə nəkur Isrel me nepwin həni mə tuhəuvei pen ti nuvehien nəmri iərmama nəha.

¹⁰ Irəha həuvei pen mane nəha mhəuvehi nəmri tīprənə sə kamo tekinari me irə rəmwhen ia Iərimənu rini pehe tukw iou i mə tako.”

Iesu rərər ia nəmri Paelat

¹¹ Nəpin Iesu ramərer ia nəmri Paelat, Paelat rəres pen in mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi Iesu rini mə, “Ik ikani.”

¹² Ia nəpin nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həskəmter, mamhəni ərəha Iesu, mətə Iesu rəpwəh ninien nəgkiariien riti ti nirəha i.

¹³ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikaməpnəpen? Ipkregi mhə nəgkiariien me ripik nəha kamhəni ərəha ik irə?”

¹⁴ Mətə Iesu ripkīni mhə nəgkiariien riti tukwe in, mīpkərpwin mhə nəgkiariien riti sə irəha kamhəni. Nənə Paelat rətoni məkəri asori nari irə.

Paelat rāseni pen Iesu ia rāgi naruagān me mā tuhousi āpune

¹⁵ Ia nuk me pam nāpīn kamo nāveginien asori nāha Pasova irā, iāmā Rom sē ramārimānu ia kwopun nāha rukurān nuvehi rakaiēn iārmama riti ia kalapus sē nākūr Isrel hāmāres i, nānā māseni in rier mamevān.

¹⁶ Ia nāpīn nāha iārmama riti fwe ia nākwai kalapus nārmama pam hāukurān in nāghīn nā Parapas.

¹⁷ Ro iamīnhi irā nāpīn nārmama housāsīmwin irāha me, Paelat rīni pen tī nirāha i mā, “Kīmiaha hiokeikei mā takāseni sin rier ia kalapus mamevān, Parapas uā Iesu sē kani mā Kristo?”

¹⁸ Paelat rāres pen irāha iamīnhi irā tī nāri nā mā in rukurān mā nāmā asori me sāvāi nākūr Isrel hāmāuvei pen Iesu ia rāgin tī nāmwākīien sāvānraha.

¹⁹ Nari riti mwi, nāpīn in ramākure ia kwopun sē ramākiri nāgkiariien ikīn, pran sāvānhi rārhi pen nāgkiariien riti revān tukwe mīni mā, “Tīkāpwāh noien nari riti ia iāmā atukwatukw nāha. Ia nāpīn rīran pehe ipwet iakāmākrāha irā. Nānā tākwātākwuni iakregi rārāha tukwe.”

²⁰ Mātā pris asori me mīne nāmā asori me sāvāi nākūr Isrel kamhākeikei m nārmama mā tuhāres Paelat i mā trāseni Parapas rier ia kalapus mamevān, mātā trousi āpune Iesu.

²¹ Nānā Paelat rāres pen mwi irāha i mā, “Iāmānmi i sē pāku kīmiaha hiokeikei mā takāseni rier ia kalapus mamevān?”

Mīregi irāha hāni mā, “Parapas.”

²² Mīregi Paelat rīni pen tī nirāha i mā, “Ro iamīnhi irā takāfo ia Iesu sē kani mā Kristo?”

Mīregi irāha pam hāni mā, “Pwāh hārui tārini pen in ia nei kamarkuauī.”

²³ Mīregi Paelat rīni mā, “Tī nāfe? Nāfe nāha nārāhaiēn in rīno?”

Mātā irāha hāni asori mwi mā, “Pwāh hārui tārini pen in ia nei kamarkuauī.”

²⁴ Nāpīn Paelat rātoni mā ko rīpko mhā rerīnraha rāpwiuān, mātā hānamo nurīgrīgien asori, in ruvehi nui, maikuas ia rāgin mi ia nāmīnraha pam, mīni mā, “Iou iakiwān ia nemhāiēn sāvāi iāmā i. Nīten rīwān ia nīrak. Ramarā a ia kīmiaha.”

²⁵ Mīregi nārmama me pam hāni mā, “Pwāh nīten rāmāk pehe a ia kīmiaha mīne nākwārākwārāha me sākīmāha.”

²⁶ Nānā Paelat ro nākwānraha, māseni Parapas rier ia kalapus mamevān, mātā rīni nākwān mā tukārīsi Iesu. Nāpīn naruagān me sāvānhi hārīsi pam in, Paelat ruvei pen in ia rāginraha mā tuhārui tārini pen ia nei kamarkuauī.

Naruagān me harīs ākenhīn ia Iesu

²⁷ Naruagān me sāvāi Paelat hārīsi Iesu mhāuvnīm wā ia nīm wā asori sāvāi Paelat nāghīn nā Praetoriam. Irāha hākwein irāha me nepwin ia kusen sāvānraha hāuvehe mhousāsīmwin irāha me ipaka tī Iesu,

²⁸ mhāuvehi raka karkahu sāvānhi, mharkahu pen karkahu āruerāv min rāmwhen ia karkahu sāvāi kīg.

²⁹ Hāuvehi rāhi, mhāuvnhi kāfāfau sāvāi kīg irā, mhāfāfau pen ia kānkapwā, mhāuvei pen mwi rīgi nei riti ia rāgin mwatuk rāmwhen ia nāri sē kīg rauvehi rahatān pen nasoriēn sāvāi kīg. Hānīmwi nukurhūnraha ia nānīmen, māmhārīs ākenhīn irā, māmhāni mā, “Ik kīg sāvāi nākūr Isrel kīmāha iahāsīai ik!”

³⁰ Irāha hārgāvāsi in, mhāuvehi raka rīgi nei nāha ia rāgin, mhousi kānkapwā irā.

31 Nəpɪn hənariʂ əkenhɪn raka irə, həuvehi raka karkahu əruerəv nə mharkahu pen tɪnari ihi səvənhi, mhəiri in mhəuvən mə tuhərui tərini pen ia nei kamarkuau.

Naruagən me hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

32 Nəpɪn naruagən me nəha hənəmæier, hətoni iəmə Saerin riti nəghɪn nə Saemon. Irəha həkeikei min mə trəvrani nei kamarkuau səvəi Iesu.

33 Irəha həuvən ia kwopun riti nəghɪn nə Kolkota (nɪpwrai nahag nəha kwopun səvəi kerhə ia iərmama). Ia kwopun nəha irəha

34 həuvei pen waen m Iesu mə trənɪmwi. Kəvti pen nɪmwai nari riti rəfiə trasitu muəsi nəmisəien. Mətə nəpɪn Iesu rəpwasi əghan, rəpwəh nokeikeien mə trənɪmwi.

35 Nəpɪn irəha hərui tərini pen raka in ia nei kamarkuau, həuai kɪrkiri tɪnari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahətən pen mə sin truvehi nəfe tɪnari səvənhi.

36 Nənə həkure ia kwopun nəha, mamhətui tukwe.

37 Ia kənpəwə irənhə irə irəha hərui pen nəkukuə riti kɪmərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *Iesu I Kig Səvəi Nəkur Isrel*

38 Ia nəpɪn nəha həuvehi rakres mi kəru, mhərui tərini pen mwi irau ia nei kamarkuau, riti ia nɪkare Iesu mwatuk, riti ia nɪkaren mour.

39 Nənə nərmama səməmə kəmhəkuraui ia suatuk kəmhounouini kənpəwənrəha me, mamhəni ərəha Iesu,

40 mamhəni mə, “Ik nə iəmə ikɪməni mə tikouraha nɪmwə səvəi Kumwesən marə muvrhəkɪn mwi ia nəpɪn kahar. Itə, uvehimɪru ik! Trɪni mɪnuə ik Tɪni Kumwesən pərhiən, araka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe.”

41 Ia noien a mwi nəha pris asori me mɪne nahətən me səvəi Loa mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel harɪʂ əkenhɪn irə, mamhəni mə,

42 “In rɪməuvehimɪru raka nərmama həpɪk, mətə ko rɪpkuvehimɪru atukw mhə in. Mə in kig səvəi nəkur Isrel pərhiən, ramasan mə raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe, pwəh kitaha sətɔni mhəni nɪpərhiənien irə.

43 Iəmə i rahatətə ia Kumwesən mɪni mə in Tɪni Kumwesən. Pwəh sətɔni ro mə Kumwesən rerɪn ragien tukwe truvehimɪru in təkwtəkɪwuni.”

44 Iərmama mi nəha sə krauakres kɪnərui tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in rəmwhən nepwɪn həməni.

Iesu remhə

45 Ia kurkwai nəpɪn ia ran nəpɪtəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

46 Nənə rarɪpwɪ tri klok ia nəruarəv Iesu rəkweɪn əpwəmɪs, mɪni mɪnuə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nɪpwrai nəgkiariien nəha in i mə “Kumwesən səiəu, Kumwesən səiəu, rəfo ikap raka ia nirak iamɪnhi?”

47 Nərmama me nepwɪn səməmə kəmhərər mamhəspau ia Iesu həregi nəgkiariien nəha, mhəni mə, “Iəmə i raməkweɪn Profet Eləeja.”

48 Nənə təkwtəkɪwuni a riti ia nirəha raiu muvehi nɪpəri koton, meitesi ia waen sə rəfiə, mɪpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənɪmwi.

49 Mətə in me nepwɪn həni mə, “Pəpɪm ro pwəh sətɔni mə Profet Eləeja truvehe muvehimɪru iəmə i uə rekəm.”

50 Nənə Iesu rəkweɪn əpwəmɪs mwi, məseni pen nɪmɪruien səvənhi, memhə.

⁵¹ Təkwətəkwuni a mwi tinari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nīpərin kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw. Nənə tiprənə rikiu, meitehi kəruətereī me.

⁵² Nīpəgi kəruətereī me nepwin sə kinərkwafə nīpwrai nərmama ikin həuvehe mhəkwag, nənə Kumwesən ro nərmama me səvənhi həpik hətui mwi ia nemhəien səvənraha.

⁵³ Kurirə irə nəpin Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi irəha həier irapw ia nīpəgi kəruətereī me səvənraha, mhəuvən ia taon ikinan nə Jerusalem, nərmama həpik hətoni irəha.

⁵⁴ Iaruagən riti nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. In mine naruagən me nepwin səvənhi kamhətui ti Iesu. Nəpin irəha hətoni nimwnimwien nəha mine narimnari me nəha sə həməier pehe, həhekir asori, mhəni mə, “Nīpərhienien iəmə i in Tini Kumwesən.”

⁵⁵ Nənə nīpran me həpik ia kwopun nəha kamhərer isipwin kwopti ti Iesu mamhəspau irə. Nīpran me nəha həməier ia tənə Kalili, mamhəkurirə ia Iesu, mamhasitu irə.

⁵⁶ Meri Maktala, mine Meri mama səvəi Jemes mine Josef, mine mama səvəi tini Sepeti mi kamharərer irəha minraha.

Josef rərkwafə nīpwrai Iesu

⁵⁷ Iəmə Aramatia riti nəha ikin nəghin nə Josef. Nautə səvənhi rasori. In mwi iərmama riti səvəi Iesu. Ia nəruarəv

⁵⁸ revən ti Paelat, məres pen mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nīpwrai Iesu. Ro pen Paelat rini nəkwən mə tukuvehi pen min.

⁵⁹ Josef revən muvehi nīpwrai Iesu, muvegi ia tinari əmher riti kīno ia linen,

⁶⁰ nənə məmri pen ia nīpəgi kəruətereī riti səvənhi sə in rinərai ərori raka. Nəpin rinəmri raka, rəsəkəwəsəkəwə kəruətereī asori riti mərəpinhə pen kwəruə irə, nənə mamevən.

⁶¹ Meri Maktala, mine Meri mama səvəi Jemes mine Josef krauəkure fwe ikin, rouəti pen nīpəgi kəruətereī nəha kinərkwafə nīpwrai Iesu ikin.

Naruagən me nepwin həsisəg əknekin nīpəgi kəruətereī

⁶² Kīni rakwakwi irə, nəpin kaməpnəpenə irə ti Sapat, pris asori me mine Farisi me həuvən mhousəsimwin irəha me ia nəmri Paelat,

⁶³ həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Rerimaha ramrhi nəgkiariien riti səvəi iəmə nəha rameikuə. Nəpin ramiru ihi, riməni mə nəpin kahar trukurau nənə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶⁴ Ro iamīnhi irə tikərhi pen nərmama me nepwin səim pwəh həuvən mhəsisəg əknekin ia nīpəg sə kinərkwafə nīpwran ikin meste nəpin kahar haruvehe mharukurau. Rərəha nərmama me səvənhi həuvən, mhakres nīpwran, mhəni pen ti nərmama mə in rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Tuko ro iamīnhi irə neikuəien nəha səvənraha trərəha məpi raka sə fwe kupwən.”

⁶⁵ Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Iakəsəni naruagən me nepwin səiou. Tiho mhəiri irəha mhəuvən mhəsisəg əknekin ia nīpəgi kəruətereī nəha.”

⁶⁶ Ro pen irəha həuvən mhəmri pen nari riti ia kəruətereī sə ramərer tukuahag ia nīpəg nəha mə iərmama riti rikiu irə irəha tuhətoni mhəukurən. Nənə naruagən me nepwin kamhərer tukuahag tukwe.

28

Iesu rətui mwi ia nəmhien səvənhi

¹ Nəpɪn Sapat ruvəukurau, ipaka rɪnamran ia Sante, Meri Maktala mɪne Meri mama səvəi Jemes krouevən mə trouətə nɪpəgi kəruətərei kɪnəmri pen nɪpwrai Iesu irə.

² Nənə təkwtəkwni a irə, nɪmwnɪmwien asori rɪkiu, tɪ nəri nə mə agelo riti səvəi Iərimənu rier ia neiai meiwaiu pehe, məsəkwi raka kəruətərei nəha kɪnəsisəg pen ia nɪpəg, nənə məkure utə irə.

³ Nɪpwran ramser rəmwhen ia nouapɪrien. Tɪnari səvənhi rəpsan anan.

⁴ Nəpɪn naruaɡən me nəha səməme kamhərer tukuahag tɪ nɪpəg hətɔni agelo nəha, həhekɪr mhətəmnɪmwɪn, həuvehe mhəmwhen ia nərmama həuvamhə.

⁵ Mətə agelo nəha rɪni pen tɪ prən mi nəha mə, “Rouəpwəh nehekɪrien. Iakukurən mə irouətui Iesu sə kɪnəruɪ tərɪni pen ia nei kamarkuauɪ.

⁶ In rɪwən i. In rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi rəmwhen mə in rɪmənɪ. Rouvehe, rouətə kwopun nɪpwran rɪnamapri ikɪn,

⁷ nənə rouevən akwauakw rouni pen tɪ nərmama me səvənhi mə in rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə təkwtəkwni in rakupwən ia kɪmiaha mamevən ia tənə Kalili. Kɪmiaha tihətɔni in fwe ikɪn. Irouregi iakuvəni raka narɪmnari me i tukumirau i.”

⁸ Nənə irau krouəpwəh akwauakw nɪpəg, rouhekɪr, mətə rerɪnrau ragien pɪk mwi. Krouaiu, rouevən mə trouni nəri nəha tɪ nərmama me səvəi Iesu.

⁹ Nənə təkwtəkwni a Iesu rier irapw tɪ nirau, mɪni mə, “Ramasan tukumirau!” Nənə irau krouvehe tukwe, rounɪmwi nukurhunrau ia nənimen, rouəkwətəmhiri nɪsun mi, rousiai in.

¹⁰ Nənə Iesu rɪni pen tɪ nirau i mə, “Rouəpwəh nehekɪrien, rouevən, rouni pen tɪ piak me mə irəha tuhəuvən fwe tənə Kalili. Ia kwopun nəha irəha tuhətə iou.”

Nəgkiariien səvəi naruaɡən me

¹¹ Nəpɪn irau krourərig, təkwtəkwni a mwi, naruaɡən me nepwɪn səməme hənamərer tukuahag nɪpəg həuvən fwe taon, nənə mhəni pen narɪmnari me nəha tɪ pris asori me.

¹² Nənə pris asori me hoeite nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mamhərai sun irəha mɪnraha. Nənə nəpɪn həuvərai sun raka, həuvei pen mane asori m naruaɡən me nəha,

¹³ mhəni mə, “Kɪmiaha tihəni irapw tɪ nərmama me mə nəpɪn kɪmiaha hɪmapri ia nəpɪn nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhakres nɪpwran.

¹⁴ Nənə trɪni mɪnuə Paelat rɪregi nəgkiariien nəha, kɪmaha təhəgkiari mɪn mə in trəpwəh nourahaien kɪmiaha.”

¹⁵ Ro iamɪnhi irə naruaɡən me həuvehi mane, mhəuvən, mho nəfe pris asori me həməni pen tɪ nirəha i. Nənə nəgkiariien nəha ruvirɪs ia tənə Isrel. Kamɪni ihɪ ipwet mɪne.

Nəgkiariien sampam Iesu ruvei pen m nərmama me səvənhi

¹⁶ Ia nəpɪn nəha nərmama me səvəi Iesu irəha pam eleven həuvən fwe tənə Kalili ia təkueɪ riti sə Iesu rɪmənɪ pen tɪ nirəha i kupwən.

¹⁷ Nəpɪn irəha hətɔni in, hənɪmwi nukurhunraha ia nənimen, mhəsiai in. Mətə nepwɪn həreirei amasan ia rerɪnraha mə Iesu pərhiɪn i.

¹⁸ Nənə Iesu ruvehe, mɪni pen tɪ nirəha i mə, “Kumwesən ruvei pehe nasoriien miou iakamərimənu ia narɪmnari me pam ia neiai mɪne tɪprənə.

¹⁹ Ro pen kɪmiaha tihaməkeikei mhəuvən mhəvi nərmama ia tənəmtənə me pam pwəh irəha həuvehe mho nərmama me səiou ia nirəha. Kɪmiaha

tihaməkeikei mho paptaes ia nirəha ia nəghi Tata mine Tini mine Nənimwin Ikinan,

²⁰ mamhahatən irəha mə irəha tuhaməkeikei mho nəgkariien me pam sə iakinahatən kimiaha irə. Nənə həregi ro nəri i. Iou takamarə rerin tukumiaha meste nəpin sampam.”

Mak Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Mak in rıməkupwən mırar narimnari me ia nimiruien səvəi Iesu. Nətərigien səvəi nərmama mə Mak in iərmama riti sə rınakurirə ia Pol mine Panapas nəpın krouəvisau irapw nəgkiariien amasan ia kwopun me. Mak in raməgkiari pik ia narəien səvəi Iesu Kristo. Matiu, Mak, Luk, Jon, irəha pam haməgkiari ia narəien səvəi Iesu Kristo, mətə nəkukuə səvəi Mak rukwakwa mamrai kwərhakwərha nəgkiariien iərmama rəvsini mukurən. Mak raməgkiari ia wok səvəi Iesu Kristo maməgkiari mwi ia nımtətien me səməme in rıno. Mak ramahatən mə Iesu rəmwhen ia iərmama sə ramo wok mauvehi nasoriien. Ikəvsini nəkukuə səvəi Mak nıpərın kahar, nıpərın kuatia raməgkiari ia nəfe kınə ia Kristo ia nəfwakiien sampam ia nimiruien səvənhi ia təkure tıprənə i, maməgkiari irə mamə sampam ia nemhəien səvənhi mine nəpın rınətui mwi ia nemhəien.

Nukune nəgkiariien amasan

- ¹ Nukune nəgkiariien amasan sə raməvisau Iesu Kristo, Tini Kumwesən.
- ² Kımərai pen nəgkiariien riti ia nəkukuə səvəi Profet Aesea fwe kupwən. Nəgkiariien nəha rani iamınhi irə mə,
“Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiou,
in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.”
- ³ “Reri iərmama riti raməkwein əpwəmwıs ia kwopun akwesakwes ikın mamını mə,
‘Kımiaha tihaməkeikei mhəpərhi suatuk səvəi Iərimənu səkitaha,
mhəmri atukwatukw suatuk ouihi me səvənhi.’ ”
- ⁴ Ro iamınhi irə Jon rier irapw ia kwopun akwesakwes ikın, maməvisau irapw tı nərmama mə, “Kımiaha tihaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səkımiaha, mho paptəes, nənə Kumwesən trəpwəh nərpwınien noien ərəha me səkımiaha.”
- ⁵ Nərmama pam ia tənə Jutia mine Jerusalem həuvən tı Jon, mamhəni irapw noien ərəha me səvənraha, nənə in ramo paptəes ia nırəha ia nui arıs Jotan.
- ⁶ Jon ramarkahu ia tınari kınə ia nımwheri kamel, mamətoti ia teki nərımıru, maməni kınhə mine kwənıpwət ia sukapak.
- ⁷ Ramını irapw mə, “Kurirə ia nırak, iərmama riti fwe rauvehe. Niskaiien səvənhi rasori məpi raka iou. Iapkəmwhen mhə mə takərpəsuk mifi raka nəkwus ia səvənhi put.
- ⁸ Iou iakamo paptəes ia kımiaha ia nui, mətə in truvehe mo paptəes ia kımiaha ia Nənimwın İkinan.”

Jon ro paptəes ia Iesu

- ⁹ Ia nəpın nəha Iesu ruku pen fwe ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, muvehe, nənə Jon ro paptəes irə ia nui arıs Jotan.
- ¹⁰ Nəpın atukwatukw Iesu rutə pehe ia nui, rətoni kəpuapen rəkwag, Nənimwın İkinan rosi mak inhərıpw reiwaiu pehe məkure irə.
- ¹¹ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai mını mə, “Ik nərık keikei. Rerık ragien tukw ik.”

Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhəien

¹² Jon rino raka paptaes ia Iesu. Nənə Nənımwın İkinan rərhi pen Iesu revən ia kwopun akwesakwes ikın.

¹³ Rarə ikın meste nəpın foti. Ia nəpın nəha Setan raməmwur mə tro Iesu rımwei ia nərəhaien. Iesu ramarə irəha nəri əprmin me. Nagelo me hamo tukwini nari min.

Iesu rınaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən

¹⁴ Kəkwtəmhiri Jon, kuvehi puvnimwə ia kalapus. Kurirə ikın Iesu ruvehe ia tənə Kalili, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən, mamini mə,

¹⁵ “Təkwtəkwwuni rino nəpın atukwatukw. Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka. Tihərərīg ia noien ərəha me səkimiaha, mhəni nıpərhiēnien ia nəgkiariien amasan səiου.”

¹⁶ Nəpın Iesu ramavən ia nıkare nui asori Kalili, rətoni Saemon irau piəvni nəghin nə Antru krauerukw net ia nui. Irau krauerukw net ia nui ti nəri nə mə irau iərmama mi kravi nəmu.

¹⁷ Iesu rini pen ti nirau i mə, “Rouvehe roukurirə iou, pwəh tako kimirau tirouvehe iərmama mi sə kravi nərmama.”

¹⁸ Nənə təkwtəkwwuni a krouəpwəh net səvənrau roukurirə in.

¹⁹ Kurirə ikın Iesu ravən ouihi a mwi, mətoni tını Sepeti Jemes mine piəvni nəghin nə Jon. Krauəkure ia nəkwai nıtətə ouihi riti rautiri net me.

²⁰ Iesu rətoni irau, məkwein irau. Nənə krouəpwəh səvənrau tata Sepeti raməkure ia nəkwai nıtətə ouihi irəha nərmama səməme ramərəku irəha ti noien wok səvənhi, rouevən roukurirə Iesu.

Iesu rəkoui irapw nənimwın ərəha ia iərmama riti

²¹ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia taon riti nəghin nə Kapaneam. Ia Sapat Iesu ruvniwə ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel mamahatən nərmama me.

²² Irəha həkəri asori nari ia nahatənien səvənhi, ti nəri nə mə in ramahatən irəha rəmwhen iərmama sə rauvehi nasoriien ruku pen ti Kumwesən. In ropə ia nahatən me səvəi Loa.

²³ Nənə təkwtəkwwuni a iərmama riti sə nənimwın ərəha ramarə irə ruvniwə pehe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha,

²⁴ məkwein əpwəmwis, mini mə, “Iesu, ik iəmə Nasaret! İkuvehe mə tiko nəfe ia kimaha? İkuvehe mə tikouraha kimaha uə? İakukurən ik. İk iəmə İkinan səvəi Kumwesən.”

²⁵ Mətə Iesu rınise nənimwın ərəha, mini mə, “Əpwəh nəgkiariien, mier ia iərmama i.”

²⁶ Nənə nənimwın ərəha rəkwein əpwəmwis, mikiukiū ia nıpwran, mier.

²⁷ Kurirə irə nərmama me nənimenraha rier. Haməres irəha me i mə, “Nəfe nəha? Nahatənien vi riti uə? İəmə i rauvehi nasoriien, mamini nəkwai ti nənimwın ərəha me, nənə irəha ho.”

²⁸ Təkwtəkwwuni a mwi nəgkiariien kamini ia Iesu rier mevən ia kwopun me pam ia tənə Kalili.

Iesu ro nərmama həpik nemhəien rarə ia nirəha həuvehe mhəsanin

²⁹ Iesu rier irapw ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel irəha Jemes mine Jon mine Saemon mine Antru. Irəha həuvən atukwatukw mhəuvniwə ia nəkwai nimwə səvəi Saemon mine Antru.

³⁰ Nəpın hapirapw fwe ikın, nərmama həvisau pen m Iesu mə kaka pran səvəi Saemon ramapri, maməkwiei fifa.

³¹ Ro iam̄inhi irə Iesu revən mətōni, muvehi rəgi prən nəha, m̄ivi utə. Təkw̄təkw̄uni a mwi nemhəien raraka ia prən nəha. Rəsan̄in mevən misui raka nəveginien muvei pen m̄inraha.

³² Raməruarəv meri ruvəivə. Nənə nər̄mama me həuvehi pam nər̄mama səməme nemhəien rarə ia nirəha m̄ine səməme nəremhə me kamharə ia nirəha həuvehi irəha mhəuvehe t̄i Iesu.

³³ Nər̄mama pam ia rukwənu səvəi Saemon housəs̄imw̄in pen irəha ia kwəruə ia nimwə səvənh̄i.

³⁴ Nənə Iesu ro nər̄mama həp̄ik nemhəien səpəmsəpə rarə ia nirəha həuvehe mhəsān̄in. In rəkoui irapw nəremhə me həp̄ik ia nər̄mama, mətə rinise nəremhə me nəha mə tuhəpwəh nəgkiariien t̄i nəri nə mə irəha həukurən mə in sin.

³⁵ Ia nəpnəp̄in anan, rapitəv ihi, Iesu rətui mevən fwe ia kwopun riti sə nər̄mama həiwən ik̄in, maməfwaki fwe ik̄in.

³⁶ Nənə Saemon m̄ine in me nepw̄in kamhətui in.

³⁷ Nəp̄in hətōni Iesu, həni pen tukwe in mə, “Iesu, nər̄mama pam fwe kamhətui ik̄.”

³⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Pwəh səuvən mwi ia rukwənu me nəha ipaka tukutaha. Takəvisau mwi m̄inraha, t̄i nəri nə mə səiou atukwatukw nəha wok iak̄iməuvehe tukwe.”

³⁹ Nənə Iesu revən mukurau ia tənə Kalili, maməvisau ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, maməkoui irapw nəremhə me ia nər̄mama.

Iesu romasan iərmama riti sə nemhəien skai raməmak ia tek̄in

⁴⁰ Iərmama riti nemhəien skai riti raməmak ia tek̄in. In ruvehe t̄i Iesu, m̄inimwi nukurhun mi ia nənimen, m̄ini pen tukwe in mə, “Mə rer̄im ragien ko iko iak̄əmher?”

⁴¹ Nənə Iesu rer̄in rərkwəp̄ir tukwe. In rosə pen rəgin, m̄irapi in, m̄ini mə, “Rer̄ik ragien. Tikuvehe məmher.”

⁴² Nənə təkw̄təkw̄uni a nemhəien raraka irə. Iesu ro n̄ipwran ruvehe məmher mwi,

⁴³⁻⁴⁴ mər̄hi pen i, m̄inise pen tukwe in mə, “Tikətui amasan tukwe, məpwəh n̄iniien nəfe iak̄ino mik t̄i iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw t̄i pris pwəh rətōni n̄ipwram mə rinəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses r̄iməni. Nər̄mama tuhətōni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia n̄ipwram.”

⁴⁵ Mətə nəp̄in iərmama nəha rəpwəh Iesu mier, rinani irapw nəfe Iesu r̄ino min t̄i nər̄mama me. Nəgkiariien səvənh̄i ruvir̄is ro pen r̄iskai t̄i Iesu mə travən mevən mwi ia rukwənu riti mwi. Mətə ramavən a ia kwopun me nər̄mama həiwən ik̄in. Nər̄mama pam ia kwopun me kamhəuvehe tukwe.

2

Iesu romasan iərmama riti n̄isun mi krouemhə

¹ Nəp̄in me nepw̄in rukurau, nənə Iesu r̄irərig pehe mwi ia Kapaneam. Nər̄mama me həregi kaməvisau mə in fwe ia nəkwai nimwə.

² Ro iam̄inhi irə irəha həuvən mhousəs̄imw̄in pen irəha me tukwe. Nəkwai nimwə rukuər ia nər̄mama. Kwopun səvəi nəkureien riwən fwe imwə m̄ine ia kwəruə. Iesu raməvisau irapw nəgkiariien amasan m̄inraha.

³ Ia nəp̄in nəha nər̄mama kefə həuvehi iərmama riti mhəuvehe t̄i Iesu. Iərmama nəha n̄isun mi krouemhə. Ko r̄ipkavən mhə.

⁴ Həuvehi pehe, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka t̄i Iesu t̄i nəri nə mə nər̄mama həp̄ik anan. Ro iam̄inhi irə irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə

riti ratukwatukw ia kwopun naha Iesu ramakure ikin. Ho pam ruə, hauvehi irapw niməhan sə iərmama nisun mi krouemhə ramapri irə reiwaiu.

⁵ Nəpin Iesu rətoni nahatətəien səvənraha, rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Nərik, iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

⁶ Nahatən me nepwin səvəi Loa kamhəkure fwe ikin, rerinraha ramrhi mə,

⁷ “Rəfo iəmə naha raməgkiari iaminha irə mine? Nəgkiariien naha rərəha. Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

⁸ Təkwtəkwuni a Iesu rukurən nətərigien səvənraha, mini pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerimiahə ramrhi iamihhi?”

⁹ Nəgkiariien mi sə pəku naha riməru tukw iou ti ninien ti iərmama i nisun mi krouemhə: nəgkiariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkiariien i mə, ‘Ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən?’

¹⁰ Mətə iakokeikei mə kimiahə tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasoriien ia tiprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.”

¹¹ Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

¹² Təkwtəkwuni a rərər, muvehi niməhan səvənhi ia nəmri nərmama, mavən mamevən. Nənə irəha nənimenraha rier. Həgnəgini Kumwesən mə, “Səpkətə raka mhə nari riti iamihhi irə ia nəpin riti!”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

¹³ Iesu revən mwi mamavən ia nikare nui asori Kalili. Nərmama həpik hauvehe tukwe, nənə in ramahatən irəha.

¹⁴ Ia nəpin naha ramavən mətoni Livae tini Alfeas ramakure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.” Nənə Levi riskəmter mukurirə in.

¹⁵ Kurirə irə Iesu revən məməni nari ia nəkwai nimwə səvəi Livae. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi həpik kamhani pəri nari irəha min mine nərmama me səvənhi. (Ro iamihhi irə mine ti nəri nə mə nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi həpik kamhəkurirə ia Iesu.)

¹⁶ Nənə nahatən me səvəi Loa, irəha mwi Farisi me, hauvehe mhətoni Iesu raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi. Irəha həres nərmama me səvənhi mə, “Rəfo in raməni nari irəha nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi?”

¹⁷ Nəpin Iesu riregi nəgkiariien səvənraha, rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta. Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

¹⁸ Nəpin riti nərmama me səvəi Jon Paptəes irəha Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiiien. Nərmama nepwin hauvehe mhəres Iesu i mə, “Rəfo nərmama me səvəi Jon mine Farisi me kamhəpwəh naniien nari ti nəfwakiiien, mətə səim nərmama me həpko mhə?”

¹⁹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien i kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə ripkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha minraha. Ripkatukwatukw mhə mə irəha tuhəpwəh naniien nari ti nəfwakiiien ia nəpin naha.

²⁰ Mətə tripkuvehe ia nəpɪn sə tɪpkuvehi raka iərman sə rɪpkarə vi a irau pran səvənhi tripkarə mhə mwi irəha mɪnraha. Ia nəpɪn nəha irəha tuhəpwəh naniiēn nari tɪ nəfwakiēn.

²¹ Iərmama riti riwən ko ruvehi nɪpəri tɪnari vi mɪtiri tukuahag ia ruei tɪnari ivɪs. Trɪni mɪnuə ro iamɪnhi irə, nɪpəri tɪnari vi truvehe mɪkɪmkɪm, meitehi tɪnari ivɪs mo ruen rasori.

²² Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui sə kɪno ia teki nəni. Trɪni mɪnuə ro iamɪnhi irə, waen vi trəse tiki waen tui rəsisi məpəruə. Nənə tiki waen tui mɪne waen vi irau pəri krouərəha. Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.”

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

²³ Nəpɪn riti ia Sapat Iesu ramavən maməpi sɪmwɪn ia nɪmei wit me nepwɪn. Nərmama me səvənhi kamhəkurirə in, mamhesi kwənkwai wit, mamhani.

²⁴ Ro iamɪnhi irə Farisi me hənɪ pen tɪ Iesu i mə, “Ətə ro. Nərmama me səim kamho noien riti rɪpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia sapat. Rəfo kamho iamɪnha irə?”

²⁵⁻²⁶ Miregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Rosi kɪmiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Təvɪt rɪno fwe kupwən uə? Ia nəpɪn nəha Apiatar rauvehi wok irə səvəi pris asori anan, Kig Təvɪt mɪne nərmama me səvənhi nəveginien riwən tɪ nɪrəha, nukumhə rɪnahi irəha. Nənə Kig Təvɪt ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia nɪfatə. Rɪpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in trəni bred nəha, pris me əpa həkurən naniiēn. Mətə Kig Təvɪt rəni, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani.”

²⁷ Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪno Sapat tɪ iərmama. Kɪpko mhə iərmama tɪ Sapat.

²⁸ Ro pen iou, Iəməti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

3

Iesu romasan rəgi iərmama riti

¹ Iesu revən muvniwə mwi ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe ko rɪpkuvi atukw mhə i.

² Nəmə asori me kamhətə Iesu mə trəfo irə mɪne. Trɪni mɪnuə romasan iərmama nəha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

³ Iesu rɪni pen tɪ iərmama sə rəgin rərfe mə, “Ərer ia kurkwai nərmama.”

⁴ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Ratukwatukw mwi mə tukuvehimɪru iərmama uə tukousi əpune?” Iesu rəres pen irəha i, mətə həpwəh nəgkariēn.

⁵ In rəti ərari mamətə irəha. Niemaha rəpi. Rerɪn rəpou tɪ nəri nə mə kənkəpwənraha rɪskai. Nənə in rɪni pen tɪ iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko muvi atukw rəgin.” Iərmama nəha ruvi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

⁶ Nənə Farisi me həier irapw, mhəuvən akwauakw tɪ nərmama me səvəi Kig Herot. Irəha housəsɪmwɪn irəha me mhəni ərəha Iesu, mamhətui suatuk mə tuhousi əpune in.

Nərmama həpɪk kamhəkurirə ia Iesu

⁷ Iesu rier irəha nərmama me səvənhi, mevən fwe ia nui asori Kalili. Nəkur Kalili həpɪk həkurirə i.

⁸ Nærmama hæpik mwi naha ikin næpin hæregi narimnari me naha Iesu ramo hæuvehe mhætoni in. Nepwin hæuku pen ia tənə Jutia mine Jerusalem, nepwin hæuku pen ia tənə Itumia, nepwin hæuku pen ia nui aris Joten pen, nepwin mwi hæuku pen ia kwopun me naha ipaka ti taon mi naha Taea mine Saeton.

⁹ Ti næri næ mə nærmama me naha hæpik anan, Iesu rini pen ti nærmama me sævənhi minuə tuhæpnæpenə ia nitətə ouihi riti pwəh in rækure irə kamo nærmama hæsigəsigi in.

¹⁰ In rini iamihhi irə mine ti næri næ mə in rinomasan raka nærmama hæpik mo pen sëməme kamhemhə kamhæuvehe ipaka tukwe mə tuhærapu in.

¹¹ Nənə ia næpin me, næpin nænimwin ærəha me sëməme kamharə ia nærmama kamhætoni in, kamhænimwi nukurhunraha ia nænimen, mamhəkwein asori, mamhəni mə, “Ik Tini Kumwesən.”

¹² Mətə Iesu ranise pen æknekin ti nirəha i mə tuhæpwəh nækwein æpwəmwisien næghin iamihhi kamo nærmama hæregi hæukurən in.

Aposol me sævai Iesu Kristo

¹³ Iesu rutə ia təkue riti, məkwein nærmama me sævənhi sëməme in rokeikei mə irəha tuhæuvehe tukwe, nənə irəha hæuvehe.

¹⁴ In rærpwi rəgin ia nirəha pam twelef, misegi pen næghinraha mə aposol me.^a Irəha tuhamarə pəri irəha Iesu. In trərhi pen irəha hæuvən mhəvisau irapw nægkiariien amasan.

¹⁵ In truvei pen nasoriien minraha. Ia nasoriien naha irəha tuhəkoui irapw næremhə me ia nærmama.

¹⁶ Nəghi aposol me naha ro iamihhi irə: Saemon (iəmə Iesu risegi pen næghin sə vi mə Pita).

¹⁷ Nənə Jemes mine piəvni næghin næ Jon (irau tini Sepeti mi. Iesu risegi pen næghinrau sə vi mə Poanejes. Nipwrai nægkiariien naha in næ mə tini karuəruə mi).

¹⁸ Nənə Antru, mine Filip, mine Patolomiu, mine Matiu, mine Tomas, mine Jemes tini Alfeas, mine Tateas, mine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə nəmə me naha kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nækur Rom).^b

¹⁹ Nənə Jutas Iskariot (iəmə sə ruvehi pen Iesu ia rəgi nærmama sëməme kamhəmwəki in).

Nahatən me sævai Loa hani ærəha Iesu

²⁰ Kurirə irə Iesu revən muvniwə ia nimwə riti. Nærmama me hæuvehe mwi tukwe. Irəha hæpik. Ro pen Iesu mine nærmama me sævənhi næpin sævənraha riwən ti næniien nari.

²¹ Næpin nækur imwəni me hæregi næfe Iesu ramo, hæuvən mə tuhæuvehi raka in, mhəni mə, “In ramarməri.”

²² Ia næpin naha nahatən me nepwin sævai Loa hæuku pen fwe ia Jerusalem, mhəni ærəha Iesu, mhəni mə, “Pielsepul ramarə ia iəmə naha. Iəmə naha raməkoui irapw næremhə me ia niskaiien sævai iæremhə sə in rasori ia næremhə me.”

²³ Irəha hani ærəha Iesu iamihhi irə ro pen Iesu rækwein pen irəha hæuvehe. Rægkiari minraha, mini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Rəfo irə? Ko Setan rəkoui irapw næremhə me sævənhi ia nærmama uə rekəm?^c

3:8: Mat 4:25 **3:9:** Mak 4:1, Luk 5:1-3 **3:10:** Mat 14:36 **3:11:** Luk 4:41 **3:12:** Mak 1:34

^a **3:14:** “Aposol” Nipwrai nægkiariien naha in i mə, “Iærmama sə kamərhi.” **3:16:** Jon 1:42 **3:17:**

Luk 9:54 ^b **3:18:** Nəmə me naha sëməme kamhəmwur mə tuhəkoui irapw nækur Rom rerinraha ripkagien mhə mə nækur Rom kamhərimənu ia nækur Isrel. Ro pen kamharuagən, mamhousi nækur Rom tukwe. **3:21:** Jon 10:20 **3:22:** Mat 9:34, 10:25 ^c **3:23:** Nægkiariien sævai nækur Kris kupwən rini mə, “Rəfo, ko Setan rəkoui irapw Setan?”

²⁴ Trīni mīnuə ieni riti ruai narəien səvənhi ro kəru irə, nərmama me səvənhi kamhousi irəha me, nītətə sə ieni nəha ramərimənu irə ko rīpkərer əpwəmwis mhə.

²⁵ Trīni mīnuə nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə riti həuai narəien səvənraha ro kəru irə, kamhousi irəha me, irəha ko həpkarə amasan mhə.

²⁶ Nənə trīni mīnuə Setan ruai narəien səvənhi ro kəru irə, raməkoui irapw nərəmhə me səvənhi ia nərmama, noien səvəi Setan ko rīpkərer əpwəmwis mhə. Trəsas miwən.

²⁷ Iərmama riti riwən ko revən ia nəkwai nimwə səvəi iəmə skai riti, makres narimnari me səvənhi. In traməkeikei mukupwən məkwtəmhiri iəmə skai nəha, mərihi rəgīn mi mīne nīsūn mi. Kurirə irə in rukurən nevənien makres narimnari me fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁸ Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien me pam səməme nīpwənəti nərmama me tuho uə tuhəni irə, məpwəh nərpwīnien.

²⁹ Mətə iərmama sə trīni ərəha Nənimwīn Ikinan, Kumwesən trīpkenouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpīn riti. Nərpwīnien səvənhi trarə rerīn.”

³⁰ Iesu rīni nəgkiariien nəha tī nəri nə mə nahatən me səvəi Loa haməni mə, “Nənimwīn ərəha ramarə irə.”

³¹ Ia nəpīn nəha piəvi Iesu me mīne mama səvənhi həuvehe mamhərer fwe iruə, mhərhi pen nəgkiariien tī Iesu mə truvehe.

³² Nərmama həpik kamhəkure kurkurau ia Iesu. Irəha həni pen tukwe in mə, “Ətə ro! Səim fwe mama mīne piām me kamhərer fwe iruə mamhəres ik.”

³³ Miregi Iesu rīni mə, “Sin nəha səiou mama? Nīsīmə nəha piak me?”

³⁴ In rəti ərari mamətə səməme kamhəkure kurkurau i, mīni pen tī nīrəha i mə, “Kīmīaha i səiou mama me. Kīmīaha i piak me.

³⁵ Nərmama səməme kamho nəkwai Kumwesən, irəha həmwən ia mama me mīne piak me səiou.”

4

Iesu rusipekīn ia iərmama sə rauini nuni nari ia nəmhien

¹ Iesu rīnamahatən mwi nərmama ia nīkare nui asori. Nərmama me həpik həuvehe mhousəsīmwīn pen irəha me tukwe. Ro pen Iesu rəputə ia nītətə ouihī riti fwe peraha, məkure irə. Nərmama me pam kamhərer parei ia nīkare nui asori.

² Iesu ramahatən irəha narimnari me rīpik ia nusipekīnien me. Nəpīn ramahatən irəha, rani mə,

³ “Tihəregi ro! Iərmama riti revən mə truini nuni nari ia nəmhien səvənhi.

⁴ Nəpīn rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwīn həsas pen ia suatuk. Menu me həuvehe mhani pam.

⁵ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia təkure kəpwier sə tīprənə rouihī ikīn. Həutə akwauakw tī nəri nə mə nuanraha rīpkeiwaiu amasan mhə ia tīprənə.

⁶ Nuanraha rouihī. Ro pen nəpīn meri rəkwiiri, mənhi, haukei pam.

⁷ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə sə nəkwus ərəha rautə irə. Nəkwus ərəha me nəha həuvirīs mhəuvehe mhousəman pam. Ro pen nuni nari me həpkukuə mhə.

⁸ Nuni nari me nepwīn həsas pen ia tīprənə amasan, mhəutə amasan, mhəukuə. Nepwīn kwənkwan toti, nepwīn kwənkwan sikisti, nepwīn kwənkwan hantret.”

⁹ Iesu rini mə, “Iərmama sə nəkwəregin rarə ti niregiiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Nərmama me səvəi Iesu həres nīpwrai nusipekinien me

¹⁰ Nəpin Iesu əpa, nərmama səvənhi twelef həuvehe irəha nərmama me nepwın mwi səməme kamharə ipaka ti Iesu, mhəres pen mə rəfo in ramahatən nərmama ia nusipekinien me.

¹¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nərmama me səiou kinəsevər ia suatuk tukumiaha hiəukurən nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə mə in rəfo irə. Mətə nərmama iruə me, iakamahatən irəha ia nusipekinien me a,

¹² mə irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən. Irəha tuhəregi, mətə tuhəpwəh niregiiien mhəukurən. Ro iamınhi irə ko irəha həpwəh niregiiien mhəuvehe ti Kumwesən mınuə in trenouenou noien ərəha me səvənraha.”

Iesu rini irapw nīpwrai nusipekinien

¹³ Iesu rəres pen nərmama me səvənhi mə, “Rəfo? Kimiaha hiəreirei nīpwrai nusipekinien səvəi iərmama sə rauini nuni nari? Ro iamınhi irə tihəfo mhəukurən mwi nusipekinien me nepwın mwi?

¹⁴ Iərmama sə rauini nuni nari rəmwhen ia iərmama sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan.

¹⁵ Nərmama nepwın həmwhen ia nuni nari sə həsas pen ia suatuk. Nəpin hamətərig iərmama raməvisau irapw nəgkiariien amasan, təkwtəkwuni a mwi Setan ruvehe muvehi raka nəgkiariien nəha hamregi.

¹⁶ Nərmama nepwın həmwhen ia nuni nari sə həsas pen ia təkure kəpwier. Nəpin hamregi nəgkiariien amasan, həuvehi, mhəgien tukwe.

¹⁷ Mətə nəgkiariien nəha rīpkeiwaiu amasan mhə ia rerınraha rəmwhen ia nuai nei me. Irəha tuhəuvehi nəgkiariien nəha səvəi nəpin ouihi a. Nəpin nərmama tuho nəmisəien mınraha, uə tuhometə irəha ti nəgkiariien amasan, tuharaka akwauakw a irə.

¹⁸ Nərmama nepwın həmwhen ia nuni nari sə həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rautə irə. Həregi nəgkiariien amasan,

¹⁹ mətə hamətərig pīk ia narimnari me səvəi tīprənə i. Mane rameikua ia nirəha, mavi raka nətərigien səvənraha. Hokeikei mə tuhəuvehi nautə me nepwın mwi. Nətərigien me nəha həvnmwə ia rerınraha mhousəman nəgkiariien amasan rəpwəh nukuəien.

²⁰ Mətə nərmama nepwın mwi həmwhen ia nuni nari sə həsas pen ia tīprənə amasan. Irəha həregi nəgkiariien amasan, mhəuvehi, mhəukuə. Riti nukwan toti, riti nukwan sikisti, riti nukwan hantret.”

Laet sə kousəman

²¹ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Trini mınuə iərmama riti ruvehi laet, muvnmwə pehe, ko rəuiui ia nari riti uə rukurei pen ia kwopun afafa ikın? Rekəm! Traməkeikei mukurei pen ia nəri kakurei pen laet irə.

²² Narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tuhaməkeikei mhəuvehe ia nukuraanien.

²³ Kimiaha nərmama nəkwəregimiahə rarə ti niregiiien nari, tihətərig amasan.”

²⁴ Iesu rarə mını pen mwi ti nirəha i mə, “Tihətərig amasan ia nəfe hiamregi. Nəfe nari hiəuvehi pen tukuvehi pehe rəmwhen rirərig mwi tukumiaha nənə kuvehi pehe sə rəkwaku.

²⁵ Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.”

Iesu rusipekin ia nuni nari sə rutə

²⁶ Iesu rini mə, “Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia iərmama riti sə ruini nuni nari rəsas pen ia tiprənə.

²⁷ Ruini pam nuni nari, mevən mapri. Mapri ia nəp̄in meste riran. Revən mamavən. Nənə nuni nari riruəruə mutə. Mətə iərmama nəha rireirei mə rəfo mo iam̄inhi irə.

²⁸ Tiprənə a ro nuni nari rutə, merip̄i tukun, mifi tihin, mo kwənkwan.

²⁹ Mətə nəp̄in kwənkwan rimruə, iərmama nəha revən mesi, ti nəri nə mə nəp̄in atukwatukw nəha səvənhi.”

Iesu rusipekin ia nuni nari sə rouihi

³⁰ Iesu rini mə, “Tsəfni ia nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə? Rəfo irə? Nəfe nəha nəgkiariien tsəni mhəusipekin irə?

³¹ Nītətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia kwənuni nei nəha mastat. Nəp̄in kinimwi pen ia tiprənə, nuni mastat rouihi anan ia nuni nei me.

³² Mətə nəp̄in kinimwi pen pam, rutə masori məpi raka nəp̄igin me pam. Rəgrəgin rasori. Menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha irə, mhəkure afafa irə.”

³³ Iesu rini irapw nusipekinien me rip̄ik mwi həmwhen ia səməme i, mamahatən nərmama me ia nəgkiariien amasan, m̄ini pen atukwatukw rəmwhen mə irəha tuhəregi mhəukurən.

³⁴ Iesu rəpwəh n̄iniien nəgkiariien əpə iti mwi ti nirəha, nusipekinien me a. Mətə kurirə ik̄in, nəp̄in Iesu m̄ine nərmama me səvənhi irəha əpa, rini irapw pam n̄ipwrai nəgkiariien.

Iesu rinise n̄imətagi asori ia nui asori Kalili

³⁵ Ia nəp̄in nəha rinaməruarəv, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səpi simwin pen fwe ia nikare nui.”

³⁶ Nənə irəha həpwəh nərmama me, mhəputə ia nəkwai nītətə ouihi sə Iesu raməkure irə, mamhəuvən. Nītətə ouihi me nepwin mwi kamhəkurirə irəha.

³⁷ Ia nəp̄in nəha n̄imətagi asori riti riskəmter. Peiau peiau raməpwi nītətə ouihi mamati pen minakuər.

³⁸ Iesu raməsauə mamapri fwe ia kurirə ia nītətə ouihi. Nərmama me səvənhi həsəpwiri in mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən, ətə ro! Na tsəmwhenimw! Iko nəri auər a ia kitaha mik uə?”

³⁹ Iesu rərer m̄inise n̄imətagi, məgkiari m̄ nui mə, “Tikeiwaiu, məmərinu.” N̄imətagi reiwaiu. Nui rəmərinu. Narimnari me pam həuvehe mhəmərinu.

⁴⁰ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Rəfo hiamhek̄ir iam̄inhi irə? Kimiaha hiəpkahatətə mhə ihi ia nirak uə?”

⁴¹ Mətə irəha həhek̄ir p̄ik, mhəres pen irəha me i mə, “Nəfe nəha iərmama? N̄imətagi m̄ine nui krauo nəkwān!”

5

Iesu rəkoui irapw nən̄imwin ərəha ia iəmə Karasa riti

¹ Irəha həier pen ia nikare nui asori ia tənə səvəi nəmə Karasa.

² Nəp̄in nītətə ouihi ruvehe mərər, Iesu ruvarei, nənə iərmama riti ruku pen ia kwopun kanimwi nərmama ik̄in mier pehe tukwe. Nən̄imwin ərəha ramarə irə.

³ Iærmama naha ramarə ia kwopun kanimwi nærmama ikin. Iærmama riti mwi riwən niskaiien səvənhi rəmwhen mə trəkwtəmhiri iærmama naha mərihi mwi in. Jen rəpwəh nəmwhenien.

⁴ Nəpīn rīpīk hənərihi raka rəgin mi mine nisun mi ia jen, mətə rəvi əmwsəmwesī jen sə rəkwtəmhiri rəgin, mousi testesi jen sə rəkwtəmhiri nisun.

⁵ Ia nəpīn mine ia ran ramavən ia kwopun kanimwi nærmama ikin mine ia təkure təkūr me, maməkweīn əpwəmwis, maməkwi testesi atukw a in ia kəruətərei.

⁶ Nəpīn iærmama naha rəti pen mətoni Iesu isipwīn kwopti ramavən mauvehe, raiu muvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen,

⁷ maməgkiari asori, mamīni mə, “Iesu. Kumwesən sə rasori anan tīni nə ik. Ikuvehe mə tikəfo iou irə? Ia nəghi Kumwesən iakase ik tikəpwəh noien nəmīsəien miou.”

⁸ In raməgkiari iamīnhi irə ti nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in mə, “Ik, nənīmwi ərəha, tikier ia iærmama i.”

⁹ Iesu rəres pen in i mə, “Nəghim sin?”

Miregi rini mə, “Iou nəghik Nəkuər ti nəri nə mə kimaha iahəpīk.”

¹⁰ In ramase Iesu, maməgkiari asori mə trəpwəh nərhiien irəha həuvən isipwīn.

¹¹ Mətə toue pīkə me həpīk anan kāmhərku ia kwopun naha.

¹² Nənīmwi ərəha me naha hamase Iesu i mə, “Tikərhi pen kimaha iahəuvən ia pīkə me. Pwəh iahəuvnimwə ia rerīnraha.”

¹³ Iesu rəsəni irəha. Ro pen nənīmwi ərəha me həier ia iærmama naha mhəuvnimwə ia reri pīkə me. Pīkə me, ipaka irəha pam 2000, haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, məmwhenimw.

¹⁴ Nærmama səməme kāmhatui ti pīkə me hap, mhəuvən ia taon səvənraha mine ia rukwənu me, mhəni irapw nəfe hənətoni. Nəpīn nærmama me həregi, həuvən mə tuhəspau i mə rəfo irə.

¹⁵ Irəha həuvehe ti Iesu, mhəti pen mhətoni iærmama sə nənīmwi ərəha me həpīk hənərə irə. Rarkahu, maməkure, nətərigien səvənhi rīnəmak amasan. Irəha hətəni həhekīr.

¹⁶ Nənə səməme hənətoni hənī irapw ti nirəha i nəfe kīno ia iærmama naha mine pīkə me.

¹⁷ Nənə irəha hənəmasə Iesu mə trəpwəh tənə səvənraha mamevən.

¹⁸ Nəpīn Iesu rīnaməputə ia nītətə ouihi, iærmama sə nəremhə me hənərə irə raməres in mə trəsəni in pwəh revən irau min.

¹⁹ Mətə Iesu rīni pen tukwe in mə, “Rekəm. Tikevən fwe imwam, mətoni ik me nepwīn, məvisau mīnraha narimnari me Iərimənu rīno mik, mīni mə rerīn rərkwəpīr tukw ik.”

²⁰ Nənə iærmama naha revən fwe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, maməvisau narimnari me naha Iesu rīno min. Nærmama pam həregi, hamərkərinari irə.

Prənouihi riti sə remhə mine pran riti sə nemhəien rīnəmak tui irə

²¹ Iesu rəputə ia nītətə ouihi, məpi simwīn mwi ia nui asori Kalili, muvarei ia nīkaren pen. Nəpīn rāuvarei ihi, nærmama həpīk həuvehe mhəusəsimwīn pen irəha me tukwe.

²² Nənə iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel ruvehe. Nəghin nə Jaeras. Nəpīn rətə Iesu, ruvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen,

²³ mamase in mə, “Prənouihi səiou na tremhə. Tikuvehe məmrutə ro rəgin ia nīpwrān pwəh ruvehe məsanīn, mīmīru.”

²⁴ Nənə Iesu rukurirə in rouevən.

Nərmama həpik həukuraukurau irə, mamhəkurirə i.

²⁵ Pran riti fwe ikın ramemhə ia nemhəien səvəi nıpran. Nemhəien nəha rınarə rerin irə muvehi nuk twelef.

²⁶ Ruvavən raka ti tokta me həpik, miregi nəmisəien me səpəmsəpə ia rəginraha, mouraha pam mane səvənhi ia nemhəien, mətə nemhəien səvənhi rəpwəh neiwaiuien. Ruvehe mamasori.

²⁷ In ruvəregi raka nərmama kamhəvisau Iesu. Ro pen ruvehe ia reri nəkuər səməme kamhəkurirə ia Iesu, mırapi tinari səvənhi.

²⁸ Rerın ramrhi mə, “Rosi ko iakrapı tinari səvənhi, nemhəien səiou triwən.”

²⁹ Nəpın rırapi tinari səvəi Iesu, təkwtəkwuni a mwi nımwapw rama. Prən nəha rıregi mə nıpwran rınəsanın.

³⁰ Ia nəpın nəha Iesu rıregi mə nəgsen rier irə mevən mo nari riti. Rəti kurirə ia reri nərmama, maməres mə, “Sin rırapi tinari səiou?”

³¹ Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Ikətə nərmama me i həpik kamhousəsimwın pehe ipaka tukw ik. Rəfo ikaməres mə sin rırapi ik?”

³² Mətə Iesu rəti ərari mamətui mə sin rırapi in.

³³ Pran sə rırapi Iesu rukurən nəfe Iesu rıno min. Ro iamınhi irə ruvehe mınımwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mehekır mətəmmımwın, mını irapw pam nıpərhienien səvənhi.

³⁴ Iesu rıregi, mını pen ti prən i mə, “Nərik, nahatətəien səim rıno raka ik ikuvehe məsanın. Nəmərınuien ramarə tukw ik. Evən! Nemhəien səim ruvəiwən.”

³⁵ Nəpın Iesu raməgkiari ihi, nərmama nepwın həuku pen ia nımwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, mhəuvehe, mhəni mə, “Səim prən ouihı ruvamhə raka. Ramasan mə ikını pen ti iahtən i mə in trəpwəh pehe.”

³⁶ Mətə Iesu ro nəri auər a ia nəfe irəha haməni, mını pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehekırıen, mını a nıpərhienien ia nırak.”

³⁷ Ia nəpın nəha Iesu rınise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nukurirəien in. Mətə rəseni a Pita, Jemes, mıne Jon piəvi Jemes.

³⁸ Nəpın irəha həuvən mhapırapw ia nımwə səvəi Jaeras, Iesu rəti pen mətə kamho nurıgrıgien asori. Nərmama kamhapi mamhasək əpwəmwis.

³⁹ Mətə Iesu ruvımwə ia nəkwai nımwə məres pen irəha i mə, “Rəfo hıaməurıgrıg mamhasək? Prənouihı nəha rıpkemhə mhə, mətə ramaprı a.”

⁴⁰ Irəha həregi, harıs ia Iesu. Mətə in rərhi irapw irəha həuvən fwe iruə, miri tata mıne mama səvəi prən ouihı irəhar nərmama kahar səvənhi həuvən fwe ia kwopun prən ouihı raməmak ikın.

⁴¹ Nənə in ruvehi rəgi prən ouihı nəha, mını pen tukwe in mə, “Talita kum.” Nıpwrai nəgkiarıien nəha rını iamınhi irə mə, “Prənouihı, iakını pehe tukw ik i mə ərer.”

⁴² Təkwtəkwuni a prən ouihı rıskəmter mavən. (Prənouihı nəha nuk səvənhi twelef.) Nəpın nərmama hətonı nəfe Iesu rıno, nənımenraha rier pık.

⁴³ Mətə Iesu rınise pen ti nıreha i mə, “Tihəpwəh nəvisaiuien noien i m nərmama. Həuvei pen nəvegınen riti min pwəh rəni.”

6

Nəmə Nasaret həpwəh nısiainen Iesu

¹ Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən fwe imwəni. Nərmama me səvənhi irəha mwi həkurirə in mhəuvən fwe ikın.

² Nəpɪn Sapat ruvehe, Iesu rɪnamahatən nərmama ia nəkwai nɪmwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Nərmama həpɪk səməme kamhətərig Iesu həkərinari irə, mamhəres mə,

“Iəmə i ruvehi narimnari me nəha pəku? Muvehi nukurənien nəha pəku? Raməfo irə mamə nɪmtətien asori me?”

³ Kwa kapenta i tɪni Meri! Piəvni me nə Jemes, Josef, Jutas mɪne Saemon. Kɪtiriməni me hamarə ia rukwənu i kɪtaha mɪnraha.” Irəha rərɪnraha rɪpkagien mhə tɪ Iesu. Həpwəh nɪsɪaiien in.

⁴ Ro iamɪnhi irə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Nərmama ia kwopun me kamhəsiai profet riti, mətə ia imwəni atukwatukw, nəkur imwəni me mɪne nərmama səməme kamharə ia nəkwai nɪmwə səvənhi ko həpwəh nɪsɪaiien in.”

⁵ Nənə Iesu rɪpko mhə nɪmtətien rɪpɪk fwe imwəni. Ro kəru uə kahar a, məmrutə rəgɪn mi ia nərmama səməme nemhəien rarə ia nɪrəha, mo irəha həuvehe mhəsənɪn.

⁶ In raməkərinari ia nəkur imwəni me tɪ nəri nə mə irəha həpkɪni mhə nɪpərhiēnien irə.

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef həuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan

Iesu ramevən ia rukwənu me mamahatən nərmama me.

⁷ Ia nəpɪn nəha in rəkweɪn nərmama səvənhi twelef həuvehe. Nənə in rɪnamərhi pen irəha kəru kəru ia kwopun me, muvei pen nasoriien mɪnraha. Ia nasoriien nəha irəha tuhəkoui irapw nənɪmwɪn ərəha me ia nərmama.

⁸⁻⁹ Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Tihəpwəh nuvehien narimnari me səvəi suatuk, nəvegɪnien uə tənərɪpw uə mane. Tiharkahu ia karkahu kuatia a, mhəuvehi pen put, mhəuvehi kaskɪn a, mhəuvehi mamhəuvən.

¹⁰ Nəpɪn hiəuvən ia kwopun riti, mhəuvnɪmwə ia nəkwai nɪmwə, tiharə ia nɪmwə nəha meste tihəier.

¹¹ Trɪni mɪnuə fwe ia kwopun riti nərmama həpkəsəni mhə kɪmɪaha, həpkokeikei mhə mə tuhəregi nəgkiariien səkɪmɪaha, nəpɪn kɪmɪaha hiəpwəh imwənraha, tihounouini raka nɪməkwrur ia nɪsumɪaha. Noien nəha hio ro nɪmtətien mɪnraha, mamahatən pen mə həno noien ərəha.”

¹² Iesu rɪni pen pam nənə irəha həuvən mamhəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹³ Irəha kamhəkoui irapw nəremhə me həpɪk ia nərmama, mamhətəgi pen oel ia kənkapwə nərmama səməme nemhəien rarə ia nɪrəha, mho irəha həuvehe mhəsənɪn.

Kɪnəfo Jon Paptas remhə

¹⁴ Kɪg Herot rɪregi narimnari me səməme Iesu ramo tɪ nəri nə mə nərmama kamhəni pɪk nəghɪ Iesu. Nəpwɪn kamhəni mə, “In Jon Paptas. Rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi ro pen rauvehi nɪskaiien mamə nɪmtətien me.”

¹⁵ Nəpwɪn kamhəni mə, “In Profet Eləja.” Nəpwɪn mwi kamhəni mə, “In profet riti rəmwhen ia profet kupwən me.”

¹⁶ Mətə nəpɪn Kɪg Herot rɪregi, rɪni mə, “Jon sə iakɪnərai raka kənkapwə rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

¹⁷⁻¹⁸ Kɪg Herot rɪni nəgkiariien nəha tɪ nəri nə mə fwe kupwən in rakres Herotias pran səvəi piəvni nəghɪn nə Filip. Mətə Jon rɪni pen tukwe in mə, “Ikakres pran səvəi piam noien nəha rɪpkatukwatukw mhə ia Loa.” Nənə tɪ prən nəha Kɪg Herot rɪni nəkwən kərɪhi tərɪni Jon kuvehi puvnɪmwə ia kalapus.

19 Nəp̄in Jon raməmak fwe ia kalapus, Herotias raməmwəki afafa a in, mamokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin tukwe ti noien.

20 Kig Herot rehekir Jon, mukurən mə in iəmə ikinan riti sə noien səvənhi ratukwatukw. In ramətui amasan ti Jon mə iərmama riti trəpwəh nourahaien. Nipərhiendien nəp̄in Kig Herot r̄iregi Jon raməgkiari, nətərigien səvənhi rəvsausini pik, mətə rerin ragien mə triregi.

21 Herotias rokeikei mə trousi əpune Jon, mətə rəknekin. Mətə in rətoni suatuk tukwe ia nəp̄in Kig Herot r̄inətui irə. Ia nəp̄in nəha Kig Herot ro nəveginien asori riti sənəi nəmə asori me səməme kamharə ipaka tukwe in mine nəmə asori me səvəi naruagən me mine nəmə asori me ia tənə Kalili.

22 Nəp̄in irəha kamhani pəri nari, prən ouihi səvəi Herotias ruvehe mamotanis ia nəmr̄inraha. Kig Herot mine nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min hətoni rer̄inraha ragien tukwe. Ro iam̄inhi irə Kig Herot r̄ini pen ti prən ouihi nəha mə, “Ikokeikei nəfe ikəres i. Iou takuvei pehe mik.”

23 Kig Herot r̄ini nəkwan muvehi kwəsuaahi tukwe, mini mə, “Nəfe ikəres, takuvei pehe. Nitətə səiou iakamərimənu irə ikuə takərp̄ifi ia nipər̄in kəru, muvei pehe riti mik, takaməkeikei mo.”

24 Kurirə irə prən ouihi nəha revən mini pen ti səvənhi mama mə, “Mama, takəres nəfe?”

Miregi rini mə, “Evən məres kənkəpwə Jon Paptaes.”

25 Ro iam̄inhi irə prən ouihi nəha raiu akwauakw mevən ti Kig Herot, mini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə təkwtəkwuni tikuvei pehe kənkəpwə Jon Paptaes ia tikiplet.”

26 Kig Herot rer̄in rəpou pik tukwe. Mətə ti nəri nə mə r̄iməuvehi kwəsuaahi ia nəmri nəmə asori me səməme kamhani pəri nari irəha min, rəpwəh nokeikeiien mə trətəfi nəgkiariien səvənhi sə r̄iməni pen ti prən ouihi i.

27 Təkwtəkwuni a in rər̄hi pen iaruaagən riti mini pen tukwe mə trevən muvehi kənkəpwə Jon muvehi muvehe. Iaruagən nəha revən fwe ia kalapus, mərai raka kənkəpwə Jon,

28 məmri pen ia tikiplet, muvehi muvehe, muvei pen m prən ouihi. Prənouihi nəha ruvehi mevən, muvei pen m səvənhi mama.

29 Nəp̄in nərmama me səvəi Jon həregi, həuvehe mhəuvehi nipwrai Jon, mhəuvən mhəmri pen ia nipəg sə kan̄imwi iərmama ik̄in.

Iesu rəkwməni nərmama me həp̄ik ikəvsini nərman me əpa irəha pam faeftaosen

30 Aposol me hərərig pehe mwi ti Iesu, mhəni pen tukwe in narimnari me həno mine nəgkiariien me səməme hənahatən nərmama me irə.

31 Nənə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Həuvehe kimiaha əpa. Pwəh səuvən ia kwopun riti nərmama həiwən ik̄in, mhəpw̄is ouihi a.” In r̄ini iam̄inhi irə ti nəri nə mə nərmama həp̄ik kamhəuvehe tukwe mamhəuvən. Ro pen nəp̄in səvənraha riwən ti nəniien nari.

32 Irəha həputə ia nitətə ouihi riti, irəha əpa, mamhəuvən fwe ia kwopun riti nərmama həiwən ik̄in.

33 Nərmama həp̄ik hənətə Iesu mine nərmama me səvənhi həputə ia nitətə ouihi, mamhəuvən. Həuvəukurən raka kwopun kamhəuvən ik̄in. Ro pen irəha haraka ia rukwənu me səvənraha, mhaiu akwauakw mhəkuraui parei mhəkupwən mhəuvən fwe ik̄in.

34 Nəp̄in Iesu ruvarei, mətoni nərmama həp̄ik, nənə rer̄in rərkwəp̄ir ti nirəha, ti nəri nə mə irəha həmwən ia sipsip me nepw̄in iərmama riwən trətə amasan irəha. Nənə Iesu r̄inamahatən irəha ia narimnari me r̄ip̄ik.

³⁵ Nəpɪn meri rakakini, nərmama me səvənhi həuvehe mhətə in, mhəni mə, “Kwopun i nəveginien riwən ikɪn. Rɪnaməruarəv.

³⁶ Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia nəmhien me mɪne rukwənu me kwərha ipaka pwəh həuvehi nəmri nəveginien sənənraha.”

³⁷ Mətə Iesu rɪni mə, “Kɪmiaha nə tihəuvei pen nəveginien mɪnraha.”

Miregi həni pen tukwe in mə, “Rəfo? Ikokeikei mə tahəuvən mhəuvehi nəmri bred ia silin kɪno ia silfa irəha pam tu-hantret, mhəkwməni irəha i?”

³⁸ Miregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Sənəmiaha bred kevə? Həuvən mhətəni ro.”

Nənə irəha həuvən mhətəni mhəni mə, “Sənəmaha bred krirum mɪne nəmu kəru.”

³⁹⁻⁴⁰ Miregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Tihəuvən mhəni pen tɪ nərmama me i mə tuhəuai irəha me, nepwɪn fifti, nepwɪn hantret, pwəh həkure ia nurhi əmrəmerə.” Nənə nərmama həuai irəha me mhəkure.

⁴¹ Nənə Iesu ruvehi bred krirum mɪne kwətɪ nəmu kəru, məkwətə ia nɪmagouagou, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen bred me, muvei pen m nərmama me səvənhi mə tuhəpeki pen m nərmama me, marə məkwsen mwɪ kwətɪ nəmu mɪ nəha kəru həpeki pen m nərmama me pam.

⁴² Nərmama pam hani nari tɪpwɪnraha rəsisi.

⁴³ Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nɪpərpəri bred mɪne nəmu me hənəpwəh ramrɪmər rukuər ia tənəɪpw twelef.

⁴⁴ Nərmama me nəha hənani nari həpɪk, ikəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosen.

Iesu ravən ia təkure nui asori Kalili

⁴⁵ Təkwtəkɪwuni a mwɪ Iesu rɪni pen tɪ nərmama me səvənhi mə tuhəputə ia nɪtətə ouihi, mhəkupwən, mhəpɪ sɪmwɪn ia nui asori Kalili, mhəuvarei mhəuvən fwe ia rukwənu nəha Petsaeta. In tramo mərhi pen nərmama me həuvən fwe imwənraha me.

⁴⁶ Nəpɪn Iesu rəsəkɪr raka mɪnraha, mutə ia təkueɪ riti mə trəfwaki.

⁴⁷ Raməfwaki meste rɪnapitəv. Nəpɪn nəha rɪnapitəv irə, nərmama me fwe ia nəkwai nɪtətə ouihi kamhaiu ihi ia kurkwai nui asori. Iesu in əpa fwe parei.

⁴⁸ In rətɪ peraha, mətəni irəha kamharkut tɪ nəsuəien tɪ nəri nə mə kamhaiu mamhəuvən ia nəmri mətəgi mwatuk. Ia nəpɪn nəha rɪnamran, Iesu ruvehe tɪ nɪrəha, mamavən ia təkure nui, mokeikei mə trevən mukurau ia nɪkarenraha.

⁴⁹ Nəpɪn nərmama me səvənhi həti pen mhətəni Iesu ravən ia təkure nui asori, rərɪnraha ramrhi mə in iərəmhə riti. Hamasək əpwəmwis.

⁵⁰ Irəha pam hətəni, həhekɪr asori.

Mətə təkwtəkɪwuni a Iesu rəgkiari mɪnraha, mɪni mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nɪregiien rərəha. Kwa iou i. Tihəpwəh nehekɪrien.”

⁵¹ Iesu revən tɪ nɪrəha, məputə ia nɪtətə ouihi. Ia nəpɪn nəha nɪmətəgi reiwiu miwən. Nənə nərmama me səvənhi nənimenraha rier pɪk,

⁵² tɪ nəri nə mə həreirei nɪpwrai nɪmtətien Iesu sə rɪno ia bred krirum, mətə nətəɪgɪen səvənraha rɪskai pɪk.

Iesu ro nəkur Kenesaret həuvehe mhəsənɪn

⁵³ Irəha həpɪ sɪmwɪn ia nui asori, mhəuvən mhəuvarei ia tənə Kenesaret.

⁵⁴ Nəpɪn hənəkwi tərini raka nɪtətə ouihi səvənraha mhəier, nərmama hətəni, mhəkurən amtia mə Iesu nəha.

⁵⁵ Ro pen irəha haiu mhəuvən ia kwopun me pam, mhəuvehi nərmama me səməme nemhəien rarə ia nirəha, mhəuvehi ia niməhan me səvənraha, mhəuvehi mhəuvehe ti kwopun pəku həregi mə Iesu ramarə ikin.

⁵⁶ Ia kwopun pam Iesu revən ikin, ia taon me, uə ia rukwənu asori me, uə ia rukwənu ouihi me, nərmama me həmri nərmama me səməme nemhəien rarə ia nirəha ia kwopun asori me səvənraha me, mamhəres Iesu mə ko irəha hərəpi a nusvenhi tinari səvənhi. Nənə irəha pam səməme hərəpi nusvenhi tinari səvənhi həuvehe mhəsənin.

7

Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhəni arəha Iesu

¹ Farisi me nepwīn mine nahatən me nepwīn səvəi Loa səməme həuku pen fwe ia Jerusalem housəsimwīn pen irəha me ti Iesu,

² mhətoni səvənhi nərmama me nepwīn kamhərui nitətə səvəi kaha kupwən me səvənraha, mamhəni nəveginien ia rəginraha, mətə həkukupwən mhə mhəkwerig.

³ (Farisi me mine nəkur Isrel me pam kamhesi pen nitətə səvəi kaha kupwən me səvənraha. Trini minuə həpwəh nərkwerigien ia rəginraha, ko həpwəh naniiien nari.

⁴ Nəpīn irəha həuku pen fwe maket, mhəuvehe ia rukwənu, tuhaməkeikei mhəkupwən mhəkwerig. Mə həpwəh, ko həpwəh naniiien nari. Natuakəmien me nepwīn mwi həpik kamhesi pen. Kamhəuvehi tikikap me mine tikiari ouihi me mine tikiari asori me səməme kino ia pras, mhəkiətənimw irəha ia nui mə tuho həmher ia nəmri Kumwesən.)

⁵ Farisi me mine nahatən me səvəi Loa hərəs pen Iesu i mə, “Rəfo səim nərmama me həpwəh nesi penien nitətə səvəi kaha kupwən me? Hamani nari, mətə həkukupwən mhə mhəkwerig.”

⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Fwe kupwən, Profet Aesea riməni atukwatukw kimiaha kəuətəkəsuə me. Rəmwhen kimərai pen ia Nəkukua Ikinan mə,

‘Nərmama me i kamhəgnəgini iou ia tərhunraha,
mətə nətərigien səvənraha rəmak isipwīn tukw iou.

⁷ Irəha kamhəfwaki auər a miou.

Nəpīn kamhəhatən nərmama, həni mə kamhəhatən nəgkiariien səiou,
mətə rekəm.

Kamhəhatən a nəgkiariien sə ruku pen ti nərmama.’

⁸ Kimiaha hiənəpwəh raka nəgkiariien me səvəi Kumwesən, nənə təkwtəkwni mine hiamesi pen a natuakəmien me səvəi nərmama.”

⁹ Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəukurən amasan noien səvəi nərarkiien Loa səvəi Kumwesən mə tihesi pen narəien səkimiaha.

¹⁰ Tihətərig ro ti Moses. Riməni mə, “Tikisiai səim tata mine səim mama.’ Rini mwi mə, ‘Trini minuə iərmama riti rani arəha səvənhi tata mine mama, tukaməkeikei kousi əpune in.’

¹¹ Mətə kimiaha hiaməni mə, ‘Trini minuə iərmama riti rini pen ti səvənhi tata mine mama mə, Səiou narimnari me sə trasitu ia kimirau ro korpan’ (uə səvəi Kumwesən),

¹² ko ripkasitu mhə mwi ia səvənhi tata mine mama, muvei pen nari riti minrau. Hiaməsisəg iərmama nəha.

¹³ Nənə ia noien nəha hiamousi raka nəgkiariien səvəi Kumwesən ia narəien səkimiaha kinəhatən kimiaha irə. Narimnari me ripik hiamo iaminihi.”

Näfe nari tro iärmama ruvehe mämkiemik ia nämri Kumwesän

¹⁴ Iesu räkwein mwi närmama me häuwehe. Rini pen ti niräha i mä, “Kimiäha pam tihätäriig amasan ia nirak, mhäukurän näfe takini.

¹⁵ Nari riti riwän iärmama rani ko ro in ruvehe mämkiemik ia nämri Kumwesän. Mätä narimnari me sämäme häuku pen ia rerin fwe imwä mamhäier iräha nä kamho in rämkiemik ia nämri Kumwesän.

¹⁶ Kimiäha närmama näkwäregimäha rarä ti niregiiien nari, tihätäriig amasan.”

¹⁷ Näpin näha Iesu riskämter mäpwäh närmama me näha, muvniwä fwe ia näkwai nimwä. Nänä närmama me sävänhi kamhäres pen in mä trini nipwrai nusipekinien sä rimäni.

¹⁸ Nänä Iesu rini pen ti niräha i mä, “Kimiäha mwi hiamreirei ihi? Hiäpkukurän mhä mä näfe näghin ruku pen fwe iruä muvniwä ia iärmama ko ripko mhä in rämkiemik ia nämri Kumwesän

¹⁹ ti näri nä mä ripkuvniwä mhä ia rerin, mätä ramevän ia tipwin mamier.” (Ia nägkiariien näha, Iesu rini irapw mä näveginien me pam ramasan ti näniien.)

²⁰ Iesu rarä mini mwi mä, “Nari sä ruku pen ia reri iärmama fwe imwä mamier in nä ramo in rämkiemik ia nämri Kumwesän.

²¹ Iakani iamini irä ti näri nä mä nätäriigien äräha ruku pen fwe imwä ia reri iärmama, mamier. Närmän mine nipran kamhäiri äpnäpen iräha me, nakresien, nousi äpuneien iärmama, nakresien pran säväi iärmäpä,

²² iärmama ramäpwtig ti nautä sävänhi, nämtihaiien nari, neikuäien, noien sä ro naurisien, nämwäkiien, nini ärähaiien iärmama, näfiütäien, narmäriien.

²³ Noien äräha me i kamhäuku pen fwe imwä ia reri iärmama, mamhäier, mamho iärmama rämkiemik ia nämri Kumwesän.”

Iesu räkoui irapw nänimwin äräha ia präni ouihi säväi pran Fonisia

²⁴ Iesu rier mäpwäh kwopun näha, mevän ipaka ti taon näha Taea. Revän mamarä ia nimwä riti, mäpwäh nokeikeiiien mä närmama tuhäukurän in mä ramarä ia kwopun näha. Mätä ko ripkärkwafä mhä ti niräha.

²⁵⁻²⁶ Nänä präni riti fwe ikin, sävänhi präni ouihi nänimwin äräha ramarä irä. Präni näha ripko mhä präni Isrel,^a mätä rinätui fwe ia Fonisia ia tänä Siria. Näpin riregi mä Iesu in ia kwopun näha, ruvehe tukwe, minimwi nukurhun mi ia nänimen, mamasäk tegin in mä, “Tikasitu ia nirak, mäkoui irapw iäremhä ia säiou präni ouihi.”

²⁷ Miregi Iesu rini pen tukwe in mä, “Pwäh näkwärhakkwäha häkupwän mhani nari tipwinraha räsisi. Räpwäh namasanien mä takuvehi näveginien sänäi näkwärhakkwäha, mäarki pen i m kuri me.”

²⁸ Miregi präni näha rini pen tukwe in mä, “Iärimänu, nipärhienien, mätä kuri me fwe ia ruei tepol, iräha mwi kamhani nimwäkmwäki näveginien sänäi näkwärhakkwäha.”

²⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mä, “Ti näri nä mä ikini iamini irä, ik tikräriig mamevän. Iäremhä ruväier raka ia präni ouihi säim.”

³⁰ Nänä präni näha riräriig pen fwe imwäni mätä sävänhi präni ouihi ramapri amasan ia nimähan sävänhi. Iäremhä naraka irä.

Iesu romasan iäpou riti

³¹ Iesu räpwäh kwopun säväi Taea mevän ia taon riti näghin nä Saeton, mäpwäh muvehe ia Tekapolis, kwopun taon ten ikin, mäpi simwin pehe ia nüi asori Kalili.

^{7:15}: Wok Me 10:14-15 ^a ^{7:25-26}: Präni näha rägkiari ia nägkiariien säväi näkur Kris, mamesi pen kastom sävänraha. ^{7:31}: Mat 15:29-31

³² Ia kwopun naha narmama nepwin hauvehi iepou riti sa ripkagkiari mha nakwaregin ruvisimw, mhauvehi mhauvehe ti Iesu, mhares pen ma tramrutae rugin ira.

³³ Nana Iesu riri raka apa iepou naha, rouevan isipwin ti narmama, muvei pen nukwai rugin ia ruei nakwaregi iepou, margavis pen ia rugin, mirapi narami iepou ira.

³⁴ Nana makwata ia neiai, meiahag aphi, mini pen ti iepou i ma, "Efata!" Nipwrai nagkiariien naha "Efata," in i ma "Ak wag!"

³⁵ Iesu rini iamnhi ira mine nakwaregi iepou naha rakwag. Rerin ruvehe ramagkiari amasan.

³⁶ Nana Iesu rinise pen aknekin ti niraha i ma tuharpwah navisaiuen nafe in rino ia iepou naha. Matana napin rinise aknekin iraha, hamaha mhani mwi.

³⁷ Nanimenraha rier pik ti Iesu. Hani ma, "Eh! Narimnari me i iamna i ramo rirai raka pam! Narmama samame nakwareginraha ruvisimw, mine narmama samame hapkagkiari mha, in ramomasan iraha."

8

Iesu rakwmani narmama iraha pam fo-taosan

¹ Ia napin naha narmama hapik hauvehe mwi ti Iesu. Sananraha naveginien ruvaiwan. Iesu rakwein narmama me savanhi hauvehe. Rini pen ti niraha i ma,

² "Rerik rarkwepir ti narmama me i. Hana raka napin kahar kitaha minraha nana sananraha naveginien ruvaiwan.

³ Iraha nepwin hauku pen fwe isipwin. Trini minu hapkani mha nari, iakarhi pen iraha fwe imwanraha, namrinraha tripitav hamwei ia suatuk."

⁴ Miregi narmama me savanhi hares pen ma, "Kitaha tsafu ira mhauvehi sananraha bred? Samarana ia kwopun naveginien riwan ikin."

⁵ Miregi Iesu reres pen iraha i ma, "Sanamiahana bred kev?"

Miregi hani ma, "Sefen."

⁶ Iesu rini nakwan ma narmama me naha sananraha naveginien riwan tihakure ia tiprana. Iraha hakure, nana in ruvehi bred me naha sefen, mafwaki mini vivi Kumwesan tukwe. Napin rafwaki pam, mamakwsen bred me, mauvei pen m narmama me savanhi ma tuhapeki pen m narmama me. Nana hapeki pen minraha.

⁷ Narmama me savanhi sananraha kwopnati namu me nepwin mwi fwe ikin. Iesu rafwaki mini vivi Kumwesan tukwe. Mafwaki pam, mini pen ti niraha i ma, "Namu me i mwi tihapeki pen minraha."

⁸ Nana narmama me pam hani nari tipwinraha rasisi. Havai pen niparpri bred mine namu me hanarpwah ramrimar rukuar ia tanaripw sefen.

⁹⁻¹⁰ Narmama me naha Iesu rakwmani iraha ipaka fo-taosan. Napin Iesu rakwmani pam iraha, rarihi pen iraha kamhauvan imwanraha me. Kurira ira raputa ia nitata ouhi iraha narmama me savanhi mamhauvan fwe ia kwopun riti naghin na Talmanuta.

Farisi me hokeikei ma tuhatonim nimtätien riti

¹¹ Farisi me hauvehe mamhares Iesu ma, "Ko iko ro nimtätien riti sa ruku pen ia neiai pwah iahatonim mhaukurana ma ik parhien Kumwesan rarihi pehe ik?"

¹² Iesu riregi, miregi reraha fwe imwa ia rerin, mini ma, "Nimtätien afo naha narmama ipwet mine kamhatui? Iakani niparhienien tukumiahana i ma

nərmama ipwet mine ro iam̄nhi Kumwesən trəpwəh nuvei penien n̄imtətien riti m̄inraha.”

¹³ Ia nəp̄in nəha Iesu rəpwəh irəha, məputə ia n̄itətə ouihi irəha nərmama me səvənhi, mhəier, mamhəuvən ia n̄ikare nui.

¹⁴ Nərmama me səvəi Iesu hənənouenou mə tuhəuvehi bred. Sənənraha bred kuatia a ia nəkwai n̄itətə ouihi.

¹⁵ Nənə Iesu rəvəhag m̄inraha, m̄ini mə, “Tihətui amasan, mamhəsiari ti yis səvəi Farisi me mine yis səvəi Kig Herot.”

¹⁶ Miregi nərmama me səvənhi hənəmægkiari m̄inraha me i mə, “Sənətaha bred riwən.”

¹⁷ Nəp̄in Iesu r̄iregi, r̄ini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiamægkiari m̄ kimiaha me mə sənəmiaha bred riwən? Rosi hiəpkətə raka mhə ih̄i mhəreirei? Rosi kəmkapwəmiaha r̄iskai?”

¹⁸ Nən̄imemiaha nə, mətə rəfo hiəpkətə mhə nari? Nəkwəregim̄iaha nə, mətə rəfo hiəpkregi mhə nari? Rosi rerim̄iaha r̄ipkr̄hi mhə

¹⁹ nəp̄in iak̄inəkwsen bred kr̄irum məkw̄m̄ani nərm̄an faef-taosen irə? Ia nəp̄in nəha kimiaha hiəuvehi tənəripw̄ kevə rukuər ia n̄ipər̄pəri nəveginien hənəpwəh ramr̄imər?”

Miregi h̄ani pen tukwe in mə, “Twelef.”

²⁰ Nənə Iesu r̄eres pen mə, “Nəp̄in iak̄inəkwm̄ani nərmama fo-taosen ia bred sefen, kimiaha hiəuvehi tənəripw̄ kevə rukuər ia n̄ipər̄pəri nəveginien hənəpwəh ramr̄imər?”

Miregi h̄ani pen tukwe in mə, “Sefen.”

²¹ Nənə Iesu r̄eres pen irəha i mə, “Hiamreirei ih̄i?”

Iesu romasan iərmama riti nənimen r̄ifwə

²² Irəha həuvehe ia taon nəha Petsaeta. Nərmama nepw̄in fwe ik̄in h̄airi iərm̄an riti nənimen r̄ifwə mhəuvehe ti Iesu, mhəres Iesu mə Iesu trəm̄rutə rəgin irə.

²³ Nənə Iesu ruvehi rəgin, miri in rouaraka ia rukwənu. Nənə Iesu rərgəvəsi nənimen məmrutə rəgin irə, məres in i mə, “Ikamətə nari?”

²⁴ Miregi iərmama nəha nənimen r̄ifwə r̄ati ərari m̄ini mə, “Ikamətə nərmama me, mətə iap̄kətə amasan mhə irəha. Iakamətə irəha həmwhen a ia nei me kamhəvən.”

²⁵ Ro iam̄nhi irə Iesu rarə məm̄ri pen m̄wi rəgin ia nənimen. Iərmama nəha rəm̄əha mət̄ui. Nənə nənimen ruvehe mamasan mətə amasan narim̄nari.

²⁶ Nənə Iesu r̄ər̄hi pen in, m̄ini mə, “Tikevən atukwatukw̄ fwe imwam, məpwəh nevənien fwe ia rukwənu nəha kr̄iməuku pen ik̄in.”

Pita r̄ini irapw̄ mə Iesu in Kristo

²⁷ Iesu mine səvənhi nərmama me həuvən ia rukwənu me ia tənə riti nəgh̄in nə Sisaria Filipae.^a Nəp̄in kamhəuvən ia suatuk, Iesu r̄eres pen səvənhi nərmama me i mə, “Nərmama kamh̄ani iou mə iou sin?”

²⁸ Miregi h̄ani pen tukwe in mə, “Nərmama nepw̄in kamh̄ani ik̄ mə Jon Paptaes. Nepw̄in kamh̄ani ik̄ mə Profet Elaeja. Nepw̄in m̄wi kamh̄ani ik̄ mə profet kupwən riti səvəi Kumwesən.”

²⁹ Nənə Iesu r̄eres pen irəha mə, “Mətə kimiaha hiam̄ani mə iou sin?”

Miregi Pita r̄ini mə, “Ik̄ Kristo.”

³⁰ Nənə Iesu r̄inise pen ti nirəha i mə tuhəpwəh n̄iniien ti iərmama riti mə in Kristo.

8:15: Luk 12:1 **8:17:** Mak 6:52 **8:18:** Jer 5:21, Mak 4:12, Wok Me 28:26 **8:19:** Mak 6:41-44

8:20: Mak 8:6-9 **8:26:** Mak 7:36 **a 8:27:** Kani kwopun nəha mə “Sisaria Filipae,” ti nəri nə mə Sisaria in taon asori riti ia tənə Kig Filip ram̄im̄ənu ik̄in. **8:28:** Mak 6:15 **8:29:** Jon 6:68-69, Mak 9:9

³¹ Ia nāpīn nāha rīnamahatən irəha mē, “Iou, Iēməti Iərmama, takaməkeikei mīregi rərəha ia narimnari me rīpīk. Nēmə asori me mīne pris asori me mīne nahatən me sāvəi Loa, irəha tuhəpwəh iou, mhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nāpīn səro kahar irə iakətui mwī.”

³² Iesu rīni irapw nəgkiariien nāha, ro nukurənien i. Mətə Pita riri raka Iesu ia nīkarenraha, mīnanise pen tukwe in mē, “Tikəpwəh nīniien nəgkiariien nāha ikani.”

³³ Mətə Iesu ruvsini, mətōni nərmama me sāvənhi kamhərer. Nənə rīnise pen tī Pita i, mīni mē, “Setan, evən ia təkutak! Nətərigien səim rīpkesi pen mhə nətərigien sāvəi Kumwesən, mətə ikamesi pen a nətərigien sāvəi nərmama.”

Iərmama sə rakurirə Iesu traməkeikei māvranī nei kamarkuauī

³⁴ Iesu rəkwein nərmama me pam həuvehe irəha nərmama me sāvənhi. In rīni pen tī nīrəha i mē, “Iərmama sə rokeikei mē truvehe mo iərmama riti səiou, traməkeikei məpwəh nətərigien sāvənhi, muvehi utə nei kamarkuauī sāvənhi, māvranī mukurirə iou.

³⁵ Iərmama sə rokeikei mē trəkwtəmhirī nīmīruien sāvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nīmīruien sāvənhi tukw iou mīne nəgkiariien amasan səiou truvehi nīmīruien rerīn.

³⁶ Trīni mīnuə iərmama riti rīpeki pam narimnari me ia tīprənə i, mo sāvənhi i, nənə kurirə ikīn remhə marfai ia nīmīruien rerīn, noien nāha trəfasitu irə?

³⁷ Iərmama truvei pen nəfe mərpwīn tai nīmīruien sāvənhi?

³⁸ Nərmama ipwet mīne noien sāvənraha rərəha. Irəha hənəpwəh Kumwesən rəmwhen ia pran riti sə rīnəpwəh iərman sāvənhi, mamesi pen iərman əpə mwī. Trīni mīnuə iərmama riti rauris ia nəmīnraha tī nīniien mē in iərmama riti səiou, rauris mwī tī nəvisaiuen nəgkiariien səiou mīnraha, iou mwī Iēməti Iərmama, ia nāpīn nāha takuvehe ia nīskaiien sāvəi tata səiou kīmaha nagelo ikinan me, takauris tī nīniien mē iərmama nāha in iərmama riti səiou.”

9

Nīpwrai Iesu ruvehe mopə

¹ Iesu rīni pen tī nīrəha i mē, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i mē nərmama nepwīn kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nīskaiien sāvəi Kumwesən rier pehe irau nītətə sə in ramərimənu irə.”

² Nāpīn sikis rukurau, nənə Iesu riri əpa Pita mīne Jemes mīne Jon, həutə parei ia təkueə əpwəmwīs riti. Ia kwopun nāha irəhar harətoni ia nənimenrahar nīpwrai Iesu ruvehe mopə.

³ Sāvənhi tīnari ruvehe məpsan mamser pīk. Iərmama sə ramaikuas tīnari ia tīprənə i ko rīpkaikuas mhə rəpsan rəmwhen ia tīnari sāvənhi.

⁴ Nənə irəhar harətoni Profet Elaeja mīne Moses krouier pehe, rouəgkiari irəhar Iesu.

⁵ Nənə Pita rīni pen tī Iesu i mē, “Iahatən, ramasan mē kīmrahar iaharuvehe i. Pwəh kīmrahar iaharo tənīmwə kahar, riti səim, riti sāvəi Moses, riti sāvəi Profet Elaeja.”

⁶ (Pita rīni iamīnhi irə tī nəri nə mē irəhar harhekīr pīk. Rireirei mē trəfni irə.)

⁷ Nənə nəpuə riti ruvehe muvegi irəha. Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə mīni mē, “In nāha nərīk keikei. Tihətərig in.”

⁸ Təkwtəkwuni a mwī, Pita, Jemes, mīne Jon harəti ərari mharəpwəh nətoniien Moses mīne Profet Elaeja, mətə Iesu əpa irəha mīn.

⁹ Nəp̄in kamheiwaiu pehe ia təkuā, Iesu r̄inise pen t̄i nirəhar i mə, “Nəfe hiar̄inətoni kimirəhar tiharəpwəh n̄iniien t̄i iərmama riti meste iou, Iəm̄ati Iərmama, iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

¹⁰ Ro iam̄inhi irə m̄ine harəpwəh n̄ini irapwien nəfe har̄inətoni, mətə kamharəres irəhar me i mə, “Nəfe n̄ipwrai nəgkiariien nəha Iesu r̄iməni pehe tukutahar i mə in trətui mwi ia nemhəien səvənhi?”

¹¹ Nənə irəhar harəres Iesu mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa kamhəni mə Profet Elaeja traməkeikei mukupwən muvehe?”

¹² M̄iregi Iesu r̄ini pen t̄i nirəhar i mə, “N̄ipər̄hienien, Profet Elaeja trukupwən muvehe məmri amasan pam narimnari me rəmwhen ia sə fwe kupwən. Mətə rəfo kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan iam̄inhi irə mə iou, Iəm̄ati Iərmama, takaməkeikei m̄iregi rərəha ia narimnari me r̄ip̄ik? Tuho ia nirak rəmwhen ia iou iəm̄ə rərəha riti.

¹³ Mətə iou iakani pehe tukumiaha i mə Profet Elaeja ruvəuvehe raka. a Nənə nərmama me hesi pen nətərigien səvənraha mho rərəha irə rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani.”

Iesu rəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha ia iəkunouihi riti

¹⁴ Iesu irəha Pita, Jemes, m̄ine Jon hərərig pehe mwi t̄i nərmama me səvəi Iesu, mhətoni nərmama həp̄ik kamhərer kurkurau ia nərmama me səvəi Iesu. Nahatən me səvəi Loa m̄ine nərmama me kamhəvisə m̄inraha me.

¹⁵ Nəp̄in nərmama me hətə Iesu, həkərinari, m̄haiu mhəuvən mhəgkiari pen min.

¹⁶ Nənə Iesu rəres pen irəha i mə, “Kimiaha nahatən me səvəi Loa hiaməgkiari ia nəfe?”

¹⁷ Mətə riti ia nərmama me nəha r̄ini pen tukwe in mə, “Iahatən, iou iakuvehi səiou iəkunouihi muvehe tukw ik. Nən̄imw̄in ərəha riti ramarə irə, mamō rer̄in riwən ko r̄ip̄kəgkiari mhə.

¹⁸ Kwopun pəku səiou iəkunouihi revən ikin, nəp̄in nən̄imw̄in ərəha ruvehi in, ruvehi mouini ia tiprənə. N̄isəkwan ramaiu ia tərhun. Ramahi rev̄in. N̄ipwran rak̄in̄in. Iakinəres raka nərmama me səim mə tuhəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha nəha, mətə həni mə ko həp̄ko mhə.”

¹⁹ M̄iregi Iesu r̄ini pen t̄i nirəha i mə, “Kimiaha nəkur ipwet m̄ine səkimiaha nahatətəien riwən. Tsarə kitaha miou mesite nəfe nəp̄in? T̄inesən m̄ine iakapw̄is kimiaha? Kimiaha tihəuvən mhəuvehi iəkunouihi nəha mhəuvehi mhəuvehe.”

²⁰ Nənə irəha həuvən mhəuvehi in mhəuvehe t̄i Iesu. Nəp̄in nən̄imw̄in ərəha rətə Iesu, təkwtək̄wuni a ro iəkunouihi r̄imwei ia tiprənə, məkəkək̄ir, məsək̄wusək̄wu. N̄isəkwan ramaiu ia tərhun.

²¹ Nənə Iesu rəres pen səvənhi tata i mə, “Iəkunouihi i ruvehi nemhəien i nuk kevə?”

M̄iregi səvənhi tata r̄ini mə, “Nemhəien i r̄iməuvehi ia nouih̄ien səvənhi.

²² Nəp̄in r̄ip̄ik nən̄imw̄in ərəha i ro iəkunouihi r̄imwei pen ia napw uə ia nui mə tremhə. Mətə mə ikukurən noien nari riti, tikapi tukumrau, masitu ia kimrau.”

²³ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Rəfo ik̄ini nəgkiariien nəha mətə mə ikukurən noien? Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rahatətə pər̄hien ia nirak, iakukurən noien narimnari me pam min.”

²⁴ Nənə təkwtək̄wuni a mwi tata səvəi iəkunouihi nəha rasək əpwəm̄w̄is, m̄ini mə, “Iakahatətə ia niram, mətə nahatətəien səiou r̄ip̄k̄iskai mhə. Tikasitu ia nirak!”

²⁵ Ia nəpɪn nəha nərmama həpɪk kamhaiu mamhəuvehe. Nəpɪn Iesu rətoni irəha, rɪnise pen tɪ nənimwɪn ərəha, mɪni mə, “Ik nənimwɪn ərəha sə ikamo iərmama tərhun ruvisɪmw mɪne nəkwəregɪn ruvisɪmw, iou iakani pehe tukw ik i mə tikier ia iəkunouihi i məpwəh nuvniwə peheien mwi irə.”

²⁶ Nənə nənimwɪn ərəha rikiukiu pɪk ia iəkunouihi, məkwein əpwəmwis, mier. Mətə nɪpwrai iəkunouihi nəha ruvehe məpouəpou pam. Ro pen nərmama həpɪk həni mə, “Eh, ruvamhə!”

²⁷ Mətə Iesu ruvehi rəgɪn, mɪvi utə, rərəɛ.

²⁸ Kurirə irə Iesu revən muvniwə ia nəkwai nimwə. Nəpɪn nərmama me səvənhi me irəha min əpa, həres pen in mə, “Rəfo kɪmaha iahəreirei nəkoui irapwien nənimwɪn ərəha nəha?”

²⁹ Miregi Iesu rɪni pen tɪ nirəha i mə, “Nənimwɪn ərəha sə ro me iamɪnha irə, nari riti riwən ko rəkoui irapw irəha, mətə nəfwakiien əpa.”

Iesu rɪni irapw mwi mə in tremhə

³⁰ Irəha həpwəh kwopun nəha mhəuvən mhəpi sɪmwɪn ia tənə Kalili. Iesu rɪpkokeikei mhə mə nərmama tuhəukurən kwopun me nəha ramarə ikɪn,

³¹ tɪ nəri nə mə ramahatən nərmama me səvənhi, mamɪni pen tɪ nirəha i mə, “Tripkə mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nərmama. Irəha tuhousi əpune iou. Takemhə, nənə, nəpɪn səro kahar irə iakətui mwi ia nemhəien səiou.”

³² Mətə nərmama me səvənhi həreirei nɪpwrai nəgkiariien i in rani. Həhekɪr tɪ nəresien in.

Iərmama rasori məpi raka

³³ Irəha həuvehe ia Kapaneam. Nəpɪn həuvniwə ia nəkwai nimwə riti, Iesu rərəs pen nərmama me səvənhi mə, “Saməuvehe kɪmiaha hiaməgkiari ia nəfe?”

³⁴ Mətə irəha həpwəh nəgkiariien, tɪ nəri nə mə kamhəuvehe mamhəgkiari mə sɪn ia nirəha in rasori.

³⁵ Nənə Iesu rəkure, məkwein nərmama səvənhi twelef həuvehe. Rɪni pen tɪ nirəha i mə, “Iərmama sə rokeikei mə trakupwən ia nərmama me pam, traməkeikei muvehe mukurirə, mamə in iərmama sə ramo tukwini nari m nərmama me pam.”

³⁶ Nənə Iesu ruvehi iəkunouihi riti mərpwi ia kurkwan ia nirəha, mərəhi utə, marə mɪni pen mwi tɪ nirəha i mə,

³⁷ “Iərmama sə trəsevər ia rerɪn tɪ iəkunouihi riti sə ro iamɪnhi ia nəghɪk rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerɪn tukwe iou. Iərmama sə raməsevər ia rerɪn tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rerɪn tɪ Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.”

³⁸ Jon rɪni pen tɪ Iesu i mə, “Iahatən, kɪmaha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw nəremhə me ia nəghɪm. Iahaməmwur mə tahənise in tɪ nəri nə mə rɪpkə mhə in kɪmaha riti.”

³⁹ Mətə Iesu rɪni mə, “Kɪmiaha tihəpwəh nɪniseien in. Iərmama sə ramo nɪmtətien ia nəghɪk, ko rəpwəh nɪni ərəha akwauakwien iou.

⁴⁰ Iərmama sə rəpwəh nɪni ərəhəien kɪtaha in kɪtaha riti.

⁴¹ Iakani nɪpərhiienien tukumiaha i. Kɪmiaha nə nərmama me səiou, iou Kristo. Trɪni mɪnuə iərmama riti ruvei pehe nui m kɪmiaha ia nəghɪk mə tihənɪmwi, in traməkeikei muvehi nərəkuien səvənhi.”

Tikətui amasan tɪ nahatətəien səim

42 “Nəkwərhakwərha me i səməme kamhahatətə ia nirak, trini minuə iərmama riti ro riti rimwei ia nərəhaien, Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha məpi raka kərihi pen kəruətərei asori ia nīpətəkinuan kosə irapw i ia təmwei təsi.

43 Mə rəgim ramo ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka. Mə rəgim rīpīp mətə ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə rəgim kəru mətə tikevən fwe ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

44-45 Mə nisum ramo ikamwei ia nərəhaien, tikərai raka. Mə nisum rīpīp mətə ikuvehi nimiruien, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nisum mi kəru mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək rerin ikin.

46-47 Mə nənimem ramo ikamwei ia nərəhaien, tikukumwiri raka. Mə nənimem kuatia a mətə ikuvnimwə pen ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, ramasan pik tukw ik. Rərəha mə nənimem kəru, mətə tukərarki pen ik ia kwopun napw asori rauək ikin.

48 Ia kwopun nəha
‘irər səməme hamani irəha həpwəh nemhəien.
Napw rəpwəh nīfwəien.’

49 Napw trətəgətəg pen ia nərmama me pam rəmwhen ia sol sə kamətəgi pen ia nəveginien.

50 Sol in nari amasan. Mətə trini minuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tihəfo mho rəsien mwi? Pwəh sol raməmak pen ia rerimīaha. Nənə hiamarə ia nəməriniuen.”

10

Iesu rahatən mə iərman mine pran trouəpwəh nəpwəhien irau me

1 Iesu rəpwəh kwopun nəha mevən ia tənə Jutia fwe ia nīkare nui aris Jotan pen. Nərmama həpik həuvehe mwi mhousəsimwin pen irəha me tukwe. In rahatən irəha rosi sə ramo ia nəpin me.

2 Nənə Farisi me nepwin həuvehe mhəres pen nari riti min mə tuhəregi ro Iesu mə trəfni irə. Irəha həni mə, “Ratukwatukw ia Loa səkətaha mə ko iərman riti rəpwəh səvənhi pran uə rekəm?”

3 Miregi Iesu rəres pen irəha i mə, “Nəfe nəgkiariien Moses riməni pehe tukumīaha i fwe kupwən?”

4 Miregi həni mə “Moses rinəsəni mə iərman riti rukurən nīraiien nīmwai nəkukuə m pran səvənhi rani mə in rinəpwəh in, nənə mərhi pen i ramevən.”

5 Mətə Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Moses rimərai nəgkiariien nəha m kimīaha ti nəri nə mə kəmkapwəmiāha riskai.

6 Mətə Nəkukuə Ikinan rini mə fwe ia nukune narəien, ‘Kumwesən rino iərmama kəru riti iərman riti pran.’

7 ‘Ro iamīnhi irə iərman traraka ia tata mine mama səvənhi mevən rouarə pəri irau pran səvənhi, nənə

8 irau trouvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia.’ Nəgkiariien nəha rini mə iərman mine pran səvənhi krouəpwəh ihi noien iərmama kəru i, mətə krouvəuvehe rouəmwhen ia nīpwrai iərmama kuatia.

9 Ti nəri nə mə Kumwesən rīpīp iərman mine pran səvənhi iamīnhi irə, ro pen rīpkatukwatukw mhə mə iərman trəpwəh səvənhi pran, mətəfi narəien səvənrau.”

10 Nəpin Iesu mine nərmama me səvənhi həuvnimwə mwi ia nəkwai nimwə, irəha həres mwi nəgkiariien i min.

11 Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iərman sə rəpwəh pran səvənhi miri prən əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi pran. Prən nəha in ramiri ripko mhə pran atukwatukw səvənhi.

12 Rəmwhen a mwi pran sə rəpwəh səvənhi iərman mesi pen iərman əpə riti mwi ramo noien ərəha ia səvənhi iərman. Iərman nəha in ramesi pen ripko mhə iərman atukwatukw səvənhi.”

Iesu rəkwein amasan ia nəkwərhakwərha

13 Nəpın riti nərmana me kamhəvehi nəkwərhakwərha me səvənraha, mamhəvehe ti Iesu mə trapi irəha. Nənə nərmana me səvəi Iesu hənise irəha.

14 Mətə nəpın Iesu rətoni, niemaha rəpi. In rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh nəkwərhakwərha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh nəniseien irəha. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmana səməme həmwhen ia nəkwərhakwərha me i.

15 Iakani nıpərhiēnien tukumiaha i mə iərmama traməkeikei mo rəmwhen ia iəkunouihı, muvehi nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Mə ripko mhə tripkuvnimwə mhə ia nitətə nəha ia nəpın riti.”

16 Nənə Iesu rərəhi pehe nəkwərhakwərha me, məmrutə rəgin mi ia nirəha, məkwein amasan ia nirəha.

Iərmama riti səvənhi nautə rasori rokeikei mə truvehi nımıruien rerın

17 Iesu rınamesi pen mwi suatuk səvənhi mamevən. Nənə iərmama riti raiu muvehe mınımwi nukurhun mi ia nənimen, məres pen in i mə, “Iahatən, ik iəmə amasan. Nəfe noien takaməkeikei mo mə takuvehi nımıruien rerın?”

18 Mıregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikıni mə iou iəmə amasan? Iərmama amasan riti riwən. Kumwesən əpa in ramasan.

19 Ik ikuvəkurən raka loa me səvəi Kumwesən. In rini mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama, məpwəh nakresien pran, məpwəh nakresien, məpwəh neikuəien, məpwəh neikuəien mə tikakres. Tikaməkeikei misiai səim tata mine mama.”

20 Mıregi iərmama nəha rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən, loa me pam i iakesi pen fwe ia nouihien səiou meste pehe ipwet mine.”

21 Iesu rətə iərmama nəha, rerın rokeikei in. Ro iamınhi irə rini pen tukwe in mə, “Nari kuatia rarə ikəpwəh ihı noien. Evən, məmri pen nəmri nari ia səim narimnari me. Nəpın kuvehi nənimen, tikuvehi mane, muvei pen m nərmana nautə səvənraha riwən. Nənə səim nautə tripik fwe ia neiai. Nəpın ikıno pam, ikuvehe mukurirə iou.”

22 Nəpın iərmama nəha rıregi nəgkiariien nəha, nənimen rısiu. Rəpwəh Iesu mamevən. Rerın rəpou ti nəri nə mə nautə səvənhi rasori.

23 Ia nəpın nəha Iesu rəti ərari mətoni nərmana me səvənhi, mını pen ti nirəha i mə, “Rəknekin ti nərmana nautə səvənraha rasori mə tuhəvnmıwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

24 Nərmana me səvəi Iesu həkəri asori nari ia nəgkiariien səvənhi. Mətə Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Nəkwərhakwərha səiou me, rəknekin ti nuvnmıwəien ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

25 Iərmama nautə səvənhi rasori rəknekin tukwe in mə truvnmıwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Rəknekin məpi raka nərimıru nəha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.”

26 Nəpın nərmana me səvəi Iesu həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier. Kamhəres irəha me i mə, “Mə rəknekin iamınhi, nisımə nəha ko həuvehi nımıruien?”

²⁷ Iesu rətə irəha mini mə, “Nəri nəha rəknekɪn iərmama ko rɪpko mhə, mətə Kumwesən rukurən noien. Narimnari me pam rɪmərɪ tɪ Kumwesən.”

²⁸ Ia nəpɪn nəha Pita rɪskəmter mini pen tɪ Iesu i mə, “Ətə ro. Kɪmaha iahənəpwəh pam narimnari me səkimaha mamhəkurirə ik.”

²⁹ Miregi Iesu rɪni mə, “Iakani nɪpərhiɛnien tukumiaha i mə nərmama me səməme hənəpwəh narimnari me səvənraha tukwe iou mə tuhəuvən mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou, irəha pam tuhəuvehi tain. Trɪni mɪnuə iərmama riti rəpwəh nimwə me, uə piəvni me, uə kɪtiriməni me, uə mama mɪne tata səvənhi, uə nəkwərhakwərha me səvənhi, uə tɪprənə səvənhi,

³⁰ ia nɪtətə ipwet mɪne truvehi mwi tain hantret, nimwə me, mɪne piəvni me, mɪne kɪtiriməni me, mɪne mama me, mɪne nəkwərhakwərha me, mɪne tɪprənə. Tukəmwəki mwi in, ko nəmisəien mɪn tɪ nəgkiariien amasan səiou. Nənə ia nɪtətə fwe truvehe in truvehi nɪmɪruɪen rərɪn.

³¹ Mətə nərmama həpɪk səməme kamhəkupwən tuhəkurirə. Nənə səməme kamhəkurirə tuhəkupwən.”

Iesu rɪni irapw mwi mə tremhə

³² Irəha kamhesi pen suatuk mamhəutə pen fwe ia Jerusalem. Iesu rakupwən irəha kamhəkurirə. Səvənhi nərmama me həkərɪnari. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nɪrəha kamhəhekɪr. Iesu riri raka əpa nərmama səvənhi twelef mɪnani pen tɪ nɪrəha i nəfe tuho irə,

³³ mini mə, “Hətə ro, kɪtaha saməutə mamhəuvən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha tukuvei pen iou, Iəmətɪ Iərmama, ia rəgi pris asori me mɪne nahatən me səvəi Loa. Irəha tuhəni mə takaməkeikei memhə. Tuhəuvei pen iou ia rəgi nərməpə rɪpko mhə irəha nəkur Isrel.

³⁴ Irəha tuharis əkenhɪn ia nɪrak, mhərgəvəsi iou, mhərɪsi iou, mhousi əpune iou. Ia nəpɪn sə ro kahar irə takətui mwi ia nemhəien səiou.”

Jemes mɪne Jon krouəres pen nari riti m Iesu

³⁵ Jemes mɪne Jon, tɪni Sepeti mi, irau krouvehe tɪ Iesu rouni pen tukwe in mə, “Iahatən, kɪmrau tarouəres ik ia nari riti. Iarouokeikei mə tikəsəni kɪmrau.”

³⁶ Miregi Iesu rɪni mə, “Nəfe irouokeikei mə tako m kɪmirau?”

³⁷ Miregi krouni mə, “Əsəni kɪmrau pwəh riti rəkure ia nɪkarem mwatuk riti ia nɪkarem mour nəpɪn tikuvehi nasoriien səim, mamərimənu ia nərmama.”

³⁸ Mətə Iesu rɪni pen tɪ nɪrau i mə, “Kɪmirau irouərei nəfe nari irouəres i. Ko kɪmirau irouənɪmwi kap i iou takənɪmwi? Uə ko kakiətənɪmw mwi kɪmirau ia paptəes i sə tukakiətənɪmw iou irə?”

³⁹ Miregi krouni mə, “Kɪmrau iarouəmwhen.”

Miregi Iesu rɪni pen tɪ nɪrau i mə, “Kap i iou takənɪmwi, kɪmirau mwi tirouənɪmwi. Tukakiətənɪmw kɪmirau mwi ia paptəes i tukakiətənɪmw iou irə.

⁴⁰ Mətə iou ko iakəpwəh nəseniien kɪmirau irouəkure riti ia nɪkarek mwatuk riti ia nɪkarek mour. Mətə kwopun nəha səvəi iərmama mi nəha kɪmərɪ raka irau mə trouəkure fwe ikɪn.”

⁴¹ Nəpɪn ten mwi nərmama me səvəi Iesu hərəgi nəresien nəha səvəi Jemes mɪne Jon, niemaha rəpi irəha.

⁴² Ro iamɪnhi irə Iesu rəkwein irəha həuvehe. Rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmiaha hiəuvəukurən raka noien səvəi nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəmə asori me səvənraha sə kamhərimənu ia nɪrəha, kamhəfiəutə irəha, mamho nərmama kamho nəkwənraha.

⁴³ Mətə kímiaha tihəpwəh noien iamínha irə ia kímiaha me. Trini minuə kímiaha riti rokeikei mə truvehe masori ia kímiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari m kímiaha.

⁴⁴ Trini minuə kímiaha riti rokeikei mə trasori makupwən ia kímiaha, in traməkeikei muvehe mo iərmama sə ramo auər a wok səkímiaha pam.

⁴⁵ Kímiaha tiho rəmwhen a ia nirak. Iou, Iəməti Iərmama, iapkuvehe mhə mə nərmama tuho tukwini nari miou, mətə iakuvehe mə tako tukwini nari minraha, muvei pen nimiruien səiou trərəku suatuk ti nifi rakaien nari ia nərmama həpik.”

Iesu romasan nəmri iərmama riti nəghin nə Partimeas

⁴⁶ Iesu mine nərmama me səvənhi həuvehe mhəpirapw ia taon nəha Jeriko. Nəpín həier, nərmama həpik kamhəkurirə in. Partimeas, tñi Timeas, raməkure ia nıkare suatuk mamase mane m nərmama. Partimeas nənimen rıfwə.

⁴⁷ Nəpín rıregi mə Iesu iəmə Nasaret rınauvehe, rınaməkwein əpwəmwis, minamini mə, “Iesu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁸ Nərmama həpik hənise pen tukwe in, mhəni mə, “Afafa, məpwəh nəgkiariien!”

Mətə Partimeas raripín maməkwein əpwəmwis mwi, mamini mə, “Iesu, kwənəkwus səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁹ Ia nəpín nəha Iesu rərer, mini pen ti nirəha i mə, “Həkwein iərmama nəha ruvehe.”

Irəha həkwein iərmama sə nənimen rıfwə, mhəni pen tukwe in mə, “Agien, mískəmter! Iesu raməkwein ik mə tikevən tukwe.”

⁵⁰ Nənə iərmama nəha nənimen rıfwə ruvehi raka səvənhi karkahu əpwəmwis məpwəh, mískəmter akwauakw, mevən ti Iesu.

⁵¹ Nənə Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi iərmama nəha nənimen rıfwə rini pen tukwe in mə, “Iahatən, iakokeikei mə nənimek trətui pwəh iakətə nari.”

⁵² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ramasan. Ikukurən nevənien. Nahatətəien səim rınomasan raka nənimem.” Nənə təkwtəkwuni nəha nənimen rınamasan minətə nari. Nənə Iesu ramesi suatuk mamevən, iərmama nəha rukurirə i.

11

Iesu rapirapw fwe Jerusalem nərmama haməgnəgini in

¹ Irəha həuvən ipaka ti Jerusalem, mhəier pen ia Təkuər Olifa ia kwopun nəha ipaka ti rukwənu mi nəha Petfas mine Petani. Ia nəpín nəha Iesu rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

² mini pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia rukwənu nəha samarəti pen i. Nəpín tirouapirapw fwe ikín, tirouətə kwəti togki riti kınəkwi tərini, iərmama rıpkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe.

³ Trini minuə iərmama riti rəres kimirau i mə, ‘Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?’ tirouni pen mə, ‘Iərimənu səkitaha raməres kwəti togki i, mətə trıpkəpwəmwis mhə trərhi pehe mwi i.’ ” ⁴ Ia nəpín nəha krauevən rouətoni kwəti togki nəha kınəkwi tərini pen ipaka ti kwəruə ia nimwə riti ramərer ia suatuk. Nəpín kroufi raka nari irə,

⁵ nərmama nepwín səməme kamhərer ipaka ti nirau ia kwopun nəha həni mə, “Rəfo iroufi raka nari ia kwəti togki?”

⁶ Mətə krouni pen nəfe Iesu rīmāni pen ti nirau i. Nəpīn nərmama me nəha həregi, həseni irau krouevən.

⁷ Irau krouəsigi kwəti togki nəha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen karkahu əpwəmwis mi səvənrau ia təkuren. Nənə Iesu rəkure irə.

⁸ Nərmama həpik həpənə karkahu əpwəmwis me səvənraha ia suatuk. Nərmama nepwīn mwi həpənə pen nīmwai nei me sə hənərai ia nimeī nari.

⁹ Nərmama səməme kamhəkupwən mīne səməme kamhəkurirə ia Iesu, kamhəkwein əpwəmwis, mamhəni mə,
“Səgnəgīni Kumwesən!

Səkwein amasan ia iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkītaha!

¹⁰ Səkwein amasan ia kig i rauvehe mə truvehi təmwhēki kaha səkītaha Kig
Tevit mərimənu ia kītaha!

Kəgnəgīni Kumwesən ia neiai irənhə anan!”

¹¹ Nənə Iesu ruvniwə ia Jerusalem, mevən ia niwə səvəi Kumwesən, maməspau narimnari me fwe ikīn. Mətə raməruarəv ro pen Iesu rəpwəh mīrərig mevən fwe ia Petani irəha twelef nərmama me səvənhi.

Iesu rīni pen ti nei riti mə tripkukuə mhə mwi

¹² Rakwakwi irə irəha həier ia Petani. Iesu rīregi nukumhə rīnahi.

¹³ Rəti pen mətoni niemis^b riti ramərer. Nīmwan rīpik. Iesu revən mə trətə mə nukwan fwe ikīn uə riwən. Revən ipaka tukwe, mətə nīmwan me a. Nukwan riwən ti nəri nə mə rīpko mhə nəpīn atukwatukw sə nei nəha trukua irə.

¹⁴ Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen ti nei nəha mə, “Iərmama riti trəpwəh mwi nəniien nukwam ia nəpīn riti.” Nəpīn Iesu rīni nəgkiariien nəha, nərmama me səvənhi həregi.

Iesu rəkoui irapw nərmama me ia niwə səvəi Kumwesən

¹⁵ Iesu mīne nərmama me səvənhi həier pehe ia Jerusalem. Nənə Iesu revən ia niwə səvəi Kumwesən, mīnaməkoui irapw nərmama me səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mīne səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me.^c Rəvsini tepol me səvəi nərmama me kamhəvriwei mane me. Rəvsini jea me səvəi nərmama səməme kauvehi nəmri menu me ti nirəha,

¹⁶ mīnise pen ti nərmama mə tuhəpwəh nuvehien narimnari me mhəpi simwīn ia kwopun nəha niwə səvəi Kumwesən ramərer ikīn.

¹⁷ Nənə Iesu rīnamahatən irəha mə, “Kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə,
“Tukani niwə səiou

mə niwəfwaki səvəi nərmama me ia tənəmtənə me.’
Mətə kīmīaha hiəno ruvəuvehe kwopun sə rakres me kamhərkwafə ikīn.”

¹⁸ Nəpīn pris asori me mīne nahatən me səvəi Loa həregi nəgkiariien səvəi Iesu, kənamhətui suatuk mə tuhosi əpune. Irəha kamhəhekīr Iesu ti nəri nə mə nərmama me pam nənimenraha rier ti nahatənien səvənhi.

¹⁹ Nənə nəruarəv irə Iesu mīne nərmama me səvənhi haraka ia Jerusalem, mamhəuvən.

²⁰ Rakwakwi irə ia nəpnəpīn irəha həukurau ia kwopun niemis ramərer ikīn, mhətə mə nei nəha ruvəmhiə fwe irənhə meste nuan me inhəripw.

²¹ Nənə Pita rerīn rīrhi nəgkiariien səvəi Iesu. Rīni pen tukwe in mə,
“Iahatən, ətə ro nei nəha ikīnəkwein ərəha irə, ruvehe muvīmhiə pam.”

²² Mīregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Tihahatətə ia Kumwesən.

^{11:13:} Luk 13:6 ^b ^{11:13:} Fiktri ^{11:14:} Mak 11:20 ^c ^{11:15:} Nərmama ia maket nəha kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me səvəi nəfwakīien. ^{11:18:} Mak 14:1 ^{11:20:} Mak 11:14

²³ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i trīni mīnuə iārmama riti rīni pen tī tēkuər i mə, ‘Tēkuər i, tiko mier mivə pen fwe ia tēsi,’ mə nətārīgien sāvai iārmama nəha rəpwəh nāmkiāmkiēn, mətə rahatətə əknekīn ia nəfe rīmāni mə tro, Kumwesən tro nəkwan.

²⁴ Ro iamīnhi irə iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mə nāpīn tihəfwaki, nəfe nāghīn tihəres i, tihahātətə mə hiəuvəuvehi raka, nənə Kumwesən truvei pehe m kīmiaha.

²⁵⁻²⁶ Nənə nāpīn tihərer mhəfwaki, trīni mīnuə iārmama riti rīno noien ərəha ia kīmiaha, tihenouenou i. Tiho iamīnhi irə mə Tata səkīmiaha ia neiai in mwi trenouenou noien ərəha me səkīmiaha.”

Nəmā asori me sāvai nəkur Isrel kamhəres mə sin rəsēni wok sə Iesu ramo

²⁷ Irəha həuvehe mwi ia Jerusalem. Nāpīn Iesu ramavən ia kwopun nimwə sāvai Kumwesən ramərer ikīn, pris asori me mīne nahātən me sāvai Loa mīne nəmā asori me sāvai nəkur Isrel həuvehe tukwe,

²⁸ mhəres pen in mə, “Ikamo narimnari me i ia nəkwei sin, uə sin rəsēni ik mə tiko narimnari me i?”

²⁹ Miregi Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou mwi takəres kīmiaha nəsien riti. Trīni mīnuə hiēni atukwatukw tukw iou i, takīni pehe tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwei sin.

³⁰ Tiho mhāni ro tukw iou i mə fwe kupwən, sin rərhi pehe Jon mə tro paptas ia nərmama, Kumwesən uə iārmama riti?”

³¹ Nənə irəha həkīari pəri, mamhāni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon mə tro paptas ia nərmama, Iesu trīni pehe mə, ‘Ro iamīnhi irə rəfo hiəpwəh nīniēn nīpārhiēnien ia nəkīariēn sāvai Jon?’

³² Mətə ko səni mə iārmama riti rərhi pehe Jon uə?” Mətə irəha həkīkīr tī nīniēn iamīnha irə tī nəri nə mə nərmama me hahātətə ia Jon mə in profet pərhiēn riti.

³³ Ro pen hāni pen tī Iesu i mə, “Kīmaha iahəreirei.”

Miregi Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou mwi ko iakəpwəh nīniēn tukumiaha i mə iakamo narimnari me i ia nəkwei sin.”

12

Iesu rusipekīn ia nəmā ərəha me nepwīn sāməme kamhətui tī nīmei krep riti

¹ Ia nāpīn nəha Iesu rīnaməkīari mīnraha mīnani nusipekīnien me, mīnani mə, “Iəmā asori riti rəpwei nəkwas nəha krep ia nəmhiēn sāvānhi, mukurei pen nāpai rukurau kurau irə, muəsi kəpwier mo nəkwan sə tukeivə testesi tīpwei krep ikīn tī nuvehīēn nisen, mo mwi nāpai rəpwəmwis mutə tukətui tī krep ikīn. Nāpīn ro sampam irə, rəsēni nərmama nepwīn həuvehe mhətui tī nīmei krep sāvānhi. Irəha tuhəmhu ikīn, mhesi kwənkwei krep, mhəuai, mhəuvei pen nīpārīn m iəmā asori. Iəmā asori rəmri pen nīmei krep sāvānhi ia rəgīnraha, mier mevən ia tənə əpə iti.

² Nāpīn kwənkwei krep rīmrūə, iəmā asori rərhi pen iārmama riti sə ramo tukwini nari mīn revən mətə nəmā kamhətui tī nīmei krep sāvānhi. In rokeikei mə tuhəuvei pen kwənkwei krep nepwīn səpwāni mīn.

³ Mətə irəha həkwtəmhirī iəmā nəha, mhousi, mhərhi pen i ramevən, mhəpwəh nuvei penien nari riti mīn.

⁴ Iəmā asori rərari, mərhi pen iārmama riti mwi sə ramo tukwini nari mīn revən. Nənə irəha housi kənkəpwə, mho naurisīēn mīn.

⁵ Iəmā asori rərari mərhi pen riti mwi revən. Nənə irəha housi əpune. Irəha ho noien nəha ia nepwīn mwi həkīk. Həuəsi nepwīn, mhousi əpune nepwīn.

⁶ Nənə nərmama me nəha kamho tukwini nari m iəmə asori həuvəiwən pam, mətə tini anan kuatia sə rokeikei pik. Iəmə asori rərhi pen i ti nəmə kamhətui ti krep, mini mə, 'Irəha tuhəsiai nərək.'

⁷ Mətə nəpin nəmə kamhətui ti krep hətoni tini iəmə asori, həni pen ti nirəha me i mə, 'Kwa tini iəmə asori nəha. Nəpin tata səvənhi tremhə, nime i krep i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nime i krep səvənhi truvehe mo səkitaha i.'

⁸ Nənə irəha həkwətəmhiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia tanirua.

⁹ Iəmə asori səvəi nime i krep, trəfo nəha? Truvehe mousi əpune nəmə me nəha məseni pen nime i krep səvənhi ia rəgi nərməpə.

¹⁰ Rosi kımiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan uə? 'Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkuni nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekən pam nimwə.

¹¹ Iərimənu səkitaha rino nəri i, sətoni nəmritaha rier tukwe.' "

¹² Nənə nəmə asori me hənuə tuhəkwətəmhiri Iesu, ti nəri nə mə həregi mə in rini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhekər nərmama, mhəpwəh Iesu, mamhəuvən.

Ratukwatukw mə iərmama trərəku takis revən ti Kig Sisa uə rekəm?

¹³ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkwətəmhiri Iesu. Ro pen hərhi pen Farisi me nepwın mine nərmama nepwın səvəi Kig Herot mə tuhəuvən mhəres Iesu narimnari me nepwın, mho in rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

¹⁴⁻¹⁵ Nənə irəha həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, "Iahatən, iahəukurən mə ik iəmə sə ikani nıpərhiénien. Ikəpwəh nehekərién nərmama. Nəmə asori uə nəmə auər a ikahatən rəmnəmwhen a ti nirəha, mahatən atukwatukw suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhəsi pen. Tiko mini ro tukumaha i mə ratukwatukw ia Loa səkitaha mə tahəuvehi pen nəmri takis m Kig Sisa uə rekəm?"

Mətə Iesu ruvəukurən raka rərınraha mə hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Nənə rini pen ti nirəha i mə, "Rəfo hiameipweipwi iou iamınhi irə? Həuvehi silin riti mhəuvehi mhəuvehe pwəh iakətə ro."

¹⁶ Nənə irəha həuvei pen silin riti min. Nənə Iesu rəres pen mə, "Nənımwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?"

Miregi həni mə, "Nənımwi Kig Sisa mine nəghi Kig Sisa."

¹⁷ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m Kumwesən."

Irəha həregi nəgkiariien səvənhi, nənimenraha rier.

Satusi me həres Iesu nəresien riti

¹⁸ Satusi me nepwın həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamhəni mə iərmama sə ruvəmhə ko rıpkətui mhə mwi.) Irəha həuvehe mhəres Iesu nəresien riti, mhəni mə,

¹⁹ "Iahatən, Moses rımərai pen ia Loa səkitaha mə trini minuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə tinınrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərhakwərha me, rouəsihagin piəvi iəmə nəha.

²⁰ Mətə nərman sefen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, krouəpwəh nərəhién iəkunouih i riti, nənə iərman nəha remhə, məpwəh səvənhi pran.

²¹ Nənə piəvni səro kəru irə riri prən nəha, memhə mwi, məpwəh prən nəha, mətə tininrau riwən. Nənə piəvni səro kahar irə ro mwi iaminihi irə

²² meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam, nənə prən nəha rəpwəh nərəhiien iəkunouihhi riti, memhə mwi.

²³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpin nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, pran nəha səvəi sin, ti nəri nə mə nərman me nəha sefen irəha pam həməiri in?”

²⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəreirei nipwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, mhəreirei mwi niskaiien səvəi Kumwesən. Ro iaminihi irə mine nahatəniien səkimiaha ripkatukwatukw mhə.

²⁵ Nəpin nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nərman tuhəpwəh niriiien nipran, nipran tuhəpwəh nesi penien nərman. Mətə irəha tuhəmwhen nagelo me ia neiai.

²⁶ Nənə nəgkiariien səvəi nəgkiariien i hiaməni mə iərmama ko ripkətui mhə mwi ia nemhəien. Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nəgkiariien nəha ia Nəkukuə Ikinan Moses rimərai rani nei nəha napw rauək irə mətə ripkahi əmwesi mhə? Ia kwopwi nəgkiariien nəha, Kumwesən riməni pen ti Moses i mə, ‘Iou Kumwesən səvəi Epraham mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.’

²⁷ In ripko mhə Kumwesən səvəi nərmama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmama me səməme kamhəmiru. Kimiaha nahatəniien səkimiaha ripkatukwatukw anan mhə.”

Nəfe nəha loa rasori ia loa me?

²⁸ Iahatən riti səvəi Loa ruvehe miregi irəha kamhəres irəha me i. Nəpin riregi mə Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i, in rəres pen Iesu i mə, “Nəfe nəha loa rasori ia loa me?”

²⁹ Miregi Iesu rini mə, “Loa sə rasori in nəha Moses riməni mə, ‘Kimiaha nəkur Isrel! Tihətərig amasan! Iərimənu Kumwesən səkitaha in əpa kuation.

³⁰ Nənə tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nimiruien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, mokeikei in ia niskaiien me pam səim.’

³¹ Nənə loa səro kəru irə in i mə, ‘Tikaməkeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.’ Loa riti mwi riwən rasori mwi məpi raka loa mi nəha.”

³² Miregi iahatən səvəi Loa rini pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nəgkiariien səim ratukwatukw. Ikani nipərhiienien mə Iərimənu in kuation. Kumwesən riti mwi riwən, mətə in əpa.

³³ Iərmama traməkeikei mokeikei in ia rerin me pam, mokeikei in ia nətərigien me pam səvənhi, mokeikei in ia niskaiien me pam səvənhi. In traməkeikei mokeikei piəvni rəmwhen rokeikei atukw a in. Noien nəha ramasan məpi raka iərmama rousi əpune nərimiru me, muvani nipwranraha ia nifatə, muvei pen m Kumwesən.”

³⁴ Nəpin Iesu rətə mə iahatən səvəi Loa ramini pen nəgkiariien sə ratukwatukw min, rini pen tukwe in mə, “Ik ipaka ti nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.” Kurirə irə nərmama pam həhekir Iesu. Riti mwi riwən rəres pen nəresien min.

Kristo in tini sin?

³⁵ Nəpin Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, rəres pen irəha i mə, “Rəfo nahatən me səvəi Loa haməni mə Kristo in tini Kig Tevit?”

³⁶ Kig Tevít atukwatukw, nəpɪn Nənimwɪn Ikinan rɪnarə irə, rɪmənɪ irapw mə,

‘Kumwesən^a rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkurei ia nikarek mwatuk

mesite tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,

tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.’

³⁷ Ia nəgkiariien nəha Kig Tevít atukwatukw rɪnəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamɪnhi irə rəfo irəha kamhəni mə in tɪni Kig Tevít?”

Nəkuər nəha rerɪnraha ragien mə tuhətərig ia Iesu.

³⁸ Nəpɪn Iesu ramahatən irəha i, mani mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwɪs me mamhan. Ia kwopun kamo maket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien.

³⁹ Ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁰ Irəha kamhəpeki raka nautə səvəi nɪpran me səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Kamhəfwaki ia nəfwakiien əpwəmwɪs me mə nərmama tuhəsiari irəha. Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

Pran riti sə ruvei pen mane səvənhi sampam m Kumwesən

⁴¹ Iesu raməkure ipaka ti kwopun kamerukw pen mane m Kumwesən ikin, maməspau nərmama me kamherukw pen mane me səvənraha. Nərmama me səməme nautə səvənraha rasori həpik herukw pen mane asori.

⁴² Mətə pran riti fwe ikin. Səvənhi iərman remhə məpwəh in. Nautə səvənhi riwən. Ruvehe merukw pen silin ouihi mi kəru.

⁴³ Nəpɪn Iesu rətoni, rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe. Rini pen ti nirəha i mə, “Iakani nɪpərhiienien tukumiaha i mə prən nəha iərman səvənhi remhə məpwəh in, nautə səvənhi riwən, in rerukw pen mane rasori məpi raka nərmama me pam nəha səməme kamherukw pen mane m Kumwesən.

⁴⁴ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nərmama me nəha nautə səvənraha rasori. Həuvehi raka nɪpərin a mhəuvei pen m Kumwesən. Mətə prən nəha nautə səvənhi riwən ruvei pen mane me pam səvənhi sə truvehi nəveginien irə.”

13

Iesu rini irapw mə tukamevən tukousi testesi pam nimwə səvəi Kumwesən

¹ Nəpɪn Iesu rɪnamier ia kwopun nimwə səvəi Kumwesən ramərer ikin, iərmama riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iahatən. Ətə ro nimwə səvəi Kumwesən. Kino ia kəruətərei asori me. Nimwə me i hamasan pik.”

² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ikətə nimwə asori me i? Tukamevən tukousi testesi pam, kəruətərei riti ko rəpwəh nərer əknekɪnien ia riti.”

³ Nəpɪn Iesu raməkure ia Təkuər Olif, maməti əpwəmwɪs pen ia nimwə səvəi Kumwesən, Pita mɪne Jemes mɪne Jon mɪne Antru hərəs afafa in mə,

⁴ “Tiko mɪni ro tukumaha i mə narimnari me nəha truvehe tinesən? Nəfe nɪmtətien truvehe mahatən pen mə nəpɪn səvəi narimnari me nəha ruvəuvehe ipaka?”

⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihaməsiari kamo iərmama riti reikuə ia kimiaha.

^a 12:36: Nəgkiariien səvəi nəkur Kris rɪmənɪ iamɪnhi irə mə, “Iərimənu rini pen ti Iərimənu səiou.”

12:41: 2King 12:9 12:43: 2Kor 8:12 13:2: Luk 19:44

⁶ Nərmama həpik tuhəuvehe ia nəghik, mhəni mə irəha Kristo. Tuheikuə ia nərmama həpik.

⁷ Nəpın tihəregi nərmama tuhəvisau ia naruagəniən mə ‘naruagəniən riti fwe’ uə ‘naruagəniən trutə,’ tihəpwəh nehekiriən. Nəri nəha traməkeikei muvehe, mətə rıpkə mhə ihı nəpın sampam.

⁸ Nərmama ia kwənəkwus riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama ia kwənəkwus əpə. Nərmama səvəi kig riti tuhəskəmter mharuagən irəha nərmama səvəi kig əpə. Kwopun me nepwın nımwnımwien trikiu. Nukumhə trahi nərmama. Mətə narımnari me i rəmwhen a ia pran sə rınamregi təkutan rınaməmısə ti nərəhiən iəkunouhi.

⁹ Kimiaha tihəmətə amasan ia kimiaha me. Nərmama tuhəvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha. Fwe ia nəkwai nımwəfwaki me səvəi nəkur Isrel tuhərisi kimiaha. Tihərer ia nəmri kig me mine ia nəmri nərmama səməmə kamhərimənu ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Tihərer ia nəmrınraha mhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou mınraha.

¹⁰ Nəgkiariien amasan səiou traməkeikei mukupwən mevən ti nərmama pam ia tənəmtənə me kurirə irə nəpın sampam truvehe.

¹¹ Nəpın nərmama tuhəvei pen kimiaha ia rəgi nəmə asori me mə irəha tuhəkiri nəgkiariien səkimiaha, kurirə hiəgkiari, tihəpwəh nətərig pikien ia nəfe tihəni. Mətə ia nəpın səkimiaha tihəgkiari irə, tihəskəmter, mhəgkiari, ti nəri nə mə rıpkə mhə kimiaha atukwatukw tihəgkiari, mətə Nənimwın İkinan truvei pehe nəgkiariien m kimiaha hiəgkiari.

¹² Ia nəpın nəha iərmama truvei pen piəvni anan ia rəgi nərməpə mə tukousi əpune. Tata me tuho mwi iamınhi ia tinınraha me. Nəkwərhakwərha me tuhəskəmter mhəni ərəha səvənraha me tata mine mama, mhəuvei pen irəha mə tukousi əpune irəha.

¹³ Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou. Mətə iərmama sə trərer əknekın ia nahatətəien səvənhi meste nərəhaien me i həuvehe mhəukurau pam, Kumwesən truvehimıru in.”

Nərəhaien asori ia Jerusalem

¹⁴ “Kimiaha tihətoni nəri Profet Taniel rıməni kani mə ‘Nəri sə rərəha anan mamouraha narımnari ikinan.’ Tramərer ia kwopun sə rıpkatukwatukw mhə mə trərer ikın.^a Ia nəpın nəha tihətoni, (iərmama sə raməvsini nəkukuə i traməkeikei mukurən nıpwran), nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhərkwafə ia təkue me.

¹⁵ Trini mınuə iərmama riti ramapwis ia təkure nımwə səvənhi, traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvnımwəien mə truvehi nari riti.

¹⁶ Trini mınuə iərmama riti raməmhu ia nəmhien səvənhi, traməkeikei map akwauakw, məpwəh nırərigien mevən imwəni mə truvehi səvənhi tinari.

¹⁷ Trərəha anan ti nıpran me səməmə tuhəpəmpəm mine səməmə tuhaməuvei kənunu m nəkwərhakwərha əmtəmetə me ia nəpın nəha

¹⁸ Tihəfwaki mə nəpın nəha trəpwəh nuveheien ia nəpın səvəi nəkwieien,

¹⁹ ti nəri nə mə nəpın nəha nəpın səvəi nərəhaien. Nərəhaien nəha trəsori məpi raka nərəhaien me pam səməmə həuvəuvehe raka fwe nukune narəien^b mesite pehe ipwet mine. Nənə nərəhaien riti mwi riwən truvehe məpi raka.

13:8: Aes 19:2, 2Kron 15:6 **13:9:** Mat 10:17-20 **13:11:** Luk 12:11-12 **13:12:** Mat 10:21 **13:13:** Mat 10:22, Jon 15:21 **13:14:** Dan 9:27, 11:31, Dan 12:11 ^a **13:14:** Trərer ia kwopun ikinan anan ia nımwə səvəi Kumwesən. **13:15:** Luk 17:31 **13:17:** Luk 23:29 **13:19:** Dan 12:1, Joel 2:2, Rev 7:14

^b **13:19:** Uə fwe kupwən ia nəpın nəha Kumwesən rino neiai mine tıprənə mine narımnari me pam.

²⁰ Ko nərəhaien nəha ravən əpwəmwis, nərmama me hemhə pam. Mətə Iərimənu tro nəpən sə nərəhaien nəha travən irə rukwakwa. In tro iamınhi irə mə truvehimiru nərmama me səvənhi səməme ruvərfi raka irəha.

²¹ Ia nəpən nəha, trini minuə iərmama riti rini pehe tukumiaha i mə, ‘Hətə ro Kristo i’ uə ‘Hətə ro Kristo nəha,’ kimiaha tihəpwəh niniien nıpərhiendien irə.

²² Nərmama tuhəskəmter. Nepwin tuhəni mə irəha Kristo, mətə neikuəien. Nepwin tuhəni mə irəha profet, mətə neikuəien. Tuho nımtətien me mine narimnari me nərmama tuhətoni mhərkərinari irə. Irəha tuhəmwur mə tuheikuə ia nərmama səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha, trini minuə irəha həukurən noien.

²³ Mətə kimiaha tihəməsiari. Narimnari me pam iakukupwən muvəni raka tukumiaha i.”

Kristo truvehe mwi

²⁴ Iesu riripən mini mə, “Mətə nəpən nərəhaien nəha truvehe mukurau pam, ‘meri truvehe mıpıtəv,

məkwə trəpwəh nəhiapwien,

²⁵ kəməhau me ia nımagouagou tuhəsasəsas, narimnari me ia nımagouagou həskai pik, Kumwesən trikiukiu ia nırəha.’

²⁶ Kurirə irə nərmama tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpuə iakauvehe ia nıskaiien asori mine nukuraanien asori.

²⁷ Ia nəpən nəha takərhi raka nagelo me səiou həuvrehi, mhəuvesu, mhəuveraha, mhəuvarei, mhəuvən ia kwopun me pam ia tiprənə i, mhəpeki nərmama me səməme iakimərfi irəha mə səiou, mhəpeki irəha mhəuvehe.

²⁸ Həregi ro nusipekinien səvəi nei nəha niemis. Nəpən rınarkwi pen tukun sə rımərməru minaməpırpı; kimiaha hiəukurən mə nəpən səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

²⁹ Rəmwhen a mwi, nəpən kimiaha tihətoni narimnari me i hənaməier pehe, tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakuvəuvehe ipaka, rəmwhen a iakamərer ia kwəruə ia nımwə mə takuvnımwə pehe.

³⁰ Iakani nıpərhiendien tukumiaha i mə nərmama səməme kamhəmıru təkwtəkwni mine tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³¹ Neiai mine tiprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.

³² Mətə nəpən səvəi nəri nəha, uə aoa səvənhi, iərmama riti riwən rukurən. Nagelo me ia neiai mine iou mwi, Tini Kumwesən, iahəirei. Mətə Tata səiou, in əpa rukurən.

³³ Kimiaha tihəməsiari, ti nəri nə mə hiəirei mə nəpən nəha truvehe tınesən.

³⁴ Rəmwhen a ia iərmama riti ravən əpwəmwis, məseni pen narimnari me səvənhi ia rəgi nərmama me səməme kamho tukwini nari min. Irəha pam səvənraha wok rarə. Nənə nəpən iərmama nəha ramier irə rini pen ti iərmama sə raməkure ia kwəruə ia nımwə səvənhi mə, ‘Tikamətui amasan ti səiou narimnari me, məpwəh napriien.’

³⁵ Ro iamınhi irə kimiaha tihəməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien, ti nəri nə mə hiəirei mə iəmə asori səvəi nımwə truvehe tınesən. Truvehe ia nəruarəv uə ia nəpən uə ia nəpən rəiə rakaka irə uə ia nəpnəpən.

³⁶ Rərəha mə ruvehe akwauakw mətoni hıamapri.

³⁷ Nəfe iakamini pehe tukumiaha i, iakamini pen ti nərmama me pam mə, ‘Hətui amasan, mhəpwəh napriien!’ ”

14

Namə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui suatuk ti nousi əpuneien Iesu

¹ Nəpən kəru mwi nəkur Isrel ho Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə.^a Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa kamhətui suatuk riti mə tuhəuvən afafa, məkwətəmhiri Iesu, mhousi əpune.

² Irəha kamhəni mə, “Pwəh kitaha səpwəh nəkwətəmhiriiien Iesu ia nəpən səvəi nəveginien asori. Rərəha mə nərmama niemaha trəpi irəha kamho nurigrigien asori tukwe.”

Pran riti rətəgi pen senta ia nukwəne Iesu

³ Nəpən Iesu ramarə ia rukwənu nəha Petani, ruvniwə pen ia nəkwai nimwə səvəi Saemon. (Saemon nəha kupwən nemhəien skai ro tekən.) Iesu raməkure maməni nari. Pran riti ruvehe mauvehi potel riti kino ia kəruətərei riti nəghin nə alapasta. Fwe ia nəkwai potel nəha senta sə kino ia nat atukwatukw.^b Nənimen rutə pik. Prən nəha rətəfi tərhui potel nəha, mətəgi pen ia nukwəne Iesu.

⁴ Mətə nərmama nepwən niemaha rəpi irəha, kamhəni pen ti nirəha me i mə, “Rəfo ramouraha senta ianhi?”

⁵ Ramasan mə rəpkəmri pen a nəmri nari ia senta nəha pwəh iərmama riti ruvehi. Rukurən nuvehiiien mane asori muvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.” Nənə kamhəski prən nəha.

⁶ Mətə Iesu rini mə, “Tihəpwəh nəskiiien prən i! Rəfo hiamə iamənhi irə? In ramo noien amasan riti miou.

⁷ Nərmama me səməme nautə səvənraha riwən tuhamarə kimiaha mənraha ia nəpən me. Nəpən hiənuə tihəsiu ia nirəha, hiəukurən nasituien. Mətə iou tapkarə mhə kitaha m kimiaha nəpən me.

⁸ Prən i rino nari riti rəmwhən irə mə tro. Rukupwən mətəgi pehe senta maməpnəpenə ia nəpwərak mə tukinimwi.

⁹ Iakani nəpərhiienien tukumiaha i mə nərmama tuhəvisau irapw nəgkiariien amasan səiou ia kwopun me ia təprənə i, mhəvisau irapw nəfe prən i rino miou mə nərmama rerinraha tramrhi.”

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in

¹⁰ Jutas Iskariot, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, revən ti pris asori me mə trəgkiari mənraha. Revən mini mə, “Takuvei pehe Iesu m kimiaha.”

¹¹ Nəpən pris asori me həregi nəgkiariien səvənhi, rerinraha ragien tukwe. Həni mə tuhəuvei pen mane min. Nənə Jutas rinamətui suatuk mə truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iərmama kəru səvəi Iesu krouəpnəpenə ti nəveginien kaməni bred sə yis riwən irə

¹² Neste atukwatukw nəpən nəha tuhəni bred sə yis riwən irə. (Ia nəpən asori nəha, nərmama kamhousi əpune sipsip me səvəi Pasova.) Nərmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “Kwopun pəku nəha ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova ikən, nənə, ik tikəni?”

¹³ Nənə Iesu rərhi pen iərmama mi kəru səvənhi mini pen ti nirau i mə, “Kimirau tirouevən fwe ia Jerusalem. Iərman riti trəpi raka kimirau ia suatuk, mauvehi tikiari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in.

14:1: Mak 11:18 ^a **14:1:** Iərimənu riməni pen ti nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mho Pasova irau nəveginien asori sə hani bred sə yis riwən irə. Tuho ia nuk nuk me mə rerinraha trirhi nəpən Iərimənu riməivə ueni nimwə səvənraha ia tənə Ijip, məpwəh nousi əpuneien nəmritaik səvənraha: Eks 12:1-19

14:3: Luk 7:37-38 ^b **14:3:** Nat in nei riti. Nəpekən rapein amasan. Rutə ia tənə səvəi nəmə Intia isipwən ti tənə səvəi nəkur Isrel. Ro pen nənimen rutə pik. **14:7:** Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40 **14:12:** Eks 12:6, 14:20

14 Nəp̄in revən muvnmwə ia nəkwai nimwə, iroukurirə i, rauevən, rouni pen ti iəmə asori səvəi nimwə nəha mə, ‘Iahatən səkitaha rani mə, nimwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kimaha səiou me nərmama me ikin?’

15 Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

16 Nənə iərmama mi nəha səvəi Iesu krouier, rouevən fwe ia Jerusalem, rouətə narimnari me pam rosi a Iesu rīməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ti nəveginien səvəi Pasova.

Jutas truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in

17 Ia nəruarəv Iesu ruvehe irəha twelef nərmama me səvənhi.

18 Nəp̄in kamhani pəri nari irə, Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i mə kimiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Kimiaha riti raməni pəri nari kimrau min.”

19 Nəp̄in irəha həregi nəgkariien nəha, rerinraha rəpou. Həuvehe kuatia kuatia mamhəres Iesu i mə, “Sin nəha ikani? Iou?”

20 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakani kimiaha riti ia twelef nərmama me i səiou. Iərmama sə rameitesi bred ia tikiplet kuatia kimrau min.

21 Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama me səməme kamhəmwəki iou. Ramasan pik mə ripkəpwəh a nətuiien.”

Nəp̄in sampam Iesu rəni nari irəha nərmama me səvənhi

22 Nəp̄in nəha kamhani nari irə, Iesu ruvehi bred məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə məkwsen muvei pen m səvənhi me nərmama me, mini pen ti nirəha i mə, “Tihəuvehi. In i n̄ipwrak.”

23 Kurirə irə in ruvehi kap waen, məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe. Məfwaki pam, nənə muvei pen minraha irəha pam hən̄imwi waen ia tikikap nəha.

24 Nəp̄in Iesu rauvei pen minraha, in rini mə, “In i n̄itek sə trərihi tərini əknek̄in nəgkariien vi səvəi Kumwesən. Traiu ti nərmama həpik.

25 Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i mə tapkən̄imwi mhə mwi waen meste takən̄imwi waen vi ia n̄itətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

26 Nənə irəha hani n̄ipu riti, mho sampam irə, mhəier mhəuvən ia Təkuər Olif.

Iesu rini mə tukamevən nərmama me səvənhi tuhap kirkiri mhəpwəh in

27 Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Tukamevən kimiaha pam tihap raka ia nirak. Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə Kumwesən rini mə,

‘Iou takousi iərmama sə ramətui ti sipsip,
sipsip me tuhaiu kirkiri.’

28 Mətə in tro iakətui mwi ia nemhəien səiou. Takətui raka, mevən fwe ia tənə Kalili. Iou takukupwən kimiaha tihəkurirə.”

29 Mətə Pita rini pen ti Iesu i mə, “Irəha pam tuhap raka ia niram, mətə ripko mhə iou.”

30 Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukw ik i ipwet ia nəp̄in, kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, ik tikini m kahar mə ikreirei iou.”

³¹ Mətə Pita rəgkiari asori mə, “Trini minuə həni mə takaməkeikei memhə krau mik, mətə ko iakəpwəh niniien mə iakreirei ik.” Nənə irəha pam həni nəgkiariien kuatia.

Iesu revən fwe ia Ketsemane, maməfwaki fwe ikin

³² Irəha həuvən ia kwopun riti nəghin nə Ketsemane. Iesu rini pen ti səvənhi me nərmama me i mə, “Kimiaha tihaməkure ia kwopun i. Pwəh iou iakevən məfwaki.”

³³ Nənə in riri Pita, Jemes, mine Jon harevən irəha min. Ia nəpin nəha in rinamregi rərəha, rerin rəpou pik.

³⁴ Nənə rini pen ti nirəhar i mə, “Rerik rəpou pik ipaka iakemhə tukwe. Tiamharo i mharəpwəh napriien.”

³⁵ Nənə Iesu revən ouihi a mwi, mimwei ia tipräna, məfwaki, maməres suatuk riti mwi mə nəpin nəha trukurau irə.

³⁶ In rini mə, “Tata keikei, narimnari me pam riməru tukw ik. Tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei, mətə tiko rəmwhen sə ikokeikei.”

³⁷ Nənə Iesu rəfwaki pam, mirərig pehe mətoni Pita mine Jemes mine Jon kamharapri. Nənə in rini pen ti Pita i mə, “Eh, Saemon, rəfo ikamapri, ko ipkətui mhə nəpin ouihi a uə?”

³⁸ Tiharətui mharəfwaki mə tiharəpwəh nimweiiien ia nərəhaien. Nipərhiienien, rerimiaha ragien mə tihəfwaki, mətə nipwramiaha rəpou.”

³⁹ Nənə Iesu rirərig mevən məfwaki mwi, mini a nəgkiariien sə riməni kupwən.

⁴⁰ Nənə mirərig pehe mwi mətə irəhar kamharapri mwi, ti nəri nə mə napriien ruvəuvehi irəhar. Nənə harfi nəmrinrahar, mətə harreirei mə tuharni pen nəfe tukwe in.

⁴¹ Nənə Iesu revən səro kahar irə muvehe mini pen ti nirəhar i mə, “Hiamarapri, mamharuvehi ihi napwisien səkimiahar? Nəmwhen. Nəpin nəha ruvəuvehe. Iərmama riti truvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me.

⁴² Tiharo mharərer. Pwəh saməuvən. Hətə ro, iərmama nəha trini pui iou ruvəuvehe ipaka.”

Nərmama səməme kamhəmwəki Iesu həuvehe mhəkwtəmhiri in

⁴³ Nəpin Iesu raməgkiari ihi, Jutas, in riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu, ruvehe irəha nərmama me həpik. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənərhi pen irəha. Nepwin kamhəuvehi nau. Nepwin kamhəuvehi nipəri nei.

⁴⁴ Jutas rinəgkiari raka minraha mə, “Iərmama sə takakei min, iəmə nə in nə. Kimiaha tihəkwtəmhiri, mhəri raka mhəuvən, mhətui amasan mə trəpwəh napien.”

⁴⁵ Nənə nəpin Jutas ruvehe ia kwopun nəha, revən atukwatukw ti Iesu, mini mə, “Iahatən!” Nənə makei min.

⁴⁶ Jutas rakei min, nənə nərmama me həuvehe mhəkwtəmhiri.

⁴⁷ Mətə iərmama riti sə ramərer ipaka ti Iesu reivi raka nau səvənhi, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nikare nifregin.

⁴⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiəuvehi nau me mine nipərpəri nei me mhəuvehe mə tihəkwtəmhiri iou iaminihi irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə?”

⁴⁹ Ia nərineiv m neis mine iakamarə kitaha m kimiaha fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nərmama. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhirien iou ia nəp̄in nəha? Mətə hiəmo iam̄inhi irə mə nəgkiariien sə Nəkukuə Ikinan r̄iməni truvehē mukuə.”

⁵⁰ Irəha həkwtəmhiri Iesu. Nənə nərmama me pam səvənhi həpwəh in mhəp.

⁵¹ Təmaruə riti rakurirə Iesu. Rauvegi a n̄ipwran ia ravaravar. Nərmama me həuvehe mhəkwtəmhiri.

⁵² Mətə resi raka ravaravar ia n̄ipwran maiu auər a map.

Iesu r̄arer ia n̄amri n̄amə asori me səvəi nəkur Isrel

⁵³ Nərmama me həiri Iesu mhəuvən ti pris asori anan. Pris asori me mine n̄amə asori me səvəi nəkur Isrel, mine nahatən me səvəi Loa, hənousəs̄imw̄in pen pam raka irəha me tukwe.

⁵⁴ Nəp̄in həiri pen Iesu mamhəuvən, Pita rakurirə ia Iesu mamavən isipw̄in tukwe meste nari fwe ia n̄ikare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə muv̄nimwə maməkure irəha iotukw̄ininari me, mamərhiəpw ia n̄apw.

⁵⁵ Nənə pris asori me mine n̄amə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui nərmama n̄epw̄in mə tuhəni irapw n̄ari ərəha riti sə Iesu r̄ino uə r̄iməni. Nəmə asori me hokeikei mə tuhəregi pwəh housi əpune Iesu tukwe. Mətə irəha həkətə mhə nari riti.

⁵⁶ Rəknek̄in ti n̄irəha ti n̄ari nə mə nərmama hək̄ik hək̄əmter mamheikuə ia nəfe hənətoni Iesu r̄ino uə hāməregi in r̄iməni, mətə nəgkiariien səvənraha r̄ipkuvehe mhə mo kuatia.

⁵⁷ Nənə nərmama n̄epw̄in hək̄əmter mamheikuə ia Iesu mamhəni mə,

⁵⁸ “K̄imaha iahəregi iamə i r̄iməni mə, ‘Iou takouraha nimwə i səvəi Kumwesən sə nərmama hənə ia rəginraha. Nəp̄in kahar rukurau takuvrhək̄in riti mwi nərmama tuhəpwəh noien ia rəginraha.’ ”

⁵⁹ Həni iam̄inhi irə, mətə nəgkiariien mwi səvənraha r̄ipko mhə kuatia.

⁶⁰ Nənə pris asori anan r̄arer ia kurkwan ia n̄irəha m̄eres pen Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tik̄ini? Rəfo ia nəgkiariien nəha irəha kamhəni mamhousi ik irə?”

⁶¹ Mətə Iesu rəpn̄apen, məpwəh nəgkiariien.

Nənə pris asori anan r̄ares pen mwi mə, “Rəfo? Ik Kristo? Kumwesən sə kam̄ini vivi in t̄ini nə ik?”

⁶² Miregi Iesu r̄ini mə, “Iou i. Tukamevən kimiaha tihətoni iou, Iəm̄ati Iərmama, takaməkure ia n̄ikare Kumwesən mwatuk sə in n̄iskaiien səvənhi rasori. Tihətoni mwi iou takauvehe ia nəpuə me ia n̄imagouagou.”

⁶³ Nənə nəp̄in pris asori anan r̄iregi, reitehi karkahu səvənhi, m̄ini mə, “Kitaha tsətui iərmama riti mwi tro pui iamə i ti nəfe?”

⁶⁴ Hiəuvəregi raka mə in r̄ini ərəha Kumwesən. Nətərigien səkimiaha mə tsəfo irə?”

Nənə irəha pam həni mə Iesu tramək̄eikei memhə.

⁶⁵ N̄epw̄in hək̄əmter mhərgəvəsi pen in. N̄epw̄in housəman nənimen, mamhəuəsi in, mamhəni mə, “Ni rə nəgkiariien sə ruku pen ti Nən̄imw̄in mə sin ruəsi ik!” Nənə naruagən me səvəi pris asori anan irəha mwi həuvehi mhəpwi.

Pita r̄ini mə in r̄ireirei Iesu

⁶⁶ Pita in fwe inhəripw ia n̄ikare nimwə səvəi pris asori anan. Nənə pran riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan ruvehe.

67 Nəpɪn rətoni Pita ramərhiəpw ia napw, rəti əter irə, mini mə, “Ik mwi ikɪnamavən pəri kimirau Iesu iəmə Nasaret.”

68 Miregi Pita rini mə, “Rekəm. Iou iakreirei iəmə nəha, mireirei nəfe i ikamini.” Nənə Pita rəpwəh nɪkare nimwə səvəi pris asori anan mevən ipaka ti kwəruə asori riti sə nərmama kamhəuvnimwə pehe irə. Nənə rəiə riti rakaka.

69 Nənə pran sə ramo tukwini nari ruvehe mɪnamini mwi ti nərmama səməme kamhərer ipaka ti Pita i mə, “Iəmə i in riti ia nirəha.”

70 Mətə Pita rini mwi mə, “Rekəm. Rɪpko mhə iou riti ia nirəha.”

Nənə hərəer ouihɪ a mwi. Nərmama səməme kamhərer ipaka tukwe in həni pen mwi mə, “Nɪpərhiɛnien, ik riti ia nirəha ti nəri nə mə ik iəmə Kalili.”

71 Miregi Pita rini mə “Mə iakameikuə pwəh Kumwesən rərpwin noien ərəha səiou. Iakani pehe tukumiaha i kwəsuaɪi anan mə iou iakreirei iəmə nəha kimiaha hiaməni.”

72 Pita rini iamɪnhi irə nənə təkwtəkwuni a rəiə rakaka səro kəru irə. Nənə Pita rerin rirhi nəgkiariien sə Iesu rɪməni pen tukwe in mə, “Kurirə rəiə rakaka səro kəru irə, tikini m kahar mə ikreirei iou.” Pita rerin rirhi. Nənə rerin rərkwəpɪr, rasək.

15

Iesu rərəer ia nəmri Paelat

1 Ia nəpnəpɪn pris asori me mɪne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mɪne nahatən me səvəi Loa mɪne nərmama pam ia nəkureien səvənraha hərai sun nəgkiariien səvənraha, mhərihi Iesu, mhəiri mhəuvən, mhəmri pen in ia rəgi Paelat.

2 Nənə Paelat rərəes pen Iesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi Iesu rini mə, “Ik ikani.”

3 Ia nəpɪn nəha pris asori me kamhəni ərəha Iesu ia narimnari me rɪpɪk.

4 Ro pen Paelat rərəes pen mwi ti Iesu i mə, “Nəgkiariien riti riwən tikini pen ti nirəha i? Regi ro narimnari me rɪpɪk kamhəni ərəha ik irə.”

5 Mətə Iesu rəpwəh nəgkiariien. Nənə Paelat rərkərinari irə.

6 Noien riti nəha ikɪn Paelat ramo ia nuk me pam ia nəpɪn səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Raməsəni iərmama riti sə nəkur Isrel həməni rier ia kalapus mamevən.

7 Ia nəpɪn nəha iərmama riti raməmak fwe ia kalapus nəghɪn nə Parapas. Kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus irəha nərmama me nepwin ti nəri nə mə hənəusi əpune iərmama ia nəpɪn səvəi naruagəniien riti.

8 Ro iamɪnhi irə nərmama həpɪk həuvehe ti Paelat mənəmhəres pen mə trəsəni iərmama riti rier ia kalapus rəmwhən sə ramo mɪnraha ia nuk me.

9 Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiha hiokeikei mə takəsəni kig səvəi nəkur Isrel rier ia kalapus?”

10 Paelat rərəes pen irəha iamɪnhi irə ti nəri nə mə in rukurən mə pris asori me həməuvei pen Iesu ia rəgin ti nəmwəkiiien səvənraha.

11 Nənə Paelat rərəes pen irəha, mətə pris asori me hərəer kukurau mamhərhiərhi nərmama, mamhəni pen ti nirəha i mə tuhəres pen Paelat i mə trəpwəh narakaien ia Iesu mətə traraka ia Parapas.

12 Ro iamɪnhi irə Paelat rəgkiari mwi mɪnraha mɪni mə, “Trini mɪnuə iakəsəni Parapas rier ia kalapus, rəfo ia iərmama sə hiaməni mə in kig səvəi nəkur Isrel?”

13 Miregi irəha həkwein əpwəmwɪs mwi mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

14 Miregi Paelat rini pen ti niraha i ma, "Ti nafe? Nafe naha narahaien in rino?"

Mata hani asori mwi ma, "Orui tarini pen in ia nei kamarkuau!"

15 Narmama me hapik nana Paelat rokeikei ma tro rerinraha rapwuan. Ro pen raseni Parapas rier ia kalapus mamevan. Nana Paelat rini pen ti naruagan me ma tuharsi Iesu. Harsi pam nana Paelat raseni pen Iesu ia raginraha ma tuhari tarini pen ia nei kamarkuau.

Naruagan me haris akenhin ia Iesu

16 Naruagan me hauri Iesu mhaur mhauvan ia nakwai nimwa asori savai Paelat. (Nimwa naha naghin na Praetorium.) Napin hapirapw fwe ikn, hakwein iraha me nepwin ia kusen savanraha hauvehe,

17 mharkahu pen karkahu aruerav riti m Iesu ramwhen ia karkahu savai kig. Hauvehi rahi mhauvni kafafau ira savai kig, mhafafau pen ia kanapwa.

18 Hanamakwein pen ira ma, "Ik kig savai nakur Isrel kimaha iahasiai ik!"

19 Iraha hauasi kanapwa ia rigi nei, mhargavasi in, mhanimwi nukurhura ia nanimen mamhauvni nisaiien ira.

20 Napin hauris akenhin raka ira, hauvehi raka karkahu aruerav ira, mharkahu pen tinari ihi savanhi, mauri in maur mhaur ma tuhari tarini pen ia nei kamarkuau.

Naruagan me harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau

21 Iraha hauri Iesu, mamhauvan. Ia suatuk naruagan me hatoni iam Saerin riti. Naghin na Saemon. In tata savai Aleksanta mine Rufas. Ruku pen fwe ia rukwanu mauvehe i ia taon. Naruagan me hakeikei min ma travrani nei kamarkuau savai Iesu.

22 Hauri Iesu mhauvan ia kwopun riti naghin na Kolkota (Nipwrai nahag naha kwopun savai kerha ia iarmama)

23 Iraha hauvei pen waen min kavti pen nimwai nari riti rafia trasitu muasi namisaien. Mata Iesu rapwah nanimwien.

24 Iraha harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau, mahar mhauai kirikiri tinari me savanhi, mhauini nari riti sa trahatan pen ma sin truvehi nafe tinari savanhi.

25 Harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau ia naen klok ia napnapin.

26 Nakuku kimarai ma Iesu tremha ti nafe rini ma:

IN I KIG SAVAI NAKUR ISREL

27 Napin harui tarini pen Iesu ia nei kamarkuau, harui tarini pen mwi rakres mi karu ia nei kamarkuau, riti ia nikare Iesu mwatuk riti ia nikaren mour.

28 a

29 Nana narmama samame haukurau pehe ia suatuk, kamhani araha Iesu, mamharis akenhin ira, mamhounouini kanapwanraha me, mamhani ma, "Ik na iam ikimani ma tikouraha nimwa savai Kumwesan mara muvrhakn mwi ia napin kahar.

30 Ita, uvehimiru ik, maraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe!"

31 Pris asori me mine nahatan me savai Loa, iraha mwi kamhani araha Iesu, mamharis akenhin ira, mamhani pen ti niraha me i ma, "In ruvavehimiru raka narmama hapik, mata ko ripkuvehimiru atukw mh in."

32 Hani ma, "In Kristo. In kig savai nakur Isrel. Ramasan ma raraka ia nei kamarkuau meiwaiu pehe pwah kitaha satoni mhani niparhienien ira."

15:21: Rom 16:13 15:24: Sam 22:18 a 15:28: Niutestamen me nepwin kimarai ia nagkariien savai nakur Kris kupwan hani nagkariien riti mwi ia kwopun i rini ma, "Ia noien naha nagkariien savai Nakuku Ikinan ruvehe muku sa rani ma, 'Iraha havsini in ma in riti mwi ramari Loa.' " 15:29: Sam 22:7, Sam 109:25, Mak 14:58

Iərman mi nəha kəru kɪnərui tərini pen irau ia nei kamarkuau i rəhar Iesu, irau mwi krauni ərəha in.

Iesu remhə

³³ Ia kurkwai nəpɪn ia ran nəpɪtəvɪen ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau.

³⁴ Nənə ia tri klok ia nərvəv Iesu rasək əpwəmwi s mɪni mə, “Eloi, Eloi, lama sapaktani?” Nɪpwrai nəgkɪariien nəha, in i mə, “Kumwesən səiου, Kumwesən səiου, rəfo ikap raka ia nirak iamɪnhi?”

³⁵ Nərmama nepwɪn səməme kamhərer mamhəspau ia Iesu həregi nəgkɪariien nəha, mhəni mə, “Həregi ro, iəmə i raməkweɪn Profet Elaeja.”

³⁶ Nənə riti ia nirəha raiu muvehi nɪpəri koton, meitesi ia waen sə rəfiə, mɪpiri pen ia nusvenhi rəgi nei riti, muvehi pen mə Iesu trənɪmwi, mɪni mə, “Pəpɪm ro pwəh sətɔni mə Profet Elaeja truvehe muvehi raka iəmə i ia nei kamarkuau uə rekəm.”

³⁷ Mətə Iesu rasək əpwəmwi s, muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

³⁸ Ia nəpɪn nəha tɪnari sə rəgher tukuahag kwopun ikinan anan fwe ia nəkwai nɪmwə səvəi Kumwesən reitehi nɪpərɪn kəru fwe irənhə meste nari fwe inhəripw.

³⁹ Iəmə asori riti səvəi narugən me ramərer maməti pen mətɔni Iesu. Nəpɪn rətɔni Iesu ruvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə iamɪnhi irə, rɪni mə, “Nɪpərhiɪnien iəmə i in Tɪni Kumwesən.”

⁴⁰ Nɪpran me nepwɪn kamhərer isɪpwɪn kwopti tɪ Iesu mamhəspau irə. Meri Maktala, mɪne Salome, mɪne Meri mama səvəi Jemes mɪne Joses, irəha mɪnrəha.

⁴¹ Nəpɪn Iesu rɪnaməvən fwe ia tənə Kalili nɪpran mɪrəhar nəha kamhəkurirə i, mamhasitu irə. Nɪpran me nepwɪn mwi həpɪk, nəpɪn Iesu ruvehe ia Jerusalem, irəha mwi həkurirə in mhəuvehe.

Josefrɪnɪmwi Iesu

⁴² Fraete, nəpɪn kaməpnəpenə irə tɪ Sapat, tɪ nəri nə mə nəruarəv meri rɪnamivə,

⁴³ Josef iəmə Aramatia revən mə trəres Paelat mə ko Paelat rəsəni in ruvehi nɪpwrai Iesu. (Josef in mwi raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəpɪn housəsɪmwɪn irəha me. Nərmama kamhəsɪai in. Josef rameitenhi mə trətɔni nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənəu irə truvehe.) Josef rətəgase ia Paelat, mevən məres nɪpwrai Iesu.

⁴⁴ Nəpɪn Josef rəres pen Paelat tɪ nɪpwrai Iesu, Paelat rərkərinari, mɪreirei mə Iesu ruvamhə pərhiɪn uə rekəm. Ro iamɪnhi irə rəkweɪn pen iəmə asori səvəi narugən me məres pen tukwe in mə, “Nɪpərhiɪnien Iesu ruvamhə raka?”

⁴⁵ Mɪregi iəmə asori səvəi narugən me rɪni mə, “Nɪpərhiɪnien Iesu ruvamhə raka.”

Nəpɪn Paelat rɪregi, rəsəni Josef mə, “Ikukurən nevənien muvehi raka nɪpwrən.”

⁴⁶ Josef revən muvehi nəmri tɪnari kani mə linen, muvehi raka nɪpwrai Iesu ia nei kamarkuau, muvegi irə. Muvegi pam, muvehi mevən, məmri pen ia nɪpəgi kəruətərei riti kɪnərai ərori raka, nənə məsəkʷusəkʷu kəruətərei asori riti mərəpɪnhə pen kwəruə irə.

⁴⁷ Ia nəpɪn nəha Meri Maktala mɪne Meri mama səvəi Joses krouətə kwopun nəha kəmri pen Iesu ikin.

16

Iesu rätui mwi ia nemhæien sævænhî

¹ Rinamæruaræv, næpin Sapat rino sampam, Meri Maktala, mine Salome, mine Meri mama sævæi Jemes, haruvehi næmri nîmwai nari me nepwîn sâ nîpekinraha rapein amasan, mæ tuharevæn mharæmri pen ia nîpwrai Iesu.

² Ia Sante, ia næpnæpin anan, iræhar hænamarevæn fwe ia nîpæg.

³ Ia suatuk kamharæres iræhar me i mæ, “Sin næha trasitu ia kitahar, mæpækir raka kæruterei næha ramo tukuahag kwæruæ ia nîpæg?”

⁴ Mætæ næpin harapirapw fwe ikîn, haræti pen mharætoni kæruterei asori næha kinæpækir raka raka i.

⁵ Nænæ harevæn ia nækwai nîpæg, mharætoni iærmama riti ramækure ia nîkarenrahar mwatuk, mamarkahu ia karkahu sâ ræpwæmwis mæpsan. Iræhar harætoni, nænimenrahar rier.

⁶ Mætæ iærmama næha rini pen ti niræhar i mæ, “Næmrîmiræhar træpwæh nierien. Hiamarætui Iesu, iæmæ Nasaret sâ kinæruî tæri ni pen ia nei karmarkuauî. In riwæn i. Rinætui raka ia nemhæien sævænhî. Harætoni ro kwopun kinæmri pen nîpwran ramæmak ikîn.

⁷ Mætæ tiharevæn mharni pen ti nærmama me sævænhî mine Pita mæ Iesu trukupwæn ia kimiaha mamevæn fwe ia tænæ Kalili. Kimiaha tihætoni in fwe ikîn ræmwhen rimæni tukumiaha i.”

⁸ Nænæ nîpræn miræhar næha harhekîr pik, mharætæmnîmwîn, mharier, mharap ia nîpæg. Mætæ haræpwæh nævisauien næfe kimæni pen ti niræhar i, ti næri næ mæ harhekîr.

Meri Maktala rætoni Iesu

⁹ Sante ia næpnæpin Iesu rätui mwi ia nemhæien sævænhî, mukupwæn mier irapw ti Meri Maktala, pran sâ fwe kupwæn Iesu rinækoui irapw næremhæ me iræ iræha pam sefen.

¹⁰ Meri revæn mætæ nærmama me sæmæme kamharæ pæri iræha Iesu kupwæn. Kamhækure ti Iesu, mamhasæk tukwe. Meri ruvehe mîni pen ti niræha i mæ “Iakinætæ Iesu.”

¹¹ Næpin hæregi mæ Iesu rinætui mwi ia nemhæien sævænhî, mhæregi mwi mæ Meri rætoni, nænæ hæpkîni mhæ nîpærhienien iræ.

¹² Kuriræ iræ kæru ia niræha krouier ia taon rouavæn ia suatuk. Nænæ Iesu rier irapw ti niræu. Krouætæ nîpwran ropæ iti.

¹³ Iærman mi næha krouerærig rouevæn ti nærmama me sævæi Iesu, rouævisau mînraha, mætæ iræha hæpwæh nîniien nîpærhienien ia nægkiariien sævænrau.

¹⁴ Kuriræ iræ nærmama me næha sævæi Iesu iræha eleven kamhækure mamhani pæri nari. Ia næpin næha Iesu rier irapw ti niræha, mamæski iræha ti næri næ mæ kænkapwænraha riskai. Nahatætæien sævænraha riwæn. Hænæpwæh nîniien nîpærhienien ia nægkiariien sævæi Meri, mhæpwæh mwi nîniien nîpærhienien ia iærmama sæmæmi næha krînouætoni Iesu mæ rinætui pærhien mwi ia nemhæien sævænhî.

¹⁵ Iesu rini pen ti niræha me i mæ, “Hæuvæn ia kwopun me pam ia tîprænæ i, mhævisau irapw nægkiariien amasan sæiou m nærmama me pam.

¹⁶ Iærmama sâ trîni nîpærhienien ia nægkiariien amasan sæiou, ko pap-tæes iræ, Kumwesæn truvehimîru in. Mætæ iærmama sâ træpwæh nîniien nîpærhienien ia nægkiariien amasan sæiou, Kumwesæn trærpwîn noien æræha me sævænhî.

¹⁷ Nərmama səməme kamhahatətə ia nirak tuho nımtətien me i. Irəha tuhəkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia nəghik. Irəha tuhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur əpə.

¹⁸ Irəha tuhəuvehi snek me səməme kamhahi əpune nərmama. Trini minua irəha hənimwi nari riti kəvti pen nımwai nari sə ramousi əpune iərmama, ko rıpkuəsi mhə irəha. Irəha tuhərapı nərmama səməme nemhəien rarə ia nırəha mho irəha həuvehe mhəsanın.”

¹⁹ Nəpın İesu İərimənu rınəgkiari pen pam minraha, kuvehi utə in revən fwe ia neiai, məkure ia nıkare Kumwesən mwatuk.

²⁰ Nənə nərmama me səvənhi həuvən mhəvisau ia kwopun me pam. Nəpın kamhəvisau irə, İərimənu ramarə ti nırəha, mamə nımtətien me mə nərmama tuhətoni, mhəni nıpərhienien ia nəgkiariien amasan səvənhi.

Luk Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Matiu, Mak, Luk, Jon irəha pam haməgkiari ia nimiruien səvəi Iesu Kristo, mətə Luk nəkukuə səvənhi rəpwəmwis. In mwi rīmərari nəkukuə nəha kani mə Wok Me. Luk in tokta riti kinahatən amasan in rukurən pik nari. In rīmərari nəkukuə i rerin ramrhi nəkur Kris mine nətəien səvənraha. Luk rokeikei mə nərmama tuhəukurən amasan nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo ro nīpərhiēnien. Fwe nukune nəkukuə səvənhi Luk raməgkiari ia nətuiien səvəi Iesu Kristo. In rini raka sə nəha marə mini mwi nimiruien səvəi Iesu meste nemhəien səvənhi. Luk rokeikei mə kitaha tsəukurən mə Iesu Kristo rokeikei nərmama me pam. Luk raməgkiari pik ia nīpran me səməme hənətoni Iesu. In mwi raməgkiari ia nəkwərhakwərha me səməme hənətoni Iesu. Ia nusipekinien me səvənhi in rirai məgkiari pik ia nərmama nautə səvənraha riwən kamometə irəha. Luk 19:10 ramini mə, Iesu Kristo in iərmama pərhiēn riti sə rīməuvehe fwe kupwən mə trətui nərmama me səməme hənəruei muvei pen nimiruien vi minraha. Luk raməgkiari pik ia nagienien. Tikətoni nagienien nəha ia nīpu səvəi Meri, mətoni mwi ia nagelo me səməme hənəmagien ia nəpīn Iesu rīnamətui irə. Tikətoni mwi nagienien nəha ia nərmama me səvəi Kristo səməme hənəmrərig pen fwe Jerusalem mamhəgien asori ti nəri nə mə Kristo rīnətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro nukurənien i mə Luk rokeikei mə trini irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo mahatən mə Kristo ruvehe ia təkure tīprənə i nəkur ərəha kamharə irə. In ruvehe mo irəha həgien, mamheitenhi nəri amasan riti truvehe nəpīn kurirə, in truvehimiru irəha.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Nərmama həpik hənousari raka ti nīrai penien ia nəkukuə narimnari me nəha Iesu rino fwe kupwən nəpīn ramavən kimaha min.

² Irəha həmərari pen nəgkiariien me nəha nərmama həukurən amasan irə həməni pehe tukumaha i. Fwe ia nukune wok səvənhi, nərmama me nəha həukurən amasan irə hənətoni Iesu ia nənimenraha, nənə mamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.

³ Iou mwi iakinəskun pam raka narimnari me i mukurən amasan kinəfo irə fwe ia nukunen muvehe. Nənə təkwtəkwuni, iəmə asori Teofilas, iakregi ramasan mə pwəh iakrai pen ia nəkukuə riti mik.

⁴ Iakamo iamīnhi irə minuə tikukurən amasan nəgkiariien sə kinahatən ik irə. In ro nīpərhiēnien.

Agelo riti rini irapw mə Jon Paptas trətui

⁵ Ia nəpīn nəha Herot ramərimənu ia tənə Jutia pris riti nəghin nə Sekaraea. In pris riti ia təmwen səvənraha kani mə Pris me səvəi Apia. Səvənhi iərmama in pran riti sə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Eron. Nəghin nə Elisapet.

⁶ Irau pəri noien səvənrau ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. Ia nəpīn me krauesi pen atukwatukw pam nəfe nəghin Loa səvəi Iərimənu rani.

⁷ Mətə tininrau riwən. Elisapet ripkəkəwəhakwen mhə. In nīprənəmə. Sekaraea nərgharə.

⁸ Nəpīn riti Sekaraea irəha təmwen səvənhi kamhowok səvəi pris me ia nəmri Kumwesən ia nimwə səvənhi.

⁹ Nənə irəha hesi pen noien səvəi pris me mhəuini nari riti sə ramahatən nari. Trahatən pen mə sin trevən fwe ia nəkwai nimwə səvəi İərimənu muvani nimwəkmwəki nari nipekən rapein amasan ia təkure nifatə. Həuini pen nəri nəha nənə rahatən pen Sekaraea.

¹⁰ İa nəpən atukwatukw sə kauvani nimwəkmwəki nari nipekən rapein amasan irə nərmama me kamhəfwaki fwe iruə.

¹¹ Nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pehe mamərer ia nıkare nifatə mwatuk ia nəri kauvani nimwəkmwəki nari nipekən rapein amasan irə.

¹² Nəpən Sekaraea rətoni agelo nəha, rehekir pik mətəmnimwin.

¹³ Mətə agelo rini pen tukwe in mə, “Sekaraea tikəpwəh nehekirien. Kumwesən ruvəregi raka nəfwakiiən səim. Səim iərmama Elisapet trərəhi tınimirau riti iərman. Nənə tikisegi pen nəghin nə mə Jon.

¹⁴ Tikregi ramasan mamagien tukwe. Nəpən trətui, nərmama həpik mwi rerinraha tragien tukwe.

¹⁵ In truvehə mo iəmə asori ia nəmri Kumwesən. In tripkənimwi mhə waen uə nənimwiien skai. Nəpən in ramarə ihi ia tipwi mama səvənhi rerin ruvəukuər raka ia Nənimwin İkinan.

¹⁶ In tro nəkur İsel me həpik hərərig mhəuvehe ti İərimənu Kumwesən səvənraha.

¹⁷ In trakupwən ia İərimənu. Nətərigien səvənhi mine niskaiien səvənhi trəmwhen ia nətərigien mine niskaiien səvəi Profet Elaeja. In tro tata me hərərig ia rerinraha mə rerinraha trirhi mwi nipwnətınraha me. Nərmama səməme hamərui nəkwai Kumwesən in tro irəha hərərig mhəuvehe mhesi pen nətərigien səvəi nərmama hatukwatukw. Ro iamınhi irə in tro nərmama həpnəpenə ti nuveheien səvəi İərimənu.”

¹⁸ Miregi Sekaraea rini pen ti agelo i mə, “Takəfo mukurən mə nəri nəha tro iamınhi irə? Kwa iou iakinərgharə səiou iərmama niprənemə.”

¹⁹ Miregi agelo rini pen tukwe in mə, “İou i Kapriel. İakamərer ia nəmri Kumwesən. In rərhi pehe iou mə takuvehe məkıari pehe mik məvisau nəri amasan mik.

²⁰ Mətə ti nəri nə mə ipkını mhə nipərhiien ia nəgkiariien səiou, ətə ro, rerim triwən. Tipkəgkiari mhə mesite nəri iakiməni pehe tukw ik i trier pehe. Trukuə ia nəpən atukwatukw səvənhi.”

²¹ İa nəpən nəha, fwe iruə, nərmama kamheitenhi Sekaraea. Hərkərinari mə in rəmak tui ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

²² Nəpən rier irapw iruə, ko ripkəgkiari mhə mınraha, mətə raməkkiari a ia rəgin. Hənətə həuvəukurən mınuə in rınətə nari riti rəmwhen ia nəməkrəhaien fwe nəkwai nimwəfwaki.

²³ Nəpən nəha Sekaraea ramowok pris irə fwe ia nimwə səvəi Kumwesən ruvehe mukurau, nənə in rirərig mevən fwe imwəni.

²⁴ Kurirə irə ripko mhə tui, nənə səvənhi iərmama Elisapet ro tipwin. Nəpən rino tipwin, raməmak afafa ia nəkwai nimwə səvənhi mesite pen məkəwə krirum səvənhi, mamini mə,

²⁵ “İərimənu rino nəri miou. Nəpən rəti irapw mətə iakamauris ia nəmri nərmama ti nəri nə mə səiou iəkunouihi riwən, rerin ragien ruvehi raka naurisien nəha ia nirak.”

Agelo riti rini irapw mınuə İesu trətui

²⁶ Elisapet rino tipwin marə məkəwə sikis. İa nəpən nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti nəghin nə Kapriel revən mə trətoni prənvi riti fwe ia taon riti ia tənə Kalili nəghin nə Nasaret.

²⁷ Prānvi naha ramreirei ihi ierman. Kinasisəg raka in minua tresi pen ierman riti naghin na Josef. Josef in kwānəkwus riti səvəi Kig Tevit. Prānvi naha naghin na Meri.

²⁸ Agelo naha rier pen tukwe in, mini mə, “Meri. Tiko magien. Iərimənu ramanan tukw ik mamarə tukw ik.”

²⁹ Mətə Meri nətərigien səvənhi rəvsausini pik ti nəgkiariien naha mamətərig mə rəfo agelo rini pen tukwe in iaminihi.

³⁰ Nənə agelo naha rini pen tukwe in mə, “Meri tikəpwəh nehekirien. Kumwesən ramanan tukw ik.

³¹ Regi ro! Tiko tipwim, mərəhi nərim riti ierman. Tikisegi pen naghin na mə Iesu.

³² In truvehe mo in iəmə asori. Tukəkwein in mə tini Kumwesən, Kumwesən sə rasori anan. Iərimənu Kumwesən səkimiaha truvehi pen nitətə səvəi ripwini Kig Tevit min.

³³ In trərimənu ia nuk nuk me ia nərmama me səməme həuku pen ia kwānəkwus səvəi Jekop. Nitətə səvənhi tripkiwən mhə.”

³⁴ Miregi Meri rini pen ti agelo i mə, “Trəfo mo iaminihi. Iou prānvi. Iakreirei ierman?”

³⁵ Miregi agelo rini pen tukwe in mə, “Nənimwin Ikinan truvehe ia niram. Kumwesən sə rasori anan niskaiien səvənhi trəuiui ik. Ro iaminihi irə tukəkwein pen iəkunouihi ikinan naha tikərəhi minua in Tini Kumwesən.

³⁶ Nənə regi ro. Ik riti fwe Elisapet nīprənəmə, mətə in mwi rino tipwin trərəhi tini riti ierman. Kani in mə pran sə ripkəkwhakwen mhə, mətə ruvəuvehe mīpəmpəm marə məkwə sikis.

³⁷ Narimnari me pam riməru ti Kumwesən.”

Meri revən matoni Elisapet

³⁸ Miregi Meri rini mə, “Iou pran sə iakamo tukwini nari m Iərimənu səiou. Pwəh rukuə ia nirak rəmwhen ia sə ikiməni.” Nənə agelo naha rəpwəh in mamevən.

³⁹ Ia nəpin naha, ripko mhə tui, Meri rier mevən akwauakw fwe ia rukwənu riti ia təkure tənə ia Jutia,

⁴⁰ mevən ia nəkwai nimwə səvəi Sekarəea, maməgkiari pen m Elisapet.

⁴¹ Nəpin Elisapet riregi Meri raməgkiari, tini rakurisei asori ia tipwin. Nənə Elisapet rerin ruvehe mukuər ia Nənimwin Ikinan.

⁴² Nənə in rəkwein əpwəmwis mini mə, “Meri Kumwesən ramanan tukw ik məpi raka pam nīpran me. Ramanan mwi ti nərim sə tikərəhi.

⁴³ Mama səvəi Iərimənu səiou ruvehe mətə iou. Rəfo ko nəri amasan ia nirak iaminihi?

⁴⁴ Regi ro, nəpin ikapirapw məkwein iou, iakregi rerim, iəkunouihi ia tipwik rakurisei asori ia nagienien.

⁴⁵ Rerim tragien ti nəri na mə ikiməni mə nīpərhienien trukua irə ia nəfe Iərimənu riməni pehe tukw ik i.”

Meri rəgnəgini Kumwesən

⁴⁶ Miregi Meri rini mə, “Ia nimiruien pam səiou iakauvehi utə nəghi Iərimənu səiou.

⁴⁷ Rerik ragien pik ti Kumwesən səiou sə rauvehimiru iou.

⁴⁸ Iou pran auər a sə iakamo tukwini nari min, mətə rerin ramrhi iou.

Təkwtəkwni mine mamevən nərmama pam tuhəni iou

- mə iou pran sə rerik ramagien,
⁴⁹ ti nəri nə mə Kumwesən i sə riskai pik rino narimnari asori me miou.
 Nəghin ro ikinan.
- ⁵⁰ Napiien səvənhi ramarə ti nərmama me pam səməme kamhəšiai in,
 mamarə mwi ti nīpwnətīnraha me mine nīmwiṗwīnraha me mamevən.
- ⁵¹ In ramo nīmtətien me ia rəgin əsanin,
 maməkoui irapw nərmama səməme kamhəfiutə ia rerinraha.
- ⁵² In rauvehi irapw kig asori me ia kwopun kamhəkure ikin mamhərimənu,
 marə mauvehi utə mwi nəmə auər a me.
- ⁵³ In rauvei pen nəvegīnien amasan m nərmama səməme nukumhə ramahi
 irəha.
 Hani tipwinraha rəšisi.
 Mətə səməme nautə səvənraha rasori in ramərhi irapw irəha,
 mīpkuvei pen mhə nari riti mīnraha.
- ⁵⁴ In ramasitu ia kitaha nəkur Isrel.
 Kitaha nərmama me səvənhi samo tukwini nari min.
 In ramo iamīnhi irə ti nəri nə mə rerin ramrhi napiien səvənhi
⁵⁵ rosi in rīmāni pen ti kaha kupwən me səkitaha.
 In rīmāni pen ti Epraham mə in trapi Epraham mine nərmama me ia
 kwənəkṵus səvənhi ia nuk nuk me.”
- ⁵⁶ Meri rarə irau Elisapet meste məkwə kahar rukurau, nənə kurirə irə
 rīrərig mevən fwe imwəni.

Jon Paptas rətui

- ⁵⁷ Rīneste nəpīn səvəi Elisapet trərəhi tīni irə. Rərəhi tīni iərman.
- ⁵⁸ Nərmama me ipaka tukwe mine nīpərīn me hərəgi mə Kumwesən rīnapi
 asori in. Həuvehe mhətə in mamhagien pəri.
- ⁵⁹ Nəpīn iəkunouihi səvənhi reste nəpīn eit, həuvehi mhəuvehe mə tukuvehi
 ninhum min. Nətərigien səvənraha mə tuhəsegi pen nəghin nə Sekaraea,
 nəpwinhi tata səvənhi.
- ⁶⁰ Mətə səvənhi mama rīni mə, “Rekəm. Tsəsegi pen nəghin nə mə Jon”
- ⁶¹ Mīregi irəha hənī pen tukwe in mə, “Mətə rəfo? Nahag nəha riwən ia
 kwənəkṵus səim.”
- ⁶² Nənə irəha həgkiari pen m tata səvənhi ia rəginraha, mhəres nəfe nahag
 in rokeikei mə tuhəsegi pen ia iəkunouihi.
- ⁶³ Sekaraea rəres nəri kamrai pen nari irə. Kuvehi pen min. Nənə rīrai pen
 ianhi mə, “Nəghin nə Jon.” Nənə irəha pam həkərinari irə.
- ⁶⁴ Ia nəpīn nəha Sekaraea rerin rīnarə mwi. Nənə in rīnaməgnəgīni
 Kumwesən.
- ⁶⁵ Nərmama me ia nīkarkare rukwənu hərəgi həhekīr. Nəgkiariien nəha
 ruviris ia kwopun me pam ia təkure tənə ia Jutia.
- ⁶⁶ Nərmama me pam səməme hərəgi nəgkiariien nəha hamətərig irə mə,
 “Iəkunouihi nəha trəfo irə? Mətə in nə nīskaiien səvəi Iərīmənu ramarə irə.”

Sekaraea rīni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin Ikinan

- ⁶⁷ Ia nəpīn nəha Nənimwin Ikinan ruvehe mukuər ia reri Sekaraea, tata
 səvəi Jon, muvei pen nəgkiariien min. Nənə Sekaraea rīni mə,
⁶⁸ “Pwəh səgnəgīni Iərīmənu Kumwesən səkitaha nəkur Isrel.
 In ruvehe masitu ia kitaha nərmama me səvənhi meivinari ia kitaha.
⁶⁹ In ruvehi utə iəmə skai riti sə truvehimīru kitaha.

1:50: Sam 103:13,17 **1:51:** 2Saml 22:28 **1:52:** Job 12:19, 5:11, Sam 147:6 **1:53:** 1Saml 2:5, Sam 34:10, Sam 107:9 **1:54:** Aes 41:8, Sam 98:3 **1:55:** Maeka 7:20, Jen 17:7, 18:18, Jen 22:17 **1:59:** Jen 17:12, Lev 12:3, Luk 2:21 **1:60:** Luk 1:13 **1:68:** Sam 41:13, Sam 72:18, Sam 106:48, Luk 7:16
1:69: Sam 18:2

- Iəmә skai nəha in kwənəkwus riti səvəi Kig Tevıt sə rınamo tukwini nari m Kumwesən fwe kupwən.
- 70 Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien me səməme Kumwesən rıməni pehe tukutaha i ia tərhuı profet ikinan me səvənhi fwe kupwən.
- 71 In rıməni mə truvehimıru kıtaha, muvehi raka kıtaha ia rəgi nərmana me pam səməme kamhometə kıtaha, mamhəmwəki kıtaha.
- 72 In rıməni mə trapi kaha kupwən me səkıtaha, məpwəh nenouenouien nəgkiariien ikinan səvənhi.
- 73 Promes nəha in rıməuvei pen m kaha kupwən səkıtaha Epraham, mauvehi kwəsuaıı tukwe.
- 74 In rıməni mə nəpın truvehi raka kıtaha ia rəgi nərmana səməme haməmwəki kıtaha, in trəsəni kıtaha tso tukwini nari min, mhəpwəh nehekırien.
- 75 Kıtaha tsəmher mhatukwatukw ia nənimen ia nəpın me pam ia nımıruıen səkıtaha.
- 76 Nənə ik, nərik, tukıni mə Kumwesən sə rasori anan, profet riti səvənhi nə ik, tı nəri nə mə tikukupwən məpərhi suatuk me səvəi lərımənu səkıtaha, nənə in trukurırə.
- 77 Tikıni irapw tı nərmana me səvənhi mə Kumwesən truvehimıru irəha, məpwəh nərpwınien noien ərəha me səvənraha.
- 78 Kumwesən səkıtaha in ramasan pik, mamapi kıtaha.
- Ia napıien nəha səvənhi in trərhi pehe Kristo ruku pen fwe ia neıai, muvehe tukutaha rəmwhen ia meri rautə ia nəpnəpın.
- 79 In truvei pen nukuraanien m nərmana səməme kamhəkure ia nəpıtəvien mıne təmwkəmwi nemhəien.
In trıri nisutaha ia suatuk səvəi nəmərinuıen.”
- 80 Nənə iəkunouıhi nəha rapwınari, mauvehe mıskaı ia nənimwın. Ia nəpın me ramarə fwe ia kwopun akwesakwes ikın meste nəpın nəha in rier irapw ia nəmri nəkur Isrel.

2

Iesu rətui

¹ Nəpın Jon rınətui raka, Kig Sisa Okastas, iəmә Rom sə ramərımənu ia tənəmtənə me, rını nəkwān mınuə nərmana me ia kwopun me tuhaməkeıkeı mhərərıg pen fwe imwənraha atukwatukw mınuə tukəvsını irəha.

² Noien nəha kıməkupwən ko ia nəpın nəha Kwaerınias ramərımənu ia tənə Siria.

³ Nərmana me pam hərərıg mamhəuvən imwənraha me mınuə tuhəuvehi pen nəghınraha.

⁴ Josef rier ia taon nəha Nasaret ia tənə Kalili, mevən ia tənə Jutia ia taon səvəi Kig Tevıt fwe kupwən kani mə Petlehem, mamevən fwe ikın tı nəri nə mə ruku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevıt.

⁵ Krauevən irau Meri mınuə tukuvehi nəghınrau. Josef rınəsisəg raka Meri. Meri rıno tıpwın.

⁶ Nəpın irau krouarə ikın, Meri rıneste nəpın atukwatukw səvənhi mə trərəhi iəkunouıhi irə.

⁷ Rərəhi tını iərman, nəmritaik. Rərəhi, muvegi ia tınari, məmri pen ia nıtətə kaməkwməni nərimıru me irə. In ro iamınhi irə tı nəri nə mə nımwə nəha nərmana kamhərəkı pen mamhaprı ikın ruvəukuər.

⁸ Ia kwopun naha nærmama nepwɪn sə kamhətui ti sipsip kamhəmak ia nikare taon naha iruə, mamhətui ti sipsip me səvənraha ia næpɪn.

⁹ Agelo riti səvəi Iərimənu reiwaiu pehe mərəer ia nikarenraha. Nuku-raanien səvəi Iərimənu rəhiəpwiɪn irəha. Nənə irəha həhekɪr pɪk.

¹⁰ Mətə agelo naha rɪni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekɪrien. Həregi ro! Iou takəvisau nəgkiariien amasan anan m kimiaha. Nærmama pam tuhagien asori tukwe.

¹¹ Ipwet ia taon səvəi Kig Tevit kupwən kwəti iəkunouihi riti rɪnətui. In Kristo, Iərimənu səkitaha. Kumwesən ruvərɪ raka in mə truvehe tukumiaha muvehimɪru kimiaha.

¹² Nəri tro nɪmtətien m kimiaha. Tihəuvən mhətoni kwəti iəkunouihi kuvegi ia tɪnari raməmak ia nɪtətə kaməkwməni nərimɪru me irə.”

¹³ Agelo naha rəgkiari pam, nənə təkwtəkwi a mwi irə nagelo me həpɪk həuku pen fwe ia neiai mhərəer irəha min, mamhəgnəgɪni Kumwesən mamhani nɪpu mə,

¹⁴ “Kaməgnəgɪni Kumwesən fwe irənhə anan.

Ia tɪprənə i nəmərɪnuien trarə ti nærmama me səməme Kumwesən rerɪn ragien ti nirəha.”

¹⁵ Nəpɪn nagelo me həpwəh irəha mhərərig pen fwe ia neiai, nærmama me naha səməme kamhətui ti sipsip me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səuvən fwe Petlehem mhətə ro nəri Iərimənu rɪməni pehe tukutaha i.”

¹⁶ Nənə irəha havən akwauakw mhəuvən mhətoni Meri mɪne Josef mɪne kwəti iəkunouihi sə ramapri ia nɪtətə kaməkwməni nərimɪru me irə.

¹⁷ Nəpɪn hətoni iəkunouihi naha, həni irapw nəfe agelo rɪməni pen ti nirəha i.

¹⁸ Nənə nærmama me pam səməme hamregi hərkərinari ia nəgkiariien səvənraha.

¹⁹ Mətə Meri rəkwtəmhirɪ pam narimnari me naha ia rerɪn mamətərig tukwe.

²⁰ Nənə nærmama me naha səməme kamhətui ti sipsip hamərərig mamhəgnəgɪni Kumwesən mamhəuvehi utə nəghɪn ti narimnari me naha hənətoni mhəregi rosi kɪməni pen ti nirəha i.

Kuvehi ninhum m Iesu

²¹ Nəpɪn sə ro eit irə kuvehi ninhum m iəkunouihi naha, ksegi pen nəghɪn nə mə Iesu, nəhag sə agelo rɪməkupwən muvei pen m Meri nəpɪn rɪpko mhə ihɪ tɪpwɪn.

²² Nənə rɪno nəpɪn sə Josef mɪne Meri tro narimnari me naha Loa səvəi Moses rɪni mə tro irau krouvehe rouəmher mwi ti nəfwakiien. Ia nəpɪn naha krouərəhi Iesu, rouevən fwe ia Jerusalem mə trouvei pen m Iərimənu.

²³ Noien naha ramesi pen nəgkiariien i kɪmərai pen ia Loa səvəi Iərimənu. Rɪni mə, “Nəmritaik me pam nərman me tukəkwein irəha mə nəkwərəkwerha ikinan me səvəi Iərimənu.”

²⁴ Irau krouevən mwi mə trouvei pen nərimɪru riti tukousi əpune kuvei pen m Iərimənu. Noien naha ramesi pen nəgkiariien i sə raməmak ia Loa səvənhi. Rɪni mə, “Nærmama me iamɪnhi tuhəuvei pen mak kəru uə kwəti menu kəru.”

Simeon rətoni Iesu məgnəgɪni Kumwesən tukwe

²⁵ Iərmama riti ia Jerusalem nəghɪn nə Simeon. In iəməfwaki riti. Noien səvənhi ratukwatukw. In rameitenhi nəpɪn naha iəmə naha kani mə Kristo truvehe irə, nənə muvehimɪru nəkur Isrel. Nənɪmwɪn Ikinan rarə ia Simeon.

²⁶ Nənimwɪn İkinan nəha rınahatən raka in mə ko in rıpkemhə mhə meste trətoni Kristo nəha Kumwesən rıməni mə trərhi pehe i.

²⁷ Nənimwɪn İkinan riri pen Simeon revən ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Nəpın Josef mine Meri krouərəhi iəkunouihi nəha İesu, rouuvn-ımwə pehe mə tro narımnari me nəha Loa səvəi İərimənu rini,

²⁸ Simeon rərəhi pehe İesu ia rəgın mi, məgnəgini Kumwesən tukwe, mını mə,

²⁹ “İərimənu. İkino nəgkiariien səim ruvəuvehe muvəukuə.

İou iərmama sə iakamo tukwini nari mik.

Təkwtəkwuni nəha iakukurən nemhəien,

mətə nəmərınuıen trarə tukw iou.

³⁰ Nənimək rınətoni suatuk səim sə tikuvehimıru nərmama me irə.

³¹ İkinəpnəpenə raka suatuk i ia nəmri nərmama ia kwopun me pam.

³² İəkunouihi i truvei pen nukuraanien mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl.

İrəha tuhətə nari, məgnəgini səim nərmama me nəkur İsrəl tukwe.”

³³ Nəpın Josef mine Meri krouregi nəgkiariien nəha Simeon rani ia iəkunouihi səvənrau, krouərkərinari irə.

³⁴ Nənə Simeon rəkwein amasan mwi ia nirau, mını pen ti Meri mama səvəi iəkunouihi nəha mə, “Regi ro! Kumwesən ruvərfi raka iəkunouihi i mə tro nəkur İsrəl həpik həmwei, nənə marə mo mwi həpik hərer. In trəmwhen ia nımtətien riti. Nərmama həpik tuhəni ərəha in,

³⁵ nənə mho nərmama hətoni nətərigien me səvənraha sə kamhərkwafə ia rerınraha. Nənə ik mwi tikregi nəmisəien fwe ia rerım rəmwhen kəpi ik ia nau.”

Ana rətoni İesu məgnəgini Kumwesən tukwe

³⁶⁻³⁷ Pran riti nəha ikin nəghın nə Ana. In profet riti. Tata səvənhi nəghın nə Fanuel. In kwənəkwus riti səvəi Aser fwe kupwən.^a Nəpın Ana rınaməprən vi ihi, in rerə, mamarə irau səvənhi iərman nuk sefen. Kurirə irə iərman səvənhi remhə məpwəh in. Nənə prən nəha rarə iamınhi muvehe meste in rınəprənemə. Nuk səvənhi eiti foa. Ia nəpın me Ana rıpkier mhə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Mətə ia nəpın mine ia ran ramsiai Kumwesən, maməpwəh nəveginien, maməfwaki.

³⁸ Nəpın Simeon raməgkiari ia iəkunouihi nəha, təkwtəkwuni a mwi Ana rier pehe, mınani tanak ti Kumwesən, mınaməgkiari ia iəkunouihi nəha m nərmama səməme kamheitenhi Kristo mə truvehe meivinari ia Jerusalem.

Josef mine Meri krouərıg rouevən fwe Nasaret

³⁹ Nəpın Josef mine Meri krino pam narımnari me nəha Loa səvəi İərimənu rini, krouərıg rouevən fwe tənə Kalili ia taon səvənrau Nasaret.

⁴⁰ Nənə iəkunouihi nəha rapwinari. Nıpwran ruvehe mamskai. Nukurənien səvənhi rautə pehe. Ia nəpın me Kumwesən raməkwein amasan irə.

İesu rımətəmaruə mevən fwe Jerusalem

⁴¹ Ia nuk me pam tata mine mama səvəi İesu krauesi pen narəien səvəi nəkur İsrəl, rauevən fwe Jerusalem nəpın kamho nəveginien asori nəha Pasova.

⁴² Nəpın İesu səvənhi nuk twelef, həutə pen fwe ikin rəmwhen kamho ia nuk me pam.

2:30: Aes 52:10, Luk 3:6, Taet 2:11 **2:32:** Aes 42:6, 49:6, Aes 52:10 **2:34:** Aes 8:14, Mat 21:42, 1Kor 1:23, 1Tes 2:8 **2:36-37:** 1Tim 5:5 **a 2:36-37:** Aser in kwənəkwus riti səvəi nəkur İsrəl. **2:38:** Aes 52:9 **2:39:** Mat 2:23 **2:40:** Luk 1:80, 2:52 **2:41:** Eks 12:24-27, Eks 23:14-17, Dut 16:1-8

⁴³ Nəp̄in həno pam nəveginien asori nəha, nərmama me kamhərərīg mamhəuvən fwe imwənraha me, mətə tamaruə nəha Iesu ramo a fwe Jerusalem. Səvənhi tata mine mama kroureirei.

⁴⁴ Rer̄inrau ramrhi mə ramavən irəha nərmama səməme kamhərərīg mamhəuvən fwe imwənraha. Ia nəp̄in pek̄in kamhəuvən iam̄inhi, nənə irau kr̄inauətui in ia kwənək̄wus səvənrau mine nərmama səməme krouukurən amasan irəha.

⁴⁵ Nəp̄in krouəpwəh nətəien Iesu, krouərīg, rouevən fwe Jerusalem, rouətui in.

⁴⁶ Nəp̄in kahar rukurau, nənə krouətə in fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Raməkure ia kurkwai nahatən me səvəi nəkur Isrel, mamətərīg irəha, maməres irəha nəresien me nepw̄in.

⁴⁷ Nərmama me pam səməme kamhətərīg in, nənimenraha rier ti nəri nə mə Iesu ramər̄ai pen amasan n̄ipwrai nəgkiariien m̄inraha, mukurən amasan nari.

⁴⁸ Nəp̄in tata mine mama səvənhi krouətə in, irau mwi nənimenrau rier. Nənə mama səvənhi r̄ini pen tukwe in mə, “Nər̄ik, rəfo iko iam̄inhi irə ia kimrau? Ətə ro! Kimrau tata səim iarouətui əmisə ik, rouhek̄ir pik.”

⁴⁹ Miregi Iesu r̄ini pen ti nirau i mə, “Rəfo kimirau irouətui iou? Rosi iroureirei mə takaməkeikei marə ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou?”^b

⁵⁰ Mətə irau kroureirei n̄ipwrai nəgkiariien nəha Iesu rani pen ti nirau i.

⁵¹ Kurirə irə Iesu reiwaiu mevən fwe ia Nasaret irəhar m̄inrau, mamsiai irau. Ia nəp̄in me mama səvənhi rer̄in ramrhi narimnari me nəha, mamətərīg tukwe.

⁵² Nənə Iesu n̄ipwran mine nukurənien səvənhi krouvehe rouasori. Kumwesən mine nərmama kamhək̄wein amasan irə.

3

Jon Paptaes raməvisau fwe ia kwopun akwesakwes ik̄in

¹ Taepirias Sisa, kig səvəi nəkur Rom, r̄inər̄imənu raka nuk fiftin. Ia nəp̄in nəha Ponjes Paelat in iəmə Rom sə ramər̄imənu ia tənə Jutia. Herot in iəmə Rom sə ramər̄imənu ia tənə Kalili. Piəvi Herot nəgh̄in nə Filip in iəmə Rom sə ramər̄imənu ia kwopun mi nəha kəru Ituria mine Trakonaetas. Lisantias in iəmə Rom sə ramər̄imənu ia Apilin.

² Anas mine Kaeafas irau iəmə Isrel mi sə krauvehi wok səvəi pris asori anan ia Jerusalem. Nəp̄in irau krouvehi wok nəha, Kumwesən rəgkiari m̄ Jon t̄ini Sekarəea ia kwopun akwesakwes ik̄in.

³ Nənə Jon revən ia kwopun me pam ipaka ti nui aris Jotan, mam̄ini irapw ti nərmama mə, “K̄im̄iaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkim̄iaha, mho paptaes, nənə Kumwesən trəpwəh nər̄pw̄inien noien ərəha me səkim̄iaha.”

⁴ Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimər̄ai pen ia nəkukuə səvəi Profet Aesea. R̄ini mə,

“Iərmama riti ramək̄wein əpwəm̄wis ia kwopun akwesakwes ik̄in mam̄ini mə,

‘K̄im̄iaha tihaməkeikei mhəpər̄hi suatuk səvəi Iər̄imənu səkitaha, mhəmri atukwatukw suatuk ouih̄i me səvənhi.

⁵ Nək̄wətənə me pam tukər̄havən irəha.

Təkuər me mine nahakw me tukuvehi irapw pam irəha. Suatuk ikou me tuko irəha həuvehe mhatukwatukw.

2:43: Eks 12:18 **2:49:** Jon 2:16 **b 2:49:** Suatuk riti mwi ti n̄inien nəgkiariien i in i mə “Rosi kimirau iroureirei mə takaməkeikei mamō wok səvəi Tata səiou.” **2:51:** Luk 2:19 **2:52:** 1Saml 3:26, Prov 3:4, Luk 1:80 **3:2:** Luk 1:80 **3:3:** Wok Me 13:24, 19:4

Suatuk me kamhapətiapəti tukeipeni irəha pwəh həuvehe mhəpwia,
⁶ nənə nərmama me pam tuhətə suatuk sə Kumwesən truvehimiru nərmama me irə.’ ”

⁷ Nərmama həpik həuvən ti Jon mə tro paptas ia nirəha. In rani pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəmwhen ia snek me kamhahi əpune nərmama. Kumwesən niemaha rəpi. Ripko mhə tui in trərpwin noien ərəha me səkimiaha. Sin rini pehe tukumiaha i mə tihap raka irə?”

⁸ Kimiaha tihaməkeikei mho noien amasan me trahətən pen mə kimiaha hiənəpwəh pərhien noien ərəha me səkimiaha. Rərəha kimiaha tihəni pen tukumiaha me i mə Epraham in kaha səkimiaha. Iakani pehe tukumiaha i mə Kumwesən rukurən nuvehien kəruətərei me i, mo nīpwnəti Epraham me ia nirəha.

⁹ In rinərpwi pen raka paha səvənhi ia nuai nei me na trərai. Nei me pam səməme həpkukuə mhə nukwai nei amasan in trərai əmwesi, mousə pen irəha ia napw.”

¹⁰ Nərmama me nəha həres pen Jon i mə, “Nəfe nəha kimaha taho?”

¹¹ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iərmama karkahu səvənhi kəru traməkeikei muvehi pen riti m iərmama karkahu səvənhi riwən. Iərmama nəveginien sənəni rasori traməkeikei mo mwi iaminihi masitu ia iərmama nəveginien sənəni riwən.”

¹² Ia nəpən nəha nərmama nepwin səməme kamərəku pen takis minraha irəha mwi həuvehe mə Jon tro paptas ia nirəha. Irəha həni pen tukwe in mə, “Iahətən, nəfe nəha kimaha taho?”

¹³ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nuvehien mane rəpi raka sə kiməni mə tihəuvehi.”

¹⁴ Naruagən me nepwin irəha mwi həres pen Jon i mə, “Nənə kimaha, kimaha taho nəfe?”

Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nəkeikeien m nərmama mheikuə ia nirəha mə tiho nəmisəien minraha trini minuə həpkuvei pehe mhə mane m kimiaha. Rerimiaha traməkeikei magien ti nərəkuien səkimiaha.”

¹⁵ Ia nəpən nəha nərmama me kamheitenhi mə Jon tro nari riti. Nərmama me pam rerinraha rarhi mə rosi Jon in Kristo, iəmə nəha Kumwesən riməni mə trərhi pehe i.

¹⁶ Mətə Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iou iakamo paptas ia kimiaha ia nui, mətə iərmama səvənhi niskaiien rasori məpi raka iou, in nə rauvehe kurirə ia nirak. Iou iapkəmwhen mhə mə takifi raka nəkwus ia səvənhi put. In tro paptas ia kimiaha ia Nənimwin Ikinan mine ia napw.

¹⁷ Fok səvənhi, in rarukwi utə nuni nari me irə rinəmak raka ia rəgin, na trirukwi utə nuni nari me səvənhi irə ti nuaiien nunin mine tekən. In tripeki nuni nari me sə ramasan mevən ia nimwə səvənhi sə ramoeite nəveginien ikin, mətə tekən sə rərəha in trihiaai pen napw irə, napw sə tripkifwə mhə.”

¹⁸ Ia nəgkariien me rīpik mwi Jon raməvisau irapw nəgkariien amasan m nərmama, mamousari mə tro irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ Mətə ia nəpən nəha Herot, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Kalili, rakres pran səvəi piəvni. Pran nəha nəghin nə Herotias. Jon rəgkari m Herot, mini mə noien nəha mine noien me rīpik mwi Herot rino hərəha.

²⁰ Nənə Herot rarə makutan pen mwi nərəhaien riti mwi ia nərəhaien me nəha səvənhi, muvehi puvnimwə Jon ia kalapus.

Jon ro paptas ia Iesu

²¹ Nəpɪn Jon ramo paptas ihi ia nərmama, ro paptas mwi Iesu. Ia nəpɪn nəha Iesu raməfwaki, mətoni kəpuapen rəkʷag,

²² Nənɪmwɪn Ikinan rosi mak inhəripw reiwaiu pehe məkure irə, nənə reri Kumwesən ruku pen ia neiai, mɪni mə, “Ik nərik keikei. Rerik ragien tukw ik.”

Kaha me səvəi Iesu Kristo

²³ Nəpɪn Iesu rɪnamostat wok səvənhi, wok səvəi nəvisaiien, nuk səvənhi rəmwhen ia toti. Nərmama me rerɪnraha ramrhi mə in tɪni Josef.

Josef in tɪni Heli.^a

²⁴ Heli in tɪni Matat. Matat in tɪni Livae.

Livae in tɪni Melki. Melki in tɪni Janae.

Janae in tɪni Josef.

²⁵ Josef in tɪni Matatias.

Matatias in tɪni Amos. Amos in tɪni Neham.

Neham in tɪni Esli. Esli in tɪni Nangae.

²⁶ Nangae in tɪni Mahat. Mahat in tɪni Matatias.

Matatias in tɪni Semein. Semein in tɪni Josek.

Josek in tɪni Jota.

²⁷ Jota in tɪni Joanan.

Joanan in tɪni Resa. Resa in tɪni Serupapel.

Serupapel in tɪni Sealtiel. Sealtiel in tɪni Neri.

²⁸ Neri in tɪni Melki. Melki in tɪni Ati.

Ati in tɪni Kosam. Kosam in tɪni Elmatam.

Elmatam in tɪni Ere.

²⁹ Ere in tɪni Josua.

Josua in tɪni Elieser. Elieser in tɪni Jorim.

Jorim in tɪni Matat. Matat in tɪni Livae.

³⁰ Livae in tɪni Simeon. Simeon in tɪni Juta.

Juta in tɪni Josef. Josef in tɪni Jonam.

Jonam in tɪni Eliakim.

³¹ Eliakim in tɪni Melea.

Melea in tɪni Mena. Mena in tɪni Matataha.

Matataha in tɪni Natan. Natan in tɪni Kig Tevit.

³² Kig Tevit in tɪni Jese. Jese in tɪni Opet.

Opet in tɪni Poas. Poas in tɪni Salmon.

Salmon in tɪni Nason.

³³ Nason in tɪni Aminatap.

Aminatap in tɪni Atmin. Atmin in tɪni Arni.

Arni in tɪni Hesron. Hesron in tɪni Peres.

Peres in tɪni Juta.

³⁴ Juta in tɪni Jekop.

Jekop in tɪni Aesak. Aesak in tɪni Epraham.

Epraham in tɪni Tera. Tera in tɪni Nehor.

³⁵ Nehor in tɪni Serug. Serug in tɪni Rehu.

Rehu in tɪni Pelek. Pelek in tɪni Epar.

3:22: Jon 1:32, Mat 17:5, Luk 9:35 **3:23:** Luk 4:22, Jon 6:42 **a 3:23:** Sətoni mə Matiu in mwi rɪmərəi pen kwənəkʷus səvəi Iesu ia nəkukuə səvənhi (Mat 1:1-17), mətə kwənəkʷus nəha Matiu rɪmərəi ropə ia kwənəkʷus i Luk rɪmərəi. Kwənəkʷus mi nəha kroupkəmwhen mhə ti nəri nə mə Matiu rostat ia Epraham mauvehe mamesi pen kwənəkʷus səvəi Kig Tevit mine tɪni nəghɪn nə Solomon, mətə Luk rostat ia Iesu mamrərig mamesi pen kwənəkʷus səvəi Kig Tevit mine tɪni nəghɪn nə Natan. Rosi Luk in rani kwənəkʷus səvəi Meri, mətə Matiu in rani kwənəkʷus səvəi Josef. Mə nɪpərhienien Luk rani kwənəkʷus səvəi Meri, suatuk riti mwi ti nɪnien kwəti nəgkiariien ia vas 23 in i mə: “Nərmama me rerɪnraha ramrhi mə in tɪni Josef, mətə rekəm. In tɪni Meri. Tata səvəi Meri in Heli.” **3:27:** 1Kron 3:17,19, Esra 3:2 **3:31:** 2Saml 5:14 **3:33:** Jen 29:35

Epar in t̄ini Sela.

³⁶ Sela in t̄ini Kaenan.

Kaenan in t̄ini Apaksat. Apaksat in t̄ini Sem.

Sem in t̄ini Noa. Noa in t̄ini Lamek.

³⁷ Lamek in t̄ini Metusela. Metusela in t̄ini Inok.

Inok in t̄ini Jaret. Jaret in t̄ini Mahalalel.

Mahalalel in t̄ini Kenan.

³⁸ Kenan in t̄ini Enos.

Enos in t̄ini Set. Set in t̄ini Atam.

Atam in t̄ini Kumwesən.

4

Setan rəmwur mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien

¹ Nəp̄in Iesu rəpwəh nui aris Jotan mə tr̄ir̄ərig mevən ia tənə Kalili, rerin rukuər ia Nən̄imw̄in Ikinan. Nən̄imw̄in nəha riri pen in revən fwe ia kwopun akwesakwes ikin.

² Ia kwopun nəha Setan rəmwur nəp̄in foti mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien. Ia nəp̄in nəha Iesu rəpwəh nən̄iien nari. Nəp̄in foti me nəha həuwehe mhəukurau pam, nənə in r̄iregi nukumhə r̄inahi.

³ Nənə Setan r̄ini pen tukwe in mə, “Tr̄ini m̄inuə ik T̄ini Kumwesən pər̄hien, ni pen ti kəpwier i mə truvehe mo nəveginien irə.”

⁴ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “K̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Iərmama trəpwəh n̄imiruien ia nəveginien əpa.’ ”

⁵ Ia nəp̄in nəha Setan ruvehi Iesu mutə mahatən n̄itətə me pam kig me kambah̄imənu ia n̄irəha ia təkure t̄iprənə i,

⁶ nənə m̄ini pen tukwe in mə, “Takuvei pehe nasor̄iien mik ikərimənu ia n̄itətə me pam nəha. Nautə amasan me pam ia n̄irəha tuho səim ia n̄irəha. Nautə me nəha hənəmak raka ia rəjik. Iakukurən nuvei penien m sin nəgh̄in iakokeikei mə takuvei pen min.

⁷ Ro iam̄inhi irə tr̄ini m̄inuə ik̄isiai iou, m̄in̄imwi nukurhum mi ia nənimek, nar̄imnari me pam nəha tuhəuwehe mho səim irə.”

⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “K̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə, ‘Tik̄isiai Iərimənu Kumwesən səim, m̄in̄imwi nukurhum mi ia nənimen. In əpa nə tiko nəkwan.’ ”

⁹ Ia nəp̄in nəha Setan ruvehi Iesu mevən fwe ia Jerusalem, mukurei pen in ia kwopun riti irənhə anan ia təkure nimwə səvəi Kumwesən, nənə m̄ini pen tukwe in mə, “Tr̄ini m̄inuə ik T̄ini Kumwesən pər̄hien, ivə irapw ia kwopun i.

¹⁰ K̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan mə,

‘Kumwesən tr̄ini pen ti nagelo me səvənhi

mə irəha tuhaməkeikei mhətui amasan tukw ik,

¹¹ mhəuvehi utə ik ia rəginraha,

kamo ikouini n̄isum ia kəruət̄erei riti.’ ”

¹² M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Nəkukuə Ikinan rani mə, ‘Tikəpwəh neipweipw̄iien Iərimənu Kumwesən səim.’ ”

¹³ Setan ramousari iam̄inhi irə mə tro Iesu r̄imwei ia nərəhaien me nəha. Nəp̄in ro sampam, rəpwəh Iesu mamevən mə ti nəp̄in riti ruvehe mwi tukwe.

Iesu r̄inaməvisau ia tənə Kalili

¹⁴ Kurirə irə Iesu r̄ir̄ərig, mevən ia tənə Kalili, n̄iskaiien səvəi Nən̄imw̄in Ikinan rarə irə. Nəgkiariien sə raməvisau in ruvir̄is mevən ia kwopun me pam ia tənə nəha.

¹⁵ Nənə in ramahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Nərmama me pam kamhəuvehi utə nəghin.

Nəkur Nasaret həpkisiai mhə Iesu

¹⁶ Nənə Iesu ruvehe ia Nasaret, kwopun nəha in rıməpwinari ikin. Ia Sapat in ruvniwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel rəmwhen ramo ia Sapat me pam, mərəer mə trəvsini irapw Nəkukuə Ikinan. ¹⁷ Nənə iərmama riti ruvehi nimwai nəkukuə nəha kinərfe kirai pen nəgkiariien səvəi Profet Aesea irə, muvehi muvei pen m Iesu. Nənə Iesu ruvehi mivi atukw i, mətui məttoni kwopun kimərai pen nəgkiariien i rini iamini irə minuə:

¹⁸ “Nənimwin səvəi Iərimənu ramarə ia nirak,
ti nəri nə mə in ruvərfi raka iou mə takaməkeikei mīni irapw nəgkiariien
amasan ti nərmama nautə səvənraha riwən.

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takini irapw iamini irə mə, ‘Kimiaha səməme
hiamarə ia kalapus takeivinari ia kimiaha,
nənə səməme nənimemiaha rīfwə tako kimiaha hiətui mhətə nari.’

In rərhi pehe iou iakuvehe mə takeivinari ia nərmama səməme kamometə
irəha,

¹⁹ nənə mīni irapw

mə nuk nəha Iərimənu truvehimiru nərmama me səvənhi irə
ruvəuvehe.”

²⁰ Nəpīn Iesu rəvsini irapw pam nəgkiariien nəha, rəsisəg nəkukuə, muvei
pen mīne iərmama sə ramətui ti nəkukuə me, nənə məkure. Nərmama
me pam ia nəkwai nimwəfwaki nəha səvəi nəkur Isrel nənimenraha revən
tukwe.

²¹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan
kimiaha hiamregi ipwet i ruvəuvehe muvəukuə.”

²² Nərmama me pam nəha haməni amasan Iesu. Irəha hamərkərinari ia
nəgkiariien amasan me səməme kamhəuku pen ia tərhun. Mətə kurirə həni
mə, “Rosi a mə tīni Josef nəha uə?”

²³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakregi kimiaha hiokeikei mə tihəni
pehe tukw iou i nəgkiariien i kani rerin mə: ‘Tokta. Tikukupwən muvehimiru
atukw a ik pwəh kimaha iahəni nīpərhiēnien ia niram.’ Rosi nəgkiariien riti
mwi kimiaha tihəni pehe tukw iou i in i mə, ‘Nimtətien me nəha kimaha
iahamregi ikino fwe ia taon nəha Kapaneam, ramasan mə iko mwi ia kwopun
i imwam.’ ”

²⁴ Iesu rarə mīni mwi mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i profet riti
nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.

²⁵ Mətə pərhiēn iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən ia nəpīn səvəi Profet
Elaeja nīpran me həpik səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh
irəha kamharə ia tənə Isrel. Nesən rīpkauər mhə nuk kahar məkwə sikis
nukumhə asori ruvehe mahi nərmama pam ia tənə nəha

²⁶ mətə Kumwesən rīpkərhi pen mhə Elaeja mə trasitu ia nirəha riti. In rərhi
pen in revən əpa fwe ia rukwənu nəha Jerefat ia tənə Saeton mə trasitu ia pran
riti sə iərman səvənhi remhə məpwəh in.

²⁷ Kurirə irə ia nəpīn səvəi Profet Elisa nərmama həpik səməme nemhəien
skai ro tekīnraha kamharə ia tənə Isrel. Mətə Elisa rīpkō mhə irəha riti ruvehe
məmher. In ro Neman əpa iəmə Siria ruvehe məmher.”

²⁸ Nəpīn nərmama me ia nəkwai nimwəfwaki həregi nəgkiariien me nəha,
irəha pam niemaha rəpi irəha.

²⁹ Hæskæmter, mhækwætæmhiri Iesu, mhæsuæ in, mhæier ia taon sævænraha, mhæuvæn ia nîpæsegi tækuær sæ hæno taon sævænraha ikîn mæ tuhæsuæ irapw i.

³⁰ Mætæ Iesu ravæn amasan a ia kurkwanraha, mamevæn.

Iesu rækoui irapw nânîmwîn æræha ia iærmama riti

³¹ Iesu reiwaiu mevæn ia Kapaneam taon riti ia tænæ Kalili, nænæ ia Sapat ramahatæn nærmama.

³² Iræha hærkæri asori nari ia nahatænien sævænhi, ti næri næ mæ nægkiariien sævænhi nîskaiien sævæi Kumwesæn ramaræ iræ.

³³ Iærmama riti ia nækwai nimwæfwaki næha sævæi nækur Isrel nânîmwîn æræha ramaræ iræ. Iærmama næha rækwein æpwæmwîs mîni mæ,

³⁴ “Iesu iæmæ Nasaret! Ikuvehe mæ tiko næfe ia kîmaha? Ikuvehe mæ tikouraha kîmaha uæ? Iakukuræn ik. Ik iæmæ ikinan sævæi Kumwesæn.”

³⁵ Mætæ Iesu rînisse nânîmwîn æræha næha, mîni mæ, “Æpwæh nægkiariien, mier ia iærmama i.” Iæremhæ ro iærmama næha rîmwei ia kurkwanraha, mier iræ, mæpwæh nourahaien in.

³⁶ Nærmama me nænimenraha rier. Hæni pen ti nîræha me i mæ, “Næfe i nægkiariien? Iæmæ i rauvehi nasoriien mîne nîskaiien sæ ruku pen ti Kumwesæn, mægkiari m nânîmwîn æræha me mæ tuhæier ia iærmama, nænæ iræha hæier.”

³⁷ Kuriræ nægkiariien kani ia Iesu rier mevæn ia kwopun me pam ia tænæ næha.

Iesu romasan nærmama hæpîk sæmæme kamhemhæ

³⁸ Iesu rærer, mier ia nimwæfwaki næha sævæi nækur Isrel, mevæn muvnimwæ ia nimwæ sævæi Saemon. Kaka pran sævæi Saemon ramemhæ, mamækwiei fifa. Nænæ iræha hægkiari pen m Iesu tukwe.

³⁹ Iesu revæn mærer pen ipaka ti præn næha ia kwopun ramapri ikîn, mînisse nemhæien, nænæ nemhæien raraka iræ. Tækwætækwuni a præn næha rîskæmter, mînasui raka næveginien sænænraha.

⁴⁰ Næpîn meri ruvæivæ, nærmama pam kamhæuvehi iræha me nepwîn sæmæme nemhæien me sæpæmsæpæ kamharæ ia nîræha, hæuvehi iræha, mhæuvehe ti Iesu. Nænæ Iesu ræmrutæ rægîn mi ia nîræha kuatia kuatia, mo iræha pam hæuvehe mhæsanîn.

⁴¹ Næremhæ me mwi hæier ia nærmama hæpîk, mamhækwein æpwæmwîs mæ, “Ik Tîni Kumwesæn!” Mætæ Iesu rînisse iræha mæ tuhæpwæh nægkiariien, ti næri næ mæ iræha hæukuræn in mæ in Kristo.

Iesu ramævisau fwe ia nækwai nimwæfwaki me sævæi nækur Isrel

⁴² Næpîn rînamran, Iesu rier mevæn ia kwopun riti sæ nærmama hæiwæn ikîn. Nænæ nærmama kamhætui in. Næpîn hætoni, hokeikei mæ tuhænise in mæ træpwæh næpwæhien iræha.

⁴³ Mætæ in rîni pen ti nîræha i mæ, “Takamækeikei mevæn ia taon me nepwîn mwi, mævisau irapw nægkiariien amasan sæ ramægkiari ia nîtætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ. In i wok Kumwesæn rînærhi pehe iou tukwe.”

⁴⁴ Ro pen Iesu revæn mamævisau ia nækwai nimwæfwaki me sævæi nækur Isrel ia tænæ Jutia.

5

Iesu rækwein nærmama nepwîn mæ tuhækuriræ in

¹ Nəpɪn riti, nəpɪn Iesu ramərer ia nɪkare nui asori nəha Kenesaret, nərmama həpɪk housəsɪmwɪn pen irəha ipaka tukwe mə tuhətərig nəgkiariien səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu rətoni nɪtətə ouihi kəru krouəmɪk ia nɪkare nui. Nərmama səvəi nɪviiien nəmu me hənəpwəh irau, mamhaikuas ia net me səvənraha.

³ Nɪtətə ouihi mi nəha riti səvəi Saemon. Iesu rəputə irə, mərəs pen Saemon mə trarhɪr i pwəh ruveraha ouihi kwopti. Nənə Iesu rəkure ia nəkwai nɪtətə ouihi nəha, mɪnamahatən nərmama.

⁴ Nəpɪn rəgkiari pam, mɪni pen tɪ Saemon i mə, “Kɪmiaha tihəsua mhəuvən ia kwopun əmwhənɪmw, merukw irapw net me səkɪmiaha, mhəvi nəmu me nəpwɪn.”

⁵ Miregi Saemon rɪni mə, “Iərimənu. Kɪmaha iahəmwur meste rɪran mhəpkuvi mhə nəmu riti. Mətə tɪ nəri nə mə ikani pwəh iakevən mwi mherukw irapw net me səkɪmaha.”

⁶ Nəpɪn irəha həuvən mho iamɪnha irə, nəmu me həuvən pɪk ia net me səvənraha. Tɪ nəri nə mə nəmu me həpɪk anan net me səvənraha hənamək w əmsəmwerɪs.

⁷ Irəha həkwein nərmama səməme kamhəvi pəri nəmu me irəha mɪnraha fwe ia nɪtətə ouihi əpə mə tuhəuvehe mhasitu. Irəha həuvehe, həkɪ pen nəmu me ia nɪtətə ouihi mi səvənraha rukuə. Ipaka nɪtətə ouihi mi krouəmwhənɪmw.

⁸ Nəpɪn Saemon Pita rətoni, rɪnɪmwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mɪni mə, “Iərimənu. Evən isipwɪn tukw iou. Iou iəmə ərəha i.”

⁹ Pita rəgkiari iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə in mɪne nərmama me ia nəkwai nɪtətə ouihi səvənhi hətə nəmu me nəha həvi, mhətəni həpɪk anan. Nənimenraha rier.

¹⁰ Nənə Jemes mɪne Jon, tɪni Sepeti mi sə kamharəvi pəri nəmu irəhar Saemon, nəmrɪnrau mwi rier.

Mətə Iesu rɪni pen tɪ Saemon i mə, “Tikəpwəh nehekɪriien. Ik iərmama səvəi nɪviiien nəmu, mətə təkwtək wuni nəha mamevən tikuvi nərmama.”

¹¹ Nənə irəha həvi parei nɪtətə ouihi mi nəha, mhəpwəh pam narɪmnari me səvənraha, mhəkurirə Iesu.

Iesu ro iərmama riti nemhəien skai ro tekɪn ruvehe məsanɪn

¹² Nəpɪn riti Iesu revən ia taon riti. Iərmama riti ruvehe nemhəien skai ramo tekɪn mamouraha nɪpwran me pam. Nəpɪn rətoni Iesu, rɪmwei mɪnɪmwi irapw nənimen ia tɪprənə, mamase in mə, “Iərimənu. Mə rerɪm ragien, ko iko iou ikəmher?”

¹³ Nənə Iesu rosə pen rəgɪn, mɪrapi in, mɪni mə, “Rerɪk ragien. Tiko məmher.” Təkwtək wuni a nəmhien raraka ia iərmama nəha.

¹⁴ Nənə Iesu rɪnise in, mɪni mə, “Tikəpwəh nɪniiien nəfe iakɪno mik tɪ iərmama riti, mətə tikevən atukwatukw tɪ pris pwəh in rətoni nɪpwram mə rəmher. Tikuvei pen nəfe m Kumwesən sə Moses rɪmənɪ. Nərmama me tuhətəni həukurən mə nemhəien i ruvəiwən ia nɪpwram.”

¹⁵ Mətə nəgkiariien sə raməvisau Iesu rier mevən mwi ia kwopun me. Nənə nərmama həpɪk anan həuvehe ia kwopun kuatia mə tuhətərig in, mhəuvehe mwi mə truvehi raka nemhəien me səvənraha, mo irəha həuvehe mhəsənɪn.

¹⁶ Mətə ia nəpɪn me Iesu ramier mamevən ia kwopun me nərmama həiwən ikɪn maməfwaki.

Iesu ro iərmama riti nɪsun mi krouemhə ruvehe məsanɪn

¹⁷ Nəpɪn riti Iesu ramahatən nərmama me. Farisi me mɪne nahatən me səvəi Loa kamhəkure mamhətərig in. Irəha həməier ia Jerusalem mɪne rukwənu

me ia tənə Kalili mine tənə Jutia mhəuvehe. Niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia Iesu, nənə in ramo nərmama səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsanin.

¹⁸ Ia nəpin nəha nərmama nepwin həuvehi iərmama riti ramapri ia niməhan səvənhi nisun mi krouemhə. Hokeikei mə tuhəuvehi, mhəuvnimwə, mhəmri pen in ia nəmri Iesu,

¹⁹ Mətə həpkətə mhə suatuk riti ti nəri nə mə nərmama həpik anan. Ro pen irəha həputə ia təkure nimwə, mho ruei nimwə riti, mhəuvehi irapw iərmama nəha irau niməhan sə in ramapri irə, kroueiwau rouəmak ia nəmri Iesu ia kurkwanraha.

²⁰ Nəpin Iesu rətə nahatətəien səvənraha, in rini mə, “Iərman. Iakinenouenou raka noien ərəha me səim.”

²¹ Nəpin nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həregi nəgkariien nəha, hənəmərəs irəha me i mə, “Sin i iərmama i rani ərəha Kumwesən iamini? Kumwesən əpa rukurən nenouenouien noien ərəha me. Sin mwi rukurən noien?”

²² Mətə Iesu ruvəukurən raka nətərigien səvənraha, mini pen ti nirəha i mə, “Rəfo rerimiahā ramrhi iamini?”

²³ Nəgkariien mi sə pəku nəha riməru tukw iou ti ninien ti iərmama i nisun mi krouemhə: nəgkariien i mə, ‘Iakinenouenou raka noien ərəha me səim,’ uə nəgkariien i mə, ‘Ərer mavən?’

²⁴ Mətə iakokeikei mə kimiahā tihəukurən mə iou, Iəməti Iərmama, iakauvehi nasoriien ia tīprənə i. Iakukurən nenouenouien noien ərəha me.” Nənə Iesu rini pen ti iərmama sə nisun mi krouemhə mə, “Iakani pehe tukw ik i mə ərer, muvehi niməhan səim, mavən mamevən fwe imwam.”

²⁵ Təkwtəkwuni a iərmama nəha rərer ia nəmrinraha, muvehi niməhan səvənhi, mamevən fwe imwəni, maməgnəgini Kumwesən.

²⁶ Nərmama me pam hətoni, həhekir. Nənimenraha rier. Həuvehi utə nəghi Kumwesən, mamhəni mə, “Kwa kitaha i sənətoni narimnari me nepwin ipwet rusəpə.”

Iesu rəkwein Livae mə trukurirə in

²⁷ Kurirə irə Iesu rier mətəni iərmama riti sə kamərəku pen takis min. Nəghin nə Livae. Raməkure ia nimwə kamərəku pen takis ikin. Iesu rini pen tukwe in mə, “Kurirə iou.”

²⁸ Nənə in rəpwəh narimnari me pam səvənhi, miskəmter, mukurirə in.

²⁹ Kurirə irə Livae ro nəveginien asori ia nəkwai nimwə səvənhi sənəi Iesu. Nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama nepwin mwi həpik kamhani pəri nari irəha minrau.

³⁰ Nənə Farisi me mine nepwin mwi ia nirəha nahatən me səvəi Loa rerinraha ripkagien mhə. Həni pen ti nərmama me səvəi Iesu i mə, “Rəfo kimiahā hiamani nari kimiahā nərmama kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi?”

³¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama həsanin tuhətui tokta ti nəfe? Mətə nərmama kamhemhə kamhətui tokta.

³² Iou iapkuvehe mhə mə takəkwein nərmama atukwatukw me, mətə iakuvehe mə takəkwein nərmama ərəha me, mə irəha tuhəərəig ia noien ərəha me səvənraha.”

Noien vi ko ripkuvehe mhə mo kuatia irau noien ivis

³³ Nənə irəha həni pen ti Iesu i mə, “Nəpin ripik nərmama me səvəi Jon Paptəes həpwəh naniien nari ti nəfwakiien. Nərmama me səvəi Farisi me

irəha mwi kamho iam̄nhi. Mətə rəfo səim me nərmama me kamhəvegin mamhənimwi?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama ia nəveginien kamo ti narə viien səvəi iərman mine pran tuhaməkeikei mhani nari, mamhagien, ti nəri nə mə iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi ramarə irəha m̄nraha. Rīpkatukwatukw mhə mə tihəkeikei m̄nraha mə tuhəpwəh naniien nari ia nəp̄in nəha.

³⁵ Mətə rīpkuvehe ia nəp̄in sə tukuvehi raka iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi rīpkarə mhə mwi irəha m̄nraha. Ia nəp̄in nəha irəha tuhəpwəh naniien nari.”

³⁶ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti riwən ko reitehi raka nīpəri t̄inari vi m̄tiri tukuahag ia ruei t̄inari iv̄is. Tr̄ini m̄nuə ro iam̄nhi irə, trouraha t̄inari vi səvənhi, nənə nīpəri t̄inari vi ko rīpkrīp̄in amasan mhə ia t̄inari iv̄is səvənhi.

³⁷ Iərmama riti riwən ko rətəgi pen waen vi ia tiki waen tui me sə kino ia teki nən̄i. Tr̄ini m̄nuə ro iam̄nhi irə, waen vi trəse tiki waen tui me həsisi mhəp̄ruə. Nənə tiki waen tui me mine waen vi irau pəri trouərəha.

³⁸ Mətə waen vi tukətəgi pen ia tiki waen vi me.

³⁹ Nənə iərmama riti mwi riwən nəp̄in r̄inən̄imwi raka waen tui rokeikei mə trən̄imwi waen vi, ti nəri nə mə in rini mə, ‘Sə tui ramasan pik.’ ”

6

Iesu in Iərimənu səvəi Sapat

¹ Nəp̄in riti ia Sapat Iesu ravən maməpi simw̄in ia n̄imei wit me nepw̄in, nənə nərmama me səvənhi kamhesi raka tīpwe wit me, mamhəveri raka tek̄nraha ia rəginraha, mamhani kwənun̄in me. ² Mətə Farisi me nepw̄in hən̄i mə, “Rəfo kimiaha hiamo noien riti rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə tuko ia Sapat?”

³ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə ia Nəkukuə Ikinan nəfe Kig Tev̄it r̄ino fwe kupwən uə? Nəp̄in nukumhə ramahi in mine nərmama me səvənhi,

⁴ ruv̄nimwə ia nimwə səvəi Kumwesən, muvehi bred ikinan sə raməmak ia n̄ifatə. Rīpkatukwatukw mhə ia Loa səkitaha mə in tr̄eni bred nəha, pris me əpa həkurən naniien. Mətə Kig Tev̄it r̄eni, muvei pen mwi m nərmama me səvənhi hani”

⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou, Iəm̄ti Iərmama, iakamərimənu ia Sapat.”

Iərmama riti rəgin rərfe

⁶ Ia Sapat riti mwi Iesu ruv̄nimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, mama-hatən nərmama. Iərmama riti ia nəkwai nimwəfwaki nəha rəgin rərfe.

⁷ Nahatən me səvəi Loa mine Farisi me kamhətə amasan Iesu mə tuhətoni mə trəfo irə mine. Tr̄ini m̄nuə romasan iərmama nəha ia Sapat, tuhəni ərəha in tukwe.

⁸ Mətə Iesu ruv̄ukurən raka nətərigien səvənraha, m̄ini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Uvehe, mərəer ia kurkwai nərmama.” Iərmama nəha ruvehe, mərəer ia kurkwānraha.

⁹ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuə takəres kimiaha nari riti. Ratukwatukw ia Loa səkitaha mə ia Sapat tuko noien amasan uə tuko noien ərəha? Ratukwatukw mwi mə tukuvehim̄iru iərmama uə tukousi əpune in?”

¹⁰ Nəp̄in Iesu rəti ərari mətə pam raka irəha, mini pen ti iərmama sə rəgin rərfe mə, “Tiko m̄ivi atukw rəgin.” Nənə in r̄ivi atukw rəgin. Rəgin ruvehe mamasan mwi.

¹¹ Mətə nərmama me nəha niemaha rəpi pik irəha. Hənaməgkiari m̄inraha me, mamhəres mə tuhəfo ia Iesu.

Aposol me s̄əv̄ai Iesu Kristo

¹² Ia nəp̄in nəha Iesu rier mutə ia təkuār riti mə trəfwaki. In rəfwaki m Kumwesən nəp̄in pek̄in ia nəp̄in.

¹³ Nəp̄in rinamran, rəkwēin nərmama me s̄əv̄ənhi, nənə m̄ərpwi rəgin ia nepw̄in irəha pam twelef, m̄isegi pen nəgh̄inraha mə aposol me.

¹⁴ Nəgh̄inraha me i: Saemon (iəmə sə Iesu r̄isegi pen nəgh̄in sə vi mə Pita), m̄ine Antru piəvi Saemon, m̄ine Jemes m̄ine Jon, m̄ine Filip, m̄ine Patolomiu,

¹⁵ m̄ine Matiu, m̄ine Tomas, m̄ine Jemes t̄ini Alfeas, m̄ine Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia s̄əməme haməm̄wur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom),

¹⁶ m̄ine Jutas t̄ini Jemes, m̄ine Jutas Iskariot (iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama s̄əməme haməm̄wəki in).

Iesu ramahatən nərmama, mamomasan s̄əməme kamhemhə

¹⁷ Nənə Iesu m̄ine nərmama me nəha s̄əv̄ənhi heiwaiu pehe ia təkuār, mamhərer ia kwopun rətəni ik̄in irəha nərmama həp̄ik mwi s̄əv̄ənhi m̄ine nərmama həp̄ik mwi s̄əməme haməuku pen ia tənə Jutia m̄ine Jerusalem m̄ine ia n̄ikare t̄əs̄i ipaka ti taon mi nəha Taea m̄ine Saeton.

¹⁸ Irəha nəha həuvehe mə tuhətərig Iesu, mhəuvehe mwi mə in tro irəha s̄əməme nemh̄ien rarə ia n̄irəha həuvehe mhəs̄an̄in. Nənə s̄əməme nən̄imw̄in ərəha me kamhouraha irəha, Iesu romasan irəha.

¹⁹ Nərmama me pam hamousari mə tuhərap̄i in ti nəri nə mə nəgsen raku pen irə, mamō irəha pam həuvehe mhəs̄an̄in.

Iesu rəkwēin amasan ia nərmama nepw̄in, məkwēin ərəha mwi ia nepw̄in

²⁰ Nənə Iesu rəti pen mamətə nərmama me s̄əv̄ənhi, mini mə,

“K̄imiaha s̄əməme nautə s̄ək̄imiaha riwən rer̄imiaha tragien,
ti nəri nə mə n̄itətə sə Kumwesən ram̄ərim̄ənu irə s̄ək̄imiaha.

²¹ K̄imiaha s̄əməme nukumhə ramahi k̄imiaha ipwet m̄ine rer̄imiaha tragien,
ti nəri nə mə t̄ipw̄imiaha trəs̄isi.

K̄imiaha s̄əməme hiamasək ipwet m̄ine rer̄imiaha tragien,
ti nəri nə mə k̄imiaha tihar̄is.

²² Rer̄imiaha tragien nəp̄in nərmama tuhaməm̄wəki k̄imiaha,
uə tuhəpkəs̄eni mhə k̄imiaha mə k̄imiaha tihəuvehe m̄ho kuatia k̄imiaha m̄inraha,

uə tuhəni ərəha k̄imiaha, mhəni nəgh̄imiaha mə k̄imiaha n̄əremhə me,
ti nəri nə mə k̄imiaha nərmama me s̄əiou, Iou Iəm̄əti Iərmama.

²³ Ia nəp̄in nəha k̄imiaha tihagien, m̄ho tanis. Nərəkuien s̄ək̄imiaha rasori fwe ia neiai. Kaha kupwən me s̄əv̄ənraha hənō iam̄in̄ha irə ia profet me.

²⁴ Mətə k̄imiaha s̄əməme nautə s̄ək̄imiaha rasori trərəha anan tukumiaha,
ti nəri nə mə k̄imiaha hiəuv̄əvehi raka n̄im̄iruien s̄ək̄imiaha sə rim̄əru.

²⁵ K̄imiaha s̄əməme t̄ipw̄imiaha raməs̄isi ipwet m̄ine trərəha anan tukumi-
aha,

ti nəri nə mə nukumhə trahi k̄imiaha.

K̄imiaha s̄əməme hiamaris ipwet m̄ine trərəha anan tukumiaha,

ti nəri nə mə k̄imiaha tihəregi rərəha mhasək.

²⁶ Trərəha anan tukumiaha nəp̄in nərmama me pam kamhəni amasan k̄imiaha.

Kaha kupwən me səvənraha həno iamınha irə ia profet eikuə me.”

Iesu rini mə nərmama səvənhi tuhaməkeikei mhokeikei nərməpə me

²⁷ “Mətə iou iakani pehe tukumiaha i səməme hiamətərig ia nirak mə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, nənə mho noien amasan m nərmama səməme kamho noien ərəha m kimiaha.

²⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhəkwein amasan ia nərmama səməme kamhəkwein ərəha ia kimiaha, nənə mhəfwaki ti nərmama səməme kamhometə kimiaha.

²⁹ Trini minuə iərmama riti rəpwi nıkare nıkarpwım, tikuvei pen mwi nıkaren min. Trini minuə iərmama riti ruvehi raka səim kot, ramasan mə ikuvei pen mwi karkahu səim min.

³⁰ Trini minuə iərmama riti rəres ik nari riti, ikuvei pen min. Trini minuə iərmama riti ripeci raka narimnari me səim, tikəpwəh nəresien in mə tripeci pehe mwi.

³¹ Nəfe noien kimiaha hiokeikei mə nərmama tuho ia kimiaha, kimiaha mwi tiho ia nirəha.

³² Trini minuə kimiaha hiokeikei a nərmama me səməme hokeikei kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi hokeikei nərmama me səməme hokeikei irəha!

³³ Trini minuə kimiaha hio noien amasan mine nərmama səməme ho noien amasan m kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamho iamınha irə.

³⁴ Trini minuə kimiaha hiəuvei pen mane m iərmama riti sə hiətigite irə mə trərpwın pehe mwi m kimiaha, Kumwesən trəgnəgini kimiaha ti nəfe? Nəkur ərəha me irəha mwi kamhəuvei pen mane me minraha me mə tukərpwın pen tai mane atukwatukw minraha me.

³⁵ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhokeikei nərmama səməme haməmwəki kimiaha, mho noien amasan minraha, mhəuvei pen mane minraha, mhəpwəh nətərigien mə tihəuvehi nari riti rəmwhen ia tain. Kimiaha tiho iamınhi irə nənə nərəkuien səkimiaha trasori. Tukini mə Kumwesən sə rasori anan nıpwənətin me nə kimiaha ti nəri nə mə in ramo noien amasan m nərmama səməme həpkini mhə tanak tukwe mine nərmama ərəha me.

³⁶ Kimiaha tihaməkeikei mhəpi nərmama rəmwhen ia Tata səkimiaha raməpi irəha.”

Nəkiriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha

³⁷ “Kimiaha tihəpwəh nəkiriien nərmama ti noien ərəha me səvənraha, nənə Kumwesən trəpwəh nəkiriien kimiaha ti noien ərəha me səkimiaha. Tihəpwəh nəripwınien noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trəpwəh nəripwınien noien ərəha me səkimiaha. Tihenouenou noien ərəha me səvəi nərmama, nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkimiaha.

³⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhəriari pen narimnari me m nərmama, nənə Kumwesən trəriari pehe narimnari me m kimiaha. In truvei pehe rasori pik ia rəgimiaha rəmwhen ia iərmama rarigın pen ia tənəripw, mikiukiu irə meste ruvehe mukuər məsas. Trini minuə kimiaha hiəriari pen asori, Kumwesən trəriari pehe rasori m kimiaha. Mətə mə kimiaha hiəriari pen ouihi, in trəriari pehe m kimiaha rouihi.”

Noien atukwatukw

³⁹ Iesu rini mwi nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Rəfo, ko iərmama riti sə nənimen rıfwə ramiri pen iərmama riti mwi nənimen rıfwə ia suatuk sə trouesi? Tuko ro iamınhi irə irəu pəri krouivə irəpəw ia ruei tənə.

⁴⁰ Iərmama sə kamahatən in rīpkasori mhə ia iahatən səvənhi. Mətə mə kamahatən in keste rukurən pam nari, in trəmwhen ia iahatən səvənhi.

⁴¹ Rəfo ikamətə nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam, mətə ipkətə mhə nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem?

⁴² Trīni mīnuə nīpəri nei asori raməmak ia nənimem, rəfo iakamīni pen ti piam mə, ‘Piak, əseni iou pwəh iakiskəri raka nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nənimem?’ Ik iərmama sə ikamo kəuətkəsua tikaməkeikei mukupwən muvehi raka nīpəri nei asori sə raməmak ia nənimem, kurirə irə ikətə amasan nari mə tikiskəri raka nīmwəkmwəki nei sə raməmak ia nəmri piam.

⁴³ Nei amasan riti riwən rukuə kwənkwai nei ərəha. Rəmwhen a mwi nei ərəha rəpwəh nukuəien kwənkwai nei amasan.

⁴⁴ Nərmama hətə sas ia nei me ia kwənkwanraha. Kīpkesi raka mhə kwənkwai niemis ia rəhi, uə kwənkwai krep ia nəkwus ərəha.

⁴⁵ Rəmwhen a mwi iərmama amasan rani irapw nəgkiariien amasan ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien amasan. Iərmama ərəha rani irapw nəgkiariien ərəha ti nəri nə mə rerin rukuər ia nətərigien ərəha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama raməgkiari, ramīni irapw a nəfe nətərigien rerin rukuər irə.”

Iərmama kəru sə krauvrhəkin nīmwə

⁴⁶ “Rəfo kīmiaha hiaməkwein iou mə ‘Iərimənu, Iərimənu,’ mətə hiəpwəh noien nəfe iakini pehe tukumiaha i?

⁴⁷ Iərmama sə ruvehe tukw iou, mīregi nəgkiariien me səiou, mamō nəfe iakiməni, pwəh iakini irapw noien səvənhi tukumiaha.

⁴⁸ In rəmwhen ia iərmama sə raurvhəkin nīmwə səvənhi. In reri ruə rəmwhenimw, məmri nəri sə nīmwə trərer pen irə ia kəruətərei. Nəpin nesən asori rauər, iapiwən raiu muvehe meri nīmwə nəha mətə ko rīpkikiukiū mhə irə, ti nəri nə mə iərmama nəha rīməuvrhəkin amasan nīmwə nəha.

⁴⁹ Mətə iərmama sə rīregi nəgkiariien səiou, məpwəh noien narimnari me iakiməni, rəmwhen iərmama sə ruvrhəkin nīmwə səvənhi ia təkure tīprənə, mətə rīpkəmri pen mhə nari sə raməkwtəmhiri əknekīn nisui nīmwə. Nəpin iapiwən raiu muvehe meri nīmwə nəha, təkwtəkwuni a nīmwə nəha rīmwei. Nənə nəpin rīmwei irə, ruvehe mərəha pam.”

7

Iaruagən riti səvəi nəkur Rom rahatətə pərhien ia Iesu

¹ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien me nəha ti nərmama, revən mapirapw ia taon nəha Kapaneam.

² Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha ikīn in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Səvənhi fwe iərmama sə ramo tukwini nari min. In rokeikei pīk iərmama nəha, mətə ramemhə na tremhə.

³ Nəpin iaruagən nəha rīregi kani mə Iesu ruvəuvehe, rərhi pen nəmə asori me nepwīn səvəi nəkur Isrel həuvən mə tuhəres in mə ko ruvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari min rəsənīn.

⁴ Nəpin irəha həuvehe ti Iesu, kamhase in, mamhəni mə, “Ramasan mə tikasitu ia iəmə nəha

⁵ ti nəri nə mə in rokeikei pīk kitaha nəkur Isrel. Iəmə nəha in nəha rīməuvei pehe mane masitu ia kīmaha iahəuvrhəkin nīmwəfwaki səkimaha ia kwopun i.”

⁶ Nənə Iesu rukurirə irəha.

Nəpin ruvehe ipaka ti nīmwə nəha, iaruagən nəha sə in rasori ia naruagən me irəha pam hantret rərhi pen in me nepwīn həuvən, mhəni pen ti Iesu i mə,

“Iərimənu. Tikəpwəh nəmwurien iamīnhi. Rīpko mhə iou iəmə amasan riti. Iapkwəwhən mhə mə tikuvehe, muvniwə ia niwə səiou.

⁷ Ro iamīnhi irə iou iakregi mə ko iou iapkuvehe mhə tukw ik. Mətə tikini a nəkwam pwəh səiou iotukwininari ruvehe məsanin.

⁸ Iou mwi iərmama riti iakamarə tegin nəmə asori me. Naruagən me nepwīn mwi kamharə tegin iou. Nəpīn iakini pen ti riti mə ‘Evən,’ in trevən. Nəpīn iakini pen ti riti mwi mə ‘Uvehe,’ in truvehe. Nəpīn iakini pen ti iərmama sə ramo tukwini nari miou mə ‘O nəri,’ in tro.”

⁹ Nəpīn Iesu riregi nəgkiariien nəha, rərkərinari ia iəmə nəha, muvsini mətoni nərmama səməme kamhəkuriə in, mīni mə, “Iakani nīpərhienien tukumiaha i mə iou iapkətə raka mhə iəmə Isrel riti nahatətəien səvənhi riskai rəmwhən ia nahatətəien səvəi iəmə Rom i.”

¹⁰ Nənə nəpīn nərmama me nəha iarugən nəha rərhi pen irəha hərərig mhəpirapw ia niwə səvənhi, hətoni iərmama sə ramo tukwini nari min rīnəsānīn.

Iesu rəsūpwiri iəkunouihī riti sə ruvāmhə

¹¹ Kurirə irə nəpīn ouihī a rukurau Iesu revən fwe ia taon riti nəghin nə Naen. Nərmama səvənhi me mīne nərmama nepwīn mwi həpik həkuriə in.

¹² Nəpīn Iesu ruvehe ipaka ti kwəruə asori səvəi taon nəha, rətoni nərmama kamhəier irə, mamhəuvehi iəkunouihī riti sə remhə, mamhəuvən mə tuhənīmwi. Mama səvəi iəkunouihī nəha tīni riti mwi rīwən. Səvənhi iərman ruvāmhə raka, məpwəh in. Nərmama həpik ia taon nəha kamhəkuriə prən nəha.

¹³ Nəpīn Iərimənu səkitaha rətə prən nəha, rerin rərkwəpīr tukwe. Nənə in rīni mə, “Prən i, tikəpwəh nasəkien.”

¹⁴ Nənə Iesu revən ipaka, mīrapi nīkoukau səvəi iəkunouihī nəha. Nərmama səməme kamhəuvehi hərəer. Nənə Iesu rīni mə, “Iəkunouihī i! Iakini pehe tukw ik i mə tiko mərer!”

¹⁵ Nənə iəkunouihī nəha sə remhə riskəmter, məkure, mīnaməgkiari. Nənə Iesu ruvehi in, muvei pen m mama səvənhi.

¹⁶ Nərmama me pam hətoni həkəkīr, mhəgnəgini Kumwesən, mhəni mə, “Profet asori riti ruvəier pehe tukutaha.” Nənə irəha hənī mwi mə, “Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehimīru nərmama me səvənhi.”

¹⁷ Nənə nəgkiariien sə raməvisau nəri nəha Iesu rīno ruviris mevən ia kwopun me pam ia tənə Jutia mīne kwopun me nepwīn mwi ipaka ti tənə nəha.

Jon Paptāes rərhi pen nərmama nepwīn həuvən mhətoni Iesu

¹⁸ Nərmama me səvəi Jon Paptāes həvisau pen narimnari me pam i min. Nəpīn Jon riregi,

¹⁹ rəkwein səvənhi iərmama kəru krouvehe tukwe. Nənə in rərhi pen irau krouevən ti Iərimənu səkitaha mə trouəres in mə, “Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə rīpko mhə ik i rosi kīmaha tahətui səpə iti uə?”

²⁰ Nəpīn iəmə mi nəha krouvehe ti Iesu, krouni mə, “Jon Paptāes rərhi pehe kīmrau iarouvehe mə trouəres ik mə, ‘Ik i in i profet kupwən me kamhəni ik mə tikuvehe uə rekəm? Mə rīpko mhə ik i rosi kīmaha tahətui səpə iti uə?’ ”

²¹ Ia nəpīn nəha Iesu raməkoui irapw nemhəien me səpəmsəpə mīne nənimwīn ərəha me ia nərmama həpik, mamō irəha həuvehe mhəsānīn. Nərmama həpik nənimenraha rīfwə in ro irəha hətui mhətə nari.

²² Nənə in rini pen ti iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau mə, “Kimirau tirouevən rouni pen ti Jon i nəfe irouregi rouətoni. Nərmama me nəmrinraha rifwə hətui mhətə nari, səməme nisunraha rərfe həvi atukw i mhavən. Nərmama nemhəien skai ro tekınraha həuvehe mhəmher, səməme nəkwəregınraha ruvisimw rəkwag həregi nari. Nərmama me nepwin səməme kupwən həuvamhə, təkwəkəwuni nəha həuvəmıru mwi. Nənə nərmama nautə səvənraha riwən kaməvisau nəgkiariien amasan minraha.

²³ Iərmama sə ramətə iou trini minuə in ripkimwei mhə ia nahatətəien səvənhi ti nari riti iakamo rerin tragien.”

²⁴ Nəpin iəmə mi nəha Jon rərhi pen irau krouərıg rouevən, Iesu rinaməgkiari ia Jon, minamini pen ti nərmama me i mə, “Fwe kupwən kimiaha hiəier ia taon me mine rukwənu me mhəuvən ia kwopun akwesakwes ikin mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rəmwhen ia kwənkwai nig ripkərer atukwatukw mhə nəpin mətəgi rauini? Rekəm.

²⁵ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Iərmama riti sə rauvei pen tinari amasan me? Rekəm. Nərmama səməme kamhəuvei pen tinari amasan me, mamharə ia narəien sə riməru, irəha fwe ia nimwə me səvəi kig me.

²⁶ Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə nəfe? Profet riti? Ouəh, nipərhiénien. Kimiaha hiəier mhəuvən mə tihətə profet riti. Mətə iakani pehe tukumiaha i iəmə i in rasori məpi raka profet.

²⁷ In iərmama sə Nəkukua İkinan raməgkiari irə nəpin rini mə, ‘Ətə ro, takərhi pen iərmama sə trəgkiari tukwini səiou, in trukupwən ia niram mevən, məpərhi səim suatuk.’

²⁸ İakani nipərhiénien tukumiaha i mə nərmama me sə nipran me hərəhi irəha ia tıprənə i riti riwən rasori məpi raka Jon. Mətə nərmama me pam ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə sə in reiwaiu anan ia nirəha in rasori məpi raka Jon.”

²⁹ Nəpin nərmama əpnəpen me mine nərmama səməme kamərəku pen takis minraha həregi nəgkiariien i, həni mə Kumwesən in ratukwatukw. Irəha həni iamınhi irə ti nəri nə mə Jon rino raka pəptaes ia nirəha.

³⁰ Mətə Farisi me mine nahatən me səvəi Loa hənəpwəh nəsenien mə Jon tro pəptaes ia nirəha. Ro iamınhi irə irəha hənəpwəh suatuk sə Kumwesən riməni mə irəha tuhesi pen.

³¹ Iesu rarə mini mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen noien səvəi nərmama ipwet mine? Noien səvənraha rəfo?

³² Irəha həmwhen ia nəkwərəkəwərha kamhəkure ia kwopun kamapir ikin, mamhəkwein pen ia irəha me nepwin mə, ‘Kimaha iahani nipu səvəi nəgienien tukumiaha, mətə kimiaha hiəpko mhə tanis. İahani nipu səvəi nemhəien, mətə kimiaha hiəpkəsək mhə.’

³³ İakani iamınhi irə ti nəri nə mə Jon Pəptaes riməuvehe, mipkəni mhə nari, məpwəh nənimwiien waen, nənə kimiaha hiaməni mə, ‘İəremhə rarə irə.’

³⁴ İou, İəməti Iərmama, iakiməuvehe, maməni nari, mamənimwi rəmwhen a ia kimiaha, nənə kimiaha hiaməni mə, ‘Hətə ro iəmə nəha, in raməni pik nari, mamənimwi mamakonə i, mamavən pəri irəha nərmama səməme kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwin mwi!’

³⁵ Mətə nərmama səməme kamhesi pen nukurəniénien səvəi Kumwesən kamho noien amasan me. Noien amasan me nəha kamhahatən pen mə nukurəniénien nəha ro nipərhiénien.”

Præn æræha riti

³⁶ Næp̄in riti Farisi riti ræres Iesu mæ truvehē mæni nari irau min. Ro pen Iesu revæn muvnm̄wæ ia nimwæ sævai Farisi næha, mækure mæ træni nari.

³⁷ Ia taon næha pran riti sæ ramo noien æræha. Næp̄in r̄iregi mæ Iesu ramæni nari fwe nækwai nimwæ sævai Farisi næha, ruvehi senta mevæn fwe ik̄in. Senta næha ramæmak ia nækwai potel riti k̄ino ia kærūætereī nægh̄in næ alapasta.

³⁸ Præn næha revæn mærer ia tækutai Iesu ipaka ti nisun mi, mamasæk. Nise nænimen rætæg pen ia nisui Iesu mi krouæpwt̄ig. Nænæ reiwaiu muvei pen nimwai nukwænen, mirai raka i, makei m nisun mi, mahakwi nisun mi ia senta.

³⁹ Næp̄in Farisi næha sæ rækwein Iesu mæ træni pæri nari irau min rætæ præn næha, rer̄in ramrhi mæ, “Kamo iæmæ næha in profet pærhien, ko rukuræn mæ næfe næha pran ramrapi in. Kwa pran sæ ramo noien æræha.”

⁴⁰ Nænæ Iesu r̄ini pen tukwe in mæ, “Saemon, iou iakuæ tak̄ini nari riti tukw ik̄ i.”

Miregi Saemon r̄ini mæ, “Ni pehe ro iahtæn.”

⁴¹ Miregi Iesu r̄ini mæ, “Iæmæ asori riti ruvei pen mane m iærmama kæru mæ ti næp̄in riti krouæp̄w̄in pen min. Kaon sævai riti silin k̄ino ia silva iræha pam faef hantret. Nænæ kaon sævai riti silin k̄ino ia silva iræha pam fifti.

⁴² Iærmama mi næha riskai ti nirau ti nærp̄w̄in penien min. Ro pen iæmæ asori rærai raka kaon sævænrau m̄ini mæ irau trouæp̄wæh nærp̄w̄inien. Tuko ro iam̄in̄ha iræ sin næha ia iærmama mi næha trokeikei pik̄ iæmæ asori næha?”

⁴³ Miregi Saemon r̄ini mæ, “Rosi sæ næha sæ kaon sævænhi rasori nænæ iæmæ asori rærai raka.”

Miregi Iesu r̄ini pen tukwe in mæ, “Nækiriien sæim ratukwatukw.”

⁴⁴ Nænæ in ruvsini, mæti pen mætæ præn næha, m̄ini pen ti Saemon i mæ, “Ikætæ præn i? Næp̄in iak̄im̄uvm̄wæ pehe ia nimwæ sæim, ipkaikuas mhæ ia nisuk mi ia nui, mætæ præn i raikuas ia nisuk mi ia nise nænimen, mirai raka ia nimwai nukwænen.

⁴⁵ Ik̄ ipkakei mhæ miou, mætæ næp̄in iakuvnm̄wæ pehe, præn i rinamakei m nisuk mi, mæp̄wæh nap̄wisien.

⁴⁶ Ik̄ ipkahakwi mhæ nukwænek ia oel, mætæ præn i rahakwi nisuk mi ia senta.

⁴⁷ Ro iam̄in̄hi iræ iakani pehe tukw ik̄ i mæ noien æræha me r̄ip̄ik̄ præn i r̄ino iou iak̄inenouenou raka. Ro pen in rokeikei pik̄ iou. Mætæ iærmama sæ r̄ip̄ko pik̄ mhæ noien æræha tr̄ini m̄inuæ iakenouenou noien æræha me næha sævænhi iærmama næha ko in r̄ip̄kokeikei pik̄ mhæ iou tukwe.”

⁴⁸ Nænæ Iesu r̄ini pen ti præn i mæ, “Iak̄inenouenou raka noien æræha me sæim.”

⁴⁹ Nænæ nærmama me næha sæmæme kamhani pæri nari iræha min, kænamhæni pen ti niræha me i mæ, “Sin i iærmama i rukuræn nenouenouien noien æræha me iam̄in̄hi?”

⁵⁰ Mætæ Iesu r̄ini pen ti præn i mæ, “Nahatætæien sæim ruvævehim̄iru ik̄. Evæn. Næmærinuien traræ tukw ik̄.”

8*N̄ipran sæmæme kamhasitu ia Iesu*

¹ Kuriræ iræ næp̄in ouih̄i a rukurau, Iesu ramevæn ia taon me mine rukwænu me, mam̄ini irapw nægkiariien amasan sæ ramævisau nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ. Nærmama sævænhi twelef

² mine nipran me nepwin mwi kamhækurirə in. Fwe kupwən Iesu rinomasan nipran me nəha, məkoui irapw nənimwin ərəha me ia nepwin, muvehi raka nemhəien me ia nepwin. Nəghinraha me i: Meri sə kaməkwein mwi nəghin nə mə Maktala, pran nəha Iesu rinəkouï irapw nəremhə sefen irə;

³ nənə Joana, pran səvəi Jusa, iəmə asori riti sə ramowok ipaka ti Herot; nənə Susana, mine nipran me həpik mwi səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me ia mane me səvənraha, mamhəuvei pen m Iesu mine nərmama me səvənhi mə trasitu ia nirəha.

Lərmama sə ruini nuni nari me ia nəmhien səvənhi

⁴ Nərmama həpik anan həier ia taon me pam ia kwopun nəha, mhəuvehe ti Iesu. Nəpin hənəusəsimwin raka irəha me, in rini nusipekinien riti ti nirəha i minuə,

⁵ “Lərmama riti revən mə truini nuni nari me ia nəmhien səvənhi. Nəpin rauini pen nuni nari me, nuni nari me nepwin həsas pen ia suatuk, nənə nərmama havən ia nirəha, menu me ia niməgouəgou həuvehe mhani pam.

⁶ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouihi ikin. Həuverə mətə ti nəri nə mə nui riwən haukei pam.

⁷ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rəuviris ikin. Nənə nəkwus ərəha me həuviris mhəuvehe mhəusəman pam irəha.

⁸ Nənə nuni nari me nepwin həsas pen ia tīprənə amasan, mhəutə, mhəukuə kwənkwan hantret.”

Nəpin Iesu rini pam nəgkariien me nəha, rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Lərmama sə nəkwəregin rarə ti niregiiien nari traməkeikei mətərig amasan.”

Iesu rini irapw nipwrai nusipekinien nəha

⁹ Nəpin nərmama me səvəi Iesu həres pen in mə nəfe nipwrai nusipekinien nəha,

¹⁰ in rini mə, “Kimiaha nərmama me səiou kinəsevər ia suatuk tuku-miaha hiəukurən narimnari me i ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə hənamərkwafə fwe kupwən. Mətə nərməpə me kamhəregi iakaməgkiari ia narimnari me nəha iakausipekin a irə. Iakamo iamini irə mə ‘irəha tuhətə, mətə tuhəpwəh nətəien mhəukurən.

Irəha tuhəregi, mətə tuhəpkregi mhə mhəukurən.’

¹¹ Nənə nipwrai nusipekinien i iakiməni ro iamini irə. Nuni nari in nə nəgkariien səvəi Kumwesən.

¹² Səməme həsas pen ia suatuk həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkariien səvəi Kumwesən. Nəpin həuvəregi raka Setan ruvehe, muvehi raka nəgkariien nəha ia nətərigien səvənraha, kamo irəha həni nipərhienien irə nənə Kumwesən ruvehimiru irəha.

¹³ Nənə səməme həsas pen ia təkure kəpwier tīprənə rouihi ikin həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkariien səvəi Kumwesən, nənə mhəuvehi, mhəgien tukwe. Mətə nəgkariien nəha ripkeiwaiu amasan mhə ia rerinraha rəmwən ia nuai nei me. Irəha tuhəni nipərhienien irə nəpin ouihi a. Nəpin narimnari me tuhəuvehe mho nəmisəien minraha mə tro mətə sas ia nəhatətəien səvənraha, irəha həmwəi.

¹⁴ Nənə səməme həsas pen ia tīprənə nəkwus ərəha rəuviris ikin həmwən ia nərmama səməme həregi nəgkariien nəha, mətə nəpin irəha kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, kamhətərig pik ti narimnari me səvəi tīprənə i rəmwən ia mane mine nəfe m nəfe mwi irəha hokeikei mə tuhəuvehi mhəregi ramasan irə ia nimiruien səvənraha. Nətərigien me nəha həuviris ia rerinraha, həuvehe, mhəusəman nəgkariien səvəi Kumwesən. Nənə nəgkariien nəha rəpwəh nukuəien.

¹⁵ Mətə səməme həsas pen ia tıprənə amasan irəha nəha həmwəhen ia nərmmama səməme həregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mhəkwtəmhiri ia rerınraha sə ratukwatukw mamasan. Irəha həkwtəmhiri əknekın mamhəuvən nənə mhəukuə.”

Iesu rəgkiari ia laet sə kousəman

¹⁶ “Iərmama riti riwən ko rihiai pen napw ia laet məuiui ia nari riti uə rukurei pen kwopun afafa ikın. Mətə traməkeikei mukurei utə i ia nari sə kakurei utə laet irə mə nərmmama tuhətoni raməhiapw nəpın həuvnimwə pehe.

¹⁷ Rəmwəhen a mwi narimnari me pam səməme hamərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme haməmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

¹⁸ Ro iamınhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətərig amasan ia nəfe hiamregi ti nəri nə mə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvei raka pam tukwe.”

Mama səvəi Iesu mine piəvi Iesu me

¹⁹ Ia nəpın nəha piəvi Iesu me mine mama səvənhi həuvehe mə tuhətə in, mətə ko həpkəuvən mhə ipaka tukwe ti nəri nə mə nərmmama me həpik.

²⁰ Ro pen nərmmama me həni pen ti Iesu i mə, “Səim mama mine piam me kamhərer fwe iruə. Irəha hokeikei mə tuhətə ik.”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nərmmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəfe rani irəha nə səiou mama mine piak me.”

Iesu rinise nimətagi asori

²² Nəpın riti Iesu rəputə ia nitətə ouihi irəha nərmmama me səvənhi, rini pen ti nirəha i mə, “Pwəh səuvən mhəpi simwın pen fwe ia nıkare nui asori.” Ro pen həvi nivən, mənəmhəuvən.

²³ Nəpın kamhaiu ia nitətə ouihi mamhəuvən, Iesu revən mapri. Nimətagi asori reiwaiu ia nəkwai nui asori nəha, nitətə ouihi səvənraha rinakuər ia nui, na tuhəmwəhenimw.

²⁴ Nərmmama me səvəi Iesu həuvən, mhəsəwpwiri in, mhəni mə, “Iərimənu. Iərimənu. Na tsəmwəhenimw!”

Iesu rərer minise nimətagi mine peiau peiau asori me, nənə heiwaiu mhəiwən. Narimnari me həuvehe mhəmərinu.

²⁵ Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nahətətəien pəku səkimiaha?”

Mətə irəha həhekır. Nənimenraha rier. Kamhəni pen ti nirəha me i mə, “Nəfe nəha iərmama? Raməgkiari m nimətagi mine nui krauo nəkwān!”

Iesu rəkoui irapw iəremhə ia iəmə Karasa riti

²⁶ Irəha həier ia tənə Kalili, mhaiu ia nitətə ouihi nəha, mhəpi simwın ia nui asori, mhəuvən ia tənə səvəi nəmə Karasa.

²⁷ Nəpın Iesu ruvarei, iərmama riti ia taon riti fwe ikın ruvehe tukwe. Iərmama nəha nəremhə me kamharə irə. Nəpın ripik ripkarkahu mhə tinari, mipkapri mhə mwi ia nəkwai nimwə səvənhi, mətə ramarə ia kwopun kanimwi nərmmama ikın.

²⁸ Nəpın iərmama nəha rətə Iesu, rasək əpwəmwis, muvehe minimwi nukurhun mi ia nənimen, məgkiari asori mini mə, “Iesu, Kumwesən sə rasori anan tini nə ik. Ikuvehe mə tikəfo iou irə? Iakase ik tikəpwəh noien nəmisəien miou.”

²⁹ Nənimwɪn ərəha nəha raməgkiari iamɪnhi irə, ti nəri nə mə Iesu ruvəni pen raka tukwe in minuə trier ia iərmama nəha. (Nəpɪn me rɪpɪk nənimwɪn ərəha nəha rɪnəkwtəmhiri iərmama nəha. Nərmama hənərihi rəgɪn mi mine nisun mi ia jen me, mhərəer tukuahag in, mətə in rəvi əmwesi jen me, iəremhə rəkoui pen in revən ia kwopun akwesakwes ikin.)

³⁰ Nənə Iesu rəres in mə, “Nəghim sin?”

Miregi rini mə, “Iou nəghik Nəkuər.” In rini iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəremhə me həpɪk həməuvnimwə ia reri iərmama nəha.

³¹ Nənə nəremhə me nəha hase Iesu mə trəpwəh nərhi penien irəha həuvən ia nɪpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

³² Mətə toue pɪkə me həpɪk kamhərku ia kwopun nəha. Nəremhə me hase Iesu mə trəsəni irəha həuvnimwə ia rərɪnraha. Ro pen Iesu rəsəni irəha.

³³ Nənə nəremhə me həier ia iərmama nəha, mhəuvnimwə ia reri pɪkə me. Pɪkə me haiu, mheiwaiu ia nəpatu, mhəsas pen ia təmwei nui asori, mhəmwhenimw.

³⁴ Nəpɪn nərmama səməme kamhətui ti pɪkə me hətoni, hap, mhəni irapw ia taon səvənraha mine rukwənu me.

³⁵ Nənə nərmama me həier mhəuvən mə tuhəspau i mə rəfo. Nəpɪn həuvehe ti Iesu həti pen mhətoni iərmama nəha nəremhə me həməier irə, rarkahu, maməkure irapw ia nisui Iesu, nətərigien səvənhi rɪnəmāk amasan. Irəha hətoni həhekɪr.

³⁶ Nənə səməme hənətoni nəri nəha, həni irapw ti nərmama me i mə iərmama nəha rɪnəfo muvehe məsanɪn.

³⁷ Nənə nəkur Karasa səməme kamharə ipaka ti kwopun nəha həres Iesu mə trəpwəh irəha mamevən ti nəri nə mə həhekɪr pɪk anan. Ro iamɪnhi irə in rəputə ia nɪtətə ouihi mə trɪrəriɡ.

³⁸ Iərmama sə nəremhə me həməier irə rase in mə trəsəni in pwəh revən irau min. Mətə Iesu rərhi pen i ramevən, mini mə,

³⁹ “Tɪkrəriɡ mevən fwe imwam, mini irapw narimnari me i Kumwesən rɪno mik.” Nənə iərmama nəha revən ia kwopun me pam fwe ia taon səvənhi, mamɪni irapw narimnari me nəha Iesu rɪno min.

Pran sə rɪrapi tɪnari səvəi Iesu mine prən ouihi səvəi Jaeras

⁴⁰ Nəpɪn Iesu rɪrəriɡ pehe mwi ia nɪkare nui asori, nərmama me həuvən tukwe. Rərɪnraha rəgɪen ti nəri nə mə kamheitenhi in.

⁴¹ Iərmama riti fwe ikin nəghɪn nə Jaeras. In iəmə asori riti səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ruvehe mɪnimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mamase in mə truvehe ia nimwə səvənhi,

⁴² ti nəri nə mə prən ouihi səvənhi ramemhə na tremhə. Prənouihi nəha səvənhi in əpa kuatia. Nuk səvənhi ipaka reste twelef.

Nəpɪn Iesu ravən mamevən, nərmama həpɪk həukuraukurau irə.

⁴³ Pran riti nəha ikin ruvehe ramemhə ia nemhəien səvəi nɪpran. Nemhəien nəha rɪnarə rərɪn irə muvehi nuk twelef. In rɪnouraha pam mane səvənhi ia tokta me, mətə iərmama riti riwən ko ro in rəsənɪn.

⁴⁴ Prən nəha rukurirə Iesu, muvehe, mɪrapi nusvenhi tɪnari səvənhi. Təkwtəkwni a mwi nimwapw rama, nemhəien səvənhi ro sampam.

⁴⁵ Nənə Iesu rini mə, “Sin nəha rɪrapi iou?”

Miregi nərmama pam həni mə rɪpko mhə irəha. Nənə Pita rini mə, “Iərimənu. Nərmama həpɪk kamhərəer kurkurau ik, mamhəsɪgɪəsɪgɪ ik.”

⁴⁶ Mətə Iesu rini mə, “Rekəm. Iakukurən mə iərmama riti rɪrapi iou. Iakregi nəgsek rier ia nirak, mevən mo nari riti.”

⁴⁷ Nənə nəpɪn prən nəha rətoni mə ko in rɪpkərkwafə mhə, ruvehe mamətəmnɪmwɪn, mɪnɪmwɪ nukurhun mi ia nəmri Iesu, mɪni irapw ia nəmri nərmama me pam mə in rɪrapi Iesu ti nəfe mɪne rɪnəfo məsanɪn akwauakw.

⁴⁸ Nənə Iesu rɪni pen ti prən i mə, “Nərɪk, nahatətəien səim rɪno raka ik ikuvehe məsanɪn. Evən. Nəmərɪnuɪen trarə tukw ik.”

⁴⁹ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, iərmama riti ruku pen ia nɪmwə səvəi iəmə asori nəha Jaeras, muvehe mɪni mə, “Səim prən ouɪhi ruvəmhə raka. Ramasan mə ikɪni pen ti iahatən i mə in trəpwəh pehe.”

⁵⁰ Mətə nəpɪn Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, rɪni pen ti Jaeras i mə, “Tikəpwəh nehəkɪriən, mɪni a nɪpərɪhɪenɪen ia nɪrak, nənə prən ouɪhi səim trəsənɪn.”

⁵¹ Nəpɪn Iesu rapirapw ia nɪmwə səvəi Jaeras, rɪpkəsəni mhə nərmama me pam mə tuhəuvnɪmwə irəha mɪn, mətə rəsəni əpa Pita mɪne Jon mɪne Jemes mɪne tata mɪne mama səvəi prən ouɪhi nəha.

⁵² Nərmama me pam kamhasək mamhəkweɪn əpwəmwi s ti prən ouɪhi nəha, mətə Iesu rɪni mə, “Rəfo kɪmɪaha hɪamasək? Prənouɪhi nəha rɪpkəmhə mhə, mətə ramapri a.”

⁵³ Irəha həregi harɪs ia Iesu. Irəha həukurən mə prən ouɪhi nəha ruvəmhə raka.

⁵⁴ Mətə Iesu ruvehi rəgi prən ouɪhi nəha, mɪni mə, “Prənouɪhi, ərer.”

⁵⁵ Nənə nɪmɪruɪen səvənhi ruvehe. Təkwtəkwi a mwi rɪskəmter. Nənə Iesu rɪni mə tukuvei pen nəvegɪniən mɪn pwəh rəni.

⁵⁶ Tata mɪne mama səvəi prən ouɪhi nəha nənɪmenrau rier, mətə Iesu rɪnise pen ti nɪrau i mə trouəpwəh nɪniən ti iərmama riti nəfe in rɪno.

9

Iesu rərhi pen nərmama səvənhi twelef mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Iesu rəkweɪn nərmama səvənhi twelef həuvehe mhousəsimwɪn irəha me. Nənə in ruvei pen nɪskaiien mɪnrəha. Ia nɪskaiien nəha irəha həukurən nɪfi rakaien nemhəien me ia nərmama. Nənə in ruvei pen mwi nasoriien mɪnrəha. Ia nasoriien nəha irəha həukurən nəkouɪ irapwɪen nəremhə me pam.

² Nəpɪn Iesu ruvei pen pam, rərhi pen irəha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənu irə, nənə mho nərmama səməme kamhemhə həuvehe mhəsənɪn.

³ In rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha tihəpwəh nuvehɪien narɪmnari me səvəi suatuk səkɪmɪaha rəmwhen ia kaskɪn, uə tənərɪpw, uə nəvegɪniən, uə mane. Kɪmɪaha tiharkahu ia karkahu kuatia a.

⁴ Nəpɪn tihəuvən ia kwopun riti, nənə mhəuvnɪmwə ia nɪmwə riti, nɪmwə nə in nə tiharə irə meste hɪəier ia kwopun nəha.

⁵ Trɪni mɪnuə hɪəuvən ia taon riti, mətə nərmama me ikɪn həpkəsəvər mhə ia rerɪnrəha tukumɪaha, nəpɪn hɪəier ia taon səvənraha, tihounouini raka nɪməkwrur ia nɪsumɪaha ti nahatən penien mə irəha həno noien ərəha.”

⁶ Nənə nərmama me twelef səvəi Iesu həier, mhəuvən ia rukwənu me, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan, mamho nərmama səməme kamhemhə ia kwopun me pam həuvehe mhəsənɪn.

Herot raməgkiari ia Iesu

⁷ Herot, iəmə Rom sə ramərɪmənu ia tənə Kalili, rɪregi narɪmnari me nəha Iesu ramo. Ia nəpɪn nəha nətərɪgɪen səvənhi rəvsəusɪni ti nəri nə mə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Jon Paptəes rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁸ Nənə nərmama me nepwɪn kamhəni mə Profet Elaeja ruvəier pehe mwi. Nənə nərmama me nepwɪn mwi kamhəni mə profet kupwən riti rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁹ Nənə Herot rini mə, “Jon iakinərai raka kənkəpwə. Mətə sin mwi iərmama i iakamregi nəvisəuien irə?” Ro iamɪnhi raməmwur mə trətə Iesu.

Iesu rəkwməni nərmama me həpik kəvsini nərman me əpa irəha pam faef-taosən

¹⁰ Nəpɪn aposol me hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu, həni pen tukwe in narimnari me pam səməme həno. Nənə in riri raka əpa irəha, mharaka ia nərmama mhəuvən ia taon riti nəghɪn nə Petsaeta.

¹¹ Nəpɪn nərmama me həregi mə Iesu ramevən fwe ikɪn, kamhəkurirə pen in. Nəpɪn Iesu rətoni irəha, rerɪn ragien. In rəkwein irəha həuvehe, nənə rəgkiari mɪnrəha ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mo səməme nemhəien ramarə ia nirəha həuvehe mhəsənɪn.

¹² Rinaməruarəv meri na trivə. Nərmama səvənhi twelef həuvehe, mhəni pen tukwe in mə, “Ramasan mə tikərhi pen nərmama me i həuvən ia rukwənu me mine nəmhien me kwərha ipaka pwəh hətui kwopun me səvəi napriien mine nəveginien ti nəri nə mə kwopun i narimnari me həiwən ikɪn.”

¹³ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha nə tihəuvei pen nəveginien mɪnrəha.”

Miregi həni mə, “Kimaha iahəuvehi a bred krirum mine nəmu kəru. Rəfo? Ikokeikei mə kimaha tahəuvən mhəuvehi nəmri nəveginien sənəi nərmama me pam i?”

¹⁴ (Irəha həni iamɪnhi ti nəri nə mə nəpɪn həvsini a nərman me ia nirəha mətə ipaka faef-taosən.)

Nənə Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Kimiaha tihəuvən mho irəha həuai irəha me mhəkure əpəməpə me fifti ia təmwen kuatia.”

¹⁵ Nənə irəha həuvən mho nərmama me həkure rəmwhen Iesu riməni.

¹⁶ Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum mine nəmu i kəru, məkwətə ia nimagouagou, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, mauvei pen m səvənhi nərmama me mə irəha tuhəpeki pen m nərmama me.

¹⁷ Nərmama me pam hani nari tipwɪnrəha rəsisi. Nənə nərmama me səvəi Iesu həvai pen nɪpərpəri nəveginien me nəha sə hənani mhəpwəh rukuər ia tənəripw irəha pam twelef.

Pita rini irəpw mə Iesu in Kristo

¹⁸ Nəpɪn riti Iesu in əpa raməfwaki irəha səvənhi me nərmama. Nənə rini pen ti nirəha i mə, “Nərmama kamhəni iou mə iou sin?”

¹⁹ Miregi həni mə, “Nərmama nepwɪn kamhəni ik mə Jon Paptəes. Mətə nepwɪn kamhəni ik mə Profet Elaeja. Nepwɪn mwi kamhəni ik mə profet kupwən riti sə rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

²⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə kimiaha hiaməni mə iou sin?”

Miregi Pita rini mə, “Ik Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe ik ikuvehe.”

²¹ Nənə Iesu rinise pen əknekɪn ti nirəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nɪniien nəgkiariien i ti iərmama riti.”

²² Nənə in riripɪn nəgkiariien səvənhi mɪni mə, “Iou Iəməti Iərmama takaməkeikei miregi nəmisəien me rɪpik. Nəmə asori me mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa tuhəuvei pehe təkutanrəha miou. Tukousi əpune iou, nənə nəpɪn sə ro kahar irə iakətui mwi.”

Iərmama sə trukurirə Iesu traməkeikei məvrani nei kamarkuau

²³ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me pam mə, “Iərmama sə rokeikei mə truvehē mo iərmama riti səiou traməkeikei məpwəh nətərigien səvənhi, muvehi utə nei kamarkuau i səvənhi ia nəp̄in me, məvrani mukurirə iou.

²⁴ Iərmama sə rokeikei mə trəkwtəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə traraka ia nimiruien səvənhi tukw iou truvehē nimiruien rerin.

²⁵ Trini minuə iərmama riti ripeki pam narimnari me ia t̄iprənə i mo səvənhi i, nənə kurirə ikin remhə, mətə r̄ipkuvehi mhə nimiruien rerin, noien nəha trəfasitu irə?

²⁶ Iərmama sə trauris ia nəmri nərmama ti n̄iniien mə in iərmama riti səiou, mauris mwi ti nəvisaiuen nəgkiariien me səiou minraha, Iou mwi Iəmāti Iərmama, ia nəp̄in nəha takuvehe ia niskaiien səiou mine ia niskaiien səvəi tata səiou mine nagelo ikinan me, takauris ti n̄iniien mə iərmama nəha in iərmama riti səiou.

²⁷ Mətə iakani n̄ipər̄hienien tukumiaha i nərmama nepw̄in kamhərer ia kwopun i tuhəpkemhə mhə meste tuhətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rier pehe.”

N̄ipwrai Iesu ruvehe mopə

²⁸ Nəp̄in Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, ipaka nəp̄in eit ruvehe mukurau, nənə in riri Pita mine Jemes mine Jon mutə parei ia təkue riti mə trəfwaki.

²⁹ Nəp̄in raməfwaki, nənimen ruvehe mopə. Tinari səvənhi ruvehe məpsan mamsər.

³⁰ Təkwtək̄wuni a iərmama kəru krauəgkiari irəhar min. Irau nə Moses mine Profet Elaeja.

³¹ Krouier pehe ia nukuraanien asori, rauni narimnari me ia n̄ikaren səvəi nemhəien səvənhi sə tr̄ipko mhə tui in revən mo sampam irə fwe ia Jerusalem.

³² Ia nəp̄in nəha Pita mine James mine Jon haremhə napriien. Mətə nəp̄in harətui, harətoni n̄ipwrai Iesu ramser iərmama kəru nəha krouərer irəhar min.

³³ Nənə nəp̄in irau kr̄inouəpwəh Iesu rauevən, Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ramasan mə kimrahar iaharuvehe i. Pwəh kimrahar iaharo tən̄imwə kahar, riti s̄aim, riti səvəi Moses, riti səvəi Profet Elaeja.” (Mətə Pita raməgkiari əpnəpen, m̄ipkukurən amasan mhə nəfe rani.)

³⁴ Nəp̄in in raməgkiari ihi, nəpuə riti r̄inauvehe minamousəman irəhar. Irəhar harətoni mə nəpuə nəha truvegi irəhar. Harətoni harhek̄ir.

³⁵ Nənə reri Kumwesən ruku pen ia nəpuə nəha, mini mə, “In nəha nərik sə iakuvər̄fi raka in. Kimiaha tihətərig in.”

³⁶ Nəp̄in Kumwesən rəgkiari pam, harəti pen mharətoni Iesu əpa ramərer. Kurirə ia nəp̄in nəha irəhar harəpnəpen, mharəpwəh n̄iniien ti iərmama riti nəfe harənətoni.

Iesu rəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha ia iəkunouih̄i riti

³⁷ Kini rakwakwi irə, nəp̄in irəha hən̄eiwaiu raka ia təkue nəha, nərmama həp̄ik həuvehe ti Iesu.

³⁸ Nənə iərmama riti sə ramərer ia reri nərmama me nəha rəkwein əpwəm̄wis, mini mə, “Iahatən. Iakase ik. Tiko muvehe mətə ro nərik. In kwənkwan kuatia.

³⁹ Ia nəp̄in me nən̄imw̄in ərəha riti raməkwtəmhiri in, mamō in ramərkərinari mamasək əpwəm̄wis, mamərkəkəkər, nisəkwan ramaiu. Nən̄imw̄in ərəha nəha ro pik nəm̄isəien min, ko r̄ipkaraka akwauakw mhə irə.

⁴⁰ Iakināres raka saim narmama me mā iraha tuhakoui irapw i, mətə ko həkko mhə.”

⁴¹ Miregi Iesu rini mā, “Kimiāha nəkur ipwet mine nahatətəien səkimiāha riwən. Noien səkimiāha rikou. Tsarə kitaha miou meste nəfe nəpīn? Tineisən mine iakapwis kimiāha? Tiko miri nərīm muvehe i.”

⁴² Nəpīn iəkunouihi nəha ramavən ihi mauvehe, iəremhə ruvehi in mouini irapw ia tiprənə, mamō in ramərkəkəkər. Mətə Iesu rinise pen ti nənīmwin ərəha, mo iāmə ouihi nəha ruvehe məsanin. Nəpīn rinəsanin raka Iesu ruvehi in muvei pen m səvənhi tata.

⁴³ Nənə narmama pam səməme hətoni nəri asori nəha Iesu rino ia niskaiien səvəi Kumwesən nənimenraha rier.

Mətə nəpīn irəha pam kamhəkəri ihi nari ia narimnari me nəha in ramo, Iesu rini pen ti səvənhi narmama me i mā,

⁴⁴ “Pwəh nəgkiariien me i həuvnimwə amasan ia nəkwəregimiāha. Tripko mhə tui kuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi narmama.”

⁴⁵ Mətə irəha həregi nəgkiariien i həreirei nīpwran. Kumwesən rərkwafə i mā ko irəha həkəkətoni mhə. Nənə həhekir ti nəresien Iesu mā nəfe nīpwrai nəgkiariien i.

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəuvehi irapw irəha

⁴⁶ Ia nəpīn nəha narmama me səvəi Iesu hənaməvisə minraha me mā sin ia nirəha in rasori.

⁴⁷ Mətə Iesu rukurən nətərigien səvənraha. Ro pen in ruvehi iəkunouihi riti, mərpwī ia nīkaren,

⁴⁸ nənə mini pen ti nirəha i mā, “Iərmama sə trəsevər ia rerin ti iəkunouihi i ia nəghik, raməsevər mwi ia rerin tukw iou. Iərmama sə raməsevər ia rerin tukwe iou rəmwhen mā raməsevər mwi ia rerin ti Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mā iərmama sə truvehi irapw in ia kimiāha in nə iərmama sə rasori ia kimiāha.”

⁴⁹ Miregi Jon rini mā, “Iahatən, kimaha iahətoni iərmama riti raməkoui irapw nəremhə me ia nəghim. Iahaməmwur mā tahənise in ti nəri nə mā rīpko mhə in kimaha riti.”

⁵⁰ Mətə Iesu rini pen tukwe in mā, “Kimiāha tihəpwəh nīniseien in. Iərmama sə rīpkini ərəha mhə kimiāha in kimiāha riti.”

Nəkur Sameria həpwəh nokeikeien Iesu mə truvehe imwənraha

⁵¹ Rinauvehe ipaka ti nəpīn nəha Kumwesən truvehi Iesu mutə mevən ia neiai. Iesu nətərigien səvənhi ruvehe mīskai mā traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵² Nənə in rərhi pen narmama nepwīn mā tuhəkupwən irə. Irəha həuvən mhəier pen ia rukwənu riti səvəi nəkur Sameria mə tuhəpnəpenə ia narimnari me kurirə Iesu ruvehe.

⁵³ Mətə narmama ia kwopun nəha həkəkəseni mhə Iesu mə truvehe imwənraha ti nəri nə mā irəha həuvəkurən raka nətərigien səvənhi rīskai mā traməkeikei mevən fwe Jerusalem.

⁵⁴ Nəpīn iərmama mi kəru səvənhi mi Jemes mine Jon krouətə noien nəha, krouni mā, “Iərimənu. Ikokeikei mə kimrau trouəkwein napw pwəh ruku pen fwe ia neiai meiwaiu pehe mahi əmwesi irəha?”^a

⁵⁵ Mətə Iesu ruvsini in minise pen əknekin ti nirau i.

⁵⁶ Nənə irəha həuvən mwi ia rukwənu əpə riti.

9:44: Luk 9:22 **9:45:** Luk 18:34 **9:46:** Luk 22:24 **9:48:** Mat 10:40 **9:50:** Mat 12:30, Luk 11:23
9:51: Mak 10:32 **9:53:** Jon 4:9 **9:54:** 2King 1:9-16 **a 9:54:** Nəkur Isrel mine nəkur Sameria hāmwəki irəha me. Əvsini mwi Jon 4:9.

Nərmama nepwɪn hokeikei mə tuhəkurirə Iesu

⁵⁷ Nəpɪn riti Iesu mɪne nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk mamhəuvən. Nənə iərmama riti rɪni pen tukwe in mə, “Takukurirə ik kwopun pəku tikevən ikɪn.”

⁵⁸ Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Kuri əprɪmɪn me səvənraha nɪpəg rarə. Menu me ia nɪmagouagou təpwagenraha rarə. Mətə iou, Iəməti Iərmama, kwopun səiou riwən mə takapri ikɪn.”

⁵⁹ Nənə Iesu rɪni pen tɪ iərmama riti mwi mə, “Kurirə iou.”

Mətə iərmama nəha rɪni mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakukupwən mevən mɪnimwi raka səiou tata.”

⁶⁰ Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Nərmama səməme həpkukurirə mhə iou rəmwhen mə həuvamhə raka. Pwəh irəha hənɪmwi nərmama me səvənraha səməme həuvamhə. Mətə ik tiko muvehe, mevən məvisau irapw nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

⁶¹ Nənə iərmama riti mwi rɪni mə, “Iərimənu. Takukurirə ik, mətə pwəh iakevən məsəkɪr raka m nəkur imwak me.”

⁶² Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Trɪni mɪnuə iərmama rauvehi kəkur i kau ravi, mɪnamostat mɪnamərar, maməti kurirə, rɪpko mhə in iəmə amasan riti sə truvehi wok ia nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

10

Iesu rərhi pen nərmama me sefenti-tu mə tuhəuvən mhəvisau

¹ Kurirə irə Iərimənu səkitaha rərpwi rəgɪn ia nərmama me nepwɪn mwi irəha pam sefenti-tu, mərhi pen irəha mə tuhəkupwən irə, mhəuvən kəru kəru ia taon me mɪne rukwənu me pam sə in mwi trukurirə pen irəha mevən ikɪn.

² In rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Nəveginien sə ruvəmruə raka fwe ia nəmhien rasori pɪk, mətə nərmama səməme kamhəpeki pehe houihɪ a. Ro iamɪnhɪ irə kɪmiaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən sə ramərimənu ia nəmhien, mhəres in mə trərhi pen nərmama nepwɪn mwi həuvən fwe ia nəmhien səvənhi mhəpeki nəveginien sə ruvəmruə, mhəpeki mhəuvehe.

³ Kɪmiaha tihəuvən, mətə tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Iakamərhi pen kɪmiaha mə tihəuvən mhəmwhen ia kwəti sipsip me sə kamhərer ia kurkwai kuri əprɪmɪn me.

⁴ Tihəpwəh nuvehien tənəripw sə kawai pen mane irə, uə tənəripw sə kawai pen nəveginien irə, uə put səkɪmiaha. Tihəpwəh napwɪsien ia suatuk, mhəgkiari kɪmiaha iərmama riti.

⁵ Nəfe nɪmwə tihəuvnɪmwə irə, tihəkupwən mhəni mə, ‘Nəmərinuien raməra ia nɪmwə i.’

⁶ Trɪni mɪnuə iərmama səvəi nɪmwə nəha rokeikei nəmərinuien nəha, nəmərinuien səkɪmiaha trəuiui in. Mətə mə rekəm, trɪrərig mwi tukumiaha.

⁷ Kɪmiaha tihamarə rerɪn ia nɪmwə kuatia a, mhəpwəh nevən əpnəpenien ia nɪmwə me. Nəfe nari irəha tuhəuvei pehe m kɪmaha, tihəuvehi mhəni mhənɪmwi. Tiho iamɪnha irə tɪ nəri nə mə kɪmiaha hiəmwhen ia nərmama kamhowok. Ratukwatukw mə irəha tuhərəku pehe narimnari me nəha m kɪmiaha.

⁸ Trɪni mɪnuə kɪmiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikɪn həuvehi puvnɪmwə kɪmiaha ia nɪmwə me səvənraha, tihani nəfe nəveginien sə tuhəuvei pehe m kɪmiaha.

⁹ Nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha, tiho irəha həuvehe mhəsanin. Tihəni pen ti nirəha i mə, 'Nitetə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha.'

¹⁰ Mətə trini minuə kimiaha hiəuvən ia taon riti, nənə nərmama me ikin həpwəh nəsevərien ia rerinraha tukumiaha, tihəuvən, mhərer ia kurkwai suatuk me, mhəni irapw iaminihi irə mə,

¹¹ 'Niməkwurur ia taon i səkimiaha i raməmak ia nisumaha, kimaha taha-hakwi raka ti nəri nə mə kimiaha hiəno noien ərəha. Kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka tukumiaha, mətə kimiaha hiənəpwəh.'

¹² Iou iakani pehe tukumiaha i ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səvəi nərmama ia taon nəha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Sotom."

Iesu raməgkiari skai m nərmama nepwin

¹³ "Trərəha anan tukumiaha nəkur Korasin! Trərəha anan tukumiaha nəkur Petsaeta! Iakino raka nimitətien asori me ia taon mi səkimiaha, mətə kimiaha hiəpkəpwəh mhə noien ərəha me səkimiaha. Ripini minuə iakino nimitətien me nəha ia taon mi nəha Taea mine Saeton, tui raka ko nərmama me ikin hənarkahu raka tinari ivis, mhəkure ia nimwrakw, mhəpwəh noien ərəha me səvənraha.

¹⁴ Mətə ia nəpin nəha Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə nərpwinien səkimiaha triskai məpi raka nərpwinien səvəi nəkur Taea mine Saeton.

¹⁵ Nənə kimiaha nəkur Kapaneam. Tukəfo ia kimiaha? Ko kuvehi utə kimiaha hiəuvən ia neiai? Rekəm! Tukuvehi irapw kimiaha hiəuvən inhəripw Imwei Nəkur Həuvamhə."

¹⁶ Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Iərmama sə ramətərig ia nəgkiariien səkimiaha rəmwhen mə ramətərig mwi ia nəgkiariien səiou. Iərmama sə rauvei pen təkutan m kimiaha rəmwhen mə rauvei pehe mwi təkutan miou. Nənə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou rəmwhen mə rauvei pen mwi təkutan m Kumwesən sə rinərhi pehe iou iakuvehe."

Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mhəuvehe mwi ti Iesu

¹⁷ Nərmama me nəha irəha pam sefenti-tu hərərig mwi mhəuvehe ti Iesu, mamhəgien, mamhəni mə, "Iərimənu. Nəremhə me irəha mwi ho nəkwamaha nəpin iahəgkiari minraha ia nəghim."

¹⁸ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Iakinətoni kərarki irapw Setan rier ia neiai meiwaiu pehe rəmwhen ia nouapirien.

¹⁹ Həregi ro. Iakuvəuvei pehe raka nasoriien m kimiaha. Kimiaha hiəukurən neivəien ia snek me mine mimi me sə kamhəpi mamho nəmisəien m nərmama. Iakiməuvehi utə kimiaha hiasori ia niskaiien me pam səvəi Setan. Nari riti riwən tro nəmisəien m kimiaha.

²⁰ Nəri nəha ro nipərhiienien. Mətə rərəha kimiaha hiaməgien ti nəri nə mə nəremhə me kamho nəkwamiahə. Kimiaha tihaməkeikei mhəgien ti nəri nə mə Kumwesən ruvərai pen raka nəghimiahə fwe ia neiai."

Iesu rerin ragien

²¹ Ia nəpin a mwi nəha Iesu rerin ruvehe mukuər ia nagienien səvəi Nənimwin Ikinan, nənə in rini mə, "Tata səiou Iərimənu ia neiai mine tīprənə iakani tanak tukw ik ti nəri nə mə ikinərkwafə narimnari me i. Nərmama səməme həukurən nari mine səməme kinahatən amasan irəha

həpkətəni mhə. Mətə iko pui pen m nərmama səməme həmwhen ia nīpwnəti nəkwerhəkwərha me hətoni. Ouəh, Tata. Nəri nəha ikino ramesi pen a nətərigien amasan səim.

²² Tata səiou rīnəmri pehe raka narimnari me pam ia tīpage rəgik, iou tini. Nənə iərmama riti riwən rukurən iou, mətə Tata səiou əpa. Nənə iərmama riti riwən rukurən səiou Tata. Iou əpa mīne nərmama me nəha səməme rerik ragien mə tako pui pen in mīnraha.”

²³ Iesu ruvsini in, məkīari pen əpa m səvənhi nərmama me, mīni mə, “Rerimīaha tragien ti nəri nə mə kīmiāha hiamətə narimnari me i ia nəmrimīaha.

²⁴ Iakani pehe tukumīaha i mə fwe kupwən profet me həpik mīne kig me həpik hokeikei mə tuhətə narimnari me i hiamətə, mətə həpkətə mhə. Hokeikei mə tuhəregi nəgkīariien me i hiamregi, mətə həpkregi mhə.”

Iesu rusipekin ia iəmə Sameria rasiu ia iəmə Isrel

²⁵ Ia nəpīn nəha, iahatən riti səvəi Loa rokeikei mə trīregi atukwatukw ro Iesu mə trəfni irə. Ro pen rīskəmter, mīni mə, “Iahatən. Takəfo irə muvehi nīmīruien rerin?”

²⁶ Mīregi Iesu rīni mə, “Nəkukuə Ikinan rani nəfe? Nəpīn ikəvsini Loa nəha mīregi rīməfni irə?”

²⁷ Mīregi iahatən səvəi Loa rīni mə, “Tikaməkeikei mokeikei Iərimənu Kumwesən səim ia rerim me pam, mokeikei in ia nīmīruien me pam səim, mokeikei in ia nīskaiien me pam səim, mokeikei in ia nətərigien me pam səim, nənə tikaməkeikei mokeikei pīam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

²⁸ Mīregi Iesu rīni pen tukwe in mə, “Nəgkīariien səim ratukwatukw. Trīni mīnuə iko narimnari me i Nəkukuə Ikinan rani, tikuvehi nīmīruien irə.”

²⁹ Mətə iahatən səvəi Loa rokeikei mə treikuə irə mə in iəmə atukwatukw. Ro pen rīni pen ti Iesu i mə, “Sin nə piak?”

³⁰ Mīregi Iesu rīni mə, “Iərmama riti rier ia Jerusalem mameiwaiu mamevən ia Jeriko. Nərmama nepwīn sə kamhakres həkwətəmhiri, mhəpeki raka mane mīne tīnari səvənhi, mhousi in, mhəp raka irə, mhəpwəh raməmāk ipaka remhə.

³¹ Ia nəpīn nəha pris riti ramesi pen suatuk nəha, mətəni iəmə nəha, rukurau irə ia nīkare suatuk mamevən.

³² Kurirə irə kwənəkwus riti səvəi Livae sə ramasiu ia pris me ro mwi iamīnhi, muvehe ia kwopun nəha, mətəni iəmə nəha, mukurau mwi irə ia nīkare suatuk mamevən.

³³ Mətə iəmə Sameria riti in mwi ramesi pen suatuk nəha, ruvehe ia kwopun nəha iəmə nəha raməmāk ikin. Nəpīn rətəni iəmə nəha, rerin rəkwəpīr tukwe.

³⁴ In revən ipaka tukwe maikuas ia nīmwapw me səvənhi ia oel mīne waen, nənə muvegi tərini nīmwapw me, mərəhi utə iəmə nəha mukurei pen in ia təkure togki səvənhi, nənə muvehi mevən ia nīmwə sə kaməraku pen kamapri ikin, mamətui amasan tukwe.

³⁵ Kīni rakwakwi irə, ruvehi irapw silin kəru kīno ia silva, muvei pen m iərmama nəha sə kaməraku pen mīn kamapri ia nīmwə səvənhi, mīni mə, “Tikətui amasan ti iəmə i. Trīni mīnuə ikouraha mane me nepwīn səim məpī raka səmami iakauvei pehe mik, nəpīn takrərig muvehe, takərpwīn pehe mik.”

³⁶ Nənə Iesu rəres mə, “Ikaməfətərig irə? Sin ia nīrəhar i ro rəmwhen ia in pīəvi iəmə nəha nərmama səməme kamhakres həkwətəmhiri?”

³⁷ Miregi iahatən səvəi Loa rini mə, “Sə nəha rinapi tukwe masitu irə.”
Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik tikevən mo mwi iamihhi.”

Iesu ruvniwə ia nimwə səvəi Marta mine Meri

³⁸ Nəpən Iesu mine nərmama me səvənhi kamhesi pen suatuk səvənraha mamhəuvən, həier pen ia rukwənu riti. Pran riti fwe ikin nəghin nə Marta rəsevər ia nimwə səvənhi mə Iesu truvniwə irə.

³⁹ Prən nəha piəvni riti nəghin nə Meri. Nəpən Iərimənu səkitaha ruvniwə pehe, Meri revən məkure ipaka tukwe, mamətərig nəgkiariien səvənhi sə ramahatən nərmama me irə.

⁴⁰ Mətə Marta ko rīpkəkure mhə mhətərig i ti nəri nə mə rasui raka pik nəveginien sənəi nərmama. Nənə in revən ti Iesu, mini mə, “Iərimənu. Rəfo? Ratukwatukw mə piak rəpwəh iou, iou əpa iakasui raka nəveginien sənəi nərmama me? Ni pen tukwe in mə traməkeikei masitu ia nirak.”

⁴¹ Mətə Iərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Marta, Marta! Ikamətərig ti narimnari me rīpik. Rerim ko rīpkəpwis mhə.

⁴² Mətə nari kuatia a kimiaha tihəməkeikei mho. Tihətərig ia nəgkiariien səiou. In nə ramasan pik, Meri ramo. Ro pen iou takəpwəh niniseien in.”

11

Iesu rahatən nərmama səvənhi mə tuhəfwəki irə

¹ Nəpən riti Iesu raməfwəki ia kwopun riti, məfwəki pam, nənə iərmama riti səvənhi rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Tikahatən ro kimaha tahəfwəki irə rəmwhen ia Jon rinahatən nərmama me səvənhi irə.”

² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpən kimiaha tihəfwəki, tihəni iamihhi irə mə,

‘Tata, pwəh nərmama həsiai nəghim ro ikinan i.

Pwəh nitətə sə ikamərimənu irə ruvehe.

³ Tikuvei pehe nəveginien sənəmaha rəmwhen səvəi nəpən ipwet.

⁴ Tikenouenou noien ərəha me səkimaha

ti nəri nə mə kimaha mwi iahamenouenou noien ərəha me səməme nərmama hamo ia kimaha.

Tikəpwəh niri penien kimaha ia kwopun tahəmwei ia nərəhaien ikin.’ ”

⁵ Nənə Iesu rarə mini pen mwi ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha trevən ti in riti ia kurkwai nəpən ia nəpən, nənə mini pen tukwe in mə, ‘Iou riti. Uvei pehe ro bred kahar.

⁶ Piak riti ruku pen isipwən muvehe təkwtəkwuni, mətə nəveginien sənək riwən mə takuvei pen min’?

⁷ Iəmə nəha ia nəkwai nimwə trəgkiari mə, ‘Tikəpwəh nomətəien iou. Iakinərəpinhə raka. Kimaha nəkwərhəkwərha me səiou iahənəpri raka. Ko iakəpwəh niskəmterien muvei pehe nari riti mik.’ ”

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nipərhienien iəmə nəha rini minuə ko in rīpkiskəmter mhə muvei pen nari riti min. Mətə iakani pehe tukumiaha i in triskəmter muvei pen nəfe nari iərmama nəha raməres i. In trīpko mhə iamihhi irə ti nəri nə mə raməkwein iərmama nəha mə in riti, mətə in tro ti nəri nə mə iərmama nəha rəres in, məpwəh naurisien.

⁹ Iakani pehe tukumiaha i trini minuə kimiaha hiokeikei nari riti, ramasan mə tihəres, nənə takuvei pehe m kimiaha. Tihətui əmisə i, nənə tihətoni. Tihəkunkun ia təpinhə, nənə tukəsevər tukumiaha.

¹⁰ Iərmama sə raməres nari truvehi nari. Iərmama sə ramətui əmisə nari trətoni. Iərmama sə rakunkun ia təpinhə tukəsevər tukwe.

11 Sin ia kimiaha tata me nāpīn iākunouihi sāvānhi rāres nāmu, trāpwāh nuvei penien nāmu, mātā truvei pen snek min?

12-13 Uā trini minuā rāres kwānāre menu, truvei pen mimi sē trāpi mo nāmīsāien min? Rekām! Kimiaha tihāmēkeikei mhāuvei pen narimnari amasan me m nākwārhakwārha me sākimiaha. Mā kimiaha nākūr ārāha hiāukurān noien iamīnhi irā, hiamāfātārig ia Tata sākimiaha ia neiai? In truvei pen Nānimwīn Ikinan rasori mwi m nārmama sāmāme kamhāres in tukwe.”

Iesu mine Pielsepul

14 Nāpīn riti Iesu ramākoui irapw iāremhā riti sē ramarā ia iārmama riti. Iārmama nāha ko rīpkāgkiari mhā, mātā nāpīn iāremhā ruvāier irā, rīnamāgkiari. Nānā nārmama me hātōni hārkārinari irā.

15 Mātā irāha me nepwīn hāni mā, “Iāmā nāha ramākoui irapw nāremhā me ia nīskaiien sāvāi Pielsepul, iāremhā sē in rasori ia nāremhā me.”

16 Nārmama nepwīn mwi kamhāres pen Iesu i mā, “Ko iko ro nīmātāien riti sē ruku pen ia neiai pwāh iahātōni mhāukurān mā ik pārhien Kumwesān rārhi pehe ik?”

17 Mātā Iesu ruvāukurān raka nātārigien sāvānrāha, nānā rini pen tī nīrāha i mā, “Trini minuā ieni riti ruai narāien sāvānhi ro kārū irā, nārmama me sāvānhi kamhousi irāha me, nītātā sē ieni nāha ramārimānu irā truvehe mārāha. Trini minuā nārmama sāmāme kamharā ia nākwai nīmwā riti hāuai narāien sāvānrāha ro kārū irā, kamhousi irāha me, irāha ko hāpkarā amasan mhā.

18 Trini minuā Setan ruai narāien sāvānhi ro kārū irā, ramākoui irapw nāremhā me sāvānhi ia nārmama, nītātā sē in ramārimānu irā trāfārer āpwāmwis? Trāsas miwān. Iakani iamīnhi irā tī nārī nā mā kimiaha hiamāni iou mā iou iakamākoui irapw nāremhā me ia nīskaiien sāvāi Pielsepul.

19 Trini minuā nāgkiariien nāha sākimiaha ro nīpārhiēnien, rāfo ia nārmama me sākimiaha? Irāha kamhākoui irapw nāremhā me ia nīskaiien sāvāi sin? Sāvāi Setan? Rekām! Ro pen ramasan mā irāha hākiri nāgkiariien i sākimiaha.

20 Mātā iou iakamākoui irapw nāremhā me ia nīskaiien sāvāi Kumwesān. Noien nāha ramahātān pen mā nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā ruvāuvehe raka tukumiaha.

21 Nāpīn iāmā skai riti rauvehi narimnari me sāvāi naruagānien ia rāgīn, mamārer tukuahag ia nīmwā sāvānhi, nautā me sāvānhi iārmama riti ko rīpkuvehe mhā makres i.

22 Mātā trini minuā iāmā riti nīskaiien sāvānhi rasori mwi irā ruvehe, in traruagān irau min ruvehi irapw in, mīpeki raka narimnari me sāvānhi sē ramārer irā mamaruagān. Nānā kurirā irā, in truai narimnari me sē in rīmāpeki raka ia rāgi iāmā skai nāha, mīpeki pen mine in me nepwīn.

23 Iārmama sē rīpkukurirā mhā iou in raman āpā ia nīrak. Nānā iārmama sē rīpkasitu mhā ia nīrak, mīpeki nārmama mhāuvehe tukw iou, in ramākoui kīrkiri irāha.”

Iesu ramāgkiari ia nānimwīn ārāha

24 “Nāpīn kīnākoui irapw nānimwīn ārāha riti ia iārmama, nānimwīn ārāha nāha trāfo irā? Trevān mavān ia kwopun me sē nui riwān ikīn, mamātui kwopun trapwis ikīn. Nāpīn rīpkātōni mhā, trāgkiari iamīnhi irā mā, “Tākrārig mwi mevān tī nīmwā fwe sāiou sē iākīmāier irā.”

25 Nānā nāpīn rīrārig muvehe, trātōni mā nīmwā nāha kīnaiēs amasan irā, narimnari me pam kamhāmrimār a ia tāmwhēkīnrāha.

²⁶ Nənə in trevən miri mwi nənimwɪn ərəha me sefen səməme hərəha mhəpi raka in, miri irəha mhəuvehe, mhəuvnimwə mwi, nənə mharə ia reri iərmama nəha. Nənə nimiruien səvəi iərmama nəha truvehe mərəha anan məpi raka sə kupwən.”

Iərmama sə ramo nəkwai Kumwesən triregi ramasan

²⁷ Nəpɪn Iesu rani irapw narimnari me nəha, pran riti ia reri nərmama rəkwein əpwəmwi, mɪni pen ti Iesu i mə, “Pran sə rərəhi ik, muvei pen kənunu mik, rukurən nagienien.”

²⁸ Mətə Iesu rini pen tukwe in mə, “Mətə nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien səvəi Kumwesən, nənə mamho nəkwan həukurən nagienien mwi mhəpi raka.”

Nərmama hokeikei mə Iesu tro nɪmtətien riti

²⁹ Nəpɪn nərmama me həuvehe mənəmhpik, Iesu rini mə, “Nərmama ipwet mɪne irəha nəkur ərəha. Kamhətui a nɪmtətien. Kumwesən trəpwəh nuvei penien nɪmtətien riti mwi mɪnraha, mətə nɪmtətien əpa səvəi Profet Jona.

³⁰ Fwe kupwən Profet Jona ruvehe mo nɪmtətien irə mɪne nəkur Nineve. Rəmwhen a mwi iou, Iəməti Iərmama, takuvehe mo nɪmtətien ia nirak mɪne nərmama ipwet mɪne.

³¹ Ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə, pran asori sə rɪnamərimənu ia tənə Sipa fwe kupwən trərer irəha nərmama ipwet mɪne, nənə mɪni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə pran nəha ruku pen ia nɪkare tənə fwe isipwɪn anan muvehe mə triregi nukurənien səvəi Solomon. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Solomon in i ia kwopun i.

³² Ia nəpɪn nəha Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me irə, nəmə Nineve tuhərer irəha nərmama ipwet mɪne, nənə mhəni mə irəha nəkur ərəha me. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəpɪn nəmə Nineve həregi Jona raməvisau, irəha hərərig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə hətə ro! Iərmama riti in rasori ia Profet Jona in i ia kwopun i.”

Iesu raməgkiari ia nənime iərmama

³³ “Iərmama riti riwən ko rɪhiai pen napw ia laet mukurei pen ia kwopun afafa ikɪn uə rəuiui ia nari riti, mətə trukurei utə i ia nəri kakurei utə laet irə mə nərmama səməme həuvnimwə pehe tuhətoni raməhiəpɪn nari.

³⁴ Nənimem nə rauvei pehe nukuraanien m nɪpwram. Nəpɪn nənimem rəsanɪn, nɪpwram pam rukuər ia nukuraanien. Mətə nəpɪn nənimem rərəha, nɪpwram pam rukuər ia nəpitəvien.

³⁵ Ro iamɪnhi irə tikaməkeikei mhəskun amasan nukuraanien nəha ia rerɪm mə rɪpkə mhə nəpitəvien irə.

³⁶ Mə nɪpwram pam rukuər ia nukuraanien sə nəpitəvien riti riwən irə, trəhiəpɪn amasan rəmwhen ia laet sə raməhiəpɪn mauvei pehe nukuraanien mik.”

Iesu rəgkiari ia Farisi me mɪne nahatən me səvəi Loa

³⁷ Nəpɪn Iesu raməgkiari ihi, Farisi riti rəres pen in mə trevən ia nimwə səvənhi, mənɪ pəri nari irau mɪn. Ro pen Iesu revən muvnimwə məkure mə trəni nari.

³⁸ Nənə Farisi nəha rəkərinari nəpɪn rətoni mə Iesu rɪpkukupwən mhə məkwerig kurirə rəni nari.

³⁹ Nənə İərimənu səkitaha rini pen tukwe in mə, “Kimiaha Farisi me noien səkimiaha rəmwhen ia tikikap mine tikinari kamaikuas irə iruə rəmher mətə nəkwən rəmkemik. Fwe imwə rerimiaha rukuər ia nakresien mine nərəhaien.

⁴⁰ Kimiaha me i hiəreirei nari. Hiaməfətərig irə mə Kumwesən sə rino nəri iruə rıpkə mhə mwi sə fwe imwə?

⁴¹ Mətə ramasan mə kimiaha hiəuvehi nəveginien mine nui sə krouəmak ia nəkwai tikikap me mine tikinari me səkimiaha, mhəuvehi mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Nənə tihətoni narimnari me pam tuhəmher tukumiaha.

⁴² Mətə trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə kimiaha hiaməuai narimnari me pam səkimiaha ia kusen ten, mamhəuvei pen riti m Kumwesən. Hiamə iamınhi irə ia nəri ouihı rəmwhen ia nimwai nei me səməme kavi rərəgi pen ia nəveginien. Mətə hiənənouenou noien atukwatukw səvəi nəkirien iərmama, mhənənouenou mwi noien səvəi nokeikeien Kumwesən. Ramasan mə kimiaha hio noien mi nəha, mhəpwəh nənouenouien mwi sə nəha hiamə ia nəri ouihı.

⁴³ Trərəha anan tukumiaha Farisi me ti nəri nə mə ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur İsrəl hiəkeikei mə tihəkure ia kwopun amasan me. Ia kwopun kamomaket me ikin hiəkeikei mə nərmama tuhəkwein kimiaha ia nisaiien.

⁴⁴ Trərəha anan tukumaha ti nəri nə mə kimiaha hiamwhen ia kref me kipko mhə mak ia nərəha, nənə nərmama həreirei mamhavən utə ia nərəha.”^a

⁴⁵ Ia nəpın nəha iahtən riti səvəi Loa rini pen ti İesu i mə, “Iahatən. Nəpın ikani nəgkiariien me nəha, ikani ərəha mwi kimaha.”

⁴⁶ Miregi İesu rini mə, “Trərəha anan mwi tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə hiaməkeikei m nərmama me mə tuhesi pen loa skai me səməme həmwhen ia katipə sə rıpam. Mətə kimiaha ko hiəpkuvei pen mhə nukwai rəgimiaha riti mhasitu ia nərəha ti natipəien.

⁴⁷ Trərəha anan tukumiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəuvrhəkin kref me səvəi profet me səməme kaha kupwən me səkimiaha hənousi əpune irəha.

⁴⁸ Ia noien nəha kimiaha hiamə pui atukw a kimiaha mə rerimiaha ragien ia narimnari me nəha kaha kupwən me səkimiaha hənə. Irəha hənousi əpune profet me, nənə kimiaha hiəuvrhəkin kref me səvənraha.

⁴⁹ Ro iamınhi irə Kumwesən sə rukurən pam nari rini mə, ‘İou takərhi pen profet me mine aposol me həvən ti nərəha. Irəha tuhousi əpune nəpwın, mhometə nəpwın.’

⁵⁰ In tro iamınhi irə mine mə nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpwinien ti nite profet me pam sə rinostat maiu ia nukune narəien muvehe.

⁵¹ Nite Epel muvehe meste nite Sekarəea sə kinousi əpune in ia nimwə səvəi Kumwesən ia nimwrhenhi nıfatə mine kwopun sə ro ikinan, iakani nıpərhiənenien tukumiaha i nərmama ipwet mine tuhəuvehi nərpwinien ti nitenraha pam.

⁵² Trərəha anan tukumiaha nahatən me səvəi Loa ti nəri nə mə kimiaha hiərkwafə ki sə raməsevər ia təpinhə ia nimwə nəha nukurənien raməmak ia nəkwən. Kimiaha hiəpkuvnimwə mhə, nənə mamhənise mwi səməme həkəikei mə tuhəuvnimwə.”

⁵³ Nəpın İesu rier ia kwopun nəha mamevən, nahatən me səvəi Loa mine Farisi me hərəgi niemaha rınaməpi pik irəha. Hənaməres İesu nəresien me ia narimnari me rıpk.

^{11:39}: Mat 15:2 ^a ^{11:44}: Ia narəien səvəi nəkur İsrəl, trini minuə iərmama riti rırapı nıpwrai iərmama sə remhə in truvehe məmkemik ia nıkaren səvəi nəfwakiien səvənraha. Ro pen irəha tuhaməkeikei mheri amasan təmwhėki kref me mə nərmama tuhəpwəh navən pekinien ia nərəha.” Əvsini mwi Nam 19:16.

⁵⁴ Irəha hamərer mwatuk mə tuhəkwtəmhiri in trini minuə rəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi.

12

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti noien səvəi Farisi me

¹ Ia nəpın nəha nərmama həpik həmwəhen ia taosen m taosen həuvehe mhousəsımwın irəha me. Kwopun rouihi. Hameivə pen ia nisunraha me. Nənə Iesu rukupwən məgkiari pen m nərmama me səvənhi, mını mə, “Kimiaha tihaməsiari ti yis səvəi Farisi me. Yis nəha in nə noien səvəi kəuətkəsua.

² Narimnari me pam səməme kəmhərkwafə tuhaməkeikei mhəier irapw. Narimnari me pam səməme kəmhəmak afafa tukaməkeikei kətoni kuvehi irapw ia nukuraanien.

³ Ro pen nəfe nəgkiariien kimiaha hiəni ia nəpitəvien nərmama tuhəregi ia nukuraanien. Nəfe nəgkiariien kimiaha hiəsivən irə ia kwopun afafa tukini irapw ia təkure nimwə me.”

Nərmama tuhaməkeikei mhehekir Kumwesən

⁴ “Iou me nepwın, iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh nehekiriien nərmama səməme həukurən nousi əpuneien nıpwrəmiaha mətə kurirə irə ko həpko mhə nari riti mwi.

⁵ Mətə takini pehe tukumiaha i sin nəha tihaməkeikei mhehekir i. Tihaməkeikei mhehekir Kumwesən ti nəri nə mə nəpın in rınousi əpune raka iərmama, rauvehi nasoriien ti nosə penien in ia kwopun napw asori rauək ikın. Ouəh, nıpərhienien, iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihaməkeikei mhehekir in.

⁶ Rerimiahə rirhi ro kwəti menu me. Nənimenraha reiwaiu. Kauvehi krirum ia silin sə rouihi anan kəru, mətə kwəti menu me nəha Kumwesən ko rıpkənouenou mhə riti.

⁷ Hətə ro nimwai nukwənemiaha, mətə Kumwesən rınəvsini pam raka irəha. Ro iamınhi irə kimiaha tihəpwəh nehekiriien. Ia nənimen kimiaha hiamasan mwi mhəpi raka kwəti menu me nəha həpik.”

Iesu rəgkiari ia naurisien mine nehekiriien

⁸ “Iakani pehe tukumiaha i. Iərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama me mə in iərmama riti səiou, Iou mwi Iəməti Iərmama takini irapw ia nəmri nəgelo me səvəi Kumwesən mə in iərmama riti səiou.

⁹ Mətə iərmama sə trini irapw ia nəmri nərmama me mə in rıreirei iou, iou mwi takini irapw ia nəmri nəgelo me səvəi Kumwesən mə iakreirei in.

¹⁰ Iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Iou Iəməti Iərmama irə, Kumwesən rukurən nenouenouien nərəhaien səvənhi, məpwəh nərpwınien. Mətə iərmama sə trini nəgkiariien ərəha riti, muəsi Nənimwın Ikinan irə, Kumwesən trıpkənouenou mhə nərəhaien səvənhi ia nəpın riti. Nərpwınien səvənhi trarə rerin.

¹¹ Nərmama tuhəuvehi kimiaha, mhərpwi irapw kimiaha ia nəmri nəmə asori me səvəi nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel mine ia nəmri nərmama səməme kəmhərimənu mine səməme kəmhəuvehi nasoriien mə irəha tuhəkiri nəgkiariien me səkimiaha. Ia nəpın nəha kimiaha tihəpwəh nətərig pikien mə tihəfo mhosəripin nəgkiariien səvənraha uə tihəni nəfe nəgkiariien ti nirəha i.

12 Tihəpwəh nətərig pikien irə, ti nəri nə mə nəpɪn atukwatukw nəha səkimiaha sə tihəgkiari irə, Nənɪmwɪn Ikinan trahatən kɪmiaha ia nəfe nəgkiariien tihəni.”

Iesu raməgkiari ia nautə səvəi tɪprənə i

13 Iərmama riti ia reri nərmama me nəha rɪni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Tata səiou ruvəmhə raka. Ni pen ti piak i mə pwəh kɪmrau iarouwai pəri narimnari me nəha tata rɪnəmri mə səkimrau.”

14 Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Iərman. Sin mə takəmri amasan nəvisəien səkimirau? Ripko mhə wok səiou nə.”

15 Nənə Iesu rɪni pen ti nɪrəha i mə, “Kɪmiaha tihətui amasan, mhəpwəh nəseniien noien i kɪmiaha hiokēikēi mə tihəuvehi nautə me rɪpik. Nukune nɪmɪruien səvəi iərmama rɪpko mhə in nə nautə asori səvənhi.”

16 Nənə Iesu rɪni nusipekɪnien riti ti nɪrəha i mə, “Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nəveginien rasori pik ia nəmhien səvənhi.

17 Rerɪn rɪrhi mɪnuə ‘Takəfo i? Kwopun riti mwi səiou takəmri amasan nəveginien sənək ikin riwən.’

18 Iərmama nəha ramətərig tukwe, nənə mɪni mə, ‘Ah, iakukurən nəfe tako. Takeitehi nɪmwə me səiou, nənə muvrhəkɪn tain me rasori mwi. Ia nɪmwə me nəha takəmri pen nəveginien me sənək mɪne narimnari amasan me pam səiou.’

19 Nəpɪn iərmama nəha rɪno pam, in rəgkiari iamɪnhi irə mɪni mə, ‘Səiou narimnari amasan me sə iakɪməfate i ruvəpik. Takɪmɪru irə nuk rɪpik. Ramasan mə takapwis, məvegin, mənɪmwɪ, magien.’

20 Mətə Kumwesən rɪni pen tukwe in mə, ‘Ik iərmama ikreirei nari. Ipwet ia nəpɪn tako ik ikemhə. Nənə tukəfo ia narimnari me nəha ikinəpnəpənə irə? Sin truvehi?’

21 Noien nəha rəmwhen mwi iərmama sə ramoeite nautə me səvənhi mə səvənhi əpa, mətə ia nəmri Kumwesən in iəmə auər a.”

22 Nənə Iesu rɪni pen ti səvənhi nərmama me i mə, “Ro iamɪnhi irə iakani pehe tukumiaha i kɪmiaha tihəpwəh nətərig pikien ti nɪmɪruien səkimiaha mamhəres nəfe tihani. Tihəpwəh nətərig pikien ia nɪpwramiaha mamhəres nəfe tiharkahu i.

23 Nɪmɪruien rɪpko mhə səvəi nəveginien əpa. Nɪpwrai iərmama rɪpko mhə səvəi tɪnari əpa.

24 Hətoni ro menu me ia nɪmagouagou. Həpwəh nəpweiiien nari, mhəpwəh nesiiien nukwan. Nɪmwə səvənraha sə kəmhoeite nəveginien ikin riwən. Mətə Kumwesən raməkwməni irəha. Nənə ia nənimen kɪmiaha hiamasan pik mhəpi raka menu me.

25 Sin ia kɪmiaha ko ro nɪmɪruien səvənhi rəpwəmwɪs mwi səvəi nəpɪn ouihɪ a trɪni mɪnuə ramətərig pik tukwe?

26 Mə rɪskai tukumiaha ti noien nəri nəha rouihɪ, rəfo hiamətərig pik ti narimnari me nepwɪn mwi?

27 Hətoni ro tihinari me mə kəmhəfəutə irə. Irəha həpwəh noien wok, mhəpwəh nɪtiriiien tɪnari. Mətə iakani pehe tukumiaha i Kig Solomon fwe kupwən nautə səvənhi rasori pik, mətə tɪnari səvənhi rɪpkamasan mhə rəmwhen ia tihinari me i.

28 Kɪmiaha nahatətəien səkimiaha rɪpkiskai mhə. Kumwesən rauvei pen tɪnari amasan me m tihinari me, nəri auər a tihinari me kəmhəmɪru ipwet mətə trakwakwi haukei, mhəsas, kuvani ia napw. Mə Kumwesən ramo iamɪnha irə, in truvei pehe mwi tɪnari m kɪmiaha məpi raka.

²⁹ Kimiaha tihəpwəh nətui əmisəien nəfe tihani uə nəfe tihənimwi. Kimiaha tihəpwəh nətərig pikien tukwe,

³⁰ ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me ia təkure tīprənə i kamhətui əmisə narimnari me nəha, nənə Tata səkimiaha ruvəukurən raka narimnari me nəha mə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi.

³¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhətui əmisə nitətə sə in ramərimənu irə, nənə in trəriari pehe mwi narimnari me nəha m kimiaha.

³² Kimiaha i sipsip me səiou hiəpkəpik mhə. Tihəpwəh nehekərien. Tata səkimiaha rerin ragien ti nuvei peheien nitətə sə in ramərimənu irə m kimiaha.

³³ Tihəmri pen nəmri nari ia narimnari me səkimiaha, mhəuvehi mane ia nirəha, nənə mhəuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən. Tihəkusi tənəripw me sə tuhəpkimərir mhə ia nəpin riti mhəvai pen nautə səkimiaha ia nirəha. Tihəfate pen nautə səkimiaha fwe ia neiai. Ia kwopun nəha nautə səkimiaha ko ripkiwən mhə ia nəpin riti ti nəri nə mə iərmama səvəi nakresien riwən uvne me həpkouraha mhə narimnari.

³⁴ Iakani iamini irə ti nəri nə mə kwopun nautə səkimiaha raməmak ikin, nətərigien səkimiaha traməmak mwi ikin.”

Iesu raməgkiari ia nuveheien səvənhi

³⁵ “Kimiaha tihaməkeikei mharkahu tinari səvəi wok, nənə mhəhiai pen napw ia laet me səkimiaha pwəh rauək rerin.

³⁶ Ho rəmwhen ia nərmama səməme kamheitenhi iəmə asori səvənraha mə trier ia nəveginien asori səvəi iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, muvehe ia rukwənu səvənhi. Nəpin in ruvehe, mikunkun təpinhə, təkwtəkwuni a irəha tuhəsevər ia təpinhə tukwe.

³⁷ Trini minuə iəmə asori nəha ruvehe mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien. Iakani nīpərhienien tukumiaha i iəmə asori nəha trarkahu tinari səvənhi səvəi wok, nənə mini pen ti nirəha mə tuhəkure mhani nari. Nənə in trisui raka nəveginien, muvei pen minraha.

³⁸ Trini minuə iəmə asori nəha ruvehe ia kurkwai nəpin, uə ia nəpin rəiə rakaka irə, mətoni nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari min kamhətui mhəpkapri mhə, rerinraha tragien.

³⁹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəukurən nəri i. Trini minuə iərmama riti rukurən mə ipwet ia nəpin iərmama riti truvehe, muvniwə ia nəkwai nimwə səvənhi, makres, in tramətui a məpwəh napriien. Ko in rəpwəh nəsenien iərmama riti reitehi nimwə səvənhi, muvniwə, makres.

⁴⁰ Rəmwhen a mwi kimiaha mwi tihaməkeikei mhəpnəpenə ti nəri nə mə iou, Iəməti Iərmama, takuvehe ia nəpin riti tihakiraka iou.”

⁴¹ Miregi Pita rini mə, “Iərimənu. Ikani nusipekinien nəha maməgkiari pehe m kimaha əpa uə ikaməgkiari pen mine nərmama me pam?”

⁴² Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, “Iotukwininari sə rukurən nari, mamə nəkwai iəmə asori səvənhi ia nəpin me, iəmə asori səvənhi truvehi utə in ruvehe masori ia səvənhi iotukwininari me pam mə trəkwməni irəha ia nəpin atukwatukw kamhani nari irə.

⁴³ Trini minuə iəmə asori səvəi iotukwininari nəha ruvehe, mətoni mə ramo wok me iaminha irə, iotukwininari nəha rerin tragien.

⁴⁴ Iakani nīpərhienien tukumiaha i iəmə asori nəha truvehi utə iotukwini nari nəha ruvehe masori ia narimnari me pam səvənhi.

⁴⁵ Mətə mə iotukwininari nəha rerin rinamrhi mə iəmə asori səvənhi ramo tanpen, məpwəh nuvehe akwauakwien, nənə rinamousi nərman mine nīpran səməme kamho tukwini pəri nari irəha min, maməvegīn, mamənīmwi, mamakonə,

⁴⁶ iəmə asori səvənhi truvehe ia nəpīn riti in trakiraka in, uə ia aoa riti sə in rīreirei. Iəmə asori səvənhi trərpwīn noien ərəha me səvənhi, məmri pen in ramarə irəha nərmana səməme həkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariēn səvənhi.

⁴⁷ Iotukwininari sə ruvəukurən raka nəkwai iəmə asori səvənhi, mətə rīpkəpnəpenə mhə, uə rīpkesi pen mhə nəkwan, tukərisi pīk in.

⁴⁸ Mətə iotukwininari sə rīreirei nəkwai iəmə asori səvənhi, nənə mo nari riti ratukwatukw mə tukərisi in tukwe, tukərisi məru a in. Iərmama sə Kumwesən ruvei pen narimnari me rīpīk min traməkēkei mo narimnari me rīpīk. Nənə iərmama sə nərmana həmri pen narimnari me rīpīk ia rəgīn, tuhəres pen in narimnari me rīpīk mwi.”

Nəgkiariēn səvəi Iesu tro nərmana həuai irəha me

⁴⁹ Nənə Iesu rini mə, “Iou iakuvehe mə takərarki pehe napw ia tīprənə i. Iakuə ko napw nəha ruvəuək raka, mətə rīpkuək mhə ihi.

⁵⁰ Səiou riti nəha paptəes tukaməkēkei kakiətənimw iou irə. Nənə təkwtəkwni iakamregi rərəha pīk anan meste tuko sampam irə.

⁵¹ Nətərigiēn səkimiaha rəfo? Hiənuə iakuvehe mə tako nərmana ia tīprənə i harə ia nəməriniēn? Iakani pehe tukumiaha i mə iapkuvehe mhə mə tako nərmana harə ia nəməriniēn, mətə iakuvehe mə tako nərmana həuai irəha me.

⁵² Təkwtəkwni mamevən trīni mīnuə nərmana krirum kamharə ia nəkwai nimwə kuatia, irəha tuhəuai irəha me. Kahar tuharəmwəki kəru. Kəru trouəmwəki kahar.

⁵³ Irəha tuhəuai irəha me. Tata trəmwəki tīni iərman, tīni iərman trəmwəki tata səvənhi. Mama trəmwəki tīni pran, tīni pran trəmwəki mama səvənhi. Kaka pran trəmwəki prīsini pran, prīsini pran trəmwəki kaka pran səvənhi.”

Nīmətēn me nəha Iesu ramo

⁵⁴ Iesu rini nəgkiariēn riti mwi ti nərmana me mə, “Nəpīn kimiaha hiətōni nəpuə riti rutə ia nukunhi təsi, təkwtəkwni a hiəni mə, ‘Kwa nesən trauər.’ Nənə nesən rauər.

⁵⁵ Nənə nəpīn kimiaha hiətōni nīmətəgi natogə rīskəmter, hiəni mə, ‘Kwa nukwəsikər travən.’ Nənə nukwəsikər ravən.

⁵⁶ Kimiaha kəuətəkəsūə me! Hiəukurən nətəien tīprənə mine nīməgouagou, nənə mhəukurən nəfe nari irau krouahātən pen. Mətə rəfo hiəreirei nīpwrai nīmətēn me i kamo ipwet mine?”

Iesu rəgkiari ia nəvisiēn

⁵⁷ “Kimiaha tihaməkēkei mhəkiri suatuk me, mhəni mə sə pəku nəha ratukwatukw.

⁵⁸ Trīni mīnuə iko noien ərəha riti ia iərmama, nənə in rokeikei mə kimirau min tirouərər ia nəmri nəmə asori me pwəh həkiri noien səim, ramasan mə tikevən akwauakw, rouəmri atukwatukw nəri nəha nəpīn ipkevən mhə ihi ia kwopun kaməkiri nəgkiariēn ikīn. Rərəha iərmama nəha ikīno noien ərəha irə trəmri pen ik ia rəgi iəmə sə raməkiri nəgkiariēn, nənə iəmə sə raməkiri nəgkiariēn trəmri pen ik ia rəgi polis, nənə tukuvehi puvnimwə ik ia kalapus.

⁵⁹ Iakani nīpərhiēnien tukw ik i tikəpwəh nierien meste ikərəku pen pam faen me səim.”

13

Nərmama me pam tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me səvənraha

¹ Ia nəp̄in a mwi nəha, nərmama nepw̄in həuwehe mhəvisau pen m Iesu mə Paelat r̄inousi əpune nəmə Kalili me nepw̄in nəp̄in irəha kamhəvi nite nərim̄iru me ia nifatə səvəi Kumwesən.

² Nənə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “K̄imiaha hiaməfətərig ia nəmə Kalili me nəha? Irəha hərəha anan mhəpi raka nəmə Kalili me nepw̄in ti nəri nə mə irəha hemhə iam̄inha irə?”

³ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i k̄imiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me sək̄imiaha. Mə hiəpwəh noien, k̄imiaha pam tihemhə rəmwhen ia nirəha.

⁴ Uə k̄imiaha hiaməfətərig ia nərmama me nəha eitin nimwə riti rəpwəmwis mutə r̄imwei, məkure tərini irəha, hemhə? Irəha hərəha anan mhəpi raka irəha me nepw̄in səməme kamharə fwe Jerusalem?

⁵ Rekəm! Mətə iakani pehe tukumiaha i k̄imiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me sək̄imiaha. Mə hiəpwəh noien, k̄imiaha pam tihemhə rəmwhen ia nirəha.”

Iesu rusipek̄in ia niem̄is riti r̄ipkukuə mhə

⁶ Nənə Iesu r̄ini nusipek̄inien riti ti nirəha i mə, “Iərmama riti rəpwei niem̄is riti ia nəmhien səvənhi. Nənə ia nəp̄in riti ruvehe mamətui nukwan, mətə r̄ipkətə mhə riti.

⁷ Ro pen r̄ini pen ti iərmama sə raməmhu səvənhi mə, ‘Ətə ro. Nuk kahar nəha təkwtəkwuni iakuvehe mamətui kwənkwai niem̄is i, mətə iap̄kətə mhə riti. Ərai əmwesi! Ramərer auər a ia t̄iprənə i.’

⁸ Miregi iərmama sə raməmhu səvənhi r̄ini mə, ‘Iəmə asori. Əpwəh rərer nuk riti mwi. Pwəh iakeri nukunen mukuraukurau, nənə mərki pen nimwinahak sə trasitu irə mutə amasan.

⁹ Tr̄ini minuə rərer nuk riti mwi mukuə, ramasan. Mətə mə r̄ipkukuə mhə, ikukurən nərai əmwesiien.’ ”

Iesu ro pran riti təkutan rikou ruvehe məsan̄in ia Sapat

¹⁰ Nəp̄in riti ia Sapat Iesu ramahatən nərmama ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Pran riti nəha ik̄in nənimw̄in ərəha r̄inarə raka irə ia nuk eitin mamō təkutan rikou. Prən nəha rəmakəm̄ak a, ko r̄ipkərer atukwatukw mhə.

¹² Nəp̄in Iesu rətoni, rəkwein pen prən nəha, m̄ini pen tukwe in mə, “Prən i. Takifi raka nemhəien səim ia niram.”

¹³ Nənə Iesu rəmri pen rəgin mi irə, nənə təkwtəkwuni a təkutai prən nəha ruvehe matukwatukw. Nənə in rəgnəgin̄i Kumwesən.

¹⁴ Mətə iəmə asori səvəi nimwəfwaki niemaha rəpi ti nəri nə mə Iesu romasan prən nəha ia Sapat. In r̄ini pen ti nərmama i mə, “Nəp̄in sikis nəha ratukwatukw mə tuko wok irə. Həuwehe ia nəp̄in me nəha pwəh in romasan n̄ipwramiaha. Mətə ia Sapat k̄imiaha tihəpwəh nuveheien.”

¹⁵ Miregi Iərimənu səkitaha r̄ini pen tukwe in mə, “K̄imiaha kəuətkəsua me. Sin ia k̄imiaha rəpwəh n̄ifiien səvənhi kau uə togki ia Sapat, m̄isigi, mevən ti nui? K̄imiaha pam hiamō nəri i!

¹⁶ Nənə rəfo ia prən i Setan r̄irukwi nuk eitin? In kwənəkwus riti səvəi Epraham. Ko iap̄kifi mhə nemhəien i irə ia Sapat?”

¹⁷ Nəpɪn Iesu rini nəgkiariien nəha, nərmama pam səməme kamhətə ərəha in həregi hauris. Mətə səməme həpkətə ərəha mhə in rerinraha ragien ti narimnari asori me sə in ramo.

Nusipekinien səvəi kwənuni nei nəha mastat

¹⁸ Nənə Iesu rini mə, “Nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə rəmwhen ia nəfe nari? Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen irə?”

¹⁹ Rəmwhen ia nuni nei mastat sə rouihi anan ia nuni nei me. Iərmama riti ruvehi, məpwei ia nəmhien səvənhi, nənə rutə, muvehe mo nei irə, nənə menu me ia nimagouagou ho pen kwətəpag me səvənraha ia rəgɪn me.”

Nusipekinien səvəi yis

²⁰ Nənə Iesu rarə mɪni mwi mə, “Takini nəfe nəgkiariien mahatən pen nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə?”

²¹ Rəmwhen ia yis sə pran riti ruvehi, muvehi mərapı irau flaoa me rıpık, nənə məpwəh meste yis rəse floa me pam rəsisi.”

Iesu rəgkiari ia kwəruə sə rouihi

²² Iesu ravən makurau ia taon me mɪne rukwənu me, mamahatən nərmama, mamesi pen suatuk səvənhi mamevən mə treste nari fwe Jerusalem.

²³ Nənə iərmama riti rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Nərmama me nəha Kumwesən truvehimıru irəha tuhəpık uə tuhouihi a?”

Mıregi Iesu rini pen ti nirəha i mɪnuə,

²⁴ “Kımiaha tihəməkeikei mhousari mhəuvnimwə ia kwəruə ouihi. Iakani pehe tukumiaha i nərmama həpık tuhousari ti nuvnimwəien, mətə tuhəpwəh nuvnimwəien.

²⁵ Iəmə asori səvəi nimwə nəha trıskəmter, məsisəg ia təpinhə ia nimwə səvənhi.

Ia nəpɪn nəha kımiaha tihərer iruə, mamhərui təpinhə, mamhəni mə, ‘Iərimənu, əsevər ia təpinhə tukumaha.’

Mıregi in trıni pehe tukumiaha i mə, ‘Kımiaha hiəuku pəku? Iakreirei kımiaha.’

²⁶ Mıregi kımiaha tihəni mə, ‘Kımaha i səməme sənəvegɪn, mhənənimwi pəri kıtaha mik. İkinərer ia suatuk me səkımaha, mamahatən nərmama.’

²⁷ Mətə in trıni iamınhı mə, ‘Iakani pehe tukumiaha i iakreirei kımiaha mə hiəuku pəku. Kımiaha pam i nərmama hıamo noien ərəha, həuvən isıpwın tukw iou.’

²⁸ Ia kwopun nəha kımiaha tihəsək mhahi tərini revımiaha nəpɪn tihətoni Epraham mɪne Aesak mɪne Jekop mɪne profet kupwən me kamhəuvnimwə ia nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mətə kınərarki irapw kımiaha iruə.

²⁹ Nənə nərmama rıpkı mhə irəha nəkur Isrel tuhəuku pesu, mhəuku prehi, mhəuku peraha, mhəuku parei, mhəuvehe mhəkure mhani pəri nari ia nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

³⁰ Nənə həregi ro. Nərmama nepwın kamhəkurırə tuhəuvehe mhəkupwən, nənə nepwın haməkupwən tuhəuvehe mhəkurırə.”

Iesu ramasək ti Jerusalem

³¹ Ia nəpɪn a mwi nəha Farisi me nepwın həuvehe mhəni pen ti Iesu i mə, “Araka ia kwopun i mamevən. Herot rokeikei mə trousi əpune ik.”

³² Mıregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Həuvən mhəni pen ti kuri əprmin nəha Herot mə iakani ianhi mə, ‘Regi ro! Iakaməkoui irapw nəremhə me ia

nərmama, mafi raka nemhəien me ia nirəha. Tako iaminihi irə ipwet mine trakwakwi. Nənə tineis iako sampam ia wok səiou.

³³ Takaməkeikei mesi pen suatuk səiou mamevən ipwet, trakwakwi, mine tineis, ti nəri nə mə ko kipkousi əpune mhə profet riti ia kwopun əpə iti, mətə traməkeikei memhə fwe ia Jerusalem əpa.'

³⁴ Jerusalem, Jerusalem! Ik taon i ikamousi əpune profet me maməkwi əpune nərmama səməme Kumwesən ramərhi pehe irəha tukw ik! Nəpin rəpik iakokeikei mə takousəsimwin nīpwnətīm me rəmwhen ia rīnhi menu ramo ia tīni me mauiui irəha ia tərəgin mi. Mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeien.

³⁵ Hətə ro. Təkwətəkwuni nəha Kumwesən trəpwəh nimwə səkimiaha. Nənə iakani pehe tukumiaha i mə kimiaha tihəpwəh mwi nətoniien iou meste tihəni mə, 'Səgnəgini iərmama i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha.' "

14

Iesu romasan iərmama riti rəgin mi mine nisun mi krouəsis

¹ Ia Sapat riti Iesu revən mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvəi iəmə asori riti səvəi Farisi me. Irəha kamhətə amasan in mə trəfo irə.

² Iərmama riti nəha ikīn nemhəien ramarə irə, mamə rəgin mi mine nisun mi krouəsis.

³ Nəpin Iesu rətoni, rəres pen nahatən me səvəi Loa mine Farisi me i mə, "Rəfo? Ratukwatukw ia loa səkitaha mə ia Sapat tuko iərmama sə nemhəien rarə irə ruvehe məsanin uə rekəm?"

⁴ Mətə irəha həpwəh niniien nəgkariien riti. Ia nəpin nəha Iesu ruvehi iərmama nəha, mo nīpwrən ruvehe məsanin, rərhi pen in ramevən.

⁵ Kurirə irə Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Sin ia kimiaha trini minuə ia Sapat səvənhi iəkunouih i uə kau rīmwei pen ia ruei tənə trīpkevən akwauakw mhə mivi utə in?"

⁶ Mətə riskai ti nirəha ko irəha həpwəh niniien nəgkariien riti ti nəresien nəha.

Iərmama trəpwəh nəfiəutəien in

⁷ Ia nəpin nəha, Iesu rətə nərmama nēpwīn səməme iəmə asori səvəi nimwə nəha rəkwein irəha mə tuhani pəri nari həuvən mhəkure ia kwopun nəha kamsiai nərmama ikīn. Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁸ "Trini minuə iərmama riti rəkwein ik mə tikevən mənī nari ia nəveginien asori sə kamo ti iərman sə kiri pen vi a pran səvənhi, tikəpwəh nəkureien ia kwopun kamsiai nərmama me ikīn. Rərəha iərmama riti sə rasori ia niram ruvehe,

⁹ nənə iərmama sə rīnəkwein kimirau pəri truvehe, mīni pehe tukw ik i mə, 'Araka, pwəh iərmama i rəkure ia kwopun i.' Nənə ik tikauris ti nəri nə mə tikaməkeikei mevən məkure ia kwopun i inhəipw anan.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti rəkwein ik iaminihi, tikevən məkure ia kwopun sə inhəipw anan. Nənə iərmama sə rīnəkwein ik truvehe mīni pehe tukw ik i mə, 'Iou riti. Uvehe məkure ia kwopun i irənhə.' Ia noien nəha in truvehi utə ik ia nəmri nərmama me pam səməme kamhāni pəri nari kimiaha mīnrāha.

¹¹ Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, nənə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in."

¹² Nənə Iesu rini pen ti iərmama i rīnəkwein in mə trəni nari ia nəkwai nimwə səvənhi mə, "Trini minuə iko nəveginien asori riti ia rukwəsikər

uə ia nəpɪn, tikəpwəh nəkweinien ik me nepwɪn uə piam me uə nərmama ia kwənəkʷus səim uə nərmama səməme kamharə ipaka tukw ik nautə səvənraha rasori mə irəha tuhəuvehe mhani nari. Mə iko iamɪnhi irə irəha tuhəkwein mwi ik mə tikevən məni pəri nari kimiaha mɪnraha. Nənə ia noien nəha irəha tuhərpwɪn tai noien ikino mɪnraha.

¹³ Mətə nəpɪn tiko nəveginien asori, tikəkwein nərmama nautə səvənraha riwən, mɪne nərmama səməme nɪpəri nɪpwrənraha remhə, mɪne səməme nɪsunraha rərfe, mɪne səməme nənimenraha rɪfwə mə irəha tuhəuvehe mhani pəri nari.

¹⁴ Nənə Kumwesən trəkwein amasan ia niram ti nəri nə mə irəha ko həkərpwɪn pehe mhə tai noien sə ikino mɪnraha. Mətə ia nəpɪn sampam, nəpɪn nəkur atukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, Kumwesən trərpwɪn pehe mik.”

Nusipekinien səvəi nəveginien asori

¹⁵ Iərmama riti sə raməni pəri nari irəha Iesu rɪregi nəgkiariien nəha, mɪni pen tukwe in mə, “Iərmama sə truvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə məni nari rerɪn tragien.”

¹⁶ Mətə Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Nəpɪn riti iərmama riti rokeikei mə tro nəveginien asori riti, nənə mukupwən məkwein nərmama həkik mə tuhəuvehe tukwe.

¹⁷ Ia nəpɪn səvəi nəveginien asori nəha, in rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari mɪn revən ti nirəha səməme in rɪnəkwein irəha mə tuhəuvehe, mɪni pen ti nirəha mə, ‘Həuvehe, iakinəpnəpenə pam narimnari.’

¹⁸ Mətə irəha pam həni mə ko həkuvehe mhə. Iərmama sə rukupwən məgkiari rɪni pen tukwe in mə, ‘Sore. Ko iapkuvehe mhə. Iapkuvehi a nəmri tɪprənə riti. Takaməkeikei mevən mətoni.’

¹⁹ Riti mwi rɪni mə, ‘Sore. Mətə iou iapkuvehi a nəmri kau me irəha pam ten. Takaməkeikei mevən məskun irəha. Ko iou iapkuvehe mhə.’

²⁰ Riti mwi rɪni mə, ‘Kiri pehe a pran səiou i. Ro iamɪnhi irə ko iapkuvehe mhə.’

²¹ Ia nəpɪn nəha iərmama sə ramo tukwini nari rɪrərɪg, mevən ti iəmə asori səvənhi, məvisau pen nəgkiariien me nəha mɪn. Nənə iəmə asori niemaha rəpi. In rɪni pen ti iərmama nəha ramo tukwini nari mɪn mə, ‘Evən akwauakw ia suatuk me mɪne kwopun me ia taon i, miri nərmama nautə səvənraha riwən, mɪne nərmama səməme nɪpəri nɪpwrənraha remhə, mɪne səməme nənimenraha rɪfwə, mɪne səməme nɪsunraha rərfe, miri irəha mhəuvehe.’

²² Ro pen iotukwininari nəha revən, mɪrərɪg, mɪni mə, ‘Iəmə asori. Nəfe ikiməni iakino, mətə nimwə səim rɪpkukuər mhə.’

²³ Mɪregi iəmə asori səvəi iotukwini nari nəha rɪni pen tukwe in mə, ‘Evən ia suatuk me mɪne kwopun me iruə ia taon, məkeikei m nərmama mə tuhəuvnimə pehe pwəh nimwə səiou rukuər amasan.

²⁴ Iakani pehe tukw ik i nərmama me nəha səməme iakinəkwein irəha fwe kupwən irəha riti ko rɪpkəni mhə nəveginien səiou.’ ”

Noien səvəi nukurirəien Iesu

²⁵ Nəpɪn riti nərmama həkik kamhəkurirə Iesu. Nənə in ruvsini mɪni pen ti nirəha i mɪnuə,

²⁶ “Trɪni mɪnuə iərmama riti ruvehe tukw iou in traməkeikei mokeikei iou məpi raka tata səvənhi mɪne mama səvənhi, mɪne pran səvənhi, mɪne nɪpwnətɪn me, mɪne piəvni me, mɪne kɪtiriməni me, mɪne nɪmɪruien atukw

səvənhi. Trini minuə in ripkokeikei mhə iou iaminihi, ko ripkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁷ Iərmama sə ripkəvrani mhə nei kamarkuau i səvənhi muvehe mukurirə iou, ko in ripkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou.

²⁸ Sin ia kimiaha rokeikei mə tro nimwə riti rəpwəmwis mutə, mətə ripkukupwən mhə məkure, məvsini nəmri narimnari me sə tro nimwə irə mə mane səvənhi rəmwhen uə rekəm?

²⁹ Trini minuə iərmama ripko mhə iaminihi irə, nəpən ro sampam ia nisui nimwə nəha, ko ripko pam mhə nimwə, nənə nərmama me pam tuhətə haris əkenhin irə,

³⁰ mhəni mə, 'Hətə ro iərmama nəha. Rino pam nisui nimwə, mətə ko ripko pam mhə.'

³¹ Uə nəfe kig rokeikei mə trevən maruagən irau kig riti, mətə ripkukupwən mhə məkure, mətərig tukwe mə in rəmwhen ko riri pen səvənhi naruagən me irəha pam ten taosen həuvən mharuagən irəha kig sə ramiri pehe səvənhi me irəha pam twenti taosen?

³² Trini minuə kig nəha rətoni mə in rəpwəh nəmwhenien, nəpən kig nəha səvənhi naruagən me irəha pam twenti taosen rauvehe ihi fwe isipwən, in trərhi pen nərmama nepwən səvənhi həuvən mə tuhəres mə trəfo nəha məmri nəməriniuen.

³³ Ia noien nəha rəmwhen a mwi kimiaha tihaməkeikei mhəkupwən mhətərig tukwe. Trini minuə kimiaha riti rerin ripkagien mhə mə traraka ia narimnari me pam səvənhi, ko in ripkuvehe mhə mo in iərmama riti səiou."

Iesu rəgkiari ia sol sə nəsienien səvənhi ruvəiwən

³⁴ "Sol nəri ramasan. Mətə trini minuə sol nəsienien səvənhi ruvəiwən, tukəfo mwi rəsien mwi?"

³⁵ Ripkamasan mhə ti tiprənə uə ti nihi kau sə tukərapi ia tiprənə kəmhu irə. Ramasan a mə tukərarki a i. Iərmama sə nəkwəregin rarə ti niregijen nari traməkeikei mətərig amasan."

15

Iesu rusipekin ia iərmama sə rətə wau ia səvənhi sipsip

¹ Ia nəpən nəha nərmama səməme kamərəku pen takis minraha mine nərmama ərəha me nepwən mwi həuvehe mə tuhətərig ia Iesu.

² Nəpən Farisi me mine nahatən me səvəi Loa hətoni, həni ərəha Iesu, mhəni mə, "Iəmə i raməsəni nəkur ərəha me həuvehe tukwe in. Raməni pəri nari irəha minraha."

³ Ro pen Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə,

⁴ "Trini minuə kimiaha riti səvənhi sipsip me irəha pam hantret, mətə rətə wau ia riti, trəfo pen irə? In trəpwəh naenti-naen fwe ia kwopun kamhani nurhi ikin, mevən mətui sipsip sə rinəruei meste trətoni.

⁵ Nənə nəpən rətoni, truvehi utə məmri pen ia nuran mi, mamagien,

⁶ mevən fwe imwəni, moeite in me nepwən mine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, mini pen ti nirəha i mə, 'Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni sipsip səiou sə rinəruei.'

⁷ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i trini minuə iərmama ərəha riti rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi, nagienien fwe ia neiai trasori məpi raka nagienien sə kamregi ti nərmama atukwatukw me nəha irəha pam neanti-naen səməme tuhəpkrərig mhə ia nətərigien səvənraha ti nəri nə mə noien ərəha me səvənraha riwən."

Iesu rusipekin ia pran sə rətə wau silin səvənhi

⁸ Nənə Iesu rini mə, “Uə trini minuə pran səvənhi silin irəha pam ten, rətə wau ia riti, trəfo pen irə? Trihiaia pen napw ia laet, maies ia nəkwai nimwə, mamətui silin nəha meste trətoni.

⁹ Nənə nəpin rətoni, trəkwein in me nepwin mine nərmama səməme kamharə ipaka tukwe, mini mə, ‘Pwəh sagien pəri ti nəri nə mə iakinətoni silin sə iakinətə wau irə.’

¹⁰ Rəmwhen ia noien nəha iakani pehe tukumiaha i nagelo me səvəi Kumwesən kamhagien nəpin iərmama ərəha riti rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh noien ərəha me səvənhi.”

Iesu rusipekin ia tamaruə sə rəruei

¹¹ Nənə Iesu rini mə, “Iərmama riti tini kəru iərman mi.

¹² Nəpin riti tini sə rouihi rini pen ti səvənhi tata i mə, ‘Tata. Uai narimnari me səim muvei pehe səiou nəha təkwtəkwuni.’ Nənə tata səvənhi ruai narimnari me səvənhi ia nənimen kəru riti səvəi tini sə rasori riti səvəi tini sə rouihi.

¹³ Ripko mhə tui tini sə rouihi roueite səvənhi narimnari me, ruvehi mane irə, mier, məpwəh imwəni, mevən marə ia tənə riti isipwin. Nənə ia kwopun nəha in rouraha mane səvənhi ia noien ərəha me

¹⁴ meste mane səvənhi riwən. Nəpin səvənhi mane ruvəiwən pam, nukumhə rinamavən ia tənə nəha. Nukumhə rinamahi. Sənəni nəveginien riwən.

¹⁵ Ro pen in revən mamowok səvəi iərmama riti ia tənə nəha. Nənə iərmama nəha rərhi pen in revən mə trəkwməni pikə me səvənhi.

¹⁶ Nəpin in raməkwməni pikə me nəha, nukumhə rahi pik anan, mətə iərmama riti ripkuvei pen mhə nari riti min. Nənə rerin rirhi mə, ‘Rosi ko iakani nipəri nəveginien riti sənəi pikə me i takregi ramasan.’

¹⁷ Mətə nəpin nətərigien amasan səvənhi rirərig muvehe, in rini mə, ‘Nərmama me nəha tata səiou ramərəku pen minraha ti no tukwinien nari min irəha pam nəveginien sənənraha rasori məpi raka irəha, mətə iou iakamarə ia kwopun i nukumhə ramahi iou na takemhə.

¹⁸ Takier ia kwopun i, mirərig, mevən ti səiou tata, mini pen tukwe in minuə, Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nənimem.

¹⁹ Təkwtəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nirak. Tiko iou iapkəmwhen iərmama riti sə ikamərəku pen min ti no tukwinien nari mik.’

²⁰ Ro iamini irə tamaruə nəha riskəmter, mirərig, minamevən ti tata səvənhi. Mətə nəpin rauvehe ihi fwe isipwin, tata səvənhi rətoni, nənə rerin rərkwəpir tukwe. Raiu, mevən, mərəhi pehe, makei min.

²¹ Nənə tini rini pen tukwe in mə, ‘Tata. Iakino nari riti rərəha rəpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən mine ia nənimem. Təkwtəkwuni nəha iapkəmwhen mhə mə tikəkwein nərīm ia nirak.’

²² Mətə tata səvənhi rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min mini mə, ‘Həuvən akwauakw, mhəuvehi karkahu əpwəmwis riti sə ramasan pik məpi raka karkahu əpwəmwis me nepwin, nənə mharkahu pen i min, mhəuvei pen rig ia nukwai rəgin, mhəuvei pen put ia nisun mi,

²³ nənə mhəuvən mhəuvehi kau nəha nipwran rəsis amasan mhəuvehe, mhousi əpune. Pwəh sani mhagien pəri

²⁴ ti nəri nə mə iəkunouihī i səiou rəmwhen mə ruvəmhə raka, mətə təkwtəkwni ruvəmīru mwi. In rīnəruei, mətə təkwtəkwni nəha iakinətoni mwi.' Nənə irəha kənamhagien pəri.

²⁵ Ia nəpīn nəha tīni sə rasori in fwe ia nəmhiēn. Nəpīn rīrəriḡ mauvehe ia rukwənu, muvehe ipaka ti nimwə, rīregi nərmama kamhani nīpu, mamho tanis.

²⁶ Nənə rəkweīn iərmama riti sə ramo tukwini nari m tata səvənhi, mərəs mə, 'Nəfe i hiamō?'

²⁷ Mīregi iərmama nəha rīni pen tukwe in mə, 'Piam ruvəuvehe. Nənə tata səim ruəsi kau nəha nīpwran rəsisi amasan ti nəri nə mə piam rīrəriḡ muvehe məsanin a.'

²⁸ Ro iamīnhi irə tīni sə rasori niemaha rəpi, rəpwəh nuvniwəien ia nəkwai nimwə. Tata səvənhi rier, mərəs in mə truvniwə,

²⁹ mətə in rīni pen ti səvənhi tata i mə, 'Ətə ro! Nuk me rīpīk iakamo tukwini pehe nari mik ia kwopun i, mīpkərui mhə nəkwam. Mətə ipkuvei pehe mhə nari riti miou rəmwhen ia kwəti nənī mə tako nəveḡinien irə mhagien pəri kimaha iou me nepwīn.

³⁰ Mətə nəpīn nərīm nəha sə rīnouraha narimnari me səim ti nərəkuiēn nīpran ia suatuk rīrəriḡ muvehe ia rukwənu, ikousi əpune kau nəha nīpwran rəsisi amasan mamō nəveḡinien irə səvənhi.'

³¹ Mīregi tata səvənhi rīni pen tukwe in mə, 'Nərīk. Nəpīn me pam krau mik krauarə. Narimnari me pam səiou səim.

³² Mətə ratukwatukw mə tso nəveḡinien i, mhagien, ti nəri nə mə piam in rəmwhen mə ruvəmhə raka, mətə təkwtəkwni ruvəmīru mwi. Rīnəruei, mətə təkwtəkwni nəha sənətoni mwi.' "

16

Iesu rəḡkiari ia iərmama sə ramətui ərəha ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi

¹ Iesu rīni pen ti nərmama me səvənhi mə, "Iərmama riti nautə səvənhi rasori. Səvənhi riti fwe iotukwininari ramətui ti nautə səvənhi, mətə kamīni ərəha in mə ramouraha nautə nəha.

² Ro iamīnhi irə iərmama sə nautə səvənhi rasori rəkweīn iəmə nəha ruvehe, rərəs pen in mə, 'Nəfe nəḡkiariēn me i iakamregi kamīni ia niram? Uvei pehe nəkukuə sə ikimərai pen səim wok irə. Təkwtəkwni nəha tiko sampam ia wok.'

³ Mīregi iotukwininari sə ramətui ti nautə səvəi iəmə asori nəha rerīn rīrhi mə, 'Səiou iəmə asori trərarki irapw iou ia wok səiou. Mətə nīskaiēn səiou rəpwəh nəmwhenien mə takeri tīprənə muvehi mane irə. Iakamauris ti naseien mane ti nərmama. Tako nəfe nəha təkwtəkwni?'

⁴ Ah, iakukurən nəfe tako! Nərmama me nəha səməme həpkərpwīn pehe mhə ihi kaon me səvənraha sə iəmə asori səiou rīməuvei pen mīnraha, tako rerīnraha ragien. Trīni mīnuə iako iamīnhi irə, nəpīn iəmə asori səiou trərarki iou, irəha tuhəuvehi puvnimwə iou ia nəkwai nimwə me səvənraha.'

⁵ Ia nəpīn nəha in rəkweīn nərmama me nəha səməme həpkərpwīn pehe mhə ihi kaon səvənraha həuvehe kuatia kuatia tukwe in. Sə rukupwən mevən, rərəs in mə, 'Ikiməuvehi nəfe narimnari me səvəi iəmə asori səiou, mətə ipkuvehi mhə ihi nənimen?'

⁶ Mīregi iərmama nəha rīni mə, 'Tram me irəha pam hantret həkuər ia oel kaməvənari irə.'

Mīregi iəmə nəha rīni mə, 'In i nimwai nəkukuə səvəi kaon səim. Tikuvehi, məkure akwauakw, mīrai pen mə fifti tram a.'

⁷ Iəmә nəha rarә mīni pen ti riti mwi mә, ‘Nənә ik ikimәuvehi nəfe mätә ipkuvehi mhә ihi nənimen?’

Miregi iərmama nəha rini mә, ‘Pak flaoa irəha pam wan taosen.’

Miregi iəmә nəha rini mә, ‘In i nimwai nəkukuә sәvәi kaon sәim. Tikuvehi mirai pen mә pak me irəha pam eit hantret a.’

⁸ Iotukwininari sә ramәtui ti nautә sәvәi iəmә asori nəha ramo noien riti sә ripkatukwatukw mhә. Mätә kurirә irә iəmә asori sәvәnhi ruvehe mīni vivi in ti nәri nә mә in rukurән nari. Nәri nəha ramahatән pen mә nәrmama ia tīprәнә i hәukurән amasan nari ti noien pisnes irəha nәrmama sәvәnraha. Irəha hәukurән amasan mhәpi raka nipwnәti nukuraanien me.

⁹ Nənә iakani pehe tukumiaha i kimiaha tihamәkeikei mhasitu amasan ia nәrmama ia nautә me sәvәi tīprәнә i mә irəha tuhәuvehe mhә kimiaha me nepwin ia nirəha. Nənә nәpin nautә me nəha tuhәiwән, Kumwesән truvehi puvnimwә kimiaha ia nimwә me sәmәme tuhәpkiwән mhә ia nәpin riti.

¹⁰ Iərmama sә ramәtui amasan ti nәri ouihi a trәtui amasan mwi ti nәri asori. Nənә iərmama sә ripkәtui amasan mhә ti nәri ouihi tripkәtui amasan mhә mwi ti nәri asori.

¹¹ Trini minuә kimiaha hiәpkәtui amasan mhә ti nautә sәvәi tīprәнә i, sin trәмri pehe nautә sә ro nipәrhienien irә ia rәgimiaha mә tihәtui amasan tukwe?

¹² Nənә trini minuә kimiaha hiәpkәtui amasan mhә ti narimnari me sәvәi iərmәpә, sin truvei pehe narimnari me m kimiaha mә tihәuvehi mhә sәkimiaha irә?

¹³ Iərmama riti riwән ramo tukwini nari ko ro nəkwai iəmә asori kәru. Trini minuә ro iamīnhi irә, trokeikei riti mәmwәki riti, uә trisiai riti mipkisiai mhә riti. Kimiaha ko hiәpkuvehi pәri mhә Kumwesән mīne mane mhә iəmә asori mi irә sәkimiaha mә tiho pәri nəkwānrau.”

Nәgkiariien me nepwin sәvәi Iesu

¹⁴ Nәpin Farisi me hәregi nәgkiariien me nəha haris ia Iesu ti nәri nә mә irəha hөkeikei pik mane.

¹⁵ Mätә Iesu rini pen ti nirəha i mә, “Kimiaha Farisi me hiameikuә ia nәmri nәrmama mә kimiaha nәmә atukwatukw, mätә Kumwesән rukurән rerimiaha. Nәfe nari nәrmama kamhәfiәutә irəha me tukwe, mätә ia nәmri Kumwesән rәрәha anan.

¹⁶ Kinәvisau irapw Loa sәvәi Moses mīne nәgkiariien me sәvәi profet kupwән me meste pehe Jon Paptaes. Kurirә irә kinamәvisau irapw nәgkiariien amasan i ramәgkiari ia nitәtә sә Kumwesән ramәrimәнu irә. Nənә nәrmama me pam kamhәmwur mә tuhәuvnimwә ia nitәtә nəha.

¹⁷ Rәknekīn mә neiai mīne tīprәнә krouvehe rouiwән. Mätә rәknekīn pik mә nukwai nəkukuә ouihi riti sә kimәrai pen ia Loa ruvehe miwән.

¹⁸ Iərman sә rәpwәh pran sәvәnhi miri pran әpә riti mwi ramo noien әrəha. Prән nəha in ramiri ripko mhә sәvәnhi atukwatukw pran. Nənә iərman sә riri pran sә iərman sәvәnhi rinәpwәh ramo noien әrəha. Prән nəha in ramiri sәvәi iərmәpә.”

Iərmama kәru riti nautә sәvәnhi rasori riti nautә sәvәnhi riwән

¹⁹ Nənә Iesu rini mә, “Iərmama riti nautә sәvәnhi rasori ramarkahu tinari me nәнimenraha rәknekīn.^a Ia nәpin me ramәni amasan nari, mamagien.

16:8: Efes 5:8, 1Tes 5:5 **16:9:** Mat 6:20, Luk 14:14 **16:10:** Luk 19:17-26 **16:13:** Mat 6:24
16:14: Mat 23:14 **16:15:** Mat 23:28, Luk 18:9-14, Prov 6:16-17 **16:16:** Mat 11:12-13 **16:17:** Mat 5:18 **a 16:19:** Tinari me nəha nәнimenraha rәknekīn kino ia linen. Nepwin hәruerәv rәmwhen ia tinari sәvәi kig.

²⁰ Ia kwəruə ia rukwənu səvənhi nərmama kamhəkure pen iərmama riti nəghin nə Lasaros. Nautə səvənhi riwən. Nīmwapw me həpik ia nīpwrən.

²¹ Iəmə nə rokeikei pik mə traməni nīmwəkmwəki nəveginien sə raməsas irapw ia ruei tepol səvəi iərmama nəha nautə səvənhi rasori. Kuri me mwi kamhəuvehe, mamhəpwasi nīmwapw me səvənhi.

²² Nəpīn iərmama nəha nautə səvənhi riwən remhə, nagelo me həuvehi nənimwin, mhəuvehi mhəuvən, mhəmri pen ia nīkare Epraham. Iərmama nəha nautə səvənhi rasori in mwi remhə, kinimwi in.

²³ Fwe Imwei Nəkur Həuvamhə in ramregi nəmisəien asori, məkwətə, mətoni Epraham fwe isipwin kwopti Lasaros ia nīkaren.

²⁴ Nənə in rəkwein əpwəmwis mīni mə, 'Tata Epraham. Tikapi iou, mərhi pen Lasaros pwəh revən meitesi nukwai rəgin ia nui, nənə muvehe mīrapi nəramik irə mə trəkwiei. Iakamregi nəmisəien asori ia napw i.'

²⁵ Mətə Epraham rīni mə, 'Nərik. Rerim tramrhi narəien səim nəpīn ikamīru ihi. Ik ikiməuvehi narimnari amasan me, mətə Lasaros rīməuvehi narimnari ərəha me. Nənə təkwtəkwuni nəha in ramregi ramasan ia kwopun i, mətə ik ikamregi nəmisəien asori.

²⁶ Nari riti mwi ko iapkasitu mhə ia niram ti nəri nə mə Kumwesən rīnəmri təpuapəg asori riti ro tukuahag kitaha m kimiaha. Kimaha riti ko rīpkier mhə ia kwopun i muvehe mətə kimiaha. Kimiaha riti ko rīpkier mhə ia kwopun nə muvehe mətə kimaha.'

²⁷ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rīni mə, 'Ro iamīnhi irə iakamase ik tata mə tikərhi pen Lasaros revən fwe ia nīmwə səvəi tata səiou.

²⁸ Piak me fwe ikīn irəha pam krirum, pwəh rīni pen ti nirəha i mīnuə tuhaməkeikei mhəsiari, kamo irəha mwi həuvehe ia kwopun i, kwopun səvəi nəmisəien asori.'

²⁹ Mətə Epraham rīni mə, 'Moses mīne profet kupwən me həuvəni raka mə nərmama tuhaməkeikei mhəsiari ti kwopun nəha. Ramasan mə pwəh piam me hətərig ia nəgkariien me səvənraha.'

³⁰ Miregi iərmama nəha nautə səvənhi rasori rīni mə, 'Rəkəm, Tata Epraham, sə nəha rīpkəmwhen mhə. Mətə mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mevən ti nirəha, irəha tuhəpwəh noien ərəha me səvənraha.'

³¹ Miregi Epraham rīni pen tukwe in mə, 'Trīni mīnuə irəha həpwəh nətərigien ia nəgkariien səvəi Moses mīne profet kupwən me, tuko iərmama riti rətui mwi ia nemhəien səvənhi, mətə ko həpkini mhə nīpərhienien ia nəgkariien səvənhi.' "

17

Narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwei ia nərəhaien

¹ Nənə Iesu rīni pen ti nərmama me səvənhi mə, "Nīpərhienien narimnari me tuhəuvehe mhəvi nərmama həmwei ia nərəhaien, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvehi narimnari me nəha mier pehe.

² Trīni mīnuə in ro nəkwərhakwərha me i riti rīmwei ia nərəhaien, Kumwesən trərpwin noien ərəha səvənhi. Iərmama nəha triregi rərəha anan məpi raka kərihi pen kəruətərei asori ia nīpətəkinuan, kosə irapw i ia təmwei təsi.

³ Kimiaha tihaməkeikei mhatuakəm amasan tukumiaha. Trīni mīnuə piam ro noien ərəha ia niram, tikinise pen tukwe in mə rəpwəh. Mə rirərig ia nətərigien səvənhi, məpwəh, tikenouenou i.

⁴ Trini minua ia nəpɪn kuaɪa ro noien ərəha ia niram m sefen mətə ia noien me nəha ramo rɪrərɪg mwi irə mini pehe tukw ik i mə, 'Noien i iakamo rərəha. Pwəh iakəpwəh,' nənə tikaməkeikei menouenou noien ərəha səvənhi."

Nahatətəien

⁵ Nənə aposol me səvəi Iərimənu səkitaha həni mə, "Iərimənu. Tiko mwi nahatətəien səkimaha ruvehe mɪskai mwi."

⁶ Miregi Iərimənu səkitaha rini mə, "Trini minua nahatətəien səkimiaha rouihi a rəmwhen ia nuni nei nəha mastat sə rouihi anan ia nuni nei me, hiəukurən niniien ti nei asori i mə 'Tiko meivi utə atukw a nuam me, mevən mərəer ia təmwei təsi,' nənə tro nəkwamiaha."

Noien səvəi iərmama sə ramo tukwini pen nari m iəmə asori səvənhi

⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiaha hiaməfətərɪg irə? Trini minua iəmə asori riti rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revən mə trərar ia nəmhien uə ramətui ti sipisip me, nəpɪn iərmama nəha ruku pen fwe ia nəmhien muvehe, ko səvənhi iəmə asori rini pen tukwe in mə, 'Itə. Təkwtəkwuni tikuvehe krauəni pəri nari'?"

⁸ Rekəm! Mətə iəmə asori səvənhi trəgkiari pen min mini mə, 'Itə. Evən məpnəpenə sənək riti nəveginien, nənə mevən markahu amasan səim muvehe. Nəpɪn iakaməvegin, mamənimwi, tikamo tukwini pehe nari miou. Nəpɪn ikino pam, nənə ikukurən nənien nəveginien sənəm.'

⁹ ? Nəpɪn iərmama iamɪnhi ro nəkwai iəmə asori səvənhi, kimiaha hiəukurən mə iəmə asori nəha rini pen tanak tukwe in uə rekəm? Rekəm!

¹⁰ Kimiaha nə hiəmwhen ia nərmama səməme hiamo tukwini nari m Kumwesən. Nəpɪn tiho pam narimnari me nəha in rıməni mə tiho, tihaməkeikei mhəni mə, 'Kwa kimaha i nərmama me səməme iahamo tukwini nari. Kimaha iahəno a nəfe ratukwatukw mə taho.' "

Nərmama ten nemhəien skai ramo tekɪnraha həuvehe Iesu romasan irəha

¹¹ Iesu ramevən fwe ia Jerusalem, makurau ia nimwrhenhi tənə mi nəha Sameria mine Kalili.

¹² Nəpɪn rier pen ia rukwənu riti, nərmama ten nemhəien skai ro tekɪnraha həuvehe tukwe, mhərəer isipwɪn kwopti,

¹³ mənəmhəkwein əpwəmwis mə, "Iesu Iərimənu! Api tukumaha!"

¹⁴ Nəpɪn Iesu rətə irəha, rini pen ti nirəha i mə, "Kimiaha tiho mhəuvən ti pris me pwəh irəha hətə nɪpwramiaha." Nəpɪn irəha kamhəuvən ia suatuk, nɪpwrənraha ruvehe məmher.

¹⁵ Nənə irəha riti rətə mə nɪpwrən rɪnəsənɪn, rɪrərɪg mwi, maməkwein əpwəmwis, maməgnəgini Kumwesən.

¹⁶ Iəmə nəha in iəmə Sameria. Ruvehe mɪnimwi nukurhun mi ia nəmri Iesu, mini tanak tukwe.

¹⁷ Nənə Iesu rini mə, "Kimiaha nəha nɪpwramiaha ruvehe mɪnəmher rosi kimiaha pam ten uə? Mətə nərmama naen mwi pəku?"

¹⁸ Rəfo iəmə i rɪpko mhə in iəmə Isrel in əpa rɪrərɪg məgnəgini Kumwesən?"

¹⁹ Nənə Iesu rini pen ti iəmə i mə, "Tiko mərəer mamevən. Nahatətəien səim rino raka ik ikuvehe məsanɪn."

Tɪnesən nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?

²⁰ Farisi me nepwɪn həres pen Iesu i mə, "Tɪnesən nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe?" Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, "Nəpɪn nɪtətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe irə, nərmama tuhəpkətəni mhə nɪmtətien me.

21 Irəha tuhəpkini mhə mə, 'Hətə ro, in i!' uə 'In nəha!' Irəha tuhəpwəh niniien iaminha irə ti nəri nə mə həregi ro nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinarə raka ia kurkwamiahā.

22 Nənə Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, "Nəpin nəha rauvehe kimiahā tihokeikei pik mə tihətoni iou, Iəməti Iərmama, ia nəpin riti səiou, mətə tihəpkətoni mhə.

23 Nərmama nepwin tuhəni pehe tukumiahā i mə, 'Hətə ro in nəha' uə 'Hətə ro in i.' Mətə kimiahā tihəpwəh nierien, mhəpwəh nukurirəien irəha.

24 Nəpin rouapir irə nərmama hətoni nəhiapwien səvənhi ia nimagouagou fwe pesu meste nari fwe prehi. Iou, Iəməti Iərmama, nəpin səiou sə takuvehe irə tro mwi iamihhi.

25 Mətə takaməkeikei mukupwən miregi nəmisəien me ripik. Nərmama ipwet mine tuhəni ərəha iou, mhəuvei pehe təkutanraha miou.

26 Nəpin iou, Iəməti Iərmama, takuvehe irə trəmwhen ia nəpin səvəi Noa.

27 Nərmama me kamhəvegin, mamhənimwi. Nərman me kamhəiri nipran. Nipran me kamhesi pen nərman. Irəha kamho noien me nəha mamhəuvən meste Noa ruvniwə ia nitətə asori səvənhi, nənə nui asori ruvehe, məuiui irəha, irəha pam həmwhenimw.

28 Trəmwhen mwi nəpin səvəi Lot. Nərmama kamhəvegin, mamhənimwi, mamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me, mamhəuvehi nənimenraha, mamhəmhu, mamho nimwə me.

29 Mətə nəpin nəha Lot rier ia Sotom irə, napw mine təpisi krouukrutə fwe ia nimagouagou, roueiwaiu pehe rouahi əmwesi irəha pam.

30 Nəpin nəha iou, Iəməti iərmama, takuvehe irə trəmwhen a mwi.

31 Ia nəpin nəha, trini minuə iərmama riti ramapwis ia təkure nimwə səvənhi traməkeikei meiwaiu map akwauakw, məpwəh nuvniwəien mə truvehi nari riti ia nəkwai nimwə. Trini minuə iərmama riti raməmhu ia nəmhiən səvənhi traməkeikei mo rəmwhen a mwi, map akwauakw, məpwəh nərərigien mevən fwe imwəni.

32 Rerimiahā tramrhi pran səvəi Lot.

33 Iərmama sə rəmwur mə trəkwtəmhiri nimiruien səvənhi trarfai irə. Mətə iərmama sə raraka ia nimiruien səvənhi truvehi nimiruien rerin.

34 Iakani pehe tukumiahā i ia nəpin nəha ia nəpin iərmama kəru trouapri pəri ia nīməhan kuatia, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti.

35 Pran kəru trouvənari pəri, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti."

36 a

37 Miregi nərmama me səvəi Iesu həni pen tukwe in mə, "Pəku, Iərimənu?"

Miregi in rini pen ti nərəha i mə, "Ia kwopun pəku nipwrai nəri remhə ikin menu me nəha kamhəni nipwrai nəri sə remhə tuhəuvehe mhousəsimwin irəha me, mhani."

18

Pran riti rəres pen iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien mə trasitu irə

1 Nəpin riti Iesu rokeikei mə trahatən nərmama me səvənhi mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki ia nəpin me, mhəpwəh nəpouien i. Ro pen in rini nusipekinien riti ti nərəha i

2 mə, "Ia rukwənu riti iəmə asori riti sə raməkiri nəgkiariien. In rəpwəh nehekərien Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmama.

17:21: Mak 13:21 17:23: Luk 21:8 17:25: Luk 9:22 17:28: Jen 18:20, Jen 19:25 17:31: Jen 19:17,26, Mat 24:17-18 17:33: Luk 9:24 a 17:36: Nəkukua me ripik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 36 riwən. Mətə nepwin həni iamihhi irə mə, "Iərman kəru trouəmhu fwe ia nəmhiən, tukuvehi raka riti, kəpwəh riti. 17:37: Job 39:30 18:1: Rom 12:12, Kol 4:2, 1Tes 5:17

³ Ia rukwənu nəha pran riti iərman səvənhi remhə məpwəh in. Ia nəp̄in me rauvehe ti iəmə asori sə raməkiri nəgkiariien, mam̄ini pen tukwe in mə, 'Asitu ia nirak, minise iərmama i ram̄ini ərəha iou.'

⁴ Tui kwopti iəmə asori nəha ripko mhə nari riti, mətə kurirə irə ramətərig mə, 'Nipərhiēnien iapk̄ihēkir mhə Kumwesən, məpwəh mwi nisaiien nərmama,

⁵ mətə ti nəri nə mə prən i ramometə iou iam̄inhi irə, takasitu irə, minise iərmama nəha ram̄ini ərəha in. Mə iapko mhə prən i trauvehe ia nəp̄in me, takəpou i.' "

⁶ Nənə Iərimənu səkitaha rini mə, "K̄imiaha tihətərig ro nəgkiariien səvəi iəmə asori nəha. In iəmə rərəha, mətə rini mə trasitu ia prən nəha.

⁷ Nənə k̄imiaha hiamətərig ia Kumwesən? Trəfo ia nərmama me nəha in ruvər̄fi raka irəha mə səvənhi səməme kamhasək pen tukwe in ia ran mine ia nəp̄in? Ko in ro tanpen ia nirəha, məpwəh nəmri atukwatukwien nəfe kamhasək pen in tukwe?

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə in trasitu akwauakw ia nirəha, məmri atukwatukw nəfe kamhasək pen in tukwe. Nəgkiariien i iakani ro nipərhiēnien. Mətə rəfo? Nəp̄in iou, Iəməti Iərmama, takrərig pehe mwi ia t̄iprənə i, takətoni nərmama həp̄ik kamhahatətə ia nirak uə rekəm?"

Iesu rusipek̄in ia Farisi riti mine iərmama riti sə kamərəku pen takis min

⁹ Ia nəp̄in nəha Iesu rini mwi nusipek̄inien riti mwi ti nərmama nepw̄in səməme rer̄inraha ram̄rhi minuə irəha hatukwatukw, mamhətə ərəha nərməpə.

¹⁰ In rini mə, "Iərmama kəru krouutə pen fwe ia nimwə səvəi Kumwesən mə trouəfwaki. Riti Farisi. Riti iərmama sə kamərəku pen takis min.

¹¹ Nənə Farisi rər̄er əpə məfwaki iam̄inhi irə mə, 'Kumwesən. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iou iapkəmwhen mhə ia nərmama nepw̄in. Irəha kamhakres, mamho noien ikou, mamhəiri n̄ipran səvəi nərməpə. Iakini tanak tukw ik ti nəri nə mə iapkəmwhen mhə ia iərmama nəha kamərəku pen takis min.

¹² Ia nəfwak̄iien kuatia iakəpwəh nən̄iien nari m kəru ti nəfwak̄iien. Iakuai narimnari me pam sə iakapeki irəha pam ten sə ro kuatia irə səim.'

¹³ Mətə iərmama nəha kamərəku pen takis min, ramər̄er isipw̄in kwopti. Ko ripkək̄wətə mhə ia nimagouagou, mətə rer̄in rəpou. In ramərpwərpwi a kwənpwenhin tukwe, mam̄ini mə, 'Kumwesən, tikapi iou. Iou iəmə ərəha.'

¹⁴ Nənə Iesu rini mə, "Iakani pehe tukumiaha i nəp̄in irau kroueiw̄ai rouevən fwe rukwənu, iərmama sə kamərəku pen takis min in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə Farisi ripkatukwatukw mhə, ti nəri nə mə iərmama sə rauvehi utə in, Kumwesən truvehi irapw in, mətə iərmama sə rauvehi irapw in, Kumwesən truvehi utə in."

Iesu rəkwein amasan ia nəkwər̄hakwər̄ha

¹⁵ Nəp̄in riti nərmama nepw̄in kamhər̄əhi kwəti nəkwər̄hakwər̄ha me mamhəuvehe ti Iesu mə in trirapi irəha, məkwein amasan ia nirəha. Nəp̄in nərmama me səvənhi hət̄oni, hənise irəha.

¹⁶ Mətə Iesu rəkwein irəha həuvehe tukwe, min̄i mə, "Pwəh n̄ipwnəti nəkwər̄hakwər̄ha me həuvehe tukw iou. Tihəpwəh n̄iniseien irəha ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə səvəi nərmama səməme həmwhen ia nəkwər̄hakwər̄ha me i.

¹⁷ Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā iārmama tramākeikei mo rāmwhen ia iākunouihī, muvehi nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā. Mā rīpko mhā trīpkuvnimwā mhā ia nītātā nāha.”

Iārmama nautā sāvānhi rasori rokeikei mā truvehi nīmīruien rerīn

¹⁸ Iāmā asori riti sāvāi nākūr Isrel rāres Iesu i mā, “Iahātān, ik iāmā amasan. Nāfe noien takamākeikei mo mā takuvehi nīmīruien rerīn?”

¹⁹ Mīregi Iesu rīni pen tukwe in mā, “Rāfo ikīni mā iou iāmā amasan? Iārmama amasan riti riwān. Kumwesān āpa in ramasan.

²⁰ Ik ikuvāukurān raka loa me sāvāi Kumwesān. In rīni mā, “Tikāpwāh nakresien pran, māpwāh nousi āpuneien iārmama, māpwāh nakresien, māpwāh neikuāien. Tikamākeikei mīsiāi sām tata mīne mama.’”

²¹ Mīregi iārmama nāha rīni mā, “Loa me pam i iakamesi pen fwe ia nouhiien sēiou muvehe meste pehe ipwet mīne.”

²² Nāpīn Iesu rīregi nāgkiariien i, rīni pen tukwe in mā, “Nari kuatia rarā ikāpwāh ihī noien. Evān, māmri pen nāmri nari ia sām narimnari me. Nāpīn kuvehi nānimen, tikuvehi mane, muvei pen m nārmama nautā sāvānraha riwān. Nānā sām nautā trīpik fwe ia neiai. Nāpīn ikīno pam, ikuvehe mukurirā iou.”

²³ Mātā nāpīn iārmama nāha rīregi nāgkiariien nāha, rerīn ruvehe māpou pik, tī nārī nā mā nautā sāvānhi rasori anan.

²⁴ Nāpīn Iesu rātoni mā rerīn rāpou pik iamīnhi, rīni mā, “Rāknekin tī nārmama nautā sāvānraha rasori mā tuhāvunimwā ia nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā.

²⁵ Iārmama nautā sāvānhi rasori rāknekin tukwe in mā truvnimwā ia nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā. Rāknekin māpi raka nārimīru nāha kamel rasu pen ia ruei nitel mier.” ²⁶ Nāpīn Iesu rīni irāpw nāgkiariien nāha, nārmama sāmāme kamhāregi hāni mā, “Mā rāknekin iamīnhi, nīsīmā nāha ko hāuvehi nīmīruien?”

²⁷ Mātā Iesu rīni mā, “Nāfe nari rāknekin nārmama ko hāpko mhā mātā rīmāru tī Kumwesān.”

²⁸ Nānā Pita rīni mā, “Ētā ro. Kīmaha iahānāpwāh narimnari me sākīmaha mamhākurirā ik.”

²⁹ Mīregi Iesu rīni pen tī nīrāha i mā, “Iakani nīpārhiēnien tukumiaha i mā nārmama me pam sāmāme hāpwāh narimnari me sāvānraha tī nītātā sē Kumwesān ramārimānu irā tuhāuvehi tain. Trīni mīnuā iārmama riti rāpwāh nimwā sāvānhi, uā pran sāvānhi, uā piāvni me, uā tata mīne mama sāvānhi, uā nākwārhakwārha me sāvānhi,

³⁰ ia nītātā ipwet mīne in truvehi tain rasori mwi, nānā ia nītātā sē rauvehe in truvehi nīmīruien rerīn.”

Iesu rīni irāpw tī nārmama me sāvānhi mā in tramākeikei memhā

³¹ Ia nāpīn nāha Iesu rīri raka āpa nārmama sāvānhi twelef, mīni pen tī nīrāha i mā, “Hāregi ro. Kītaha samāutā mamhāvūvān fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nāha nāgkiariien me pam sāmāme kamhāgkiari ia nīrak Iāmāti Iārmama ia nākukuā me sāvāi profet kupwān me tuhāuvehe mhāukuā.

³² Tukuvei pen iou ia rāgi nārmama rīpko mhā irāha nākūr Isrel. Nānā irāha tuharis ākenhīn ia nīrak, mho naurisien miou, mhārgāvāsi iou,

³³ mhārisi iou, nānā mhousi āpune iou. Ia nāpīn sē ro kahar irā takātui mwi ia nemhāien sēiou.”

³⁴ Mātā nārmama me sāvānhi hāreirei narimnari me i. Nāgkiariien i rārkwafā tī nīrāha. Hāpkuvehi amasan mhā nīpwran.

Iesu ro iarmama riti nanimen rifwə rətui mətə nari

³⁵ Nəpɪn Iesu rɪnamevən ipaka ti taon nəha Jeriko, iarmama riti nanimen rifwə raməkure ia nikare suatuk, mamase mane.

³⁶ Nəpɪn rɪregi nərmama me həpɪk kamhəuvehe mamhəukurau ia suatuk, rəres mə, “Nəfe i?”

³⁷ Miregi həni pen tukwe in mə, “Iesu iəmə Nasaret i ruvehe makurau.”

³⁸ Ia nəpɪn nəha iarmama nəha rɪnaməkwein əpwəmwis mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

³⁹ Nənə nərmama səməme kamhərer kupwən hənise in, mamhəni mə, “Afafa a, məpwəh nəgkiariien!” Mətə in raripɪn maməkwein əpwəmwis mwi mamini mə, “Iesu, kwənəkwas səvəi Kig Tevit! Api tukw iou!”

⁴⁰ Nənə Iesu rərer, mini pen ti nərmama me mə irəha tuhəiri iarmama nəha mhəuvehe tukwe in. Nənə nəpɪn iarmama nəha ruvehe ipaka, Iesu rəres pen in minuə,

⁴¹ “Ikokeikei mə tako nəfe mik?”

Miregi rini mə, “Iərimənu. Iakokeikei mə takətui mətə nari.”

⁴² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Itə. Tikətui mətə nari. Nahatətəien səim rɪnomasan raka nənimem.”

⁴³ Nənə təkwtəkwi nəha rətui minamətə nari, nənə mukurirə ia Iesu, muvehi utə nəghi Kumwesən. Nərmama me pam hətoni həgnəgini Kumwesən.

19

Iesu mine Sakias

¹ Iesu rier pen ia taon nəha Jeriko, mamevən mə trəpi simwin.

² Ia taon nəha iarmama riti nəghin nə Sakias. In iəmə asori riti ia nirəha nərmama kaməraku pen takis minraha. Nautə səvənhi rasori.

³ In ramarkut mə trətə Iesu mə in nəfe iarmama. Mətə nərmama həpɪk kamhərer tukuahag in. Ko rɪpkətoni mhə ti nəri nə mə in rukwakwa.

⁴ Ro pen raiu mukupwən ia nirəha, məputə ia nei riti kani mə sikamo mə trətə Iesu ia kwopun nəha trukurau ikɪn.

⁵ Nəpɪn Iesu ruvehe muvehi tegin kwopun nəha, rəkwtə, mini pen tukwe in mə, “Sakias. Eiwaiu akwauakw. Takaməkeikei muvniwə ia niwə səim ipwet.”

⁶ Nənə Sakias reiwaiu akwauakw a miri Iesu rouevən fwe ia niwə səvənhi. Rerɪn ramagien.

⁷ Mətə nəpɪn nərmama hətoni, kamhəni ərəha Iesu mhəni mə, “In revən maməpwis ia nəkwai niwə səvəi iəmə rərəha riti.”

⁸ Fwe ia nəkwai niwə Sakias rɪskəmter, mini pen ti Iərimənu səkitaha mə, “Iərimənu. Regi ro! Takuai nautə səiou ia nanimen kəru, muvei pen riti m nərmama nautə səvənraha riwən. Trini minuə iakinakres m iarmama riti, takərpwin pen min m kefə.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ipwet nimiruien vi ruvəuvehe ti nərmama ia nəkwai niwə i ti nəri nə mə iəmə i in mwi kwənəkwas riti səvəi Epraham.

¹⁰ In nə iou, Iəməti Iərmama, iakiməuvehe tukwe mə takətui nərmama səməme hənəruai, nənə muvei pen nimiruien vi minraha.”

Iesu rusipekin ia silin me kino ia kol

¹¹ Nəpɪn nərmama kamhətərig ia nəgkiariien me nəha, Iesu rarə mini mwi nusipekinien riti ti nirəha i ti nəri nə mə in ruvəuvehe ipaka ti Jerusalem

rerinraha ramrhi mə rosi in truvehē mo kig irə minamərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən təkwtəkwuni.

¹² Ro iamini irə Iesu rini mə, “Iəmə asori riti revən ia tənə riti isipwın mə kig riti fwe ikin truvei pen nasoriien min. Nənə in trirərig mərimənu ia nəkur imwəni.

¹³ Kurirə iəmə asori nəha rier, rəkwein nərmama səməme kamho tukwini nari min irəha pam ten, muvei pen silin kino ia kol kuatia kuatia minraha, nənə mini pen tinirəha i mə, ‘Kimiaha tihəuvehi mane me i mhowok irə meste takrərig pehe mwi.’

¹⁴ Mətə nəkur imwəni me həmwəki iəmə asori nəha, mhərhi pen nərmama nepwın həkurirə in, mhəuvən mhəni pen ti kig sə truvei pen nasoriien min mə, ‘Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə iəmə i trərimənu ia kimaha.’

¹⁵ Mətə kig nəha rəpwəh ninipehiien irəha, muvei pen nasoriien m iəmə asori nəha. Nənə nəpın iəmə asori nəha rirərig pehe imwəni, rini nəkwān minuə təkəwein nərmama me nəha kamho tukwini nari min səməme in riməuvei pen mane me minraha mə tuhəuvehe tukwe. In rokeikei mə trukurən mane me in riməuvei pen minraha hənowok irə mhəuvehi nəfe mane mwi rasori mwi.

¹⁶ Sə rukupwən muvehē mərəer ia nənimen mini mə, ‘Iəmə Asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol rukwəhi mwi silin me kino ia kol irəha pam ten.’

¹⁷ Miregi iəmə asori rini pen tukwe in mə, ‘Səim wok ramasan. Ik iərmama sə ikamo tukwini amasan nari miou. Ikinətui amasan ti nəri ouihi. Ro pen takuvei pehe nasoriien mik ikərimənu ia taon me irəha pam ten.’

¹⁸ Nənə sə resi pen ruvehē, mini mə, ‘Iəmə asori. Silin i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol rukwəhi mwi silin me kino ia kol irəha pam krirum.’

¹⁹ Miregi iəmə asori rini pen tukwe in mə, ‘Ik tikərimənu ia taon me irəha pam krirum.’

²⁰ Nənə riti mwi ruvehē, mini mə, ‘Iəmə Asori. Silin i in i ikiməuvehi pehe miou kino ia kol. Iakehekir ik, məkəwafə i ia kwəti tinari,

²¹ ti nəri nə mə ik iərmama riti noien səim riskai. Ikauehi raka narimnari me sə iərməpə rinəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhien sə ipkəpwei mhə.’

²² Mətə iəmə asori rini pen tukwe in mə, ‘Ik iəmə ərəha. Ikamo tukwini ərəha nari miou. Nəgkiariien atukw səim ro pui ik. Ik ikuvəukurən raka mə iou iərmama riti noien səiou riskai. Iakauehi raka narimnari me sə iərməpə rinəmri, nənə mapeki raka mwi nəveginien ia nəmhien sə iapkəpwei mhə.

²³ Mətə rəfo ikəpwəh nəmri penien səiou mane fwe ia pag? Kamo ipkəmri pen ko iapkuvehē mipkuvehi ihi mane səiou mine sə rəkwaku pag rukwəhi.’

²⁴ Nənə iəmə asori rini pen ti səməme kamhərer ia kwopun nəha mə, ‘Həuvehi raka silin nəha kino ia kol ia rəgin mhəuvei pen m iərmama sə rauvehi silin me kino ia kol irəha pam ten.’

²⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, ‘Iəmə Asori! Mətə in ruvəuvehi raka ten.’

²⁶ Miregi iəmə asori rini mə, ‘Iakani pehe tukumiaha i iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro wok irə, tukuvei pen sə rəkwaku min. Mətə iərmama sə kuvei pen nari riti min, ro nəri auər a irə, tukuvehi raka pam tukwe.

²⁷ Mətə nərmama me nəha səməme həmwəki iou, mhəpwəh nokeikeien mə takərimənu ia nirəha, həuvehi irəha mhəuvehe ia nənimek, nənə mhousi əpune irəha.’ ”

Iesu revən ia Jerusalem

²⁸ Iesu rini pam nægkiariien me naha, mārari, mautə mamevən fwe ia Jerusalem. In rakupwən nərmama me kamhəkurirə.

²⁹ Nəpɪn rier pen ia təkuaer naha nəghɪn nə Təkuaer Olif ipaka ti rukwənu mi naha Petfas mine Petani, rərhi pen iərmama kəru səvənhi,

³⁰ mini mə, “Kimirau tirouevən ia rukwənu naha samarəti pen i. Nəpɪn tirouapirapw fwe ikɪn, tirouətə kwəti togki riti kɪnəkwi tərini, iərmama rɪpkəkure raka mhə irə. Tiroufi raka nari irə, rouəsigi rouvehe ia kwopun i.

³¹ Trini minuə iərmama riti rəres kimirau mə, ‘Rəfo iroufi raka nari irə?’ tirouni pen tukwe in mə, ‘Iərimənu səkitaha raməres i.’ ”

³² Ro iamɪnhi irə, iərmama mi naha Iesu rərhi pen irau, krouevən rouətoni narimnari me pam rosi in riməni pen ti nirau i.

³³ Nəpɪn kroufi raka nari ia kwəti togki naha, iərmama səvənhi naha kwəti togki rini pen ti nirau i mə, “Rəfo iroufi raka nari irə?”

³⁴ Miregi krouni mə, “Iərimənu səkitaha raməres i.”

³⁵ Nənə krouəsigi kwəti togki naha rouvehe ti Iesu, rouəpənə pen kot mi səvənrau ia təkuren, nənə rouasitu ia Iesu rəputə məkure irə.

³⁶ Nəpɪn in rəkure ia kwəti togki naha mamevən, nərmama həpənə pen kot me səvənraha ia suatuk.

³⁷ Nəpɪn Iesu rameiwaiu ia Təkuaer Olif, minamevən ipaka ti Jesrusalem, nərmama me pam səvənhi həpik anan, hənamagian, mamhəkwein əpwəmwis, mamhəgnəgini Kumwesən ti nɪmtətien asori me hənətoni,

³⁸ mamhəni mə,

“Səgnəgini kig i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!

Nəmərɪnuien fwe ia neiai.

Kauvehi utə nəghi Kumwesən fwe irənhə anan!”

³⁹ Ia nəpɪn naha Farisi me nepwɪn ia reri nərmama həni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Nise əknekɪn səim me nərmama mə tuhafafa.”

⁴⁰ Miregi Iesu rini mə, “Iakani pehe tukumiaha i. Trini minuə irəha hafafa, kəruətərei me i tuhəkwein əpwəmwis.”

Iesu ramapi ti Jerusalem

⁴¹ Nəpɪn Iesu ruvehe ipaka ti taon naha Jerusalem mətoni, ramapi ti nərmama me ikɪn,

⁴² mini mə, “Rosi ko ramo kɪmiaha hiəkukurən ipwet i narimnari me sə trəmri nəmərɪnuien, mətə təkwtəkɪwuni mine kamhərkɪwafə ko kɪmiaha hiəpkətəni mhə.

⁴³ Mətə nəpɪn naha rauvehe nərmama səməme haməmwəki kɪmiaha tuhəvehe mheikurkurau ia kɪmiaha. Naruagən me səvənraha tuheri tɪprənə mhərkurau ia taon səkɪmiaha mhəkure tukuahag ia kɪmiaha.

⁴⁴ Irəha tuhousi testesi nimwə me səkɪmiaha, mharə mhousi əpune pam mwi kɪmiaha ia kwopun i. Ko irəha həpkəpwəh mhə kəpwier riti raməkure əknekɪn ia riti, ti nəri nə mə Kumwesən ruvəuvehe raka mə truvehimiru kɪmiaha, mətə kɪmiaha hiəpkətə sas mhə ia nəpɪn naha.”

Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən

⁴⁵ Nənə Iesu revən ia nimwə səvəi Kumwesən, minaməkoui irapw nərmama səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me mə tukuvehi nənimen,

⁴⁶ mini pen ti nirəha i mə, “Kɪmərai pen ia Nəkukuə Ikinan minuə ‘Nimwə səiou tro nimwəfwaki irə.’ Mətə kɪmiaha hiəno ruvəuvehe kwopun rakres me kamhərkɪwafə ikɪn.”

⁴⁷ Ia nāpīn me Iesu ramevān ia nimwə səvəi Kumwesən, mamahatən nārmama me. Pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nāmə asori me nepwīn mwi səvəi nākūr Isrel hokeikei mə tuhousi əpune in.

⁴⁸ Mətə riskai tī nirəha. Ko hāpkətoni mhə suatuk riti tī noien tī nəri nə mə nārmama me pam hokeikei pik mə tuhətərig ia nāgkiariien me səvənhi.

20

Nāmə asori me hāres Iesu mə sin rīməuvei pen nasoriien min

¹ Nāpīn riti, Iesu ramahatən nārmama ia nimwə səvəi Kumwesən, maməvisau nāgkiariien amasan mīnraha, nənə pris asori me mine nahatən me səvəi Loa mine nāmə asori me səvəi nākūr Isrel həuvehe,

² mhəni pen tukwe in mə, “Ni pehe tukumaha i. Ikamo narimnari me i ia nəkawai sin, uə sin rəsēni ik mə tiko narimnari me i?”

³ Miregi Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou mwi takəres kīmiaha nāresien riti. Həni pehe tukw iou i.

⁴ Fwe kupwān sin rərhi pehe Jon mə tro paptāes ia nārmama, Kumwesən uə iərmama riti?”

⁵ Nənə irəha hāgkiari pəri, mamhəni mə, “Tsəfni irə i? Tuko səni mə Kumwesən rərhi pehe Jon Iesu trīni pehe tukutaha i mə ‘Ro iamīnhi irə rəfo kīmiaha hiəpwəh nīniien nīpərhiēniēn ia nāgkiariien səvəi Jon?’

⁶ Mətə tuko səni mə iərmama riti rərhi pehe Jon, nārmama me pam i tuhəkwi əpune kitaha ia kəruətērei me, tī nəri nə mə irəha kamhəni nīpərhiēniēn ia Jon mə in profet riti.”

⁷ Ro pen irəha həni pen tī Iesu i mə, “Kīmaha iahəreirei mə sin rərhi pehe Jon mə tro paptāes ia nārmama.”

⁸ Miregi Iesu rīni pen tī nirəha i mə, “Iou mwi ko iakəpwəh nīniēn tukumi-aha i mə iakamo narimnari me i ia nəkawai sin.”

Iesu rusipekīn ia iāmə asori riti mine nīmei krep səvənhi

⁹ Iesu rīnaməgkiari m nārmama mīni irapw nusipekīniēn riti tī nirəha i, mīni mə, “Iāmə asori riti rəpwei nəkwas nəha krep ia nəmhiēn səvənhi, məpwei pam, nənə māsēni nārmama nepwīn həuvehe mhətui tī nīmei krep səvənhi. Irəha tuhəmhū ikīn, mhəsi kwənkawai krep, mhəuai, mhəuvei pen nīpərīn m iāmə asori. Iāmə asori rəmri nīmei krep səvənhi ia rəgīnraha, mier mevān ia tənə əpə iti marə kīni tui fwe ikīn.

¹⁰ Nāpīn kwənkawai krep rīmruə, iāmə asori rərhi pen iərmama riti sə ramo tukwini nari min revān mətə nāmə hamətui tī nīmei krep səvənhi mə tuhəuvei pen nukwai krep me nepwīn min. Mətə nāmə kamhətui tī krep həuəsi iāmə nəha, mhərhi pen i ramevān, mhəpwəh nuvei peniēn nari riti min.

¹¹ Nənə iāmə asori rərhi pen mwi iərmama riti mwi sə ramo tukwini nari min revān. Mətə ho rəmwhēn a mwi irə, mhəuəsi in, mho naurisien min, mhərhi pen in rīrərig, mhəpwəh nuvei peniēn nari riti min.

¹² Nənə iāmə asori rərari mərhi pen sə ro kahar irə revān. Sə nəha mwi həuəsi in nīpwran me rəpəruəpəruə, mhərarki irapw i.

¹³ Ia nāpīn nəha iāmə asori səvəi nīmei krep rīni mə, ‘Takəfo i? Ramasan mə pwəh iakərhi pen nərīk keikei. Irəha tuhətoni, mhəsiai in.’

¹⁴ Mətə nāpīn nāmə me nəha hətōni tīni iāmə asori rauvehe, həni pen tī nirəha me i mə, ‘Kwa tīni iāmə asori nəha. Nāpīn tata səvənhi tremhə, nəmhiēn i ruvehe mo səvənhi. Pwəh sousi əpune nənə nəmhiēn səvənhi truvehe mo səkitaha i.’

¹⁵ Nənə irəha həkwtəmhiiri, mhousi əpune, mhərarki irapw ia taniruə.

Ro iam̄nhi irə iamə asori səvəi nimeɪ krep trəfo ia nəmə me nəha?

¹⁶ In truvehē, mousi əpune irəha, nənə məseni pen nimeɪ krep səvənhi ia rəgi nərməpə.”

Nəp̄in nərmama me hərəgi nəgkiariien nəha, həni mə, “Rekəm. Ko ripko mhə iam̄nhi.”

¹⁷ Mətə Iesu rəti pen mətə irəha m̄ini mə, “Mə tripko mhə iam̄nhi nəfe n̄ipwrai nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan?

‘Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwni nəha ruvəuvehe m̄ino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəmhiri əknek̄in pam nimwə.

¹⁸ Iərmama sə trimwei pen ia kəruətərei nəha, n̄ikəkrin me trəkwəp̄irəkwəp̄ir.

Tr̄ini m̄inuə kəruətərei nəha rimwei pen ia iərmama riti, iərmama nəha tripwar̄ispwar̄is.’ ”

Nəresien ia n̄ikaren səvəi nəmri takis

¹⁹ Nahatən me səvəi Loa m̄ine pris asori me hənuə tuhəkwtəmhiri a Iesu ia nəp̄in nəha ti nəri nə mə hərəgi mə in r̄ini nusipekinien nəha muəsi irəha i, mətə hənhek̄ir a nərmama.

²⁰ Ro pen irəha kamhətə amasan in, mhərhi pen nərmama nepw̄in sə kamhətə afafa nari həuvən mə tuheikuə ia Iesu mhəres pen nəresien me nepw̄in min. Nəmə asori me hokeikei mə Iesu trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nəkwtəmhirien in tukwe, nənə mhəuvei pen in ia rəgi iamə Rom sə rauvehi nasoriien mamərimənu ia kwopun nəha.

²¹ Nəmə me nəha sə kamhətə afafa nari həuvən mhəres pen Iesu i mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə nəgkiariien me səim sə ikamahatən nərmama me irə ratukwatukw. Ipkopəiti mhə ia nərmama me nepw̄in, mətə ikamahatən pərhiēn suatuk sə Kumwesən rokeikei mə nərmama tuhesi pen.

²² Ro iam̄nhi irə tiko m̄ini pehe ro tukumaha i nətərigien səim. Ratukwatukw ia Loa sək̄itaha mə tsərəku pen nəmri takis m̄ Kig Sisa uə rekəm?”

²³ Mətə Iesu ruvəukurən raka mə irəha kamheikuə a, mamhəres nəresien nəha mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi. Ro pen in r̄ini pen ti n̄irəha i m̄inuə,

²⁴ “Həuvei pehe silin riti pwəh iakətə ro. Nən̄imwi iərmama sin i ia silin? Nənə nəghi sin i?”

M̄iregi irəha həni mə, “Nən̄imwi Kig Sisa m̄ine nəghi Kig Sisa.”

²⁵ M̄iregi Iesu r̄ini pen ti n̄irəha i mə, “Ianhi irə, narimnari me səvəi Kig Sisa hiəuvei pen m̄ Kig Sisa. Narimnari me səvəi Kumwesən hiəuvei pen m̄ Kumwesən.”

²⁶ Nənə irəha ko həpkəkwtəmhiri mhə Iesu ia nəmri nərmama ti nəri nə mə ripkəfwəkour mhə ia nəgkiariien səvənhi. Mətə həkərinari ia nəgkiariien səvənhi, nənə mhəuvehe mhəpnəpen.

Nəresien ia n̄ikaren səvəi nərmama səməme həuvamhə

²⁷ Satusi me nepw̄in həuvehe ti Iesu. (Satusi me irəha kamhəni mə iərmama sə ruvamhə ko ripkətui mhə m̄wi.)

²⁸ Irəha həuvehe mhəres in nəresien riti, mhəni mə, “Iahatən. Moses rimərai pen ia Loa sək̄itaha mə tr̄ini m̄inuə iərman riti remhə, məpwəh səvənhi pran, mətə t̄in̄nrau riwən, piəvi iərman nəha traməkeikei miri pran nəha rouərəhi nəkwərhakwərha me, rouəsihəgin piəvi iamə nəha.

²⁹ Mətə nərman sēfen, irəha piəvnraha me. Sə rasori riri pran riti, rouəpwəh nərhiēn iəkunouih̄i riti, remhə, məpwəh səvənhi pran.

³⁰ Piəvni sə resi pen in mwi ro mwi iamɪnhi irə.

³¹ Nənə piəvni sə ro kahar, mamevən meste irəha pam sefen həiri prən nəha, mhemhə pam.

³² Nənə prən nəha rəpwəh nərəhiien iəkunouihi riti, memhə mwi.

³³ Ni pehe ro tukumaha i. Ia nəpɪn nəha Kumwesən tro nərmama hətui mwi ia nemhəien, prən nəha səvəi sin ia nərman me nəha sefen, ti nəri nə mə irəha pam həməiri in?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ia nitətə ipwet mine nərman kamhəiri nɪpran, nɪpran kamhesi pen nərman.

³⁵ Mətə ia nitətə vi sə truvehe, nərman mine nɪpran me tuhəpwəh noien iamɪnha irə. Nərman mine nɪpran səməme Kumwesən trətə irəha mə hatukwatukw tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mharə ia nitətə vi nəha.

³⁶ Irəha tuhəpwəh nemhəien mwi ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nagelo me. Irəha nɪpwnəti Kumwesən me ti nəri nə mə in ro irəha hətui mwi ia nemhəien.

³⁷ Mətə Moses in mwi rinahatən mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi. Ia kwopi nəgkariien sə raməgkari ia nei nəha napw rauək irə mətə rɪpkahi əmwesi mhə, Moses rinəkwein Iərimənu mini mə in Kumwesən səvəi Epraham mine Kumwesən səvəi Aesak mine Kumwesən səvəi Jekop.

³⁸ Nəgkariien nəha ramahatən pen mə Kumwesən rɪpko mhə in Kumwesən səvəi nərmama me səməme həuvamhə, mətə in Kumwesən səvəi nərmama me səməme kamhəmɪru. Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə ia nənimen nərmama me pam kamhəmɪru.”

³⁹ Ia nəpɪn nəha nahatən me nepwɪn səvəi Loa həni mə, “Iahatən. Nəgkariien səim ratukwatukw.”

⁴⁰ Irəha həni iamɪnhi irə ti nəri nə mə Satusi me hənauris, ko həpwəh nəresien nari riti mwi min.

Kristo in tɪni sin?

⁴¹ Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kamɪni mə Kristo in tɪni Kig Tevit?”

⁴² Kig Tevit atukwatukw rɪməni ia Nəkukuə Ol Sam mə, ‘Kumwesən rini pen ti Iərimənu səiou mə,

Əkure ia nɪkarek mwatuk,

⁴³ meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe, tikərpwi utə tipage nisum mi ia nirəha.’

⁴⁴ Ia nəgkariien nəha Kig Tevit rinəkwein Kristo mə Iərimənu səvənhi. Mə ro iamɪnhi irə rəfo kamɪni mə in tɪni Kig Tevit?”

Nərmama səvəi Iesu tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa

⁴⁵ Nəpɪn nərmama me pam kamhətərig irə, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi minuə,

⁴⁶ “Kɪmɪaha tɪhaməkeikei mhəsiari ti nahatən me səvəi Loa. Irəha hokeikei mə tuharkahu ia karkahu əpwəmwɪs me, mamhan. Ia kwopun kamomaket me ikin hokeikei mə nərmama tuhəkwein irəha ia nisaiien. Ia nəkwai nɪmwəfwaki me səvəi nəkur Isrel hokeikei mə tuhəkure ia kwopun amasan me. Ia nəveginien asori me hokeikei mə tuhəkure ia kwopun kamsiai nəmə asori me ikin.

⁴⁷ Irəha kamheikuə ia nɪpran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə, mamhakres narimnari me səvənraha, nənə mamho mwi nəfwakien əpwəmwɪs me mə nərmama tuhətoni həsiai irəha tukwe. Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me səvənraha rasori mwi.”

21

Pran riti ruvei pen sǎvǎnhi mane sampam m Kumwesǎn

¹ Iesu rǎti pen mǎtoni nǎrmama nautǎ sǎvǎnraha rasori kamherukw pen mane me sǎvǎnraha ia kwopun kamerukw pen mane m Kumwesǎn ikin.

² Ia nǎpǎn nǎha pran riti ruvehe. Prǎn nǎha iǎrman sǎvǎnhi remhǎ mǎpwǎh in. Nautǎ sǎvǎnhi riwǎn. Ruvehe merukw pen silin ouihi mi kǎru.

Iesu rǎtoni,

³ mǎni mǎ, “Iakani nǎpǎrhienien tukumiaha i prǎn i nautǎ sǎvǎnhi riwǎn iǎrman sǎvǎnhi remhǎ mǎpwǎh in rerukw pen mane rasori mǎpi raka nǎrmama me pam nǎha.

⁴ Iakani iamǎnhi irǎ ti nǎri nǎ mǎ nǎrmama me nǎha nautǎ sǎvǎnraha rasori. Hǎuvehi raka nǎpǎrǎn a mhǎuvei pen m Kumwesǎn. Mǎtǎ prǎn i nautǎ sǎvǎnhi riwǎn ruvei pen mane me pam sǎvǎnhi sǎ truvehi nǎvegǎnien irǎ.”

Iesu rǎgkiari ia nimwǎ sǎvǎi Kumwesǎn

⁵ Nǎrmama nepwǎn sǎvǎi Iesu kamhǎgkiari ia nimwǎ sǎvǎi Kumwesǎn, mamhǎni mǎ ramasan pǎk ti nǎri nǎ mǎ kino ia kǎruǎterei amasan me mǎne narimnari amasan me kimǎuvei pen m Kumwesǎn. Nǎnǎ Iesu rǎni mǎ,

⁶ “Narimnari me i kimiaha hiamǎtoni, tukamevǎn tukousi testesi pam, kǎruǎterei riti ko rǎpwǎh nǎrer ǎknekǎnien ia riti.”

⁷ Mǎregi irǎha hǎres pen in mǎ, “Iahatǎn. Narimnari me i tuhǎuvehe tǎnesǎn? Nǎfe nǎmtǎtien truvehe mahatǎn pen mǎ nǎpǎn sǎvǎi narimnari me i ruvǎuvehe ipaka?”

⁸ Mǎregi Iesu rǎni mǎ, “Kimiaha tihamǎsiari kamo iǎrmama riti reikuǎ ia kimiaha. Nǎrmama hǎpǎk tuhǎuvehe ia nǎghǎk, mhǎni mǎ irǎha Kristo, mhǎni mwi mǎ nǎpǎn sǎvǎi narimnari me i ruvǎuvehe ipaka. Mǎtǎ kimiaha tihǎpwǎh nukurirǎien ia nirǎha.

⁹ Kimiaha tihǎregi nǎrmama tuhǎvisau ia naruagǎnien me sǎmǎme nǎrmama kamho ia nirǎha me, mamho mwi ia nǎrmama sǎmǎme kamhǎrimǎnu. Nǎpǎn tihǎregi, tihǎpwǎh nehekirien, ti nǎri nǎ mǎ nǎri nǎha tramǎkeikei mukupwǎn muvehe, mǎtǎ rǎpko mhǎ ihi nǎpǎn sampam.”

¹⁰ Iesu rarǎ mǎni pen mwi ti nirǎha i mǎ, “Nǎrmama ia kwǎnǎkwus riti tuhǎskǎmter mharuagǎn irǎha nǎrmama ia kwǎnǎkwus ǎpǎ. Nǎrmama sǎvǎi kǎg riti tuhǎskǎmter mharuagǎn irǎha nǎrmama sǎvǎi kǎg ǎpǎ.

¹¹ Nimwnǎmwien asori me tuhǎkiu. Ia kwopun me nepwǎn nukumhǎ trahi nǎrmama. Nemhǎien skai me tuhǎuvehe mhouraha nǎrmama. Nǎnǎ narimnari me nǎrmama tuhǎtoni hǎhekir i mǎne nǎmtǎtien asori me tuhǎuku pen ia nimagouagou.

¹² Mǎtǎ nǎpǎn narimnari me nǎha hǎpkuvehe mhǎ ihi, nǎrmama tuhǎkwtǎmhiri kimiaha ia rǎgǎnraha, mhometǎ kimiaha. Irǎha tuhǎuvei pen kimiaha ia rǎgi nǎmǎ asori me ia nǎkwai nimwǎfwaki me sǎvǎi nǎkur Isrel. Ti nǎri nǎ mǎ kimiaha nǎrmama me sǎiou, nǎmǎ asori me nǎha tuhǎuvehi puwnimwǎ kimiaha ia kalapus, nǎnǎ mhǎrpwi irapw kimiaha ia nǎmri kǎg me mǎne nǎmri nǎrmama sǎmǎme kamhǎrimǎnu.

¹³ In i nǎpǎn sǎkimiaha tihǎni irapw nǎgkiariien amasan sǎiou irǎ.

¹⁴ Ro iamǎnhi irǎ mǎne kimiaha tihǎpwǎh nǎtǎrig pǎkien ia nǎfe nǎgkiariien sǎkimiaha tihǎni pen ti nirǎha i.

¹⁵ Iou takuvei pehe nǎgkiariien mǎne nukurǎnien m kimiaha. Nǎrmama me nǎha sǎmǎme kamhǎmwǎki kimiaha tuhǎregi nǎgkiariien me sǎkimiaha, irǎha riti ko rǎpkousi raka mhǎ, uǎ trǎni neikuǎien irǎ.

16 Tata me mine mama me sākimiaha me, mine piəvmiaha me, mine nərmama ia kwənəkwus me sākimiaha me, mine kimiaha me nepwin tuhəuvei pen kimiaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki kimiaha. Nənə irəha tuhousi əpune kimiaha nepwin.

17 Nərmama me pam tuhəmwəki kimiaha ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səiou.

18 Mətə nimwai nukwənemiaha nə ia kəmkəpwəmiaha kuatia ia nirəha tripkwən mhə.

19 Kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekən ia nahatətəien sākimiaha. Ia noien i tihəuvehi nimiruien.”

Naruagən me səvəi nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha Jerusalem

20 “Mətə nəpin kimiaha tihətoni naruagən me həpik həuvehe mheikurkuru ia Jerusalem, tihaməkeikei mhəukurən mə tripkə mhə tui nənə irəha tuhouraha pam kwəpun i.

21 Ia nəpin nəha, nərmama ia tənə Jutia tuhaməkeikei mhəp mhəuvən ia təkue me. Səməme kamharə ia nəkwai taon i tuhaməkeikei mhəier. Nənə səməme kamharə iruə tuhəpwəh nuvnimwə peheien mwi irə.

22 Nəpin nəha in nəpin sə Kumwesən trərpwin noien ərəha me irə, mo nəgkariien me pam səməme kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan həuvehe mhəukuə.

23 Trərəha anan ti nipran me səməme tuhəpəmpəm mine səməme tuhaməuvei pen kənunū m nəkwərhəkwərhə əmtəmetə me ia nəpin nəha, ti nəri nə mə nəmisəien asori treste tīprənə i. Niemaha səvəi Kumwesən trəuiui nərmama me ia kwəpun i.

24 Tukəpi əpune nepwin ia nau, nənə kəkwtəmhiri nepwin kuvehi irəha həuvən mho slef me ia nirəha ia tənəmtənə me. Nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tuhəvən testesi Jerusalem, mhərimənu ia nəkur me ikin meste nəpin səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel tro sampam.”

Iəməti Iərmama truvehe mwi

25 “Nənə nimtətien me tuhəuku pen ia meri, məkwə, mine kəməhau me. Ia təkure tīprənə i nərmama ia tənəmtənə me tuhəhekir, mhəreirei ti nəri nə mə təsi raməkwəpəhar pik, mamə peiau peiau asori me.

26 Nərmama tuhətoni nəfe truvehe meste tīprənə i, nənə həhekir pik, mhemhə rasi tukwe. Narimnari me ia niməgouəgou həskai pik, Kumwesən trikiukiū ia nirəha.

27 Ia nəpin nəha irəha tuhətoni iou, Iəməti Iərmama, ia reri nəpuə riti, iakəuvehe ia niskaiien mine nukuraanien asori.

28 Nəpin kimiaha tihətoni narimnari me nəha hənəməier pehe, tihərer atukwatukw, mhəkwətə, ti nəri nə mə nəpin sākimiaha sə takeivinari nari ia kimiaha ruvəuvehe ipaka.”

Iesu rusipekin ia nei niemis

29 Nənə Iesu rini nusipekinien riti ti nirəha i mə, “Hətə ro nei niemis mine nei me pam.

30 Nəpin hənəməpirpīr kimiaha hiətoni mhəukurən mə nəpin səvəi nəpnəpanien ruvəuvehe ipaka.

31 Rəmwəhen a mwi, nəpin kimiaha tihətoni narimnari me i hənəməier pehe, tihəukurən mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvəuvehe ipaka.

³² Iakani nīpərhienien tukumiaha i mā nərmmama sēməme kamhəmīru təkwtəkwni mīne tuhəpwəh nemhə pamien meste narimnari me pam i həier pehe.

³³ Neiai mīne tīprənə trouiwən, mətə nəgkiariien me səiou tuhəpkiwən mhə.”

Nərmama tuhaməkeikei mhətui amasan mhəpwəh napriien

³⁴ Nənə Iesu rīni mā, “Mətə kimiaha tihaməkeikei mhəsiari, mhəpwəh nourahaien nəpīn səkimiaha ia noien lafet me, uə ia nənīmwiien nənīmwiien skai mhakonə irə, uə ia nətərig pikien ia narəien səkimiaha ia tīprənə i. Rərəha nəpīn nəha səiou truvehē məsगतukw ia kimiaha rəmwhen kwənkru ruəsi kimiaha.

³⁵ Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mā nəpīn nəha treste nərmmama pam ia təkure tīprənə i.

³⁶ Mətə ia nəpīn me kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan, mhəpwəh napriien. Tihəfwaki mā nəpīn narimnari me nəha truvehē irə nīskaiien səkimiaha trəmwhen tī narakaiien irə, nənə mhərer ia nənimek, Iou Iəməti Iərmama.”

³⁷ Ia nəpīn me pam Iesu ramahatən nərmmama ia nīmwə səvəi Kumwesən, mətə ia nəpīn rier ia taon, mevən mapri ia Təkuər Olif.

³⁸ Nənə ia nəpnəpīn anan nərmmama me həuvehe mwi tukwe fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən mā tuhətərig in.

22

Nəmā asori me hərəi sun mā tuhəkwtəmhiri Iesu

¹ Nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe ipaka. Nəveginien asori nəha nəghīn nə Pasova.

² Pris asori me mīne nahatən me səvəi Loa kamhətui suatuk riti mā tuhəuvən afafa mhousi əpune Iesu tī nəri nə mā kamhhekīr nərmmama.

³ Ia nəpīn nəha Setan ruvnimwə ia reri Jutas, iəmə nəha kani mwi in mā Iskariot, in riti ia nərmmama me twelef səvəi Iesu.

⁴ Nənə Jutas rəpwəh irəha mevən tī pris asori me mīne nəmā asori me səvəi naruagən me sə kamhətui tī nīmwə səvəi Kumwesən, məkīari mīnraha mīni mā rukurən nətuiien suatuk riti tī nuvei penien Iesu ia rəginraha.

⁵ Nəpīn irəha hərəgi, rerīnraha ragien. Həni sīmwin mā tuhəuvei pen mane min.

⁶ Ro pen Jutas rəsēni, nənə mīnamətui nəpīn riti nərmmama həiwən irə mā truvei pen Iesu ia rəginraha.

Iesu raməpnəpenə mā trəni nəveginien səvəi Pasova

⁷ Nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə ruvəuvehe. Ia nəpīn nəha kamhousi əpune kwəti sipsip me səvəi Pasova.

⁸ Ro pen Iesu rərhi pen Pita mīne Jon, mīni mā, “Rouevən, rouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova sənətaha, pwəh sani.”

⁹ Mīregi krouni pen tukwe in mā, “Ikokeikei mā kīmrau trouəpnəpenə irə pəku?”

¹⁰ Mīregi in rīni pen tī nirau i mā, “Rouregi ro. Nəpīn kīmrau tirouier pen fwe ia taon, iərman riti trəpi raka kīmrau ia suatuk, mauvehi tīkinari riti nui rukuər irə. Iroukurirə pen in rouuvnimwə ia nīmwə nəha in truvnimwə irə,

¹¹ nənə rouni pen tī iəmā asori səvəi nīmwə nəha mā, ‘Iahatən səkitaha rani pehe tukw ik i mā nīmwə əfo nəha tahani pəri nəveginien səvəi Pasova kīmaha səiou me nərmmama me ikīn?’

¹² Nənə in triri kimirau mevən fwe irənhə ia nimwə nəha mahatən rum asori riti. Narimnari me pam hənəmak raka fwe ikin. Ia rum nəha kimirau tirouəpnəpenə tukutaha.”

¹³ Nənə irau krouevən rouətə narimnari me pam rosi Iesu rīməni pen ti nirau i. Nənə krouəpnəpenə ia nəveginien səvəi Pasova.

Iesu raməni nari irəha nərmama me səvənhi

¹⁴ Nəpən səvəi nəniien nari ruvəuvehe. Iesu rəkure ia kwopun kaməni nari ikin irəha aposol me səvənhi.

¹⁵ Ia nəpən nəha in rini pen ti nirəha i mə, “Iakinokeikei pik mə kurirə ko nəmisəien miou, takukupwən mənə nəveginien i səvəi Pasova kitaha m kimiaha.

¹⁶ Iakani pehe tukumiaha i iou tapkəni mhə mwi nəveginien səvəi Pasova meste nīpwrai nəveginien i truvehe mukuə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.”

¹⁷ Nənə Iesu ruvehi kap waen, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə mīni mə, “Kimiaha pam tuhəuvehi nəri, mhənīmwi.

¹⁸ Iakani pehe tukumiaha i ipwet mīne mamevən tapkənīmwi mhə mwi waen meste nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə truvehe.”

¹⁹ Kurirə irə in ruvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, muvei pen mīnraha, mīni mə, “In i nīpwrak sə takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihaməkeikei mamho iamīnhi irə mə rerīmiaha ramrhi iou.”

²⁰ Rəmwhen a mwi nəpən irəha hənani raka nari, Iesu ruvehi kap waen, mīni mə, “Kap i in i nəgkiariien vi səvəi Kumwesən. Nitək sə traiu tukumiaha trərihi tərini əknekən nəgkiariien nəha.

²¹ Mətə həregi ro. Iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou raməkure kimrau min.

²² Iou, Iəməti Iərmama, takaməkeikei memhə rəmwhen kimərfi mə tuko ia nirak, mətə trərəha anan ti iərmama sə truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

²³ Nəpən Iesu rini nəgkiariien nəha, irəha hənəmərəs irəha me i mə sin nəha ia nirəha tro iamīnha irə mīne.

Nərmama me səvəi Iesu hərəs irəha me mə sin ia nirəha in rasori

²⁴ Ia nəpən nəha nərmama me səvəi Iesu hənəməvisə mīnraha me, mamhərəs irəha me i mə sin ia nirəha in rasori.

²⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kig me səvəi nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel kamhərimənu ia nirəha. Səməme hasori ia nirəha kani irəha mə Nərmama səvəi Nasituien.

²⁶ Mətə kimiaha tihəpwəh noien iamīnha irə ia kimiaha me, rekəm. Iərmama nəha ia kimiaha in rasori traməkeikei muvehe məmwhen iərmama nəha ia kimiaha nuk səvənhi rouihi. Nənə iərmama nəha ia kimiaha in ramiri pen kimiaha ia suatuk sə tihesi, traməkeikei muvehe məmwhen iərmama sə ramo tukwini nari m kimiaha.

²⁷ Sin nəha in rasori, iəmə asori sə raməkure maməni nari uə səvənhi iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəni? Kimiaha hiəukurən mə iəmə asori sə raməkure maməni nari in rasori. Mətə ia rerīmiaha iou iakamo rəmwhen iotukwininari sə rasui raka nəveginien sənəmiaha.

²⁸ Kimiaha i hiəpkap raka mhə ia nirak nəpən iakinərə ia nəsəsaiuen me səiou.

²⁹ Ro pen rəmwhen ia Tata səiou rīməuvei pehe nasoriien miou mə takərimənu, iou mwi takuvei pehe nasoriien m kimiaha mə tihərimənu.

³⁰ Ia nitətə səiou sə takərimənu irə, kímiaha tihəkure ia tepol səiou, mhəvegin, mhənimwi, nənə mhəkure ia jea me, mhərimənu ia kwənəkwus me twelef səvəi nəkur Isrel.”

Iesu rini mə Saemon Pita trini m kahar mə in rireirei Iesu

³¹ “Saemon, Saemon. Regi ro! Setan rinəres raka Kumwesən i mə trəsəni pen kímiaha ia rəgin. In rokeikei mə truai kímiaha rəmwhen iərmama ruai nuni wit mine tekin.

³² Mətə iakinəfwaki raka tukw ik mə nahatətəien səim trəpwəh nimweijen. Nənə nəpin tikrərig muvehe mwi tukw iou, tikaməkeikei mo nahatətəien səvəi piəm me ruvehe miskai.”

³³ Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Iakamərer mwatuk mə takuvnimwə ia kalapus krau mik, uə takəmhə krau mik.”

³⁴ Miregi Iesu rini mə, “Pita. Iakani pehe tukw ik i ia nəpin a i rəiə trəpwəh nakakaien meste tikini m kahar mə ikreirei iou.”

Nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə

³⁵ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Fwe kupwən, nəpin iakinərhi pen kímiaha mə tihəuvən mhəvisau, hio rəmwhen iakiməni, hiəpwəh nuvehien tənəripw sə hiaməvai pen mane uə tinari irə mine put me səkímiaha. Nənə rəfo? Nari riti riməiwən təni kímiaha?”

Miregi irəha həni mə, “Rekəm. Nari riti riwən.”

³⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Mətə təkwtəkwuni trini minuə iərmama riti səvənhi fwe tənəripw sə ravai pen mane uə tinari irə, pwəh ruvehi. Nənə trini minuə iərmama riti səvənhi nau səvəi naruagəniən riwən, pwəh rəmri pen nəmri nari ia kot səvənhi, muvehi riti irə.

³⁷ Iakani pehe tukumiaha i nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə ia nirak. Rini minuə ‘Kəvsini pen in irəha nərmama səməme kamhəru i loa.’ Nəgkiariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nirak, rinakuə nəha təkwtəkwuni.”

³⁸ Miregi irəha həni mə, “Iərimənu. Ətə ro! Nau kəru i səvəi naruagəniən.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəmwhen.”

Iesu raməfwaki ia Təkuər Olif

³⁹ Iesu rier ia taon, mevən ia Təkuər Olif rəmwhen ramo ia nəruarəv me pam. Nərmama me səvənhi kamhəkurirə in.

⁴⁰ Nəpin in rapirəpw ia kwəpun nəha, rini pen ti nirəha i mə, “Kímiaha tihəfwaki mə tihəpwəh nimweijen ia nərəhaien.”

⁴¹ Nənə in rəpwəh irəha mevən isipwən kwəpti, minimwi nukurhun mi, məfwaki,

⁴² mini mə, “Tata. Trini minuə ratukwatukw ia nətərigien səim, tikuvehi raka kap i pwəh iakəpwəh nənimwiien. Mətə tikəpwəh noien rəmwhen sə iakəkeikei, tiko rəmwhen sə ikəkeikei.”

⁴³ Ia nəpin nəha agelo riti ruku pen ia neiai mier irəpw ti Iesu mo in riskai mwi.

⁴⁴ Nənə ti nəri nə mə Iesu riregi rərəha anan, rəfwaki əmisə mwi. Niseseien səvənhi ruvehe məmwhen ia netə sə rəmərəməri pen ia tīprənə.

⁴⁵ Nəpin in rəfwaki pam, miskəmter, mevən mwi ti nərmama me səvənhi, mətoni mə hənapri ti nəri nə mə rerinraha rəpou.

⁴⁶ In rini pen ti nirəha i mə, “Rəfo kímiaha hiamapri? Hətui, mhəfwaki mə tihəpwəh nimweijen ia nərəhaien.”

22:30: Mat 19:28

22:31: 2Kor 2:11

22:32: Jon 17:11,15,20, Sam 51:13

22:33: Luk 22:54

22:35: Luk 9:3, 10:4

22:36: Luk 22:49

22:37: Aes 53:12, Luk 22:52

22:39: Luk 21:37, Jon 18:1

22:42: Mat 6:10

Nərmama həkwətəmhiri İesu

⁴⁷ Nəpən İesu raməgkiari ihi, nərmama həpik həuvehe. İəmə nəha, nəghin nə Jutas, riti ia twelef nərmama me səvəi İesu, ramiri irəha. In ruvehe ipaka ti İesu mə trakei min,

⁴⁸ Mətə İesu rini pen tukwe in mə, “Jutas. Rəfo? İkuə tiko pui iou, İəməti İərmama, ia nakeiien?”

⁴⁹ Nəpən nərmama səməme kamhərer ipaka ti İesu hətoni nəfe trukurirə mier pehe, həni mə, “İərimənu. Kimaha tahəfo? Tahərai irəha ia nau me səkimaha me uə rekəm?”

⁵⁰ Nənə irəha riti rərai iərmama sə ramo tukwini nari m pris asori anan mərai raka nikare nifregin mwatuk.

⁵¹ Mətə İesu rini mə, “Nəmwhen nə!” Nənə mırapi nifregin, momasan.

⁵² İesu rəgkiari m pris asori me, mine naruagən me nəha kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən, mine nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl səməme həuvehe mə tuhəkwətəmhiri in. In rini mə, “Rəfo hiaməuvehi nau me mine nıpərpəri nei me mamhəuvehe mə tihəkwətəmhiri iou iamınhi irə? Nətərigien səkimiaha rinuə iou rakres riti uə?”

⁵³ Nərineiv m neis mine kitaha miou samarə ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Rəfo hiəpwəh nəkwətəmhiriiien iou ia rəgimiaha ia nəpən nəha? Mətə in i nəpən səkimiaha, nəpən nıskaiien səvəi nəpitəvien trərimənu ia kimiaha.”

Pita rini mə in rıreirei İesu

⁵⁴ İa nəpən nəha nərmama me nəha həkwətəmhiri İesu, mhəiri mhəuvən ia nimwə səvəi pris asori anan. Pita rakurirə, mətə rəpwəh nevənien ipaka.

⁵⁵ Nəpən irəha hərkwumen pam napw riti ia nikare nimwə nəha, mhəkure pəri, Pita raməkure irəha mınraha.

⁵⁶ Nənə pran riti sə ramo tukwini nari rətoni in raməkure ipaka ti napw. Ramətə amasan in, nənə mını mə, “İəmə i in mwi rinamavən pəri irau İesu.”

⁵⁷ Mətə Pita rini mə, “Rekəm, pran i. İakreirei iəmə nəha.”

⁵⁸ Nəpən ouihi a rukurau, nənə iərmama riti mwi rətoni in mını mə, “İk riti mwi ia nırəha.”

Mətə Pita rini mə, “İəmə i, rıpkə mhə iou.”

⁵⁹ Nəpən ouihi a rəmwhen ia aoa riti rukurau, nənə iərmama riti mwi rəgkiari skai, mını mə, “Nıpərhienien i. İəmə i in mwi rinamavən pəri irau İesu. Kwa in mwi iəmə Kalili nəha.”

⁶⁰ Mətə Pita rini mə, “İəmə i, iakreirei nəfe i iakaməgkiari irə.” Təkwətəkwuni a mwi, nəpən raməgkiari ihi, rəiə rakaka.

⁶¹ Nənə İərimənu səkitaha ruvsini, məti pen mətə Pita. Nənə Pita rerin rırhi nəgkiariien i səvəi İərimənu səkitaha. Rıməni pen tukwe in mə, “İa nəpən a i kurirə rəiə rakaka, tikini m kahar mə ikreirei iou.”

⁶² Nənə Pita rier mevən iruə mırapi nasəkien.

İesu rərer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl

⁶³ İa nəpən nəha nəmə me nəha səməme kamhərer tukuahag İesu, kamhəuəsi in, mamharis əkenhın irə.

⁶⁴ İrəha housəman mwi nənimen, nənə mamhəres in mə, “Ni ro nəgkiariien sə ruku pen ti Nənımwın mə sin ruəsi ik!”

⁶⁵ Nənə həni mwi nəgkiariien me rıpik mwi, mamhəni ərəha in irə.

⁶⁶ Nəpən ruvəran nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl mine pris asori me mine nahatən me səvəi Loa housəsımwın irəha me. Nənə nərmama me həiri İesu, mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmınraha. Nənə nəmə asori me i həni mə,

⁶⁷ “Trini minua ik Kristo, ni pehe tukumaha i.”

Mətə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Ko iakini pehe tukumiaha i, ko kimiaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien irə.

⁶⁸ Ko iakəres nəresien riti m kimiaha, ko hiəpkosəripin pehe mhə miou.

⁶⁹ Mətə nəha təkwtəkwwuni mine mamevən iou, Iəməti Iərmama, takəkure ia nikare Kumwesən mwatuk sə in niskaiien səvənhi rasori.”

⁷⁰ Miregi irəha pam həni mə, “Ro iamihhi irə ik Tini Kumwesən?”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Hiaməni mə iou i in i.”

⁷¹ Miregi həni mə, “Kitaha tsətui mwi iərmama riti mwi mə trini pui in ti nəfe? Səuvəregi raka mə in rini ərəha Kumwesən. Ruku pen atukwatukw ia tərhun.”

23

Iesu rərer ia nəmri Paelat

¹ Ia nəpin nəha nərmama pam ia kusen nəha həskəmter, mhəiri Iesu, mhəuvən, mhərer ia nəmri Paelat.

² Nəpin kamhərer ia nəmri Paelat, həni ərəha Iesu i mə, “Kimaha iahətoni iəmə i ramiri əpə iti kimaha nəkur Isrel, mamīnise kimaha mə tahəpwəh nərəku penien nəmri takis m Kig Sisa. In rani mwi mə in Kristo, iərmama sə trərimənu ia kimaha.”

³ Miregi Paelat rəres Iesu i mə, “Ik kig səvəi nəkur Isrel?”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ik ikani.”

⁴ Nənə Paelat rini pen ti pris asori me mine nərmama me pam nəha mə, “Takətə iamihhi irə mə nərahaiēn riwən ia iəmə i.”

⁵ Mətə irəha həkīari skai, mhəni mə, “Mətə iəmə i ramahatən nərmama me pam ia tənə Jutia, mamō irəha haməvisə mīnraha me. In rino stat fwe ia tənə Kalili muvehe meste nari ia kwopun i.”

Iesu rərer ia nəmri Herot

⁶ Nəpin Paelat riregi nəgkīariēn nəha, rəres mə, “Iəmə i in iəmə Kalili uə rekəm?”

⁷ Nənə nəpin Paelat riregi mə Iesu ruku pen ia kwopun nəha Herot ramərimənu ikīn, rərhi pen in revən tukwe, ti nəri nə mə ia nəpin nəha Herot mwi fwe Jerusalem.

⁸ Nəpin Herot rətə Iesu, rerin ragien pik. Tui kwopti rokeikei mə trətoni, ti nəri nə mə ramregi kani nəghin, nənə mokeikei mwi mə trətoni Iesu ro nīmtətiēn riti.

⁹ Ro pen Herot rəres Iesu nəresien me rīpik, mətə Iesu rīpkini mhə nəgkīariēn riti.

¹⁰ Ia nəpin nəha pris asori me mine nahatən me səvəi Loa həskəmter, mamhəkīari skai, mamhəni ərəha Iesu.

¹¹ Herot mine naruağən me səvənhi kamhətə ərəha in, mamharis əkenhin irə. Nənə Herot rini nəkwān mə irəha tuharkahu pen karkahu amasan riti min. Nəpin hənarkahu pen raka min, Herot rərhi pen in rirərig mevən ti Paelat.

¹² Ia nəpin nəha Herot mine Paelat krouvehe rouəkwein irau me mə iou riti. Mətə kupwən krouəmwəki irau me.

Paelat rəsēni pen Iesu ia rəgi naruağən me

¹³ Paelat rousəsimwin pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

¹⁴ mīni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiəməuvehi iəmə i, mhəuvehe, mhərpwi ia nənimək, mamhəni mə ramiri raka nərmama ia suatuk atukwatukw.

Iakinäkiri raka noien sävənhi ia nāmrimiaha, mətə iapkətoni mhə nari riti ro rərəha rəmwhen nəgkiariien me nəha kimiaha hiaməni, mamhəuəsi in irə.

¹⁵ Herot mwi rīpkətoni mhə nari riti ro rərəha. Ro pen rərhi pehe in rīrərig mwi muvehe tukutaha. Hətə ro! Iəmə i rīpko mhə nari riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe.

¹⁶ Ro iamīnhi irə takərisi in, nənə məsəni in rier ia kalapus mamevən.”

¹⁷ a

¹⁸ Mətə nərmama me nəha irəha pam həkwe in əpwəmwis mə, “Uvehi irapw iəmə nə məsəni Parapas rier ia kalapus tukumaha.”

¹⁹ (Iəmə nəha Parapas raməmak ia kalapus ti nəri nə mə rīmərkwumen naruagəniēn riti ia taon nəha Jerusalem, nənə mousi əpune mwi iərmama.)

²⁰ Paelat rarə məgkiari mwi mīnraha ti nəri nə mə rokeikei mə trəsəni Iesu rier ia kalapus mamevən.

²¹ Mətə irəha kamhəkwe in əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

²² Nənə Paelat rarə məgkiari sə ro kahar irə, mīni pen ti nīrəha i mə, “Ti nəfe? Nəfe nərəhaiēn in rino? Iakinətə raka in mə rīpko mhə noien ərəha riti sə rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe. Ro iamīnhi irə takərisi in, nənə, məsəni in rier ia kalapus mamevən.”

²³ Mətə irəha haməmwur, mamhəkwe in əpwəmwis, mamhəni mə tukaməkeikei kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau. Irəha həkwe in əpwəmwis iamīnha irə mamhəuvən meste

²⁴ Paelat rini mə tro nəkwanraha.

²⁵ Iəmə nəha Parapas sə kiməuvehi puvnimwə in ia kalapus ti naruagəniēn mīne nousi əpune in iərmama Paelat rəsəni in rier ia kalapus mamevən, mətə ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me sävənhi mə irəha tuho irə rəmwhen ia nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hokeikei.

Naruagən me hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

²⁶ Naruagən me nəha həiri Iesu, mhəier ia taon, mhətoni iəmə Saerin riti nəghin nə Saemon. Ruku pen ia kwopun riti iruə mauvehe ia taon. Irəha həkwtəmhiri in, mhəmri pen nei kamarkuau səvəi Iesu ia nuran, nənə mhəkeikei mīn mə trəvrani mukurirə Iesu.

²⁷ Nərmama me həpik kamhəkurirə Iesu. Nīpran me həpik irəha mīnraha kamhapi, mamhasək asori tukwe.

²⁸ Mətə Iesu ruvsini, mətə pen mətə irəha, mīni mə, “Nīprən Jerusalem me. Kimiaha tihəpwəh nasəkien tukw iou, mətə tihəsək tukumiaha me mīne nīpwnətīmīaha me.

²⁹ Nəpīn riti sə rauvehe trərəha anan. Tukini iamīnhi irə mə nīpran me səməme həpkəkəwəhakwen mhə, mhəpkuvei pen raka mhə kənunu m iəkunouihi, irəha həkurən nagienien.

³⁰ Ia nəpīn nəha nərmama tuhəni pen ti təkue me mə ‘Həkure tərini kimaha’ mīne nəpatu me ‘Housəman kimaha.’

³¹ Mə nərmama kamho narimnari me i nəpīn nei ramerə ihi tukəfo irə nəpīn nei ruvehe mīmhiə?”

³² Nənə naruagən me kamhəiri iəmə ərəha mi kəru, mhəier mə tuhousi əpune irau irəhar Iesu.

³³ Irəha həuvehe ia kwopun nəha kani mə Kerhə səvəi Iərmama. Ia kwopun nəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iəmə

a **23:17:** Nəkukə me rīpik kimərai pen Niutestamen irə ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris kupwən kwopi nəgkiariien ia vas 17 riwən. **23:29:** Luk 21:23, Rev 6:16 **23:31:** 1Tes 4:17

ərəha mi nəha ia nei kamarkuau, riti ia nīkare Iesu mwatuk, riti ia nīkaren mour.

³⁴ Nənə Iesu rini mə, “Tata. Tikəpwəh nərpwinien tai noien ərəha səvənraha ti nəri nə mə həreirei nəfe i kamho.” Nənə irəha həuui kirkiri tinari me səvənhi, mhəuini nari riti sə trahātən pen sin truvehi nəfe tinari səvənhi.

³⁵ Nərmama ia kwopun nəha kamhərer mamhəspau ia Iesu, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamharis əkenhin irə, mamhəni mhənuə, “In riməuvehimiru nərmama me həpik. Trini minuə in Kristo pərhien sə Kumwesən ruvərfi raka in, ramasan mə ruvehimiru atukw a in.”

³⁶ Naruagən me irəha mwi kamharis əkenhin irə, mamhəuvehe ipaka tukwe, mamhəmwur mə tuhəuvei pen waen sə rəfiə min,

³⁷ mamhəni mə, “Trini minuə ik kig səvəi nəkur Isrel pərhien, uvehimiru atukw ik!”

³⁸ Ia kənkəpwə irənhə irə nəkukuə riti kimərai mə Iesu tremhə ti nəfe. Rini mə: *In I KiG SəvəI Nəkur Isrel*

³⁹ Iəmə ərəha mi nəha sə krouəgher ia kwopun nəha riti rini ərəha Iesu i, mini mə, “Ik Kristo uə rekəm? Uvehimiru atukw ik mine kimrau!”

⁴⁰ Mətə in riti rinise in, mini mə, “Rosi ipkehekir mhə Kumwesən uə? Kwa kiməuvei pehe nərpwinien mik rəmwhen a mwi irə.

⁴¹ Ratukwatukw a mə kamousi əpune krau iaminihi. In i tai noien ərəha səkrau. Mətə iəmə i ripko mhə nari riti rərəha.”

⁴² Nənə iəmə nəha rarə mini mwi mə, “Iesu. Rerim tramrhi iou nəpin tikərimənu ia nitətə səim.”

⁴³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iakani nīpərhienien tukw ik i. Ipwet tikarə krau mik ia kwopun amasan nəha Parataes.”

Iesu remhə

⁴⁴⁻⁴⁵ Ipaka ti kurkwai nəpin ia ran nukuraanien səvəi meri riwən. Nəpitəvien ruvehe mousəman kwopun me pam ia tənə nəha meste aoa kahar rukurau. Ia nəpin nəha tinari sə rəgher tukuahag rum sə ro ikinan anan fwe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən reitehi nīpərin kəru.

⁴⁶ Nənə Iesu rəkwein əpwəmwis mini mə, “Tata. Iakəmri pehe nənimwik ia rəgim.” Rini nəgkariien nəha, nənə muvehi neiahagien səvənhi sampam, memhə.

⁴⁷ Iaruagən riti səvəi nəkur Rom nəha in rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Nəpin rətoni Iesu mə rinəfemhə irə, rəgnəgini Kumwesən, mini mə, “Nīpərhienien. Iəmə i in iəmə atukwatukw.”

⁴⁸ Nənə nərmama me pam səməme hənousəsimwin irəha me fwe ikin ti nəspaien ia nəri nəha kino ia Iesu, nəpin hətoni, hərərig pen imwənraha, mhəregi rərəha, mamhəruui kwənpwenhinraha tukwe.

⁴⁹ Nərmama me pam səməme həukurən Iesu, mine nīpran me nəha səməme hənəməkurirə in fwe ia tənə Kalili, kamhərer isipwin, mamhəspau ia narimnari me nəha.

Josef rərkwafə nīpwrai Iesu ia nīpəgi kəruətərei

⁵⁰⁻⁵¹ Iərmama riti nəghin nə Josef. Imwəni nə Aramatia taon riti səvəi nəkur Isrel. Josef in raməkure irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel nəpin housəsimwin irəha me. Noien səvənhi ramasan matukwatukw. Nəpin nəmə asori me hənərai simwin mə tukousi əpune Iesu, Josef ripkəsəni mhə. Ia nəpin me in rameitenhi mə trətoni nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ruvehe.

⁵² Josef revən ti Paelat, mərəs mə ko rəsəni in ruvehi nīpwrai Iesu.

⁵³ Nəpɪn Paelat rəsəni, Josef revən, muvehi raka nɪpwrai Iesu ia nei kamarkuau, nənə muvegi ia tɪnari kani mə linen, mevən məmri pen ia nɪpəgi kəruətərei sə kɪnərai ərori raka, kɪpkəmri pen raka mhə nɪpwrai iərmama riti ikin.

⁵⁴ In i nəpɪn kaməpnəpenə irə ti Sapat, Sapat ruvəuvehe ipaka.

⁵⁵ Nɪpran me nəha səməme həməier ia tənə Kalili, mhəkurirə Iesu mhəuvehe, irəha həkurirə Josef i, nənə mhətoni nɪpəgi kəruətərei nəha mine Josef rəfəmri pen nɪpwrai Iesu irə.

⁵⁶ Nəpɪn hətoni pam, hərərig, mhəpnəpenə nɪmwai nari me nepwɪn sə nɪpekinraha rapein amasan, mhəpnəpenə mwi senta me nepwɪn. Nənə ia Sapat hapwɪs rəmwhən sə Loa rɪməni.

24

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Ia Sante, nəpnəpɪn anan, nɪpran me nəha həuvehi nɪmwai nari me səməme hənəpnəpenə raka ia nɪrəha nɪpekinraha rapein amasan, mhəuvehi mhəuvən ia nɪpəgi kəruətərei nəha kɪnərkwafə nɪpwrai Iesu ikin,

² nənə mhətoni kəruətərei asori nəha kɪnərpɪnhə pen ia tərhui nɪpəg kɪnəsəkʷusəkʷu raka i. ³ Mətə nəpɪn hasu puɪnɪmwə ia nɪpəg, həpkətoni mhə nɪpwrai Iesu Iərimənu səkitaha.

⁴ Nəri nəha ro nətərigien səvənraha rəvsəusɪni pɪk. Nəpɪn kamhərər mamhətərig tukwe, təkwətəkwuni a mwi iərmama kəru krouier irapw ti nɪrəha. Tɪnari səvənrau raməhiapw.

⁵ Irəha hətoni həhekɪr mhənɪmwi irapw nənɪmenraha ia tɪprənə. Nənə iərmama mi nəha krouni pen ti nɪrəha i mə, “Rəfo kɪmiaha hiamətui iərmama sə rɪmɪru ia kwopun i kamərkwafə nɪpwrai nərmama sə hemhə ikin?”

⁶ In riwən i, mətə in rɪnətui mwi. Rerɪmiaha tramrhi nəgkiariien i in rɪməni pehe tukumiaha i nəpɪn rɪnamarə ihi fwe ia tənə Kalili.

⁷ In rɪməni mə, ‘Irəha tuhaməkeikei mhəuvei pen iou, Iəməti Iərmama, ia rəgi nəmə ərəha me. Nənə nəmə ərəha me nəha tuhərui tərini pen iou ia nei kamarkuau. Takemhə, mətə nəpɪn sə ro kahar irə takətui mwi.’ ”

⁸ Nənə nɪpran me nəha rerɪnraha rɪrhi mwi nəgkiariien nəha səvənhi.

⁹ Hərərig ia nɪpəg, mhəuvən, mhətoni eleven nərmama me səvəi Iesu mine nepwɪn mwi, həni pen narɪmnari me i ti nɪrəha.

¹⁰ Nɪpran me nəha səməme həni irapw narɪmnari me i ti aposol me səvəi Iesu irəha nəha Meri Maktala, mine Joana, mine Meri mama səvəi Jemes, mine nɪpran me nepwɪn mwi irəha mɪnrahar.

¹¹ Mətə aposol me rerɪnraha rɪrhi mə rosi nəgkiariien nəha səvənraha ro nəri auər a irə. Irəha həpkɪni mhə nɪpərhienien irə.

¹² Mətə Pita rɪskəmter, maiu, mevən ia nɪpəgi kəruətərei nəha kɪnərkwafə nɪpwrai Iesu ikin, mərpəsuk, məti puɪnɪmwə, mətoni tɪnari me nəha linen sə kɪməvegi nɪpwrai Iesu irə ramrɪmə, mətə nari riti mwi riwən. Nənə in rəpwəh kwopun nəha məmevən mərkərinari ia nəfe rɪnətoni.

Iərmama kəru səvəi Iesu krauesi pen suatuk rauevən fwe Emeas

¹³ Ia nəpɪn a mwi nəha iərmama kəru səvəi Iesu krauevən ia rukwənu riti nəghɪn nə Emeas. Rukwənu nəha ipaka ti Jerusalem kavən rəmwhən ia kilometa irəha pam eleven.

¹⁴ Irau krauəgkiari pəri ia narɪmnari me nəha kino.

15 Nəpɪn nəha krauəgkiari pəri irə, Iesu ruvehe ipaka, mamavən irəhar mɪnrau,

16 mətə nari riti ruvegi nətərigien səvənrau, kroureirei mə Iesu nəha.

17 Nənə Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nəfe i irauavən rauni pen tukumirau me i?”

Nənə krouərer, nənimenrau ripkagien mhə.

18 Irau riti, nəghin nə Kleopas, rini pen tukwe in mə, “Rosi ikəpa ia nərmama me səməme kamhavən fwe ia Jerusalem ikreirei narimnari me nəha kino nərineiv m neis mine?”

19 Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Nəfe narimnari?”

Miregi krouni pen tukwe in mə, “Narimnari me nəha kino ia Iesu, iəmə Nasaret. Iəmə nəha in profet riti. Ia nəmri Kumwesən mine ia nəmri nərmama narimnari me sə in rino mine nəgkiariien səvənhi ro nənimwɪn miskai.

20 Pris asori me mine nəmə asori me səkitaha həməuvei pen in ia rəgi nəkur Rom mə irəha tuhəni mə in traməkeikei memhə. Nənə irəha hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

21 Mətə kimaha iahənəmri pen əknekin nətərigien səkimaha irə mə in iərmama sə treivinari ia kitaha nəkur Isrel. Narimnari me nəha kino, mətə nari riti mwi, ipwet i nəpɪn sə ro kahar irə.

22 Riti mwi, nɪpran nepwɪn ia təmwen səkimaha ho nəmrɪmaha rier. Ia nəpnəpɪn anan həuvən fwe ia nɪpəg sə kinərkwafə iəmə nəha ikin,

23 mətə həpkətoni mhə nɪpwrən. Nəpɪn irəha hərərig pehe, həni mwi mə hənətoni agelo mi kəru krouier pehe ti nɪrəha, krouni mɪnuə in rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

24 Nərmama nepwɪn ia təmwen səkimaha həuvən fwe ia nɪpəgi kəruətərei nəha, nənə mhətoni rəmwhen atukwatukw mə nɪpran me nəha həməni, mətə həpkətoni mhə nɪpwrai iəmə nəha.”

25 Miregi Iesu rini pen ti nirau i mə, “Kwa rosi kimiaha hiəreirei nəgkiariien me pam sə profet kupwən me həməni. Rəfo kimiaha hiamo tanpen ia rerɪmiaha, mhəpwəh nini akwauakwien nɪpərhienien irə?”

26 Kumwesən ruvəni raka mə iəmə nəha kani mə Kristo traməkeikei miregi nəmisəien me nəha kurirə revən muvehi nasoriien səvənhi.”

27 Nənə Iesu rəusiəre pui pen amasan ti nirau i nɪpwrai nəgkiariien me pam sə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan səməme haməgkiari ia in. Ia nəgkiariien səvənhi rəgkiari ia nəkukuə səvəi Moses muvehe meste nəkukuə me səvəi profet me.

28 Nəpɪn irəhar haruvehe ipaka ti rukwənu nəha irau krauevən ikin, Iesu ramo rəmwhen mə in trəpwəh irau mavən mamevən.

29 Mətə irau krouəkeikei min, rouni mə, “Samaro pəpɪm kitahar mik. Rinaməruarəv. Ripko mhə tui meri rivə.” Ro pen Iesu ruvniwə irəhar mɪnrau mə tuamharo pəpɪm.

30 Nəpɪn in rəkure mə trəni pəri nari irəhar mɪnrau, ruvehi bred, məfwaki mɪni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, muvei pen mɪnrau.

31 Ia nəpɪn nəha nətərigien səvənrau rəsevər, krɪnauətə rɪnaukurən mə Iesu nəha. Nənə təkwətəkwuni a mwi in riwən ia nəmɪnrau.

32 Nənə irau krouni pen tukunrau me i mə, “Pərhien. Nəpɪn raməgkiari pehe m krau ia suatuk, maməusiəre pui pehe nɪpwrai nəgkiariien me ia Nəkukuə Ikinan, nəgkiariien səvənhi ramasan pɪk, mamə rerirau ramagien.”

24:15: Mat 18:20

24:19: Mat 21:11

24:21: Luk 2:38, 19:11, Wok Me 1:6

24:22: Luk 24:1-11

24:24: Jon 20:3-10

24:26: Luk 9:22, 24:44

24:27: Sam 22:1-21, Aes 53, Jon 13:31, Wok Me 3:13

24:30: Luk 22:19

³³ Nənə ia nəp̄in nəha krouəskəmter, rourərig rouevən fwe ia Jerusalem. Ia kwopun nəha krouətə nərmama me eleven səvəi Iesu mine nərmama nepw̄in mwi irəha m̄inraha hənousəsimw̄in raka irəha me,

³⁴ mamhəni mə, “N̄ip̄ərhienien. Iərimənu səkitaha rinətui mwi. In ruvəier irapw raka ti Saemon.”

³⁵ Nənə iəmə mi nəha krouni irapw nəfe kr̄inouətoni ia suatuk, rouni mwi kr̄inəfo rouətoni sas ia Iesu nəp̄in in raməkwsen bred.

Iesu rier irapw ti nərmama səvənhi

³⁶ Nəp̄in irau krauəgkiari ihi ia nari m nari me nəha, təkwtəkwni a mwi hətoni Iesu ramərer ia kurkwanraha, m̄ini pen ti nirəha i mə, “Nəm̄ərinuien trarə tukumiaha.”

³⁷ Mətə irəha hək̄ərinari irə, mhehek̄ir. Rer̄inraha r̄irhi mə kamhətoni nənimwi iərmama riti.

³⁸ Ro pen Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Rəfo hiamhek̄ir iam̄inhi irə? Rəfo nəresien me kamhəutə ia rer̄imiaha mamho kimiaha hiəpwəh n̄iniien n̄ip̄ərhienien ia nirak?”

³⁹ Hətoni ro rəḡik mi mine nisuk mi. Kwa iou i. Hərap̄i iou, mhəregi, mhəukurən mə nusak i mine n̄ikək̄rik i. Mətə nənimwi iərmama nusan mine n̄ikək̄rin riwən.”

⁴⁰ Iesu r̄ini nəḡkiariien nəha, misəni irapw rəḡin mi mine nisun mi ti nirəha hətoni.

⁴¹ Nəp̄in hətoni nəmr̄inraha rier. Rer̄inraha raḡien. Mətə nahatətəien səvənraha ramərməru ihi. Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Sənəmiaha i nəveginien uə rekəm?”

⁴² Nənə irəha həuvei pen n̄ip̄əri nəmu afə riti min.

⁴³ In ruvehi m̄əni ia nəmr̄inraha.

⁴⁴ Nənə Iesu r̄ini pen ti nirəha i mə, “Narimnari me i kamhesi pen nəḡkiariien me səiou sə iakiməni pehe tukumiaha i fwe kupwən nəp̄in iakinamarə p̄əri ihi kitaha m kimiaha. Iakiməni m̄inuə nəḡkiariien me pam nəha kimərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me mine Ol Sam səməme kamhəḡkiari ia nirak tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukuə.”

⁴⁵ Nənə in rəsevər ia nətəriḡien səvənraha mə irəha tuhəukurən n̄ipwrai nəḡkiariien me ia Nəkukuə Ikinan,

⁴⁶ r̄ini pen ti nirəha i mə, “Nəḡkiariien me nəha kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan h̄əni iam̄inhi mə iou Kristo takaməkeikei mukupwən m̄iregi n̄əmisəien, memhə, nənə ia nəp̄in sə ro kahar irə iakətui mwi.

⁴⁷ Tukəvisau irapw mə nərmama tuhaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me, mhahatətə ia nirak, nənə Kumwesən trəpwəh nərpw̄inien noien ərəha me səvənraha. Tukukupwən kəvisau irapw nəḡkiariien i ia Jerusalem kurirə revən ti nərmama ia tənəmtənə me pam.

⁴⁸ Kimiaha nəha hiənətoni narimnari me i ia nənimemiaha.

⁴⁹ Həregi ro! Iou takərhi pehe Nənimw̄in Ikinan reiwaiu pehe tukumiaha rəmwhen ia Tata səiou r̄ino raka promes irə. Mətə kimiaha tihəpwəh nierien ia taon i meste n̄iskaiien nəha trukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Kumwesən trarkahu pehe m kimiaha.”

Iesu rutə mevən fwe ia neiai

⁵⁰ Nənə Iesu riri irəha mhəier mhəuvən mheste nari fwe rukwənu nəha Petani. Ia kwopun nəha in ruvehi utə rəḡin mi, məkwein amasan ia nirəha.

24:34: 1Kor 15:4-5

24:36: 1Kor 15:5

24:37: Mat 14:26

24:41: Jon 21:5

24:44: Luk 9:22

24:45: Luk 24:27

24:47: 1Tim 3:16

24:48: Jon 15:27, Wok Me 1:8

24:49: Jon 14:16, 15:26, Jon

16:7, Wok Me 1:4

⁵¹ Nəpɪn raməkwein amasan ia nirəha, raraka ia nirəha, nənə kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

⁵² Irəha hənimwi nukurhunraha, mhəuvei pen nisaiien səvənraha min. Nəpɪn hərərig mhəuvən fwe ia Jerusalem, rerinraha ragien pik.

⁵³ Ia nəpɪn me kamhəuvən ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəgnəgini in.

Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rımərai nəkukuə sə ro kefə irə raməgkiari ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Jon in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu. Iesu rokeikei pik in. Jon rımərai nəkukuə i ia nuk 90-100. In rokeikei mə kitaha nərmama tsəvsini nəkukuə i pwəh ro nukurəniēn i tukutaha mə Iesu in Kristo, Tini Kumwesən. Jon rokeikei mə kitaha tsəni nıpərhienien irə, nənə mhəuvehi nımıruien ia nəghi Iesu (Jon 20:31). Jon raməgkiari ia nımıruien mine wok səvəi Iesu Kristo. Mətə nəkukuə səvənhi ropə ia nəkukuə səvəi Matiu, Mak, mine Luk. Ia nəkukuə səvənhi Jon rini irapw nımtətien krirum səməme Matiu, Mak, mine Luk həpwəh nəgkiariien irə. Mətə ia nəkukuə Matiu, Mak, mine Luk haməgkiari ia nımtətien kəru a səməmi Jon raməgkiari mwi irə. Nəkukuə i nusipekinien me səvəi Iesu riwən irə, mətə raməgkiari pik ia navəniēn səvəi Iesu irəha in me nepwın. Jon rımərai nəkukuə i mə kitaha tsaməkeikei mhəukurən nımtətien me səməme Iesu Kristo rino. Nımtətien me nəha hamo pui mə Iesu Kristo in Kumwesən in rauvehi nıskaiien asori me. Nıpərhienien Jon ramahatən mə Iesu Kristo in Tini Kumwesən, mətə in ramahatən mwi mə Iesu in iərmama rəmwhen ia kitaha nəpın nepwın rerin rəpou, nəpın nepwın tipwın rəpou, mamə mwi nokeikeien.

Nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mo iərmama i nıpwran rəmwhen ia nıpwrataha

¹ Fwe tui, nəpın tiprənə ramiwən ihi, Nəgkiariien səvəi Kumwesən rinarə raka.^a Nəgkiariien nəha ramarə irau Kumwesən. Nəgkiariien nəha in Kumwesən.

² In rinarə raka irau Kumwesən fwe tui nəpın tiprənə ramiwən ihi.

³ Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Narimnari me pam səməme kamharə riti riwən rıpkuku pen mhə irə marə.

⁴ Nəgkiariien nəha in nukune nımıruien. Nımıruien nəha in nukuraanien sə raməhiəpwın nərmama.

⁵ Nukuraanien nəha raməhiəpw ia nəpitəvien, nəpitəvien ko rıpkousəman mhə.

⁶ Iərman riti Kumwesən rərhi pehe i nəghin nə Jon.

⁷ In ruvehe mə trərer irapw məgkiari ia nukuraanien nəha pwəh nərmama həregi nəgkiariien səvənhi, nənə mhəni nıpərhienien irə.

⁸ Rıpkə mhə Jon in nukuraanien nəha, mətə ruvehe mə trərer irapw məgkiari irə,

⁹ mını mə nukuraanien pərhien sə raməhiəpwın nərmama me pam na truvehe ia tiprənə i.

¹⁰ Nıpərhienien nukuraanien nəha ruvehe ia tiprənə i. In nəha Nəgkiariien nəha tiprənə i mine nərmama me pam həuku pen irə mharə, mətə nəpın rier pehe irə irəha həreirei mə in sin.

¹¹ In ruvehe imwəni atukwatukw, mətə nəkur imwəni me həpkəsevər mhə ia rerinraha tukwe.

^{1:1}: Jon 17:5, 1Jon 1:1-2, Rev 19:13 ^a ^{1:1}: Uə “Nəgkiariien rinarə raka.” ^{1:3}: 1Kor 8:6, Kol 1:16-17, Hip 1:2 ^{1:4}: Jon 5:26 ^{1:5}: Jon 3:19 ^{1:6}: Mat 3:1, Luk 1:13-17,76 ^{1:8}: Jon 1:20 ^{1:9}: Jon 8:12, 1Jon 2:8 ^{1:10}: Jon 1:3, 17:25

¹² Mətə nərmama me səməme həsevər ia rerinraha tukwe, in ruvei pen nasorijen minraha mə irəha nīpwnəti Kumwesən me. In ruvei pen nasorijen nəha m nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhiēnien ia nəghin.

¹³ Mətə nəpīn həuvehe mho nīpwnəti Kumwesən me ia nirəha, irəha həkətui pehe mhə ia nite tata mine mama, uə ia nokeikeien səvəi nīpwrānrau, uə ia nətərigien səvəi iərman riti, rekəm. Kumwesən əpa ruvei pen nīmīruien vi minraha ro irəha həuvehe nīpwnətin me.

¹⁴ Nəgkiariien səvəi Kumwesən^b ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha rarə ouihi a kimaha min. Kimaha iahənətoni nasorijen səvənhi, nasorijen sə in rauvehi ti nəri nə mə in Tini Kumwesən anan kuatia. Iahənətoni mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhiēnien.

¹⁵ Jon rərer irapw məkari irə, məkwein əpwəmwis, mini mə, “Iəmə i in i iəmə sə iakinəgkiari irə nəpīn iakini mə, ‘Iəmə sə trukurirə pehe iou, in rasori ia nirak, ti nəri nə mə nəpīn iapkətui pehe mhə ihi, mətə in rinərə raka.’ ”

¹⁶ Nənə ti nəri nə mə rerin rukuər ia namasanien mine nīpərhiēnien, nəpīn me kitaha pam saməuvehi narimnari amasan me raku pen tukwe.

¹⁷ Loa sə Kumwesən ruvei pehe ruku pen ti Moses, mətə namasanien mine nīpərhiēnien ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁸ Iərmama riti rīpkətoni raka mhə Kumwesən, mətə Tini Kumwesən anan kuatia in Kumwesən. Ia nəpīn me in ipaka ti Tata səvənhi. In rino pui pehe Tata səvənhi m kitaha.

Nəgkiariien səvəi Jon Paptas

¹⁹ Nəgkiariien səvəi Jon ro iamīnhi irə. Nəpīn riti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərhi pen pris me nepwīn mine Livaet me nepwīn hāier ia Jerusalem mhəuvən mə tuhəres pen in mə, “Ik sin?”

²⁰ Nənə Jon rīpkəpnāpen mhə, mətə rəgkiari, mo nukurənien i, mini mə, “Rīpko mhə iou Kristo.”^c

²¹ Miregi irəha hərəs pen in mə, “Ik Elaeja?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Rīpko mhə iou Elaeja.”

Miregi irəha hənī mə, “Ik profet nəha kiməni mə truvehe?”

Miregi in rini mə, “Rekəm.”

²² Ro iamīnhi irə irəha hənī pen tukwe in mə, “Ik sin? Kimaha tahaməkeikei mhəuvei pen nəgkiariien m səməme hənərhi pehe kimaha. Ikəfni irə ia niram?”

²³ Miregi Jon rini mə, “Iou iəmə i kamregi rerik ia kwopun akwesakwes ikin. Iakaməkwein əpwəmwis mə, ‘Kimiāha tihaməkeikei mhəpərhi^d suatuk səvəi Iərimənu səkitaha.’ Noien i iakamo ramesi pen nəgkiariien səvəi Profet Asea kupwən.”

²⁴ Nərmama me i səməme kinərhi pehe irəha nepwīn Farisi me.

²⁵ Irəha hərəs pen Jon i mə, “Rəfo ikamo paptas ia nərmama, mətə rīpko mhə ik Kristo uə Elaeja uə profet nəha Nəkukuə Ikinan rani mə truvehe?”

²⁶ Miregi Jon rini pen ti nirəha i mə, “Iakamo paptas ia kimiāha ia nui, mətə iərmama riti ramərer kurkwan ia kimiāha hiəreirei.

1:12: Kal 3:26 **1:13:** Jon 3:3-6, Jem 1:18, 1Pit 1:23 **1:14:** Aes 60:1-2, Kal 4:4, Fil 2:7, Hip 2:14, Luk 9:32, Jon 2:11 **b 1:14:** Uə “Nəgkiariien ruvehe mo iərmama i nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.”

1:15: Jon 1:27,30, Mat 3:11 **1:16:** Kol 2:10 **1:17:** Eks 34:28, Rom 6:14, 10:4 **1:18:** Eks 33:20, Jon 6:46, 1Tim 6:16, 1Jon 4:12, Mat 11:27 **1:20:** Jon 3:28 **c 1:20:** Nəhag nəha “Kristo” raməgkiari ia iəmə nəha profet kupwən me həməni mə truvehe muvehimiru nərmama. **1:21:** Dut 18:15,18, Mat 11:14, Jon 6:14, 7:40 **1:23:** Aes 40:3 **d 1:23:** Uə “Kimiāha tihaməkeikei mhəmri atukwatukw suatuk səvəi Iərimənu səkitaha.” **1:25:** Mat 21:25, Jon 1:33

²⁷ Iou iakimakupwæn muvehe, iæmæ næha in trukuriræ. Iapkamwhen mhæ mæ takifi raka nækwus ia put sævænhi.”

²⁸ Narimnari me i hæier pehe ia rukwænu Petani fwe nikare nui aris Jotan pen, kwopun Jon ramo paptaes ikin.

Kwæti sipsip sævai Kumwesæn

²⁹ Kini rakwakwi iræ Jon rætoni Iesu ravæn mauvehe. Næpin rætoni, rini mæ, “Hætæ ro in i kwæti sipsip sævai Kumwesæn. In truvehi raka noien æræha me sævai nærmama me ia tîprænæ i.

³⁰ Iæmæ i in i iakamægkiari iræ næpin iakimæni mæ, ‘Iæmæ sæ trukuriræ pehe iou, in rasori ia nirak, ti næri næ mæ næpin iapkætui pehe mhæ ihi, mætæ in rinaræ raka.’

³¹ Fwe kupwæn iou iakreirei iæmæ i, mætæ iakimæuvehe, mamo paptaes ia nui mæ takætæ sas in, nænæ mahatæn nækur Isrel iræ pwæh iræha hætoni mhækuræn.”

³² Nænæ Jon raræ mîni irapw mwi mæ, “Iou iakinætoni Nænimwîn Ikinan ruku pen fwe ia neiai meiwaiu ræmwhen ia mak inhæripw muvehe mækure iræ.

³³ Fwe kupwæn iou iakreirei iæmæ i, mætæ Iæmæ sæ rînærhi pehe iou mæ tako paptaes ia nui rini pehe tukw iou i mæ, ‘Ik tikætoni Nænimwîn Ikinan reiwaiu mækure ia iærmama riti. Iærmama næha in næha tro paptaes ia Nænimwîn Ikinan.’

³⁴ Iou Jon iakinætoni næri i, nænæ mani mînuæ iæmæ i in Tini Kumwesæn.”

Iesu rînamækwein nærmama me sævænhi

³⁵ Kini rakwakwi iræ, Jon ramærer ia kwopun a mwi næ iræhar iærmama kæru sævænhi.

³⁶ Næpin ræti pen mætoni Iesu ramavæn makurau, rini mæ, “Hætæ ro in i kwæti sipsip sævai Kumwesæn.”

³⁷ Iærmama mi næha sævai Jon krouregi in rini nægkiariien næha, nænæ kraukuriræ ia Iesu.

³⁸ Iesu ruvsini mætoni irau kraukuriræ in, nænæ rini pen ti nirau i mæ, “Kimirau irouætui næfe?”

Miregi krouni pen tukwe in mæ, “Rapai, ikamaræ pæku?” (Nægkiariien næha “Rapai” nîpwran mæ Iahatæn.)

³⁹ Miregi in rini pen ti nirau i mæ, “Rouvehe rouætoni.” Ro pen irau krouevæn, rouætoni kwopun in ramaræ ikin. Nænæ irau krouaræ iræhar min ia næpin næha ti næri næ mæ rînamæruaræv ipaka meri rivæ.

⁴⁰ Irau riti rîregi Jon rægkiari nænæ rukuriræ ia Iesu in næ Antru, piævi Saemon Pita.

⁴¹ Næri sæ rukupwæn mo in revæn mætoni piævni Saemon, nænæ mîni pen tukwe in mæ, “Kîmaha iahætoni Mesaea.” (Mesaea nîpwran mæ Kristo.)^e

⁴² Nænæ in riri Saemon mevæn ti Iesu. Iesu ræti pen mætoni Saemon, mîni mæ, “Ik Saemon, tîni Jon. Tukækwein ik mæ Kefas.” (Kefas nîpwran mæ Pita.)

Iesu rækwein Filip mine Nataniel

⁴³ Kini rakwakwi iræ, Iesu rokeikei mæ trevæn ia tænæ Kalili. In rætui Filip, mætoni, mîni pen tukwe in mæ, “Kuriræ iou.”

⁴⁴ Filip næha in iæmæ Petsaeta, imwei Antru mine Pita.

1:27: Jon 1:15, Wok Me 13:25 **1:28:** Mat 3:6, Jon 10:40 **1:29:** Aes 53:6-7, Jon 1:40, 1Pit 1:18-19
1:30: Jon 1:15 **1:32:** Mat 3:16 **1:33:** Luk 3:2-3 **1:34:** Mat 3:17, 17:5, Mat 27:54 **1:36:** Jon 1:29
1:40: Mat 4:18-20 **1:41:** 1Saml 2:10, Sam 2:2, Jon 4:25 **e 1:41:** Nægkiariien mi næha “Mesaea”
mîne “Kristo” krouæmnæmwhen a. Mesaea nægkiariien Hipru. Kristo nægkiariien Krik. Næhag mi næha
krouægkiari ia iæmæ næha profet kupwæn me hæmæni mæ Kumwesæn trærhi pehe i ruvehe muvehimîru
nærmama. **1:42:** Mat 16:18, Mak 3:16 **1:43:** Mat 8:22, Mak 2:14

⁴⁵ Nənə Filip rətui Nataniel, mətoni, mīni pen tukwe in mə, “Kīmaha iahətoni iəmə i Moses rīmərari ia nəkukuə səvəi Loa mīne profet me mwi həmərari mamhəgkiari irə. In iəmə Nasaret, tini Josef. Nəghin nə Iesu.”

⁴⁶ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ko nari amasan riti ruku pen ia Nasaret uə?”

Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Uvehe mətoni.”

⁴⁷ Nəpīn Iesu rətoni Nataniel ravən muvehe, in rəgkiari irə, mīni mə, “Hətə ro. Iəmə Isrel pərhiēn i. Neikuəien riwən irə.”

⁴⁸ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Ikəfukurən iou?”

Miregi Iesu rini mə, “Nəpīn ikaməkure tegin niemis, Filip rəpwəh ihi nəkweinien ik, iakinətə raka ik.”

⁴⁹ Miregi Nataniel rini pen tukwe in mə, “Iahatən. Ik Tini Kumwesən pərhiēn. Ik pərhiēn kig səvəi nəkur Isrel.”

⁵⁰ Miregi Iesu rini mə, “Rəfo? Ikini nīpərhiēnien ia nirak ti nəri nə mə iakini nəgkiariēn i mə ‘Iakinətə raka ik ikaməkure tegin niemis’? Ik tikətoni narimnari me nepwīn mwi hasori ia səməme nəha.”

⁵¹ Iesu rarə mīni pen mwi tukwe in mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i kīmiaha tihətoni kəpuapen trəkwag nənə nagelo me səvəi Kumwesən tuhaməutə mamheiwaiu ia Iəməti Iərmama.”

2

Nəkur Kena həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi mhagien irəha mīnrau

¹ Kini neis irə nərmama nepwīn ia rukwənu Kena ia tənə Kalili həiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, mharə mho mwi nəveginien asori riti mamhagien pəri irəha mīnrau. Mama səvəi Iesu irəha mīnraha.

² Kinəkwein Iesu mīne nərmama me səvənhi mə irəha mwi tuhəuvən mhani pəri nari irəha mīnraha.

³ Nəpīn waen ruvəiwən, mama səvəi Iesu rini pen tukwe in mə, “Sənmwīnraha waen ruvəiwən.”

⁴ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Prən i. Ikəfo mani pehe nəri i tukw iou? Nəpīn səiou rīpkuvehe mhə ihi.”

⁵ Miregi mama səvənhi rini pen ti nərmama səməme kamho tukwini nari mə, “Kīmiaha tihaməkeikei mho nəfe nəghin in trini pehe tukumiaha i.”

⁶ Ia kwopun nəha nəri kamərəmīn pen nui irə irəha pam sikis kīno ia kəruətərei. Irəha kuatia kuatia rukurən nuvehien eiti uə hantret twenti lita. Nui nəha səvəi nəkur Isrel kamhərkwerīg irə.)

⁷ Iesu rini pen ti nərmama me nəha kamho tukwini nari mə, “Kīmiaha tihərəmīn pen nui ia nəri kamərəmīn pen nui ia nirəha.” Irəha hərəmīn meste pehe rukuər.

⁸ Nənə Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəha təkwtəkwuni kīmiaha tihəkwəhi raka nepwīn, mhəuvehi mhəuvən mhəuvei pen m iəmə asori səvəi nəveginien asori.” Ro pen irəha həuvehi mhəuvən.

⁹ Nəpīn iəmə asori səvəi nəveginien asori rənīmwi əghan nui nəha, nui sə Iesu rino ruvehe mo waen i, in rīreirei mə waen ruku pəku. (Mətə iotukwininari me səməme həkwhi raka nui irəha həkurən.) Ro iamīnhi irə iəmə asori səvəi nəveginien nəha rəkwein iərman sə rīpkarə vi a irau pran səvənhi ruvehe,

¹⁰ rini pen tukwe in mə, “Samarə kamo nəveginien asori iamīnhi kukupwən kukwəhi raka waen sə ramasan pīk kauvei pen m nərmama. Nənə nəpīn

nərmama me hənənimwi asori kwopti, kukwəhi raka sə rīpkamasan pik mhə kauvei pen minraha hənimwi. Mətə ik ikəpwəh nukwəhi rakaien waen sə ramasan pik meste nəha təkwtəkwuni.”

¹¹ In i nīmtətien sə Iesu rukupwən mo ia rukwənu Kena ia tənə Kalili. Ia nīmtətien nəha in rahatən pen nasorien səvənhi. Nənə nərmama me səvənhi hənī nīpərhienien irə.

Iesu rəkoui irapw nərmama səməme kamho maket ia nimwə səvəi Kumwesən

¹² Kurirə irə Iesu rewaiu pen fwe taon Kapaneam irəha mama səvənhi mīne piəvni me mīne nərmama me səvənhi. Nənə irəha harə nəpīn ouihi a fwe ikīn.

¹³ Nəveginien asori səvəi nəkur Isrel kani mə Pasova rīnauvehe ipaka. Iesu rutə pen fwe Jerusalem,

¹⁴ mətəni nərmama nepwīn ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən kamhəmri pen nəmri nari ia kau me mīne sipsip me mīne menu me. Nepwīn kamhəkure mamhəvriwei mane. In rətəni irəha,

¹⁵ ruvehi nəkwus me, mo kwənkīrkīr irə, məkoui irapw irəha pam mīne sipsip me mīne kau me hāier irapw ia nimwə nəha. In rətəgi irapw mane səvəi nərmama kamhəvriwei i, muvsini tepol me səvənraha.

¹⁶ Nənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia menu me, in rīni pen ti nīrəha i mə, “Kīmīaha tihəvehi nəri me i mharaka, mhəpwəh noien nimwə səvəi Tata səiou ro kwopun kauvehi nəmri nari ikīn.”

¹⁷ Ia nəpīn nəha nərmama me səvənhi rerīnraha rīrhi nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rīni mə, “Iakokeikei pik nimwə səim. Nokeikeiien nəha rauək rəmwhen ia napw ia rerik.”

¹⁸ Ro pen nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənī pen tukwe in mə, “Sin rīməuvei pehe nasorien mik mə tiko narimnari me i? Nəfe nəha nīmtətien tiko m kīmaha pwəh iahətəni mhəukurən?”

¹⁹ Mīregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Housi testesi nimwə i səvəi Kumwesən, nənə ia nəpīn səro kahar irə takuvehi utə mwi.”

²⁰ Mīregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənī mə, “Kwa nimwə i səvəi Kumwesən kuvrhəkīn nuk irəha pam foti-sikis. Tikəfo muvehi utə mwi ia nəpīn kahar?”

²¹ Mətə nimwə nəha səvəi Kumwesən Iesu raməgkiari irə in nə nīpwran.

²² Ro iamīnhi irə nəpīn Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nərmama me səvənhi rerīnraha rīrhi mə in rīməni nəgkiariien i, nənə irəha hənī nīpərhienien ia Nəkukuə Ikinan mīne nəgkiariien nəha Iesu rīməni.

²³ Nəpīn Iesu in fwe Jerusalem ti nəveginien asori nəha kani mə Pasova, nərmama həpik hətəni nīmtətien me nəha in ramo, mhənī nīpərhienien ia nəghīn.

²⁴ Mətə Iesu rīpkīni mhə nīpərhienien ia nīrəha, mhəpwəh nīni pamien rerīn ti nīrəha i, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nərmama me pam.

²⁵ In rīpkətui mhə iərmama riti tro pui pen nətərigien səvəi iərmama min, ti nəri nə mə in ruvəukurən raka nəfe ramarə ia reri iərmama.

3

Nikotimas revən ia nəpīn maməgkiari m Iesu

¹ Iəmə asori riti səvəi nəkur Isrel nəghīn nə Nikotimas. In Farisi riti.

² Iəmə i ruvehe ti Iesu ia nəp̄in, mini pen tukwe in mə, “Iahatən. Kimaha iahəukurən mə ik iahatən riti sə Kumwesən rərhi pehe ik. Iərmama riti riwən ko ro n̄imtətien me i səməme ikamo tr̄ini minuə Kumwesən r̄ipkarə mhə tukwe.”

³ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Takani n̄ipər̄hienien tukw ik i tr̄ini minuə iərmama k̄ipkukwəhi mhə mwi in, ko in r̄ipkətə mhə n̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.”

⁴ M̄iregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfa kukwəhi mwi iərmama sə ruvəpwinari raka? Ko in revən mwi ia tipwi mama səvənhi mə tukukwəhi mwi in uə rekəm?”

⁵ M̄iregi Iesu r̄ini mə, “Takani n̄ipər̄hienien tukw ik i tr̄ini minuə iərmama kəpwəh nukwəhien in ia nui minə Nən̄imw̄in, ko in r̄ipkuvnimwə mhə ia n̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.

⁶ Nəri sə iərmama rukwəhi in iərmama. Nəri sə Nən̄imw̄in rukwəhi in nən̄imw̄in.

⁷ Tikəpwəh nər̄kəriien nari mə iakini pehe tukw ik i mə “Tukaməkeikei kukwəhi mwi ik.”

⁸ N̄imətəgi ravən mamevən ia kwopun pəku rokeikei mə trevən ik̄in. Kimiaha hiamregi rameikweikwi n̄imwai nari, mətə hiəreirei mə ruku pəku mauvəku. Nərmama me pam səməme Nən̄imw̄in rukwəhi irəha ho mwi iam̄inhi.”

⁹ M̄iregi Nikotimas r̄ini pen tukwe in mə, “Tukəfo narimnari me i ruvehe mo iam̄inha irə?”

¹⁰ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Ik iahatən səvəi nəkur Isrel. Rəfo ikreirei narimnari me i?”

¹¹ Iakani n̄ipər̄hienien tukw ik i kimaha iahaməni nəfe iahəukurən, mamhəgkiari ia nəfe iahənətoni ia nəmr̄imaha, mətə kimiaha hiəpk̄ini mhə n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien sək̄imaha.

¹² Iak̄inəgkiari raka ia narimnari me ia t̄iprənə i, mətə kimiaha hiəpk̄ini mhə n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səiou. Ro iam̄inhi irə tihəfo mhəni n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səiou tr̄ini minuə iakəgkiari ia narimnari me ia neiai?

¹³ Iərmama riti riwən ruvəutə raka mevən ia neiai. Iəməti Iərmama in əpa ruku pen ia neiai meiwaiu.

¹⁴ Fwe kupwən Moses ruvehi utə snek riti k̄ino ia aean nə pras ia kwopun akwesakwes ik̄in. Rəmwhen a mwi tukaməkeikei kuvehi utə Iəməti Iərmama

¹⁵ mə iərmama sə rani n̄ipər̄hienien irə truvehi n̄im̄iruien rerin.

¹⁶ Kumwesən rokeikei p̄ik nərmama ia t̄iprənə i, məriari pehe Tini anan kuatia mə nərmama me pam səməme tuhəni n̄ipər̄hienien irə tuhəpkemhə mhə, mətə tuhəuvehi n̄im̄iruien rerin.

¹⁷ Kumwesən r̄ipkər̄hi pehe mhə Tini ruvehe ia t̄iprənə i mə trərpw̄in noien ərəha me səvəi nərmama, mətə in rərhi pehe Tini mə truvehim̄iru irəha.

¹⁸ Iərmama sə rani n̄ipər̄hienien ia Tini Kumwesən, Kumwesən trəpwəh nər̄pw̄inien noien ərəha me səvənhi. Mətə iərmama sə r̄ipk̄ini mhə n̄ipər̄hienien irə, Kumwesən ruvəni raka mə in trərpw̄in noien ərəha me səvənhi ti nəri nə mə iərmama nəha r̄ipk̄ini mhə n̄ipər̄hienien ia Tini anan kuatia.

¹⁹ Kumwesən ruvəni raka mə in truvei pen nər̄pw̄inien m nərmama ti noien i iakani. Nukuraanien ruvəuvehe raka ia t̄iprənə i, mətə nərmama

3:2: Mat 22:16, Jon 9:16 **3:3:** Mat 18:3, 1Pit 1:23 **3:5:** Esik 36:25-27, Taet 3:5 **3:6:** Sam 51:5, Jon 1:13 **3:8:** Pri 11:5 **3:11:** Jon 3:32, 8:26 **3:12:** Luk 22:67 **3:13:** Prov 30:4, Rom 10:6 **3:14:** Nam 21:9, Jon 8:28, 12:32 **3:15:** Jon 20:31 **3:16:** Jon 3:36, 10:28, Rom 5:8, 8:32, 1Jon 4:9-10 **3:17:** Luk 19:10, Jon 5:22, 12:47, Wok Me 17:31 **3:18:** Jon 3:36, 5:24 **3:19:** Jon 1:5,9, 8:12

həpkokeikei mhə nukuraanien, mhokeikei a nəpitəvien, ti nəri nə mə noien me səvənraha hərəha.

²⁰ Iərmama sə ramo noien ərəha me rəmwəki nukuraanien. Ko in rīpkuvehe mhə irə kamo nukuraanien nəha rəhiəpwīn noien me səvənhi.

²¹ Mətə iərmama sə ramo nīpərhienien ruvehe ia nukuraanien mə tro nukurəniein i mə noien me səvənhi in ramo ti nəri nə mə ramsiai Kumwesən.”^a

Jon Paptaes rəgkiari mwi ia Iesu

²² Kurirə ia nəri nəha, Iesu mine nərmama me səvənhi həuvən ia tənə Jutia. In ramarə ikīn irəha minraha, mamō paptaes ia nərmama.

²³ Jon mwi ramo paptaes ia nərmama fwe Aenon kwopun riti ipaka ti Salim, ti nəri nə mə nui me həpik fwe ikīn. Nərmama me kamhəuvehe tukwe, nənə in ramo paptaes ia nīrəha.

²⁴ (Ia nəpīn nəha kīpkuvehi puvnimwə mhə ihi Jon ia kalapus.)

²⁵ Nəpīn riti nərmama nepwīn səvəi Jon mine iəmə Isrel riti hənəməvisə minraha me ti nəresien riti mə tuhəfərkwerīg irə.

²⁶ Nənə irəha həuvehe ti Jon, mhəni pen tukwe in mə, “Iahatən. Rerim ramrhi iəmə nəha fwe kupwən kimirau min ia nīkare nui aris Jotan pen, iəmə sə ikīnərer irapw məgkiari irə? Ətə ro. In ramo paptaes ia nərmama. Nərmama pam kamhəuvən tukwe.”

²⁷ Miregi Jon rini mə, “Iərmama ko rīpkuvehi atukw mhə nari riti, mətə nəfe nari in ruvehi Kumwesən traməkeikei muvei pen min.

²⁸ Kīmīaha i hīəuvəregi raka iou iakīməni iamīnhi irə mə, ‘Rīpko mhə iou Kristo, mətə Kumwesən rərhi pehe iou mə takukupwən ia Kristo muvehe.’

²⁹ Nəpīn kiri pen vi a pran riti m iərman səvənhi, prən nəha səvəi sin? Kwa səvəi iərman nəha! Mətə nəpīn kamo nəvegīniein asori səvəi narə viien səvənrau, in riti ramərer ipaka, mamregi iərman nəha raməgkiari, rerin ragien pīk tukwe. Ro iamīnhi irə təkwtəkwuni iakamregi rerik ramagien pīk.

³⁰ Iərman nəha traməkeikei mutə masori, mətə iou takaməkeikei meiwaiu mouihi.

³¹ Iəmə sə ruku pen fwe irənhə rasori ia nərmama me pam. Iəmə sə ruku pen ia tīprənə in səvəi tīprənə, nənə raməgkiari ia narimnari me səvəi tīprənə. Mətə iəmə sə ruku pen ia neiai rasori ia nərmama me pam.

³² In rani irapw nəfe rīnətoni miregi, mətə iərmama riti riwən rini nīpərhienien ia nəgkiariien səvənhi.

³³ Mətə iərmama sə rini nīpərhienien ia nəgkiariien səvənhi ramahatən pen mə nəgkiariien nəha Kumwesən rini ro nīpərhienien.

³⁴ Iəmə sə Kumwesən rīnərhi pehe i rani irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen Nənimwīn Ikinan min rasori pīk.

³⁵ Tata Kumwesən in rokeikei Tini, mīnəmri pen raka narimnari me pam ia rəgīn.

³⁶ Iərmama sə rani nīpərhienien ia Tini Kumwesən nīmīruien rerin rinarə raka irə. Mətə iərmama sə rīpko mhə nəkwai Tini Kumwesən, in tīpkətə mhə nīmīruien ia nəpīn riti, mətə niemaha səvəi Kumwesən raməmak rerin irə.”

3:20: Efes 5:11-13 **a 3:21:** Suatuk riti mwi ti nīnīien nəgkiariien ia vas 21 in i mə: “Mətə iərmama sə ramo nīpərhienien ruvehe ia nukuraanien mə nukuraanien trəhiəpwīn kətoni mə noien me sə in ramo, mətə Kumwesən rinasitu irə mə tro.” **3:22:** Jon 4:1-2 **3:24:** Mat 4:12 **3:26:** Jon 1:26-34 **3:27:** Jon 19:11, 1Kor 4:7, Hip 5:4 **3:28:** Jon 1:20,23, Mat 11:10 **3:29:** Mat 9:15 **3:31:** Jon 8:23, 1Jon 4:5 **3:32:** Jon 3:11 **3:34:** Jon 1:32 **3:35:** Mat 11:27, Jon 5:20, 10:17 **3:36:** Jon 3:16-18, 1Jon 5:12, Luk 3:7

4

Iesu ramagkiari m pran Sameria

¹ Kəvisau pen m Farisi me mə Iesu ravi nərmama həpik həuvehe mho nərmama me səvənhi, nənə in ramo paptas ia nirəha. Nərmama me nəha həpik mhəpi raka səməme Jon ravi irəha, mamō paptas ia nirəha.

² (Mətə nīpərhiēnien rīpko mhə Iesu atukwatukw ramo paptas ia nirəha, mətə nərmama səvənhi me a kamho.)

³ Nəpīn Iesu rukurən mə Farisi me həuvəregi raka nəgkiariēn nəha, in rəpwəh tənə Jutia, mīnamevən mwi ia tənə Kalili.

⁴ Ia suatuk səvənhi Iesu rīregi mə traməkeikei məpi sīmwin ia tənə Sameria.

⁵ Ro iamīnhi irə in ruvehe ia taon riti ia Sameria nəghīn nə Saeka. Taon nəha ipaka ti kwopwi tīprənə Jekop rīməuvei pen m tīni nəghīn nə Josef.

⁶ Wel sə Jekop rīneri fwe kupwən in nəha ia kwopun nəha. Nənə Iesu rīregi rəpou pik ti navənien səvənhi, revən, maməkure ia nīkare wel nəha. Ipaka ti kurkwai nəpīn ia ran.

⁷ Nənə prən Sameria riti ruvehe mə trukwəhi nui. Iesu rīni pen tukwe in mə, “Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.”

⁸ (Nərmama me səvəi Iesu həuvavən fwe taon mə tuhəuvehi nəmri nəveginien.)

⁹ Mīregi prən Sameria i rīni pen tukwe in mə, “Ik iəmə Isrel. Iou prən Sameria. Rəfo ikaməres pehe nui miou?” (Prən i rīni iamīnhi irə ti nəri nə mə nəkur Isrel mīne nəkur Sameria ko həpkənīmwi mhə nui ia kap kuatia.)

¹⁰ Iesu rīni pen ti prən i mə, “Ikreirei nəfe nari Kumwesən rokeikei mə truvei pehe mik. Ikreirei mwi iou sə iakani pehe tukw ik i mīnuə ‘Vei pehe nui riti miou iakənīmwi.’ Kamo ikukurən ko ikəres iou nənə iakuvei pehe nuimīru mik.”

¹¹ Mīregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Teki nəri tikukwəhi nui irə riwən. Wel i rəmwhēnimw. Nənə tikuvehi pəku nuimīru nəha?”

¹² Rəfo? Ik iəmə asori məpi raka kaha kupwən səkitaha Jekop? In rīməuvei pehe wel i m kitaha, mīnamənīmwi nui irə. Nīpwnətīn me mīne kau me səvənhi irəha mwi hənāmənīmwi.”

¹³ Mīregi Iesu rīni pen ti prən i mə, “Iərmama sə rənīmwi nui i trəkwakwa mwi,

¹⁴ mətə iərmama sə trənīmwi nui takuvei pen min trīpkəkwakwa mhə mwi ia nəpīn riti. Nui sə takuvei pen min trakwərkwər ia reri iərmama nəha rəmwhēn ia nəmri nui riti mauvei pen nīmīruēn rerīn mīn.”

¹⁵ Mīregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Uvei pehe nui nəha miou pwəh iapkakwakwa mhə mwi, məpwəh nuveheien ia kwopun i mukwəhi nui!”

¹⁶ Mīregi Iesu rīni pen ti prən i mə, “Evən, məkweīn səīm iərman, rouvehe mwi ia kwopun i.”

¹⁷ Mīregi prən i rīni pen tukwe in mə, “Səiou iərman riwən.”

Mīregi Iesu rīni mə, “Ikani atukwatukw mə səīm iərman riwən.

¹⁸ Ikīnesi pen raka nərman irəha pam krirum, nənə sə nəha ikamesi pen ipwet mīne rīpko mhə iərman atukwatukw səīm. Nəri i ikīni ro nīpərhiēnien.”

¹⁹ Prən i rīni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Iakətə ik mə ik profet riti.

²⁰ Kaha kupwən me səkimaha nəkur Sameria kamhəfwaki pen m Kumwesən ia təkūər i, mətə kīmīaha nəkur Isrel hiaməni mə Jerusalem

4:1: Jon 3:22,26 4:5: Luk 9:52, Jen 33:19, Jos 24:32 4:9: Esra 4:1-5, Esra 9:1-10:44, Luk 9:52-53

4:10: Jon 4:26 4:11: Jon 7:37-38, Rev 21:6 4:12: Jon 8:53 4:14: Jon 6:35 4:19: Jon 7:40, 9:17, 1Kor 14:24-25 4:20: Dut 12:5-14, Sam 122:1-5

kwopun atukwatukw narmama tuhamakeikei mhafwaki pen m Kumwesan ikin.”

²¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in ma, “Pran i. Ni niparhienien ia negkiariien saiou. Napin naha rauvehe kimiaha tihapwah nafwakiien m Tata Kumwesan ia takuar i mine fwe Jerusalem.

²² Kimiaha hiamafwaki mhareirei Kumwesan, matə kimaha iahamafwaki mhaukurən amasan in, ti nari na ma suatuk Kumwesan rauvehimiru narmama irə ruku pen ia kimaha nakur Isrel.

²³ Napin riti naha rauvehe, matə ruvəuvehe raka. Ia napin naha narmama saməme kamhafwaki parhien tuhafwaki m Tata Kumwesan ia nanimwin mine niparhienien, ti nari na ma Tata Kumwesan ramətui narmama saməme kamho iaminihi ma irəha tuhafwaki pen min.

²⁴ Kumwesan in nanimwin, nanə narmama me saməme kamhafwaki pen min tuhamakeikei mhafwaki ia nanimwin mine niparhienien.”

²⁵ Miregi pran i rini pen tukwe in ma, “Iakukurən ma Mesaea truvehe (iamə sə kaməkwein in ma Kristo). Napin in truvehe, in trini pehe narimnari me pam tukutaha.”

²⁶ Miregi Iesu rini pen ti pran i ma, “Kwa iou i iou iakaməgkiari mik.”

Narmama me savai Iesu hararig pehe mwi mhətoni in

²⁷ Takwtəkwuni a mwi narmama me savai Iesu hararig mwi, mhətoni Iesu raməgkiari m pran riti. Hətoni həkərinari irə, matə irəha riti ripkini mhə ma, “Iakamətui nafe?” uə “Ikaməgkiari kimirau pran i ti nafe?”

²⁸ Ro iaminihi irə pran naha rapwah teki nari rakwəhi nui irə, mevən ia taon, mini pen ti narmama me fwe ikin minuə,

²⁹ “Həuvehe, mhətoni iərmama riti sə rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakino. Rosi iamə i in Kristo uə?”

³⁰ Nanə irəha həier ia taon, mamhəuvehe ti Iesu.

³¹ Ia napin naha narmama me savai Iesu kamhəni pen tukwe in ma, “Iahatən, əni nari.”

³² Matə in rini pen ti nirəha i ma, “Sənak nəveginien sə takəni kimiaha hiareirei.”

³³ Ro iaminihi irə narmama me savənhhi həni pen ti nirəha me i ma, “Rəfo? Iərmama riti ruvəuvei pen raka nəveginien min uə?”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i ma, “Sənak nəveginien in i. Takaməkeikei mo nəkwai Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe, mo sampam ia wok savənhhi.

³⁵ Kimiaha hiəukurən negkiariien i kamini rerin ma, ‘Məkwə kefə mwi naha ikin kesi raka nukwai wit sə rimruə ia nəmhien.’ Matə iakani pehe tukumiaha i həti pen ro wit ia nəmhien me. Nimwanraha me həuvəmhia. Rino napin sə tukei nukwanraha.

³⁶ Iərmama sə ramesi nukwai wit, in ruvəuvehi raka nəəkuien savənhhi, mamousəsimwin nukwai wit me ma tuhəuvehi nimiruien rerin. Ia noien naha iərmama sə raməpwei wit mine iərmama sə ramesi nukwan irau trouagien pəri.

³⁷ Negkiariien i kamini ro niparhienien irə ma, ‘Iərmama əpə rapwei wit, nanə iərməpə ramesi nukwan.’

³⁸ Iou iakərhi pen kimiaha ma tihəvən mhesi nukwai wit me. Ripko mhə kimiaha hənəpwei wit me naha. Nərməpə hənəpwei, nanə takwtəkwuni kimiaha tihəkurirə ia nirəha, mho pam nafe irəha hənostat mho.”

Nəkur Sameria həpik həni niparhienien ia Iesu

³⁹ Nəkur Sameria həpik həni nıpərhiyenien ia Iesu ti nəri nə mə həregi prən i rini ianhi irə mə, “In rini pehe tukw iou i narimnari me pam sə iakinə.”

⁴⁰ Ro iamınhi irə, nəpın nəkur Sameria me nəha həuvehe tukwe, həres pen Iesu mə trarə irəha mınraha. Nənə in rarə ikin nəpın kəru.

⁴¹ Kurirə irə nəkur Sameria həpik mwi həni nıpərhiyenien ia Iesu ti nəri nə mə həregi nəgkiariien səvənhi.

⁴² Irəha həni pen ti prən nəha mə, “Kupwən kimaha iahaməni nıpərhiyenien ia iəmə i ti nəri nə mə iahəregi nəgkiariien səim. Mətə təkwtəkwuni kimaha iahaməni nıpərhiyenien irə ti nəri nə mə iahəregi atukwatukw nəgkiariien səvənhi, nənə kimaha iahəukurən mə nıpərhiyenien in iərmama sə rauvehimıru nərmama ia tənəmtənə me.”

Iesu ro iakunouihı riti səvəi iəmə asori riti ruvehe məsanın

⁴³ Kini neis irə Iesu rəpwəh kwopun nəha, mamevən ia tənə Kalili,

⁴⁴ ti nəri nə mə fwe kupwən in atukwatukw rıməni mə, “Profet riti nəkur imwəni me ko həpkisiai mhə in.”

⁴⁵ Ro iamınhi irə, nəpın in rapirapw ia tənə Kalili, nəkur Kalili me həsevər ia rerınraha tukwe ti nəri nə mə irəha mwi həmavən fwe Jerusalem ia nəpın səvəi nəveginien asori Pasova. Irəha hənətoni narimnari me pam in rino ia kwopun nəha.

⁴⁶ Ro iamınhi irə Iesu rapirapw ia tənə Kalili, mevən mwi ia rukwənu Kena, kwopun nəha in rino nui ruvehe mo waen irə. Iəmə asori riti tını ramemhə mamapri fwe taon Kapaneam.

⁴⁷ Nəpın iəmə i rıregi mə Iesu ruku pen ia tənə Jutia muvəuvehe raka ia tənə Kalili, revən tukwe mını mə, “Səiou iakunouihı ramemhə na tremhə. Ko ikeiwaiu pehe ia Kapaneam mo in ruvehe məsanın?”

⁴⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Kimiaha hiokeikei mə tako nımtətien me mine narimnari me tihərkərinari irə. Mə hiəpkətoni mhə tihəpwəh nınıien nıpərhiyenien ia nırak.”

⁴⁹ Miregi iəmə asori nəha rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvehe akwauakw. Tripkə mhə tui nərik remhə.”

⁵⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Tiko mevən. Nərim tripkemhə mhə.” Iəmə nəha rini nıpərhiyenien ia nəgkiariien nəha Iesu rıməni pen tukwe in, nənə mırərig mamevən.

⁵¹ Nəpın rameiwaiu pen imwəni, iotukwininari me səvənhi həuvehe, mhəvisau pen min mə tını ramıru.

⁵² Ro iamınhi irə in rəres pen irəha i nəfe taem tını rınəsanın irə.

Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Nərineiv ia wan klok ia nəruarəv nemhəien raraka irə.”

⁵³ Tata səvəi iakunouihı nəha rukurən mə ia nəpın atukwatukw nəha Iesu rıməni pen tukwe in mə, “Nərim tripkemhə mhə.” Ro iamınhi irə in mine nərmama pam səməme kamharə ia nəkwai nımwə səvənhi həni nıpərhiyenien ia Iesu.

⁵⁴ In i nımtətien sə ro kəru irə Iesu rino nəpın rier ia tənə Jutia muvehe ia tənə Kalili.

5

Fwe nui Petsata Iesu ro iərmama riti sə ramemhə ruvehe məsanın.

¹ Kurirə irə nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel ruvehe nənə Iesu rutə pen fwe Jerusalem.

² Nui riti fwe ia Jerusalem rametimw rerin ipaka ti kwəruə nəha kani mə Kwəruə Səvəi Sipsip Me. Ia nəgkariien Hipru kani nui nəha mə Petsata. Ia nīkarkare nui nəha kīno nari krirum ia kəpwier hāmwhen ia tənīmwə me.

³ Nərmama kamhəmhə həpik kamhəmak tegin tənīmwə me nəha. Nepwin nənimenraha rīfwə. Nepwin nisunraha rərfe. Nepwin nīpəri nīpwrانraha remhə. Irəha kamheitenhi nui nəha trīkiu.

⁴ Nəpīn nepwin agelo riti səvəi Iərimənu reiwaiu ia reri nui nəha mo rīkiu. Nənə iərmama sə rukupwən meiwaiu ia reri nui nəfe nemhəien ro in raraka irə. Nənə in ruvehe məsanin.

⁵ Iərmama riti nəha ikin nemhəien səvənhi narə irə nuk toti-eit.

⁶ Nəpīn Iesu rətoni iəmə nəha raməmak ia kwopun nəha, mukurən mə rinəmak tui, in rini pen tukwe in mə, “Ikokeikei mə tikuvehe məsanin?”

⁷ Iəmə sə raməmhə rini pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Sin truvehi iou meiwaiu ia nui nəpīn nui rīkiukiu irə? Iərmama riti riwən. Nənə nəpīn iakuə takevən, mətə iərməpə iti rukupwən ia nīrak meiwaiu ia nui.”

⁸ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ərer, muvehi səim nīməhan, mavən.”

⁹ Nənə təkwtəkwuni a mwi iəmə nəha ruvehe məsanin, muvehi nīməhan səvənhi, mavən. Nəpīn nəha ia Sapat.

¹⁰ Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti iəmə i Iesu rino in rəsanin mə, “Ipwet i Sapat. Rəpwəh natukwatukwien ia Loa səkitaha mə tikuvehi səim nīməhan.”

¹¹ Miregi in rini pen ti nīrəha i mə, “Mətə iəmə sə rino iou iakəsanin, in rini pehe tukw iou i mə takuvehi nīməhan səiou mavən.”

¹² Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Sin nə iəmə rini pehe tukw ik i mə tikuvehi nīməhan səim mavən?”

¹³ Mətə iəmə nəha rīreirei mə sin nəha rino in ruvehe məsanin. In rīreirei ti nəri nə mə Iesu rukurau akwauakw a, nərmama həpik anan ia kwopun nəha.

¹⁴ Kurirə irə Iesu rətui iəmə nəha mətoni ia nīmə səvəi Kumwesən, mīni pen tukwe in mə, “Ətə ro, ikinəsanin! Tikevən maraka ia noien ərəha, kamo nərəhaien riti rasori məpi raka sə kupwən ruvehi ik.”

¹⁵ Iəmə nəha rier mevən mīni pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə Iesu nəha rino in ruvehe məsanin.

Nīmīruien kauvehi ruku pen ia Tini Kumwesən

¹⁶ Nənə ti nəri nə mə Iesu ramo narimnari me nəha ia Sapat, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəni ərəha in.

¹⁷ Mətə Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Səiou Tata ramowok ia nəpīn me. Ro pen iou mwi takaməkeikei mowok.”

¹⁸ Nəgkariien nəha ro nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kənamhəmwur pik mə tuhousi əpune Iesu, ti nəri nə mə in rīpkərui mhə Loa səvəi Sapat əpa, mətə rini mwi Kumwesən mə Tata səvənhi, mamo in rəmwhen a mwi Kumwesən.

¹⁹ Ro iamīnhi irə Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumi-aha i Tini Kumwesən ko rəpwəh no atukwien nari riti, mətə rukurən noien əpa nəfe nari rətə Tata səvənhi ramo. Nəfe nəghin Tata Kumwesən ramo, nəri nəha Tini mwi ramo.

²⁰ Iakini iamīnhi irə ti nəri nə mə Tata Kumwesən rokeikei pik Tini, maməsēni Tini rətoni narimnari me pam sə in ramo. Nənə in trəsēni Tini rətoni narimnari me nepwin hasori mwi mə kīmīaha tihətoni mhərkərinari irə.

21 Tata Kumwesən ramo nərmama səməme həuvamhə hətui mwī. In rauvei pen nimiruien mīnraha. Rəmwhen a mwī Tīni rukurən nuvei penien nimiruien m nərmama səməme rerin ragien mə truvei pen mīnraha.

22 Tata Kumwesən rəpwəh nəkiriien noien səvəi iərmama riti, mətə wok səvəi nəkiriien noien səvəi iərmama, in rīnəmri pen pam ia rəgi Tīni

23 mə nərmama me pam tuhəsiāi Tīni rəmwhen kamhəsiāi Tata səvənhi. Iərmama sə rīpkisiāi mhə Tīni Kumwesən, rīpkisiāi mhə Tata səvənhi sə rīnərhi pehe in ruvehe.

24 Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramregi nəgkiariien səiou, mamīni nīpərhiēnien ia Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe, nimiruien rerin rīnarə raka irə. Ia nəpīn nəha tukərpwīn noien ərəha me irə, tīpkīni mhə mə iərmama nəha traməkeikei memhə. Mətə in rīnaraka raka ia nemhəien muvəuvehe ti nimiruien.

25 Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Nəpīn riti nəha rauvehe, ruvəuvehe, nəpīn sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tīni Kumwesən irə, nənə səməme kamhəregi tuhəmīru mwī.

26 Tata Kumwesən in nukune nimiruien. Ro pen in rīnəsēni Tīni mə Tīni mwī in nukune nimiruien.

27 Tata Kumwesən rīməuvei pen nasoriien m Tīni mīni mə trəkiri noien səvəi nərmama, mərpwīn pen mīnraha. In rauvehi nasoriien iamīnha irə ti nəri nə mə Tīni nə in nə Iəməti Iərmama.

28 Nənimemiaha trəpwəh nierien ia nəgkiariien i. Nəpīn riti nəha rauvehe nəpīn sə nərmama həuvamhə tuhəregi reri Tīni Kumwesən,

29 nənə mharaka ia kwopun kīmənīmwi irəha ikīn. Səməme kənamho noien amasan tuhətui mwī mhəuvehi nimiruien. Səməme kənamho noien ərəha tuhətui mwī tukərpwīn noien ərəha me səvənraha.

30 Iou ko iakəpwəh no atukwien nari riti. Iakaməkiri noien səvəi nərmama mamesi pen a nəfe iakamregi. Nənə nəkiriien səiou ratukwatukw ti nəri nə mə iapkəmwur mhə ti nəfe iakəkeikei, mətə iakaməmwur ti nəfe Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe rokeikei.

31 Trīni mīnuə iakərer irapw məgkiari atukw ia nirak nəgkiariien səiou ko kīpkīni mhə nīpərhiēnien irə.”

Nəri sə ramahatən pen mə Iesu in nəfe iərmama

32 “Mətə riti nəha ramərer irapw məgkiari ia nirak. Iakukurən mə nəgkiariien səvənhi ro nīpərhiēnien.

33 Fwe kupwən kīmiaha hiərhi pen nərmama nepwīn həuvən ti Jon. In rərer irapw məgkiari ia nirak mə nīpərhiēnien i iou nəfe iərmama.

34 Iapkəgkiari mhə iamīnhi irə mīne ti nəri nə mə iakamətīgite ia iərmama riti mə trīni irapw mə iou sin, rekəm. Mətə iakamīni Jon mə kīmiaha tihəni nīpərhiēnien ia nəgkiariien səvənhi nənə mhəuvehi nimiruien.

35 Jon nəha rəmwhen ia nari riti rauək, mukuraan. Rerīmīaha rīnagian ti nukuraanien səvənhi nəpīn ouīhi a.

36 Mətə nari riti nəha ikīn ramīni irapw iou mə iou sin riskai mwī məpi raka nəgkiariien səvəi Jon. In nə wok me sə Tata Kumwesən rīnəsēni iou mə tako. Wok me i iakamo kamhəni irapw iou mə nīpərhiēnien Tata Kumwesən rīnərhi pehe iou iakuvehe.

5:21: Rom 4:17, Efes 2:5, Jon 11:25 5:22: Jon 3:17, 5:27, Jon 9:39, Wok Me 10:42 5:23: Fil 2:10-11, 1Jon 2:23 5:24: Jon 3:15-18, Jon 8:51, 1Jon 3:14 5:25: Mat 8:22, Efes 2:5-6 5:27: Jon 1:4, 5:22
5:29: Dan 12:2, Mat 16:27, Jon 6:40, Wok Me 24:15 5:30: Jon 5:19, 6:38 5:31: Jon 8:13-14 5:32:
Jon 5:36-37, 1Jon 5:9 5:34: Jon 1:19-34, Jon 3:27-30 5:36: Jon 3:2, Jon 10:25,38, Jon 14:11

³⁷ Nənə Tata Kumwesən sə rınərhi pehe iou iakuvehe, in mwi ramərer irapw, maməgkiari ia nirak mə iou sin. Mətə kimiaha hiəpkregi raka mhə rerin, mhəpkətə raka mhə mwi nənimen.

³⁸ Nəgkiariien səvənhi rıpkarə mhə ia rerimiahā ti nəri nə mə kimiaha hiəpkini mhə nıpərhiēnien ia iərmama sə in rınərhi pehe i.

³⁹ Kimiaha hiaməvsini pı̄k Nəkukuə Ikinan. Rerimiahā ramrhi mə ia nəgkiariien me nəha tihəuvehi nımıruien rerin. Mətə nəgkiariien me nəha kwa həkkiari ia nirak,

⁴⁰ mətə kimiaha hiəpwəh nokeikeien mə tihəuvehe tukw iou mhəuvehi nımıruien.

⁴¹ Iakəpwəh noien nəri anan ia nəgnəginiien səvəi nərmama,

⁴² mətə iakukurən kimiaha. Nokeikeien səvəi Kumwesən riwən ia rerimiahā.

⁴³ Iou iakiməuvehe ia nəghi Tata səiou, mətə kimiaha hiəpkəsevər mhə ia rerimiahā tukw iou. Mətə mə iərməpə riti truvehe ia nəghin əpa kimiaha tihəsevər ia rerimiahā tukwe.

⁴⁴ Kimiaha tihəfo mhəni nıpərhiēnien ia nirak? Rəknekin ti nəri nə mə kimiaha hiəkeikei mə tihəuvehi nəgnəginiien səkimiahā me, mətə hiəpkəmwur mhə mho nari riti mə Kumwesən i Kumwesən pərhiēn trəgnəgini kimiaha tukwe.

⁴⁵ Rerimiahā trəpwəh nırhiēn mə iou takini irapw noien ərəha me səkimiahā ia nəmri Tata Kumwesən. Iərmama riti nəha ikın in trini irapw noien ərəha me səkimiahā. In nəha Moses sə hiaməmri pen əknekin nətərigien səkimiahā irə.

⁴⁶ Rıpinuə kimiaha hiəmāni nıpərhiēnien ia Moses, tihəni mwi nıpərhiēnien ia nirak, ti nəri nə mə in rımərai nəgkiariien me kamhəkkiari ia nirak.

⁴⁷ Mətə kimiaha hiəpkini mhə nıpərhiēnien ia nəgkiariien me səvənhi sə in rımərai. Ro iamınhi irə tihəfo mhəni nıpərhiēnien ia nəgkiariien me səiou?”

6

Iesu rəkwməni nərman me irəha pam faef-taosen

¹ Kurirə ia narimnari me nəha, Iesu rəpi sımwin ia nui asori fwe Kalili, muvarei ia nıkaren pen. Nui nəha nəghin riti mwi mə Nui Asori Səvəi Taepirias.

² Nərmama həpik kamhəkurirə in ti nəri nə mə irəha hənətoni nımtətien me nəha ramo ia nərmama kamhemhə.

³ Nənə Iesu rutə ia təkue riti maməkure ikın irəha nərmama me səvənhi.

⁴ (Ia nəpin nəha, nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka.)

⁵ Iesu rəti pen mamətə mə nərmama həpik kamhəuvehe mə tuhətə in. Ro pen rini pen ti Filip i mə, “Tsəuvehi nəmri nəveginien pəku pwəh nərmama me i hani?”

⁶ (Iesu ruvəukurən raka nəfe in tro, mətə rini nəgkiariien nəha mə trətoni mə Filip trəfni irə.)

⁷ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Trini mınuə kuvehi nəmri nəveginien ia silin kino ia silva irəha pam tu-hantret, mətə rəpwəh ihi nəmwhenien. Irəha kuatia kuatia tuhāni ouihī a.”

⁸ Iərmama riti səvəi Iesu nəghin nə Antru piəvi Saemon Pita. In rini pen ti Iesu i mə,

9 “Təmaruə riti ia kwopun i sənəni bred krirum kīno ia pale mine nəmu kəru. Mətə sə nəha rīpkəmwhen mhə ti nərmama me i. Irəha həpik anan.”

10 Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha tiho nərmama me həkure.” Ia kwopun nəha nurhi rīpik ikin. Nərmama həkure. Nəpīn kəvsini nərman əpa irəha pam ipaka faef-taosən.

11 Nənə Iesu ruvehi bred me nəha krirum məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, muvei pen m nərmama me nəha səməme kamhəkure. Ro mwi iamīnhi irə ia nəmu mi nəha kəru. Irəha hani reste irəha.

12 Nəpīn hənani raka nari tīpwīnraha rəsisī, Iesu rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Kimiaha tihəuvən mhəuvehi nīpərpəri nəveginien sə hənani mhəpwəh. Rərəha souraha nīpərin.”

13 Ro iamīnhi irə irəha həuvən mhəuvehi nīpərpəri bred krirum kīno ia pale nərmama hənani mhəpwəh, mhəvai pen ia tənəripw me irəha pam twelef.

14 Nəpīn nərmama me hətoni nīmətien nəha Iesu rino, həni mə, “Nīpərhienien iəmə i in i profet nəha kīmāni mə truvehe ia tīprənə i.”

15 Iesu rukurən mə irəha hokeikei mə tuhəuvehe mhəkwtəmhiri in, mho in mə iəmə asori sə trərimənu ia nīrəha. Ro iamīnhi irə in rəpwəh irəha, mevən in əpa fwe ia təkua.

Iesu ravən ia təkure nui asori

16 Nəpīn rīnaməruarəv, nərmama me səvənhi heiwaiu mhəuvən ia nui asori Kalili,

17 mhəputə ia nītətə ouihi, mhəier, mənāmhəpi sīmwin ia nui asori, mamhəuvən fwe taon nəha Kapaneam. Rīnəpitəv, mətə Iesu rəpwəh ihi nuveheien ti nīrəha.

18 Nui asori ruvehe mīnaməsəsau ti nəri nə mə nīmətāgi asori riti rīskəmter.

19 Nəpīn irəha həsuə mhəuvən isipwin kwopti rəmwhen ia kilometa krirum uə sikis, hətoni Iesu ravən ia təkure nui, mauvehe ipaka ti nītətə ouihi səvənraha. Irəha hətoni həhekīr.

20 Mətə in rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha tihəpwəh nehekīrien. Iou a i.”

21 Ro iamīnhi irə rerīnraha ragien həuvehi in mhəuvehi utə ia nəkwai nītətə ouihi səvənraha. Nənə təkwtəkwi a mwi nītətə ouihi səvənraha ruvarei ia tənə nəha kamhəuvən ikin.

22 Kīni rakwakwi irə, nərmama nepwin kamharə ihi ia nīkare nui asori ipaka ti kwopun nəha nərmama me səvai Iesu həməier ikin. Nərmama me nəha hətoni mə nərīneiv nītətə ouihi kuatia a ramərer ia kwopun nəha. Irəha həkurən mə Iesu rīnəpkəputə mhə irə irəha nərmama me səvənhi, mətə nərmama me səvənhi irəha əpa hənəsua mamhəuvən.

23 Nītətə ouihi me nepwin həier ia taon Tīperias, mhəuvehe ipaka ti kwopun nəha Iərimənu səkītaha rīmāni vivi Kumwesən ti bred, nənə nərmama hani.

24 Ro iamīnhi irə nəpīn nərmama hətoni mə Iesu mīne nərmama me səvənhi həiwən ia kwopun nəha, həputə ia nītətə ouihi me nəha, mhəuvən fwe Kapaneam, mamhətui Iesu.

Iesu in nəveginien kauvehi nīmīruien irə

25 Nəpīn irəha hətoni in ia nīkare nui asori, həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Ikīməuvehe nesən ia kwopun i?”

26 Miregi Iesu rini pen ti nīrəha i mə, “Kimiaha hiamətui iou ti nəfe? Ti nəri nə mə hīnətə nīmətien me nepwin? Rekəm! Mətə iakani nīpərhienien tukumiaha i mə kimiaha hiamətui iou ti nəri nə mə hīnani bred tīpwīmīaha rəsisī.

27 Tihəpwəh nəmwurien mə tihəvehi nəveginien sə ramərir mətə tihəmwur mə tihəvehi nəveginien sə raməmak rerin mauvei pehe nimiruien rerin. Nəveginien nəha Iəməti Iərmama truvei pehe m kimiaha. Iəməti Iərmama in nəha Tata Kumwesən rinəmri pen raka mak səvənhi irə.”

28 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahaməkeikei mhəfo irə, mho narimnari me nəha Kumwesən rokeikei?”

29 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “In i nəri Kumwesən rokeikei. Kimiaha tihəni niperhienien ia iəmə sə in rinərhi pehe i.”

30 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ro iamihhi irə tiko nəfe nimtətien pwəh kimaha iahətoni, nənə mhəni niperhienien ia niram? Nəfe nari tiko?”

31 Kaha kupwən me səkitaha hənani nəveginien nəha mana fwe kwopun akwesakwes ikin. Nəgkiariien riti kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ramini iamihhi irə mə, ‘In ruvei pen minraha nəveginien sə ruku pen ia neiai mə tuhani.’ ”

32 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Takani niperhienien tukumiaha i. Ripko mhə Moses ruvei pehe m kimiaha nəveginien sə ruku pen ia neiai, mətə Tata səiou rauvei pehe m kimiaha nəveginien pərhiən sə ruku pen ia neiai.

33 Nəveginien i Kumwesən rauvei pehe m kimiaha in i iəmə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. In rauvei pehe nimiruien m nərmama ia tiperənə i.”

34 Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Tikuvei pehe nəveginien nəha m kimaha ia nəpin me.”

35 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou nəveginien sə kauvehi nimiruien irə. Iərmama sə rauvehe tukw iou nukumhə tripkahi mhə in, nənə iərmama sə rani niperhienien ia nirak tripkəkəkwa mhə mwi ia nəpin riti.

36 Mətə iakuvəni pehe raka tukumiaha i mə kimiaha hianətə raka iou, mətə hiepkini mhə niperhienien ia nirak.

37 Nərmama me pam səməme Tata Kumwesən rauvei pehe miou tuhəvehe tukw iou. Nənə iərmama sə ruvehe tukw iou tapkəkoui irapw mhə in ia nəpin riti.

38 Takani iamihhi irə ti nəri nə mə iou iapkukrutə mhə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me sə iou əpa iakokeikei, mətə iakukrutə ia neiai meiwaiu pehe mə tako narimnari me Iəmə sə rinərhi pehe iou rokeikei.

39 Nənə in i nəri Iəmə sə rinərhi pehe iou rokeikei. Nərmama me pam səməme in ruvei pehe miou takəpwəh nətə waien ia nirəha riti, mətə ia nəpin sampam tako irəha pam hətui mwi ia nemhəien.

40 Niperhienien nəri i in i Tata səiou rokeikei. Nərmama me pam səməme hətə Tini, mhəni niperhienien irə, tuhəvehi nimiruien rerin. Ia nəpin sampam tako irəha hətui mwi ia nemhəien.”

41 Miregi nəkur Isrel kamhəgkiari afafa minraha me, mamhəni ərəha Iesu ti nəri nə mə in rəgkiari mini iamihhi irə mə, “Iou nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe.”

42 Irəha həni mə, “Rosi Iesu əpa nəha tini Josef uə? Kitaha səukurən tata mine mama səvənhi. Ro iamihhi irə rəfo in ramini təkwtəkwi minuə ‘Iou iakiməukruutə ia neiai meiwaiu pehe?’ ”

43 Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Tihəpwəh nəgkiari afafaien m kimiaha me iamihhi irə.

6:27: Jon 4:14, Jon 6:48-58 6:29: 1Jon 3:23 6:30: Mat 16:1, Jon 2:18 6:31: Eks 16:14-15, Nam 11:7-9, Sam 78:24 6:34: Jon 4:15 6:35: Jon 4:14, Jon 6:48-58 6:36: Jon 20:29 6:37: Jon 17:6-8, Mat 11:28 6:38: Mat 26:39, Jon 4:34 6:39: Jon 10:28-29, Jon 17:12 6:40: Jon 11:24 6:42: Mat 13:55

⁴⁴ Iærmama riti riwæn ko ruvehe atukw tukw iou, mætə Tata Kumwesæn sə rīnārhi pehe iou tramækeikei mīvi in ruvehe tukw iou, nənə ia nəpīn sampam tako in rətui mwi ia nemhæien.

⁴⁵ Kimərai pen ia nəkukuə me səvæi profet kupwæn me mæ, 'Irəha pam nə Kumwesæn trahatən irəha.' Ro iamīnhi irə nærmama me səmæme kamhætərig ia Tata Kumwesæn mamhæuvehi nukurənien tuhæuvehe tukw iou.

⁴⁶ Nægkiariien nəha nīpwran rīpko mhə mæ iærmama riti rīnətə raka Tata Kumwesæn, rekəm. Iærmama əpa sə ruku pen ia Kumwesæn, in nə rīnətə Tata Kumwesæn.

⁴⁷ Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Iærmama sə rani nīpərhienien ia nirak nīmīruien rerīn rīnarə raka irə.

⁴⁸ Iou nəveginien kauvehi nīmīruien irə.

⁴⁹ Kaha me səkimiaha hənani nəveginien nəha mana fwe ia kwopun akwesakwes ikin, nənə mhemhə.

⁵⁰ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mæ iærmama ko rəni nənə məpwəh nemhæien.

⁵¹ Iou nəveginien sə ramīru rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Trīni mīnuə iærmama riti rəni nəveginien i in trīmīru rerīn. Nənə nəveginien sə takuvei pen mæ nærmama ia tīprənə i tuhæuvehi nīmīruien in i nīpwrak."

⁵² Iesu rīni nægkiariien nəha, nənə nəkur Isrel me hənəmævisə mīnraha me, mhəni mæ, "Iəmə nəha trəfo muvei pehe nīpwran m kitaha sani?"

⁵³ Mīregi Iesu rīni pen tī nirəha i mæ, "Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Kimiaha tihamækeikei mhəni nīpwrai Iəməti Iærmama, mhənīmwi nīten. Mə kimiaha hiəpwəh, nīmīruien riwæn ia kimiaha.

⁵⁴ Iærmama sə raməni nīpwrak mamənīmwi nītek, nīmīruien rerīn rīnarə raka irə, nənə ia nəpīn sampam iou tako in rətui mwi ia nemhæien.

⁵⁵ Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mæ nīpwrak in nəveginien pərhien mīne nītek in nənīmwiēn pərhien.

⁵⁶ Iærmama sə raməni nīpwrak, mamənīmwi nītek, rəpwit əknekīn ia nirak iakəpwit əknekīn irə.

⁵⁷ Tata Kumwesæn sə rīnārhi pehe iou iakuvehe in ramīru. Iou iakauvehi nīmīruien ruku pen irə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iærmama sə kəkwməni in ia nīpwrak mīne nītek truvehi nīmīruien ruku pen ia nirak.

⁵⁸ In i nəveginien sə rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Ropə ia mana nəha kaha kupwæn me hənani, mhemhə. Iærmama sə raməni nəveginien i trīmīru rerīn."

⁵⁹ Iesu rīni nægkiariien me nəha ia nəkwai nīmwfəwaki səvæi nəkur Isrel nəpīn ramahatən nærmama me fwe Kapaneam.

Nærmama həpīk həpwəh Iesu mhavən kīrkīri

⁶⁰ Nærmama kamhəkurirə ia Iesu həpīk həregi nægkiariien nəha həni mæ, "Nægkiariien nəha rīskai. Sin ko rətərig irə?"

⁶¹ Mætə Iesu ruvəukurən atukw raka ia rerīn mæ nærmama me səvənhi rerīnraha rīpkagien mhə tī nægkiariien nəha, kamhəsiwənəsiwən tukwe. Ro pen in rīni pen tī nirəha i mæ, "Rəfo? Rosi nægkiariien i ro kimiaha hiəmwei ia nahatətəien səkimiaha?"

⁶² Mə nægkiariien nəha rīskai tukumiaha, tihəfətərig irə mæ hiətoni Iəməti Iærmama rutə mwi ia kwopun rīnamarə ikin kupwæn?"

⁶³ Nənīmwiēn Ikinan əpa rauvei pehe nīmīruien. Nīpwrai iærmama ko rīpko mhə nəri nəha. Nægkiariien me i iakīməni pehe tukumiaha i ho nənīmwiēn mhəuvei pehe nīmīruien.

⁶⁴ Mætə kimiaha nepwīn hiəpkīni mhə nīpərhienien ia nirak." (Iesu rīni

ianhi ti nəri nə mə ruvəukurən raka fwe kupwən nisimə nəha ia nirəha tuhəpwəh niniien nipərhiendien irə mine sin nəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.)

⁶⁵ Nənə Iesu rarə mini mwi mə, “Kimiaha nepwin hiəpkini mhə nipərhiendien ia nirak. Ro pen iakiməni pehe tukumiaha i mə iərmama riti riwən ko ruvehe atukw tukw iou trini minuə Tata Kumwesən ripkəsəni mhə in.”

⁶⁶ Nəpin Iesu rini pam nəgkiariien nəha nərmama me səvənhi həpik həpwəh in mhərərig, mhəpwəh mwi nukurirəien in.

⁶⁷ Ro pen Iesu rini pen ti səvənhi nərmama me twelef mə, “Kimiaha mwi hiokeikei mə tihəpwəh iou mamhəuvən?”

⁶⁸ Miregi Saemon Pita rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Kimaha tihəuvən ti sin? Ik əpa ikauvehi nəgkiariien sə rauvei pehe nimiruien rerin.

⁶⁹ Kimaha iahəuvəuvehe raka mhəni nipərhiendien ia niram, mhəuvəukurən raka mə ik nə Iəmə Ikinan səvəi Kumwesən.”

⁷⁰ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha i twelef nərmama me səiou, iakinərpwi rəgik ia kimiaha, mətə kimiaha riti in iəremhə.”

⁷¹ In raməgkiari ia Jutas tini Saemon Iskariot, ti nəri nə mə Jutas riti ia twelef nərmama səvəi Iesu truvei pen Iesu ia regi nərmama səməme haməmwəki in.

7

Iesu revən ia nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamho tənimwə me irə

¹ Kurirə irə Iesu ramavən mamərkurau ia tənə Kalili, məpwəh nokeikeien mə trevən ia tənə Jutia, ti nəri nə mə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in mə tuhousi əpune.

² Ipaka ti nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Nəveginien səvəi Tənimwə Me.

³ Ro pen piəvi Iesu me həni pen tukwe in mə, “Tikier ia kwopun i, mevən ia tənə Jutia, mə səim me nərmama me irəha mwi tuhətoni narimnari me i sə ikamo.

⁴ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə nərmama tuhəukurən in, ko in ripkərkwafə mhə narimnari me sə in ramo. Ikamo narimnari me i, ramasan mə iko ia nəmri nərmama pam ia tiprənə i pwəh hətə ik.”

⁵ (Piəvi Iesu me həni iaminihi irə ti nəri nə mə irəha mwi həpkini mhə nipərhiendien irə.)

⁶ Ro pen Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəpin səiou ripkuvehe mhə ihi, mətə nəpin səkimiaha rauvehe ia nəpin me.

⁷ Nərmama ia tiprənə i ko həpkəmwəki mhə kimiaha, mətə irəha kamhəmwəki iou, ti nəri nə mə iakaməgkiari ia nirəha, mamini mə noien me səvənraha hərəha.

⁸ Ramasan mə kimiaha hiətə mhəuvən ia nəveginien asori. Mətə iou tapkevən mhə ia nəveginien asori nəha, ti nəri nə mə nəpin səiou ripkuvehe mhə ihi.”

⁹ Iesu rini pam nəgkiariien i, nənə mamə a ia tənə Kalili.

¹⁰ Mətə nəpin piəvni me həuvəutə raka mhəuvavən ia nəveginien asori, in mwi rutə mevən, mipkavən irapw mhə mətə ravən afafa.

¹¹ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhətui in ia nəveginien asori, mamhəni mə, “In pəku?”

¹² Nənə nərmama kamhəsiwən mamhəgkiari pik ia Iesu. Nepwin həni mə, “In iəmə amasan.” Nepwin mwi həni mə, “Rekəm. In rameikuə ia nərmama.”

¹³ Mətə iərmama riti riwən rini irapw Iesu ia nəmri nərmama, ti nəri nə mə irəha həhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

Iesu fwe ia nəveginien asori ramahatən nərmama me

¹⁴ Nəpən nəha kamo nəveginien asori irə ruvehi nəfwakiien riti. Ia kurkwai nəfwakiien nəha Iesu rutə mevən ia nimwə səvəi Kumwesən, minamahatən nərmama me.

¹⁵ Ro iamihhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hərkərinari, mhəni mə, “Rəfo iəmə i rukurən amasan narimnari me i ia Nəkukuə Ikinan mətə kīpkahatən raka mhə in?”

¹⁶ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə ripko mhə nəgkiariien səiou, mətə nəgkiariien səvəi Iəmə sə rinərhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti rokeikei mə tro nəkwai Kumwesən, in trətə sas nəgkiariien i iakamahatən nərmama me irə mə ruku pen ti Kumwesən uə iakani irapw nəgkiariien atukw səiou.

¹⁸ Iərmama sə rani irapw nəgkiariien atukw səvənhi raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghin. Mətə iərmama sə raməmwur mə nərmama tuhəuvehi utə nəghi iəmə sə rinərhi pehe in, in nəha iərmama sə rani nīpərhienien. Ia reri iərmama nəha neikuəien riwən.

¹⁹ Moses riməuvei pehe Loa m kīmiaha uə rekəm? Ouəh nīpərhienien, mətə kīmiaha riti riwən ramesi pen Loa nəha. Rəfo hiaməmwur mə tihousi əpune iou?”

²⁰ Miregi nərmama me həni mə, “Iəremhə riti ramarə ia niram! Sin raməmwur mə trousi əpune ik?”

²¹ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino nīmtətien kuatia a kīmiaha pam hiamərkərinari irə.

²² Moses riməni pen tukumiaha mə nəpən iəkunouihhi riti iərman səkīmiaha ruvehi nəpən səvənhi eit kuvehi ninhum min. Nənə ti loa nəha nəri auər a mə nəpən eit rəmak pen ia Sapat kīmiaha tihaməuvehi ninhum m nəkwərhakwərha me səkīmiaha. (Nīpərhienien ripko mhə Moses riməkupwən mo noien nəha, mətə kaha kupwən me haməkupwən mho.)

²³ Mə kīmiaha hiaməuvehi ninhum m iəkunouihhi ia Sapat kamo hiərui loa səvəi Moses, rəfo niemaha raməpi kīmiaha ti nəri nə mə ia Sapat iakino iərman riti nīpwrən me pam ruvehe məsanin?

²⁴ Kīmiaha tihəpwəh nəkirien nari ia noien i sə hiamətoni əpa, mətə tihaməkeikei mhəkiri nari ia noien sə ratukwatukw.”

Iesu in Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i uə rekəm?

²⁵ Ro iamihhi irə nəkur Jerusalem me nepwən həni mə, “Rosi iəmə i in i nəmə asori me kamhəmwur mə tihousi əpune uə?

²⁶ Hətoni ro in raməgkiari ia nəmri nərmama me pam, mətə irəha həpkinise mhə in. Rosi nəmə asori me həukurən pərhiən mə iəmə i in Kristo uə?

²⁷ Mətə kitaha səukurən kwopun sə iəmə i ruku pen ikin. Nəpən iəmə nəha Kristo trier pehe, iərmama riti trīpkukurən mhə kwopun ruku pen ikin.”

²⁸ Ro iamihhi irə nəpən Iesu ramahatən nərmama ia nimwə səvəi Kumwesən, in rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Reriməiaha ramrhi mə hiəukurən iou, mhəukurən mwi kwopun iakuku pen ikin, mətə kīmiaha

7:13: Jon 9:22, 12:42, Jon 19:38, 20:19 **7:15:** Mat 13:54, Luk 2:47 **7:16:** Jon 12:49, 14:10 **7:18:** Jon 5:44, 8:50 **7:19:** Wok Me 7:53, Rom 2:21-24 **7:20:** Jon 8:48,52, Jon 10:20 **7:21:** Jon 5:16
7:22: Lev 12:3, Jen 17:9-13 **7:23:** Jon 5:8-10,16 **7:24:** Lev 19:15, Aes 11:3-4, Jon 8:15 **7:25:** Jon 5:18
7:27: Jon 7:41, 9:29 **7:28:** Mat 11:27, Jon 8:55

hiäreirei. Iou iapkuvehe mhə ia nətərigien atukw səiou. Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe in pərhiən. Kimiaha hiäreirei in.

²⁹ Iou iakukurən in, tɪ nəri nə mə iakuku pen irə, nənə in rərhi pehe iou iakuvehe.”

³⁰ Ro iamɪnhi irə nəmə asori me kamhəmwur mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhiri in tɪ nəri nə mə nəpɪn səvənhi rɪpkuvehe mhə ihi.

³¹ Mətə nərmama həpɪk ia kwopun nəha həni nɪpərhiənien ia Iesu, mamhəni mə, “Nəpɪn iəmə nəha Kristo trier pehe, in trəpwəh noien nɪmtətien me rɪpɪk mwɪ məpɪ raka səməme iəmə i rɪno.”

³² Farisi me həregi nərmama me kamhəsiwən mamhəni narimnari me i ia Iesu. Ro pen irəha mɪne pris asori me hərhi pen iotukwininari me nepwɪn həuvən mə tuhəkwtəmhiri in.

³³ Ia nəpɪn nəha Iesu rɪni mə, “Takarə nəpɪn ouihi a kitaha m kimiaha nənə mevən tɪ Iəmə sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.

³⁴ Kimiaha tihətui iou, mhəpwəh nətoniien iou, tɪ nəri nə mə kwopun takarə ikɪn ko kimiaha hiəpkəuvən mhə ikɪn.”

³⁵ Ro iamɪnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həgkiari mɪnraha me, mamhəni mə, “In nəha təkwtəkwi iəmə i trevən pəku səpwəh nətoniien in? Rosi trevən ia tənəmtənə me ia kwopun me nəha nəkur Isrel kamharə ikɪn irəha nəkur Kris, mahatən nəkur Kris uə?”

³⁶ In rɪni iamɪnhi irə mə, ‘Kimiaha tihətui iou, mhəpwəh nətoniien iou. Kwopun takarə ikɪn ko kimiaha hiəpkəuvən mhə ikɪn.’ ?Nəgkiariien nəha nɪpwrən rəfo irə?”

³⁷ Nəpɪn sampam səvəi nəveginien asori nəha, in nə nəpɪn sə rasori ia nəpɪn me nepwɪn, Iesu riskəmter, məkwein əpwəmwɪs, mɪni mə, “Trɪni mɪnuə kimiaha riti rəkwaqwa, uvehe tukw iou, mənɪmwɪ.

³⁸ Iərmama sə rani nɪpərhiənien ia nirak, Nəkukuə Ikinan ruvəni raka iamɪnhi irə mɪnuə nui sə rauvei pen nɪmɪruien trier fwe ia rerɪn maiu rəmwhen ia nui arɪs me.”

³⁹ Iesu rɪni nəgkiariien i maməgkiari ia Nənɪmwɪn Ikinan. In i Nənɪmwɪn sə nərmama səməme kamhəni nɪpərhiənien ia Iesu tuhəuvehi. Mətə ia nəpɪn nəha kəpwəh ihi nuvei penien Nənɪmwɪn nəha mɪnraha, tɪ nəri nə mə kɪpkuvehi utə mhə ihi Iesu rɪrərig pen fwe ia neiai.

⁴⁰ Nəpɪn irəha həregi nəgkiariien me nəha, nərmama nepwɪn həni mə, “Nɪpərhiənien iəmə i in profet nəha kiməni mə truvehe.”

⁴¹ Nepwɪn həni mə, “In i Kristo.” Mətə nepwɪn həni mə, “Rekəm. Iəmə nəha Kristo trɪpkuku pen mhə ia tənə Kalili.

⁴² Nəkukuə Ikinan rɪni mə Kristo truku pen ia kwənəkwi səvəi Kig Tevit. In trətui ia Petlehem, rukwənu səvəi Kig Tevit ia tənə Jutia.”

⁴³ Ro iamɪnhi irə nərmama me nəha həuai irəha me tɪ Iesu.

⁴⁴ Nepwɪn hokeikei mə tuhəkwtəmhiri in, mətə iərmama riti riwən rəkwtəmhiri.

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpkɪni mhə nɪpərhiənien ia Iesu

⁴⁵ Ia nəpɪn nəha iotukwininari me nəha hərərig mhəuvehe tɪ pris asori me mɪne Farisi me, nənə nəmə asori me i həres pen irəha i mə, “Rəfo kimiaha hiəpwəh nuvehiien Iesu mhəuvehi mhəuvehe?”

7:30: Jon 7:44, 8:20, Jon 13:1

7:31: Jon 2:23, 8:30, Jon 10:42, 11:45, Jon 12:11,42

7:33: Jon 13:33

7:34: Jon 8:21, 13:36, Jon 17:24

7:37: Lev 23:36, Aes 55:1, Jon 4:10,14

7:38: Aes 58:11, Sek 14:8

7:39: Jon 16:7, 20:22, Wok Me 2:4

7:40: Jon 6:14

7:41: Jon 1:46, 4:29

7:42: Sam 89:3-4, Maeka

5:2, Mat 2:5-6

7:43: Jon 9:16

7:44: Jon 7:30

7:45: Jon 7:32

⁴⁶ Miregi iotukwininari me həni mə, “Kimaha iahəpkregi raka mhə iərmama riti raməgkiari rəmwhen ia iəmə nəha.”

⁴⁷ Miregi Farisi me həni pen ti nirəha i mə, “Rosi in reikuə ia kimiaha, mo kimiaha mwi hiəruəi uə?

⁴⁸ Rəfo? Kimiaha hiətoni iəmə asori riti səkitaha uə Farisi riti rini niərhienien irə? Rekəm!

⁴⁹ Mətə nərmama me nəha səməme kamhəkuriə in həreirei Loa səvəi Moses. Ro pen Kumwesən raməkwein ərəha ia nirəha.”

⁵⁰ Nikotimas, iəmə sə rımavən mətə Iesu fwe kupwən, in riti ia Farisi me i. In rini pen ti nirəha i mə,

⁵¹ “Loa səkitaha raməfni irə? Ko kitaha səkiri iərmama riti mə noien səvənhi rərha mətə səpkukupwən mhə mhəregi nəgkiariien səvənhi, mhətui nəfe noien in ramo?”

⁵² Miregi irəha həni mə, “Rosi ik mwi ik iəmə Kalili uə? Əvsini Nəkukuə Ikinan mətoni ro mə profet riti tripkutə mhə fwe tənə Kalili.”

⁵³ Nərmama havən kirkiri, mamhəuvən fwe imwənraha me.

8

¹ Mətə Iesu revən ia Təkuər Olif.

Pran sə ramo əpnəpen nari irau iərman riti riəko mhə iərman səvənhi

² Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpin in rirərig mevən ia nimwə səvəi Kumwesən. Nərmama me pam həuvehe tukwe, nənə in rəkure, minamahatən irəha.

³ Ia nəpin nəha nahatən me səvəi Loa mine Farisi me həuvehi pran riti sə kətə pui in ramo əpnəpen nari irau iərman riti riəko mhə səvənhi. Irəha həuvehi mhəuvehe mhərpwi irəpw in ia nəmri nərmama me pam,

⁴ nənə mhəni pen ti Iesu i mə, “Iahatən. Kətə pui prən i ramo əpnəpen nari irau iərman riti riəko mhə səvənhi.

⁵ Ia Loa səkitaha Moses rıməni minuə kitaha tsaməkeikei mhəkwi əpune niəpran me səməme kamho iamini irə. Mətə ik mə tso nəfe ia pran i?”

⁶ Irəha həni nəgkiariien nəha mə tuhəregi mə Iesu trəfni irə. Hokeikei mə in trəfwəkour ia nəgkiariien səvənhi, nənə irəha həukurən nini ərəhaien in tukwe.

Mətə Iesu rərpəsuk minamrai pen nəkukuə ia tiprənə ia nukwai rəgin.

⁷ Mətə irəha kamhəmwur a mamhəres in. Ro iamini irə in riskəmter, mini pen ti nirəha i mə, “Sin ia kimiaha nərəhaien səvənhi riwən? Pwəh in rukupwən mərarki pen kəruətərei ia prən i.”

⁸ Nənə in rərpəsuk mwi minamrai nəkukuə ia tiprənə ia nəkwai rəgin.

⁹ Nənə nəpin irəha həregi nəgkiariien nəha, havən mamhəuvən kuatia kuatia. Nərgarə me həkupwən ntəmaruə me həkurirə, mhəpwəh Iesu əpa mine prən nəha ramərer.

¹⁰ Iesu riskəmter, mini pen ti prən i mə, “Prən i. Irəha isə? Riti riəkini mhə mə tikemhə?”

¹¹ Miregi prən i rini mə, “Rekəm, iəmə asori. Riti riəkini mhə.”

Miregi Iesu rini mə, “Iou mwi iakəpwəh niniien mə tikemhə, mətə tiko mamevən məpwəh nərəhaien.”

Iesu in nukuraanien sə raməhiəpwin nərmama ia tiprənə

¹² Iesu rəgkiari mwi m Farisi me mini mə, “Iou nukuraanien sə raməhiəpwin nərmama ia tiprənə i. Iərmama sə rakurirə iou trəpwəh

navəniən ia nəpitəviən, mətə trətōni nukuraanien sə kauvehi nimiruien irə.”

¹³ Miregi Farisi me həni pen ti Iesu i mə, “Ikamərer irapw maməgkiari atukw ia niram iamīnhi irə, mətə nīpəri nəgkiariien səim riwən tukw ik, ro pen nəgkiariien səim ko kīpkini mhə nīpərhienien irə!”

¹⁴ Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Pərhien iakamərer irapw maməgkiari atukw ia nirak, mətə nəgkiariien səiou ko kīni nīpərhienien irə, ti nəri nə mə iakukurən kwopun iakuku pen ikīn mīne kwopun iakamevən ikīn. Mətə kīmiaha hiəreirei kwopun iakuku pen ikīn uə kwopun iakamevən ikīn.

¹⁵ Kīmiaha hiaməkiri nari ia nətərigien səvəi iərmama a, mətə iou iapkəkiri mhə iərmama riti.

¹⁶ Mətə trīni mīnuə iakəkiri iərmama riti, nəkiriien səiou ro nīpərhienien ti nəri nə mə rīpko mhə iou əpa iakaməkiri in, mətə iou mīne Tata sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

¹⁷ Hiəukurən nəgkiariien i kīmərāi pen ia Loa səkīmiaha rīni iamīnhi irə mə, ‘Iərmama kəru krouərer irapw rouni nəgkiariien kuatia tukīni nīpərhienien irə.’

¹⁸ Təkwtəkwuni nəha iou mīne Tata Kumwesən sə rīnərhi pehe iou iakuvehe kīmrau iarouərer irapw rouəgkiari ia nirak rouni nəgkiariien kuatia.”

¹⁹ Miregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Səim isə Tata?”

Miregi Iesu rīni mə, “Kīmiaha hiəuvəreirei iou, mhəuvəreirei mwi Tata səiou. Kamo hiəpkukurən iou, ko hiəukurən mwi Tata səiou.”

²⁰ Iesu rīmāni nəgkiariien me i nəpīn in ramahātən nərmama fwe ia nīmwə səvəi Kumwesən ia kwopun kamerukw pen mane səvəi nəfwakīien ikīn, mətə iərmama riti rəpwəh nəkwtəmhirīien in ti nəri nə mə nəpīn səvənhi tukəkwtəmhiri in irə rīpkuvehe mhə ihi.

²¹ Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen mwi ti nirəha i mə, “Iou takəpwəh kīmiaha mamevən. Kīmiaha tihətui iou mhemhə kīmiaha noien ərəha me səkīmiaha. Kīmiaha tihəpkəuvən mhə ia kwopun nəha iakamevən ikīn.”

²² Ro iamīnhi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni mə, “Nəgkiariien nəha in rani mə kwopun nəha ramevən ikīn, kītaha tsəpkəuvən mhə ikīn, nīpwran rəfo irə? Rosi in trousi əpune atukw a in uə?”

²³ Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Kīmiaha imwəmiaha inhəripw. Iou imwak irənhə. Kīmiaha nərmama səvəi tīprənə i. Iou rīpko mhə iou iərmama səvəi tīprənə i.

²⁴ Iakuvəni raka tukumiaha i mə kīmiaha tihemhə kīmiaha noien ərəha me səkīmiaha. Iakīmāni iamīnha irə ti nəri nə kīmiaha tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia nirak mə iou i in i. Mə hiəpwəh tihemhə kīmiaha noien ərəha me səkīmiaha.”

²⁵ Miregi irəha həres pen in mə, “Ik sin nə?”

Miregi Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Iou iərmama i iakani pehe tukumiaha i fwe kupwən meste pehe ipwet.

²⁶ Səiou me nəgkiariien me rīpik iakukurən nīniien ia kīmiaha. Narimnari me rīpik hiəno iakukurən nəkiriien mə hərəha. Mətə Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe nəgkiariien səvənhi ro nīpərhienien, nənə iou iakani irapw ti nərmama ia tīprənə i nəfe nəgkiariien iakregi in rīmāni pehe tukw iou i.”

²⁷ Mətə irəha həreirei mə Iesu raməgkiari ia Tata Kumwesən.

²⁸ Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen ti nirəha i mə, “Nəpīn kīmiaha tihəuvehi utə raka iou, Iəməti Iərmama, tihəukurən mə iou i in i. Kīmiaha tihəukurən

mwi mə iapko əpa raka mhə nari riti, mətə iakəgkiari mamesi pen a nəfe Tata Kumwesən rahatən iou irə.

²⁹ Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe in ramarə kīmrau min. In rīpkəpwəh mhə iou iakamavən əpa, ti nəri nə mə nəpīn me pam iakamo narimnari me səməme rerīn ramagiēn tukwe.”

³⁰ Nəpīn Iesu rani nəgkiariien me nəha nərmama həpīk həni nīpərhienien irə.

Nīpwnəti Epraham me

³¹ Ro iamīnhi irə Iesu rīni pen ti nəkur Isrel me i səməme həni nīpərhienien irə mə, “Trīni mīnuə kīmīaha hiamrīpīn mamho nəgkiariien səiou, kīmīaha atukwatukw nə nərmama me səiou.

³² Nənə kīmīaha tihəukurən nəgkiariien sə ro nīpərhienien, nəgkiariien pərhien i trīfi nari ia kīmīaha.”

³³ Mīregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Kīmaha kwənəkwas me səvəi Epraham. Iərmama riti rīpko raka mhə slef ia kīmaha. Rəfo ikīni nəgkiariien i mə nəgkiariien pərhien trīfi nari ia kīmaha?”

³⁴ Mīregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Iakani nīpərhienien tukumīaha i iərmama sə ramo noien ərəha, noien ərəha səvənhi ramərimənu irə mamoslef irə.

³⁵ Slef riti in ko rəpwəh narə rerīnien ia nəkwai nīmwas səvəi iəmə asori səvənhi, mətə tīni əpa rukurən narə rerīnien ikīn.

³⁶ Ro iamīnhi irə trīni mīnuə Tīni Kumwesən rīfi nari ia kīmīaha, in trīfi pərhien nari ia kīmīaha.

³⁷ Iakukurən mə kīmīaha kwənəkwas me səvəi Epraham, mətə hiaməmwur mə tihousi əpune iou ti nəri nə mə kīmīaha hiəpwəh nokeikeiien mə tihəregi nəgkiariien səiou.

³⁸ Iou iakaməgkiari ia nəfe iakīnətoni kīmrau Tata səiou, mətə kīmīaha hiamo nəfe hiamregi tata səkīmīaha rīməni pehe tukumīaha.”

³⁹ Mīregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Səkīmaha tata Epraham.”

Mīregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Trīni mīnuə kīmīaha nīpwnəti Epraham pərhien me, tihamo nəfe noien in rīnamo fwe kupwən.

⁴⁰ Iou i iəmə sə iakani irapw tukumīaha nəgkiariien pərhien sə iakregi ruku pen ti Kumwesən. Mətə təkwtəkuni kīmīaha hiaməmwur mə tihousi əpune iou. Epraham rīpko mhə noien i.

⁴¹ Kīmīaha hiamo a nəfe noien tata səkīmīaha rīno.”

Mīregi irəha həni pen ti Iesu i mə, “Rīpko mhə kīmaha iəkun iərmwīn me. Kumwesən in əpa tata səkīmaha.”

Nīpwnəti Setan me

⁴² Mīregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Trīni mīnuə Kumwesən in tata pərhien səkīmīaha, kīmīaha tihokeikei iou ti nəri nə mə iou iakuku pen irə muvehe ia kwopun i. Iapkuvehe mhə ia nətərigiēn atukw səiou, mətə in rīnərhi pehe iou iakuvehe.

⁴³ Rəfo kīmīaha hiəreirei nīpwrai nəgkiariien i iakani? Hiəreirei ti nəri nə mə kīmīaha hiəpkokeikei anan mhə mə tihətərig ia nəgkiariien səiou.

⁴⁴ Kīmīaha nīpwnəti Setan me. Hiokeikei mə tihamo a nəkwai tata səkīmīaha. Fwe kupwən muvehe meste pehe ipwet mīne in iərmama sə ramousi əpune nərmama. In raməmwəki nīpərhienien ti nəri nə mə nīpərhienien rīwən irə. Nəpīn in rameikuə, in ramesi pen a noien səvənhi, ti nəri nə mə in iərmama səvəi neikuəien, in nukune neikuəien me pam.

⁴⁵ Mətə iou iakani a nægkiariien pərhien ro pen kímiaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia nirak.

⁴⁶ Sin ia kímiaha rukurən no puīen noien ərəha riti iakino? Trīni mīnuə iakani a nægkiariien pərhien me rəfo kímiaha hiəpkini mhə nīpərhiēnien ia nirak?

⁴⁷ Iərmama sə ruku pen ia Kumwesən, in ramətərig ia nægkiariien səvəi Kumwesən. Mətə kímiaha hiəpkuku pen mhə ia Kumwesən ro pen hiəpkətərig mhə nægkiariien səvənhi.”

Epraham rīpkətui pehe mhə ihi mətə Iesu rīnarə raka

⁴⁸ Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kímaha iahaməni atukwatukw ik iəmə Sameria iəremhə ramarə ia niram uə rekəm?”

⁴⁹ Miregi Iesu rini mə, “Iəremhə riwən ia nirak. Iou iakamsiai tata səiou, mətə kímiaha hiəpkisiai mhə iou.

⁵⁰ Iou iapkəmwur mhə mə nərmama tuhəuvehi utə nəghik. Riti nəha ikīn in raməmwur tukwe. In Iəmə sə raməkiri nərmama.

⁵¹ Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramo nægkiariien səiou trīpkemhə mhə ia nəpīn riti.”

⁵² Miregi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Təkwtəkwuni nəha kímaha iahəukurən mə iəremhə riti ramarə ia niram! Epraham ruvəmhə, profet me həuvəmhə mwī, mətə ik ikani mə iərmama sə ramo nægkiariien səim trīpkemhə mhə ia nəpīn riti.

⁵³ Rəfo? Ik ikasori məpi raka tata səkītaha Epraham fwe ruvəmhə raka? Profet kupwən me irəha mwī həuvəmhə raka! Ikuə ik nəfe iərmama?”

⁵⁴ Miregi Iesu rini pen tī nīrəha i mə, “Trīni mīnuə iakuvehi utə atukw a iou nīsiaiēn sə kuvei pehe miou ro nəri auər a i. Mətə Tata səiou in nə Iəmə sə rauvehi utə iou. Kímiaha hiaməkwein in mə Kumwesən səkímiaha,

⁵⁵ mətə kímiaha hiəuvəreirei in. Iou iakukurən in. Trīni mīnuə iakini mə iakreirei in, iou iəmə iakameikuə rəmwhen ia kímiaha. Mətə iou iakukurən in, mamə nægkiariien səvənhi.

⁵⁶ Tata səkímiaha Epraham rīnagian pik nəpīn rīməregi mə trətoni nəpīn sə takuvehe irə. In rətoni nənə rerīn ragien.”

⁵⁷ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Nuk səim rīpkeste mhə ihi fifti! Ikəfo mətəni Epraham?”

⁵⁸ Miregi Iesu rini pen tī nīrəha i mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i nəpīn Epraham rīpkətui pehe mhə ihi, iou iakīnarə raka.”

⁵⁹ Iesu rini nægkiariien nəha ro pen irəha həpeki kəruətərei me mə tuhəkwi in irə, mətə Iesu rərkwafə mier ia nimwə səvəi Kumwesən mamevən.

9

Iesu romasan iərmama riti nənimen rīfwə

¹ Nəpīn riti Iesu rukurau mətəni iərmama riti nəpīn rīnətui pehe irə nənimen rīfwə.

² Nənə nərmama me səvəi Iesu həres pen Iesu i mə, “Iahatən. Sin rīno nərəhaien ro iəmə i rīnətui pehe nənimen rīfwə, in uə səvənhi tata mīne mama?”

³ Miregi Iesu rini mə, “Rīpko mhə nərəhaien səvəi iəmə i uə nərəhaien səvəi tata mīne mama səvənhi, mətə in rīnətui pehe nənimen rīfwə mə Kumwesən rukurən noien nərmama hətoni nīskaiēn səvənhi nəpīn tromasan in.

⁴ Nəp̄in ia ran kitaha tsaməkeikei mho wok me səvəi Iəmə sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe. Nəp̄itəvien rauvehe. Iərmama riti ko r̄ipko mhə wok ia nəp̄in nəha.

⁵ Nəp̄in iakamarə ia t̄iprənə, iou nukuraanien sə raməhiəp̄w̄in nərmama ia t̄iprənə.”

⁶ Iesu r̄ini pam nəgkiariien me nəha, mərgəvəsi t̄iprənə, mo nəmtigei ia nisəkwan, nənə muvehi nəmtigei nəha, mahakwi pen ia nəmri iəmə nəha,

⁷ m̄ini pen tukwe in mə, “Evən ia nui Saeloam, maikuas raka nəmtigei ia nənimem.” Nəhag nəha Saeloam n̄ipwran mə “Kərhi pen.” Ro pen iəmə nəha revən, maikuas raka nəmtigei ia nənimen, m̄irərig muvehe mamətə nari.

⁸ Nənə nəkur imwəni me m̄ine səməme hənətoni in ramase mane fwe kupwən kamhəni mə, “Rosi iəmə nəha in nəha fwe kupwən raməkure mase mane uə rekəm?”

⁹ Irəha nepw̄in kamhəni mə, “Kwa in nə!”

Mətə nepw̄in həni mə, “Rekəm. R̄ipko mhə in, mətə iərmama riti rəmwhen irə.”

Mətə iəmə nəha r̄ini mə, “Kwa iou i iəmə nəha hiaməni!”

¹⁰ Ro pen irəha həni pen tukwe in mə, “Kinəfo irə nənimem rətui?”

¹¹ M̄iregi iəmə nəha r̄ini mə, “Iəmə nəha nəgh̄in nə Iesu ro nəmtigei, mahakwi pehe ia nənimek, m̄ini pehe tukw iou i mə, ‘Evən ia nui Saeloam, maikuas raka nəmtigei ia nənimem.’ Ro pen iakevən maikuas raka, nənə mətə nari.”

¹² M̄iregi irəha həni pen tukwe in mə, “Iəmə nəha in pəku?”

M̄iregi iəmə nəha r̄ini mə, “Iakreirei.”

Farisi me həres iəmə nəha mə kinəfo irə nənimen r̄inamasan

¹³ Irəha həiri iəmə nəha fwe kupwən nənimen r̄ifwə mhəuvən ti Farisi me.

¹⁴ (Sapat riti nəha Iesu r̄ino nəmtigei mo nəmri iərmama nəha rətui.)

¹⁵ Ro iam̄inhi irə Farisi me kənamhəres pen mwi iəmə nəha mə, “Ikinəfo mətə nari?”

M̄iregi in r̄ini pen ti nirəha i mə, “In rahakwi pehe nəmtigei ia nənimek, iakaikuas raka irə, nənə təkwtəkwni iakətə nari.”

¹⁶ M̄iregi Farisi me nepw̄in kamhəgiari ia Iesu, mamhəni mə, “Iəmə i r̄ipko mhə Kumwesən rərhi pehe in ti nəri nə mə in r̄ipkisiai mhə Sapat.” Mətə Farisi me nepw̄in mwi kamhəni mə, “Rəfo? Ko iəmə ərəha riti ro n̄imtətien me iam̄inhi? Rekəm!” Nənə irəha həuai irəha me ti nəgkiariien nəha.

¹⁷ Ro iam̄inhi irə irəha həni pen mwi ti iəmə nəha nənimen r̄ifwə fwe kupwən mə, “Ikaməfni irə ia iəmə nəha r̄ino nənimem rətui? In nəfe iərmama?”

M̄iregi iəmə nəha r̄ini mə, “In profet riti.”

¹⁸ Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpwəh nokeikeien mə tuhəni n̄ipərhiienien ia iəmə nəha mə fwe kupwən nənimen r̄ifwə, mətə təkwtəkwni nəha ramətə nari. Ro pen həkwein tata m̄ine mama səvənhi,

¹⁹ mhəres pen irau i mə, “Rəfo? In i tin̄imirau? Ko kimirau irouni mə n̄ipərhiienien nəp̄in r̄inətui pehe irə nənimen r̄ifwə? Nənə mə ro n̄ipərhiienien rəfo in ramətə nari təkwtəkwni?”

²⁰ M̄iregi tata m̄ine mama səvənhi krouni mə, “Kimrau iaroukurən mə tin̄imrau i. Iaroukurən mwi mə nəp̄in r̄inətui pehe irə nənimen r̄ifwə.

²¹ Mətə təkwtəkwni in ramətə nari kimrau iarouirei mə rəfo irə. Iarouirei mwi mə sin r̄ino nənimen rətui. Ramasan mə kimiaha hiəres pen in i. In ruvəpwinari raka. Pwəh in r̄ini nəgkiariien səvənhi.”

22 (Tata mine mama sǎvǎnhi krouni nǎgkiariien me nǎha ti nǎri nǎ mǎ krouhekir nǎmǎ asori me sǎvǎi nǎkur Isrel. Irǎha hǎnǎrai sun raka minuǎ iǎrmama sǎ trini irapw mǎ Iesu in Kristo, tuhǎkoui irapw in, mhǎpwǎh nǎseniien mwi in ruvniwǎ pehe ia nimwǎfwaki sǎvǎnraha.)

23 Nǎri nǎha ro irau krouni ianhi mǎ, “In ruvǎpwinari raka. Ramasan mǎ kimiaha hiǎres pen in i.”

24 Ro iamini irǎ irǎha hǎkwein pen mwi iǎmǎ nǎha fwe kupwǎn nǎnimen rǎfwǎ nǎnǎ mhǎni pen tukwe in mǎ, “Tikuvehi utǎ nǎghi Kumwesǎn, mini nǎpǎrhienien. Kimaha iahǎukurǎn mǎ iǎmǎ i in iǎmǎ ǎrǎha.”

25 Mǎregi in rini mǎ, “Iou iakreirei mǎ iǎmǎ nǎha in iǎmǎ ǎrǎha uǎ rekǎm. Mǎtǎ nǎri kuatia iou iakukurǎn. Kupwǎn nǎnimek rǎfwǎ, mǎtǎ tǎkwǎkwuni nǎha iakamǎtǎ nǎri.”

26 Mǎregi irǎha hǎni pen tukwe in mǎ, “In rino nǎfe ia niram? Mǎfo irǎ mo nǎnimem rǎtui?”

27 Mǎregi in rini mǎ, “Iakuvǎni pehe raka tukumiaha i, mǎtǎ kimiaha hiǎpkegi mhǎ. Rǎfo hiokeikei mǎ tihǎregi mwi? Rosi kimiaha mwi hiokeikei mǎ tihǎuvehe mho kimiaha nǎrmama me sǎvǎnhi uǎ?”

28 Mǎregi irǎha hǎni ǎrǎha iǎmǎ nǎha, mhǎni mǎ, “Ik iǎrmama riti sǎvǎnhi, mǎtǎ kimaha nǎrmama me sǎvǎi Moses.

29 Kimaha iahǎukurǎn mǎ Kumwesǎn rinǎgkiari m Moses, mǎtǎ iǎmǎ i kimaha iahǎreirei mǎ in ruku pǎku.”

30 Mǎregi iǎmǎ nǎha rini mǎ, “Kwa nǎri i ro nari riti. Kimiaha hiǎreirei mǎ iǎmǎ i ruku pǎku, mǎtǎ in rino nǎnimek rǎtui.

31 Kitaha sǎukurǎn mǎ Kumwesǎn rǎpkregi mhǎ nǎfwakiien me sǎvǎi nǎkur ǎrǎha me, mǎtǎ trini minuǎ iǎrmama riti ramsiai Kumwesǎn, mamǎ nǎkwan, Kumwesǎn ramregi nǎfwakiien me sǎvǎnhi.

32 Fwe kupwǎn kino tiprǎnǎ meste pehe ipwet kipkregi raka mhǎ mǎ iǎrmama riti ro nǎmri iǎrmama sǎ nǎnimen rǎfwǎ rǎtui.

33 Mǎ iǎmǎ i rǎpkuku pen mhǎ ti Kumwesǎn in ko rǎpko mhǎ nari riti.”

34 Mǎregi irǎha hǎni pen tukwe in mǎ, “Kwa ik iǎmǎ ǎrǎha fwe nǎpin ikinǎtui pehe irǎ meste pehe ipwet. Ikuǎ tikǎfo? Tikahatǎn kimaha uǎ?” Nǎnǎ irǎha hǎkoui irapw in ia nimwǎfwaki, mhǎpwǎh nǎseniien mwi in ruvniwǎ pehe.

Iesu ruvehe ia tiprǎnǎ i mǎ truai nǎrmama

35 Kini pen ti Iesu i mǎ irǎha hǎkoui irapw iǎmǎ nǎha iamini. Ro pen in revǎn mǎtui iǎmǎ nǎha, mǎtoni, mini pen tukwe in mǎ, “Icini nǎpǎrhienien ia Iǎmǎti Iǎrmama uǎ rekǎm?”

36 Mǎregi iǎmǎ nǎha rini mǎ, “Iǎmǎ asori. Ni pehe ro tukw iou i mǎ sin nǎ Iǎmǎti Iǎrmama pwǎh iakini nǎpǎrhienien irǎ.”

37 Mǎregi Iesu rini pen tukwe in mǎ, “Ikinǎtǎ raka in. Iou i sǎ iakamǎgkiari mik, iou Iǎmǎti Iǎrmama.”

38 Mǎregi iǎmǎ nǎha rini mǎ, “Iǎrimǎnu. Iakini nǎpǎrhienien ia niram.” Nǎnǎ in rinimwi nukurhun mi ia nǎmri Iesu, misiai in.

39 Iesu rini mǎ, “Iou iakuvehe ia tiprǎnǎ i mǎ takǎkiri nǎrmama. Sǎmǎme nǎnimenraha rǎfwǎ tuhǎtui mhǎtǎ nari, mǎtǎ sǎmǎme hamǎtǎ nari nǎnimenraha truvehe mǎfwǎ.”

40 Farisi me nepwin ipaka ti Iesu hǎregi nǎgkiariien nǎha, nǎnǎ mhǎni pen tukwe in mǎ, “Kimaha mwi nǎnimemaha rǎfwǎ uǎ rekǎm?”

41 Mǎregi Iesu rini pen ti nirǎha i mǎ, “Ko nǎmrimiaha rǎfwǎ ko nǎrǎhien sǎkimiaha riwǎn. Mǎtǎ ti nǎri nǎ mǎ tǎkwǎkwuni kimiaha hiamǎni mǎ hiamǎtǎ nari nǎrǎhien sǎkimiaha ramǎmak ihi ia kimiaha.”

10

Iāmā sə ramətui ti sipsip me səvənhi

¹“Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə rīpkukurau mhə ia kwəruə muvniwə ia koupə səvəi sipsip me, mətə rəputə ia kwopun əpə iti mati pen ia nəkwai koupə nəha, iərmama nəha in iərmama sə ramakres, mamousi iərmama.

²Mətə iərmama sə rukurau ia kwəruə muvniwə ia koupə, in iərmama sə ramətui ti sipsip me.

³Iərmama sə ramərer ia kwəruə raməsevər ia təpinhə ti iərmama nəha. Sipsip me kamhəregi rerin. In raməkwein nəghi sipsip me səvənhi kuatia kuatia, nənə miri irəha mhəier.

⁴Nəpin in riri səvənhi sipsip me pam mhəier, makupwən ia nirəha, nənə sipsip me kamhəkurirə in, ti nəri nə mə həkurən rerin.

⁵Iərməpə riti sipsip me tuhəpwəh nukurirəien in, mətə tuhap raka irə ti nəri nə mə hərəirei rerin.”

⁶Iesu rini nusipekinien i ti nirəha, mətə irəha hərəirei nəfe nəha rani.

⁷Ro pen Iesu rini pen mwi ti nirəha i mə, “Iakani nīpərhiēnien tukumiaha i. Iou kwəruə səvəi sipsip me.

⁸Irəha pam səməme haməkupwən ia nirak mhəuvehe irəha nərmama səməme kənamhakres, mamhousi iərmama, mətə sipsip me həkətərig mhə irəha.

⁹Iou kwəruə. Trini minuə iərmama riti ruvniwə pehe ia nirak, in trarə amasan, mukurən nuvniwə peheien, mitei irapw, mətui nəveginien sənəni.

¹⁰Iərmama nəha ramakres rauvehe a mə trakres, mousi əpune sipsip me, mouraha irəha. Mətə iou iakuvehe mə irəha tuhəuvehi nimiruien nənə mhəuvehi asori.

¹¹Iou iərmama sə iakamətui amasan ti sipsip me. Iərmama sə ramətui amasan ti sipsip me rerin ragien a mə tremhə ti sipsip me səvənhi. ¹²Mətə iərmama sə kamərəku pen min mə trətui ti sipsip me rīpko mhə in iərmama pərhiēn sə ramətui ti sipsip me ti nəri nə mə sipsip me nəha səvəi iərməpə. Nəpin iərmama nəha rətə kuri əprmin riti rauvehe, rəpwəh sipsip me maiu map. Nənə kuri əprmin nəha ruvehe muvehi nepwin, miripwi kirkiri nepwin.

¹³Iərmama nəha raiu map ti nəri nə mə in iərmama riti kamərəku a in. In ro nəri auər a ia sipsip me nəha.

¹⁴Iou iərmama sə ramətui amasan ti sipsip me. Iou iakukurən sipsip me səiou, sipsip me səiou həkurən mwi iou.

¹⁵Ia noien nəha rəmwhen a mwi Tata Kumwesən rukurən iou, iou mwi iakukurən Tata Kumwesən, nənə iou rerik ragien a mə takemhə ti sipsip me səiou.

¹⁶Səiou me nepwin sipsip me həiwən ia koupə i. Takaməkeikei mipeki pehe mwi irəha, nənə irəha tuhəregi rerik. Ro iamnhi irə sipsip me nəha tuhəuvehe mho touen kuatia. Iərmama kuatia tramətui ti nirəha.

¹⁷Tata Kumwesən rokeikei pik iou ti nəri nə mə rerik ragien a mə takemhə ti nirəha. Takemhə ti nirəha, nənə marə muvehi mwi nimiruien səiou rirərig.

¹⁸Rīpko mhə iərmama riti truvehi raka nimiruien səiou, mətə iou atukw takəsəni pen nimiruien səiou rəmwhen sə iakokeikei. Iakauvehi nasorien ti nəsenien nimiruien səiou, mauvehi mwi nasorien ti nuvehien mwi nimiruien səiou rirərig. In i nəri Tata səiou riməni tukw iou i mə takaməkeikei mo.”

10:4: Jon 10:27 **10:6:** Jon 16:25 **10:8:** Jer 23:1-2, Esik 34:2-3 **10:9:** Sam 118:20, Jon 14:6

10:11: Sam 23:1, Rev 7:17 **10:12:** Wok Me 20:29 **10:14:** Jon 10:27, 2Tim 2:19 **10:15:** Mat 11:27, Jon 15:13, 1Jon 3:16 **10:16:** Aes 56:8, Jon 11:52, 1Pit 2:25, Esik 34:23, Esik 37:24 **10:17:** Fil 2:8-9

10:18: Jon 5:26, 14:31, Jon 19:11

¹⁹ Iesu rini pam nægkiariien me naha nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuai mwi irəha me tukwe.

²⁰ Irəha həpik həni mə, “Iəmə naha iəremhə ramarə irə. In ramarməri. Rəfo kimiaha hiamətərig in?”

²¹ Mətə irəha nepwin həni mə, “Rekəm. Iərmama sə iəremhə riti ramarə irə ko rīpkəgkiari mhə iamīnhi. Ko iəremhə riti ro iərmama nənimen rīfwə rətui mətə nari?”

Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənuə tuhəkwi əpune Iesu ia kəruətərei

²² Nəpīn naha ruvəuvehe nəkur Isrel kamho nəveginien asori naha kani mə Nəveginien səvəi Tetekesen. Kamho nəveginien naha fwe Jerusalem ia nəpīn səvəi nəkwieiiien.

²³ Iesu ramavən ia kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən kani mə Vrandā səvəi Solomon.

²⁴ Nənə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mheikurkurau irə, mhəni pen tukwe in mə, “Kimaha tahameitenhi ik minesən? Trini minuə ik Kristo sə Kumwesən rīmāni mə trərhi pehe i, ni pehe tukumaha i, məpwəh nərkwafəien.”

²⁵ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i, mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak. Narimnari me naha səməme iakamo ia nəghi Tata səiou kamhahatən pen mə iou sin.

²⁶ Mətə kimiaha hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak ti nəri nə mə rīpko mhə kimiaha sipsip me səiou.

²⁷ Sipsip me səiou kamhəregi rerik. Iou iakukurən irəha, nənə irəha kamhəkurirə iou.

²⁸ Iakauvei pen nīmīruien rerin mīnraha. Irəha tuhəpkemhə mhə ia nəpīn riti. Iərmama riti riwən truvehi raka irəha ia rəgik.

²⁹ Tata səiou sə ruvei pehe irəha miou, nīskaiien səvənhi rəpi raka nərmama me pam. Iərmama riti riwən ko ruvehi raka irəha ia rəgin.

³⁰ Iou mine Tata səiou kimrau kuatia.”

³¹ Ia nəpīn naha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpeki mwi kəruətərei me mə tuhəkwi əpune in.

³² Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iakino raka noien amasan me rīpik ia nəmrimiaha Tata Kumwesən ruvei pehe mə tako. Sə rəfo naha mə tihəkwi əpune iou tukwe?”

³³ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Kimaha tahəpkəkwi əpune mhə ik ti noien amasan riti sə ikino, mətə kimaha tahəkwi əpune ik ti nəri nə mə ikani ərəha Kumwesən. Ik iərmama a, mətə ikani mə ik Kumwesən.”

³⁴ Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Rosi kimiaha hiəpkəvsini raka mhə nægkiariien i kimərai pen ia Loa səkimiaha uə? Rini iamīnhi irə minuə ‘Iakini minuə kimiaha nə kumwesən me.’

³⁵⁻³⁶ Kitaha səukurən mə nəfe Nəkukuə Ikinan rani ko kīpkətəfi mhə. Ro iamīnhi irə mə Kumwesən rīnəkwein nərmama me naha səməme in rīməuvei pen nægkiariien səvənhi mīnraha minuə ‘kumwesən me,’ rəfo kimiaha hiaməni ərəha iou? Iou iərmama i Kumwesən ruvərfi raka iou, mərhi pehe iou iakuvehe ia tīprənə i, mətə kimiaha hiaməni mə iakani ərəha in, ti nəri nə mə iakini mə, ‘Iou Tini Kumwesən.’

³⁷ Mə iou iapko mhə narimnari me səiou Tata rokeikei mə tako rərəha mə kimiaha hiəni nīpərhienien ia nirak.

³⁸ Mətə mə iakamo narimnari me nəha, pərhien hiəpkini mhə nīpərhienien ia nirak, mətə tihaməkeikei mhəni nīpərhienien ia narimnari me nəha sə iakamo. Ia noien i kimiaha tihəukurən, mhəukurən amasan mə Tata Kumwesən in i ia nirak iou nə irə.”

³⁹ Irəha haməmwur mwi mə tuhəkwtəmhiri Iesu, mətə in ramkeies raka ia rəginraha,

⁴⁰ mavən məpi simwin mwi ia nui aris Jotan, mevən ia kwopun nəha Jon ramo paptas ikın fwe kupwən, mamarə ia kwopun nəha.

⁴¹ Nərmama həpik həuvehe tukwe, mhəni mə, “Jon rīpko nīmtətien riti, mətə nəgkiariien me pam səməme in rīmāni ia iəmā i ho nīpərhienien.”

⁴² Ro pen nərmama həpik ia kwopun nəha həni nīpərhienien ia Iesu.

11

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi

¹ Iərmama riti ramemhə nəghin nə Lasaros. Imwəni fwe Petani. Petani in rukwənu səvəi Meri mine piəvi Meri nəghin nə Marta.

² Meri nəha in pran sə rinətəgi pen senta ia nisui Iərimənu səkitaha, mahakwi raka ia nīmwai nukwənen. Lasaros nəha in kītiriməni.

³ Lasaros ramemhə iamīnhi irə ro pen kītiriməni mi nəha krouərhi pen nəgkiariien riti revən ti Iesu, rouni mə, “Iərimənu. Ik riti sə ikokeikei pik ramemhə.”

⁴ Mətə nəpīn Iesu rīregi nəgkiariien nəha, rini mə, “Nemhəien i ko rīpko mhə Lasaros remhə anan. Ramarə irə mə nərmama tuhətoni nasoriien səvəi Kumwesən. Nemhəien i in suatuk sə Kumwesən truvehi utə nəghi Tini irə.”

⁵ Iesu rokeikei pik Marta mine piəvni Meri mine kītirimənrəu Lasaros.

⁶ Ro iamīnhi irə nəpīn in rīregi mə Lasaros ramemhə, in rarə mwi nəpīn kəru mwi ia kwopun nəha in ramarə ikın.

⁷ Nəpīn nəha kəru rukurəu nənə in rini pen ti nərmama me səvənhi mə, “Pwəh səuvən mwi fwe tənə Jutia.”

⁸ Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iahatən. Təkwtəkwuni a kwərha nəmə asori me ia Jutia hokeikei mə tuhəkwi əpune ik ia kəruətərei me. Mətə ikokeikei mə tikrərīg mevən mwi fwe ikın?”

⁹ Miregi Iesu rini mə, “Kimiaha hiəukurən mə aoa twelef ia ran. Trini minuə iərmama riti ramavən ia ran, trīpkapəti mhə ti nəri nə mə in ramətə nukuraanien sə raməhiəpwīn nərmama ia tīprənə i.

¹⁰ Mətə trini minuə iərmama riti ramavən ia nəpīn in trapəti ti nəri nə mə nukuraanien nəha riwən irə.”

¹¹ Iesu rini pam nəgkiariien me nəha, maripīn mani pen ti nirəha i mə, “Kitaha riti Lasaros ramapri, mətə iakinamevən takəsəpwiri in.”

¹² Miregi nərmama me səvənhi həni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Trini minuə in ramapri in truvehe məsanin.”

¹³ (Iesu rəgkiari ia Lasaros mə ruvamhə, mətə rerinraha ramrhi mə nīpwrai nəgkiariien səvənhi mə in ramapri a.)

¹⁴ Ro pen Iesu rini pen atukwatukw ti nirəha i mə, “Lasaros ruvamhə.

¹⁵ Nənə nəpīn rerik rirhi kimiaha, iakagien mə iou iapkarə mhə ia kwopun nəha nəpīn remhə irə. Nəri nəha trasitu ia kimiaha mo kimiaha hiəni nīpərhienien ia nirak. Mətə pwəh səuvən tukwe.”

¹⁶ Ro iam̄nhi irə Tomas nəha kani in mə “Mwirmwir,” r̄ini pen ti n̄ərmama me nəha irəha min kamhəkurirə ia Iesu mə, “Ramasan. Pwəh kitaha pam səuvən mhemhə kitaha min.”

Iesu rəgkiari vivi m Marta m̄ine Meri

¹⁷ Nənə Iesu rapirapw ia Petani m̄ətoni Lasaros r̄inəm̄ak n̄əp̄in kefə raka ia n̄ip̄əgi k̄əruət̄erēi.

¹⁸ Rukwənu nəha Petani ipaka ti Jerusalem, kavən r̄əm̄when ia kilometa kahar.

¹⁹ Nək̄ur Isrel me h̄əp̄ik h̄əm̄əuvehe ti Marta m̄ine Meri mə tuhəgkiari vivi m̄inrau ti n̄əri n̄ə mə kitirim̄anrau ruvamhə.

²⁰ Ro iam̄nhi irə n̄əp̄in Marta r̄iregi mə Iesu rauvehe, in revən m̄ətə in. M̄ətə Meri raməkure a ia n̄əkwai nimwə.

²¹ Marta r̄ini pen ti Iesu i mə, “Īərim̄ənu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirim̄ak r̄əpwəh nemh̄əien.

²² M̄ətə iou iakukurən mə təkwtək̄wuni nəfe n̄əgh̄in tik̄əres Kumwesən tukwe, in truvei pehe mik.”

²³ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Kitirim̄am tr̄ətui m̄wi ia nemh̄əien səv̄ənhi.”

²⁴ M̄iregi Marta r̄ini pen tukwe in mə, “Iou iakukurən mə in tr̄ətui m̄wi ia n̄əp̄in sampam, n̄əp̄in n̄ərmama tuh̄ətui m̄wi ia nemh̄əien.”

²⁵ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Iou īərmama i iakamo n̄ərmama s̄əm̄əme h̄əuvamhə h̄ətui m̄wi ia nemh̄əien. Iou n̄im̄iruien. Īərmama sə rani n̄ip̄ərhienien ia n̄irak n̄əri auər a mə remhə m̄ətə tr̄im̄iru.

²⁶ Nənə īərmama sə ram̄iru, mani n̄ip̄ərhienien ia n̄irak, tr̄ip̄kemhə mhə ia n̄əp̄in riti. Ik̄ini n̄ip̄ərhienien ia n̄əgkiariien i?”

²⁷ M̄iregi Marta r̄ini pen tukwe in mə, “Ouəh, Īərim̄ənu. Iakani n̄ip̄ərhienien mə ik īəm̄ə i kani mə Kristo. Ik T̄ini Kumwesən. Ik īəm̄ə i profet kupwən me h̄əm̄əni mə tikuvehe ia tip̄rənə i.”

²⁸ Marta r̄ini n̄əgkiariien nəha, nənə m̄ərari mevən mə tr̄əkwein pīəvni Meri. In revən m̄əgkiari afafa min, m̄ini mə, “Iahatən s̄əkrau in i ruv̄əuvehe, mam̄əres ik.”

²⁹ Nənə n̄əp̄in Meri r̄iregi n̄əgkiariien nəha, risk̄əm̄ter akwauakw, mevən ti Iesu.

³⁰ Iesu r̄ip̄kuvehe mhə ihi ia rukwənu nəha, m̄ətə ram̄ərer ihi ia kwopun nəha Marta r̄in̄ətoni in ik̄in.

³¹ Nək̄ur Isrel me nəha s̄əm̄əme kamhəkure irəha Meri ia n̄əkwai nimwə mamhəgkiariivi min, h̄ətoni Meri risk̄əm̄ter akwauakw mier irapw iruə. Ro pen irəha həkurirə in. Rer̄inraha ram̄rhi mə rosi in ramevən mə trasək ia kwopun k̄in̄ərk̄wafə n̄ip̄wrai kitirim̄əni ik̄in.

³² N̄əp̄in Meri ruvehe ia kwopun nəha Iesu ram̄ərer ik̄in, m̄ətoni, in r̄in̄im̄wi nukurhun mi ia n̄ənimen, m̄ini pen tukwe in mə, “Īərim̄ənu. Ko ramo ik ia kwopun i ko kitirim̄ak r̄əpwəh nemh̄əien.”

³³ Ia n̄əp̄in nəha Meri ramasək. Nək̄ur Isrel me nəha s̄əm̄əme h̄əuvehe irəha min irəha m̄wi kamhasək. Iesu r̄ətoni rer̄in r̄ərk̄wəp̄ir, meiahag əfi tukwe,

³⁴ m̄ini mə, “K̄im̄iaha h̄in̄ərk̄wafə n̄ip̄wran p̄əku?”

M̄iregi irəha h̄əni pen tukwe in mə, “Īərim̄ənu. Uvehe m̄ətoni.”

³⁵ Iesu rasək.

³⁶ Ro pen n̄ək̄ur Isrel me h̄əni mə, “H̄ətoni ro. Rosi in rokeikei p̄ik anan Lasaros.”

³⁷ Mətə irəha nepwɪn həni mə, “Iəmə i rɪnomasan raka iərmama riti nənimen rɪfwə. Rəfo in rɪpkomasan mhə mwi Lasaros mə trəpwəh nemhəien?”

Iesu ro Lasaros rətui mwi ia nemhəien

³⁸ Ro iamɪnhi irə Iesu rɪregi mwi rərəha anan. In ruvehe ia kwopun kɪnərkwafə nɪpwrai Lasaros ikɪn. Kɪnərkwafə nɪpwrən ia nɪpəgi kəruətərei riti. Nənə kəruətərei riti mwi ramərer tukuahag tərhuɪ nɪpəg nəha.

³⁹ Iesu rɪni mə, “Həuvehi raka kəruətərei nəha.”

Mətə Marta, kɪtɪrɪməi iəmə nəha sə ruvəmhə, rɪni pen tukwe in mə, “Iərɪmənu. In ruvəpein raka. In i nəpɪn sə ro kefə səvənhi.”

⁴⁰ Mɪregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Rosi ikɪnenouenou nəfe iakɪməni pehe tukw ik uə? Trɪni mɪnuə ikɪni nɪpərhiɪen ia nɪrak, tikətə nasoriɪen səvəi Kumwesən.”

⁴¹ Ro iamɪnhi irə irəha həuvehi raka kəruətərei nəha. Nənə Iesu rəkɔwətə, mɪni mə, “Tata. Iakani tanak tukw ik tɪ nəri nə mə ikuvəregi raka iou.

⁴² Iakukurən mə ikamregi iou ia nəpɪn me pam, mətə iakani nəgkiariɪen i mə trasitu ia nərmama me i kamhərer kuraukurau. Iakuə irəha tuhəni nɪpərhiɪen mə ikɪnərhi pehe iou.”

⁴³ Nəpɪn Iesu rɪni pam nəgkiariɪen me nəha, rəkwein əpwəmɔɪs, mɪni mə, “Lasaros! Ier irəpw!”

⁴⁴ Nənə iəmə nəha sə ruvəmhə rier irəpw. Tɪnari me nəha sə kɪnərkwi rəgɪn mɪ mɪne nɪsun mɪ irə mɪne sə nəha kɪnərkwi nənimen irə kamhəmək ihɪ ia nɪpwrən. Nənə Iesu rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Həfi raka tɪnari irə, pwəh ravən.”

Nəmə asori me hərai sun mə tuhousi əpune Iesu

⁴⁵ Nəkur Isrel me nəha səməme həməuvehe mhəti pehe Meri irəha həpɪk hətoni nəfe Iesu rɪno, nənə mhəni nɪpərhiɪen ia Iesu.

⁴⁶ Mətə irəha nepwɪn həuvən tɪ Farisi me, mhəni pen nəfe Iesu rɪno.

⁴⁷ Ro iamɪnhi irə pris asori me mɪne Farisi me housəsɪmwɪn nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mhəni mə, “Kitaha tsəfo i? Kwa iəmə i ramo nɪmtətɪen me rɪpɪk.

⁴⁸ Trɪni mɪnuə kitaha səseni in ramo iamɪnhi irə marɪpɪn, nərmama me pam tuhəni nɪpərhiɪen irə. Nənə nəkur Rom tuhəuvehe mhouraha nɪmwəfwaki səkitaha mɪne nərmama me səkitaha.”

⁴⁹ Mətə irəha riti nəghɪn nə Kaeafas in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha. In rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmɪaha hiəreirei nari.

⁵⁰ Rəfo kɪmɪaha hiəpkətə mhə mhəukurən? Ko iərmama kuatia remhə tɪ nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune kitaha nəkur Isrel me pam.”

⁵¹ Kaeafas rɪpkɪni atukw mhə nəgkiariɪen i, mətə in rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha, mani irəpw nəgkiariɪen sə ruku pen tɪ Nənɪmwɪn Ikinan. Nəri nəha rɪpkier pehe mhə ihɪ, mətə in rukupwən mɪni irəpw mə Iesu tremhə tɪ nəkur Isrel.

⁵² Mətə in trɪpkemhə mhə tɪ nɪrəha əpa nəkur Isrel, in tremhə mwi tɪ nɪpwnətɪ Kumwesən me səməme kamharə kɪrkɪri ia tənəmtənə me, nənə mousəsɪmwɪn irəha ia kusen kuatia.

⁵³ Ia nəpɪn nəha nəmə asori me nəha hənamrai sun mə tuhousi əpune Iesu.

⁵⁴ Ro iamɪnhi irə Iesu rəpwəh navən irəpwɪen ia nəmri nəkur Isrel ia tənə Jutia, mətə in rəpwəh tənə səvənraha mevən ia taon riti nəghɪn nə Efrem. Taon nəha ipaka tɪ kwopun akwesakwes ikɪn. Iesu ramarə ikɪn irəha nərmama me səvənhi.

⁵⁵ Nəveginien asori nəha səvəi nəkur Isrel nəghin nə Pasova ruvəuvehe ipaka. Ro pen nərmama həpik həier ia kwopun me mhəutə pen fwe Jerusalem mə tuho irəha həmher ia nəmri Kumwesən kurirə Pasova ruvehe.

⁵⁶ Irəha kamhərer ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhətui Iesu, mamhəgkiari mınraha me, mamhəni mə, “Kimiaha hiaməfətərig irə? Rosi ko in rıpkuvehe mhə ia nəveginien asori uə?”

⁵⁷ Irəha həni ianhi ti nəri nə mə pris asori me mine Farisi me həuvəni raka nəkwənraha mə trini mınuə iərmama riti rukurən kwopun Iesu ramarə ikın traməkeikei mını pen ti nirəha i nənə irəha tuhəuvən mhəkwtəmhiri in.

12

Meri rətəgi pen senta ia nisui Iesu

¹ Nəpın sikis a mwi nəveginien asori nəha Pasova ruvehe. Ro pen Iesu revən ia Petani, imwei Lasaros. Lasaros nə iəmə sə Iesu rınəsüəpwiri in ia nemhəien.

² Irəha həpnəpenə nəveginien riti sənəi Iesu fwe ikın. Marta rasui raka nəveginien. Lasaros in mwi riti ia nərmama me nəha səməme kamhani pəri nari irəha min.

³ Ia nəpın nəha Meri ruvehi nıpəri senta kınə ia nat atukwatukw nənimen rutə pik. In ruvehi mətəgi pen ia nisui Iesu mi, nənə mınamrai nisun mi ia nımwai nukwənen. Nəkwai nimwə ruvehe mukuər ia nıpeki senta.

⁴ Mətə iərmama riti səvəi Iesu, nəghin nə Jutas Iskariot, iəmə nəha rıpkə mhə tui truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in rini mə,

⁵ “Rəfo kıpkəmri pen mhə nəmri nari ia senta nəha? Kukurən nuvehien silin me kınə ia silva irəha pam tri hantret, kuvei pen m nərmama nautə səvənraha riwən.”

⁶ Jutas rıpkını mhə nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rokeikei mə trasitu ia nərmama nautə səvənraha riwən. Mətə in rini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə in rauvehi tənəripw irəha kamhəvai pen mane irə, nənə nəpın nepwın ramakres afafa nıpərin səvənhi.

⁷ Mətə Iesu rini mə, “Əpwəh nəskiien prən i. In rino nəri i rerin ramrhi nəpın tukinimwi iou irə.

⁸ Nərmama nautə səvənraha riwən tiharə kimiaha mınraha nəpın me, mətə iou tapkarə pəri mhə kitaha m kimiaha nəpın me.”

⁹ Nəkur Isrel me həpik həregi mə Iesu in ia kwopun nəha, həregi həuvən tukwe. Irəha həpkəuvən mhə mə tuhətoni Iesu əpa, mətə həuvən mə tuhətoni mwi Lasaros. Lasaros nə in iəmə sə Iesu rınəsüəpwiri in ia nemhəien.

¹⁰ Pris asori me hərai sun mə tuhousi əpune Lasaros mwi,

¹¹ ti nəri nə mə nəkur Isrel me həpik, nəpın hətoni mə in ruvəmıru mwi, həni nıpərhiienien ia Iesu, nənə mhəpwəh nukurirəien nəmə asori me səvənraha.

Iesu revən mapırapw fwe ia Jerusalem nərmama həgnəgini in

¹² Kını rakwakwi irə, nərmama me nəha səməme həuvən ti nəveginien asori nəha Pasova həregi mə Iesu rauvehe ia Jerusalem. Nərmama me nəha həpik.

¹³ Həuvehi nımwai nəmwır mhəuvehi mhəier ia taon mhəuvən mhətə in rauvehe ia suatuk, kamhəkwein əpwəmwıs mə,

“Səgnəgini Kumwesən!

Səkwein amasan ia iəmə i rauvehe ia nəghi Iərimənu səkitaha!
Səkwein amasan irə, in kig səvəi nəkur Isrel!”

¹⁴ Iesu rətə kwəti togki riti nənə rəkure irə. Nəri nəha ramesi pen nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan. Rini iamīnhi irə minuə,

¹⁵ “Nəkur Saeon^a tihəpwəh nehekiriēn.

Hətə ro kig səkimiaha rauvehe,
maməkure ia kwəti togki riti.”

¹⁶ Ia nəpīn nəha nərmama me səvəi Iesu hərəirei nīpwrai narimnari me i. Mətə kurirə irə, kuvehi utə raka Iesu revən fwe ia neiai, rerīnraha rīrhi mə kimərai pen narimnari me i ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə. Rerīnraha rīrhi mwi mə nərmama me hənə narimnari me i irə.

¹⁷ Iesu rīno Lasaros rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nərmama me nəha səməme kamhərer irəha min ia nəpīn nəha in rīnəkwein Lasaros irə mə trier ia nīpəgi kəruətərei irəha kamhəripīn mamhəni irapw nəfe irəha hənətoni.

¹⁸ Nərmama həpik hənūə tuhətoni Iesu ti nəri nə mə irəha kamhəregi mə in rīno nīmətəien nəha.

¹⁹ Ro iamīnhi irə Farisi me kamhəni pen ti nīrəha me i mə, “Hətoni ro, kitaha ko səpko anan mhə nari riti! Təkwtəkwuni nəha nərmama me pam kamhəkurirə in!”

Iesu rīni irapw mə traməkeikei memhə

²⁰ Nəkur Kris me nepwīn nəha ikin kamhəfwaki irəha nərmama me nəha səməme hāməutə pen fwe Jerusalem ti nəvegīnien asori.

²¹ Nəkur Kris me nəha həuvehe ti Filip. (Filip imwəni fwe Petsaeta ia tənə Kalili.) Həuvehe mhəni pen tukwe in mə, “Iəmə asori. Kimaha iahokeikei mə tahətoni Iesu.”

²² Ro iamīnhi irə Filip revən mīni pen ti Antru, nənə rouevən rouni pen ti Iesu.

²³ Nənə Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “Təkwtəkwuni nəha nəpīn sə Kumwesən truvehi utə nəghi Iəməti Iərmama irə ruvəuvehe.

²⁴ Iakani nīpərhienien tukumiaha i. Nuni nari riti ko rīpkukuə mhə kwənkwan trīni minuə rīpkukupwən mhə mīmwei irapw ia tīprənə memhə. Mətə mə remhə trukūə kwənkwan rīpik.

²⁵ Iərmama sə rokeikei pīk nīmīruien səvənhi trarfai irə, mətə iərmama sə rəmwəki nīmīruien səvənhi ia tīprənə i in trəkwtəmhirī nīmīruien səvənhi mamevən muvehi nīmīruien rerīn.

²⁶ Iərmama sə ramo tukwini nari miou traməkeikei mukurirə iou. Nənə kwopun pəku iakamarə ikin iərmama sə ramo tukwini nari miou in mwi trarə ikin. Iərmama sə ramo tukwini nari miou Tata Kumwesən trīsiai in.

²⁷ Təkwtəkwuni nəha iakregi rərəha anan. Nənə takəfni mwi irə? Ko iakini mə “Tata uvehi raka nəmisəien sə rauvehe tukw iou?” Rekəm, kwa in nə iakiməuvehe tukwe mə nəpīn i treste iou iamīnhi irə.

²⁸ Tata uvehi utə nəghim!”

Təkwtəkwuni a mwi kregi nəgkiariien riti ruku pen ia neiai muvehe. Nəgkiariien nəha rīni mə, “Iou iakuvəuvehi utə raka nəghik, nənə təkwtəkwuni nəha takuvehi utə mwi.”

²⁹ Nərmama səməme kamhərer ipaka tukwe həregi həni mə, “Kwa karuəruə!” Nepwīn həni mə, “Agelo riti rəgkiari pen min.”

³⁰ Miregi Iesu rīni pen ti nīrəha i mə, “nəgkiariien nəha rīpkuvehe mhə mə iou takregi. Mətə ruvehe mə kimiaha tihəregi.

^a **12:15:** Nəgkiariien i ‘Saeon’ nəghi Jerusalem. **12:16:** Jon 2:22 **12:17:** Jon 11:43-44 **12:19:** Jon 11:48 **12:21:** Jon 1:44, Luk 19:3, 23:8 **12:23:** Jon 13:31-32, Jon 17:1 **12:24:** 1Kor 15:36 **12:25:** Mat 16:25 **12:26:** Jon 14:3, 17:24 **12:27:** Sam 6:3, 42:5, Mat 26:38 **12:28:** Mat 3:17 **12:29:** Wok Me 23:9 **12:30:** Jon 11:42

³¹ Təkwtəkhwuni nəha rino nəp̄in sə Kumwesən trərpw̄in noien ərəha me kamo ia t̄iprənə i. Təkwtəkhwuni nəha in trəkoui irapw Setan sə ramərimənu ia t̄iprənə i.

³² Nənə iou, nəp̄in kuvehi utə iou iakaraka ia t̄iprənə, takvi pehe nərmama pam həuvehe tukw iou.”

³³ Iesu rini nəgkiariien i mani əuenh̄in mə trəfemhə irə.

³⁴ Ro pen nərmama həni pen tukwe in mə, “Kimaha iahəuvəregi raka ia Loa səkitaha mə nəp̄in Kristo truvehe in tramarə rerin. Rəfo ikani mə tukuvehi utə Iəməti Iərmama? Sin nəha Iəməti Iərmama nəha?”

³⁵ Miregi Iesu rini pen ti n̄irəha i mə, “Nukuraanien sə raməhiərpw̄in kimiaha trarə nəp̄in oulhi a mwi kimiaha min. Havən nəp̄in nukuraanien i ramarə ihi kimiaha min, kamo nəpitəvien ruvehe mousəman kimiaha. Iərmama sə ramavən ia nəpitəvien r̄ireirei kwopun ramevən ik̄in.

³⁶ Nəp̄in nukuraanien i ramarə ihi kimiaha min, tihəni n̄ipərhiēnien irə. Ia suatuk nəha kimiaha tihəuvehe mho n̄ipwnəti nukuraanien ia kimiaha.” Nəp̄in Iesu rini pam nəgkiariien me i, in rəpwəh irəha, mevən mək̄wafə.

Nəkur Isrel həpwəh n̄iniēn n̄ipərhiēnien ia Iesu

³⁷ Iesu rino auər a n̄imtətien me r̄ip̄ik ia nəmri nəkur Isrel mətə irəha həpk̄ini mhə n̄ipərhiēnien irə.

³⁸ Noien i rier pehe iam̄inhi mə nəgkiariien i Profet Aesea r̄iməni fwe kupwən truvehe mukuə irə. In r̄iməni iam̄inhi irə minuə, “Iərimənu. Sin rini n̄ipərhiēnien ia nəgkiariien səkimaha?

Iərimənu ro pui n̄iskaiēn səvənhi m sin?”

³⁹ Ro iam̄inhi irə irəha ko həpk̄ini mhə n̄ipərhiēnien ia Iesu ti nəri nə mə Profet Aesea r̄iməni mwi minuə,

⁴⁰ “Kumwesən rino nənimenraha r̄ifwə,
nənə məsisəg ia nətərigien səvənraha.

In rino iam̄inhi kamo irəha hətə nari ia nənimenraha,
mhəukurən nari ia rerinraha,
mhərərig,

nənə tako irəha həuvehe mhəsanin.”

⁴¹ Profet Aesea r̄iməni nəgkiariien me i ti nəri nə mə in r̄inət̄oni nasoriēn səvəi Iesu, nənə mək̄iari irə.

⁴² Mətə pərhiēn nəmə asori me həp̄ik kwopti irəha mwi həni n̄ipərhiēnien ia Iesu. Mətə ti nəri nə mə kamhəhek̄ir Farisi me, həpwəh n̄ini irapwien. Irəha həpwəh nokeikeiēn mə Farisi me tuhərhi irapw irəha ia nimwəfwaki səvənraha.

⁴³ Nəmə asori me i hokeikei mə nərmama tuhaməmwur ia nəgnəḡiniēn irəha. Irəha hokeikei sə nəha məpi raka mə Kumwesən trəgnəḡini irəha.

⁴⁴ Ia nəp̄in nəha Iesu rəkwein əpwəmwis, mini mə, “Iərmama sə rani n̄ipərhiēnien ia n̄irak, r̄ip̄k̄ini əpa mhə n̄ipərhiēnien ia n̄irak, mətə rani n̄ipərhiēnien ia Iəmə sə r̄inərhi pehe iou.

⁴⁵ Nənə iərmama sə ramətə iou, ramətə mwi Iəmə sə r̄inərhi pehe iou.

⁴⁶ Iou iakiməuvehe ia t̄iprənə i iakəmwhen ia nukuraanien. Ro iam̄inhi irə, iərmama sə rani n̄ipərhiēnien ia n̄irak tr̄ipkarə mhə ia nəpitəvien.

⁴⁷ Iərmama sə ramregi nəgkiariien me səiou, məpwəh noien nəfe iakani, tapkərpw̄in mhə noien ərəha səvənhi. Iou iapkuvehe mhə ia t̄iprənə i mə

12:31: Jon 9:39, 14:30 **12:32:** Jon 3:14 **12:33:** Jon 18:32 **12:34:** Sam 89:4,36, Sam 110:4, Aes 9:7, Dan 7:14 **12:35:** Jon 7:33, 8:12, 1Jon 2:10-11 **12:36:** Efes 5:8 **12:38:** Rom 10:16 **12:39:** Mat 13:15 **12:41:** Aes 6:1 **12:42:** Jon 7:48, 9:22 **12:43:** Jon 5:44 **12:44:** Mat 10:40 **12:45:** Jon 14:9 **12:46:** Jon 8:12, 12:35 **12:47:** Jon 3:17, 8:15

takərpwɪn noien ərəha səvəi nərmama, mətə iakuvehe mə takuvehimɪru irəha.

⁴⁸ Mətə iərmama sə rauvei pehe təkutan miou, məpwəh mwi nɪniien nɪpərhienien ia nəgkiariien me səiou, nari riti nəha ikɪn tukərpwɪn pen min tukwe. Ia nəpɪn sampam tukərpwɪn pen min tɪ nəri nə mə rɪni nəri auər a ia nəgkiariien səiou sə iakiməni.

⁴⁹ Tro iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nəgkiariien me i səiou rɪpkuku pehe mhə ia nirak a. Mətə Tata Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe, in nə rɪməni pehe nəkwən tukw iou i mə nəfe noien səvəi nəgkiariien takesi pen mɪne nəfe nəgkiariien takɪni.

⁵⁰ Nənə iakukurən mə nəgkiariien i səvənhi in nə nukune nɪmɪruien rerɪn. Ro iamɪnhi irə nəfe iakani, mani makurirə a nəfe nəgkiariien Tata Kumwesən rɪməni pehe tukw iou i.”

13

Iesu raikuas ia nisui nərmama me səvənhi

¹ Trakwakwi tuko nəveginien asori nəha Pasova. Iesu rukurən mə nəpɪn səvənhi ruvəuvehe ipaka na trəpwəh tɪprənə i mevən tɪ Tata Kumwesən. Nəpɪn me in ramokeikei nərmama me səvənhi səməme kamharə ia tɪprənə i, mamokeikei irəha nəpɪn me meste pehe nəpɪn in tremhə irə.

² Ia nəruarəv Iesu mɪne nərmama me səvənhi kamhani pəri nari. Setan rɪnəmri pen raka nətərigien riti ia reri Jutas Iskariot, tɪni Saemon, mə truvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in.

³ Iesu rukurən mə Tata Kumwesən ruvəuvei pen raka narimnari me pam ia rəgin. In rukurən mwi mə fwe kupwən in rəpwəh Kumwesən muvehe, nənə təkwtəkwni in trɪrərɪg mevən mwi tɪ Kumwesən.

⁴ Ro iamɪnhi irə in riskəmter ia kwopun nəha kamhani pəri nari ikɪn, muvehi raka karkahu səvənhi, nənə muvehi tɪnari riti mwi kamərai raka nəpwtɪgien irə, mətoti.

⁵ Mətoti pam, mɪvi pen nui ia nari kamaikuas ia nisui iərmama irə, nənə mɪnamaikuas ia nisui nərmama me səvənhi, nənə mamrai raka nəpwtɪgien ia tɪnari sə in rɪnətoti irə.

⁶ Nəpɪn in ruvehe tɪ Saemon Pita, Pita rɪni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ikuə tikaikuas mwi ia nisuk mi?”

⁷ Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Nəri i iakamo ikreirei təkwtəkwni, mətə kurirə ikɪn tikukurən.”

⁸ Miregi Pita rɪni pen tukwe in mə, “Rekəm. Ko iakəpwəh nəsenien ik ikaikuas ia nisuk mi ia nəpɪn riti.”

Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Mə iapkaikuas mhə ia niram, tukəpwəh nɪniien mwi mə ik iərmama riti səiou.”

⁹ Miregi Saemon Pita rɪni pen tukwe in mə, “Iərimənu. Mə ro iamɪnhi irə, tikəpwəh naikuas əpaien ia nisuk mi, mətə tikaikuas mwi ia tɪpage rəgik mɪ mɪne nukwənek.”

¹⁰ Miregi Iesu rɪni pen tukwe in mə, “Iərmama sə rɪnaru raka traru mwi tɪ nəfe? Nɪpwran rɪnəmher pam raka, mətə nisun mi əpa traməkeikei maikuas mwi ia nirau. Kɪmiaha hiənəmher raka, mətə rɪpko mhə kɪmiaha pam.”

¹¹ Iesu ruvəukurən raka sin ia nirəha truvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in. Ro pen in rɪni ianhi mə, “Rɪpko mhə kɪmiaha pam hiəmher.”

¹² Nəp̄in Iesu raikuas pam ia nisunraha, rarkahu mwi karkahu səvənhi, mevən mwi məkure ia təmwhək̄in, nənə m̄ini pen ti nirəha i mə, “K̄imiaha hiəukurən n̄ipwrai nəri i iako m̄ k̄imiaha?”

¹³ K̄imiaha hiaməkwein iou mə ‘Iahatən’ m̄ine ‘Iərimənu.’ Nənə hiaməni atukwatukw a, ti nəri nə mə n̄ipərhiēnien iou Iahatən sək̄imiaha m̄ine Iərimənu sək̄imiaha.

¹⁴ Ro iam̄inhi irə mə iou iak̄inaikuas ia nisumiaha iam̄inhi, ramasan mə k̄imiaha mwi tihaikuas ia nisumiaha me.

¹⁵ Iou iako noien i mahatən k̄imiaha irə mə k̄imiaha tiho rəmwhen iou iak̄ino m̄ k̄imiaha.

¹⁶ Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə ramo tukwini nari r̄ipkasori mhə ia iamə asori səvənhi. Iərmama sə kamərhi in ti nuvehien nəgkiariien in r̄ipkasori mhə ia iərmama sə ramərhi in.

¹⁷ Təkwtəkwuni nəha k̄imiaha hiəukurən amasan narimnari me i, ro iam̄inhi irə tr̄ini m̄inuə hio iam̄inha irə, k̄imiaha rer̄imiaha tragien.”

Iesu r̄ini irapw mə tukuvei pen in ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in

¹⁸ “Iou iap̄kəgkiari mhə ia k̄imiaha pam. Iakukurən amasan səməme iak̄inərpwi rəgik ia nirəha. Mətə nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan traməkeikei muvehe mukuə. R̄ini mə, ‘Iərmama sə kupwən iarouəni nari k̄imrau min, mətə təkwtəkwuni nəha in ruvəuvehe m̄inəmwəki iou.’

¹⁹ Iou iakani irapw nəri i tukumiaha təkwtəkwuni, nəp̄in rəpwəh ihi nier peheien. Mətə nəp̄in trier pehe irə, nənə k̄imiaha tihəni n̄ipərhiēnien ia nirak mə iou i in i.

²⁰ Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i. Iərmama sə raməsevər ia rer̄in ti iərmama riti səiou sə takərhi pen i rəmwhen mə raməsevər mwi ia rer̄in tukw iou. Nənə iərmama sə raməsevər ia rer̄in tukw iou rəmwhen mə raməsevər mwi ia rer̄in ti Kumwesən sə r̄inərhi pehe iou iakuvehe.”

²¹ Nəp̄in Iesu r̄ini pam nəgkiariien me nəha, r̄iregi rərəha fwe ia rer̄in, m̄ini irapw mə, “Iakani n̄ipərhiēnien tukumiaha i mə k̄imiaha riti truvei pen iou ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki iou.”

²² Nənə nərmama me səvənhi həti pen mhətoni irəha me, mhəreirei mə Iesu rani sin.

²³ Irəha riti Iesu rokeikei p̄ik, in raməkure ipaka ti Iesu.

²⁴ Ro pen Saemon Pita ruini pen kənkəpwə min mə trəres ro Iesu mə iərmama sin nəha in rani.

²⁵ Ro iam̄inhi irə iərmama nəha rəkure pəpən ipaka ti Iesu, mares in mə, “Iərimənu, sin nəha ikani?”

²⁶ M̄iregi Iesu r̄ini mə, “Iərmama sə takəkwsen bred meitesi ia n̄ise nari muvei pen min, iərmama nəha i nəha.” Nənə in ruvehi n̄ipəri bred riti, meitesi ia n̄ise nari, muvei pen m̄ Jutas t̄ini Saemon Iskariot.

²⁷ Nənə Jutas ruvehi bred, təkwtəkwuni a mwi Setan ruvnimwə ia rer̄in.

Nənə Iesu r̄ini pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikuə tiko, iko akwauakw.”

²⁸ Iesu r̄ini nəgkiariien nəha ti Jutas, mətə nərmama me nəha kamhani pəri nari irəha min həreirei mə r̄ini pen ti nəfe.

²⁹ Nepw̄in rer̄inraha r̄irhi mə rosi Iesu r̄iməni pen tukwe in mə trevən muvehi nəmri nəveginien riti uə trevən muvei pen mane nepw̄in m̄ nərmama nautə səvənraha riwən. Rer̄inraha r̄irhi iam̄inhi ti nəri nə mə Jutas ramətui ti tənəripw sə irəha kamhəvai pen mane me səvənraha irə.

³⁰ Ro iam̄nhi irə nəp̄in Jutas ruvehi raka bred, rərər, mier akwauakw a. Ia nəp̄in nəha ruvəpitəv.

Saemon Pita tr̄ini m̄ə r̄ireirei Iesu

³¹ Nəp̄in Jutas ruvəier raka, Iesu r̄ini m̄ə, “Təkwtək̄wuni nəha r̄ino nəp̄in sə tukuvehi utə nəghi Iəm̄əti Iərmama irə, nənə na in truvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Tr̄ini m̄inuə in ruvehi utə nəghi Kumwesən, Kumwesən in mwi truvehi utə in revən marə irau min. In tro təkwtək̄wuni a mwi.

³³ N̄ip̄wnət̄ik me. Ko iapkarə əpwəm̄wis mhə kitaha m̄ kimiaha. Kimiaha tihəpkət̄ui iou, mətə tak̄ini pehe mwi nəgkiariien kuatia a m̄ kimiaha nəha təkwtək̄wuni sə iak̄im̄əni pen m̄ nəm̄ə asori me səvəi nəkur Isrel fwe kupwən. Iak̄im̄əni pen t̄i n̄irəha i m̄ə, ‘Kimiaha ko hiəpkəuvən mhə nəha kwopun iakamevən ik̄in.’

³⁴ Nəgkiariien vi riti takuvei pehe m̄ kimiaha təkwtək̄wuni m̄ə tiho. Kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me. Rəm̄when iou iakokeikei kimiaha ia noien a mwi nəha kimiaha tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me.

³⁵ Tr̄ini m̄inuə kimiaha hiokeikei kimiaha me iam̄nhi irə, nərmama me pam tuhəukurən m̄ə kimiaha nərmama me səiou.”

³⁶ Nənə Saemon Pita rərəs pen in m̄ə, “Iərim̄ənu, tikevən pəku?”

M̄iregi Iesu r̄ini m̄ə, “Kwopun pəku iakamevən ik̄in nəha təkwtək̄wuni, ko ipkukurirə mhə iou mətə kurirə irə tipkukurirə iou.”

³⁷ M̄iregi Pita r̄ini m̄ə, “Iərim̄ənu takəpwəh nukurirəien ik̄ nəha təkwtək̄wuni t̄i nəfə? Iou rer̄ik̄ ragien a m̄ə takemhə tukw ik̄.”

³⁸ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in m̄ə, “Ik̄ini m̄ə rer̄im̄ ragien a m̄ə tikemhə tukw iou? Iakani n̄ip̄ərhienien tukw ik̄ i kurirə r̄əiə rakaka tik̄ini m̄ kahar m̄ə ikreirei iou.”

14

Iesu raməgkiari vivi m̄ nərmama me səvənhi

¹ Nənə Iesu r̄ini pen t̄i n̄irəha i m̄inuə, “Rer̄im̄iaha rəpwəh nəp̄ouien. Kimiaha tihaməkeikei mhəni n̄ip̄ərhienien ia Kumwesən, mhəni mwi n̄ip̄ərhienien ia n̄irak.

² Ia nəkwai nimwə səvəi Tata səiou nəkwən r̄ip̄ik̄. Iak̄inamevən takəpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha. Nəgkiariien i ro n̄ip̄ərhienien. Mə neikuəien ko iakəpwəh n̄iniien tukumiaha.

³ Takevən məpnəpenə ia kwopun riti səkimiaha, məpnəpenə pam nənə m̄irərig pehe mwi m̄ipeki pehe kimiaha ia n̄irak m̄ə kimiaha tiharə ia kwopun iakamarə ik̄in.

⁴ Kwopun nəha iakamevən ik̄in kimiaha hiəuvəukurən raka suatuk səvənhi.”

Iesu in suatuk t̄i nevənien t̄i Tata Kumwesən

⁵ M̄iregi Tomas r̄ini pen tukwe in m̄ə, “Iərim̄ənu. Kimaha iahəreirei kwopun nəha ikamevən ik̄in. Tahəfukurən suatuk ramevən ia kwopun nəha?”

⁶ M̄iregi Iesu r̄ini pen tukwe in m̄ə, “Iou suatuk. Iou n̄ip̄ərhienien. Iou n̄im̄iruien. Iərmama riti ko r̄ip̄kevən atukw mhə t̄i Tata Kumwesən tr̄ini m̄inuə iou iapkuvehi mhə in mevən.

⁷ Tr̄ini m̄inuə kimiaha hiəukurən iou, tihəukurən mwi səiou Tata. Təkwtək̄wuni mamevən hiəuvəukurən raka in, mhənətoni raka in.”

⁸ Miregi Filip rini pen tukwe in mə, “Iərimənu. Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni. Nəri nə in nə kimaha iahokeikei.”

⁹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Filip, iakinərə tui kitaha m kimiaha, mətə ikamreirei ihi iou? Iərmama sə ramətoni iou, ramətoni Tata səiou. Rəfo ikini mə ‘Ahatən ro Tata Kumwesən pwəh kimaha iahətoni’?”

¹⁰ Kwa iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak. Ipkini mhə nɪpərhienien irə uə? Nəgkiariien me i səməme iakani pehe tukumiaha i rɪpko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə Tata Kumwesən ia nirak ramo wok me səvənhi.

¹¹ Ro iamɪnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəni nɪpərhienien ia nirak nəpɪn iakini iamɪnhi irə mɪnuə ‘Iou nə ia Tata Kumwesən, Tata Kumwesən in i ia nirak.’ Mə rekəm tihaməkeikei mhəni nɪpərhienien ia nirak tɪ nəri nə mə hiamətoni wok me i iakamo.

¹² Iakani nɪpərhienien tukumiaha i iərmama sə rani nɪpərhienien ia nirak, in mwi tro wok me i iakamo. Ouəh pərhien in tro wok asori me məpi raka wok me i iakamo tɪ nəri nə mə iakamevən tɪ Tata Kumwesən.

¹³ Nəfe nari kimiaha tihəres ia nəghik, iou tako mə wok me i Tini Kumwesən ramo truvehi utə nəghi Tata səvənhi.

¹⁴ Trini mɪnuə hiəres nari riti miou ia nəghik, iou tako.”

Iesu rini mə traməkeikei mərhi pehe Nənimwɪn Ikinan

¹⁵ “Trini mɪnuə kimiaha hiokeikei iou, tihaməkeikei mho nəgkiariien me səiou.

¹⁶ Nənə takəres Tata Kumwesən, nənə in truvei pehe Iasitu riti mwi m kimiaha in trarə rerɪn kimiaha mɪn.

¹⁷ Iasitu nə in nə Nənimwɪn nə nukune nɪpərhienien. Nərmama səvəi tɪprənə i ko həpkuvehi mhə Nənimwɪn nə tɪ nəri nə mə irəha həpkətoni mhə, mhəreirei in. Mətə kimiaha hiəukurən in, tɪ nəri nə mə in ramarə kimiaha mɪn nənə trɪpkarə ia rerɪmiaha.

¹⁸ Iou tapkəpwəh mhə kimiaha rəmwhen ia nəkwərhakwərha kemhə təni irəha. Takrərig mwi tukumiaha.

¹⁹ Trɪpko mhə tui nərmama səvəi tɪprənə i tuhəpkətoni mhə iou, mətə kimiaha tihətoni iou. Nənə tɪ nəri nə mə iou iakamɪru, kimiaha mwi tihəmɪru.

²⁰ Tro nəpɪn səvəi narimnari me i, nənə kimiaha tihəukurən mə iou nə ia Tata səiou, kimiaha i ia nirak, nənə iou nə ia kimiaha.

²¹ Iərmama sə ruvəregi raka nəgkiariien me səiou, trini mɪnuə ramo nəgkiariien me nəha, in nəha iərmama sə rokeikei pərhien iou. Iərmama sə rokeikei pərhien iou iamɪnhi irə, səiou Tata trokeikei in, nənə iou mwi takokeikei in, mo pui pen iou mɪn.”

²² Miregi Jutas (rɪpko mhə Jutas Iskariot) rəres pen Iesu i mə, “Iərimənu. Tikəfo mo pui ik m kimaha əpa, mətə tikəpwəh no puien ik m nərmama səvəi tɪprənə?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Trini mɪnuə iərmama riti rokeikei iou, in tro nəgkiariien səiou, nənə səiou Tata trokeikei in, kimrau Tata səiou tarouvehe tukwe, iarauo rukwənu səkimrau mhararə kimrahar mɪn.

²⁴ Iərmama sə rəpwəh nokeikeiien iou, in trəpwəh noien nəgkiariien me səiou. Nəgkiariien i sə hiamregi rɪpko mhə nəgkiariien atukw səiou, mətə in i nəgkiariien səvəi Tata Kumwesən sə rɪnərhi pehe iou iakuvehe.

14:9: Jon 12:45, Kol 1:15, Hip 1:3 **14:10:** Jon 12:49, 14:24 **14:11:** Jon 10:38, 14:20 **14:12:** Mak 16:19-20 **14:13:** Mat 7:7, Jon 15:16 **14:15:** Jon 15:10, 1Jon 5:3 **14:16:** Jon 14:26, 15:26, Jon 16:7
14:17: Mat 10:20, Jon 16:13, Rom 8:26 **14:18:** Jon 14:3 **14:19:** Jon 16:16 **14:20:** Jon 17:21-23
14:21: Jon 15:10, 16:27 **14:22:** Wok Me 10:41-42 **14:23:** Mat 18:20, Jon 13:34, 2Kor 6:16, Efes 3:17
14:24: Jon 7:16

²⁵ Narimnari me i iakani irapw tukumiaha i nəpɪn iakamarə ihi kɪtaha m kɪmiaha.

²⁶ Mətə Nənɪmwɪn Ikinan i in Iasitu sə Tata Kumwesən trərhi pehe i ia nəghik, in trahatən kɪmiaha ia narimnari me pam. In tro rerimiaha ramrhi narimnari me i iakani pehe tukumiaha mə kɪmiaha tihəpwəh nenouenouien irə.

²⁷ Na takəpwəh kɪmiaha, mətə iakəmri nəmərɪnuien tramarə tukumiaha. Nəmərɪnuien i səiou sə iakauvei pehe rɪpkəmwhen mhə ia nəmərɪnuien sə nərmama səvəi tɪprənə i tuhəuvei pehe. Rerimiaha rəpwəh nəpouien, məpwəh nehekɪrien.

²⁸ Kɪmiaha hiəuvəregi raka nəgkɪariien səiou. Iakɪməni pehe tukumiaha i mə, 'Iou tapkəpwəh kɪmiaha, mətə kurirə takrərɪg pehe tukumiaha.' Trɪni mɪnuə hiəkeikei pərhiən iou, nənə rerimiaha tragien a mə tihətoni iou iakamevən tɪ Tata Kumwesən, tɪ nəri nə mə in rasori məpi raka iou.

²⁹ Iou iakani pehe raka narimnari me i tukumiaha nəha təkwtəkɪwuni kurirə həier pehe, ro iamɪnhi nəpɪn həier pehe tihəni nɪpərhiənien ia nirak.

³⁰ Ko iapkəgkɪari əpwəmɪs mhə m kɪmiaha nəha təkwtəkɪwuni tɪ nəri nə mə Setan i iərɪmənu səvəi tɪprənə i rɪnauvehe. In rɪpkasori mhə ia nirak,

³¹ mətə nərmama səvəi tɪprənə i tuhaməkeikei mhəukurən mə iakəkeikei Tata Kumwesən ro pen iakamesi pen atukwatukw nəfe nəgkɪariien sə in rɪməni pehe tukw iou i mə tako. Həuvehe pwəh saraka ia kwopun i."

15

Nukune nei pərhiən mine rəgrəgɪn me

¹ "Iou iakəmwhen ia nukune nei nəha krep sə ro nɪpərhiənien i. Səiou Tata in rəmwhen ia iərmama sə raməpərhi nei nəha. ² Rəgi nei me pam səməme həpkukuə mhə in ramərai raka irəha. Rəgi nei me pam səməme kamhəukuə in raməpərhi amasan mə trukua kwənkwan rɪpɪk mwi.

³ Kɪmiaha hiəmwhen ia rɪgi nei nəha, nənə iakɪnəpərhi raka kɪmiaha ia nəgkɪariien me səməme iakani pehe tukumiaha.

⁴ Tihəpwit əknekɪn ia nirak, nənə iou takəpwit əknekɪn ia kɪmiaha. Rɪgi nei ko rəpwəh nukuəien trɪni mɪnuə rɪpkərəer əknekɪn mhə ia nɪpren. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nɪmɪruien səkɪmiaha ko rɪpkukuə mhə kwənkwan trɪni mɪnuə hiəpwəh nəpwit əknekɪnien ia nirak.

⁵ Iou i, iou nukune nei nəha krep. Kɪmiaha nə rəgrəgɪn me. Iərmama sə rəpwit əknekɪn ia nirak, nənə iakəpwit əknekɪn irə, iərmama i in trukua kwənkwan me rɪpɪk. Mətə kɪmiaha ko hiəpko mhə nari riti trɪni mɪnuə hiəpkəpwit əknekɪn mhə ia nirak.

⁶ Iərmama sə rɪpkəpwit əknekɪn mhə ia nirak in rəmwhen ia rɪgi nei riti sə kɪnərai raka ruvɪmhə. Rɪgi nei me səməme həuvəmhiə iamɪnhi, tukɪpeki irəha kərki pen irəha ia napw.

⁷ Trɪni mɪnuə hiəpwit əknekɪn ia nirak, nənə nəgkɪariien me səiou ramarə ia rerimiaha, nəfe hiəkeikei, hiəukurən nəresien, nənə tuko m kɪmiaha.

⁸ Nɪmɪruien səkɪmiaha traməkeikei mukuə kwənkwan me rɪpɪk. Nərmama me tuhətoni mhəukurən mə pərhiən kɪmiaha i nərmama me səiou. Ia noien nəha tihəuvehi utə nəghi Tata səiou.

⁹ Iakəkeikei kɪmiaha rəmwhen Tata Kumwesən rokeikei iou. Həpwit əknekɪn ia nokeikeiien səiou.

14:26: Jon 14:16 **14:27:** Jon 14:1, 16:33, Fil 4:7 **14:28:** Jon 14:3, 16:28, Jon 20:17, Luk 24:52
14:29: Jon 13:19 **14:30:** Jon 12:31, 16:11, Efes 2:2 **14:31:** Jon 10:18, 12:49, Mat 26:46 **15:2:** Mat 3:10 **15:3:** Jon 13:10 **15:4:** Jon 6:56 **15:5:** Jon 15:16, 2Kor 3:5 **15:6:** Mat 7:19, 13:42 **15:7:** Mat 7:7 **15:8:** Mat 5:16

¹⁰ Trīni minuə hiamō nēgkariien me sēiou, nənə tihəpwit əknekīn ia nokeikeiien sēiou, rəmwhen iou iakino nēgkariien me səvəi Tata sēiou maməpwit əknekīn ia nokeikeiien səvənhi.

¹¹ Iakani irapw narimnari me i tukumiaha mə rerimiahā tramagien rəmwhen iou rerik ramagien, nənə nagienien i səkimiāha trasori pīk.

¹² Nēgkariien sēiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamīnhi irə: Hokeikei kīmiāha me rəmwhen iou iakokeikei kīmiāha.

¹³ Samarə iərmama riti rəsēni kousi əpune in mə nemhāien səvənhi truvehimīru in me nepwīn hiəukurən mə nokeikeiien riti mwi riwən rasori mēpi raka nokeikeiien nəha.

¹⁴ Trīni minuə hiamō narimnari me i iakani pehe tukumiaha, ramahātən mə iou me nepwīn nə kīmiāha.

¹⁵ Iou tapkəkwein mhə mwi kīmiāha mə iotukwininari me sēiou ti nəri nə mə iotukwininari rīreirei narimnari me səməme iəmə asori səvənhi ramo. Mətə təkwtəkwni nəha takəkwein kīmiāha mə iou me nepwīn ti nəri nə mə narimnari me pam səməme iakīməregi sēiou Tata ramīni iakuvəni pehe raka tukumiaha.

¹⁶ Kīmiāha hiəpkukupwən mhə mhərpwi rəgimiahā ia nirak, mətə iou iakukupwən mərpwi rəgik ia kīmiāha, muvehi utə kīmiāha mə tihəvən nīmīruien səkimiāha trukūə rəmwhen ia nei, nənə kwənkwiāmiāha trarə. Ro iamīnhi irə trīni minuə hiəres nari riti m Tata Kumwesən ia nēghik, nənə in truvei pehe m kīmiāha.

¹⁷ Nēgkariien sēiou sə iakani pehe tukumiaha i mə tiho ro iamīnhi irə: Hokeikei kīmiāha me.”

Nərmama səvəi tīprənə tuhəmwəki nərmama me səvəi Iesu

¹⁸ “Trīni minuə nərmama səvəi tīprənə i kamhəmwəki kīmiāha, rerimiahā trīrhi mə fwe kupwən irəha hənəməmwəki mwi iou.

¹⁹ Trīni minuə kīmiāha nərmama səvəi tīprənə i, irəha tuhokeikei kīmiāha ti nəri nə mə kīmiāha nərmama me səvənraha. Mətə rīpko mhə kīmiāha nərmama səvəi tīprənə i. Iou iakīnərpwi rəgik ia kīmiāha mə kīmiāha tiharaka ia nərmama səvəi tīprənə i. Ro iamīnhi irə nərmama səvəi tīprənə i kamhəmwəki kīmiāha.

²⁰ Rerimiahā trīrhi nēgkariien i iakuvəni raka tukumiaha i mə, ‘Iərmama sə ramo tukwini nari rīpkasori mhə ia iəmə asori səvənhi.’ Irəha hənometə iou, ro iamīnhi irə hiəukurən mə tuhometə mwi kīmiāha. Irəha hənəpwəh noien nēgkariien me sēiou, ro iamīnhi irə hiəukurən mə tuhəpwəh mwi noien nēgkariien me səkimiāha.

²¹ Nərmama me səvəi tīprənə i tuho narimnari me i ia kīmiāha ti nəri nə mə kīmiāha i nərmama me sēiou. Irəha tuhometə kīmiāha ti nəri nə mə hərəirei Iəmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe.

²² Trīni minuə iakəpwəh nuveheien mēgkari mīnraha, nərəhāien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni nəha iakuvəuvehe raka, ko həkəkəkwafə mhə noien ərəha səvənraha.

²³ Iərmama sə raməmwəki iou, in raməmwəki mwi sēiou Tata.

²⁴ Iakino narimnari me i ia nənimenraha, narimnari me sə iərməpə riti ko rīpko mhə. Trīni minuə iapko mhə iamīnhi nərəhāien səvənraha triwən. Mətə təkwtəkwni irəha hənətə raka iou, mamhəmwəki kīmrau Tata sēiou.

²⁵ Mətə nəgkiariien i kimərai pen ia Loa səvənraha traməkeikei muvehe mukuə. Rini iamihhi irə mə, 'Iou iapko mhə nari riti ia nirəha, mətə irəha həmwəki iou.'

²⁶ Iasitu riti nəha ikin Tata Kumwesən truvei pehe iou takərhi pehe i tukumiaha. Iasitu nəha in nə Nənimwīn nə nukune nīpərhiēnien sə ramier ia Tata Kumwesən. Nəpīn truvehe, trərer irapw mægkiari ia nirak.

²⁷ Nənə kimiaha mwi tihaməkeikei mhərer irapw mhəgkiari ia nirak, ti nəri nə kitaha miou sənərə fwe ia nukune wok səiou muvehe meste pehe təkwtəkwuni."

16

¹ "Iakani pehe narimnari me i tukumiaha mə nahatətəien səkimiaha trəpwəh nīmweiiēn.

² Irəha tuhəpkərhi irapw kimiaha ia nimwəfwaki me səvənraha. Pərhiēn nəpīn nəha ikin rauvehe, nəpīn nərmama tuhousi əpune kimiaha rerīnraha rīrhi mə kamho wok amasan riti səvəi Kumwesən.

³ Irəha tuho noien me nəha ti nəri nə mə hərəirei Tata səiou mhəreirei mwi iou.

⁴ Mətə iou iakukupwən mīni pehe narimnari me i tukumiaha mə nəpīn tuko narimnari me i ia kimiaha nənə rerīmiaha trīrhi mə iakuvəni pehe raka tukumiaha. Iou iapkini pehe mhə narimnari me i tukumiaha fwe kupwən ti nəri nə mə iakinamarə kitaha m kimiaha."

Narimnari me Nənimwīn Ikinan truvehe mo

⁵ "Təkwtəkwuni nəha iakinamevən ti ləmə sə rīnərhi pehe iou iakuvehe, mətə kimiaha riti rīpkəres mhə iou mə, 'Ikamevən pəku?'

⁶ Ti nəri nə mə iakani pehe narimnari me i tukumiaha, rerīmiaha rəmīsə pīk.

⁷ Mətə iakani nīpərhiēnien tukumiaha i ramasan pīk tukumiaha mə takevən. Trīni mīnuə iapkevən mhə, nənə Iasitu trīpkuvehe mhə tukumiaha. Mətə trīni mīnuə iakevən, nənə takərhi pehe in ruvehe tukumiaha.

⁸ Nənə nəpīn in truvehe, tro pui nərmama səvəi tīprənə i hətə sas narimnari me ia nīkaren səvəi noien ərəha, noien atukwatukw, mīne nərpwīnien noien ərəha.

⁹ In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nīkaren səvəi noien ərəha ti nəri nə mə irəha həpwəh nīniēn nīpərhiēnien ia nirak.

¹⁰ In tro pui irəha hətə sas narimnari ia nīkaren səvəi noien atukwatukw, ti nəri nə mə iakamevən ti Tata Kumwesən, nənə kimiaha tihəpkətə mhə mwi iou.

¹¹ In tro pui irəha hətə sas narimnari me ia nīkaren səvəi nərpwīnien noien ərəha ti nəri nə mə Setan sə ramərīmənu ia tīprənə i, Kumwesən ruvəni raka mə trərpwīn noien ərəha səvənhi.

¹² Narimnari me rīpīk mwi nəha ikin takini pehe tukumiaha. Mətə ko hīpkregi pam mhə nəha təkwtəkwuni.

¹³ Nəpīn Nənimwīn i in nukune nīpərhiēnien truvehe, in triri pen kimiaha ia nīpərhiēnien me pam. In ko rīpkini atukw a mhə nəgkiariien səvənhi, mətə nəfe nəgkiariien in rīregi in trīni. Nənə in trīni irapw tukumiaha narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

¹⁴ In truvehi nəfe səiou iakuvei pen min, nənə mīni irapw tukumiaha i. Ia noien nəha in truvehi utə nəghīk.

¹⁵ Narimnari me pam sǝvǝi Tata Kumwesǝn, irǝha narimnari me sǝiou. Ro pen iakani nǝgkiariien i mǝ, 'In truvehi nǝfe sǝiou iakuvei pen min, nǝnǝ mani irapw tukumiaha i.'

¹⁶ Tripko mhǝ tui hiǝpwǝh nǝtoniien iou, kurirǝ irǝ tripko mhǝ tui nǝnǝ hiǝtoni mwi iou."

¹⁷ Iesu rini nǝgkiariien nǝha nǝnǝ nǝrmama nepwin sǝvǝnhi kamhǝres irǝha me i mǝ, "Nǝgkiariien nǝha nipwran rǝfo irǝ? In rini pehe tukutaha i mǝ tripko mhǝ tui sǝpwǝh nǝtoniien in, kurirǝ irǝ tripko mhǝ tui nǝnǝ sǝtoni mwi in. In rini mwi mǝ, 'ti nǝri nǝ mǝ iakamevǝn ti Tata Kumwesǝn.' "

¹⁸ Ro iaminihi irǝ irǝha kamhǝni mǝ, "Nǝgkiariien i 'tripko mhǝ tui,' nipwran rǝfo irǝ? Kitaha sǝreirei nǝfe nǝha in ramǝgkiari irǝ."

¹⁹ Iesu ruvǝukurǝn raka mǝ irǝha hokeikei mǝ tuhǝres in nari riti, ro pen in rini pen ti nirǝha i mǝ, "Rǝfo? Iou iakimǝni mǝ, 'Tripko mhǝ tui hiǝpwǝh nǝtoniien iou, kurirǝ irǝ tripko mhǝ tui nǝnǝ hiǝtoni mwi iou.' ?Hiamǝres kimiaha me ti nipwrai nǝgkiariien i?

²⁰ Iakani nipǝrhienien tukumiaha i mǝ kimiaha tihǝregi rǝrǝha mhasǝk, mǝtǝ nǝrmama sǝvǝi tiprǝnǝ i tuhagien. Kimiaha tihǝregi rǝrǝha anan, mǝtǝ nǝmisǝien sǝkimiaha truvsihi pehe ia nagienien.

²¹ Nǝpin pran sǝ ripǝmpǝm nǝpin sǝvǝnhi rukwakwa mǝ trǝrhi tini, in trǝregi rǝrǝha ti nǝri nǝ mǝ rino nǝpin sǝvǝnhi mǝ trǝregi nǝmisǝien ia nipwran. Mǝtǝ kurirǝ nǝpin tini rinǝtui, nǝnǝ in renouenou ia nǝmisǝien nǝha. In rerin ramagien pik, ti nǝri nǝ mǝ tini rinǝtui pehe ia tiprǝnǝ i.

²² Noien nǝha rǝmwhen a ia kimiaha. Tǝkwtǝkwuni nǝha rerimiahā rǝmisǝ, mǝtǝ kurirǝ irǝ iou takǝtoni mwi kimiaha, nǝnǝ rerimiahā tragien. Iǝrmama riti ko ripko mhǝ mwi rerimiahā rǝpou.

²³ Ia nǝpin nǝha sǝ truvehe, tihǝpkǝres mhǝ mwi nari riti miou. Iakani nipǝrhienien tukumiaha i trini minuǝ hiǝres Tata Kumwesǝn nari riti ia nǝghik, in truvei pehe m kimiaha.

²⁴ Meste pehe tǝkwtǝkwuni hiǝpkǝres mhǝ Tata Kumwesǝn nari riti ia nǝghik. Ramasan mǝ hiǝres. In truvei pehe nǝfe nari hiamǝres i mǝ rerimiahā tragien.

²⁵ Iou iakani narimnari me i tukumiaha ia nusipekinien me. Mǝtǝ nǝpin nǝha ikin sǝ truvehe iou takǝpwǝh mwi nǝgkiariien m kimiaha ia nusipekinien me, mǝtǝ takǝgkiari ia Tata Kumwesǝn m kimiaha ia noien riti sǝ kimiaha tihǝukurǝn amasan in.

²⁶ Ia nǝpin nǝha kimiaha tihǝres ia nǝghik. Hǝregi ro nǝgkiariien i sǝ iakani pehe tukumiaha. Iapkini mhǝ iaminihi irǝ mǝ iou takǝgkiari m Tata Kumwesǝn mǝres tukwini sǝkimiaha.

²⁷ Rekǝm. Kwa Tata Kumwesǝn in rokeikei kimiaha ti nǝri nǝ mǝ kimiaha hiokeikei iou, nǝnǝ mamhǝni nipǝrhienien mǝ iakuku pen tukwe in.

²⁸ Pǝrhien iakuku pen ti Tata Kumwesǝn muvehe ia tiprǝnǝ i. Nǝnǝ tǝkwtǝkwuni takǝpwǝh tiprǝnǝ i mirǝrig mevǝn ti Tata Kumwesǝn."

²⁹ Mǝregi nǝrmama me sǝvǝnhi hǝni mǝ, "Tǝkwtǝkwuni ipkusipekin mhǝ. Ikani atukwatukw a tukumaha.

³⁰ Tǝkwtǝkwuni kimaha iahǝukurǝn mǝ ik ikukurǝn pam narimnari me. Iǝrmama riti trǝres pehe nǝresien riti tukw ik ti nǝfe? Kurirǝ in rǝres ik i, mǝtǝ ikuvǝukurǝn raka nǝtǝrigien sǝvǝnhi. Nǝri i ro kimaha iahǝni nipǝrhienien mǝ ikuku pen ti Kumwesǝn."

³¹ Mǝregi Iesu rini pen ti nirǝha mǝ, "Kimiaha hiǝni nipǝrhienien ia nirak nǝha tǝkwtǝkwuni?"

³² Hæregi ro, næþin naha rauvehe, ruvæuvehe raka, næþin sæ nærmama tuhærpwi kimiaha iræ, hiaiu kirkiiri pam, mhæuvæn kuatia kuatia imwæmiaha me, mhæpwæh æpa iou. Mætæ ko iapkavæn æpa mhæ ti næri næ mæ kimrau sæiou Tata.

³³ Iakuvæni raka narimnari me i tukumiaha mæ in i ia nirak tihæuvehi næmærinuien. Ia tiprænæ i tuko næmisæien m kimiaha, mætæ tihæpwæh nehekïrien, iou iakuvæuvehi irapw raka nïskaiien sævæi tiprænæ i.”

17

Iesu ramæfwaki ti in atukw

¹ Iesu rini pam nægkariien me i, mækwætæ ia nimagouagou, mini mæ, “Tata, næþin sæiou ruvæuvehe raka. Uvehi utæ næghi nærim mæ in mwi truvehi utæ næghim.

² Ikimæuvehi pen nasoriien min mæ trærimænu ia nærmama me pam, nænæ muvei pen nimiruien rerin m sæmæme ik ikimæuvehi pen iræha min.

³ Nænæ nimiruien rerin i nipwran mæ nærmama tuhæukuræn ik Kumwesæn æpa pærhien, mhæukuræn mwi Iesu Kristo sæ ikinærhi pehe i.

⁴ Iou iakuvæuvehi utæ raka næghim ia tiprænæ i, mo pam wok sæ ikuvei pehe miou mæ tako.

⁵ Nænæ tækwætækwuni, Tata, uvehi utæ iou iakuvehe maræ krau mik. Uvei pehe nasoriien miou ræmwhen ia sæ iakinæuvehi kupwæn krau mik næþin tiprænæ ramiwæn ihi.

Iesu ramæfwaki ti nærmama me sævænhi

⁶ Nærmama me i sæmæme hænaraka ia nærmama sævæi tiprænæ, ikuvei pehe iræha miou, iou iakino pui pen raka næghim minraha. Kupwæn iræha sæim. Ikuvei pehe iræha miou, nænæ iræha hæno nægkariien sæim.

⁷ Tækwætækwuni naha, iræha hæukuræn mæ narimnari me pam sæmæme ikuvei pehe miou kamhæuku pehe tukw ik.

⁸ Nægkariien me sæmæme ikimæni pehe tukw iou i, iou iakuvæni pen raka ti niræha, nænæ iræha hæuvehi. Iræha hæukuræn mæ iakimæuku pehe pærhien tukw ik, nænæ hæni nipærhienien mæ ik ikinærhi pehe iou.

⁹ Iou iakamæfwaki ti niræha. Iapkæfwaki mhæ ti nærmama me sævæi tiprænæ, mætæ iakamæfwaki ti nærmama me naha sæmæme ikimæuvehi pehe iræha miou, ti næri næ mæ iræha nærmama me sæim.

¹⁰ Nærmama me sæiou iræha pam næ sæim. Nærmama me sæim iræha pam næ sæiou. Nænæ iræha hæuvæuvehe raka mamhæuvehi utæ næghik.

¹¹ Tripko mhæ tui iakæpwæh naræien ia tiprænæ i, mauvehe tukw ik, mætæ nærmama me i tuhamaræ ia tiprænæ i. Tata Ikinan, tikætui amasan ti niræha ia næghim, næhag sæ ikimæsegi pehe miou. Tiko iaminihi iræ mæ iræha tuhæuvehe mho kuatia ræmwhen krau krauo kuatia.

¹² Næþin iakinamaræ kimaha minraha iakamætui amasan ti niræha ia næghim, næhag sæ ikimæsegi pehe miou. Iou iakinærer tukuahag ti niræha, nænæ iræha riti ræpwæh nærueiien. Iærmama kuatia a ia niræha ræuei, in naha iærmama sæ tukouraha in mæ nægkariien ia Nækukuæ Ikinan truvehe mukuæ.

¹³ Tækwætækwuni iakinæuvehe tukw ik, mætæ iakamini nægkariien me i næþin iakamaræ ihi ia tiprænæ mæ iræha mwi rerinraha tragien ræmwhen ia iou rerik ramagien.

¹⁴ Iou iakuvəuvei pen raka nəgkiariien səim mınraha. Ro iamınhi irə nərmama səvəi tıprənə kamhəmwəki irəha, ti nəri nə mə rıpkə mhə irəha nərmama səvəi tıprənə rəmwhen a ia iou rıpkə mhə iou iərmama səvəi tıprənə.

¹⁵ Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka irəha ia tıprənə i, mətə iakokeikei mə tikərpınhə iəremhə ərəha nəha Setan mə in trəpwəh nevənien mouraha irəha.

¹⁶ Rıpkə mhə irəha nərmama səvəi tıprənə rəmwhen a ia iou rıpkə mhə iou iərmama səvəi tıprənə.

¹⁷ Tiko nəgkiariien səim kani mə nıpərhienien rəpərhi irəha pwəh həuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan səim.

¹⁸ Ik ikınərhi pehe iou iakuvehe ia tıprənə i. Ia noien nəha iakərhi pen irəha həuvən ia tənəmtənə me.

¹⁹ Iakuvei pehe nımıruien pam səiou mik mə takasitu ia nərmama me i. Iakuə irəha mwi tuhəuvehe mhəmher, mho nərmama ikinan pərhiən səim.”

Iesu raməfwaki ti nərmama me səməme tuhəni nıpərhienien irə

²⁰ “Iapkəfwaki əpa mhə ti nərmama me i, mətə iakaməfwaki mwi ti nərmama səməme tuhəregi nəvisaiuen səvənraha, nənə hərəgi həni nıpərhienien ia nirak tukwe.

²¹ Tata iakəfwaki mə irəha pam tuhəuvehe mho kuatia rəmwhen a ia krau, ik ia nirak iou ia niram. Iakəfwaki mə irəha tuhəuvehe mho kuatia a kıtaha mik mə nərmama səvəi tıprənə tuhəni nıpərhienien mə ik ikınərhi pehe iou.

²² Nasoriien i sə ikıməuvehi pehe miou iakauvei pen mınraha mə irəha tuhəuvehe mho kuatia rəmwhen krau kuatia

²³ iou ia nırəha ik ia nirak. Iakuə irəha tuhəuvehe mho kuatia ia narımınari me pam mə nərmama me səvəi tıprənə tuhətoni mhəukurən mə ik ikınərhi pehe iou, mhəukurən mwi mə ikokeikei nərmama me i səiou rəmwhen ikokeikei iou.

²⁴ Tata iakokeikei mə nərmama me i səməme ikıməuvehi pehe miou irəha mwi tuharə kımaha mınraha ia kwopun iakamevən ikın. Iakokeikei mə irəha tuhətoni nasoriien səiou sə ikıməuvehi pehe miou ti nəri nə mə ikınokeikei iou nəpın tıprənə ramiwən ihi.

²⁵ Tata noien səim ratukwatukw. Nıpərhienien nərmama səvəi tıprənə i hərərei ik, mətə iou iakukurən ik. Nənə nərmama me i səiou həukurən mə ik ikınərhi pehe iou.

²⁶ Iou iakıno pui pen nəghım mınraha, nənə takarıpın mamə pui pen nəghım iamınhi irə mə nokeikeiien i sə ikınokeikei iou irə tramarə ia nırəha, nənə iou mwi ia nırəha.”

18

Kəkwətəmhirı Iesu

¹ Iesu rını pam nəgkiariien me nəha, mier irəha nərmama me səvənhi, mhəuvən mhəpi sımwin ia nəkwətənə nəha nəghın nə Ketron. Nəkwai nımai riti nəha ikın. Iesu mınə nərmama me səvənhi həuvən pen fwe ia rerın.

² Jutas, iamə nəha ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama səməme kamhəmwəki in, in mwi rukurən kwopun nəha, ti nəri nə mə nəpın me rıpık Iesu mınə nərmama me səvənhi hənəmousəsımwin irəha me ikın.

³ Ro iamınhi irə Jutas riri naruagən me nepwin səvəi nəkur Rom mınə nərmama me nepwin səməme pris asori me mınə Farisi me hərhi pen irəha. In riri irəha həuvən ia nəkwai nımai nəha, mhəuvehi kwənhiə me mınə nuksepək mınə narımınari me səvəi naruagənien.

17:14: Jon 15:19

17:15: Mat 6:13, 2Tes 3:3, 1Jon 5:18

17:18: Jon 20:21

17:19: Hip 10:10

17:21: Jon 4:11, Kal 3:28

17:22: Wok Me 4:32

17:24: Jon 12:26, 17:5

17:25: Jon 8:55

18:1:

Mat 26:36

18:2: Luk 21:37

18:3: Jon 7:45

⁴ Iesu ruvækuræn raka narimnari me pam sə tuko irə. Ro pen raraka ia nərmama me səvənhi mevən, mīni pen ti nirəha i mə, “Kimiaha hiamətui sin?”

⁵ Miregi irəha həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

Miregi Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i.” (Jutas iəmə sə ruvei pen Iesu ia rəgi nərmama me i kamhəmwəki in kamhərer irəha mīnraha.)

⁶ Nəpīn Iesu rini pen ti nirəha i mə, “Iou i in i,” irəha havən təkutanraha mhəmwei irapw ia tīprənə.

⁷ Nənə Iesu rəres mwi irəha mə, “Kimiaha hiamətui sin?”

Miregi həni mə, “Iesu iəmə Nasaret.”

⁸ Miregi Iesu rini mə, “Iakuvəni raka tukumiaha i mə iou i in i. Mətə mə hiamətui iou, ramasan mə hiəpwəh nərmama me i səiou me pwəh hərərig mhəuvən imwənraha me.”

⁹ In rini iamīnhi irə mə nəgkiariien i sə in rīməni kupwən truvehe mukuə. “Tata. Iapkatə wau mhə ia nirəha riti sə ikiməuvehi pehe miou.”

¹⁰ Saemon Pita səvənhi riti nau səvəi naruagənien. In reivi nau nəha, mərai iərmama riti sə ramo tukwini nari m pris asori anan, mərai raka nifregin mwatuk. (Iotukwininari nəha nəghin nə Malkas.)

¹¹ Mətə Iesu rini pen ti Pita i mə, “Ərpwi pen nau səim ia təmwhekin. Iou takaməkeikei miregi nəmisəien i rəmwəhen ia kap riti sə Tata Kumwesən ruvei pehe miou mə takənimwi.”

Iesu rərer ia nəmri pris asori anan nəghin nə Anas

¹² Nənə naruagən me səvəi nəkur Rom mine nəmə asori me səvənraha mine iotukwininari me səvəi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həkwətəmhiri Iesu, mhərihi tərini,

¹³ mhəkupwən mhəri in mhəuvən ti Anas. Irəha həiri pen in ti Anas ti nəri nə mə Anas in kaka səvəi Kaeafas, iəmə sə rauvehi wok səvəi pris asori anan ia nuk nəha.

¹⁴ Kaeafas in iəmə nəha rīməni pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mīnuə ko iərmama kuatia remhə ti nəkur Isrel ramasan məpi raka kousi əpune nərmama həpik.

Saemon Pita rini mə in rīreirei Iesu

¹⁵ Saemon Pita rukurirə Iesu. Iərmama riti mwi səvəi Iesu rukurirə mwi. Pris asori anan rukurən iəmə nəha mo pen kəsəni in rukurirə ia Iesu rouuvnimwə pehe ia nīkare nimwə səvəi pris asori anan.

¹⁶ Mətə Pita ramərer a fwe iruə ia kwəruə. Ro iamīnhi irə iərmama nəha səvəi Iesu pris asori anan rukurən in rier mwi mevən iruə, məgkiari m pran sə ramərer tukuahag ia kwəruə mə trəsəni Pita pwəh ruvnimwə pehe.

¹⁷ Prən sə ramərer tukuahag ia kwəruə rini pen ti Pita i mə, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi Pita rini mə, “Rekəm. Ripko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

¹⁸ Nəpīn nə nəpīn səvəi nəkwieiiien. Ro pen slef me mine iotukwininari me həkwwənen napw, mamhərer kuraukurau irə, mamhərihpw. Pita revən mərər irəha mīnraha, mamərihpw mwi.

Pris asori rəres Iesu nəresien me nepwīn

¹⁹ Nənə pris asori anan raməres Iesu nəresien me nepwīn ia nīkaren səvəi nərmama me səvənhi mine nəgkiariien sə in ramahatən irəha irə.

²⁰ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Iou iakiməni irapw nəgkiariien me səiou ia nəmri nərmama me pam. Ia nəpīn me iakamahatən irəha ia nəkwai nimwəfwaki me mine ia nimwə səvəi Kumwesən, kwopun mi nəha nəkur

Isrel me kamhousəsimwɪn irəha me ikɪn. Iapkiɪni mhə nəgkiariien səiou ia kwopun afafa.

²¹ Rəfo ikaməres pehe miou? Ramasam mə tikəres pen səməme nəha sə həuvəregi raka iou mə nəfe iakiməni pen ti nirəha i. Irəha həukurən nəfe iakiməni.”

²² Nəpɪn Iesu rini nəgkiariien me i, iotukwininari riti səvəi pris asori anan ramərer ipaka tukwe rəpwi nənimen, mɪni mə, “Rəfo ikaməgkiari skai mɪne pris asori anan iamɪnhi?”

²³ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Mə nəgkiariien i iakini rɪpkatukwatukw mhə, ni irapw kwopun nəha iakəfwəkour ikɪn. Mətə mə nəgkiariien i iakini ratukwatukw a ikəpwi iou ti nəfe?”

²⁴ Nənə Anas rərhi pen Iesu revən ti pris asori anan Kaeafas. Kɪpkɪfi raka mhə nəkwus sə kɪnərihi tərini rəgɪn mi irə.

Pita rini mwi mə in rɪreirei Iesu

²⁵ Saemon Pita ramərer ihi ia nɪkare napw mamərhiəpw. Ro iamɪnhi irə irəha həni pen tukwe in mə, “Ik mwi iərmama riti səvəi iəmə nəha uə rekəm?”

Miregi in rini mə, “Rekəm. Rɪpko mhə iou iərmama riti səvənhi.”

²⁶ Nərmama me nəha səməme kamho tukwini nari m pris asori anan irəha anan riti ia kwənəkwas sə Pita rərari raka nɪfregɪn rəres mə, “Iakɪnətoni ik kɪmirau iəmə nəha ia nɪmei nəmhien uə rekəm?”

²⁷ Miregi Pita rini mwi mə, “Rekəm. Rɪpko mhə iou.” Təkwtəkwi a mwi rəiə rakaka.

Iesu rərer ia nəmri Paelat

²⁸ Ia nəpnəpɪn anan, nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həiri Iesu, mhəier ia nimwə səvəi Kaeafas, mhəuvən ia nimwə səvəi Paelat. (Paelat in iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia. Nimwə səvənhi nəghɪn nə mə Praetoream.) Irəha atukwatukw həpkuvnimwə mhə kamo həuvehe mhəmkemɪk ia nɪkaren səvəi nəfwakɪien səvənraha, nənə mhəpwəh nanien nəveginien nəha Pasova.

²⁹ Ro iamɪnhi irə Paelat rier irapw iruə mə trətə irəha, mɪni mə, “Nəfe i noien ərəha iəmə i ro kɪmiaha hiamərpwi tukwe?”

³⁰ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Rɪpkamo iəmə i rɪpko mhə noien ərəha riti, ko kɪmiaha iahəpkuvehi mhə in mhəuvehe tukw ik.”

³¹ Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Ramasam mə kɪmiaha atukwatukw a hɪəuvehi iəmə i, mhəkiri noien səvənhi pwəh resi pen loa səkɪmiaha.”

Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həni pen tukwe in mə, “Mətə kɪnise kɪmaha ko iahəpkousi əpune iərmama riti.”

³² Nəri i rier pehe iamɪnhi mə nəgkiariien Iesu ruvəni raka truvehe mukuə, nəgkiariien sə raməgkiari ia nemhəien səvənhi mə trəfemhə irə.

³³ Ro iamɪnhi irə Paelat rɪrərig muvnimwə mwi ia nimwə səvənhi, məkwein Iesu, mɪni pen tukwe in mə, “Ik kɪg səvəi nəkur Isrel?”

³⁴ Miregi Iesu rini mə, “Ik atukw ikani ianhi uə nərməpə kamhəni iou mamhəni pehe tukw ik i?”

³⁵ Miregi Paelat rini mə, “Rɪpko mhə iou iəmə Isrel riti. Nəkur imwam me a mɪne pris asori me həuvei pehe ik ia rəgɪk. Nəfe noien ərəha ikɪno?”

³⁶ Miregi Iesu rini mə, “Nɪtətə səiou iakamərimənu irə rɪpkəmwhen mhə ia nɪtətə me səvəi kɪg me ia tɪprənə i. Ko nɪtətə sə iakamərimənu irə rəmwhen ia nɪtətə me səvəi kɪg me ia tɪprənə i, iotukwininari me səiou ko hənaruaqən raka mhəpwəh nəsenien iou mə takevən ia rəgi nəmə asori me səvəi nəkur

Isrel. Mətə nītətə səiou iakamərīmənu irə rīpkəmwhen mhə ia nītətə me səvəi kīg me ia tīprənə i.”

³⁷ Miregi Paelat rini pen tukwe in mə, “Ro ianhi ik kīg riti?”

Miregi Iesu rini mə, “Ik ikani mə iou kīg riti. Iakinətui pehe ia tīprənə i tī nəri kuation, mə takini irapw nəgkiariien sə ro nīpərhiēnien. Iərmama sə ramərer ia nīpərhiēnien ramətərig nəgkiariien səiou.”

³⁸ Miregi Paelat rini pen tukwe in mə, “Nəfe nə nīpərhiēnien?” Nənə nəpīn Paelat rini pam nəgkiariien i, rīrərig mevən mwi mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel fwe iruə, mīni pen tī nīrəha i mə, “Iapkatə mhə nari riti in ro rərəha.

³⁹ Mətə noien riti səkimiaha hiamə ia Pasova me pam. Hiaməni pehe tukw iou i nəghi iərmama riti sə raməmak ia kalapus, nənə iakəsəni in rier irapw mamevən. Ro iamīnhi irə kimiaha hiōkeikei mə takəsəni iəmə i in kīg səkimiaha nəkur Isrel rier mamevən?”

⁴⁰ Miregi irəha həkwein əpwəmwis mwi mə, “Rekəm! Kimaha iahəpwəh nokeikeiēn iəmə nəha! Kimaha iahōkeikei Parapas!” (Parapas in iəmə ramakres, mamousi iərmama.)

19

¹ Ia nəpīn nəha Paelat ruvehi Iesu mīni nəkwān mə naruagən me səvənhi tuhərisi in.

² Ro pen irəha həuvehi in mhərisi, nənə mhəuvehi rəhi mhəuvnhi kəfəfau səvəi kīg irə, mhəfəfau pen ia kənkəpwə, nənə mhəuvehi mwi karkahu riti rəruevən məpwəmwis məmwhen ia karkahu səvəi kīg, mharkahu pen mīn,

³ mhəuvehe ipaka tukwe, mamhəni mə, “Ik kīg səvəi nəkur Isrel kimaha iahəsiai ik!” Irəha hənī ianhi, nənə mhəpwi in.

⁴ Paelat rīrərig revən mwi iruə, mīni pen tī nīrəha i mə, “Hətə ro. Iakauvehi in mauvehe təkwtəkwni mə tihətoni in mhəukurən mə iapkatə mhə nari riti ro rərəha.”

⁵ Ro iamīnhi irə Iesu rier irapw pehe iruə, məfəfau ia rəhi nəha kuvnhi kəfəfau səvəi kīg irə, markahu karkahu nəha rəpwəmwis kala səvənhi rəmwhen ia tihinatis. Nənə Paelat rini pen tī nīrəha i mə, “Hətə ro! Iəmə i in i!”

⁶ Nəpīn pris asori me mīne iotukwininari me səvənraha hətoni Iesu, həkwein əpwəmwis mə, “Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen tī nīrəha i mə, “Kimiaha əpa tihəuvehi in mhərui tərini pen ia nei kamarkuau. Kwa iou iapkatə mhə nari riti ro rərəha.”

⁷ Miregi nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hənī pen tukwe in mə, “Səkimaha riti loa. Loa nəha rani mə iəmə i traməkeikei memhə tī nəri nə mə rini mə in Tini Kumwesən.”

⁸ Nəpīn Paelat riregi nəgkiariien i, riregi rehekīr pīk mwi.

⁹ Ro pen rīrərig muvnmwə mwi ia nīmwə səvənhi, mīni pen tī Iesu i mə, “Ik iəmə pəku?” Mətə Iesu rəpnəpen.

¹⁰ Ro pen Paelat rini pen tukwe in mə, “Rəfo ipkəgkiari mhə miou? Rosi ikreirei mə iakauvehi nasoriēn iakukurən nəseniēn ikier mamevən, nənə iakauvehi mwi nasoriēn iakukurən nīniēn mə tukərui tərini pen ik ia nei kamarkuau?”

¹¹ Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ko ipkasori mhə ia nīrak iamīnhi trini mīnuə Kumwesən rīpkuvei pehe mhə nasoriēn nəha mik. Ro iamīnhi irə

iamə nəha rīməuvei pehe iou ia rəgim nərəhaien sə in rino rərəha məpi raka nərəhaien i ikamo.”

¹² Ia nəpin nəha mamevən Paelat raməmwur mə trəsəni Iesu rier mamevən, mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəkwein əpwəmwis mə, “Trini minuə ikəsəni iamə i rier mamevən, Kig Sisa^a ko rīpkini mhə mə in riti nə ik. Iərmama sə rini mə in kig riti ramərui nəkwai Kig Sisa.”

¹³ Ro iamīnhi irə nəpin Paelat riregi nəgkiariien me nəha, riri Iesu mier irapw iruə, məkure ia kwopun raməkiri nəgkiariien ikin. Kani kwopun nəha mə Kwopun keipeni kəruətərei me ikin. Nənə nəgkiariien Hipru rani mə Kapata.

¹⁴ Ro kurkwai nəpin ia ran ia nəpin nəha kaməpnəpenə narimnari me irə səvəi nəveginien asori nəha Pasova. Paelat rini pen ti nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə, “Hətə ro in i kig səkimiaha.”

¹⁵ Miregi irəha həkwein əpwəmwis mə, “Uvehi raka iamə i! Uvehi raka iamə i! Ərui tərini pen in ia nei kamarkuau!”

Miregi Paelat rini pen ti nirəha i mə, “Kimiha hiokeikei mə takərui tərini pen kig səkimiaha ia nei kamarkuau?”

Miregi pris asori me həni mə, “Sisa əpa in kig səkimaha. Kig riti mwi riwən.”

¹⁶ Ro pen Paelat ruvei pen Iesu ia rəgi naruagən me səvənhi mə tuhərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

Kərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

¹⁷ Nənə irəha həuvehi Iesu, mhəier ia taon, raməvrani nei kamarkuau səvənhi, mamevən meste kwopun nəha kani mə Kerhə ia Iərmama. Ia nəgkiariien Hipru rani mə Kolkota.

¹⁸ Ia kwopun nəha irəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau, mhərui tərini pen mwi iərmama kəru ia nei kamarkuau irəhar min, riti ia nīkaren mwatuk, riti ia nīkaren mour, Iesu ia kurkwanrau.

¹⁹ Paelat rirai nəgkiariien riti, mini nəkwən mə tuhərui pen ia nei kamarkuau səvəi Iesu. Nəgkiariien nəha rini iamīnhi irə mə:

IESU, IƏMƏ NASARET, KIG SƏVƏI NƏKUR ISREL.

²⁰ Nəkur Isrel me həpik həvsini nəgkiariien nəha ti nəri nə mə kwopun nəha hərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin ipaka ti taon. Kimərai pen nəgkiariien nəha ia nəgkiariien mirəhar i Hipru mine Latin mine Krik.^b

²¹ Ro iamīnhi irə pris asori me səvəi nəkur Isrel həni pen ti Paelat i mə, “Tikəpwəh nīrai penien mə ‘Kig səvəi Nəkur Isrel.’ Mətə tikaməkeikei mīrai pen mə, ‘Iəmə i rini mə in Kig səvəi Nəkur Isrel.’ ”

²² Miregi Paelat rini mə, “Rekəm. Nəfe iakimərai pen iakimərai pen.”

²³ Nəpin naruagən me hənərui tərini pen raka Iesu ia nei kamarkuau, həuvehi tīnari me səvənhi, mhəuai ia kusen kefə. Kusen riti səvəi iaruagən riti. Irəha həuvehi mwi karkahu əpwəmwis səvənhi, mətə iərmama sə rīmətiri karkahu nəha rīpkripin mhə tīnari me. Rīmətiri fwe irənhə meiwaiu meste inhəripw ia tīnari kuatia.

²⁴ Ro iamīnhi irə naruagən me həni pen ti nirəha me i mə, “Pwəh səpwəh neitehiien, mətə pwəh səuini pen kəpwier me pwəh rahatən mə sin truvehi səvənhi.” Noien nəha rier pehe mə nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə, nəgkiariien sə rini iamīnhi irə minuə,

“Irəha həuai tīnari me səiou ia nirəha me,
nənə mhəuini pen kəpwier me ti karkahu səiou.”

^{19:12}: Luk 23:2, Wok Me 17:7 ^a ^{19:12}: Sisa in kig səvəi nəkur Rom ramərimənu ia tənəmtənə me.

^b ^{19:20}: Hipru nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Latin nəgkiariien səvəi nəkur Rom. Krik nəgkiariien səvəi nəkur Kris.

In i narimnari me naha naruagən me naha həno.

²⁵ Mama səvəi Iesu, mine piəvi mama səvənhi, mine Meri pran səvəi Klopas, mine Meri Maktala, irəha kamhərer ipaka ti nei kamarkuau i səvəi Iesu.

²⁶ Iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, in mwi ramərer ipaka. Nəpən Iesu rətoni iəmə naha mine mama səvənhi, rini pen ti mama səvənhi mə, “Prən i. Iəmə i in i nərim.”

²⁷ Nənə rini pen ti iərmama səvənhi mə, “Prən i in i mama səim.” Ro iamənhi irə ia nəpən atukwatukw naha mamevən iərmama naha səvəi Iesu ramətui amasan ti prən naha rəmwhen ia in mama səvənhi.

Iesu remhə

²⁸ Iesu rini pam nəgkariien i, mukurən mə narimnari me pam səməme in ruvehe mə tro, rino pam. Nənə mə tro nəgkariien ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə, in rini mə, “Iakinəkwakwa.”

²⁹ Nari riti raməkure ikən rukuər ia waen sə rəfiə. Ro pen irəha heitesi pen koten riti ia waen naha, mhəpiri pen ia rəgi nei riti kani mə hisop, nənə mhəuvehi utə pen ia tərhui Iesu.

³⁰ Nəpən Iesu ruvətimwi raka waen naha, rini mə, “Narimnari me pam iakino pam.” Nənə in rərpəsuk, məseni pen nimiruien səvənhi, memhə.

³¹ Nəpən naha kaməpnəpenə irə narimnari me səvəi nəveginien asori naha Pasova. Trakwakwi irə Sapat riti sə rasori musəpə ia Sapat me nepwən. Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həpwəh nokeikeiien mə nipwrai nəmə me naha kahar tuamharəgher ia nei kamarkuau ia nəpən naha. Ro pen həuvən mhəres Paelat mə trətefi nisunraha mə irəhar tuharemhə akwauakw nənə irəha həukurən nuvehi rakaien nipwranraha.

³² Ro iamənhi irə naruagən me nepwən həuvən mhətefi nisui iəmə mi naha kəru kəru tərini pen irau ia nei kamarkuau irəhar Iesu. Hətefi sə rukupwən məgher, nənə mhətefi mwi sə rukurirə i.

³³ Mətə nəpən irəha həuvehe ti Iesu, mhətoni mə ruvəmhə raka, həpwəh nətefiien nisun mi.

³⁴ Mətə iaruagən riti ia nirəha rəpi nikau irə ia nitei, nənə təkwtəkwuni a mwi netə mine nui krouier.

³⁵ Iərmama riti naha ikən rinətə narimnari me naha ia nənimen. In rinəgkari raka irə, mə kimiaha mwi hiəukurən nənien nipərhiienien irə. Nəgkariien səvənhi ro nipərhiienien. Nənə in rukurən mə in rani nəgkariien sə ro nipərhiienien.

³⁶ Kino narimnari me naha mə nəgkariien i ia Nəkukuə Ikinan truvehe mukuə. Rini mə, “Tukəpwəh nətefiien nikəkrin riti.”

³⁷ Nənə nəgkariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan rini mə, “Irəha tuhəti pen mhətoni iəmə naha hənəpi in ia nitei.”

Kərkwafə nipwrai Iesu

³⁸ Kino pam narimnari me naha nənə iəmə Aramatia riti nəghin nə Josef revən mərəs Paelat mə trəsəni in ruvehi raka nipwrai Iesu. Josef in iərmama riti səvəi Iesu, mətə ramərkwafə in ti nəri nə mə ramhekir nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Paelat rəsəni, ro pen Josef revən muvehi raka nipwrai Iesu.

³⁹ Nikotimas, iəmə sə rimavən mətə Iesu ia nəpən, in mwi revən irau Josef, mauvehi kuse nari penpen mi naha mir mine alos.^C Kuse nəri naha in rauvehi nipamien səvənhi ipaka ti toti kilo.

19:25: Mat 27:55-56 **19:26:** Jon 13:23 **19:28:** Sam 22:15 **19:29:** Sam 69:21 **19:31:** Dut 21:22-23 **19:35:** Jon 21:24 **19:36:** Eks 12:46, Nam 9:12, Sam 34:20 **19:37:** Sek 12:10, Rev 1:7
19:38: Jon 7:13 **19:39:** Jon 3:1-2 ^C **19:39:** Mir mine alos kaməmri pen ia nipwrai iərmama remhə. Nipekinrau rapein amasan.

⁴⁰ Irau krouvehi nīpwrai Iesu rouvegi ia tīnari kani mā linen irəhar nari penpen mi nəha mīr mīne alos. Noien nəha ramesi pen nəfe nəkur Isrel kamho ia iərmama remhə.

⁴¹ Nənə nəmhiēn riti ipaka ti kwopun nəha kīnərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau ikin. Ia reri nəmhiēn nəha nīpəgi kəruətērei riti sə vi kīpkərkwafə raka mhə nīpwrai iərmama remhə irə.

⁴² Nəpīn nəha nəpīn nəkur Isrel kamhəpnəpenə ti Sapat irə. Nənə ti nəri nə mā nīpəgi kəruətērei nəha ipaka, irau krouəmri pen nīpwrai Iesu irə.

20

Iesu rətui mwi ia nemhāien sāvāhi

¹ Sante ia nəpnəpīn anan rapitpitəv ihi, Meri Maktala revən ia nīpəgi kəruətērei kīnərkwafə nīpwrai Iesu ikin, mətōni mā kəruətērei sə ramərer tukuahag tərhui nīpəg nəha kīnəpəkīr raka raka i. ² Ro pen Meri raiu mevən ti Saemon Pita mīne iərmama riti mwi sāvāi Iesu, sə Iesu rokeikei pīk in, nənə mīni pen ti nīrau i mā, “Irəha həuvehi raka nīpwrai Iərimənu səkītaha ia nīpəgi kəruətērei, nənə kīmaha iahəreirei mā hāmri pen in pəku.”

³ Ro iamīnhi irə Pita rier irau in riti nəha in mwi iərmama riti sāvāi Iesu, krauaiu rauevən fwe ia nīpəg.

⁴ Irau krauaiu pərpəri rauevən, mətə iāmə nəha in mwi iərmama riti sāvāi Iesu rəvtānhi Pita, mukupwən mier pen fwe ia nīpəg,

⁵ mərpəsuk, mətī puvnimwə, mətōni tīnari me nəha linen kamhəmak, mətə in rīpkuvnimwə mhə.

⁶ Nənə Saemon Pita rukurirə in muvehe, muvnimwə ia nīpəg, mətōni tīnari me nəha linen kamhəmak.

⁷ In rətōni mwi tīnari nəha kīməvegi kənkəpwə Iesu irə rīpkəmak pəri mhə irəha tīnari me nəha linen, mətə kīnərfe kəmri ia kwopun əpə.

⁸ Nənə iərmama nəha sāvāi Iesu, sə rukupwən mier pen fwe ia nīpəg, in mwi ruvnimwə mətōni narimnari me nəha, nənə mīni nīpərhienien irə.

⁹ (Mətə meste pehe nəpīn nəha irau krouērei ihi nīpwrai nəgkiariēn me nəha ia Nəkukuə Ikinan sāməme kamhāni mā Iesu traməkeikei mətui mwi ia nemhāien sāvāhi.)

Meri Maktala rətōni Iesu

¹⁰ Nənə iərmama mi nəha sāvāi Iesu krouərīg rauevən fwe imwənrāu.

¹¹ Mətə Meri ramərer iruə ia nīpəgi kəruətērei mamasək. In ramasək ihi, mərpwəsuk, mətī puvnimwə ia nīpəg,

¹² mətōni əgelo mi kəru tīnari sāvənrāu rəpsan krauəkure ia kwopun nīpwrai Iesu rīnaməmak ikin, riti ia kənkəpwə riti ia nīsun.

¹³ Nənə irau krouni pen tukwe in mā, “Prən i. Ikamasək ti nəfe?”

Miregi Meri rīni pen ti nīrau i mā, “Irəha həuvehi raka nīpwrai Iərimənu səiou, nənə iakreirei mā hənəmri pen in pəku.”

¹⁴ Meri rīni pam nəgkiariēn i, muvsini in, mətōni Iesu ramərer ia kwopun nəha, mətə rīreirei mā Iesu nəha.

¹⁵ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mā, “Prən i. Ikamasək ti nəfe? Ikamətui sin?”

Mətə Meri rerīn rīrhi mā iāmə nə iāmə sə ramətui ti nəmhiēn nəha. Ro pen rīni pen tukwe in mā, “Iāmə asori. Trīni mīnuə ik ikiməuvehi raka nīpwran, ni pehe tukw iou i kwopun nəha ikinəmri pen ikin, nənə iou takevən muvehi raka.”

¹⁶ Miregi Iesu rīni pen tukwe in mā, “Meri.”

Meri ruvsini in, mægkiari pen min ia nægkiariien Hipru, mîni mæ, “Raponi.” (Raponi nîpwran mæ Iahatæn.)

¹⁷ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Tikæpwæh nægherien ia nirak. Iapkutæ mhæ ihi mevæn ti Tata Kumwesæn. Mætæ tikevæn mætæ piak me, mîni pen ti niræha i mæ iakani iamînhi iræ mæ, ‘Iakautæ mamevæn ti Tata sæiou mine Tata sækimiahæ. Iakamevæn ti Kumwesæn sæiou mine Kumwesæn sækimiahæ.’ ”

¹⁸ Ro pen Meri Maktala revæn, mîni irapw ti nærmama me sævæi Iesu mæ, “Iakinætæ Iærimænu sækitahæ,” maræ mîni mwi narimnari me i Iesu rimæni pen tukwe.

Nærmama me sævæi Iesu hætoni in

¹⁹ Næpîn næha Sante. Ia næruaræv nærmama me sævæi Iesu housæsimwîn iræha me ia nækwai nimwæ riti, mhæræpinhæ æknekin ia tæpinhæ me ti næri næ mæ hæhekîr næmæ asori me sævæi nækur Îsrel. Ia næpîn næha Iesu ruvehe mærer ia kurkwanraha, mîni pen ti niræha i mæ, “Næmærinuien tramaræ tukumiahæ.”

²⁰ In rîni pam nægkiariien i, nænæ mahatæn tæmwki nil ia rægîn mi mine tæmwki nitei ia nîkau iræ. Næpîn nærmama me sævænhi hætoni Iærimænu sævænraha, rerînraha ragien.

²¹ Nænæ Iesu rîni pen mwi ti niræha i mæ, “Næmærinuien tramaræ tukumiahæ. Tata Kumwesæn rærhi pehe iou iakuvehe. Ia noien næha iou mwi iakamærhi pen kimiahæ tihæuvæn.”

²² Næpîn in rîni pam nægkiariien i, reiahag pen ia niræha, mîni pen ti niræha i mæ, “Hæuvehi Nænîmwîn Ikinan.

²³ Trîni minuæ kimiahæ hiæni pen ti iærmama riti mæ ‘Kumwesæn træpwæh nærpwînien noien æræha me sæim,’ nænæ Kumwesæn træpwæh nærpwînien. Ræmwhen a mwi trîni minuæ kimiahæ hiæni pen ti iærmama riti mæ, ‘Kumwesæn trærpwîn noien æræha me sæim,’ nænæ Kumwesæn trærpwîn pen min.”

Iesu mine Tomas

²⁴ Ia næpîn næha Tomas, riti ia nærmama me twelef sævæi Iesu, kani mwi in mæ “Mwirmwir” riwæn iræha mînraha næpîn Iesu rimæuvehe iræ.

²⁵ Ro pen nærmama me sævæi Iesu sæmæme hænætoni in hæni pen ti Tomas i mæ, “Kimahæ iahænætæ Iærimænu sækitahæ.”

Mætæ Tomas rîni pen ti niræha i mæ, “Takamækeikei mætoni tæmwki nil ia rægîn mi, mîrapi ruei nil mi næha ia nækwai rægîk. Tæmwki nitei ia nîkau iræ takamækeikei mîrapi ia rægîk. Mæ iapko mhæ iamînhi ko iapkinî mhæ nîpærhienien iræ.”

²⁶ Næfwakiiien riti ruvehe mukurau, nærmama me sævæi Iesu hæuvnimwæ mwi ia nimwæ næha, Tomas iræha mînraha. Næri auær a hææræpinhæ æknekin ia tæpinhæ me, mætæ Iesu ruvehe mærer ia kurkwanraha, mîni mæ, “Næmærinuien tramaræ tukumiahæ.”

²⁷ Maræ mîni pen ti Tomas i mæ, “Osæ pehe nækwai rægîm, mîrapi rægîk mi. Osæ pehe rægîm, mîrapi nîkau ia nirak. Tikamækeikei mîni nîpærhienien, mæpwæh nîniien mwi mæ neikuæien.”

²⁸ Mîregi Tomas rîni mæ, “Iærimænu sæiou mine Kumwesæn sæiou.”

²⁹ Mîregi Iesu rîni pen tukwe in mæ, “Ikani nîpærhienien ia nirak ti næri næ mæ ikætæ iou. Nærmama me næha sæmæme hæpkætæ mhæ iou, mætæ kamhæni nîpærhienien ia nirak, rerînraha tragien.”

Ræfo Jon rimærai nækukuæ i?

³⁰ Iesu rino nĩmtätien me rĩpĩk mwi ia nĩmri nĩrmama me sāvėnhi iapkraĩ pen mhā irāha ia nākukuā i.

³¹ Mātā sāmāme i iakĩmārai pen ia nākukuā i iakraĩ pen mā kĩmiaha tihāni nĩpārhiėnien ia Iesu mā in nā Krĩsto, Tĩni Kumwesān. Iakuā kĩmiaha tihāni nĩpārhiėnien irā, nānā mhāuvehi nĩmĩruien ia nāghĩn.

21

Iesu rier irapw mwi ia nĩmri nĩrmama nepwĩn sāvėnhi

¹ Kurirā ikĩn Iesu rier irapw mwi ia nĩmri nĩrmama me sāvėnhi ia nĩkare nui asori Taepirias. In rier irapw ia nĩmri nraha iamĩnhi irā:

² Nāpĩn riti Saemon Pita, mĩne Tomas sā kani in mā “Mwirmwir,” mĩne Nataniel sā ruku pen ia Kena ia tānā Kalili, mĩne tĩni Sepeti mi, mĩne iārmama kārũ mwi sāvėi Iesu housāsĩmwĩn irāha me ia kwopun kuatia.

³ Nānā Saemon Pita rĩni pen tĩ nirāha i mā, “Iakamevān takvi nāmu me.”

Mĩregi irāha hāni pen tukwe in mā, “Itā. Pwāh kitaha pam sāvėn.” Ro pen irāha heiwaiu mhāputā ia nĩtātā ouihi riti, mhāvėn mhāvĩ net meste rĩran, mātā hāpkuvi mhā nāmu riti.

⁴ Nāpĩn rĩnamran Iesu ramārer ia nĩkare nui asori, mātā nĩrmama me sāvėnhi hāreirei mā Iesu nāha.

⁵ Iesu rĩni pen tĩ nirāha i mā, “Nākwārhakwārha me, nāmu riti nā hiāvĩ uā?”

Mĩregi hāni mā, “Rekām.”

⁶ Mĩregi in rĩni pen tĩ nirāha i mā, “Herukw ro net sākĩmiaha ia nĩkare nĩtātā ouihi mwatuk, nānā tihātōni nepwĩn.” Ro iamĩnhi irā irāha herukw irapw net, mhāvėreirei nĩvi utāien mwi tĩ nāri nā mā nāmu me hāvėukuar ia nākwai net.

⁷ Nānā iārmama sāvėi Iesu, sā nāha Iesu rokeikei pik in, rĩni pen tĩ Pita i mā, “Kwa Iārimānu nāha sākĩtaha.” Ia nāpĩn nāha Saemon Pita rĩmāpeki raka tĩnari me sāvėnhi mamāvĩ nāmu me, mātā nāpĩn rĩregi mā Iārimānu nāha, in ruvei pen mwi tĩnari me sāvėnhi, māruārau irapw ia nui, meiai muvarei.

⁸ Nārmama sāvėi Iesu ia nākwai nĩtātā ouihi hāsua a mhāvėarei, mhāvėkĩkĩni net sā nāmu me hāukuar irā. Rĩpko mhā irāha isĩpwĩn tĩ nĩkare nui, mātā hāsua a rāmwhen ia hantret meta.

⁹ Nāpĩn hāvėarei irā hātōni bred mĩne nāmu me ramrĩmār pen ia nukumheāv ia napw.

¹⁰ Nānā Iesu rĩni pen tĩ nirāha i mā, “Hāpeki nāmu me nepwĩn sā hiāpkuvi a i, mhāpeki mhāuvehe.”

¹¹ Ro iamĩnhi irā Saemon Pita rāputā ia nĩtātā ouihi, muvi parei net rukuār ia nāmu asori me irāha pam wan hantret fifti tri. Nāri auār a mā nāmu me hāpĩk iamĩnhi, mātā net rĩpkāpārũpārũ mhā.

¹² Iesu rĩni pen tĩ nirāha i mā, “Hāuvehe mhani nari.” Ia nāpĩn nāha nārmama me sāvėnhi hāhekĩr. Irāha riti rĩwān rāres in mā, “Ik sin i?” Irāha hāvėukurān raka mā in nā Iārimānu sāvėnraha.

¹³ Nānā Iesu ruvehe, muvehi bred, muvei pen mĩnraha, mā rā mo mwi iamĩnhi ia nāmu me.

¹⁴ In i nāpĩn sā ro kahar irā Iesu rier irapw ia nĩmri nĩrmama me sāvėnhi nāpĩn rĩnātui mwi ia nemhāien sāvėnhi.

Iesu mĩne Saemon Pita

¹⁵ Nāpĩn irāha hānani raka nari, Iesu rĩni pen tĩ Saemon Pita i mā, “Saemon, tĩni Jon, ikokeikei pārhiėn iou māpi raka irāha i uā rekām?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhiēn ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni kwəti sipsip me səiou.”

¹⁶ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kəru irə, mīni mə, “Saemon, tīni Jon, ikokeikei pərhiēn iou uə rekəm?”

Miregi Pita rini pen tukwe in mə, “Ouəh, Iərimənu, ikukurən mə iakokeikei pərhiēn ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Ətui amasan ti sipsip me səiou.”

¹⁷ Nənə Iesu rəres mwi sə ro kahar irə, mīni mə, “Saemon, tīni Jon, ikokeikei pərhiēn iou uə rekəm?”

Pita riregi rərəha ti nəri nə mə Iesu rəres sə ro kahar irə mīnuə “Ikokeikei pərhiēn iou uə rekəm?” Ro pen rini pen tukwe in mə, “Iərimənu, ikukurən narimnari me pam, mukurən mwi mə iakokeikei pərhiēn ik.”

Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Əkwməni sipsip me səiou.

¹⁸ Iakani nīpərhiēniēn tukw ik i fwe kupwən nəpīn ikinamouihi irə ikinamarkahu atukw səim, mamavən ia kwopun pəku ikokeikei, mətə nəpīn tikərgarə, tikus atukw rəgim mi, nənə iərmama əpə iti trarkahu pehe mik, muvehi ik ikevən ia kwopun sə ipkokeikei mhə mə tikevən ikin.”

¹⁹ (Iesu rini nəgkiariēn i mahatən nəfe nemhəiēn Pita tremhə irə muvehi utə nəghi Kumwesən.) Nəpīn rini pam, mīni pen ti Pita i mə, “Kurirə iou.”

²⁰ Ia nəpīn nəha Pita rəti kurirə, mətəni iərmama riti səvəi Iesu, sə Iesu rokeikei pik in, rakurirə ia nirau. Iərmama nə in nə iərmama sə fwe kupwən raməkure ipaka ti Iesu nəpīn kamhani pəri nari irə, nənə mərəs pen in mə, “Iərimənu, sin nə truvei pen ik ia rəgi nərmama səməme haməmwəki ik?”

²¹ Nəpīn Pita rətəni iəmə nəha rakurirə ia nirau, rini pen ti Iesu i mə, “Iərimənu mətə rəfo ia iəmə nəha?”

²² Miregi Iesu rini pen tukwe in mə, “Rəfo ikərəs iəmə nəha miou? Trini mīnuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpīn sə takuvehe irə, səkimrau min əpa. Mətə ik tikukurirə iou.”

²³ Ro iamīnhi irə nəgkiariēn riti rəuviris ia piəvtaha me mə iərmama nəha səvəi Iesu tripkemhə mhə. Mətə Iesu rīpkini pen mhə ti Pita i mīnuə “Iəmə nəha tripkemhə mhə.” In rini mə, “Rəfo ikərəs iəmə nəha miou? Trini mīnuə iakokeikei mə in trimiru mamevən meste nəpīn sə takuvehe irə, səkimrau min əpa.”

²⁴ Iərmama nəha səvəi Iesu in a mwi nəha rani irapw narimnari me i, mamrai nəgkiariēn me i. Nənə kitaha səukurən mə nəgkiariēn səvənhi ro nīpərhiēniēn.

²⁵ Nənə narimnari me rīpik mwi nəha ikin Iesu rino. Tuko kirai pen pam irəha ia nəkukuə, rosi ko təkure tīprənə i rīpkəmwhen mhə mə trəkwtəmhiri nəkukuə me pam.

Wok Me

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Wok me in nəkukuə səro kəru irə sə Luk rımərai. Luk rımərai nəkukuə i revən ti in riti nəghin nə Teofilas. Ia nəkukuə i kitaha sətoni nukune nəfwakiiien səvəi Iesu Kristo mine rinəfuvehe mevən ia tənəmtənə me. Nəkukuə i raməgkiari ia wok səvəi Pita mine Pol, irau aposol mi səvəi Iesu Kristo. Pita in aposol riti sə ramətui amasan ti nakalasia me fwe Jerusalem nəpın nəfwakiiien rıməuvehe vi a. Pol in aposol riti sə Kumwesən rərhi pen i revən ia tənəmtənə me. Wok me nəghin riti mwi mə Wok Me Səvəi Nənımwin Ikinan. Kani nəhag nəha ti nəri nə mə nəkukuə i raməgkiari ia nuveheien mine wok səvəi Nənımwin Ikinan. Wok me rani irapw nəgkiariien sə nakalasia me fwe kupwən hənəməvisau irə. Wok me raməgkiari ia nəkur Isrel mine həfo mhəpwəh nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo. Rani mwi mə Kumwesən rəfo mərhi pen aposol me həuvən ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha həni nıpərhiienien ia nəgkiariien amasan səvənhi. Wok me raməgkiari mwi ia nəkur Röm səməme hənəmərımənu ia kwopun me fwe kupwən. Rani mə irəha həfo mhəmwəki nakalasia me səvəi Iesu.

Iesu revən fwe ia neiai

¹ Iou riti Teofilas:

Ia nəkukuə kupwən səiou sə iakuvərai raka mik iakuvəni raka narimnari me pam Iesu ramo mine nəgkiariien me pam ramahatən nərmama me irə fwe kupwən. Iakıməni fwe ia nukune wok səvənhi muvehe

² meste nəpın nəha in raməvəhag m aposol me səvənhi səməme in rınərpwi rəgin ia nırəha. In raməvəhag mınraha, mauvei pen nəgkiariien riti rauku pen ti Nənımwin Ikinan. Nəpın ruvei pen pam, kuvehi utə in revən fwe ia neiai.

³ Nəpın Iesu ruvəregi raka nəmisəien səvənhi, rarə mwi nəpın foti. Ia nəpın me nəha ramier irapw ti aposol me nəha. Nəpın rıpk ramərer ia nəmrınraha, mamə irəha hamətoni mə ruvəmıru pərhiien. Irəha kamhətə in, nənə in rani narimnari me ia nıkaren səvəi nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə.

⁴ Nəpın riti raməni pəri nari irəha mınraha, nənə mını pen ti nırəha i mə, “Tihəpwəh nierien ia Jerusalem, mətə tihameitenhi Nənımwin Ikinan sə Tata səiou rıno raka promes mə truvei pehe m kımiaha. Hıəuvəregi raka iou iakaməgkiari irə fwe kupwən, mamını mə,

⁵ ‘Jon rıno paptəes ia nui, mətə rıpkə mhə tui Kumwesən tro paptəes ia kımiaha ia Nənımwin Ikinan.’ ”

⁶ Nənə nəpın riti mwi, nəpın aposol me housəsımwin irəha me, kamhəres pen Iesu i mə, “Iərımənu, tikərımənu ia nəkur Isrel nəha təkwtəkwuni rəmwhen ia kig kupwən me səvənraha uə rekəm?”

⁷ Mətə Iesu rını pen ti nırəha i mə, “Tata səiou rauvehi nasoriien mınəmri raka nəpın me pam. Rıpkə mhə səkımiaha tihəukurən mə tinesən nəpın me nəha tuhəier irapw.

⁸ Mətə nəpın Nənımwin Ikinan truvehe ia kımiaha, tihəuvehi nıskaiien. Nənə tihəməkeikei mhəuvən, mhəvisau irapw iou fwe Jerusalem, mine ia kwopun me pam fwe ia tənə Jutia mine Sameria, mhəuvən mheste tənəmtənə me pam.”

⁹ Nəpɪn Iesu rɪni pam nəgkiariien me nəha, kuvehi utə in rautə. Nərmama me səvənhi kamhəti pen mamhətoni in meste nəpuə riti rousəman. Kurirə irə həkətoni mhə mwi in.

¹⁰ Nəpɪn Iesu rautə mamevən, irəha kamhəkwtə ihi ia nimagouagou, nənə təkwtəkwni a iəmə mi kəru səvənrau tɪnari rəpsan krouier irapw tɪ nirəha, rouərer ia nɪkarenraha,

¹¹ rouni mə, “Nəmə Kalili! Rəfo hiamərer ia kwopun i, mamhəti utə ia nimagouagou? Iesu i sə kuvehi raka tukumiaha, kuvehi utə revən fwe ia neiai, in truvehe rəmwhen a mwi hiənətoni rautə ia nimagouagou mamevən.”

Matias truvehi təmwki Jutas

¹² Kurirə ikin aposol me həier ia təkuaer nəha kani mə Təkuaer Olif mhərərɪg mamhəuvən fwe Jerusalem. (Təkuaer nəha Olif raməkure ipaka tɪ Jerusalem rəmwhen ia wan kilometa.)

¹³ Nəpɪn irəha həier pen fwe taon, mhəutə pen fwe ia rum nəha irənhə kwopun kamharə ikin. Nəghɪnraha me i: Pita, Jon, Jemes, Antru, Filip, Tomas, Patolomiu, Matiu, Jemes tɪni Alfeas, Saemon (iəmə sə kupwən rakurirə ia səməme haməmwur mə tuhəkoui irapw nəkur Rom), mɪne Jutas tɪni Jemes.

¹⁴ Ia nəpɪn me nərmama me nəha nətərɪgien səvənraha kuatia. Kamhousəsimwɪn irəha me, mamhəfwaki. Meri, mama səvəi Iesu, mɪne piəvi Iesu me, mɪne nɪpran səməme kamhəni nɪpərhiənien ia Iesu irəha mɪnraha.

¹⁵ Nəpɪn me nepwɪn həkurau, nənə piəvtaha me housəsimwɪn irəha me ia kwopun kuatia. (Irəha pam ipaka tɪ wan hantret twenti.) Nənə Pita rɪskəmter ia rerɪnraha mɪni mə,

¹⁶ “Nərman, piak me, fwe kupwən Nənimwɪn Ikinan ruvei pen nəgkiariien səvənhi m Kig Tevit mə trukupwən mɪni irapw Jutas, iəmə sə rɪməiri nərmama me həuvən mhəkwtəmhirɪ Iesu. Nəgkiariien nəha ruvəuvehe muvəukuə raka, tɪ nəri nə mə nəgkiariien me pam kɪmərari pen ia Nəkukuə Ikinan tuhaməkeikei mhəuvehe mhəukuə.

¹⁷ Jutas nəha fwe kupwən Iesu rɪnərpwi rəgɪn irə mə truvehe mo aposol riti səvənhi kɪmaha mɪn.”

¹⁸ (Iəmə nəha rɪno noien ərəha, muvehi mane irə, muvehi mevən muvehi nəmri tɪprənə i. Fwe ia tɪprənə nəha in rɪmwei irapw, tɪpwɪn rəpəruə, nəninhə irə rier.

¹⁹ Nərmama səməme kamharə fwe Jerusalem həregi nəvisaiuen səvənhi, nənə həuvei pen nəghi kwopun nəha ia nəgkiariien səvənraha mə Akeltama. Nɪpwrai nəgkiariien nəha in i mə Tɪprənə sə Netə Rɪnaiu Ikin.)

²⁰ Pita rɪrɪpɪn nəgkiariien mɪni mə, “Nəgkiariien i sə kɪmərari pen ia nəkukuə nəha Ol Sam raməgkiari ia Jutas. Rɪni mə,

‘Pwəh səvənhi rukwənu ruvehe məkun.

Iərmama trəpwəh narəien ikin.’

Kɪmərari pen mwi mə,

‘Pwəh iərmama riti mwi ruvehi təmwhekɪn,

mo səvənhi wok.’

²¹⁻²² Ro iamɪnhi irə kɪtaha tsaməkeikei mhəuvehi utə iərmama riti truvehi təmwki Jutas. Kɪmaha mɪn tahəvisau irapw mə iahənətoni ia nəmrimaha mə Iesu rɪnətui mwi pərhiən ia nemhəien səvənhi. Pwəh səuvehi utə iərman riti sə rɪnakurirə ia kɪmaha ia nəpɪn me pam nəha Iesu Iərimənu səkɪtaha rɪnamavən kɪmaha mɪn. Rɪnostat mukurirə ia kɪmaha ia nəpɪn nəha Jon

rīnamo paptaes ia nārmama muvehe meste nāpīn nāha kuvehi utā Iesu revān fwe ia neiāi.”

²³ Pita rīni pen pam, nānā irāha hāni irapw nāghi iārmama kārū. Nāghīnrau Josef mīne Matias (Josef nāha kamākwein mwi in mā Pasapas mīne Jastas.)

²⁴ Nānā irāha hāfwaki, mhāni mā, “Iārimānu, ikukurān nātārigien sāvāi nārmama me pam. Tiko mahatān ro m kīmaha i mā iārman mi sē pāku nāha ikōkeikei mā

²⁵ truvehe mo in aposol, muvehi tāmwiki Jutas, iāmā sē rīnāpwāh wok nāha mā trevān ia kwopun atukwatukw sāvānhi.”

²⁶ Nānā irāha hāuini nāri sē ramahatān pen nari mā sin nāha truvehi wok nāha. Nānā nāri nāha rahatān pen mā Matias. Nānā hāvsini pen in irāha aposol me eleven.

2

Nāpīn asori nāha Pentekos

¹ Nāpīn asori nāha Pentekos^a ruvāuvehe. Ia nāpīn nāha nārmama pam sāvāi Iesu housēsīmwin irāha me ia kwopun kuatia.

² Tākwākuni a hāregi nari riti rāmwhen ia nīmātagi asori ruku pen ia nīmagouagou muvnmwā masori ia nīmwā nāha kamhākure ikīn.

³ Hātā nārāmi napw me hāivā kīrkīri, mhāuvān, mhārer ia kānkapwānraha kuatia kuatia.

⁴ Irāha pam rerīnraha ruvehe mukuār ia Nānīmwin Ikinan. Nānā Nānīmwin nāha ruvei pen nāgkiariien mīnraha hānamāgkiari ia nāgkiariien me sāvāmsāvā.

⁵ Ia nāpīn nāha nākūr Isrel me hāpīk kamharā fwe Jerusalem. Irāha nāha nāmāfwaki me hāmāuku pen fwe ia tānāmtānā me mhāuvehe.

⁶ Nāpīn hāregi narīmāri me nāha, housēsīmwin pen irāha me ipaka tukwe. Irāha hāmārkārīnari tī nāri nā mā nāgkiariien me sāvānraha sāvāmsāvā sē hānātui pen irā, irāha kamhāregi nārmama me sāvāi Iesu kamhāgkiari ia nāgkiariien me nāha.

⁷ Nānīmēnraha rier. Hāreirei, māmhāni pen tī nīrāha me i mā, “Hātā ro. Nārmama me nāha kamhāgkiari irāha pam nākūr Kalili.

⁸ Mātā rāfo kitaha samāregi kamhāgkiari ia nāgkiariien me sākītaha me sāvāmsāvā sē sāvātui pehe irā?

⁹ Kitaha i nāmā Patia, mīne nāmā Metia, mīne nāmā Elam. Kitaha nepwin samarā ia Mesopotemia, mīne Jutia, mīne Kapatōsia, mīne Pontas, mīne Esia,

¹⁰⁻¹¹ mīne Frijia, mīne Pamfilia, mīne Ijip, mīne Krit, mīne Arepia, mīne tānā nāha Lipia ipaka tī Saerin. Kitaha nepwin hāuku pen fwe ia Rom. Kitaha nepwin nākūr Isrel atukwatukw, nānā kitaha nepwin rīpko mhā kitaha nākūr Isrel, mātā samarā ia nārāien sāvānraha. Mātā kitaha pam samāregi nārmama me nāha kamhāgkiari ia nāgkiariien me sākītaha me, māmhāni irapw wok asori me Kumwesān rīno.”

¹² Nānā irāha nānīmēnraha rier. Hāreirei, māmhāres pen irāha me i mā, “Nāri nāha nīpwān rāfo irā?”

¹³ Mātā irāha me nepwin harīs, mhāni mā, “Nārmama me nāha kamhānīmwi waen, māmhākonā irā!”

Nāvisaiien sāvāi Pita

¹⁴ Mātā Pita rīskāmter irāha Eleven Aposol me, māgkiari asori, mīni pen tī nīrāha i mīnuā, “Nāmā Jutia mīne kīmīaha pam nārmama hīamārā ia

1:24: Jon 2:25 **2:1:** Lev 23:15-21, Dut 16:9-11 **a 2:1:** Wok Me 2:1; 20:16, Fas Korin 16:8, Lev 23:15-21, Dut 16:9-12, Nam 28:26-31. **2:3:** Mat 3:11 **2:4:** Wok Me 4:31, Wok Me 10:44-46, Wok Me 19:6, Mak 16:17 **2:7:** Wok Me 1:11 **2:9:** 2Tim 1:15

Jerusalem, tiho mhətərig ro iou, pwəh iakini pehe nipwrai nəri nəha tukumi-aha i.

¹⁵ Hiaməni mə nərmama me i hakonə ia waen, mətə rekəm. Irəha həpwəh nakonəien. Kwa naen klok a i ia nəpnəpin.

¹⁶ Nəri nəha hiamətoni ramesi pen nəgkiariien i Joel Profet riməni fwe kupwən:

¹⁷ Kumwesən rini mə, 'Tramevən ipaka ti nəpin sampam,

iou takərhi irapw nənimwin səiou trevən ti nərmama me pam.

Nipwnətimiaha me nərman mine nipran tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

Ntəmaruə me səkimiaha me tuhətə vison me.

Nərgharə me səkimiaha me tuhəməkrəha.

¹⁸ Ia nəpin nəha nərmama me səiou kani irəha mə iotukwininari me,

nəri auər a mə irəha nərman uə nipran,

mətə takərhi irapw Nənimwin səiou trevən ti nirəha,

nənə irəha tuhəni irapw nəgkiariien sə ruku pen ti Nənimwin səiou.

¹⁹ Tako narimnari me fwe irənhə ia nimagouagou.

Nərmama tuhətoni, mhərkərinari irə.

Ia təkure tənə tako nimtətien me:

netə, mine napw, mine nise napw.

²⁰ Meri truvehe mipitəv.

Məkwə truvehe məruevən məmwhen ia netə.

Kurirə irə nəpin səvəi Iərimənu truvehe.

Nəpin nəha trasori mopə ia nəpin me pam.

²¹ Ia nəpin nəha nərmama me pam səməme tuhəkwein ia Iərimənu in truvehimiru irəha.'

²² Nəmə Isrel tiho ro mhəregi nəgkiariien me i. Iesu nəha iəmə Nasaret Kumwesən rinahatən atukwatukw m kimiaha i mə in pərhiən rərhi pehe i ruvehe tukumiaha. Nəpin Iesu rinamavən ia rerimiaha fwe kupwən, Kumwesən rauvei pen niskaiien min, ramo nimtətien me mine narimnari asori me hiamətoni hiamərkərinari irə rəmwhen hiəuvəukurən raka.

²³ Nəpin Kumwesən ruvei pen Iesu ia rəgimiaha, in ro iamini irə mamesi pen a nətərigien səvənhi mine nəfe in ruvəukurən raka fwe kupwən mə tro. Nənə kimiaha hiousi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə. Hiəmri pen in ia rəgi nəmə ərəha me, nənə hərui tərini pen in ia nei kamarkuau.

²⁴ Mətə Kumwesən rifi Iesu ia nəmisəien səvəi nemhəien, mo in rətui mwi. In rino iamini irə ti nəri nə mə nemhəien ko ripkəkwtəmhiri mhə Iesu.

²⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien i Kig Tevit riməni irə minuə:

'Takamətə ik krau mik Iərimənu səiou ia nəpin me.

Ikamarə ipaka tukw iou.

Nari riti riwən tro iou iakətəmnimwin.

²⁶ Ro iamini irə rerik ragien pik.

Tərhuik raməgnəgini ik Iərimənu səiou.

Nipwrak mwi trarə amasan, məpwəh nehekiriən,

²⁷ ti nəri nə mə nəpin takemhə

tikəpwəh nəpwəhien iou iakarə Imwei Nəkur Həuvamhə.

Tikəpwəh nəseniien nipwrai iəmə ikinan səim riməri.

²⁸ Ikinahatən raka iou ia suatuk me səvəi nimiruien.

Tiko iou krau mik krauarə rerik ramagien.'

²⁹ Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə Kig Tevit, kaha kupwən səkitaha, in rīpkægkiari atukw a mhə irə. In ruvəmhə. Kuvənimwi raka. Səvənhi kref raməmak ihi. Fwe tui meste pehe ipwet mine samətoni.

³⁰ Mətə in profet riti. Rukurən amasan mə Kumwesən rīməuvehi kwəsuaahi mini pen tukwe in minuə ti nəpīn riti in ro kwənəkws riti səvənhi ruvehi tāmwhəkīn mərīmənu.

³¹ Kig Tevit rīməkupwən mətōni Kristo^b nəha mə trətui mwi ia nemhəien səvənhi. In nəha Kig Tevit rægkiari irə ia Ol Sam nəpīn rīni minuə ‘Kumwesən trəpwəh nəpwəhien in ramarə Imwei Nəkur Həuvəmhə. Nīpwran trīpkīmərīr mhə.’

³² Iesu nəha, Kumwesən rīnəsūəpwiri in ia nemhəien səvənhi. Kīmaha i iahənətōni, mamhəni irapw mə ro nīpərhiēnien.

³³ Kumwesən, tata səvəi Iesu, ruvehi utə in mukurei pen in ia nīkaren mwatuk. In ruvei pen Nənimwīn Ikinan min rəmwhen rīnō raka promes fwe kupwən mə tro. Iesu ruvehi Nənimwīn nəha, mərhi pehe i. Nəri nəha hiamətə, mamhəregi Nənimwīn Ikinan nəha.

³⁴ Kig Tevit rəpwəh nutəien fwe ia neiai, mətə in atukwatukw nəha rægkiari ia Kristo, mini mə,

‘Kumwesən rīni pen ti lərīmənu səiou mə,

Əkure ia nīkarek mwatuk

³⁵ meste tako nərmmama səməme haməmwəki ik həuvehe, tikərpwi utə tīpage nisum mi ia nīrəha.’

³⁶ Ro iamīnhi irə kīmiaha pam nəkur Isrel tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu nəha hīnərui tərini pen ia nei kamarkuauī, in nəha təkwtəkwuni Kumwesən ro in ruvehe mo lərīmənu mine Kristo.”

³⁷ Nəpīn nərmmama me nəha həregi nəgkiariēn səvəi Pita, rerīnraha rəpou pik. Həres pen Pita mine aposol me i mə, “Piak me, təkwtəkwuni nəha tahəfo nəha?”

³⁸ Mīregi Pita rīni pen ti nīrəha i mə, “Kīmiaha tihaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkīmiaha mhəuvehe pwəh iaho paptəes ia kīmiaha ia nəghi Iesu Kristo. Tiho iamīnhi irə mine nənə Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səkīmiaha. Kīmiaha tihəuvehi Nənimwīn Ikinan.

³⁹ Promes nəha raməmak tukumiaha, maməmak mwi ti nərīmīiaha me, mine nərmmama səməme kamharə isipwīn. Raməmak ti nərmmama me pam səməme lərīmənu Kumwesən səkitaha trəkwein ia nīrəha.”

⁴⁰ Pita rīni irapw nəgkiariēn me rīpīk mwi ti nīrəha i, maməkeikei mīnraha, mamīni mə, “Nərmmama ipwet mine hamo noien ikou. Tiharaka ia nīrəha ti nəri nə mə Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvənraha.”

⁴¹ Ia nəpīn nəha nərmmama me həpīk həmwhen ia 3000 həni nīpərhiēnien ia nəgkiariēn səvəi Pita, mhəuvehe, ko paptəes ia nīrəha.

Narəien səvəi nərmmama me səməme kamhəni nīpərhiēnien ia Iesu

⁴² Ia nəpīn me irəha kamhousəsimwīn irəha me, mamhətərīg nəgkiariēn sə aposol me kamhahatən irəha irə. Kamhəkwsen bred, mamhəni pəri nari, mamhəfwaki pəri.

2:29: 1King 2:10, Wok Me 13:36 **2:30:** 2Saml 7:12, Sam 89:3-4, Sam 132:11 **2:31:** Sam 16:10

b 2:31: Nəgkiariēn i ‘Kristo’ nəgkiariēn riti səvəi nəkur Kris kupwən. Nīpwran mə iāmə kətəgi pen oel ia nukwənen. Fwe kupwən nəpīn tuhəmter kig riti, hətəgi pen oel ia nukwənen. Ətoni ro Fas Samuel 10:1 mine Fas Samuel 16:13. Nənə profet kupwən me həmāni mə iərmama riti truku pen ia kwənəkws səvəi Kig Tevit, nənə in truvehe mo kig irə. Nəkur Isrel kamheitēnhi iāmə nəha truvehe. Kani nəghīn nə mə ‘Kristo.’ Ətoni ro ikīn Seken Samuel 7:12. **2:32:** Wok Me 1:8 **2:33:** Wok Me 1:4, 7:55-56 **2:36:** Wok Me 5:30-31 **2:37:** Luk 3:10,12, Wok Me 16:30 **2:38:** Luk 24:47, Wok Me 3:19 **2:39:** Aes 57:19 **2:40:** Dut 32:5, Fil 2:15 **2:41:** Wok Me 2:47, 4:4, Wok Me 5:14 **2:42:** Wok Me 20:7

⁴³ Nərmama me pam kamhəhekir, ti nəri nə mə Kumwesən rauvei pen niskaiien m aposol me səvəi Iesu. Ia niskaiien nəha irəha kamho nımtətien me rıpik mine narımnari me nərmama kamhətoni hamərkərinari irə.

⁴⁴ Nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhienien ia Iesu, kamharə pəri ia kwopun kuatia, mamhəuai narımnari me səvənraha mınraha me.

⁴⁵ Irəha kamhəmri pen nəmri nari ia səvənraha tıprənə mine nautə me mamhəuvehi mane irə. Nəpın nari riti riwən ti nırəha riti, kamhəuai mane nəha, mamhəuvei pen m iərmama nəha.

⁴⁶ Ia nəpın me kamhavən pəri, mamhəuvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe ia nəkwai nimwə me səvənraha, kamhəkwsen bred, mamhani pəri nari. Rerınraha ragien.

⁴⁷ Kamhəgnəgini Kumwesən. Nəpın nərmama me hətəni irəha, kamhəsiai irəha. Ia nəpın me Iərimənu rauvehimıru nərmama me nepwın mwi, nəhə həuvehe mho kuatia irəha mınraha.

3

Pita romasan iərmama riti nisun mi krouemhə

¹ Ia nəpın riti, tri klok ia nəruarəv, nəpın səvəi nəfwakıien ruvəuvehe. Pita mine Jon krouutə pen fwe ia nimwə səvəi Kumwesən.

² Iərmama riti fwe ikın. Nəpın rınətui pehe nisun mi krouemhə ko rıpkavən mhə. Ia nəpın me in me nepwın həuvehi mhəkure pen i ia nıkare nimwə səvəi Kumwesən ipaka ti təpınhə nəha kani mə Təpınhə sə Ramasan. Nəpın nərmama me kamhəuvehe mə tuhəuvnimwə, iərmama nəha ramase mane mınraha.

³ Pita mine Jon krouvehe ipaka mə trouuvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən. Nəpın iərmama nəha rətəni, rase mane mınrau.

⁴ Pita mine Jon krouəti pen rouətə in. Pita rini mə, “Tiko mətı pehe mətə kımrau.”

⁵ Iərmama nəha rətı pen mətə irau. Rerın ramrhi mə rosi trouvei pen nari riti min.

⁶ Mətə Pita rini pen tukwe in mə, “Səiou silva mine kol riwən, mətə nəfe iakauvehi takuvei pehe mik. Ia nəghi Iesu Kristo, iəmə Nasaret, tiko mərər mavən.”

⁷ Pita ruvehi rəgın mwatuk mivi utə. Təkwtəkwuni a iərmama nəha nisun mi krouvehe rouskai.

⁸ Riskənter mavən, mukurirə ia Pita mine Jon, mharuvnimwə ia nimwə səvəi Kumwesən. Ramavən, maməruərau utə, maməgnəgini Kumwesən.

⁹ Nərmama me pam hətı pen mhətə iərmama nəha ramavən maməgnəgini Kumwesən.

¹⁰ Hətə həkurən mə iərmama nəha in nəha raməkure rerın mamase mane fwe ia nıkare nimwə səvəi Kumwesən ipaka ti Təpınhə sə Ramasan. Irəha həkərinari irə. Nənimenraha rier ti nəfe kino irə.

Pita raməvisau fwe ia nimwə səvəi Kumwesən

¹¹ Iərmama nəha raməgher pen ia Pita mine Jon. Nərmama pam haiu mhəuvehe ti nırəhar fwe ia kwopun nəha kani mə Vranda səvəi Solomon. Nənimenraha rier.

¹² Nəpın Pita rətə nərmama me nəha, rini pen ti nırəha i mə, “Nəmə Isrel. Rəfo hiamərkərinari ia iərmama i? Hiamətı pehe mamhətə kımrau ti nəfe? Hiaməfətərig irə? Ko kımrau iaromasan iərmama i ia səkımrau atukw niskaiien uə ti nəri nə mə kımrau iəmə ikinan mi? Rekəm!

¹³ Kumwesən səvəi Epraham mine Aesak mine Jekop, Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha, in ruvehi utə nəghi Iesu, iəmə sə ramo tukwini nari min. Iesu nəha hiəuvei pen ia rəgi nəkur Rom. Nəpən Paelat rini mə trəsəni Iesu rier irapw ia kalapus, hiərer ia nənime Paelat, mamhəni mə hiəpwəh nokeikeien mə tro iamınhi irə.

¹⁴ Iesu nəha in iəmə atukwatukw mine iəmə ikinan, mətə kimiaha hiənpwəh in, mhəres pen Paelat i mə tripkəsəni mhə in rier irapw ia kalapus mətə trəsəni a iərmama sə rinousi əpune iərmama rier irapw.

¹⁵ Ia noien nəha hiənousi əpune Iəmə sə in Nukune Nimiruien. Mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien. Kimaha iahənətoni nəri nəha, mamhəni irapw mə ro nıpərhienien.

¹⁶ Nəgse nəghi Iesu nəha in nəha rino nisui iəmə i krouvehe rouskai. Hiamətoni iəmə i, mhəukurən in. In rini nıpərhienien ia nəghi Iesu, mo pen ramərer ia nəmrımiəha nıpwran rinəsən in pam.

¹⁷ Piak me iakukurən mə ia nəpən nəha hiənousi əpune Iesu, kimiaha mine nəmə asori me səkimiaha hiəreirei nəfe nəha hiamo.

¹⁸ Mətə ia noien nəha hiəno irə Kumwesən rino nəgkiariien me səvənhi sə in riməuvei pen m profet kupwən me səvənhi həuvəuvehe mhəuvəukuə. Profet me nəha haməkupwən mhəni irapw mə Kristo səvənhi traməkeikei miregi nəmisəien.

¹⁹ Ro iamınhi irə kimiaha tihaməkeikei mhərərıg ia noien ərəha me səkimiaha pwəh Kumwesən raikuas raka nərəhaien me səkimiaha.

²⁰ Trini minuə hio iamınha irə, nəpən səvəi napwisien truku pen ia nəmri Kumwesən. In trərhi pehe Kristo sə kiməni irapw fwe kupwən mə truvehe tukumiəha. Kristo nəha iakani in Iesu.

²¹ In traməkeikei marə fwe ia neiai meste Kumwesən tro narimnari me həuvehe mho sə vi rəmwhen ia profet ikinan me səvənhi fwe kupwən həməni.

²² Moses riməni mə, 'Iərimənu Kumwesən səkimiaha truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kimiaha in piəvimiaha riti. Tihaməkeikei mhətərıg ia narimnari me pam profet nəha trini pehe tukumiəha i.

²³ Trini minuə iərmama riti rəpwəh nətərıgien ia profet nəha, Kumwesən truvehi raka in, məpwəh nəvsini penien in ia nərmama me səvənhi.'

²⁴ Samuel mine profet me pam səməme hənəkurirə pen i mhəuvehe həməni narimnari me i kamo ipwet mine.

²⁵ Nəkur Isrel, kimiaha nə nıpwənəti profet kupwən me. Kimiaha nə nıpwənəti kaha kupwən me. Promes nəha Kumwesən riməuvei pen minraha in nə promes səkimiaha. In riməni pen ti Epraham i mə, 'Iərmama riti truku pen ia kwənəkwus səim. Namasanien səiou truku pen irə, mevən ti nərmama me pam ia tənəmtənə me.'

²⁶ Nəpən Kumwesən ruvehi utə Tini, in rukupwən mərhi pehe i tukumiəha nəkur Isrel mə trəkwein amasan m kimiaha, mo hiəpwəh nərəhaien me səkimiaha."

4

Pita mine Jon krouərer ia nəmri nəmə asori me

3:13: Eks 3:6,15, Mat 22:32, Luk 23:13-25, Wok Me 2:23, 7:32 **3:15:** Wok Me 1:8, 2:36, Wok Me 4:10
3:17: Luk 23:34, 1Tim 1:13 **3:18:** Luk 24:27 **3:19:** Wok Me 2:38 **3:22:** Dut 18:15,18-19, Wok Me 7:37 **3:25:** Jen 22:18, Kal 3:8 **3:26:** Wok Me 13:46

¹ Nəpɪn Pita mɪne Jon krauəgkiari ihi m nərmama, pris me mɪne Satusi meə həuvehe irəha iəmə asori səvəi naruagən me səməme kamhətui tɪ nimwə səvəi Kumwesən.

² Niemaha rəpi irəha tɪ nəri nə mə Pita mɪne Jon krauahatən nərmama me, rauni mə Iesu rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ia nəgkiariien nəha krauahatən pen mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.

³ Nəmə asori me nəha həkwətəmhiri irau, mətə tɪ nəri nə mə rɪnaməruarəv, hosə pen irau ia kalapus mə trouəmak fwe ikin roueste trakwakwi.

⁴ Mətə nərmama me səməme həməregi nəgkiariien səvənrau, həpik ia nɪrəha həni nɪpərhiəniən ia Iesu. Kəvsini nərman me əpa səməme həni nɪpərhiəniən ia Iesu, irəha pam ipaka faef-taosən.

⁵ Kɪni rakwakwi irə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mɪne elta me mɪne nahatən me səvəi Loa housəsɪmwɪn irəha me fwe Jerusalem.

⁶ Irəha housəsɪmwɪn irəha me irəha pris asori anan nəghɪn nə Anas, mɪne Kaeafas, mɪne Jon, mɪne Aleksanta, mɪne sin sin mwi irəha kwənəkwus səvəi pris asori anan.

⁷ Irəha həuvehi Pita mɪne Jon, mhərpwi irapw irau ia kurkwanraha, mhəres pen irau i mə, “Sin ruvei pehe nɪskaiien m kɪmirau uə irauo nəri i ia nəghi sɪn?”

⁸ Ia nəpɪn nəha Pita rerɪn ruvehe mukuər ia Nənimwɪn Ikinan, rɪni pen tɪ nɪrəha i mə, “Kɪmiaha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mɪne elta me.

⁹ Təkwtəkwi nɪ hiaməres pehe kɪmrau i ia namasanien sə iarouo m iərmama i nɪsun mi krouemhə. Hiaməres mə iarouəfo irə ro in ruvehe məsanɪn.

¹⁰ Ramasan. Kɪmiaha pam i tɪhaməkeikei mhəukurən. Nəkur Isrel me pam mwi tuhaməkeikei mhəukurən. Iəmə i ramərer ia nəmrɪmiaha nɪsun mi krouskai, tɪ nəri nə mə iaromasan in ia nəghi Iesu Kristo, iəmə Nasaret. Hɪənərui tərɪni pen in ia nei kamarkuau, remhə, mətə Kumwesən rɪno in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

¹¹ Iesu in iəmə nəha Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamɪni mə, ‘Kəruətərei nəha kɪmiaha nəmə hiamuvrhəkɪn nimwə hɪənuə rərəha, mhəpwəh, təkwtəkwi nɪ nəha ruvəuvehe mɪno kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwətəmhiri əknekɪn pam nimwə.’ ”

¹² Pita rɪrɪpɪn nəgkiariien mɪni mə, “Iesu əpa rauvehi nɪskaiien tɪ nuvehimɪruien kɪtaha. Ia tənəmtənə me pam, iərmama riti mwi riwən Kumwesən rərhi pehe i mɪni mə tsaməkeikei mhahatətə ia nəghɪn mə in truvehimɪru kɪtaha.”

¹³ Nəpɪn nəmə asori me hətoni mə Pita mɪne Jon krouəpwəh nehekɪriən ia nəmrɪnraha, hərkərinari irə. Hənətə sas mə irau iəmə auər a mi. Krouəpwəh nevənien ia kwopun sə kaukurən nari ikin. Irəha hamətərig tukwe, mhəukurən mə irau nəha krɪnamavən pəri irəha Iesu fwe kupwən.

¹⁴ Mətə ko həpwəh nɪniien nəgkiariien riti, tɪ nəri nə mə hətoni iəmə nəha krɪnomasan nɪsun mi ramərer ia nɪkarenrau.

¹⁵ Ia nəpɪn nəha nəmə asori me həni mə irəhar tuharevən fwe iruə. Nəpɪn harier irə, kamhəgkiari mɪnraha me mə,

¹⁶ “Tso nəfe ia iəmənmi nəha? Nəkur Jerusalem me pam həukurən mə krɪno nɪmtətien asori nəha. Ko kɪtaha səpwəh nɪniien mə neikuəien.

4:1: Luk 22:4,52 **ā 4:1:** Əvsini mwi Mak 12:18. Satusi me həni mə iərmama sə ruvamhə ko rɪpkətui mhə mwi ia nemhəien səvənhi. **4:2:** Wok Me 23:8 **4:3:** Wok Me 3:1 **4:4:** Wok Me 2:41 **4:7:** Mat 21:23 **4:8:** Mat 10:19-20 **4:10:** Wok Me 3:6,13-16 **4:11:** Mat 21:42 **4:12:** Mat 1:21 **4:16:** Jon 11:47

17 Mətə rərəha mə nəgkiariien nəha truviris mevən mwi ti nərmama me. Pwəh sənise pen əknekın ti nirau i mə trouəpwəh mwi niniien nəghi Iesu i ti iərmama riti mwi.”

18 Irəha həkwein irəhar haruvnimwə pehe mwi. Həni pen ti Pita mine Jon mə trouəpwəh mwi niniien uə nahatəniien nərmama me ia nəghi Iesu.

19 Miregi Pita mine Jon krouni mə, “Kimiaha əpa tihaməkeikei mhəkiri mə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən mə kimrau taro nəkwən uə nəkwamiahə.

20 Mətə kimaha ko iahəpwəh nəkwumwi təriniien tərhumaha. Tahaməkeikei mhəvisau irapw nəfe iahənətə mhəregi.”

21 Nənə nəmə asori me hənise əknekın pen ti nirau i, mhərhi pen irau krauevən, mhəpkətə mhə suatuk riti ti nousiien irau. Rəknekın ti nirəha ti nəri nə mə nərmama me haməgnəgini Kumwesən ti nəfe irau krino ia iəmə nəha nisun mi krouemhə.

22 Iəmə nəha krinomasan in ia nəghi Iesu nuk səvənhi rəpi raka foti.

Nərmama me səvəi Iesu həfwaki

23 Nəpin Pita mine Jon krouier, krouevən rouətə nərmama me səvəi Iesu, nənə rouəvisau narimnari me pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həməni pen ti nirau i.

24 Nəpin irəha həregi, housəsımwın irəha me mhəfwaki pəri m Kumwesən, mhəni mə, “Iərimənu Asori ikino neiai mine ti prənə mine təsi mine narimnari me pam ia nirəhar.

25 Fwe kupwən, nəgkiariien səim sə ruku pen ia Nənimwın Ikinan, rier ia nıpəgi nəkwai iərmama səim sə ro tukwini nari mik, kaha səkimaha Kig Tevit, mini mə,

‘Rəfo nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel niemaha raməpi irəha?

Rəfo nərmama me ia ti prənə i haməkure ti nətərigien səvənraha, mətə hamo teki nari?

26 Kig me ia ti prənə i həpnəpenə ti naruagəniien.

Nəmə asori me pam housəsımwın irəha me, mamhəni ərəha Iərimənu,

mamhəni ərəha mwi Kristo səvənhi.’

27 Kumwesən, nəgkiariien nəha ro nıpərhiienien. Ia taon i Jerusalem, Kig Herot mine Ponjes Paelat hənəusəsımwın pəri irəha nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mine nəkur Isrel. Irəha hənəusəsımwın irəha me, mhəmwəki Iesu iəmə ikinan səim sə ramo tukwini nari mik.

28 Irəha həno narimnari me nəha mamhesi pen atukwatukw nəfe ikiməni mə tuko ia nətərigien səim.

29 Mətə Iərimənu, təkwtəkwi tikregi ro nəgkiariien skai me nəha nəmə asori me həməni pehe tukumaha i. Kimaha iahase ik mə tikasitu ia kimaha. Kimaha i nərmama iahamo tukwini nari mik. Pwəh iahəvisau irapw nəgkiariien səim, mhəpwəh nehekiriien.

30 Osə pehe rəgim əsanın, momasan nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha. Ia nəghi Iesu, iəmə ikinan sə ramo tukwini nari mik, pwəh kimaha iaho nımtətien me mine narimnari me nərmama tuhətoni, həkərinari irə.”

31 Nəpin həfwaki pam, Kumwesən rikiukiu ia kwopun nəha kamhəkure ikın. Rerınraha ruvehe mukuər ia Nənimwın Ikinan. Nənə həuvən mhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən, mhəpwəh nehekiriien.

Nərmama me səvəi Iesu hasitu ia nirəha me

³² Ia nāpīn nāha nārmama sāmame kamhāni nīpārhiēnien ia Iesu, rerīnraha mīne nētārigien sāvānraha ro a kuatia. Riti ia nīrāha riwān ramāpwtīg tī nautā me sāvānhi, mīni mā sāvānhi āpa. Mātā hāuāi narimnari me mhāuvehi rāmwhēn ia nīrāha me.

³³ Aposol me kamhāvisau irapw skai mā Iesu Iārimānu rīnātui pārhiēn mwi ia nemhāien sāvānhi. Nānā Kumwesān rāmasitu asori ia nīrāha ia nāmasanien sāvānhi.

³⁴ Nārmama me sāvāi Iesu riti ia nīrāha riwān rīni mā nari riwān tēni tukwe, tī nārī nā mā sin sin ia nīrāha sāvānraha tīprānā uā nimwā rarā hāmri pen nāmri nari irā. Nāpīn kuvehi nānimen, hāuvehi mane,

³⁵ mhāuvān, mhāfate pen ia nīsui aposol me. Nānā aposol me hāuāi, mhāuvei pen m nārmama sāmame nari riwān tī nīrāha.

³⁶ Iārmama riti nāha ikīn nāghīn nā Josef. In iāmā Isrel sā ruku pen ia kwānākwus sāvāi Livāe. Rīnātui ia tānā āmwerīs nāha Saepras. Aposol me hāsegi pen nāghīn sā vi mā Panapas. Nīpwrai nāgkiariēn nāha in i mā Iāmā sā Ramārpwi āknekīn Nārmama.

³⁷ Josef i rāmri pen nāmri nari ia tīprānā sāvānhi. Nāpīn kuvehi nānimen, ruvehi mane, mevān, mīfate pen ia nīsui aposol me.

5

Ananaeas mīne pran sāvānhi Safaera

¹ Mātā iārmama riti nāghīn nā Ananaeas mīne pran sāvānhi Safaera krouāmri pen nāmri nari ia sāvānrau tīprānā.

² Nāpīn kuvehi nānimen, krouvehi mane, rouni pāri mā trouvehi raka nīpārīn sāvānrau. Kurirā irā Ananaeas ruvehi nīpārīn a, mevān, mīfate pen ia nīsui aposol me, mameikuā mā mane me pam nāha rauveī pen.

³ Pita rīni mā, “Ananaeas, rāfo ikāseni Setan ruvehe mukuār ia rerīm, mamo ikameikuā ia Nānīmwiīn Ikinan? Nāmri tīprānā sā kuveī pehe mik, rāfo ikākwātāmhirī nīpārīn sām?”

⁴ Nāpīn ikāpwāh nāmri penien ihi nāmri nari irā, tīprānā ramo ihi sām irā. Nāpīn ikuvehi mane, ia nāpīn nāha mwi mane nāha ramo ihi sām irā. Mātā rāfo rerīm rīrhi mā tiko noien i? Ikāpwāh neikuāien ia nīrak, mātā ikeikuā ia Kumwesān.”

⁵⁻⁶ Nāpīn Ananaeas rīregi nāgkiariēn nāha, tākwātākwuni a mwi rīmwei memhā. Ntāmaruā me nepwīn hāskāmter, mhāvegi nīpwrān, mhāuvehi mhāier, mhāuvān mhānīmwi. Nārmama me hāregi hāhekīr.

⁷ Nāpīn aōa kahar rukurāu, pran sāvāi Ananaeas ruvniwā pehe, mātā rāpwāh nukurānien mā sāvānhi iārman ruvāmhā.

⁸ Pita rīni pen tukwe in mā, “Tiko mīni pehe ro tukw iou i mā nāmri tīprānā sā kuveī pehe m kīmirāu, in pam i?”

Mīregi Safaera rīni mā, “Ouāh, nāmri tīprānā ihi nāha?”

⁹ Mātā Pita rīni pen tukwe in mā, “Rāfo kīmirāu iārman sām irouni pāri mā tirouni mā mane me pam i? Ikukurān mā ko ikeikuā ia Nānīmwiīn sāvāi Iārimānu? ātā ro! Nārmama sāmame hāmānīmwi sām iārman, irāha fwe ia kwāruā. Tuhāuvehi mwi ik, mhāuvān fwe iruā.”

¹⁰ Tākwātākwuni a Safaera rīmwei ia nīsui Pita memhā. Nāpīn ntāmaruā me hāuvniwā pehe, hātā ramāmak muvāmhā. Nānā hāuvehi, mhāier, mhānīmwi ia nīkare sāvānhi iārman.

¹¹ Nakalasia me mīne nārmama sāmame hāregi nārī nāha, irāha pam hāhekīr asori.

Aposol me kamho nĩmtätien me

¹² Ia nāpĩn nāha aposol me kamhavān ia reri nārmama me, mamho nĩmtätien me rĩpĩk mĩne narimnari me rĩpĩk nārmama hātoni mhārkārinari irā. Ia nāpĩn me nārmama sāmāme kamhāni nĩpārhiēnien ia Iesu kamhousāsimwĩn irāha me ia vranda sāvāi Solomon ia nĩmwā sāvāi Kumwesān.

¹³ Nāpĩn nārmama āpnāpen a hātoni irāha, hāgnāgĩni irāha, mātā hāpwāh nevānien ipaka, tĩ nāri nā mā hāhekĩr.

¹⁴ Mātā nārman me hāpĩk mĩne nĩpran me hāpĩk kamhāuvehe tĩ Iesu Iārimānu, mamhāni nĩpārhiēnien irā.

¹⁵ Aposol me kamho nĩmtätien me rĩpĩk ia Jerusalem. Ro pen nārmama me kamhāuvehi nārmama sāmāme nemhāien rarā ia nĩrāha, mhāuvehi, mhāuvān fwe ia suatuk, mhāmri pen irāha ia tākure nĩkōukau me mĩne kafete me. Irāha kamho iamĩnhi irā mĩnuā Pita ruvehe mukurau mātā nānimwĩn a trukurau pen ia nĩrāha, nānā irāha hāuvehe mhāsānĩn.

¹⁶ Nārmama me fwe ia rukwānu me ipaka tĩ Jerusalem, irāha mwĩ kamhāuvehi nārmama me sāvānrāha sāmāme nemhāien rarā ia nĩrāha mĩne sāmāme nānimwĩn ārāha me kamharā ia nĩrāha, kamhāuvehi irāha, mhāuvehe, nānā aposol me ho irāha pam hāuvehe mhāsānĩn.

Nāmā asori me kamhometā aposol me

¹⁷ Ia nāpĩn nāha pris asori anan mĩne Satusi me nepwĩn housāsimwĩn pāri irāha me. Rerĩnrāha ramrhi ārāha aposol me sāvāi Iesu.

¹⁸ Mo pen hākwātāmhiri irāha, mhāuvehi puvnĩmwā irāha ia kalapus.

¹⁹ Mātā ia nāpĩn irā agelo riti sāvāi Iārimānu ruvehe māsevār ia tāpinhā me sāvāi nĩmwā nāha, miri irapw aposol me, mĩni pen tĩ nĩrāha i mā,

²⁰ “Tihāuvān mhārer ia nĩmwā sāvāi Kumwesān, mamhāni irapw tĩ nārmama me nāgkiariēn me pam ia nĩkaren sāvāi nĩmĩruēn vi i.”

²¹ Ia nāpĩn rĩnamran hāuvān fwe ia nĩmwā sāvāi Kumwesān mamhahātān nārmama rosi agelo rĩmāni pen tukunrāha i.

Nāpĩn pris asori anan mĩne in me nepwĩn hāuvehe, housāsimwĩn nāmā asori me sāvāi nākur Isrel. Nāmā asori me nāha hārhi pen nārmama nepwĩn mā tuhāuvān fwe kalapus, mhāuvehi aposol me, mhāuvehi mhāuvehe.

²² Mātā nāpĩn nārmama me nāha kārhi pen irāha hāuvān ia kalapus, hāpwāh nātoniēn aposol me. Nānā hārārig, mhāni pen tĩ nāmā asori me i mā,

²³ “Kĩmāha iahāuvān mhātoni kalapus rāsīsāg āknekĩn. Nārmama sāmāme kamhātui tĩ kwopun nāha kamhārer tukuahag pam ia kwāruā me. Mātā nāpĩn hāsevār ia tāpinhā, kĩmāha iahāuvnĩmwā, mātā nārmama me nāha hāiwān.”

²⁴ Nāpĩn pris asori me mĩne iamā asori sāvāi nāruagān me sāmāme kamhātui tĩ nĩmwā sāvāi Kumwesān hāregi nāgkiariēn nāha, nātārigiēn sāvānrāha rāvsausĩni pĩk tĩ aposol me. Hāreirei mā nāfe ro irāha.

²⁵ Ia nāpĩn nāha iārmama riti ruvnĩmwā pehe, mĩni pen tĩ nĩrāha i mā “Nāmā me nāha hĩānāsīsāg tukuahag ia nĩrāha, irāha fwe ia nĩmwā sāvāi Kumwesān kamhahātān nārmama me.”

²⁶ Nānā iamā asori sāvāi nāruagān me sāmāme kamhātui tĩ nĩmwā sāvāi Kumwesān rĩskāmter, miri nāruagān me nepwĩn sāvānhi, mhāuvān, mhākwātāmhiri aposol me, mhāiri irāha mhāuvehe. Mātā hāpwāh nousiēn irāha, tĩ nāri nā mā hāhekĩr nārmama me. Kamo nārmama me hākwĩ irāha ia kārūātereĩ.

²⁷ Irāha hāuvehi aposol me mhāuvehe, mhārpwĩ irapw irāha ia nāmri nāmā asori me. Nānā pris asori anan rāgkiari mĩnrāha,

²⁸ mīni mā, “Iahəuvəni pehe raka nəgkiariien skai tukumiaha i mā tihəpwəh rə nahatənien nərmama ia nəghi iəmə nəha. Mətə hiənəruī nəkwamaha. Hətə ro. Təkwtəkwuni nəha nərmama me pam ia Jerusalem həuvəregi raka nəgkiariien səkimiaha. Rəfo mā tihərukwi pehe nemhəien səvəi iəmə nəha ia kimaha.”

²⁹ Mətə Pita mīne aposol me həni pen ti nəmə asori me i mā, “Kimaha tahaməkeikei mho nəkwai Kumwesən, rīpko mhə nəkwai nərmama.

³⁰ Kimiaha hiənousi əpune Iesu ia noien nəha hiəno irə, mhərukwi utə ia nei kamarkuauī. Mətə Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkitaha rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

³¹ Kumwesən i ruvəuvehi utə raka in mukurei pen in ia nīkaren mwatuk mā in iəmə sə triri nərmama mīne iəmə sə truvehimiru nərmama. Kumwesən ro iamīnha irə mā truvei pehe nəpīn m kitaha nəkur Isrel. Trīni mīnuə sərərig ia noien ərəha me səkitaha, Kumwesən trenouenou noien ərəha me səkitaha, məpwəh nəripwīnien.

³² Kimaha iahənətə narimnari me nəha, mamhəvisau irapw mā ro nīpərhienien. Nənīmwin Ikinan sə Kumwesən rauvei pen m nərmama səməme hamo nəkwān in mwi ramərer kimaha min.”

³³ Nəpīn nəmə asori me həregi nəgkiariien səvəi aposol me niemaha rəpi irəha. Hənuə tuhousi əpune irəha.

³⁴ Mətə iəmə asori riti nəha ikin ia rerīnraha nəghin nə Kamaliel. In Farisi riti. In iahatən riti sə ramahatən Loa səvəi Moses. Nərmama pam kamhəsiai in. In riskəmter, mīni pen ti naruagən me mā, “Tiho mhəuvehi nəmə i mhəier. Pwəh kimaha iahəgkiari ouihi a.”

³⁵ Nəpīn aposol me həier irə, Kamaliel rəgkiari pen m nəmə asori me i mā, “Nəmə Isrel, tihətərig amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i.

³⁶ Rerīmiaha trīrhi Teutas fwe kupwən.^a Rīni mā in iərmama riti. Nərmama həpik, ipaka ti 400, həuvən mhəkurirə i. Mətə kousi əpune iəmə nəha. Nərmama səməme kamho nəkwān havən kirkiri. Kusen səvənraha rəsas miwən.

³⁷ Kurirə ikin, ia nəpīn sə kaməvsini nərmama me irə, Jutas iəmə Kalilib rərer mīvi nərmama həpik həuvən mhəkurirə i. Mətə in mwi kousi əpune. Nərmama səməme kamho nəkwān havən kirkiri.

³⁸ Ro iamīnhi irə iakuə takīni pehe tukumiaha i mā, nəmə me i hamərer ia nəmrītaha ipwet, ramasan mā tihəpwəh irəha, mhəfi raka rəgimīaha ia nīrəha. Trīni mīnuə nəri nəha hamo ruku pen ti iərmama, trəsas miwən.

³⁹ Mətə trīni mīnuə Kumwesən ramərer kurirə ia nīrəha, ko hiəpwəh nīniseien irəha. Tihətərig amasan ti nəfe hiamo ia nəmə me i. Kitaha səreirei, mətə rərəha mā tihətə sas kurirə mā hiamousari m Kumwesən.”

⁴⁰ Ro iamīnhi irə nəmə asori me ho rosi Kamaliel rīmāni pen ti nīrəha i. Həkwein mwi aposol me həuvnimwə pehe, mhərisi irəha, mhənise pen əknekīn ti nīrəha mā tuhəpwəh nəvisaiuen mwi m nərmama ia nəghi Iesu, nənə mhəfi raka rəginraha ia nīrəha.

⁴¹ Aposol me həier ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mamhəgien, ti nəri nə mā Kumwesən rətə irəha mā həmwhen ko naurisien mīnraha ti nəghi Iesu.

5:28: Wok Me 4:18, Mat 27:25 **5:29:** Wok Me 4:19 **5:30:** Wok Me 3:15 **5:31:** Wok Me 2:33-34, Efes 1:20, Hip 2:10, 12:2 **5:32:** Wok Me 1:8 **5:33:** Wok Me 7:54 **5:34:** Wok Me 22:3 **5:36:** Wok Me 21:38 **a 5:36:** Teutas in iərmama riti rīmāiri nərmama me səvənhi mā tuhəuvən mharuagən irəha nəkur Rom. Rəpwəh nokeikeien mā nəkur Rom tuhərimənu ia nəkur Isrel. **5:37:** Luk 2:1-2
b 5:37: Jutas in iəmə Kalili riti. Fwe kupwən rīmāiri nərmama me səvənhi həuvən mharuagən irəha nəkur Rom. **5:40:** Wok Me 4:18 **5:41:** Mat 5:10-12, 1Tes 4:13

⁴² Nənə ia nəpɪn me kamhəuvən fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhəuvən mwi ia nimwə me, mamhəripin, mamhahatən nərmama me, mamhəvisau minraha mə Iesu in Kristo.

6

Nasituien me irəha pam sefen

¹ Nərmama me səvəi Iesu həuvehe mhəpik mwi. Ia nəpɪn nəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris həvisə irəha nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien Hipru. Nəkur Isrel səməme kamhəgkiari ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris həni mə ia nəpɪn me, nəpɪn kauvei pen mane mine nəveginien m nərmama me trasitu ia nirəha, kipkuvei pen mhə m nipran me səvənraha səməme nərman me səvənraha həuvamhə.

² Ro iamɪnhi irə, aposol me twelef həkwein pen nərmama me səvəi Iesu mə irəha pam tuhəuvehe. Nəpɪn həuvehe, aposol me həni pen ti nirəha i mə, “Kimaha iahaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən. Ripkatukwatukw mhə mə tahəpwəh wok nəha mhəuvehe mhəsui raka nəveginien.

³ Ro pen piəvmaha me, kimiaha tihərpwi rəginiaha ia nərman me sefen ia kimiaha nəghinraha ramasan, rerinraha rukuər ia Nənimwin Ikinan, nukurəniən səvənraha rəpwəmwis. Kimaha tahəuvehi utə irəha mə tuhəsui raka nəveginien.

⁴ Mətə wok səkimaha tahaməfwaki, mamhəvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən ia nəpɪn me.”

⁵ Nərmama me pam səvəi Iesu rerinraha ragien ti nəgkiariien nəha səvəi aposol me. Hərpwi rəginraha ia Stifen, iərman riti nahatətəien səvənhi riskai, rerin rukuər ia Nənimwin Ikinan. Hərpwi mwi rəginraha ia Filip, mine Prokoras, mine Nikanor, mine Timon, mine Pamenas, mine Nikolas, iəmə Antiok. Ripko mhə in iəmə Isrel, mətə ramarə ia narəien səvənraha.

⁶ Irəha həiri nərman me nəha sefen, mhəuvehe, mhərer ia nəmri aposol me. Aposol me həmrutə rəginraha ia nirəha, məfwaki minraha.

⁷ Ia nəpɪn nəha nəgkiariien səvəi Kumwesən rauviris mamevən. Nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem həuvehe mhəpik mwi. Pris me nepwin həuvehi nahatəniən səvəi Iesu, mhahatətə irə. Pris me nəha həpik kwopti.

Nəkur Isrel həkwəmhiri Stifen

⁸ Stifen in iərmama riti Kumwesən rauvei pen niskaiien min, mamasitu irə ia namasanien səvənhi. Nəpɪn riti Stifen ramavən ia reri nərmama, mamə nɪmtətien asori me mine narimnari me nərmama hətoni, hamərkəri asori nari irə.

⁹ Mətə nərmama me nepwin nəha ikin. Irəha nərmama səvəi nimwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel kani mə Nimwəfwaki Səvəi Nərmama Me Kɪnifi Raka Nari ia Nirəha.^a Nepwin həuku pen fwe Saerin mine Aleksantria. Nepwin mwi həuku pen fwe Silisia mine Əsia. Irəha həskəmter mamhousari m Stifen.

¹⁰ Mətə rəknekɪn ti nirəha. Ko həpkousi tərini mhə nəgkiariien səvənhi, ti nəri nə mə Nənimwin Ikinan rauvei pen nukurəniən min.

¹¹ Ro iamɪnhi irə hərəku pen nərmama nepwin mə tuheikuə irə. Nərmama me nəha həskəmter, mhəni mə, “Kimaha iahəregi iəmə i raməgkiari ərəha ia Moses mine Kumwesən.”

5:42: Wok Me 9:22, 17:3 **6:1:** Wok Me 4:35 **6:3:** 1Tim 3:7 **6:5:** Wok Me 8:5 **6:6:** Wok Me 13:3, 14:23 **6:7:** Wok Me 2:41, 16:5 **6:8:** Wok Me 2:43 **6:9:** 2Tim 1:15 ^a **6:9:** Nərmama me nəha səməme kamhəfwaki ia nimwəfwaki nəha irəha nəkur Isrel. Fwe kupwən kamoslef ia nirəha, nənə kɪnifi raka nari ia nirəha. Həpko mhə mwi slef ia nirəha. **6:10:** Luk 21:15 **6:11:** Mat 26:59-61

¹² Nəpɪn nərmama me mɪne nəmə asori me səvənraha mɪne nahatən me səvəi Loa həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi irəha. Həuvən tɪ Stifen, mhəkwtəmhiri, mhəuvehi mhəuvən, mhərpwi irapw in ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

¹³ Irəha hərpwi irapw nərmama nepwɪn mə tuheikuə ia Stifen. Nərmama me nəha həni mə, “Ia nəpɪn me iəmə i ramɪni ərəha kwopun ikinan i mɪne Loa səvəi Moses.

¹⁴ Iahəregi rɪni mə Iesu nəha iəmə Nasaret in trousi testesi nimwə səvəi Kumwesən, mərarki narəien sə Moses rɪməuvei pehe m kitaha, məmri səpə riti.”

¹⁵ Nəmə asori me pam səvəi nəkur Isrel haməkure ia nousəsɪmwɪnien səvənraha, mamhəti pen mamhətə Stifen, mhətoni mə nənimen rəmwhen ia nəmri agelo riti.

7

Nəvisauien səvəi Stifen

¹ Ia nəpɪn nəha pris asori anan rɪni pen tɪ Stifen i mə, “Rəfo irə? Nəgkiariien i ro nɪpərhiennien?”

² Mɪregi Stifen rɪni mə, “Piak me mɪne tata me, həregi ro. Fwe kupwən, nəpɪn kaha kupwən səkitaha Epraham rɪpkevən mhə ihi fwe Haran, Kumwesən asori rier irapw tukwe fwe Mesopotemia,

³ mɪni pen tukwe in mə, ‘Tikier ia tənə imwam mɪne nəkur imwam, mier mevən fwe ia tɪprənə takahatən ik irə.’

⁴ Epraham rier ia tənə Koltia,^a mevən marə fwe ia taon nəha Haran. Nəpɪn səvənhi tata remhə, Kumwesən rərui irapw mwi in ruvehe marə ia tɪprənə i sə hiamarə irə ipwet mɪne.

⁵ Mətə ia nəpɪn nəha Kumwesən rɪpkuvei pen mhə tɪprənə riti ia kwopun i mə tro səvənhi irə. Rɪpkuvei pen anan mhə kwənpərɪn riti min. Mətə rɪno promes a mə tɪpkuvei pen min mɪne nɪmwɪpwɪni me səməme tuhətui kurirə. Nəpɪn Kumwesən rɪməni promes nəha, tɪni Epraham ramɪwən ihi.

⁶ Nəgkiariien sə Kumwesən rɪməni pen tɪ Epraham i ro iamɪnhi irə: ‘Nɪmwɪpwɪm me tuhəuvən mharə ia tɪprənə səvəi nərməpə. Nəkur ia kwopun nəha tuhəuvehi pen wok skai mɪnraha, mhometə irəha meste nuk fo hantret.’

⁷ Kumwesən rarə mɪni mwi mə, ‘Mətə iou takərpwɪn noien ərəha səvəi nəkur me nəha nɪmwɪpwɪm me tuhowok skai mɪnraha. Kurirə irə nɪmwɪpwɪm me tuhəier ia tənə nəha, mhəuvehe, mhəfwaki pehe miou ia kwopun i.’

⁸ Ia nəpɪn nəha Kumwesən rɪni mə Epraham mɪne kwənəkʷus me səvənhi tukaməkeikei kuvehi ninhum mɪnraha. Noien nəha rahatən pen promes nəha Kumwesən rɪməuvei pen m Epraham. Kurirə irə tɪni Epraham rətui, nəghɪn nə Aesak. Nəpɪn ruvehi nəpɪn eit səvənhi, səvənhi tata ruvehi ninhum min. Nənə Aesak rərəhi Jekop. Nənə Jekop rərəhi nərman me irəha pam twelef. Irəha me nəha kaha kupwən me səkitaha.

⁹ Kaha kupwən me nəha səkitaha, rerɪnraha ramrhi ərəha piəvnraha Josef. Həuvehi pen in ia rəgi nərmama me nepwɪn, mhəuvehi mane irə. Nərmama me nəha həuvehi Josef, mhəuvən fwe Ijip. Ia kwopun nəha Josef ramowok slef, mətə Kumwesən ramarə tukwe,

¹⁰ mauvehi raka in ia nɪpəmpəmɪen me pam səvənhi. Nəpɪn Josef revən mərer ia nəmri Fero, kig səvəi nəkur Ijip, Kumwesən ruvei pen namasanien

6:13: Jer 26:11 **7:2:** Jen 11:31 **7:3:** Jen 12:1 **7:4:** Jen 11:31-12:5 **a 7:4:** Koltia nəghɪn riti mwi Papilon. **7:5:** Jen 12:7, 15:18, Jen 17:8, Dut 2:5 **7:6:** Jen 15:13-14, Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 **7:8:** Jen 17:9-14, Jen 21:4 **7:9:** Jen 37:11,28, Jen 39:1-3, Jen 39:21-23 **7:10:** Jen 41:37-44, Sam 105:21

mine nukurānien min. Ro pen Fero ruvei pen nasoriien m Josef. Nənə Josef ruvehe mo in iāmə asori ramətui amasan ti nəkur Ijip, nənə mamətui amasan mwi ti narimnari me sə kamo ia nəkwei nimwə səvəi Kig Fero.

¹¹ Kurirə ikin nəpīn səvəi nukumhə ruvehe muvehi pam nəkur Ijip mine nəkur Kenan, mamō nərmama həmisə pik. Kaha kupwən me səkitaha hənāmətui sənənraha nəveginien, mətə ruvəivən.

¹² Nəpīn Jekop rīregi nəvisaiien mə nəveginien fwe Ijip, rərhi pen kaha kupwən me səkitaha mə tuhəuvən fwe ikin. Ro səvi ti nirəha ti nevənien ia kwopun nəha.

¹³ Nəpīn irəha həuvən səro kəru irə, nənə Josef rīni pui in ti piəvni me, nənə Kig Fero ruvehe mukurən nərmama ia kwənəkwas səvəi Josef.

¹⁴ Kurirə irə Josef rərhi pen nəgkiariien revən ti səvənhi tata Jekop irəha nərmama me pam ia kwənəkwas səvənhi mə tuhəuvehe fwe Ijip. Irəha pam sefenti-faef nərmama.

¹⁵ Nəpīn Jekop rīregi nəgkiariien nəha, reiwaiu mevən fwe Ijip. Kurirə ikin in mine kaha kupwən me səkitaha hemhə fwe ikin.

¹⁶ Nənə həuvehi nīpwrānraha mhərərīg mhəuvən fwe taon nəha Sekem, mhənīmwi irəha fwe ikin ia nīpəg riti sə Epraham rīməuvehi nənimen ti nīpwnəti iāmə asori riti nəghīn nə Hamor.

¹⁷ Ruvəuvehe ipaka ti nəpīn nəha Kumwesən truvei pen tīprənə m kaha kupwən me səkitaha rəmwhen rīno promes m Epraham fwe kupwən. Ia nəpīn nəha nərmama me səkitaha fwe Ijip həuvehe mhasori mhəpik.

¹⁸ Nənə kig əpə ruvehe mərīmənu ia nəkur Ijip, mətə rīnapkukurən mhə Josef.

¹⁹ In reikuə ia kaha kupwən me səkitaha, mamərhiərhi irəha mə tuhərui irapw nəkwərhakwərha me sə həkətui a i mə tuhemhə.

²⁰ Ia nəpīn atukwatukw nəha Moses rətui. In ramasan pik ia nəmri Kumwesən. Səvənhi tata mine mama krouətui amasan tukwe ia nəkwei nimwə səvənrau meste in ruvehi məkwə kahar.

²¹ Nəpīn irau krouəmri irapw iruə, prən ouihi səvəi Kig Fero rətoni, mərəhi səvənhi, mətui amasan tukwe rəmwhen mə in tīni anan.

²² Kīnahatən Moses ia nukurānien me pam səvəi nəkur Ijip. Səvənhi nəgkiariien mine wok krouəsānīn.

²³ Nəpīn Moses reste nuk foti, rerīn rīrhi mə trevən mətōni piəvni me nəkur Isrel.

²⁴ In revən mətōni iāmə Ijip riti ramousi piəvni riti, mətə rīpkatukwatukw mə tro irə iamīnha irə. Ro pen Moses revən mə trasitu ia piəvni, mərpwīn pen noien səvəi iāmə Ijip ramo. Rousi iāmə Ijip nəha, mousi əpune.

²⁵ Moses rerīn rīrhi mə piəvni me tuhətoni mhəukurən mə Kumwesən ramərhi pen in mə truvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Mətə irəha həkətə sas mhə irə.

²⁶ Kīni rakwakwi irə Moses revən mwi mətōni iāmə Isrel kəru krouousi irau me. In revən mə trəmri nəmərīnuīen ti nīrau i, mīni mə, 'Iəmənmi kīmirau piəvmīrau me a. Rəfo irouousi kīmirau me?'

²⁷ Mətə iāmə sə ramousi ərəha anan piəvni rəsua raka Moses, mīni mə, 'Sin rīməuvehi utə ik mə tīkərīmənu ia kīmaha məkiri noien səkīmaha?'

²⁸ Rosi ikuə tikousi əpune iou rəmwhen ikinousi əpune iāmə Ijip nərineiv?'

²⁹ Nəpīn Moses rīregi nəgkiariien nəha, rap fwe Ijip, mevən mo in iərmama pwišpwīš ia tənə Mitia. Ia kwopun nəha tīni kəru krouətui, iərman mī.

7:11: Jen 41:54 **7:12:** Jen 42:1-5 **7:13:** Jen 45:1-4,16 **7:14:** Jen 45:9-11, Jen 46:27 **7:15:** Jen 46:1-7, Jen 49:33 **7:16:** Jen 23:2-20, Jen 33:19, Jos 24:32 **7:17:** Eks 1:7 **7:18:** Eks 1:8 **7:19:** Eks 1:10-22 **7:20:** Eks 2:2, Hip 11:23 **7:21:** Eks 2:3-10 **7:24:** Eks 2:11-15 **7:29:** Eks 2:21-22, Eks 18:3-4

³⁰ Kurirə irə nuk foti rukurau, nənə agelo riti səvəi Kumwesən rier pen ti Moses i fwe ia kwopun akwesakwes ikin, ipaka ti təkuaer Sinae, mamərer ia nei riti napw rauək irə, mətə rīpkahi əmwesi mhə.

³¹ Moses rətoni nei nəha rərkərinari irə. Nənə nəpīn revən ipaka tukwe mə trəspau irə, reri lərimənu ruvehe, mīni mə,

³² 'Iou Kumwesən səvəi kaha kupwən me səim. Kumwesən səvəi Epraham mīne Aesak mīne Jekop.' Moses rīregi, mətə rehekīr mətəmnimwin, məpwəh nəti penien mətoni.

³³ Nənə lərimənu rīni pen tukwe in mə, 'Uvehi raka səim put, ti nəri nə mə tīprənə nə iakamərer ikin ro ikinan i.

³⁴ Iou iakinətə raka nərmama me səiou fwe Ijip. Kamometə irəha. Iakuvəregi raka nasəkien səvənraha. Nənə iou iakeiwaiu irapw pehe i mə takuvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip. Tiko muvehe, təkwtəkwuni takərhi pen ik ikevən fwe Ijip.'

³⁵ In nəha Moses sə kupwən nəkur Isrel həpwəh nokeikeien in, mhəni pen tukwe in mə, 'Sin rīməuvehi utə ik mə tikərimənu ia kimaha məkiri noien səkimaha?' Mətə Moses nəha in nəha Kumwesən rərhi pen agelo riti səvənhi rier pen tukwe ia kwəti nei, mərhi pen in revən mə trərimənu ia nəkur Isrel, muvehi raka irəha ia rəgi nəkur Ijip.

³⁶ Moses nəha riri irəha mhəier ia Ijip, mhəuvən fwe ia Təsi Əruverəv, mhəuvən mharə nuk foti fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Nənə ia kwopun me nəha ramo nīmtətien me mīne narimnari me nərmama hətoni hamərkərinari irə.

³⁷ Moses nəha in nəha rīməni pen ti nəkur Isrel i mə, 'Kumwesən truvehi utə profet riti rəmwhen ruvehi utə iou. Profet nəha truku pen ia kimiaha in piəvimiaha riti.'^b

³⁸ Moses nəha in nəha ramarə irəha nəkur Isrel nəpīn kamhavən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. In ramarə irəha kaha kupwən me səkitaha nəpīn agelo nəha rəgkiari min ia Təkuaer Sinae. Kumwesən ruvei pen nəgkiariien sə ramīru m Moses mə truvei pehe m kitaha.

³⁹ Mətə kaha kupwən me səkitaha həpwəh nokeikeien mə tuho nəkwai Moses. Həsua karen in. Nənə rerinraha rīnamrhi Ijip. Hokeikei mə tuhərərīg mhəuvən fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen həni pen ti Eron i mə, 'Tiko kumwesən me nepwin, pwəh həiri kitaha, ti nəri nə mə səreirei mə Moses nəha rīməiri raka kitaha ia tənə Ijip ruvəwəku.'

⁴¹ Ia nəpīn nəha irəha ho nənimwi kau riti. Nəpīn həno pam, həpeki pehe nərimīru me mə tuhousi əpune irəha mhəuvei pen m nənimwi kau nəha. Irəha haməgnəgīni nəri nəha həno ia rəginraha.

⁴² Ro iamīnhi irə Kumwesən ruvehi pen təkutan mīnraha, məpwəh irəha həuvən mhəfwaki pen m meri, məkwə, mīne kəməhau me. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia nəkukuə səvəi profet me rani:

'Nəkur Isrel. Ia nəpīn nəha hīnarə nuk foti fwe kwopun akwesakwes ikin, nərimīru me səməme hiamousi əpune, mamhəmri utə ia təkure nīfatə, hīəuvei pehe miou uə rekəm?

Rekəm. Hīəpwəh nuvei peheien miou.

⁴³ Mətə hiaməuvehi nimwə tapolen səvəi kumwesən nəha Molek, mīne kəməhau səvəi kumwesən nəha səkimiaha Refan.

7:30: Eks 3:1-10 **7:36:** Eks 7:3, 14:21, Nam 14:33 **7:37:** Wok Me 3:22 **b 7:37:** Profet nəha Moses rīməni mə tīpkuvehe in nəha Iesu. Əvsini mwī Dut 18:15. **7:38:** Eks 19:3, Dut 5:5, 9:10, Wok Me 7:53
7:39: Nam 14:3 **7:40:** Eks 32:1,23 **7:41:** Eks 32:2-6 **7:42:** Jer 19:13

Irau mi nəha kumwesən eikuə mi sə hiəno ia rəgimiahā mā tihaməfwaki pen mīnrau.

Kimiahā hiamō iamīnhi ro pen takuvehi raka kimiahā ia tīprənə səkimiahā hiəuvən ia nīkare Papilon.’

⁴⁴ Fwe ia kwopun akwesakwes ikin, Kumwesən rīmāni pen tī Moses i mā traməkeikei mo nimwə tapolen riti. Moses ro, mesi pen atukwatukw rəmwhen ia Kumwesən rīno rətoni. Kurirə ikin kaha kupwən me səkitaha həuvehi nimwə tapolen nəha mamhəuvən.

⁴⁵ Nəpīn Josua riri kaha kupwən me səkitaha mā tuhəuvehe mhəuvehi raka tīprənə ia rəgi nəmə Kenan, həuvehi nimwə tapolen nəha, mhəuvehi mhəuvehe. Irəha kənamhəuvehe ia Kenan, Kumwesən raməkoui irapw nəmə ikin. Nimwə Tapolen nəha raməmak iamīnhi meste nəpīn səvəi Kig Təvīt.

⁴⁶ Kig Təvīt nəha Kumwesən rerīn ragien tukwe. In rīni pen tī Kumwesən i mā, ‘Ik Kumwesən səvəi Jekop. Ko ikəsēni iou iako nimwə riti sə tikamarə irə?’

⁴⁷ Mətə Kumwesən rəpwəh nəsenien. Kig Təvīt rīpko mhə nimwə riti səvəi Kumwesən. Solomon ro.

⁴⁸ Mətə kitaha səukurən mā Kum wesən sə rasori anan, in rīpkarə mhə ia nəkwai nimwə me səməme nərmama həno ia rəgīnraha. Rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rīmāni mā,

⁴⁹ ‘Neiai in jea səiou sə iakaməkure irə mamərimənu.

Tīprənə in nəri sə iakamərpwi utə tīpage nīsuk mi irə.

Kimiahā ko hio nimwə riti mā takarə irə?

Kimiahā ko hio kwopun riti mā takapwīs ikin?

⁵⁰ Həni ro, sin rīno narimnari me pam i?

Iou əpa Kumwesən iakinō.’ ”

⁵¹ Stifen rīni pen tī nəmə asori me i mā, “Kimiahā i kəmkapwəmiaha riskai. Nətərigien səkimiahā rīpitəv hiəmwhen ia nərmama səməme həreirei lərimənu. Hiəpkregi mhə nəgkiariien səvənhi. Hiamō rəmwhen kaha kupwən me səkimiahā. Ia nəpīn me hiamənise nəfe nari Nənimwīn Ikinan rani pehe tukumiahā i.

⁵² Rəfo? Profet riti nəha ikin kaha kupwən me səkimiahā həpkometə mhə in? Rekəm! Həmwəki pam irəha, mhousi əpune səməme haməkupwən mhəni irapw mā Iəmə Atukwatukw riti truvehe. Nənə nəpīn Iəmə Atukwatukw nəha ruvehe, kimiahā hiəuvei pen in ia rəgi nəmə Rom. Ia noien nəha hiousi əpune in.

⁵³ Kimiahā hiəuvəuvehi raka Loa səvəi Kumwesən sə nagelo me həuvei pehe fwe kupwən, mətə hiamərui Loa nəha ia nəpīn me.”

Kəkwi əpune Stifen ia kəruətərei

⁵⁴ Nəpīn nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həregi Stifen raməgkiari, niemaha rəpi pīk irəha. Kamhahi tərini revīnraha tukwe.

⁵⁵ Mətə Stifen rerīn ruvehe mukuər ia Nənimwīn Ikinan. Rəkwətə ia nīmagouagou, mətōni nukuraanien asori ruku pen ia kwopun Kumwesən ramarə ikin, mətōni mwi Iesu ramərer ia nīkare Kumwesən mwatuk.

⁵⁶ Stifen rīni mā, “Hətōni ro. Kəpuapen reitehi. Iakamətə Iəməti Iərmama fwe ia neiai ramərer ia nīkare Kumwesən mwatuk.”

⁵⁷ Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel hasək əpwəmwīs, mho tukuahag nəkwəregīnraha. Irəha pam haiu, mhəuvən mā tuhəkwtəmhirī Stifen.

⁵⁸ Irəha həkwətəmhiri Stifen, mhəuvehi, mhəier ia Jerusalem, mənambəkwi in ia kəruətərei mə tremhə. Nərmama səməme haməuəsi Stifen həpeki raka karkahu əpwəmwis me səvənraha, mhəfate pen ia nisui iərmama riti nəghin nə Sol.

⁵⁹ Nəpın kamhəkwi Stifen, raməfwaki mını mə, “Iesu Iərimənu, tikuvehi nənimwik.”

⁶⁰ Kurirə irə rınımwi nukurhun mi, məkwein əpwəmwis, mını mə, “Iərimənu, tikəpwəh nərpwinien noien ərəha i irəha kamho ia nirak.” Nəpın rını iamınhi irə, in remhə.

8

¹⁻² Sol rerin ragien a mə irəha housi əpune Stifen iamınhi. Nəpın Stifen ruvambə raka, nəmə əfwaki me nepwin hənimwi nıpran mhasək asori tukwe.

Kınamometə nərmama me səvəi Iesu fwe Jerusalem

Ia nəpın nəha nərmama me nepwin həskəmter, mənambometə asori nakalasia me fwe Jerusalem. Ro pen nakalasia me pam hap kirkiri mhəuvən fwe ia kwopun me ia tənə Jutia mine Sameria. Aposol me əpa kamharə fwe Jerusalem.

³ Sol mwi ramousari mə trouraha nakalasia me, mauvnimwə ia nimwə me kuatia kuatia, maməkwtəmhiri nərmam mine nıpran, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

Filip raməvisau irapw nəgkariien amasan səvəi Iesu fwe Sameria

⁴ Mətə irəha nəha hənap kirkiri, mamhəuvən ia kwopun me, mamhəvisau irapw nəgkariien amasan səvəi Iesu.

⁵ Filip reiwaiu pehe ia taon riti fwe Sameria, maməvisau irapw Iesu Kristo m nərmama me fwe ikın.

⁶ Nərmama pam kamhətərig amasan ti nəfe Filip rani, ti nəri nə mə raməgkari mamə nımtətien me.

⁷ Nərmama həpik nənimwin ərəha me həier ia nirəha, mamhasək əpwəmwis. Nərmama həpik mwi nisunraha me hemhə, ko həpkavən mhə, həuvehe mhəsanin.

⁸ Ro pen nəkur ia taon nəha rerinraha ragien asori.

⁹ Mətə iərmama riti nəghin nə Saemon, rınarə tui kwopti ia taon nəha, mamə nımtətien me ia nıskaiien səvəi nəremhə me, mamə nəkur Sameria nənimenraha ramier. Saemon rani mə in iəmə asori.

¹⁰ Nəkur Sameria me pam kamhətərig ia nəgkariien səvənhi. Nəkwərhakwərha me men meste nəmə asori me kamhəni mə, “Iəmə i rauvehi nıskaiien səvəi kumwesən nəha kani mə kumwesən asori.”

¹¹ Irəha kamhətərig ia nəgkariien səvəi Saemon, ti nəri nə mə nəpın rıpik ramo nımtətien me ia nıskaiien səvəi nəremhə me, mamə nənimenraha ramier.

¹² Mətə nəpın Filip raməvisau irapw Iesu Kristo mine nıtətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nərmam me mine nıpran me həni nıpərhiienien ia nəgkariien amasan səvənhi. Nənə ko paptəes ia nirəha.

¹³ Saemon in mwi rını nıpərhiienien ia nəgkariien səvəi Filip. Nəpın kınə raka paptəes irə, Saemon rukurirə ia Filip, mamətoni nımtətien me mine narimnari asori me Filip ramo ia nıskaiien səvəi Kumwesən. Nəpın rətoni, nənimen rier.

¹⁴ Kurirə irə, nəp̄in aposol me fwe Jerusalem həregi mə nəkur Sameria həuvəni raka n̄ipər̄hienien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, hərhi pen Pita mine Jon mə trouevən rouətə irəha.

¹⁵ Irau kroueiwaiu pen fwe Sameria, rouəfwaki ti nirəha mə irəha tuhəuvehi Nənimw̄in Ikinan, ti nəri nə mə

¹⁶ Nənimw̄in Ikinan r̄ipkeiwaiu mhə ihi ia nirəha. Mətə kino paptas əpa ia nirəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

¹⁷ Nəp̄in Pita mine Jon krouəm̄rutə rəginrau ia nukwənenraha, həuvehi Nənimw̄in Ikinan.

¹⁸ Saemon rətoni mə aposol mi nəha krouəm̄rutə rəginrau ia nukwənenraha, nənə Kumwesən ruvei pen Nənimw̄in Ikinan minraha. Ia nəp̄in nəha rətoni, Saemon ruvehi mane mə truvei pen minrau,

¹⁹ m̄ini mə, “Rouvei pehe mwi nasoriien nəha miou. Iakokeikei mə takəm̄rutə rəgik ia nukwəne nər̄mama pwəh irəha həuvehi Nənimw̄in Ikinan.”

²⁰ M̄iregi Pita r̄ini pen tukwe in mə, “Pwəh kimirau mane səim irouen ia napw, ti nəri nə mə ikuə tikuvehi nəmri nəri sə Kumwesən rauvei pen auər a m nər̄mama.

²¹ Ikiwən ia wok i səkimaha, ti nəri nə mə nətərigien səim r̄ipkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən.

²² Tikəpwəh noien ərəha i ikamo, məfwaki m Iərimənu, mərəs mə ko in renouenou nər̄əhaien səim, məpwəh nər̄pw̄inien nətərigien ərəha i ikuə tiko.

²³ Iakini iam̄nhi irə, ti nəri nə mə iakətə mə rer̄im ramakres p̄ik. Nər̄əhaien r̄inər̄kwi ik.”

²⁴ M̄iregi Saemon r̄ini mə, “Kimirau tirouəfwaki miou, rouəres Iərimənu mə narimnari me i irauni tuhəpwəh nesteien iou.”

²⁵ Kurirə ikin Pita mine Jon krouni irapw nəgkiariien səvəi Iərimənu ia taon nəha, rouni mə ro n̄ipər̄hienien i. Nəp̄in krouni sampam, krouər̄ig rauevən fwe Jerusalem. Ia suatuk krauəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nər̄mama me ia rukwənu me ia tənə Sameria.

Filip mine iəmə Itiopia riti

²⁶ Ia nəp̄in nəha agelo riti səvəi Iərimənu r̄ini pen ti Filip i mə, “Tikər̄er, mevən fwe prehi^a meste suatuk sə raku pen ia Jerusalem meiwaiu pen fwe Kasa.” (Suatuk nəha rukurau ia kwopun akwesakwes ikin.)

²⁷ Filip rər̄er mamevən, mət̄oni iəmə Itiopia^b riti. Iəmə nəha in YunikC riti. In iəmə asori. Ramətui amasan ti mane səvəi Kantis, prən asori sə ramərimənu ia nəkur Itiopia. Iəmə nəha ruvavən raka fwe Jerusalem məfwaki m Kumwesən,

²⁸ nənə m̄irərig mamevən fwe imwəni. In raməkure ia kat riti hos ravi, maməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea r̄imərai.

²⁹ Nənə Nənimw̄in Ikinan r̄ini pen ti Filip i mə, “Tiko mevən ipaka ti kat nəha hos ravi.”

³⁰ Ro pen Filip raiu mevən ipaka tukwe, m̄iregi iəmə nəha raməvsini nəkukuə nəha Profet Aesea r̄imərai. Nənə rəres pen in i mə, “Ikaməvsini nəkukuə nəha, mukurən n̄ipwran uə rekəm?”

³¹ M̄iregi iəmə nəha r̄ini mə, “Iou takəfukurən n̄ipwran? Iərmama riti riwən mə trəusiəre pui pehe miou.” R̄ini pen ti Filip i mə trəputə məkure irau min.

³² Nəgkiariien ia Nəkukuə Ikinan iəmə Itiopia nəha raməvsini in i mə:

8:17: Wok Me 19:6 **8:21:** Sam 78:37 **8:23:** Hip 12:15 ^a **8:26:** Uə “mevən fwe ia saot.” **8:27:** Aes 56:3-7 ^b **8:27:** Itiopia tənə riti fwe Afrika. ^c **8:27:** N̄ipwrai nəgkiariien nəha “Yunik,” in i mə “Iəmə sə kinərai raka nər̄en.” Fwe kupwən kamo noien nəha ia nər̄man me səməme hamowok ipaka ti pran asori riti sə ramərimənu ia nər̄mama. **8:31:** Jon 16:13

- “Ho irə rəmwhen ia in sipsip riti, mhəiri, mhəuvən mə tuhousi əpune.
Rəmwhen ia kwəti sipsip sə kaməkihi raka nīmwherīn ramərer
mamətərig a,
in mwi rəpwəh nəgkiariien.
- ³³ Ho naurisien min, mhəuvei pen nərpwiniien riti sə rīpkatukwatukw mhə.
Iərmama riti riwən trəgkiari ia tīni me,
tī nəri nə mə housi əpune in, nīmīruien səvənhi rukwakwa a ia tīprənə i.”
- ³⁴ Iəmə Itiopia nəha rīni pen tī Filip i mə, “Ni pehe ro tukw iou i mə sin nəha
profet i raməgkiari irə? In raməgkiari atukw a irə uə raməgkiari ia iərməpə?”
- ³⁵ Nənə Filip rīnaməgkiari. Ro stat ia nəgkiariien nəha iəmə Itiopia
raməvsini ia Nəkukuə Ikinan, Filip raməvisau nəgkiariien amasan səvəi Iesu
min.
- ³⁶ Irau krauesi suatuk nəha, rauevən, roueste kwopun riti nui ikīn. Iəmə
Itiopia rīni mə, “Ətə ro, nui nəha. Ko iako paptas uə nari riti nəha ro tukuahag
iou?”
- ³⁷ Miregi Filip rīni pen tukwe in mə, “Trīni mīnuə ikahatətə pərhiien ia Iesu,
ikukurən noien paptas.”
- Miregi iəmə nəha rīni mə, “Takani nīpərhiienien ia Iesu mə in Tīni
Kumwesən.”^d
- ³⁸ Ia nəpīn nəha iəmə Itiopia rīni mə kat səvənhi sə hos ravi trərer. Irau Filip
kroueiwaiu irapw ia nui. Filip ro paptas irə.
- ³⁹ Nəpīn irau krouutə pehe ia nui, Nənīmwin səvəi Iərimənu ruvehi raka
Filip. Iəmə Itiopia rəpwəh mwi nətoniien, mətə ramesi pen suatuk səvənhi
mamevən mamagien.
- ⁴⁰ Mətə Filip rətoni mə in ramərer fwe taon nəha Astot. Kurirə ikīn in revən
ia rukwənu me, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu meste nari
fwe taon nəha Sisaria.

9

Sol rīni nīpərhiienien ia Iesu

- ¹ Ia nəpīn nəha Sol raməgkiari skai ihi, mamīni mə trousi əpune nərmama
me səvəi Iərimənu. Riskəmter, mevən tī pris asori anan,
- ² mərəs pen in mə trīrai nəkukuə me nepwin həuvən tī nīmwfəwaki me
səvəi nəkur Isrel fwe Tamaskes. Trīni mīnuə Sol rətoni nərmama me nepwin
fwe ikīn kamhesi pen Suatuk səvəi Iesu, nərman uə nīpran, nəkukuə me nəha
tuhəni sas pen mə Sol rauvehi nasoriien tī nəkwətəmhirīien irəha, mīpeki pen
irəha fwe Jerusalem.
- ³ Sol rauvehe ipaka tī Tamaskes. Ia nəpīn nəha nukuraanien riti ruku pen
ia nīmagouagou, məhiəpwin kurau kurau irə.
- ⁴ Sol rīmwei irapw ia tīprənə, miregi reri iərmama riti raməgkiari mamīni
mə, “Sol, Sol, rəfo ikamometə Iou?”
- ⁵ Miregi Sol rərəs mə, “Iəmə asori, ik sin i?”
- Miregi rīni mə, “Iou i Iesu sə ikamometə.
- ⁶ Mətə tikərer, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikīn trīni pehe tukw
ik i nəfe nari tikaməkeikei mo.”
- ⁷ Nərmama səməme kamhəkurirə ia Sol kamhərer kwənamrig. Irəha
hamregi reri iərmama riti, mətə həpwəh nətoniien nīpwrān.
- ⁸ Sol riskəmter, mətui, mətə rəpwəh nətoniien nari. Ro pen irəha həuvehi
rəgin, mhəiri, mhəuvən fwe Tamaskes.

8:36: Wok Me 10:47 **d** **8:37:** Ia Niutestamen me nepwin səməme kimərai tui ia nəgkiariien səvəi
nəkur Kris nəgkiariien me nəha ia vas 37 riwən. **8:39:** 1King 18:12 **8:40:** Wok Me 21:8 **9:1:**
Wok Me 8:3 **9:5:** Wok Me 5:39, 1Kor 15:8

9 Sol rəpwəh nətoniien nari meste nəpɪn kahar, mɪpkəni mhə nari, mɪpkənimwi mhə nari riti.

10 Iərmama riti səvəi Iesu ramarə ia Tamaskes nəghɪn nə Ananaeas. Iərimənu rini pen tukwe in ia vison riti mə, “Ananaeas.”

Miregi rini mə, “Iou fa, Iərimənu.”

11 Miregi Iərimənu rini pen tukwe in mə, “Tikərer mevən fwe ia nimwə səvəi Jutas. Nimwə nəha ramərer ia suatuk nəha kani mə Suatuk Atukwatukw. Tikevən fwe ikɪn mərəs iəmə Tasas riti nəghɪn nə Sol. In raməfwaki,

12 mɪnətə vison riti. Ia vison nəha rətoni iərmama riti nəghɪn nə Ananaeas ruvniwə pehe, məmrutə rəgɪn mi irə mə trətə mwi nari.”

13 Miregi Ananaeas rini mə, “Mətə Iərimənu, nərmama həpɪk hənəvisau raka iərmama nəha miou, mhəni irapw noien ərəha me ramo ia nərmama me səim fwe Jerusalem.

14 Pris asori me həuvei pen nasoriien min mə truvehe ia kwopun i məkwətəmhiri nərmama səməme kamhəfwaki pehe mik.”

15 Mətə Iərimənu rini pen tukwe in mə, “Tiko mevən, iakɪnərpwi raka rəgɪk irə. In trini irapw nəghɪk ti nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mɪne kɪg me, mɪne nəkur Isrel mwi.

16 Iou tako in rətoni mə traməkeikei miregi nəmisəien asori ti nəghɪk.”

17 Ia nəpɪn nəha Ananaeas revən, muvniwə ia nimwə nəha, məmri pen rəgɪn mi ia Sol, mɪni mə, “Sol, piak, Iesu Iərimənu sə rɪməier pehe tukw ik ia suatuk nəha ikesi pen mauvehe, in i rərhi pehe iou mə takomasan nənimem. Nənə rerim truvehe mukuər ia Nənimwɪn İkinan.”

18 Ananaeas rini iamɪnhi irə, nənə təkwətəkwuni a nari riti rəmwhen ia rɪrevi nəmu raraka fwe ia nənime Sol mi. Sol rətə mwi nari, mɪskəmter, ko paptas irə.

19 Nənə rəni nari, miregi nɪskaiien səvənhi ruvehe mwi, nənə mamarə nəpɪn me nepwɪn fwe Tamaskes irəha nərmama me səvəi Iesu.

Sol fwe Tamaskes mɪne Jerusalem

20 Sol revən atukwatukw muvniwə ia nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, məməvisau irapw Iesu, məmɪni mə, “In Tini Kumwesən.”

21 Nəpɪn nərmama me həregi, irəha pam hərkərinari ia Sol, mhəni mə, “Kwa iəmə i ramouraha nərmama me fwe Jerusalem səməme kamhəkwein nəghɪ Iesu i. Nənə ruvehe ia kwopun i mə trəkwətəmhiri irəha muvi irəha həuvən ti pris asori me. Mətə təkwətəkwuni rɪnəfo nəha?”

22 Mətə Sol ruvehe mɪskai pɪk, məmo nərmama me hətoni mə nɪpərhiien Iesu in Kristo. Ro pen nəkur Isrel me fwe Tamaskes səməme həpkɪni mhə nɪpərhiien ia Iesu ko həpkɪni mhə nəgkiariien riti.

23 Nəpɪn rɪpɪk rukurau, nənə nəkur Isrel hərai sun mə tuhousi əpune Sol.

24 Mətə Sol rɪregi nətərigien səvənraha. Ia nəpɪn mɪne ia ran, irəha kamhərer mwatuk ia kwəruə me səvəi taon, məmheitnhi in mə tuhousi əpune.

25 Mətə nəpɪn riti ia nəpɪn, nərmama nepwɪn səməme kamhəkurirə ia Sol, həvai pen Sol ia tənəripw, mhəuvehi irapw ia nɪkare nəpai sə rukurau kurau ia Tamaskes.

26 Sol revən fwe Jerusalem. Nəpɪn rapirapw fwe ikɪn, raməmwur mə tuhousəsimwɪn pəri irəha nərmama me səvəi Iesu. Mətə irəha pam kamhəhekɪr i, mhəpwəh nɪniien nɪpərhiien irə mə in iərmama riti səvəi Iesu.

²⁷ Mətə Panapas ruvehe, miri in rouen rouətə aposol me. Nənə Panapas rini pen ti nirəha i mə, “Sol i rinətə Iərimənu ia suatuk, rinəgkiari min. Fwe Tamaskes, Sol raməvisau irapw nəghi Iesu, məpwəh nehekiriien.”

²⁸ Ro pen Sol ramarə irəha minraha, mamavən fwe ia Jerusalem, maməvisau ia nəghi Iərimənu səkitaha, məpwəh nehekiriien.

²⁹ Nəpən riti Sol raməgkiari irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nəgkiariien Kris, mamhousari minraha me. Mətə hənua tuhousi əpune in.

³⁰ Nəpən piəvtaha me həregi, həuvehi Sol, mheiwaiu mhəuvən fwe ia təsi ia taon nəha Sisaria, mhərhi pen i ramevən fwe taon nəha Tasas.

³¹ Ia nəpən nəha nakalasia me pam fwe tənə Jutia, mine tənə Kalili, mine tənə Sameria hamarə ia nəməriniuen. Iərmama riti riwən ramometə irəha. Nənimwin Ikinan ramasitu ia nirəha, mamərpwi əknekin irəha. Nəpən irəha kamhavən, mamhəsiai Iərimənu səvənraha, in ramo irəha kamhəpik mwi.

Aeneas mine Tokas

³² Pita ramevən ia kwopun me maməti pen nakalasia me. Ia nəpən nəha reiwaiu pehe mwi fwe ia taon nəha Lita mə trəti pen nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikən.

³³ Iərmama riti ia taon nəha nəghin nə Aeneas. Nuk eit ramapri a ia kafete. Nisun mi krouemhə ko ripkavən mhə.

³⁴ Pita rini pen tukwe in mə, “Aeneas, Iesu Kristo tro amasan nipwram. Ərer, mərfe səim kafete.” Təkwətəkwuni a Aeneas rərer.

³⁵ Nərmama me pam fwe Lita mine Saron hətoni iəmə nəha hərərig mhəuvehe ti Iərimənu.

³⁶ Ia taon nəha Jopa, pran riti ramahatətə ia Iesu. Nəghin nə Tapita. Nipwrai nəhag nəha ia nəgkiariien Kris in i mə Tokas. Ia nəpən me prən nəha ramo wok amasan, mamasitu ia nərmama səməme nautə səvənraha riwən.

³⁷ Ia nəpən riti, in ruvehi nemhəien riti, memhə. Irəha haikuas ia nipwran, mhəmri pen ia nəkwai nimwə səvənhi ia rum riti fwe irənhə.

³⁸ Taon nəha Jopa ipaka ti taon nəha Lita. Nəpən nərmama me səvəi Iesu fwe Jopa həregi Pita mə in fwe Lita, hərhi pen iərmama kəru mə trouevən rouni pen tukwe in mə tiruvehe akwauakw, mətoni ro irəha.

³⁹ Ro iaminihi irə Pita rərer, mukurirə ia nirau i. Nəpən harapirapw fwe imwei Tokas, həiri in mhəuvən fwe ia rum nəha irənhə. Nipran səməme nərman me səvənraha həuvamhə kamhərer kuraukurau Pita mamhasək, mamhasansani karkahu me mine tinari me Tokas rimətiri ia nəpən ramarə ihi irəha minraha.

⁴⁰ Pita rini pen ti nirəha i mə tuhəuvən fwe irua. Nəpən həier irə, in rinimwi nukurhun mi məfwaki, muvsini, məti pen mətoni nipwrai prən nəha, mini mə, “Tapita, tiko mərərer!” Tapita rifi nənimen. Nəpən rətoni Pita, riskəmter, məkure.

⁴¹ Pita ruvehi rəgin, mivi utə rərer. Kurirə irə Pita rəkwein pen nərmama me səvəi Kumwesən mine nipran me səməme nərman me səvənraha həuvamhə həuvehe. Irəha hətoni mə Tapita ruvəmiru.

⁴² Kurirə irə kaməvisau nəri nəha ia kwopun me pam ia Jopa. Nərmama həpik həni nipərhiienien ia Iərimənu.

⁴³ Nənə Pita rarə əpwəmwis ia Jopa irau iərmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Iərmama nəha nəghin nə Saemon.

10

Kumwesən rəgkiari m Konilias

¹ Iærmama riti, næghin næ Konilias, ramarə fwe Sisaria. In iaruağən riti səvəi Rom. In rasori ia naruagən me irəha pam hantret. Kani irəha mə Naruağən me səvəi Itali.

² Konilias in iæmfwaki riti. In mine nærmama pam ia nækwai nimwə səvənhi kamhəsiai Kumwesən. Konilias rauvei pen mane asori m nækur Isrel trasitu ia nirəha. Ia næpın me raməfwaki m Kumwesən səvənraha.

³ Nəpın riti, ipaka ti tri klok ia næruarəv, Konilias rətoni vison riti. Ia vison nəha ağelo riti səvəi Kumwesən ruvniwə pehe, mini mə, “Konilias.”

⁴ Konilias rəti pen mətoni ağelo nəha, mehekır, mini mə, “Iæmə asori, rəfo?” Miregi ağelo rini mə, “Kumwesən ruvəregi raka nəfwakien me səim, mətoni narimnari me səim sə ikauvei pen m nærmama səməme nautə səvənraha riwən. Rerın ramrhi ik.

⁵ Təkwətəkwuni tikərhi pen nærmama me nepwın həuvən fwe taon nəha Jopa pwəh həiri iærmama riti næghin næ Saemon kani mwi in mə Pita mhəiri mhəuvehe.

⁶ In ramarə ia nimwə səvəi iærmama riti sə ramo narimnari me ia teki kau. Nəghin næ Saemon. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.”

⁷ Nəpın ağelo rəpwəh in mamevən, Konilias rəkwein iærmama kəru sə krauo tukwini nari min, məkwein mwi iaruağən riti ia nirəha səməme kamho nækwan. Iaruağən nəha in mwi iæmfwaki riti. Irəhar haruvehe

⁸ nənə Konilias rini irapw narimnari me pam mınrahar, mərhi pen irəhar, harevən fwe Jopa.

Pita rətoni vison riti

⁹ Kını rakwakwi irə, ia kurkwai nəpın ia ran, nəpın irəhar haruvehe ipaka ti taon nəha Jopa, Pita rutə pen fwe təkure nimwə mə trəfwaki.

¹⁰ Riregi nukumhə rinahi, mokeikei mə trəni nari. Nəpın irəha kamhəuvani ihi nəveginien sənəni, in rətoni vison riti.

¹¹ Ia vison nəha rətoni kəpuapen reitehi, nənə, nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə səvənhi rameiwaiu irapw pehe ia tıprənə.

¹² Ia nækwai tapolen nəha, nərimıru me səpəmsəpə mine snek me mine menu me i kamhəivə ia nımagouagou.

¹³ Pita rıregi reri iærmama riti rini mə, “Pita, tiko mərəer, mousi əpune nəri nə riti, məni.”

¹⁴ Mətə Pita rini mə, “Rekəm, Iærimənu! Iou iapkəni mhə ihi nari riti ikiməni mə tukəpwəh nəniien, uə nari riti sə rəmkemık ia nənimem.”

¹⁵ Miregi reri iærmama nəha rəgkiari mwi min mə, “Nəfe Kumwesən rıməni mə rəmher, tikəpwəh niniien mə rəmkemık.”

¹⁶ Nəgkiariien nəha ruvehe ti Pita m kahar, nənə tapolen nəha kuvehi utə revən fwe ia neiai.

¹⁷ Kurirə ikin Pita ramətərig mə trəfukurən nıpwrai vison nəha in rinətoni. Iærmama kahar Konilias rərhi pen irəhar, harətui, mharənətə raka nimwə səvəi Saemon, mamharərəer ia kwəruə səvənhi fwe iruə.

¹⁸ Irəhar harəkwein pen, mharəres mə, “Iærmama riti næghin næ Saemon kani mwi in mə Pita ramarə ia kwopun i uə rekəm?”

¹⁹ Pita rerın ramrhi ihi vison nəha rinətoni mamətərig tukwe. Ia nəpın nəha Nənimwın İkinan rini pen tukwe in mə, “Ətə ro. Iærmama kahar fwe kamharətui ik.

²⁰ Tikərəer, meiwaiu, mevən kimiaha mınrahar. Tikəpwəh nehekırien, ti nəri nə mə iou iakərhi pehe irəhar haruvehe.”

²¹ Ro iam̄nhi irə Pita reiwaiu, mevən ti iəm̄nmirəhar nəha, m̄ini mə, “Iou i iərmama nə hiamarətui. Hiaruvehe ti nəfe?”

²² M̄iregi harni pen tukwe in mə, “Konilias, iəm̄ə asori riti səvəi naruagən me, rərhi pehe kimrahar. In iəm̄ə atukwatukw sə ramsiai Kumwesən. Nəkur Isrel me pam həgnəgini in mə in iəm̄ə amasan riti. Agelo ikinan riti səvəi Kumwesən r̄ini pen ti Konilias i mə trəkwein pehe ik mə tikevən fwe nimwə səvənhi pwəh in r̄iregi nəgkariien səim.”

²³ M̄iregi Pita r̄ini pen ti nirəhar i mə “Kimirəhar tiharuvnimwə pehe pwəh sapri. Trakwakwi a saməuvən.”

Pita revən mətoni Konilias məvisau nəgkariien amasan min

Kini rakwakwi irə, Pita rətui ia nəpn̄in, mhəier irəha m̄inrahar. Piəvtaha me nepw̄in səm̄əme kamharə fwe Jopa həkurirə in.

²⁴ Nənə rakwakwi mwi irə, həuvən mhəpirapw fwe ia Sisaria. Konilias rameitenhi irəha. In r̄inoeite raka nərmama ia kwənəkwus səvənhi m̄ine in me nepw̄in fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

²⁵ Nəpn̄in Pita ruvehe ipaka ti nimwə səvəi Konilias, Konilias ruvehe, m̄inimwi nukurhun mi ia nənimen, mamsiai in.

²⁶ Mətə Pita r̄ivi utə, m̄ini mə, “Ərer, iou iakəmwhen a ia niram.”

²⁷ Irau krouəgkari, rouuvnimwə. Nəpn̄in Pita rət̄i pen mətoni nərmama həpik hənəusəsimw̄in raka irəha me,

²⁸ in r̄ini pen ti nirəha i mə, “Kimiaha i hiəuvəukurən raka mə Loa səkimaha nəkur Isrel raməsisəg əknek̄in kimaha. Ko iahəpkuvnimwə mhə ia nəkwai nimwə me səvəi nərmama me r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel uə mamhavən pəri kimaha m̄inraha. Mətə Kumwesən ro iakətoni mə ko iakəpwəh n̄inien mə iərmama riti in rəm̄kemik ia nənimen.

²⁹ Ro pen nəpn̄in hiəkwein iou mə takuvehe, iakuvehe a, məpwəh n̄inien nari riti. Nənə təkwtəkwuni iakuə takəres kimiaha i mə hiəkwein pehe iou ti nəfe?”

³⁰ M̄iregi Konilias r̄ini mə, “Irəkahar ia nəruarəv, rəmwhen təkwtəkwuni, iakaməfwaki ia nəkwai nimwə səiou. Nənə iakətə iərmama riti ramərer ia nənimek. Tinari səvənhi rəpsan.

³¹ R̄ini pehe tukw iou i mə, ‘Konilias, Kumwesən ruvəregi raka nəfwakien me səim. Rer̄in ramrhi narimnari me səim sə ikauvei pen m nərmama səm̄əme nautə səvənraha riwən.

³² Tikərhi pen nərmama nepw̄in həuvən fwe taon nəha Jopa mə tuhəres iərmama riti nəgh̄in nə Saemon Pita. Ramarə ia nimwə səvəi iərmama riti nəgh̄in mwi nə Saemon. In iəm̄ə sə ramo narimnari me ia teki kau. Nimwə səvənhi ipaka ti təsi.’

³³ Agelo nəha r̄ini iam̄nhi, ro pen təkwtəkwuni a irə iakərhi pehe nərmama me nepw̄in tukw ik. Ik iko noien amasan muvehe tukumaha i. Təkwtəkwuni kimaha pam iahaməkure ia kwopun i ia nəmri Kumwesən, mamheitenhi mə tahəregi nəfe nəgkariien in ruvei pehe mik mə tik̄ini pehe tukumaha i.”

³⁴ Ia nəpn̄in nəha Pita r̄inaməgkari m̄ini m̄inuə, “Iakətə pərhiən mə Kumwesən ramo rəm̄nəmwhen ia nərmama me pam.

³⁵ Tr̄ini m̄inuə iərmama riti ramsiai in, mamo noien amasan, Kumwesən trəkwein amasan irə. Nəri auər a mə iəm̄ə nəha in iəm̄ə Isrel uə in iərməpə.

³⁶⁻³⁷ Kimiaha hiəukurən nəgkariien nəha Kumwesən r̄inərhi pen ti nəkur Isrel. Raməvisau nəgkariien amasan səvəi nəm̄arinuien kauvehi raku pen ti Iesu Kristo sə in Iərimənu səvəi narimnari me pam. Kinostat kini irapw

nægkiariien amasan naha ia tana Kalili fwe kupwan napin Jon rinavisau raka ma narmama tuhamakeikei mho paptaes. Kini irapw fwe ia kwopun me pam ia tana Jutia.

³⁸ Kimiaha hiakuræn mwi navænien savai Iesu, iamä Nasaret. Fwe kupwan, Kumwesæn ruvei pen Nanimwin Ikinan mine niskaiien min. Nana ti nari na ma Kumwesæn ramarä tukwe, Iesu ramevan ia kwopun me, mammo noien amasan. Narmama samame kamharä ia rägi Setan, in rapeki raka iräha, mamomasan iräha.

³⁹ Kimaha i iahänätoni narimnari me naha Iesu rino fwe tana savai näkur Isrel mine ia Jerusalem. Iräha härui tärini pen in ia nei kamarkuau, remhä.

⁴⁰ Mätä ia napin säro kahar irä, Kumwesæn ro in rätui mwi ia nemhäien savähi. Kurirä irä Iesu rier irapw ti narmama.

⁴¹ In ripkier irapw mhä ti narmama me pam, mätä rier irapw tukumaha i samame Kumwesæn rinärpwi rägin ia kimaha mini mä tahätoni. Napin Iesu rinätui mwi ia nemhäien savähi, kimaha iahani päri nari, mhänimwi päri kimaha min.

⁴² In rini pehe tukumaha i mä tahamakeikei mhävisau m narmama, mhäni irapw mä Kumwesæn ruvæuvehi utä raka in. Iesu naha in naha iärmama sä träkiri noien me savai narmama me pam, narmama kamhamiru mine samame häuvamhä.

⁴³ Profet kupwan me pam hägkiari ia Iesu naha, mamhäni mä narmama samame kamhahatätä irä, ti nari na mä kamhäni nipärhienien ia näghin, Kumwesæn trenouenou noien äräha me savänraha, mäpwäh närpwinien.”

⁴⁴ Napin Pita ramägkiari ihi, Nanimwin Ikinan reiwaiu ia narmama me pam naha kamhätärig ia nägkiariien savähi.

⁴⁵ Näkur Isrel me naha kamhäni nipärhienien ia Iesu hamäuku pen fwe Jopa iräha Pita hamärkärinari ti nari na mä Kumwesæn rärhi irapw Nanimwin Ikinan, muvei pen mwi m narmama me naha ripko mhä iräha näkur Isrel.

⁴⁶ Hamärkäri asori nari ia niräha ti nari na mä kamhäregi iräha kamhägkiari ia nägkiariien me säpæmsäpæ, mamhägnägini Kumwesæn ti narimnari amasan me sä rino.

Ia napin naha Pita rini mä,

⁴⁷ “Ko iärmama riti räsisäg narmama me naha mini mä tuhäpwäh noien paptaes ia nui? Iräha häuvæuvehi raka Nanimwin Ikinan rämwhen mwi ia kitaha.”

⁴⁸ Ro iamähi irä Pita rini näkwan mä tukamakeikei ko paptaes ia niräha ia näghi Iesu Kristo. Napin kino raka paptaes ia niräha, häres pen Pita mä trarä päpim iräha minraha.

11

Pita ramägkiari m nakalasia me fwe Jerusalem

¹ Aposol me mine piävtaha me fwe ia tana Jutia häregi mä narmama me ripko mhä iräha näkur Isrel, iräha mwi häuväni nipärhienien ia nägkiariien savai Kumwesæn.

² Ia napin naha Pita rutä pen fwe Jerusalem. Näkur Isrel me nepwin fwe ikän kamhäni nipärhienien ia Iesu, mamhäni mwi mä narmama me i ripko mhä iräha näkur Isrel tuhamakeikei mhäuvän kuvehi ninhum minraha ti Löa savai Moses. Näkur Isrel me i häski Pita,

10:38: Mat 3:16, Luk 4:17-20 **10:40:** 1Kor 15:4-7 **10:41:** Jon 14:19,22-24, Jon 15:27, Wok Me 1:8, Luk 24:42-43 **10:42:** Wok Me 17:31, 2Tim 4:1, 1Tes 4:5 **10:43:** Aes 33:24, Aes 53:5-6, Jer 31:34, Dan 9:24 **10:44:** Wok Me 11:15, 15:8 **10:46:** Wok Me 2:4, 19:6 **10:47:** Wok Me 8:36 **10:48:** Wok Me 2:38

³ mhāni pen tukwe mā, “Rāfo ikuvnimwā māni pəri nari kīmiaha nārmama me nāha kəpwāh nuvehien ninhum mīnraha?”

⁴ Pita rīskəmter, mīni pen tī nīrāha i narimnari me sə kīno. In rīni fwe nukunen muvehe, mīni mā,

⁵ “Kupwān, iakaməfwaki fwe taon nāha Jopa. Nənə iakətoni vison riti. Nari riti rəmwhen ia tapolen asori kauvehi ia kona kefə sāvānhi ruku pen ia neiai meiwaiu irapw pehe ipaka tukw iou.

⁶ Iakəti pen mətə amasan ia nəkwan mətōni nərīmīru me sə həpou mīne sə kamhəhekīr mīne snek me mīne menu me sə kamhəivə ia nīmagouagou.

⁷ Nənə iakregi reri iərmama riti rīni pehe tukw iou i mā, ‘Pita, tikərer, mousi əpune nəri nə riti, māni.’

⁸ Mətə iakīni mā, ‘Rekəm, Iərimānu! Iou iapkəni mhə ihi nari riti ikīmāni mā tukəpwāh nāniien, uə nari riti sə rəmکمیک ia nānimem.’

⁹ Mīregi reri iərmama nāha ruku pen fwe ia neiai, mīni mwi mā, ‘Nəfe nari Kumwesən rīmāni mā rəmher, tikəpwāh mwi nīniien mā rəmکمیک.’

¹⁰ Nəgkiariien nāha ruvehe tukw iou m kahar. Nənə kuvehi utə tapolen nāha revān mwi fwe ia neiai.

¹¹ Təkwtəkwni a irə, iərmama kahar haruvehe mharapirapw ia nīmwə nāha iakamarə irə. Iərmama riti fwe Sisaria rīnərhi pehe irəhar haruvehe tukw iou.

¹² Nənə Nənīmwin Ikinan rīni pehe tukw iou i mā, ‘Tikevān kīmiaha mīnrahar, məpwāh nehekīrien.’ Ro pen iakevān. Piəvtaha me i sikis irāha mwi həkurirə ia nīrak. Iahəuvān, mhəuvnimwə ia nīmwə sāvai iərmama riti fwe Sisaria. Nəghīn nə Konīlias.

¹³ Nənə in rīni pehe tukumaha i mā rīnətə agelo riti ramərer ia nəkwei nīmwə sāvānhi, māni pen tukwe in mā, ‘Tikərhi pen nārmama nepwin həuvān fwe taon nāha Jopa mhəiri iərmama riti nəghīn nə Saemon Pita mhəiri mhəuvehe.

¹⁴ In trīni pehe nəgkiariien riti tukw ik. Nəgkiariien nāha truvehimīru ik mīne nārmama me pam ia nəkwei nīmwə səim.’

¹⁵ Nənə ia nəpīn nāha iakinaməgkiari irə, Nənīmwin Ikinan reiwaiu ia nīrāha, mo rəmwhen rīno ia kītaha fwe kupwān.

¹⁶ Ia nəpīn nāha rerīk rīrhi nəgkiariien sāvai Iərimānu. In rīmāni mā ‘Jon rīno paptas ia nui, mətə Kumwesən tro paptas ia kīmiaha ia Nənīmwin Ikinan.’

¹⁷ Fwe kupwān, nəpīn kītaha i nəkur Isrel səni nīpərhiienien ia Iesu Kristo Iərimānu səkītaha, Kumwesən ruvei pehe Nənīmwin Ikinan m kītaha. Nənə sətōni ruvei pen rəmwhen a mwi m nārmama me nāha rīpko mhə irāha nəkur Isrel. Ro iamīnhi irə iou nəfe iərmama mā takərer məsisəg Kumwesən?”

¹⁸ Pita rəgkiari pam. Nənə nəpīn həregi nəgkiariien nāha, həpwāh mwi nəgkiariien, mətə kamhəgnəgīni Kumwesən mā, “Nəri nāha Kumwesən rīno raka suatuk sāvai nārmama rīpko mhə irāha nəkur Isrel, irāha mwi ko hərərig ia noien ərāha me sāvānraha, nənə mhəuvehi nīmīruien.”

Nakalasia me fwe Antiok

¹⁹ Nārmama me sāvai Iesu səməme hənəp kīrkīri fwe kupwān, tī nəri nə mā kousi əpune Stifen nənə kənamometə mwi irāha, hap mhəuvān isipwin mheste nari fwe Fonisia, mīne Saepiras, mīne Antiok, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan sāvai Iesu m nəkur Isrel əpa.

²⁰ Mətə nepwɪn, nəkur Saepras mine Saerin, həuvehe ia Antiok, mamhəvisau irapw Iesu Iərimənu m nəkur Kris mwi.

²¹ Niskaiien səvəi Iərimənu ramarə mwi ti nirəha. Ro iamɪnhi irə nərmama həpik həni nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənraha, mhərari, mhəuvehe ti Iərimənu.

²² Nəpɪn kəvisau pen m nakalasia me fwe Jerusalem mə nərmama me nepwɪn fwe Antiok həuvəni nɪpərhienien ia Iərimənu, hərhi pen Panapas ramevən fwe ikin.

²³ Nəpɪn Panapas rier pen fwe Antiok, mətoni namasanien səvəi Kumwesən ramarə pərhien ti nirəha, rerin ragien. In rərpwi əknekɪn irəha mamɪni mə, “Kimiaha pam tihaməkeikei mhəkwtəmhirɪ əknekɪn Iərimənu. Nətərigien səkimiaha trəpwəh nɪmweiiien.”

²⁴ Panapas in iəmə amasan riti. Rerɪn rukuər ia Nənimwɪn Ikinan. Nahatətəien səvənhi riskai. In rivi nərmama həpik həuvehe ti Iərimənu.

²⁵ Kurirə irə rier mevən fwe Tasas mə trətui Sol.

²⁶ Nəpɪn rətoni, riri Sol rourərig rouvehe mwi ia Antiok. Meste nuk kuatia irau krouarə irəha nakalasia me fwe ikin, rouahatən nərmama me həpik. Fwe ia Antiok kɪməkupwən kɪsegi pen nəhag nəha “Kristin me” m nərmama me səvəi Iesu.

²⁷ Ia nəpɪn nəha profet me nepwɪn həuku pen fwe Jerusalem, mheiwaiu pehe Antiok.

²⁸ Irəha riti nəghɪn nə Akapus riskəmter. Nənimwɪn Ikinan ruvei pen nəgkiariien min mə trukupwən mɪni irapw mə rɪpko mhə tui nukumhə asori riti trahi nərmama pam ia tɪprənə i. (Nukumhə nəha ruvehe ia nəpɪn nəha Klotias ramərimənu ia nɪtətə səvəi nəkur Rom.)

²⁹ Akapus rini irapw nəgkiariien nəha ro pen piəvtaha me fwe Antiok rerinraha ramrhi mə tuhəuvei pen mane me nepwɪn rəmwhen ti nirəha kuatia kuatia, mhərhi pen i revən trasitu ia nərmama me səvəi Iesu səməme kamharə fwe ia tənə Jutia.

³⁰ Nənə ho. Həuvei pen mane ia rəgi Sol mine Panapas mə irau trouvehi, rouevən rouvei pen m elta me səvəi nəfwakiiien fwe Jerusalem.

12

Kig Herot rousi əpune Jemes

¹ Ia nəpɪn nəha Kig Herot^a rɪnamometə nakalasia me nepwɪn,

² mɪni pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirɪ Jemes piəvi Jon. Irəha həuvən mhəkwtəmhirɪ, mhərari əpune in ia nau.

³ Nəpɪn Herot rətoni mə nəkur Isrel^b rerinraha ragien ti noien nəha, in revən, mərhi pen nərmama me səvənhi mə tuhəuvən mhəkwtəmhirɪ mwi Pita. Nometəien nəha kɪno ia nəpɪn atukwatukw səvəi Pasova mine nəveginien asori nəha nəkur Isrel hani bred sə yis riwən irə.

⁴ Nəpɪn həkwtəmhirɪ Pita, həuvehi puvnimwə ia kalapus. Herot ruvehi pen in ia rəgi naruagən me kusen kefə. Naruagən me kefə ia kusen kuatia. Rerɪn rirhi mə nəveginien asori tro sampam, nənə in rivi irapw Pita ia nəmri nərmama.

⁵ Pita raməmak ia kalapus, mətə nakalasia me kamhəfwaki m Kumwesən tukwe, mhəpkapwis mhə.

11:21: Wok Me 2:41

11:22: Wok Me 4:36

11:23: Wok Me 13:43

11:24: Wok Me 2:41, 6:5

11:25: Wok Me 9:30

11:26: 1Tes 4:16

11:27: Wok Me 13:1, 15:32

11:28: Wok Me 21:10

11:30: Wok Me 12:25

^a 12:1: Herot i mwipwi Herot nəha rɪnousi əpune nəkwərhakwərha me nəpɪn Iesu rətui irə.

12:3: Wok Me 4:3

^b 12:3: Ro stat ia Wok Me sə rasori twelef mamevən nəpɪn rɪpik nəgkiariien i “nəkur Isrel” raməgkiari ia nəkur Isrel səməme həpkini mhə nɪpərhienien ia Iesu.

12:5: Jem 5:16

Agelo riti riri raka Pita ia kalapus

⁶ Herot rerin ramrhi mə trakwakwi rivi irapw Pita ia nəmri nərmama. Ia nəpın nəha, ia nəpın, Pita ramapri ia kurkwai iaruagən mi kəru. Kərihi tərini in ia jen kəru. Iaruagən mi kəru krouərer ia təpindhə səvəi kalapus rouətui ti nərmama me fwe imwə mə riti trəpwəh napien.

⁷ Təkwtəkwuni a agelo riti səvəi lərimənu rier irapw. Nipwran rəhiapw məhiəpwın rum nəha Pita ramapri ikın. Agelo nəha rousi nikare Pita, məsuəpwiri in, mını mə, “Əskəmter akwauakw!” Ia nəpın nəha jen rier raka ia rəgi Pita.

⁸ Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Ətoti, muvehi pen səim put.” Pita rətoti, muvehi pen səvənhi put. Nənə agelo rini pen tukwe in mə, “Arkahu ia səim karkahu əpwəmwis, mukurirə iou.”

⁹ Pita rier irapw ia rum səvənhi mukurirə agelo nəha, mīpkukurən mhə mə nəfe nəha agelo ramo irə ro nipərhiənen, mətə rerin rirhi mə raməməkrəha.

¹⁰ Irau krouəpi raka iaruagən sə ramərer kupwən mamətui ti nərmama me mə riti trəpwəh napien, rouəpi raka mwi iaruagən sə resi pen, roueste təpindhə sampam kino ia aean. Nərmama me kamhəukurau irə mamhəuvən fwe taon. Təpindhə nəha rəsevər atukw a ti nirau i, nənə irau krouier irapw, rouevən roueste suatuk riti. Təkwtəkwuni a agelo rəpwəh Pita mamevən.

¹¹ Ia nəpın nəha Pita rətə mukurən nəfe kino mın, mını mə, “Təkwtəkwuni nəha iakukurən mə nipərhiənen. lərimənu rərhi irapw pehe agelo səvənhi, muvehi raka iou ia rəgi Herot mine ia narimnari me sə nəkur Isrel rerinraha ramrhi mə tuko ia nirak.”

¹² Nəpın Pita rukurən, revən ia nimwə səvəi Meri, mama səvəi Jon sə nəghin riti mwi nə Mak. Nərmama həpik hənəusəsımwın raka irəha me fwe ikın, mamhəfwaki.

¹³ Pita revən mīkunkun ia təpindhə ia kwəruə fwe iruə. Rota, pran riti sə ramasitu, mamə tukwini nari fwe ia nəkwai nimwə səvəi Meri, in riregi, mevən ipaka ti təpindhə mamətərig.

¹⁴ Nəpın riregi reri Pita, rukurən mə Pita nəha. Nənə rerin ragien pik. Rota rəpwəh nəsevəriən ia təpindhə, mətə raiu a, mırərig, mevən fwe nəkwai nimwə, mını pen ti nirəha i mə, “Pita i ramərer iruə.”

¹⁵ Miregi irəha həni pen tukwe in mə, “Ikamenin.” Mətə Rota rini mə, “Rəkəm, iakani pərhiən.” Miregi həni mə, “Rosi agelo nəha səvənhi uə?”

¹⁶ Mətə Pita rakunkun ihi ia təpindhə. Nənə irəha həuvən, mhəsevər ia təpindhə. Nəpın hətoni Pita, nənimənraha rier.

¹⁷ Ia nəpın nəha Pita ruvehi utə rəgin mırıpwi tete irəha mə tuhafafa. Kurirə irə rini irapw lərimənu rınəfuvehi raka in ia kalapus, marə mını mwi mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəvisau pen narimnari me i m Jemes^C mine piəvtaha me.” Nənə Pita rier, mevən ia kwopun əpə riti.

¹⁸ Kini rakwakwi irə, ia nəpnəpın, naruagən me fwe ia kalapus kamhəhekir, mhəreirei mə Pita ruvəku.

¹⁹ Nəpın Herot ramətui amasan Pita, mətəni mə riwən, rəres pen naruagən me səməme kamhərer tukuahag nərmama me fwe ia kalapus mə Pita ruvəwəku, mətə irəha həreirei. Ro pen Herot rini nəkwən mə tukousi əpune irəha. Kurirə ikın in rier ia tənə Jutia, meiwaiu pen fwe taon nəha Sisaria, mamərə fwe ikın.

Herot remhə

²⁰ Ia nəpın nəha Herot niemaha raməpi pik ti nəkur Taea mine Saeton. Ro

pen nækur asori me sævai taon mi naha housasimwin iraha me ia kwopun kuatia. Iraha hækupwæn mhætoni Plastus, iærmama riti sæ ramætui ti nimwæ asori sævai Kig Herot. Iraha hæres pen in i mæ trasitu ia niraha. Næpin hænæres raka nasituien sævænhi, iraha min hæuvæn mhætoni Herot, mhæres pen in mæ træmri næmærinuien, ti næri næ mæ nækur Tæa mine Saeton hamækwmæni nærmama me fwe ia tænæ sævænraha ia næveginien sæ rautæ ia tænæ sævai Herot i.

²¹ Nænæ Herot ræmri næpin riti sævænhi trægkiari iræ. Ia næpin naha rarkahu tinari sævai kig, mækure ia kwopun ramækiri nægkiariien ikin, mamægkiari minraha.

²² Miregi iraha hækwein æpwæmwis mæ, “Reri kumwesæn riti naha. Ripko mhæ reri iærmama.”

²³ Tækwækwuni a agelo riti sævai Kumwesæn rousi Herot, ti næri næ mæ Herot ripkuvehi utæ mhæ næghi Kumwesæn. Nænæ iræ me hani nænihæ iræ, remhæ.

²⁴ Ia næpin naha nægkiariien sævai Kumwesæn ræuviris mæmævæn. Nærmama hæpik mwi hæni niperhienien iræ.

²⁵ Panapas mine Sol krino sampam ia wok sæ kinærhi pen irau tukwe. Kuriræ iræ krouier ia Jerusalem, rourærig, rouevæn fwe Antiok. Jon sæ næghin riti mwi næ Mak iræhar minrau.

13

Kumwesæn rærpwi rægin ia Panapas mine Sol mæ irau trouwok sævænhi

¹ Nakalasia me fwe Antiok, nepwin profet me mine nepwin nahatæn me: Panapas, mine Sol, mine Simeon (Simeon in iæmæ pitæv), mine Lusias (iæmæ Saerin), mine Manaen (in rimæpwinari pæri irau Herot Antipas, iæmæ asori sæ ramærimænu ia tænæ Kalili).

² Ia næpin riti, iraha hæpkani mhæ nari, mamhæfwaki m Iærimænu. Nænæ Nænimwin Ikinan rini pen ti niraha i mæ, “Tihæmri æpæ Panapas mine Sol. Iakinækwein irau mæ trouwok riti sæiou.”

³ Ro iamînhi iræ iraha hæpwæh mwi naniien nari, mhæmrutæ ræginraha ia nirau, mhæfwaki minrau, mhærhi pen irau mæ trouevæn rouowok.

Panapas mine Sol fwe Sæpras

⁴ Næpin Nænimwin Ikinan rinærhi pen raka Panapas mine Sol, irau krouei-waiu pen fwe taon naha Selusia. Ia kwopun naha krouæputæ ia nitætæ riti rouevæn fwe ia tænæ æmweris naha Sæpras.

⁵ Næpin krouapirapw fwe taon naha Salamis, krouevæn rouni irapw nægkiariien amasan sævai Kumwesæn fwe ia nækwai nimwæfwaki me sævai nækur Isrel. Jonmak ramaræ iræhar minrau, mamasitu ia nirau.

⁶ Iræhar hærevæn mharæpi simwin ia tænæ æmweris naha, mharier pen ia taon naha Pafos. Ia kwopun naha harætoni kleva riti næghin næ Parjisas. In iæmæ Isrel riti. Ramini mæ in profet, mætæ neikuæien.

⁷ Kleva naha ramowok irau Sejas Polas, iæmæ Rom riti sæ ramærimænu ia tænæ æmweris naha Sæpras, mukuræn mwi nari. Næpin riti Sejas Polas rækwein Panapas mine Sol, in rokeikei mæ triregi nægkiariien sævai Kumwesæn.

⁸ Mætæ Parjisas sæ næghin riti mwi mæ Elimas (nipwrai næhag naha kleva) in ramærai raka nægkiariien sævænrau, mamousari mæ truvsvini nætærigien sævai iæmæ asori naha mæ træpwæh ninien niperhienien ia Iesu.

⁹ Mætæ Sol (kani mwi in mæ Pol) rerin ruvehe mukuær ia Nænimwin Ikinan. In ræti pen mætoni kleva naha,

¹⁰ mīni mē, “Ik tīni Setan. Ik iēmā ikēmwēki narimnari amasan me pam. Rerim rukuār ia neikuāien mīne nifeifeiien ērāha me. Nēpīn me pam ikamo suatuk atukwatukw sāvāi Iērīmānu, ramikou.

¹¹ Ētā ro! Tēkwētākwuni nāha rēgi Iērīmānu ramēmāk ia niram. Nēnimem trīfwā. Tikēpwēh mwi nētoniien niranien rēpwēmwis kwopti.” Tēkwētākwuni a nari riti rēmwhen nise napw rīpitāv muvehe muvegi nēnimen. Parjisas raman, mamētui iērmama riti truvehi rēgin miri in.

¹² Nēpīn iēmā asori nāha Sejas rētoni, nēnimen rier tī nēgkiariien sāvāi Iērīmānu sē krīnouahātēn in irā. Nēnē in rīni nīpērhienien irā.

Pol mīne in me nepwīn hāvūn fwe Antiok ia Pisitia

¹³ Ia nēpīn nāha Pol mīne in me nepwīn hēputā ia nītētā riti fwe Pafos, mhāier, mhāvūn fwe Peka, taon riti ia profens nāha Pamfilia. Ia kwopun nāha Jonmak rēpwēh irāha mīrēriḡ mevān fwe Jerusalem.

¹⁴ Irāha hāier fwe Peka, mhāvūn, mhāvūn fwe taon nāha Antiok ia profens nāha Pisitia. Ia Sapat hāvūnimwā ia nēkwai nimwēfwaki sāvāi nēkur Isrel, mhākure.

¹⁵ Iērmama riti rēvsini irapw nēgkiariien me nepwīn ia Loa sāvāi Moses mīne nēgkiariien me nepwīn ia nēkukuā me sāvāi profet kupwān me. Nēpīn iērmama nāha rēvsini pam, nēmā asori me sāvāi nimwēfwaki nāha hārhi pen nēgkiariien revān tī Pol mīne in me nepwīn mīni mē, “Piēmaha me, trīni mīnuā nēgkiariien riti hiēnuā tihāni irapw mhasitu ia nērmama, hāni irapw.”

¹⁶ Ro iamīnhi irā Pol rīskēmter, muvehi utā rēgin, mīni mē: “Kīmīaha nēkur Isrel mīne kīmīaha rīpko mhā kīmīaha nēkur Isrel mētā hiamēsiai Kumwesān sākīmaha. Kīmīaha pam tihētēriḡ iou.

¹⁷ Fwe kupwān Kumwesān sākīmaha nēkur Isrel rīnērpwi rēgin ia kaha kupwān me sākīmaha. Nēpīn nēkwērhakwārha me sāvānrāha hāvūn mamharā fwe ia tēnā Ijip, ro irāha hēuvehe mhēpīk. Ia nīskaiien sāvānhi, in riri raka irāha.

¹⁸ Ia nuk foti, in ramarā irāha mīnrāha fwe ia kwopun akwesakwes ikīn. Irāha kamho noien ērāha, mētā in rīpkēpwēh mhā irāha

¹⁹ Kurirā irā in rousi ēpune nērmama me nāha kamharā ia tēnā Kenan. Nērmama me nāha hamāuku pen ia kwānēkwus me irāha pam sefen. Nēpīn Kumwesān rousi ēpune irāha mō sampam, in ruvei pen tēnā sāvānrāha m kaha kupwān me sākīmaha. Nēnē ro sāvānrāha i.

²⁰ Narimnari me nāha ruvehi nuk me irāha pam ipaka tī fo hantret fifti mīne.

Kurirā ikīn Kumwesān ruvehi utā nērmama me nāha kani irāha mē ‘Jaj me.’ Irāha hāiri kaha kupwān me sākīmaha, mhēuvehe mheste nēpīn sāvāi Samuel Profet.

²¹ Ia nēpīn nāha kaha kupwān me sākīmaha hāres pen Kumwesān mē ko rāsēni kīḡ riti rēīmānu ia nīrāha. Nēnē Kumwesān ruvei pen Sol, tīni Kis, mīnrāha. Sol nē ruku pen ia kwānēkwus sāvāi Penjāmin. In ramēīmānu ia nīrāha meste nuk foti.

²² Kurirā ikīn Kumwesān ruvehi raka Sol nāha, nēnē muvehi utā Tēvīt mē truvehe mō kīḡ sāvānrāha. Kumwesān rēgkiari irā, mīni mē, ‘Takīnētā raka mē Tēvīt, tīni Jese, in iērmama riti sē rerīk rokeikei. In tro pam nāfe iakīni pen tukwe.’

13:11: Wok Me 9:8 **13:13:** Wok Me 13:5, 15:38 **13:15:** Wok Me 15:21 **13:16:** Wok Me 12:17
13:17: Eks 1:7, 6:6, Eks 12:51 **13:18:** Eks 16:35, Nam 14:34, Dut 1:31 **13:19:** Dut 7:1, Jos 14:1
13:20: Jaj 2:16, 1Saml 3:20 **13:21:** 1Saml 8:5,19, 1Saml 10:20-24 **13:22:** 1Saml 13:14, 1Saml 16:13, Sam 89:20

²³ Rəmwhen mə Kumwesən rino raka promes kupwən mə tro, in rərhi pehe iərmama riti ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit mə truvehē muvehimīru nəkur Isrel. Iərmama nəha Iesu.

²⁴ Ia nəpīn nəha Iesu rəpwəh ihi noien wok səvənhi, Jon raməvisau irapw m nəkur Isrel me pam mə irəha tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha, nənə mho paptas.

²⁵ Nəpīn Jon ruvehē ipaka ti noien sampam ia wok səvənhi, ramīni mə, ‘Rerimīaha ramrhi iou mə iou sin? Ripko mhə iou iərmama sə hiameitenhi. Mətə tihətərīg iou. Iərmama riti nəha rauvehē kurirə ia nirak. Iapkəmwhen mhə mə takifi raka put ia nisun.’

²⁶ Nərman, piak me, kitaha səməme səməuku pen ia kwənəkwus səvəi Epraham, mīne kimīaha iesa ripko mhə kimīaha nəkur Isrel, mətə hiaməsiai Kumwesən səkimaha, tukutaha i, Kumwesən rərhi pehe nəgkiariien i sə rauvehimīru nərmama.

²⁷ Nəpīn Iesu ruvehē, nərmama səməme kamharə fwe Jerusalem mīne nəmə asori me səvənraha həkətə sas mhə in, mhəreirei mwi nīpwrai nəgkiariien səvəi profet kupwən me kaməvisau irapw ia Sapat me pam. Ro iamīnhi irə irəha ho nəgkiariien me nəha həuvehe mhəukuə. Həkiri Iesu mə traməkeikei memhə.

²⁸ Irəha həkətə mhə noien ərəha riti rino rəmwhen mə tukousi əpune in tukwe, mətə kamhəmwur ihi a, mhəres pen Paelat mə trəsēni pen Iesu ia rəgi nərmama me səvənhi mə tuhousi əpune.

²⁹ Nəpīn ho pam nəfe Nəkukuə Ikinan rīmāni mə tuko irə, həuvehi raka nīpwran ia nei kamarkuau, mhəmri pen ia nīpəgi kəruətēri riti.

³⁰ Mətə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien.

³¹ Nəpīn Iesu rətui mwi, rier irapw ti nərmama səməme hənāməkurirə in fwe ia tənə Kalili meste Jerusalem. Irəha hətə in ia nəpīn rīpik. Təkwtəkwuni irəha kamhəvisau irapw Iesu m nəkur Isrel.

³² Kimaha iahəuvehe ia kwopun i, mamhəvisau irapw nəgkiariien amasan i m kimīaha. Nəfe Kumwesən rino raka promes ti səkitaha kaha kupwən me mə in tro,

³³ rino m kitaha i nīpwnəti kaha kupwən me. In rino Iesu rətui mwi ia nemhəien. Rəmwhen mwi nəgkiariien i kimərai pen ia Ol Sam sə rasori kəru rani:

‘Ik nərīk.

Ipwet iakuvehē mo iou tata səim.’

³⁴ Kumwesən ruvəni raka ia Nəkukuə Ikinan mə tro Iesu rətui mwi ia nemhəien. Nənə in trīpkemhə mhə mwi. Nīpwran trīpkimərīr mhə. Kumwesən rini iamīnhi irə mīnuə:

‘Nīpərhiēniēn takuvei pehe nari amasan anan me mik səməme iakino raka promes m Kig Tevit kupwən.’

³⁵ Nənə Kig Tevit rīmərai pen nəgkiariien riti mwi ia Nəkukuə Ikinan. Rīmāni mə,

‘Tikəpwəh nəseniēn nīpwrai iəmə ikinan səim rīmərīr.’

³⁶ Nəpīn Kig Tevit ramīru ihi, ramo nəkwai Kumwesən. Kurirə irə remhə. Kinimwi ia kwopun kanimwi kaha me səvənhi ikīn. Nīpwran rīmərīr.

³⁷ Mətə Iesu, iəmə nəha Kumwesən rinəsūəpwiri in ia nemhəien, nīpwran rīpkimərīr mhə.

³⁸ Ro iam̄nhi irə, piak me, tihaməkeikei mhəukurən nəfe i iakam̄ni irapw tukumiaha i. Iesu i rukurən nuvehi rakaien nərəhaien me səkimiaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpw̄nien. Loa səvəi Moses ko r̄ipkifi raka mhə nərəhaien me pam səkimiaha.

³⁹ Mətə nərmama me pam səməme kamhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu, in trifi raka nərəhaien me pam səvənraha.

⁴⁰ Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari, mamhətəriḡ amasan ia nəḡkiariēn i, kamo nəḡkiariēn i profet me hāməni treste kimiaha.

⁴¹ Hətə amasan kimiaha nəmə hiamar̄is əkenhin ia nirak.

Ia nəp̄in səkimiaha tako nari riti.

Tr̄ini m̄inuə iərmama riti r̄ini amasan nəri tukumiaha,

kimiaha tihəpwəh n̄iniēn n̄ipərhiēnien irə.

Tihərkərinari irə, mhemhə.’ ”

Nərmama me rer̄inraha raḡien mə tuhəregi nəḡkiariēn amasan

⁴²⁻⁴³ Nəkur Isrel həfwaki pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvənraha. Nəp̄in Pol m̄ine Panapas krouier irapw, həres pen irau i mə ko krouvehe mwi ia n̄ikare Sapat, rouni irapw mwi nəḡkiariēn nəha ti nirəha. Nəkur Isrel həp̄ik m̄ine nərmama me həp̄ik səməme r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamharə ia nar̄ien səvəi nəkur Isrel, irəha kamhəkurirə ia Pol m̄ine Panapas. Nənə irau krouəḡkiari m̄inraha rauni mə, “Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi namasanien səvəi Kumwesən, mharə irə, mamhəuvən.”

⁴⁴ Ia n̄ikare Sapat irə ipaka nərmama me pam ia taon nəha housəs̄imw̄in irəha me mə tuhəregi nəḡkiariēn səvəi Iərimənu.

⁴⁵ Nərmama me nəha həp̄ik. Nəp̄in nəkur Isrel hətoni, rer̄inraha r̄irhi ərəha Pol. Nəp̄in in rəḡkiari, irəha kamhəni səpə, mamhəni ərəha in.

⁴⁶ Mətə Pol m̄ine Panapas krouəpwəh nehek̄irien. Irau krouni mə, “Kimrau iarouəkeikei roukupwən rouni irapw nəḡkiariēn səvəi Kumwesən tukumi-aha i nəkur Isrel. Mətə rəfo? Hiəpkokeikei mhə mə tihəuvehi n̄im̄iruiēn rer̄in? Hətə ro! Ti nəri nə mə hiamərarki karen nəḡkiariēn səkimrau iam̄nhi, kimrau trouəpwəh kimiaha, rouevən rouni irapw nəḡkiariēn i ti nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.

⁴⁷ Iərimənu ruvəni pehe raka tukumaha i mə tahaməkeikei mho iam̄nhi. In r̄iməni m̄inuə:

‘Tako ik ikəmwhen ia nukuraanien,

məhiəpw̄in nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.

Tik̄ini pen ti nərmama me ia tənəmtənə me mə takuvehim̄iru irəha.’ ”

⁴⁸ Nəp̄in nərmama me nəha r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel həregi nəḡkiariēn nəha, rer̄inraha raḡien. Həni mə nəḡkiariēn səvəi Iərimənu ramasan p̄ik. Nənə sin sin ia nirəha Kumwesən r̄inərpwi raka rəḡin ia nirəha mə tuhəuvehi n̄im̄iruiēn rer̄in, irəha həni n̄ipərhiēnien ia Iesu.

⁴⁹ Ia nəp̄in nəha nəḡkiariēn səvəi Iərimənu r̄auvir̄is mamevən ia kwopun me ipaka ti taon nəha.

⁵⁰ Mətə nəkur Isrel həuvən ti n̄ipran asori me nepw̄in səməme kamharə ia nar̄ien səvəi nəkur Isrel m̄ine nəmə asori me səvəi taon nəha, mhəvi irəha mə tuhometə Pol m̄ine Panapas. Nəkur asori me nəha hərhi irapw irau ia tənə səvənraha.

⁵¹ Mətə irau krounouini raka n̄iməkwrur ia nisunrau, rouahatən pen mə nərmama me ia taon nəha həno noien ərəha. Kurirə ikin krauevən fwe taon nəha Ikoniam.

⁵² Nənə nərmama me səvəi Iesu fwe Antiok rerinraha ragien mukuər ia Nənimwin Ikinan.

14

Pol mine Panapas fwe Ikoniam

¹ Fwe taon nəha Ikoniam Pol mine Panapas irau pəri krouuvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel rouəvisau. Nəvisaiuen səvənrau ramasan pək. Ro pen nərmama həpik, nəkur Isrel mine nəkur Kris mwi, həni niperhienien ia Iesu.

² Mətə nəkur Isrel səməme həpkini mhə niperhienien ia nəgkariien səvənrau ho nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel niemaha rəpi irəha ti piəvtaha me.

³ Ro pen Pol mine Panapas krouarə əpwəmwis fwe ikin, rouəvisau irapw Iesu Iərimənu rouəpwəh nehekiriien. Ia nəpin nəha Iesu Iərimənu rauvei pen niskaiien minrau, krauo nimtətien me mine narimnari me nərmama me hətoni mhərkərinari irə. Nəpin nərmama me hətoni, mhətə sas ia nəgkariien səvənrau sə raməvisau irapw namasanien səvəi Iesu mə ro niperhienien.

⁴ Nərmama ia taon nəha həuai irəha ia kusen kəru. Nepwin hərer irəha nəkur Isrel səməme həpwəh niniien niperhienien ia Iesu. Nepwin hərer irəha aposol mi nəha.

⁵ Ia nəpin nəha nəkur Isrel nepwin mine nərmama nepwin ripko mhə irəha nəkur Isrel mine nəmə asori me səvənraha kamhəni mə tuhouraha irau, mhəkwi əpune irau.

⁶⁻⁷ Mətə irau krouregi, rouap, rouevən fwe Listra mine Tepe, taon mi kəru fwe ia profens nəha Likaonia. Fwe ia taon mi nəha mine ia rukwənu me ipaka ti nirau, Pol mine Panapas krouəvisau irapw nəgkariien amasan səvəi Iesu.

Pol mine Panapas fwe Listra

⁸ Fwe Listra, iərmama riti raməkure. Nəpin rinətui irə, nisun mi krouemhə. Ko ripkavən mhə.

⁹ Iərmama nəha ramətərig ia nəgkariien səvəi Pol. Nənə Pol rəti pen mamətə in, mukurən mə iərmama nəha ramahatətə ia Iesu mə Iesu niskaiien səvənhi rəmwhen mə tromasan nisun mi.

¹⁰ Ro pen Pol rəgkari asori mini mə, “Tiko miskəmter, mərəer ia nisun mi.” Təkwtəkwni a iərmama nəha riskəmter, mavən.

¹¹ Nəpin nərmama me hənətoni nəfe Pol rino, həkwein əpwəmwis ia nəgkariien səvəi nəkur Likaonia, mhəni mə, “Kwa, kumwesən me həneiwaiu irapw pehe tukutaha, mhəmwhen ia nərmama me.”

¹² Irəha həkwein Panapas mə Sus, kumwesən riti səvənraha. Nənə ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkariien, həkwein pen in mə Heremes, kumwesən riti mwi səvənraha.

¹³ Nimwəfwaki səvəi kumwesən nəha Sus, ramərəer iruə ia taon nəha. Pris riti sə ramowok fwe ikin, ruvehi kau me nepwin mine tihə nei me nepwin, muvehi muvehe ti kwəruə səvəi taon nəha. Rokeikei mə in mine nərmama me tuhousi əpune kau me nəha mho pen nisaiien mhəfwaki pen m Panapas mine Pol.

¹⁴ Mətə nəpin aposol mi nəha krouregi nəgkariien nəha, kroueitehi tinari səvənrau, rouaiu, rouevən fwe ia kurkwai nərmama, rouəkwein əpwəmwis, rouni mə,

15 “Nərman me, rəfo hiamo iam̄inhi irə? Kimrau iarouəmwhen a ia kimiaha. Iarouvehe mə trouəvisau irapw nəgkiariien amasan m̄ kimiaha mə kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh kumwesən eikuə me, mhərərīg mhəuvehe ti Kumwesən sə ram̄iru. In əpa rino neiai, mine t̄iprənə, mine təsi, mine narimnari me pam səməme kamharə ia nirəhar.

16 Fwe kupwən, in rinəseni nərmana me ia tənəmtənə me mə hamesi pen a suatuk me səvənraha mamhəuvən.

17 Mətə ia nəp̄in me in ramo hiamətoni noien amasan səvənhi. In ramərhi irapw pehe nesən, mamō nəmhien ro n̄ipwran ia nəp̄in atukwatukw səvənhi. In rauvei pehe nəveḡinien m̄ kimiaha, mamō rer̄imiaha ramagien.”

18 Pol mine Panapas krouni nəgkiariien nəha, mətə ipaka ko kroupk̄inise mhə nərmana me mə tuhəpwəh nousi əpuneien kau me nəha ti nəfwakien m̄inrau.

19 Mətə nəkur Isrel me nəpw̄in həuku pen fwe Ikoniam mine Antiok ia profens nəha Pisitia, mhəuvehe ti Listra, mhəvi nərmana həp̄ik həuvən mhəkwtəm̄hiri Pol, mhəkwi ia kəruətərei, mhəvkəkini, mhəuvən fwe iruə ia taon, mhəpwəh. Rer̄inraha r̄irhi mə ruvamhə.

20 Mətə nəp̄in nərmana me səvəi Iesu həuvehe mhərər kuraukurau irə, Pol riskəmter, mevən mwi ia taon. Kini rakwakwi irə, irau Panapas krouier, rouevən fwe taon nəha Tepe.

Pol mine Panapas krouərīg rouevən fwe Antiok ia profens nəha Siria

21 Pol mine Panapas krouəvisau irapw nəgkiariien amasan fwe ia Tepe, ravi nərmana həp̄ik həuvehe mho irəha nərmana me səvəi Iesu. Kurirə ik̄in krouərīg rouevən fwe Listra, mine Ikoniam, mine Antiok ia profens nəha Pisitia.

22 Ia kwopun me nəha irau krauo nətərīgien səvəi nərmana me səvəi Iesu ruvehe m̄iskai mwi. Krouəvəhag m̄inraha mə tuhərər əknek̄in ia nahatətəien səvənraha, rauni mə, “Saməkeikei mhəukurau ia nəmisəien me r̄ip̄ik kurirə səuvnimwə ia n̄itətə sə Kumwesən ramər̄imənu irə.”

23 Ia kwopun me pam krouvehi utə elta me mə tuhətui amasan ti nakalasia me. Nəp̄in krouvehi utə irəha, krouəpwəh nəniien nari, rouəfwaki, rouəmri pen irəha ia rəgi Iər̄imənu səvənraha sə kamhahatətə irə.

24 Irau krouəpi simw̄in ia profens nəha Pisitia, roueiwaiu pehe ia profens nəha Pamfilia,

25 rouevən ia taon nəha Peka, rouəvisau irapw nəgkiariien amasan fwe ik̄in. Nəp̄in krouəvisau irapw pam, kroueiwaiu rouevən fwe taon nəha Atalia.

26 Ia kwopun nəha krouəputə ia n̄itətə riti, rouier, rouevən fwe Antiok ia profens Siria. Kwopun nəha kupwən nərmana me hənəfwaki ti nirau, mhəmri pen irau ia rəgi Kumwesən, mamhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau, marə mwi ti wok sə kr̄ino pam.

27 Irau krouəpirapw fwe ik̄in, roueite nakalasia me, rouni pen ti nirəha i narimnari me Kumwesən rino irəhar m̄inrau, rouni mə in rinəsəvər ia təpinhə mə nərmana r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mhahatətə ia Iesu.

28 Nənə krouarə əpwəmw̄is mwi kwopti ia kwopun nəha irəha nərmana me səvəi Iesu.

15

Nəmə asori me səvəi nəfwakien housəsimw̄in irəha me fwe ia Jerusalem

14:15: Wok Me 10:26, Sam 146:6 14:16: Wok Me 17:30 14:17: Sam 147:8, Jer 5:24 14:19: Wok Me 17:13, 2Kor 11:25, 2Tim 3:11 14:21: Mat 28:19 14:22: Mat 7:14, Wok Me 11:23, 15:32, Wok Me 18:23, 1Tes 3:3 14:23: Wok Me 13:3 14:26: Wok Me 13:1-2, Wok Me 15:40 14:27: Wok Me 15:4,12, Wok Me 11:18

¹ Mətə nəkur Isrel me nepwɪn həier fwe tənə Jutia mheiwaiu pehe ia Antiok. Irəha kamhahatən nərmama me səvəi Iesu səməme rɪpko mhə irəha nəkur Isrel mə, “Kɪmiaha tihaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum m kɪmiaha rəmwhen ia Loa səvəi Moses rani. Mə hiəpwəh, Kumwesən trɪpkuvehimiru mhə kɪmiaha.”

² Pol mine Panapas kraousari irəha mɪnraha mamhəgkiari pɪk tɪ nəgkiariien nəha. Kurirə ikɪn, nakalasia me fwe Antiok hərpwi rəgɪnraha ia Pol mine Panapas mine nərmama me nepwɪn mwi, mhəni mə irəha tuhəutə pen fwe ia Jerusalem mhətoni aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien tɪ nəgkiariien nəha.

³ Nəpɪn nakalasia me hərhi pen irəha, irəha hənəməuvən fwe Jerusalem. Ia rukwənu me ia nɪkare suatuk fwe ia tənə Fonisia mine tənə Sameria kamhəni sas pen mə nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi həuvəni nɪpərhiien ia Iesu. Nəgkiariien nəha ro pɪəvtaha me rerɪnraha ragien.

⁴ Kurirə irə, nəpɪn irəha həier pen fwe Jerusalem, aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien mine nakalasia me hətoni irəha rerɪnraha ragien. Nənə Pol mine Panapas mine səməme hənəkurirə ia nirau həni pen tɪ nirəha i narimnari me Kumwesən rɪno mɪnraha.

⁵ Mətə Farisi me nepwɪn səməme kamhəni nɪpərhiien ia Iesu həkəmter, mhəni mə, “Nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel səməme kamhəni nɪpərhiien ia Iesu tuhaməkeikei mhəuvən kuvehi ninhum mɪnraha. Kɪmiaha tihaməkeikei mhəni pen tɪ nirəha i mə tuhəkurirə ia Loa səvəi Moses.”

⁶ Aposol me mine elta me səvəi nəfwakiien housəsɪmwɪn irəha me, mamhəgkiari tɪ nəresien nəha.

⁷ Nəpɪn həgkiari əpwəmwis, Pita rɪskəmter, mɪni pen tɪ nirəha i mə, “Piak me, kɪmiaha hiəuvəukurən raka mə fwe kupwən Kumwesən rərpwi rəgɪn ia nirak ia kusen səkɪtaha, muvei pehe nəpɪn miou iakevən mɪnəvisau raka m nərmama me nepwɪn rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Nəpɪn irəha hərəgi nəgkiariien amasan səvəi Iesu ruku pen ia tərhuuk, həni nɪpərhiien irə.

⁸ Nənə Kumwesən sə rukurən amasan nətərigien səvəi nərmama rahatən amasan tukutaha i mɪnuə rerɪn ragien tɪ nuvehien irəha, mo irəha nərmama me səvənhi. In ruvei pen Nənɪmwɪn Ikinan mɪnraha rəmwhen a mwi rɪməuvei pehe m kɪtaha i fwe kupwən.

⁹ In rɪpkopəiti mhə ia nirəha, mətə raikuas ia rerɪnraha, tɪ nəri nə mə irəha həni nɪpərhiien ia Iesu rəmwhen rɪno m kɪtaha i.

¹⁰ Rəfo hiənuə tiho Kumwesən niemaha rəpi? Hiəkeikei mə tsəmri pen Loa səvəi Moses ia nurai nərmama me səvəi Iesu səməme rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə Loa nəha rəmwhen ia katipə sə rɪpam. Kɪtaha i nəkur Isrel mine kaha kupwən me səkɪtaha ko səpkəvrani mhə.

¹¹ Mətə kɪtaha saməni nɪpərhiien ia nəgkiariien i. Iesu Iərimənu səkɪtaha truvehimiru kɪtaha ia namasanien səvənhi rəmwhen a mwi in tro ia nirəha.”

¹² Pita rəgkiari pam. Kurirə irə nərmama me ia nəkureien nəha həkure afafa, mamhətərig Pol mine Panapas. Irau krauni amasan tɪ nirəha i nəfe Kumwesən rɪno nəpɪn irau krauəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel. Krouni mə in rɪməuvei pen nɪskaiien mɪnrau, krauo nɪmtətien me mine narimnari me nərmama me hətoni, mhərkərinari irə.

¹³ Nəpɪn irau krouəgkiari pam, Jemes rərər mɪni mə, “Piak me, tihətərig iou.

¹⁴ Saemon ruvəni amasan raka tukutaha i mə rəfo fwe kupwən Kumwesən revən ti nərmmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə tripeki raka nepwīn mə irəha nərmmama me səvənhi.

¹⁵ Profet kupwən me həməni mə in tro iamīnha irə. Rəmwhən ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan, rani mə,

¹⁶ ‘Kurirə ia nəri, iou takrərig
muvehi utə nitətə səvəi Kig Tevit sə riməmwei.

Nitətə sə in rinamərimənu irə kineitehi rəmwhən ia nimwə,
iou takuvrhəkin mwi, momasan.

¹⁷⁻¹⁸ Tako iamīnhi mīnuə nərmmama ia tənəmtənə me tuhəuvehe tukw iou.

Nərmmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel,
irəha pam səməme iakinəkwein raka irəha, tuhəuvehe.

In i nəgkiariien səiou. Iou Iərimənu. Iako nərmmama həuvəukurən raka narimnari me i fwe kupwən.’ ”

¹⁹ Nənə Jemes rīni mə, “Ro iamīnhi irə nəkiriien səiou mə nərmmama me nəha rīpko mhə irəha nəkur Isrel, mətə kamhərərig mamhəuvehe ti Kumwesən, rərəha mə kitaha tso rəknekin ti nirəha.

²⁰ Mətə pwəh sərai nəkukuə riti revən ti nirəha. Ia nəkukuə nəha tsəni pen ti nirəha i mə irəha tuhəpwəh naniiēn nəveginien i rəmkemik sə kiməuvei pen m nənīmwi nari me səməme kaməfwaki pen mīnraha. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nīpran. Nīpran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərman. Irəha tuhəpwəh naniiēn nərīmīru riti sə kətiri nīpətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nənə irəha tuhəpwəh naniiēn netə.

²¹ Natuakəmien me nəha rinəmwhən, ti nəri nə mə fwe tui muvehe meste pehe ipwet mīne, ia Sapat me pam nərmmama me kamhəvsini Loa səvəi Moses ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel. Ia taon me pam kamhəvisau irapw nəgkiariien səvənhi.”

Nəkukuə sə revən ti nərmmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel

²² Aposol me, mīne elta me səvəi nəfwakiiēn, mīne nakalasia me pam fwe Jerusalem həni simwīn mə tuhərpwi rəginraha ia nərmmama nepwīn ia nirəha, mhərhi pen irəha həuvən irəha Pol mīne Panapas fwe Antiok. Hərpwi rəginraha ia Saelas mīne Jutas (nəghin riti mwi nə Pasapas). Iəmənmi nəha, piəvtaha me kamhəsiai pik irau.

²³ Irəha həuvei pen nəkukuə nəha mīnrau mə trouvehi rouevən. Nəkukuə nəha rīni mə:

Aposol me mīne elta me səvəi nəfwakiiēn, piəvmiaha me fwe Jerusalem.

Iahərhi pehe nəkukuə i tukumiaha piəvmaha me səməme rīpko mhə kimiaha
nəkur Isrel, hiamarə fwe Antiok mīne Siria, mīne Silisia.

Iahaməni ramasan tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəregi mə nərmmama nepwīn həməier ia kimaha, mhəuvehe tukumiaha, mho kimiaha hiəregi rərəha ti nəgkiariien səvənraha.

Irəha ho nətərigien səkimiaha rəvsausini pik, mətə kimaha iahəpkuvei pen mhə nəgkiariien riti mə tuhəuvehe mhəni pehe tukumiaha i.

²⁵ Ro pen kimaha iahousəsimwīn kimaha me mhəni simwīn mə tahərpwi rəginmaha ia iərmama kəru, mhərhi pehe i tukumiaha.

Irau trouvehe tukumiaha irəha Panapas mīne Pol, iəmənmi nəha sokeikei pik irau.

²⁶ Ipaka krouemhə ti wok səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkitaha.

²⁷ Iəmənmi nəha iahamərhi pehe irau tukumiaha irau i Jutas mīne Saelas.

Irau trouvehe rouni nəgkiariien kuatia rəmwhən ia nəgkiariien i iahamrai.

28 Rerimaha ragien ti nesi penien naterigien i Nanimwin Ikinan rinahatən kimaha irə.

In rini mə kimaha tahəpwəh nəmrutəien nəri sə ripam ia nuramiaha, mətə natuakəmien me a i:

29 Kimiaha tihəpwəh naniien nəveginien sə kiməuvei pen m nanimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

Kimiaha nərman tihəpwəh niri əpnapien nipran.

Kimiaha nipran tihəpwəh nesi pen əpnapien nərman.

Kimiaha tihəpwəh naniien nərimiru riti sə kətiri nipətəkinuan remhə mətə netə raməmak ihi ia nusan.

Tihəpwəh naniien netə.

Trini minuə hiətui amasan tukumiaha, mhəpwəh nəruiien natuakəmien me i, tihəregi ramasan.

In i nəgkariien səkimaha sampam.

30 Nəmə asori me i hərhi pen irau heiwaiu irəha Pol mine Panapas mhəuvən fwe Antiok. Nəpin hapirapw fwe ikin, hoeite nakalasia me, mhəuvei pen nəkukuə minraha.

31 Irəha həvsini nəkukuə nəha, rerinraha ragien ti nasituien səvənhi.

32 Jutas mine Saelas irau profet mi. Krouəvhag m piəvtaha me ia nəgkariien me rīpik, rouərpwi əknekīn irəha.

33 Irau krouarə əpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Kurirə ikin piəvtaha me fwe Antiok hase Kumwesən mə nəməriniien səvənhi tramarə ti nirau. Nənə həsəkir minrau, mhərhi pen irau krouarəig rouevən fwe Jerusalem rouətə nərmana me səməme hənərhi irau.

34 a

35 Mətə Pol mine Panapas irau krouarə pəpim fwe Antiok. Irəha nərmana me nepwin mwi kamhahatən nərmana me, mamhəvisau irapw nəgkariien səvəi İərimənu.

Pol mine Panapas krouəpwəh irau me

36 Nəpin nepwin rukurau, Pol rini pen ti Panapas i mə, “Pwəh krau krouarəig pen mwi, rouətə piəvtaha me fwe ia taon me pam nəha krouəvisau raka nəgkariien səvəi İərimənu minraha, rouətoni ro irəha mə kamhəfarə irə.”

37 Nənə Panapas rokeikei mə Jon sə nəghin riti mwi nə Mak trukurirə ia nirau,

38 mətə Pol rəpwəh nokeikeien, ti nəri nə mə fwe kupwən Jonmak ripkarə mhə irəhar minrau meste wok səvənrahar rino sampam. Mətə fwe Pamfilia rəpwəh irau mirəig.

39 Nənə Pol mine Panapas krouousari minrau me, rouəpwəh irau me. Panapas ruvehi Mak, rouəputə ia nitətə riti, rouier, rouevən fwe Saepras.

40 Mətə Pol rərpwi rəgin ia Saelas mə trukurirə in. Kurirə irə piəvtaha me həmri pen irau ia rəgi İərimənu, mhase in mə namasanien səvənhi tramarə ti nirau i. Nənə Pol rier irau Saelas,

41 mevən ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia, mamərpwi əknekīn nakalasia me.

16

Timoti rukurirə Pol mine Saelas

15:28: Mat 23:4 15:29: Wok Me 15:20 15:32: Wok Me 11:27, 13:1, Wok Me 14:22 a 15:34: Niutestamen me nepwin sə kupwən kimərai ia nəgkariien səvəi nəkur Kris rani iamihhi ia vas toti-fo mə, “Mətə Saelas rətə mə ramasan mə pwəh ramo pəpim ia kwopun nəha Antiok.” 15:37: Wok Me 12:12,25 15:38: Wok Me 13:13, Kol 4:10 15:40: Wok Me 4:36, 13:4, Wok Me 14:26

¹ Ia nāpīn nāha Pol revān fwe taon mi nāha Tepe mīne Listra. Ia Listra iārmama riti sāvai Iesu nāghīn nā Timoti. Mama sāvānhi in prān Isrel. In mwi rani nīpārhiēnien ia Iesu. Mātā tata sāvai Timoti in iāmā Kris.

² Piāvtaha me fwe Listra mīne Ikoniam kamhāni Timoti mā in iāmā amasan riti.

³ Pol rokeikei mā Timoti trukurirā in rouier rauevān. Ro pen in ruvehi ninhum m Timoti ti nāri nā mā nākur Isrel fwe ikīn hāukurān mā tata sāvai Timoti in iāmā Kris riti.

⁴ Nāpīn Pol mīne in me nepwīn hāier pen fwe ia taon me, hamāvisau irapw m nārmama me sāvai Iesu natuakāmien me nāha aposol me mīne elta me sāvai nāfwakiēn fwe Jerusalem hāmāni. Kamhahatān nakalasia me mā irāha tuhamākeikei mhesi pen.

⁵ Ia noien nāha nakalasia me pam ia kwopun me fwe ikīn nahatātāien sāvānraha ruvehe mīskai. Ia nāpīn me irāha hāuvehe mhāpīk mwi.

Pol rātoni nāmākrāhaiēn riti

⁶ Pol mīne in me nepwīn hāuvān mhāpi sīmwīn ia profens mi nāha Frijia mīne Kalesia, ti nāri nā mā Nānimwīn Ikinan rīnise irāha mā tuhāpwāh nevānien mhāvisau nāgkiariēn amasan fwe ia profens nāha Esia.

⁷ Nāpīn irāha hāuvehe ipaka ti profens nāha Misia, hāmwur mā tuhāuvān fwe ia profens nāha Pitinia. Mātā Nānimwīn sāvai Iesu rīpkāseni mhā irāha.

⁸ Ro pen hāukurau ia profens nāha Misia, mheiwaiu mhāuvehe ia taon nāha Troas.

⁹ Ia nāpīn Pol rātā nāmākrāhaiēn riti. Iāmā Masetonia riti ramārer, mamase in mā, “Tikuvehe ro i ia Masetonia, masitu ia kīmaha.”

¹⁰ Nāpīn Pol rīnātā pam nāmākrāhaiēn nāha, tākwātākwuni a mwi kīmaha iahānamāpnāpenā mā tahāier, mhāuvān fwe Masetonia, ti nāri nā mā iahāregi mā Kumwesān ramākwein kīmaha mā tahāvisau irapw nāgkiariēn amasan sāvai Iesu m nārmama me fwe ikīn.

Litia rīni nīpārhiēnien ia Iesu

¹¹ Kīmaha iahāputā ia nītātā riti, mhāier ia Troas, mhāiu atukwatukw mhāuvān fwe tānā āmweris nāha Samotres. Kini rakwakwi irā iahāiu mhāuvān fwe ia taon nāha Neapolis.

¹² Iahāier ia kwopun nāha mhāvān mhāuvān fwe Filipae, taon asori riti ia tīprānā sāvai Masetonia profens. Nārmama me ia taon nāha irāha sitisin me sāvai Rom. Kīmaha iahāpirapw fwe Filipae, mharā ikīn nāpīn rīpīk.

¹³ Nāpīn riti ia Sapat iahāier irapw ia kwāruā asori sāvai taon nāha, mhāuvān ia nīkare nui aris ia kwopun riti iahāukurān mā nārmama kamhāfwaki ikīn. Iahāuvān, mhākure, mamhāvisau pen Iesu m nīpran me sāmāme hānōusāsīmwīn raka irāha me fwe ikīn.

¹⁴ Pran riti sā ramātārig ia kīmaha nāghīn nā Litia. Ruku pen ia taon nāha Tuatira. Sāvānhi fwe stoa kauvehi nāmri tīnari sā kala sāvānhi tīhinatis. Ia nāpīn me Litia ramāfwaki m Kumwesān. Iārimānu rāsevār ia nātārigiēn sāvai prān i, rīni nīpārhiēnien ia nāfe Pol rani.

¹⁵ Nāpīn kīno raka paptāes ia Litia irāha nārmama me pam ia nākwai nīmwā sāvānhi, Litia rīni pehe tukumaha i mā, “Mā hiāukurān mā iakamahatātā pārhiēn ia Iārimānu, ramāsan pwāh hiāuvehe mharā ia nākwai nīmwā sāiou.” In ramākeikei pehe m kīmaha, nānā iahāuvān.

Kuvehi puvnīmwā Pol mīne Saelas ia kalapus fwe Filipae.

16 Nəpɪn riti iahaməuvən fwe kwopun nəha kaməfwaki ikin, mhəpi raka pran riti kamo slef irə. Nənɪmwɪn ərəha ramarə irə, mamə prən nəha ramətoni narimnari me səməme kamhərkwafə. Prən nəha rauvehi mane asori səvəi nəmə asori me səvənhi, ti nəri nə mə nərmama kamhəraku in ti niniien narimnari me səməme tuhəpkuvehe.

17 Kimaha Pol iahamavən. Prən nəha rakurirə kimaha, maməkwein əpwəmwɪs, mamini mə, “Nərmama me i kamho tukwini nari m Kumwesən Asori, mamhəni irapw tukumiaha i mə tihəfo in ruvehimiru kimiaha.”

18 Ia nəpɪn me rɪpɪk prən nəha ramo iamɪnhi. Pol rɪregi rɪnəpou irə, ruvsini, mægkiari pen m nənɪmwɪn ərəha mə, “Ia nəghi Iesu Kristo iakani pehe tukw ik i mə tikier ia prən i.” Təkwtəkwuni a nənɪmwɪn ərəha rier.

19 Nəpɪn nəmə asori me səvəi prən nəha hənəmətoni mə tuhəpwəh nuvehiien mwi mane ia prən nəha, həkwtəmhiri Pol mine Saelas, mhəvi irau, mhəuvən ti nəmə asori me fwe ia kurkwai taon nəha.

20 Irəha həvi irapw irau ia nəmri iəmə asori mi səvəi Rom, mhəni pen ti iəmə asori mi nəha mə, “Iəmənmi irau iəmə Isrel mi. Kraurukwumen nərhəien ia taon i səkitaha,

21 rauni irapw narəien me nepwɪn rɪpkatukwatukw mhə tukutaha i nəkur Rom mə tsəuvehi uə tsarə irə, ti nəri nə mə kamhərui loa səkitaha.”

22 Nərmama me ia kwopun nəha irəha mwi həkəmter, mamhəni ərəha irau. Ro iamɪnhi irə iəmə asori mi nəha səvəi Rom krouni pen ti naruaqən me nepwɪn mə tuhəuvehi raka tɪnari səvənrau, mhousi irau.

23 Nənə housi pɪk irau. Kurirə irə həuvehi puvnimwə irau ia kalapus, mhəni pen ti iərmama sə ramətui ti kalapus mə, “Tikətui amasan ti iəmənmi.”

24 Nəpɪn iərmama sə ramətui ti kalapus rɪregi nəgkiariien nəha, ruvehi irau, mevən fwe ia rum riti fwe imwə ia nəkwai kalapus, muvehi pen nisunrau nei asori rəkure tərini.

Kumwesən ruvehi raka Pol mine Saelas ia kalapus

25 Ia kurkwai nəpɪn, Pol mine Saelas krouəfwaki, rouəni nɪpu me, rouəgnəgɪni Kumwesən. Nərmama me fwe ia kalapus kamhətərig ia nirau.

26 Təkwtəkwuni a nɪmwɪnwɪen asori ruvehe. Kalapus rɪkiuki pɪk. Təpɪnhə me pam həuvehe mhəkwaq. Jen me pam səməme kamhəkwtəmhiri nərmama me həsas.

27 Ia nəpɪn nəha nɪmwɪnwɪen rɪkiu irə, iərmama sə ramətui ti kalapus rətui, mətə təpɪnhə me pam həkwag. Rerɪn rɪrhi mə nərmama me ia kalapus hənəp. Ro pen reivi raka nau səvənhi mə trəpi əpune atukw a in.

28 Mətə Pol rəkwein asori, mɪni mə, “Tikəpwəh nousi əpune atukwien ik. Kimaha pam a i.”

29 Iərmama sə ramətui ti kalapus rəres laet me nepwɪn, maiu, mevən, mɪnɪmwi nukurhun mi ia nəmri Pol mine Saelas, mehekɪr mətəmɪmwɪn.

30 Kurirə irə rɪskəmter, miri raka irau mhərevən fwe iruə, məres pen irau i mə, “Iəmə asori mi, takaməkeikei məfo irə mə Kumwesən ruvehimiru iou?”

31 Mɪregi krouni mə, “Tikaməkeikei mɪni nɪpərhienien ia Iesu Iərimənu, nənə Kumwesən truvehimiru ik mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səim.”

32 Nənə irau krouni irapw nəgkiariien səvəi Iərimənu revən tukwe mine nərmama me pam fwe ia nəkwai nimwə səvənhi.

³³ Ia nəpɪn nəha nəpɪn anan, mətə iərmama nəha ruvehi irau, maikuas ia təmwiki nousien ia nɪpwrانrau. Kurirə irə in mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi ko paptas ia nirəha.

³⁴ Nəpɪn kino pam paptas ia nirəha, iərmama nəha riri Pol mine Saelas, harutə pen ia nimwə səvənhi. In ruvei pen nəveginien minrau. In mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvənhi rerinraha ragien pɪk, ti nəri nə mə təkwtəkwwuni nəha hənahatətə ia Kumwesən.

³⁵ Nəpɪn nəha ruvəran iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi polis me nepwɪn, rouni mə, “Pwəh iəmənmi nə krouier ia kalapus.”

³⁶ Iərmama sə ramətui ti kalapus rəvisau pen nəgkiariien səvənrau m Pol, mini mə, “Iəmə asori mi səvəi Rom krouərhi nəgkiariien riti mə takəsəni kimirau irouier. Ro pen tirouier rauevən. Pwəh nəmərɪnuien ramarə tukumirau.”

³⁷ Mətə Pol rini pen ti polis me i mə, “Nəfe nəha? Kimrau sitisin mi səvəi Rom. Iəmə asori mi səvəi Rom kroupkətə mhə nari riti iarouo rərəha. Mətə hənousi raka kimrau ia nəmri nərmama me, mhəuvehi puvnimwə kimrau ia kalapus. Mətə təkwtəkwwuni irau krouokeikei mə trouvehi raka kimrau iarouevən afafa. Rekəm! Pwəh irau əpa krouvehe, rouvehi raka kimrau.”

³⁸ Polis me nəha həuvən mhəni pen ti iəmə asori mi nəha səvəi Rom nəfe Pol riməni. Nəpɪn irau krouregi mə Pol mine Saelas irau sitisin mi səvəi Rom, krouhekɪr.

³⁹ Iräu krouevən rouni pen sore ti Pol mine Saelas. Kurirə irə krouiri irapw iräu fwe ia kalapus, rouni pen ti niräu i mə trouəpwəh taon səvənraha rauevən.

⁴⁰ Ro iamɪnhi irə Pol mine Saelas krouier irapw ia kalapus, rouevən fwe ia nimwə səvəi Litia. Nəpɪn krouətə piəvtaha me fwe ikɪn, krouəvhag minraha. Kurirə irə krouier.

17

Pol mine Saelas krouevən fwe Tesalonaeka

¹ Ia nəpɪn nəha Pol mine Saelas krouəpi simwɪn ia taon kəru nəha Amfipolis mine Apolonia, rouevən fwe taon nəha Tesalonaeka. Ia kwopun nəha nimwəfwaki riti səvəi nəkur Isrel ramərer.

² Pol ruvnimwə rəmwhen ramo ia nəpɪn me. Ia Sapat kahar raməgkiari irəha minraha. In ramahatən vas me ia Nəkukuə Ikinan, maməusiəre pui pen nɪpwrان,

³ mamɪni amasan ti nirəha i minuə Nəkukuə Ikinan rani pərhiən mə Kristo traməkeikei mɪregi nəmisəien ia nɪpwrان, memhə, marə mətui mwi. Pol rini mə, “Iesu nəha iakani pehe tukumiəha i in nə Kristo.”

⁴ Nəkur Isrel me nepwɪn mine nɪpran asori me həpɪk mine nəkur Kris həpɪk səməme kamhəfwaki m Kumwesən irəha həregi mə nəgkiariien nəha ro nɪpərhiənien. Nənə həuvehe mhəkurirə Pol mine Saelas.

⁵ Mətə nəkur Isrel me nepwɪn rerinraha ramrhi ərəha iräu. Həuvən fwe ia maket mhəiri nərmama nepwɪn kənkəpwənrəha riskai. Irəha həuvehe mhəpɪk, mhousəsɪmwɪn irəha me, mamho nurigrigien asori ia taon nəha. Həuvən mheitehi raka təpinhə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghɪn nə Jeson, mamhətui Pol mine Saelas mə tuhəvi irapw iräu ia nəmri nərmama.

⁶ Nəpɪn həpkətə mhə iräu, həkwtəmhiri Jeson mine piəvtaha me nepwɪn mwi, mhəvi irapw irəha, mhəuvən mhərer ia nəmri nəmə asori me səvəi taon

naha. Iraha həkwein asori, mhəni mə, “Iəmənmi naha Pol mine Saelas krauo pik nərəhaien ia kwopun me, rouvəuvehe mwi ia taon i səkitaha.

⁷ Jeson i riməuvehi irau krouevən ia nimwə səvənhi. Mətə irau krouərui loa me səvəi Kig Sisa, rauni mə kig riti mwi naha ikin nəghin nə Iesu.”

⁸ Nəpin nəmə asori me mine nərmama me həregi nəgkiariien naha, niemaha rəpi iraha.

⁹ Nəmə asori me həni mə Jeson mine in me nepwın tuhaməkeikei mhəuvei pen mane minraha. Nənə nəpin həuvei pen pam mane, nəmə asori me həfi raka rəginraha ia niraha.

Pol mine Saelas krouevən fwe Perea

¹⁰ Ia nəpin naha ruvəpitəv, piəvtaha me hərhi pen Pol mine Saelas krouevən fwe taon naha Perea. Nəpin krouevən rouapirapw fwe ikin, krouuvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

¹¹ Nəkur Isrel fwe Perea iraha hamasan mhəpi raka nəkur Isrel fwe Tesalonaeka, ti nəri nə mə rerinraha ragien ti niregiien nəgkiariien səvəi Pol mine Saelas. Ia nəpin me kamhəvsini amasan Nəkukuə Ikinan mə tuhətoni mə nəgkiariien səvənrau ro nıpərhienien uə rekəm.

¹² Ro pen həpik ia niraha həni nıpərhienien ia Iesu. Nıpran Kris me i iraha nıprən asori me həpik həni nıpərhienien. Nəmə Kris mwi həpik.

¹³ Mətə nəpin nəkur Isrel fwe Tesalonaeka həregi mə Pol revən mwi fwe Perea, mamini irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən fwe ikin, həuvən mwi fwe Perea, mamhərhiərhi nərmama me mə tuhəni ərəha Pol mine Saelas.

¹⁴ Ro pen piəvtaha me ia Perea hərhi irapw akwauakw Pol ramevən fwe ia təsi. Mətə Saelas mine Timoti krauarə a fwe ia Perea.

¹⁵ Nənə nərmama nepwın həkurirə Pol, mhəuvən iraha min meste nari fwe taon naha Atens. Nəpin naha hənamrərig irə, Pol rini pen ti niraha i mə, “Kimaha tihəuvən mhəni pen ti Saelas mine Timoti mə trouvehe akwauakw rouətə iou.”

Pol fwe Atens

¹⁶ Nəpin Pol rameitenhi ihi Saelas mine Timoti fwe Atens, rerin rəpou, ti nəri nə mə ramətə taon naha rukuər ia nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha.

¹⁷ Ro pen ia Sapat me in rauvnimwə ia nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, maməgkiari m nəkur Isrel mine nəməfwaki me nepwın mwi, mamousari mə truvi iraha həuvehe ti Iesu. Ia nəpin me ramevən fwe kwopun kamo maket ikin, maməgkiari iraha nərmama əpnəpen me, mamousari mə truvi mwi iraha.

¹⁸ Nəpin riti Pol raməgkiari m nahatən me nepwın kani iraha mə Epikurien me mine Stoik me. Nəpin iraha həregi nəgkiariien səvənhi, kamhousari iraha min. Nepwın kamhəni mə, “Nəfe i iarməri i ramini?” Nepwın mwi kamhəni mə, “Rosi raməgkiari ia kumwesən me kitaha səreirei.” Iraha həni nəgkiariien naha ti nəri nə mə Pol raməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu, mamini mə in rinətui mwi ia nemhəien səvənhi.

¹⁹ Iraha həiri Pol, mhəuvən ti nəmə asori me naha kamhəkiri nəgkiariien kani nousəsimwinien səvənraha mə Areopakus. Nəmə asori me naha həni pen ti Pol i mə, “Kimaha iahokeikei mə tahəukurən nəfe naha nəgkiariien vi ikamahatən.

²⁰ Narimnari me nepwın ikamini kimaha iahəregi ropəiti. Ro pen ia hokeikei mə tahəukurən nıpwrai nəgkiariien me naha səim.”

21 Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə nəp̄in me nəmə Atens mine nərmpə səməme kamharə fwe ikin, hokeikei mə tuhaməkure a, mamhətərig ia nəgkiariien vi, mamhəgkiari ti n̄ipwran.

22 Ia nəp̄in nəha Pol rərer ia nəmri nəmə asori me nəha kani nousəs̄imwinien səvənraha mə Areopakus, mini mə, “Nəmə Atens, iakinətə raka mə kimiaha hiaməskai p̄ik ti nəfwakiien m kumwesən me səpəmsəpə.

23 Nəp̄in iakamavən ia taon i səkimiaha, maməspau ia nənimwi nari me səməme hiaməfwaki pen minraha, iakətə mwi nifatə riti. Kimərai pen nəgkiariien riti ia n̄ikaren rani mə:

N̄IFATƏ I SƏVƏI KUMWESƏN NƏHA IAHƏREIREI IN

Kumwesən nəha hiaməfwaki pen min mətə hiəreirei, təkwtəkuni nəha takəvisau pehe m kimiaha i.

24 Kumwesən sə r̄ino t̄iprənə i mine narimnari me pam irə, in ramərimənu ia neiai mine t̄iprənə, m̄ipkarə mhə ia nimwəfwaki me səməme nərmmama ho ia rəginraha.

25 Nərmmama me həpko tukwini pen mhə nari min ia rəginraha rəmwhen kamo ia iərmama sə raməres nari. Rekəm! In əpa rauvei pen n̄im̄iruien mine neiahagien mine narimnari me pam m nərmmama me.

26 Fwe ia nukune narəien, in r̄ino iərmama kuatia a mə nərmmama me pam tuhəuku pen irə, mhəuvən, mharə ia tənəmtənə me ia təkure t̄iprənə i. In əpa r̄iməkupwən məmri mak səvəi t̄iprənə səvənraha, mini mwi mə tuharə ikin meste t̄inesən.

27 Kumwesən r̄ino iam̄inhi irə mə irəha tuho rəmwhen iərmama nənimen r̄ifwə. Tuhamərapərap nari, nənə mhərap̄i in. Mətə pər̄hien, Kumwesən r̄ipkarə mhə isipw̄in tukutaha.

28 Rəmwhen ia iərmama riti kupwən r̄iməni mə, ‘In nukune n̄im̄iruien səkitaha, mine nukune navəien səkitaha, mine nukune narimnari me pam samo.’ Rəmwhen mwi ia nəgkiariien i nərmmama me nepw̄in səkimiaha səməme kamhərai n̄ipu me həməni mə, ‘Kitaha mwi n̄ipwnət̄in me.’

29 Tr̄ini minua n̄ipər̄hienien i kitaha i n̄ipwnət̄i Kumwesən me, ratukwatukw mə ko səni Kumwesən in rəmwhen ia nənimwi nari sə reri iərmama ramr̄hi, nənə ro ia nukurənen səvənhi ia kol mine silva mine kər̄uət̄erei? Rekəm!

30 Fwe kupwən, nəp̄in nərmmama həreirei Kumwesən, Kumwesən ramət̄i karen. Mətə təkwtəkuni, in ram̄ini pen ti nərmmama ia kwopun me pam mə irəha tuhaməkeikei mhərar̄ig ia noien ərəha me səvənraha.

31 Irəha tuhaməkeikei mhə iam̄inhi irə, ti nəri nə mə in r̄inəmri raka nəp̄in riti. Ia nəp̄in nəha iərmama riti sə in r̄inərpwi raka rəgin irə trəkiri ia natukwatukwien nərmmama me pam ia t̄iprənə i ti noien me səvənraha. Kumwesən r̄inahatən raka nərmmama me pam sin nəha iərmama nəha, ti nəri nə mə r̄ino rətui mwi ia nemhəien səvənhi.”

32 Nəp̄in nəmə Atens həregi nəgkiariien nəha mə iərmama riti rətui mwi ia nemhəien, nepw̄in har̄is irə. Mətə nepw̄in həni pen ti Pol i mə, “Kimaha iahokeikei mə tahəregi mwi nəgkiariien səim.”

33 Nənə Pol rəpwəh irəha mamevən.

34 Mətə nərman me nepw̄in həkurirə i, mamhəni n̄ipər̄hienien ia Iesu. Nərman me nəha riti nəgh̄in nə Taionusios. In iəmə asori riti sə raməkure irəha nəmə asori me ia nousəs̄imwinien nəha kani mə Areopakus. Pran riti nəgh̄in nə Tamaris mine nərmmama me nepw̄in mwi həkurirə ia Pol, mamhəni n̄ipər̄hienien ia Iesu.

17:24: 1King 8:27, Wok Me 7:48 17:25: Sam 50:12, Aes 42:5 17:27: Dut 32:8, Aes 55:6, Sam 145:18, Jer 23:23 17:29: Aes 40:18-20, Aes 44:10-17, Wok Me 19:26 17:30: Wok Me 14:16 17:31: Sam 9:8, 96:13, Wok Me 10:42

18

Pol revən fwe Korin

¹ Pol rægkiari pam fwe Atens, mier, mevən fwe taon naha Korin.

² Ia kwopun naha revən mətōni iāmə Isrel riti nəghin nə Akwila. Akwila rinətui fwe profens naha Pontas. Fwe kupwən, in mine pran səvənhi Prisila krauarə fwe ia tənə Itali ia taon naha Rom, mətə ti nəri nə mə Klotias, iāmə asori səvəi nəkur Rom, rini mə nəkur Isrel me pam tuhaməkeikei mhəier ia Rom, irau krouier, nənə rouvehe ia Korin. Irau krouarə nəp̄in ouihi a ia Korin, nənə Pol ruvehe mətə irau.

³ Nənə ti nəri nə mə wok səvənhi sə rauvehi mane irə rəmwhen a mwi wok səvənrau, ramarə irəhar m̄inrau, mamharo pəri wok. Irəhar haro nimwə tapolen me.

⁴ Nənə ia Sapat me pam fwe ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, Pol ramægkiari p̄ik, mamousari mə tr̄ivi nəkur Isrel mine nəkur Kris mə tuhəuvehe mhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu.

⁵ Saelas mine Timoti krouier ia Masetonia, roueiwaiu pehe ia Korin. Ia nəp̄in naha Pol rəpwəh noien nimwə tapolen me, maməvisau irapw a nægkiariēn amasan ia nəp̄in me pam, mam̄ini irapw ti nəkur Isrel mə Iesu in Kristo.

⁶ Mətə irəha həni ərəha Pol, mhəpk̄ini mhə n̄ipərhiēnien ia nægkiariēn səvənhi. Nəp̄in ho iam̄inhi, Pol rounouini raka n̄iməkwrur ia səvənhi karkahu, m̄ini pen ti nirəha i mə, “Tr̄ini m̄inuə Kumwesən rərpw̄in noien ərəha sək̄imīaha, ramarə ia k̄imīaha əpa. Iou iakiwən ia k̄imīaha. Təkwtək̄wuni naha mamevən takevən ti nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel.”

⁷ Ro pen Pol rəpwəh irəha, mevən muv̄nimwə ia nimwə səvəi iərmama riti nəghin nə Titias Jastas. R̄ipko mhə Titias in iāmə Isrel, mətə raməfwaki m Kumwesən. Nimwə səvənhi ipaka ti nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel.

⁸ Iāmə asori səvəi nimwəfwaki naha nəghin nə Krispas. In mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvənhi həni n̄ipərhiēnien ia Iərimənu. Nəkur Korin həp̄ik kamhətərig ia nægkiariēn səvəi Pol, mhəni n̄ipərhiēnien ia Iesu, nənə ko paptas ia nirəha.

⁹⁻¹⁰ Ia nəp̄in riti ia nəp̄in, Iərimənu rægkiari pen m Pol ia nəməkrəhaien riti, m̄ini mə, “Iakamarə tukw ik. Tikəpwəh nehek̄irien, mətə tikaməmwur, mam̄ini irapw nægkiariēn səiou, məpwəh n̄apw̄isien. Iərmama riti riwən trouraha ik, ti nəri nə mə səiou me nərmama həp̄ik ia taon i.”

¹¹ Ro pen Pol rarə ia kwopun naha meste nuk kwatia məkwə sikis, mama-hatən nərmama ia nægkiariēn səvəi Kumwesən.

Pol rərər ia nəmri Kalio

¹² Nəp̄in Kalio ramərimənu ia tənə Akaea, nəkur Isrel housəsimw̄in irəha me, mhəkwtəm̄hiri Pol, mhəuvehi, mhəuvən fwe ia kwopun Kalio raməkiri nægkiariēn ik̄in.

¹³ Irəha həni mə, “Iāmə i ramousari mə tr̄uvi nərmama həuvehe mhəfwaki pen m Kumwesən ia noien riti sə ramərui loa sək̄imāha.”

¹⁴ Mətə nəp̄in Pol rinaməkwag mə trægkiari, Kalio rini pen ti nəkur Isrel i mə, “K̄imīaha nəkur Isrel, tr̄ini m̄inuə iərmama riti ro nari riti r̄ipkatukwatukw mhə, mərui loa səvəi nəkur Rom, takaməkeikei mamətərig ia k̄imīaha.

¹⁵ Mətə ti nəri nə mə hiamousari ti nəgkiariien me mine nahag me ia loa səkimiaha, ramarə a ia kimiaha. Tihəmri amasan. Iakəpwəh nokeikeiien mə takəkiri narimnari me sə ro iaminha irə.”

¹⁶ Nənə Kalio rəkoui irapw irəha həier ia kwopun nəha in raməkiri nəgkiariien ikin.

¹⁷ Nəpın həuvən fwe iruə, nərmama me fwe iruə həkwtəmhiri Sostenes, iəmə asori səvəi nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Irəha hənamousi in ipaka ti kwopun nəha Kalio raməkiri nəgkiariien ikin, mətə Kalio ro nəri auər a ia narimnari me nəha kamho.

Pol rirərig pen fwe Antiok ia profens nəha Siria

¹⁸ Pol rarə nəpın rirək fwe Korin irəha piəvtaha me, nənə rəpwəh irəha, meiwaiu pehe ia taon nəha Kegkria. Ia kwopun nəha in rərari nukwənen, mahatən pen mə natuakəmien riti səvənhi sə rīməuvehi kwəsuaahi tukwe ia nəmri Kumwesən rino sampam. Kurirə irə in rəputə ia nitətə riti irəhar Akwila mine Prisila, mharier, mharevən fwe Siria.

¹⁹⁻²¹ Nəpın irəhar harapirapw fwe Efesas, Pol revən ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel, maməgkiari mınraha, mamousari mə truvi irəha həuvehe ti Iesu. Irəha həres pen in mə tuharə kwopti irəha min, mətə Pol rirəkəsəni mhə. Nəpın nəha rīnaməpwəh irəha irə, rini pen ti nirəha i mə, “Mə ratukwatukw ia nətərigien səvəi Kumwesən, iou takrərig pehe mwi tukumiaha.” Nənə rəputə ia nitətə riti mier fwe Efesas, məpwəh Akwila mine Prisila irau krouarə fwe ikin.

²² Pol rier fwe Efesas meiwaiu pehe ia taon nəha Sisaria, muvarei mutə pen fwe Jerusalem. Nəpın rinətə raka nakalasia me fwe ikin, reiwaiu pen fwe Antiok.

²³ Pol rarə nəpın nepwın fwe ikin, nənə mier mevən ia kwopun me fwe ia profens mi nəha Kalesia mine Frijia, mamərpwi əknekin nərmama me səvəi Iesu.

Apolos fwe Efesas mine Korin

²⁴ Ia nəpın nəha iəmə Isrel riti ruvehe ia Efesas nəghin nə Apolos. Rinətui fwe taon riti kani mə Aleksantria. In iərmama riti səvəi nəgkiariien, mukurən amasan nəfe Nəkukuə Ikinan rani.

²⁵ Nərmama nepwın hənahatən raka in ia Suatuk səvəi Iesu Iərimənu. Ia nəpın me in rirəgi rəsanin ti nəvisaiien. Nənə nəpın ramahatən nərmama me, nəgkiariien səvənhi ia nikaren səvəi Iesu ratukwatukw a, mətə in rukurən a paptas nəha Jon rino fwe kupwən.

²⁶ Nəpın Apolos ruvehe ia Efesas, rīnaməvisau ia nəkwai nimwəfwaki səvəi nəkur Isrel məpwəh nehekiriien. Mətə nəpın Prisila mine Akwila krouregi nəgkiariien səvənhi, krouiri in, rouevən fwe nimwə səvənrau. Nənə krouni pen amasan Suatuk səvəi Kumwesən tukwe mə in trukurən amasan mwi.

²⁷ Kurirə ikin Apolos rokeikei mə trevən fwe profens Akaea. Ia nəpın nəha piəvtaha me fwe Efesas hasitu irə, mhərari nəkukuə riti, mhərhi pen i revən ti nərmama me səvəi Iesu fwe Akaea. Həni pen ti nirəha i mə tuhəuvehi Apolos revən fwe rukwənu me səvənraha. Nəpın Apolos rapirapw fwe ikin, ramasitu asori ia nərmama səməme namasanien səvəi Kumwesən rino irəha həni nīpərhienien ia Iesu.

²⁸ Apolos ramasitu asori ia nirəha, ti nəri nə mə ia nəmri nərmama me in ramousi tərini nəgkiariien səvəi nəkur Isrel, mamahatən ia Nəkukuə Ikinan mə Iesu in Kristo.

19

Pol revən fwe Efesas

¹ Nəp̄in Apolos ramarə ihi ia Korin, Pol rukurau parei meiwaiu pehe ia Efesas, mətə nərmama me nepw̄in səvəi Iesu fwe ik̄in.

² In rəres pen irəha i mə, “Rəfo? Fwe kupwən, nəp̄in hiəni n̄ipərhiēnien ia Iesu, hiəuvehi Nən̄imw̄in Ikinan uə rekəm?”

Miregi həni mə, “Rekəm. Kimaha iahəpkregi raka mhə mə Nən̄imw̄in Ikinan rarə.”

³ Miregi Pol r̄ini mə, “Ro iam̄inhi nəfe nəha paptas kimiaha hiəuvehi?”

Miregi həni mə, “Kimaha iahəuvehi paptas səvəi Jon.”

⁴ Miregi Pol r̄ini mə, “Paptas nəha Jon r̄ino səvəi nərmama səməme həuvər̄ig ia noien ərəha me səvənraha. Mətə Jon r̄ini irapw mə nərmama me tuhaməkeikei mhəni n̄ipərhiēnien ia iərmama sə tripkukurirə i muvehe. Iərmama nəha Jon rəgkiari irə in nəha Iesu.”

⁵ Nərmama me nəha həregi nəgkiariien nəha, ko paptas ia nirəha ia nəghi Iesu Iərimənu.

⁶ Nəp̄in Pol rəm̄rutə rəḡin mi ia nirəha, Nən̄imw̄in Ikinan ruvehe ia nirəha, nənə kənamhəgkiari ia nəgkiariien me səpəmsəpə, mənəmhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nən̄imw̄in Ikinan.

⁷ Nərmama me nəha rosi irəha pam twelef.

⁸ Ia taon nəha Efesas, Pol raumn̄mwə ia nəkwai n̄imwəfwaki səvəi nəkur Isrel. Ia məkwə kahar, ia Sapat me pam, rani irapw nəgkiariien amasan fwe ik̄in, məpwəh nehek̄irien. In raməvisau, mamousari mə tr̄ivi irəha həuvehe mhəni n̄ipərhiēnien ia n̄itətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

⁹ Mətə nərmama nepw̄in kəkapwənraha r̄iskai. Həpwəh n̄iniien n̄ipərhiēnien ia nəgkiariien səvənhi, mamhəni ərəha suatuk səvəi Iesu ia nəmri nərmama me fwe nəkwai n̄imwəfwaki. Ro pen Pol rəpwəh irəha, muvehi nərmama me səvəi Iesu, mamhəuvən irəha min. Ia nəp̄in me pam ramahatən nərmama me fwe ia nəkwai skur riti kani mə Skur səvəi Tiranas.

¹⁰ Pol ramahatən nərmama me iam̄inhi irə meste nuk kəru. Ro pen nərmama me pam fwe profens Esia, nəkur Isrel m̄ine nəkur Kris, həregi nəgkiariien səvəi Iərimənu.

¹¹ Ia nəp̄in me r̄ip̄ik Kumwesən rauvei pen n̄iskaiien m Pol, nənə Pol ramo n̄imtətien me nepw̄in ropəiti.

¹² Nərmama me həp̄eki raka n̄ipəri t̄inari me sə Pol r̄irai raka n̄iseseien irə uə t̄inari me sə r̄inarkahu raka i, həuvehi, mhəuvən mhəmri pen ia nərmama səməme nemhəien rarə ia nirəha. Nənə nemhəien me səvənraha haraka ia nirəha. Nən̄imw̄in ərəha me həier ia nirəha.

T̄ini Skeva me

¹³⁻¹⁴ Nəmə Isrel me nepw̄in irəha pam sefen. Irəha n̄ipwnəti pris asori anan riti səvəi nəkur Isrel nəgh̄in nə Skeva. Ia nəp̄in me kamhəuvən ia kwopun me, mamhəkoui irapw nən̄imw̄in ərəha me ia nərmama. Nəp̄in riti hənuə tuhəkoui irapw irəha ia nəghi Iesu Iərimənu. Ro iam̄inhi irə həuvən mhərer ia nəmri iərmama riti nən̄imw̄in ərəha rarə irə, həni pen ti nən̄imw̄in ərəha i mə, “Kimaha iahəni pehe tukw ik̄ i ia nəghi Iesu, iəmə nəha Pol raməvisau i, tikier ia iərmama i.”

¹⁵ Mətə nən̄imw̄in ərəha r̄ini pen ti nirəha i mə, “Iakukurən Iesu, mukurən mwi Pol. Mətə kimiaha n̄isiməme i?”

16 Nənə iəmə nəha nənīmwin ərəha ramarə irə rivə pen ia nirəha. Nəgsen rasori məpi raka nəgsenraha pam. Ramousi irəha. Nənə irəha hap raka ia nimwə nəha. Tinari səvənraha ruvəiwən. Nipwranraha rəpəruəpəruə.

17 Nəkur Isrel me pam mine nəkur Kris me pam səməme kamharə ia Efesas həregi nəvisauien səvəi noien nəha. Nəpin həregi, həhekir asori. Nənə nərmama me həuvehi utə nəghi Iesu Iərimənu rutə mwi.

18 Nərmama səməme həni niperhienien ia Iesu həpik həuvehe mamhəni pui noien ərəha me səvənraha ia nəmri nərmama me.

19 Nəpwin ia nirəha səməme hənamo nahak fwe kupwən həpeki nəkukuə me səvənraha səvəi nahak, mhəpeki mhəuvehe, mhəuvani ia nəmri nərmama me pam. Nənə nərmama me həvsini nəmri nəkukuə me nəha, mhətə mə rutə p̄ik.

20 Ro iam̄inhi irə nəgkiariien səvəi Iərimənu riskai p̄ik muviris mamevən.

Nurigrigien asori fwe Efesas

21 Kurirə ia narimnari me nəha, Pol rerin ramrhi mə trəpi simwin ia profens mi nəha Masetonia mine Akaea, mevən fwe Jerusalem. In rini mə, “Nəpin takevən raka fwe Jerusalem, takaməkeikei mətoni mwi Rom.”

22 In rərhi pen Timoti mine Erastas, iəmə mi sə krouasitu irə, krouevən fwe Masetonia. Mətə in rarə ouihi a mwi fwe ia Esia.

23 Ia nəpin nəha krukwomen naruagənien riti fwe Efesas ti Suatuk səvəi Iesu.

24 Iərmama riti nəghin nə Temetrius. In iərmama sə ramo narimnari me ia silva. Ia nəpin me ramo nimwə ouihi me ia silva, mauvni nimwəfwaki səvəi kumwesən eikuə riti. In pran kani mə Atemis. Temetrius mine nərmama me səməme kamhowok irəha min kamhəmri pen nəmri nari ia nimwə ouihi me nəha, mamhəuvehi mane asori me irə.

25 Nəpin riti Temetrius roeite nərmama me pam səməme kamho narimnari me ia silva. In rini pen ti nirəha i mə, “Nərman, hiəuvəukurən raka mə kitaha saməuvehi mane asori ia wok i səkitaha.

26 Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkiariien səvəi iəmə nəha Pol, mhənətə raka narimnari me nəha in ramo. Ripko mhə ia taon əpa i Efesas, mətə ipaka rukurau pam ia profens i Esia, in ravi nərmama me həpik həpwəh nətərigien səvənraha, mhəkurirə in. In rani mə nənīmwi kumwesən me i nərmama kamho ia rəginraha ripko mhə irəha kumwesən pərhiēn me.

27 Kitaha tsaməkeikei mhəsiari kamo Pol ro nərmama həni ərəha wok i səkitaha. Rukurən noien mwi nərmama hətə ərəha nimwəfwaki səvəi kumwesən asori səkitaha Atemis. Nənə pəpim nəpin riti rukurən nuvehi rakaien nəhag nəha Atemis, mo ruvehe mo nəri auər a i. Mətə nərmama me pam ia Esia mine ia kwopun me pam ia t̄iprənə i kamhəfwaki m prən i.”

28 Nəpin nərmama me həregi nəgkiariien nəha, niemaha rəpi p̄ik irəha. Həskəmter, mənəmhəkwein asori, mə, “Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas.”

29 Nərəhaien nəha raiu mevən meste kwopun pam ia taon nəha. Nərmama me haiu, mhəuvən, mhəkwtəmhiri Kaius mine Aristakas, iəmə Masetonia mi nəha kamharavən pəri irəhar Pol. Həkwtəmhiri irau, mhəvi irau, mhəuvən fwe kwopun asori riti kamrai sun nəgkiariien ik̄in.

30 Pol rokeikei mə trevən ia reri nərmama mək̄iari, mətə nərmama me səvəi Iesu həpkəsəni mhə.

³¹ Nəmə asori me nepwīn mwi səvəi Esia, səməme həkurən amasan Pol, hərhi pen nəgkariien min, mamhase in mə trəpwəh nevənien fwe kwopun nəha kamrai sun ikin.

³² Fwe nəkwai kwopun nəha kamrai sun ikin, nurigrigien asori. Nərmama kambahkwein əpwəmwis. Nepwīn kambahni nəgkariien riti, nepwīn kambahni əpə. Irəha həpik həreirei mə hənousəsimwīn irəha me ti nəfe.

³³ Ia nəpīn nəha nəkur Isrel hərui irapw iərmama riti nəghin nə Aleksanta. Nərmama nepwīn hətoni, həni pen tukwe in mə trəgkiari. Nəpīn Aleksanta riskəmter ia nəmri nərmama me pam, ruvehi utə rəgin, mokeikei mə trīni irapw nəgkariien səvəi nəkur Isrel.

³⁴ Mətə nəpīn nərmama me hətə sas Aleksanta mə in iəmə Isrel, irəha pam kambahkwein əpwəmwis, rerinraha kuatia a, mamhəni mə, “Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas. Səgnəgini Atemis, kumwesən səvəi nəkur Efesas.” Irəha kambahkwein əpwəmwis iamīnhi mhəuvehi aoa kəru.

³⁵ Kurirə irə iəmə asori riti səvəi Efesas riskəmter minise irəha. Nəpīn həuvehe mhafafa, in rīni mə, “Nəmə Efesas, nərmama me pam həkurən mə nimwəfwaki səvəi kumwesən asori nəha Atemis ramərer ia taon i səkitaha. Kitaha i nəkur Efesas samətui amasan tukwe. Samətui amasan mwi ti kəpwier ikinan nəha rīməukrutə ia niməgouagou meiwaiu pehe.

³⁶ Iərmama riti riwən ko rīpkini mhə mə iakameikuə. Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhafafa, mhəpwəh noien nari riti kurirə tihəmisə irə.

³⁷ Kimiaha hiəməuvehi iəmənmi nəha, mhəuvehe ia kwopun i. Mətə irau kroupkakres mhə nari riti ia nimwəfwaki riti səkitaha, rouəpwəh nīni ərəhaien Atemis, prən nəha in kumwesən səkitaha.

³⁸ Trīni mīnuə Temetrius mīne nərmama səməme kamhowok irəha min hənətə nəri ərəha riti iərmama riti rino, pwəh həuvən fwe nimwə me nəha kaməkiri nəgkariien ikin. Nimwə me nəha kambahkwag a. Nəmə asori me səməme kambahkiri nəgkariien irəha fwe ikin.

³⁹ Mətə trīni mīnuə hiəkeikei nari riti mwi, tihaməkeikei mheitenhi nəpīn nəha nəmə asori me kamhousəsimwīn irəha me irə. Ia nəpīn nəha tihəmri amasan.

⁴⁰ Kitaha tsaməsiari, kamo tukini mə samərui loa ipwet, mamhərükwumen nərəhaien asori. Nənə tsəfni ia nəmri nəmə asori me? Nəgkariien səkitaha riwən tsəni mə səfo mamho nurigrigien asori i.”

⁴¹ Nəpīn iəmə asori nəha rīni pam nəgkariien nəha, rərhi pen nərmama me kambahəvən.

20

Pol revən fwe profens mi nəha Masetonia mīne Akaea

¹ Nəpīn nurigrigien asori nəha rīneiwaiu, Pol rəkwein nərmama me səvəi Iesu həuvehe rəvəhag mīnraha. Nəpīn rəvəhag pam mīnraha, rəsəkir mīnraha, mier, mamevən fwe Masetonia. ² In ramevən ia kwopun me ia profens nəha, mamīni nəgkariien me rīpik, maməvəhag m nərmama me səvəi Iesu fwe ikin. Kurirə irə in ruvehe ia profens nəha Akaea.

³ Pol ruvehi məkwə kahar fwe ikin. Nəpīn rīnaməpnəpenə mə trəputə ia nitətə riti, mevən fwe profens nəha Siria, in rīregi mə nəkur Isrel hənərai sun mə tuhousi əpune in ia nəkwai nitətə nəha. Ro pen in rəpwəh, mīni mə in travən a məpi simwīn ia profens nəha Masetonia ti nīrərigien mevən fwe Siria.

⁴ Nərmama nepwīn mwi həkurirə in: Sopata, tīni Piras iəmə Perea; mīne Aristakas irau Səkantas, iəmə Tesalonaeka mi; mīne Kaius iəmə Tepe, irau Timoti; mīne iəmə Esia kəru nəha Tikikas mīne Trofimas.

⁵ Irəha nəha həkupwən mhəuvən mamheitenhi kimaha fwe Troas.

⁶ Nəpın nəveginien asori nəha nəkur Isrel kamhani bred sə yis riwən irə rukurau, kimaha iahəputə ia nitətə riti mhəier ia Filipae. Nəpın krirum rukurau, nənə iahəuvən mheste irəha fwe Troas, mamharə fwe ikin mhəuvehi nəfwakiien kuatia.

Pol ramo navəniēn səvənhī sampam fwe Troas

⁷ Ia Sapat riti, ia nəpın, kimaha iahousəsimwın kimaha me mə tahəkwsen bred. Pol ramahatən nərmama me. Tī nəri nə mə trakwakwi rəpwəh irəha, rəgkiari əpwəmwis meste kurkwai nəpın.

⁸ Kimaha iahousəsimwın kimaha me ia nəkwai nimwə ia kwopun riti fwe irənhə. Ia kwopun nəha laet me rīpik rauək.

⁹ Təmaruə riti nəha ikin. Nəghin nə Iutikas. Raməkure utə ia ruei winto. Nəpın Pol raməgkiari pik mamevən, napriien ruvehi təmaruə nəha. Ravi kəviəmu, mīmwei irapw fwe ia stori kahar, meiwaiu mouini. Nərmama me heiwaiu mə tuhəuvehi utə, mətə ruvamhə.

¹⁰ Mətə Pol reiwaiu irapw, mīnimwi nukurhun mi ia nīkaren, mərəui əmwesi, mīni mə, “Tihəpwəh niregiēn rərəha, in ruvəmīru mwi.”

¹¹ Kurirə ikin, nəpın Pol rutə mevən mwi fwe irənhə, rəkwsen bred, maməni pəri nari irəha mīnraha. In rəgkiari mwi meste rīnamran, məpwəh irəha mamevən.

¹² Nənə irəha həiri təmaruə nəha Iutikas, mamhəuvən fwe ia rukwənu. Rerīnraha ragien mə in ruvəmīru mwi.

Irəha hāier ia Troas mhəuvən fwe Maelitas

¹³ Pol rokeikei mə travən a, mukurau parei, mevən fwe taon nəha Asos. Ro iamīnhi irə in rərhi pen kimaha iahəputə ia nitətə, mhəkupwən irə, mhəuvən, mamheitenhi in fwe ikin.

¹⁴ Nəpın in rier pehe tukumaha fwe Asos, rəputə ia nitətə kimaha min, nənə iahəuvən fwe taon nəha Mitulen.

¹⁵ Kini rakwakwi irə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvehe, mhaiu iruə ia tənə əmweris nəha Kios. Nəpın kuatia rukurau, iahəuvehe ia tənə əmweris nəha Samos. Nəpın kuatia mwi rukurau, iahəuvehe ia taon nəha Maelitas.

¹⁶ Kimaha iahaiu iamīnhi irə tī nəri nə mə Pol rīməni mə tahəukurau iruə mhəpwəh nuvareien fwe Efesas. Rəpwəh nokeikeien mə trouraha nəpın səvənhī fwe profens nəha Esia, tī nəri nə mə in ramevən akwauakw mə trukupwən mapirapw fwe Jerusalem kurirə nəpın asori nəha Pentekos.

Pol rəvəhag m elta me səvəi nəfwakiien fwe Efesas

¹⁷ Nəpın kimaha iahəuvarei fwe Maelitas, Pol rərhi pen nəgkiariien revən fwe Efesas, mərəs elta me səvəi nəfwakiien mə tuhəuvehe mhətə in.

¹⁸ Irəha həuvehe, nənə Pol rīni pen tī nərəha i mə, “Kimiāha hiəuvəukurən raka mə iakinəfarə irə kitaha m kimiāha fwe iakiməuvehe ia Esia meste iakəpwəh kimiāha mamevən.

¹⁹ Iakamo wok səvəi Iərimənu, mīpkəfiutə mhə iou. Ia nəpın me nise nənimek ramaiu tukumiāha. Ia nəpın me iakamregi ramərəha, tī nəri nə mə nəkur Isrel hənə tuhousi əpune iou.

²⁰ Kimiāha hiəukurən mə iapkerkwafə mhə ia nəgkiariien me nepwın sə tuhasitu ia kimiāha. Mətə nəpın iakaməvisau uə iakamahatən kimiāha ia nəmri nərmama me uə ia nəkwai nimwə me səkimiāha, iakani irapw pam tukumiāha.

²¹ Iakaməvisau pen pəri m nəkur Isrel mine nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel mə irəha tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, nənə mhahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkītaha.

²² Nənə hətə ro. Təkwtəkwuni nəha iakamevən fwe Jerusalem, ti nəri nə mə Nənimwīn Ikinan raməkeikei miou. Iou iakreirei nəfe treste iou ia kwopun nəha.

²³ Mətə in a i iakukurən. Ia taon me pam sə iakamevən ikin, Nənimwīn Ikinan ramahatən amasan iou, mamini mə tukousi iou, kuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

²⁴ Mətə iou iakətoni mə nimiruien səiou ro nəri auər a tukw iou. Iapkatərīg pik mhə i. Iakokeikei a mə takeste nusvenhi suatuk səiou, mo sampam ia wok nəha Iesu Iərimənu ruvei pehe miou. In rini mə takaməkeikei mini irapw ti nərmama nəgkiariien i sə raməvisau namasanien səvəi Kumwesən.

²⁵ Nənə hətə ro. Təkwtəkwuni nəha iakukurən mə kimiaha pam i səməme iakuvəukurau raka ia nīmwrhənīmiaha, məvisau nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə m kimiaha, tihəpkətə mhə mwi nənimek ia nəpīn riti.

²⁶ Ro pen ia nəpīn i ipwet iakani irapw tukumiaha i mə trini minuə Kumwesən rərpwīn noien ərəha me səkīmiaha, ramarə ia kimiaha. Iou iakiwən ia kimiaha,

²⁷ ti nəri nə mə iapkərkwafə mhə nari riti tukumiaha. Iakuvəni irapw pam narimnari me Kumwesən rokeikei.

²⁸ Kimiaha tihaməkeikei mhətə amasan kimiaha me, mamhətə amasan mwi sipsip me pam səməme Nənimwīn Ikinan rīnəmri pehe ia rəgīmiaha. Tihaməkeikei mhəri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən, ti nəri nə mə in rīnərəku raka irəha ia niten.

²⁹ Iakuvəukurən raka mə nəpīn takaraka ia kimiaha, nərmama me nepwīn hāmwhen ia kuri əprmin me tuhəuvehe ia rerīmiaha, mhərīpwi kimiaha nərmama me səvəi Iesu, rəmwhen mə kimiaha sipsip me.

³⁰ Nənə kimiaha i nərmama nepwīn tuhəskəmter, mheikuə mə tuhəvi raka nərmama me səvəi Iesu, həuvən mhəkurirə ia nīrəha.

³¹ Ro iamīnhi irə, kimiaha tihaməkeikei mhəsiari. Rerīmiaha tramrhi mə nuk kahar iakəpwəh napwīsien, mətə ia nəpīn mine ia ran iakamahatən kimiaha kuatia kuatia. Nise nənimek ramaiu tukumiaha.

³² Təkwtəkwuni nəha iakaməmri pen kimiaha ia rəgi Kumwesən. Rerīmiaha traməkeikei mamrhi nəgkiariien sə raməvisau namasanien səvənhi. Nəgkiariien nəha rīskai, mukurən nərpwi əknekīnien kimiaha, muvei pehe narimnari amasan me səməme Kumwesən rīməni mə truvei pen m nərmama me səvənhi.

³³ Rerik ripkakres mhə mane uə tīnari səvəi iərmama riti.

³⁴ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə iou iakinowok ia rəgik mə takuvehi narimnari me səvəi narəien səiou mine səvəi iou me nepwīn.

³⁵ Ia noien me pam səiou, iakamahatən kimiaha mə kitaha tsaməkeikei mhəmwur iamīnhi irə, mamhasitu ia nərmama həpkīskai mhə. Rerītaha traməkeikei mamrhi nəgkiariien i səvəi Iesu Iərimənu. In rīməni mə, 'Nəriariien nari ramasan pik məpi raka nuvehien a nari.' "

³⁶ Nəpīn Pol rəgkiari pam, rīnimwi nukurhun mi, məfwaki irəha mīnraha.

³⁷ Irəha pam hasək, mhəkwtəmhirī Pol, mhakei min.

³⁸ Rerınraha rəpou pik ti nəgkiariien nəha rıməni mə tuhəpkətoni mhə mwi nənimen. Nənə havən pəri irəha min, mhəuvən ramevən ia nitətə.

21

Pol revən fwe Jerusalem

¹ Kimaha iahəsəkir raka minraha, mhəputə ia nitətə, mhəier, nənə mhəuvən atukwatukw ia tənə əmweris nəha Kos. Kini rakwakwi irə, iahəuvən ia tənə əmweris nəha Roj. Nənə iahəier ia kwopun nəha, mhəuvən ia taon nəha Patara.

² Ia kwopun nəha iahətoni nitətə riti rınamevən fwe tənə Fonisia. Nənə iahəputə irə, mhəier, ³ mhəuvən mheste iahəti pen mhətoni tənə əmweris nəha Saepas. Nənə iahəukurau ia nıkaren saot, mhəuvən fwe profens nəha Siria, nənə mheiwaiu pehe ia taon nəha Taea. Nitətə səkimaha rərer ia kwopun nəha, ti nəri nə mə tukpeki parei kago səvənhi fwe ikin.

⁴ Kimaha iahəuvarei, mhəuvən mamhətui nərmama me səvəi Iesu. Mhətoni irəha, nənə Nənımwin İkinan ro irəha hətoni nəfe tuko ia Pol fwe Jerusalem. Ro pen irəha həni pen ti Pol i mə trəpwəh nevənien. Iaharə fwe Taea kimaha minraha meste nəfwakiiien kuatia.

⁵ Nəpın səkimaha sampam tahəier irə iahəuvehi suatuk səkimaha mamhəuvən, nərman me pam irəha nıpran me səvənraha mine nəkwərəkəwərha me səvənraha havən kimaha minraha. Iahəier ia taon, mhəuvən fwe nıpkir. Nənə ia kwopun nəha, iahənımwı nukurhumaha mhəfwaki.

⁶ Nəpın iahəsəkir raka m kimaha me, iahəputə ia nitətə, mhəier. Nənə irəha hərərig mhəuvən fwe imwənraha.

⁷ Nitətə səkimaha rier ia Taea, maiu, muvehe ia taon nəha Toleme. Nənə iahəuvarei, mhəuvən mhətoni piəvtaha me fwe ikin, mharə kimaha minraha nəpın pekın.

⁸ Kini rakwakwi irə, iahəputə mwi ia nitətə, mhəier, mhəuvehe ia taon nəha Sisaria. Iahəuvarei, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi Filip, iərmama riti sə raməvisau irapw nəgkiariien amasan. In riti ia nərman me nəha irəha pam sefen. Fwe kupwən aposol me hənərpwi rəginraha ia nırəha mə tuhasitu ia nırəha.^a Iaharə kimaha min.

⁹ Səvənhi prən ouhi me kefə. Həpkesi pen mhə ihi iərman. Ia nəpın me kəhəni irapw nəgkiariien sə raku pen ti Nənımwin İkinan.

¹⁰ Kimaha iaharə mheste nəpın kahar uə kefə ia kwopun nəha, profet riti nəghın nə Akapus ruku pen fwe Jutia meiwaiu pehe

¹¹ mətə kimaha. Nənə in ruvehi kətoti səvəi Pol, mərihi atukw a rəgin mi mine nisun mi irə, nənə mını mə, “Nənımwin İkinan rani mə, ‘Nəkur Isrel fwe Jerusalem tuhərihi iamınhi iərmama sə səvənhi i kətoti, nənə mhəuvehi pen in ia rəgi nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel.’ ”

¹² Nəpın iahəregi nəgkiariien nəha, kimaha mine nərmama ia kwopun nəha iahasək, mamhəres Pol mə trəpwəh nutə penien fwe Jerusalem.

¹³ Mətə Pol rini mə, “Rəfo hiamasək iamınhi irə, mamho rerik ramərkwəpır? İakinəpnəpenə raka mə tukərihi iou iamınhi. Mətə rıpkə mhə in əpa nəha. Trini minuə kousi əpune iou fwe Jerusalem ti nəghi Iesu İərimənu səkitaha, iakinəpnəpenə raka.”

¹⁴ Nənə nəpın iahətə mə ko iahəpkınise mhə in, iahəpwəh, nənə mhəni mə, “Pwəh tuko rəmwhen İərimənu rokeikei.”

20:38: Wok Me 20:25 **21:4:** Wok Me 20:23 **21:6:** Wok Me 20:36 **21:8:** Wok Me 6:5, 8:40
a 21:8: Wok Me 6:5 **21:9:** Wok Me 2:17 **21:10:** Wok Me 11:28 **21:11:** Jon 21:18, Wok Me 20:23, 21:33 **21:12:** Mat 16:22 **21:13:** Wok Me 20:24

15 Kimaha iaharə rəpwəmwis kwopti ia kwopun nəha. Nənə kurirə irə iahəpnəpenə narimnari me səkimaha, nənə mhəier mhəutə pen fwe Jerusalem.

16 Nərmama nepwɪn səvəi Iesu fwe Sisaria həuvən kimaha minraha, mhəiri pen kimaha iahəuvən fwe nimwə səvəi Minason. In iəmə Saepras riti. Rīməuvehe mo in iərmama riti səvəi Iesu fwe tui. Kimaha iahapri fwe nəkwai nimwə səvənhi.

17 Nəpɪn kimaha iahəuvehe ia Jerusalem, piəvtaha me hətə kimaha. Rerindraha ragien.

18 Kini rakwakwi irə, Pol ruvniwə kimaha min mevən mətə Jemes. Elta me səvəi nəfwakiien irəha mwi fwe ikin.

19 Pol rini ramasan ti nirəha i, marə mini mwi narimnari me kuatia kuatia sə Kumwesən rino ia nəpɪn nəha Pol rinamowok fwe kwopun me səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel.

20 Nəpɪn irəha həregi, həgnəgini Kumwesən, nənə mhəni pen ti Pol i mə, “Piəvmaha, ikinətə raka mə nəkur Isrel me taosen m taosen həuvəni raka nɪpərhienien ia Iesu. Nənə irəha pam həskai ti Loa səvəi Moses.

21 Irəha həuvəregi raka nərmama kamhəni ik mə ikamevən ia kwopun me səvəi nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, mamahatən nəkur Isrel me pam ia kwopun me nəha mə tuhəpwəh Loa səvəi Moses. Irəha həregi mə ikamini pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nuvehien ninhum m nəkwərhakwərha me səvənraha uə nesi penien narəien səkɪtaha nəkur Isrel.

22 Irəha tuhəregi mə ikuvəuvehe raka ia kwopun i. Ro iamɪnhi irə, kitaha tsəfo irəha?

23 Tiko nəri kimaha tahəni pehe tukw ik i. Nərman kefə ia kwopun i. Fwe kupwən həuvehi kwəsuahe ia nəmri Kumwesən mamhatuakəm tukwe.

24 Tikuvehi nəmə me i, mo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien kimiaha minraha hiəmher ia nəmri Kumwesən, muvehi tukwini nəmri narimnari me səvənraha, mo pam, nənə irəha tuhərai nukwənenraha rahatən pen mə natuakəmien səvənraha həno pam. Ia noien nəha nərmama me tuhətoni mhəukurən mə nəgkiariien me nəha kamini ia niram ro neikuəien i. Ikamesi pen ihi Loa səvəi Moses.

25 Mətə nərmama me nəha kamhəni nɪpərhienien ia Iesu, səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel, kimaha iahənərhi pen raka nəkukuə riti minraha, mhəni pen nəkwamaha ti nirəha i. Iahəni mə irəha tuhəpwəh naniien nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha. Tuhəpwəh naniien netə. Tuhəpwəh naniien nərimiru riti sə kətiri nɪpətəkinuan remhə, mətə netə raməmak ihi ia nusan. Nərman me tuhəpwəh niri əpnəpenien nɪpran. Nɪpran me tuhəpwəh nesi pen əpnəpenien nərmən.”

26 Kini rakwakwi irə, Pol ruvehi nərmən me nəha kefə, mevən, minamo nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien irəha minraha həmher ia nəmri Kumwesən. In ruvniwə ia nimwə səvəi Kumwesən, mini sas pen ti pris me mə nəpɪn sefen trukurau, nənə in mine nərmən me nəha kefə tuhəmher. Ia nəpɪn nəha nərmən me nəha kefə tuhəuvei pen nərimiru me səvənraha kuatia kuatia mə tukousi əpune kuvei pen m Kumwesən.

Nərmama me həkwtəmhiri Pol

27 Ipaka nəpɪn me nəha sefen həukurau pam. Nənə nəkur Isrel me nepwɪn səməme həuku pen fwe ia Esia hətoni Pol ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə nəpɪn hətoni, həkwtəmhiri in, mamhərhiərhi nərmama me,

²⁸ mamhækwein əpwəmwis mə, “Nəmə Isrel, hasitu! Iəmə i in i ramahatən nərmama ia kwopun me, mamini ərəha kitaha nəkur Isrel, mamini ərəha mwi loa səkitaha mine kwopun i. Təkwətəkwuni nəha riri nəkur Kris me nepwin həuvnimwə pehe i ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. Ia noien nəha in ramo kwopun ikinan i ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən.”

²⁹ (Irəha həni nəgkiariien nəha ti nəri nə mə fwe kupwən hətoni iəmə Efesas nəha Trofimas ramavən irau Pol fwe ia taon. Rerınraha rırhi mə Pol riri in muvnmwə pehe ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.)

³⁰ Nəgkiariien nəha ro nəkur Jerusalem hərer, mhaiu mhəuvehe. Irəha həkwətəmhiri Pol, mhəvi, mhəier irapw ia nimwə səvəi Kumwesən. Təkwətəkwuni a pris me hərəpinhə.

³¹ Nərmama me nəha kamhousi Pol mə tuhousi əpune. Ia nəpın nəha nəgkiariien rutə mevən ti iaruağən səvəi Rom sə in rasori ia naruagən me irəha taosen. In rıregi mə nərmama me pam ia Jerusalem kamho nurıgrıgien asori.

³² Təkwətəkwuni a riri naruagən me nepwin səvənhi mine nəmə asori me səvənraha haiu mheiwaiu ti nərmama me. Nəpın nərmama me hətoni iəmə asori nəha mine naruagən me səvənhi, irəha həpwəh nousiien Pol.

³³ Iəmə asori səvəi naruagən me revən ti Pol, mini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəkwətəmhiri in, mhərihi ia jen kəru. Nənə in rəres pen nərmama me i mə, “Nəfe i iərmama? Rino nəfe?”

³⁴ Nərmama ia nəkuər nəha nepwin kamhəni nəgkiariien riti, nepwin kamhəni səpə. Mətə rəknekın ti iəmə asori səvəi naruagən me ko rıpkregi atukwatukw mhə nari riti ti nəri nə mə nurıgrıgien rasori. Ro iamınhi irə in rini pen ti naruagən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi, mhəuvnimwə ia nimwə səvəi naruagən me.

³⁵ Nəpın Pol reste kwopun nəha kavən kautə ikın, naruagən me həvrani in mamhəutə. Irəha ho iamınha irə, ti nəri nə mə nərmama me niemaha raməpi pık irəha.

³⁶ Kamhəkurirə ia Pol mine naruagən me, mamhækwein əpwəmwis mə, “Housi əpune iəmə nəha.”

³⁷ Ipaka naruagən me həuvehi Pol mhəuvnimwə ia nimwə səvənraha, nənə Pol rini pen ti iəmə asori səvəi naruagən me i mə, “Ko iakəgkiari ro mik?”

Mıregi iəmə asori səvəi naruagən me rini mə, “Kwa ikukurən nəgkiariien səvəi nəkur Kris.

³⁸ Rosi ik iəmə Ijip nəha fwe kupwən ikrukwumen naruagənien riti kimiaha nəkur Rom, miri nərman me səməme kamhousi əpune iərmama, irəha pam fo-taosen, hiəuvən fwe kwopun akwesakwes ikın?”

³⁹ Mıregi Pol rini mə, “Rekəm. Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe profens nəha Silisia ia taon nəha Tasas. Iou sitisen riti səvəi taon asori nəha. Iakase ik mə ko ikəsəni ro iou iakəgkiari m nərmama me nəha.”

⁴⁰ Iəmə asori səvəi naruagən me rəsəni Pol. Nənə Pol rərer nəha kavən kautə ikın, muvehi utə rəgın, mırıpwı tete nərmama me. Nəpın irəha həuvehe mhafafa, rəgkiari mınraha ia nəgkiariien Hipru, mini mə,

22

Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi ti nəkur Isrel

¹ “Tata me mine piak me, hətərig ro iou, pwəh iakini irapw nəgkiariien səiyou tukumiaha i.”

² Nəpın irəha həregi Pol raməgkiari mınraha ia Hipru, nəgkiariien ihi səvənraha, həuvehe mhafafa mwi.

Nənə in rinamini mə,

³ “Iou iəmə Isrel. Iakinətui fwe Silisia, ia taon nəha Tasas, mətə iakiməpwinari ia taon i Jerusalem mo skur ia skur səvəi iahatən nəha Kamaliel. In rinahatən iou ia loa səvəi kaha kupwən me səkitaha mə takesi pen atukwatukw. Ia nəpən nəha iakiskai mə tako narimnari me səməme Kumwesən rokeikei rəmwhen ia kimiaha i ipwet mine.

⁴ Fwe kupwən, iakamometə nərmama me nəha səməme kamhesi pen Suatuk səvəi Iesu. Iakaməkwətəmhiri irəha, nəri auər a mə nərman uə nīpran, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus mə tukousi əpune irəha.

⁵ Pris asori anan mine nəmə asori me səkitaha nəkur Isrel tuhəni mə iakani pərhiən. Nəpən riti iakiməuvehi nəkukuə me səvənraha həmərai m piəvtaha me fwe Tamaskes. Iakier, mamevən ia kwopun nəha mə takəkwətəmhiri nərman me səvəi Iesu, mərihi irəha ia jen, miri irəha mirərig, muvehe mwi ia Jerusalem mə tukousi irəha.

⁶ Ia nəpən nəha iakinəuvehe ipaka ti Tamaskes, ipaka kurkwai nəpən ia ran, təkwtəkwuni a nukuraanien asori ruku pen ia niməgouagou, məhiəpwin iou.

⁷ Iakimwei irapw ia tiprənə, miregi reri iərmama riti rini pehe tukw iou i mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou?’

⁸ Miregi iakini mə, ‘Iəmə asori, ik sin i?’

Miregi rini pehe tukw iou i mə, ‘Iou Iesu, iəmə Nasaret sə ikamometə.’

⁹ Nərmama kimaha minraha hətoni nukuraanien nəha, mətə həpkregi amasan mhə nəfe nəha reri iərmama nəha rani pehe tukw iou i.

¹⁰ Nənə iakəres pen in i mə, ‘Iərimənu, takəfo nəha təkwtəkwuni?’

Miregi Iərimənu rini pehe tukw iou i mə, ‘Tikərer, mevən fwe Tamaskes. Iərmama riti fwe ikin trini pehe tukw ik i narimnari me pam i Kumwesən ruvərfi raka mə tiko.’

¹¹ Ia nəpən nəha ko iapkətə mhə nari, ti nəri nə mə nukuraanien sə raməhiəpwin iou raməhiəpwin pīk. Ro pen nərman kimaha minraha həuvehi rəgik, mhəiri iou, mhəuvən fwe Tamaskes.

¹² Ia kwopun nəha iərmama riti nəghin nə Ananaeas. In iəməfwaki riti ramsiai Loa səkitaha. Nəkur Isrel me pam səməme kamharə fwe Tamaskes kamhəni amasan in.

¹³ In ruvehe mərer ipaka tukw iou, mini pehe tukw iou i mə, ‘Sol, piak, tiko mətə nari.’ Təkwtəkwuni a mwi irə, iakətə nari, məti pen mətoni in.

¹⁴ Nənə in rini mə, ‘Kumwesən i səvəi kaha kupwən me səkitaha rinərpwi raka rəgin ia niram, mini mə tikaməkeikei mukurən narimnari me sə in rokeikei, mətoni Iəmə Atukwatukw nəha səvənhi, nənə miregi rerin atukwatukw rəgkiari.

¹⁵ Ro iaminihi irə, ik tikuvehe mo iərmama riti səvənhi. Tikaməkeikei məvisau irapw m nərman me pam narimnari me sə ikinətoni miregi.

¹⁶ Təkwtəkwuni nəha, ikameitenhi nəfe? Əskəmter, mo paptas. Tikəfwaki m Iesu, pwəh in raikuas raka nərəhaien me səim.’

¹⁷ Nəpən iakrərig muvehe mwi ia Jerusalem, iakevən məməfwaki ia nimwə səvəi Kumwesən. Nənə iakətoni vison riti.

¹⁸ Ia vison nəha iakətə Iərimənu raməgkiari pehe miou mə, ‘Tikap akwauakw, mier ia Jerusalem. Nərmama me i tuhəpkregi mhə nəgkiariien səim nəpən ikəvisau irapw iou minraha.’

¹⁹ Miregi iakini mə, ‘Iərimənu, irəha həukurən amasan iou mə fwe kupwən iakamevən fwe nəkwai nimwəfwaki me pam səvəi nəkur Isrel,

maməkwtəmhiri nərmama səməme kamhəni nīpərhiēnien ia niram. Iakamouisi irəha, mauvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

²⁰ Stifen, iərmama sə raməvisau irapw ik, nəpīn niten rinaiu irə, iou mwi iakamərer ia kwopun nəha, mamətui tī karkahu me səvəi nərmama səməme kamhəkwi əpune in. Rerik ragien a tī nəfe nəha kamho.’

²¹ Mətə Iərimənu rīni pehe tukw iou i mə, “Tiko mier. Takərhi pen ik ikevən tī nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.’ ”

²² Nərmama me kamhətərig amasan ia Pol, mətə nəpīn həregi nəgkiariien nəha, həkari asori, mhəni mə, “Həuvehi raka iəmə nə, mhousi əpune! Tihəpwəh nəpwəhien in rīmīru!”

²³ Irəha kamhəkwein əpwəmwis, mamhərarki əpnəpen tīnari me səvənraha mamhərarki utə nīməkwrur.

²⁴ Ro iamīnhi irə iəmə asori səvəi naruağən me rīni pen tī naruağən me səvənhi mə tuhəuvehi Pol, mhəuvehi mhəuvnimwə ia nimwə səvəi naruağən me. In rīni mə tuhaməkeikei mhərisi in pwəh rīni irapw mə rəfo nərmama me kamhəkwein əpwəmwis pen irə iamīnhi irə.

²⁵ Naruağən me hərihi tərini Pol mə tuhərisi. Iaruağən riti sə ramərer ipaka in rasori ia naruağən me irəha hantret. Pol rīni pen tukwe in mə, “Noien i hiamo ratukwatukw ia loa səvəi nəkur Rom uə rekəm? Hianuə tihərisi sitisin riti səvəi Rom, mətə kīpkətə raka mhə nari riti rərəha rino.”

²⁶ Nəpīn iaruağən nəha rīregi nəgkiariien nəha, revən tī iəmə asori səvənhi, mīni pen tukwe in mə, “Nəfe nəha ikamo? Iəmə nəha in sitisin riti səvəi Rom.”

²⁷ Ro pen iəmə asori səvəi naruağən me revən ipaka tī Pol, mīni pen tukwe in mə, “Ni amasan ro tukw iou i mə pərhiēn ik sitisin riti səvəi Rom?”

Miregi Pol rīni mə, “Ouəh.”

²⁸ Miregi iəmə asori səvəi naruağən me rīni mə, “Rəfo? Iou iakinərəku mane asori mə takuvehe mo iou sitisin səvəi Rom.”

Miregi Pol rīni mə, “Mətə nəpīn iakinətui irə iou sitisin səvəi Rom.”

²⁹ Ia nəpīn a mwi nə naruağən me səməme hənərer ipaka mə tuhərisi Pol, irəha həkəkīr, mharaka irə. Nənə iəmə asori səvənraha, in mwi rehekīr, tī nəri nə mə rətə mə Pol in sitisin riti səvəi Rom, mətə rīnərihi tərini in ia jen.

Pol rərəer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel

³⁰ Mətə iəmə asori səvəi naruağən me rokeikei mə trīregi atukwatukw nəgkiariien nəha mə nəkur Isrel kamhəni ərəha Pol tī nəfe. Kīni rakwakwi irə rərhi pen nəgkiariien revən tī pris asori me mīne nəmə asori me səvəi nəkur Isrel mə tuhaməkeikei mhousəsīmwin irəha me. Kurirə irə rīni pen tī naruağən me səvənhi mə tuhəfi raka rəginraha ia Pol. Nənə ruvehi Pol, mevən, rərəer ia nəmri nəmə asori me səvəi nəkur Isrel.

23

¹ Ia nəpīn nəha Pol rəti pen mətōni nəmə asori me səvəi nəkur Isrel, mīni mə, “Piak me, fwe kupwən meste pehe ipwet mīne iakamarə, mamousari mə rerik tramasan məmher ia nəmri Kumwesən.”

² Nəpīn Pol rīni iamīnhi, pris asori anan Ananaeas rīni pen tī nərmama səməme kamhərer ipaka tī Pol mə riti trəpwi tərhun.

³ Riti ia nirəha ro, nənə Pol rīni pen tī pris asori anan i mə, “Kumwesən trəpwi ik. Ikəmwhen ia nīkare nimwə kuvrhəkīn ia prikis. Kahakwi amasan iruə ia prasta, mətə fwe imwə rīmərməru. Rəfo ikaməkure mə tikəkiri iou tī nətōniēn mə iakamesi pen Loa səvəi Moses uə rekəm, mətə ikamərui loa nəha, mamīni mə riti trəpwi iou?”

⁴ Miregi narmama ipaka ti Pol hani ma, “Rəfo ikaməski pris asori anan səvai Kumwesən?”

⁵ Miregi Pol rini ma, “Piak me, sori. Iapkukurən mhə ma in pris asori anan. Kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan ma “Tikəpwəh nini ərhəien iəmə asori səkimiaha.”

⁶ Pol ruvəukurən raka ma narmama ia nousəsimwinien nəha səvai nəmə asori me səvai nəkur Isrel nepwin Satusi me mine nepwin Farisi me. Ro iamihhi irə rəgkiari asori ia kwopun nəha, mini ma, “Piak me, iou Farisi riti. Tata səiou mine kaha me səiou irəha mwi Farisi me. Iakamərer ia nəmrimiaha ipwet ma tihəkiri nəgkiariien səiou, ti nəri nə ma iou iakaməmri pen əknekən nətərigien səiou ia nəgkiariien nəha səkitaha ramini ma narmama səməme həuvamhə tuhətui mwi ia nemhəien.”

⁷ Nəpin Pol rini iamihhi, nousəsimwinien səvənraha reitehi. Farisi me mine Satusi me hənəməski irəha me.

⁸ (Irəha kamhəski irəha me ti nəri nə ma Satusi me kamhəni ma narmama səməme həuvamhə tuhəpwəh nətuiien mwi. Kamhəni mwi ma nagelo me mine nənimwi narmama me həiwən. Mətə Farisi me kamhəni niperhienien ia nirəha pam.)

⁹ Nəmə asori me ia nousəsimwinien nəha nəgkiariien səvənraha rutə pik. Nahatən me nepwin səvai Loa, irəha mwi Farisi me, həskəmter, mamhəni irapw skai ma, “Kimaha iahətoni ma noien ərəha riwən ia iəmə i. Rosi nənimwin riti uə agelo riti rəgkiari min uə?”

¹⁰ Nəvisəien səvənraha ruvehe masori. Hənəmousi irəha me. Nəpin iəmə asori səvai naruagən me rətoni, rehekir ma irəha tuhousi Pol mheitehi nipwran. Ro pen rərhi pen naruagən me səvənhi heiwaiu irapw mhəuvehi raka Pol ia rəginraha, mhəuvehi mhəuvən fwe nəkwai nimwə səvai naruagən me.

¹¹ Nənə ia nəpin Iərimənu rier pen ti Pol, mini ma, “Tikəpwəh nehekiriien. Ik ikuvəni irapw raka iou ia Jerusalem. Tikaməkeikei mini irapw mwi iou fwe Rom iamihhi.”

Nəkur Isrel me nepwin hərai sun mə tuhousi əpune Pol

¹² Kini rakwakwi irə nəkur Isrel me nepwin housəsimwin irəha me, mhərai sun mə tuhousi əpune Pol. Həuvehi kwəsuaahi ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh naniiien nari, mhəpwəh nənimwiien nari riti mheste tuhousi əpune raka Pol.

¹³ Nərmama me nəha hərai sun iamihhi irəha həpi raka foti.

¹⁴ Irəha həuvən ti pris asori me mine nəmə asori me səvai nəkur Isrel, hani pen ti nirəha i ma, “Kimaha iahəvəuvehi raka kwəsuaahi ia nəmri Kumwesən mə tahəpwəh naniiien nari mheste tahousi əpune raka Pol.

¹⁵ Ro pen kimiaha mine nəmə asori me səməme kamhəkure ia nousəsimwinien səvai nəmə asori me səvai nəkur Isrel tihərhi pen nəgkiariien revən ti iəmə asori səvai naruagən me. Tihəres pen in mə triri Pol meiwaiu pehe mwi tukumiaha. Tiheikuə irə mə hiokeikei mə tihəregi mwi Pol rəgkiari. Nənə kimaha tahərer mwatuk tukwe mə tahousi əpune in ia suatuk.”

¹⁶ Mətə kənkwəniien Pol riregi nəfe tuho irə. Ro pen revən, muvniwə ia nimwə səvai naruagən me, mini pui pen ti Pol i.

¹⁷ Pol rəkwein iaruağən riti sə in rasori ia naruagən me irəha hantret, mini pen tukwe in ma, “Ko ikuvehi iəkunouihhi i mevən ti iəmə asori səim. Nəgkiariien riti nəha trini pen tukwe in.”

¹⁸ Ro iam̄inhi irə ruvehi in mevən ti səvənhi iəmə asori, m̄ini mə, “Pol, iəmə nəha fwe ia kalapus, rəkwein iou, m̄ares iou mə takuvehi iəkunouihi i muvehe tukw ik, nəgkiariien riti nəha tr̄ini pehe tukw ik i.”

¹⁹ Nənə iəmə asori səvəi naruagən me ruvehi rəgi iəkunouihi nəha, miri raka, m̄ares pen in əpa mə, “Nəfe nəha ikuə tik̄ini pehe tukw iou i?”

²⁰ M̄iregi r̄ini mə, “Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvərai sun raka mə trakwakwi həres ik mə ko ikiri Pol, meiwaiu, mevən fwe ia nousəs̄imw̄inien səvənraha. Irəha tuheikuə ia niram mə irəha hokeikei mə tuhəregi Pol rəgkiari mwi.

²¹ Mətə tikəpwəh nəseniien irəha, ti nəri nə mə nərman me səvənraha həpi raka foti tuhərkwafə ia suatuk mamheitenhi in. Nərman me nəha həuvəuvehi raka kwəsuahe ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh naniiien nari, mhəpwəh nənimw̄iien nari riti mheste tuhousi əpune raka Pol. Nənə təkwtək̄wuni nəha hənəpnəpenə raka, mamheitenhi a nəgkiariien səim mə tikəfni irə.”

²² M̄iregi iəmə asori səvəi naruagən me r̄ini mə, “Tikəpwəh n̄iniien ti iərmama riti mə ikuvəni pehe raka nəgkiariien nəha tukw iou i.” Nənə in rərhi pen kənkwəniien Pol ramevən.

Kərhi pen Pol revən ti iəmə asori nəha Filiks

²³ Ia nəp̄in nəha iəmə asori səvəi naruagən me rəkwein iaruagən mi kəru səvənhi, m̄ini pen ti nirau i mə, “Tirouevən rouni pen ti naruagən me irəha pam fo-hantret-sefenti mə tuhəpnəpenə ti nevəniien fwe Sisaria. Tuhəier ia naen klok ia nəp̄in. Hantret kəru tuhavən. Sefenti tuhəkure ia hos me. Hantret kəru tuhəuvehi nitei.

²⁴ Pwəh həpnəpenə mwi ia hos me nepw̄in səvəi Pol trəkure ia nirəha. Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi in ia namasanien, mhəuvən ti Filiks, iəmə Rom sə ramərimənu ia tənə Jutia.”

²⁵ Nənə iəmə asori səvəi naruagən me r̄irai nəkukuə riti, m̄ini iam̄inhi irə m̄inuə:

²⁶ “Filiks, ik iəmə asori pərhien. Iou, Klotias Lisias, iakrai nəkukuə i ruvehe tukw ik.

²⁷ Kupwən, nəkur Isrel həkwtəmhiri iəmə i, mamhousi in. Ipaka housi əpune, mətə kimaha naruagən me səiou iahəuvehe mhəuvehi raka in ia rəginraha. Kurirə ik̄in, iakregi mə in sitisin riti səvəi Rom.

²⁸ Nənə iakokeikei mə takukurən amasan həni ərəha in ti nəfe noien. Ro pen iakiri in, mevən ia nəkureien səvəi nəmə asori me səvənraha.

²⁹ Nənə iakətoni mə in r̄ipko mhə nari riti rərəha mə tukousi əpune in tukwe uə trəmāk ia kalapus tukwe. Mətə irəha həni ərəha a in ti nəresien me nepw̄in ia loa səvənraha.

³⁰ Kurirə ik̄in, iakregi mə nəkur Isrel hənərai sun mə tuhousi əpune iəmə i. Nəp̄in iakregi, iakərhi pehe akwauakw in mə truvehe tukw ik. Iak̄ini pen ti nərmana səməme kamhəni ərəha in mə irəha mwi tuhaməkeikei mhəuvehe tukw ik, mhəni irapw ia nənimem nəfe nəha noien iəmə i r̄ino rer̄inraha r̄ipkagien mhə tukwe. In i nəgkiariien səiou sampam.”

³¹ Kurirə irə naruagən me ho nəkwai iəmə asori səvənraha, mhəuvehi Pol ia nəp̄in, mhəuvehi mhəuvən mheste nari fwe kwopun nəha Antipatris.

³² K̄ini rakwakwi irə, irəha səməme kamhəvən a, hərərig mamhəuvən fwe nimwə səvəi naruagən me. Naruagən me səməme kamhəkure ia hos me, irəha əpa həuvehi Pol mamhəuvən.

³³ Nəpɪn irəha hapirapw fwe Sisaria, mhəuvən tɪ Filiks, mhəuvei pen nəkukuə nəha iəmə asori səvənraha rɪmərəi, mhəmri pen mwi Pol ia rəgi Filiks.

³⁴ Filiks rəvsini nəkukuə nəha, marə mərəs pen Pol i mə, “Ik iəmə pəku?”

Miregi Pol rɪni mə, “Imwak fwe profens nəha Silisia.”

Miregi Filiks

³⁵ rɪni mə, “Nəpɪn nərmama səməme kəmhəni ərəha ik tuhəuvehe, iou takregi ik tikini irapw nəgkiariien səim.” Nənə Filiks rɪni pen tɪ səvənhi naruagən me mə tuhəuvehi puvnimwə Pol ia nimwə asori sə Herot rino fwe kupwən,^a nənə mhərer tukuahag.

24

Nəkur Isrel hərer ia nəmri Filiks, mhəni ərəha Pol

¹ Nəpɪn krirum rukurau, nənə pris asori anan Ananaeas reiwaiu pehe ia Sisaria irəha nəmə asori me nepwɪn səvəi nəkur Isrel mɪne iərmama riti səvəi nəgkiariien nəghɪn nə Tetalas. Irəha həuvehe mə tuhərer ia nəmri Filiks, mhəni irapw nəfe nəha Pol rino rerɪnraha rɪpkagien mhə tukwe.

² Kəkwein Pol ruvnimwə pehe, nənə Tetalas rani irapw nəgkiariien səvəi nəkur Isrel tɪ Filiks i, mamɪni mə, “Tɪ nəri nə mə ikamərimənu amasan ia kɪmaha, iahamarə əpwəmwis ia nəmərɪnuien. Ikinəmri amasan narimnari me rɪpɪk mo narəien səkimaha nəkur Isrel ruvehe mamasan mwi.

³ Iəmə asori Filiks, ia nəpɪn me rerɪmaha ragien tɪ narimnari me nəha ikamo, iahaməni tanak tukw ik.

⁴ Iou iapkokeikei mhə mə takouraha nəpɪn səim, mətə iakase ik mə tikapi kɪmaha, mətərig ro ia nəgkiariien kwakwa səkimaha.

⁵ Kɪmaha iahətoni mə iəmə i, in iəmə ərəha riti. Ia kwopun me pam rarukwumen nərəhaien, mamə nəkur Isrel kəmhəski irəha me. In iəmə asori riti səvəi nərmama me nəha hənati irapw ia nəfwakiien atukwatukw səkimaha, mamhesi pen iəmə Nasaret nəha.

⁶⁻⁷ Nəpɪn riti in raməmwur mə trərui loa səkimaha, mo nimwəfwaki səkimaha ruvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən, nənə iahəkwtəmhiri in tukwe.

⁸ Trini mɪnuə ikərəs pen iəmə i, ikukurən nɪregiien raməgkiari ia narimnari me pam i iahaməni irə.”

⁹ Nənə nəkur Isrel hasitu ia Tetalas, mhəni mə narimnari me nəha Tetalas rani ro nɪpərhiien.

¹⁰ Ia nəpɪn nəha Filiks ranuanu pen m Pol mə trəgkiari. Nənə Pol rɪni mə, “Iou iakukurən amasan mə nuk rɪpɪk ik iəmə asori sə iakaməkiri nəgkiariien səvəi nəkur Isrel ia kwopun i. Ro pen rərɪk ragien mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nənimem.

¹¹ Ikukurən nətəien mə rɪpkəpi raka mhə ihi nəpɪn twelef iou iakiməutə pen fwe Jerusalem mə takəfwaki.

¹² Ia nəpɪn nəha nəkur Isrel həpkətoni mhə iou iakamousari m iərmama riti. Həpkətoni mhə iou iakarukwumen nərəhaien riti ia nimwə səvəi Kumwesən uə ia nimwəfwaki me səvənraha uə ia kwopun me fwe ia taon.

¹³ Nəgkiariien me i kəmhəni ia nɪrak təkwtəkwuni rəknekɪn tɪ nɪrəha mə tuho ikətoni mə nɪpərhiien.

^a **23:35:** Herot sə rousi əpune nəkwərəkəwərha me nəpɪn Iesu rətui irə, ruvamhə raka. Mətə Herot nəha in nəha rino nimwə asori riti fwe Sisaria. Nənə nəpɪn Pol revən fwe ikin, nimwə nəha rəmwhen ia nimwə səvəi Provens. Kavmen ramowok fwe ikin. Nɪpəri nimwə nəha rəmwhen mwi ia kalapus.

24:5: Wok Me 17:6 **24:6-7:** Wok Me 21:28-30 **24:11:** Wok Me 21:17

¹⁴ Mətə nəri takini pehe tukw ik i ro nīpərhiēnien. Iou iərmama riti iakamərer pen ia kuse nəfwakiēn i kani mə Suatuk səvəi Iesu. Ia suatuk nəha iakaməfwaki pen m Kumwesən səvəi kaha kupwən me səkimaha. Irəha i kamhəni mə suatuk nəha suatuk ikou. Mətə iou iakani nīpərhiēnien ia nəgkiariēn me pam kimərai pen ia Loa səvəi Moses mine nəkukuə me səvəi profet kupwən me.

¹⁵ Iakaməmri pen əknekīn nətərigiēn səiou ia Kumwesən mameitenhi rəmwhēn mwi ia nəmə me i mə ti nəpīn riti in ro nərmama səməme həuvamhə hətui mwi, nəkur amasan mine nəkur ərəha.

¹⁶ Mo pen ia nəpīn me iakamousari məpwəh noien nari riti sə tro iakregi fwe ia rerik mə iakino nərəhaiēn ia nəmri Kumwesən uə ia nəmri nərmama.

¹⁷ Ia nuk me nepwīn iapkevən mhə fwe ia Jerusalem. Kurirə irə iakevən ikīn mə takuvei pen narimnari me nepwīn m Kumwesən, nənə muvei pen mwi mane trasitu ia nərmama me səiou nəkur Isrel.

¹⁸ Iakevən fwe nimwə səvəi Kumwesən mə tako narimnari me nəha. Nəpīn iakevən mo pam nəfe Loa səvəi Moses rani ti noien iou iakəmher ia nəmri Kumwesən, nəkur Isrel me nepwīn hətə iou. Nərmama me həpwəh nīpīkīn kimaha mīnraha, nurigrigiēn asori riwən.

¹⁹ Mətə nəkur Isrel me nepwīn səməme həuku pen fwe Esia, irəha mwi fwe nəkwai nimwə nəha. Trīni mīnuə irəha hənətə iou iakino noien ərəha raman pweh həuvehe mhərer ia nənīmēm, mhəni irapw.

²⁰ Mə rekəm pwəh nəmə me i həni irapw tukw ik i nəfe iakino rīpkatukwatukw mhə hənətōni ia nəpīn nəha iakamərer ia nəmri nəmə asori me səvənraha.

²¹ Mətə niēmaha rəpi irəha ti nəgkiariēn kuatia a i iakīmāni. Nəpīn iakamərer ia nəmri nraha, iakəgkiari asori, mīni mə, ‘Ipwet, iakamərer ia nəmri mīaha mə tihəkiri nəgkiariēn səiou, ti nəri nə mə iakani pərhiēn mə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi.’ ”

²² Filiks rukurən amasan suatuk nəha səvəi Iesu. Ro pen ro sampam ia nəgkiariēn, mīni mə, “Nəpīn Lisias, iəmə asori səvəi naruagən me, truku pen fwe Jerusalem meiwaiu pehe i, iakini irapw nətərigiēn səiou ia nəgkiariēn me i səkimīaha.”

²³ Nənə Feliks rīni pen ti iaruagən riti səvənhi mə, “Tikətui amasan ti iərmama i, mətə ikukurən nuvehi rakaiēn jen ia rəgīn, məseni in pwəh ravən auər a kwopti. Trīni mīnuə in me nepwīn həuvehe mə tuhasitu irə, tikəpwəh nīniseiēn irəha.”

Pol rəgkiari m Filiks mine Trusila

²⁴ Nəpīn nepwīn rukurau, Feliks ruvehe irau pran səvənhi nəghīn nə Trusila. In prən Isrel. Filiks rərhi pen nəgkiariēn mə Pol truvehe. Nənə in rīregi Pol rəgkiari ia nahatətəiēn ia Iesu Kristo.

²⁵ Mətə nəpīn Pol raməgkiari ia noien atukwatukw, mine noien sə iərmama rəsisəg noien ərəha ia nīmīruēn səvənhi, mine nəpīn sə rauvehe Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha, Filiks rehekīr, mīni pen ti Pol i mə, “Təkwtəkwuni nəmwhēn. Tiko mevən. Ti nəpīn riti, səiou wok riwən, iakəkwein mwi ik.”

²⁶ Ia nəpīn mwi nəha, Filiks ramətərig mə rosi Pol truvei pen mane mīn mə trəsēni in rier ia kalapus mamevən. Ro pen raməkwein Pol ia nəpīn me, maməgkiari irau mīn.

²⁷ Nuk kəru rukurau, nənə Filiks rəpwəh wok sə rauvehi, mətə rəpwəh Pol raməmak ia kalapus, ti nəri nə mə rokeikei mə tro nəkur Isrel həregi ramasan tukwe. Nənə Posias Festas ruvehi təmwehki Filiks.

25

Pol rinuə trevən mərəer ia nəmri Kig Sisa

¹ Nəpɪn Festas ruvehe ia profens səvənhi, muvehi nəpɪn kahar fwe Sisaria, nənə mier mutə pen fwe Jerusalem.

² Ia kwopun nəha pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kəmhəni ərəha Pol, məmərəs Festas i mə

³ trasitu ia nirəha mərhi Pol rutə pehe ia Jerusalem. Irəha hənərai sun raka mə tuhərkwafə ia suatuk, mhousi əpune in.

⁴ Mətə Festas rini mə, “Pol fwe Sisaria ia kalapus. Ripko mhə tui, iou iakrərig mevən fwe ikin.

⁵ Ramasan mə nəmə asori me ia kimiaha heiwaiu mhəuvən fwe Sisaria kimaha minraha. Nənə mə iəmə nəha rino nari riti rərəha, pwəh irəha həni pehe tukw iou i.”

⁶ Festas rarə nəpɪn eit uə ten irəha minraha. Kurirə ikin reiwaiu pen fwe Sisaria. Kini rakwakwi irə in revən məkure ia kwopun sə kaməkiri nəgkiariien ikin, nənə mini pen ti naruagən me mə tuhəuvehi Pol mhəuvehe.

⁷ Nəpɪn Pol ruvehe, nəkur Isrel səməme həier ia Jerusalem mheiwaiu pehe, mhərəer kuraukurau irə, mənəmənə irapw narimnari me rɪpɪk rərəha anan Pol rino, mətə rəknekɪn ti nirəha mə tuho Festas rətə mə nɪpərhiien.

⁸ Ia nəpɪn nəha Pol rini irapw nəgkiariien səvənhi, mini mə, “Iapko mhə nari riti rərəha mərui loa səvəi nəkur Isrel uə loa səvəi nimwə səvəi Kumwesən, uə loa səvəi Kig Sisa.”

⁹ Mətə Festas rokeikei mə tro nəkur Isrel rerinraha ragien tukwe. Ro pen rini pen ti Pol i mə, “Rəfo? Rerim ragien mə tikutə pen fwe Jerusalem, nənə ia kwopun nəha tikərəer ia nənimek mə takəkiri nəgkiariien səim mine nəgkiariien me i kəmhəni ərəha ik irə?”

¹⁰ Miregi Pol rini mə, “Kwopun i iakamərəer ikin, Kig Sisa riməni mə tikəkiri nəgkiariien səvəi sitisin me səvəi Rom ikin. Ratukwatukw mə tikəkiri nəgkiariien səiou ia kwopun i. Ikuvəukurən amasan raka mə iapko mhə nari ərəha riti, mouraha nəkur Isrel i.

¹¹ Mə pərhiien iou iəmə ərəha riti sə iakino narimnari me nepwɪn loa səvəi nəkur Rom rani mə takemhə tukwe, ramasan. Iapkəres mhə ik mə tikuvehi raka iou ia nemhəien. Mətə mə nəgkiariien səvənraha kəmhəni ia nirak ro neikuəien i, iərmama riti riwən ko ruvei pen iou ia rəginraha. Iou iakokeikei mə takevən mərəer ia nəmri Kig Sisa pwəh in riregi nəgkiariien səiou.”

¹² Nənə Festas rəgkiari irəha nərmama me səvənhi. Nəpɪn həgkiari pam, rini pen ti Pol i mə, “Ikini mə ikokeikei mə tikətoni Kig Sisa ti nəgkiariien səim. Ramasan, takərhi pen ik, tikevən mətətoni Kig Sisa.”

Pol rərəer ia nəmri Akripa

¹³ Nəpɪn nepwɪn rukurau, Kig Akripa mine kɪtiriməni Pernis krouvehe ia Sisaria rouevən rouətə Festas.

¹⁴ Krouarə ia kwopun nəha nəpɪn rɪpɪk. Ia nəpɪn nəha Festas rini irapw ti Kig Akripa narimnari me kɪno ia Pol, mini mə, “Iərmama riti ia kwopun i nəpɪn Filiks ramevən, məpwəh rəmak ia kalapus.

¹⁵ Nəpɪn iakevən fwe Jerusalem, pris asori me mine nəmə asori me səvəi nəkur Isrel həuvehe mamhəni ərəha in, mamhəres iou mə takousi əpune.

¹⁶ Mətə iakini pen ti nirəha i mə narəien səvəi nəkur Rom ropə. Trini minuə kini iərmama riti mə rɪnərui loa, ko iapkəsəni akwauakw mhə in mə tukousi əpune. Takaməkeikei mukupwən mousəsɪmwɪn in mine nərmama səməme kamhəni ərəha in ia kwopun kuatia. Iərmama nəha traməkeikei muvehi nəpɪn səvənhi pwəh in trini irapw nəgkiariien səvənhi ia nɪkaren səvəi nəgkiariien me nəha nərmama kamhəni ərəha in irə.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə, nəpɪn irəha həuvehe i, iapko mhə tanpen irə, mətə rakwakwi irə iakevən məkure ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikɪn, nənə mɪni pen ti naruagən me mə tuhəuvən mhəuvehi iəmə nəha mhəuvehi mhəuvehe.

¹⁸ Nəpɪn nərmama səməme kamhəni ərəha Pol həskəmter, nətərigien səiou mə irəha tuhəni irapw narimnari me nepwɪn sə rərəha anan in rɪno. Mətə həpko mhə iamɪnhi.

¹⁹ Irəha həskəmter, mamhousari irəha min ti nəresien me nepwɪn ia nɪkaren səvəi nəfwakiien səvənraha, mamhousari mwi ti iərmama riti nəghɪn nə Iesu. Ruvamhə, mətə Pol rɪni mə rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁰ Nəpɪn iakregi nəgkiariien me nəha, iakuvəreirei mə takəfətoni nɪpərhiəniəni irə. Ro pen iakəres pen iəmə i mə 'Rerɪm ragien mə tikevən fwe Jerusalem, nənə takəkiri nəgkiariien səim mine nəgkiariien səvənraha fwe ikɪn?'

²¹ Mətə Pol rɪni mə rekəm. In rokeikei mə tramo a ia kalapus pwəh Kig Sisa rɪregi nəgkiariien səvənhi, məkiri. Ro pen iakini pen ti nərmama me səiou mə tuhətui amasan tukwe fwe ia kalapus meste takərhi pen revən ti Kig Sisa."

²² Nəpɪn Festas rɪni pen pam, Akripa rɪni pen tukwe in mə, "Iou mwi iakokeikei mə takregi iəmə nəha rəgkiari."

Mɪregi Festas rɪni mə, "Ramasan, pwəh trakwakwi ikregi."

²³ Kini rakwakwi irə, nukupwənien asori riri Akripa mine Pernis mine nəmə asori me səvəi naruagən me mine nəmə asori me səvəi taon nəha həuvnimwə ia nəkwai nimwə sə kamregi nəgkiariien ikɪn. Nənə Festas rɪni pen ti nərmama me səvənhi mə tuhəuvehi Pol mhəuvnimwə pehe.

²⁴ Nəpɪn Pol ruvnimwə pehe, Festas rɪni mə, "Kig Akripa mine kitaha pam ia kwopun i. Hiətə iəmə i. Nəkur Isrel me pam fwe Jerusalem kamhəni pehe tukw iou i, mamhəni asori mə takaməkeikei mousi əpune. Nənə kurirə ho mwi iamɪnhi ia kwopun i Sisaria.

²⁵ Mətə iapkətə mhə nari riti rɪno rərəha mə tukousi əpune in tukwe. Nənə ti nəri nə mə rɪnokeikei mə trevən fwe Rom pwəh Kig Sisa rəkiri nəgkiariien səvənhi, iakuə takərhi pen i revən,

²⁶ mətə iou iakreirei mə takrai pen nəfe ia nəkukuə ia nɪkaren səvəi iəmə i, mərhi pen i, revən ti Kig Sisa. Ro pen iakuvehi iəmə i, muvehe, mərpwi irapw in ia nənimem, Kig Akripa, mine ia nəmrɪmiaha pam. Iakuə nəpɪn səregi, mhəkiri pam nəgkiariien səvənhi, tihəuvei pehe nətərigien riti miou pwəh iakrai pen ia nəkukuə.

²⁷ Trini minuə iakərhi pen iərmama riti sə raməmək ia kalapus revən ti iəmə asori səkitaha, mətə iapkrai pen atukwatukw mhə nəfe nəha loa in rɪnərui, tukw iou iakregi rɪpkatukwatukw mhə."

26

Akripa rəsəni Pol mə trəgkiari

¹ Akripa rini pen ti Pol i mə, “Iakəseni ik, ikini nægkiariien səim.” Nənə Pol ruvehi utə rəgin minani irapw nægkiariien səvənhi, minamini mə,

² “Kig Akripa. Iakamərer ia nənimem ipwet mə takini irapw nægkiariien səiou ti nægkiariien me pam i nəkur Isrel kəmhəni ərəha iou irə. Rerik ragien,

³ ti nəri nə mə ik ikukurən amasan narəien səvəi nəkur Isrel mine nousariien me səvənraha. Ro pen iakase ik tiko nətərigien səim rəpwəmwis, mətərig ia nirak.

⁴ Nəkur Isrel me pam həukurən amasan narəien səiou. Nəpin iakinamouihi, iakamarə kimaha minraha fwe imwak ikin. Kurirə ikin iakamavən kimaha minraha fwe ia Jerusalem.

⁵ Irəha həuvəukurən raka iou fwe kupwən. Mə rerinraha ragien ti ninien, tuhəni iou mə pərhiən iakinərə ia narəien səvəi Farisi me. Farisi me həskai ti Loa səvəi Moses mhəpi raka təmwei nəfwakien me nepwin səkimaha nəkur Isrel.

⁶ Nənə təkwətəkwuni iakamərer ia kwopun i mə tikəkiri nægkiariien səiou, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekin nətərigien səiou ia promes nəha Kumwesən riməni pen ti kaha kupwən me səkimaha.

⁷ Promes nəha kwənəkwus me twelef səkimaha kəmhəmri pen əknekin nətərigien səvənraha irə, mamhəfwaki skai ia nəpin mine ia ran, mamheit-enhi mə tuhəvehi. Promes əpa nəha, Kig Akripa, ti nəri nə mə iakaməmri pen əknekin nətərigien səiou irə, nəkur Isrel me i kəmhəni ərəha iou.

⁸ Kimiaha i, Kumwesən rukurən noien nərmama səməme həuvəmhə hətui mwi. Rəfo rəknekin tukumiaha ti ninien nipərhiənien irə?

⁹ Fwe kupwən, iou mwi rerik ramrhi mə takaməkeikei mo narimnari me nepwin, mouraha nəghi Iesu, iəmə Nasaret.

¹⁰ In nəha noien səiou sə iakinamo fwe ia Jerusalem. Pris asori me həməuvei pehe nasorien miou, nənə iakəkwtəmhiri nərmama səvəi Iesu həpik, muvehi puvnimwə irəha ia kalapus. Nəpin kəmhəni mə tukousi əpune irəha, iou mwi iakini mə ratukwatukw, pwəh housi əpune.

¹¹ Nəpin rīpik iakamousi irəha fwe ia nəkwai nimwəfwaki me səvəi nəkur Isrel, mamousari mə tako irəha həni ərəha Iesu. Iakaməmwəki pik irəha. Ro pen iakamevən mwi fwe ia taon me isipwin mə takometə irəha.

¹² Nəpin riti pris asori me həuvei pehe nasorien miou, mhərhi pen iou mə takevən fwe Tamaskes.

¹³ Kig Akripa, fwe ia suatuk, ia kurkwai nəpin ia ran, iakətə nukuraanien ruku pen ia niməgouagou, məhiəpwin iou mine nərmama me səməme haməkurirə ia nirak. Raməhiapw pik məpi raka meri.

¹⁴ Ia nəpin nəha kimaha pam iahəmwei ia tīprənə, nənə iakregi reri iərmama riti rəgkiari pehe miou ia nægkiariien Hipru, mini mə, ‘Sol, Sol, rəfo ikamometə iou? Ikamo a nəmisəien mik. Ikəmwhen ia kau nəha nəpin iəmə asori səvənhi raməpi ia nei əhiə, ramerukw kurirə nisun, nei əhiə raməpi.’

¹⁵ Miregi iakini mə, ‘Iəmə asori, ik sin i?’

Miregi Iərimənu rini mə, ‘Iou i Iesu sə ikamometə.

¹⁶ Mətə tiko mīskəmter, mərəer ia nisum mi. Iou iakier pehe tukw ik i iamənhī irə minuə takuvehi utə ik, ikuvehe mo iərmama sə ramo tukwini nari miou. Tikaməkeikei mini irapw ti nərmama me narimnari me sə iako ikətoni ipwet mine narimnari me sə tako ikətoni.

¹⁷ Takuvehi raka ik ia rəgi nəkur Isrel mine ia rəgi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamərhi pen ik ti nirəha i.

18 Tikaməkeikei mevən mo nənimenraha rukuraan. Pwəh həpwəh nəpitəvien, mhərari, mhəuvehe ti nukuraanien. Pwəh həpwəh niskaiien səvəi Setan, mhərari, mhəuvehe ti Kumwesən. Nənə Kumwesən trenouenou noien ərəha me səvənraha, nənə irəha tuhəuvehi kwopun riti səvənraha irəha nərmama me i Kumwesən raməmri əpə irəha mə irəha nəkur ikinan me səvənhi, ti nəri nə mə kamhahatətə ia nirak.’

19 Ro iamīnhi irə, Kig Akripa, iakəpwəh nəruuien vison nəha ruku pen ia neiai.

20 Mətə iakukupwən fwe Tamaskes, nənə fwe Jerusalem, mine ia kwopun me nepwīn mwi fwe ia tənə Jutia, mine ia tənə me səvəi nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Iakəvisau irapw mə nərmama me tuhaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səvənraha, mhəuvehe ti Kumwesən, mho noien amasan me səməme tuhahatən pen mə irəha həuvərərīg pərhiien ia rerīnraha.

21 Nənə ti noien nəha iakamo, nəkur Isrel me i həkwtəmhiri iou fwe ia nimwə səvəi Kumwesən, mamhousari mə tuhousi əpune iou.

22 Mətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia nəpīn me. Ro pen iakamərer ia kwopun i ia nəmrīmiaha ipwet, maməvisau m nəmə asori me mine nəmə auər a me. Nəgkiariien i iakani rīpko mhə nəgkiariien əpə riti, mətə iakani a narimnari me səməme profet me mine Moses həməni kupwən mə tuko.

23 Irəha həməni mə Kristo traməkeikei mīregi nəmisəien, memhə, mukupwən ia nərmama me pam mətui mwi ia nemhəien, nənə məvisau irapw nəgkiariien amasan sə trəhiəpwīn nəkur Isrel mine nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.”

24 Nəpīn Pol rani irapw nəgkiariien səvənhi iamīnhi irə, Festas rəgkiari asori, mīni mə, “Pol ikamarməri. Nukurənien me rīpīk kīnahatən ik irə hamo ik ikamarməri.”

25 Mətə Pol rini mə, “Festas, iəmə asori, iakəpwəh narməriien. Nəgkiariien me i iakani ho nīpərhiienien anan.

26 Kig Akripa, ikukurən narimnari me i. Ro pen iakukurən nəgkiariien mik, məpwəh nehekīrien. Ia nətəien səiou rosi ikinətə pam raka narimnari me i, ti nəri nə mə həpkier irapw mhə ia kwopun afafa.

27 Kig Akripa, rəfo? Ikamīni nīpərhiienien ia profet me səvəi nəkur Isrel? Iakukurən mə ikani nīpərhiienien ia nīrəha.”

28 Mīregi Akripa rini pen ti Pol i mə, “Ikukurən mə ia nəpīn ouihī kwərha ko ikuvi iou iakuvehe mo iou Kristin?”

29 Mīregi Pol rini mə, “Iakəpwəh nəfwaki penien m Kumwesən tukw ik əpa, mətə tukumiaha pam i hiamətərīg ia səiou nəgkiariien ipwet. Iakaməres mə nəpīn ouihī uə nəpīn əpwəmwīs, kīmiaha pam tihəuvehe mhəmwhen ia nirak. Jen me i a sə kīnərihi iou irə, iakəpwəh nokeikeiien mə tukərihi kīmiaha irə.”

30 Ia nəpīn nəha Kig Akripa mine Festas mine Pernis mine nərmama səməme kamhəkure irəha mīnraha həskəmter,

31 mhəier. Nəpīn həier pam, həni pen ti nīrəha me i mə, “Iəmə nəha rīpko mhə nari riti sə tukousi əpune in tukwe uə tukuvehi puvnimwə in ia kalapus tukwe.”

32 Nənə Akripa rini pen ti Festas i mə, “Rīpkəpwəh a nəresien mə Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvənhi, səseni rier irapw ia kalapus mamevən.”

27

Nəmə Asori me hərhi Pol mə trevən fwe Rom

1 Nəmə asori me həni mə kīmaha tahəputə ia nītətə riti, mhəuvən fwe Itali.

Irəha həuvehi Pol mine nərmama nepwin səməme kamhəmak ia kalapus, mhəuvehi mhəuvei pen ia rəgi iaruağən riti nəghin nə Julias. In rasori ia naruagən me irəha hantret. Kani irəha mə Naruağən me səvəi Kig Sisa.

² Nitətə riti sə ruku pen fwe Antramitiam muvehe minamevən fwe kwopun me fwe Esia. Iahəputə irə mhəier. Iəmə Masetonia riti sə ruku pen ia taon nəha Tesalonaeka ruvehe kimaha min. Nəghin nə Aristakas.

³ Kini rakwakwi irə iahapirapw fwe taon nəha Saeton. Julias rerin rəpou ti Pol, məseni in ruvarei mətoni in me nepwin. Nənə irəha hasitu irə.

⁴ Nəpin iahəputə mwi ia nitətə səkimaha mhəier ia kwopun nəha, iahaiu tegin nikare tənə əmweris nəha Saepras, ti nəri nə mə nimətagi raməpwi nitətə.

⁵ Iahəpi simwin ia təsi nəha iruə ia profens mi nəha Silisia mine Pamfilia. Kurirə ikin iaheiwaiu pehe ia taon nəha Maera ia profens nəha Lisia mhəuvarei.

⁶ Ia kwopun nəha iəmə asori səvəi naruagən me rətoni nitətə riti sə ruku pen fwe Aleksantria minamevən fwe Itali. Nənə ruvei pen kimaha irə.

⁷ Nitətə nəha ramaiu məru. Nəpin ripik rukurau, nənə iahaməmwur mhapirapw iruə ia taon nəha Nitas. Mətə ia kwopun nəha nimətagi riskai. Ko nitətə ripkərer mhə. Ro pen iahaiu tegin tənə əmweris nəha Krit, mhəukurau ia poen nəha Salmone.

⁸ Iahəmwur, mhaiu, mhesi pen nikare Krit, mhəuvehe ia kwopun riti kani mə Pasis Amasan ipaka ti taon nəha Lasea.

⁹ Ia naiuien səkimaha iahənuraha raka nəpin ripik. Ripko mhə nəpin amasan ti niripin penien naiuien səkimaha mamhəuvən, ti nəri nə mə nəpin asori səvəi nəkur Isrel kani mə Nəpin Kauvehi Raka Nərhəien Irəaruvəukurau raka. Nəpin səvəi nimətagi ruvəuvehe ipaka. Ro iamnhi irə Pol rəgkiari pen m nərmama, mini mə,

¹⁰ “Nərman, trini minuə saməsuə mamhəuvən, iakətə mə narimnari me ripik trəmwhenimw. Ripko mhə kago əpa mine nitətə, mətə tukouraha mwi nimiruien me səkitaha.”

¹¹ Mətə iəmə asori səvəi naruagən me ripkətərig mhə ia nəgkiariien səvəi Pol, mətə ramətərig ia kapten səvəi nitətə mine iəmə i səvənhi nəha nitətə.

¹² Nənə ti nəri nə mə rəknekin ti nitətə me mə tuhərer ia pasis nəha ia nəpin səvəi nəkwieien, nərmama me həpik ia nitətə səkimaha hokeikei mə tahəier ia kwopun nəha, mharkut mə ko iaheste Finiks, pasis riti mwi fwe Krit sə raməti pen saotwes mine notwes. Həni mə pwəh nitətə səkimaha rərer afafa fwe ikin meste nəpin səvəi nəkwieien rukurau.

Nimətagi asori rousi nitətə

¹³ Nəpin mətətagi natogə rərer, mavən ouihi a, kru me səvəi nitətə səkimaha həregi mə rosi ko haiu mheste Finiks. Ro pen həuvehi utə aean sə hənosə irapw i raməkwtəmhiri nitətə. Nənə iahəier, mhaiu parei a, mamhesi pen nikare tənə əmweris nəha Krit.

¹⁴ Mətə ripko mhə tui, mətətagi asori riti kani mə Nipərapu riskəmter muku parei,

¹⁵ muəsi nitətə, məkəkini nipəsegin. Iaharkut mə tahəkəkini nitətə, raiu atukwatukw, mətə rəknekin. Ro pen iahəpwəh, mhəmak pen ia nimətagi, mamhəuvən.

¹⁶ Iahəuvən ipaka ti tənə əmweris ouihi nəha Kaota, mhaiu tegin. Ia kwopun nəha kru me həmwur mhəuvehi utə kwəti bot səvəi nitətə.

¹⁷ Nəpin həuvəuvehi utə raka kwəti bot nəha mhəmri amasan, hosə irapw nəkwus rukurau irapw ia nitətə mutə pehe ia nikaren. Həvi tərini mə

trækwtəmhiri nīpwrai nītətə. Kurirə ikīn hāhekīr mə nīmətāgi trouini ərori pen nītətə ia nīmaha fwe ia kwopun riti kani mə Sirtis. Ro pen həvi əse nivən, mhāmak pen ia nīmətāgi mamhəuvən.

¹⁸ Nīmətāgi nəha rasori pīk, mauəsi pīk kīmaha. Ro pen rakwakwi irə kru me hānamərarki irapw kago me.

¹⁹ Kini neis irə, həuvehi nore nītətə me ia rəginraha, mhərarki irapw.

²⁰ Ia nəpīn me rīpīk, iahəpkətə mhə meri ia ran mīne kəməhau me ia nəpīn. Mətāgi nəha ramavən a, mamousi kīmaha. Ro pen iahəregi mə na tahemhə pam.

²¹ Ia nəpīn nəha tui kwopti, kīmaha pam iahəpkani mhə nari. Nənə Pol rərer ia nəmrimaha mīni mə, “Nərman, hiəpkətərig iou. Səpkəpwəh a nəputəien ia nītətə i, mhəier ia Krit, ko ramasan. Ko narimnari me həpkərəha mhə, mhəmwhenimw iamīnhi.

²² Mətə təkwtəkwwuni iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nehekīrien. Kimiaha riti trīpkouraha mhə nīmīruien səvənhi, mətə nītətə a trəmwhenimw.

²³ Kumwesən sə iakaməfwaki min in səvənhi iou. Nərineiv ia nəpīn agelo riti səvənhi rier pehe tukw iou,

²⁴ mīni mə, ‘Pol tikəpwəh nehekīrien. Tikaməkeikei mərəer ia nəmri Kig Sisa fwe Rom. Ətə ro. Kumwesən ramasan tukw ik. Truehimīru ik kīmiaha nərmana me pam ia nītətə i.’

²⁵ Ro iamīnhi irə, nərman, tihəpwəh nehekīrien. Iakahatətə ia Kumwesən səiou. In truehimīru kitaha pam i rəmwhen atukwatukw agelo nəha səvənhi rīmāni pehe tukw iou i.

²⁶ Mətə tsaməkeikei mhaiu mhəuvehi pekīn nīmaha ia tənə əmweris riti.”

²⁷ Nīmətāgi asori nəha rousi kīmaha, məpwi irapw kīmaha ia nəkwai təsi nəha kani mə Təsi Atrias.^b Nəpīn səro fotin irə, ia kurkwai nəpīn, kru me rerīnraha rīrhi mə rosi iahənamuvehe ipaka ti tənə riti.

²⁸ Ro pen irəha hosə irapw kwənəkwus riti let raməgher pen ia nusvenhīn, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhen ia toti sefen meta. Həfwini ouihi a, mhosə irapw mwi, mhətoni mə təsi reiwaiu rəmwhen ia twenti eit meta.

²⁹ Irəha hāhekīr mə kamo nītətə səkimaha rouini ərori pen ia nīmaha riti. Ro iamīnhi irə həuvən fwe kurirə ia nītətə, mhosə irapw aean kefə tuhəvi tərini nītətə, mamhəfwaki mə trīran akwauakw.

³⁰ Ia nəpīn nəha kru me hokeikei mə tuhəivə raka ia nītətə mhəp. Harhīr irapw kwəti bot ia təsi, mamheikuə mə tuhəuvən fwe nīpəsegi nītətə, mhosə irapw aean me nepwīn mwi tuhəvi tərini nītətə.

³¹ Mətə Pol rīni pen ti iəmā asori səvəi naruagən me mīne naruagən me səvənhi mə, “Nəmā me nəha tuhamo a ia nəkwai nītətə. Kamo Kumwesən trīpkuehimīru mhə kīmiaha.”

³² Ro iamīnhi irə naruagən me həuvən mhərai əmwesi nəkwus me səvəi kwəti bot, mharaka irə ramevən.

³³ Ipaka rīnamran, Pol raməkeikei mīnraha mə tuhani nari, mamīni mə, “Ipwet səneste nəpīn fotin, mətə kīmiaha hiəpkani mhə ihi nari.

³⁴ Ro iamīnhi irə iakani pehe tukumiaha i mə tihaməkeikei mhani nari, pwəh rasitu ia kīmiaha. Kimiaha riti trīpkemhə mhə.”

³⁵ Pol rīni iamīnhi irə, nənə mərəer ia nəmrimraha, muvehi bred, məfwaki mīni vivi Kumwesən tukwe, məkwsen, mīnamāni.

³⁶ Nənə irəha hətoni, hānaməpwəh nehekīrien. Irəha pam mwi hānamani nari.

^{27:22:} Wok Me 27:10,31 ^{27:24:} Wok Me 23:11 ^{27:26:} Wok Me 28:1 ^b ^{27:27:} Təsi Atrias nəghīn riti mwi Təsi Metiterenian. ^{27:31:} Wok Me 27:22 ^{27:34:} Mat 10:30 ^{27:35:} Mat 15:36, 1Tim 4:4-5

³⁷ (Kimaha pam tu-hantret-sefenti-sikis narmama ia nakwai nitata naha.)

³⁸ Napin hani nari namwhen, hauvehi pak flaoa me fwe ia nakwai nitata, mhararki irapw fwe ia tamwei tasi ma tuho nitata raruvereva.

³⁹ Napin rinamran, kru me hati pen mhato ni tana riti. Hareirei ma nafe naha tana, mata hata pasis riti nipakir fwe ikin. Nana hanua ko hauvehi nitata, mhauvarei fwe ikin.

⁴⁰ Ro pen harai amwesi raka nakwus ia aean me samame kamhavi tarini nitata, hamwhenimw. Hafi raka kwanakwus ia niveia mi sa krouakakini nitata. Havi nivän fwe ia nipasegi nitata, ruta ma nimetagi trakure ira. Nana iahanamuvan ma tahauvarei.

⁴¹ Mata iahauvan ia kwopun rakwata ikin, mhauvehi pekin nimaha. Nipasegi nitata rakakir pen aknekin ia nimaha. Kurira ira tasi rinamapwi arori.

⁴² Ia napin naha naruagan me kamharai sun ma tuhousi apune narmama me samame hamarä ia kalapus. Kamo heiai mhauvarei mhap.

⁴³ Mata iamä asori savai naruagan me rokeikei ma truvehimiru Pol. Ro pen rinise natarigien savai naruagan me, mara mini pen ti narmama samame haukurän neiaien ma tuhäivä irapw, mheiai, mhauvarei.

⁴⁴ Samame heiai mhareirei, iraha tuhakurira, mheiai pen ia niparperi timpa mine nore nitata me nepwin.

28

Pol fwe Molta

¹ Napin kimaha iahauvarei amasan a, iaharegi ma tana naha naghin na Molta. ² Nakur Molta hamasitu asori ia kimaha. Iraha hase napw, mamhani pehe tukumaha pam i ma tahauvan mharhiapw ira, ti nari na ma nesän ramauar, nakwieien rasori.

³ Ia napin naha Pol ruvehi kuse nei mhiä, mousa pen ia napw. Snek riti sa ramahi apune iarmama riregi napnapanien, rier irapw fwe ia kuse nei naha, mahi ragi Pol.

⁴ Napin nakur Molta hatoni snek naha ramagher pen ia rugin, hani pen ti niraha me i ma, "Hata ro. Rosi iamä naha in iamä sa ramosi apune iarmama. Parhien in rousari mukurau ia tasi asori, mata kumwesän me ko hapkaseni mha in rimiru."

⁵ Mata Pol rouniatukus pen snek naha ia napw, miregi ramasan a.

⁶ Nakur Molta kamharer mamheitenhi ma ragi Pol träsisi ua Pol trimwei memha takwtakwuni. Harer apwamwis mamheitenhi, mata hapkata mha nari riti sa raraha ro Pol. Ro pen iraha hara mharari ia natarigien savänraha, mhani mwi ma, "Kumwesän riti naha!"

⁷ Kwopun naha iahauvarei ikin ipaka ti tiprana savai iarmama riti naghin na Puplias. In iamä asori savai narmama me ia tana amweris naha Molta. In ramasan tukumaha, miri kimaha mevän fwe imwani, mamatui amasan tukumaha meste napin kahar.

⁸ Ia napin naha tata savai Puplias ramapri a ia nimahan savänhi, miregi raraha, mamakwiei fifa, mamaiu netä. Mata Pol ruvniwä pehe, mamrutä rugin mi ira, mafwaki, in ruvehe masanin.

⁹ Kurira ira nakur Molta me pam samame nemhän rarä ia niraha, iraha mwi hauvehe ti Pol, nana in ro iraha hauvehe mhasanin.

¹⁰ Iraha häsiai kimaha, mhauvei pehe narimnari me ripik m kimaha. Napin iahanamapnapanä ira ma tahaputa ia nitata riti mhaiä ia kwopun naha, nafe naghin riwän tani kimaha, nakur Molta hauvehi, mhämri pen ia nakwai nitata.

Pol rier ia Molta mevæn fwe Rom

¹¹ Kimaha iahæuvehi mækwæ kahar fwe Molta. Kuriræ iræ iahæputæ ia nitætæ riti sæ rinærkwafæ fwe ikin meste næpin sævæi nækwieiiien ruvehe mukurau. Nitætæ næha ruku pen fwe Aleksantria. Kimæsegi pen næghin næ mæ Kasto mine Polakis kumwesæn kæru irau mwirmwir mi.

¹² Iahæputæ ia nitætæ næha mhæier mhæuvæn mhafirapw fwe taon næha Saerakus, nænæ mhæuvehi næpin kahar fwe ikin.

¹³ Nænæ mhæier mwi, mhæuvæn mhafirapw fwe taon næha Rejjiam. Kini rakwakwi iræ, mætagi uritogæ riskæmter, nænæ iahæripin mamhæuvæn. Næpin kæru rukurau, nænæ iahafirapw ia taon næha Puteoli.

¹⁴ Ia kwopun næha kimaha iahætoni piævõtaha me nepwin. Hæres pehe kimaha i mæ tuharæ kimaha minraha sævæi næfwakiiien kuatia. Kuriræ iræ iahævæn mænammhæuvæn fwe ia Rom.

¹⁵ Piævõtaha me fwe Rom, næpin hæregi mæ kimaha iahænamuvehe, hæier, mhæuvehe tukumaha, mheste maket sævæi Apias mine kwopun næha kino nimwæ kahar ikin kamæræku pen kamapri iræ. Næpin Pol rætoni iræha, rini tanak ti Kumwesæn. Rerin ragien.

¹⁶ Iahæuvæn mhafirapw fwe Rom, nænæ kæseni Pol ramaræ in æpa irau iarua gæn kuatia sæ ramætui tukwe.

¹⁷ Næpin kahar rukurau, Pol rækwein nænæ asori me sævæi nækur Isrel me fwe Rom mæ tuhæuvehe. Iræha hæuvehe, mhousæsimwin iræha me, nænæ Pol rini pen ti niræha i mæ, "Piak me, iou iapko mhæ nari riti, mouraha kitaha nækur Isrel, uæ iapko mhæ nari riti, mouraha naræien sækitaha sæ kaha kupwæn me hæmæuvei pehe. Mætæ iræha fwe Jerusalem hækwætæmhiri iou, mhæuvei pen iou ia rægi nækur Rom.

¹⁸ Næpin nækur Rom me næha hænæres raka iou næresien me ripik, hænua tuhæfi raka ræginraha ia nirak, ti næri næ mæ hæpkætæ mhæ nari riti iakino ræræha tuhousi æpune iou tukwe.

¹⁹ Mætæ nækur Isrel hæni mæ rekæm. Nænæ iakregi mæ noien næha sævænraha ramækeikei miou. Iakæres pen iæmæ asori sævæi nækur Rom mæ ko in ræseni iou iakuvehe i pwæh Kig Sisa rækiri nægkiariien sæiou. Iakæres pen iamînhi, mætæ sæiou riti nægkiariien riwæn takini muæsi nækur imwak me i.

²⁰ Kino iamînhi iræ ia nirak. Ro pen iakæres mæ takætæ kimiaha ipwet, mægkiari m kimiaha. Iakuæ takini sas pehe tukumiaha i mæ hænærihi iou ia jen i ti Kristo, iæmæ næha kitaha nækur Isrel samæmri pen æknekîn nætærigien sækitaha iræ mæ truvehe."

²¹ Pol rini pen pam, nænæ iræha hæni pen tukwe in mæ, "Kimaha iahæpkuvehi mhæ nækukuæ me nepwin sæ nækur Jutia hæmærai, mhærhi pehe i ti niniiien ik. Piævõtaha me nepwin hæiwæn hæuku pen fwe ikin, mhæuvehe, mhævisau pehe ik uæ hæmæni æræha ik.

²² Mætæ kimaha iahokeikei mæ tahæregi nætærigien sæim, ti næri næ mæ iahæukuræn mæ ia kwopun me pam kamhæni æræha kuse næfwakiiien næha kamini mæ Suatuk sævæi Iesu."

²³ Ro iamînhi iræ iræha Pol hærkwæpin. Nænæ ia næpin næha nækur Isrel hæpik hæuvehe ti Pol ia nimwæ næha ramaræ ikin. Nænæ in rægkiari minraha næpin pekîn. In ramævsini Loa sævæi Moses mine nækukuæ me sævæi profet kupwæn me, mamægkiari ia nitætæ sæ Kumwesæn ramærimænu iræ, mamousari mæ tro iræha hætoni mæ pærhien Iesu in Kristo.

²⁴ Iræha me nepwin hæni nipærhienien ia næfe Pol rani, mætæ nepwin hæpkini mhæ nipærhienien iræ.

²⁵ Nənə ti nəri nə mə nətərigien səvənraha rīpkuvehe mhə mo kuatia, irəha həpwəh mənəmhəuvən. Nəgkiariien sampam Pol rini pen ti nirəha i, in i mə, “Nəgkiariien sə Nənīmwin Ikinan rīməuvei pen m Profet Aesea fwe kupwən mə trini irapw ti kaha kupwən me səkimiāha in ratukwatukw a.

²⁶ Kumwesən rīməni pen ti profet i minuə:

‘Evən mini irapw ti nərmama me i,

mə iou Kumwesən iakamini mə,

Tihəregi, mhəregi, mhəregi, mətə ti nəpin riti tihəpkregi sas mhə.

Tihətoni, mhətoni, mhətoni, mətə ti nəpin riti tihəpkətə sas mhə.

²⁷ Tro iamīnhi irə, ti nəri nə mə reri nərmama me i ruvəskai raka.

Hənəsisəg raka ia nəkwəreginraha mine nənimenraha.

Mətə trini minuə həpwəh noien iamīnha irə,

nəfe nəghin tuhəukurən nətoniien ia nənimenraha

nənə mhəregi ia nəkwəreginraha,

uə tuhəukurən ia rerinraha,

nənə mhərari mhəuvehe tukw iou, nənə tako irəha həuvehe mhəsanin.’ ”

²⁸ Pol rarə mini mwi mə, “Kimiāha tihaməkeikei mhəukurən nəri. Kumwesən rauvehimīru nərmama me səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu. Nəgkiariien sə raməvisau irapw i ruvavən raka ti nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Irəha tuhətərig irə.”

²⁹⁻³⁰ Pol rarə fwe ikin nuk kəru ia nimwə riti sə ramərəku pen, mamapri irə, maməsevər ia nimwə səvənhi ti nərmama me pam səməme haməuvehe tukwe.

³¹ In raməvisau irapw nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə, mamahatən nərmama ia nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo, Iərimənu səkītaha. Nəpin Pol raməgkiari, in rīpkhekīr mhə. Iərmama riti riwən rinise in.

Rom Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Navənien səvənhi səro kahar irə rino sampam nənə in rirai nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Rom ia nuk 56 uə 57. Ia navənien səvəi Pol in rokeikei mə trukupwən mevən fwe Jerusalem nənə mevən mwi fwe taon Rom mine tənə Spen. In rirai nəkukuə i mə irəha tuhəpnəpenə ti nuveheien səvənhi. Nægkiariien asori ia nəkukuə i in i natukwatukwien. Pol ramahatən ia nəkukuə i mə: 1) iərmama riti riwən ratukwatukw; 2) Iesu Kristo əpa in ratukwatukw, məmher; 3) trini minuə səni nīpərhienien ia Iesu Kristo, in truvehi raka kitaha ia nīskaiien səvəi nərəhaien, nənə muvei pehe nīmīruien vi m kitaha, nənə mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən; 4) kitaha nakalasia me tsaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan sə Kumwesən rokeikei.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Kumwesən rīnəkwein iou mə aposol, nənə məmri karen iou mə iou iərmama takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi.

² Nægkiariien amasan i, in ruvəni raka tui ia nəgkiariien me səvəi profet me səvənhi səməme kamharə ia Nəkukuə Ikinan.

³⁻⁴ Nægkiariien amasan nəha raməgkiari ia Tini, in nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In rīməuvehe iərmama riti rīməuku pen ia kwənəkwas səvəi Kig Tevit. In rīmamhə nənə Kumwesən rahatən mə in Tini atukwatukw nəpīn ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi ia nīskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan.

⁵ Ia Kristo, Kumwesən ro ramasan m kimaha, muvehi pehe wok amasan m kimaha mə kimaha aposol me. Rīməuvei pehe wok i m kimaha mə tahəkwein ia nərmama ia tənəmtənə me pam mə tuhəni nīpərhienien irə, mho nəkwan. Nənə nəpīn irəha kamho iamīnha irə, mamhəuvehi utə nəghi Iesu.

⁶ Wok i rīneste kimiaha mwi. Kimiaha nərmama Kumwesən rīnəkwein ia kimiaha mə kimiaha səvəi Iesu Kristo.

⁷ Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam fwe taon nəha Rom. Kumwesən rokeikei kimiaha, məkwein kimiaha mə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. Pwəh Kumwesən tata səkitaha, mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərīnuen m kimiaha.

Pol rokeikei mə trevən mətoni nərmama me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha Rom

⁸ Kurirə iakəgkiari iakuə ia nəghi Iesu Kristo takini vivi Kumwesən səiou tukumiaha pam ti nəri nə mə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhəregi nəvisaiien ia nahatətəien səkimiaha.

⁹ Kumwesən sə iakamo tukwini nari min ia rerik pam ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Tini, in rīnətə raka noien səiou mukurən mə ia nəpīn me pam iakani kimiaha

¹⁰ ia nəfwakiiien me səiou. Iakaməres mə trini minuə nətərigien pərhien səvəi Kumwesən, in trəsevər ia suatuk riti pwəh iakuvehe mətoni kimiaha rəmwhen iakineitenhi tui mə tako.

1:1: Wok Me 9:15, 13:2, Kal 1:15 **1:2:** Rom 16:25-26
2Tim 2:8 **1:5:** Wok Me 26:16-18, Rom 15:18, Kal 2:7-9
1:2 **1:8:** 1Tes 1:8 **1:9:** Efes 1:16, Fil 1:8, 1Tes 2:5,10

1:3-4: Mat 22:42, Wok Me 13:33, Rom 9:5,
1:7: Nam 6:25-26, 1Kor 1:2, 2Kor 1:1, Efes
1:10: Wok Me 19:21, Rom 15:23,32

¹¹ Iakokeikei pik mə takuvehe mətoni kimiaha muvehi pehe nasituien riti səvəi Nənimwɪn Ikinan pwəh rərpwi əknekɪn mwi kimiaha.

¹² Nipwrai nəgkiariien i mə nahatətəien səkimiaha rukurən nasituien ia nira k nənə səiou mwi rukurən nasituien ia kimiaha.

¹³ Piak me ramasan mə tihəukurən mə nəpɪn rɪpɪk rerɪk ramrhi mə takuvehe məti pehe ia kimiaha, mətə nəpɪn me pam narimnari me rɪpɪk raməsisəg iou ti nuveheien. Iakokeikei mə wok səiou trukuə mo kwənkwan ia nimiruien səkimiaha rəmwhen ia nimiruien səvəi nərmama me rɪpko mhə irəha nəkur Isrel ia kwopun me.

¹⁴ Iou iərmama riti sə takaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m nərmama me pam, nərmama səməme həukurən nəgkiariien səvəi nəkur Kris mine noien səvənraha, mine nərmama səməme irəha həreirei, mine səməme irəha həukurən amasan nari, mine səməme həpwəh nukurən amasanien nari.

¹⁵ Ro iamɪnhi irə iakokeikei pik mə takəvisau irapw mwi nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kimiaha fwe taon nəha Rom.

¹⁶ Iakaməgkiari iamɪnhi irə iou iapkauris anan mhə ti nəgkiariien amasan nəha ti nəri nə mə nəgkiariien amasan nəha in nɪskaiien səvəi Kumwesən ti nuvehimɪruien nərmama me pam səməme kamhəni nɪpərhiienien irə, rɪməkupwən muvehe ti nəkur Isrel, kurirə revən ti nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁷ Ia nəgkiariien amasan səvənhi, Kumwesən ramo nərmama kamhətoni suatuk sə in rɪnəmri irəha tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha in nahatətəien fwe nukunen mamevən meste nəkrəkwerɪn sampam.^a Rəmwhen ia nəgkiariien i kɪmərəi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi nimiruien.”

Kumwesən niemaha raməpi ti noien ərəha me səvəi nərmama

¹⁸ Kumwesən fwe ia neiai ramo nərmama kamhətoni mə niemaha raməpi pik in. In ramərpwɪn noien ərəha me pam səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwan mamhərer tukuahag ia nɪpərhiienien səvənhi ia noien ərəha me səvənraha.

¹⁹ In ramərpwɪn noien ərəha me səvənraha ti nəri nə mə irəha həukurən nətoni atukwatukwien narimnari me pam səməme nərmama həukurən nətoniien Kumwesən irə. Kamho iamɪnha irə ti nəri nə mə Kumwesən atukw rɪnahatən atukwatukw irəha irə.

²⁰ Fwe nukune narəien muvehe meste pehe ipwet mine nərmama me pam həukurən nətoniien ia nənimenraha narimnari me səməme Kumwesən rɪno ia neiai mine tɪprənə, nənə ro iamɪnhi irə nəri auər a mə irəha ko həpkətoni mhə Kumwesən ia nənimenraha, mətə həukurən nətoniien ia narimnari me nəha mə nɪskaiien səvənhi ramevən a mɪpko mhə sampam mine nɪpərhiienien mə in Kumwesən. Ro iamɪnhi irə nəgkiariien riti riwən ko irəha həni.

²¹ Irəha həuvəukurən raka Kumwesən, mətə həpwəh nuvehi utəien nəghɪn mə in Kumwesən, nənə mhəpwəh nɪniien tanak tukwe in. Mətə rerɪnraha ruvehe mɪpkrhi amasan mhə nari, nənə nətərigien səvənraha ruvehe mɪreirei nari rəmwhen mə kamharə ia nəpitəvien.

²² Irəha kamhəni mə həukurən nari, mətə irəha həreirei nari,

1:13: Wok Me 19:21, Jon 15:16 **1:16:** Sam 119:46, Mak 8:38, 1Kor 1:18-24, Wok Me 13:46 **1:17:** Rom 3:21-22, Hab 2:4 **a 1:17:** Suatuk riti mwi ti nɪniien nəgkiariien i ia vas 17 in i mə, “Ia nəgkiariien amasan səvənhi Kumwesən ramo nərmama kamhətoni natukwatukwien səvənhi sə raku pen ti nahatətəien mamevən ia nahatətəien.” **1:18:** Efes 5:6, Kol 3:6, 2Tes 2:12 **1:19:** Wok Me 14:15-17, Wok Me 17:24-28 **1:20:** Job 12:7-9, Sam 19:1, Hip 11:3 **1:21:** Efes 4:17-18 **1:22:** Jer 10:14, 1Kor 1:20

²³ mhənpwəh nəfwakiien m Kumwesən asori sə tripkemhə mhə ia nəpɪn riti, nənə mhəuvən mhəfwaki pen m nənimwi nari me səməme həmwhen ia iərmama sə tremhə, uə menu me, uə nərimiru me səməme kamhavən uə kamhərkou.

²⁴ Ro iamɪnhi irə Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerɪnraha rokeikei pik mə tuho. Ro pen irəha kamho ia nirəha me noien me ia nipwranraha sə ro a naurisien.

²⁵ Irəha hənəpwəh nipərhiienien səvəi Kumwesən, mhəkwtəmhiri neikuəien, nənə mamhəfwaki pen m narimnari me səməme Kumwesən rino ia neiai mɪne tɪprənə, mamho tukwini nari mɪnraha, mətə həpwəh nəfwakiien m Kumwesən sə rino neiai mɪne tɪprənə, mhəpwəh no tukwiniien nari mɪn. In nə Kumwesən sə kaməgnəgini rerɪn in. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

²⁶ Tɪ noien nəha irəha kamho, Kumwesən rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a noien ərəha me səməme rerɪnraha rokeikei pik mə tuho sə ro a naurisien. Ro iamɪnhi irə nipran me nepwɪn səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə pran ramesi pen iərman səvənhi, nənə mhəuvən mamho noien i ripkatukwatukw mhə, noien sə pran ramiri pran.

²⁷ Ia noien a mwi nəha, nərman me nepwɪn səvənraha kamhəpwəh noien i ratukwatukw, noien sə iərman ramiri pran səvənhi, nənə mhəuvən rerɪnraha ramevən pik ia nirəha me. Nərman kamho noien me nepwɪn ia nirəha me sə ro a naurisien. Mətə Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpwɪnien mɪnraha resi pen atukwatukw noien ərəha me səvənraha.

²⁸ Tɪ nəri nə mə nərmama həkokeikei mhə mə tuhəukurən Kumwesən, in rəpwəh irəha, məseni irəha mə irəha tuhamesi pen a nətərigien ikou me səvənraha, mamho noien me həpwəh nəmwhenien.

²⁹ Rerɪnraha rukuər ia noien ərəha mɪne noien ourour me pam. Irəha kamhəpwɪtig tɪ nautə səvənraha, mamhəmwəki nərmama. Rerɪnraha rukuər ia nakresien, nousi əpuneien iərmama, nəvisəien, neikuəien, mɪne nətuuien suatuk tɪ nourahaien iərmama. Irəha kamhəni nɪkare nərmama,

³⁰ mamhouraha nəghi nərmama ia neikuəien me. Irəha kamhəmwəki Kumwesən. Irəha kamhəkwaɡ raka ia nəgkiariien, mamhəfiutə ia nirəha, mamhərpwi irəha ia nəpɪn me. Irəha kamhətui suatuk tɪ noien noien ərəha me səməme nərmama həpwəh ihi nukurəniien. Irəha kamhərui nəkwai tata mɪne mama.

³¹ Ia rerɪnraha irəha hərəirei nari. Irəha kamhətəfi nəgkiariien me səvənraha. Nokeikeiien səvənraha riwən tɪ iərmama. Irəha həpwəh nətərigien nasəkien səvəi nərmama tɪ nasituuien ia nirəha.

³² Irəha həuvəukurən raka mə nəgkiariien atukwatukw səvəi Kumwesən rani mə nərmama səməme kamho noien me i iamɪnha irə tuhaməkeikei mhəmhə, mətə irəha kamhəmwur pen ia noien me nəha. Ripko mhə noien əpa nəha irəha kamho, mətə kamhəsəni mwi nərmama me səməme kamho noien me nəha mə ramasan a.

2

Kumwesən ramərpwɪn noien ərəha səvəi nərmama ia noien atukwatukw

¹ Ro pen nəri auər a mə ik nəfe iərmama, ikamo noien riti rəpwəh nəmwhenien nəpɪn ikaməkiri noien səvəi iərməpə. Trɪni mɪnuə ikini pen tɪ iərmama riti mə səvənhi noien rərəha, mətə ia nəgkiariien nəha ikani

ikamousi atukw a ik. Ik nā iārmama sē ikamākiri noien sāvānhi, mātē ik mwi ikamo noien ārāha rāmwhēn irā.

² Kitaha sēukurān mā Kumwesān ramo noien sē ratukwatukw a nāpīn ramārpwīn noien ārāha me sāvāi nārmama sē ro me iamīnha irā.

³ Ik sē ikamākiri noien sāvāi nārmāpā, nātārigien sām rāfo? Mā ik mwi ikamo noien ārāha me nāha irāha kamho, nāpīn Kumwesān trākiri noien ārāha me sām ko ikap raka irā? Rekām!

⁴ Uā rosi ikamātē ārāha noien i sē Kumwesān ramo ia nīram uā? In ramo ramasan pik tukw ik, nānā māpwāh nāmwāki akwauakwien ik, nātārigien sāvānhi rāpwāmwis tukw ik. Ikukurān uā rekām mā ramo noien amasan me mik mā noien nāha triri pen ik ikevān māpwāh noien ārāha me sām mīrārig ia rerīm?

⁵ Mātē tī nāri nā mā kāmkapwā rīskai, ikāpwāh narakaiēn ia noien ārāha me sām mīrārig ia rerīm. Nānā ro iamīnhi irā ikamoeite niēmaha sē tukuvei pehe mik ia nāpīn sāvāi niēmaha. Ia nāpīn nāha Kumwesān tro nārmama hātoni nākiriēn sāvānhi sē ratukwatukw,

⁶ tī nāri nā mā in trāraku nārmama kuatia kuatia resi pen nāfe noien me hāno.

⁷ Nārmama me sāmāme kamhārer āknekīn tī noien noien amasan ia nāpīn me mā tuhāuvehi nāgnāginīēn, mīne nīsiāiēn, mīne nīmīruīēn i nemhāiēn riwān irā, Kumwesān truvei pen nīmīruīēn rerīn mīnraha.

⁸ Mātē nārmama me sāmāme kamho a nāri rerīnraha rokeikei, nānā, mamhāuvei pen tākutanraha m nīpārhiēnīēn, mamhesi pen a noien ārāha me, Kumwesān truvei pen niēmaha asori sāvānhi mīnraha.

⁹ Nārmama me pam sāmāme kamho noien ārāha, Kumwesān tro nāmīsiāiēn mīnraha, mō nāknekīnīēn mīnraha, trukupwān ia nākur Isrel kurirā nārmama me rīpko mhā irāha nākur Isrel.

¹⁰ Mātē nārmama me pam sāmāme kamho noien amasan, Kumwesān truvei pen nāgnāginīēn, mīne nīsiāiēn, mīne nāmārīnuīēn mīnraha, trukupwān ia nākur Isrel, kurirā nārmama me rīpko mhā irāha nākur Isrel.

¹¹ Ro iamīnhi irā tī nāri nā mā Kumwesān tro rāmnamwhēn pam ia nārmama me pam.

¹² In trārpwīn noien ārāha me sāvāi nārmama me rīpko mhā irāha nākur Isrel nāri auār a hāpkuvehi mhā Loa sāvāi Moses. Nānā nākur Isrel me kamhāuvehi Loa nāha, Kumwesān trākiri noien me sāvānraha ia nāgkiariēn sāvāi Loa nāha, nānā mārpwīn noien ārāha me sāvānraha irā.

¹³ Ro iamīnhi irā tī nāri nā mā rīpko mhā nārmama sāmāme kamhāregi Loa nāha irāha nā hatukwatukw ia nāmri Kumwesān, mātē nārmama me sāmāme kamho nāri Loa nāha rāni, irāha nāha Kumwesān trīni irāpw mā irāha hatukwatukw.

¹⁴ Nīpārhiēnīēn nārmama rīpko mhā irāha nākur Isrel irāha hāpwāh nuvehīēn Loa sāvāi Moses, mātē nāpīn me nepwīn irāha kamhesi pen a nātārigien sāvānraha, mamho nāri sē ratukwatukw rāmwhēn a ia Loa nāha rāni. Irāha hāmwhēn ia loa riti ramiri atukw a irāha, nāri auār a irāha hāpkuvehi mhā Loa nāha.

¹⁵ Noien sāvānraha ramahātān pen mā nīpwrai Loa nāha ikīn kīmārai pen ramāmāk ia rerīnraha tī nāri nā mā nāpīn nepwīn irāha hāregi pen fwe ia rerīnraha mā hāno noien ārāha, nāpīn nepwīn mwi mā hāno noien amasan.

¹⁶ Irāha tuhāregi pen nāri me i iamīnha irā fwe ia rerīnraha ia nāpīn nāha Kumwesān trāsēni Iesu Kristo irā mā trākiri nātārigien me sāvāi nārmama,

nətərigien me səməme kamhərkwafə. Nəgkiariien i ramesi pen nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

Nəkur Isrel mine Loa səvəi Moses

¹⁷ Mətə mə ik iərmama riti nə ikani mə ik iəmə Isrel rəfo ia niram? Ik ikətigite ia Loa səvəi Moses, maməfiətə ik mə ik ikukurən Kumwesən, nənə in rukurən ik.

¹⁸ Ik ikani mə ikuvəukurən raka nəfe Kumwesən rokeikei mə tiko, nənə, mukurən suatuk sə ratukwatukw amasan ti nəri nə mə Loa nəha rinahatən ik irə.

¹⁹ Ikani mə ik iərmama ikamiri nərmama me səməme nənimenraha rifwə, nənə maməhiəpwın suatuk səvəi nərmama səməme kamhavən ia kwopun rīpitəv ikin,

²⁰ nənə mamahatən nərmama me səməme hərəirei nari mine nəkwərəkəwərha me. Ik ikani iamınhi irə ti nəri nə mə ikauvehi Loa sə nukurənien mine nīpərhiēnien me pam kamharə irə.

²¹ Ik ikamahatən nərmama əpə me, mətə rəfo ipkahatən atukw a mhə ik? Ikamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien, mətə ikamakres uə rekəm?

²² Ikamahatən nərmama me mə irəha tuhəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamakres pran səvəi iərməpə uə rekəm? Ikaməmwəki nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mınraha, mətə ikamakres ia narimnari me ia nimwəfwaki me səvəi nənimwi nari me nəha uə rekəm?

²³ Ikaməfiətə ik ia Loa səvəi Moses, mətə ikamərui Loa nəha mamouraha nəghi Kumwesən uə rekəm?

²⁴ Ouəh, ikamo noien ərəha me pam nəha. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni ərəha nəghi Kumwesən ti noien ərəha me səkimiaha.”

²⁵ Ik iəmə Isrel, trīni minuə ikamesi pen Loa səvəi Moses, noien nəha kino ia niram kuvehi ninhum mik ti Loa nəha rukurən nasituien ia niram. Mətə mə ikamərui Loa nəha, nənə rəmwhen a mə kəpwəh nuvehien ninhum mik.

²⁶ Ia noien a mwi nəha, iərmama riti rīpko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen narimnari me səməme Loa nəha rani, Kumwesən trətoni mə kuvəuvehi raka ninhum min, nənə in iərmama səvənhi.

²⁷ Iərmama sə rīpko mhə in iəmə Isrel, kəpwəh nuvehien ninhum min, mətə ramesi pen Loa nəha, in trəkiri ik mə noien səim rərəha. Ro iamınhi irə ti nəri nə mə nəri auər a mə ik ikauvehi Loa sə kımərai, nənə kuvehi ninhum mik, mətə ikamərui Loa nəha.

²⁸ Iərmama i in iəmə Isrel ia nīpwran iruə rīpko mhə in iəmə Isrel pərhiēn, nənə, noien pərhiēn səvəi nuvehien ninhum m iərmama rīpko mhə in nari riti sə kamo ia nīpwrai iərmama iruə.

²⁹ Mətə iərmama i in iəmə Isrel pərhiēn ia rerin in iəmə Isrel. Nənə noien pərhiēn səvəi nuvehien ninhum m iərmama, in nari riti raməmak ia reri iərmama Nənimwın Ikinan ramo, mətə rīpko mhə Loa ramo. Nənə rīpko mhə nərmama kamhəgnəgini iərmama nəha, mətə Kumwesən əpa raməgnəgini in.

3

Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpın me

¹ Mə ro iamınhi irə, rəfo noien nəha ramasan mə iərmama riti in iəmə Isrel? Uə rəfo noien nəha ramasan mə kuvehi ninhum min?

2:17: Jem 2:19 **2:20:** 2Tim 3:5,15, Mat 15:14, Luk 18:9 **2:21:** Sam 50:16-21, Mat 23:3-4 **2:24:** Aes 52:5, Esik 36:20 **2:25:** Jer 4:4, 9:25 **2:26:** Kal 5:6 **2:28:** Jon 7:24, 8:39 **2:29:** Dut 30:6, Kol 2:11, 1Kor 4:5, 2Kor 10:18

² Trini minua iarmama riti in iamə Isrel ramasan pik anan. Nəri sə ramasan mukupwən, nəkur Isrel irəha nə nərmama Kumwesən rinəmri pen nəgkiariien səvənhi ia rəginraha mə tuhətui amasan tukwe.

³ Nipərhiendien irəha me nepwın həpwəh niniien nipərhiendien ia nəgkiariien nəha, mətə noien nəha irəha həno, mhəpwəh niniien nipərhiendien ia nəgkiariien səvənhi, ko ripkinise mhə ia Kumwesən mə trəpwəh noien nəgkiariien səvənhi.

⁴ Rekəm! Nəri auər a nərmama me pam ia tıprənə kamheikuə, mətə Kumwesən ripkeikuə mhə. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia Kumwesən mani minua:

“Nəpın ikaməgkiari, nəgkiariien səim trahətən mə ik ikatukwatukw.

Nəpın nərmama tuhəkiri noien me səim, mhəni mə ikino noien ərəha me, mətə ik tikəsisəg ia tərhunraha.”

⁵ Mətə mə noien ərəha səkitaha ramahətən pen mə Kumwesən ramo noien atukwatukw ia nəpın me nənə kitaha tsəfni irə? Ripkatukwatukw mhə trini minua Kumwesən ruvei pehe niemaha m kitaha? Iakaməres iamınha irə mamesi pen nətərigien səvəi nərmama nepwın.

⁶ Mətə nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə. Trini minua nətərigien nəha ro nipərhiendien, nənə Kumwesən trəfəkiri nərmama ia tıprənə ti noien me səvənraha?

⁷ Mətə rəfo iarmama riti rini mə, “Trini minua iakeikuə, nənə neikuəien səiou rahatən pen mə Kumwesən rani a nipərhiendien, nənə nərmama kamhəuvehi utə nəghin tukwe, rəfo Kumwesən raməkiri ihi mə iou səiou noien rərəha?”

⁸ Nənə rəfo iarmama riti rini mə, “Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha pwəh rukuə ia namasanien.” Nipərhiendien, nərmama nepwın kamhəni ərəha nəghimaha, mamheikuə mə kimaha iahaməgkiari iamınha irə. Kumwesən trəpwın noien ərəha səvənraha, nənə, ratukwatukw a mə in tro.

Iərmama riti riwən ratukwatukw

⁹ Ro pen, rəfo? Kimaha nəkur Isrel iahatukwatukw ia nəmri Kumwesən mhəpi raka nərmama nepwın? Rekəm! Iakuvəni raka mə niskaiien səvəi noien ərəha ramərimənu ia nərmama me pam, nəkur Isrel mine nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel.

¹⁰ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama riti riwən ratukwatukw, kwatia anan riwən.

¹¹ Iərmama riti riwən rukurən nari.

Iərmama riti riwən ramətui ia Kumwesən.

¹² Nərmama me pam anan kamhəuvei pen təkutanraha m Kumwesən, irəha pam həpkamasan mhə ti nari riti.

Iərmama riti riwən anan ramo noien amasan, kwatia anan riwən.”

¹³ “Rukwinau ia nirəha rəmwhen ia nipəgi kəruətərei raməkwağ sə kinərkwafə pen nipwrai iərmama remhə ikin, ia nəpın me kamhəni nəgkiariien ia nəramınraha, mamheikuə ia nərmama.”

“Ia tərhunraha pirapw nisəkwai snek, snek sə ramahi əpune iərmama”

¹⁴ “Nipəgi nəkwanraha rukuər ia nəkunanien iərmama mine nəgkiariien əfiə.”

¹⁵ “Nisunraha me kamhəiu akwauakw ti nousi əpuneien iərmama.

¹⁶ Ia kwopun me pam kamhəuvən ikin, irəha kamhouraha narimnari, mamho nərmama kamhəregi rərəha.

17 Irəha həreirei anan suatuk səvəi nəmərinuien.”

18 “Irəha həpwəh nehekiriien Kumwesən.”

19 Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme Loa səvəi Moses rani narimnari me nəha səvəi nərmama me nəha Kumwesən riməuvei pen Loa nəha minraha. Loa nəha raməgkiari minraha, maməsisəg ia tərhunraha pam, mamə nərmama pam ia təkure tıprənə hətoni mə noien səvənraha rərəha ia nəmri Kumwesən.

20 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmama riti sə tratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa riwən, mətə ia Loa kitaha pam səukurən mə kitaha samo noien ərəha.

Nərmama səməme kamhahatətə ia İesu Kristo irəha hatukwatukw ia nəmri Kumwesən

21 Mətə təkwtəkwuni Kumwesən rino raka nərmama kamhətoni suatuk sə in rinəmri tuhesi pen tro irəha hatukwatukw ia nənimen. Suatuk nəha rıpkə mhə in i tuhesi pen Loa səvəi Moses. Mətə nəgkiariien me ia Loa nəha mine nəgkiariien me səvəi profet me fwe kupwən kamhəgkiari ia suatuk nəha mə ro nıpərhiienien.

22 Suatuk nəha in i nərmama tuhahatətə ia İesu Kristo. Nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhiienien irə Kumwesən ramo irəha hatukwatukw ia nənimen. Nəri auər a mə irəha nəfe nərmama ti nəri nə mə irəha pam həmnəmwhen a.

23 Nərmama me pam həno noien ərəha nənə mharfai ia suatuk atukwatukw səvəi Kumwesən sə ramasan mamser,

24 mətə ia namasanien səvənhi Kumwesən ramasitu ia nirəha, mamə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə İesu Kristo rinərəku suatuk səvənraha, meivi nari ia nirəha ia nemhəien səvənhi.

25 Kumwesən rərhi pehe Kristo ruvehe niten raiu ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə Kumwesən ruvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama nəpın irəha hahatətə ia Kristo mə in rimamhə ti nirəha. Kumwesən rino suatuk nəha mə trahatən mə noien səvənhi ratukwatukw ti nəri nə mə nətəriğien səvənhi rəpwəmwis in rəpwəh nərpwinien noien ərəha me səvəi nərmama səməme həno fwe kupwən.

26 Kumwesən ro iamınha irə ipwet mine mə trahatən mə in ratukwatukw, nənə in ramini nərmama me pam səməme kamhahatətə ia İesu mə irəha hatukwatukw ia nənimen.

27 Ro iamınhi irə nəfe mwi nəha ikın kitaha səukurən nəfiütəien kitaha tukwe? Nari riti mwi riwən! Ti nəfe? Ti nəri nə mə kitaha səpkatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səkitaha, mətə kitaha satukwatukw ia nənimen ia nahatətəien səkitaha.

28 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha saməni nıpərhiienien ia nəgkiariien i mə iərmama sə ramahatətə ia İesu in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə rıpkə mhə ia nesi penien Loa.

29 Uə rəfo? Kumwesən in Kumwesən səvəi nəkur İsrəl əpa? Rosi in mwi Kumwesən səvəi nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl uə? Ouəh, in mwi Kumwesən səvənraha,

30 ti nəri nə mə Kumwesən kuatia a. Nənə in trini irapw mə nərmama me i kamhahatətə ia İesu Kristo irəha hatukwatukw ia nənimen. Noien nəha tro rəmwhen a mwi ia nəkur İsrəl mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl.

31 Rəfo nəha təkwtəkwuni ia Loa nəha? Nahatətəien nəha ramo Loa nəha in nəri auər a? Rekəm! Mətə nəpın samahatətə ia Kumwesən, samesi pen atukwatukw suatuk pərhiien səvəi Loa.

4

Epraham ruvehe matukwatukw ia nāmri Kumwesən ia nahatətāien sāvānhi

¹ Epraham kaha kupwən səkīmaha nəkur Isrel, kitaha tsəgkiari irə mhəfni irə? In rīnətoni nāfe nari ia nīmīruien sāvānhi?

² In rətoni mə Kumwesən rīmāni mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpko mhə ia noien me sāvāi Epraham. Trini minuə Epraham ratukwatukw ia noien me sāvānhi, nənə in rukurən nāfiūtāien in tukwe. Mətə ia nāmri Kumwesən Epraham ko rīpkəfiūtə mhə in tukwe.

³ Nəkukuə Ikinan rani nāfe? “Epraham rīni nīpərhienien ia Kumwesən, nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamīnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

⁴ Iərmama sə ramo wok ti nərəkuien, nərəkuien nəha sāvānhi rīpko mhə nari riti sə kuvei pen auər a min, mətə nərəkuien nəha sə kuvei pen min in rīno wok tukwe.

⁵ Mətə iərmama sə rəpwəh noien wok ti nərəkuien, mətə ramətīgite ia Kumwesən sə rani nəkur ərəha mə irəha hatukwatukw ia nənimen, rəmwhen mə Kumwesən ruvei pen auər a nari riti min. Ti nəri nə mə iərmama nəha ramahatətə iamīnhi, Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.

⁶ Kig Tevit fwe kupwən, in mwi rīnəgkiari ia noien nəha nəpīn rīnəkwein amasan ia iərmama sə Kumwesən ramətə in mə in ratukwatukw ia nənimen, mətə rīpko mhə ia noien me sə iərmama nəha ramo.

⁷ In rīmāni mə,
“Nərmama me i səməme Kumwesən rīnenouenou noien ərəha me sāvānraha,
nənə mīnousəman nərəhaien me sāvānraha
irəha rerīnraha tragien.

⁸ Iərmama i sə Kumwesən trīpkəvsini mhə noien ərəha me sāvānhi,
in rerīn tragien.”

⁹ Nəgkiariien nəha Kig Tevit rīnəkwein amasan m nərmama irə, in sāvāi nəkur Isrel me a, uə nəgkiariien nəha sāvāi nərmama me mwi i rīpko mhə irəha nəkur Isrel? Ouəh, sāvāi nərmama me mwi rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Kitaha samāni nəgkiariien sāvāi Nəkukuə Ikinan sə rani mə, “Epraham rīni nīpərhienien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamīnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rīmāni nesən mə Epraham in ratukwatukw, nəpīn kuvəuvehi raka ninhum min, uə ia nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min? Kumwesən rīməkupwən mīni raka iamīnha irə kurirə kuvehi ninhum min.

¹¹ Nənə kuvehi ninhum m Epraham ti nāfe? Ro iamīnha irə rahatən pen mə Epraham rīnatukwatukw raka ia nāmri Kumwesən ia nahatətāien sāvānhi nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min. Ro iamīnhi irə in tata sāvāi nərmama me pam səməme kəpwəh ihi nuvehien ninhum mīnraha mətə kamhāni nīpərhienien ia Kristo, nənə ia suatuk nəha həuvehe nərmama Kumwesən ramətə irəha mə hatukwatukw ia nənimen.

¹² Nənə in tata sāvāi nərmama nepwīn mwi səməme kuvəuvehi raka ninhum mīnraha, nərmama me nəha irəha nəkur Isrel. Mətə rīpko mhə sāvānraha tata ti nəri nə mə kīməuvehi ninhum mīnraha, mətə ti nəri nə mə irəha kamhesi pen suatuk sāvāi nahatətāien. Fwe kupwən tata sāvānraha Epraham ramesi pen suatuk nəha nəpīn kəpwəh ihi nuvehien ninhum min.

¹³ Kumwesən rīno promes m Epraham mīne kwənəkwus me sāvānhi mə ti nəpīn riti tīprənə i truvehe mo sāvānraha irə. Promes nəha rīpkuvehe mhə ti Epraham ti nəri nə mə Epraham ramesi pen Loa, mətə ruvehe tukwe ti nəri nə mə in rahatətə nənə Kumwesən rīni mə in ratukwatukw ia nənimen.

¹⁴ Trīni minuə promes naha ruvehe mo nīpərhiēnien irə ti nərmama səməme kamhesi pen Loa, nərmama tuhatətətə ti nəfe? Nahatətəien in nari riti ro a tekīn a, nənə promes naha ruvehe mo nəri auər a irə.

¹⁵ Loa ravi pehe niemaha səvəi Kumwesən, mətə mə loa riwən ko iərmama rəpwəh nətefiēn loa.

¹⁶ Ro iamīnhi irə promes naha ruvehe ti Epraham ia suatuk səvəi nahatətəien mə promes naha truvehe ia namasanien sə Kumwesən raməriari pehe irə m kitaha nənə mo nari riti sə nīpwnəti Epraham me pam tuhəuvehi səvənraha, rīpko mhə nīpwnəti Epraham əpa i Kumwesən rīməuvei pen Loa mīnraha, mətə nīpwnəti Epraham me i səməme kamhesi pen suatuk səvəi nahatətəien səvəi Epraham ti nəri nə mə in tata səkitaha pam.

¹⁷ Rəmwhen ia nəgkiariēn i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakīno ik tata səvəi kwənəkwas me həpik.” In tata səkitaha ia nəmri Kumwesən i Epraham rīməni nīpərhiēnien irə, Kumwesən sə rauvei pen nīmīruēn m nərmama səməme həuvamhə, nənə in rukurən noien narimnari me səməme həiwən həuvehe mharə.

¹⁸ Kumwesən rīno promes m Epraham mə in truvehe tata səvəi kwənəkwas me həpik, nənə nīmwiṗwīni me tuhəpik mhəpi raka kəməhau me. Nənə Epraham rəmri pen əknekīn nətəriēnien səvənhi ia Kumwesən mahatətə əknekīn irə mə nəgkiariēn səvənhi ro nīpərhiēnien. Nəri auər a rəknekīn mə promes naha truvehe mo nīpərhiēnien irə,

¹⁹ mətə nahatətəien səvəi Epraham rəpwəh neiwaiuēn nəpīn in rətoni nīpwrən mə rīnərgħarə mīnəmwhen mə tremhə ti nəri nə mə nuk səvənhi wan hantret, uə nəpīn in rətoni Sera mukurən mə rīnəprənemə ko rīpkərəhi mhə iəkunouihi.

²⁰ Epraham rəpwəh nəmkīəmkiēn ti promes naha Kumwesən rīməuvei pen mīn, mətə ruvehe mīskai ia nahatətəien səvənhi nənə maməgnəgīni Kumwesən.

²¹ In rukurən amasan ia rerīn mə Kumwesən rauvehi nīskaiēn ti noien promes səvənhi ruvehe mo nīpərhiēnien.

²² Nənə ti nəri nə mə Epraham rahatətə ia Kumwesən iamīnhi, Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

²³ Nəgkiariēn i sə rani mə, “Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen,” kīnapkrai mhə səvəi Epraham əpa,

²⁴ mətə kīmərai mwi mə səkitaha nərmama səməme Kumwesən ramətə kitaha mə kitaha satukwatukw ia nənimen. Kitaha nərmama saməni nīpərhiēnien ia Kumwesən sə rīno Iesu Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²⁵ Kīnəsēni pehe Iesu ruvehe memhə ti noien ərəha me səkitaha, nənə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien mə in tro suatuk mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

5

Nəmərīnuēn mīne nəgīēnien

¹ Nənə ti nəri nə mə kitaha səuvəuvehe mhənətukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səkitaha, ro pen təkwtəkwi kitaha mīn samarə ia nəmərīnuēn, nəmərīnuēn i Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rīnəmri.

² Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo, in rīpeki puṗnīmṗə pehe kitaha ia namasanien i kitaha samərər irə təkwtəkwi mīne. Nənə

4:14: Kal 3:18 **4:15:** Rom 3:20, 5:13, Rom 7:8 **4:16:** Kal 3:7 **4:17:** Jen 17:5, Aes 48:13 **4:18:** Hip 11:1, Jen 15:5 **4:19:** Jen 17:17 **4:22:** Jen 15:6 **4:24:** Rom 15:4, 1Pit 1:21 **4:25:** Aes 53:4-5, 1Kor 15:17 **5:1:** Rom 3:24,28, Rom 4:24 **5:2:** Efes 2:18, 3:12

ia nǝpɪn me kɪtaha samagien, mamhəmri pen əknekin nətərigien səkɪtaha ia Kumwesən, mamheitenhi mə nasoriien sǝvənhi trier pehe tukutaha.

³ Nənə nari riti mwi, kɪtaha saməregi nəmisəien me, rerɪtaha ramagien a tukwe, ti nəri nə mə kɪtaha səukurən mə nəmisəien ramo kɪtaha samərər əknekin.

⁴ Nənə nərər əknekinien iamɪnha irə ramo Kumwesən rerɪn ramagien tukutaha. Nənə mə rerɪn ramagien tukutaha, noien nəha ramo kɪtaha saməmri pen əknekin nətərigien səkɪtaha irə.

⁵ Nənə mə nətərigien səkɪtaha raməmak əknekin ia Kumwesən, rerɪtaha ko rɪpkərou mhə, ti nəri nə mə Nənɪmwɪn Ikinan sə Kumwesən rɪməuvei pehe m kɪtaha rərəmɪn pehe nokeikeiien sǝvəi Kumwesən ia rerɪtaha.

⁶ Fwe kupwən, nǝpɪn nɪskaiien səkɪtaha ramiwən ihi, nənə ia nǝpɪn atukwatukw sǝvənhi Kristo remhə ti nəkur ərəha me.

⁷ Rəknekin anan mə iərmama riti trəsəni nɪmɪruien sǝvənhi memhə ti iərmama riti mwi nəri auər a mə iərmama nəha in tremhə tukwe in iərmama atukwatukw. Mətə rosi iərmama riti rukurən nəseni penien nɪmɪruien sǝvənhi memhə ti iərmama riti mwi sə noien sǝvənhi ramasan anan ti nərɪmama.

⁸ Mətə Kumwesən rahatən nokeikeiien asori sǝvənhi m kɪtaha ia Kristo. Nǝpɪn kɪtaha samo ihi noien ərəha, nənə in ruvehe memhə tukutaha.

⁹ Nənə ti nəri nə mə təkwtəkwuni mɪne kɪtaha sənətukwatukw raka ia nəmri Kumwesən ia nite Kristo, ro a nukurənien irə mə Kumwesən niemaha trɪpkəpi mhə mwi tukutaha, mətə Iesu Kristo truvehimɪru kɪtaha.

¹⁰ Fwe kupwən nǝpɪn kɪtaha saməmwəki ihi Kumwesən, in ro suatuk ia nemhəien sǝvəi Tɪni mə kɪtaha tsəuvehe in me nepwɪn. Ro pen təkwtəkwuni səuvəuvehe in me nepwɪn ro a nukurənien irə mə in truvehimɪru kɪtaha ia nɪmɪruien sǝvəi Tɪni.

¹¹ Nənə rɪpko mhə nəri əpa nəha, mətə nari riti mwi, ia nǝpɪn me kɪtaha samagien ti nəfe Kumwesən rɪno. In rɪnəriari pehe namasanien i saməuvehi rauku pen ti Iərɪmənə səkɪtaha Iesu Kristo. Namasanien nəha ramo mə in me nepwɪn i kɪtaha.

Atam ruvei pehe nemhəien, mətə Kristo ruvei pehe nɪmɪruien

¹² Fwe tui anan, noien ərəha rɪməuvehe ia tɪprənə i rɪməuku pen ti iərmama kuatia nə Atam. Nənə ti nəri nə mə iərmama nəha rɪno noien ərəha, in remhə. Nənə ro pen kwənkwai noien nəha nərɪmama me pam tuhaməkeikei memhə ti nəri nə mə irəha pam kamho noien ərəha.

¹³ Nɪpərɪhienien nərɪmama ia tɪprənə i kamho noien ərəha kurirə Kumwesən rɪpkuvei pehe Loa sǝvəi Moses, mətə Kumwesən rəpwəh nəvsini penien noien ərəha me sǝvənraha ti nəri nə mə Loa ramiwən ihi.

¹⁴ Mətə nemhəien ramərɪmənə ihi ia nǝpɪn nəha. Fwe Atam meste pehe Moses nərɪmama me pam hemhə, nəri auər a mə irəha nepwɪn noien ərəha me sǝvənraha həpkəmwhən mhə ia noien ərəha sǝvəi Atam. Atam in iərmama riti kamətə pen Iesu Kristo irə sə truvehe kurirə irə.

¹⁵ Mətə nəri sə Kumwesən rɪnəriari pehe auər a i m nərɪmama ropə iti ia noien ərəha sǝvəi Atam. Noien ərəha sǝvəi iərmama kuatia i Atam ruvei pehe nemhəien ti nərɪmama həpɪk, nənə nəri i ro nari asori. Mətə nəri asori sə rəpi raka, in i namasanien sǝvəi Kumwesən mɪne nəri sə rɪnəriari pehe auər a i m nərɪmama həpɪk, nənə nəri nəha rɪməuvehe ia namasanien sǝvəi iərmama kuatia a in i Iesu Kristo.

¹⁶ Nənə nəri sə Kumwesən rınəriari pehe auər a i m nərmama in ropə iti ia kwənkwai noien ərəha səvəi iərmama kuation a nəha Atam. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Atam rino noien ərəha kuation, nənə Kumwesən rəkiri in ti noien səvənhi, mını mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Mətə kurirə, nəpın nərmama həpik ho noien ərəha rıpik nənə Kumwesən rəriari pehe auər a nəri amasan m kitaha, mo mə kitaha tsatukwatukw ia nənimen nənə mhəuvehi nımıruien.

¹⁷ Nıpərhiendien mə noien ərəha səvəi iərmama kuation a Atam rino nemhəien ramərımənu ia nərmama me pam, nənə nəri i ro nari asori. Mətə Iesu Kristo rino nari riti rasori məpi raka. Nərmama me pam səməme kamhəuvehi namasanien asori səvəi Kumwesən sə rınəriari pehe auər a i m nərmama, in i namasanien sə ramo irəha hatukwatukw ia nənimen, irəha tuhəuvehi nımıruien mharə irə mamhərımənu ti nəri i Iesu Kristo rino.

¹⁸ Ro iamınhi irə sətoni mə noien ərəha kuation a səvəi Atam rino mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə. Rəmwhen a mwi noien atukwatukw kuation a səvəi Kristo rino suatuk mə nərmama tuhəukurən mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə natukwatukwien nəha ramo mə nərmama pam həukurən nuvehien nımıruien.

¹⁹ Iərmama kuation rınərui nəkwai Kumwesən, nənə noien nəha ro nərmama həpik həuvehe nəkur ərəha. Rəmwhen a mwi iərmama kuation rino nəkwai Kumwesən nənə noien nəha tro nərmama həpik həuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁰ Kumwesən rıməuvei pehe Loa səvəi Moses mə noien ərəha truvehə masori, nənə mə nərmama tuhəukurən noien ərəha me səvənraha. Mətə nəpın noien ərəha rıməuvehe masori, nənə namasanien səvəi Kumwesən ruvehə masori məpi raka mwi,

²¹ mə rəmwhen ia noien ərəha rınamərımənu ia nərmama me pam mavi pehe nemhəien ia nırəha fwe kupwən, ipwet mıne namasanien səvəi Kumwesən rukurən nərımənuien, mamə nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, nənə irəha həuvehi nımıruien rerin ruku pen ti Iesu Kristo Iərımənu səkitaha.

6

Ia nıkaren səvəi noien ərəha nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvamhə raka

¹ Ro pen kitaha tsəfni irə? Ramasan mə kitaha tsaməmwur pen a ia noien ərəha pwəh namasanien səvəi Kumwesən ruvehə masori mwi ia kitaha?

² Rekəm! Ia nıkaren səvəi noien ərəha kitaha səuvamhə raka. Tsəfo mhəuvən mharə mwi irə?

³ Hıəukurən uə rekəm? Kitaha pam səməme kınə paptaes ia kitaha ti nuvehien mho kuation ia Iesu Kristo, ia paptaes nəha səuvehe mho kuation kitaha min ia nemhəien səvənhi.

⁴ Ro pen ia nəpın nəha kınə paptaes ia kitaha, rəmwhen mə kitaha səuvamhə kitaha Kristo, nənə kınımwi kitaha min, mə rəmwhen Kristo rınətui mwi ia nemhəien səvənhi ia nıskaiien səvəi Tata səvənhi, kitaha mwi səukurən nuvehien nımıruien vi, mharə irə, mamhavən.

⁵ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə səməuvehe mho kuation kitaha min ia nemhəien səvənhi, nənə tsəuvehe mwi mho kuation kitaha min ia noien sə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁶ Kitaha səukurən mə nəpın kınərui tərini pen Kristo ia nei kamarkuauı, kərui tərini pen irəha nımıruien akuas me səkitaha mə trouraha noien akuas ia nıpwrataha sə rokeikei pik noien ərəha. Nənə rino mə noien ərəha trəpwəh mwi nərımənuien ia kitaha,

⁷ ti nəri nə mə iərmama sə remhə, niskaiien səvəi noien ərəha rīpkərimənu mhə mwi irə.

⁸ Mətə mə kitaha səmamhə kitaha Kristo, saməni nīpərhienien irə mə tsəmīru mwi kitaha min.

⁹ Kitaha səukurən mə Kumwesən rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen Kristo tripkemhə mhə mwi ia nəpīn riti. Nemhəien ko rīpkərimənu mhə mwi irə.

¹⁰ In remhə m kuation a mə trətəfi niskaiien səvəi noien ərəha, mətə ipwet mīne in ramīru irau Kumwesən.

¹¹ Ia noien a mwi nəha rerimīaha traməkeikei mamrhi mə ia nīkaren səvəi noien ərəha kīmiaha hiəuvamhə raka, mətə ia nīkaren səvəi Kumwesən kīmiaha hiaməmīru ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuation kīmiaha Iesu Kristo.

¹² Ro pen noien ərəha trəpwəh nərīmənuien ia nīpwramīaha me səməme tuhemhə. Kīmiaha tihəpwəh noien noien ərəha me nəha nīpwramīaha me hokeikei pīk.

¹³ Tihəpwəh nəseni penien nīpwramīaha me həuvən ia rəgi noien ərəha mə noien ərəha truvehi mo nərəhaien me ia nīpwramīaha, mətə tihəsəni pen kīmiaha m Kumwesən rəmwhen ia nərmama səməme kīməpeki raka irəha ia nemhəien mhəpeki pen ia nīmīruien. Tihəsəni pen nīpwramīaha me ia rəgin mə in truvehi mo noien atukwatukw ia nīpwramīaha.

¹⁴ Noien ərəha trəpwəh nərīmənuien ia kīmiaha ti nəri nə mə hiəpkarə tegīn mhə Loa səvəi Moses mətə hiamarə tegīn namasanien səvəi Kumwesən.

Noien atukwatukw ramərīmənu ia nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁵ Nənə rəfo? Ramasan mə kitaha tsamo a noien ərəha ti nəri nə mə səpkarə tegīn mhə Loa səvəi Moses mətə samarə tegīn namasanien səvəi Kumwesən? Rekəm!

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Trīni mīnuə hiəsəni pen kīmiaha kərkwi tərini kīmiaha mə tihamo nəkwai iərmama riti, nənə, kīmiaha nə iotukwininari me səvəi iərmama nəha hiamo nəkwān. Suatuk kəru ti nesi penien. Ia suatuk riti kīmiaha iotukwininari me səvəi noien ərəha, nənə suatuk nəha ramevən ti nemhəien. Nənə ia suatuk riti mwi kīmiaha iotukwininari me hiamo nəkwai Kumwesən, nənə suatuk nəha ramevən ti natukwatukwien ia nəmri Kumwesən.

¹⁷ Mətə kitaha səni tanak ti Kumwesən mə nəri auər a fwe kupwən noien ərəha rīnərkwi tərini kīmiaha hiamo nəkwān, mətə kurirə hio nəgkiariien pərhien sə kīnahatən kīmiaha irə ia rerimīaha pam.

¹⁸ Kīməfi raka noien ərəha ia kīmiaha, hiəuvəuvehe raka mhəno kīmiaha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw.

¹⁹ Iakaməgkiari ia noien riti sə nərmama həukurən, in i noien səvəi iotukwininari mīne iəmə asori, ti nəri nə mə nətərigien səkīmaha rīpkəmwhen mhə ti nukurənien narimnari me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən hianəsəni pen nīpwramīaha me kərkwi tərini irəha kamho nəkwai noien əmkemik mīne noien ərəha sə rautə mamasori. Mətə ipwet mīne tihəsəni pen nīpwramīaha me pwəh kərkwi tərini irəha kamho a noien sə ratukwatukw, nənə kīmiaha tihəuvehe mhəmher mho nərmama ikinan me səvəi Kumwesən.

²⁰ Fwe kupwən, noien ərəha rīnərkwi tərini kīmiaha hiamo nəkwān. Ia nəpīn nəha noien atukwatukw rīpkərimənu mhə ia kīmiaha.

²¹ Namasanien riti riwən hiaməuvehi rīməuku pen ti noien ərəha me səməme hiamauris tukwe nəha təkwtəkwuni. Kwənkwai noien ərəha me nəha, in nə nemhəien a.

²² Mətə təkwtəkwuni, kiməfi raka noien ərəha ia kimiaha. Kimiaha hiəuvəvehe mhəno raka iotukwiniari me səvəi Kumwesən. Namasanien sə hiaməuvehi ruku pen tukwe in nə kimiaha tihəuvehe mhəmher mho nəkur ikinan me səvənhi. Nənə kwənkwai namasanien nəha in nə nimiruien rerin.

²³ Ro iaminha irə ti nəri nə mə nəəkuien səvəi noien ərəha in nə nemhəien, mətə nəri sə Kumwesən raməriari pehe auər a i, in nə nimiruien rerin saməuvehi raku pen ti Iesu Kristo İərimənu səkitaha.

7

Loa ko riṗkəkwtəmhiri mhə iərmama sə ruvəmhə raka

¹ Piak me, iakaməgkiari m kimiaha səməme hiəukurən noien səvəi loa. Kimiaha hiəukurən uə rekəm? Loa rərkwi tərini iərmama riti nəṗin in ramiru ihi.

² Rəmwhen ia nəri i. Pran riti sə rinerə raka loa rərkwi tərini irau səvənhi iərman nəṗin iərman səvənhi ramiru, mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, nənə kifi raka loa nəha irə sə rinərkwi tərini irau səvənhi iərman.

³ Mətə trini minuə in ramesi pen iərman əṗə riti nəṗin səvənhi iərman ramiru ihi, kani in mə pran sə rinerə raka kamakres i. Mətə trini minuə iərman səvənhi remhə, kifi raka loa nəha ia prən nəha. Nənə trini minuə in ramesi pen iərman əṗə, kəpwəh niniien in mə pran sə rinerə raka kamakres i.

⁴ Piak me, kimiaha mwi hiəmwhen ia prən nəha nemhəien rifi nari irə. Fwe kupwən iərman səkimiaha in nə Loa səvəi Moses, mətə ti nəri nə mə kimiaha hiəuvəmhə raka ia niṗwrai Kristo, təkwtəkwuni kimiaha hiəukurən nesi penien iərman əṗə, iərman əṗə nə in nə Kristo sə Kumwesən rino rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Kitaha samesi pen in mə rəmwhen ia nei rukuə kwənkwan kitaha mwi səukurən nukuəien noien amasan me səvəi Kumwesən.

⁵ Fwe kupwən nəṗin kitaha samarə, mamhesi pen a noien ərəha səvəi niṗwrataha, noien ərəha me nəha kitaha sokeikei ṗik Loa nəha raməsəṗwiri irəha kamhəriəmənu ia niṗwrataha, mamhəukuə kwənkwan nə nemhəien.

⁶ Ia nəṗin nəha, Loa nəha raməkwtəmhiri kitaha rəmwhen samarə ia kalapus, mətə ipwet mine nəṗwəh nəkwtəmhiriien kitaha, ti nəri nə mə rəmwhen mə kitaha səuvəmhə raka. Təkwtəkwuni kitaha samo tukwini nari m Kumwesən, mhəṗwəh nesi penien suatuk akuas səvəi Loa nəha kimərai, mətə kitaha samesi pen suatuk vi səvəi Nənimwəin İkinan.

Loa in ramasan mətə nərmama niskaiien səvənraha riwən

⁷ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə Loa səvəi Moses rərəha? Rekəm! Kwa Loa nəha ramahatən iou mə noien ərəha rəfo irə. Mə Loa nəha riwən ko iapkurən mhə. Trini minuə Loa nəha riṗkini mhə mə, “Rerim trəṗwəh nakresien narimnari me səvəi iərməṗə,” nənə ko iapkurən mhə mə noien nəha rəfo irə.

⁸ Mətə noien ərəha rinətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa, mo rerik fwe imwə ramakres narimnari me səṗəmsəṗə səvəi iərməṗə. Mətə trini minuə Loa riwən, noien ərəha ro nəri emhə irə.

⁹ Fwe kupwən, iakamreirei ihi Loa nəha, iakamiru a. Mətə nəṗin nəgkiariien səvəi Loa nəha ruvehe, noien ərəha ruvehe mimiru nənə iou iakemhə.

¹⁰ Nəgkiariien nəha səvəi Loa rimeuvehe mə tro iərmama rimiru, mətə iou iakətoni mə ro iou iakemhə.

¹¹ Noien ərəha rinətoni suatuk ia nəgkiariien nəha səvəi Loa reikuə ia nirak, nənə ia noien nəha rousi əpune iou.

¹² Ro pen Loa in ro ikinan, nənə, nəgkiariien səvənhi ro ikinan, matuk-watukw, mamasan.

¹³ Nənə rəfo iərmama riti rini mə, “Rəfo mə Loa in nəri amasan riti, mətə ro iou iakemhə?” Mətə rekəm, nəgkiariien nəha rīpkatukwatukw mhə! Nəpīn iakukurən nəgkiariien səvəi Loa sə ramasan, noien ərəha sə rerik rokeikei ro iou iakemhə. Nənə təkwtəkwuni iakukurən mə noien ərəha me səiou irəha noien ərəha pərhiēn. Nənə nəpīn iakətoni nəgkiariien səvəi Loa, iakukurən mə noien ərəha rərəha anan.

¹⁴ Kitaha səukurən mə Loa rīməuku pen tī Kumwesən, mətə iou iərmama a, nīskaiien səiou riwən. Iou iakəmwhen a ia iərmama riti sə noien ərəha rīnərki tərini mamərīmənu ia nīrak.

¹⁵ Iou iapkukurən mhə narimnari me səməme iakamo. Nəri amasan me səməme iakokeikei mə tako ipko mhə, mətə iakamo a nəri sə iapkokeikei mhə.

¹⁶ Nənə mə iakamo nəfe iapkokeikei mhə, iakaməsēni a mə Loa nəha ramasan.

¹⁷ Ro iamīnhi irə rīpkō mhə iou pərhiēn i sə iakamo noien ərəha, mətə noien ərəha sə ramarə ia nīrak ramo.

¹⁸ Iakukurən mə iou iərmama a, nəri amasan riti riwən ramarə ia nīrak. Nəri auər a mə nəpīn nēpwīn iakokeikei mə tako nəri amasan riti, mətə ko iapko mhə.

¹⁹ Nəfe nəghīn iakamo rīpkō mhə nəri amasan sə iakokeikei mə tako, mətə iakamo a noien ərəha sə iapkokeikei mhə mə tako.

²⁰ Nənə trīni mīnuə iako nəfe nəghīn sə iapkokeikei mhə mə tako, rīpkō mhə iou pərhiēn i iakamo, mətə noien ərəha sə ramarə ia nīrak ramo.

²¹ Ro pen iakamətoni mə ramo iamīnhi irə ia nəpīn me pam. Nəpīn iakokeikei mə tako nəri amasan, mətə iakamo a noien ərəha.

²² Iou iakokeikei pīk Loa səvəi Kumwesən fwe imwə ia rerik.

²³ Mətə iakamətoni ia nīpwrak noien riti mwi sə ramaruagən irau noien səvəi nətərīgīēn səiou. Nənə noien nəha rərkwī iou, mamo iou iakamo a nəfe noien ərəha səvəi nīpwrak rokeikei.

²⁴ Eh, iou iəmə iapkregi mhə ramasan! Sin trasitu ia nīrak mə nīpwrak i sə tro iou iakemhə trīpkərīmənu mhə ia nīrak?

²⁵ Iakīni tanak tī Kumwesən. Iesu Kristo Iərīmənu səkītaha in tro!

Ro pen noien səiou ro iamīnhi irə: Ia nətərīgīēn səiou iakamo nəfe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə ia nīpwrak iakamo nəkwai noien ərəha.

8

Nīmīruien vi səvəi Nənīmwin Ikinan

¹ Mətə təkwtəkwuni nəha, nərmama səməme həməuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo nērpwīnīēn riwən sə Kumwesən tro mīnraha tī noien ərəha,

² tī nəri nə mə ia nəpīn me Nənīmwin Ikinan rauvei pen nīmīruien mīnraha kamhəuvehi raku pen tī Iesu Kristo. Noien nəha Nənīmwin Ikinan ramo rīnēivīnari ia nīrak iakīnaraka raka ia nīskaiien səvəi noien ərəha mīnēnēhīēn.

³ Loa səvəi Moses rīreirei neivīēn nari ia nərmama iamīnha irə tī nəri nə mə noien ərəha səvəi nīpwranraha ramouraha nəgse Loa nəha. Mətə nəri sə Loa nəha rīreirei noien Kumwesən rīno. In i rīnərhi pehe Tīni atukwatukw mə tremhə tī noien ərəha. Nənə Tīni ruvehe iərmama nīpwran rəmwhen ia nīpwrai nərmama ərəha me, nənə, Kumwesən rērpwīn noien ərəha me səvənraha ia nīpwrai Tīni.

⁴ In ro iamīnha irə mə nəgkiariien atukwatukw me ia Loa nəha tuhəuvehe

mho nīpərhienien ia kitaha, kitaha nər̄mama me i samarə mhəpkesi pen mhə noien ərəha səvəi nīpwrataha mətə samarə mamhesi pen Nənīmwin Ikinan.

⁵ Nər̄mama səməme kamharə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwr̄anraha, narimnari me nəha noien ərəha səvəi nīpwr̄anraha rokeikei kamhər̄imənu ia nətər̄igien səvənraha, mətə nər̄mama səməme kamharə mamhesi pen Nənīmwin Ikinan, narimnari me nəha Nənīmwin Ikinan rokeikei kamhər̄imənu ia nətər̄igien səvənraha.

⁶ Tr̄ini minuə iərmama riti noien ərəha səvəi nīpwr̄an ramər̄imənu ia nətər̄igien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan, in nə iərmama nəha tremhə. Mətə tr̄ini minuə Nənīmwin Ikinan ramər̄imənu ia nətər̄igien səvənhi, noien nəha trukua kwənkwan in nə nīm̄iruien mine nəm̄arinuien.

⁷ Tr̄ini minuə noien ərəha səvəi nīpwr̄ai iərmama ramər̄imənu ia nətər̄igien səvəi iərmama, nətər̄igien səvəi iərmama tr̄ipkeiwaiu mhə misiai Loa səvəi Kumwesən. Nīpər̄hienien mə in r̄ireirei anan noien.

⁸ Nənə nər̄mama me səməme noien ərəha səvəi nīpwr̄anraha ramər̄imənu ia nīrəha ko həpko mhə reri Kumwesən ragien.

⁹ Mətə kimiaha i, noien ərəha səvəi nīpwr̄amiaha r̄ipkər̄imənu mhə ia kimiaha iam̄inha irə, rekəm. Kimiaha nər̄mama Nənīmwin səvəi Kumwesən ramarə ia rer̄imiaha, ro pen hiamarə mamho nəkw̄an. Tr̄ini minuə iərmama riti Nənīmwin səvəi Kristo r̄ipkarə mhə ia rer̄in, iərmama nəha r̄ipko mhə in iərmama riti səvəi Kristo.

¹⁰ Mətə mə Kristo ramarə ia rer̄imiaha, nəri auər a nīpwr̄amiaha traməkeikei memhə ti noien ərəha, mətə nənīm̄w̄imiaha ram̄iru ti noien atukwatukw.

¹¹ Kumwesən r̄ino Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə tr̄ini minuə Nənīmwin səvənhi ramarə ia rer̄imiaha, Kumwesən sə r̄ino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi, in truvei pehe mwi nīm̄iruien m nīpwr̄amiaha me səməme tuhemhə.

¹² Ro pen piak me, nari riti nəha ik̄in kitaha tsaməkeikei mho. Nəri nəha in i tsamarə mamhesi pen a Nənīmwin Ikinan. Rərəha mə tsamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwrataha.

¹³ Tr̄ini minuə hiamarə mamhesi pen noien ərəha səvəi nīpwr̄amiaha, tihaməkeikei mhemhə. Mətə tr̄ini minuə ia n̄iskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan hiamousi əpune noien ərəha me səməme hiamo ia nīpwr̄amiaha, nənə tihəm̄iru.

¹⁴ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nər̄mama me pam səməme Nənīmwin Ikinan ramiri irəha, irəha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁵ Nənə Nənīmwin Ikinan i Kumwesən ruvəuvei pehe raka m kimiaha in r̄ipko mhə kimiaha hiəhek̄ir Kumwesən rəmwhen ia nər̄mama me i kinər̄kwi tər̄ini irəha kamho nəkw̄ai nəm̄ə asori me səvənraha, mamhəhek̄ir irəha. Mətə Nənīmwin nəha ro kimiaha hiəuvehe nīpwnəti Kumwesən me. Ia n̄iskaiien səvəi Nənīmwin nəha, kitaha samasək Kumwesən mə, “Rim̄imaha, Tata!”

¹⁶ Nənīmwin nəha in rani pehe ti nənīm̄w̄itaha mə nīpər̄hienien kitaha nīpwnəti Kumwesən me.

¹⁷ Nənə mə kitaha nīpwnəti tata riti, tsaməkeikei mhəuvehi nautə səvəi tata. Nīpər̄hienien, Kumwesən truvei pehe nautə səvənhi m kitaha, nənə kitaha tsəuvehi pəri nautə nəha kitaha Kristo. Mətə mə kitaha tsəuvehi pəri nautə kitaha Kristo, tsaməkeikei mhəuvehi pəri mwi nəm̄isəien kitaha min, nənə ro iam̄inhi irə Kumwesən truvehi utə kitaha, kitaha mwi tsəuvehi nasor̄ien kitaha Kristo.

8:6: Rom 6:21 **8:7:** Mat 12:34, Jon 8:43, 12:39, Jem 4:4 **8:9:** 1Kor 3:16, 12:3 **8:10:** Kal 2:20, Efes 3:17, 1Tes 4:6 **8:13:** Kal 6:8, Kol 3:5 **8:15:** 2Tim 1:7, Mak 14:36 **8:16:** 2Kor 1:22 **8:17:** Kal 4:5-7, Rev 21:7

Nasorijen sə trier pehe tukətoni ia nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹⁸ Ia nətərigien səiou, nəpən reritaha ramrhi nasorijen sə trier pehe tukəta ia kitaha, nənə nəmisəien me i kitaha saməuvehi ipwet mine ho nəri auər a ia nirəha.

¹⁹ Təkwəkəwuni neiai mine tıprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rino kamhəti pen min mamheitenhi nəpən sə tuhətoni nıpwənəti Kumwesən me tuhəier pehe irə.

²⁰ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə neiai mine tıprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rino həuvəuvehe mhəuvəreirei mə Kumwesən rınəmri irəha ti nəfe. Nənə ro iamınha irə ti nəri nə mə rıpkə mhə narimnari me nəha hokeikei mə tuho iamınha irə, mətə ti nəri nə mə Kumwesən in rokeikei iamınha irə. In ro irəha həuvehe mhəreirei mə in rınəmri irəha ti nəfe mə irəha tuhəti pen min mamheitenhi

²¹ nəpən sə in trıfi nari ia nirəha. Ia nəpən nəha irəha tuharaka ia noien i rərkwi tərini irəha, noien sə ro mə irəha kamhəmərır auər a. Nənə nəpən Kumwesən trıfi raka nari ia nirəha, tuhagien asori irəha nıpwənəti Kumwesən me səməme kıməfi mwi nari ia nirəha.

²² Kitaha səukurən mə fwe kupwən anan meste pehe nəha təkwəkəwuni, neiai mine tıprənə mine narimnari me pam səməme Kumwesən rino kamhasək rəmwhen ia pran riti sə ramregi nəmisəien mə trərəhi tını.

²³ Nənə rıpkə mhə narimnari me əpa nəha səməme Kumwesən rino irəha kamhasək iamınha irə. Kitaha i Nənımwın İkinan rıməkupwən mo səvənhi wok ia kitaha, kitaha mwi saməregi nəmisəien nəha reritaha fwe imwə ramasək, sameitenhi Kumwesən mə tresi kitaha səuvehe nıpwənətin me. Ia nəpən nəha in trıfi nari ia nıpwərataha.

²⁴ Fwe kupwən, ia nəpən nəha Kumwesən rıməuvehimıru kitaha irə, kitaha saməti pen narimnari me nəha mamheitenhi. Trını mınuə iərmama riti ruvehi nari riti sə in rameitenhi, nənə treitenhi mwi ti nəfe?

²⁵ Mətə kitaha saməti pen nari riti sə səpkətoni mhə ihi, nənə mho nətərigien səkitaha rəpwəmwis mameitenhi mə trier pehe.

²⁶ Ia noien a mwi nəha, Nənımwın İkinan mwi ramasitu ia kitaha nərmama me i nıskaiien səkitaha riwən, ti nəri nə mə kitaha səreirei mə nəfe noien ratukwatukw mə kitaha tsesi pen mhəfwaki, mətə Nənımwın İkinan nəha in əpa raməgkiari m Kumwesən ia nəpən me tukutaha, mamasək ia nasəkien me ko kıpkregi mhə.

²⁷ Nənə Kumwesən sə ramətə pui reri nərmama, in rukurən nətərigien səvəi Nənımwın İkinan, ti nəri nə mə Nənımwın nəha raməgkiari m Kumwesən ti nərmama me səvənhi, mamesi pen nəkwai Kumwesən.

Nari riti riwən truvehi raka kitaha ia nokeikeiien səvəi Iesu Kristo

²⁸ Kitaha səukurən mə narimnari me pam səməme kamhəuvehe, Kumwesən ramo kamhəuvehe mə tuho nəri amasan m nərmama hokeikei in, səməme in rınəkwein ia nirəha mesi pen nətərigien səvənhi.

²⁹ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə nərmama səməme Kumwesən ruvəkurən raka irəha fwe tui anan, in rəmri əpə irəha mə irəha tuhəuvehe mhəmwhen ia Tını. Kumwesən ro iamınha irə mə Tını truvehe mo nəmrıtak ia pləvni me həpik.

³⁰ Nənə səməme in rəmri əpə irəha, in rəkwein irəha. Nənə səməme in rəkwein irəha, in rını mə irəha hatukwatukw ia nənimen. Nənə səməme in rını mə irəha hatukwatukw ia nənimen, in ruvehi utə irəha həuvehi nasorijen.

³¹ Ro pen kitaha tsəfni ia narimnari me i? Kumwesən ramarə tukutaha, nənə iərmama riti riwən riskai məpi raka sə trəmwəki kitaha.

³² In rīpkhekīr mhə ti Tini atukwatukw mə tremhə tukutaha pam, mətə in rīnəsəni a irə. Nənə in rīməuvei pehe Tini m kitaha, nənə in trīpkəkwtəmhiri əknekīn mhə mwi narimnari me nepwīn mwi səvənhi, in truvei pehe a m kitaha.

³³ Kitaha nərmama me i Kumwesən rīmərfi kitaha mə səvənhi, iərmama riti riwən rukurən nīniien nəgkiariien me nepwīn ia kitaha mə kitaha səno noien ərəha, ti nəri nə mə Kumwesən əpa in ruvəni raka mə kitaha satukwatukw ia nənimen.

³⁴ Iərmama riti riwən rukurən nīniien mə kitaha səno noien ərəha tsaməkeikei mhemhə tukwe. Iesu Kristo trīpkini mhə iamīnha irə, kwa in remhə tukutaha, nənə kurirə irə Kumwesən ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə təkwtəkwni Kristo in fwe ia nīkare Kumwesən mwatuk, raməgkiari tukwini səkītaha m Kumwesən.

³⁵ Nənə iərmama riti riwən rukurən nuvehi rakaiien kitaha ti nokeikeiien səvəi Kristo. Nəri auər a mə səregi nəmisəien, uə sarə ia nəpīn əknekīn, uə nərmama hometə kitaha, uə nukumhə rahi, uə nautə səkītaha riwən, uə ipaka semhə, uə nərmama housi əpune kitaha, mətə narimnari me i ko həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien səvənhi.

³⁶ Rəmwhən ia nəgkiariien i kīmərāi pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Ti nəghīm, Kumwesən, kamousi əpune kīmaha ia nəpīn me pam.

Kamətə kīmaha iahəmwhən ia sipsip me səməme tukousi əpune irəha.”

³⁷ Nīpərhiēnien, ia narimnari me pam nəha Kristo sə rokeikei pīk kitaha ramo kitaha saməskai mhəpi raka.

³⁸ Iou iakukurən amasan mə nemhəien uə nīmīruien, uə nagelo me uə nərəmhə me, uə narimnari me səməme haməuvehe nəha təkwtəkwni uə narimnari me səməme tuhəpkuvehe, uə nīskaiien me,

³⁹ uə narimnari me fwe irənhə uə narimnari me fwe inhərīpw Imwei Nəkur Həuvamhə, uə narimnari me səməme Kumwesən rīno kamharə ia neiai mīne tīpənə, ko irəha pam həpkuvehi raka mhə kitaha ti nokeikeiien sə Kumwesən ramo m kitaha ti nəri nə mə səməuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo Iərīmənu səkītaha.

9

Noien sə Kumwesən rarfi nərmama me səvənhi irə

¹ Iakani pərhiēn ia nəmri Kristo iapkeikuə mhə. Iakamregi Nənīmwiin Ikinan fwe ia rerik mə nəgkiariien i iakamīni ro nīpərhiēnien.

² Rerik rərkwəpīr məmīsə pīk ia nəpīn me pam

³ ti səiou me nərmama me nəkur Isrel, ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nīpərhiēnien ia Iesu Kristo. Irəha həmwhən ia piak me ti nəri nə mə ia nīpwramaha kīmaha kwənəkwnus kuatia. Trīni mīnuə ko Kumwesən ruvehi raka iou ia rəgi Kristo, mo suatuk mīnraha həuvehe mho kuatia irəha min, mətə iou rerik ragien a mə tuko iamīnha irə ia nīrak.

⁴ Nəkur Isrel me nəha, Kumwesən rīnəkwein irəha mə nīpwnətīn me, mo pui pen nasoriien səvənhi mīnraha, muvei pen nəgkiariien me səvənhi sə rīnərīhi tərīni əknekīn irəha, nənə muvei pen Loa səvənhi mīnraha, mīne nəfwakīien fwe ia nīmwə tapolen, mīne promes me səvənhi.

⁵ Kaha kupwən me səvənraha irəha nəha Epraham, Aesak, mīne Jekop. Nənə ia nīpwrān Kristo ruku pen ia kwənəkwnus səvənraha. In Kumwesən sə

8:31: Sam 118:6

8:32: Jon 3:16

8:33: Aes 50:8

8:34: Sam 110:1, Wok Me 7:55-56, 1Jon 2:1

8:36: 2Kor 4:11

8:37: Jon 16:33

9:3: Eks 32:32

9:4: Eks 4:22, Dut 7:6, 14:1-2

9:5: Mat

1:1-16, Jon 1:1, Rom 1:25

rasori ia narimnari me pam. Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iaminihi.

⁶ Nipərhiienien nəkur Isrel me həpik həpkini mhə nipərhiienien ia Iesu Kristo, mətə ia noien nəha rīpko mhə mə nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvəmwei. Iakani iaminihi irə ti nəri nə mə nərmama me nəha ia kwənəkwus səvəi Isrel rīpko mhə irəha pam nəha Isrel pərhiien.

⁷ Nənə nərmama me nəha ia kwənəkwus səvəi Epraham, rīpko mhə irəha pam nəha nipwnəti Epraham me. Mətə Kumwesən rīmāni pen ti Epraham i mā, “Kwənəkwus me səim tuhəuku pen ia Aesak.”

⁸ Nipwrai nəgkiariien nəha in i mā nəkwərəkəwərha me səməme hətui pehe ia nəgse nipwrai iərmama rīpko mhə irəha nəha nipwnəti Kumwesən me, mətə nəkwərəkəwərha me səməme hətui pehe ia nəgse promes səvəi Kumwesən kaməvsini irəha mə kwənəkwus me səvəi Epraham.

⁹ Ro iaminiha irə ti nəri nə mə in i nəfe Kumwesən rīmāni: “Ia nəpin atukwatukw nəha takrərig pehe mwi irə nənə Sera rīnərəhi raka nərim riti iəрман.”

¹⁰ Mətə rīpko mhə in əpa nəha. Takəgkiari mwi ia Repeka. In rərəhi mwirmwir Jekop mīne Isau. Tata səvənrau nə Aesak, kaha kupwən səkimaha.

¹¹⁻¹² Mətə nəpin mwirmwir mi nəha krouəpwəh ihi nətuiien, nənə rouəpwəh ihi noien nari riti ramasan uə rərəha, Kumwesən ruvəni pen raka ti Repeka i mā, “Nərim sə rasori tro tukwini nari m nərim sə rouihi.” Nənə nəgkiariien nəha ramahatən amasan mə Kumwesən rarfi nərmama mamesi pen a nətərigien səvənhi maməkwein irəha, mətə rīpko mhə ti noien me irəha kamho.

¹³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mā, “Jekop iakokeikei, mətə Isau iakəmwəki.”

¹⁴ Ro pen kitaha tsəfni irə? Tsəni mə noien səvəi Kumwesən rīpkatukwatukw mhə? Rekəm! Kitaha ko səpkini mhə iaminiha irə.

¹⁵ Mətə fwe kupwən Kumwesən rəgkiari m Moses, mīni mā, “Trīni mīnuə iakokeikei mə takapi iərmama riti, takapi in, trīni mīnuə iakokeikei mə tako ramasan m iərmama riti, nənə tako ramasan min.”

¹⁶ Ro pen sətoni mə noien sə Kumwesən rarfi iərmama irə rəpwəh nesi penien nokeikeiien uə niseseien səvəi iərmama, mətə ramesi pen a napiien səvəi Kumwesən.

¹⁷ Ia Nəkukuə Ikinan, Kumwesən rīni pen ti Fero, kig səvəi nəkur Ijip mā, “Iakiməuvehi utə ik ti nari kuatia a, mə nərmama tuhətoni niskaiien səiou ia niram, nənə mhəni irapw nəghik ia tənəmtənə me pam.”

¹⁸ Ro pen sətoni mə Kumwesən ramesi pen a nətərigien səvənhi. Trīni mīnuə rokeikei mə trapi iərmama riti, in trapi. Trīni mīnuə rokeikei mə tro iərmama riti kənkəpwə ruvehe mīskai, in tro kənkəpwə ruvehe mīskai.

¹⁹ Mətə kimiaha riti trīni pehe tukw iou i mā: “Mə ro iaminihi irə, rəfo Kumwesən rani ihi mə noien səkitaha rərəha? Iərmama riti riwən ko rīnise nəkwān.”

²⁰ Mətə ik sin i? Ik iərmama a. Rəfo ikaməkwag raka ia nəgkiariien səvəi Kumwesən iaminihi? Rerim trirhi ro tekinari kīno ia nise tīprənə rərpwu muvehe mīskai. Ko rīni pen ti iərmama rīno mā, “Ikinəfo mo iou iaminihi irə?” Rekəm!

²¹ Iərmama sə ramo tekinari me ia nise tīprənə iamīnhi, in rasori ia nise tīprənə, mukurən nuvehien nise tīprənə riti mo tekinari kəru irə, riti səvəi nəpīn amasan, nənə riti mwi səvəi wok auər a me.

²² Mətə Kumwesən in mwi rino rəmwhen ia iərmama sə ramo tekinari ia nise tīprənə. In rino nərmama nepwīn mə trouraha irəha. Nənə ia nəpīn me in ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi nəpīn trərpwīn noien ərəha me səvənraha mə nərmama tuhətoni niemaha səvənhi.

²³ In tro iamīnha irə mo nərmama hətōni nasoriien səvənhi rasori pīk anan, in truvei pen m nərmama me i rīnapi irəha, səməme in rīməkupwən məpnəpenə ia nīrəha mə tuhəuvehi nasoriien.

²⁴ Iakaməgkiari ia kitaha i nərmama səməme in rīnəkwein ia kitaha, rīpko mhə nəkur Isrel əpa mətə nərmama mwi rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

²⁵ Rəmwhen ia nəgkiariien sə Kumwesən rīmāni ia nəkukuə səvəi Profet Hosea, rani mə,

“Nərmama me i rīpko mhə irəha nərmama me səiou, takəkwein irəha mə, ‘Səiou me nərmama.’

Nənə nərmama me i iakīnəpwəh nokeikeiien irəha fwe kupwən, takəkwein irəha mə, ‘Nərmama keikei me səiou.’ ”^a

²⁶ Nənə rani mwi mə:

“Ia kwopun atukwatukw nəha kīmāni pen tī nīrəha i mə, ‘Rīpko mhə kīmīaha nərmama me səiou,’

tukəkwein irəha mə, ‘Kumwesən sə ramīru nīpwnətīn me nə kīmīaha.’ ”

²⁷ Nənə Profet Aesea rəgkiari ia nəkur Isrel ia nəgkiariien i rani mə,

“Nəri auər a mə nəkur Isrel tuhəpīk rəmwhen ia nīpəkīr ia nīkare təsi, mətə tukuvehimīru a kwənkwan nepwīn,

²⁸ tī nəri nə mə Iərimānu tro pam akwauakw a

nəfe nəghīn rīmāni mə tro ia təkure tīprənə i.”

²⁹ Nənə rəmwhen ia nəgkiariien i Profet Aesea rīmāni fwe kupwən mə:

“Iərimānu sə rauvehi nīskaiien me pam rīməuvehimīru kitaha me nepwīn nəkur Isrel.

Mə in rīnapko mhə iamīnhi,

ko kitaha səmwhen ia nəkur Sotom

kitaha səuvəuvehe raka mhənəmwhen ia nəkur Komora.”

Nəkur Isrel me həpīk həpkīni mhə nīpərhienien ia Iesu Kristo

³⁰ Ro pen kitaha tsəfni irə? Nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel həpkousari mhə mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə tī nəri nə mə irəha hāni nīpərhienien ia Iesu Kristo nənə Kumwesən ro irəha hatukwatukw ia nənimen.

³¹ Mətə nəkur Isrel housari pīk ia suatuk səvəi nesi penien Loa mə irəha tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən, mətə irəha həpwəh natukwatukwien.

³² Tī nəfe? Tī nəri nə mə irəha kamhousari pīk mə tuhatukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənraha, mətə həpkesi pen mhə suatuk səvəi nahatətāien. Irəha hənəpəti raka ia kəruətərei sə nərmama kamhəpəti irə.

³³ Rəmwhen ia nəgkiariien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Hətōni ro! Iakaməmri kəruətərei riti fwe Saeon sə nərmama tuhəpəti irə, kəpwier sə tro irəha həmwei,

nənə iərmama sə rani nīpərhienien irə, in tīpkauris mhə.”

^{9:21:} Jer 18:6 ^{9:23:} Rom 8:29, Efes 1:3-12 ^a ^{9:25:} Uə “Pran i kəpwəh nokeikeiien in fwe kupwən, takəkwein in mə, ‘Pran keikei səiou.’ ” Hos 1:6; 2:23 ^{9:30:} Rom 10:20 ^{9:31:} Rom 10:2-3 ^{9:32:} Aes 8:14 ^{9:33:} 1Tes 2:6, Rom 10:11

10

¹ Piak me, ia rerik iakokeikei pik mə Kumwesən truvehimiru nəkur Isrel, nənə ia nəpın me pam iakaməfwaki tukwe.

² Iakəsəni mə pərhiən irəha kamhagien pik ti Kumwesən, mətə noien səvənraha rıpkəsi pen mhə nukurəniən.

³ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə irəha həpkukurən amasan mhə mə tuhəfo mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. Nənə suatuk səvəi natukwatukwien Kumwesən rınəmri, in i nahatətəien ia Iesu Kristo, irəha həpkisiai mhə irə, mətə irəha kamhousari mə tuhəmri atukw səvənraha riti, in i nesi penien Loa.

⁴ Mətə Kristo in rino sampam ia noien səvəi nesi penien Loa mə nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhiənien irə həukurən nuveheien mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

⁵ Moses raməgkiari ia natukwatukwien sə raku pen ti Loa ia nəgkiariien i sə in rımərai mə, “Iərmama sə ramo nəgkiariien me səvəi Loa, in truvehi nımıruien ia nəgkiariien me nəha.”

⁶ Mətə natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rani mə, “Rerımiaha trəpwəh nırhiien nəgkiariien i mə, ‘Sin trevən fwe irənhə ia neiai’ ” muvehi Kristo meiwaiu pehe?

⁷ “uə ‘Sin trevən fwe inhərıpw ia nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən’ ” muvehi raka Kristo ia reri nəkur həuvamhə muvehi mutə pehe?

⁸ Natukwatukwien sə raku pen ti nahatətəien rıpkini mhə iamınha irə, mətə rani mə, “Nəgkiariien nəha ipaka tukw ik. In fwe ia tərhum mıne ia rerım.” In i nəgkiariien i səvəi nahatətəien kımaha iahaməvisau irapw i.

⁹ Trıni mınuə ikini irapw ia tərhum mə “Iesu in Iərımənu,” nənə mını nıpərhiənien irə fwe imwə ia rerım mə Kumwesən rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi, nənə Kumwesən truvehimiru ik.

¹⁰ Nəpın iərmama riti ruvehi Iesu ia rerın mını nıpərhiənien irə, Kumwesən trıni irapw in mə in ratukwatukw ia nənimen. Nənə in truvehimıru mwi iərmama sə rani irapw ia tərhun mə Iesu in Iərımənu səvənhi.

¹¹ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam səməme kamhəni nıpərhiənien ia iərmama nəha, irəha tuhəpkauris mhə.”

¹² Nəgkiariien nəha səvəi nərmama pam nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə rıpkə mhə ik iəmə Isrel. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Iərımənu kuatia a i ramərımənu ia nərmama me pam, maməriari pen ia namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəkwein in.

¹³ Rəmwhen ia nəgkiariien i Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Nərmama me pam səməme kamhəkwein ia nəghi Iərımənu,
in truvehimıru irəha.”

¹⁴ Mətə nərmama tuhəfo mhəkwein ia Iərımənu trıni mınuə həpkini mhə nıpərhiənien irə? Nənə tuhəfo mhəni nıpərhiənien irə trıni mınuə həpwəh nıregiien nəvisaien sə raməgkiari irə? Nənə tuhəfo mhəregi trıni mınuə iərmama riti səvəi nəvisaien riwən?

¹⁵ Nənə nərmama tuhəfo mhəvisau trıni mınuə Kumwesən rəpwəh nərhi penien irəha? Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Ramasan pik anan nəpın nərmama kamhəuvehe
mə tuhəvisau nəgkiariien amasan!”

¹⁶ Mətə rīpko mhə nəkur Isrel me pam hāməni nīpərhiēnien ia nəgkiariēn amasan nəha. Rəmwhen ia nəgkiariēn səvəi Profet Aesea rani mə, “Iərīmānu, nərmana houhi a hāni nīpərhiēnien ia nəgkiariēn səkīmaha.”

¹⁷ Ro pen nahatətəien raku pen ia nəri kamregi, nənə nəri kamregi raku pen ia nəgkiariēn sə kaməvisau ia Kristo.

¹⁸ Mətə iakaməres mə nəkur Isrel həuvəregi raka nəgkiariēn nəha uə rekəm? Ouəh, həuvəregi. Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmana me pam həuvəregi raka rerinraha, nəgkiariēn me səvənraha həuvavən mhəneste tənəmtənə me pam.”

¹⁹ Nənə iakaməres nəresien riti mwi mə nəkur Isrel həuvəkurən raka uə rekəm? Ouəh, həuvəkurən. Moses rīməkupwən mini irapw nəgkiariēn i səvəi Kumwesən mə,

“Iou tako ramasan m nərmana nepwīn ia tənə əpə iti, kimiaha tihətoni mhəmwəki irəha.

Tako ramasan m nərmana nepwīn hərəirei nari, kimiaha tihətoni niemaha rəpi kimiaha.”

²⁰ Nənə Profet Aesea rini amasan mwi nəgkiariēn səvəi Kumwesən mə, “Nərmana səməme həpwəh nətuiēn iou, hənətoni iou.

Iakino pui pen iou m nərmana səməme həpwəh nəresien iou.”

²¹ Mətə ia nəkur Isrel Kumwesən rani mə,

“Ia nəpīn mə pam iakavi atukw rəgik mə takasitu ia nərmana me i səməme kamhəri nəkwak, mamhəni ərəha iou.”

11

Nəkur Isrel kwənkwan nepwīn nəha ikin Kumwesən rīmərfi irəha

¹ Ro iamīnhi irə iakaməres mə pərhiēn Kumwesən rīməuvei pen təkutan m nərmana me səvənhi? Rekəm! Hətoni ro iou. Iou iəmə Isrel. Iou iakuku pen ia kwənəkwus səvəi Epraham mīne kwənəkwus səvəi Penjamin.

² Kumwesən rīnəpwəh nuvei penien təkutan m nərmana me səvənhi səməme in ruvəkurən raka irəha fwe tui anan. Hiəukurən uə rekəm nəfe Nəkukuə Ikinan rani ia Profet Elaeja ia nəpīn nəha raməgkiari m Kumwesən ti noien ərəha me səməme nəkur Isrel kamho?

³ In rini mə, “Iərīmānu, irəha hənousi əpune profet me səim, mhousi testesi nifatə me səim.

Iou əpa iakamarə, nənə irəha haməmwur mwi mə tuhousi əpune iou.”

⁴ Mətə Kumwesən rīməni pen nəfe ti Profet Elaeja? In rīməni mə, “Iakaməkwtəmhiri əknekīn nərman me sefen taosen irəha nərmana me səiou.

Irəha həpkinimwi mhə nukurhunraha mhəsiai kumwesən eikuə i Paal.”

⁵ Nənə rəmwhen a mwi ipwet mīne nəkur Isrel kwənkwan nepwīn nəha ikin səməme Kumwesən rīmərfi irəha ia namasanien səvənhi.

⁶ In rīmərfi irəha ia namasanien səvənhi, mətə rīpko mhə mə rīrfi irəha ti noien me səməme irəha kamho. Trīni mīnuə rīrfi irəha ti noien me səməme irəha kamho, nənə namasanien sə trəriari irə mīnraha riwən rəmwhen mə raməraku irəha ti wok səvənraha.

⁷ Ro pen, rəfo? Nəri nəha nəkur Isrel kamhətui, irəha həpwəh nətoniēn. Mətə nərmana səməme Kumwesən rīmərfi irəha, irəha hətoni mhəuvehi. Səməme nəha nepwīn səməme həpwəh nətoniēn, Kumwesən ro irəha kənkəpwənraha ruvehe mīskai.

- ⁸ Rəmwhen ia nəgkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
 “Kumwesən ro nətərigien səvənraha rapri meste pehe ipwet,
 irəha ko həpkətoni mhə mwi nari riti ia nənimenraha,
 mhəpwəh mwi niregiiien nari riti ia nəkwəreginraha.”
- ⁹ Nənə Kig Tevit rani mə,
 “Pwəh tepol sə irəha kamhani nari irə ruvehe mo kwənkru sə trousi tərini
 irəha
 mine net sə tuhəvsausini pen irəha irə.
 Pwəh ruvehe mo nəri sə tro irəha həmwēi,
 mine nəri sə tro irəha həuvehi nərpwinien ti noien ərəha me səvənraha.
- ¹⁰ Pwəh nənimenraha rıfwə həpwəh mwi nətoniiien nari.
 Pwəh irəha həregi rərəha ia nəpın me rəmwhen ia iərmama ramikou ti
 təkutan.”

Rigi nei Kumwesən rıripın pen ia nıpwren

¹¹ Ro pen iakaməres mə nəkur Isrel hənapəti mhəmwei ko həpkərer mhə
 mwi? Rekəm, irəha həukurən nərerien mwi. Mətə ti nəri nə mə irəha ho noien
 ərəha, Kumwesən rauvehimıru nərmama me rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mə
 tro nəkur Isrel rerınraha revən ia namasanien nəha mə tuhəuvehi səvənraha.

¹² Noien ərəha sə nəkur Isrel həno ro namasanien revən ia tənəmtənə me.
 Nımweiiien səvənraha ro namasanien revən ti nərmama rıpkə mhə irəha
 nəkur Isrel. Mə ro iamınhi irə tukəfo nəpın nəkur Isrel me pam tuhəəriɡ mwi
 ti Kumwesən? Kumwesən tro mınraha namasanien rasori mwi.

¹³ Təkwtəkwuni iakaməgkiari m kimiaha nərmama rıpkə mhə kimiaha
 nəkur Isrel. Iou aposol səvəi nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel, ro pen
 iakəgnəgini wok i sə Kumwesən rıməuvei pehe miou.

¹⁴ Iakamo iamınhi irə mə tako iou me nepwın nəkur Isrel rerınraha revən
 ia namasanien i kamo m kimiaha nənə mhokeikei mə tuhəuvehi səvənraha,
 nənə ia noien nəha takuvehimıru irəha nepwın.

¹⁵ Mə noien i Kumwesən rıno mərarki nəkur Isrel ro nərmama ia tənəmtənə
 me həuvehe mho in me nepwın, tukəfo nəpın in rıpeki pehe mwi nəkur Isrel?
 Noien nəha trukue noien i nərmama tuhətui mwi ia nemhəien.

¹⁶ Trini minuə nərmama həmrı karen nikare bred səvəi nəveginien vi mə
 səvəi Kumwesən, nənə bred pəpwıə səvəi Kumwesən. Nənə ia nəgkiariien
 səvəi nei, trini minuə nukune nei səvəi Kumwesən, rəgrəgin me mwi səvəi
 Kumwesən.^a

¹⁷ Mətə kətəftefi raka rəgrəgi nei nəha nepwın, nənə kuvehi kimiaha,
 kimiaha rəgrəgi nei olif sə rəprmin, krıpın pen kimiaha ia təmwhekınraha mə
 tihəuvehi pəri namasanien səvəi nukune olif nəha.

¹⁸ Nənə ro iamınhi irə rərəha mə kimiaha hiaməfiəutə ia kimiaha mamhətə
 ərəha rəgrəgi olif nəha. Mə hiaməfiəutə ia kimiaha iamınhi, rerımıaha tram-
 rhi mə nukune nei raməkwməni kimiaha, mətə rıpkə mhə kimiaha rəgrəgi nei
 tihəkwməni nukune nei.

¹⁹ Rosi kimiaha riti trəfiəutə in mə, “Kınəteftefi raka rıgi nei me nepwın
 kuvehi iou krıpın iou ia təmwhekınraha.”

²⁰ Nıpərhienien kınəteftefi raka irəha, ti nəri nə mə irəha həpwəh na-
 hatətəien ia Kumwesən, mətə ik ikamərer ia təmwhekınraha ti nəri nə mə
 iakamahatətə irə. Ro iamınhi irə tikəpwəh nəfiəutəien ik, mətə tikaməkeikei
 mehekır.

^{11:9}: Sam 35:8 ^{11:11}: Wok Me 13:46, Rom 10:19 ^{11:16}: Nam 15:17-21, Esik 44:30 ^a ^{11:16}:
 Nəgkiariien i, nıpwran mə trini minuə Epraham mine kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel irəha
 nərmama me səvəi Kumwesən, nənə nərmama ia kwənkru səvənraha irəha mwi nərmama me səvəi
 Kumwesən. ^{11:17}: Efes 2:11-19 ^{11:18}: Jon 4:22 ^{11:20}: Rom 12:16

²¹ Trīni minuə Kumwesən rinəteftēfi raka rəgrəgi nei atukwatukw ti nəri nə mə hənəpwəh nahatətāien, in trətēfi raka mwi ik mə ik ikəpwəh nahatətāien.

²² Ro pen sətōni mə Kumwesən rukurən noien ramasan m nərmama, mətə rukurən noien mwi rəknekīn mīnraha. In ramo rəknekīn m nərmama səməme haməmwei raka, mətə in ramo ramasan tukumiaha. Nənə trīni minuə kimiaha hiamesi pen noien amasan səvənhi, in trīripīn mamō ramasan tukumiaha. Mətə trīni minuə kimiaha hiəpwəh noien iamīnha irə, nənə in trətēfi raka mwi kimiaha.

²³ Nənə trīni minuə nəkur Isrel hərərig pehe mwi mhəni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo, nənə Kumwesən trīripīn mwi irəha ia nukunen, ti nəri nə mə in rauvehi nīskaiēn ti noien iamīnha irə.

²⁴ Nīpwrai nəgkiariēn i mə kimiaha nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel hiəmwhēn ia rīgi nei əprmin i olif sə Kumwesən rinərai raka, nənə mīripīn pen ia nei nəha olif fwe ia nəmhien səvənhi. Noien nəha rīpko mhə noien atukwatukw riti səvəi nei ti nuvehiēn rīgi nei əpə riti mīripīn pen ia nei əpə riti. Mətə nəkur Isrel həmwhēn ia rīgi nei nəha olif fwe ia nəmhien. Nənə təkwtəkwuni rīməru mə Kumwesən trīripīn mwi irəha ia nukunenraha atukwatukw.

Kumwesən truvehimīru nəkur Isrel me pam

²⁵ Piak me, nəgkiariēn pərhiēn riti Kumwesən rinərkwafə i fwe kupwən iakokeikei mə kimiaha tihəukurən, ti nəri nə mə rərəha kimiaha hiaməfiūtə ia kimiaha mə hiəukurən nari. Kumwesən rino nəkur Isrel me nepwīn kənkəpwənraha ruvehe mīskai, mətə noien nəha trəpwəh nəmakien ia nəpīn me. Nərmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel səməme tuhəuvehe ti Kumwesən tuhaməkeikei mhəuvehe pam, nənə, noien nəha ramo nəkur Isrel kənkəpwənraha rīskai tro sampam.

²⁶ Nənə kurirə irə, Kumwesən truvehimīru pam nəkur Isrel. Rəmwhēn ia nəgkiariēn i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə truvehimīru nərmama truku pen fwe Saeon.

In truvehi raka noien ərəha səvəi kwənəkwus me səvəi Jekop.”

²⁷ “Nənə in i promes səiou tako mīnraha

ia nəpīn nəha takuvehi raka noien ərəha me səvənraha.”

²⁸ Nəkur Isrel hənəpwəh nəgkiariēn amasan səvəi Iesu Kristo, nənə ro iamīnhi irə irəha həmwhēn ia nərmama kamhəmwəki Kumwesən. Nəri nəha ro iamīnhi irə trasitu ia kimiaha nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel. Mətə ti nəri nə mə Kumwesən rīmərifi kaha kupwən me səvənraha, ro pen in ramokeikei ihi irəha.

²⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nəpīn Kumwesən ruvərifi raka nərmama, məriari auər a narimnari me mīnraha, ko rīpkərari mhə mwi ia nətəriēn səvənhi.

³⁰ Kimiaha i nərmama rīpko mhə kimiaha nəkur Isrel fwe kupwən hiamərui nəkwai Kumwesən, mətə təkwtəkwuni Kumwesən rapi kimiaha ti nəri nə mə nəkur Isrel hənərui nəkwān.

³¹ Ia noien a mwi nəha, ti nəri nə mə Kumwesən rinəpi kimiaha ipwet mīne nənə nəkur Isrel kamhərui nəkwai Kumwesən, ro pen Kumwesən trapi mwi irəha.

³² Nərmama me pam kamhərui nəkwai Kumwesən. Rəmwhēn mə Kumwesən rərihi irəha kamharə ia kalapus. In ro iamīnha irə mə in rukurən nāpiēn irəha pam.

Nəgkiariēn sampam kəgnəgīni Kumwesən irə

- 33 Hətoni ro, nautə mine nukurəniən mine nətərigien səvəi Kumwesən harəmwhenimw pik!
Samətui nəkirien me səvənhi mine suatuk me səvənhi ko səpkətə pam mhə!
- 34 “Sin rukurən nətə puien nətərigien səvəi Kumwesən, uə sin rukurən nəvəhagien min?”
- 35 “Uə sin ruvəuvei pen raka nari riti min ia nəpın riti mə Kumwesən traməkeikei mərpwın pen min?” İərmama riti riwən!
- 36 Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rino narimnari me pam, nənə narimnari me pam kamharə ti nəri nə mə niskaiien səvənhi raməkwətəmhiri irəha, narimnari me pam in rino mə səvənhi.
- Pwəh nəgnəginien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

12

Pwəh səuvei pen nimiruien səkitaha m Kumwesən

¹ Piak me, ti nəri nə mə Kumwesən rino narimnari me i ia napiien səvənhi ro pen iakaməres skai m kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvei pen nıpwramiaha me min rəmwhen ia nari riti sə ramıru mo ikinan i kauvei pen m Kumwesən ia təkure nıfatə rerın ramagien tukwe. In i suatuk atukwatukw sə tihəfwaki m Kumwesən irə.

² Tihəpwəh nuvehien noien səvəi nərmama ia tıprənə i, mətə pwəh Kumwesən ro nətərigien səkimiaha ruvehe mərməvi hiəsehu ro ia noien akuas səkimiaha. Mə hio iamınha irə hiəukurən nəkirien noien me, mhətoni mə sə pəku nəha nəkwai Kumwesən, noien sə ramasan, rerın ragien tukwe, matukwatukw pam.

³ Nənə ti nəri nə mə Kumwesən rasitu ia nirak ia namasanien səvənhi, iou iakani pehe tukumiaha pam mə rerımiaha trəpwəh nırhiien mə kimiaha iərmama riti. Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha, mhəkiri mə ik nəfe iərmama pwəh resi pen atukwatukw nahatətəien sə Kumwesən rıməuvei pehe mik rasori uə rouihi.

⁴ Nıpwrai iərmama nıpərpərin me həpik, nənə nıpərpərin me nəha səvənraha wok səpəmsəpə.

⁵ Rəmwhen a mwi kitaha səpik, mətə kitaha səmwhen ia nıpwrai iərmama kuatia, ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo. Kitaha kuatia kuatia saməripın pen ia kitaha me rəmwhen ia nıpərpəri nıpwrai iərmama,

⁶ mamhəuvehi niskaiien me səpəmsəpə resi pen namasanien sə Kumwesən rınəriari irə m kitaha. Ro iamınhi irə kitaha tsaməkeikei mhəuvehi niskaiien me nəha mhasitu ia kitaha me irə. Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti nini irapwien nəgkiariien sə raku pen ti Kumwesən, pwəh in rini irapw nəgkiariien nəha mesi pen nahatətəien səvənhi.

⁷ Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti no tukwiniien nari, pwəh in ro tukwini nari. Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti nahatənien, pwəh in rahatən.

⁸ Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti nuvehi utəien nətərigien səvəi iərmama, pwəh in ruvehi utə. Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti nəriariien nautə, pwəh in rəriari rasori. Trini minuə iərmama riti rauvehi niskaiien ti niriien nakalasia me, pwəh in riri irəha mısese tukwe.

Trini minua iarmama riti rauvehi niskaiien ti nasituien ia narmama, pwah in rasitu ia niraha ia rerin agien.

Nokeikeien

⁹ Pwah nokeikeien sakimiaha hiamokeikei narmama irə ro nokeikeien parhien. Tihaməkeikei mhəmwəki noien sə rərəha, mhəkwətəmhiri əknekın noien sə ramasan.

¹⁰ Tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me rəmwəhen mə kimiaha piəvmiaha me, mhəsiəi kimiaha me.

¹¹ Tihaməkeikei mho wok səvəi Iərimənu səkitaha ia nəpın me pam rəmwəhen ia napw rauək ia rerimiaha mhəpwəh nəpouien.

¹² Rerimiaha traməkeikei magien ia nəpın me ti nəri nə mə hiaməmri pen əknekın nətərigien sakimiaha ia Kumwesən. Trini minua hiəuvehi nəmisəien, tihaməkeikei mho nətərigien sakimiaha rəpwəmwis, nənə mhəfwəki ia nəpın me.

¹³ Trini minua narmama nəpwın səvəi Kumwesən səvənraha narimnari riwən, tihaməkeikei masitu ia niraha, mhətə amasan iəpwispwis me səməme kamhəuvehe inwəmiaha.

¹⁴ Tihəkwəin amasan ia narmama səməme kamhometə kimiaha. Tihəkwəin amasan ia niraha, mhəpwəh nəkwəin ərəhaien ia niraha.

¹⁵ Nəpın narmama kamhagien, kimiaha mwi tihagien kimiaha minraha. Nənə nəpın narmama rerinraha rəpou, kimiaha mwi tihəsək kimiaha minraha.

¹⁶ Ramasan mə hiamarə nətərigien sakimiaha truvehe mo kuatia. Tihəpwəh nəfiəutəien ia kimiaha, mətə tihəuvehi nətərigien sə reiwaiu. Rerimiaha trəpwəh nırhiien mə kimiaha hiəukurən pik nari.

¹⁷ Trini minua iarmama riti ramo rərəha ia kimiaha, tihəpwəh nərpwinien noien səvənhi. Tihousari mə tiho noien sə narmama pam tuhətoni mə ramasan.

¹⁸ Kimiaha tihousari mho narimnari me pam səməme hiəukurən noien mə tiharə ia nəməriniuēn ia nəpın me kimiaha narmama pam.

¹⁹ Narmama keikei me, tihəpwəh nərpwinien noien ərəha səvəi iarmama riti, mətə tihəpwəh a pwəh Kumwesən ruvei pen niemaha səvənhi min. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə kimərai pen nəgkariēn i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, "Iou takərpwin noien ərəha səvəi narmama, nıpərhiēnien iou tako."

²⁰ Mətə tiho iamınhi irə:
"Trini minua iarmama riti sə raməmwəki ik nukumhə rahi, tikaməkeikei məkwməni.

Trini minua rəkwakwa, tikaməkeikei mhəuvei pen nui min rənimwi. Ia noien nəha tiko in rauris pik anan."

²¹ Tihəpwəh nəseniēn noien ərəha mə truvehi irapw niskaiien sakimiaha, mətə ia noien amasan tihəuvehi irapw niskaiien səvəi noien ərəha.

13

Pwah narmama pam həsiəi narmama asori me səməme kamhərimənu

¹ Pwah narmama pam həsiəi narmama asori me səməme kamhərimənu. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nərimənuēn ruku pen əpa ti Kumwesən, nənə, narmama me pam səməme kamhərimənu Kumwesən rinəmri irəha.

12:9: 1Tim 1:5, 1Pit 1:22, Amos 5:15 **12:10:** 2Tes 1:7, Fil 2:3 **12:11:** Wok Me 18:25, Rev 3:15
12:12: 1Tes 5:17 **12:13:** Hip 13:2 **12:14:** Mat 5:44, Wok Me 7:60, 1Kor 4:12 **12:15:** Sam 35:13
12:16: Rom 15:5, 11:20, Prov 3:7, Aes 5:21 **12:17:** 1Tes 5:15 **12:18:** Mak 9:50, Hip 12:14 **12:19:**
Dut 32:35, Mat 5:39, Rom 13:4, 1Tes 1:6-7, Hip 10:30 **12:20:** Prov 25:21-22, Mat 5:44 **13:1:** Taet
3:1, Prov 8:15, Jon 19:11

² Ro iam̄inhi irə tr̄ini m̄inuə iərmama riti rərui nəkawai nərmama kamhərimənu, in r̄inərui nəri sə Kumwesən r̄iməuvehi utə. Nənə nərmama səməme kamho iam̄inha irə tukərpw̄in noien ərəha səvənraha.

³ Nərmama səməme kamho noien amasan tuhəhek̄ir nərmama kamhərimənu ti nəfe? Mətə nərmama səməme kamho noien ərəha irəha nəha tuhek̄ir. Ikokeikei mə tikəpw̄əh nehek̄irien ia iərmama sə ramərimənu? Tikaməkeikei mo noien amasan, nənə in trəgnəḡini ik tukwe.

⁴ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamə nari amasan ramasitu ia niram. Mətə tr̄ini m̄inuə ikamo noien ərəha, tikaməkeikei mehek̄ir ti nəri nə mə n̄iskaiien sə in rauvehi ti nər̄pw̄inien noien ərəha ro n̄ipər̄hienien. Iərmama sə ramərimənu in ramo tukwini nari m Kumwesən, mamərpw̄in noien ərəha me səvəi nərmama. Nənə noien nəha ramahatən pen niemaha səvəi Kumwesən.

⁵ Ro pen k̄imiaha tihaməkeikei mhəsiai nərmama səməme kamhərimənu. Tihəpko mhə ti nəri nə mə hiamhek̄ir əpa niemaha səvəi Kumwesən, mətə tiho mwi ti nəri nə mə hiəukurən mə in noien atukwatukw.

⁶ Ro iam̄inhi irə k̄imiaha hiaməruk̄u pen mwi takis me, ti nəri nə mə nərmama səməme kamhərimənu irəha nərmama kamho tukwini nari m Kumwesən mamho wok səvənhi.

⁷ K̄imiaha tihaməkeikei mhəuvei pen m nərmama me pam nəfe səvənraha. Iərmama sə rauvehi mane səvəi takis me səpəmsəpə, tihaməkeikei mhərək̄u pen takis me nəha min. Iərmama sə kamsiai, tihaməkeikei mhəsiai. Nənə iərmama sə kamo nəkwan, tihaməkeikei mho nəkwan.

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me

⁸ R̄ipkamasan mhə mə tiho kaon m nərmama nepw̄in. Mətə nari riti nəha ikin sə rəmwhen ia kaon sək̄imiaha tihaməkeikei mho. In i k̄imiaha tihaməkeikei mhokeikei k̄imiaha me. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə iərmama sə ramokeikei piəvni in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

⁹ Loa nəha rani mə, “Tikəpw̄əh nakresien pran səvəi iərməpə,” “Tikəpw̄əh nousi əpuneien iərmama,” “Tikəpw̄əh nakresien,” “Rer̄im trəpw̄əh nakresien narimnari səvəi iərmama riti,” nənə Loa me nepw̄in mwi nəha ikin. Mətə nəḡkariien riti nəha in r̄əuiui pam irəha, rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piəm rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

¹⁰ Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rokeikei piəvni, ko r̄ipko mhə nərəhaien min. Ro pen iərmama sə ramokeikei nərmama in ramo narimnari me pam Loa səvəi Kumwesən rani.

¹¹ K̄imiaha tihaməkeikei mho iam̄inha irə ti nəri nə mə hiəukurən nəpin i samarə irə nəha təkwtək̄wuni mə r̄ino raka nəpin atukwatukw sə tihətui mhəpw̄əh mwi napriien. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nəpin sə Kumwesən truvehim̄iru kitaha irə ruvəuvehe ipaka, in ipaka mwi məpi raka fwe kupw̄ən nəpin səpkuvehe vi a mhəni n̄ipər̄hienien ia Iesu Kristo.

¹² Tr̄ipko mhə tui nəpitəvien ro sampam nənə nukuraanien ruvehe. Ro pen pw̄əh saraka ia noien me səvəi nəpitəvien nənə mho noien me səvəi nukuraanien. Noien me nəha həmwhen ia karkahu iərmama rarkahu irə mo tukuahaḡ n̄ipw̄ran ti naruaḡenien.

¹³ Pw̄əh kitaha so noien amasan me rəmwhen ia nərmama səməme kamhavən ia nukuraanien. Tsəpw̄əh noien lafet ərəha me, mhəpw̄əh nən̄imw̄iien nən̄imw̄iien skai mhakonə irə, mhəpw̄əh nakresien n̄ipran, mhəpw̄əh noien nəfe nəgh̄in nətəriḡien ərəha sək̄itaha rokeikei, mhəpw̄əh nəvisəien, nənə rer̄itaha trəpw̄əh n̄ir̄hi ərəhaien kitaha me.

14 Mətə tiharkahu Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rəmwhen karkahu səkimiaha, nənə rerimiahaha trəpwəh mwi nīrhien suatuk me nepwīn səvəi noien ərəha səvəi nīpwramiahaha mə tiho nəfe rokeikei.

14

Tukəfo ia iərmama nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə

1 Trīni minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə ruvehe tukumiahaha, nənə kīmiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahaha tukwe, mətə tihəpwəh nəvisəien kīmiaha min ti nətərigien me səvənhi.

2 Iərmama riti rīni nīpərhiēnien mə in rukurən nənien nəveginien me pam, mətə iərmama riti mwi nahatətəien səvənhi rīpkiskai mhə in raməni a nəveginien ia nəmhiēn.

3 Pwəh iərmama sə raməni nəveginien me pam rəpwəh nətoni ərhāien iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam. Nənə pwəh iərmama sə in rīpkəni mhə nəveginien me pam rəpwəh nīnien mə iərmama sə raməni nəveginien me pam ramo noien ərəha. In trəpwəh nīnien iamīnha irə ti nəri nə mə Kumwesən rīnəsevər raka ia rerīn ti iərmama nəha, mīnəsēni raka in ruvehe tukwe in.

4 Ik nəfe iərmama mə tikini mə iərmama sə ramo tukwini nari səvəi iərmama əpə riti mwi rīno noien ərəha? Ia nəmri Iərimənu a səvənhi in trərer uə trīmwei. Nənə in trərer ti nəri nə mə Iərimənu səvənhi rukurən noien mə in trərer.

5 Iərmama riti raməkiri mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn me nepwīn, mətə iərmama riti mwi raməkiri mə nəpīn me pam həmnəmwhen a. Pwəh nərmama kuatia kuatia hətərig ia nətərigien me səvənraha mə sə pəku nəha ro nīpərhiēnien.

6 Iərmama sə rerīn ramrhi mə nəpīn kuatia ropə ia nəpīn nepwīn, in ramo noien nəha mə trīsiai Iərimənu səkitaha. Nənə iərmama sə raməni nəveginien me pam raməni mə trīsiai Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə in rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni. Nənə iərmama sə rīpkəni mhə nəveginien me pam in mwi raməpwəh nənien ti nīsiaiēn Iərimənu səkitaha, nənə in mwi rani tanak m Kumwesən ti nəveginien sənəni.

7 Iərmama riti rīpkərimənu atukw mhə ia nīmīruēn səvənhi, nəri auər a mə in ramīru uə in remhə.

8 Trīni minuə kitaha saməmīru, nīmīruēn səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Nənə trīni minuə kitaha semhə, nemhāien səkitaha in səvəi Iərimənu səkitaha. Ro iamīnhi irə trīni minuə saməmīru uə səuvamhə, kitaha səvəi Iərimənu səkitaha.

9 Kristo rīmamhə marə mətui mwi ti nəri, mə in truvehe Iərimənu səvəi nərmama səməme kamhəmīru mīne səməme həuvamhə raka.

10 Ro pen rəfo ikaməkiri noien səvəi piam mə rərəha? Uə ik, rəfo ikamətə ərəha piam? Kitaha pam tsərer ia nəmri Kumwesən, in trəkiri kitaha ti noien me səkitaha.

11 Iakani iamīnhi irə ti nəri mə nə nəgkiariēn i kīmərai pen ia Nəkukua Ikinan rani mə,

“Iou Iərimənu iakamīru, iakani nīpərhiēnien

mə nərmama me pam tuhənīmwi nukurhunraha ia nənimek,

nənə nərmama me pam tuhəni irapw mə iou, iou Kumwesən.”

12 Nəgkiariēn nəha nīpwran mə kitaha pam tsaməkeikei mhəni irapw noien me səkitaha ia nəmri Kumwesən.

¹³ Ro iam̄nhi irə pwəh kitaha səpwəh mwi nəkiriiēn noien me səkitaha me mə rərəha mətə pwəh səuvehi nətərigien riti sə rani mə tsəpwəh noien nari riti ia nəp̄in riti sə tro piəvtaha riti rapəti m̄imwei.

¹⁴ Iou iakukurən amasan mə nəveginien me pam hamasan a ti nəniiēn həkpo mhə iərmama riti rəmkem̄ik ia nəmri Kumwesən. Iesu Iərimənu səkitaha rasitu ia nirak mo iakuvehe m̄ini n̄ipərhiēnien ia nəri nəha. Mətə tr̄ini m̄inuə iərmama riti rer̄in r̄irhi mə nari riti rəmkem̄ik ia nəmri Kumwesən, nəri nəha rəmkem̄ik atukw a tukwe in.

¹⁵ Nəp̄in iko piām riti r̄iregi rərəha ti nəveginien me səməme ikaməni ramahatən pen mə ik̄inəpwəh narəien i sə ikamarə irə mamō nokeikeiēn. Tikəpwəh noien mə nəri ik̄iməni trouraha piām riti sə Kristo r̄imamhə tukwe.

¹⁶ Nənə tikəpwəh noien mə nəri ikətōni mə ramasan a tukini ərəha.

¹⁷ Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə r̄ipko mhə in nə nəniiēn nari m̄ine nən̄imwiiēn nari, mətə nitətə nəha in nə natukwatukwien, m̄ine nəmər̄inuiēn, m̄ine nagienien sə Nən̄imw̄in Ikinan rauvei pehe.

¹⁸ Iərmama sə ramo tukwini nari m̄ Kristo ia suatuk iam̄in̄ha irə Kumwesən rer̄in ramagien tukwe, nənə nərmama mwi həkukurən n̄iniiēn mə noien səvən̄hi ratukwatukw.

¹⁹ Ro pen pwəh sousari ti noien sə raməmri nəmər̄inuiēn m̄ine narimnari me səməme tuhasitu ia kitaha ti nuvrhək̄inien kitaha me səuvehe mhəutə.

²⁰ Tikəpwəh nəsēniiēn nəveginien sənām rouraha wok səvəi Kumwesən. Nəveginien me pam hamasan a həkpo mhə iərmama riti rəmkem̄ik ia nəmri Kumwesən, mətə r̄ipkatukwatukw mhə mə tiko piām r̄imwei ti nəniiēn nari.

²¹ Ro iam̄in̄ha irə ramasan mə tikəpwəh nəniiēn nusai nari uə ikəpwəh nən̄imwiiēn nən̄imw̄iiēn skai rəmwhēn ia wəen uə noien nari riti mwi sə tro piām rapəti m̄imwei.

²² Nahatətəien s̄əim ti narimnari me nəha ramasan mə tikəkwtəm̄hiri ramarə a tukw ik̄ m̄ine Kumwesən. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti ramesi pen noien sə in rukurən mə ramasan a, m̄ipkreji mhə rərəha tukwe, in rer̄in tragien.

²³ Mətə tr̄ini m̄inuə iərmama riti nətərigien səvən̄hi ramo kəru ti nəveginien riti, nənə in raməni, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən, ti nəri nə mə in raməni nəveginien nəha, mətə rəpwəh n̄iniiēn n̄ipərhiēnien irə mə ratukwatukw a mə tro iam̄in̄hi irə. Nəfe nəgh̄in iərmama rəpwəh n̄iniiēn n̄ipərhiēnien irə mə ratukwatukw a mə tro, tr̄ini m̄inuə ramo, ramo noien ərəha ia nəmri Kumwesən.

15

¹ Kitaha nərmama nahatətəien səkitaha riskai tsaməkeikei m̄hasitu ia nərmama nahatətəien səvən̄raha rəpwəh niskaiēn, mhəvrani nari pəmpəm me səvən̄raha, nənə mhəpwəh nəvraniēn mə rer̄itaha tragien tukwe.

² Mətə pwəh kitaha sousari mə tso piəvtaha me rer̄inraha ragien, mho ramasan m̄inraha, mhəuvrhək̄in irəha həuvehe mhəutə.

³ Iakani iam̄in̄hi irə ti nəri nə mə Kristo r̄ipkousari mhə mə tro rer̄in əpa ragien. Rəmwhēn ia nəgkiariēn i k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “N̄ini ərəhaiēn me nərmama səpəmsəpə kamhəni ia niram, həuvehe mhəm̄ak ia nirak.”

⁴ Kitaha səukurən mə nəgkiariēn me pam səməme k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan fwe kupwən k̄imərai pen irəha mə tuhəvəhag m̄ kitaha mə tsəmri pen əknek̄in nətərigien səkitaha ia Kumwesən. Kitaha səukurən noien noien nəha

tí nəri nə mə samərer əknekín ia nəpín me nənə nəgkiariien me səvəi Nəkukua Ikinan kamhəuvehi utə nətərigien səkitaha.

⁵ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsərer əknekín ia nəpín me, nənə in əpa rauvehi utə nətərigien səkitaha. Nənə təkwtəkwuni iakaməres in mə trasitu ia kimiaha ia nətərigien səkimiaha mə truvehe mo kuatia rəmwhen ia noien səvəi Iesu Kristo.

⁶ Nənə iakaməres iamínha irə mə kimiaha pam rerímiaha rukurən nuveheien məmwhen ia reri iərmama kuatia a tí nuvehi utəien nəghi Kumwesən i in Kumwesən míne Tata səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁷ Ro pen mə piəvtaha riti ruvehe tukumiaha tihəsevər ia rerímiaha tukwe rəmwhen ia Kristo rínəsevər ia rerín tukumiaha nəpín hiəuvən tukwe in. Tiho iamínha irə pwəh nərmama həuvehi utə nəghi Kumwesən.

⁸ Iakani pehe tukumiaha i mə Kristo ríməuvehe iərmama sə ro tukwini nari m nəkur Isrel^a mə trahatən mə Kumwesən in nípərhienien, nənə mə tro promes me səməme Kumwesən rino m kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel həuvehe mho nípərhienien.

⁹ Nənə in ríməuvehe mə tro nərmama rípko mhə irəha nəkur Isrel həuvehi utə nəghi Kumwesən tí napiien səvənhi. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukua Ikinan rani mə,

“Ro iamínhi irə takəgnəgini ik ia reri nərmama rípko mhə irəha nəkur Isrel, takəni nípə muvehi utə nəghim.”

¹⁰ Nənə in rani mwi mə:

“Kímiaha nərmama me rípko mhə kímiaha nəkur Isrel tihagien kímiaha nərmama me səvənhi.”

¹¹ Nənə rani mwi mə:

“Kímiaha nərmama me pam i rípko mhə kímiaha nəkur Isrel tihəgnəgini Kumwesən,^b kímiaha pam ia kwənəkwus me pam tihəuvei pen nəgnəginiien min.”

¹² Nənə Profet Aesea rani mwi mə:

“Nuai nei riti trukwesər ia Jese muvehe, mutə, mərimənu ia nərmama rípko mhə irəha nəkur Isrel.

Nərmama me nəha tuhəmri pen əknekín nətərigien səvənraha irə.”

¹³ Kumwesən əpa ramasitu ia kitaha mə tsəmri pen əknekín nətərigien səkitaha irə. Nənə təkwtəkwuni iakaməres in mə tro rerímiaha ragien məpwuən nəpín kímiaha hiəni nípərhienien ia Iesu Kristo. Iakaməres mə in tro iamínha irə mə ia niskaiien səvəi Nənimwín Ikinan kímiaha hiəukurən nuveheien mhəskai mwi tí nəmri pen əknekiniien nətərigien səkimiaha irə.

Pol in aposol riti səvəi Iesu Kristo

¹⁴ Piak me, iou iakukurən amasan mə nímíruien səkimiaha rukuər ia namasanien, nənə hiaməuvehi nukurəniien me pam, nənə hiəmwhen tí nəvəhagien m kímiaha me.

¹⁵ Nəgkiariien me nepwín ia nəkukua i həknekín kwopti, mətə iakətigase mírai pen m kímiaha mə tako a pwəh rerímiaha ramrhi. Ratukwatukw a mə takəgkiari iamínha irə tí nəri nə mə Kumwesən ríməuvei pehe namasanien səvənhi miou,

¹⁶ muvehi utə iou irə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo^c kərhi pen iou iakamevən tí nərmama rípko mhə irəha nəkur Isrel. Iou iakamowok rəmwhen ia pris riti, maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən. Rəmwhen ia pris rauvei pen narimnari me m Kumwesən ia təkure nífatə, iou

^{15:7:} Rom 14:1 ^{15:8:} Mat 15:24 ^a ^{15:8:} Uə nərmama kuvehi ninhum mınraha ^{15:9:} Wok Me 3:25, Rom 11:30, 2Saml 22:50 ^b ^{15:11:} Uə Iərimənu ^{15:12:} Rev 5:5 ^{15:16:} Rom 1:5, 12:3, Rom 11:13, Fil 2:17 ^c ^{15:16:} Uə iərmama sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo

mwi iakauvei pen nari riti min. Nəri naha iakauvei pen m Kumwesən in i narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə iakokeikei mə Nənimwın Ikinan tro irəha həuvehe mhəmher, mho ikinan i, nənə Kumwesən rerin tragien ti nuvehien irəha.

¹⁷ Ti nəri nə mə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ro pen iakukurən nəfiəutəien iou ti wok səvəi Kumwesən.

¹⁸ Mətə rəknəkın mə takəgiari ia nari riti iou atukw iakino. Takini a nəfe Kristo rino ia nirak ti nuvien narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel həuvehe mho nəkwai Kumwesən. Kristo rino wok ia nəgiariien səiou mine noien me səiou.

¹⁹ Nənə in rino wok ia nışkaiien səvəi nımtətien me mine narimnari me kamətoni kamərkərinari irə. In rino irəha pam ia nışkaiien səvəi Nənimwın Ikinan. Ro pen iakini irapw pam nəgiariien amasan səvəi Kristo, iakiməkupwən fwe Jerusalem mevən ia kwopun me pam meste pen tənə naha Iirikam.

²⁰ Nənə ia nəpin me iakokeikei mə takəvisau irapw nəgiariien amasan səvəi Kumwesən ia kwopun me nepwın səməme kəpkregi raka mhə nəghi Kristo ikin. Iakəpwəh nokeikeien mə takuvrhəkin nari ia təkure nəri sə iərməpə rinəmri irapw.

²¹ Mətə rəmwhen ia nəgiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Narmama səməme kəpkini irapw mhə iərmama naha minraha, irəha tuhətoni in nənə narmama səməme həkregi raka mhə, irəha tuhəukurən.”

²² Noien i iakamo mamevən ia kwopun me səpəmsəpə nəpin ripik raməsisəg iou ti nuveheien mətoni kimiaha.

Pol rokeikei mə trətoni nakalasia me fwe taon naha Rom

²³ Mətə təkwtəkwuni wok səiou ia kwopun i rino sampam. Ia nuk me ripik iakokeikei mə takuvehe mətoni kimiaha.

²⁴ Ro iamınhi irə rerik rirhi mə takuvehe mətoni kimiaha nəpin takevən ia tənə i Spen. Nəpin takuvehe tsarə nəpin kwakwa a, nənə iakokeikei mə tihəsitu ia nirak ia navəniien səiou.

²⁵ Mətə təkwtəkwuni iakamevən fwe Jerusalem mə takasitu ia narmama me səvəi Kumwesən fwe ikin.

²⁶ Nakalasia me fwe ia profens mi naha Masetonia mine Akaea rerinraha ragien həuvei pehe mane me nepwın trasitu ia narmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem səməme nautə səvənraha riwən.

²⁷ Rerinraha ragien a ti noien naha. Nənə nıpərhiienien səvənraha kaon rarə ti nəkur Isrel ti nəri nə mə irəha həuvehe mamhəuvehi pəri narimnari amasan me səvəi nəkur Isrel ramasitu ia nənimwınraha. Ro iamınhi irə ratukwatukw mə narmama ripko mhə irəha nəkur Isrel irəha mwi tuhasitu ia nəkur Isrel, mhəuvei pen narimnari amasan me səvənraha trasitu ia nıpwranraha.

²⁸ Takuvehi mane i həməuvei pehe miou mevən muvei pen minraha. Nənə nəpin iako sampam ia nəri i, iakier mevən ia tənə i Spen, nənə ia navəniien səiou takuvehe mətoni kimiaha.

²⁹ Nənə iakukurən mə nuveheien səiou sə takuvehe tukumiaha irə, trukuər ia narimnari amasan me səvəi Kristo mə kimiaha tihəregi ramasan.

³⁰ Piak me, ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, nənə Nənimwın Ikinan ramo kitaha samokeikei kitaha me, iakaməres kimiaha mə tihəfwaki əknəkın m Kumwesən tukw iou rəmwhen iou mwi iakaməfwaki tukwe.

³¹ Tihəfwaki mə Kumwesən truvehi raka iou ia rəgi nəkur Jutia səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Iesu. Nənə tihəfwaki mwi mə nəpīn takevən mier pen fwe Jerusalem, nərmama me səvəi Kumwesən fwe ikīn rerīnraha tragien ti nasituien səiou.

³² Nənə ia noien nəha, trini minuə nəkwai Kumwesən pərhien, takuvehe mətoni kimiaha ia nagienien, nənə kitaha pam reritaha tragien.

³³ Pwəh Kumwesən i in nukune nəmərīnuien tamarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

16

Pol rani ramasan revən ti nərmama me səpəmsəpə fwe taon nəha Rom

¹ Iou iakani pehe tukumiaha i mə kītirimətaha Fipi, ramasitu ia wok səvəi nəfwakīien fwe Kegkria, in prən amasan riti.

² Ramasan mə tihəuvehi in ruvehe mo kuatia kimiaha min ia nəghi Iərimənu səkitaha, noien nəha ratukwatukw mə nərmama me səvəi Kumwesən tuho. Trini minuə nari riti səvənhi riwən, ramasan mə tihəsitu irə, ti nəri nə mə in rīnasitu ia nərmama həpīk, masitu mwi ia nirak.

³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Prisila mine Akwila, kimrahar minrau iamharo pəri wok səvəi Iesu Kristo.

⁴ Irau krīnouərəer irapw mə trouemhə ti nasituien ia nirak. Ripko mhə iou əpa, mətə iou mine nakalasia me pam səməme ripko mhə irəha nəkur Isrel kīmaha iahaməni tanak ti nirau.

⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti nakalasia me səməme kamhousəsimwīn irəha me fwe ia nimwə səvənrau.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti iərmama keikei səiou Epainetas, in rīməkupwən mīni nīpərhienien ia Kristo fwe ia profens nəha Esia.

⁶ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Meri, in raməmwur pīk ti nasituien ia kimiaha.

⁷ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Antronikas mine Junias kimrahar nəkur Isrel kīmrahar minrau iamharevən ia kalapus. Aposol me kamhəsia i irau, irau krīməkupwən ia nirak rouni nīpərhienien ia Kristo.

⁸ Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkitaha revən ti Ampli-atas keikei səiou.

⁹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Urpanas, kitaha min samo pəri wok səvəi Kristo. Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti Stakis keikei səiou.

¹⁰ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Apeles, in rīnahatən pen raka mə in iərmama pərhien səvəi Kristo.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Aristopolas mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Herotion iəmə Isrel riti mwi.

Tihəni tukwini ramasan səiou ia nəghi Iərimənu səkitaha revən ti Narkisos mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹² Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Trifaena mine Trifosa, prən mi nəha krauo wok səvəi Iərimənu səkitaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Persis keikei, pran riti sə ramo pīk wok səvəi Iərimənu səkitaha.

¹³ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Rufas, iərmama riti sə raməmwur pīk ti noien wok səvəi Iərimənu səkitaha.

Tihəni tukwini ramasan səiou revən mwi ti mama səvənhi. In rīno ramasan miou rəmwhen ia mama atukwatukw səiou.

¹⁴ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Asukritas mine Flekon, mine Heremes mine Patropas mine Heremas mine piəvtaha me nepwīn səməme kamharə irəha minraha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti Filolokas, mine Julia mine Nereas irau kitiriməni, mine Olimpas, mine nərmama me nepwɪn səvəi Kumwesən səməme kamharə irəha minraha.

¹⁶ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kimiaha me ia nakeien sə rəmher. Nakalasia me pam səvəi Kristo kamhəni ramasan tukumiaha.

¹⁷ Piak me, iakaməgkiari skai m kimiaha mə tihaməsiari ti nərmama nepwɪn nəha ikɪn. Irəha kamhərukwmən nəvisəien me, mamhouraha nahatətəien səvəi nərmama, mamhahatən nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien i kinahatən raka kimiaha irə. Tihəpwəh nevənien ipaka ti nirəha,

¹⁸ ti nəri nə mə nərmama səməme kamho iamɪnha irə, irəha həpko tukwini mhə nari m Kristo Iərimənu səkitaha, mətə irəha kamho tukwini nari m tɪpwɪnraha. Nənə ia nəgkiariien əsien me mine nəgkiariien me həpwəh nəmwhenien, irəha kamheikuə ia nərmama me səməme həpkukurən amasan mhə nari.

¹⁹ Nərmama həuvəregi raka nəvisaiuen mə kimiaha hiamo nəkwai Kristo, ro pen rerik ragien pik tukumiaha. Mətə iakokeikei pik mə tihəukurən amasan nari ti noien atukwatukw me, nənə mhəpwəh nevənien ia noien ərəha me.

²⁰ Kumwesən in nukune nəmərɪnuien tɪpko mhə tui in trəsəni kimiaha hieivə tesi Setan ia nisumiaha. Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha.

²¹ Timoti iərmama sə iarauo pəri wok kimrau min rani ramasan tukumiaha.

Nənə Lusias mine Jeson mine Sosipata, irəhar nəkur imwak mirəhar, harni mwi ramasan tukumiaha.

²² Iou Tertius i iakmərai tukwini nəgkiariien səvəi Pol ia nəkukuə i iakani ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha.

²³ Iəmə i Kaius rani ramasan tukumiaha. Iou Pol, iakamarə ia nimwə səvənhi, nənə nakalasia me kamhousəsimwɪn irəha me ia nimwə səvənhi irəha pam kamhəni ramasan tukumiaha. Erastas i ramərimənu ia mane me səvəi taon nəha mine piəvtaha Kwotas, irau mwi krauni ramasan tukumiaha.

²⁴ a

²⁵ Pwəh səuvehi utə nəghi Kumwesən revən fwe irənhə ia nəpɪn me. In əpa rukurən noien kimiaha hiərer əknekɪn ia nahatətəien səkimiaha. Noien nəha ramesi pen nəgkiariien amasan səiou mine nəvisaiuen ia Iesu Kristo. Ramesi pen mwi nəgkiariien səvəi Kumwesən sə nɪpwɪn rɪnərkwafə fwe tui,

²⁶ mətə təkwtəkwuni mine Kumwesən rɪno pui nərmama hətoni. In Kumwesən sə ramarə rerɪn. Profet me səvənhi me fwe kupwən həmərai pen nəgkiariien nəha səvənhi ia nəkukuə me səvənraha. In rini mə nəgkiariien nəha traməkeikei mevən ti nərmama ia tənəmtənə me pam mə irəha tuhatətə irə mho nəkwan.

²⁷ Kumwesən əpa in Kumwesən, in əpa rukurən nari. Pwəh nəgnəginien revən tukwe in ia nuk nuk me ti nəri i Iesu Kristo rɪno. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

16:16: 1Kor 16:20, 1Tes 5:14 **16:17:** Mat 7:15, Taet 3:10 **16:18:** Fil 3:19, Kol 2:4, 2Tes 2:3 **16:19:** Rom 1:8, Mat 10:16, 1Kor 14:20 **16:20:** Rom 15:33, Jen 3:15 **16:21:** Wok Me 16:1-2, Wok Me 19:22, 20:4 **16:23:** 1Kor 1:14 **a** **16:24:** Niutestamen me nepwɪn kimərai pen ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nəgkiariien riti ia vas 24 rani iamɪnhi irə minuə: "Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam." **16:25:** Efes 1:9, 3:5,9, Kol 1:26, Rom 1:5 **16:27:** 1Tim 1:17, Jut 25

Fas Korin

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i kani mə Fas Korin Pol rimərai revən ti nakalasia me fwe Korin ia nuk 55. Pol ramarə fwe Efesas mərhi pen nəkukuə i revən ti nakalasia me fwe Korin ti niriipwenien nəkukuə səvənraha. Korin raməmak ia nıkare təsi Metiterenian. In taon asori riti. Səvənhi nautə rasori. Mətə noien səvəi nəkur Korin rərəha. Ia tənəmtənə me pam nərmama həukurən mə Korin in taon ərəha riti. Ti nəri nə mə nakalasia me fwe Korin həuvehe vi a mhahatətə ia Iesu Kristo, rəknekın ti nırəha ti noien noien amasan. Irəha kamho ihi noien ərəha. Nakalasia me fwe Korin haməvisə mınraha me. Irəha nepwın kamho noien ərəha anan. Pol rırai nəkukuə i mægkiari skai mınraha mamahatən irəha mə irəha tuhəfarə irə. In rırai nəgkiariien me nepwın ia nəkukuə i mə trahatən irəha ia narəien səvənraha. Trini mınuə irəha hesi pen nəgkiariien me nəha nənə tuhəukurən noien amasan mine noien ərəha.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei, məkwein iou mə tako wok i, mine piəvtaha Sostenes.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, kımiaha nərmama me i Iesu Kristo rınəpərhi kımiaha hiəmher, nənə Kumwesən rınəkwein kımiaha mə nəkur ikinan me səvənhi, kımiaha mine nərmama ia kwopun me pam səməme hiaməfwaki m Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə in Iərimənu səkitaha pam.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərinuien m kımiaha.

Pol rani vivi Kumwesən ti nakalasia me fwe Korin

⁴ Ia nəpın me iakani vivi Kumwesən tukumiaha, ti nəri nə mə rınəriari pehe namasanien səvənhi m kımiaha ia Iesu Kristo,

⁵ mo hiəuvehe mhəmwhen ia iərmama riti nautə səvənhi rasori. Nautə nəha in nəha niniien me pam mine nukurənien me pam hiaməuvehi raku pen ti Iesu Kristo.

⁶ Kumwesən rınəriari namasanien nəha m kımiaha iamınha irə ti nəri nə mə kımiaha hiaməni mə nəgkiariien sə raməvisau Kristo ro nıpərhiienien.

⁷ Ro pen kımiaha hiəuvəuvehi raka nıskaiien me pam səməme Nənimwın Ikinan rauvehi pehe, hiaməuvehi mamheitenhi nəpın nəha tukətoni Iərimənu səkitaha Iesu Kristo trier pehe.

⁸ In tro kımiaha hiərer əknekın meste nəpın sampam mə tukəpwəh nətonien noien ərəha riti ia kımiaha ia nəpın nəha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehe mwi irə.

⁹ Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpın me. In rınəkwein kımiaha, mo kımiaha hiəuvehe mho kuatia kımiaha tini, Iesu Kristo, sə in Iərimənu səkitaha.

Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi kusen səvənraha

¹⁰ Piak me, ia nəghi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha iakaməres skai tukumiaha mə kımiaha pam tihəni a nari kuatia, mhəpwəh noien mə nətərigien riti truvehe meitehi kımiaha. Mətə nəpın me nətərigien səkımiaha mine rerımiaha trouvehe rouo kuatia.

¹¹ Iakani iamınhi irə, piak me, ti nəri nə mə nəkur imwei Kloe nepwın haməni pehe tukw iou i mə kımiaha hiaməvisə.

12 Nipwrai nægkiariien sə iakani ro iamini irə. Kimiaha kuation kuation hiamægkiari. Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pol.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Apolos.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Pita.” Riti rani mə, “Iou iərmama səvəi Kristo.”

13 Hiənuə ko hieitehieitehi Kristo iamini irə? Rəfo? Kinəru i tərini pen iou Pol ia nei kamarkuau i tukumiaha? Uə kino baptaes ia kimiaha ia nəghi Pol?

14 Iou iakamini tanak ti Kumwesən mə iapko mhə paptaes ia kimiaha riti, mətə iakino a paptaes ia Krispas mine Kaius.

15 Rerik ragien iamini irə ti nəri nə mə iərmama riti ko ripkini mhə mə kino baptaes irə ia nəghik.

16 (Nipərhiēnien iakino mwi paptaes ia Stefanas mine nərmama me fwe ia nəkwai nimwə səvəhi. Kurirə ia in, iakenouenou mə iakino mwi baptaes ia iərmama riti uə rekəm.)

17 Kimiaha hiəkurən mə Kristo ripkərhi pehe mhə iou mə tako paptaes ia nərmama, mətə rərhi pehe iou mə takəvisau irapw nægkiariien amasan səvəhi. Iakaməvisau irapw nægkiariien amasan nəha mipkesi pen mhə nukurəniēn səvəi iərmama kamo nei kamarkuau i səvəi Kristo ruvehe niskaiēn səvəhi riwən.

Kristo in nukurəniēn mine niskaiēn səvəi Kumwesən

18 Iakani iamini irə ti nəri nə mə nəvisaiēn Kristo ia nei kamarkuau i ro narisiēn i ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə, mətə tukutaha i nərmama səməme Kumwesən rauvehimiru kitaha, nəvisaiēn nəha in niskaiēn səvəi Kumwesən.

19 Iakani iamini irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iou takouraha nukurəniēn səvəi nərmama səməme həkurən amasan nari, nənə mo nəri auər a ia nukurəniēn səvəi nahatən me.”

20 Iərmama sə rukurən amasan nari in pəku? Iahatən pəku səvəi Loa? Iərmama sə raripwen nəresien me ia tiprənə i in pəku? Həiwən! Kumwesən rino nukurəniēn səvəi nərmama ia tiprənə i ruvehe mo narisiēn irə.

21 Ro iamini irə ti nəri nə mə ia nukurəniēn səvəi Kumwesən in rino mə nərmama səvəi tiprənə i tuhəpwəh nukurəniēn in ia nukurəniēn səvənraha. Mətə Kumwesən rerin ragien mə truvehimiru nərmama səməme kamhəni nipərhiēnien ia nægkiariēn i kitaha saməvisau irə, nægkiariēn sə nərmama haməni mə ro narisiēn irə.

22 Nəkur Isrel hokeikei mə tuhətoni nimtətiēn me. Nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhətui nukurəniēn,

23 mətə kitaha saməvisau Kristo kinəru i tərini pen in ia nei kamarkuau. Nægkiariēn nəha nəkur Isrel kamhəpəti irə mamhəmwei, nənə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel kamhəni mə nægkiariēn nəha ro narisiēn i.

24 Mətə nərmama səməme Kumwesən rinəkwein irəha, nəkur Isrel nepwın mine nərmama nepwın ripko mhə irəha nəkur Isrel, irəha hənətoni mə Kristo in niskaiēn səvəi Kumwesən mine nukurəniēn səvəi Kumwesən.

25 Noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə ro narisiēn i rukurən nari məpi raka nukurəniēn səvəi nərmama pam. Nənə noien nəha səvəi Kumwesən sə nərmama kamhəni mə niskaiēn səvəhi riwən riskai məpi raka noien səvəi nərmama pam.

26 Piak me, rerimiahaha tramrhi nəpin Kumwesən rinəkwein kimiaha irə fwe kupwən. Ia nəpin nəha kimiaha hiəpik hiəpkukurən mhə nari ia nəmri

1:12: 1Kor 3:4, Wok Me 18:24-28, Jon 1:42 1:14: Wok Me 18:8, Rom 16:23 1:16: 1Kor 16:15
 1:17: Mat 28:19, Jon 4:2 1:18: 2Kor 4:3, Rom 1:16 1:20: Aes 19:12, Aes 33:18, Aes 44:25, Job 12:17
 1:21: Mat 11:25 1:22: Mat 12:38, Wok Me 17:28,32 1:23: Rom 9:32, 1Kor 2:14 1:24: Kol 2:3
 1:25: 2Kor 13:4 1:26: Mat 11:25, Jon 7:48, Jem 2:1-5

nærmama. Kímiaha hiəpik hiəpkuvehi mhə niskaiien, riþko mhə kímiaha hiəpik niþwnəti nəmə asori me nepwin.

²⁷ Mətə Kumwesən rimərfi narimnari me səməme nærmama ia təkure tiþrənə i haməni mə ro narisien i, mə ia noien nəha in tro naurisien m nærmama səməme həukurən nari. In rimərfi narimnari me səməme nærmama ia təkure tiþrənə i haməni mə niskaiien səvənraha riwən, mə ia noien nəha in tro naurisien m nærmama səməme niskaiien səvənraha rarə.

²⁸ In rimərfi narimnari auər a me, mine narimnari me kamətə ərəha irəha, mə ia noien nəha in tro nærmama me kamətə irəha mə irəha nærmama anan me nepwin tuhəuvehe mho nærmama auər a ia nirəha.

²⁹ Kumwesən rino iaminihi irə mə iərmama riti riwən trəgkiari ərpwi ia nənimen.

³⁰ Mətə in rino kímiaha hiəuvehe mho kuatia kímiaha Iesu Kristo. Nənə Kristo in nukurənien səkitaha ruku pen ti Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən. In rino kitaha səuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi. In rinərəku suatuk miþi raka nari ia kitaha.

³¹ Ro iaminihi irə, rəmwhen ia nəgkiariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi, trəgkiari ərpwi a ia narimnari me səməme Iərimənu səkitaha rino.”

2

¹ Piak me, nəþin iakiməuvehe tukumiaha, iakuvehe mini irapw tukumiaha nəgkiariien i Kumwesən rinərkwafə irə fwe kupwən, mətə iapkini irapw mhə nəgkiariien uə nukurənien sə rutə þik, rekəm.

² Nəþin iakinamarə kitaha m kímiaha, rerik riskai mə tapkini irapw mhə mwi nari riti, mətə Iesu Kristo a mine nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau.

³ Nəþin iakiməuvehe mətəni kímiaha, niskaiien səiou riwən anan, mamhekir ia nəþin me, mamətəmnimwin.

⁴ Nənə nəgkiariien səiou mine nəvisaiien səiou, iapkini irapw mhə mesi pen nukurənien səvəi nærmama ti nuvi peheien kímiaha. Mətə nəþin iakinəgkiari, hiətoni niskaiien səvəi Kumwesən mine wok səvəi Nənimwin Ikinan.

⁵ Iakino iaminiha irə mə nahatətəien səkímiaha trəpwəh nərer penien ia nukurənien səvəi nærmama, mətə trərer pen ia niskaiien səvəi Kumwesən.

Nukurənien sə rauku pen ti Nənimwin səvəi Kumwesən

⁶ Mətə niþərhiienien, nærmama me i həuvəskai raka ia nimiruien səvənraha, kímaha iahaməvəhag minraha ia nukurənien. Mətə nukurənien nəha riþkuku pehe mhə ti tiþrənə i uə ia nəmə asori me səməme kamhərimənu ia tiþrənə i. Nəmə asori me nəha tuhəuvehe mho nəmə auər a ia nirəha.

⁷ Mətə kímaha iahaməgkiari ia nukurənien səvəi Kumwesən sə rinamərkwafə fwe kupwən nærmama me həpkətoni mhə. Nukurənien nəha Kumwesən rinəmri raka fwe tui anan mə truvehi utə kitaha irə tsəuvehi nasoriien.

⁸ Nærmama səməme kamhərimənu ia tiþrənə i irəha pam həpkukurən mhə nəgkiariien nəha. Ko həpkukurən həpkərui tərini pen mhə Iərimənu asori səkitaha ia nei kamarkuau.

⁹ Mətə rəmwhen ia nəgkiariien i kímərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama riti riwən rinətə raka ia nənimen,

uə ruvəregi raka ia nəkwəregin,

uə rerin ruvərhi raka

nəfe Kumwesən rinəpnəpenə irə mə truvei pen m nærmama səməme hokeikei in.”

¹⁰ Mətə Kumwesən rino pui pehe narimnari me nəha m kitaha ia Nənimwin səvənhi.

Nənimwin səvənhi rukurən noien iamınha irə ti nəri nə mə in ramətə pui narimnari me pam, mamətə pui mwi nətərigien səvəi Kumwesən sə rəmwhenimw.

¹¹ Narimnari me səməme iərmama rerin ramrhi, nənimwin əpa səvənhi fwe imwə rukurən. Ia noien a mwi nəha, narimnari me nəha səməme Kumwesən rerin ramrhi, Nənimwin əpa səvənhi rukurən.

¹² Nənimwin i kiməuvei pehe m kitaha ripko mhə Nənimwin səvəi tiprənə i, mətə Nənimwin sə raku pen ti Kumwesən. Kiməuvei pehe m kitaha mə tsəukurən nəfe Kumwesən rauvei pehe auər a m kitaha.

¹³ In i nəgkiariien i kimaha iahaməni irapw. Nənə nukurənien səvəi nərmama ripkəhatən mhə kimaha ia nəgkiariien me nəha, mətə Nənimwin nəha rinahatən kimaha irə. Nənə iahaməni irapw nəgkiariien pərhiien me səvənhi ia nəgkiariien me səməme in rauvei pehe.

¹⁴ Iərmama sə Nənimwin səvəi Kumwesən riwən irə ko ripkuvehi mhə narimnari me Nənimwin nəha raməriari pehe i. In rətoni narimnari me nəha ho a narisien irə. Ko ripkukurən mhə irəha ti nəri nə mə kaukurən narimnari me nəha ia Nənimwin səvəi Kumwesən.

¹⁵ Iərmama Nənimwin səvəi Kumwesən ramarə irə raməkiri mamətə sas narimnari me pam, mətə iərmama riti riwən ko rəkiri noien səvəi iərmama nəha.

¹⁶ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Sin rukurən nətərigien səvəi Iərimənu səkitaha
mə trahatən in?”

Mətə kitaha saməuvehi nətərigien səvəi Kristo.

3

Kumwesən əpa trəkiri wok səvəi nərmama me səvənhi

¹ Piak me, fwe kupwən, nəpin iakinamarə kitaha m kimiaha, ko iapkəgkiari mhə m kimiaha rəmwhen iakaməgkiari m nərmama Nənimwin səvəi Kumwesən rinərə raka ia nirəha, mətə iakinəgkiari m kimiaha rəmwhen mə kimiaha nərmama me a səvəi tiprənə, uə kimiaha nəkwərhakwərha me a ia nimiruien vi səkimiaha ia Kristo.

² Nəpin iakinamahatən kimiaha rəmwhen iakəuvei pehe a nəveginien mərməru m kimiaha. Iapkuvei pehe mhə nəveginien sikai m kimiaha ti nəri nə mə kimiaha hiəpkəmwhen mhə ti nəniien nəveginien sikai. Nənə nipərhiienien təkwtəkwwuni hiəpwəh ihi nəmwhenien ti nəniien nəveginien sikai.

³ Noien səkimiaha rəmwhen a ia noien səvəi nərmama səvəi tiprənə i. Kimiaha hiamətərig ərəha ia kimiaha me, mamhəvisə m kimiaha me. Noien nəha hiamo ramahatən pen mə kimiaha nərmama me a, noien səkimiaha rəmwhen a ia nərmama nepwin səvəi tiprənə i.

⁴ Nəpin iərmama riti rini mə, “Iou iərmama səvəi Pol,” nənə riti mwi rini mə, “Iou iərmama səvəi Apolos,” noien nəha ramahatən pen mə kimiaha nərmama me a səvəi tiprənə.

⁵ Hətoni ro. Apolos in nəfe iərmama? Pol in nəfe iərmama? Kimrau iotukwininari mi a iarınouasitu ia kimiaha mə tihəni nipərhiienien ia Iesu. Kimrau iarauo wok sə Iərimənu səkitaha riməuvei pehe m kimrau kuatia kuatia mə trouo.

⁶ Rəmwhen mə iou iakinəpwei nuni nari, nənə Apolos in rinəfwi ia nui, mətə Kumwesən rino rutə.

⁷ Ro iamīnhi irə iərmama sə raməpwei nuni nari, uə iərmama sə raməfwi ia nui, in nəri auər a, mətə Kumwesən in nukune wok nəha, ti nəri nə mə in ramo narimnari haməmīru mamhəutə.

⁸ Iərmama sə raməpwei nuni nari mīne iərmama sə raməfwi ia nui irau krouəmnəmwhen a. Kumwesən trərəku irau mesi pen atukwatukw wok sə irau kro.

⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimrau iotukwininari mi səvəi Kumwesən iarauo pəri wok. Nənə kimiaha hiəmwhen ia nəmhiən səvəi Kumwesən uə nimwə səvəi Kumwesən.

¹⁰ Ia namasanien səvəi Kumwesən sə rīnəriari pehe irə miou, iako rəmwhen ia iərmama sə rukurən amasan nuvrhəkīnien nimwə, məmri irapw nəri skai riti tukuvrhəkīn pen nimwə ia təkuren, nənə təkwtəkwuni iərməpə raurhəkīn pen nimwə ia təkure nəri skai nəha iakinəmri irapw. Pwəh nərmama hətui amasan mə kamhəfo mamhəuvrhəkīn pen nimwə irə.

¹¹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama riti ko rīpkəmri irapw mhə nəri skai riti sə tukuvrhəkīn pen nimwə irə ropə ia nəri skai nəha kīnəmri irapw raka. Nəri skai nəha in nəha Iesu Kristo.

¹² Nərmama nepwīn haməuvehi narimnari me səməme tuhəuvrhəkīn nimwə irə rərer kīni tui rəmwhen ia aean mi nəha kol mīne silva mīne kəpwier amasan me səməme nənimenraha rəknekīn. Nərmama me nepwīn mwi haməuvehi narimnari me səməme ko həkərer əpwəmwīs mhə rəmwhen ia nei mīne nig mīne nimwai nari.

¹³ Tukətoni wok səvəi nərmama kuatia kuatia ti nəri nə mə nəpīn səvəi Kristo tro pui irəha. Ia nəpīn nəha napw trahi wok səvəi nərmama kuatia kuatia mahatən pen wok səvənraha mə ramasan uə rərəha.

¹⁴ Trīni mīnuə napw rəpwəh nahi əmwesiien wok sə iərmama riti ruvrhəkīn pen ia təkure nəri skai kīnəmri irapw, iərmama nəha truvehi nərəkuien riti.

¹⁵ Mətə trīni mīnuə napw rahi əmwesi wok səvəi iərmama riti, iərmama nəha trarfai ia nərəkuien səvənhi. Mətə Kumwesən truvehimīru in rəmwhen ia iərmama riti sə napw rīnahi nimwə səvənhi mīne narimnari me səvənhi nənə in əpa ramīru.

¹⁶ Hiəkurən uə rekəm? Nimwə səvəi Kumwesən in nə kimiaha. Nənīmwiin Ikinan ramarə ia kimiaha.

¹⁷ Trīni mīnuə iərmama riti rouraha nimwə səvəi Kumwesən, Kumwesən trouraha in. Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə nimwə səvəi Kumwesən ro ikinan i, nənə nimwə nəha in nə kimiaha.

¹⁸ Rərəha mə iərmama riti treikuə atukw a irə. Trīni mīnuə kimiaha riti rerīn ramrhi mə in rukurən nari nəha təkwtəkwuni ia nəmri nərmama, ramasan mə pwəh ruvehe iərmama riti nərmama harīs irə. Ia suatuk nəha in truvehe mukurən nari.

¹⁹ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə nukurənien səvəi nərmama ia tīprənə i ro narisien i ia nəmri Kumwesən. Rəmwhen ia nəgkīriien i kīmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən ramo mə nərmama səməme həkurən nari
noien ikou me səvənraha trousi tərini irəha rəmwhen ia kwənkru.”

²⁰ Nəkukuə Ikinan rani mwi mə,

“Iərimənu rukurən mə nətərigien səvəi nərmama səməme həkurən nari
ho a nəri auər a ia nīrəha.”

²¹ Ro iam̄nhi irə tihəpwəh n̄niiēn mə k̄imiaha n̄ərmama səvəi iərmama i uə k̄imiaha n̄ərmama səvəi iərmama n̄əha mə tihəuvehi utə atukw a k̄imiaha tukwe. Kumwesən rauvei pehe narimnari me pam mə trasitu ia k̄imiaha.

²² Pol uə Apolos uə Pita uə təkure t̄iprənə uə n̄im̄iruiēn uə nemhəiēn uə n̄əp̄in ipwet m̄ine uə n̄əp̄in sə t̄ripkuvehe, mətə irəha pam sək̄imiaha,

²³ k̄imiaha n̄əha səvəi Kristo, nənə Kristo in səvəi Kumwesən.

4

Aposol me səvəi Kristo

¹ Ro iam̄nhi iərmama riti trəfətə k̄imaha irə? In trətə k̄imaha rəmwhen ia k̄imaha iotukwininari me səvəi Kristo. Nəgk̄iariēn me i səvəi Kumwesən hənəmərkafe fwe kupwən, Kumwesən r̄inəmri pehe nəgk̄iariēn me n̄əha ia rəḡimaha mə tahətui amasan tukwe.

² Nənə k̄imiaha hiəukurən n̄ərmama me səməme iəmə asori riti rəmri pen narimnari me səvənhi ia rəginraha hamətui tukwe, irəha tuhaməkeikei mho wok səvənraha ramasan mə n̄əp̄in iəmə asori rətoni wok səvənraha nənə r̄ini n̄ipərhiēnien ia nirəha.

³ Mətə tukw iou, ro a n̄əri ouihi riti tr̄ini m̄inuə k̄imiaha uə n̄ərmama əpə me nepw̄in hənūə tuhək̄iri noien səiou. Iou mwi ko iapkək̄iri atukw mhə noien səiou iam̄nhi irə.

⁴ Ia nətəriḡien səiou, iou iak̄ino a sə ramasan, mətə ripko mhə iakani mə iakatukwatukw. Iərimənu sək̄itaha in əpa ratukwatukw t̄i nək̄iriēn noien səiou.

⁵ Ro iam̄nhi irə tihəpwəh nək̄iri akwauakwien noien səvəi n̄ərmama ia n̄əp̄in sə r̄ipkatukwatukw mhə mə tukək̄iri noien səvəi n̄ərmama irə. Tihəfwini meste n̄əp̄in Iərimənu sək̄itaha truvehe irə. In truvehe m̄ipeki irapw narimnari səməme hamərkwafə ia n̄əpitəvien, m̄ipeki pehe ia nukuraanien, nənə m̄ini irapw nətəriḡien afafa me səvəi n̄ərmama ia nukuraanien. Ia n̄əp̄in n̄əha Kumwesən trəgnəḡini n̄ərmama kuatia kuatia mesi pen atukwatukw noien amasan me səməme hənə.

⁶ Piak me, iak̄iməni nəgk̄iariēn me i ia k̄imrau Apolos mə trasitu ia k̄imiaha. Iakokeikei mə tihəuvehi nukurənien ia k̄imrau nənə mhəukurən n̄ipwrai nəgk̄iariēn i sə rani mə, “Tikamevən məpwəh n̄əpi rakaiēn nəfe k̄imərai pen ia Nəkukuə Ikinan.” Rərəha mə tihərpwi k̄imiaha t̄i iərmama riti mamhəni ərəha riti.

⁷ Rəfo? K̄imiaha hiasori mhəpi raka n̄ərmama me pam? Rekəm! K̄imiaha hiəpkuvehi mhə nari riti sə ruku pehe atukw tukumiaha. Narimnari me pam səməme hiaməuvehi, Kumwesən rauvei pehe auər a m̄ k̄imiaha. Ro pen r̄ipkəmwhen mhə mə tihaməgk̄iari ərpwi.

⁸ Rəfo n̄əha? Rosi k̄imiaha hiəuvəukuər raka uə? Rosi nautə sək̄imiaha ruvəuvehe m̄inasori raka uə? Rosi k̄imiaha hiənəvtənhi raka k̄imaha mhəuvehe mho k̄ig me ia k̄imiaha uə? Kamo hiamərimənu pərhiēn k̄imaha iahokeikei pwəh sərimənu pəri kitaha m̄ k̄imiaha.

⁹ K̄imaha aposol me, mətə iakamətoni mə Kumwesən ruvehi irapw k̄imaha inhəripw anan. K̄imaha iahəmwhen ia n̄ərmama səməme k̄inək̄iri raka irəha mə tuhaməkeikei mhemhə. Rəmwhen mə iahamərer ia nəmri nagelo me m̄ine n̄ərmama me pam səvəi t̄iprənə mə irəha tuhəspau ia noien səvəi nemhəiēn sək̄imaha.

¹⁰ K̄imaha n̄ərmama səvəi Kristo ro pen n̄ərmama kamhar̄is ia k̄imaha mə k̄imaha iahəreirei nari. Mətə rəfo? Rosi k̄imiaha hiəukurən nari t̄i n̄əri nə mə hiəuvəuvehe mhənə kuatia k̄imiaha Kristo uə? K̄imaha n̄iskaiēn sək̄imaha

riwən. Mətə rəfo? Rosi niskaiien səkimiaha rarə uə? Nərmama kamhəni ərəha kimaha. Mətə rəfo? Rosi irəha kamhəsiəi kimiaha uə?

¹¹ Meste pehe ipwet mine nukumhə ramahi kimaha, kimaha iahaməkwakwa, mamharkahu ia tinari eitehi me, nərmama hamousi kimaha, nimwə səkimaha riwən.

¹² Kimaha iahaməsese mamhowok ia rəgimiaha ti nuvehiiien nəveginien sənəmaha. Nəpin nərmama həni ərəha kimaha, kimaha iahəkwein amasan ia nirəha. Nəpin nərmama hometə kimaha, kimaha iahəsəni a mhərer əknekən.

¹³ Nəpin nərmama houraha nəghimaha ia neikuəien, mətə kimaha iahəgkiari pen amasan a minraha. Meste pehe ipwet mine ia nəmri nərmama kamətə kimaha rəmwhen ia nəri əmkemik me səməme kamərarki mine nipware narimnari me pam ia təkure tivrənə i.

¹⁴ Iapkraihə nəgkiariien me i mə tako kimiaha hiauris, rekəm. Kimiaha hiamwhen ia nipwnətik keikei me səiou ro pen iakaməvəhag m kimiaha.

¹⁵ Nahatən me səkimiaha həpik səməme tuhatən kimiaha ia Kristo. Rosi irəha həmwhen ia tata karen i səkimiaha irəha pam ten taosen, mətə tata atukwatukw səkimiaha kuatia a, in i iou, ti nəri nə mə iou iakiməuvehe mo tata səkimiaha ia Iesu Kristo nəpin iakinaməvisau pehe nəgkiariien amasan səvənhi m kimiaha fwe kupwən.

¹⁶ Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə ramasan mə tihəuvnhi iou.

¹⁷ Ro iamənhi irə iakərhi pehe Timoti ruvehe tukumiaha. In nərik keikei riti ia Iərimənu səkitaha. Iou iakukurən nətigiteien irə. In trahatən mwi kimiaha ia suatuk me səiou ia Iesu Kristo, suatuk me nəha iakamahatən nakalasia me irə ia kwopun me pam.

¹⁸ Kimiaha me nepwən hiamərpwi kimiaha ti nəri nə mə rərəimaha ramrhi mə tapkuvehe mhə mətoni kimiaha.

¹⁹ Mətə tripkə mhə tui iakuvehe mətoni kimiaha trini minuə Iərimənu səkitaha rəsəni iou. Nənə iou tapkreği mhə nəgkiariien me səvəi nərmama səməme hamərpwi irəha, mətə takuvehe mətə sas ia niskaiien səvənraha.

²⁰ Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripko mhə nitətə səvəi nəgkiariien, mətə nitətə səvəi niskaiien.

²¹ Nənə hiokeikei nəfe? Takuvehe mətoni kimiaha mərisi kimiaha uə takuvehe masitu ia kimiaha ia noien məru ti nəri nə mə iakokeikei kimiaha?

5

Kimiaha tihərhi irapw iərmama sə ramo noien ərəha ia nimwrhenimiahə

¹ Kiməni pehe tukw iou i mə kimiaha riti ramo noien riti rərəha anan. Kipkətoni mhə nərmama səməme hərəirei Kumwesən kamho noien ərəha nəha. Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə iərman riti rīməri pran kurirə səvəi tata səvənhi krauarə pəri nəha təkwtəkwuni.

² Nənə kimiaha hiamərpwi kimiaha tukwe mə ramasan a! Mətə rəfo kimiaha hiəpkreği mhə rərəha mhasək tukwe? Iəmə sə rino noien nəha, kimiaha tihaməkeikei mhərhi irapw in ia nimwrhenimiahə.

³ Təkwtəkwuni iapkarə mhə kitaha m kimiaha ia nipwrak, mətə ia nənimwək iakamarə kitaha m kimiaha. Trini minuə iakamarə kitaha m kimiaha, iakuvəni raka ia nəghi Iesu Iərimənu səkitaha nəfe tso ia iəmə nəha.

⁴ Nəpin hiəsəsimwən kimiaha me, nənə ia nənimwək iou mwi iakamarə kitaha m kimiaha, nənə ia niskaiien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha,

⁵ kímiaha tihəmri pen iəmə nəha ia rəgi Setan mə tukouraha nıpwran. Tiho iamınha irə mə tukuvehimıru nənımwi iəmə nəha ia nəpın nəha İərimənu səkitaha İesu truvehe irə.

⁶ Noien sə hiaməgkiari mamhərpwi kímiaha irə rıpkamasan mhə. Hiəukurən uə rekəm? Yis ouihi raməse bred pəpwıə.

⁷ Tihəuvehi raka yis akuas mə kímiaha tihəmwhen ia bred vi sə yis riwən irə. Nıpərhienien kímiaha hiəmwhen ia bred nəha ti nəri nə mə Kristo, kwəti sipsip səkitaha səvəi nəveginien asori nəha Pasova, kınousi əpune nıten ruvehimıru kitaha.

⁸ Ro pen pwəh kitaha tso nəveginien asori nəha, mhəpwəh nəmwəkien kitaha me, mhəpwəh noien ərəha. Noien me nəha həmwhen ia yis akuas. Mətə pwəh so nəveginien asori nəha mho noien sə rəmher matukwatukw rəmwhen ia bred sə yis riwən irə.

⁹ İakuvərai raka nəkukuə riti m kímiaha, mını mə tihəpwəh navən pəriien kímiaha nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me,

¹⁰ mamhəpwtıg ti nautə səvənraha, mamhakres, mamhəfwaki m nənımwi nari me. Rıpkə mhə nıpwrai nəgkiariien nəha səiou mə kímiaha tihəpwəh navən pəriien kímiaha nərmama me səvəi tıprənə i səməme kamho noien ərəha me nəha. Rəknekin ko hiəpkaraka mhə ia nırəha ti nəri nə mə kitaha mınraha samarə ko səpkaraka mhə ia təkure tıprənə i.

¹¹ Mətə nəkukuə sə iakımərai m kímiaha, nıpwran ro iamınhi irə mə tihəpwəh navən pəriien kímiaha nərman mine nıpran səməme kamhəni mə irəha nəkur əfwaki me, mətə kamhəiri əpnəpen irəha me, mamhəpwtıg ti nautə səvənraha, mamhəfwaki m nənımwi nari me, mamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mamhənımwi pik nənımwiien skai mamhakonə irə, mamhakres. Kímiaha tihəpwəh nəkure pəriien kímiaha nərmama me nəha mhani nari kímiaha mınraha.

¹²⁻¹³ Rıpkə mhə səiou nəha wok mə takəkiri noien səvəi nərmama iruə me. Kumwesən əpa trəkiri noien səvənraha. Mətə kímiaha nakalasia me kímiaha nərmama me i nəkwai nımwə nənə tihaməkeikei mhəkiri noien me səkímiaha me. Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “Tihərhi irəpw iərmama sə ramo noien ərəha ia nımwərhenımiaha.”

6

Nakalasia me mine nəvisəien me səvənraha

¹ Nəpın kímiaha mi kəru krouəski irau me, nənə ro naurisien mə irau trouvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmama səməme hərəirei Kumwesən mə tuhəkiri nəgkiariien səvənrau. İrau trouəkeikei rouuvehi nəvisəien səvənrau rouevən ti nərmama səvəi Kumwesən pwəh irəha həkiri.

² Hiəukurən uə rekəm? İa nəpın sə trıpkuvehe nərmama me səvəi Kumwesən tuhəkiri nərmama ia təkure tıprənə i ti noien me səvənraha. Trını mınuə kímiaha tuhəkiri nərmama ia təkure tıprənə i rəfo, ko hiəpkəkiri atukw mhə noien kwərhakwərha me səkímiaha?

³ Hiəukurən uə rekəm? Kitaha tsəkiri nagelo me ti noien me səvənraha. Mə ro iamınhi irə, noien me səvəi tıprənə i haməru a ti nəkiriien.

⁴ Ro pen rəfo kímiaha hiaməuvən ti nərmama me nəha səməme nakalasia me həpkisıai mhə irəha mə irəha tuhəkiri kímiaha ti nəvisəien me səkímiaha sə ro me iamınha irə?

⁵ Iakani nægkiariien naha ramo naurisien m kímiaha. Rəfo, kímiaha riti riwən sə nukurənien səvənhi rəmwhen mə trəmri amasan nəvisəien səvəi piəvtaha mi kəru?

⁶ Mətə piəvtaha mi krouəvisə mınrau me rouuvehi rouevən ti nərmama səməme həpkini mhə nıpərhiēnien ia Kristo mə irəha tuhəkiri nægkiariien səvənrau.

⁷ Noien naha hiaməuvən ti iərmama riti mə trəkiri kímiaha ti nəvisəien me səkímiaha ramahatən pen me hiənarfai raka ia suatuk səvəi Kumwesən ia nımıruien səkímiaha. Rəfo, trini mınuə iərmama riti ramo rərəha ia niram, ramasan mə tikenouenou a irə. Trini mınuə rameikuə ia niram, mamakres mik, ikenouenou a mwi irə.

⁸ Mətə rekəm. Kímiaha piəvmiaha me a, mətə hiamo rərəha ia kímiaha me, mamheikuə ia kímiaha me, mamhakres m kímiaha me.

⁹ Kímiaha tihaməkeikei mhəukurən. Nərmama səməme həpkatukwatukw mhə irəha ko həpkuvimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Tihəpwəh neikuə atukwien ia kímiaha. Nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mine nərmama səməme kamhəfwaki m nənımwi nari me, mine nərman mine nıpran səməme kamhakres ia nırəha me, mine nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me,

¹⁰ mine rakres me, mine nərmama səməme kamhəpwıg ti nautə səvənraha, mine nərmama səməme kamhənımwi pik nənımwiien skai mamhakonə, mine nərmama səməme kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, mine nərmama səməme kamheikuə mamhakres, irəha ko həpkuvnimwə mhə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə.

¹¹ Fwe kupwən kímiaha me nepwın hiənamo iamınha irə. Mətə təkwtəkwni naha, ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mine ia nıskaiien səvəi Nənımwın İkinan, Kumwesən rınəpərhi raka kímiaha hiəmher. In rino hiəuvehe nəkur ikinan me səvənhi, muvəni raka mə kímiaha hiatukwatukw ia nənimen.

Nərman mine nıpran kamhəiri əpnəpen irəha me rərəha ia nəmri Kumwesən

¹² Kamini mə, “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” nıpərhiēnien, mətə rıpkə mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a iou iakukurən noien,” mətə iou ko iapkəsəni mhə mə nari riti trərkwı iou, mamərimənu ia nırak.

¹³ Kamini mə, “Nəveginien kınə səvəi tıpwı iərmama, nənə tıpwı iərmama kınə səvəi nəveginien.” Nıpərhiēnien, mətə Kumwesən trouraha irau pəri. Nıpwrai iərmama komhə kınə mə iərman triri əpnəpen nıpran irə, mətə kınə nıpwrai iərmama mə trəgnəgini Iərimənu irə, nənə Iərimənu ramarə ti nıpwrai iərmama.

¹⁴ Kumwesən rino Iərimənu səkitaha rətui mwi ia nemhəien, nənə ia nıskaiien səvənhi in tro mwi kitaha sətui mwi.

¹⁵ Hiəukurən uə rekəm? Nıpwrataha irəha nıpəri nıpwrai Kristo. Nənə rerimiahə rırhi mə ko iakuvehi nıpwrak i sə in nıpəri nıpwrai Kristo mevən mo kuatia irə irau pran ia suatuk? Rekəm! Ko rıpkə mhə iamınhi irə mine.

¹⁶ Hiəukurən uə rekəm? Iərmama sə ramiri pran ia suatuk, irau krouvehe rouəmwhen ia nıpwrai iərmama kuatia. Rəmwhen ia nægkiariien i kımərai pen ia Nəkukuə İkinan rani mə, “İrau trouvehe rouəmwhen ia nıpwrai iərmama kuatia.”

¹⁷ Mətə iərmama sə rauvehe mamə kuatia irau Iərimənu səkitaha, in ruvehe mo kuatia irau min ia nənımwın.

¹⁸ Tiharaka mhəpwəh nevəniēn ipaka ti noien i sə iərman ramiri əpnāpen nīpran. Noien ərəha me nepwīn səməme iərmana ramo, irəha fwe iruə ko həpkuvnimwə mhə ia nīpwrai iərmana. Mətə iərman sə ramiri əpnāpen nīpran ramo noien ərəha riti ia nīpwrān atukw.

¹⁹ Hiəukurən uə rekəm? Nīpwrāmīaha rəmwhēn ia nīmwə riti sāvai Nənimwīn Ikinan fwe ia rerīmīaha. Kumwesən ruvei pehe Nənimwīn nəha m kīmīaha. Nənə rīpko mhə səkīmīaha atukw a nə nīpwrāmīaha.

²⁰ Kumwesən rīnərəku raka kīmīaha ia nərəkuiēn riti rəknekīn. Ro pen tihāməkēkei mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəfe hīamo ia nīpwrāmīaha.

7

Nerāien

¹ Ia nīkaren sāvai nəresien me nəha hīəmərāi mhərhi pehe miou. Ramasan mə iərman riti trəpwəh nīriēn pran.

² Mətə nərman mīne nīpran kamhəiri əpnāpen pīk irəha me ro pen ramasan mə iərman riti traməkēkei miri pran riti sāvənhi, nənə pran riti traməkēkei mesi pen iərman riti sāvənhi.

³ Iərman traməkēkei mapri irau pran sāvənhi trīni mīnuə pran rokeikei, nənə pran traməkēkei mapri irau iərman sāvənhi trīni mīnuə iərman rokeikei.

⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə pran rəpwəh nərimənu atukwien ia nīpwrān, mətə iərman sāvənhi ramərīmənu irə. Rəmwhēn a mwi iərman in rəpwəh nərimənu atukwien ia nīpwrān, mətə pran sāvənhi ramərīmənu irə.

⁵ Rīpkamasan mhə mə pran uə iərman rehekīr ti nīpwrān trīni mīnuə riti rokeikei. Mətə trīni mīnuə irau pəri krouəsēni mə trouəpwəh napri pəriēn nəpīn ouīhi a ti nəfwakīēn, nənə ramasan a. Mətə irau trouəkēkei rouvehe rouapri pəri mwi kamo rīməru ti Setan mə tro irau kroumwei ia nərəhaiēn ti nəri nə mə irau kroupkīskai mhə.

⁶ Nəgkīariēn nəha iakini mə, “Trouəpwəh napri pəriēn nəpīn ouīhi a ti nəfwakīēn,” ramarə a ia kīmīaha mə tiho uə tihəpwəh noien, rīpko mhə loa riti.

⁷ Iakregi mə ko nərmana me pam həmwhēn a ia nīrak, səiou pran rīwən, ramasan, mətə Kumwesən rəpwəh nuvei peniēn nīskāiēn m nərmana me pam mə tuharə əpa. Riti rauvehi nīskāiēn mə tro iamīnhi irə, riti mwi mə tro iamīnha irə.

⁸ Nərmana səməme həpkarə pəri mhə mīne səməme nərman uə nīpran me sāvənraha həuvamhə raka, iakani mə ramasan mə irəha tuhəpwəh narə pəriēn rəmwhēn a ia nīrak.

⁹ Mətə trīni mīnuə rəknekīn ti nīrəha mə tuhavən ia suatuk atukwatukw nənə ramasan mə irəha tuhaməkēkei mharə pəri pwəh iərman rerīn rəpwəh nevən pīkiēn ia pran, pran rerīn rəpwəh nevən pīkiēn ia iərman.

¹⁰ Nərmana me səməme kamharə pəri, iakani pehe tukumīaha i, rīpko mhə nəgkīariēn səiou mətə sāvai Iərīmənu səkītaha, mə pran trəpwəh nəpwəhiēn iərman sāvənhi.

¹¹ Mətə trīni mīnuə pran rəpwəh iərman sāvənhi, in trəpwəh mwi narə pəriēn irau iərman riti mwi, mətə mə rəfo in trīrərīg pen a mwi ti iərman sāvənhi. Nənə iərman trəpwəh nəpwəhiēn pran sāvənhi.

¹² Trīni mīnuə piəvtaha riti pran sāvənhi rīpkahātətə mhə ia Kristo, mətə rəsēni mə trouarə irau iərman nəha, iərman trəpwəh nəpwəhiēn prən nəha. Nəgkīariēn i iakani rīpko mhə səiou mətə sāvai Iərīmənu səkītaha.

13 Trini minuə pran riti səvənhi iərman rəpwəh nahatətəien ia Kristo, mətə rəsəni mə trouarə irau prən nəha, prən nəha trəpwəh nəpwəhien in.

14 Kimiaha hiəukurən. Iərman sə ripkahatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi pran səvənhi rino raka iərman nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Nənə pran sə ripkahatətə mhə ia Kristo, nahatətəien səvəi iərman səvənhi rino raka prən nəha ruvehe məmwhen ia nari riti kinəmri əpə ro ikinan i səvəi Kumwesən. Mə ripko mhə iamīnhi irə nəkwərhakwərha me səvənrau tuhəmkemik ia nəmri Kumwesən, mətə təkwətəkwuni irəha həuvəuvehe mhəno ikinan i.

15 Mətə trini minuə sə nəha ripkahatətə mhə ia Kristo rokeikei mə irau trouəpwəh irau me, pwəh ro iamīnhi irə. Piəvtaha riti uə kitirimətaha riti nari riti mwi riwən rərihi irau pran uə iərman sə rinəpwəh in iamīnha irə. Mətə Kumwesən rinəkwein kitaha mə tsarə ia nəmərinuien.

16 Ik pran sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru iərman səim uə? Nənə ik iərman sə ikamahatətə ia Kristo, tikəfukurən? Rosi tikuvehimiru pran səim uə?

17 Mətə nəri kuatia i mə pwəh kimiaha kuatia kuatia tihamarə ia narəien sə Iərimənu səkitaha riməuvei pehe m kimiaha fwe kupwən sə hiənamarə irə ia nəpīn nəha in rinəkwein ia kimiaha. In i nəvəhagien səiou iakauvei pen m nakalasia me pam.

18 Kimiaha səməme kuvəuvehi raka ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein ia kimiaha, rərəha mə ipwet mine hiaməmwur mə tihaməkwafə noien nəha kino m kimiaha. Kimiaha səməme kəpwəh nuvehien ninhum m kimiaha fwe kupwən, kurirə Kumwesən rəkwein kimiaha, rərəha mə ipwet mine tihəuvən mə tukuvehi ninhum m kimiaha.

19 Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə ro nəri auər a irə mə kuvehi ninhum m iərmama uə kəpwəh nuvehien, mətə nəri anan riti in i tsaməkeikei mho nəgkiariien me səvəi Kumwesən.

20 Kimiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mharə a ia narəien sə hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpīn nəha Kumwesən rinəkwein ia kimiaha.

21 Trini minuə ik slef riti nəpīn Kumwesən rəkwein ik, tikəpwəh nətərig pikien. Mətə trini minuə ikukurən suatuk sə tukifi nari ia niram, ikesi pen.

22 Kimiaha hiəukurən. Trini minuə Iərimənu rəkwein ia iərmama riti sə in slef, iərmama nəha rəmwhen ia iərmama riti kuvəfi raka raka nari irə in səvəi Iərimənu. Ia noien a mwi nəha, trini minuə Iərimənu rəkwein ia iərmama riti sə ripko mhə in slef, iərmama nəha in slef riti səvəi Kristo.

23 Kumwesən rinərəku raka kimiaha ia nərəkuien riti nənimen rəknekīn. Ro pen tihəpwəh nuvehien mho kimiaha slef me səvəi nərmama.

24 Piak me, nəfe narəien kimiaha kuatia kuatia hiənamarə irə fwe kupwən ia nəpīn nəha Kumwesən rinəkwein ia kimiaha, ramasan mə tihamarə a irə kimiaha Kumwesən.

25 Ia nikaren səvəi nəresien nəha mə rəfo ia nəkur vi me səməme həpkarə pəri mhə ihi, iou iapkuvehi atukwatukw mhə nəgkiariien riti ti Iərimənu səkitaha. Mətə takini nətərigien səiou, nənə ti nəri nə mə Iərimənu səkitaha rinapi pik tukw iou, ro pen hiəukurən niniien nīpərhiienien ia nəfe takini.

26 Ia nətəien səiou, ti nəri nə mə kitaha samarə ia nəpīn əknekīn ipwet mine, ramasan mə iərmama riti tramarə a iamīnhi irə mamevən.

27 Ik iərmama sə ikinarə pəri raka kimirau pran, tikəpwəh neitehien narəien səim. Nənə ik iərmama sə ikəpwəh ihi narə pəriien kimirau pran, tikəpwəh nətuien pran riti səim.

²⁸ Mətə trini minuə ikuə tikarə pəri kimirau pran, ipko mhə noien ərəha. Nənə trini minuə pran vi riti rinuə trarə pəri irau iərman, in rīpko mhə noien ərəha. Mətə nərmama səməme kamho iamīnha irə tuhəregi nəmisəien ia təkure tīprənə i, nənə iakəpwəh nokeikeiien mə tihəregi nəmisəien me nəha.

²⁹ Piak me, in i nīpwrai nəgkiariien səiou. Nəpīn səvəi tīprənə i ruvəuvehe muvəkwa. Ro pen ipwet mine muvehe mamevən nərman me səvənraha me fwe nīpran me tuhamarə rəmwhen mə nīpran me səvənraha me həiwən.

³⁰ Nərmama səməme rerīnraha rəpou, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerīnraha rəpwəh nəpouien. Nərmama səməme rerīnraha ragien, irəha tuhamarə rəmwhen mə rerīnraha rəpwəh nagienien. Nərmama səməme kamhəuvehi nəmri narimnari me, irəha tuhamarə rəmwhen mə rīpko mhə səvənraha.

³¹ Nərmama səməme kamho narimnari me səvəi tīprənə i, irəha tuhamarə rəmwhen mə narimnari me nəha rīpko mhə nīmīruien ihi səvənraha. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə tīprənə i səvəi təkwtəkwiini mine rīnauvehe triwən.

³² Nənə iakokeikei mə tihəpwəh nətərig pikien ti nari riti səvəi tīprənə i. Iərman səvənhi pran riwən, in ramətərig pik ti narimnari me səvəi Iərimənu mə trəfo mo reri Iərimənu ragien.

³³ Mətə iərman səvənhi fwe pran in ramətərig pik ti narimnari me səvəi tīprənə mə trəfo mo reri pran səvənhi ragien.

³⁴ Nənə nətərigien səvənhi ro kəru. Rəmwhen a mwi pran səvənhi iərman riwən, uə pran vi, in ramətərig pik ti narimnari me səvəi Iərimənu mə in trəfo marei ti Iərimənu səkitaha ia nīpwran mine nənīmwin. Mətə pran səvənhi fwe iərman, in ramətərig pik ti narimnari me səvəi tīprənə mə trəfo mo reri iərman səvənhi ragien.

³⁵ Iapkinī pehe mhə nəgkiariien me i mə takərkouani pehe nəkwus ia kimiaha, mətə iakani ti namasanien səkimiaha. Iakokeikei mə tiharə ia noien atukwatukw, mamho tukwini nari m Iərimənu səkitaha, mho a nətərigien səkimiaha irə kuatia.

³⁶ Mətə trini minuə iərman riti mine pran vi riti kimərfi irau mə trouarə pəri, nənə iərman rini mə trouəpwəh pəpim, mətə rerīn rirhi mə rīpko mhə noien atukwatukw ia prən nəha, nənə trini minuə prən nəha rarə amasan a meste nuk me nepwin, nənə iərman rerīn rirhi mə traməkeikei miri prən nəha, nənə ramasan a, in rukurən niriiien. In rīpko mhə noien ərəha. Ramasan mə irau trouarə pəri.^a

³⁷ Mətə mə iərman nəha rəpwəh nokeikeiien mə trarə pəri irau prən vi nəha kimərfi mə səvənhi, iərmama riti riwən sə raməkeikei min mə trəpwəh niriiien prən nəha, mətə in nə nətərigien atukw a səvənhi, iərman nəha in mwi ro noien amasan.

³⁸ Ro iamīnhi irə iərman sə riri pran vi səvənhi, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rīpkiri mhə pran in ramo noien amasan məpi raka.

³⁹ Pran sə rinerə raka kīnərkwi tərini irau iərman səvənhi nəpīn iərman səvənhi ramiru. Mətə trini minuə iərman səvənhi ruvamhə, kifi nari irə

7:28: Luk 21:33 **7:29:** Rom 13:11 **7:31:** 1Jon 2:17 **a 7:36:** Suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ia vas 36-38 ro iamīnhi irə: “Trini minuə iərman riti ia nətərigien səvənhi rətə mə rīpkatukwatukw mhə mə trəkwtəmhirī əknekīn prən ouihī vi səvənhi, nənə mətə mə nuk səvəi prən ouihī vi nəha rīnəmwhen raka, nənə iərman nəha rirēgi rəmwhen mə in trevən merə, ramasan mə tro rəmwhen sə rokeikei, maraka irə pwəh revən merə. Mə ro ianha irə rīpko mhə noien ərəha. Mətə iərman sə nətərigien səvənhi riskai, nari riti rīpkəkeikei mhə min, rīnətərig raka irə fwe ia rerīn mə trəkwtəmhirī əknekīn prən ouihī vi nəha səvənhi məpwəh nəseniien mə trevən merə, iərmama nəha in mwi ramo noien amasan. Ro iamīnhi irə, iərman sə ruvei pen prən ouihī vi səvənhi mə trevən merə, in ramo noien amasan. Nənə iərman sə rəkwtəmhirī əknekīn prən ouihī vi səvənhi mə trəpwəh nevənien merə, in ramo noien amasan məpi raka. **7:39:** Rom 7:2-3

rukurən nesi penien iərman riti mwi sə in rokeikei, mətə nari kwatia in traməkeikei mesi pen iərman riti sə ramahatətə ia Iərimənu səkitaha.

⁴⁰ Mətə ia nətərigien səiou trini minuə in ramarə a iamini irə mine məpwəh nesi penien iərman riti mwi rerin tragien. Rerik rirhi mə Nənimwin səvəi Kumwesən ruvei pehe nətərigien nəha miou.

8

Nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha

¹ Ia nikaren səvəi nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, kitaha səukurən mə kitaha pam saməuvehi nukurənien. Nukurənien in nari riti sə iərmama raməfiəutə in tukwe, mətə nokeikeien rauvrhəkin iərmama ruvehe mautə.

² Trini minuə iərmama riti rerin ramrhi mə rukurən pik nari, in ripkukurən anan mhə narimnari me səməme in traməkeikei mukurən.

³ Mətə trini minuə iərmama riti rokeikei Kumwesən, Kumwesən rukurən in.

⁴ Rəfo ia nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha? Ko sani nəveginien me nəha uə rekəm? Kitaha səukurən mə nənimwi nari sə kaməfwaki pen min ramahatən pen nipwrai nari riti sə ripkimiru mhə. Səukurən mwi mə Kumwesən riti mwi riwən mətə kuatia a.

⁵ Mətə kumwesən eikuə me i kamini mə kamharə ia neiai mine ia təkure tīprənə i ko kamharə pərhiən ko rəfo? Nipərhiənien i mə kamini mə “kumwesən me” mine “iərimənu me” irəha həpik,

⁶ mətə tukutaha i, səkitaha Kumwesən kuatia a, Tata Kumwesən. In nukune narimnari me pam. Ro iamini irə nimiruien səkitaha səvənhi. Iərimənu səkitaha kuatia a, Iesu Kristo. Narimnari me pam həuku pen irə mharə. Ro iamini irə nimiruien səkitaha ruku pen tukwe.

⁷ Mətə nərmama pam həkukurən amasan mhə nəri nəha. Nərmama nepwin nəha ikin irəha hənəməfwaki pik m nənimwi nari me fwe kupwən. Ro pen ipwet mine nəpin hani nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen minraha, rerinraha rirhi mə haməsiai ihi nənimwi nari me nəha. Irəha hərəgi pen ia nirəha mə həno noien ərəha ti nəri nə mə nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə.

⁸ Mətə nəveginien ko ripkuvehi mhə kitaha səuvehe ipaka ti Kumwesən. Sani uə səpkani mhə ro nəri auər a irə.

⁹ Kuvəfi raka nari ia kimiaha hiəukurən nəniien nəveginien me nəha, mətə tihaməkeikei a mhətui amasan tukwe. Rərəha mə noien səkimiaha tro nərmama səməme nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə həmwei ia noien ərəha.

¹⁰ Ik sə ikukurən mə ikukurən nəniien nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari sə kaməfwaki pen min. Trini minuə iərmama riti nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə rətoni ikaməni nəveginien me nəha, truvi mwi in rəni rino noien ərəha.

¹¹ Trini minuə iko iamini irə, nukurənien nəha səim trouaha iərmama i nahatətəien səvənhi ripkiskai mhə, in piəvtaha riti sə Kristo rīmamhə tukwe.

¹² Ia suatuk nəha kimiaha hiamo noien ərəha ia Kristo ti nəri nə mə hiamo noien ərəha ia piəvtaha me. Rəmwhen hiamo noien riti mamhəuəsi irəha irə nəpin nahatətəien səvənraha ripkiskai mhə.

¹³ Ro iam̄nhi irə tr̄ini m̄inuə nəveḡinien riti sə iakam̄ni ramo piak m̄ə tr̄imwei ia nərəhaien, ramasan m̄ə takəpwəh nənien mwi nəveḡinien nəha nəp̄in riti m̄ə in trəpwəh nimweiien.

9

Pol raməgkiari m nərmama me səməme kamhəkiri noien səvənhi m̄ə rəpwəh nəmwhenien

¹ Iou iərmama riti sə iakukurən noien nəfe iakokeikei uə rekəm? Ouəh! Iou aposol riti uə rekəm? Ouəh! Iou iakinətoni Iesu Iərimənu sək̄itaha ia nənimek uə rekəm? Ouəh! Kimiaha nə kwənkwai wok me səiou sə iakamo tukwini m Iərimənu sək̄itaha uə rekəm? Ouəh!

² Rosi nərmama nepw̄in kamhətoni iou m̄ə ko mhə iou aposol, mətə kimiaha ko hiəpkətə mhə iam̄nha irə. Nim̄iruien sək̄imiaha sə hiaməuvehe mho kuatia kimiaha Iərimənu sək̄itaha ramahatən pen m̄ə iou aposol pərhien riti.

³ In i nəgkiariien səiou takini pen ti nərmama me i səməme kamhəkiri noien səiou m̄ə rəpwəh nəmwhenien.

⁴ Kimiaha hiaməni m̄ə ripkatukwatukw mhə m̄ə tihəuvei pehe nəveḡinien m̄ine nəri kamənimwi m kimaha ti wok sək̄imaha, mətə ratukwatukw a m̄ə tihəuvei pehe narimnari me nəha.

⁵ Kimiaha hiaməni m̄ə ripkatukwatukw mhə m̄ə ia navənien sək̄imaha tahəiri n̄ipran me sək̄imaha həkurirə ia kimaha rəmwhen ia aposol me nepw̄in mwi m̄ine piəvi Iərimənu sək̄itaha me m̄ine Pita kamho, mətə ratukwatukw a m̄ə kimaha taho iam̄nha irə.

⁶ Uə rəfo, rosi rer̄imiaha r̄irhi m̄ə iou m̄ine Panapas kimrau əpa trouəkeikei rauo atukw wok ti narəien sək̄imrau? Nətərigien nəha ripkatukwatukw mhə.

⁷ Sin ramo iaruağən in mətə rəpwəh nokeikeiien m̄ə tukəraku in irə? Uə sin raməmhu mətə ripkuvehi mhə nəveḡinien riti sənəni ia nəmwhen nəha? Uə sin raməkwməni nər̄im̄iru me mətə rəpwəh ihi nənien riti?

⁸ Rer̄imiaha r̄irhi m̄ə narimnari me səməme iakaməgkiari irə haməuku pen a ia nətərigien səvəi iərmama? Rekəm! Loa rani a nari kuatia.

⁹ Kimərai pen nəgkiariien i ia Loa səvəi Moses rani m̄ə, “Tihəpwəh nərihi tər̄iniien tər̄hui kau nəp̄in rameivə testesi kwənuni wit m̄ə tek̄in trier raka.” Rəfo, Kumwesən rer̄in ramrhi a kau me,

¹⁰ uə in r̄ini nəgkiariien nəha rer̄in ramrhi mwi k̄itaha? Ouəh, kimərai nəgkiariien nəha tukutaha. Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə m̄ə nərmama səməme haməkupwən mhəmhu ia nəmwhen, nənə səməme həkurirə mhavən ia nəmwhen nəha, nətərigien səvənraha kuatia a m̄ə tuhəuvehi nəveḡinien ia nəmwhen nəha.

¹¹ Ia wok sək̄imaha kimaha iahəmwhen ia iərmama riti r̄inəpwei nuni nari ia nəmwhen. Nəmwhen nəha in nə kimiaha. Nəri sə iahənəpwei in nə narimnari me səməme tuhasitu ia nən̄imw̄imiaha. Ro iam̄nhi irə ratukwatukw m̄ə kimiaha tihəuvei pehe narimnari me tuhasitu ia n̄ipwramaha. Noien nəha rəmwhen ia iərmama sə ramesi kwənkwai nari ia nəmwhen sə r̄iməsese tukwe.

¹² Rosi nərmama əpə me nepw̄in həkukurən nəresien nəveḡinien tukumiaha nənə ratukwatukw a ti nəri nə m̄ə irəha kamhasitu ia kimiaha, mamho wok səvəi Kumwesən. Mətə rəfo ia kimaha? Nəresien sək̄imaha ratukwatukw anan m̄əpi raka irəha.

Mətə kimaha iahəpko mhə ia kimiaha rəmwhen m̄ə kimaha iahəkukurən noien. Kimaha iahəpwəh nokeikeiien m̄ə taho nari riti rəs̄isəg ia nəgkiariien

8:13: Rom 14:21 **9:1:** Wok Me 22:17-18, Wok Me 26:16, 1Kor 15:8 **9:2:** 2Kor 3:2-3 **9:4:** Luk 10:8, 1Kor 9:13-14 **9:5:** Jon 1:42 **9:9:** Dut 25:4, 1Tim 5:18 **9:10:** 2Tim 2:6 **9:11:** Rom 15:27
9:12: Wok Me 20:34-35, 2Kor 11:9, 1Kor 13:7

amasan sɔvɛi Kristo. Ro pen nɛfe nari sɛ rɪpam rauvehe tukumaha mɛtɛ iahamɔvrani.

¹³ Hiɛukurɛn uɛ rekɛm? Nɛrmama sɛmɛme kamho wok ia nimwɛ sɔvɛi Kumwesɛn hamɔuvehi nɛveginien sɛnɛnraha ia nimwɛ nɛha. Nɛnɛ sɛmɛme kamhɔvi netɛ ia nɪfatɛ, irɛha kamhani nɪpɛrɛpɛri nɛrimɪru me i sɛmɛme kamhousi ɛpune irɛha mamhɔuvei pen m Kumwesɛn.

¹⁴ Ia suatuk kuatia Iɛrimɛnu sɛkitaha rimɛni nɛkwan mɛ nɛrmama sɛmɛme kamhɛni irapw nɛgkiariien amasan sɔvɛnhi, nɛrmama me nɛha sɛmɛme kamhɛregi irɛha tuhamɛkeikei mhɔuvei pen narimnari me sɔvɛi narɛien sɔvɛnraha.

¹⁵ Mɛtɛ iou iapko anan mhɛ narimnari me nɛha ratukwatukw a mɛ tako. Nɛnɛ nɛkukuɛ i iakamrai tɛkwtɛkwuni iapkraɪ mhɛ mɛ takɛres nɛrɛkuien sɛ ro iamɪnha irɛ. Iakamɛgkiari ɛrpwi kwopti mɛ iakani irapw nɛgkiariien amasan kɪpkɛrɛku mhɛ iou irɛ. Nɛnɛ iakɛpwɛh nokeikei ananien mɛ takesi pen suatuk ɛpɛ. Nemhɛien ramasan mɛpi raka suatuk ɛpɛ.

¹⁶ Trɪni mɪnuɛ iakamɔvisau irapw nɛgkiariien amasan sɔvɛi Kristo, takɛgkiari ɛrpwi ti nɛfe? Kinɛmri pehe wok nɛha ia rɛgɪk takamɛkeikei mo. Aueh nɛmisɛien asori truvehe tukw iou trɪni mɪnuɛ iakɛpwɛh nɛvisau irapwien nɛgkiariien amasan nɛha!

¹⁷ Trɪni mɪnuɛ iou iakɪmɛrfi wok i mɛ tako, nɛnɛ ratukwatukw a mɛ takuvehi nɛrɛkuien irɛ. Mɛtɛ in Kumwesɛn sɛ rimɛrfi iou mɛmri wok i ia rɛgɪk, nɛnɛ ro pen takamɛkeikei mo.

¹⁸ Nɛnɛ nɛfe nɛha nɛrɛkuien sɛiou? In i mɛ iakamɔvisau irapw nɛgkiariien amasan sɔvɛi Kristo mauvei pen auɛr a m nɛrmama irɛha hɛpwɛh nɛrɛkuien iou irɛ. Ratukwatukw a mɛ takuvehi nɛrɛkuien irɛ, mɛtɛ iou iakɛpwɛh.

¹⁹ Nɪpɛrhienien iɛrmama riti rɪpkɛrimɛnu mhɛ ia nirak, mɛtɛ iou iakɪmɔuvehi irapw atukw iou mɛ iou iɛrmama riti sɛ iakamo tukwini nari m nɛrmama me pam mɛ takuvi pehe nɛrmama hɛpɪk hɔuvehe ti Kristo.

²⁰ Nɛpɪn iakavɛn kɪmaha nɛkur Isrel, iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha mɛ takuvi pehe irɛha hɔuvehe ti Kristo. Irɛha kamharɛ tegɪn Loa sɔvɛi Moses, ro pen nɛpɪn iakavɛn kɪmaha mɪnraha iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha. Nɪpɛrhienien i iou iapkarɛ tegɪn mhɛ Loa sɔvɛi Moses, mɛtɛ iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha mɛ takuvi pehe irɛha hɔuvehe ti Kristo.

²¹ Nɛpɪn iakavɛn kɪmaha nɛrmama rɪpko mhɛ irɛha nɛkur Isrel, hɛpkuvehi mhɛ Loa nɛha, iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha. Mɛtɛ iakɛpwɛh nɛrarkien Loa sɔvɛi Kumwesɛn, rekɛm. Iakamarɛ tegɪn Loa sɔvɛi Kristo. Iakamo iamɪnhi irɛ mɛ takuvi pehe irɛha hɔuvehe ti Kristo.

²² Nɛpɪn iakavɛn kɪmaha nɛrmama nahatɛtɛien sɔvɛnraha rɛpwɛh nɪskaiien, iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha, mɛ takuvi pehe irɛha hɔuvehe ti Kristo. Nɛrmama me pam noien sɔvɛnraha sɛpɛmsɛpɛ, mɛtɛ nɛpɪn iakavɛn kɪmaha mɪnraha iakuvehe mɛmwhen ia nirɛha, mɛ ia suatuk me pam takuvi pehe nepwɪn hɔuvehe ti Kristo.

²³ Iakamo iamɪnhi irɛ ti nɛgkiariien amasan sɔvɛi Kristo, mɛ iou mwi takuvehi namasanien me sɛmɛme hɔuku pen ia nɛgkiariien amasan nɛha.

²⁴ Hiɛukurɛn uɛ rekɛm? Ia naiuien, nɛrmama me pam hamaiu, mɛtɛ kuatia a trɛvtɛnhi nɛrmama me pam kuvei pen nɛrɛkuien mɪn. Nɛnɛ ramasan mɛ tihaiu ia noien sɔvɛi naiuien mɛ tihɔuvehi nɛrɛkuien nɛha.

²⁵ Nərmama me pam səməme kamhau, ia narimnari me pam kamho tuhəməkeikei mhare i tukwe. Irəha kamho mə tuhəuvehi nərəkuien sə triwən, mətə kitaha samo mə tsəuvehi nərəkuien sə ramarə rerin.

²⁶ Ro iamini irə, rəmwhen ia naiuien, iou iapkaiu əpnəpen mhə. Nənə rəmwhen ia iərmama sə ramərui iərmama, iou iapkarkuai mhə rəmwhen ia iərmama sə ramərui kwənmahan.

²⁷ Mətə iakamo nəmisəien m nīpwrak mə nīpwrak truvehə mīskai mo rəmwhen sə iakokeikei. Iakamo iamini irə kamo nəpīn iakinəvisau raka m nərmama mə tuhəuvehə mhau ia naiuien nəha, mətə kurirə irə iakərui natuakəmien me səvəi naiuien nəha nənə kərarki iou ia naiuien.

10

Noien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən trəsəpwi riri kitaha

¹ Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə nəpīn kaha kupwən me səkimaha həməier fwe Ijip, irəha pam havən tegin nəpuə riti. Irəha pam həpi simwīn ia təsi əruerəv.

² Ia nəpuə nəha mine təsi Kumwesən ro paptəes ia nirəha pam mə irəha nərmama me səvəi Moses.

³ Irəha pam hani nəveginien kuation a sə Kumwesən ruvei pen mīnraha.

⁴ Irəha pam hənīmwi nui kuation a sə Kumwesən ruvei pen mīnraha. Irəha hamənīmwi nui ia kəpwier səvənhi sə rakurirə ia nirəha, nənə kəpwier nəha in Kristo.

⁵ Irəha pam həno iaminha irə, mətə Kumwesən rerin rīpkagien mhə ti nirəha həpik, ro pen irəha hemhə əpnəpen a fwe ia kwopun akwesakwes.

⁶ Narimnari me nəha həmwhen ia nīmətəien me səməme tuhəsəpwi riri kitaha. Rərəha mə kitaha tsəkeikei noien ərəha me rəmwhen irəha hənəmo fwe kupwən.

⁷ Rərəha mə kitaha tsəfwaki m nənīmwi nari me rəmwhen irəha nepwīn hənəmo fwe kupwən. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me nəha irəha həkure mhani nari, mhənīmwi, kurirə irə həkəmter mamhotanis.”

⁸ Rərəha mə kitaha tsəiri əpnəpen nīpran rəmwhen irəha nepwīn hənəmo fwe kupwən, nənə irəha pam twenti-tri-taosen həmamhə ia nəpīn kuation a.

⁹ Rərəha mə kitaha tseipweipwi Iərimənu səkitaha^a rəmwhen irəha me nepwīn hənəmo fwe kupwən, nənə snek me hahi əpune irəha.

¹⁰ Rərəha mə kitaha tsəgkiari əgkiari mhəni ərəha Kumwesən rəmwhen irəha me nepwīn hənəmo fwe kupwən, nənə agelo sə rəmousi əpune iərmama rousi əpune irəha.

¹¹ Narimnari me nəha həier pehe ia nərmama me nəha fwe kupwən mhəmwhen ia nīmətəien riti tukunraha, mətə kimərai pen ia nəkukuə mə trəvəhag m kitaha nərmama me i səməme samarə təkwtəkwi nīn səpam rinauvehe ipaka.

¹² Ro iamini irə iərmama sə rerin ramrhi mə ramərer əknekīn traməkeikei maməsiari kamo in mwi rīmwei ia noien ərəha me nəha.

¹³ Narimnari me nəha səməme kamhəuvehe ia nīmīruien səkimiaha mə tuhətə sas ia nahatətəien səkimiaha kamhəuvən ti nərmama me pam. Mətə nəpīn me pam Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi, nənə in trīpkəsəni mhə narimnari me nəha həuvehe mhəskai ia nīmīruien səkimiaha mhəpi raka

9:25: Fil 3:14, 2Tim 4:7-8, 2Tim 2:4-5, Jem 1:12, 1Tes 5:4 **9:27:** Rom 8:13, 13:14 **10:1:** Eks 13:21-22, Eks 14:22-29 **10:1:** Eks 13:20-21, Sam 105:39 **10:3:** Eks 16:35 **10:4:** Eks 17:6, Nam 20:11 **10:4:** Nam 20:2-17 **10:5:** Nam 14:26-30, Hip 3:17, Jul 5 **10:6:** 1Kor 10:11, Nam 11:4,34 **10:7:** Eks 32:6 **10:8:** Nam 25:1-9 **10:9:** Nam 21:5-6 **a** **10:9:** Uə “Rərəha mə kitaha tseipweipwi Kristo.” **10:10:** Nam 16:41-49, Hip 3:11,17 **10:11:** 1Kor 10:6, 1Tes 4:7 **10:13:** 1Kor 1:9

niskaiien sækimiaha. Mætə nəpɪn narimnari me nəha tuhəuvehe ia nimiruien sækimiaha, Kumwesən tro suatuk riti mə hiəukurən nuvehien nərerien sækimiaha mə narimnari me nəha tuhəpwəh noien kímiaha hiəmwei ia noien ərəha.

Nakalasia me tuhəpwəh nuveheien mho kuatia irəha nəremhə me

¹⁴ Ro iamɪnhi irə nərmama keikei me səiou, tiharaka mhəpwəh nevəniien ipaka mə tihəfwaki m nənimwi nari me.

¹⁵ Kímiaha nərmama səməme hiəukurən nari, tihəkiri ro nəgkiariien səiou mə ramasan uə rərəha.

¹⁶ Kap amasan nəha saməgnəgini Kumwesən tukwe, nəpɪn kitaha sənimwi irə, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia niten. Bred nəha saməkwsen, nəpɪn sani, səuvehe mho kuatia kitaha Kristo ia nɪpwran.

¹⁷ Kitaha səpɪk, mətə səmwhen a ia nɪpwrai iərmama kuatia, ti nəri nə mə bred kuatia a, nənə kitaha pam sani bred nəha.

¹⁸ Rerímiaha tramrhi ro nəkur Isrel. Irəha kamhani nusai nərimiru me nəha səməme kinousi əpune irəha kauvei pen m Kumwesən ia təkure nifatə. Ro pen irəha həuvehe mho kuatia ia noien nəha ho ia nifatə.

¹⁹ Nɪpwrai nəgkiariien səiou rəfo irə? Rɪpko mhə nɪpwran i mə nəveginien i kauvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mɪnraha in nari riti uə nənimwi nari sə kaməfwaki pen mɪn in nari riti, rekəm.

²⁰ Mətə nəgkiariien səiou nɪpwran in i mə nəpɪn nərmama kamhousi əpune nərimiru me mamhəuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mɪnraha, irəha kamhəuvei pen m nəremhə me mhəpkuvei pen mhə m Kumwesən. Nənə iakəpwəh nokeikeiien mə tihəuvehe mho kuatia kímiaha nəremhə me.

²¹ Kímiaha ko hiəpkənimwi mhə ia kap səvəi Iərimənu səkítaha irau kap səvəi nəremhə me. Kímiaha ko hiəpkəkure mhə mhani nari ia tepol səvəi Iərimənu səkítaha irau tepol səvəi nəremhə me.

²² Rərəha mə kitaha tsəkurirə nəremhə me mho Iərimənu səkítaha niemaha rəpi rəmwhen ia iərman pran səvənhi revən ti iərməpə. Rərəha mə reritaha rirhi mə kitaha səskai mhəpi raka in.

Tiho narimnari me pam mhəuvehi utə nəghi Kumwesən

²³ Kamɪni mə, “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” nɪpərhiienien, mətə rɪpko mhə irəha pam tuhasitu. “Narimnari me pam ramasan a kitaha səukurən noien,” mətə rɪpko mhə irəha pam tuhəuvrhəkin iərmama ruvehe mutə.

²⁴ Rərəha mə kímiaha riti trətui suatuk ti nasituien ia in əpa, mətə traməkeikei mətui mwi suatuk ti nasituien ia nərmama nepwɪn mwi.

²⁵ Nusai nərimiru me pam səməme kauvehi nənimen ia kwəpun kauvehi nəmri nusai nərimiru me ikɪn kímiaha hiəukurən naniiien. Tihani mhəpwəh nəresien tukwe ia nətərigien sækimiaha mə hiamo noien ərəha uə rekəm.

²⁶ Tihəpwəh nəresien tukwe ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tɪprəno i mɪne narimnari me pam irə səvəi Iərimənu səkítaha.”

²⁷ Trɪni mɪnuə iərmama riti sə rɪpkahətətə mhə ia Kristo rəres ik mə tikevən mənɪ nari kímirau mɪn fwe ia nɪmwə səvənhi, nənə rerim ragien mə tikevən, ikevən mənɪ a nəfe nəveginien truvei pehe mik, məpwəh nəresien tukwe ia nətərigien səim mə ikamo noien ərəha uə rekəm.

²⁸ Mətə tikəfo trini minuə kimirau iərmama nəha irauəni pəri nari, nənə in ruvei pehe nusai nərimituru riti mik, mini pehe tukw ik i ianhi mə, “Nusai nərimituru i kiməuvei pen m nənimwi nari riti sə kaməfwaki pen min?” Trini minuə iərmama nəha rini pui pehe nəri nəha mik iamihhi irə, ramasan mə rerim tramrhi iərmama nəha, mamrhi mwi nətərigien səvənhi.

²⁹ Trini minuə nətərigien səvənhi rətə mə ikaməni nusai nərimituru nəha mamsiai nənimwi nari sə kaməfwaki pen min, nənə tikəpwəh nənien, mətə rerim a trukurən mə ramasan a. Rosi iərmama riti trəres iamihhi irə mə, “Kuvəfi raka raka nari ia nirak, mətə rəfo nətərigien səvəi iərməpə rəsisəg iou mə takəpwəh noien rəmwhen sə iakokeikei?”

³⁰ Trini minuə iakani tanak m Kumwesən ti nəveginien, rəfo kani ərəha iou ti nari riti sə iakuvəni raka tanak m Kumwesən tukwe?”

³¹ Nukune nəgkariien me pam nəha ro iamihhi irə. Nəfe tiho, uə nəfe nəveginien tihani, uə nəfe nari tihənimwi, tihaməkeikei mho ia noien sə rauvehi utə nəghi Kumwesən.

³² Tihəpwəh noien mə nəkur Isrel, uə nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, uə nakalasia me səvəi Kumwesən ho rəmwhen ia iərmama riti sə rapəti minwei.

³³ Tiho noien nəha rəmwhen ia noien səiou sə iakaməmwur mə tako reri nərmama me pam ragien ia noien me pam səməme iakamo. Iakamo iamihhi irə ti nəri nə mə iapketui atukw mhə namasanien səiou, mətə iakamətui namasanien səvəi nərmama həpik mə Kumwesən truvehimiru irəha.

11

¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəuvnhi iou rəmwhen ia iou iakauvnhhi Kristo.

Nipran me tuhəfo irə nəpən nakalasia me housəsimwən irəha me ti nəfwakien

² Iakaməgnəgini kimiaha ti nəri nə mə hiəpkenouenou mhə iou ia nəpən me, nənə mamhəkwtəmhiri noien me səməme iakinahatən kimiaha irə.

³ Mətə iakokeikei mə kimiaha tihəukurən mə kənkəpwə nərman me pam nə in nə Kristo, kənkəpwə pran nə in nə iərman səvənhi, nənə kənkəpwə Kristo nə in nə Kumwesən.

⁴ Trini minuə iərman riti ruvegi kənkəpwə maməfwaki uə mani irəpw nəgkariien sə Kumwesən rīməuvei pen min, ramo auris Kristo.

⁵ Mətə pran sə rəpwəh nuvegien kənkəpwə maməfwaki uə rani irəpw nəgkariien sə Kumwesən rīməuvei pen min, in ramo auris iərman səvənhi. Noien nəha rəmwhen mə kinəkihi nukwəne prən nəha ripwiə.

⁶ Trini minuə pran riti rəpwəh noikeikeien mə truvegi kənkəpwə iaminha irə ramasan mə trərai a nukwənen. Mətə ti nəri nə mə ro a naurisien mə pran trəkihi nīmwai nukwənen uə tro kipwiə ia kənkəpwə, nənə ramasan mə trauvegi a kənkəpwə.

⁷ Rərəha mə iərman riti truvegi kənkəpwə ti nəri nə mə iərman in rəmwhen ia nənimwi nari riti kamətə pen Kumwesən irə mīne noien amasan səvəi Kumwesən irə. Mətə pran kamətə pen noien amasan səvəi iərman irə.

⁸ Ro iamihhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən ripkuvehi mhə pran mo iərman irə, mətə in ruvehi iərman mo pran irə.

⁹ Nənə Kumwesən rəpwəh noien iərman mə in iasitu səvəi pran mətə rino pran mə in iasitu səvəi iərman.

¹⁰ Ro pen pran traməkeikei muvegi kənkəpwə mə nagelo me tuhətoni mə in ramsiai iərman səvənhi.

10:28: 1Kor 8:7

10:30: 1Tim 4:4

10:31: Kol 3:17

10:32: Rom 14:13

10:33: 1Kor 9:20-22

11:1: 1Kor 4:16

11:3: Jen 3:16, Efes 5:23, 1Kor 3:23

11:7: Jen 1:26-27, Jem 3:9

11:8: Jen 2:21-23,

1Tim 2:13

11:9: Jen 2:18

11 Mətə tukutaha i səməuvehe mho kuatia kitaha Iərimənu səkitaha, pran ko rīpko əpa mhə narimnari, nənə iərman mwi ko rīpko əpa mhə narimnari, irau trouo pəri wok.

12 Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən ruvehi iərman mo pran irə, mətə təkwtəkwuni iərman rətui pehe ia pran. Nənə narimnari me pam haməuku pen ti Kumwesən.

13 Həkiri ro nəri i mə pran sə raməfwaki m Kumwesən, məpwəh nuvegiien kənkəpwə, noien nəha ratukwatukw uə rekəm?

14 Noien səkitaha nərmama ramahatən kimiaha ia nəri i takini uə rekəm? Iərman sə nukwənen rəpwəmwis ramo auris in,

15 mətə trīni minuə pran riti nukwənen rəpwəmwis, rerin tragien tukwe, ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvei pen nimwai nukwənen min mə trauegi kənkəpwə.

16 Mətə trīni minuə iərmama riti rokeikei mə trəvisə ia noien nəha iakani, nənə iou takini iamīnhi irə mə noien riti mwi riwən nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me hamo, mətə həmnəmwhen a.

Nəveginien ikinan

17 Ia nəgkariien me i takini pehe tukumiaha nəha təkwtəkwuni, tapkəgnəgini mhə kimiaha ti nəri nə mə nousəsīmwinien səkimiaha rīpkasitu mhə ia kimiaha mətə ramouraha a kimiaha.

18 Nəri kiməkupwən kini pehe tukw iou i iakregi mə nəpīn kimiaha nakalasia me hiamousəsīmwin kimiaha me, nənə mamheitehitehi kimiaha me. Nənə rerik rirhi mə nəgkariien me nəha nepwin ho nīpərhienien,

19 ti nəri nə mə tihaməkeikei meitehitehi kimiaha me nənə tukətə mə nisimə nəha ia kimiaha kamho noien atukwatukw.

20 Nəpīn hiamousəsīmwin kimiaha me mə tihani nəveginien ikinan səvəi Iərimənu səkitaha, rīpko mhə nəveginien nəha hiamani.

21 Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimiaha kuatia kuatia hiaməmwur ia nənien nari. Kimiaha nepwin nukumhə ramahi irəha. Nepwin kamhənimwi nənīmwiien skai mamhakonə.

22 Rəfo, rosi nimwə me səkimiaha riwən mə tihəkupwən mhəuvən mhəvegin mhənimwi fwe ikin uə? Uə rəfo, rosi hiamətə ərəha a nakalasia me səvəi Kumwesən, nənə hiokēikei mə tiho auris nərmama nautə səvənraha riwən uə? Takəfni pehe m kimiaha? Takəgnəgini kimiaha ti noien nəha? Rekəm, ko iapkəgnəgini mhə kimiaha!

23 Iou iakinahatən raka kimiaha ia nəgkariien sə Iərimənu səkitaha rīməuvei pehe miou. Iakini mə ia nəpīn kurirə kəsēni pen Iesu Iərimənu səkitaha ia rəgi nərmama səməme haməmwəki in, in ruvehi bred,

24 məfwaki mini vivi Kumwesən tukwe, nənə məkwsen, mini mə, “In i nīpwrak sə takuvei pen tukumiaha. Kimiaha tihaməkeikei mamho iamīnhi irə mə rerimiaha ramrhi iou.”

25 Rəmwən a mwi nəpīn irəha hani raka nari, in ruvehi kap waen, mini mə, “Kap i in i nəgkariien vi səvəi Kumwesən nitek trərihi tərini əknekīn nəgkariien nəha. Tihamarə mamhəuvən nəpīn tihamənimwi ia kap i tihaməkeikei mamho iamīnhi irə rerimiaha tramrhi iou.”

26 Ro iamīnhi irə nəpīn hiani bred i, uə hiamənimwi kap waen i, hiaməni irapw nemhəien səvəi Iərimənu səkitaha. Tihamo iamīnhi irə mamhəuvən mheste in truvehe mwi.

27 Ro iamīnhi irə iərmama sə raməni bred uə ramənimwi kap waen i səvəi Iərimənu səkitaha ia noien riti sə rəpwəh natukwatukwien, in ramo noien

ərəha, mamō nəri auər a ia nīpwrai Iərimənu səkitaha sə ro ikinan i, mamō mwi nəri auər a ia niten sə ro ikinan i.

²⁸ Ro pen iərmama riti traməkeikei mukupwən məkiri atukw a noien səvənhi kurirə rəni bred nəha, mənīmwi kap waen nəha.

²⁹ In traməkeikei mo iamīnha irə ti nəri nə mə iərmama sə raməni bred nəha, mamənīmwi kap waen nəha, mətə rīpkətə sas mhə nīpwrai Iərimənu səkitaha, in ravi pehe atukw a nərpwīnien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi.

³⁰ Nəri nəha rino mə təkwtəkwuni nəha kīmiaha hiəpik hiaməpou mamhemhə irə, nənə kīmiaha nepwīn həuvamhə raka.

³¹ Mətə trīni mīnuə kitaha səkupwən mhəkiri atukw a noien səkitaha kurirə sani nəvegīnien ikinan, Iərimənu səkitaha ko rəpwəh nərpwīnien noien ərəha səkitaha.

³² Nəpīn Iərimənu səkitaha rərpwīn noien ərəha səkitaha, in ramo mə trəkoui atukwatukw kitaha irə, mə nəpīn trərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama ia tīprənə i, nənə kitaha tsəpkuvehi mhə nərpwīnien nəha kitaha mīnraha.

³³ Ro pen piak me, nəpīn hiūsəsīmīn kīmiaha me mə tihani nəvegīnien ikinan, tiheitenhi kīmiaha me.

³⁴ Trīni mīnuə kīmiaha riti nukumhə rahi, ramasan mə trəni nari fwe imwəni, mə nəpīn hiūsəsīmwīn kīmiaha me, Kumwesən trəpwəh nərpwīnien noien ərəha səkīmiaha.

Narimnari me nepwīn mwi nəha ikin ia noien nəha, mətə takuvei pehe nəgkiariien tukwe nəpīn takuvehe.

12

Niskaiien me sāməme Nənīmwiin səvəi Kumwesən rauvei pehe

¹ Ia nīkaren səvəi nīskaiien me sāməme Nənīmwiin səvəi Kumwesən rauvei pehe, piak me, iakokeikei mə kīmiaha tihaməkeikei mhəukurən.

² Kīmiaha hiəukurən mə fwe kupwən, nəpīn hiəpkahatətə mhə ihi ia Kristo, nari riti ruvi pen kīmiaha mə tihəfwaki m nənīmwi nari me sāməme həpkəgkiari mhə, mətə hiaməuvən a.

³ Ro pen iakokeikei mə kīmiaha tihəukurən. Iərmama sə Nənīmwiin səvəi Kumwesən ramiri in ko rīpkini mhə mə “Iesu in rərəha.” Nənə iərmama sə Nənīmwiin Ikinan rəpwəh niriien in, ko in rəpwəh nīniien mə “Iesu in Iərimənu.”

⁴ Kitaha saməuvehi nīskaiien me səpəmsəpə, mətə Nənīmwiin i səvəi Kumwesən sə rauvei pehe nīskaiien me nəha in kuatia a.

⁵ Kitaha samo tukwini nari ia suatuk me səpəmsəpə, mətə Iərimənu i samo tukwini nari min in kuatia a.

⁶ Kitaha samo wok me rīpik səpəmsəpə, mətə Kumwesən kuatia a ramo wok ia nīmīruien səvəi nərmama me pam mə irəha tuho pam wok me nəha.

⁷ Nənīmwiin səvəi Kumwesən rauvei pehe nīskaiien me səvənhi m kitaha kuatia kuatia, mauvei pehe mə nīskaiien me nəha tuhasitu ia kitaha pam.

⁸ Iərmama riti, Nənīmwiin rauvei pen nīskaiien min mə trīni irapw nəgkiariien sə nukurənien rarə irə. Riti mwi, Nənīmwiin kuatia a rauvei pen nīskaiien min mə trīni irapw nətərigien amasan.

⁹ Riti mwi, Nənīmwiin kuatia a rauvei pen nīskaiien min mə trahatətə əknekīn ia Kumwesən. Riti mwi, Nənīmwiin kuatia a rauvei pen nīskaiien min ti noien nərmama sāməme hamemhə həuvehe mhəsanin.

¹⁰ Riti mwi, Nənimwɪn rauvei pen nɪskaiien min tɪ noien nɪmtətien me səpəmsəpə. Riti mwi, Nənimwɪn rauvei pen nɪskaiien min tɪ nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən ruvei pehe. Riti mwi, Nənimwɪn rauvei pen nɪskaiien min tɪ nəkiriiien nənimwɪn me səpəmsəpə. Riti mwi, Nənimwɪn rauvei pen nɪskaiien min tɪ nəgkiariien ia nəgkiariien me səpəmsəpə, nənə mauvei pen m iərmama riti mwi nɪskaiien tɪ nɪniien nɪpwrai nəgkiariien me nəha.

¹¹ Nɪskaiien me nəha, irəha pam haməuku pen a ia Nənimwɪn kuatia a, nənə in rauvei pehe m kɪtaha kuatia kuatia mamesi pen a nəfe in rokeikei.

¹² Nɪpwrai iərmama kuatia a, mətə nourenouren me rɪpɪk. Nənə nəri auər a nourenouren me səpəmsəpə, mətə hamərɪpɪn ia nɪpwrai iərmama kuatia a. Nənə ro iamɪnhi irə rəmwhen a ia Kristo.

¹³ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Nənimwɪn kuatia a rɪno paptas ia kɪtaha pam ia nɪpwrai Kristo kuatia, nəkur Isrel uə nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel, slef me uə nərmama komhə irəha slef me. Kumwesən rɪno mə kɪtaha pam səuvehi Nənimwɪn kuatia a rarə ia kɪtaha rəmwhen ia nui kamənimwi.

¹⁴ Nɪpwrai iərmama komhə nouren kuatia a, mətə nourenouren me rɪpɪk.

¹⁵ Trɪni mɪnuə nɪsun rɪni mə, “Rɪpko mhə iou rəgɪn nənə ro pen rɪpko mhə iou nɪpəri nɪpwrai iərmama riti,” nəgkiariien nəha ko rəpwəh noien mə nɪsun komhə in nɪpəri nɪpwrai iərmama.

¹⁶ Nənə trɪni mɪnuə nɪfregɪn rɪni mə, “Rɪpko mhə iou nənimen nənə ro pen rɪpko mhə iou nɪpəri nɪpwrai iərmama riti,” nəgkiariien nəha ko rəpwəh noien mə nɪfregɪn komhə in nɪpəri nɪpwrai iərmama.

¹⁷ Trɪni mɪnuə nɪpwrai iərmama riti in nənimen me pam, nənə trəfo mɪregi nari? Nənə trɪni mɪnuə nɪpwrai iərmama riti in nɪfregɪn me pam, in trəfo mɪregi nari?

¹⁸ Mətə rekəm, Kumwesən rɪno nɪpwrai iərmama nourenouren me rarə rəmwhen in rokeikei.

¹⁹ Trɪni mɪnuə nourenoure nɪpwrai iərmama nə kuatia a, nənə nɪpwrən pəku? In riwən.

²⁰ Mətə nɪpərhiienien nourenouren me rɪpɪk, mətə nɪpwrən kuatia a.

²¹ Nənimen ko rɪpkɪni pen mhə tɪ rəgɪn mə, “Iou iakəpwəh ik, iou iakinəmwhen raka.” Nənə kənkəpwə ko rɪpkɪni pen mhə tɪ nɪsun mi mə, “Iou iakəpwəh kɪmirau, iou iakinəmwhen raka.”

²² Rɪpko mhə iamɪnhi irə. Nourenoure nɪpwrataha me səməme reritaha ramrhi mə həpou anan, mətə irəha tuhaməkeikei mharə.

²³ Nənə nourenoure nɪpwrataha me səməme reritaha ramrhi mə irəha nəri auər a me, samasan pen mɪnraha. Nənə nourenoure nɪpwrataha me samauris tukwe, səuvən ia tɪnari tukwe.

²⁴ Mətə nourenoure nɪpwrataha me səməme həpko mhə naurisien, səpwəh a iamɪnhi irə. Mətə Kumwesən rɪnəusəsimwɪn nourenoure nɪpwrataha me, nənə mauvehi utə səməme samo pen a irəha hasori mhəpi raka nourenoure nɪpwrataha nepwɪn.

²⁵ Nənə ia noien nəha, nourenoure nɪpwrataha me ko həpwəh neitehieitehien irəha me, mətə irəha tuhətoni amasan pam irəha me.

²⁶ Trɪni mɪnuə nouren riti ramregi nəmisəien, nənə nouren me pam tuhəregi nəmisəien irəha min. Nənə trɪni mɪnuə kauvei pen nɪsaiien m nouren riti nouren me pam tuhəgɪen irəha min.

²⁷ Nɪpwrai nəgkiariien i mə kɪmiaha pam nɪpwrai Kristo, nənə kɪmiaha kuatia kuatia kɪmiaha nourenoure nɪpwrən me.

28 Nənə ia nousəsımwinien səvəi nakalasia me Kumwesən rınəmri pen nərmama me ia kwopun me səvənraha. In rınəmri kupwən aposol me, profet me kambahəkurirə pen irəha, nənə nahatən me kambahəkurirə pen mwi irəha. Irəha raka nənə nərmama kamho nımtətien me, nənə nərmama kamhomasan nərmama kamhemhə, nənə nərmama kamhasitu ia nərmama, nənə nərmama kambahəkəkini nakalasia me ia nəfe wok kamho, nənə nərmama kambahəkıari ia nəgkariien əpə me.

29 Rıpkə mhə irəha pam aposol me, uə profet me, uə nahatən me. Rıpkə mhə irəha pam nərmama səvəi noien nımtətien me,

30 uə kambahəuvehi nıskaiien tı noien nərmama kamhemhə həuvehe mhəsanın. Irəha pam həpkuvehi mhə nıskaiien tı nəgkariien ia nəgkariien əpə me, uə nıskaiien tı nını irapwien nıpwrai nəgkariien əpə me nəha.

31 Mətə tihousari əknekın mə tihəuvehi nıskaiien me nəha Nənımwin rauvei pehe səməme hasori mhəpi raka nıskaiien me nepwin.

Mətə təkwtəkwuni takını pehe suatuk sə ramasan məpi raka.

13

Noien səvəi nokeikeiien

1 Trını mınuə iakaməgkari ia nəgkariien əpə me səvəi nərmama mine nagelo me, mətə nokeikeiien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia təmtəm riti kauəsi ramierig asori, uə bel kauəsi ramasək.

2 Trını mınuə iakauvehi nıskaiien tı nını irapwien nəgkariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə iakukurən pam nıpwrai narımnari me səməme kambahəkəwafə mine nukurənien me pam, uə nahatətəien sə iakauvehi rıskai məmwhen mə takuvehi raka təkuər me irə, mətə nokeikeiien riwən ia nirak, iou iakəmwhen a ia nəri auər a.

3 Trını mınuə iakıpeki pen pam narımnari me səiou m nərmama me səməme nautə səvənraha riwən, uə iakəsəni nıpwrak mə napw trahi, mətə nokeikeiien riwən ia nirak, noien nəha iakıno ko rıpkasitu mhə ia nirak.

4 Noien səvəi nokeikeiien ikamo nətərigien səim raməpwəmwis, nənə mamə ramasan m nərmama, ik rerım rəpwəh nırhi ərəhaien nərmama, uə ipkəgkari ərpwi mhə, nənə məpwəh nuvehi utəien ik.

5 Noien səvəi nokeikeiien ikəpwəh no penien nərmama, mıpkəmwur mhə tı tıpwım, mıpkə akwauakw mhə niemaha, uə ikəpwəh nəkwətəmhirı əknekınien nərəhaien sə iərmama riti rino mik ia rerım.

6 Rerım rıpkagien mhə tı noien sə rıpkatukwatukw mhə, mətə rerım ramagien a tı nıpərhiienien.

7 Noien səvəi nokeikeiien ikəvrani nəfe nəghın kamo mik, ia nəpın me ikani nıpərhiienien ia Kumwesən, maməmri pen əknekın nətərigien səim irə. Nəpın nərəhaien reste ik, mətə ikamərer əknekın.

8 Noien səvəi nokeikeiien ko rıpkıwən mhə ia nəpın riti. Mətə noien səvəi nını irapwien nəgkariien sə Kumwesən rauvei pehe, uə noien səvəi nəgkariien ia nəgkariien əpə me, uə noien səvəi nukurənien nari, noien mırəhar nəha tuhariwən.

9 Ro iamınhi irə tı nəri nə mə ipwet mine nukurənien səkitaha ro nıpərpərın, nənə nəgkariien me i Kumwesən rauvei pehe saməni irapw ro nıpərpərın.

10 Mətə nəpın sə pekin trier pehe, sə ro nıpərpərın triwən.

11 Nəpın iakınamouıhi, iakaməgkari rəmwhen ia iəkunouıhi, nukurənien səiou rəmwhen səvəi iəkunouıhi, nənə noien səvəi nətərigien səiou rəmwhen

səvəi iəkunouihi. Mətə nəpɪn iakuvehe masori, iakəmri noien me səvəi iəkunouihi ia təkutak.

¹² Ipwet mine kitaha samətoni rəmwhen saməti pen ia klas sə rakwhakw, mətə ia nəpɪn nəha tsətoni rəmwhen saməti pen ia nəmrıtaha atukwatukw. Ipwet mine iakukurən a nɪpərɪn, mətə ia nəpɪn nəha takukurən amasan pam rəmwhen ia Kumwesən rukurən amasan pam iou nəha təkwtəkwni.

¹³ Nənə təkwtəkwni noien mirəhar i kahar hamarərer: noien səvəi nahatətəien, noien səvəi neitenhiien nəri amasan mə truvehe, mine noien səvəi nokeikeiien. Mətə noien sə ramasan pɪk anan ia nırəhar in i noien səvəi nokeikeiien.

14

Nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe mine nəgkiariien əpə me

¹ Pwəh nokeikeiien nəri hiamousari tukwe ia nɪmɪruien səkimiaha. Niskaiien me səməme Nənɪmwɪn Ikinan rauvei pehe, ramasan mə rerɪmiaha tramevən ia nırəha, mətə sə ramasan pɪk anan rerɪmiaha tramevən irə in i nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe.

² Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in rɪpkəgkiari mhə m nərɪmama, mətə raməgkiari m Kumwesən. Pərhiien iərmama riti riwən sə rukurən nəgkiariien sə in rani, mətə ia niskaiien səvəi Nənɪmwɪn Ikinan, in rani irapw nəgkiariien me nɪpwɪn nɪpwran rərkwafə.

³ Mətə iərmama sə ramɪni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in raməgkiari m nərɪmama, nənə mauvrhəkɪn irəha, mamərpwi əknekɪn irəha, mauvehi utə nətərɪgien səvənraha.

⁴ Iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, in ramasitu atukw a irə. Mətə iərmama sə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu ia nakalasia me.

⁵ Iakokeikei mə kimiaha pam anan tihəgkiari ia nəgkiariien əpə me, mətə ramasan pɪk mə tihəni irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe. Iərmama sə rani irapw nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, in ramasitu pɪk ia nakalasia me məpi raka iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə me. Mətə nɪpərhiienien trɪni mɪnuə iərmama riti rɪni irapw nɪpwrai nəgkiariien əpə nəha, noien nəha trasitu mwi ia nakalasia me.

⁶ Piak me, trɪni mɪnuə iakuvehe mətoni kimiaha, nənə maməgkiari m kimiaha ia nəgkiariien əpə me iamɪnha irə, takəfo masitu ia kimiaha? Hiəkurən mə takaməkeikei muvehe mɪni pui pehe nari vi riti m kimiaha, uə nukurənien riti, uə nəgkiariien riti Kumwesən ruvei pehe, uə nahatənien riti. Mə rekəm, ko iapkasitu anan mhə ia kimiaha.

⁷ Rerɪmiaha tramrhi ro narimnari me i həpkɪmɪru mhə mətə rerɪnraha fwe ikɪn rəmwhen ia tərhe nau uə kitar. Trɪni mɪnuə rerɪnraha rɪpkatukwatukw mhə, nənə iərmama riti trəfo mukurən nəfe nɪpu kamhani?

⁸ Uə kisɪpw i kaməse ti nəsuəpwiriien nərɪmama ti naruagənien trɪni mɪnuə rerɪn rəpwəh nasək amasanien mo nukurənien i m nərɪmama, nənə sin trəpnəpenə ti naruagənien?

⁹ Rəmwhen a ia kimiaha. Trɪni mɪnuə hiaməgkiari ia nəgkiariien sə nərɪmama hərəirei, tuhəfo mhəkurən nɪpwrai nəgkiariien sə hiaməni? Kimiaha hiaməgkiari a m kwənɪmahan, nərɪmama həpkukurən mhə nɪpwran.

¹⁰ Pərhiien, nəgkiariien me rɪpɪk ia təkure tɪprənə i, nənə irəha pam nɪpwranraha fwe ikɪn.

¹¹ Mətə trini minuə iapkukurən mhə nīpwrai nəgkariien sə iərmama riti rani pehe tukwe iou, iou iəpwispwis tukwe in, nənə in iəpwispwis tukw iou.

¹² Rəmwhen a ia kimiaha. Rerimiaha ramevən pik ia niskaiien me səməme Nənimwin Ikinan rauvei pehe, nənə ro pen tihousari mə tihəuvrhəkin nakalasia me ia niskaiien me səməme tuhasitu pik ia nirəha.

¹³ Ro iamīnhi irə iərmama sə raməgkiari ia nəgkariien əpə riti, in traməkeikei məfwaki məres niskaiien ti nini irapwien nīpwrān.

¹⁴ Trini minuə iakaməfwaki mani irapw nəgkariien əpə me, nənimwik fwe imwə raməfwaki, mətə ia nətərigien səiou iapkukurən mhə nīpwrai nəgkariien me i iakani.

¹⁵ Ro iamīnhi takəfo irə? Takəfwaki ia nənimwin, məfwaki mwi ia nətərigien səiou. Takani nīpu ia nənimwin, mənī mwi nīpu ia nətərigien səiou.

¹⁶ Mə rekəm, trini minuə ikəfwaki ia nənimwin ia nəgkariien əpə məgnəgini Kumwesən, iərmama auər a riti ia kwopun nəha, in trəfo mīni “Ouəh” ia nəfwakiien səim? Rəknəkin ti nəri nə mə in rirəirei nəri ikani.

¹⁷ Nīpərhienien nəfwakiien səim səvəi niniien tanak m Kumwesən ramasan pik, mətə ko rīpkasitu anan mhə ia iərmama nəha.

¹⁸ Iakani tanak m Kumwesən mə iakaməgkiari ia nəgkariien əpə me məpi raka kimiaha pam.

¹⁹ Mətə ia nousəsīmwīnien səvəi nakalasia me, trini minuə iakahatən nərmama ia kwopi nəgkariien me krirum a səməme həukurən ramasan məpi raka mə iakini kwopi nəgkariien me ten-taosen ia nəgkariien əpə sə hərəirei.

²⁰ Piak me, rərəha mə tihəmwhen ia nəkwərhəkwərha ia nətərigien səkimiaha. Ramasan mə tihərəirei noien ərəha rəmwhen ia nəkwərhəkwərha me, mətə ia nətərigien səkimiaha tihəmwhen ia nərmama həuvəpwinari raka.

²¹ Kimərai pen nəgkariien riti ia nəkukuə səvəi Loa rani mə, “Iou takəgkiari m nərmama me i.

Nəgkariien səiou trier ia nərmama səməme kəmhəni nəgkariien əpə me, mier mwi ia tərhuī iəpwispwis me.

Nəri auər a mə takəgkiari mīnrəha iamīnhi irə, mətə irəha tuhəpkətərig mhə iou.

Iou Iərimənu iakani iamīnhi irə.”

²² Ro iamīnhi irə sətōni mə niskaiien ti niniien nəgkariien əpə me ro nīmətien riti ramevən ti nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Kristo. Rīpkəvən mhə ti nərmama səməme haməni nīpərhienien irə. Mətə niskaiien ti nini irapwien nəgkariien sə Kumwesən rauvei pehe ro nīmətien riti ramevən ti nərmama səməme haməni nīpərhienien ia Kristo. Rīpkəvən mhə ti nərmama səməme həpkini mhə nīpərhienien irə.

²³ Ro iamīnhi irə, trini minuə nərmama iruə me uə səməme həpkini mhə nīpərhienien ia Kristo həuvnimwə pehe ia kwopun kimiaha nakalasia me hiamousəsīmwīn ikin, nənə mhətōni kimiaha pam hiaməgkiari ia nəgkariien əpə me, rəfo? Irəha tuhəni mə kimiaha hiamərməri.

²⁴ Mətə trini minuə kimiaha pam hiaməni irapw nəgkariien sə Kumwesən rauvei pehe, nənə iərmama riti sə rīpkini mhə nīpərhienien ia Kristo uə iərmama iruə riti ruvnimwə pehe, nəgkariien səkimiaha pam tro in rukurən mə in iərmama riti sə ramo noien ərəha, nənə in trəkiri noien səvənhi.

²⁵ Nəgkariien me nəha səkimiaha trini pui nətərigien səvənhi in ramərkwafə irə fwe ia rerin, nənə ro iamīnha irə iərmama nəha treiwaiu

nənimen trirapi tɪprənə, in truvei pen nisaiien səvənhi m Kumwesən, mani irapw mə Kumwesən ramarə pərhiən tukumiaha.

Tihousəsimwɪn kɪmiaha me ti nəfwakiiən, mhəfwaki, mhesi pen suatuk tukwe

²⁶ Ro iamɪnhi irə, piak me, rəfo? Nəpɪn hiamousəsimwɪn kɪmiaha me ti nəfwakiiən, kɪmiaha kuatia kuatia, riti rəni nɪpu, riti ramahatən, riti rani irapw nari riti Kumwesən rino pui pen min, riti raməgkiari ia nəgkiariien əpə riti, riti mwi rani irapw nɪpwrai nəgkiariien nəha. Tihaməkeikei mho narimnari me nəha mhasitu ia kɪmiaha me irə.

²⁷ Trini minuə nərmama me nepwɪn haməgkiari ia nəgkiariien əpə me, ramasan mə iərmama kəru a uə kahar həgkiari. Nəpɪn iərmama riti rəgkiari, in əpa rəgkiari meste ro sampam, kurirə riti rəgkiari. Nənə iərmama riti traməkeikei mɪni irapw nɪpwrai nəgkiariien me nəha.

²⁸ Mətə trini minuə iərmama riwən ti nɪni irapwien nɪpwrai nəgkiariien me nəha, iərmama sə raməgkiari ia nəgkiariien əpə, in trəpwəh nəgkiari asoriiən ia nəmri nakalasia me, in trəgkiari afafa a pwəh irau əpa Kumwesən krouregi.

²⁹ Nərmama səməme kamhəuvehi nɪskaiien ti nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, ramasan mə kəru a uə kahar həgkiari, nənə nərmama nepwɪn həkiri amasan nəgkiariien sə haməni.

³⁰ Mətə trini minuə iərmama riti sə raməkure kɪmiaha min riregi mə Kumwesən ro pui nəgkiariien riti min, nənə iərmama sə raməgkiari trəpwəh nəgkiariien.

³¹ Ro iamɪnhi irə, kɪmiaha pam hiəukurən nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, riti rukupwən məgkiari raka nənə riti. Tiho iamɪnha irə mə nərmama me pam tuhəuvehi nukurəniən, nənə trasitu ia nərmama me pam.

³² Kɪmiaha hiəukurən. Nərmama səməme kamhəuvehi nɪskaiien ti nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe, irəha hamərimənu atukw a ia nənimwɪnraha me, mhəukurən nəgkiariien, mhəukurən mwi nafafaien.

³³ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rɪpko mhə in Kumwesən səvəi noien nɪreireiiən ia nari, mətə in Kumwesən səvəi nəməriniən.

Rəmwhen ia nakalasia me pam, nəpɪn kamhousəsimwɪn irəha me,

³⁴ nɪpran tuhəpwəh nəgkiariien ia nousəsimwɪniən me nəha. Rəpwəh natukwatukwien mə tuhəgkiari, mətə tuhaməkeikei mheiwaiu mho nisaiien rəmwhen Loa səvəi Moses rani.

³⁵ Trini minuə hokeikei mə tuhəukurən nari riti, tuhaməkeikei mhəres ti səvənraha me nərmən fwe ia rukwənu. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə ro naurisiiən mə pran trəgkiari ia nousəsimwɪniən səvəi nakalasia me.

³⁶ Rəfo? Reriməiaha rirhi mə nəgkiariien səvəi Kumwesən rɪməkupwən ia kɪmiaha muvehe? Uə reriməiaha rirhi mə nəgkiariien səvəi Kumwesən rɪməuvehe a tukumiaha?

³⁷ Trini minuə kɪmiaha riti rerɪn rirhi mə in profet riti, uə Nənimwɪn Ikinan rɪməuvei pen nɪskaiien riti min, ramasan. Mətə in traməkeikei mukurən mə nəgkiariien i iakamrai m kɪmiaha in nəkwai Iərimənu səkitaha.

³⁸ Trini minuə rəpwəh niniən nɪpərhieniən ia nəgkiariien i, tukəpwəh mwi niniən nɪpərhieniən ia nəgkiariien səvənhi.

³⁹ Ro iamɪnhi irə, piak me, nɪskaiien sə tihokeikei pɪk, in i nɪni irapwien nəgkiariien sə Kumwesən rauvei pehe. Mətə tihəpwəh nɪniseien nɪskaiien i sə nərmama haməgkiari ia nəgkiariien əpə me.

⁴⁰ Narimnari me pam sɛmɛme hiamo, tihamɛkeikei mho ia noien sɛ ratuk-watukw mhesi pen suatuk tukwe.

15

Kristo rinɛtui mwi ia nemhɛien sɛvɛnhi

¹ Piak me, iakokeikei mɛ tako kimiaha hiɛukurɛn nɛgkiariien amasan sɛ iakinɛvisau irɛ m kimiaha fwe kupwɛn. Nɛgkiariien amasan i kimiaha hiɛuvɛni raka nɛpɛrhienien irɛ mamhɛrer irɛ.

² Trini minuɛ hiamɛkwɛtmhiri ɛknekɛn nɛgkiariien amasan i iakinɛvisau raka m kimiaha, Kumwesɛn truvehimɛru kimiaha irɛ. Mɛtɛ trini minuɛ hiaraka ia nɛgkiariien amasan i, nɛnɛ hiɛuvɛni auɛr a nɛpɛrhienien irɛ.

³ Narimnari me sɛmɛme iakimɛregi, iou iakuvɛni raka tukumiaha. Iakimɛni mɛ nɛri sɛ tihamɛkeikei mhɛkupwɛn mhɛukurɛn in i mɛ Kristo rimamhɛ ti noien ɛrɛha me sɛkitaha ramesi pen nɛgkiariien me kimɛrai pen ia Nɛkukuɛ Ikinan.

⁴ Kimɛnimwi nɛnɛ rɛtui mwi ia nemhɛien sɛvɛnhi ia nɛpɛn sɛ ro kahar irɛ ramesi pen nɛgkiariien me kimɛrai pen ia Nɛkukuɛ Ikinan.

⁵ Nɛnɛ in rimɛkupwɛn mier irapw ti Pita, marɛ mier irapw mwi ti nɛrmama sɛvɛnhi twelef.

⁶ Kurirɛ irɛ in rier irapw mwi ti piɛvtaha me hɛpɛk hɛpi raka faef hantret ia nɛpɛn kuatia a. Irɛha hɛpɛk hamɛmɛru ihi, mɛtɛ nepwɛn hɛuvamhɛ raka.

⁷ Nɛpɛn in rier irapw raka ti nirɛha, marɛ mier irapw mwi ti Jemes, nɛnɛ mier irapw mwi ti aposol me pam.

⁸ Kurirɛ ia nirɛha pam, in rier irapw mwi tukw iou, mɛtɛ iou iakɛmwhen ia iɛkunouhi ɛmtɛmɛtɛ riti rɛpkɛtui mhɛ ia nɛpɛn atukwatukw sɛvɛnhi.

⁹ Iakani iamɛnhi irɛ ti nɛri nɛ mɛ iou inhɛrɛpw anan ia aposol me pam, nɛnɛ iakɛpwɛh nɛmwhenien mɛ nɛrmama tuhɛkwein iou mɛ iou aposol riti, ti nɛri nɛ mɛ iakinamometɛ nakalasia me sɛvɛi Kumwesɛn fwe kupwɛn.

¹⁰ Mɛtɛ Kumwesɛn rinasiu ia nirak ia namasanien sɛvɛnhi, mo iakuvehe mo iamɛnhi irɛ nɛha tɛkwɛtkwuni. Nɛnɛ namasanien sɛvɛnhi sɛ rino miou rɛpwɛh nuvehe ɛpnapienien, mɛtɛ rukuɛ kwɛnkwan. Nɛpɛrhienien, iakino wok mɛpi raka aposol me pam, mɛtɛ rɛpkɛ mhɛ ia nɛskaiien atukw sɛiou, mɛtɛ ia namasanien sɛ Kumwesɛn rauvei pehe miou.

¹¹ Ro iamɛnhi irɛ nɛri auɛr a mɛ iou iakani irapw nɛgkiariien amasan i m kimiaha, uɛ irɛha hamɛni irapw m kimiaha, mɛtɛ nɛgkiariien kuatia a i sɛkimaha pam iahamɛni irapw tukumiaha nɛnɛ hiɛuvɛni raka nɛpɛrhienien irɛ.

Nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ tuhɛtui mwi ia nemhɛien

¹² Kimiaha hiɛukurɛn mɛ ia nɛgkiariien sɛkimaha, kimaha iahamɛni irapw mɛ Kristo rinɛtui mwi ia nemhɛien. Mɛ iahamɛvisau iamɛnha irɛ, rɛfo kimiaha nepwɛn hiamɛni mɛ nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ ko hɛpkɛtui mhɛ mwi?

¹³ Trini minuɛ nɛrmama sɛmɛme hɛuvamhɛ ko hɛpkɛtui mhɛ mwi, nɛnɛ ko Kristo mwi rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien.

¹⁴ Nɛnɛ trini minuɛ Kristo rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien, wok i sɛkimaha sɛ iahamɛni irapw nɛgkiariien amasan ro nɛri auɛr a irɛ rɛmwhen a mwi ia nahatɛtɛien sɛkimiaha.

¹⁵ Nari riti mwi, trini minuɛ Kristo rɛpwɛh nɛtuiien ia nemhɛien, kimaha iahɛneikuɛ ia Kumwesɛn, ti nɛri nɛ mɛ iahamɛni irapw mɛ Kumwesɛn rino

Kristo rətui mwi ia nemhəien. Trini minuə nəgkiariien nəha ro nɪpərhiēnien mə nərmmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi ia nemhəien, nənə Kumwesən ko rəpwəh noien mwi Kristo rətui ia nemhəien.

¹⁶ Trini minuə nərmmama səməme həuvamhə raka ko həpkətui mhə mwi ia nemhəien, nənə ko Kristo rɪpkətui mhə mwi ia nemhəien.

¹⁷ Trini minuə Kristo rɪpkətui mhə mwi ia nemhəien, nənə nahatətəien səkimiaha nɪpwran riwən, kɪmiaha hiamarə ihi ia noien ərəha me səkimiaha.

¹⁸ Nənə trini minuə nəgkiariien nəha ro nɪpərhiēnien, nərmmama səməme haməni nɪpərhiēnien ia Kristo fwe kupwən həuvamhə raka, irəha həuvəiwən ko həpkətui mhə mwi.

¹⁹ Kitaha saməmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha ia Kristo, mətə mə noien nəha səvəi nɪmɪruien a i səvəi tɪprənə, rərəha anan tukutaha məpi raka nərmmama me nepwɪn.

²⁰ Mətə nəgkiariien sə ro nɪpərhiēnien ro iamɪnhi irə. Kristo rɪnətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rukupwən mətui mwi rəmwhen ia nukwai nei kukupwən kesi. Nərmmama səməme həuvamhə raka irəha tuhətui mwi ia nemhəien kurirə.

²¹ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nemhəien rɪməuvehe ia iərmama riti, nənə ia suatuk kuatia a, nətuiien mwi ia nemhəien rɪməuvehe ia iərmama riti.

²² Nərmmama me pam tuhemhə tɪ nəri nə mə haməuku pen ia Atam. Ia noien a mwi nəha, nərmmama me pam səməme haməuvehe mho kuatia irəha Kristo tuhətui mwi ia nemhəien.

²³ Mətə irəha nəha tuhətui mwi ia nəpɪn atukwatukw səvənraha. Kristo in rɪməkupwən mətui mwi. Nəpɪn in truvehe mwi irə, nərmmama me səvənhi tuhətui mwi.

²⁴ Nənə nəpɪn sampam truvehe, Kristo trouaha nənimwɪn me pam səməme kamhəuvehi nərɪmənuien mɪne nasoriien. In trouaha nɪskaiien me pam. Kurirə irə in raraka ia nɪtətə sə in ramərɪmənə irə revən ia rəgi Tata Kumwesən.

²⁵ Ro iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Kristo traməkeikei mamərɪmənə meste Kumwesən trəmri narimnari me pam səməme in raməmwəki irəha kamharə inhərɪpw ia tɪpage nɪsui Kristo mi.

²⁶ Sə trouaha sampam ia nirəha nemhəien. Nənə nemhəien triwən mwi.

²⁷ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rɪnəmri narimnari me pam kamharə inhərɪpw ia tɪpage nɪsun mi.” Mətə ro nukurənien i mə nəgkiariien nəha sə rani mə “narimnari me pam,” kɪpkəvsini pen mhə Kumwesən ia narimnari me nəha. In rɪnəmri pen narimnari me nəha kamharə inhərɪpw ia tɪpage nɪsui Kristo mi.

²⁸ Narimnari me pam tuheiwaiu Kristo trərɪmənə ia nirəha. Irəha pam tuheiwaiu raka, nənə Tini Kumwesən truvehi irapw atukw a in, meiwaiu marə tegin nərɪmənuien səvəi Tata səvənhi sə rɪnəmri irapw narimnari me pam ia tɪpage nɪsun mi. Ro iamɪnhi irə mɪne Kumwesən trərɪmənə ia narimnari me pam.

²⁹ Rəfo ia nərmmama səməme kamo paptəes ia nirəha tɪ nərmmama səməme həuvamhə raka? Trini minuə nərmmama səməme həuvamhə raka tuhəpkətui mhə mwi ia nəpɪn riti, nənə rəfo kamo paptəes ia nərmmama tɪ nirəha?

³⁰ Rəmwhen a ia kɪmaha. Rəfo iahaməuvehi pekɪn nəpɪn sikai me ia nɪmɪruien səkimaha ia nəpɪn me pam?

³¹ Iakani kwəsuaahi piak me mə nəpɪn rɪpik nərmmama haməmwur mə tuhousi əpune iou! Rerɪk ragien pik tukumiaha tɪ nəri nə mə hiəməuvehe

mho kuatia kimiaha Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Nənə mo pen nəgkiariien i iakani ro nɪpərhienien.

³² Ia kwopun i Efesas, rəmwhen mə iakaruagən kimaha nəri əprmin me. Mətə rəfo? Trini minuə nərmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, iakinaruagən ti nəfe? Trini minuə nərmama səməme həuvamhə ko həpkətui mhə mwi, ramasan mə tihesi pen a nəgkiariien i sə rani mə, “Pwəh sani nari mhənimwi,

ti nəri nə mə trakwakwi semhə.”

³³ Tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Nəgkiariien i kamini ro nɪpərhienien. “Nəpin nərmama səvənraha noien ramasan havən pəri irəha nərmama səməme noien səvənraha rərəha, səməme noien səvənraha rərəha houraha noien amasan səvənraha.”

³⁴ Hərərig pehe mwi mhəuvehi atukwatukw nətərigien səkimiaha sə ratukwatukw, nənə mharaka ia noien ərəha me. Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə kimiaha nepwin hiamreirei ihi Kumwesən, nənə ro naurisien asori m kimiaha.

Nərmama tuhətui mwi ia nemhəien mətə nɪpwranraha trəfo irə?

³⁵ Mətə iərmama riti trəres nəresien i mə, “Nərmama səməme həuvamhə tuhəfo mhətui mwi? Nɪpwranraha trəfo irə?”

³⁶ Ik iərmama ikreirei nari, nuni nari sə ikəpwei traməkeikei memhə kurirə ruverə mutə.

³⁷ Nənə nəri sə ikəpwei ropə ia nɪpwran sə trutə. Sə ikəpwei in nə nuni nari, rosi nuni wit uə nuni nari riti mwi.

³⁸ Mətə Kumwesən rauvei pen nɪpwran rəmwhen sə in rokeikei. Nənə nuni nari me kuatia kuatia, in rauvei pen nɪpwranraha me.

³⁹ Rəmwhen a mwi nusai nari rəpwəh nəmnəmwhenien, mətə nusai nari səpəmsəpə. Nusai iərmama ropə ia səi nərimiru me, uə menu me, uə nəmu me.

⁴⁰ Narimnari me ia nimagouagou ho nɪpwranraha. Rəmwhen a mwi narimnari me ia təkure tɪprənə i ho nɪpwranraha. Mətə narimnari me nəha kamətə fwe ia nimagouagou kamhəser ropə ia nɪpwrai narimnari me nəha kamətə ia təkure tɪprənə.

⁴¹ Nukuraanien səvəi meri ropə ia nukuraanien səvəi məkwə mine nəhiapwien səvəi kəməhau me. Nəhiapwien səvəi kəməhau me nepwin hopə ia səvəi nepwin mwi.

⁴² Tro mwi iamihhi irə ia nəpin nəha nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi. Iərmama sə kimənimwi nɪpwran trimərir, mətə nəpin in trətui mwi nɪpwran trɪpkimərir mhə mwi.

⁴³ Iərmama sə kimənimwi nɪpwran rɪpkamasan mhə, mətə nəpin in trətui mwi nɪpwran tramasan. Iərmama sə kimənimwi nɪpwran niskaiien səvənhi riwən, mətə nəpin in trətui mwi nɪpwran triskai.

⁴⁴ Nəpin kimənimwi iərmama nɪpwran ro nusan, mətə nəpin in trətui mwi nɪpwran tro nənimwin.

Trini minuə nɪpwrai iərmama sə ro nusan, nənə nɪpwrai iərmama sə ro nənimwin in mwi fwe ikin.

⁴⁵ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə kimərai pen nəgkiariien i ia Nəkukua Ikinan rani mə, “Iərmama sə rıməkupwən, Atam, in rıməuvehe iərmama riti sə ramiru.” Atam sampam, in i Kristo, rıməuvehe mo in nənimwin i rauvei pehe nimiruien.

⁴⁶ Mətə rɪpko mhə nɪpwrataha i sə ro nənimwin trukupwən, mətə nɪpwrataha sə ro nusan, nənə kurirə irə nɪpwrataha sə ro nənimwin.

⁴⁷ Iərmama sə rıməkupwən in səvəi tıprənə i. Kumwesən rino in ia tıprənə. Mətə iərmama sə rıməkurirə rıməuku pen ia neiai.

⁴⁸ Nərmama me pam səvəi tıprənə, nıpwranraha rəmwhen ia nıpwrai iərmama nəha Kumwesən rino ia tıprənə. Nərmama səməme tuhəuvən ia neiai, nıpwranraha trəmwhen ia nıpwrai iərmama sə rıməuku pen ia neiai.

⁴⁹ Təkwtəkwuni kitaha səmwhen ia iərmama nəha sə Kumwesən rino ia tıprənə. Ia noien a mwi nəha kitaha tsəmwhen a mwi ia iərmama nəha sə rıməuku pen fwe ia neiai muvehe.

⁵⁰ Iakani irapw tukumiaha, piak me, nıpwrai iərmama sə ro nusan mo nıten ko rıpkuvnimwə mhə ia nıtətə sə Kumwesən ramərımənu irə. Rəmwhen a mwi nəri mərır ko rıpkuvehi mhə nəri sə ramarə rerin.

⁵¹⁻⁵² Həregi ro. Nəgkiariien i iakani pehe tukumiaha i nəha təkwtəkwuni in nəgkiariien riti sə rınamərkwafə fwe kupwən. Rıpkə mhə kitaha pam tsemhə, mətə nəpın kisıpw sampam trasək kitaha pam tsəuvehe mhərməvi. Kurirə iərmama riti rapri m kuatia ia nənimen, mətə nəri nəha rino sampam akwauakw a. Nəpın kisıpw sampam trasək, nənə nərmama səməme həuvamhə tuhətui mwi mhəpwəh mwi nemhəien, nənə kitaha tsəuvehe mhərməvi.

⁵³ Nıpwratəha sə ro nəri mərır i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko rıpkımərır mhə. Nıpwratəha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin.

⁵⁴ Nıpərhienien, nıpwratəha sə ro nəri mərır i traməkeikei muvehe mo nəri sə ko rıpkımərır mhə. Nıpwratəha i səvəi nemhəien traməkeikei muvehe mo nəri sə ramarə rerin. Nəpın nəri nəha truvehe mo sampam, nənə nəgkiariien sə kımərıai pen ia Nəkukuə Ikinan ruvehe mo nıpərhienien, rani mə, “Nemhəien ruvəiwən. Kuvəuvehi irapw in ia naruagənien.”

⁵⁵ “Eh, nemhəien, tikəfo masori ia kımaha?”

Eh, nemhəien, tikəfo mo nəmisəien m kımaha?”

⁵⁶ Nəri sə nemhəien rauvehi nıskaiien səvənhi irə ti noien nəmisəien m iərmama in nə noien ərəha, nənə nəri sə noien ərəha rauvehi nıskaiien səvənhi irə in nə Loa.

⁵⁷ Mətə pwəh səni tanak m Kumwesən sə rauvei pehe m kitaha noien i saməuvehi raku pen ti Iərımənu səkitaha Iesu Kristo, noien sə ramo kitaha səskai mhəpi raka nemhəien.

⁵⁸ Ro pen piak keikei me, kımiaha tihaməkeikei mhərer əknekın, mhəpwəh nəsenien nari riti rikiuku ia kımiaha. Nəpın me tihamo wok səvəi Iərımənu səkitaha ia rerımiaha pam, ti nəri nə mə hiəukurən mə wok səvəi Iərımənu səkitaha sə hıamo hiəpko auər a mhə.

16

Mane səvəi nasıtuien ia nərmama me səvəi Kumwesən

¹ Ia nıkaren səvəi mane səvəi nasıtuien ia nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, tihaməkeikei mho rəmwhen sə iakıməni pen ti nakalasia me fwe ia profens nəha Kalesia.

² Ia Sante me pam, kımiaha pam kuatia kuatia tihaməkeikei mhəmri karen mane me nepwın. Iərmama sə rauvehi mane asori trəmri karen rıpk. Iərmama sə rauvehi mane ouihi trəmri karen ouihi a. Ro iamınhi irə nəpın iakuvehe ko hiəpkəmwur mhə mwi mə tiho pam nəri nəha ia nəpın kuatia.

³ Tihərui irapw kımiaha me nepwın mə tuhəuvehi mane mhəuvən. Nənə nəpın iakuvehe, iakrai nəkukuə mını irapw irəha ti nəkur Jerusalem nənə mərhi pen irəha həpeki mane mhəuvən fwe ikın.

4 Trini minua iakətoni mə ramasan mə iou mwi takevən, nənə irəha tuhəkurirə iou.

Pol raməres narimnari me nepwin mə nəkur Korin tuhaməkeikei mho

5 Kurirə iakuvehe məti pehe kimiaha, takevən raka fwe profens nəha Masetonia, ti nəri nə mə takaməkeikei mukupwən mevən fwe Masetonia.

6 Rosi takarə kwopti kitaha m kimiaha mə rəfo sarə a meste nəpin səvəi nəkwieiiən tro sampam. Nənə hiəukurən nasituien ia nirak ia navənien səiou sə iakamevən pen me ikin.

7 Iapkoikei mhə mə takuvehe mətoni kimiaha nənə mier mwi, mətə iakokeikei mə takuvehe sarə kwopti trini minua Iərimənu səkitaha rəsəni iou.

8 Mətə takarə a ia kwopun i ia Efesas meste nəpin səvəi Pentekos,

9 ti nəri nə mə Kumwesən rinəsevər ia suatuk tukw iou mə tako wok amasan sə trukuə kwənkwan rəpik, nəri auər a mə nərmama həpik haməmwur mə tuhəsisəg iou ti noien wok.

10 Trini minua Timoti ruvehe mətoni kimiaha, hio ramasan min, mhəuvei pen nisaiien min, ti nəri nə mə in ramo wok səvəi Iərimənu səkitaha rəmwhen a ia nirak.

11 Rərəha mə tihamətoni in rəmwhen mə in iərmama auər a riti. Mətə tihaməkeikei mhasitu irə ia navənien səvənhi nəpin in rirərig muvehe mətoni iou. Iou iakameitenhi piəvtaha me irəha Timoti mə tuhəuvehe mhətoni iou.

12 Ia nəkaren səvəi piəvtaha Apolos, iakiməni pen tukwe in mə in traməkeikei mukurirə piəvtaha me muvehe mətoni kimiaha. Mətə in rəpwəh nokeikeiiən mə truvehe nəha təkwtəkuni, mətə in truvehe ia nəpin sə ratukwatukw tukwe.

13 Hətui mhəpwəh napriien, nənə mhərər əknekən ia nahatətəien səkimiaha, mhəpwəh nehekiriən, mho mə hiəskai.

14 Narimnari me pam səməme hiəmo, tiho ia nokeikeiiən.

15 Kimiaha hiəukurən mə Stefanas mine nərmama ia nəkwai nimwə səvənhi, irəha haməkupwən mhəni nərəhienien ia Iesu fwe profens nəha Akaea, nənə irəha həmwur pik ti nasituien ia nərmama me səvəi Kumwesən. Piak me, iakuə takini pehe tukumiaha i mə

16 tihəuvei pen nisaiien m nərmama sə ro me iaminha irə, mine nərmama me pam səməme kamhowok mamhəsese pəri irəha minraha.

17 Nəpin Stefanas, Fotunatas, mine Akakas harier pehe rərək ragien, ti nəri nə mə nari auər a mə kimiaha hiəiwən, mətə nəpin iakətoni irəhar rəmwhen mə iakinətoni kimiaha.

18 Irəhar haro iou iakuvehi napwisien ia rərək rəmwhen irəhar haro mwi ia kimiaha. Nərmama me iaminha irə, ramasan mə tihəgnəgini irəha pwəh nərmama hətoni mhəukurən irəha.

Nəgkiariien sampam

19 Nakalasia me ia profens fwe Esia haməni ramasan tukumiaha. Akwila mine Prisila krouokeikei pik mə trouni ramasan tukumiaha ia nəghi Iərimənu səkitaha irəha nakalasia me səməme hamousəsəmwən irəha me ia nimwə səvənrau.

20 Piəvtaha me pam ia kwopun i haməni ramasan tukumiaha. Tihəni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeiiən sə rəmher.

21 Iou Pol, iakamrai nəgkiariien i səvəi niniiən ramasan tukumiaha, mamrai ia rəgik atukwatukw.

²² Trini minuə iərmama riti rəpwəh nokeikeien Iərimənu səkitaha, pwəh Kumwesən rəkwein ərəha irə. Iərimənu səkitaha, uvehe rə!

²³ Pwəh namasanien səvəi Iesu Iərimənu səkitaha ramarə tukumiaha.

²⁴ Pwəh nokeikeien səiou ramarə tukumiaha pam səməme hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iamihhi.

Seken Korin Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i kani mə Seken Korin. In ruvərai raka Fas Korin məkwə nepwın həukurau nənə in rırai mwi sə i mərhi pen i revən. Nakalasia me fwe Korin kamheitehieitehi ihi kusen səvənraha, mamho ihi noien ərəha me. Pol revən fwe Korin mətə rarə ouihı a ti nəri nə mə irəha həpkrərig mhə ia noien ərəha me səvənraha. Nənə nəkur əfwaki me nepwın həpkini mhə nıpərhiendien ia Pol mə in aposol pərhiien riti səvəi Kumwesən. Nəpın Pol rəpwəh irəha mevən fwe profens Masetonia, in rerin ragien pik nəpın Taetas ruvehi nəgkiariien amasan muvehe mə nakalasia me fwe Korin hənətə sas ia noien ərəha me səvənraha nənə mhərərıg ia noien ərəha me səvənraha. Nəpın Pol rıregi nəgkiariien nəha, in rırai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nəkur Korin. Ia nıpəri nəkukuə i sə rakupwən Pol rini pen ti nəkur Korin mə rerin ragien ti nəri nə mə irəha hənəpwəh noien ərəha me səvənraha mamho noien amasan sə Kumwesən rokeikei. Ia nıpəri nəkukuə sə rakurirə Pol raməgkiari atukw a ia in mine nərmama səməme kamhəmwəki in mamhəni ərəha in.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo, ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwən mə tako, mine piəvtaha Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Korin, mine nərmama me pam səvəi Kumwesən fwe profens nəha Akaea.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha, mine Iesu Kristo İərimənu səkitaha, krouəriari pehe namasanien mine nəmərınuien m kimiaha.

Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi İərimənu səkitaha Iesu Kristo, in Tata sə in nukune napiien, nənə in Kumwesən sə in nukune noien səvəi nasituien me pam.

⁴ In ramasitu ia kimaha ia nəmısəien me pam səkimaha, mə kimaha iahəukurən nasituien ia nərmama ia nəmısəien me səpəmsəpə səməme irəha haməregi. Nənə kimaha tahasitu ia nırəha ia noien səvəi nasituien sə Kumwesən rino m kimaha.

⁵ Rəmwhen a ia nəmısəien sə Kristo rıməuvehi, nəmısəien nəha rauvehe pik mwi ia nımıruien səkimaha. Ia noien a mwi nəha, ti nəri nə mə kimaha iahaməuvehe mho kuatia kimaha Kristo, Kumwesən ramasitu pik ia kimaha, nənə noien nəha ramevən mwi ti nərmama nepwın.

⁶ Trini minuə kimaha iahamregi nəmısəien, mətə in nə trasitu ia kimiaha muvehimıru kimiaha. Trini minuə Kumwesən rasitu ia kimaha ramo mə kimaha iahəukurən nasituien ia kimiaha. Nənə kwənkwai nasituien nəha raukuə ia nımıruien səkimiaha, nənə nəpın hıarə ia nəmısəien kuatia a tsarə irə trasitu ia kimiaha mə tıhərer əknekın ia nəpın me.

⁷ Kimaha iahənəmri pen əknekın nətərigien səkimaha ia Kumwesən tukumiaha mə tıhərer əknekın. Ro iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha pam samarə ia narəien kuatia a mə kimiaha tıhəregi nəmısəien sə iahamarə irə, nənə ia noien a mwi nəha Kumwesən trasitu ia kimiaha rəmwhen ramasitu ia kimaha.

⁸ Piak me, kimaha iahokeikei mə tıhəukurən amasan nəpın sikai sə iahənarə irə ia profens nəha Esia. Nəpın nəha rıskai pik tukumaha, mo rerimaha rırhi mə ko iahəpkimıru mhə mamhəuvən.

⁹ Kimaha iahamregi rəmwhen kinəkiri raka kimaha mə tahemhə. Mətə narimnari me nəha haməuvehe mə kimaha tahəpwəh nətigiteien ia niskaiien atukw səkimaha, mətə tahətigite ia Kumwesən sə ramo nərmama hemhə hətui mwi.

¹⁰ Ia nəpın nəha ipaka kimaha iahemhə, mətə in rıməuehimiru kimaha. Nənə in trauvehimiru kimaha iamınhi irə mamevən. Iahənəmri pen əknekın nətərigien səkimaha irə mə in truvehimiru mwi kimaha.

¹¹ Mətə kimiaha tihaməkeikei mhasitu ia kimaha mhəfwaki tukumaha. Tiho iamınha irə mə nərmama həpik tuhəni tanak m Kumwesən ti narimnari amasan me səməme in tro m kimaha ti nəri nə mə nərmama həpik hənəfwaki tukumaha.

Pol rərari ia nətərigien səvənhi mine nəfe tro

¹² Nari riti kimaha iahaməgkiari ərpwi irə. Kimaha iahamregi fwe ia rerimaha mə ro nıpərhiienien. In i mə noien səkimaha ia təkure tıprənə iahəno m nərmama nepwın, mhəno mwi m kimiaha rəpi raka, in noien sə raməmak irapw ia kwopun ukuraan. Iahaməni a nəgkiariien pərhiien rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Iahəpkəgkiari mhə ia nukurəniien səkimaha səvəi tıprənə, mətə iahaməgkiari ia namasanien səvəi Kumwesən.

¹³⁻¹⁴ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iahəpkrai mhə nəgkiariien riti sə riskai tukumiaha ti nəvsiniien, uə ti nukurəniien nıpwrən. Təkwtəkwuni hiəuvəukurən nətərigien səkimaha kwopti, mətə iakokeikei pik mə nəpın riti tihəukurən pam. Nənə ia noien nəha, nəpın Iesu Iərimənu səkitaha truvehe mwi, kimiaha tihagien tukumaha rəmwhen a mwi mə kimaha iahamagien tukumiaha.

¹⁵⁻¹⁶ Ti nəri nə mə iakukurən mə hiamagien tukumaha, nətərigien kupwən səiou mə takevən fwe profens nəha Masetonia, mukupwən muvehe mətoni kimiaha, nənə nəpın takrərig takuvehe mwi mətoni kimiaha. Ro pen tihəuvehi namasanien m kəru, nənə kurirə irə tihəsitu ia nirak ia suatuk səiou ti nevəniien fwe ia tənə Jutia.

¹⁷ Mətə iakinəpwəh. Ro pen rosi rerimiaha rırhi mə nəpın iakamətərig mə tako iamınha irə nətərigien səiou ramaiuaiu? Uə rosi iakəmwhen a ia nərmama nepwın səvəi tıprənə kamhəni nəgkiariien mi nəha “Ouəh” mine “Rekəm” ia nəgkiariien kuatia a?

¹⁸ Kimiaha hiəukurən mə Kumwesən ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpın me. Nənə kimaha mwi nəgkiariien səkimaha tukumiaha rıpkə mhə “Ouəh” mine “Rekəm.”

¹⁹ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə Tini Kumwesən i Iesu Kristo sə iahamarəvisau irapw tukumiaha kimrahar Saelas mine Timoti, rıpkə mhə “Ouəh” mine “Rekəm,” mətə ia Kristo, nəpın me pam nəgkiariien səkimaha in nə “Ouəh.”

²⁰ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə promes me pam səvəi Kumwesən həuvehe mho nıpərhiienien i ia Iesu Kristo. Kitaha səuvəuvehe mhəno kuatia kitaha min, ro pen səukurən niniien “Ouəh” ti nuvehi utəien nəghi Kumwesən.

²¹ Kumwesən a ramo kimaha iahamərer əknekın ia Kristo kitaha m kimiaha. In rımərfi kitaha,

²² məmri Nənimwın səvənhi ia reritaha rahatən pen mə kitaha nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Nənimwın nəha ramarə ia reritaha, nənə, kitaha səukurən amasan mə Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me səməme rınəmri karen mə səkitaha.

1:10: 2Tim 4:18 **1:12:** Hip 13:18, 2Kor 2:17, 1Kor 1:17 **1:13-14:** 2Kor 5:12, Fil 2:16 **1:15-16:** 1Kor 16:5-6 **1:19:** Wok Me 18:5 **1:20:** Rev 3:14 **1:22:** 1Jon 2:27, Efes 1:13-14, 2Kor 5:5, Rom 8:16-17

²³ Təkwtəkwwuni iakaməkwein Kumwesən mə triregi nəkariien i səiou. Trini minuə iapkini mhə niperhienien, pwəh in rərpwin noien ərəha səiou. Iou iakinapkuvehe mhə fwe Korin ti nəri nə mə iapkokeikei mhə mə takini nəkariien sikai riti tukumiaha.

²⁴ Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə tahərimənu ia nahatətəien səkimiaha, rekəm. Mətə taho wok kitaha m kimiaha ti nagienien səkimiaha, ti nəri nə mə hiənərer əknekən raka ia nahatətəien səkimiaha.

2

¹ Ro pen iakuvəni raka ia rerik mə ko iapkuvehe mhə mwi mətoni kimiaha mo rerimiaha rəmisə.

² Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə kimiaha a hiamo rerik ramagien, mətə trini minuə iako rerimiaha rəmisə, nənə iərmama riti riwən sə tro rerik ragien.

³ Nənə iakimərai nəkukuə nəha mə nəpin iakuvehe mətoni kimiaha tapkregi mhə rerik rəmisə. Iakəpwəh nokeikeien mə nərmama səməme tuhaməkeikei mho rerik ragien, tuho rerik rəmisə. Iou iakuvəukurən raka mə kitaha kuatia a, nənə nəpin rerik ragien, kimiaha mwi rerimiaha tragien.

⁴ Ro pen nəpin iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha rerik rəmisə pik tukumiaha, mərkwəpir, nise nənimek raiu tukumiaha. Iapkraihə mhə nəkukuə nəha mə tro rerimiaha rəmisə, mətə iakimərai mə tihəukurən nokeikeien i səiou rasori tukumiaha.

Nakalasia me fwe Korin tuhaməkeikei mhenouenou noien ərəha sə iərmama nəha rino

⁵ Mətə iərmama nəha rino noien ərəha, in ripko mhə rerik rəmisə, mətə rino mə kimiaha pam rerimiaha rəmisə kwopti. Iakani nəkariien i məpwəh nokeikeien mə triskai pik ti iərmama nəha,

⁶ ti nəri nə mə nərpwinien nəha kimiaha hiəpik hiəno min ti noien ərəha səvənhi rinəmwhen raka.

⁷ Təkwtəkwwuni nəha tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha səvənhi nənə mhomasan rerin, mə rerin trəpwəh nəmisə pikien muvehi irapw nətərigien səvənhi.

⁸ Iakaməres kimiaha mə tiho pwəh in rukurən nokeikeien səkimiaha tukwe.

⁹ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə in nə nəri iakimərai nəkukuə nəha tukwe, mə takətoni ro kimiaha mə tiho nəkwak ia narimnari me pam uə rekəm.

¹⁰ Trini minuə hiənenouenou noien ərəha səvəi iərmama riti, iou mwi takenouenou irə. Trini minuə iərmama nəha rino nəri ərəha me nərpwin mə iou takaməkeikei menouenou noien səvənhi, mətə iou iakinenouenou raka noien səvənhi ia nəmri Kristo ti nasituien ia kimiaha.

¹¹ Iakamo noien nəha kamo Setan rouraha kitaha ia neikuəien me səvənhi. Iakani iamihhi ti nəri nə mə kitaha səvəukurən raka nətərigien me səvənhi səməme in ramesi pen.

Kumwesən ramo nərmama kamhəukurən Kristo ia aposol me səvənhi

¹² Nəpin iakevən fwe ia taon nəha Troas mə takəvisau irapw nəkariien amasan səvəi Kristo, iakətoni mə Iərimənu səkitaha rinəsevər ia təpinhə miou mə tako wok fwe ikin.

¹³ Mətə iakamətərig pik mipkapwis mhə, ti nəri nə mə iapkətoni mhə piak Taetas ia kwopun nəha. Nənə iakəsəkir minraha mier mevən fwe ia profens nəha Masetonia.

¹⁴ Mətə iakaməgnəgini Kumwesən ti nəri nə mə ia nəpɪn me in ramiri kimaha ia Kristo, mamō kimaha iahəmwhen ia nərmama me i kamhəkurirə ia kig riti sə rɪnaruagən pam, mamrəriɡ pen fwe imwəni. Ia nəpɪn me Kumwesən ramo nukurənien ia Kristo rauku pen ia kimaha mamevən ia kwopun me. Nərmama kamhəregi nukurənien nəha rəmwhen ia nari riti kamregi nɪpekɪn.

¹⁵ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə kimaha iahəmwhen ia nɪmwəkɪmwəkɪ nari nɪpekɪn rapein amasan Kristo rauvani ti nəgnəginiien Kumwesən nise napw irə ramevən ti nərmama səməme Kumwesən rauvehimɪru irəha, mamevən mwi ti səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

¹⁶ Səməme kamhəuvən mə tuhemhə həregi kimaha iahəmwhen ia nɪpeki nise napw nəha sə rauku pen ia nemhəien mamevən ti nemhəien. Səməme Kumwesən rauvehimɪru irəha həregi kimaha iahəmwhen ia nise napw nəha sə rauku pen ia nɪmɪruien mamevən ti nɪmɪruien. Wok nəha wok asori. Sin rukurən noien?

¹⁷ Kimaha iahəpkəmwhen mhə ia nərmama me nəha həpɪk kamhəni irapw nəɡkiariien səvəi Kumwesən ti nuvehien a mane, rekəm. Mətə Kumwesən rɪnərhi pehe kimaha. Ia Kristo kimaha iahəmənɪ irapw nəɡkiariien amasan səvənhi ia nəmri Kumwesən, nənə nəɡkiariien səkimaha rauku pen a ia rerimaha sə ratukwatukw.

3

Nəkukuə riti kimərai rani sas ia Pol mine in me nepwin

¹ Rosi rerimaha rɪrhi mə iahənəmfiətə mwi kimaha ia nəmrimaha, mətə rɪpko mhə iamɪnhi irə. Nəpɪn nərmama pwɪspwɪs me həuvehe imwəmiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə riti kimiaha me nepwin həmərαι ti nɪni irapwien irəha tukumiaha, ti nəri nə mə hiəreirei irəha. Nənə nəpɪn həier mhəpwəh kimiaha, tuhaməkeikei mhəuvehi nəkukuə səkimiaha ti noien kimiaha me nepwin həukurən irəha. Kimiaha hiənuə tiho iamɪnhi irə ia kimaha? Rekəm!

² Kimiaha atukwatukw hiəmwhen ia nəkukuə səkimaha rani sas ia kimaha. Nəkukuə nəha kimərai pen ia rerimaha, nərmama pam tuhəvsini mhəukurən.

³ Ro nukurənien i tukunraha hətoni mə Kristo əpa rɪmərαι nəkukuə nəha, məmri pehe ia rəɡimaha mə tahərhi pen i ramevən. In rɪpkrai mhə nəkukuə nəha ia nəri kamrai nari irə, mətə rɪmərαι nəkukuə nəha ia Nənɪmwɪn i in səvəi Kumwesən sə ramɪru. Nənə rɪpkrai pen mhə ia kəruətərei sə rɪpwɪəpwɪə, mətə rɪmərαι pen ia reri nərmama.

⁴ Kimaha iahəpkehekɪr mhə mə tahəni iamɪnhi irə, ti nəri nə mə kimaha iahəuvəuvehe mhəno kuatia kimaha Kristo, nənə mamhahətətə əknekɪn ia Kumwesən.

⁵ Kimaha iahəmwhen ti noien wok i, mətə ko iahəpkɪni mhə mə nari riti rauku pehe atukw a tukumaha. Kimaha iahəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ramsitu ia kimaha.

⁶ In rɪno kimaha iahənəmwhen ti noien wok kimaha iotukwininari me səvəi nəɡkiariien vi səvənhi sə in rɪnərɪhi tərini əknekɪn. Nəɡkiariien vi nəha rɪpkuku pen mhə ia Loa sə kimərai, mətə rɪməuku pen ia Nənɪmwɪn səvəi Kumwesən. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Loa sə kimərai ramousi əpune iərmama, mətə Nənɪmwɪn səvəi Kumwesən rauvei pehe nɪmɪruien.

Nəɡkiariien vi kɪnərɪhi tərini əknekɪn ramser pɪk anan rɪnəpi raka Loa

⁷ Fwe kupwən, nəpɪn Loa sə kimərai pen ia kəruətərei kəru rɪməuvehe vi a, rɪməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən. Nukuraanien nəha rəhiəpwɪn

nənimə Moses ramser pik. Nəkur Isrel ko həpkəti əter pen mhə ia nənimə Moses, nəri auər a mə nukuraanien nəha ia nənimen rinameiwaiu. Noien səvəi Loa nəha ramo mə iərmama remhə, mətə rıməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən.

⁸ Mə ro iamınhi irə rəfo ia noien səvəi Nənimwın Ikinan? Tukətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

⁹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa sə raməkiri nərmama mə tuhaməkeikəi mhemhə kamətə nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser, mətə mə ro iamınhi irə nəgkiariien vi kınərihi tərini əknekın sə ramo nərmama hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, tukətoni mwi nukuraanien səvəi Kumwesən irə ramser pik məpi raka.

¹⁰ Nipərhiəniən, nəgkiariien akuas səvəi Loa sə kamətoni nukuraanien səvəi Kumwesən irə, təkwtəkwuni nəha kəpwəh nətoniien nukuraanien nəha irə, ti nəri nə mə nəgkiariien vi kınərihi tərini əknekın ramser pik anan rınəpi raka Loa nəha.

¹¹ Nəgkiariien akuas səvəi Loa rıməuvehe irau nukuraanien səvəi Kumwesən, mətə triwən mwi rəmwhən ia nukuraanien sə rıməsər ia nəmri Moses. Mətə nəgkiariien vi Kumwesən rınərihi tərini əknekın trarə rerin, misər pik məpi raka.

¹² Ti nəri nə mə kimaha iahəukurən amasan nəri nəha mə ro iamınhi irə, ro pen kimaha iahamətigəsə,

¹³ mhəpkəmwhən mhə ia Moses. In rınousəman nənimen ia tınari əgeigəi mə nəkur Isrel tuhəpwəh nətoniien mə nukuraanien sə raməhiəpwın nənimen rınamiwən.

¹⁴ Mətə nətəriğien səvəi nəkur Isrel me nəha fwe kupwən kınərəpinhə i. Nənə meste pehe nəha ipwet mine nəpin irəha həvsini nəgkiariien akuas səvəi Loa, irəha həpkregi sas mhə nəfə rani, ti nəri nə mə nari riti ramərəpinhə nətəriğien səvənraha rəmwhən ia tınari əgeigəi sə rınousəman nənimə Moses. Mətə Kristo əpa rukurən nuvehi rakaien nəri nəha ia nətəriğien səvəi iərmama nəpin iərmama ruvehe mo kuatia irau min.

¹⁵ Ouəh meste pehe nəha ipwet mine, nəpin həvsini Loa səvəi Moses, nari riti raməsisəg ia nətəriğien səvənraha rəmwhən ia tınari əgeigəi nəha sə rınousəman nənimə Moses fwe kupwən.

¹⁶ Mətə trini minuə iərmama riti ruvsini in muvehe ti İərimənu səkitaha, tınari nəha trier raka.

¹⁷ İərimənu nəha səkitaha in Nənimwın Ikinan. Nənə kwopun Nənimwın Ikinan ramarə ikın, in rafi nari ia nərmama.

¹⁸ Kitaha pam i səpkuvegi mhə nəmrıtaha rəmwhən ia Moses, mətə nəmrıtaha ramser kamətə nukuraanien səvəi İərimənu ia kitaha. Ia nəpin me in rauvsini nimiruien səkitaha mə tsəuvehe mhəmwhən irə sarə ia nukuraanien riti mharə mhəuvən mwi ia riti. Noien i rauku pen ti İərimənu səkitaha in nə Nənimwın Ikinan.

4

Kumwesən ruvei pen wok m aposol me

¹ Kumwesən rapi tukumaha nənə muvei pehe wok i m kimaha ro pen tahəpwəh nəpouien i.

² Kimaha iahəuvəuvei pen raka təkutamaha ia noien afafa me mine noien me səməme ho naurisien. Iahəpkavən mhə ia noien səvəi neikuəien, uə

3:8: Kal 3:2,5 **3:9:** Dut 27:26, Rom 1:17, 3:21 **3:10:** Eks 34:29 **3:13:** Eks 34:33-35 **3:14:** Rom 11:25 **3:16:** Rom 11:23,26 **3:17:** Jon 8:32,36, Rom 8:2, Kal 5:1 **3:18:** Eks 16:7, 24:17 **4:1:** 2Kor 3:6 **4:2:** 2Kor 2:17, 1Tes 2:5, 1Kor 1:18

iahəpkuvsini mhə nəgkiariien səvəi Kumwesən, rekəm. Mətə kımaha iahaməni irapw nəgkiariien pərhiēn ia nəmri nərmama me pam mə irəha tuhəkiri noien səkimaha mhəukurən ia rerinraha mə kımaha iahamo noien atukwatukw ia nəmri Kumwesən.

³ Rosi nəgkiariien amasan sə iahaməni irapw ramərkwafə ti nərmama nepwīn, mətə ramərkwafə a ti nərmama səməme kamhəuvən mə tuhemhə.

⁴ Irəha ko həkini mhə nīpərhiēnien ia nəgkiariien amasan nəha, ti nəri nə mə Setan i, iəremhə sə ramərimənu ia tīprənə i, rīnousəman nətərigien səvənraha, mamō irəha həpwəh nətōnien nukuraanien sə raməhiəpwīn irəha. Nukuraanien nəha rauku pen ia nəgkiariien amasan sə raməvisau nasoriien səvəi Kristo. Kristo nəha in rəmwhēn atukwatukw ia Kumwesən.

⁵ Kımaha iahəpkəvisau atukw mhə kımaha, mətə iahaməvisau Iesu Kristo mə in Iərimənu, nənə kımaha nərmama iahamo tukwini nari m kımiaha ia nəghi Iesu.

⁶ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən nəha rīməni mə, “Pwəh nukuraanien ruək məhiəpwīn kwopun rīpitəv ikin,” in raməhiəpw ia rerimaha, mə kımaha iahəukurən nətōnien nukuraanien səvəi Kumwesən, nənə iahətoni nukuraanien nəha ramser ia nənime Kristo.

Aposol me həkiskai mhə ia nīskaiien atukw səvənraha

⁷ Mətə kımaha iahaməuvehi nəri amasan nəha ia nīpwramaha me i kīno ia tīprənə həkiskai mhə. Ro iamīnhi irə mə trahatən pen mə nīskaiien amasan nəha rəpi raka rīməuku pen ti Kumwesən, rīpkuku pehe mhə tukumaha.

⁸ Ia nəpīn me kımaha iahamregi rərəha ia narimnari me rīpik, mətə iahəpkimwei mhə. Nəpīn me nepwīn iahəreirei suatuk, mətə iahaməmwur mhəpwəh nəpwəhien.

⁹ Nərmama hamo nərəhaiēn m kımaha, mətə Kumwesən rīpkəpwəh mhə kımaha. Hamousi kımaha, mətə həkouraha mhə kımaha.

¹⁰ Ia nəpīn me rəmwhēn mə kımaha iahaməuvehi nemhəien səvəi Iesu ia nīpwramaha, ro iamīnhi irə mə nərmama həkurən nətōnien mwī nīmīruien səvəi Iesu ia nīpwramaha.

¹¹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kımaha iahamarə, nəpīn me pam kauvei pen kımaha mə tahemhə ti nəghi Iesu. Ro iamīnhi irə mə nərmama tuhətoni nīmīruien səvənhi ia nīpwramaha sə tīpkemhə ia nəpīn riti.

¹² Noien nəha nīpwrān mə nemhəien ramowok ia kımaha, mətə nīmīruien ramowok ia kımiaha.

¹³ Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iakinahatətə ro pen iakani.” Ia noien kuatia a səvəi nahatətəien kımaha mwī iahənahatətə ro pen iahaməni.

¹⁴ Kımaha iahəkurən amasan mə Kumwesən sə rīno Iərimənu səkitaha rətui mwī ia nemhəien, in tro kımaha mīne kımiaha, kitaha pam sətui mwī ia nemhəien kitaha Iesu, nənə mərpwī irapw kitaha ia nənimen.

¹⁵ Narimnari me i, kımaha iahamo ramasitu ia kımiaha mə nəpīn namasanien səvəi Kumwesən rīvi pehe nərmama həkik mwī həuvehe ti Kristo, nənə nərmama həkik mwī tuhəni tanak ti Kumwesən, mhəuvehi utə nəghin irənhə anan.

¹⁶ Narimnari me nəha ho kımaha iahəpwəh nəpouien i. Nəri auər a mə nīpwramaha iruə ramevən mə trərəha, mətə rerimaha fwe imwə Kumwesən ramo mə ramərməvi ia nəpīn me.

¹⁷ Ro iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a n̄amis̄aien me i sam̄aregi ia t̄akure tipr̄an̄a i ir̄aha n̄ari aūer a, h̄apkar̄a ̄apw̄am̄wis mh̄a, m̄at̄a ham̄ap̄n̄ap̄en̄a ia kit̄aha ti nar̄aien rer̄in s̄a ram̄ahiap̄w mam̄asan pik̄ m̄api raka.

¹⁸ N̄an̄a ro iam̄inhi ir̄a, n̄animemaha h̄ap̄k̄arer pen mh̄a ia narim̄nari me kam̄atoni, m̄at̄a ham̄arer pen ia narim̄nari me kip̄k̄atoni mh̄a. Iakani iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a narim̄nari me kam̄atoni ir̄aha narim̄nari me s̄av̄ai t̄akwt̄akwuni a, tuh̄ap̄kiw̄an, m̄at̄a narim̄nari me kip̄k̄atoni mh̄a ir̄aha tuhar̄a rer̄in.

5

N̄ipwrataha s̄a vi fwe ia neiai

¹ Iakani iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a n̄ipwrataha r̄am̄when ia nimw̄a tapolen samar̄a ir̄a s̄av̄ai n̄ap̄in oūihi a ia tipr̄an̄a i. N̄an̄a kit̄aha s̄aukur̄an m̄a tr̄ini min̄ūa n̄ipwrataha i ruvehe memh̄a m̄ar̄aha, m̄at̄a fwe ia neiai n̄ipwrataha vi fwe ikin̄ s̄a r̄am̄when ia nimw̄a riti rip̄ko mh̄a īarmama r̄ino m̄at̄a Kumwes̄an a r̄ino n̄an̄a in trar̄a rer̄in.

² N̄ap̄in samar̄a ia n̄ipwrataha i, sam̄aregi r̄ar̄aha, mamh̄avi kwakwa neiahagien tukwe, mamhokeikei anan m̄a ts̄av̄an̄ mh̄ar̄a ia nimw̄a vi n̄aha fwe ia neiai.

³ Kit̄aha tsarkahu n̄ipwrataha vi n̄aha r̄am̄when ia karkahu, tip̄k̄at̄a mh̄a m̄a sam̄av̄an̄ aūer a.

⁴ N̄ap̄in samar̄a ihi ia nimw̄a tapolen i s̄akit̄aha ia tipr̄an̄a i, sam̄aregi r̄ar̄aha pik̄, mamh̄avi neiahagien tukwe, mh̄ap̄w̄ah nokeikeiien m̄a tukuvehi raka n̄ipwrataha i r̄am̄when ia karkahu. M̄at̄a sokeikei m̄a tukarkahu pehe n̄ipwrataha s̄a fwe ia neiai m̄a n̄ipwrataha i s̄a ko rip̄kar̄a rer̄in mh̄a truvehe m̄arm̄avi mar̄a rer̄in.

⁵ Kumwes̄an ̄apa r̄ino kit̄aha ti narim̄nari me n̄aha. In rim̄aūvei pehe N̄anim̄win̄ Ikinan m̄ kit̄aha. Ti n̄ari n̄a m̄a N̄anim̄win̄ n̄aha ramar̄a ia kit̄aha, n̄an̄a, kit̄aha s̄aukur̄an amasan m̄a Kumwes̄an truvei pehe pam narim̄nari amasan me s̄am̄ame r̄in̄am̄ri karen m̄a s̄akit̄aha.

⁶ Ro iam̄inhi ir̄a kit̄aha sam̄at̄igase ia n̄ap̄in me, mamh̄aukur̄an m̄a n̄ap̄in samo imw̄ataha ia n̄ipwrataha i, s̄apkar̄a mh̄a fwe imwei Īar̄im̄anu.

⁷ Iakani iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a kit̄aha samar̄a ia nahat̄at̄aien, s̄apkar̄a mh̄a ia n̄afe sam̄atoni.

⁸ Kit̄aha sam̄at̄igase mamh̄aregi m̄a ko s̄apw̄ah n̄ipwrataha i mh̄av̄an̄ mho imw̄ataha fwe ia neiai kit̄aha Īar̄im̄anu s̄akit̄aha s̄a n̄aha ramasan pik̄ m̄api raka.

⁹ Ro iam̄inhi ir̄a min̄e n̄ari aūer a m̄a samar̄a kit̄aha min̄ ūa s̄apkar̄a mh̄a kit̄aha min̄, m̄at̄a sam̄am̄wur m̄a rer̄in tragien tukutaha.

¹⁰ Iakani iam̄inhi ir̄a ti n̄ari n̄a m̄a kit̄aha pam tsam̄akeikei mh̄arer kupw̄an ia n̄am̄ri Kristo m̄a in tr̄akiri noien me s̄akit̄aha. Kit̄aha kuatia kuatia ts̄av̄ehi n̄ar̄akuien resi pen noien me s̄ano ia nar̄aien i samar̄a ir̄a ia n̄ipwrataha i, noien amasan ūa noien ̄ar̄aha.

Kumwes̄an r̄ino suatuk ia Kristo m̄a kit̄aha s̄aukur̄an nuveheien mho in me nepwin

¹¹ N̄an̄a t̄akwt̄akwuni kimaha iah̄av̄aukur̄an amasan mamh̄ah̄ek̄ir Īar̄im̄anu s̄akit̄aha. Ro pen iaham̄am̄wur m̄a tah̄avi pehe n̄armama. Kumwes̄an rukur̄an amasan kimaha. Rer̄ik̄ r̄ir̄hi m̄a kimiaha mwi hīaukur̄an amasan kimaha.

12 Kimaha iahəpwəh nokeikeien mə tahəuvehi utə kimaha ia nənimemiaha, mətə tahəuvei pehe nətərigien səkimaha mə rəfo rerimiaha tragien tukumaha. Nənə təkwtəkwuni hiəukurən niriipwenien nəgkiariien səvəi nərmama səməme hamərpwi irəha ti noien sə nərmama kamhətoni, mətə rerinraha rīpkrhi mhə nəri sə ramarə ia reri iərmama.

13 Trini minuə rerimiaha rirhi mə iahamarməri, mətə kwa iahamo wok səvəi Kumwesən. Nənə trini minuə rerimiaha rirhi mə iahəukurən nari, mətə kwa iahamasitu ia kimiaha.

14 Ro iamihhi irə ti nəri nə mə nokeikeien səvəi Kristo ramərimənu ia kimaha. Kimaha iahəukurən amasan mə iərmama kuatia a rīmamhə ti nərmama pam, nənə ro pen rəmwhen mə nərmama me pam həuvamhə.

15 Nənə rīmamhə ti nərmama pam mə səməme kamhəmīru tuhəpwəh noien narimnari me səməme irəha a hokeikei, mətə irəha tuhaməkeikei mho noien me səməme Iesu rokeikei. In rīmamhə ti niriəha, nənə mətui mwi ia nemhəien.

16 Ro pen ipwet mine kimaha iahəpkəkiri mhə nərmama ia noien sə nərmama səvəi tīprənə haməkiri nərmama irə. Nīpərhiēnien kimaha iahənəkiri Kristo ia noien nəha ia nəpīn riti, mətə təkwtəkwuni iahəpkə mhə mwi.

17 Ro iamihhi irə trini minuə iərmama riti ruvehe mo kuatia irau Kristo, in rīməuvehe mo in iərmama vi. Noien akuas səvənhi ruvəiwən, nənə noien vi ruvəuvehe.

18 Narimnari me pam nəha haməuku pen ti Kumwesən. In rino suatuk ia Kristo mə kimaha tahəpwəh mwi nəmwəkien in mhəuvehe in me nepwīn. Nənə in rīnəmri pehe wok i ia rəgimiaha, mə kimaha tahəvi pehe mwi nərmama səməme haməmwəki in həuvehe in me nepwīn.

19 Nəgkiariien sə iahaməvisau i mamhəni mə Kumwesən rino suatuk ia Kristo mə tro nərmama səməme haməmwəki in ia tīprənə i həuvehe in me nepwīn, nənə məpwəh nəvsiniēn noien ərəha me səvənraha. Nənə muvei pehe nəgkiariien i m kimaha mə tahəni irapw mə Kumwesən rino raka suatuk ti nərmama haməmwəki in mə tuhəuvehe in me nepwīn.

20 Ro pen kimaha nərmama səməme iahaməgkiari tukwini səvəi Kristo. Rəmwhen mə Kumwesən raməkwein nərmama ia nəgkiariien səkimaha. Nənə iahaməres kimiaha ia nəghi Kristo mə tihəpwəh nəmwəkien Kumwesən nənə mhəuvehe in me nepwīn.

21 Kristo noien ərəha səvənhi riwən. Mətə ti nasituien ia kitaha, Kumwesən ro in ruvehe məmwhen ia noien ərəha. In ro iamihhi irə mə ia Kristo kitaha tsəukurən nuveheien mhəmwhen ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən.

6

1 Kimaha iahamo wok pəri kimaha Kumwesən. Ro pen iahaməres kimiaha mə nəpīn Kumwesən raməriari pehe namasanien səvənhi m kimiaha, tihəpwəh nuvehien rəmwhen ia nəri auər a,

2 ti nəri nə mə Kumwesən rani mə,
 “Ia nəpīn səvəi nasituien ia iərmama, iakregi kimiaha.

Ia nəpīn səvəi nuvehimīruien iərmama, iakasitu ia kimiaha.”
 Hətə ro. Təkwtəkwuni rino nəpīn səvəi Kumwesən ti nasituien ia iərmama. Təkwtəkwuni rino nəpīn səvəi nuvehimīruien iərmama.

Pol mine in me nepwīn kamhəregi rərəha ia narimnari me rīpīk

3 Kimaha iahəpkə mhə nari riti mə iərmama riti trimwei irə, ti nəri nə mə iahəpwəh nokeikeien mə tukini ərəha wok səkimaha.

5:12: 2Kor 3:1, 1:14 5:15: 1Tim 2:6, Rom 14:7-8 5:17: Rom 8:1,10, Kal 6:15, Aes 43:18, Rev 21:5
 5:18: Rom 5:10 5:19: Rom 3:23-25, Kol 1:19-20 5:21: Jon 8:46, Hip 4:15, Kal 3:13, 1Kor 1:30, Fil 3:9
 6:1: 2Kor 5:20 6:2: Luk 4:19-21

⁴ Mətə ia narimnari me pam səməme kımaha iahamo iahamahatən pen mə kımaha iotukwininari me pərhien səvəi Kumwesən, mamhərer əknekin ia nəpın səvəi nəmisəien, mine nəpın skai me, mine nəpın iahamregi rərəha.

⁵ Nərmama hənousi kımaha, nənə kuvei pen kımaha ia kalapus, nənə karıpwi kımaha mə tukousi kımaha. Iahəno pik wok, mhəpwəh napriien ia nəpın, nukumhə rahi kımaha.

⁶ Ro nukurənien i mə kımaha iotukwininari me pərhien səvəi Kumwesən ti nəri nə mə iahamo wok noien səkımaha rəmher, kımaha iahəukurən nari, nətəriɡien səkımaha rəpwəmwis, iahamo ramasan m nərmama, Nənımwin Ikinan rukuər ia rerımaha, kımaha iahokeikei nərmama ia nokeikeien pərhien,

⁷ mamhəni a nıpərhienien, nənə niskaiien səvəi Kumwesən ramarə ia kımaha. Kımaha iahamo noien atukwatukw rəmwhen ia narimnari me səvəi naruagənien iahaməuvehi ia rəɡımaha mwatuk mine mour.

⁸ Nərmama nepwin haməsiai kımaha, nepwin hamo auris kımaha. Nepwin haməni ərəha kımaha, nepwin haməni amasan kımaha. Nepwin haməni mə kımaha ieikuə me, mətə kımaha iahaməni a nəɡkiariien pərhien.

⁹ Kamo m kımaha rəmwhen mə kımaha nərmama kreirei kımaha, mətə kımaha kukurən amasan kımaha. Kamo m kımaha rəmwhen mə iahəuvamhə raka, mətə hətə ro iahaməmıru ihi. Kamousi kımaha, mətə kıpıkousi əpune mhə ihi kımaha.

¹⁰ Kımaha iahamregi rərəha, mətə ia nəpın me rerımaha ramagien. Nautə səkımaha riwən, mətə iaho nərmama həpik nautə səvənraha rıpik. Nari riti səkımaha riwən, mətə iahaməuvehi narimnari me pam.

¹¹ Nəkur Korin, kımaha iahaməni pehe pam nəɡkiariien me m kımiaha mhəpkəpwəh mhə riti. Nənə iahamokeikei kımiaha ia rerımaha pam.

¹² Kımaha iahəpkəsisəɡ mhə nokeikeien səkımaha tukumiaha, mətə kımiaha hiaməsisəɡ səkımiaha tukumaha.

¹³ Təkwətəkwuni nəha iakaməɡkiari m kımiaha rəmwhen mə nıpwənətik atukwatukw me nə kımiaha. Ratukwatukw a mə kımiaha mwi tihokeikei kımaha ia rerımiaha pam.

Kumwesən sə ramıru nimwə səvənhi nə kıtaha

¹⁴ Kımiaha tihəpwəh nuvehien rəɡımiaha me kımiaha nərmama səməme həpkini mhə nıpərhienien ia Kristo mho pəri wok. Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kımiaha hiəukurən. Noien amasan mine noien ərəha trouəfo rouo pəri nari riti? Uə nukuraanien mine nəpitəvien trouəfo rouavən pəri?

¹⁵ Kristo mine Setan trouəfo rouni nəɡkiariien kuatia? Uə iərmama sə rani nıpərhienien ia Kristo mine iərmama sə rıpkini mhə nıpərhienien irə trouəfo ro nari ia nətəriɡien kuatia?

¹⁶ Nimwə səvəi Kumwesən tukəfo kəfwaki m nənimwi nari me ikin? Kumwesən sə ramıru nimwə səvənhi nə kıtaha. Rəmwhen Kumwesən rıməni mə,

“Takarə kımaha nərmama me səiou,
nənə mavən kımaha mınraha,
iou takuvehe Kumwesən səvənraha,
irəha tuhəuvehe nərmama me səiou.”

¹⁷ Nənə İərimənu səkıtaha rıməni mə,
“Ro iamınhi irə, tiharaka ia nırəha,
mhavən isıpwın ti nırəha,
mhəpwəh nırapıien nəri sə rəmkemik ia nənimək,

rerik ragien mə takuvehi kimiaha,
 18 iou takuvehe tata səkimiaha,
 nənə kimiaha tihəuvehe nıpwnətik me.
 Iou Iərimənu sə iakauvehi niskaiien me pam,
 iakani nəgkiariien nəha.”

7

¹ Nərmama keikei me səiou, promes me i səkitaha. Ro pen pwəh səpərhi atukw a kitaha, mhəpeki raka narimnari me pam səməme hamo nıpwrataha mine nənımwıtaha həmkemik ia nəmri Kumwesən. Pwəh so mə noien səkitaha ratukwatukw pam, mo ikinan i, ti nəri nə mə kitaha samhekir Kumwesən.

Nagianien səvəi Pol

² Tihəsevər ia rerimiahaha tukumaha. Kimaha iahəpko mhə rərəha ia iərmama riti. Iahəpkivi pen mhə iərmama riti ia kwopun ərəha ikın. Iahəpkəmwur mhə mə tahəuvehi nari riti səvəi iərmama riti ia noien ikou.

³ Iou iapkini mhə nəgkiariien i, mini mə hiəno noien ərəha, rekəm. Iakuvəni raka tukumiahaha i mə nəri auər a mə tsəmıru pəri uə tsemhə pəri, mətə kimiaha hiamarə ia nətərigien səkimaha ia nəpın me.

⁴ Iou iakamahatətə əknekın ia kimiaha. Ia nəpın me rerik ramagien tukumiahaha. Ia nəmisəien me pam səkimaha, kimiaha hiamo rerik raməpwıuən, mamagien pik.

⁵ Nəpın iahaməuvehe ia profens Masetonia iahəpkapwis mhə, mətə ia nəpın me nərəhaien rauvehi kimaha, nərmama hənua tuhəvisə m kimaha, nənə kimaha iahekir.

⁶ Mətə Kumwesən sə rauvehi utə nətərigien səvəi iərmama sə rerin rəpou, ruvehi utə nətərigien səkimaha ia nuveheien səvəi Taetas.

⁷ Ripko mhə nuveheien a səvənhi ruvehi utə nətərigien səkimaha, mətə rerimaha ragien mwi ti nəgkiariien səkimiaha sə hiəməni pen tukwe in rıməuvehi utə mwi nətərigien səvənhi. In rıməni pehe tukumaha mə hiokeikei pik mə tihətoni iou, nənə mini mə rerimiahaha rəpou pik, hiamərer mwatuk mə tihənise nəgkiariien ərəha me kamini ia nirak. Nəpın iakregi narimnari me nəha rerik ragien pik.

⁸ Rosi nəkukuə kupwən səiou ro kimiaha hiəregi rərəha, mətə iou iapkregi mhə rərəha tukwe. Mətə kupwən iakregi rərəha tukwe, ti nəri nə mə iakətoni mə nəkukuə nəha rıno kimiaha hiəregi rərəha, mətə səvəi nəpın ouihı a.

⁹ Mətə təkwtəkwuni rerik ramagien, mətə ripko mhə rerik ramagien mə iakino kimiaha hiəregi rərəha, mətə ti nəri nə mə nəpın hiəregi rərəha, hiərərig ia noien ərəha səkimiaha. Kimiaha hiəpkouraha mhə kimiaha, ti nəri nə mə nəpın hiəregi rərəha, mətə hiaməti pen ia Kumwesən.

¹⁰ Nəpın səregi rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei trukua kwənkwan in i kitaha tsəpwəh noien ərəha me səkitaha mhəuvehe Kumwesən ruvehimıru kitaha. Nənə reritaha trəpwəh nəpouien ti noien nəha. Mətə nəpın səregi rərəha rəmwhen nərmama səvəi tıprənə kamhəregi trukua kwənkwan in i kitaha tsemhə.

¹¹ Kimiaha hiəuvəregi raka rərəha rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Nənə hətə ro nəfe raukuə ia kimiaha. Hiamo akwauakw mə tukətoni kimiaha mə nərəhaien riwən ia kimiaha, niemaha raməpi kimiaha ti noien ərəha səvəi iərmama nəha, kimiaha hiaməhekir, mamhokeikei pik mə tihətə iou, rerimiahaha raməreuən, mamhərer mwatuk ti nəkouı atukwatukwien

iərmama sə ramo noien ərəha. Ia noien me pam səkimiaha hiənahatən mə hiəpko mhə nari riti rərəha ia narimnari me i.

¹² Iakimərai nəkukuə nəha m kimiaha, mətə iapkraihə m iərmama i sə rino noien ərəha. Nənə iapkraihə mwi m iərmama sə iərmama nəha rino noien ərəha irə, rekəm. Iakimərai mə tihətə sas ia nəmri Kumwesən mə hiamokeikei pərhiən kimaha.

¹³ Ro iamihhi irə narimnari me pam nəha haməuvehi utə nətərigien səkimaha. Ouəh, nəgkiariien səvəi Taetas ruvehi utə nətərigien səkimaha.

Nari riti mwi, rerimaha ragien pik nəpən iahətoni nagienien səvənhi, ti nəri nə mə kimiaha hio nətərigien səvənhi rapwis.

¹⁴ Fwe kupwən iakiməni pen tukwe in mə iakamərpwi iou tukumiaha, nənə kimiaha hiəpko mhə iou iakauris. Narimnari me pam səməme iahəməni tukumiaha ho nipərhiənien. Ia noien a mwi nəha, narimnari me pam ia kimiaha iahəməni pen ti Taetas i, mamhərpwi kimaha tukwe, ho nipərhiənien.

¹⁵ Taetas rerin ramrhi ihi mə kimiaha pam anan hiəno nəkwan, nənə mhehekir mhətəmnimwin nəpən hiəsəni in mə truvehe mətoni kimiaha. Nəpən rerin rirhi narimnari me nəha, nokeikeiien səvənhi ramasori pik anan mwi tukumiaha.

¹⁶ Rerik ramagien pik tukumiaha ti nəri nə mə iakani nipərhiənien ia kimiaha mə kimiaha hiamo noien atukwatukw.

8

Nakalasia me fwe Korin tuho sampam ia wok sə hənə vi a ia nuk kurirə

¹ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihəukurən namasanien səvəi Kumwesən sə raməriari pen irə m nakalasia me fwe profens Masetonia mə irəha həukurən nasituien ia nərmama nepwin mwi.

² Irəha hənərə ia nəpən sikai riti rəknekin ti nirəha, mətə rerinraha ramagien a ia nəpən me. Nautə səvənraha riwən, mətə housəsəimwin mane asori mhəuvei pen m nakalasia me ia kwopun me.

³ Iakani nipərhiənien tukumiaha i mə irəha həuvei pen mane səvənraha sə raməmak rəmwhən a, harə mhəuvei pen asori anan mwi. Rerinraha ragien a mə pwəh ho.

⁴ Irəha hənərəs kimaha nəpən ripik mə tahəsəni pwəh irəha hasitu ia wok səvəi nuvei penien mane m nərmama me səvəi Kumwesən fwe Jerusalem.

⁵ Rerimaha ripkrhi mhə mə irəha tuho rasori iamihha irə, mətə hənə. Irəha haməkupwən mhəuvei pen nimiruien səvənraha m Iərimənu səkitaha, kurirə həuvei pehe mwi nimiruien səvənraha m kimaha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁶ Nəpən hiəno vi a wok nəha ti nousəsəimwinien mane nəha, rerimaha ragien a tukwe. Ti nəri nə mə Taetas ramiri kimiaha irə, iahəməni pen tukwe in mə tro wok kimiaha min meste wok nəha ro sampam.

⁷ Ia narimnari me pam kimiaha hiaməuvehi raməpi raka anan. Ia noien səvəi nahatətəien, noien səvəi nəgkiariien, mine noien səvəi nukurəniən, kimiaha hiəuvehi rəpi raka. Kimiaha hiəskai mwi ti nasituien, nənə mhokeikei pik mwi kimaha. Ro iamihhi irə kimaha iahokeikei mə ia nokeikeiien səkimiaha tihasitu asori mwi ia wok i.

⁸ Iapkini mhə mə tihaməkeikei mho. Mətə iakamahatən m kimiaha mə nərmama əpə me rerinraha ragien ti nasituien ia wok nəha. Nənə təkwtəkwni nəha iakuə takətə sas ia nokeikeiien səkimiaha mə ro nipərhiənien rəmwhən ia nokeikeiien səvənraha uə rekəm.

⁹ Kimiaha hiäukurän amasan namasanien sävæi Iesu Kristo Iærimænu säkitaha sä rinæriari pehe iræ m kimiaha. Nautæ sävænhi rasori, mætæ rino tukumiaha mæ nautæ sävænhi riwæn. Nænæ ti næri næ mæ in rino mæ nautæ sävænhi riwæn, nænæ mo kimiaha nautæ säkimiaha rasori.

¹⁰ In i nætærigien säiou sä trasitu ia kimiaha ia narimnari me i. Ramasan mæ tiho sampam ia wok sä hiæno vi a ia nuk kuriræ. Rerimiahaha rimækupwæn mirhi mæ tiho wok næha, nænæ kimiaha hiamækupwæn mho.

¹¹ Ramasan mæ tækwækwuni tihamæmwur ia noien wok næha mho sampam iræ. Ramasan mæ tihæskai mwi ti noien sampam iræ ræmwhen ia nætærigien säkimiaha rimæskai fwe kupwæn ti noien. Nænæ ramasan mæ tiho ia manæ me säkimiaha.

¹² Trini minuæ rerimiahaha ragien ti nuvei penien, Kumwesæn rerin tragien ti nuvehien a narimnari me sëmæme hiamæuvehi mamhæuvei pen min. In ripkæres mhæ narimnari me sëmæme hæiwæn tukumiaha.

¹³ Iakæpwæh nokeikeien mæ nimiruuen sävæi nærmama nepwîn trimæru ti næri næ mæ hamæuvehi manæ me säkimiaha, mætæ nimiruuen säkimiaha triskai ti næri næ mæ hiænasitu ia niræha, rekæm. Iakokeikei mæ træmnæmwhen a tukumiaha pam.

¹⁴ Tækwækwuni, ti næri næ mæ narimnari me säkimiaha ruvæpik, ramasan mæ tihæsitu ia nærmama nepwîn sëmæme narimnari me sävænraha riwæn. Nænæ trini minuæ næpin nepwîn säkimiaha riwæn nænæ sävænraha rasori, iræha tuhasitu mwi ia kimiaha. In i suatuk nærmama tuhæuvehi ræmnæmwhen a.

¹⁵ Ræmwhen ia nægkiariien i kimærai pen ia Nækukuæ Ikinan rani mæ, “Iærmama sä rousæsimwîn næveginien ripik, mætæ ræmwhen a ripkæpi raka mhæ.

Nænæ iærmama sä rousæsimwîn næveginien rouihi, mætæ ræmwhen a ripkiwæn mhæ.”

Kærho pen Taetas revæn fwe Korin

¹⁶ Iakani tanak m Kumwesæn ti Taetas, ti næri næ mæ Kumwesæn rino in rerin rokeikei pik mæ trasitu ia kimiaha ræmwhen iakokeikei.

¹⁷ Nænæ Taetas rerin ragien mæ tro narimnari me næha sëmæme iahamæni pen tukwe, mætæ nari riti mwi, rerin ragien pik mæ trasitu ia kimiaha. Nænæ nætærigien a sävænhi mæ truvehe mætoni kimiaha.

¹⁸ Nænæ tahærho pehe mwi piævtaha riti mwi ruvehe irau min. Iærmama næha ramævisau irapw nægkiariien amasan sävæi Kristo, nakalasia me pam hamægnægini in tukwe.

¹⁹ Ripko mhæ næri æpa næha, mætæ nakalasia me hænærpwi ræginraha ia iærmama næha mæ truvehe kimaha min iahæuvehi manæ sä rerimiahaha ragien hiæuvei pehe. Kimaha tahæuvehi manæ næha, mhæuvehi mhæuvæn, mhæuvei pen m nakalasia me fwe Jerusalem, mhæuvehi utæ næghi Iærimænu säkitaha iræ, nænæ mamhahatæn mæ rerimaha ragien pik ti nasituien.

²⁰ Kimaha iahamætui amasan ti manæ asori i kamo iærmama riti rini æræha kimaha mæ iahænæfo iræ ia manæ.

²¹ Ro iamînhi iræ ti næri næ mæ kimaha iahamæmwur mæ taho næri atukwatukw, mætæ ripko mhæ ia næmri Iærimænu a säkitaha, mætæ ia næmri nærmama me mwi.

²² Nænæ tahærho pehe piævtaha riti mwi ruvehe iræhar iæmænmi i. Iærmama næha, kimaha iahamæmwur mæ tahætæ sas iræ næpin ripik. Nænæ ia næpin me kimaha iahætoni mæ rerin ragien pik mæ trasitu. Nænæ tækwækwuni næha rerin ragien pik mwi mæ trasitu ia nirau, ti næri næ mæ in rini nipærhienien ia kimiaha.

²³ Kìmiaha hiəuvəukurən raka Taetas. In ramo wok pəri kìmrau min ti nasituien ia kìmiaha. Nənə piəvtaha mi səməmi kroukurirə in, irau iəmə mi sə nakalasia me hənərhi irapw irau, nənə irau krauvehi utə nəghi Kristo.

²⁴ Ramasan mə tiho ramasan ia nirəhar pwəh irəhar mine nakalasia me pam hətoni nokeikeien səkìmiaha mə ro nəri pərhién riti. Pwəh irəha hətoni mə nəgkiariien səkìmaha iahaməni mamhəuvehi utə nəghìmiaha irə ro nìpərhiénien.

9

¹ Trini mìnua iapkraì mhə nəkukuə i m kìmiaha, ramasan a ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka wok i səvəi nasituien ia nakalasia me fwe Jerusalem.

² Iou iakukurən mə hiəkeikei mə tihāsitu. Iakauvehi utə noien amasan səkìmiaha ia nəmri nəkur Masetonia, manì pen ti nirəha mə ia nuk kurirə kìmiaha fwe Akaea hiənərér mwatuk ti nasituien. Nəpìn hətoni rerìmiaha ragien pìk ti nasituien, ro mwi irəha həpìk hokeikei mə tuhasitu mwi.

³ Mətə təkwtəkwuni nəha iakərhi pehe piəvtaha me i mə irəhar tuharuvehe mharətoni kìmiaha mə kìmiaha tihəuvei pen mane me nəha mìnraha rəmwhen iakuvəni raka tukumiaha. Ro iamìnhi irə nəgkiariien səkìmaha səvəi nuvehi utəien noien amasan səkìmiaha rìpko mhə nəri auər.

⁴ Mətə trini mìnua hiəpko mhə, nəpìn iakuvehe kìmaha nəkur Masetonia nepwìn, tuhətoni mə hiəpko mhə ihi. Noien nəha tro kìmaha iahauris ti nəri nə mə iahəuvəuvehi utə raka kìmiaha. Tro kìmiaha hiauris mwi məpi raka.

⁵ Ro pen rerik rirhi mə takaməkeikei mərəs piəvtaha mirəhar mə irəhar tuharukupwən mharuvehe mharətoni kìmiaha nənə mharo sampam ia wok ti nuvei peheien mane sə hiəuvəni raka mə tihəuvei pen. Mətə iakokeikei mə mane nəha sə tihəuvei pen ruku pen a ia rerìmiaha mə tihəuvei pen rìpko mhə iərmama riti raməkeikei m kìmiaha mə tihəuvei pen.

Kumwesən ramokeikei iərmama sə rauvei pen nasituien m nərmama ia rerin agien

⁶ Tihəpwəh nenouenouien nəri i. Iərmama sə rəpwei ouihì nuni nari tresi ouihì. Iərmama sə rəpwei rìpìk tresi rìpìk.

⁷ Kìmiaha kuatia kuatia tihaməkeikei mhəuvei pen nəfe hiaməni ia rerìmiaha mə tihəuvei pen. Trini mìnua rerim rìpkagien mhə tukwe, rəpwəh namasanien mə tikuvei pen. Trini mìnua ikuvei pen ti nəri nə mə iərmama riti raməkeikei mik mə tikuvei pen, rìpkamasan mhə mwi. Iakìni iamìnhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei iərmama i rauvei pen ia rerin agien.

⁸ Kumwesən rukurən nəriari peheien namasanien me pam anan m kìmiaha mə ia nəpìn me ia narimnari me pam tihəuvehi narimnari me pam səməme hatukwatukw mə tihaməkeikei mhəuvehi, nənə mhəuvehi rìpìk mwi mə tihauai m nərmama.

⁹ Rəmwhen ia nəgkiariien i kìmərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “In ruai narimnari me səvənhi rìpìk m nərmama nautə səvənraha riwən, nənə noien amasan səvənhi ramarə rerin.”

¹⁰ Kumwesən in rauvei pen nuni nari m iərmama sə raməmhu, mauvei pen nəveginien ti nəniién. Ia suatuk kuatia a in truvei pehe narimnari rìpìk m kìmiaha mo rasori mwi mə kìmiaha hiəukurən nasituien ia nərmama nepwìn mwi. In tro kwənkwan rìpìk sə ruku pen ia noien atukwatukw səkìmiaha.

¹¹ Ia narimnari me pam ia nìmiruién səkìmiaha, Kumwesən truvei pehe namasanien səvənhi m kìmiaha mə kìmiaha hiəukurən nəriariien ia nəpìn

me. Nəpɪn kɪmaha tahəuvehi nasituien səkɪmiaha, mhəuai, mhəuvei pen m nərmama, irəha tuhəni tanak m Kumwesən tukwe.

¹² Wok amasan i sə hiamo tɪpkasitu əpa mhə ia nakalasia me səməme narimnari me səvənraha riwən, mətə tro nərmama həpɪk rerinraha ragien, nənə həni tanak m Kumwesən tukwe.

¹³ Tɪ nəri nə mə kɪmiaha hiamo wok amasan i, ro pen hiamo pui noien səkɪmiaha m nərmama həpɪk. Irəha tuhəuvehi utə nəghi Kumwesən tukwe tɪ nəri nə mə kɪmiaha hiamo pərhien noien səvəi nərmama səməme haməni nɪpərhienien ia nəgkiariien amasan səvəi Kristo, rerimiahaha ragien hiəuvei pen mane asori səkɪmiaha mɪnraha mɪne nərmama me.

¹⁴ Irəha tuhəfwaki tukumiahaha, nənə mhokeikei kɪmiaha, tɪ nəri nə mə hətoni mə Kumwesən rɪnəriari pehe namasanien səvənhi m kɪmiaha rəpi raka anan mə tihəsitu ia nɪrəha.

¹⁵ Pwəh səni tanak m Kumwesən tɪ nəfe in rɪməuvei pehe m kɪtaha ramasan pɪk məpi raka.

10

Pol raməgkiari m nərmama nepwɪn kamhəni ərəha in

¹ Nərmama nepwɪn haməni mə nəpɪn kɪtaha m kɪmiaha nətərigien səiou reiwaiu, mətə nəpɪn iakier məpwəh kɪmiaha, noien sə iakamo m kɪmiaha rɪskai pɪk. Mətə iou Pol, iakokeikei mə takɪni nari riti tukumiahaha i. Kristo, in nətərigien səvənhi reiwaiu. In iərmama riti noien səvənhi ramasan mɪməru. Ia noien a mwi nəha

² iakaməres kɪmiaha mə tiho noien səkɪmiaha ratukwatukw mə nəpɪn iakuvehe, iakəpwəh nəgkiari skaiien m kɪmiaha. Mətə iakukurən amasan mə takəgkiari skai m nərmama me nepwɪn səməme haməni mə iahamesi pen noien səvəi tɪprənə i.

³ Nɪpərhienien, kɪmaha iahamarə ia tɪprənə i, mətə iahamaruagən, mhəpkesi pen mhə noien kamaruagən irə səvəi tɪprənə i.

⁴ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə narimnari me səkɪmaha iahamərer irə mamharuagən rɪpko mhə narimnari me səvəi tɪprənə i, mətə həskai ia nɪskaiien səvəi Kumwesən. Ia narimnari me nəha kɪmaha iahaməuvehi irapw kwopun skai me kamərkwafə ikɪn. Iahaməuvehi irapw mwi nəgkiariien eikuə me

⁵ mɪne nəgkiariien ərpwi me səməme hamənise nərmama tɪ nukurənien Kumwesən. Iahamaruagən ia nətərigien me pam səvəi nərmama, mamho irəha həuvehe mho nəkwai Kristo.

⁶ Nəpɪn kɪmiaha tihamo nəkwai Kristo ia narimnari me pam, kɪmaha tahamərer mwatuk tɪ nəkoui atukwatukwien kɪmiaha tɪni mɪnuə hio mwi noien ərəha me.

⁷ Kɪmiaha hiaməkiri nari mamhesi pen a nəfe hiamətoni iruə, mətə tɪhaməkəikei mhəukurən nəri i. Tɪni mɪnuə iərmama riti rukurən pərhien mə in iərmama səvəi Kristo, nənə in tɪtətərig amasan mwi mə kɪmaha mwi nərmama səvəi Kristo iahəmwhen irə.

⁸ Nəri auər a mə iakaməgkiari mamərpwi iou kwopti tɪ nasoriien sə lərimənu səkɪtaha rɪməuvei pehe miou, mətə ko iapkaurɪs mhə tukwe. Rɪməuvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkɪn kɪmiaha hiəuvehe mhəutə, mətə rɪpkuvei pehe mhə nasoriien nəha miou mə takuvehi irapw kɪmiaha.

⁹ Iakəpwəh nokeikeiien mə kɪmiaha tihətə mə iakamrai nəkukuə me i mə kɪmiaha tihəhekɪr.

¹⁰ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə nərmama nepw̄in haməni iou mə, “Nəkukuə səvənhi riskai m̄ipam, mətə nəp̄in ramavən kitaha min, r̄ipko mhə in iamə sikai riti, nənə nəgkiariien səvənhi ro nəri auər a irə.”

¹¹ Pwəh nərmama sə ro me iam̄inhi irə həukurən nəri i. Nəfe kimaha iahamərai ia nəkukuə nəp̄in iahamarə isipw̄in, tahamo rəmwhen nəp̄in samarə pəri.

¹² Rəknek̄in tukumaha ko iahəpkərər mhə kimaha nərmama me nəha səməme haməgnəḡini atukw a irəha. Rəknek̄in mwi tukumaha ko iahəpkətə əmwhen mhə kimaha m̄inraha. Nərmama me nəha hamətə əmwhen irəha me mamhəkiri irəha me mə sin in iamə asori m̄ine sin r̄ipko mhə in iamə asori. Mətə nəp̄in kamho iam̄inhi irə ramahatən pen mə həpkukurən mhə nari.

¹³ Mətə kimaha tahəpkəgkiari ərpwi mhə məpi raka nari. Kimaha tahəgkiari ərpwi əpa ti wok sə Kumwesən r̄iməuvei pehe m kimaha. Wok i kimaha iahamo r̄ineste raka mwi kimiaha.

¹⁴ Ro pen kimaha iahəukurən nəgkiari ərpwiien. Nəp̄in iahamo iam̄inhi irə, iahəpwəh nəpi rakaien wok səkimaha, ti nəri nə mə kimaha nə nərmama iahaməkupwən mhəuvehi nəgkiariien amasan səvəi Kristo mhəuvehe tukumiaha.

¹⁵ Kimaha iahəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok sə iərməpə r̄ino, mətə iahaməgkiari ərpwi a ia wok sə Kumwesən r̄inəmri pehe m kimaha. Kimaha iahokeikei mə nahatətəien səkimiaha truvehe masori, ro pen wok səkimaha ia rer̄imiaha truvehe masori mwi,

¹⁶ mo kimaha iahəukurən nəvisauien nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia tənə me ia kwopun səkimiaha mevən evən mwi. Ia noien nəha kimaha iahəpko mhə wok ia kwopun riti sə iərmama riti r̄ino raka wok ik̄in, nənə mhəpkəgkiari ərpwi mhə ti wok səvəi iərməpə.

¹⁷ Mətə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Pwəh iərmama sə raməgkiari ərpwi,

trəgkiari ərpwi a ia narimnari me səməme Iərimənu səkitaha r̄ino.”

¹⁸ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə k̄ipkəsəni mhə iərmama sə raməgnəḡini atukw a in, mətə kaməsəni iərmama sə Iərimənu səkitaha raməgnəḡini in.

11

Pol raməgkiari ia nərmama nepw̄in komhə irəha aposol pərhiēn me səvəi Kristo

¹ Iakokeikei mə tihəpwəh nəpouien iou pwəh iak̄ini narməriien səiou kwopti m kimiaha. Hətəriḡ iou mhəpwəh nəpouien.

² Rerik ramevən pik ia kimiaha məpwəh nokeikeiien mə tihəkurirə iərməpə. Noien nəha səiou raku pen ti Kumwesən. Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə iak̄imər̄fi kimiaha mə tihesi pen iərman kuatia a in nə Kristo. Iak̄ino iam̄inhi irə mə takuvei pen kimiaha min hiəmwhen ia prən vi riti rəmher ramreirei ihi iərman.

³ Mətə iakamhek̄ir kimiaha kamo hiəmwhen ia If, prən nəha sə snek r̄ineikuə irə ia nəgkiariien əsien səvənhi. Iakamhek̄ir mə kamo iərmama riti r̄ivi pen nətəriḡien səkimiaha ia kwopun əpə nənə hiəpwəh nokeikeiien i ratukwatukw məmher sə hiamo m Kristo.

⁴ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə rer̄imiaha ragien a hiaməsəni nərmama nepw̄in kamhəuvehe mamhəvisau m kimiaha Iesu riti sə ropə ia Iesu i kimaha iahaməni irapw. Rer̄imiaha ragien a hiaməsəni irəha kamhəuvei

pehe m kímiaha nānimwīn riti uə nəgkiariien amasan riti sə ropə ia Nānimwīn i mīne nəgkiariien amasan i kímiaha hiəuvəuvehī raka tukumaha.

⁵ Nərmama me nəha kamhəuvehe tukumiaha, kímiaha hiaməni mə irəha “apostol asori me,” mətə ia nətərigien səiou iapkətoni mhə mə irəha hasori mhəpi raka iou.

⁶ Rosi kīpkahātən amasan mhə iou ia nəgkiariien, mətə iakukurən amasan nukune nəgkiariien amasan. Kímaha iahənahātən kímiaha ia nəri nəha ia noien me pam nəpīn rīpik.

⁷ Nəpīn iakīnani irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən m kímiaha, iapko mhə mə tihəraku iou tukwe. Iou iakuvehi irapw atukw a iou ti nuvehi utəien kímiaha. Nənə rəfo? Noien nəha in noien ərəha riti? Rekəm!

⁸ Nəpīn iakīnamo wok kitaha m kímiaha, nakalasia me ia kwopun əpə me kamhəraku iou. Ipaka rəmwhen mə iakamakres mīnraha ti nasituien ia kímiaha.

⁹ Nənə nəpīn iakamarə kitaha m kímiaha, nari riti səiou riwən, iapkəres mhə iərmama riti ti nasituien ti nəri nə mə piəvtaha me səməme haməuku pen ia Masetonia haməpeki pehe səiou me narimnari səməme həiwən. Ro pen iapkəres mhə nari riti tukumiaha, nənə mīpkuvei pehe mhə wok sikai m kímiaha ti nətoniien iou, nənə takamo iamīnha irə ia nəpīn me.

¹⁰ Iou iakamərpwi iou ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan kīpkəraku mhə iou irə. Rəmwhen ia nīpərhiēnien səvəi Kristo ramarə ia nīrak, iakani pərhiēn mə iou tapko əpəiti mhə mwi ia kwopun riti ia profens Akaea.

¹¹ Rəfo iakəpwəh nəresien nari riti tukumiaha? Ti nəri nə mə iapkokeikei mhə kímiaha? Rekəm! Kumwesən rukurən mə iakokeikei kímiaha.

¹² Ia noien i sə iakamo takarīpīn mamō nəha təkwtəkwuni mə trīnise nəgkiariien səvəi nərmama me nəha səməme haməfiūtə ia nīrəha mə irəha apostol me. Iakokeikei mə tako rəknekīn ti nīrəha ti nīnīien mə kamho wok ia noien i kímaha iahamo wok irə.

¹³ Nərmama me iamīnha irə, irəha apostol eikuə me. Hameikuə ia nərmama ia wok səvənraha, mamhəuvsini noien səvənraha ti noien mə nərmama tuhətoni mə irəha həmwhen ia apostol me səvəi Kristo.

¹⁴ Mətə nənīmetaha trəpwəh nīerīen ia noien nəha. Nəri auər a mə Setan, mətə rukurən nuvsiniēn noien səvənhi ti noien mə nərmama tuhətoni mə in rəmwhen ia agelo riti səvəi nukuraanien.

¹⁵ Ro pen rīpko mhə nari riti sə nənīmetaha trier tukwe trīni mīnuə iotukwininari me səvəi Setan həuvsini noien səvənraha mə tuho nərmama hətoni irəha rəmwhen mə irəha iotukwininari me səvəi noien atukwatukw. Nəpīn sampam səvənraha tuhəuvehi nərpwīnien tresi pen a noien me səvənraha.

Pol raməgkiari ərpwi ti nəmīsəien me səvənhi

¹⁶ Iaksmwatuk mwi. Pwəh iərmama riti riwən rerīn rīrhi mə iou iakamarməri. Mətə trīni mīnuə rerīmīaha rīrhi iamīnha irə, nənə hīəsēni iou pwəh iako noien səvəi narməriēn kwopti, nənə məgkiari ərpwi kwopti.

¹⁷ Nəgkiariien i səiou, Iərimənu səkitaha rīpkīni pehe mhə miou mə takīni. Mətə iakaməgkiari a rəmwhen ia iarməri riti.

¹⁸ Nərmama həpīk haməfiūtə ia nīrəha ti noien me səvəi tīprənə, nənə ro iamīnhi irə, iou mwi takəgkiari ərpwi.

¹⁹ Rerīmīaha rīrhi mə hīəukurən amasan nari, nənə ro pen hiaməsēni a nərmama me səməme hamarməri.

²⁰ Nəri auər a mə nərmama me nəha həkwi kímiaha mə tiho nəkwanraha, uə hamakres m kímiaha, uə haməuəsi kímiaha rəmwhen ia kwənkru, uə

haməuvehi utə irəha ia nənimemiaha, uə haməpwi nənimemiaha, mətə rerimiahaha ragien a ti nəsənien irəha ho iaminha irə.

²¹ Iou iakamauris ti niniien mə kimaha niskaiien səkimaha riwən ko iahəpko mhə noien me nəha ia kimiaha.

Iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə nəfe nəghin sə nərmama me nəha hokeikei mə tuhəfiəutə irəha tukwe, iou mwi takəgkiari ərpwi tukwe.

²² Irəha nəkur Hipru? Iou mwi. Irəha nəkur Isrel? Iou mwi. Irəha kwənəkwas me səvəi Epraham? Iou mwi.

²³ Irəha iotukwininari me səvəi Kristo? Iou mwi, mətə iou iakəpi raka irəha. Rosi iakaməgkiari rəmwhen ia iarməri riti, mətə iakino pik wok məpi raka irəha. Nənə kuvei pen iou ia kalapus nəpin ripik rəpi raka irəha. Kərisi iou rəpi raka irəha. Nənə ipaka iakemhə nəpin ripik.

²⁴ Nəpin krirum nəkur Isrel hərisi iou m toti-naen.

²⁵ Nəpin kahar nəkur Rom həuəsi iou ia kwərgi nei. Nəpin riti kəkwi iou ia kəruətərei. Nəpin kahar iakevən ia nitətə nənə nitətə rəmwhenimw. Nəpin riti iakeiai fwe ia təmwei təsi nəpin pekin riti ia nəpin mine ia ran.

²⁶ Nəpin me pam iakamavən ti noien wok səiou, maməsiari ti iapiwən asori me ia nəkwətənə me, nənə mamarə ia kwopun ərəha ikin imwei rakres me, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nəkur imwak me nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama ripko mhə irəha nəkur Isrel, mine ia kwopun ərəha ikin ia taon asori, mine ia kwopun ərəha ikin ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia kwopun ərəha ikin fwe ia təsi, mine ia kwopun ərəha ikin imwei nərmama səməme haməni mə iou me nepwin nəha irəha, mətə hameikuə.

²⁷ Iakinowok pik misese, nənə nəpin ripik iapkapri mhə ia nəpin. Nəpin me nepwin nukumhə rahi iou, nənə iakəkwa kwa. Nəpin ripik nəveginien sənək riwən. Nənə nəpin ripik iakaməkure tinari me səiou ripkəmwhen mhə ti nəkwieien.

²⁸ Narimnari nepwin mwi səməme iapkini mhə, mətə riti ia nirəha in i ia nəpin me rerik ramrhi pik nakalasia me ia kwopun me, iakamregi rəmwhen ia nəri pam riti iakaməvrani.

²⁹ Nəpin iərmama riti ripkiskai mhə, nənə iou mwi iakamregi mə iapkiskai mhə. Nəpin ko iərmama riti rımwei ia nərəhaien, nənə rerik raməmisə pik tukwe.

³⁰ Iou takaməkeikei məgkiari ərpwi, mətə takəgkiari ərpwi a ti narimnari me səməme kamhahatən pen mə niskaiien səiou riwən.

³¹ Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iesu Iərimənu səkitaha sə kaməgnəgini in ia nəpin me ia nuk nuk me, in rukurən mə iou iapkeikuə mhə.

³² Fwe taon nəha Tamaskes iəmə asori sə ramarə tegin Kig Aretas rokeikei mə trəkwtəmhiri iou. Rəmri naruagən me səvənhi ia kwəruə asori səvəi taon mə tuhəkwtəmhiri iou mhəuvehi puvnimwə iou ia kalapus.

³³ Mətə kiməvai pen iou ia tənəripw asori riti krukwi pen nəkwus irə kuvei pen ia ruei nəpai riti, nəpai sə ramərer kuraukurau ia taon nəha, karaka mərməru ia nəkwus reiwaiu, nənə iakap iəmə asori nəha rəpwəh nəkwətəmhirien iou.

12

Pol raməgkiari ia vison me səməme Kumwesən rinəriari pen min

11:21: Fil 3:5 **11:23:** Wok Me 16:23, 1Kor 15:10 **11:24:** Dut 25:3 **11:25:** Wok Me 16:22, 14:19
11:26: Wok Me 9:23, 14:5 **11:27:** 1Kor 4:11, 2Kor 6:5 **11:28:** Wok Me 20:18-21,31 **11:29:** 1Kor 9:22
11:30: 2Kor 12:5 **11:31:** 2Kor 1:23 **11:32:** Wok Me 9:23-25

¹ Takaməkeikei mægkiari ərpwi nəri auər a mə noien nəha ko rīpko mhə nari riti ramasan. Mətə takaməkeikei mevən mīni vison me nepwīn mīne narimnari me nepwīn Iərimənu səkitaha rīno pui miou.

² Iakukurən iərman riti sə rīmāni nīpərhienien ia Kristo.^a Nuk fotin rukurau raka, Kumwesən rīməuvehi in mevən fwe irənhə ia neiai nəha sə ro kahar irə. Iakreirei mə revən ia nīpwran uə nənimwīn rier ia nīpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən.

³ Iakīni mwi mə iakreirei mə revən ia nīpwran uə nənimwīn rier ia nīpwran mevən, Kumwesən əpa rukurən. Mətə iakukurən mə iəmə nəha,

⁴ Kumwesən rīməuvehi utə revən fwe kwopun nəha Parataes, nənə in rīməregi nəgkiariien afafa me səməme iərmama rīreirei nīnīien.

⁵ Iou takəgkiari ərpwi ti sə ro iamīnha irə, mətə tapkəgkiari ərpwi mhə tukw iou atukw. Narimnari me səməme kamhahatən pen mə nīskaiien səiou riwən, irəha əpa nə takəgkiari ərpwi tukwe.

⁶ Mətə rəfo? Trīni mīnuə iakokeikei mə takəgkiari ərpwi, komhə iou iərmama riti iakamarməri, ti nəri nə mə nəgkiariien sə iakani ro nīpərhienien. Mətə iapkəgkiari ərpwi mhə iamīnha irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien mə iərmama riti truvehi utə iou irənhə məpi raka nəri sə ratukwatukw. Iakokeikei mə trətoni iou rəmwhen ia nəfe tako uə takini.

⁷ Vison me nəha Iərimənu rīno pui miou rīpik.^b Ti nīniseien iou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia vison me nəha iakinətoni, kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia təsi nīmīrhi riti raməpi nīpwra, məmwhen mwi ia iəremhə riti ruku pen ti Setan mamə nəmisəien miou. Kuvei pehe nəri nəha miou mə takəpwəh nəfiəutəien iou ia narimnari me nəha Iərimənu səkitaha rīno pui miou.

⁸ Iakinəres Iərimənu səkitaha m kahar mə truvehi raka nəri nəha pwəh rəpwəh noien nəmisəien miou.

⁹ Mətə Iərimənu rīni pehe tukw iou i mə, “Namasanien səiou rīnəmwhen raka trasitu ia niram. Nəpīn nīskaiien səim riwən, nīskaiien səiou truvehe masori ia niram.” Ro pen rerik ramagien mə takəgkiari ərpwi ia nīmīruien səiou sə nīskaiien riwən irə, mə nīskaiien səvəi Kristo trarə ia nīmīruien səiou.

¹⁰ Ro pen iou rerik ramagien a ia nəpouien me, nīni ərəhaien me, nəpīn skai me, nomətəien me, mīne nərəhaien me nepwīn mwi səməme kamo ia nirak ti nəri nə mə iou iərmama riti səvəi Kristo. Rerik ramagien a ti nəri nə mə nəpīn nīskaiien səiou riwən, nənə nəpīn nəha in nəha iakauvehi nīskaiien.

Pol raməgkiari skai m nəkur Korin

¹¹ Təkwtəkwuni iakaməgkiari iakəmwhen ia iərmama riti ramarməri, mətə kīmiaha hiənəkeikei miou ti noien iamīnhi irə ti nəri nə mə ratukwatukw mə tihəgnəgīni iou, mətə hiənəpwəh noien. Rosi iou iəmə auər a, mətə aposol me nəha səməme hiaməni mə irəha hasori, iou iapkətoni anan mhə mə irəha hasori anan ia nirak.

¹² Nəpīn iakinamarə kitaha m kīmiaha, iakamo nīmtətien me səməme kamhahatən mə iou aposol pərhien riti. Iakinamo nīmtətien me, mīne narimnari me səməme nərmama hətoni nənimenraha rier. Iakinamo narimnari me nepwīn mwi ia nīskaiien səvəi Kumwesən ia rerimīaha, nənə mo nətərigien səiou rəpwəmwis.

^a **12:2:** Ia kwopun i Pol raməgkiari ia iərman riti, mətə iərman nə in nə Pol. **12:5:** 2Kor 11:30 **12:6:** 1Kor 10:8, 1Kor 11:16 **12:7:** Job 2:6 ^b **12:7:** Narimnari me i Pol raməgkiari irə Kumwesən rīno pui pen mīn ia vison me rətoni fwe ia neiai sə ro kahar irə. **12:9:** Fil 4:11-13 **12:11:** 2Kor 11:5 **12:12:** Rom 15:19

¹³ Noien amasan sə iakino m kimiaha rəmwhen a iakino m nakalasia me pam, mətə nari kuatia ropə in nə iapkəres mhə mane tukumiaha. Mə noien nəha rərəha enouenou ia nərəhaien səiou.

¹⁴ Təkwtəkwwuni iakamərer mwatuk mə takuvehe məti pehe kimiaha səro kahar irə. Nənə tapkəres mhə mane tukumiaha, ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien nautə səkimiaha, mətə iakokeikei a kimiaha. Həregi ro. Ripko mhə wok səvəi nəkwərhakwərha me mə tuhəmri karen mane sə trasitu ia tata mine mama səvənraha kurirə. Mətə wok səvəi tata mine mama irau tro iaminha irə rasitu ia nəkwərhakwərha me səvənrau.

¹⁵ Ro pen rerik ramagien mə takuvei pehe pam narimnari me səiou m kimiaha, nənə muvei pen mwi nimiruien səiou tukumiaha. Nokeikeiien səiou rasori tukumiaha, mətə səkimiaha rouihi a tukw iou. Noien nəha rəpwəh natukwatukwien!

¹⁶ Kimiaha hiəukurən mə niperhienien iou iapkəres mhə mane m kimiaha, mətə rosi kimiaha nepwin hiaməni mə iakino noien ikou me, muvehi kimiaha ia neikuəien me rəmwhen ia kwənkru.

¹⁷ Rəfo? Iakakres m kimiaha ia nərmama me nəha iakinərhi pehe irəha həuvehe tukumiaha? Rekəm!

¹⁸ Iakinəres Taetas mə truvehe mətoni kimiaha, nənə mərhi pehe piəvtaha riti irau min. Mətə Taetas nəha in ripkakres mhə m kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə kimrau min irauavən pəri nətərigien səkimrau mine noien kuatia.

¹⁹ Rosi rerimiahā rirhi mə ia nəgkiariien me pam nəha kimaha ia haməgkiari m kimiaha, mamhənise nəgkiariien ərəha me nepwin səməme kamini ia kimaha, mətə rekəm. Ia nəmri Kumwesən kimaha iahaməgkiari, mamhəni rəmwhen sə Kristo rokeikei. Nərmama keikei me, narimnari me pam səməme iahamo, mətə iahamo mə tahəuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhəutə.

²⁰ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə iakamhekir mə kamo nəpin takuvehe, takətoni mə hiopə, hiəpko mhə noien sə iakokeikei. Nənə kimiaha mwi tihətoni mə iakopə, iapko mhə noien sə hiokkeikei. Iakamhekir mə takətoni kimiaha nepwin hiaməvisə, nepwin rerinraha ramrhi ərəha irəha me, nepwin niemaha raməpi irəha, nepwin kamhətərig əpa ti nirəha, nepwin kamhəni neikuəien mamhouraha nəghi iərmama irə, nepwin kamhəni nikare iərmama, nepwin kamhərpwi irəha, mamho əpnəpen noien me.

²¹ Iakamhekir mə kamo nəpin takuvehe mwi Kumwesən səiou ro iou iakauris ia nəmrimiaha. Nənə rerik trərkwəpir iakasək tukumiaha me nepwin səməme hənamo noien ərəha fwe kupwən, nənə mhəpwəh nərərigien ia noien ərəha me səvənraha səməme kamho ia nəpin me. Irəha kamho noien me səməme həmkemik, irəha nərman mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me, mamho mwi noien ərəha nepwin mwi.

13

Nəgkiariien sə Pol rani ti nəsuəpwirien nakalasia me fwe Korin

¹ In i navənien səiou səro kahar irə takuvehe mətoni kimiaha. Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nəpin iərmama riti rarukwi pen nəgkiariien ia iərmama riti, iərmama kəru uə kahar tuhaməkeikei mhəni nəgkiariien kuatia, nənə nərmama tuhəukurən mə nəgkiariien nəha karukwi pen ia iərmama nəha ro nīperhienien.”

² Iakokeikei mə takini nəgkiariien riti tukumiaha səməme fwe kupwən hiamo noien ərəha, iakokeikei mə takini mwi tukumiaha pam. Iakuvəni raka

nægkiariien i tukumiaha kupwæn næpin iakimæuvehe tukumiaha sə ro kəru irə, nənə təkwtəkwwuni iakamarə isipwæn tukumiaha, mətə iakokeikei mə takini mwi. Trini minuə iakuvehe mətōni mwi kimiaha, mətə kimiaha nepwæn hiamō ihi noien ərəha, tako riskai minraha məkoui atukwatukw irəha irə.

³ Tako iamini irə ti nəri nə mə hiamətui nari riti sə tako trahatən pen mə nipərhiēnien i Kristo ramægkiari ramier ia nægkiariien səiou. Nəfe Kristo ramo m kimiaha ripkəpou mhə tukwe, mətə in ramo kamətə niskaiien səvəhi ia kimiaha.

⁴ Nipərhiēnien, næpin kinərui tərini pen in ia nei kamarkuau, niskaiien səvəhi riwən. Mətə ipwet mine in ramiru ia niskaiien səvəi Kumwesən. Kimaha niskaiien səkimaha riwən rəmwhen mwi ia Kristo fwe kupwæn. Mətə næpin tahəuvehe mhətōni kimiaha, tihətōni mə kimaha iahaməmiru ia niskaiien səvəi Kumwesən rəmwhen a ia Kristo ipwet mine.

⁵ Ramasan mə kimiaha atukw tihətə amasan kimiaha me, mhəkiri noien səkimiaha, mhətə sas mə hiaməkwtəmhirī pərhiēn noien səvəi nahatətəien uə rekəm. Tihaməkeikei mhəukurən mə Iesu Kristo in fwe ia rerimaha, mətə mə nahatətəien səkimiaha ro neikuəien i, Kristo in riwən fwe ia rerimaha.

⁶ Nənə rerik ramrhi mə tihətə sas ia kimaha mə nahatətəien səkimaha ripko mhə neikuəien i.

⁷ Mətə kimaha iahaməfwaki m Kumwesən mə kimiaha riti tripkō mhə nari riti rərəha. Kimaha iahəpkəfwaki mhə iamini irə mə tuko kəgnəgini kimaha mə wok səkimaha ramasan, rekəm. Mətə iahokeikei mə kimiaha tiho noien sə ratukwatukw nəri auər a mə ia nətəien səvəi nərmama nepwæn hāni mə wok səkimaha rərəha.

⁸ Ro iamini irə ti nəri nə mə ko iahəpkō mhə nari riti sə rəsisəg nipərhiēnien, mətə iahəukurən a noien nəri sə rauvehi utə nipərhiēnien.

⁹ Nəri auər a mə kamətə kimaha mə niskaiien səkimaha riwən, mətə mə kimiaha hiəskai rerimaha ragien. Ro iamini irə iahaməfwaki mə tihəuvehe matukwatukw amasan.

¹⁰ Iakamarə isipwæn tukumiaha mirai nəkukuə i mərhi pehe i tukumiaha. Iako iaminha irə mə næpin takuvehe tapko mhə riskai m kimiaha. Iou aposol riti, Kumwesən ruvei pehe nasoriien nəha miou mə takuvrhəkin kimiaha hiəuvehe mhətə, mətə in ripkuvei pehe nasoriien nəha miou mə takouraha kimiaha hiewaiu.

Nægkiariien sampam

¹¹ Piak me, in i nægkiariien sampam səiou iakini məsəkir m kimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mheipeni suatuk me səkimiaha, mhəregi nægkiariien səiou, mho nətərigien səkimiaha pwəh ruvehe mo kuatia, mharə ia nəməriniēn, nənə Kumwesən səvəi nokeikeien mine nəməriniēn tramarə tukumiaha.

¹² Həni ramasan tukumiaha me mhakei m kimiaha me ia nakeien sə rəmher.

¹³ Nərmama me pam səvəi Kumwesən kamhəni pehe ramasan tukumiaha.

¹⁴ Pwəh namasaniēn səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha mine nokeikeien səvəi Kumwesən mine no pəriēn nari səvəi Nənimwæn Ikinan tramarə tukumiaha pam.

Kalesia

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol rımərai nəkukuə i revən ti nakalasia me ia profens riti səvəi Rom kani mə Kalesia. Nakalasia me ia Kalesia nətərigien səvənraha raməvsausini pik ti nahatən eikuə me nəghinraha mə Juteiaisa me. Nahatən eikuə me nəha həni pen ti nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel mə Kumwesən trəpwəh nuvehimıruien irəha. Irəha həni mə nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhesi pen loa səvəi nəkur Isrel rəmwhen ia kuvehi ninhum mınraha, mine nəniien nari, mine nousəsımwınien ia nəpın səvəi nəveginien asori me səvəi nəkur Isrel. Nahatən eikuə me nəha həni mwi mə Pol rıpkuvehi mhə nasoriien səvəi Kumwesən. Ro iamınhi irə tuhəpwəh nətərigien in. Ia nukune nəkukuə i Pol rıməni pen ti nəkur Kalesia mə nəfe nəgkiariien amasan in raməvisau. In rani mwi mə Kumwesən ruvei pen nasoriien min. Ko kıpkuvehimıru mhə kıtaha trını mınuə samesi pen Loa səvəi Moses. Mətə tukuvehimıru kıtaha nəpın səni nıpərhiienien ia Iesu Kristo. Nahatətəien in nəha suatuk ti nuvehien nımıruien vi. Pol rını mə tsahatətə ia Iesu Kristo, mho nokeikeien, nənə mharə ia Nənimwın İkinan.

¹ İou Pol. İou aposol riti. Nərmama me həpkəkwein mhə iou mə takowək i. İərmama riti rəpwəh nuvehi utəien iou, mətə Iesu Kristo mine səvənhi Tata Kumwesən sə rıno rətui mwi ia nemhəien səvənhi, irau nəha krouvehi utə iou.

² İou mine piəvmiaha me nepwın kımaha mınraha ia kwopun i iahamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe profens nəha Kalesia.

³ Nəfwakiiien səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo İərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniien m kımiaha.

⁴ İesu rınəsəni nımıruien səvənhi memhə ti noien ərəha me səkitaha. In rıno iamınha irə mə truvehi raka kıtaha ia nitətə ərəha i samarə irə ipwet mine. In remhə mesi pen nəkwai Kumwesən Tata səkitaha.

⁵ Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nəgkiariien amasan sə ro nıpərhiienien kuatia a

⁶ İou iakərkərinari ia kımiaha ti nəri nə mə Kumwesən rınəkwein kımiaha mə tihəuvehe mharə teğın namasanien səvəi Kristo, mətə nəpın ouihi a ruku-rau, nənə kımiaha hiəuvei pen təkutamiaha min, mamhəuvən ti nəgkiariien amasan riti mwi.

⁷ İakini iamınhi irə mətə nəgkiariien amasan riti mwi riwən. Nəgkiariien amasan sə ro nıpərhiienien kuatia a. Mətə nərmama nepwın nəha ikın kamho kımiaha hiamhekır pik. Irəha hokeikei mə tuhəuvsini nəgkiariien amasan səvəi Kristo ruvehe nəgkiariien əpə riti.

⁸ Mətə iakani pehe tukumiaha i trını mınuə kımaha riti uə agelo riti sə ruku pen ia neiai trəvisau pehe m kımiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha iahənəvisau raka m kımiaha i, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

⁹ Kımaha iahəuvəni raka nəgkiariien i tukumiaha fwe kupwən, nənə təkwtəkwni takini mwi. Trını mınuə iərmama riti raməvisau m kımiaha nəgkiariien amasan riti ropə ia nəgkiariien amasan nəha hiəuvəuvehi raka, pwəh iərmama nəha revən ia napw.

¹⁰ Kımiaha hiaməfətəriğ irə? İpwet mine iakaməmwur mə sin trəkwein amasan ia nirak, iərmama uə Kumwesən? Rerımiaha ramrhi mə

iakaməmwur ti nəfe, mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou uə? Trini minuə iakaməmwur ihi mə tako nərmama rerinraha ragien tukw iou ripko mhə iou pərhien iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

Pol ramini irapw mə kinəfo irə ruvehe mo aposol riti

¹¹ Piak me, iakokeikei mə kimiaha tihəukurən nəri. Nəgkiariien amasan i iakinəvisau m kimiaha ripko mhə nəvisaiuen səvəi iərmama.

¹² Iapkuvehi mhə ruku pen ti iərmama riti. Iərmama riti ripkahatən mhə iou irə. Mətə iakiməuvehi ia nəpən nəha Iesu Kristo rier pehe tukw iou.

¹³ Kimiaha hiəuvəregi raka noien səiou sə iakinəfo irə kupwən ia nəpən nəha iakinaməfwaki ihi ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel. Iakinamometə pik nakalasia me səvəi Kumwesən, mamousari mə takouraha irəha.

¹⁴ Ia nəpən nəha iakinəuvehe mamskai ia nəfwakiien səvəi nəkur Isrel məpi raka iou me nepwən ti nəri nə mə iakamousari pik mamesi pen narəien nəha kaha kupwən me səiou həməuvei pehe.

¹⁵ Mətə Kumwesən sə ruvərfi raka iou fwe ia tipwi mama səiou, in rəkwein iou, ti nəri nə mə rerin ramasan tukw iou.

¹⁶ Nəpən rəkwein iou irə, rerin ragien ti nəseniien iou iakətə Tini mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan səvənhi m nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Nənə nəpən iakətoni Tini, təkwtəkwuni a iapkevən mhə ti iərmama riti mə trahatən iou.

¹⁷ Iapkevən mhə fwe Jerusalem mə takətoni nərmama me nəha haməkupwən ia nirak mho irəha aposol me. Mətə iakier mevən fwe tənə nəha Arepia. Kurirə irə iakrərig mwi mevən fwe Tamaskes.

¹⁸ Nəpən nuk kahar rukurau, nənə iakutə pen fwe Jerusalem mə takətoni Pita. Iakuvehi nəfwakiien kəru fwe ikin kimrau min.

¹⁹ Mətə iapkətoni mhə aposol me nepwən mwi, Jemes əpa, piəvi Iərimənu səkitaha.

²⁰ (Nəgkiariien i iakamrai ruvehe tukumiaha ia nəmri Kumwesən iakəpwəh neikuəien irə.)

²¹ Nəpən iakier ia Jerusalem, iakevən fwe ia kwopun me ia profens mi nəha Siria mine Silisia.

²² Ia nəpən nəha, nakalasia me səvəi Kristo ia tənə Jutia həpkətə raka mhə iou, mhəreirei ihi iou.

²³ Kamhəregi a nərmama me kamhəvisau iaminihi mə, “Iəmə i kupwən ramometə kitaha, təkwtəkwuni raməvisau irapw nahatətəien səkitaha sə kupwən ramousari mə trouraha.”

²⁴ Nənə irəha həgnəgini Kumwesən tukwe iou.

2

Pol revən məkari irəha aposol me nepwən fwe Jerusalem

¹ Nəpən nuk fotin rukurau, iakutə pen fwe Jerusalem kimrau Panapas. Iakiri mwi Taetas ruvehe kimrahar min.

² Iakutə pen iaminihi ti nəri nə mə Kumwesən rinahatən raka iou iakinətoni mə takaməkeikei mevən. Nənə iakevən mətətoni nəmə asori me səvəi nakalasia me. Nəpən kimaha əpa, iakini pen amasan ti nirəha i nəgkiariien amasan səiou sə iakamini irapw ti nərmama me ripko mhə irəha nəkur Isrel. Iakamo iaminihi irə ti nəri nə mə iakəpwəh nokeikeiien mə narimnari me səməme iakamo mine iakino raka, iakamo auər a.

³ Ia nāpīn nāha Taetas kīmrau min. Nīpārhiēnien in iāmā Kris, mātə irəha hāp wəh nīnīien mə tukaməkeikei kuvehi ninhum min.

⁴ Mātə noien sāvai nuvehien ninhum m iārmama kīmaha iahəgkiari irə ti nəri nə mə nārmama me nepwīn kamhəkurirə afafa kitaha, mamheikuə mə irəha piəvtaha me. Irəha hāuvehe mamhətə afafa kitaha, ti nəri nə mə Iesu Kristo rīneivinari ia kitaha. Nənə hokeikei mə tuhətoni mə saməfarə irə. Irəha hānuə tuhəsisəg mwi kitaha ia natuakəmien me sāvənraha.

⁵ Mātə kīmaha iahəp wəh nəsēni ananien irəha mə tuhasori ia kīmaha, ti nəri nə mə iahokeikei mə nəgkiariien amasan i sə ro nīpārhiēnien trarə amasan tukumiaha mamevən.

⁶ Ia nāpīn nāha, nārmama nepwīn fwe ikīn kani irəha mə nāmə asori me. (Mə irəha hasori mhəfo pen irə, mātə iakəp wəh nətərig penien irə. Iou iakukurən mə Kumwesən ramo rəmnəmwhen a ia nārmama me pam.) Nāmə asori me nāha hāp wəh nīnīien nəgkiariien riti mhəpīn pen ia nəgkiariien amasan sə iakaməvisau irapw i.

⁷ Irəha hāpko mhə iamīnhi irə, mātə hətə sas mə Kumwesən rəmri pehe nəgkiariien amasan sāvənhi ia tīpage rəgik mə takəvisau irapw irə ramevən ti nārmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Noien nāha Kumwesən ro miou rəmwhen a mwi sə rīno raka m Pita. Pita nāha raməvisau irapw nəgkiariien amasan sāvai Kumwesən ramevən ti nəkur Isrel.

⁸ Nāmə asori me nāha hətə sas mə Kumwesən ramasitu ia kīmrau pəri ia wok mi nāha iarauo. Ramasitu ia Pita ia wok sāvənhi sə in ramo in aposol riti sāvai nəkur Isrel, mamasitu mwi ia nirak ia wok səiou sə iakamo iou aposol riti sāvai nārmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel.

⁹ Nənə Jemes, mīne Pita, mīne Jon, iāmə mirəhar nāha kani irəhar mə pos me sāvai nīm wəfwaki, nāpīn irəhar harənətə Kumwesən ramasitu ia nirak ia namasanien sāvənhi, harosə pehe rəgīnrahar mwatuk m kīmrau Panapas rəmwhen mə kīmaha kusen kuatia. Nənə kīmaha pam iahəsēni mə tahəuai kīmaha me. Kīmrau Panapas tarouevən rouəvisau m nārmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə irəha tuhəvən mhəvisau m nəkur Isrel.

¹⁰ Mātə nəgkiariien kuatia a hāmāni pehe tukumrau i mə rərīmrau tramrhi nārmama me nautə sāvənraha riwən, iarouasitu ia nirəha. Mātə nəri nāha iakīnətə raka takaməkeikei mo. Rerik rāgien tukwe.

Pol rəgkiari skai m Pita

¹¹ Mātə nāpīn Pita ruvehe ia Antiok, iakərəer ia nānimen, məgkiari skai min, ti nəri nə mə ramo noien riti rəp wəh nəmwhenien.

¹² Nāpīn rīməuvehe vi a ia Antiok, ramāni pəri nari irəha piəvtaha me sāməme rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Mātə kurirə irə Jemes rərhi nārmama nepwīn hāuvehe. Nāpīn hapirapw, Pita rīnaməp wəh nāni pəriien nari irəha nārmama me rīpko mhə irəha nəkur Isrel, nənə mīnamərəer əpə ia nirəha. In ro iamīnhi irə ti nəri nə mə rehekīr nəkur Isrel me nāha sāməme kamhəni mə nārmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəvən kuvehi ninhum mīnraha ti Loa sāvai Moses.

¹³ Nənə piəvtaha me nepwīn sāməme irəha nəkur Isrel hāhekīr mwi, mhəkurirə ia Pita ia noien nāha ramo. Panapas mwi in rehekīr, mukurirə irəha.

¹⁴ Mātə nāpīn iakətoni mə irəha hāpkesi pen mhə nəgkiariien amasan sə ro nīpārhiēnien, iakəgkiari skai m Pita ia nām rīnraha pam. Iakīni pen tukwe in mə, “Pita. Ik iāmə Isrel, mātə ikīnəp wəh raka narəien sāvai nəkur Isrel, mamarə ia narəien sāvai nārmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Ro iamīnhi

irə rəfo təkwtəkwuni ikamərhiərhi nərmama me i rīpko mhə irəha nəkur Isrel mə tuharə ia narəien səvəi nəkur Isrel?

¹⁵ Ia nətuiien səkrau krinouətui pehe iamə Isrel mi. Rīpko mhə krau iərmama mi səvəi kwənəkwus əpə riti sə nəkur Isrel kamhəni mə kwənəkwus səvəi nəkur ərəha me.

¹⁶ Mətə krau krouukurən mə iərmama sə ramesi pen Loa səvəi nəkur Isrel rīpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən, mətə iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo, in əpa nə ratukwatukw ia nənimen.^a Nətərigien nəha rino mə kitaha mwi nəkur Isrel səni nīpərhiēnien ia Iesu Kristo. Kitaha samahatətə ia Kristo ti nəri nə mə noien iamīnha irə tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə səpkətīgite mhə ia nesi penien Loa, ti nəri nə mə iərmama riti riwən ko ruvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən nəpīn ramesi pen Loa.

¹⁷ Kitaha i nəkur Isrel səuvəuvehe raka ti Iesu mə in tro kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən. Mətə mə kitaha sətōni mə kitaha nəkur ərəha rəmwhen ia nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel, rəfo irə? Kristo ro kitaha səuvehe nərmama kamho noien ərəha? Rekəm!

¹⁸ Mətə trīni mīnuə iakuvrhəkīn mwi Loa nəha sə fwe kupwən iakīneitehi, noien nəha iakamo ramahatən pen mə pərhiēn iou iərmama sə iakamərui Loa.

¹⁹ Ia nīkaren səvəi Loa, iakuvamhə raka. Loa nəha rousi əpune iou. Nənə ti nəri nə mə iakuvamhə raka ia nīkaren səvəi Loa, iakukurən nīmīruien ia nīkaren səvəi Kumwesən. Rəmwhen mə kīnərui tərini pen iou ia nei kamarkuauī kīmrau Kristo.

²⁰ Rīpko mhə iou iakamīru təkwtəkwuni, mətə Kristo ramīru ia nirak. Nīmīruien sə iakamarə irə təkwtəkwuni ia tīprənə i, iakamarə irə, mamahatətə ia Tīni Kumwesən. In rokeikei iou memhə tukw iou.

²¹ Ko iapkərarki mhə namasanien i səvəi Kumwesən sə ruvei pehe miou. Trīni mīnuə Loa in suatuk iərmama tresi pen ti nuveheien matukwatukw ia nəmri Kumwesən, ro iamīnhi irə Kristo remhə auər a.”

3

Sin ro nīfeifeiēn ro nəkur Kalesia hətə wau ia nəgkiariēn pərhiēn?

¹ Nəkur Kalesia, kīmīaha hiamarməri! Kīnəvisau raka Iesu Kristo m kīmīaha rəmwhen hīənətōni ia nəmrimīaha mə remhə ia nei kamarkuauī. Mətə nīsīmə nəha hənō nīfeifeiēn mhəuvehi raka kīmīaha?

² Iakuə takəres nəresien riti tukumīaha i. Fwe kupwən, nəpīn hīəuvehe vi a mhəuvehi Nənīmwin Ikinan, hīamo nəfe noien ro Kumwesən ruvei pehe Nənīmwin nəha m kīmīaha? Rosi hīamesi pen Loa səvənhi uə? Kīmīaha hīəukurən mə rīpko mhə iamīnhi. Mətə kīmīaha hīəregi nəgkiariēn amasan səvənhi, mhəni nīpərhiēnien irə, ro pen Kumwesən ruvei pehe Nənīmwin səvənhi m kīmīaha.

³ Rəfo kīmīaha hiamarməri iamīnhi irə? Fwe kupwən, nəpīn hīəuvehe vi a mhahatətə ia Iesu, hīamətīgite ia nīskaiēn səvəi Nənīmwin Ikinan. Mətə rəfo nəha təkwtəkwuni, ko hīəuvehe mhatukwatukw ia nīskaiēn atukw səkīmīaha?

⁴ Mətə rəfo ia nəmīsaiēn me həpīk hīəuvəregi raka ti Iesu? Hīaməregi auər a uə?

⁵ Kumwesən sə rauvei pehe Nənīmwin Ikinan m kīmīaha, nənə mamō nīmītāien me ia nəmrimīaha, in ramo noien me nəha ti nəfe? Ti nəri nə mə

2:16: Wok Me 15:10-11, Rom 3:20-28, Rom 4:5, 11:6, Kal 3:11 **a 2:16:** Suatuk riti mwi ti nīnīien nəgkiariēn nəha ia vas 16 in i mə “Mətə krau krouukurən mə iərmama rīpkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia nesi penien Loa, mətə nahatətāien ia Iesu Kristo ramo in ratukwatukw ia nənimen.”

2:19: Rom 7:6 **2:20:** Jon 13:1, Kal 1:4

hiamesi pen Loa? Rekəm! Mətə in ramo noien me nəha ti nəri nə mə nəpɪn hiəregi nəgkiariien amasan səvəi Iesu, hiəni nɪpərhiēnien irə.

⁶ Rerimiahaha tramrhi Epraham fwe kupwən. Nəkukuə Ikinan rani mə Epraham “rini nɪpərhiēnien ia Kumwesən. Nənə ti nəri nə mə in rahatətə iamɪnhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.”

⁷ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəukurən mə nərmama səməme kamhahatətə, irəha nəha nɪpwnətɪ Epraham me.

⁸ Nəkukuə Ikinan ruvəni raka fwe kupwən mə Kumwesən trini nərmama i rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel mə irəha hatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə kamhahatətə irə. Nəpɪn noien nəha rɪpkuvehe mhə ihi, Nəkukuə Ikinan rɪnəvisau pen nəgkiariien amasan i m Epraham. Rini mə, “Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehi namasanien səiou truku pen ia kwənəkwas səim.”

⁹ Ro iamɪnhi irə sətəni mə Kumwesən raməkwein amasan ia nərmama səməme kamhahatətə irə rəmwhen raməkwein amasan ia Epraham ti nəri nə mə Epraham ramahatətə irə.

¹⁰ Mətə nərmama me pam səməme kamhətigite ia nesi penien Loa mə tro irəha hatukwatukw ia nəmri Kumwesən, Kumwesən raməkwein ərəha ia nɪrəha. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien i sə kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rəuiui irəha. Rini mə, “Kumwesən trəkwein ərəha ia nərmama me pam həpkə mhə narimnari me pam kimərai pen ia nəkukuə səvəi Loa.”

¹¹ Nənə ruvehe mɪno nukurənien i ti nərmama mə iərmama riti riwən ko resi pen Loa nənə muvehe matukwatukw ia nəmri Kumwesən. Rino nukurənien i ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Iərmama sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia nahatətəien səvənhi, in truvehi nɪmɪruien.”

¹² Mətə Loa in ropə ia nahatətəien. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Loa rani mə, “Iərmama sə ramo narimnari me pam nəha Loa rani truvehi nɪmɪruien irə.”

¹³ Mətə Kristo ruvəfi raka nari ia kitaha. Loa nəha ko rɪpkəkwein ərəha mhə mwi ia kitaha, ti nəri nə mə Iesu rɪməuvehi təmwkɪtaha, muvehe mo in iərmama sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Rəmwhen ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Trini mɪnuə kousi əpune iərmama riti nɪpwrən rəgher ia nei, ramahatən pen mə Kumwesən raməkwein ərəha irə.”

¹⁴ Mətə təkwtəkwni, ti nəri nə mə Iesu Kristo remhə iamɪnhi, namasanien sə Kumwesən rɪməuvei pen m Epraham ko ruvehe ti nərmama rɪpkə mhə irəha nəkur Isrel. Ti nəri nə mə kitaha samahatətə ia Iesu, səukurən nuvehien Nənɪmwɪn nəha Kumwesən ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

Promes mɪne Loa

¹⁵ Piak me, iakuə takɪni noien riti səkitaha nərmama, mahatən nəri nəha iakaməgkiari irə. Nəpɪn iərmama kəru krourai sun nəgkiariien riti nənə rouərihi nɪpekə tukwe, rəknekɪn ti iərmama riti mə trɪfi nɪpekə səvənrau, mərihi atukw a səvənhi riti.

¹⁶ Fwe kupwən, Kumwesən rino promes me səvənhi m Epraham mɪne mwɪpwɪni. Kumwesən rəpwəh nɪniien mə ramo promes me səvənhi m Epraham mɪne “nɪmwɪpwɪni me.” Nəgkiariien i mə “Nɪmwɪpwɪni me” ramɪni nərmama həpɪk. Mətə Kumwesən rini mə ramo promes me səvənhi m Epraham “mɪne mwɪpwɪni.” Nəgkiariien i “mwɪpwɪni” ramɪni iərmama kuatia. Mwɪpwɪ Epraham nəha Kumwesən rəgkiari irə in nə Kristo.

¹⁷ Nɪpwrɪ nəgkiariien səiou ro iamɪnhi: Fwe kupwən, Kumwesən rino promes riti səvənhi m Epraham, marə mɪni mwi mə nəgkiariien nəha səvənhi

traməkeikei mukuə. Nəp̄in nuk fo-hantret-toti rukurau, nənə Loa ruvehe. Mətə Loa nəha ko r̄ipkousi ərəgrəgi mhə promes nəha Kumwesən r̄inəmri raka m Epraham fwe kupwən.

¹⁸ Tr̄ini m̄inuə kitaha saməuvehi narimnari me sə Kumwesən rauvei pehe ti nəri nə mə samesi pen Loa, noien nəha ramahatən pen mə promes nəha səvəi Kumwesən ruvehe muvəiwən. Nənə ko səpkuvehi mhə narimnari me nəha ruku pen ti promes nəha. Mətə Epraham ruvehi narimnari me nəha Kumwesən r̄iməuvei pen min ti nəri nə mə Kumwesən r̄ino promes mə tro iam̄inhi.

Kumwesən r̄iməuvei pehe Loa ti nəfe?

¹⁹ Ro iam̄inhi irə Kumwesən r̄iməuvei pehe Loa ti nəfe? Ti nəri nə mə nər̄mama kamho noien ərəha me, ro pen in r̄ir̄ip̄in pen Loa ia promes səvənhi, mə Loa traməmak meste mw̄ip̄wi Epraham sə promes səvənhi r̄inəgkiari irə truvehe. Nəp̄in Loa ruvehe irə, nagelo me həuvei pen m Moses, nənə kimaha iahəuvehi ia rəgi Moses, iəmə sə ramərer ia n̄imwr̄henhi Kumwesən m̄ine kimaha.

²⁰ Mətə iərmama sə ramərer ia n̄imwr̄henhi iərmama kəru iam̄inhi irə mə truvi simw̄in irau, r̄ipko mhə səvəi iərmama kuatia nə in, mətə Kumwesən in kuatia a.

²¹ Ro iam̄inhi irə kitaha tsəgkiari ia narimnari me i mhəfni irə? Loa səvəi Kumwesən rərəha mətə promes me səvəi Kumwesən hamasan? Rekəm, kitaha ko səpk̄ini mhə iam̄inhi irə. Tr̄ini m̄inuə Kumwesən r̄iməuvei pehe loa riti sə rukurən nuvei peheien n̄im̄iruien, kitaha tsesi pen loa nəha nənə mhəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²² Mətə r̄ipko mhə iam̄inhi irə. Nəkukuə Ikinan rani mə noien ərəha rəuiui nər̄mama me pam, mərihi tər̄ini irəha. Ro iam̄inhi irə narimnari me pam Kumwesən r̄ino promes mə truvei pehe m kitaha, kitaha səukurən nuvehien ti nəri nə mə səni n̄ipər̄hienien ia Iesu Kristo.

²³ Fwe kupwən, nəp̄in Kristo r̄ipkuvehe mhə ihi mə tsahatətə irə, kitaha samarə tegin Loa səvəi Moses. Loa nəha raməkwtəm̄hiri kitaha. Rəmwhen mə samarə ia kalapus mamheitenhi m̄heste Kristo tr̄ipkier pehe tukutaha mə tsahatətə irə.

²⁴ Fwe kupwən, Loa nəha rasori ia kitaha, mamətui tukutaha. Sənamarə tegin Loa nəha meste Kristo ruvehe. Nənə nəp̄in Kristo ruvehe, kitaha sahatətə irə mə tsəuvehe mhatukwatukw ia nəmri Kumwesən.

²⁵ Mətə təkwtək̄wuni nəha, ti nəri nə mə Kristo ruvəuvehe raka, nənə samahatətə irə, səpkarə tegin mhə Loa.

²⁶ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə kimiaha pam nə n̄ipwnət̄i Kumwesən me ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

²⁷ Kimiaha pam sə hiəno raka paptas mə tihəuvehe m̄ho kuatia kimiaha Kristo, hiəuvəuvehi raka Kristo rəmwhen hiamarkahu karkahu.

²⁸ Nənə təkwtək̄wuni r̄ipko mhə kimiaha nepw̄in nəkur Isrel m̄ine nepw̄in r̄ipko mhə nəkur Isrel. R̄ipko mhə kimiaha nepw̄in nər̄mama səməme hiamo slef m̄ine nepw̄in hiəpko mhə slef. R̄ipko mhə kimiaha nepw̄in n̄ipran m̄ine nepw̄in nər̄man. Iakini iam̄inhi irə ti nəri nə mə kimiaha pam kuatia a ia Iesu Kristo.

²⁹ Tr̄ini m̄inuə səvəi Kristo nə kimiaha, n̄ipwnət̄i Epraham me nə kimiaha. Kimiaha nə nəkwər̄hakwər̄ha me tihəuvehi narimnari amasan me nəha Kumwesən r̄ino raka promes mə truvei pen m Epraham.

4

Kimiaha nə nɪpwnəti Kumwesən me

¹ Nɪpwrai nəgkiariien səiou ro iamɪnhi irə. Nəpɪn iərmama remhə, nautə me pam səvənhi səvəi tɪni. Mətə trɪni mɪnuə tɪni ramouɪhi ihi, ko in rɪpkasori mhə ia nautə me nəha, mətə in rəmwhen a ia slef.

² Nəpɪn ramouɪhi ihi trarə tegin nəmə asori me nepwɪn. Irəha tuhətui amasan tɪ nautə səvənhi meste nəpɪn nəha tata səvənhi rɪməni.

³ Rəmwhen a mwi ia kitaha. Nəpɪn sənəməkwerhakwərha ihi samarə tegin nənimwɪn me i irəha nukune noien me səvəi tɪprənə i. Irəha kamhərimənu ia kitaha səmwhen ia slef me.

⁴ Mətə nəpɪn atukwatukw nəha Kumwesən rɪməni ruvehe, nənə in rərhi pehe Tɪni. Pran riti rərəhi. Rətui pehe, marə tegin Loa səvəi Moses,

⁵ mə in trərəku raka səməme kamharə tegin Loa nəha. Kumwesən ro iamɪnhi irə mə tresi kitaha səuvehe mho nɪpwnətɪn me.

⁶ Tɪ nəri nə mə nɪpwnətɪn me i kitaha, rərhi pehe Nənimwɪn səvəi Tɪni ruvehe mamarə ia reritaha. Ia Nənimwɪn nəha kitaha saməkwein Kumwesən mə, “Rɪmɪmaha, Tata!”

⁷ Ro iamɪnhi irə rɪpko mhə kimiaha hiamo ihi slef ia kimiaha, mətə kimiaha nɪpwnətɪ Kumwesən me. Tɪ nəri nə mə kimiaha nɪpwnətɪ Kumwesən me, ro pen Kumwesən truvei pehe m kimiaha narimnari me nəha rɪməni mə truvei pen m nɪpwnətɪn me.

Pol rerɪn rəpou tɪ nəkur Kalesia

⁸ Fwe kupwən, nəpɪn kimiaha hiamreirei Kumwesən, hiamwhen ia slef me səvəi kumwesən eikuə me.

⁹ Mətə təkwtəkwuni nəha hiəuvəuvehe mhəuvəukurən raka Kumwesən, uə ramasan mwi iakɪni mə təkwtəkwuni Kumwesən ruvəukurən raka kimiaha. Mətə rəfo hiamrərig mwi tɪ nənimwɪn me i irəha nukune narəien kupwən səkimiaha. Irəha nəgsenraha riwən. Ho nəri auər a. Hiokeikei mə tihəmwhen mwi ia slef me səvənraha uə?

¹⁰ Hiaməsiai nəpɪn ikinan me, mɪne məkwə me, mɪne nuk me.

¹¹ Iakamhekɪr tukumiaha. Rosi iakɪnəmwur auər a ia kimiaha uə?

¹²⁻¹³ Piak me, iakase kimiaha mə tihaməkeikei mhəuvehi noien səiou. Hətə ro. Iakuvəuvehi raka noien səkimiaha. Kimiaha hiəuvəukurən raka mə fwe kupwən iakɪməuvehe tukumiaha tɪ nəri nə mə nemhəien riti rarə ia nɪpwra. Ia nəpɪn nəha iakɪməkupwən məvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Iesu m kimiaha. Mətə kimiaha hiəpko mhə nəmisəien miou.

¹⁴ Nɪpərhiēnien nemhəien səiou rɪskai, hiamarkut pɪk irə, mətə hiəpwəh nəmwəkɪien iou tukwe, uə hiəpkərhi irapw mhə iou, rekəm. Hiəuvehi puvnimwə pehe iou rəmwhen ia iou agelo riti səvəi Kumwesən, uə iou nəha Iesu Kristo.

¹⁵ Ia nəpɪn nəha rerɪmiaha ragien pɪk. Mətə nagienien nəha səkimiaha ruvəwəku? Iakani pehe tukumiaha i mə pərhiēn fwe kupwən trɪni mɪnuə rɪmərɪ tukumiaha, hiəpkukumwiri raka a nənimemiaha mhəuvei pehe miou iakomasan səiou irə.

¹⁶ Mətə rəfo nəha təkwtəkwuni? Rosi tɪ nəri nə mə iakamɪni pehe tukumiaha i nəgkiariien pərhiēn hiaməmwəki iou tukwe uə?

¹⁷ Nərmama me nəha kamhəmwur pɪk tukumiaha, mətə həpko mhə tɪ nəri amasan riti. Irəha hokeikei mə tuhəvi raka kimiaha mə tihaməmwur əpa tɪ nɪrəha.

18 Ramasan mə hiaməmwur ti noien narimnari me, mətə tihaməkeikei mhəmwur ti noien amasan. Nəgkiariien nəha ro nīpərhiēnien ia nəpīn me, nəri auər a mə samarə kitaha miou uə səpkarə mhə kitaha miou.

19 Nəkwərhakwərha me səiou. Iakregi iakaməmisə pik mwi tukumiaha rəmwhēn ia pran təkutan raməmisə mə trərəhi iəkunouihi. Takregi iamīnhi meste kimiaha tihəuvehi noien atukwatukw səvəi Kristo ia nīmīruēn səkimiaha.

20 Ko ramo kitaha m kimiaha nəha təkwtəkwni, nənə ko iapkəgkiari skai mhə m kimiaha. Mətə iou iakamarə isipwīn, iakreirei mə takəfo masitu ia kimiaha.

Pol rusipekin ia Heka mine Sera

21 Kimiaha səməme hiokeikei mə tiharə tegīn Loa səvəi Moses, tiho mhəni pehe ro tukw iou i. Hiəuvəregi raka nəfe Loa nəha rani uə rekəm?

22 Kimərai pen iamīnhi mə Epraham tīni kəru iərman. Pran sə in slef rərəhi riti, nənə pran sə rīpko mhə in slef rərəhi riti.

23 Tīni slef rətui rəmwhēn ia nəkwərhakwərha me nepwīn a. Mətə tīni pran nəha rīpko mhə in slef rətui ti nəri nə mə Kumwesən rīno promes iamīnha irə ia pran nəha.

24 Nəgkiariien nəha ro nīpərhiēnien irə, mətə ramasan mə iakusipekin irə. Pran mi nəha kəru krouəmwhēn ia nəgkiariien kəru Kumwesən rīnərihi tərini əknekīn. Pran nəha Heka rəmwhēn ia Loa səvəi Moses sə Kumwesən rīməuvei pen fwe təkūər Sinae. Loa nəha ramərəhi nəkwərhakwərha, mətə irəha slef me.

25 Heka rəmwhēn ia təkūər Sinae fwe Arepia, məmwhēn mwi ia taon nəha Jerusalem ipwet mīne, ti nəri nə mə taon nəha ro slef irə, nənə nəkwərhakwərha me səvənhi irəha mwi slef me.

26 Mətə Jerusalem nəha fwe ia neiai rəmwhēn ia pran nəha rīpko mhə in slef. Nənə in nə mama səkitaha.

27 Rəmwhēn ia nəgkiariien i kimərai pen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Agien, pran sə ipkəkəhakwən mhə! Əkwein əpwəmwis, magien, pran sə ipkəmisə raka mhə ti nərəhiēn iəkunouihi! Nəkwərhakwərha me səvəi pran nəha kīnəpwəh in, tuhəpik mhəpi raka nəkwərhakwərha me səvəi pran sə səvənhi fwe iərman.”

28 Piak me, kimiaha nə nīpwnəti Kumwesən me. Hiəmwhēn ia Aesak, iəkunouihi sə rīnətui ti nəri nə mə Kumwesən rīno promes mə tro iamīnhi.

29 Mətə fwe kupwən, iəkunouihi nəha Ismael sə rīnətui rəmwhēn ia nəkwərhakwərha me nepwīn, ramometə iəkunouihi nəha Aesak sə rīnətui ia nīskaiēn səvəi Nənimwīn səvəi Kumwesən. Rəmwhēn a mwi ipwet mīne.

30 Mətə Nəkukuə Ikinan raməfni irə? Rani mə, “Ərhi irapw pran nəha in slef irau tīni, ti nəri nə mə tīni slef nəha ko rīpkipeki pəri mhə nautə səvəi tata səvənhi irau tīni pran nəha rīpko mhə in slef.”

31 Ro pen, piak me, rīpko mhə kitaha nīpwnəti pran nəha in slef, mətə kitaha nīpwnəti pran nəha rīpko mhə in slef.

5

1 Kristo rīneivi raka nari ia kitaha. In rīno noien nəha mə nari riti trəpwəh nəsisəgien mwi kitaha. Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhərər əknekīn, mhəpwəh nəseniēn Loa nəha rəkwtəmhirī kimiaha hiəuvehe mwi mho slef ia kimiaha.

² Hæregi ro, iou Pol iakani pehe tukumiaha i, trîni mînuə hiæseni kuvehi ninhum m kîmiaha ti Loa nêha, nemhæien sævai Kristo tripkasitu anan mhə ia kîmiaha.

³ Iakuə takîni irapw mwi tukumiaha i. Trîni mînuə iærman riti ræseni kuvehi ninhum min ti Loa nêha, in tramækeikei mesi pen pam næfe Loa nêha rani.

⁴ Ik sə ikuə tikesi pen Loa nêha mə tikuvehe matukwatukw ia næmri Kumwesən, kînərai raka ik. Ikinəpwəh noien kuatia kîmirau Kristo, mînəpwəh namasanien sævai Kumwesən.

⁵ Mətə kitaha i saməmri pen æknekîn nətərigien səkîtaha ia Kumwesən mə in tro kitaha satukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə samahatətə ia Kristo. Nənîmwîn Ikinan ramo kitaha saməskai mə tsameitenhi meste nəri nêha trier irapw.

⁶ Nəpîn səuvehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, nəri auər a mə iærmama riti kuvehi ninhum min uə kîpkuvehi mhə ninhum min. Mətə nəri asori kitaha tsamækeikei mhahatətə ia Iesu, nənə mhokeikei Kumwesən mîne nærmama me.

⁷ Fwe kupwən, kîmiaha hiamaiu amasan. Sin rærer tukuahag kîmiaha mînise kîmiaha mə tihəpwəh nesi penien nægkiariien sə ro nîpərhienien?

⁸ Noien nêha rîpkuku pen mhə ti Kumwesən sə raməkwein kîmiaha.

⁹ Kîmiaha tihaməsiari. “Yis ouihi trəsə bred asori ræsisî.”

¹⁰ Mətə iou iakətîgite ia Iærîmənū səkîtaha mə nətərigien səkîmiaha tripkuvehe mhə mopə ia nətərigien səiou. Iærmama nêha rameikuə ia kîmiaha, iou iakreirei mə in sin, mətə Kumwesən trərpwîn noien ərəha sævənhi.

¹¹ Piak me, hətərig ro, trîni mînuə iakaməvisau ihi mə nærmama rîpko mhə irəha nəkur Isrel tuhamækeikei mhəuvən kuvehi ninhum mînrəha, rəfo nəkur Isrel kamhometə ihi iou? Trîni mînuə iakaməvisau ihi nægkiariien nêha, ko niemaha rîpkəpi mhə irəha. Mətə niemaha raməpi irəha ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nemhæien sævai Iesu ia nei kamarkuau.

¹² Nærmama me nêha səməme kamhəni mə tihamækeikei mhəuvən kuvehi ninhum m kîmiaha ti Loa, iakregi mə ko irəha hərai raka mwatuk sævənraha, rerik ragien!

¹³ Piak me, Kumwesən rînəkwein raka kîmiaha, mîneivi raka nari ia kîmiaha. Mətə tihəpwəh nîniien iamînhi irə mə, “Loa nêha rəpwəh nəkwətəmhirien iou, ro pen iakukurən noien narimnari me i noien ərəha sævai nîpwrak rokeikei.” Kîmiaha tihəpwəh nîniien iamînhi irə, mətə tihamækeikei mho tukwini nari m kîmiaha me, ti nəri nə mə hiokeikei kîmiaha me.

¹⁴ Nægkiariien riti nêha ia Loa sævai Moses rəuiui loa me pam. In i nægkiariien i rani mə, “Tikamækeikei mokeikei piam rəmwhen ikokeikei atukw a ik.”

¹⁵ Mətə trîni mînuə hiamahiahi kîmiaha me rəmwhen ia kuri me, tihaməsiari kamo hiouraha pam kîmiaha me.

Nənîmwîn Ikinan mîne noien ərəha sævai nîpwrai iærmama

¹⁶ Mətə iakani pehe tukumiaha i mə tihamækeikei mhəuvehi nîskaiien sævai Nənîmwîn Ikinan mharə irə. Nəpîn hiamo iamînhi irə tihəpko mhə narimnari me i noien ərəha sævai nîpwramiaha rokeikei.

¹⁷ Iakani iamînhi irə ti nəri nə mə noien ərəha sævai nîpwrai iærmama rokeikei narimnari me səməme Nənîmwîn Ikinan rəpwəh nokeikeien. Rəmwhen a mwi Nənîmwîn Ikinan rokeikei narimnari me i noien ərəha

səvəi nɪpwrɪ iərmama rəpwəh nokeikeien. Noien ərəha səvəi nɪpwrɪ iərmama mɪne Nənɪmwɪn Ikinan irau krouəmwəki irau me. Ro pen rəknekin tukumiaha mə tiho narimnari me hiokeikei mə tiho.

¹⁸ Mətə trɪni mɪnuə Nənɪmwɪn Ikinan ramiri kɪmiaha, Loa nəha ko rɪpkəkwtəmhirɪ mhə mwi kɪmiaha.

¹⁹ Nərmama me i noien ərəha səvəi nɪpwrɪnraha ramiri irəha rɪmərɪ a tɪ nətɔniien. Irəha nərmɪn mɪne nɪprɪn kɪmhəiri əpnəpen irəha me. Irəha kɪmho noien me nɪpwɪn həkemɪk mɪne nəfe nari nətəriɡien ərəha səvənraha rokeikei.

²⁰ Irəha kɪmhəfwaki m nənɪmwi nari me, mamho nahak, mamhəmhwəki irəha me, mamhəvisə. Rerɪnraha ramrhi ərəha irəha me. Niemaha raməpi irəha. Irəha kɪmhəfiutə ia nɪrəha me, mamho nərmama həmhwəki irəha me mhərɪ narəien səvənraha.

²¹ Rerɪnraha ramakres. Irəha kɪmhənɪmwi nənɪmwɪien skai mamhəkɔnə irə, mamho lafet ərəha me, mamho mwi narimnari me nɪpwɪn iamɪnhi. Iou takɪni pehe tukumiaha i nəɡkiariien i iakuvəni raka fwe kupwən. Nərmama səməme kɪmho noien iamɪnha irə tuhəpwəh nuvnɪmwəien ia nɪtətə sə Kumwesən ramərɪmənɪ irə.

²² Mətə nərmama səməme Nənɪmwɪn Ikinan ramiri irəha həkukə kwənkwanraha səramasan me i. Irəha hokeikei nərmama. Rerɪnraha ragien. Irəha kɪmharə ia nəmərinuien, mamho nətəriɡien səvənraha rəpwəmwi. Rerɪnraha ramasan tɪ nərmama. Irəha kɪmho noien amasan. Ia nəpɪn me irəha kɪmhəkwtəmhirɪ əknekin nəɡkiariien səvənraha mɪne nəfe hənɪ mə tuho.

²³ Noien səvənraha ramasan məpou. Irəha kɪmhəkoui atukw a irəha mə tuhəpko mhə noien ərəha. Loa riti riwən raməsisəɡ kɪmiaha mə tihəpwəh noien iamɪnha irə.

²⁴ Nərmama me səvəi Iesu Kristo rəmwhen mə hənərui tərɪni pen raka noien ərəha səvəi nɪpwrɪnraha mɪne narimnari me nəha noien ərəha nəha rokeikei pɪk ia nei kamarkuau.

²⁵ Nənɪmwɪn Ikinan rauvei pehe nɪmɪruien vi m kɪtaha. Ro iamɪnhi irə pwəh səkurirə Nənɪmwɪn nəha.

²⁶ Rərəha mə saməfiutə ia kɪtaha me, uə samo niemaha m kɪtaha me, uə rerɪtaha ramakres narimnari me səkɪtaha me.

6

Kɪmiaha tɪhasitu ia kɪmiaha me

¹ Pɪak me, trɪni mɪnuə kɪmiaha riti rɪmwei ia nərəhaien, kɪmiaha səməme hiəuvəskai ia Nənɪmwɪn Ikinan tɪhaməkeikei mhəiri mərɪ in, pwəh rɪrərɪɡ mwi tɪ suatuk amasan. Mətə tɪhaməsiari kamo kɪmiaha mwi tihəregi noien ərəha ruvi nətəriɡien səkɪmiaha mo kɪmiaha hiəmwei.

² Tɪhasitu ia kɪmiaha me mhəvrani nari pəmpəm me səkɪmiaha me. Noien nəha tiho nənə mhəsi pen nəkwai Kristo.

³ Rərəha mə iərmama auər a riti rerɪn tramrhi atukw a in, mamɪni iamɪnhi irə mə, “Eh, iou iərmama riti.” Iərmama sə ramo noien nəha rameikuə atukw a irə.

⁴ Iərmama riti traməkeikei mətə sas əpa ia wok səvənhi mə rəmwhen. Mə wok səvənhi ramasan, rukurən nəfiutə atukwien in tɪ səvənhi əpa wok. Mətə rərəha raməfiutə atukw a in tɪ wok səvəi iərməpə.

⁵ Iakɪni iamɪnhi tɪ nəri nə mə nərmama kuatia kuatia tuhaməkeikei mhətui amasan tɪ səvənraha wok.

⁶ Iærmama sə kamahatən in ia nægkiariien səvəi Kumwesən, næpın ruvehi nari amasan riti, ramasan mə ruvehi pen nıpərın m iahtən səvənhi.

Nəfe nuni nari iærmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan

⁷ Kimiaha tihəpwəh neikuə atukwien ia kimiaha. Hiəukurən mə ko hiarıs ia Kumwesən? Rekəm! Nəfe nuni nari iærmama trəpwei tresi əpa mwi nukwan.

⁸ Trıni mınuə iærmama rəpwei noien ərəha sə nıpwran rokeikei, noien nəha səvənhi truvei pen nukwan min, in nə iærmama nəha tremhə. Mətə trıni mınuə iærmama rəpwei noien amasan sə Nənımwın İkinan rokeikei, Nənımwın İkinan truvei pen nukwan min, in nə nımıruien rerın.

⁹ Kıtaha tsaməkeikei mho noien amasan, mhəpwəh nəpouien irə, tı nəri nə mə tsesi nukwai noien nəha samo ia næpın atukwatukw səvənhi.

¹⁰ Ro iamınhi irə, rıno næpın səvənhi pwəh so noien amasan, mhasitu ia nærmama me pam. Irənhə irə, tsaməkeikei mho iamınhi irə ia nærmama me nəha irəha piəvtaha me mıne kıtirimətaha me tı nəri nə mə irəha mwi kamhahatətə ia İesu.

Nægkiariien sampam

¹¹ Hətoni ro nukwai nəkukuə me i həpwinari. İakrai atukw ia rəgık ia nəkukuə səkimiaha.

¹² Nærmama me nəha səməme kamhərhiərhi kimiaha mə tihəuvən kuvehi ninhum m kimiaha tı Loa səvəi Moses, irəha kamho noien nəha mə nəkur İsrəl tuhəgnəgini irəha. Irəha həpwəh nokeikeiien mə nəkur İsrəl tuhometə irəha, ro pen həpwəh nəvisaiuen nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuauı.

¹³ Nærmama me nəha səməme kuvəuvehi raka ninhum mınraha tı Loa səvəi Moses, irəha mwi həpwəh nesi penien Loa nəha. Mətə hokeikei mə tuhəuvehi ninhum m kimiaha, nənə kurirə irə tuhəfiətə ia nırəha ia nəmri nəkur İsrəl tı noien nəha kınə ia nıpwramiaha.

¹⁴ Mətə iou takəpwəh nəfiətəien ia nırak. Takəfiətə a ia nei kamarkuauı səvəi İesu Kristo, İərimənu səkitaha. İa nei kamarkuauı nəha iakuvamhə raka mınəpwəh raka noien me səvəi tıprənə i.

¹⁵ Ro nəri auər a mə iərman kuvehi ninhum min uə kıpkuvehi mhə ninhum min, mətə nari pərhiən in i mə Kumwesən ro nımıruien səvəi iærmama ruvehe mo sə vi irə.

¹⁶ Nærmama me pam səməme kamhəkurirə nægkiariien nəha pwəh nəmərınuien mıne napiien trouarə tı nırəha, pwəh trouarə mwi tı İsrəl səvəi Kumwesən.

¹⁷ İakəpwəh nokeikeiien mə iærmama tro iou iakəmwur mwi. İakuvəuvehi raka təmwiki nousiien ia nıpwrak tı nəri nə mə iou iærmama riti səvəi İesu.

¹⁸ Piak me, pwəh namasanien səvəi İesu Kristo İərimənu səkitaha tramarə tukumiaha. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Efesas

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 60 Pol ramarə ia kalapus fwe taon nəha Rom nuk kəru, nənə mirai nəkukuə i revən ti nakalasia me rukurau ia taon nəha Efesas. Efesas in taon asori riti. Nægkiariien asori səvəi Pol ia nəkukuə i in i mə nəkur Isrel mine nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel tuhəuvehe mhəmwhen nīpwrai iərmama kuatia ia Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien sə Kumwesən rīnamərkwafə irə fwe kupwən. Pol rīni mə səuvehe mho kuatia ia Iesu Kristo, ro pen tsaməkeikei mhokeikei kitaha me. Pol ramahatən kitaha mə tsaməkeikei mharə ia nokeikeiien rəmwhen ia iərman rokeikei səvənhi pran, mine tata mine mama krouokeikei səvənrau iəkunouihī, mine slef trokeikei səvənhi iəmə asori. Pol raməgkiari mwi ia nakalasia me. Rīpko mhə nousəsimwinien əpa səvənraha fwe Efesas, mətə nərmama səməme hahatətə ia Iesu Kristo rukurau ia tīprənə i. Pol rīni mə Iesu rokeikei kitaha rəmwhen kitaha sokeikei nīpwrataha mine rəmwhen ia iərman rokeikei pran səvənhi. Ia nəkukuə i rusipekin ia nakalasia me mīni mə irəha həmwhen ia nīpwrai Kristo, mhəmwhen ia nimwə riti sə Kumwesən rauvrhəkin, mhəmwhen mwi ia pran səvəi Kristo.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rino rəmwhen ia sə in rokeikei muvehi utə iou mə tako.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvənhi ia taon nəha Efesas kimiaha hiamahatətə pərhiien ia Iesu Kristo.

² Nəfwakiien səiou mə Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha, trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

Kumwesən rəkwein amasan ia kitaha səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In rīnəkwein amasan ia kitaha nərmama səməme səməuvehe mho kuatia kitaha Kristo, məriari pehe ia nənimwitaha mine narimnari amasan me pam səməme kamhəuku pen ia nitətə ia neiai.

⁴ In ruvərfi raka kitaha fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi, mə tsəuvehe mho kuatia kitaha Kristo, nənə mhəuvehe mho nəkur ikinan me səvənhi, tsatukwatukw pam ia nənimen. Ti nəri nə mə in rokeikei kitaha,

⁵ in rīnəmri əpə raka kitaha fwe tui anan, mə kitaha tsəuvehe mho nīpwnətīn me ia Iesu Kristo. Noien nəha ramesi pen nətərigien amasan səvənhi mine nəfe in rokeikei mə tro.

⁶ Kumwesən ro iamīnhi irə mə tsaməgnəgini in ti namasanien səvənhi sə ramasan məpi raka. In rəriari pehe auər a namasanien nəha m kitaha səməuvehi raku pen ti Tīni keikei.

⁷ Ti nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, niten rīfi nari ia kitaha, mo Kumwesən trəpwəh nərpinien noien ərəha me səkitaha. Noien nəha ramesi pen namasanien səvənhi sə rasori pik anan.

⁸ In rətəgi irapw namasanien nəha m kitaha rəpi raka, mo kitaha səukurən mhətə sas ia narimnari me pam.

1:1: Rom 1:1,7, 1Kor 1:1, Kol 1:1, Wok Me 18:19-21, Wok Me 19:1 **1:2:** 2Kor 1:2, Kol 1:2 **1:3:** Efes 2:6 **1:4:** Jon 15:16, 17:24, 2Tes 2:13, Efes 5:27, Kol 1:22 **1:5:** Jon 1:12 **1:6:** Mat 3:17, Kol 1:13
1:7: Efes 2:7, Kol 1:14,20

⁹ In ro pui pehe m kitaha nāfe in rinamærkwafə i fwe kupwən mokeikei mā tro. Nəri nāha ramesi pen nətərigien amasan sāvənhi sə in tro kini nāghi Kristo irə.

¹⁰ Kumwesən tro nəri nāha ia nəpīn atukwatukw sāvənhi, mousəsīmwin narimnari me pam ia neiai mīne ia tīprənə həuvehe Kristo trasori ia nirəha.

¹¹ Kumwesən rīmərfi kīmaha mwi mā kīmaha tahəuvehe nərmama sāvənhi, mho kuatia kīmaha Kristo. In ro iamīnha irə mesi pen nətərigien sāvənhi sə in ruvəukurən raka fwe tui anan. In Kumwesən sə ramo narimnari me pam mamesi pen nətərigien sāvənhi mīne nāfe rokeikei mā tro.

¹² Nənə in rokeikei mā kīmaha sāməme iahəməukupwən mhəmri pen əknekīn nətərigien səkīmaha ia Kristo tahaməkeikei mhəgnəgīni in tī nasorīen sāvənhi.

¹³ Nənə kīmīaha mwi hiəməuvehe mho kuatia kīmīaha min nəpīn hiəregi nəgkiariien pərhiēn, nəgkiariien amasan sə Kumwesən rauvehimīru kīmīaha irə. Tī nəri nə mā kīmīaha hiāni nīpərhiēnien ia Kristo, Kumwesən rəmri pen mak sāvənhi ia kīmīaha rahatən pen mā kīmīaha nərmama me sāvənhi. Mak nə in nə Nənīmwin Ikinan sə Kumwesən rīmāni mā truvei pehe.

¹⁴ Tī nəri nə mā Nənīmwin Ikinan ramarə ia kitaha, nənə, kitaha səukurən amasan mā Kumwesən truvei pehe pam narimnari amasan me nāha in rīnəmri karen mā səkītaha. Kitaha tsəuvehi narimnari amasan me nāha nəpīn Kumwesən trīfi anan nari ia kitaha. Pwəh səgnəgīni in tī nasorīen sāvənhi!

Nəfwakīen mīne nīni vivīen

¹⁵⁻¹⁶ Ro pen, ia nəpīn me pam iakani vivi Kumwesən tukumīaha, məpwəh nəpwəhīen, tī nəri nə mā iakuvəregi raka kamīni nahatətəien səkīmīaha ia Iərimənu səkītaha Iesu, mīne nokeikeiēn səkīmīaha sə ramevən tī nərmama me pam sāvənhi. Ia nəpīn me pam iakani kīmīaha ia nəfwakīen me səiου,

¹⁷ maməres Kumwesən sāvəi Iərimənu səkītaha Iesu Kristo, Tata sə ramasan pīk, mā in truvei pehe Nənīmwin sāvənhi m kīmīaha. Nənīmwin nāha tro kīmīaha hiəukurən nari, mo pui Kumwesən m kīmīaha mā tihəukurən amasan in.

¹⁸ Iakaməres mā fwe imwə ia rerīmīaha nəmrimīaha trukuraan mā tihətə sas nəri nāha Kumwesən rīnəkwein kīmīaha tukwe mīni mā tihəmri pen əknekīn nətərigien səkīmīaha irə. Tihətə sas mwi ia narimnari amasan me rīpīk sāməme in truvei pen m nərmama me sāvənhi,

¹⁹ mīne nīskaiēn sāvənhi sə rasori anan ia kitaha nərmama saməni nīpərhiēnien ia Kristo. Nīskaiēn nāha rəmwhēn ia nīskaiēn asori sāvənhi

²⁰ sə in rīno Kristo irə rətui mwi ia nemhəien sāvənhi, marə mo mwi in rəkure ia nīkaren mwatuk ia nītətə ia neiai.

²¹ Kwopun Kristo raməkure ikīn in fwe irənhə anan məpi raka pam nənīmwin me sāməme kamhəuvehi nasorīen mīne nərīmənuiēn, məpi raka pam nəmə skai me mīne nərīmənu me. Rəmwhēn a mwi nəhag sə Kumwesən rīməuvei pen min in irənhə anan məpi raka nahag me pam sāməme kamīni. Rīpko mhə nəhag me əpa i sāməme kamīni ia nəpīn i ipwet mīne mətə nəhag me nāha mwi sāməme tukīni ia nəpīn sə trīpkuvehe.

²² Kumwesən rīnəmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tīpage nīsui Kristo nənə mo in ruvehe masori ia narimnari me pam. Ro iamīnhi irə mā trasitu ia nakalasia me sāvənhi.

²³ Nakalasia me nəha irəha nə nıpwrai Kristo, Kristo rukuər ia nirəha, nənə ia noien a mwi nəha in rukuər ia narimnari me pam.

2

Kumwesən riməuehimiru kitaha ia namasanien səvənhi

¹ Fwe kupwən kimiaha hiəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiamərui nəkwai Kumwesən, nənə mamho noien ərəha me.

² Fwe kupwən hiamavən mamho noien ərəha me nəha, mamhesi pen su-atuk səvəi tıprənə i, mamhəkurirə iəremhə asori sə ramərımənu ia nənimwın ərəha me ia nımagouagou. In nəha nənimwın sə ramowok nəha təkwtəkwuni ia reri nərmama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən.

³ Fwe kupwən kitaha pam səmwhen a ia nirəha. Noien ərəha me reritaha rokeikei pik kamhəri kitaha samo nəfe nəghin nıpwrataha mine nətərigien səkitaha krouokeikei. Ro pen ia noien səkitaha kitaha səmwhen a ia nərmama me pam səməme hamo niemaha raməpi pik Kumwesən.

⁴ Mətə Kumwesən napien səvənhi rasori. Nokeikeien rokeikei kitaha irə rasori pik anan,

⁵ mo in ruvei pehe nımıruien m kitaha nəpın səmwhen ia nərmama həuvamhə raka ia noien ərəha me, sətui mwi ia nemhəien kitaha Kristo. (Kumwesən rınasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi nənə muvehimiru kimiaha.)

⁶ Nənə ia noien nəha sə Kumwesən ro kitaha səməuehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo, in ruvehi utə kitaha min, səkure kitaha min ia nıtətə ia neiai.

⁷ In rokeikei mə ia nəpın me səməme kamhəuehe in trukurən noien nərmama hətoni namasanien i səvənhi rasori pik anan irau nokeikeien krauehe tukutaha ia Iesu Kristo.

⁸ Kumwesən rınasitu ia kimiaha ia namasanien səvənhi, nənə muvehimiru kimiaha, ti nəri nə mə hiaməni nıpərhiēien ia Kristo. Narimnari me nəha rıpkə mhə kimiaha atukw hiəno, mətə rəmwhen ia nari riti sə Kumwesən riməuvei pehe auər a m kimiaha.

⁹ Ro pen ko iərmama riti rıpkəfiutə atukw mhə in tukwe, ti nəri nə mə rıpkə mhə kimiaha hiəno narimnari me nəha.

¹⁰ Ro iamınhi irə ti nəri nə mə kitaha nərmama Kumwesən rino wok ia nımıruien səkitaha, mo kitaha səuehe mho kuatia kitaha Iesu Kristo mə kitaha tsamo noien amasan me. Kumwesən rınəpnəpenə raka ia noien amasan me nəha fwe kupwən mə kitaha tsamarə mamho.

Nəkur Isrel mine nərmama rıpkə mhə irəha nəkur Isrel

¹¹ Ro iamınhi irə kimiaha nərmama rıpkə mhə kimiaha nəkur Isrel ia nıpwramiaha rerımiaha tramrhi narəien kupwən səkimiaha. Nəkur Isrel kamıni irəha mə nərmama kauvehi ninhum mınraha irəha kamhəni ərəha kimiaha ti nəri nə mə kıpkuvehi mhə ninhum m kimiaha. Nuvehien ninhum nəha iakani kamo ia nıpwrai iərmama, nərmama kamho ia rəgınraha.

¹² Kimiaha rerımiaha tramrhi mə fwe kupwən kimiaha hiamarə Kristo riwən tukumiaha, kimiaha nəkur iruə me, rıpkə mhə kimiaha nəkur Isrel, kimiaha nəkur pwıspwıs me, ko hiəpkuvehi mhə narimnari me səməme Kumwesən rino promes fwe kupwən mə truvei pen m nərmama me səvənhi. Fwe kupwən narəien səkimiaha ia təkure tıprənə i nari amasan riti riwən irə sə tihameitenhi mə truvehe, nənə hiəreirei anan Kumwesən.

1:23: Efes 4:10,15, Rom 12:5, Kol 1:18 **2:1:** Kol 1:21, 2:13 **2:2:** Kol 3:7, Taet 3:3, Jon 12:31, Efes 5:6, 6:12 **2:3:** Kol 3:6 **2:6:** Kol 2:12 **2:7:** Efes 1:7 **2:8:** Jon 4:10, Hip 6:4 **2:9:** 1Kor 1:29-31, 2Tim 1:9 **2:10:** Taet 2:14 **2:11:** Efes 5:8 **2:12:** Kol 1:21, Rom 9:4, 1Tes 4:13

13 Fwe kupwən kimiaha hiaməuvən isipwɪn tɪ Kumwesən, mətə təkwtəkwuni hiaməuvehe mho kuatia kimiaha Iesu Kristo, nənə mhəuvehe ipaka tɪ Kumwesən ia nite Kristo.

14 Ro iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Kristo in nə nəmərɪnuien səkitaha in rɪno kitaha nəkur Isrel mine səməme rɪpko mhə kitaha nəkur Isrel səuvehe mho kuatia. Nəpai kɪno ia kəruətərei sə fwe kupwən ro kitaha saməmwəki kitaha me, rərpɪfi kitaha səpkuvehe mhə mho kuatia, Kristo rɪnousi ətestesi nəpai nəha rɪmwei ia nemhəien səvənhi.

15 In ruvehi raka Loa səvəi nəkur Isrel irəha natuakəmien me irə, mə in rukurən nuvi simwɪnien ia nɪpwran nəkur Isrel mine nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel krouvehe iərmama vi riti ia nirau. Ia noien nəha in rəmri nəmərɪnuien.

16 Ia nei kamarkuauɪ in rousəsɪmwɪn kitaha pəri ia nɪpwran kuatia, mɪpeki kitaha səuvehe tɪ Kumwesən, mousi əpune noien i saməmwəki kitaha me.

17 In rɪməuvehe məvisau nəgkiariien amasan səvəi nəmərɪnuien revən tɪ nərmama isipwɪn tɪ Kumwesən, nənə məvisau mwi nəgkiariien nəha revən tɪ nərmama ipaka tukwe.

18 Nənə tɪ nəri nə mə kitaha səməuvehe mho kuatia kitaha min, kitaha nəkur Isrel mine səməme rɪpko mhə kitaha nəkur Isrel kitaha pam səukurən nuvɪnmwəien ia Nənɪmwɪn kuatia mhəuvən tɪ Tata Kumwesən.

19 Ro iamɪnhi irə rɪpko mhə kimiaha nəkur iruə me rəmwhen sə fwe kupwən, rɪpko mhə kimiaha nərmama pwɪspwɪs me, mətə kimiaha hiəuvəuvehe mhəno kuatia kimiaha nərmama ikinan me səvəi Kumwesən, kimiaha nərmama ia nəkwai nɪmwə səvənhi.

20 Kuvrhəkin nɪmwə nəha ia təkure nəri sə aposol me mine profet me hənəmri irapw. Iesu Kristo in rəmwhen ia kəruətərei nəha kukupwən kukurei pen ia kona kostat kuvrhəkin nɪmwə irə.

21 In raməkwtəmhiri pam nɪmwə nəha, mamə nɪmwə nəha rautə muvehe mo nɪmwə ikinan irə səvəi Iərimənu.

22 Tɪ nəri nə mə kimiaha hiəməuvehe mho kuatia kimiaha min, in rauvehi mwi kimiaha, mauvrhəkin pen kimiaha ia nɪmwə nəha, mə tihəuvehe mhəmwhen ia nɪmwə sə Kumwesən ramarə irə ia Nənɪmwɪn.

3

Pol in iərmama sə raməvisau m nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel

1 Ro iamɪnhi irə, iou Pol, iərmama səvəi Iesu Kristo sə iakamarə ia kalapus tukumiaha nərmama rɪpko mhə kimiaha nəkur Isrel, iakaməfwaki tukumi-aha.

2 Rosi kimiaha hiəuvəregi raka mə Kumwesən rɪno ramasan miou, muvei pehe wok i miou mə takasitu ia kimiaha.

3 Rəmwhen ia nəgkiariien sə iakuvrai raka, məgkiari ouihi a irə, iakani mə Kumwesən rɪno pui pehe nari riti miou nari sə fwe kupwən raməkwafə.

4 Nəpɪn hiəvsini nəgkiariien nəha, nənə tihəukurən nɪpwrai nəgkiariien səiou ia nəgkiariien i raməgkiari ia Kristo, nəgkiariien sə raməkwafə

5 kɪpkɪni irapw mhə tɪ nɪpwnəti nərmama me fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni Kumwesən rɪno pui nəgkiariien nəha m aposol ikinan me mine profet me səvənhi. In rɪno pui pen mɪnrəha ia Nənɪmwɪn səvənhi.

6 Nəgkiariien nəha ro iamɪnhi irə. Nərmama rɪpko mhə irəha nəkur Isrel həuvəuvehe mhəno kuatia irəha nəkur Isrel nənə tuhəuvehi pəri nautə

amasan me sɛmɛme Kumwesɛn rɪnɛmri karen mɛ sɛvɛi nɛrmama me sɛvɛnhi. Irɛha tuhɛuvehi pɛri nɛfe Kumwesɛn rɪno promes irɛ ia nɛgkiariien amasan sɛvɛnhi truku pen ia Iesu Kristo.

⁷ Iou iasitu riti sɛ iakamɛvisau irapw nɛgkiariien amasan nɛha. Noien nɛha ramesi pen namasanien i Kumwesɛn ruvei pehe auɛr a miou ia nɪskaiien sɛvɛnhi.

⁸ Nɛri auɛr a mɛ iou inhɛrɪpw anan ia nɛrmama me pam sɛvɛi Kumwesɛn, mɛtɛ in ruvei pehe namasanien nɛha miou mɛ takɛvisau m nɛrmama rɪpko mhɛ irɛha nɛkur Isrel nautɛ me sɛvɛi Kristo ko sɛpkɛtɛ pam mhɛ.

⁹ Takamɛkeikei mamɛ nɛrmama me pam hɛtɛ mhɛukurɛn mɛ Kumwesɛn rɛfo mo nɛtɛrɪgien sɛvɛnhi sɛ fwe kupwɛn ramɛrkwafɛ rier pehe. Ia nuk nuk me fwe kupwɛn Kumwesɛn sɛ rɪno narimnari me pam rɪnɛrkwafɛ nɛtɛrɪgien nɛha.

¹⁰ Kumwesɛn ro iamɪnhi irɛ ti nɛri nɛ mɛ takwtɛkwuni rokeikei mɛ tro nɛnimwɪn me sɛmɛme kamhɛuvehi nasoriien mɪne nɛrimɛnuien ia nɪmagouagou hɛtoni nukurɛnien sɛvɛnhi. Nukurɛnien nɛha sɛvɛnhi suatuk me sɛvɛnhi sɛpɛmsɛpɛ. Nɛnɛ irɛha tuhɛtoni nukurɛnien sɛvɛnhi nɛpɪn irɛha tuhɛtoni nakalasia me sɛvɛnhi.

¹¹ In i ramesi pen nɛtɛrɪgien sɛvɛnhi sɛ rɪnarɛ raka fwe tui nɛpɪn tɪprɛnɛ ramiwɛn ihi, nɛnɛ rɪmɛuvehe mo nɪpɛrhienien irɛ ia Iesu Kristo Iɛrɪmɛnu sɛkitaha.

¹² Ti nɛri nɛ mɛ kitaha samahatɛtɛ irɛ, kitaha sɛmɛuvehe mho kuatia kitaha min, nɛnɛ ro iamɪnhi irɛ kitaha sɛukurɛn nuveheien mhɛrer ia nɛmri Kumwesɛn mhɛpwɛh nehekɪrien.

¹³ Ro pen iakamɛres kimiaha mɛ tihɛpwɛh noien nɛtɛrɪgien sɛkimiaha rɪmwei ia nɛmisɛien sɛ iakamarɛ irɛ ia kwopun i. Iakamrɛgi nɛmisɛien tukumiaha, nɛnɛ nɛmisɛien sɛ iakamarɛ irɛ truvehi utɛ kimiaha.

Pol ramɛfwaki ti nɛrmama me sɛvɛi Iesu fwe Efesas

¹⁴ Mɛtɛ ia narimnari me nɛha sɛmɛme iakuvɛni raka, iakɪnimwi nukurhuk mi ia nɛmri Tata Kumwesɛn,

¹⁵ sɛ in ɛpa in nukune nahag me sɛvɛi nɛrmama me pam ia neiai mɪne tɛkure tɪprɛnɛ.

¹⁶ In rauvehi nasoriien sɛ rasori pɪk. Iakamɛres in mɛ truvei pehe nɪskaiien m kimiaha tihɛuvehi ruku pen ti Nɛnimwɪn sɛvɛnhi, nɛnɛ tro rerɪmiaha rɪskai tihɛrer ɛknekɪn.

¹⁷ Iakamɛres in mɛ Kristo tramarɛ ia rerɪmiaha ti nɛri nɛ mɛ kimiaha hiamahatɛtɛ irɛ. Iakamɛres in mɛ tro nɪmiruien sɛkimiaha rɛrer pen ia noien i sɛvɛi Kristo sɛ ramokeikei nɛrmama, rɛmwhen mɛ nuai nei ramɛkwɛmhirɪ tɪprɛnɛ, rɛmwhen mɛ nimwɛ rɛpwit pen ɛknekɪn ia tɪprɛnɛ sɛ ramɛrer ikɪn.

¹⁸ Ro iamɪnhi irɛ kimiaha nɛrmama me pam sɛvɛi Kumwesɛn tihɛukurɛn amasan nokeikeiien sɛvɛi Kristo, rɛmwhenimw pɪk, mɛpwɛmwis pɪk, masori pɪk, mutɛ pɪk.

¹⁹ Nokeikeiien nɛha sɛvɛi Kristo iɛrmama ko rɪpkukurɛn pam mhɛ ti nɛri nɛ mɛ rɛpi raka nukurɛnien sɛvɛi iɛrmama. Mɛtɛ iakamɛfwaki mɛ tihɛukurɛn amasan nokeikeiien nɛha mɛ Kumwesɛn rukuɛr ia rerɪmiaha ia noien amasan me pam sɛvɛnhi.

²⁰ Takwtɛkwuni pwɛh sɛuvehi utɛ nɛghi Kumwesɛn! Ia nɪskaiien sɛvɛnhi sɛ ramo wok ia rerɪtaha, in rukurɛn noien narimnari rɛpi raka anan narimnari me pam sɛmɛme rerɪtaha ramrhi uɛ samɛres in tukwe.

²¹ Pwəh nəgnəginiiien revən tukwe in ia nuk nuk me mipko mhə sampam ti namasanien səvənhi kamətə ia nakalasia me mine Iesu Kristo. Ouəh, pwəh ro iamihhi.

4

Nərmama me səvəi Iesu Kristo həuvəuvehe mhəno kuatia

¹ Ro pen iou iərmama sə iakamarə ia kalapus ti Iərimənu səkitaha, iakamase kimiaha mə tihaməkeikei mharə ia narəien sə ratukwatukw rəmwhen sə Kumwesən rinəkwein kimiaha mə tiho.

² Tihamarə mamhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha ia nəpin me, mhəpwəh nəfiətəien kimiaha. Ia nəpin me pam tiho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis, mhokeikei kimiaha me, nənə, mhəpwəh nəseniiien niemaha rəpi akwauakw kimiaha.

³ Nənimwīn Ikinan rino kimiaha hiəuvehe mho kuatia, ro pen tihəmwur mharə ia nəməriniuien nəha sə rukurən noien kimiaha hiəuvehe mho kuatia ia nəpin me.

⁴ Iakani iamihhi irə ti nəri nə mə nipwrai Kristo kuatia a, Nənimwīn kuatia a, rəmwhen a mwi nəri kuatia a ramasan hiameitenhi mə truvehe sə Kumwesən rinəkwein kimiaha tukwe.

⁵ Nənə Iərimənu kuatia a, nahatətəien kuatia a, paptəes kuatia a,

⁶ Kumwesən səkitaha pam kuatia a, in Tata səkitaha pam. In ramərimənu ia kitaha pam, mamə wok ia nimiruien səkitaha pam, nənə mamə ia reritaha pam.

⁷ Mətə kitaha kuatia kuatia saməuvehi niskaiien me səpəmsəpə ramesi pen namasanien sə Kristo rinəriari irə m kitaha.

⁸ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Nəpin in rutə mevən fwe irənhə anan,

nənə miri nərmama səməme ruvehi irapw niskaiien səvənraha ia naruagəniien,

miri irəha mevən kamho kalapus fwe imwəni,

nənə məriari pen narimnari amasan me m nərmama.”

⁹ Mətə nəgkiariien i sə rani mə, “In rutə,” nipwran rani mə in rineiwaiu pehe ia tīprənə i inhəripw anan.

¹⁰ Iərmama i sə rineiwaiu pehe, in iərmama kuatia sə rīməutə mwi fwe irənhə anan məpi raka neiai mə in trukuə r ia narimnari me pam.

¹¹ Nənə in rīməuvei pen niskaiien me səpəmsəpə m nərmama mə nepwīn tuhəuvehe mho aposol ia nirəha, nepwīn tuhəuvehe mho profet ia nirəha, nepwīn tuhəuvehe mho irəha nərmama səvəi nini irapwien nəgkiariien amasan, nepwīn tuhəuvehe mho pasta ia nirəha mine nahatən me.

¹² Kuvei pen niskaiien me nəha mīnraha mə irəha tuhasitu mhəpnəpenə ia nərmama me səvəi Kumwesən həukurən noien wok səvənhi. Wok nəha in nəha wok səvəi nuvrhəkinien nipwrai Kristo.

¹³ Irəha tuho wok irə meste kitaha pam səuvehe mho kuatia ia nahatətəien səkitaha mine nukurəniien səkitaha ramo nukurəniien ti Tini Kumwesən, nənə kitaha səmwhen ia iərmama sə ruvəpwīnari mhəmwhen a mwi ia Kristo.

¹⁴ Nənə ro iamihhi irə kitaha tsəpkəmwhen mhə mwi ia nəkwərhəkwərhə, nahatəniien eikuə me səvəi nərmama səməme kamho ikouikou ti niriiien nərmama ia mour ko həpko mhə kitaha səmwhen ia kinu riti sə təsi rauvsini- uvsini nənə nīmətəgi raməpwi irapw mamevən.

¹⁵ Mətə kitaha tsaməkeikei mamhəni irapw nəgkiariien pərhiēn, mamhəni irapw ia nokeikeiēn, nənə mhəuvehe mhəpwinari ia narimnari me pam mhəmwhēn ia Kristo. Kristo in kənkəpwə,

¹⁶ nənə kitaha səmwhēn ia nīpwran. In ramo kitaha səuvehe mho kuatia mhəmwhēn ia nīpwrai iərmama kuvi tərini nīpərpərin me ia kwopun nīkəkrin me kamhəripin ikin, nənə nəpin nīpərpəri nīpwran nəha kamho wok me səvənraha kuatia kuatia, nīpwran pam ruvehe mīpwinari, nənə mamō in atukw ruvehe mamskai mwi ia nokeikeiēn.

Kitaha tsaməkeikei mharə mhəmwhēn ia nīpwnəti nukuraanien me

¹⁷ Ro pen ia nəghi Iərimənu səkītaha iakani pehe skai tukumiaha mə kimiaha tihəpwəh mwi narəien rəmwhēn ia nərmama səməme hərəirei Kumwesən. Irəha kamharə mamhesi pen nətərigien səvənraha sə ro nəri auər a irə.

¹⁸ Nətərigien səvənraha raməmak ia nəpitəvien. Irəha isipwin ti nimiruiēn səvəi Kumwesən ti nəri nə mə kənkəpwənraha riskai, hərəirei nari.

¹⁹ Irəha hənəpwəh naurisien, mhəsēni pen atukw a irəha ia noien ərəha mamho noien əmkemik me səpəmsəpə, ko kīpkuvi raka mhə irəha irə ti nəri nə mə hokeikei pik.

²⁰ Mətə nəpin kīnahatən kimiaha ia Kristo, nahatənien nəha ropə anan ia sə nəha!

²¹ Kimiaha hiəuvəregi raka nəgkiariēn səvənhi. Ti nəri nə mə kimiaha nərmama me səvənhi, nərmama hənahatən raka kimiaha ia nəgkiariēn pərhiēn sə ruku pen ti Iesu,

²² mhahatən kimiaha mə tihaməkeikei mharaka ia noien akuas me səkimiaha səməme hiənamo ia narəien səkimiaha fwe kupwən. Noien me nəha hiamokeikei pik kamheikuə ia kimiaha mamhouraha kimiaha.

²³ Nimiruiēn mine nətərigien səkimiaha tuhaməkeikei mhəuvehe mhərməvi mwi.

²⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mharkahu ia nimiruiēn vi. Nimiruiēn vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino mə trəmwhēn irə. In rino iərmama nəha mə tratukwatukw pərhiēn, məmher.

²⁵ Kimiaha pam tihaməkeikei mhəpwəh noien səvəi neikuəien, nənə mamhəni a nīpərhienien m kimiaha me, ti nəri nə mə kitaha pam kuatia ia nīpwrai Kristo.

²⁶ Trini minuə niemaha raməpi kimiaha, rərəha mə hio noien ərəha riti. Tihəpwəh nuvehien niemaha meste meri rivə,

²⁷ kamo hiəuvei pen kwənmahan m Setan.

²⁸ Iərmama sə ramakres traməkeikei məpwəh noien nəha. In traməkeikei mamsese, mamowok sə ramasan ia rəgin mə in rukurən nasituiēn ia nərmama nautə səvənraha riwən.

²⁹ Tihəpwəh niniiēn nəgkiariēn ərəha ia tərhumiaha, mətə tihəni a nəgkiariēn amasan sə rukurən nasituiēn ia nərmama səməme həpou həuvehe mhəskai mwi. Nəgkiariēn nəha rukurən nasituiēn ia nərmama səməme kamhəregi.

³⁰ Tihəpwəh noien Nənimwin Ikinan riregi rərəha tukumiaha, ti nəri nə mə Nənimwin nəha rəmwhēn ia mak riti sə Kumwesən rinəmri raka ia kimiaha ramahatən pen mə ia nəpin sampam in treivinari ia kimiaha.

³¹ Kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh nəgkiariēn əfiə me pam, mine niemaha, mine nətəpaharien, mine niniiēn nīkare iərmama irəha nəmwəkiiēn me pam.

³² Kìmiaha tihaməkeikei mho ramasan m kìmiaha me, nənə mho rerìmiaha rìmərũ tukumiaha me. Trìni mìnũə kìmiaha riti ro rərəha m kìmiaha riti mwì, tihenouenou irə rəmwhen ia Kumwesən rìnenouenou ia noien ərəha me səkìmiaha tì nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuatia kìmiaha Kristo.

5

¹ Ro pen tihousari mə tihəmwhen ia Kumwesən tì nəri nə mə kìmiaha nìpwñətìn me in rokeikei pik kìmiaha.

² Tihamarə mamho nokeikeiien rəmwhen ia Kristo rokeikei kītaha nənə muvehe memhə tukutaha. Nemhəien səvənhi rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifatə nìpekìn rapein amasan kauvei pen m Kumwesən.

³ Tì nəri nə mə kìmiaha nərmama me səvəi Kumwesən nənə tihəpwəh anan noien nari riti mə tukìni ərəha kìmiaha tukwe. Iakani noien ərəha me rəmwhen ia nərman mìnə nìpran kamhəiri əpnəpen irəha me, mìnə noien ərəha me pam səməme ro a naurisien, mìnə noien i iərmama rerìn ramakres.

⁴ Rìpkamasan mhə mə tihəni nəgkiariien sə ro naurisien tì nìniiien, uə nəgkiariien ərəha, uə nəfkəmanəien ərəha, uə naiien. Nəgkiariien me iamìnha irə rìpkatukwatukw mhə mə tihəni. Mətə tihəni tanak m Kumwesən tì narimnari səməme in ramo m kìmiaha.

⁵ Tihaməkeikei mhəukurən nəri i mə pran uə iərman sə ramo əpnəpen nari, uə iərmama sə ramo noien ərəha sə ro a naurisien, uə iərmama sə rerìn ramakres, (iərmama nəha rəmwhen mə raməfwaki pen m nənìmwì nari), kwopun riti səvənhi riwən mə trevən muvehi ia nìtətə sə Kristo mìnə Kumwesən krauərimənu irə.

⁶ Tihəpwəh nəseniiien mə iərmama riti truvei pen kìmiaha ia nəgkiariien eikuə me səvənhi səməme nìpərhiien riwən irə. Iakani iamìnhi irə tì nəri nə mə noien ərəha me nəha kamho Kumwesən niemaha raməpi, nənə in trərpwìn noien ərəha me səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwən.

⁷ Ro iamìnhi irə kìmiaha tihəpwəh navən pəriien kìmiaha nərmama me səməme ho iamìnha irə.

⁸ Fwe kupwən kìmiaha hiamarə ia nəpitəvien, mətə təkwtəkwuni tì nəri nə mə hiəuvəuvehe tì Iərimənu səkītaha, hiənarə ia nukuraanien. Ro iamìnhi kìmiaha tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nìpwñətì nukuraanien me,

⁹ tì nəri nə mə nukwai nukuraanien kamətòni ia noien me pam səməme hamasan, mhatukwatukw, mho nìpərhiienien.

¹⁰ Nənə tihousari mhətui ia noien me səməme Iərimənu səkītaha rerìn ragien tukwe.

¹¹ Tihəpwəh nukurirəien nərmama me səvəi nəpitəvien mhəpwəh noien noien ərəha kìmiaha mìnraha. Nəri amasan riwən ia noien me nəha. Mətə tihəuvehi noien me nəha mhəuvehe ia nukuraanien.

¹² Nìpərhiienien ro a naurisien mə tikìni narimnari me səməme irəha kamho afafa,

¹³ mətə narimnari me pam nukuraanien raməhiəpwìn həuvehe mho nìpwran kamətòni.

¹⁴ Ro iamìnhi irə tì nəri nə mə nəpìn nukuraanien raməhiəpwìn nari riti, nəri nəha ruvehe mo nukuraanien irə. Ro iamìnhi irə kani mə,

“Ik sə ikamapri, ikətui rə,
mətui mwì ia nemhəien səim,
pwəh Kristo rəhiəpwìn ik.”

4:32: Mat 6:14, Mat 18:22-35, Kol 3:12-13 **5:1:** Mat 5:48 **5:2:** Rom 14:15, Kal 2:20, Hip 10:10, Eks 29:18 **5:3:** Kol 3:5 **5:4:** Efes 4:29 **5:5:** 1Kor 6:9-10, Kol 3:5 **5:6:** Kol 2:4,8, Rom 1:18 **5:8:** Efes 2:11,13, Kol 1:13, 1Tes 2:9, Jon 12:36 **5:10:** Rom 12:2 **5:11:** 2Jon 10-11 **5:13:** Jon 3:20-21
5:14: Aes 26:19, 60:1, Rom 13:11

15 Ro pen tihətui amasan ti narəien səkimiaha mə hiaməfarə irə. Rərəha hiamarə mhəmwhen nərmana hərəirei nari, mətə tihaməkeikei mharə mhəmwhen ia nərmana səməme həukurən nari.

16 Nənə trini minuə hiətoni suatuk səvəi namasanien, hiesi pen ti nəri nə mə ipwet mine samarə ia nəpən ərəha.

17 Həpwəh nireireien nari, mətə tihəmwur mhəukurən nəri sə İərimənu səkitaha rokeikei.

18 Tihəpwəh nakonəien nənimwiien skai rəmwhen ia waen ti nəri nə mə tro kəmkapwəmiaha rətə wau miri pen kimiaha ia noien ərəha. Mətə pwəh Nənimwin İkinan rukuər ia kimiaha.

19 Tihəgkiari m kimiaha me ia nıpu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mine nıpu me səvəi nəfwakiien, mine nıpu me səməme kamhəuku pen ia Nənimwin İkinan. Nənə tihani nıpu me ia rerimiaha ti nəgnəginiien İərimənu.

20 Ia nəghi İesu Kristo İərimənu səkitaha, tihaməni tanak m Tata Kumwesən ti narimnari me pam ia nəpən me.

21 Kimiaha tihaməkeikei mhəsi ai kimiaha me ti nəri nə mə kimiaha hiaməsi ai Kristo.

Nıpran me mine nərman me səvənraha

22 Kimiaha nıpran me, tihaməkeikei mhəsi ai nərman me səkimiaha rəmwhen hiaməsi ai İərimənu səkitaha.

23 İakani iamınhi irə ti nəri nə İərman in kənkapwə rasori ia pran səvənhi rəmwhen ia Kristo in kənkapwə rasori ia nakalasia me səvənhi. Nakalasia me nəha irəha həmwhen ia nıpwrai Kristo, nənə in rauvehimıru irəha.

24 Rəmwhen ia nakalasia me kamhəsi ai Kristo, pwəh nıpran mwi kamhəsi ai nərman me səvənraha ia narimnari me pam.

25 Kimiaha nərman me, tihaməkeikei mhokeikei nıpran me səkimiaha rəmwhen ia Kristo rokeikei nakalasia me səvənhi, nənə məseni nımıruıen səvənhi ti nıreha.

26 In rımamhə ti nıreha mə trəmri karen irəha mə səvəi Kumwesən, məpərhi irəha ia nui irau nəgkiariien səvənhi.

27 In rıno iamınha irə mə in trukurən nərıpwı irapwıen nakalasia me səvənhi ia nənimen, irəha tuhəmwhen ia pran riti tınari səvənhi ramasan pık, nəmkemıki en uə nəri pıtəv uə nari riti iamınhi riwən, mətə irəha tuhəmher, mhatukwatukw pam.

28 Ia noien a mwi nəha, nərman tuhaməkeikei mhokeikei nıpran me səvənraha rəmwhen mə irəha kamhokeikei atukw a nıpwranraha. İərman sə rokeikei pran səvənhi, in rokeikei atukw a in.

29 İakani iamınhi irə ti nəri nə mə İərmama riti riwən sə raməmwəki atukw ia nıpwran, mətə in raməni amasan nari mə tro nıpwran ruvehe mıskaı, nənə mamətui amasan ti nıpwran rəmwhen ia Kristo in ramətui amasan ti nakalasia me səvənhi,

30 ti nəri nə mə kitaha səmwhen ia nıpərpəri nıpwran.

31 Rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə,
 “Ro iamınhi irə İərman traraka ia tata mine mama səvənhi,
 mevən rouarə pəri irau pran səvənhi,
 nənə irau trouvehe rouəmwhen ia nıpwrai İərmama kuatia.”

32 Nəgkiariien nəha rani nari riti rasori nıpwran rərkwafə, mətə iou İakani mə raməgkiari ia Kristo mine nakalasia me səvənhi.

³³ Mətə raməgkiari mwi ia kimiaha kuatia kuatia. Ro pen iərman traməkeikei mokeikei pran səvənhi rəmwhen ramokeikei atukw a in, nənə pran traməkeikei misiai iərman səvənhi.

6

Nəkwərhakwərha me irəha tata me mine mama me səvənraha

¹ Kimiaha nəkwərhakwərha me səvəi Iərimənu, tihaməkeikei mho nəkwai tata mine mama me səkimiaha ti nəri nə mə noien i ratukwatukw mə kimiaha tiho.

² “Tikisiai səim tata mine mama.” In i loa kiməkupwən kini irau promes riti.

³ Promes nəha rani mə, “Trini minuə ikamo iaminha irə, narimnari me ia nimiruien səim tuhaiu amasan, nənə nimiruien səim ia tiprənə i trəpwəmwis.”

⁴ Kimiaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me səkimiaha niemaha rəpi irəha, mətə tihətoni amasan irəha, mhəkoui amasan irəha, nənə mhahatən irəha ia suatuk səvəi Iərimənu.

Slef me mine nəmə asori me səvənraha

⁵ Kimiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha ia təkure tiprənə i mhehekir mhətəmnimwin, nənə tiho ia rerimiaha pam rəmwhen a mə iəmə asori səkimiaha in Kristo.

⁶ Tihəpwəh noien nəpən kamhətoni a kimiaha rəmwhen ia nərmama səməme kamhəmwur mə tuho nərmama rerinraha ragien, mətə tiho nəkwənraha rəmwhen mə kimiaha slef me səvəi Kristo, nənə mamho nəkwai Kumwesən ia rerimiaha pam.

⁷ Tiho wok səkimiaha ia nətərigien amasan rəmwhen a mə Iərimənu in iəmə asori səkimiaha, rəpko mhə iərmama a riti in iəmə asori səkimiaha.

⁸ Kimiaha hiəukurən mə Iərimənu truvei pen nərəkuien m nərmama me pam ti noien amasan me səməme hənə, nəri auər a mə in slef uə rəpko mhə in slef.

⁹ Nənə kimiaha nəmə asori me, tihaməkeikei mhətoni amasan mwi slef me səkimiaha iaminha irə, mhəpwəh nəgkiari skaiien minraha mə tuho nəkwamiaha, ti nəri nə mə hiəukurən mə iəmə asori səkimiaha minraha kuatia a fwe ia neiai, nənə in tro rəmnəmwhen m nərmama me pam.

Narimnari me səvəi naruagəniēn Kumwesən rəpeki pehe m kitaha

¹⁰ Səiou nəgkiariien sampam ro iaminh i irə. Tihərer əknekən ia Iərimənu səkitaha mine niskaiien asori səvənhi.

¹¹ Tihaməkeikei mharkahu narimnari me pam səvəi naruagəniēn səməme Kumwesən rəpeki pehe m kimiaha, mə hiəukurən nərərien mhənise neikuəien me səvəi Setan.

¹² Iakani iaminh i irə ti nəri nə mə kitaha səpkaruagən mhə kitaha nərmama, mətə samaruagən kitaha nənimwin me səməme kamhəuvehi nasoriiēn mine nərimənuiēn. Irəha i nənimwin skai me səməme kamhərimənu ia noien me səvəi nəpitəvien ia təkure tiprənə i mine nənimwin ərəha me ia nimagouagou.

¹³ Ro iaminh i irə kimiaha tihaməkeikei mharkahu ia narimnari me pam səvəi naruagəniēn səməme Kumwesən rəpeki pehe m kimiaha, mə nəpən nərəhaiēn sə Setan ramo ruvehe hiəukurən nərərien mhənise nərəhaiēn nəha. Nənə nəpən hiənaruagən pam, tihərer əknekən.

¹⁴ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhərer mwatuk ti naruagəniēn. Tihəkwətəmhiri əknekən nəgkiariēn pərhien rəmwhen kətoti sə hiərihi

6:1: Kol 3:20 **6:2:** Mat 15:4 **6:3:** Dut 5:16 **6:4:** Kol 3:21, Dut 6:7, 20-25, Sam 78:4, Prov 22:6
6:5: Kol 3:22-23, Taet 2:9-10, 1Tes 2:18 **6:8:** 2Kor 5:10, Kol 3:24-25 **6:9:** Kol 4:1, Rom 2:11 **6:10:**
1Kor 16:13 **6:11:** Rom 13:12, 2Kor 10:4, Efes 4:14 **6:12:** Jon 14:30, 1Tes 5:8-9 **6:14:** Aes 11:5,
59:17, 1Tes 5:8

tərini kurkwamiaha irə. Tiho noien atukwatukw rəmwhen ia aean sə ramo tukuahag kwənpwenhīmiaha.

¹⁵ Tihəvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi nəmərīnuien rəmwhen ia put skai sə rauvegi nisumiaha.

¹⁶ Tihahatətə ia Kumwesən rəmwhen ia nari sə hiaməuvehi mamhərkwafə pen irə. Ia nəri nəha hiəukurən no tukuahagien nukwai nifagə me napw rauək ia nirəha səməme iəremhə asori ramerukw ia nirəha.

¹⁷ Tihəni nīpərhienien ia Kumwesən mə in rauvehimīru kīmiaha rəmwhen ia kəfəfau kīno ia aean sə ramo tukuahag kəmkapwəmiaha. Tihəkwətəmhiri nəgkiariien me səvəi Kumwesən rəmwhen ia nau səvəi naruağanien sə Nənīmwin Ikinan rauvei pehe m kīmiaha.

¹⁸ Tihəfwaki ia nəpīn me ia nīskaiien səvəi Nənīmwin Ikinan, mamhəfwaki mamhəres narimnari me səpəmsəpə. Tihamo noien nəha, mamhətui a, mhəpwəh nəpouien, nənə mamhəfwaki tī nərmama me pam səvəi Kumwesən.

¹⁹ Tihəfwaki mwi tukw iou mə nəpīn iakuə takəgkiari Kumwesən in truvei pehe nəgkiariien miou mə takīni irapw nəgkiariien nəha məpwəh nehekīrien. Nənə takīni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo sə rīnamərkwafə fwe kupwən.

²⁰ Təkwətəkwuni tī nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien amasan nəha ia nəghi Kristo, ro pen iakamarə ia kalapus. Həfwaki ro tukw iou mə takarīpīn mamīni irapw nəgkiariien amasan nəha məpwəh nehekīrien rəmwhen sə ratukwatukw mə tako.

Nəgkiariien sampam

²¹ Iou iakokeikei mə kīmiaha tihəregi nəgkiariien səiou mīne nəfe iakamo ia kwopun i. Ro pen takərhi pehe Tikikas ruvehe. In piəvtaha keikei riti sə kīmaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu mamō tukwini nari m Iərimənu səkitaha. In trīni pehe tukumiaha narimnari me pam.

²² Takərhi pehe in tukumiaha tī noien i, mə in tro kīmiaha hiəregi ramasan, mīni irapw tukumiaha mə kīmaha iahaməfarə irə.

²³ Pwəh Tata Kumwesən mīne Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe nəmərīnuien mīne nokeikeiien m kīmiaha, rauo nahatətəien səkīmiaha rīskai.

²⁴ Pwəh Kumwesən trəriari pen namasanien səvənhi m nərmama me pam səməme hokeikei Iesu Kristo Iərimənu səkitaha ia nokeikeiien sə trīpkiwən mhə.

Filipae

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk i 60, Pol ramarə ia kalapus fwe Rom nənə mīrai nəkukuə me i Filipae, Kolosi, Filimon, mine Efesas. Nəkur Filipae hərəhi pen Epafrotaetas ruvehi nari riti mevən muvei pen m Pol. Nəpīn Epafrotaetas ramarə fwe Rom, in ramemhə pīk. Nənə nakalasia me fwe Filipae rerīnraha rəpou tukwe. Nəpīn in rəsānīn, Pol rərhi pen in ruvehi nəkukuə i mevən fwe Filipae. Pol rokeikei pīk nakalasia me fwe Filipae. In raməgkiari mīnraha rəmwhen mə in tata səvənraha. Pol rīni tanak mīnraha tī nokeikeiien mine nasituien səvənraha. Nəri auər a Pol ramarə fwe ia kalapus, mətə səvənhi nəkukuə raməgkiari pīk ia nagienien. Nəpīn rīpīk nəkukuə i raməgkiari ia “nagienien” mine “nəgnəgīnīien.” Pol rīni irapw nətāien səvənhi ia nīkaren səvəi nīmīruien səvəi ipwet mine samarə irə ia təkure tīpənə i. In rīni mə, “Trīni mīnuə iakīmīru, nīmīruien səiou in səvəi Kristo. Nənə trīni mīnuə iakemhə, ramasan pīk anan mwī” (1:21). Rəmwhen ia nəkukuə me pam səvənhi, ia nəkukuə i Pol rauvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me, maməvəhag mīnraha mə irəha tuhaməkeikei mharə pwh nətərigien səvənraha kuatia. Irəha tuhaməkeikei mharə mamho nəkwai Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol mine Timoti, kīnrau iərmama mi səvəi Iesu Kristo iarauo tukwini nari mīn.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha pam nərmmama me səvəi Iesu Kristo səməme hiamarə ia taon nəha Filipae, mauvehe mwī tī nəmə asori me nəha kamhətui amasan tukumiaha mine tikon me.

² Pwəh Kumwesən Tata səkītaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkītaha trouəriari pehe namasanien mine nəmərīnuien m kīmīaha.

Pol raməfwaki m Kumwesən tī nəkur Filipae

³ Nəpīn me, nəpīn rerīk ramrhi kīmīaha, iakani tanak m Kumwesən tuku-miaha.

⁴ Nənə nəpīn me pam, nəpīn iakaməfwaki tukumiaha, iakaməfwaki rerīk ramagien

⁵ tī nəri nə mə fwe iakīnərər vi a mani irapw nəgkiariien amasan muvehe meste pehe ipwet mine saməuvehi pəri rəgītaha me tukwe.

⁶ Nənə iakukurən amasan mə Kumwesən sə rīno stat ia noien amasan ia kīmīaha, in traməkeikei mamō noien nəha mamevən meste tro sampam irə ia nəpīn sə Iesu Kristo truvehe irə.

⁷ Nəpīn me rerīk ramrhi kīmīaha, nənə ratukwatukw a mə iakamo iamīnhi irə, tī nəri nə mə kīmīaha pam hīamasitu ia nīrak ia wok i Kumwesən rīməuvei pehe miou ia namasanien səvənhi mə tako. Nənə nəpīn iakamarə ia kalapus, mine nəpīn iakamərər irapw ia nəmri nərmmama, maməvisau mə nəgkiariien amasan ro nīpərhiēnien i, kīmīaha hīamasitu ia nīrak ia wok i.

⁸ Kumwesən rukurən mə nəgkiariien i iakani ro nīpərhiēnien. Iakoikei mə takətoni kīmīaha tī nəri nə mə iakoikei pīk kīmīaha rəmwhen a ia Iesu Kristo rokeikei kīmīaha.

⁹ Nənə in i nəfwakiien səiou mə nokeikeiien səkīmīaha truvehe masori mwī irəhar nukurənien mine nəkiri amasanien nari tuharuvehe mharasori ia kīmīaha

¹⁰ mə kímiaha hiəukurən nətə sasiēn nəfe noien ramasan pik mə tiho. Nənə ia noien nəha kímiaha tihəmher, tukəpwəh nətoniēn noien ərəha riti ia kímiaha ia nəp̄in sə Kristo truvehē irə,

¹¹ kímiaha tihəukuər ia noien atukwatukw me səməme Iesu Kristo rino həukuə ia kímiaha, nərmama tuhətoni mhəuvehi utə nəghi Kumwesən mhəgnəgini in tukwe.

Pol in fwe ia kalapus

¹² Piak me, iakokeikei mə tihəukurən mə iakamarə ia kalapus, mətə noien i rinasi tu pik mo nəgkiariēn amasan səvəi Kristo ruviris mwi mamevən.

¹³ Ro pen naruagən me səməme kamhətui ti nimwə səvəi Kig Sisa mine nərmama həpik mwi həuvəukurən raka mə iakamarə ia kalapus ti nəri nə mə iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kristo.

¹⁴ Narəien səiou ia kalapus ramasi tu ia piəvtaha me həpik, mamō irəha hahətətə əknek̄in mwi ia Iərimənu səkitaha, nənə mamō nətərigiēn səvənraha riskai ti nini irapwien nəgkiariēn səvəi Kumwesən mhəpwəh nehekiriēn.

¹⁵ Nipərhiēnien nepw̄in kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə irəha kamhəmwəki iou nənə mhokeikei mə irəha tuhasori ia nirak. Mətə nepw̄in kamhəni irapw Kristo ia nətərigiēn amasan.

¹⁶ Nərmama me i nətərigiēn səvənraha ramasan irəha kamhəni irapw Kristo ti nəri nə mə hokeikei iou, nənə mhəukurən mə k̄inəmri iou iakamarə ia kalapus mə takərer irapw ti nəgkiariēn amasan səvəi Kristo mə ro nipərhiēn i.

¹⁷ Mətə nepw̄in səməme kamhəmwəki iou həpk̄ini irapw mhə Kristo ia rerinraha pərhiēn. Irəha kamho iam̄inhi irə mamhokeikei mə tuhəuvehi utə atukw a irəha, nənə rerinraha ramrhi mə tuho nərəhaiēn miou nəp̄in iakamarə ia kalapus.

¹⁸ Mətə nəri auər a mə kamho ia noien atukwatukw uə rekəm, mətə kamhəni irapw Kristo nənə ro iam̄inhi irə iou rerik ramagiēn.

Pərhiēn, nənə takagiēn mwi

¹⁹ ti nəri nə mə iakukurən amasan mə nəri i tro Kumwesən ruvehim̄iru iou ia nəfwakiēn me səkímiaha mine nasituēn səvəi Nənimw̄in səvəi Iesu Kristo.

²⁰ Iou iakukurən amasan, maməmri pen əknek̄in nətərigiēn səiou ia Kumwesən, mə in trəpwəh nəseniēn iou iako nari riti takauris tukwe. Iakokeikei mə ia nəp̄in me takətigase rəmwhen iakamo takwtəkwuni, nənə nəri auər a mə tuk̄ini mə takim̄iru uə takemhə, mətə noien sə iakamo ia nipwrak truvehē utə nəghi Kristo.

²¹ Tr̄ini minuə iakim̄iru, nim̄iruēn səiou in səvəi Kristo. Nənə tr̄ini minuə iakemhə, ramasan pik anan mwi.

²² Tr̄ini minuə iakəpwəh nemhəien, iakukurən noien wok me nepw̄in sə trukuə kwənkwan. Mətə iakreirei mə sə pəku nəha iakokeikei.

²³ Təkw̄təkwuni nəha nətərigiēn səiou ro kəru. Iakokeikei pik mə takemhə, məpwəh nipwrak, nənə marə k̄imrau Kristo. Iakregi mə sə nəha ramasan pik məpi raka.

²⁴ Mətə iakətoni mə narimnari me nepw̄in nəha takaməkeikei mo masitu ia kímiaha, ro pen iakukurən amasan mə tapkemhə mhə.

²⁵ Ti nəri nə mə iakukurən mə nəri i ro nipərhiēnien, nənə iakukurən mə takam̄iru a marip̄in mamarə kitaha m kímiaha pam, nənə mamasitu ia kímiaha mə tihəuverə mwi, nənə rerim̄iaha tragiēn mwi ia nahətətəien səkitaha.

²⁶ Ro iam̄nhi irə k̄imiaha tihəukurən nəgnəgini pikien mwi Iesu Kristo tukw iou, ti nəri nə mə takuvehe mwi tukumiaha.

²⁷ Mətə nəri kuatia i mə pwəh narəien sək̄imiaha hiamarə irə ratukwatukw amasan mesi pen nək̄iariien amasan səvəi Kristo. Nənə nəri auər a mə takuvehe mətōni k̄imiaha uə takəpwəh nuveheien, mətə pwəh iakregi mə hiamərer əknek̄in ia Nən̄imw̄in kuatia, nətərigien sək̄imiaha kuatia, hiamousari pəri mə tihāsitu ia nərmama mə tuhahatətə ia nək̄iariien amasan,

²⁸ nənə mhəpwəh nehək̄irien ia nərmama səməme haməmwəki k̄imiaha. Noien nəha tiho ro n̄imtətien i irəha tuhətoni mhəukurən mə tukouraha irəha, mətə tukuehim̄iru k̄imiaha, nənə nəri i ruku pen ti Kumwesən.

²⁹ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə k̄inəsēni pehe m̄ k̄imiaha mə k̄imiaha nərmama hiaməni n̄ipər̄hienien ia Kristo mamho tukwini nari min, mətə k̄inəsēni pehe mə k̄imiaha mwi tihəuvehi nəmisəien tukwe.

³⁰ K̄imiaha hiamregi nəmisəien sə hiənətoni k̄ino miou fwe kupwən, nənə təkwtəkwuni hiamregi mə kamo ihi nəmisəien nəha miou. Rəmwhen mə kitaha samaruagən pəri ia naruagənien riti.

2

Nətərigien sək̄itaha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo

¹ Rer̄imiaha r̄iskai ia Kristo ti nəri nə mə hiəuvəuvehe mhəno kuatia k̄imiaha min uə rekəm? Ouəh! Hiamregi ramasan ia nokeikeiien səvənhi uə rekəm? Ouəh! Nən̄imw̄in Ikinan ramarə ia k̄imiaha uə rekəm? Ouəh! Hiamo ramasan m̄ k̄imiaha me nənə mamhapi tukumiaha me uə rekəm? Ouəh!

² Mə ro iam̄nhi irə iakokeikei mə tiho rer̄ik̄ pwəh ragien mwi. K̄imiaha pam tihaməkeikei mhəuvehe mho kuatia ia nətərigien sək̄imiaha, mho nokeikeiien m̄ k̄imiaha me, mho pəri nari ia nətərigien kuatia rəmwhen mə k̄imiaha iərmama kuatia.

³ Tihəpwəh noien nari riti ia nətərigien sək̄imiaha əpa, uə mho mhəuvehi utə k̄imiaha irə, mətə tiheiwaiu nənə mhətəriḡ ia k̄imiaha me nepw̄in rəpi raka k̄imiaha atukw.

⁴ Nənə tihāsitu ia k̄imiaha me ti n̄im̄iruien me sək̄imiaha. R̄ipkamasan mhə mə iərmama riti ramətui amasan ti n̄im̄iruien əpa səvənhi.

⁵ Nətərigien sək̄imiaha traməkeikei məmwhen ia nətərigien səvəi Iesu Kristo:

⁶ N̄ipər̄hienien in Kumwesən pər̄hien,
mətə in r̄ipkəm̄wur mhə mə trəkwtəm̄hiri əknek̄in noien nəha sə in mine
Kumwesən krouəmnəmwhen a,

⁷ in rəmri karen nasoriien səvənhi,
muvehi noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari,
mətui pehe ia t̄iprənə i n̄ipwran rəmwhen ia n̄ipwrai nərmama.

⁸ Nənə n̄əp̄in kamətə in mə ramarə ia narəien səvəi iərmama,
in ruvehi irapw atukw in,
mamo nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam meste memhə,
n̄ipər̄hienien remhə ia nei kamarkuau.

⁹ Ro iam̄nhi irə Kumwesən ruvehi utə in revən fwe irənhə anan,
muvei pen nahag min sə rəpi raka pam nahag me,

¹⁰ mə ia nəghi Iesu narimnari me pam səməme kamhəm̄iru ia kwopun me
pam ia neiai, mine t̄iprənə, mine Imwei Nək̄ur Həuvamhə,
tuhən̄imwi nukurhunraha mhəuvei pen nisaien min,

¹¹ nənə irəha pam tuhəni irapw mə Iesu Kristo in Iərimənu,
nənə noien nəha truvehi utə nəghi Tata Kumwesən.

Nərmama me səvai Iesu Kristo kamhaser rəmwhen ia kəməhau me

¹² Nərmama keikei me səiou. Nəp̄in iakamarə ihi kitaha m kimiaha, hiamo nəkwak ia nəp̄in me. Nənə təkwtəkwni nəha iakamarə isipw̄in tukumi-aha, kimiaha tihaməkeikei mhousari mho nəkwak mamhəuvən. Tihəhek̄ir mhətəmn̄imw̄in mamho narimnari me nəha Kumwesən riməuvehim̄iru kimiaha tukwe.

¹³ Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə in nə Kumwesən fwe ia rer̄im̄iaha ramo kimiaha hiokeikei noien narimnari me kamhesi pen nətəriḡien amasan səvənhi.

¹⁴ Ia narimnari me pam səməme hiamo, tihəpwəh nəgkiari əgkiariien tukwe mhəpwəh nəvisəien m kimiaha me tukwe.

¹⁵ Ia noien nəha kimiaha n̄ipwn̄əti Kumwesən me tihatukwatukw, mhəmher, tukəpwəh nətoniien noien ərəha riti səkimiaha nəp̄in hiamarə ia kurkwai nərmama ikou me səməme kamho noien ərəha. Ia rer̄inraha kimiaha hiaməser mhəmwhen ia kəməhau me ia nimagouagou,

¹⁶ mamhəuvei pen nəgkiariien səvai nim̄iruien m̄inraha. Kimiaha tiho iam̄inhi irə mə nəp̄in sə Kristo truvehe irə iou rer̄ik tragien tukumiaha, nənə iakukurən mə iapkaiu auər a mhə uə iapk̄isese auər a mhə.

¹⁷ Nahatətəien səkimiaha rəmwhen ia nari riti hiaməuvei pen m Kumwesən kauvani ia təkure n̄ifatə. Tr̄ini m̄inuə kousi əpune iou n̄itek raiu rəmwhen ia waen kətəgi irapw ia nəri nəha, mətə iou iakokeikei a mamagien kitaha m kimiaha.

¹⁸ Nənə ia noien kuatia kimiaha tihaməkeikei mhokeikei a mamhagien kitaha miou.

Timoti m̄ine Epafrotaetas

¹⁹ Tr̄ini m̄inuə Iesu Iərimənu səkitaha rəsni, iakokeikei mə tr̄ipko mhə tui iakərhi pehe Timoti ruvehe mətōni kimiaha mə nəp̄in in r̄ir̄er̄ig muvehe m̄əvisau pehe kimiaha miou, nənə iou mwi rer̄ik tragien.

²⁰ Iərmama riti mwi riwən ia kwopun i nətəriḡien səvənhi rəmwhen ia səvai Timoti, in rer̄in ramrhi pik kimiaha.

²¹ Nərmama əpə me kamhətəriḡ a ia wok me səvənraha, mhəpwəh nətəriḡien ia wok səvai Iesu Kristo.

²² Mətə Timoti noien səvənhi ramasan pik. Kimiaha hiəuvəukurən raka mə in ramasitu ia nirak ia wok səvai nəgkiariien amasan səvai Kristo rəmwhen iakunouhi ramo wok irau tata səvənhi.

²³ Ro iam̄inhi irə rer̄ik ramrhi mə nəp̄in iakukurən mə nari riti tro iou, iakərhi pehe in ruvehe mətōni kimiaha.

²⁴ Nənə iakət̄igite ia Iərimənu səkitaha mə tr̄ipko mhə tui iou mwi iakuvehe mətōni kimiaha.

²⁵ Mətə rer̄ik ramrhi mə takaməkeikei mərhi pehe Epafrotaetas r̄ir̄er̄ig muvehe mətōni kimiaha. In piak sə kimrau min iarauo pəri wok nənə rauaruagən pəri. Fwe kupwən hiənərhi pehe in ruvehe muvei pehe narimnari me nepw̄in masitu ia nirak irə ia nəgh̄imiaha.

²⁶ In rokeikei pik mə trətōni pam kimiaha. In ramregi rərəha anan ti nəri nə mə hiəregi mə in ramemhə.

²⁷ Pərhiem nēmhəien riti riməuvehi ipaka remhə, mətə Kumwesən rapi in mapi mwi iou nənə momasan in ia nēmhəien səvənhi. Mətə tr̄ini m̄inuə rimamhə pərhiem iou takregi rərəha pik anan mwi.

²⁸ Ro iam̄nhi irə iakokeikei pik mə takərhi pehe in nəp̄in hiətoni rer̄im̄iaha tragien mwi, nənə iou mwi nətər̄igien sə iakamregi rərəha irə tukumiaha truvehe miwən.

²⁹ Ro iam̄nhi irə nəp̄in in truvehe tukumiaha, kimiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rer̄im̄iaha tukwe ia nəghi Iər̄im̄ənu sək̄itaha mhagien asori. Nənə tihəuvei pen nisaien m nər̄mama sə ro me iam̄nha irə,

³⁰ ti nəri nə mə ipaka in remhə ti wok səvəi Kristo. In ripkhek̄ir mhə ti n̄im̄iruien səvənhi ia nəp̄in skai me mə trasitu ia nirak nəp̄in suatuk sək̄im̄iaha riwən ti nasituien.

3

Kitaha saməfiutə kitaha ti Iesu Kristo əpa

¹ Piak me, iakuə takəgkiari ia nari riti mwi. Kimiaha tihaməkeikei mhagien ti Iər̄im̄ənu sək̄itaha. Iou iakuvəni raka nəgkiariien me i tukumiaha fwe kupwən, nənə təkwtək̄wuni iakamrai pen mwi ia nəkukuə i. Ripkiskai mhə tukw iou ti noien ti nəri nə mə iakukurən mə trasitu ia kimiaha.

² Kimiaha tihaməkeikei mhəsiari ti nər̄mama me nəha irəha həmwhen ia kuri me. Tihaməkeikei mhəsiari ti nirəha ti nəri nə mə noien səvənraha rərəha. Irəha kamhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nər̄mama ti nahatən penien mə irəha nər̄mama me səvəi Kumwesən.^a

³ Mətə kitaha i nər̄mama pər̄hien me səvəi Kumwesən səməme Nən̄im̄w̄in səvənhi ramarə ia rer̄itaha mamō kitaha saməfwaki ia n̄ipər̄hienien. Kitaha saməfiutə kitaha ti Iesu Kristo əpa, səpwəh nət̄igite ananien ia noien me kino ia n̄ipwrataha iruə.

⁴ N̄ipər̄hienien iou iakukurən nəfiutəien iou ti narimnari me iam̄nha irə. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti nəha rer̄in ramrhi mə in rukurən nəfiutəien in ti n̄ipwr̄an, iou iakukurən nəfiutəien iou məpi raka.

⁵ Kaha me səiou irəha nəkur Isrel atukwatukw, nənə iakiməuku pen ia kwənək̄wus səvəi Penjamin. Nəp̄in iakinətui muvehi nəp̄in eit, nənə kuvehi ninhum miou. Tr̄ini m̄inuə kani nəkur Isrel atukwatukw me, kwa iou riti ia nirəha. Kupwən iou Farisi riti, nənə iakamesi pen amasan Loa səvəi Moses.

⁶ Iakinokeikei pik nəfwakiiien səvənraha mamometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo. Ia n̄ikaren səvəi natukwatukwien nəha kauvehi raku pen ti Loa səvəi Moses k̄ipkətə mhə noien ərəha riti səiou.

⁷ Mətə narimnari me pam nəha səməme iakinamət̄igite ia nirəha fwe kupwən nənə rer̄ik r̄irhi mə hamasan pik anan, mətə təkwtək̄wuni nəha iakətoni mə ho a nəri auər a me ia nirəha ti nəri nə mə iakukurən narimnari me Kristo r̄ino.

⁸ Mətə ripko mhə sampam ia kwopun nəha. Təkwtək̄wuni iakətoni mə narimnari me pam ho a nəri auər a ia nirəha ti nəri nə mə iakətoni nari riti sə in ramasan pik anan in i mə iakukurən Iesu Kristo Iər̄im̄ənu səiou. Iakinəpwəh narimnari me pam nəha ti Iesu. Iakətoni narimnari me pam nəha həmwhen ia nəri pein. Iakinaraka ia nirəha mə iou iakukurən nuvehiien Kristo,

⁹ nənə tukətoni iou mə iou iərmama riti sə iakiməuvehe mo kuatia kimrau min, iapkatukwatukw mhə ia nəmri Kumwesən ia n̄iskaiien atukw səiou ia noien səvəi nesi penien Loa, mətə iakatukwatukw ia nənimen ti nəri nə mə

2:29: 1Kor 16:16,18, 1Tim 5:17 **3:1:** Fil 2:18 **3:2:** Sam 22:16,20, Rev 22:15 **a 3:2:** Nər̄mama nepw̄in nəha irəha kamhəuvehi ninhum m nər̄mama ripko mhə irəha nəkur Isrel mə trahatən pen mə irəha nər̄mama me səvəi Kumwesən. Mətə aposol me həni me rekəm, nahatətəien ia Iesu Kristo in suatuk ro ik ikuvehe iərmama səvəi Kumwesən. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** 2Kor 11:18,21 **3:5:** Luk 1:59, Rom 11:1, 2Kor 11:22, Wok Me 23:6 **3:6:** Wok Me 8:3 **3:7:** Mat 13:44,46 **3:9:** Rom 3:21-22

iakamahatətə ia Kristo. Nərmama səməme kamhahatətə iamīnhi Kumwesən ramo irəha həuvehe mhatukwatukw ia nənimen.

¹⁰ Iakokeikei mə takukurən amasan mwi Kristo mine niskaiien sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nənə iakokeikei mə nəmisiəien me səvəi Kristo tuko mwi ia nirak pwəh iakuvehe məmwhen irə ia nemhəien səvənhi

¹¹ mesi pen suatuk nəha meste Kumwesən tro mwi iou iakətui ia nemhəien.

Naiuien səvəi Pol

¹² Iou iapkini mhə mə iakineste raka noien nəha, uə iakinatukwatukw raka, rekəm. Mətə ti nəri nə mə Iesu Kristo ro iou iakuvehe mo iou iərmama səvənhi, iakamousari mə tako noien səvənhi ruvehe noien səiou.

¹³ Piak me, tukwe iou, ia nətəien səiou, iapkuvehi raka mhə narimnari me nəha. Mətə nəri kuation i iakamo. Iakamenouenou ia narimnari me ia təkutak, iakaməmwur pik mauvehi niseseien ti nəri sə raməmak kupwən ia nirak.

¹⁴ Iakamaiu pen atukwatukw ti kwopun tako sampam ia naiuien səiou ikin mə takuvehi nəri amasan riti tukuvei pehe miou. Nəri amasan nəha in i nimiruien rerin sə Kumwesən rinəkwein kitaha tukwe mə tsəuvən fwe irənhə mhəuvehi ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ Nənə kitaha pam nərmama səməme səuvəskai raka ia nimiruien səkitaha tsaməkeikei mhəuvehi nətərigien me nəha. Mətə trini minuə kimiaha nepwin nətərigien səkimiaha ropə, Kumwesən tro pui pehe nəri nəha m kimiaha hiətoni.

¹⁶ Mətə nəri kuation i mə pwəh səkwətəmhiri əknekīn nəfe səuvəuvehi raka mhəpwəh narakaiien irə.

¹⁷ Piak me, kimiaha tihəuvehe mho kuation mhesi pen təmwki nisuk sə iakino raka hiətoni, nənə mhətoni amasan səməme kamhesi pen təmwki nisumaha.

¹⁸ Iakuvəni pehe raka nəgkiariien i tukumiaha nəpīn rīpik, nənə təkwtəkuni iakani pehe mwi nise nənimek ramaiu. Nərmama həpik nəha irəha həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi kaməvisau nemhəien səvəi Kristo ia nei kamarkuau.

¹⁹ Ia nəpīn sampam tukouraha irəha. Kumwesən səvənraha in nə tīpwīnraha. Irəha kamhəfiutə irəha ti noien me sə ro a naurisien. Nətərigien səvənraha ramevən a ti narimnari me ia təkure tīprənə i.

²⁰ Mətə kitaha nərmama imwətaha fwe ia neiai. Kitaha sameitenhi iərmama riti truku pen ikin muvehimīru kitaha. Iərmama nəha in i Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

²¹ In truvsini nīpwrataha i sə rəpou, mo rəmwhen ia nīpwran sə riskai mamser. In tro iamīnhi irə ia niskaiien səvənhi sə in ramo narimnari me pam irə səvəi tīprənə i kamhəsiəi in mamho nəkwān.

4

¹ Ro pen piak keikei me kimiaha tihaməkeikei mhərer əknekīn iamīnhi irə ia Iərimənu səkitaha. Kimiaha nərmama keikei me səiou iakamokeikei pik mə takətoni kimiaha. Hiamo rerik ramagien. Iakamregi ramasan tukumiaha rəmwhen ia iərmama sə kəfəfau pen kəfəfau səvəi nisaiien irə.

Pol raməvəhag m nəkur Filipae

² Iuotia mine Sintike, iakaməgkiari vivi m kimirau mə tirouəmwur mə nətərigien səkimirau truvehe mo kuation ti nəri nə mə kimirau pəri irouahatətə ia Iərimənu səkitaha.

3:10: Rom 6:3-5, Rom 8:17, Kal 6:17 **3:11:** Wok Me 4:2, Rev 20:5-6 **3:12:** 1Tim 6:12,19, Wok Me 9:5-6 **3:14:** 1Kor 9:24 **3:15:** 1Kor 2:6 **3:16:** Kal 6:16 **3:17:** 1Kor 4:16, 1Tes 1:7, 1Tes 5:3
3:18: 1Kor 1:23, Kal 6:12 **3:19:** Rom 16:18, Rom 8:5-6 **3:20:** Efes 2:6,19 **3:21:** Rom 8:29, 1Kor 15:28, 1Kor 15:43-53 **4:1:** 1Tes 2:19-20

³ Iakamæres ik mwi, iærmama sə ikino pəri wok krau mik,^a tikasitu ia prən mi i, ti nəri nə mə iakino pik wok kimrahar minrau, krinouasitu ia nirak rouni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo kimaha Klemen mine piak me nepwin mwi səmame hənāsitu ia wok, nəghinraha fwe ia nəkukuə səvəi nimiruien.

⁴ Tihagien ia nəpin me ti Iərimənu səkitaaha. Iakini mwi mə tihagien.

⁵ Pwəh nərmama hətoni noien səkimiaha mə ramasan məpou. Tripkō mhə tui Iərimənu səkitaaha rirərig pehe mwi.

⁶ Rerimiaha trəpwəh nirihi pikien narimnari me. Nəri auər a mə nəri ouihi uə nəri asori, mətə narimnari me pam səmame hiokeikei tihəfwaki tukwe. Tihəfwaki mhəres Kumwesən mhəni tanak tukwe in.

⁷ Nənə Kumwesən truvei pehe m kimiaha nəmərinuien sə rasori pik məpi raka nukurəniēn me pam səvəi nərmama. Nəmərinuien nəha trərimənu amasan ia rerimiaha mine nətərigien səkimiaha ti nəri nə mə hiamahatətə ia Iesu Kristo.

⁸ Piak me, nəfe nəghin ro nipərhiēnien, nəfe nəghin ro nisaiēn, nəfe nəghin ratukwatukw, nəfe nəghin rəmher, nəfe nəghin kamini mə ramasan musəpə kamokeikei, trini minuə nari riti nəha ikin ratukwatukw mə tukəgnəgini irə, tihətərig ia narimnari me nəha.

⁹ Nəfe nəghin hiəuvəregi mhətoni iakinahatən kimiaha irə ia nəgkiariien mine noien səiou kimiaha tihəməkeikei mho nənə Kumwesən i in nukune nəmərinuien tramarə tukumiaha.

Pol rəgnəgini nəkur Filipae ti nasituien səvənraha

¹⁰ Iərimənu səkitaaha ro iou iakamagien pik ti nəri nə mə fwe tui kwopti hiəpkasitu mhə ia nirak, mətə təkwtəkwuni nəha rerimiaha ramrhi mwi iou. Ripkō mhə nipwrai nəgkiariien səiou mə kimiaha hiənənouenou iou, mətə suatuk riwən mə tihāsitu ia nirak.

¹¹ Iapkini mhə iaminihi irə ti nəri nə mə narimnari me səiou riwən, rekəm. Iou iakuvəukurən raka suatuk rerik ramagien a ia nəpin me pam nəri auər a mə narəien səiou ramasan uə rərəha.

¹² Iou iakinarə raka ia narəien i narimnari me səiou riwən irə mukurən, nənə mukurən raka mwi narəien i narimnari me səiou ripik irə məpi raka iou. Nəfe narəien iakamarə irə, nəri auər a mə nəveginien sənək rasori uə rouihi, uə nautə səiou rasori uə rouihi, mətə iakukurən pam raka narəien tukwe mamagien a.

¹³ Ti nəri nə mə Kristo riməuvei pehe niskaiēn səvənhi miou, nənə iakukurən narəien ia narəien me pam.^b

¹⁴ Mətə kimiaha hiəno noien amasan nəpin hiənāsitu ia nirak ia nərəhaiēn sə iakinarə irə.

¹⁵ Nipərhiēnien, kimiaha nəkur Filipae hiəuvəukurən raka mə nəpin hiənamregi vi a nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nəpin iakiməier ia profens Masetonia, kimiaha əpa hiənāsitu ia nirak ia mane. Nakalasia me nepwin ia kwopun riti mwi həiwən sə hasitu ia nirak.

¹⁶ Nəpin iakamarə ia taon nəha Tesalonaeka ripkō mhə nəpin kuatia a hiamərhi pehe mane miou.

¹⁷ Ripkō mhə iakamətui mane mə tihəuvei pehe miou, mətə iakokeikei mə nasituien i səkimiaha trukuə kwənkwan, in nə Kumwesən trəgnəgini kimiaha tukwe.

4:3: Sam 69:28, Luk 10:20, Rev 20:12 **a 4:3:** Kipkukurən mhə mə sin nəha iərmama nəha Pol raməgkiari irə krinouwok irau min fwe taon nəha Filipae. **4:4:** Fil 3:1 **4:5:** Hip 10:25,37, Jem 5:8-9 **4:6:** Mat 6:25-34, Kol 4:2 **4:7:** Aes 26:3, Jon 14:27, Kol 3:15 **4:8:** Rom 12:17 **4:9:** Rom 16:20, 1Kor 14:33, 1Tes 5:23 **4:11:** 1Tim 6:6 **4:13:** 2Kor 12:10, 2Tim 4:17 **b 4:13:** Uə "Iakukurən noien narimnari me pam." **4:15:** 2Kor 11:9

¹⁸ Iakiməuvehi pam narimnari me səməme hiənərhi pehe miou, nənə rəmwhen məpi raka. Nəp̄in Epafrotaetas riməuvehi narimnari me muvehe muvei pehe miou, təkwtəkwni nəha narimnari me səiou həuvəpik. Narimnari me nəha hiəməuvei pehe miou rəmwhen ia nəri kauvani ia təkure nifatə n̄ipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən in ruvehi rerin ramagien tukwe.

¹⁹ Nənə Kumwesən səiou sə nautə səvənhi rasori, mauvehi n̄iskaiien fwe ia neiai, in truvehi pehe m kimiaha nəfe nəghin riwən tən̄i kimiaha ti nəri nə mə hiəməuvehe mhō kuatia kimiaha Iesu Kristo.

²⁰ Pwəh nəgnəginiiien revən ti Kumwesən Tata səkitaha ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iam̄inhi.

Nəgkariien sampam

²¹ Tihəni tukwini ramasan səiou revən ti nərmama me pam səvəi Iesu Kristo. Piəvtaha me i kimaha m̄inraha, irəha mwi həni ramasan tukumiaha.

²² Nərmama me pam səvəi Kumwesən ia kwopun i kamhəni ramasan tukumiaha, nənə nərmama nepw̄in mwi səməme kamhəni n̄ipərhiien ia Kristo fwe ia nimwə səvəi Kig Sisa kamhəni ramasan tukumiaha.

²³ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumi-aha.

Kolosi

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Kolosi in nəkukuə sə ro kahar i Pol rımərai nəpın in ramarə ia kalapus fwe Rom ia nəpın riti ipaka ti nuk 59 uə 60. Epafras revən fwe Rom mını pen ti Pol mə nahatən eikuə me nepwın fwe Kolosi kamhahatən nərmama mə nahatətəien səvənraha ia Kristo rıpkəmwhen mhə. Nahatən eikuə me nəha hamahatən irəha mə tuhəfwaki m nagelo me, mhəsi pen natuakəmien me nepwın, mhəsiai mwi nəpın ikinan me nepwın. Pol rırai nəkukuə i revən ti nırəha mə tuhaməkeikei mhərər əknekın, mhəpwəh nətərigien ia nahatən eikuə me nəha. Kristo in rasori ia narimnari me pam. Nemhəien səvəi Kristo in əpa ruvehimıru kıtaha ti noien ərəha me səkitaha. Iesu rıfi nari ia kıtaha tsəpwəh mwi nisaiien natuakəmien me səvəi iərmama.

¹ Iou Pol, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo ti nəri nə mə Kumwesən rıməni nəkwən mə tako, mıne piəvtaha Timoti.

² Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama me səvəi Kumwesən fwe taon nəha Kolosi.

Kimiaha nə piəvmaha me hiəməuvehe mho kuatia kimiaha Kristo, hiama-hatətə pərhiən irə.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha trəriari pehe namasanien mıne nəmərınuien m kimiaha.

Nəgnəginiien mıne nəfwakiien

³ Nəpın me pam, nəpın kimaha iahaməfwaki tukumiaha, iahaməni tanak ti Kumwesən i in Tata səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha.

⁴ Iahaməni tanak tukwe in ti nəri nə mə iahəuvəregi raka mə kimiaha hiamahatətə əknekın ia Iesu Kristo nənə mamhokeikei pik nərmama me səvəi Kumwesən.

⁵ Nahatətəien mıne nokeikeiien səkimiaha ro iamınhi irə ti nəri nə mə hiəukurən amasan ia rerımiaha mə Kumwesən truvei pehe nəfe nari sə rınəpnəpenə irə m kimiaha fwe ia neiai. Hiəuvəregi raka narimnari me nəha ia nəgkiariien pərhiən, in i nəgkiariien amasan səvəi Iesu Kristo.

⁶ Ia kwopun me pam ia təkure tıprənə nərmama kamhəni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo, nənə raukuə mamə kwənkwan mauverə mamə amasan nımıruien səvəi nərmama me həpik. Rəmwhen a mwi ia kimiaha nəpın hiamregi mhəukurən nıpərhiēien nəha ia namasanien səvəi Kumwesən, nənə rauverə mwi mukuə ia nımıruien səkimiaha.

⁷ Epafras rınahatən kimiaha ia nəgkiariien nəha. In iərmama riti səkimaha iahokeikei pik in, iahamə tukwini pəri nari kimaha min. Kimaha iahəukurən nətığiteien irə, ramasitu ia wok səvəi Kristo maməgkiari tukwini səkimaha.

⁸ In rıməni pehe tukumaha i mə nokeikeiien səkimiaha rasori raku pen ti Nənimwın Ikinan.

⁹ Ro iamınhi irə nəpın iahəregi nəvisaiien nəha, nənə iahaməfwaki tukumi-aha ia nəpın me pam, mamhəres mə kimiaha tihəuvehe mhəukurən amasan pam nəkwai Kumwesən ia nukurənien sə raku pen ti Nənimwın səvənhi.

¹⁰ Ro iamınhi irə mıne kimiaha tihamarə ia narəien atukwatukw sə ramə Iərimənu səkitaha rerın ramagien, mamhəukuə kwənkwiamiaha ia noien amasan me pam, nənə ia nəpın me nukurənien səkimiaha truvehe masori mwi hiəukurən amasan mwi Kumwesən.

¹¹ Iahaməfwaki mə niskaiien asori səvəi Kumwesən tro kimiaha hiəskai nəpən nərəhaien truvehe, pwəh hiərer əknekin ia nəpən me pam, nənə mho nətəriгийн səkimiaha rəpwəmwis, nənə mamho kimiaha hiamagian

¹² mamhəni tanak ti Tata Kumwesən ti nəri nə mə in rino kimiaha mə hiəukurən nuvehi pəriien nautə kimiaha nərmama ikinan me səvənhi. In rinəmri karen nautə nəha ia kwopun rukuraan ikin.

¹³ Iakani iamənhi irə ti nəri nə mə in ripeci raka kitaha ia niskaiien səvəi nəpitəvien, mipeci pen kitaha ia nitətə sə Tini keikei ramərimənu irə.

¹⁴ Tini rifi nari ia kitaha, mo mə Kumwesən trəpwəh nərpwinien noien ərəha me səkitaha.

Kristo in rasori ia narimnari me pam

¹⁵ Tini Kumwesən in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi sə səpkətoni mhə. In nəmritaik sə in rasori ia neiai mine tiprənə mine narimnari me pam.

¹⁶ In rasori ti nəri nə mə in rino pam narimnari me nəha, narimnari me səməme səmətoni mine səməme səpkətoni mhə, kig me, uə ieni mə, uə nənimwən me səməme kamhəuvehi nasoriien mine nərimənuien. Narimnari me pam nəha, Tini Kumwesən rino irəha mə səvənhi.

¹⁷ In rinəkupwən marə ia narimnari me pam, nənə narimnari me pam kamharə ti nəri nə mə niskaiien səvənhi raməkwtəmhiri irəha.

¹⁸ In rasori ia nakalasia me səvənhi irəha həmwhen ia nīpwran in kənkəpwə. In nukunen, iərmama sə rinəkupwən mətui mwi ia nemhəien səvənhi, ro pen in ramasan ia narimnari me pam mukupwən.

¹⁹ Kumwesən ramarə pam ia reri Tini mukuər irə. Nənə Kumwesən rerin ragien pwəh ro iamənhi irə.

²⁰ Rerin ragien ripeci narimnari me pam ia təkure tiprənə mine ia neiai hənəvisə irəha min, muvi simwən pehe irəha ia tini, nənə məmri nəmərinuien ia niten sə rinaiu ia nei kamarkuau.

²¹ Fwe kupwən kimiaha hiamarə isipwən ti Kumwesən. Hiaməmwəki in ti nəri nə mə rerimiaha ramrhi ərəha in, nənə mamho noien ərəha me.

²² Mətə təkwtəkwuni, ti nəri nə mə Tini ruvehe iərmama məmwhen ia kitaha, memhə, ro pen Kumwesən ro kimiaha hiəuvehe in me nepwən. In ro iamənhi irə mə trərpwi irapw kimiaha ia nənimen hiatukwatukw pam, a mhəmher, kəpwəh nətoniien noien ərəha riti səkimiaha.

²³ Mətə tihaməkeikei mhəmwur pen ia nahatətəien səkimiaha, mamhərer əknekin irə, mhəpwəh nikiukiuien, mhəpwəh narakaien ia noien sə hiaməmri pen əknekin nətəriгийн səkimiaha ia nəgkariien amasan nəha hiəuvəregi raka mine nəfe rani. Kinəvisau irapw raka nəgkariien amasan nəha ia kwopun me ia tiprənə. Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamasitu ia wok nəha.

Pol ramasitu mamsese ti nakalasia me səvəi Iesu Kristo

²⁴ Təkwtəkwuni rerik ragien a mə kamo nəmisəien miou tukumiaha.^b Ia nəmisəien me i iakamregi ia nīpwrak, iakamripen pen a mamə sampam ia nəmisəien me səvəi Kristo səməme in rinəregi ti nīpwran. Nīpwran nə in nə nakalasia me səvənhi.

²⁵ Iou iərmama riti sə iakamasitu ia nakalasia me nəha. Kumwesən rinəmri pehe wok i ia rəgik mə takasitu ia kimiaha, məvisau irapw pam nəgkariien səvənhi m kimiaha.

1:11: Efes 1:19, 3:16 **1:12:** Efes 1:11,18 **1:13:** Luk 22:53, Efes 2:2 **1:14:** Efes 1:6,7 **1:15:** 2Kor 4:4, Jon 1:18 **1:16:** Jon 1:3,10 **1:17:** Jon 1:1, 8:58 **1:18:** Efes 1:22-23, Wok Me 26:23, Rev 1:5
1:19: Jon 1:16, Kol 2:9 **1:20:** Efes 1:10, 2:16, Rom 5:1, Efes 1:7, 2:13, 1Jon 2:2 **1:21:** Rom 5:10, Efes 2:12, 4:18 **1:22:** Efes 2:14-16, Efes 5:27 **a 1:22:** Uə “kimiaha nəkur ikinan me səvənhi.” **1:23:** Efes 3:17, Hip 3:14, Mak 16:15, 1Tim 3:16 **1:24:** Efes 3:13 **b 1:24:** Pol raməmak fwe ia kalapus nəpən rirai nəkukuə i. Kalapus nəha in nəha nəmisəien sə Pol raməgkari irə ia vas 24. **1:25:** Efes 3:2,7-8

²⁶ Nægkiariien naha in nægkiariien riti sævai Kumwesən rinærkwafə ti nærmama fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni naha Kumwesən rino pui m nærmama me sævənhi.

²⁷ Kumwesən rokeikei mə tro nærmama me naha sævənhi hətoni mhəukurən mə nægkiariien naha in rinærkwafə i truvei pen nautə amasan m nærmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel. Nautə amasan naha Kristo ia rerimīaha, iəmə sə hiamətīgite irə truvei pehe nasoriien m kīmiaha ia neiai.

²⁸ Kristo naha, kīmaha iahaməni irapw in, mamhəvəhag m nærmama me pam, mamhahatən nærmama me pam ia nukurənien me pam, mə irəha pam tuhəuvehe mhəmruə ia noien sævai Kristo, nənə iahərpwi irapw irəha ia nəmri Kumwesən.

²⁹ Ia noien naha iakaməmwur mamsese tukwe mamesi pen nīskaiien asori sævai Kristo sə ramo wok ia nīmīruien səiou.

2

¹ Iakokeikei mə tihəukurən mə iou iakamsese pik tukumīaha nəkur Kolosi, mīne nəkur Laotisia, mīne nakalasia me pam səməme həkətōni raka mhə nənimek ia nəpīn riti.

² Iakokeikei mə takasitu ia nirəha pwəh həregi ramasan fwe ia rerīnraha, mhəuvehe mho kuatia mhokeikei irəha me, mhəukurən amasan nīpwrai nægkiariien pərhiēn nənə mhəuvehi namasanien me pam sævai noien i. Ro iamīnhi irə irəha tuhəukurən nīpwrai nægkiariien sə Kumwesən rinærkwafə i fwe kupwən. Nægkiariien naha in Kristo,

³ iəmə sə Kumwesən rinærkwafə pen nukurənien amasan me pam sævənhi irə.

⁴ Iakaməgkiari iamīnhi irə m kīmiaha ti nəsīsəgīēn ia nægkiariien eikuə me sævai nærmama sə rəsien mavi raka nətərigīēn səkīmiaha.

⁵ Nīpərhiēnien, nīpwrak rīpkarə mhə kīmiaha min, mətə iakamarə kītaha m kīmiaha ia nənīmwiək. Nənə rerik ragīēn pik ti nəri nə mə iakamətōni mə nətərigīēn səkīmiaha kuatia a, nənə hiamahatətə əknekīn ia Kristo.

Nærmama me sævai Kristo nīmīruien sævənraha ruvəuvehe muvəukuər raka

⁶ Ti nəri nə mə kīmiaha hiaməuvehi Iesu Kristo mə in Iərīmənu səkīmiaha, nənə tihaməkeikei mharə ia narəien kuatia kīmiaha min.

⁷ Tihəkwtəmhiiri əknekīn in rəmwhēn ia nuai nei raməkwtəmhiiri əknekīn tīprənə. Nīmīruien səkīmiaha traməkeikei mərəer əknekīn irə rəmwhēn ia nīm wə sə ramərəer əknekīn ia tīprənə. Nahatətəien səkīmiaha traməkeikei mīskai ia nəpīn me pam rəmwhēn kīnahatən raka kīmiaha irə. Nənə ia nəpīn me pam tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

⁸ Nærmama nepwīn naha irəha kamhəni mə hokeikei pik nukurənien. Mətə nægkiariien sævənraha ro neikuəien i, nīpwran riwən, ti nəri nə mə ramesi pen a nahatənien sævai nærmama mīne nənīmwiēn me i irəha nukune noien me sævai tīprənə i. Nægkiariien sævənraha rīpkesi pen mhə nəvisaiien ia Kristo. Tihamətui amasan mə nærmama me naha tuhəpwəh nərkwīien kīmiaha ia nægkiariien me sævənraha.

⁹ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama naha Kristo, Kumwesən ramarə pam ia nīpwran mukuər irə.

¹⁰ Nənə ti nəri nə mə kīmiaha hiaməuvehe mho kuatia kīmiaha min nīmīruien səkīmiaha ruvəukuər raka nari riti mwi riwən tihaməkeikei mhətui. Kristo in rasori ia nənīmwiēn me pam səməme kamhəuvehi nasoriien mīne nərīmənuiēn.

1:26: Rom 16:25-26, Efes 3:3-5,9-10 **1:27:** Efes 1:18, 1Tim 1:1 **1:28:** Efes 4:13 **1:29:** Efes 3:7,20, Fil 4:13 **2:2:** Efes 3:4,18, Kol 1:26 **2:3:** Aes 45:3, 1Kor 1:24,30, Efes 3:19 **2:4:** Rom 16:18, Efes 5:6, Kol 2:8 **2:5:** 1Kor 5:3 **2:7:** Efes 3:17, Efes 2:20-22 **2:8:** Kol 2:3 **2:9:** Jon 1:14,16 **2:10:** Efes 1:21-22

¹¹ Nənə ti nəri nə mə hiəməuvehe mho kuatia kímiaha min, kuvəuvehi raka ninhum m kímiaha. Mətə nuvehien ninhum nəha iakani rípkó mhə sə nəha iərmama riti ro ia rəgin, rekəm. Iakani nuvehien ninhum nəha Kristo rino mərəi raka noien ərəha səvəi nípwrámiaha.

¹² Nənə nəpín kino paptaes ia kímiaha, kínimwi kímiaha kímiaha min. Ia paptaes nəha kíməuvehi utə mwi kímiaha hiətui mwi ia nemhəien kímiaha min, ti nəri nə mə hiamahatətə ia nískaiien səvəi Kumwesən. Ia nískaiien nəha in rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

Ia nei kamarkuau Kumwesən rífi nari ia nərmama me səvənhi

¹³ Kímiaha nərmama rípkó mhə kímiaha nəkur Isrel kəpwəh nuvehien ninhum m kímiaha ia nípwrámiaha, fwe kupwən rəmwhen mə hiəuvamhə raka ti nəri nə mə hiənamo noien ərəha me, mətə Kumwesən ruvei pehe nímíruvien vi m kímiaha nəpín rino Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. In rinenouenou raka noien ərəha me pam səkítaha.

¹⁴ Nəkukuə nəha rərəha ia kítaha kímərai pen noien ərəha me irə səkítaha mə tukərpwín pehe m kítaha, Kumwesən ruvəuvehi raka raka nəkukuə nəha irau nəgkiariien me səvəi Loa səməme kámhərkwi kítaha, mərui tərini pen ia nei kamarkuau. Ro pen in rífi nari ia kítaha.

¹⁵ Ia nei kamarkuau Kumwesən rətəfi nískaiien səvəi nənimwín me səməme kámhəuvehi nasoriien mine nərímənuvien. Rəmwhen mə rərihi tərini rəginraha, miri irapw irəha ia nəmri nərmama, mahatən pen mə ruvəuvehi irapw nískaiien səvənraha ia naruağəni.

¹⁶ Ro pen tihəpwəh nəseniien iərmama riti rəkiri noien səkímiaha ia níkaren səvəi nəfe hiamani uə hiamənimwi, uə ia níkaren səvəi nəfe hiamo ia nəpín ikinan me, uə nəpín səvəi məkwə vi, uə sapat.

¹⁷ Narimnari me nəha həmwhen a ia nənimwi nari sə rəpwəh ihi nier peheien, mətə nípwrən in Kristo.

¹⁸ Nərmama nepwín nəha irəha kámhəni mə nərmama tuhaməkeikei mhəuvehi irapw nətərigien səvənraha nənə mhəfwaki m nagelo me. Irəha kámhəni nəgkiariien nəha mamhərer ia nəməkrəhaien me səvənraha səməme hənətoni. Kímiaha tihəpwəh nukurirəien irəha kamo hiarfai ia nəfe nari hiamaiu tukwe. Nərmama me nəha kámhəfiəutə ia nirəha ti nəri nípwrən riwən, mamhəni nəfe ruku pen ti nətərigien atukw səvənraha.

¹⁹ Irəha həpkəkwtəmhiri əknekin mhə Kristo, mətə in rəmwhen ia kənkəpwə iərmama. Kítaha səmwhen ia nípwrəi iərmama nəha kwənəkwus me hərkwi tərini kwopun níkəkrin me rírípín ikín. Nəpín Kristo raməkwməni kítaha nənə kítaha pam səuverə ia nuverəien sə ruku pen ti Kumwesən.

²⁰ Kímiaha hiəuvamhə raka kímiaha Kristo. Hiənaraka raka raka ia nənimwín me i irəha nukune noien me səvəi tìprənə i. Mə ro iamínhi irə rəfo kímiaha hiamarə ihi rəmwhen kímiaha nərmama me səvəi tìprənə? Rəfo kímiaha hiaməsiəi natuakəmien me i kámhəni iamínhi irə mə,

²¹ “Tikəpwəh nuvehien, məpwəh nəni əghanien, məpwəh nìrapiien”?

²² Natuakəmien me nəha kámhəni nəveginien mine narimnari me hiani uə hiəuvehi nənə triwən mwi. Kámhesi pen nətərigien mine nahatəniien səvəi iərmama.

²³ Nìpərhienien, rosi nərmama me nepwín kámhətə mə natuakəmien me nəha ho nukurəniien i ti nəri nə mə ikamesi pen maməmwur mə tikəfwaki skai m Kumwesən, mauvehi irapw nətərigien səim, nípwrəm raməmisə i.

Mətə natuakəmien me nəha ko həpkasitu mhə mhəsisəg noien ərəha səvəi nīpwrataha.

3

Nərmama me səvəi Iesu Kristo tihaməkeikei mharkahu ia nimiruien vi

¹ Ti nəri nə mə Kumwesən rino kimiaha hiətui mwi ia nemhəien kimiaha Kristo, ro pen təkwtəkwuni nəha tihaməkeikei mhətui narimnari me fwe irənhə ia kwopun nəha Iesu raməkure ikin ia nīkare Kumwesən mwatuk.

² Nətərigien səkimiaha traməkeikei məmak ia narimnari me fwe irənhə, mətə trəpwəh nəmakien ia narimnari me ia təkure tīprənə i.

³ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiəuvamhə raka, nimiruien səkimiaha kinərkwafə pen ia Kumwesən kimiaha Kristo.

⁴ Nimiruien pərhiən səkitaha in nə Kristo. Nənə nəpīn Kristo trīrərig pehe mwi, Kumwesən tro nərmama pam hətoni Kristo mīne kitaha, nənə irəha tuhətoni namasanien mīne nīskaiien səvənhi.

⁵ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh anan noien ərəha səvəi tīprənə me i: nīpran mīne nərman kamhəiri əpnəpen irəha me, irəha kamho noien ərəha sə ro a naurisien, mamhokeikei pīk irəha me ti noien ərəha, nətərigien səvənraha rukuər ia noien ərəha, rerīnraha ramakres (noien nəha rəmwhen mə kamhəfwaki pen m nənīmwi nari me).

⁶ Noien me nəha kamho niemaha raməpi Kumwesən. Trīpkə mhə tui in ruvehe mərpwīn noien ərəha me səvəi nərmama me nəha səməme kamhəri nəkwan.

⁷ Fwe kupwən kimiaha mwi hiamarə mamho noien ərəha me nəha nəpīn noien ərəha me nəha kamhərimənu ia kimiaha.

⁸ Mətə təkwtəkwuni nəha tihaməkeikei mharaka pam ia nīrəha: niemaha, nətəpaharien, nəmwəkiien iərmama, nīniien nīkare iərəmə, mīne nəgkiariien əmkemik sə raku pen ia tərhui iərəmə.

⁹ Tihəpwəh neikuəien ia kimiaha me, ti nəri nə mə hiənəpwəh raka nimiruien akuas səkimiaha mīne noien ərəha me səvənhi,

¹⁰ nənə mharkahu ia nimiruien vi. Nimiruien vi nəha in nəha iərmama vi sə Kumwesən rino, mamərməvi ia nətərigien səvənhi mə truvehe məmwhen irə.

¹¹ Ti nəri nə mə kitaha səuvəuvehe mhəno nərmama vi me ia kitaha nəri auər a mə ik iəmə Isrel uə rīpkə mhə ik iəmə Isrel, kuvehi ninhum mik uə kīpkuvehi mhə ninhum mik, ikukurən amasan nari uə ipkukurən amasan mhə nari, ik slef uə rīpkə mhə ik slef, mətə Kristo in narimnari me pam, mamarə ia reritaha pam.

¹² Kimiaha nərmama Kumwesən rīmərfi kimiaha. Kimiaha nərmama ikinan mīne nərmama keikei me səvənhi. Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhəuvehi pen nimiruien vi nəha səkimiaha rəmwhen ia karkahu səkimiaha. Kimiaha tihaməkeikei mhəpi ti nərmama, mho ramasan mīnraha, mhəuvehi irapw nətərigien səkimiaha, mhəpkəfiətə mhə ia kimiaha, mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis,

¹³ mhəpwəh nəsenien niemaha rəpi akwauakw kimiaha. Trīni mīnuə iərmama riti ro rərəha ia kimiaha riti ramasan mə hienouenou i. Iərimənu səkimiaha rīnouenou noien ərəha me səkimiaha. Ro pen kimiaha mwi tihaməkeikei mhenouenou noien ərəha me səkimiaha me.

¹⁴ Nənə irənhə ia noien me pam nəha, tiharkahu nokeikeiien sə ravi tərini amasan narimnari me pam həuvehe mho kuatia.

¹⁵ Nənə pwəh nəməriniuen səvəi Kristo rərīmənu ia rerīmīaha, ti nəri nə mə Kumwesən rīnəkwein ia kīmīaha mə tihəuvehe mhousəsīmwin rəmwhen nīpwrai iərmama kuatia mharə ia nəməriniuen nəha. Nənə ia nəpīn me kīmīaha tihaməkeikei mhəni tanak m Kumwesən.

¹⁶ Pwəh nəgkiariien səvəi Kristo ramarə pəpwīə ia rerīmīaha, hiamahatən mamhəvəhag m kīmīaha me ia nukurəniēn me pam. Tihani nīpu me ia nəkukuə nəha Ol Sam, mīne nīpu me səvəi nəfwakiēn, mīne nīpu me səməme kamhəuku pen ti Nənīmwin İkinan, mhəgnəgīni Kumwesən mə rerīmīaha ragien tukwe.

¹⁷ Narimnari me pam səməme hiamo, mīne nəgkiariien me pam səməme hiaməni, tihamo mamhəni ia nəghi İesu İərīmənu səkitaha, mamhəni tanak m Tata Kumwesən tukwe.

Nəvəhagien revən ti nakalasia me ia nimwə me səvənraha

¹⁸ Kīmīaha nīpran me, tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkīmīaha. In nə noien atukwatukw nīpran me kamhahatətə ia İərīmənu tuho.

¹⁹ Kīmīaha nərman me, tihaməkeikei mhokeikei nīpran me səkīmīaha, mhəpwəh nomətəien irəha.

²⁰ Kīmīaha nəkwərhakwərha me, tihaməkeikei mho nəkwai tata mīne mama me səkīmīaha ia narimnari me pam, ti nəri nə mə noien i ramo İərīmənu səkitaha rerin ramagien.

²¹ Kīmīaha tata me, tihəpwəh noien nəkwərhakwərha me səkīmīaha niemaha rəpi irəha, kamo nətərigien səvənraha rīmwei.

²² Kīmīaha slef me, tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkīmīaha ia tīprənə i ia narimnari me pam, mətə tihəpwəh noien nəpīn kamhətoni a kīmīaha rəmwhen ia nərmana səməme kamhəmwur mə tuho nərmana rerinraha ragien, mətə tiho ia rerīmīaha pam mhehekir İərīmənu səkitaha.

²³ Nəfe nəghin hiamo, tiho ia rerīmīaha pam rəmwhen hiamo tukwini nari m İərīmənu səkitaha, rīpko mhə hiamo tukwini nari m nərmana.

²⁴ Kīmīaha hiəukurən mə İərīmənu səkitaha truvei pehe nərəkuēn atukwatukw səvəi narimnari me səməme hiamo. Nərəkuēn nəha in rīnəmri karen raka mə səvəi nərmana me səvənhi. İərīmənu pərhiēn sə hiamo tukwini nari min in nə Kristo.

²⁵ Mətə iərmama sə ramo rərəha truvehi atukwatukw mwi nərəkuēn səvəi noien əraha səvənhi, ti nəri nə mə Kumwesən ramo ramənməwhen m nərmana me pam.

4

¹ Kīmīaha nəmə asori me, tihaməkeikei mho ratukwatukw m slef me səkīmīaha pwəh rənməwhen a. Tiho iamīnhi irə ti nəri nə mə hiəukurən mə kīmīaha mwi hiamarə tegin iəmə asori riti. Iəmə asori nəha in fwe ia neiai.

Nəvəhagien me nepwin mwi

² Kīmīaha tihaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ia nəpīn me. Nəpīn tihəfwaki irə, tihəpwəh napriēn, mamhəni tanak m Kumwesən.

³ Tihaməfwaki mwi tukumaha mə Kumwesən trəsevər ia təpinhə tukumaha pwəh iahəni irapw nəvisaiēn ia Kristo sə fwe kupwən ramərkwafə. Nəgkiariēn i in i iakinani irapw nənə kuvehi puvnimwə iou ia kalapus tukwe.

⁴ Tihəfwaki mə takini irapw nəgkiariēn nəha trəmher amasan rəmwhen a mə takaməkeikei mo iamīnhi irə.

⁵ Kìmiaha tihaməkeikei mho nari ia nukurəniēn ia nəmri nərmama iruə me mhəpwəh nətə wauien ia nəp̄in riti səkìmiaha tì nuvi peheien irəha.

⁶ Pwəh nəgkariien səkìmiaha ramasan ia nəp̄in me māsien rəmwhen ia nəveginien kuvei pen sol irə, nənə tihaməkeikei mhəukurən amasan mə tihəfo irə mhəripwen nəgkariien səvənraha kuatia kuatia.

Nəgkariien sampam

⁷ Tikikas trəvisau irapw pam noien me səiou ia kwopun i m kìmiaha. In piəvtaha keikei riti sə kìmaha iahəukurən nətigiteien irə, ramasitu mamō tukwini nari m Iərimənu səkìtaha kìmaha min.

⁸ Takərhi pehe in tukumiaha tì noien i, mə in tro kìmiaha hiəregi ramasan, m̄ini irapw tukumiaha mə iahaməfarə irə.

⁹ In truvehē irau Onesimas, piəvtaha keikei i kìmaha iahəukurən nətigiteien irə, in iərmama riti səkìmiaha. Irau trouəvisau narimnari me pam ia kwopun i m kìmiaha.

¹⁰ Aristakas in ramarə ia kalapus kìmrau min, in rani ramasan tukumiaha. Mak, piəvi Panapas sə karen, in mwi rani ramasan tukumiaha. Mak nəha, kìmaha iahəuvəni pehe raka tukumiaha i mə kìmiaha tihaməkeikei mhəsevər ia rerimiahā tukwe tr̄ini m̄inuə ruvehē tukumiaha.

¹¹ Nənə Josua Jastas in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel səməme kamhəni n̄ipərhiēniēn ia Iesu, iəmənmirəhar i irəhar əpa kamharowok kìmaha m̄inraha ia n̄ikaren səvəi n̄itətə sə Kumwesən ramərimənu irə, nənə irəhar harnasitu pik ia nirak.

¹² Epafras, iərmama riti səkìmiaha sə ramo tukwini nari m Iesu Kristo, in mwi rani ramasan tukumiaha. Ia nəp̄in me rer̄in ramrhi kìmiaha ia nəfwakiēn me səvənhi, maməres Kumwesən mə kìmiaha tihərer əknek̄in mhəmruə nənə mhəukurən amasan narimnari me pam səməme Kumwesən rokeikei.

¹³ Iou iakəsēni mə n̄ipərhiēniēn in ramo wok skai tì nasituēn ia kìmiaha, m̄ine nəkur Laotisia, m̄ine nəkur Hierapolis.

¹⁴ Luk, tokta keikei səkìtaha, m̄ine Temas, irau krauni ramasan tukumiaha.

¹⁵ Tihəni tukwini ramasan səiou revən tì piəvtaha me fwe Laotisia, m̄ine prən nəha Nimfa, m̄ine nakalasia me səməme kamhousəsimw̄in irəha me ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹⁶ Nəp̄in tihəvsini raka nəkukuə i səiou, nənə tihaməkeikei mhərhi pen i revən tì nəkur Laotisia mə irəha tuhəvsini mwi m̄ nakalasia me fwe ikin. Ia noien a mwi nəha, kìmiaha tihaməkeikei mhəvsini mwi nəkukuə səvəi nəkur Laotisia.

¹⁷ Nənə tihaməkeikei mhəni pen tì Akipas mə in traməkeikei mo pam wok sə Iərimənu səkìtaha riməuvei pen min.

¹⁸ Iou Pol iakauvehi nəri kamrai nari irə mamrai a ia rəgik nəgkariien səvəi n̄iniēn ramasan m kìmiaha. Tihəpwəh nenouenouien jen me i kinərihi iou irə. Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Fas Tesalonaeka Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Pol ramavən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo ia kwopun me. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə rərpwi vi a nousəsəmwinien səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. In rarə fwe ikin nəfwakiiien kahar nənə mier ti nəri nə mə nəkur Isrel həmwəki in, mhometə in. Ia nuk 51 Timoti rərhi pen nəkukuə riti revən ti Pol maməgkiari ia narəien səvəi nakalasia me fwe Tesalonaeka. Pol ramarə fwe Korin nəpən in ruvehi nəkukuə səvəi Timoti. In rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nəkur Tesalonaeka ro pen rirai nəkukuə i. Pol rinaməgnəgini nəkur Tesalonaeka ti nəri nə mə hamərər əknekən ia nahatətəien səvənraha nəpən nərmama hamometə irəha. In ramahatən irəha ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən, mamahatən mwi irəha ia nuveheien səvəi Iesu. Kitaha səreirei mə Iesu truvehe ia nəfe nəpən. Ro pen tsaməmwur ia noien amasan meste nuveheien səvəi Iesu Kristo.

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka. Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən tata səkitaha mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Pwəh namasanien mine nəməriniuen krauarə tukumiaha.

Kini vivi Kumwesən ti nahatətəien səvəi nəkur Tesalonaeka

² Nəpən me pam iahaməni kimiaha ia nəfwakiiien me səkimaha, nənə mamhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam,

³ ti nəri nə mə ia nəmri Kumwesən Tata səkitaha rerimaha ramrhi noien amasan səkimiaha sə ruku pen ia nahatətəien, mine nəmwurien səkimiaha sə ruku pen ia nokeikeien, mine nərerien səkimiaha sə hiamərer əknekən irə ti nəri nə mə hiəmri pen əknekən nətərigien səkimiaha ia Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

⁴ Piak me, Kumwesən rokeikei kimiaha, nənə muvərfi raka kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Kimaha iahəukurən amasan mə nəri nəha ro nipərhiienien

⁵ ti nəri nə mə nəpən nəgkiariien amasan sə iahaməvisau irapw i riməuvehe tukumiaha fwe kupwən, rīpkuvehe mhə ia nəgkiariien a, mətə ruvehe mwi ia nəgsen, mine Nənimwīn Ikinan, mine ia suatuk riti sə rahatən pen mə hiamahatətə pərhiien irə. Nənə nəpən iahənarə kitaha m kimiaha, hiəukurən mə iahənəfarə irə. Iahəno a narimnari me rasitu ia kimiaha.

⁶ Nənə ia nəpən nəha hiəuvehe mhəmwhen a ia kimaha mine Iərimənu səkitaha, ti nəri nə mə nəpən kuvei pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən m kimiaha nənə hiəuvehi nərmama ho nəmisəien asori m kimiaha, mətə Nənimwīn Ikinan ro rerimiaha ragien a.

⁷ Ia noien nəha hiənahatən suatuk amasan riti m nərmama me pam səməme kamhahatətə fwe profens mi nəha Masetonia mine Akaea mə tuhesi pen noien səkimiaha.

⁸ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə kimiaha hiənəvisau irapw raka nəgkiariien səvəi Iərimənu kuvəregi ia kwopun me rəmwhen ia kisipw rasək. Rīpko mhə fwe Masetonia əpa mine Akaea, mətə nərmama ia kwopun me pam həuvəregi raka kamīni mə hiənəfo mhəuvehe mhahatətə ia Kumwesən. Ro iamīnhi irə kimaha tahəni nəgkiariien riti ti nəfe.

⁹ Nərmama me pam nəha kamhəgkiari ia kitaha, mamhəni mə nəpɪn iahəuvehe mhətə kimiaha fwe kupwən, hiəsevər ia rerimiahaha tukumaha, nənə mharaka ia nənimwi nari me səkimiahaha səməme hiaməfwaki pen minraha, mhəuvehe mhəkurirə Kumwesən səkimaha. Irəha kamhəni mə ipwet mine hiamo tukwini nari m Kumwesən pərhien sə ramiru,

¹⁰ mamheitenhi tini sə in rino rətui mwi ia nemhəien. Tini nəha Iesu sə truku pen ia neiai, muvehe, muvehi raka kitaha ti niemaha səvəi Kumwesən ia nəpɪn rauvehe.

2

Wok sə Pol rino fwe Tesalonaeka

¹ Piak me, kimiaha hiəukurən mə nəpɪn iahəuvehe mhətoni kimiaha fwe kupwən, nuveheien səkimaha rɪpko mhə nəri auər a irə.

² Hiəukurən mə nəpɪn iahamarə ihi fwe Filipae, nərmama ho nəmisəien m kimaha, mhəni ərəha kimaha. Mətə Kumwesən səkitaha rino nətərigien səkimaha riskai iahəuvehe mhəni irapw nəgkiariien amasan səvənhi tukumiahaha ia nəmri nərmama həpɪk səməme həmwəki nəgkiariien nəha.

³ Nənə hiəukurən mə nəgkiariien səkimaha iahənəvisau irapw m kimiaha rier ia tərhumaha ti nəfe? Ti nəri nə mə iahərkwafə nətərigien ərəha riti ia rerimaha, uə iahəmwur mə taheikuə ia kimiaha, uə taho nifeifeien m kimiaha? Rekəm!

⁴ Iahəpwəh noien iamɪnha irə, mətə ia nəpɪn me iahaməni nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei, ti nəri nə mə in rinətə raka kimaha mə iahəmwən, rəmri pehe nəgkiariien amasan səvənhi ia tipage rəgimaha. Ro iamɪnhi irə iahəpkəmwur mhə mə nərmama rerinraha tragien tukumaha, mətə iahaməmwur mə Kumwesən sə ramətə nətərigien səkimaha rerin tragien tukumaha.

⁵ Rəmwən kimiaha hiəuvəukurən raka kimaha iahəpkuvehe mhə mhəni nəgkiariien əsien me tukumiahaha, uə nəgkiariien sə tahəvi kimiaha irə hiəuvehe mhəuvei pehe mane m kimaha. Kumwesən mwi rukurən mə nəgkiariien i ro nɪpərhiēien!

⁶ Nənə iahəpkəmwur mhə mə taho nərmama həgnəgini kimaha. Iahəpwəh noien iamɪnhi irə ia kimiaha uə ia nərmama nepwɪn mwi.

⁷ Nənə nari riti ti nəri nə mə kimaha aposol me səvəi Kristo iahəukurən niniien mə tihaməkeikei mhəsiai kimaha rəmwən ia nəmə asori me, mətə iahəpko mhə iamɪnhi irə. Nəpɪn iahamarə kitaha m kimiaha fwe kupwən, noien səkimaha riməru rəmwən ia mama riti sə ramətui amasan ti nɪpwnətɪn me.

⁸ Iahokeikei pɪk kimiaha, ro pen ia nəpɪn me nəha rerimaha ragien ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən tukumiahaha. Mətə rɪpko mhə in əpa i, rerimaha ragien a mwi ti nuvei peheien nɪmɪruien səkimiahaha m kimiaha ti nəri nə mə iahokeikei pɪk kimiaha.

⁹ Piak me, rerimiahaha ramrhi wok skai sə iahəno uə rekəm? Nəpɪn iahaməni irapw nəgkiariien amasan səvəi Kumwesən tukumiahaha, iahamo wok ia rəgimaha ia nəpɪn mine ia ran mə tahəpwəh nəres peheien nari riti tukumiahaha.

¹⁰ Kimiaha mine Kumwesən mwi hiəukurən mə nəgkiariien i ro nɪpərhiēien! Nəpɪn iahamarə kitaha m kimiaha nərmama hiamahətətə ia Kumwesən, noien səkimaha ro ikinan, matukwatukw, məmher.

¹¹ Hiäukurən mə iahəno m kımiaha rəmwhen ia tata riti ramo m nıpwın me.

¹² İahamərpwi əknekin kımiaha, mamhəuvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mamhəgkiari skai m kımiaha mə tiharə ia narəien sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən. In raməkwein kımiaha mə tihəuvehe ia nəkwai nıtətə sə in ramərimənu irə mamhəhiapw.

¹³ Nari riti mwi nəha ikın ia nəpın me pam iahaməni vivi Kumwesən tukwe. Nəpın iahəni pehe nəgkiariien səvəi Kumwesən tukumiaha, kımiaha hiəregi, mhəuvehi nəgkiariien nəha, mhəni nıpərhienien irə. Hiəpkuvehi mhə nəgkiariien nəha rəmwhen ia nəgkiariien səvəi iərmama, mətə hiəuvehi atukwatukw mhəukurən mə nəgkiariien i in pərhien nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nəgkiariien nəha rauverə ia kımiaha səməme hiaməni nıpərhienien irə.

¹⁴ Piak me, hiäukurən nakalasia me səvəi Kumwesən fwe tənə Jutia kamhəni nıpərhienien ia İesu Kristo. Kımiaha hiəuvəuvehe mhənəmwhen raka ia nırəha. İakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəmısəien me nəha nəkur İsrəl hənə mınraha nəkur imwəmiaha me hənə rəmwhen a mwi ia kımiaha.

¹⁵ Nəkur İsrəl me nəha irəha hənəusi əpune İesu İərimənu səkitaha, mine profet kupwən me, nənə mhəkoui irapw kımaha iahəier. Kumwesən rerin rıpkagien anan mhə ti nırəha. İrəha kamhəmwəki nərmama me pam,

¹⁶ mamhəmwur mə tuhənise kımaha iahəpwəh nəgkiariien m nərmama rıpkə mhə irəha nəkur İsrəl kamo Kumwesən ruvehimıru irəha. İa noien nəha kamhakutan pen noien ərəha səvənraha meste trukuə. Mətə təkwtəkwuni nəha niemaha səvəi Kumwesən ruvəuvehe mıneste irəha.

Pol rokeikei pik mə trətoni mwi nəkur Tesalonaeka

¹⁷ Piak me, fwe kupwən kımaha iahənəpwəh kımiaha ia nıpwramaha mhəuvən isıpwın tukumiaha səvəi nəpın ouıhi, mətə nətərigien səkimaha raməmak ihı ia kımiaha. İa nəpın nəha iahaməmwur pik mə tahərərıg mhətoni mwi kımiaha ti nəri nə mə iahəkeikei pik kımiaha.

¹⁸ İahənəkeikei mə tahəuvehe mhətoni kımiaha, iou, Pol, iakani pərhien mə iakinəmwur nəpın rıpik, mətə Setan rəsısəg kımaha.

¹⁹ Nəfe nəha iahaməmri pen əknekin nətərigien səkimaha irə, uə nəfe nəha nagienien səkimaha mine kəfəfau səvəi nısiaıien sə tahərpwi kımaha tukwe ia nəmri İərimənu səkitaha İesu nəpın in truvehe irə? Rosi kımiaha nə uə?

²⁰ Ouəh nıpərhienien, kımiaha nə nərmama iahamərpwi kımaha tukumi-aha, nənə rerimaha ramagien tukumiaha.

3

¹ Nəpın kımaha iahəuvavən isıpwın tukumiaha, rerimaha rəpou pik ti nəri nə mə iahəreirei mə hiamarə amasan uə rekəm. Ro iamınhi irə iahəni simwın mə iou mine Saelas trauarə kımrau əpa ia taon nəha Atens,

² mətə Timoti truvehe mətoni kımiaha. In piəvtaha riti sə ramo wok səvəi Kumwesən kımaha min, iahaməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Kımaha iahərhi pehe in tukumiaha mə trasitu ia kımiaha muvehi utə nətərigien səkimiaha, nənə mərpwi əknekin kımiaha ia nahatətəien səkimiaha,

³ mə nəmısəien me i kamo m kımiaha tuhəpwəh noien kımiaha riti rımwei. Hiəuvəukurən raka mə nəri in i kımərfi raka mə tuko m kitaha iamınhi irə.

⁴ Nəpın iahamarə kitaha m kımiaha fwe kupwən iahaməni pehe tukumiaha mə tuko nəmısəien m kitaha. Nənə hiäukurən amasan mə ruvəuvehe mınə nıpərhienien irə rəmwhen iahəməni tukumiaha i.

⁵ Ro iam̄nhi irə nəp̄in rerik rəpou pik ti nəri nə mə iakreirei mə hiamarə amasan uə rekəm nənə iakərhi pehe Timoti mə truvehē mətōni ro nahatətəien sək̄imiahā mə ramskai ihi uə rekəm. Iakamhek̄ir mə ia suatuk riti Setan sə raməm̄wur mə tro nərmama hēmwei ia nərəhāien rino raka k̄imiahā hēmwei ia nərəhāien, nənə wok sək̄imaha tro nəri auər a irə.

Timoti r̄ir̄ar̄ig pehe m̄avisau n̄agkiariien amasan riti m Pol m̄ine Saelas

⁶ Təkw̄təkw̄uni nəhā Timoti ruvər̄ar̄ig pehe mwi tukumaha, nənə m̄avisau pehe m k̄imaha n̄agkiariien amasan i ram̄agkiari ia nahatətəien m̄ine nokeikeiien sək̄imiahā. In r̄im̄ani pehe tukumaha i mə rer̄imiahā ramr̄hi ihi k̄imaha ia nagienien, nənə mhokeikei mə tihətōni k̄imaha rəm̄when a ia k̄imaha iahokeikei mə tahətōni k̄imiahā.

⁷ Ro iam̄nhi irə, piak me, nəri auər a iaham̄regi rər̄aha ia nəm̄isəien me i kamo m k̄imaha, mətə n̄agkiariien səv̄ai nahatətəien sək̄imiahā r̄im̄əuveh̄i utə nətər̄igien sək̄imaha tukumiahā.

⁸ Nəp̄in k̄imaha iah̄aregi mə k̄imiahā hiam̄erer əknek̄in ti Iər̄im̄ənu sək̄itahā iah̄aregi mə iah̄əuveh̄i mwi n̄im̄iruien.

⁹ Ia nəm̄ri Kumwesən sək̄itahā rer̄im̄ahā ram̄agien tukumiahā. Nagienien nəhā rasori pik mamō k̄imaha iaham̄əni vivi Kumwesən tukumiahā.

¹⁰ Ia nəp̄in me pam ia nəp̄in m̄ine ia ran iaham̄əfwaki skai mə tahətōni mwi k̄imiahā, mhahatən k̄imiahā ia nəfē hiəreirei ihi mə nahatətəien sək̄imiahā triskai mwi.

¹¹ Nənə pw̄əh Kumwesən tata sək̄itahā, m̄ine Iesu Iər̄im̄ənu sək̄itahā, trouo suatuk riti sək̄imaha ti nuveheien mhətōni k̄imiahā.

¹² Pw̄əh Iər̄im̄ənu sək̄itahā tro nokeikeiien i hiamō m k̄imiahā me m̄ine nərmama me pam ruvehē masori mwi rəm̄when ia nokeikeiien sək̄imaha rasori tukumiahā.

¹³ Ia noien i in tro rer̄im̄iahā r̄iskai. Nənə ia nəp̄in nəhā Iesu Iər̄im̄ənu sək̄itahā truvehē irə irəhā nərmama ikinan me səv̄ənhi, tih̄erer ia nəm̄ri Kumwesən tata sək̄itahā, mhatukwatukw, mhəm̄her.

4

Nəfē nəhā noien nək̄ur əfwaki me tuho Kumwesən rer̄in ragien ti n̄ir̄əhā

¹ Piak me, takam̄əkeikei m̄əgkiari ia nar̄im̄nari nepw̄in. Iahənahatən raka k̄imiahā ia nəfē noien sə tiho mə Kumwesən rer̄in ragien tukumiahā. N̄ip̄ər̄hienien i hiəno raka. Nənə təkw̄təkw̄uni iaham̄əres k̄imiahā nənə mam̄həres skai ia nəgh̄i Iesu Iər̄im̄ənu sək̄itahā mə tihamo a iam̄nhi irə mam̄həv̄ən.

² Hiəuv̄əukurən raka nəv̄əhagien me nəhā səm̄əme iah̄əuvei pehe m k̄imiahā fwe kupw̄ən ia nəgh̄i Iesu Iər̄im̄ənu sək̄itahā.

³ Nəri in i nəkw̄ai Kumwesən mə k̄imiahā tihəm̄her, mho nəkur ikinan me səv̄ənhi ia k̄imiahā. Tih̄əpw̄əh nesi penien suatuk səv̄ai n̄ipran m̄ine nər̄man səm̄əme kam̄h̄iri əpn̄apen irəhā me.

⁴ Kurirə k̄imiahā kuatia kuatia hiəri pran tihəkupw̄ən mh̄əukurən noien sə rəm̄her, mo ikinan, mo nis̄iāien kam̄iri pran irə.

⁵ Tih̄əpw̄əh n̄ir̄iien pran ia suatuk sə hiam̄əkurirə a nəfē n̄ipwramiahā rokeikei pik rəm̄when ia nərmama səm̄əme h̄əreirei Kumwesən kam̄ho.

⁶ Ia nar̄im̄nari me nəhā, k̄imiahā riti tr̄əpw̄əh noien rər̄aha ia piəv̄ni makres səv̄ənhi pran uə tini. Iər̄im̄ənu sək̄itahā tr̄ərpw̄in noien ər̄əhā səv̄ai nərmama me nəhā səm̄əme kam̄ho noien nəhā rəm̄when iah̄əv̄əni skai raka tukumiahā.

3:5: Fil 2:16

3:6: Wok Me 18:5

3:7: 2Tes 1:4

3:11: 2Tes 2:16

3:13: Fil 1:10, 2Tes 1:7,10

4:1: 2Tes 3:6

4:3: 1Tes 5:23, Hip 10:10, 1Pit 1:16

4:6: Sam 94:1

⁷ Kumwesən ripkəkwein mhə kitaha mə tsamesi pen noien sə rəmkemik, mətə noien sə rəmher, mo ikinan i.

⁸ Ro pen iərmama sə ruvei pen təkutan m nəvəhagien i, ripko mhə ruvei pen təkutan m iərmama, mətə ruvei pen təkutan m Kumwesən sə rauvei pehe Nənimwīn Ikinan səvənhi m kimiaha.

⁹ Mətə ia nikaren səvəi nokeikeiien sə hiamō m piəvtaha me kimaha tahərai nəkukuə tukumiaha ti nəfe. Kumwesən rinahatən raka kimiaha mə tihaməkeikei mhokeikei kimiaha me.

¹⁰ Nənə pərhien hiokeikei piəvtaha me pam fwe Masetonia. Mətə piak me iahaməres pehe mə tihamo a iamīnhi irə mamhəuvən.

¹¹ Tihaməkeikei mamhəmwur mamharə ia narəien afafa, mamhətui atukw a ti narimnari me səkimiaha, nənə mamho wok ia rəgimiaha rəmwhen a iahəuvəni raka tukumiaha i.

¹² Ia noien nəha nərmama iruə me tuhətoni noien sə hiamō ia nəpīn me mə ratukwatukw a. Nənə tihəpwəh nətigiteien ia nərməpə me mə tuhəuvei pehe nəfe riwən tənī kimiaha.

Nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha

¹³ Piak me, kimaha iahokeikei mə tihaməkeikei mhəukurən kaməfo ia nərmama me i səməme həuvamhə mə tihəpwəh nasəkien ti nirəha rəmwhen ia nərmama səməme nari amasan riti riwən kamheitenhi mə truvehe.

¹⁴ Kitaha saməni nīpərhiēnien mə Iesu rīmamhə marə mətui mwi ia nemhəien səvənhi. Ro pen səukurən mə tuko mwi iamīnhi irə ia nərmama me i səməme hāməni nīpərhiēnien ia Iesu meste hemhə. Kumwesən tripeki irəha hərərig mwi irəha Iesu.

¹⁵ Nəgkiariien i iahaməni pehe tukumiaha i təkwtəkwi in nəgkiariien səvəi Iərimənu səkitaha. Kitaha i nərmama səməme saməmīru ihi meste nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha, kitaha ko səpkukupwən mhə ia nərmama səməme həuvamhə raka.

¹⁶ Iərimənu səkitaha truku pen fwe ia neiai mameiwaiu pehe. Ia nəpīn nəha in trīni nəkwan, agelo sə in rasori ia nagelo me trəkwein, kisipw səvəi Kumwesən trasək, nənə nərmama səməme hāməni nīpərhiēnien ia Kristo meste hemhə irəha tuhəkupwən mhətui mwi ia nemhəien səvənraha.

¹⁷ Kurirə irə kitaha i səməme saməmīru ihi tukuvehi kitaha sətə kitaha mīnraha. Tsətə i nəpuə me tsətoni Iərimənu səkitaha ia nīmagouagou. Nənə tsarə rerin kitaha Iərimənu səkitaha.

¹⁸ Ro pen tihəni nəgkiariien me i tukumiaha me mhəuvehi utə nətərigien səkimiaha me irə.

5

¹ Mətə piak me, ia nikaren səvəi nəpīn atukwatukw narimnari me nəha tuhəier pehe irə kimaha tahərai nəkukuə tukumiaha ti nəfe.

² Kimiaha hiəuvəukurən raka mə nəpīn i kani mə Nəpīn səvəi Iərimənu truvehe rəmwhen ia rakres sə rauvehe ia nəpīn.

³ Nəpīn nərmama kamhəni mə, “Narimnari me pam hāmərinu, nari riti tro nehəkirien i riwən,” nənə, nərəhəien truvehe akwauakw ti nirəha rəmwhen ia pran sə təkutan rīnaməmīsə ti nərəhiēn tīni. Nənə ko irəha həpkap mhə.

⁴ Mətə piak me, kimiaha hiəpkarə mhə ia nəpitəvien rəmwhen ia nirəha. Ripkatukwatukw mhə mə nəpīn nəha tro kimiaha hiərkərinari rəmwhen ia rakres riti.

4:7: 2Tes 2:13-14, 1Pit 1:15-16 **4:8:** Luk 10:16, Esik 36:27, Esik 37:14, 2Kor 1:22 **4:9:** Jon 13:34
4:10: 2Tes 3:4 **4:11:** Efes 4:28, 2Tes 3:8,12 **4:12:** 1Kor 5:12-13, Kol 4:5 **4:13:** Efes 2:12 **4:14:**
Rom 14:9, 1Kor 15:3-4,12 **4:15:** 1Kor 15:51 **4:16:** 1Tes 1:10, 2Tes 1:7, 1Kor 15:52 **5:1:** Mat 24:36
5:2: Mat 24:42-44, 2Tes 3:10, Rev 3:3 **5:3:** Esik 13:10, Mat 24:39, Luk 21:34-35, Jon 16:21-22

⁵ Kimiaha nipwnəti nukuraanien me mine niranien. Ripko mhə kitaha nipwnəti nəpitəvien me mine nəpɪn.

⁶ Ro iamɪnhi pwəh səpwəh nəmwhenien ia nərmama me i kamhapri, mətə pwəh samətui a, mhəpwəh noien rəmwhen ia nərmama me i kamhənimwi nənɪmwiiien skai mamhakonə irə.

⁷ Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə nərmama me i kamhapri, irəha kamhapri ia nəpɪn. Nənə nərmama səməme kamhənimwi nənɪmwiiien skai mamhakonə irə, irəha kamho noien nəha ia nəpɪn.

⁸ Mətə kitaha i nipwnəti nukuraanien me. Pwəh sətui mhəpwəh nakonəien nənɪmwiiien skai. Pwəh səkwətəmhiri noien səvəi nahatətəien mine nokeikei-ien. Noien nəha rəmwhen ia tinari kɪno ia aean ramo tukuahag kwənpwenhi iərmama ti naruaɡənien. Pwəh səmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha ia Kumwesən mamheitenhi in mə truvehimiru kitaha. Noien nəha rəmwhen ia kəfəfau kɪno ia aean ramo tukuahag kəkəpwə iərmama ti naruaɡənien.

⁹ Kumwesən ripkrfi mhə kitaha mə niemaha səvənhi truvehe tukutaha, mətə rɪmərɪfi kitaha mə Iesu Kristo Iərimənu səkitaha truvehimiru kitaha.

¹⁰ In rɪmamhə tukutaha mə saməmɪru uə səuvamhə raka tsəukurən narəien kitaha min.^a

¹¹ Ro iamɪnhi irə tihəuvehi utə nətərigien səkimiaha me, nənə mhərpwi əknekɪn kimiaha me rəmwhen sə hiamo ipwet mine.

Nəvəhagien me sampam

¹² Piak me, iahaməres pehe m kimiaha mə tihəsiai nərmama me nəha kamhəsese kimiaha mɪnraha, səməme Iərimənu səkitaha rɪməuvehi utə irəha hasori ia kimiaha, nənə mamhəvəhag m kimiaha.

¹³ Tihəsiai amasan irəha mhəkeikei irəha ti wək sə kamho. Kimiaha tihaməkeikei mharə ia nəmərɪnuien, mhəpwəh nəvisəien m kimiaha me.

¹⁴ Nənə piak me iahaməni pehe tukumiaha i mə tihaməkeikei mhəɡkiari skai m nərmama səməme kamharpaha. Nərmama səməme rərɪnraha rəpou tihəɡkiari vivi mɪnraha mhəuvehi utə nətərigien səvənraha. Hasitu ia nərmama səməme nɪskaiien səvənraha riwən. Niemaha trəpwəh nəpi akwauakwien kimiaha, mətə tiho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis ti nɪrəha pam.

¹⁵ Trɪni mɪnuə nərmama kamho rərəha ia kimiaha, mətə tihəpwəh nərpwɪnien tai noien səvənraha. Nəpɪn me pam tihaməkeikei mhousari mə tiho ramasan m kimiaha me mine nərmama me pam.

¹⁶ Rerimiahaha traməkeikei mamagien ia nəpɪn me pam,

¹⁷ nənə, mhəɡkiari m Kumwesən ia nəfwakiiien ia nəpɪn me pam.

¹⁸ Nəpɪn me pam tihəni tanak ti Kumwesən nəri auər a mə hiamarə ia namasanien uə nərəhaien. Tiho iamɪnhi ti nəri nə mə in i nəkwai Kumwesən sə in rokeikei mə kimiaha nərmama səvəi Iesu Kristo tiho.

¹⁹ Tihəpwəh nɪniseien Nənɪmwɪn Ikinan.

²⁰ Tihəpwəh nətə ərəhaien nəɡkiariien səvəi iərmama riti sə rɪni mə Kumwesən rɪməuvei pen nəɡkiariien nəha min.

²¹ Hətəni amasan nənə mhəkiri amasan narimnari me pam, nənə, mhəkwtəmhiri əknekɪn nəri amasan,

²² nənə, mhəpwəh narimnari me pam səməme hərəha.

²³ Pwəh Kumwesən əpa i Kumwesən səvəi nəmərɪnuien ro kimiaha hɪəuvehe mhəmher pam. Pwəh in ro nənɪmwɪn me pam səkimiaha, mine

5:5: Rom 13:12, Efes 5:9 **5:9:** 1Tes 1:10, 2Tes 2:14 **5:10:** Rom 14:8-9, 1Tes 4:14 ^a **5:10:** Suatuk riti mwi ti nɪnɪien nəɡkiariien i ia vas 10 in i mə: "In rɪmamhə tukutaha mə samapri uə samətui tsəukurən narəien kitaha min." **5:11:** Jut 20 **5:12:** 1Kor 16:18, 1Tim 5:17 **5:14:** 2Tes 3:6,11,15 **5:15:** Prov 20:22, Rom 12:17, 1Tes 3:9 **5:16:** Fil 4:4 **5:17:** Luk 18:1 **5:18:** Efes 5:20 **5:19:** Efes 4:30 **5:20:** 1Kor 14:1,39 **5:23:** 1Kor 1:9, 2Tes 3:3

nimiriuen me pam səkimiāha, mine nipwramiāha me pam tuhatukwatukw
ia nəpin Iərimənu səkītaha Iesu Kristo truvehē irə.

²⁴ Kumwesən rinəkwein raka kīmiāha, nənə, kīmiāha hiəukurən nətigiteien
irə mə in tro narimnari me nəha.

²⁵ Piak me, tihəfwaki tukumaha.

²⁶ Tihəni ramasan ti piəvtaha me, mhakei minraha ia nakeiien sə rəmhēr.

²⁷ Ia nəghi Iərimənu səkītaha iakani skai tukumiāha i mə tihəvsini irapw
nəkukuə i m piəvtaha me pam.

²⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkītaha Iesu Kristo tramarə tukumi-
aha.

Seken Tesalonaeka Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Seken Tesalonaeka Pol rımərai. In ramarə fwe Korin muvərai raka Fas Tesalonaeka, məkwə me nepwın həukurau, nənə in rərhi pen sə i revən. Nərmama nepwın həpkukurən amasan mhə nəgkiariien səvəi Pol. Rerınraha rırhi mə Iesu truvehe akwauakw. Nənə irəha həpwəh wok səvənraha mheitənhi Iesu. Pol rırai nəkukuə i mə irəha tuhəukurən mə nuveheien səvəi Iesu trəfo irə. In rini mə tuhaməmwur ia noien wok meste Iesu truvehe.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Pol, Saelas, mine Timoti.

Nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me fwe Tesalonaeka.

Kimiaha nərmama səvəi Kumwesən Tata səkitaha mine Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

² Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iərimənu səkitaha Iesu Kristo trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen m kimiaha.

Nəgnəginiien mine nəfwakien

³ Piak me, nəpin me pam kimaha iahaməregi mə tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha pam. Ratukwatukw mə tahamo iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin me pam nahatətəien səkimiaha ruvehe mamskai mwi, nənə nəpin me pam nokeikeiien səkimiaha kuatia kuatia hiamo m kimiaha me ruvehe mamasori mwi.

⁴ Ro pen iahaməni irapw ti nakalasia me səvəi Kumwesən ia kwopun me pam mə rerımaha ragien pik tukumiaha. Kimaha iahaməni iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin me pam hiamərer əknekın ia nahatətəien səkimiaha, nəri auər a mə nərmama me kamhometə kimiaha, nənə, mamho nəmisəien me rıpik m kimiaha.

⁵ Narimnari me i ramahatən pen mə nəkiriien səvəi Kumwesən ratukwatukw a nənə ro pen tukətə kimiaha mə hiamwhen tihəuvnimwə ia nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə. Kamo nəmisəien m kimiaha nəha təkwtəkwuni ti nitətə nəha.

⁶ Mətə Kumwesən in ratukwatukw. Nərmama me i kamho nəmisəien m kimiaha, in trərpwın pen mwi nəmisəien mınraha,

⁷ nənə, muvei pehe napwısien m kitaha m kimiaha səməme hiamregi rərəha. Kitaha tsəuvehi napwısien nəha nəpin tukətoni Iesu Kristo rier pehe irə irəha nagelo skai me səvənhi

⁸ ia napw sə nəgsen rasori. In trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama səməme həreirei Kumwesən mine nərmama səməme həpwəh nesi penien nəgkiariien amasan səvəi Iesu Iərimənu səkitaha.

⁹ Irəha tuhəuvehi nərpwınien riti sə trouraha irəha ia nuk nuk me fwe kwopun riti tıpkətə mhə nəmri Iərimənu səkitaha ikın mine nukuraanien ia nəsaninien asori səvənhi.

¹⁰ Irəha tuhəuvehi nərpwınien nəha nəpin in truvehe irə. Ia nəpin nəha nərmama ikinan me səvənhi tuhəgnəgini in. Nərmama me pam səməme həni nıpərhiienien irə tuhətoni in, nənə nənimenraha trier. Kimiaha mwi tiho mwi iamınha irə ti nəri nə mə hiəuvəni raka nıpərhiienien ia nəgkiariien səkimaha.

¹¹ Nəpin me pam iahaməfwaki tukumiaha mə Kumwesən səkitaha trəvsini

kimiaha mə kimiaha nərmama me səvənhi. Iahaməres mə nəfe nətərigien amasan uə nəfe noien amasan ruku pen ia nahatətəien hiokeikei mə tiho, in tro irəha pam həuvehe mhəukuə ia niskaiien səvənhi.

¹² Ia noien nəha nərmama tuhəuvehi utə nəghi Iesu Iərimənu səkitaha tukumiaha, mhəuvehi utə mwi nəghimiaha tukwe resi pen namasanien səvəi Kumwesən səkitaha mine Iərimənu səkitaha Iesu Kristo.

2

Iərmama kani mə Iəmə sə Ramərui Loa

¹ Piak me, ia nıkaren səvəi nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mine nəpın tukousəsımwin kitaha irə səuvən mhətoni in, kimaha iahaməres kimiaha

² mə tihəpwəh nehəkır akwauakwien, mhəpwəh niregiien rərəha trini minuə hiəregi kani mə nəpın səvəi Iərimənu ruvəuvehe raka. Nəri auər a mə tihəregi nəgkiariien nəha ruku pen ti nənimwin riti uə nəvisaiien riti uə ia nəkukuə riti sə kani mə kimaha iahərhi pehe i tukumiaha.

³ Tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kimiaha ia suatuk riti iamınha irə ti nəri nə mə nəpın nəha tripkuvehe mhə meste nəpın nəha kamini trukupwən muvehe nərmama tuhəskəmter mhəni ərəha Kumwesən, nənə iərmama nəha kani mə Iəmə sə Ramərui Loa tukətoni trier pehe, in nəha iərmama sə tukouraha in.

⁴ Nəpın trier pehe irə, in trini ərəha pam narimnari me səməme kaməfwaki pen minraha mine narimnari me pam səməme kamini kumwesən ia nırəha. In truvehi utə atukw a in irənhə ia narimnari me nəha, muvnimwə məkure ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mini mə in Kumwesən.

⁵ Rəfo? Hiənenouenou mə nəpın iakinamarə kitaha m kimiaha, iakamini pehe narimnari me i tukumiaha?

⁶ Nənə hiəuvəukurən raka nəfe ramo tukuahag iərmama nəha təkwtəkwuni mə ia nəpın atukwatukw səvənhi tukətoni in trier pehe.

⁷ Ipwet mine nərmama kamhərui afafa raka Loa, mətə iərmama sə ramo tukuahag irəha mə tuhəpwəh noien ia kwopun rukuraan ikın, in tro iamınhi irə meste Kumwesən ruvehi raka in.

⁸ Ia nəpın nəha tukətoni Iəmə sə Ramərui Loa trier pehe. Mətə Iərimənu səkitaha Iesu trəse əpune in ia nımətəgi truku pen ia tərhun. Nəpın Iesu trier pehe irə nuveheien səvənhi trouraha iərmama nəha.

⁹ Iəmə sə Ramərui Loa truvehe mə narimnari me ia niskaiien səvəi Setan. In tro nımətəien eikuə me, mine narimnari me səməme kamərkərinari irə,

¹⁰ mine nifeifeiien me səpəmsəpə səməme həpkatukwatukw mhə. Ia noien nəha in treikuə ia nərmama səməme kamhesi pen suatuk səvəi nemhəien. Kumwesən trouraha irəha ti nəri nə mə kamhəni mə həpwəh nokeikeiien nəgkiariien pərhiən sə rukurən nuvehimiriuien irəha.

¹¹ Ti noien nəha səvənraha, Kumwesən trərhi pen nifeifeiien skai riti ti nırəha mə tro irəha həni nıpərhiənien ia neikuəien.

¹² Ro iamınhi irə nərmama me pam səməme həpkini mhə nıpərhiənien ia nəgkiariien pərhiən, mətə rerinraha ragien ti noien sə ripkatukwatukw mhə, Kumwesən trərpwin noien ərəha me səvənraha.

Nəkur Tesalonaeka tuhaməkeikei mhərər əknekın

¹³ Mətə piak me, Iərimənu səkitaha rokeikei kimiaha. Ia nəpın me pam kimaha tahaməkeikei mhəni vivi Kumwesən tukumiaha ti nəri nə mə in

rimərfi kímiaha fwe tui mə truvehimiru kímiaha. Nənə in ruvehimiru kímiaha ia nískaiien səvəi Nənimwın səvənhi sə ro hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə muvehimiru kímiaha ti nəri nə mə kímiaha hiəni nıpərhiēien ia nəgkariien pərhiē səvənhi.

¹⁴ Kumwesən rinəkwein ia kímiaha ti narimnari me nəha ia nəgkariien amasan sə iahaməvisau irapw mə tihəuvehi pəri nasoriien sə İərimənu səkitaha İesu Kristo rauvehi fwe ia neiai.

¹⁵ Ro iamınhi irə, piak me, tihərer əknekın, mhəkwtəmhiri əknekın nəgkariien me səməme hiəuvəregi raka iahamahatən kímiaha irə ia tərhumaha mine ia nəkukuə.

¹⁶ Kumwesən Tata səkitaha rokeikei kitaha, maməriari pehe namasanien səvənhi m kitaha. Ia nəpın me pam in rauvehi utə nətərigien səkitaha, nənə mamə kitaha saməregi ramasan ti nəri nə mə saməmri pen əknekın nətərigien səkitaha irə. İakəfwaki pen min mine İesu Kristo İərimənu səkitaha maməres mə irau

¹⁷ trouvehi utə rerimiahə nənə rauo kímiaha hiəskai ti noien noien amasan mine niniēien nəgkariien amasan me pam.

3

Kaməres nəfwakiēien

¹ Piak me, in i nəgkariien sampam. Tihəfwaki tukumaha mə nəgkariien səvəi İərimənu səkitaha trevən akwauakw ia kwopun me pam, nənə, nərmama tuhəsiai mhesi pen rəmwhen a ia kímiaha hiaməsiai mamhesi pen.

² Tihəfwaki tukumaha mə Kumwesən truvehi raka kímaha ti nəkur ərəha me, ti nəri nə mə komhə nərmama pam kamhahatətə ia Kumwesən.

³ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia İərimənu səkitaha. In tro kímiaha hiəskai, nənə mətui amasan tukumiahə ti Setan mə trəpwəh nourahaiēien kímiaha.

⁴ Nənə kímaha iahəukurən amasan ia nəmri İərimənu səkitaha mə təkwtəkwuni nəha kímiaha hiamə nəfə iahaməni, nənə, tihamo iamınhi irə mamhəuvən.

⁵ Pwəh İərimənu səkitaha triri rerimiahə ia nokeikeiēien səvəi Kumwesən, mo hiərer əknekın ia nərierien səvəi Kristo.

Kinise narpahaiēien

⁶ Nənə təkwtəkwuni piak me, iahəni pehe nəkwamaha tukumiahə i ia nəghi İərimənu səkitaha İesu Kristo mə tihaməkeikei mhərer isipwın ti piəvtaha me səməme kamharpaha, mhəpwəh nesi penien nəgkariien sə iahənəvəhəg raka m kímiaha irə.

⁷ Kímiaha hiəuvəukurən raka mə tihamo rəmwhen a ia kímaha. Nəpın iahənamarə kitaha m kímiaha fwe kupwən, iahəpkarpaha mhə.

⁸ Kímaha iahəpkani mhə nəveginien sə iərmama riti ruvei pehe auər a m kímaha. Mətə ia nəpın mine ia ran iahaməsese mamhowok. İahəpwəh nokeikeiēien mə tahəuvei pehe wok skai m kímiaha ti nəkwəməniiēien kímaha.

⁹ Hiəukurən mə ramasan a ko iahəres pehe nasituiēien iamınhi, mətə iahəpkə mhə. İahəuvei pehe noien səkímaha m kímiaha rəmwhen ia noien riti sə tihəuvnhi.

¹⁰ Nənə nəpın iahənamarə kitaha m kímiaha, iahəuvei pehe nəgkariien i m kímiaha mə, “Trini minuə iərmama rəpwəh noien wok, kəpwəh nuvehi penien nəveginien min.”

¹¹ Iahaməni iamɪnhi irə ti nəri nə mə iahamregi mə nərmama nepwɪn nəha irəha kamharə kɪmiaha mɪnraha mamharpaha, mamhəgkiari pɪk, mhəpko mhə wok.

¹² Ro pen nərmama səməme kamho iamɪnhi irə, kɪmaha iahaməni pen ti nɪrəha i, nənə mamhəgkiari skai mɪnraha ia nəghi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo mə tuhaməkeikei mharə afafa, mamho wok ti nuvehien nəvegɪnien sənənraha.

¹³ Nənə kɪmiaha piak me tiho noien sə ratukwatukw mhəpwəh nəpouien i.

¹⁴ Trini mɪnuə iərmama riti rəpwəh nesi penien nəgkiariien səkimaha ia nəkukuə i, nənə, tihaməkeikei mho pwəh nərmama həukurən mə in sin. Nənə mhəpwəh nəvənien ipaka tukwe pwəh rauris ti noien səvənhi.

¹⁵ Mətə tihəpwəh nəmwəkiiien i ti nəri nə mə in piəvmiaha riti, nənə ramasan mə tihərpwi atukwatukw in.

Nəgkiariien sampam

¹⁶ Pwəh Iərimənu səvəi nəmərɪnuien in əpa truvei pehe nəmərɪnuien m kɪmiaha ia nəpɪn me pam ia noien me pam. Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə tukumiaha pam.

¹⁷ Iou Pol iakamrai nəgkiariien i ia rəgik mamɪni ramasan tukumiaha. Ia nəkukuə me pam iakamrai iamɪnhi irə mə tihəukurən nɪrɪiien səiou. In i nɪrɪiien səiou iakamrai iamɪnhi irə.

¹⁸ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo tramarə tukumiaha pam.

Fas Timoti

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə me i Pol rımərai, Fas mine Seken Timoti mine Taetas, kani mə nəkukuə me səvəi pasta me, ti nəri nə mə haməgkiari ia wok mine noien səvəi pasta me. Timoti rınətui fwe Listra. Səvənhi tata iəmə Kris, mətə səvənhi mama pran Isrel. Səvənhi mama ramahatən in ia Nəkukuə Ikinan ia nouihien səvənhi. Pol ramevən maməvisau irapw nəgkiariien amasan səvəi Kristo. Ia navənien səvənhi sə ro kəru irə Timoti rukurirə in. In ramasitu ia Pol ia wok səvənhi. Nəpın Pol rımərai nəkukuə i, Timoti ramo wok rəmwhen ia iahatən mine iəmə asori səvəi nakalasia me fwe Efesas. Timoti in tamaruə riti, mətə ruvehi wok səvəi niriien nakalasia me. Ro pen Pol rırai nəkukuə i revən tukwe. Ia nəkukuə i Pol ramasitu irə maməvəhag min ia wok səvənhi. Pol raməvəhag min mə traməkeikei məsiari ti nahatən eikuə me mine nahatənien me səvənraha səməme həpwəh natukwatukwien. Pol rokeikei pik Timoti, ro pen ruvei pen nəvəhagien me min mə trəfo irə ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kumwesən.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. Kumwesən sə rauvehimıru kıtaha mine Iesu Kristo sə saməmri pen əknekın nətərigien səkıtaha irə irau krouni nəkwanrau mə tako.

² Iakamrai nəkukuə i mik, Timoti. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhiən. Pwəh Tata Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkıtaha trouəriari pehe namasanien mine napiien mine nəmərinuien mik.

Timoti trinise nahatən eikuə me

³ Fwe kupwən, ia nəpın iakınəmevən fwe profens Masetonia, nənə, iakını pehe tukw ik i mə tikamarə pəpım ia taon nəha Efesas. Nərmama nepwın nəha ikin hamarə irəha kamhahatən nərmama ia nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien atukwatukw. Mətə ik tikınise irəha mə tuhəpwəh noien noien nəha.

⁴ Tikını pen ti nirəha i mə tuhəpwəh nətərig pikien ia kwənəgei eikuə me mine nəgkiariien sə rani pik kwənəkwus me səvəi kaha kupwən me. Nəgkiariien me nəha kamhəvi pehe a nəvisəien me. Ko həpkasitu mhə ia iərmama riti mə tro wok səvəi Kumwesən. Wok nəha nərmama səməme kamhahatətə a kamho.

⁵ Tikəvəhag m nərmama me səkıtaha mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei irəha me. Pwəh rerınraha rəmher. Pwəh irəha hamo a noien me səməme irəha həukurən mə ramasan. Pwəh irəha hahatətə pərhiən ia Kumwesən.

⁶ Nərmama nepwın hənəpwəh noien me i, mhənəti karen, mhəuvəvən ti nəgkiariien sə nıpwran riwən.

⁷ Irəha hokeikei pik nahatənien Loa, mətə həreirei nıpwrai nəfe kamhəni, nəri auər a mə kamhəgkiari skai tukwe mə həukurən.

⁸ Kıtaha səukurən mə Loa in ramasan, mətə nərmama tuhaməkeikei mha-hatən nərmama irə ia noien atukwatukw səvənhi.

⁹ Kıtaha səukurən mwı mə kıpəkəmri mhə Loa raməmak ti nəkur atukwatukw me, mətə kəmri Loa raməmak ti nəkur kamhərui loa, mine nəkur kənkəpwənraha riskai, mine nəkur həpkahatətə mhə ia Kumwesən, mine nəkur kamho noien ərəha, mine nəkur həpkəmhə mhə nəkur ikinan me, mine nəkur həpkəmhə mhə, mine nəkur kamhousi əpune tata mine mama səvənraha, mine nəkur kamhousi əpune nərmama.

¹⁰ Kəmri Loa raməmak ti nərman mīne nīpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me, mīne nərman səməme kamhəiri atukw a irəha me, mīne nərmama kamhakres iərmama mə tuhoslef irə, mīne ieikuə me, mīne nəkur kamheikuə ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikīn, mīne nəkur kamho noien ərəha me nepwīn mwi. Ouəh, nīpərhienien kəmri Loa raməmak ti nəkur kamho narimnari me pam nəha sə ramərarki nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ratukwatukw.

¹¹ Kumwesən in rasori mukuraan nərmama kamhəgnəgini in. Nəgkiariien atukwatukw nəha iakani raməmak ia nəgkiariien amasan səvənhi. In rīnəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik, nənə iakaməvisau irapw i.

Iesu rīnapi Pol

¹² Iesu Kristo Iərimənu səkitaha sə ramo iakiskai ti noien wok səvənhi, iakani tanak tukwe in ti nəri nə mə in rīnəkiri iou mə iakəmwhen, mətīgite ia nīrak, məmri iou iakamo tukwini nari min.

¹³ Fwe kupwən, iou iərmama riti sə iakani ərəha nəghīn, nənə mamometə nərmama me səvənhi, mamousi pik irəha. Mətə in rāpi iou ti nəri nə mə iapkinī mhə ihī nīpərhienien irə, nənə, mīreirei mə nəfe nəha iakamo.

¹⁴ Iərimənu səkitaha rətəgi irapw namasanien səvənhi ia nīrak rasori pik irəhar nahatətəien mīne nokeikeiien sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁵ In i nəgkiariien pərhien, nənə, kitaha pam tsaməkeikei mhəni nīpərhienien irə. Iesu Kristo rīməuvehe ia tīprənə i mə truvehimīru nərmama ərəha me. Iou iəmə iakərəha anan məpi raka pam irəha.

¹⁶ Mətə Iesu Kristo rīnapi iou mə iou iakərəha anan rəmwhen ia nīmətəien riti sə ramahatən mə nətərigien səvənhi rəpwəmwis mīpko mhə sam-pam ramevən ti nərmama ərəha me, pwəh nərmama nepwīn hətōni mho rəmwhen sə iakino hənī nīpərhienien irə, nənə in truvei pen nīmīruien rerin mīnraha.

¹⁷ Kumwesən in Iərimənu rerin. In rīpkemhə mhə. Ko səpkətōni mhə. Nənə in əpa in Kumwesən. Pwəh nisīaiien mīne nəgnəginiien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁸ Nəgkiariien i iakani pehe tukw ik i təkwtəkwni, nərīk Timoti, rəmwhen a ia nəgkiariien me nəha profet me nepwīn həmənī ia nīram fwe kupwən. Tikuvehi nəgkiariien me i pwəh hasitu ia nīram ia naruagənien amasan sə ikamaruagən irə.

¹⁹ Tikaməkeikei məkwtəmhirī əknekīn nahatətəien səim, məpwəh noien nari riti sə tro ik ikregi fwe ia rerim mə ikino nərəhaien. Nərmama nepwīn ho noien me nepwīn sə həkurən mə rərəha, nənə ia noien nəha hənouraha nahatətəien səvənraha rəmwhen ia nītətə sə rəpəruə ia nīmaha.

²⁰ Iəmə mi nəha Hameneus mīne Aleksanta irau mwi nəha irəha mīnraha. Iou iakīnəsēni raka irau mə krouəmāk ia rəgi Setan pwəh krouukurən mə trouəpwəh nīni ərəhaien Kumwesən.

2

Nəvəhagien me ia nīkaren səvəi nəfwakīien

¹ Nəri sə iakokeikei mə takukupwən mīni ro iamīnhi irə. Tikəvəhag m nərmama me səkitaha mə irəha tuhaməkeikei mhəfwaki m Kumwesən ti nərmama me pam, nənə mhəres in mə trasitu ia nīrəha, muvei pen nəfe rīwən ti nīrəha. Nənə tuhaməkeikei mhəni mwi tanak ramevən ti Kumwesən ti nīrəha.

² Irəha tuhəfwaki ti kig me mine nərmama me pam səməme kamhəuvehi nasoriien mə kitaha tsarə ia nəməriniuen mine narəien afafa, mharə irə, mhəšiai Kumwesən, nənə mhesi pen noien atukwatukw me.

³ Noien i ramasan nənə nəp̄in Kumwesən səkitaha sə rauvehim̄iru kitaha trətōni rerin ragien.

⁴ In rokeikei mə truvehim̄iru nərmama me pam, nənə mokeikei mə irəha tuhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhiēn səvənhi.

⁵ Kumwesən kuatia a ramarə, nənə, Iərmama kuatia a ramərer ia n̄imwrhenhi Kumwesən mine nərmama mavi s̄imw̄in irəha. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo

⁶ sə r̄iməuvei pehe atukw a in ia nəp̄in atukwatukw ti nərəkuiēn suatuk səvəi nərmama me pam mə tr̄ifi irəha ia noien ərəha me səvənraha. Nənə ramahatən mə Kumwesən rokeikei mə truvehim̄iru nərmama me pam.

⁷ Nəri in i kuvehi utə iou tukwe aposol mine iahtatən səvəi nərmama r̄ipko mhə irəha nəkur Isrel mə takəvisau irapw nəgkiariien amasan m̄inraha sə raməgkiari ia nahatətəien mine n̄ipərhiēnien. (Iakani pərhiēn iapkeikuə mhə.)

⁸ Ro iam̄inhi irə iakokeikei mə ia kwopun me pam nərman me tuhəuvehi utə rəginraha rəmher, mo ikinan i, nənə mhəfwaki m Kumwesən. Irəha tuho iam̄inha irə mhəpwəh niemaha mine nəvisəien.

⁹ Nənə iakokeikei mə n̄ipran me tuharkahu ia tinari sə ratukwatukw a, r̄ipko mhə tinari kavi nətərigien səvəi nərman irə, uə tinari kamarkahu i kamərpwi tukwe. Rərəha mə ho n̄imwai nukwənenraha mə tuhərpwi tukwe uə həuvehi pen marəmarə me kino ia kol mine perel me, uə harkahu tinari nənimen rutə p̄ik.

¹⁰ Irəha tuhaməkeikei mharkahu ia noien amasan me rəmwhen ia karkahu səvənraha, ti nəri nə mə in i noien atukwatukw sə n̄ipran me səməme kamhəni mə irəha hokeikei Kumwesən tuho.

¹¹ Nəp̄in kamahatən nakalasia me, pwəh n̄ipran me hafafa mhəpwəh nəgkiariien, mhəšiai nahatən me, mhəuvehi nukurənien.

¹² Iou iapkəsēni mhə mə n̄ipran tuhahatən uə hər̄imənu ia nərman. Irəha tuhaməkeikei mhafafa,

¹³ ti nəri nə mə fwe kupwən Kumwesən r̄iməkupwən mo Atam kurirə ro If.

¹⁴ Nənə r̄ipko mhə Atam nə Setan r̄iməkupwən meikuə irə nənə ro nəkwān, mətə If r̄ino nəkwai Setan nənə mərui nəgkiariien səvəi Kumwesən.

¹⁵ Mətə mə pran raməm̄wur pen ia nahatətəien, mine nokeikeiēn, mine noien sə rəmher mo ikinan i, nənə in prən afafa, nəp̄in raməm̄isə ti t̄ini mə trətui, Kumwesən trətui amasan tukwe muvehim̄iru in.

3

Noien səvəi elta me mine tikon me

¹ In i nəgkiariien pərhiēn. Tr̄ini m̄inuə iərmama riti rokeikei mə truvehe iamə asori sə ramətui ti nakalasia me, nənə, in r̄inokeikei wok riti sə ramasan.

² Iəmə asori sə rauvehi wok nəha noien səvənhi traməkeikei mo iam̄inhi irə. Kəpwəh nətəien noien ərəha riti irə. In səvənhi pran kuatia a. R̄ipko mhə in iərmama sə ramən̄imwi p̄ik, mətə in nətərigien səvənhi raməm̄ak amasan ia nəp̄in me. In iərmama sə kamsiai in. In iərmama sə raməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pw̄ispw̄is me. In iahtatən amasan riti.

³ Iərmama sə ramənimwi pik uə ramousi iərmama ko ripkuvehi mhə wok i. Mətə iərmama sə noien səvənhi ramasan məpou, rəpwəh nəvisəien, mipkokeikei pik mhə mane, in rukurən nuvehien wok i.

⁴ In traməkeikei miri amasan nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə mo nipwnətīn me tuhəsiāi in mho nəgkiariien səvənhi.

⁵ Trīni mīnuə iərmama riti rīreirei niri amasanien nərmama kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi, nənə, trəfo miri amasan nakalasia me səvəi Kumwesən? In rīreirei noien.

⁶ Iərmama rahatətə vi a ia Iesu ripkəmwhen mhə mə truvehi wok i kamo rərpwi tukwe mīmwei pen ia nərəhaien sə Setan rīno nənə Kumwesən rərpwīn noien ərəha səvənhi.

⁷ Rəmwhen a mwi iərmama sə rauvehi wok iamīnhi nərmama me fwe iruə tuhaməkeikei mhəni amasan in kamo in rīmwei pen ia kwənkru səvəi Setan nənə kīni ərəha in.

⁸ Ia noien a mwi nəha tikon me noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nərmama səməme kamsiāi irəha. Nəgkiariien səvənraha ripko mhə kəru. Həpkənimwi pik mhə nənimwiien skai rəmwhen ia waen. Irəha həpkəkeikei pik mhə mane.

⁹ Irəha tuhaməkeikei mhəkwtəmhirī noien səvəi nahatətəien Kumwesən rīno pui pehe ia nətərigien səvənraha sə rəmher.

¹⁰ Nərmama səməme hokeikei mə tuhəuvehi wok səvəi tikon, nakalasia me tuhaməkeikei mhəkupwən mhətə amasan irəha. Trīni mīnuə həpkətə mhə noien ərəha riti ia nīrəha, nənə, irəha həukurən nuvehien wok nəha.

¹¹ Ia noien a mwi nəha nīpran me səvəi tikon me^a noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiāi irəha. Ripko mhə irəha nīpran me səvəi nīniien nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənimwiien, mətə irəha nīpran me səməme nərmama həukurən nətigiteien ia nīrəha ia narimnari me pam.

¹² Iərmama riti sə rauvehi wok səvəi tikon traməkeikei miri pran kuatia a, nənə, miri amasan nipwnətīn me mīne nərmama pam kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi.

¹³ Nərmama səməme kamho amasan wok səvəi tikon nəghīnraha tramasan irə, nənə, irəha tuhəpkehekīr anan mhə mhəgkiari ia nahatətəien səvənraha sə ruku pen ti Iesu Kristo.

¹⁴ Təkwtəkwiuni nəha, nəpīn iakamrai nəkukuə i mik, rerik ramrhi mə tripko mhə tui iakuvehe mətoni ik.

¹⁵ Mətə trīni mīnuə iapkuvehe akwauakw mhə, nənə, nəkukuə i tro nukurənien i mik mə nəfe nəha noien ratukwatukw nərmama me ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən tuho. Nərmama ia nəkwai nimwə nəha kani irəha mə nakalasia me səvəi Kumwesən sə ramīru, irəha həmwhen ia pos asori mīne nəri skai kauvrhəkīn nimwə ia təkuren, mamhīrhan nəgkiariien pərhien.

¹⁶ Nənə nīpərhienien nəgkiariien i kīno pui pehe in nukune nahatətəien səkitaha rani nari riti rasori, mani mə,
“In rīmāier pehe tukutaha nīpwrān rəmwhen ia nīpwrataha.

Nənimwīn Ikinan rahatən amasan mə in iəmə atukwatukw.
Nagelo me hətoni in.

Kəvisau irapw nəgkiariien səvənhi ia tənəmtənə me.
Nərmama me i ia təkure tīprənə i hənī nīpərhienien irə.

Kuvehi utə in revən fwe ia neiai.”

3:7: 2Kor 8:21 **3:11:** Taet 2:3 **a 3:11:** Suatuk riti mwi ti nuvsiniien nəgkiariien i ro iamīnhi irə. “Ia noien a mwi nəha, tikon nīpran me noien səvənraha traməkeikei mo iamīnhi irə. Irəha nīpran me səməme kamsiāi irəha. Ripko mhə irəha nīpran me səvəi nīniien nīkare iərmama uə nīpran me səvəi nənimwiien, mətə irəha nīpran səməme nərmama həukurən nətigiteien ia nīrəha ia narimnari me pam.” **3:15:** Efes 2:19-22 **3:16:** Jon 1:14, Mak 16:19

4

Pol ramavahag m Timoti

¹ Nənimwin Ikinan rani irapw amasan mə tramevən ipaka ti nəpın sam-pam nənə nərmama nepwin tuharaka ia nahatətəien səvənraha, mhəuvən mhətərig pik ia nənimwin me səməme kamheikuə mine nəgkiariien me səməme nəremhə me kamhahatən.

² Nəgkiariien me nəha ieikuə me nepwin tuhəni irapw. Nətərigien səvəi ieikuə me nəha rınərəha anan ro pen həpkregi sas mhə fwe ia rerınraha noien ərəha me səməme irəha kamho.

³ Irəha tuhənise iərman ti niriien pran, nənə, mhənise mwi irəha ti nəniien nəveginien me nepwin. Mətə Kumwesən rino nəveginien me nəha mə tukəni. Nənə nərmama səməme kamhəukurən nəgkiariien pərhiien, həni nıpərhiienien irə, həukurən nuvehiiien, mhəfwaki mhəni vivi Kumwesən tukwe, mhani.

⁴ Nəveginien me pam Kumwesən rino ramasan a. Nari riti riwən nərmama tuhəpwəh nəniien. Nərmama həukurən nəniien nəveginien me pam trini minuə həfwaki mhəni vivi Kumwesən tukwe.

⁵ Nəgkiariien səvəi Kumwesən mine nəfwakiiien iamınhi krauo nəveginien me pam hamasan a ti nəniien.

⁶ Trini minuə ikani irapw nəgkiariien i m piəvtaha me, ik iərmama riti sə ikamo tukwini amasan nari m Iesu Kristo. Nənə ramahatən mə ikimruə ia nəgkiariien pərhiien me səvəi nahatətəien səkitaha mine nəgkiariien amasan kamahatən nərmama irə sə ikinesi pen raka.

⁷ Tikəpwəh nətərigien ia kwənagei eikuə me səməme nərmama həpkisaii mhə ia Kumwesən kamhəni. Nəpın me pam tikaməkeikei mamarkut mamə noien me səməme Kumwesən rokeikei.

⁸ Ikukurən trini minuə ikamarkut mə nıpwrəm triskai, noien nəha ramasan. Mətə trini minuə ikamarkut nəpın me pam mə tiko noien me səməme Kumwesən rokeikei, noien nəha ramasan məpi raka. Trasitu ia niram ia nimiruiien səvəi ipwet mine mine nimiruiien sə truvehe kurirə.

⁹ In i nəgkiariien pərhiien nənə kitaha pam tsaməkeikei mhəni nıpərhiienien irə.

¹⁰ Kitaha samarkut mamhəsese ti nəgkiariien i mə sənəmri pen əknekın raka nətərigien səkitaha ia Kumwesən sə ramıru. In rauvehimıru nərmama pam, mətə in rauvehimıru pərhiien irəha səməme kamhəni nıpərhiienien irə.

¹¹ Tikəvəhag m nərmama mahatən narimnari me i.

¹² Pwəh nərmama tuhəpwəh nətə puuien ik ti nəri nə mə ik təmaruə a riti, mətə tikəmwur ia nəpın me mə ik iərmama riti nəkur əfwaki me həukurən nukurirəien təmwki nisum ia nəgkiariien, ia noien, ia nokeikeiiien, ia nahatətəien, mine ia noien sə ratukwatukw məmher.

¹³ Tikaməkeikei mo wok i səvəi nəvsiniien Nəkukuə Ikinan m nərmama. Tikəvisau mahatən irəha ia nəgkiariien pərhiien. Pwəh ruvehe mo səim wok tramərer kupwən ia nimiruiien səim meste takuvehe.

¹⁴ Timoti, Kumwesən rıməuvei pehe nasituiien səvənhi mik ti noien wok səvənhi. In rıməuvei pehe nasituiien nəha nəpın elta me səvəi nəfwakiiien hənəmri utə rəginraha ia niram. Ia nəpın nəha profet me nepwin irəha mwi hənəmri irapw nəgkiariien sə Kumwesən rıməni ia niram. Tikəpwəh nəpwəhien nasituiien nəha raməmak auər a.

¹⁵ Tikaməkeikei mo narimnari me nəha iakani. Tikamarə mamə wok me nəha pwəh nərmama pam hətoni nimiruien səim mine wok səim rautə amasan.

¹⁶ Tikətui amasan tukw ik mine nəgkiariien sə ikamahatən nərmama me irə. Nəpɪn me pam tiko iamɪnhi irə. Trɪni mɪnuə iko, nənə, tikuvehimiru ik mine nərmama səməme kamhətərig ik.

5

Nɪpran me nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

¹ Tikəpwəh nəgkiari skaiien m nərgħarə me, mətə tikəgkiari amasan mɪnraha rəmwhen mə irəha tata me səim. Tikəgkiari m ntəmaruə me rəmwhen mə irəha pɪam me,

² məgkiari m nɪprənemə me rəmwhen mə irəha mama me səim. Tikəgkiari m nɪpran vi me rəmwhen mə irəha kɪtirimam me. Nəgkiariien sə tikini pen tɪ nɪrəha i traməkeikei matukwatukw pam məmher.

³ Nɪpran me nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha səməme kamharə əpa, nakalasia me tuhaməkeikei mhasitu ia nɪrəha.

⁴ Mətə mə nɪpwnətɪ nɪpran me nəha fwe uə nɪmwɪpwɪnraha me, tikahatən irəha i pwəh həukurən mə nəri sə irəha tuhəkupwən mho mhəsiai Kumwesən irə, in i tuhətui amasan tɪ nərmama səməme kamharə ia nəkwai nɪmwə me səvənraha. Noien nəha rəmwhen mə kamhərpwɪn tai nasituien m tata me səvənraha mine mama me mine kaha me. (Noien nəha ramasan ia nəmri Kumwesən mamə rerɪn ragien.)

⁵ Mətə pran sə iərman səvənhi remhə məpwəh in əpa anan ramarə, in raməmri pen əknekɪn nətərigien səvənhi ia Kumwesən. Ia nəpɪn me pam ia nəpɪn mine ia ran raməfwaki m Kumwesən mə trasitu irə.

⁶ Mətə pran sə ro iamɪnhi, trɪni mɪnuə ramətərig pɪk tɪ narimnari me səvəi nɪpwrən tɪ nɪregiien ramasan irə, in ramɪru, mətə ia nənimwɪn rəmwhen mə ruyamhə raka.

⁷ Tikuvei pen nəvəhəgien me i mɪnraha mə irəha tuhaməkeikei mamho. Pwəh kəpwəh nətoniien nərəhaien riti ia nɪrəha.

⁸ Iərmama riti traməkeikei mətui amasan tɪ nəkur imwəni me, nənə mukupwən mətui amasan tɪ səməme kamharə ia nəkwai nɪmwə səvənhi. Mətə trɪni mɪnuə rɪpkə mhə, ramahatən pen mə in rɪpkahatətə pərhiien mhə ia Kumwesən. In rərəha məpi raka iərmama sə rɪpkahatətə mhə.

⁹ Trɪni mɪnuə pran riti səvənhi iərman remhə məpwəh in, mətə nuk səvənhi rɪpkəste mhə ihɪ sikisti, tikəpwəh nɪrai penien nəghɪn ia nəkukuə səvəi nasituien. Ikukurən nɪrai penien nəghɪn trɪni mɪnuə fwe kupwən səvənhi iərman kuatia a,

¹⁰ nənə nəghɪn ramasan ia noien amasan me səvənhi, rəmwhen mə rɪnətui amasan tɪ nɪpwnətɪn me mamevən meste həpwinari, maməsevər ia rukwənu səvənhi tɪ nərmama pwɪspwɪs me, mamaikuas ia nisui nərmama me səvəi Kumwesən, mamasitu ia iavən ərəha me. Trɪni mɪnuə ramo noien amasan me pam iamɪnhi, ikukurən nɪrai penien nəghɪn ia nəkukuə nəha.

¹¹ Mətə tikəpwəh nɪrai penien səməme həpkəprənemə mhə. Kurirə trɪni mɪnuə nətərigien səvəi nesi penien mwi iərman ruvehe mɪskai ia rerɪnraha məpi raka nətərigien səvənraha ia Kristo, nənə irəha hənuə tuhesi pen mwi nərman,

¹² nənə tukəkiri irəha mɪnuə həno noien ərəha mhərui nəgkiariien səvənraha mine nəfe həməni fwe kupwən mə tuho.

¹³ Nənə rərəha mwi ti nəri nə mə tuhəuvehe mho irəha rarpaha me, mhəuvən ia nimwə riti mhəier mhəuvən ia riti. Nənə tuhəpkuvehe əpa mhə mho irəha rarpaha me, mətə tuhəuvehe mwi mho irəha nīpran me kamhəni nīkare iərmama, nənə mhəpwəh noien wok, mamhəni nəgkiariien me rīpkatukwatukw mhə mə tuhəni.

¹⁴ Ro iamīnhi irə iakani pen ti nīpran me nəha səməme həpkəprənəmə mhə mə ramasan tuhəsi pen mwi nərman, mhərəhi nīpwnətīnraha me, mhətui amasan ti nərmana səməme kamharə ia nəkwai nimwə me səvənraha. Nənə trīni mīnuə ho iamīnha irə, nənə nərmana səməme haməmwəki kītaha ko həpkīni mhə nəgkiariien ərəha riti mhəuəsi kītaha irə.

¹⁵ Mətə nīpərhiēnien nīpran me nepwīn hənəpwəh raka suatuk atukwatukw nənə mamhəkurirə Setan təkwtəkwuni.

¹⁶ Nīpran me i səməme kamhəni nīpərhiēnien ia Iesu tuhaməkeikei mhətui amasan ti nīpran me i ia kwənəkwus səvənraha səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha. Irəha tuhəpwəh naraka penien irəha m nakalasia me mə tuhamətui amasan ti nīrəha. Nənə ro iamīnhi irə nakalasia me tuhəukurən nasituien ia nīpran me i səməme nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha əpa anan kamharə.

¹⁷ Nəmə asori me səvəi nəfwakīien səməme kamhəiri amasan nakalasia me, nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiai irəha, nənə mhərəku irəha. Tuhəkupwən mho iamīnhi irə ia elta me səməme kamhəsese mamhəvisau mamhahatən.

¹⁸ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihəpwəh nərihi təriniēn tərhuī kau nəpīn rameivə testesi kwənuni wit mə tekīn trier raka.” Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə, “Iərmama sə ramowok ratukwatukw mə tukərəku in.”

¹⁹ Tikəpwəh nətəriēnien nəgkiariien səvəi iərmama kuatia a sə rani mə elta riti səvəi nəfwakīien ramo noien ərəha, mətə mə iərmama kəru uə kahar kamharni, nənə, ikətəriēn ia səvənrahar nəgkiariien.

²⁰ Nənə elta me nəha səməme kamho noien ərəha, tikīnise irəha ia nəmri nərmana pam mə elta me nepwīn mwi tuhəhekīr noien noien ərəha.

²¹ Ia nəmri Kumwesən, Iesu Kristo, nagelo me səməme Kumwesən rīmərfi raka irəha, iakani pehe tukw ik i mə tikaməkeikei mamesi pen nəgkiariien me səiou ia noien sə ratukwatukw. Tikəpwəh noien noien əpə iti m iərmama riti, nənə, mo mwi səpə iti m iərmama riti mwi. Mətə tiko rəmnəmwhen ia nīrəha pam.

²² Tikəpwəh nəmri utə akwauakwien rəēim mi ia iərmama riti məfwaki pen min mə truvehi wok səvəi nəfwakīien. Trīni mīnuə in iərmama riti səvənhi fwe ikīn nərəhaien, nənə, səvənhi nərəhaien trarə ia nīram rəmwhen mə ik mwi ikīməuvehi nərəhaien səvənhi. Mətə ia nəpīn me pam tikəmher.

²³ (Rīpkamasan mhə mə tikamənīmwi a nui, mətə ramasan mə tikənīmwi ouihī waen kwopti pwəh rasitu ia tīpwīm mīne nemhəien me sə ramo ik ia nəpīn me.)

²⁴ Noien ərəha me səvəi nərmana nepwīn həuvəier irapw raka, nəri auər a mə nəpīn sə Kumwesən trərpwīn noien ərəha irə rīpkuvehe mhə ihi, mətə noien ərəha me səvəi nərmana nepwīn tuhəpkier irapw kurirə.

²⁵ Rəmwhen a mwi noien amasan me səvəi nərmana nepwīn həuvəier irapw raka nənə səməme kamhərkwafə ihi təkwtəkwuni, irəha mwi tuhaməkeikei mhəier irapw.

6

Slef me tuhaməkeikei mhəsiai nəmə asori me səvənraha

¹ Pwəh slef me pam həsiai amasan nəmə asori me səvənraha kamo nərmama nepwɪn həni ərəha nəghi Kumwesən mine nəgkiariien səkitaha samahatən nərmama irə.

² Slef me səməme nəmə asori me səvənraha kamhəni nɪpərhiēnien ia Iesu irəha tuhəpwəh noien nəha kamhəni mə, “Eh, iəmə asori nəha in piəvtaha a riti,” nənə, irəha tuhəpkisiai amasan mhə. Mətə irəha tuhaməkeikei mho pik mwi wok ia rerɪnraha pərhiēn, tɪ nəri nə mə səvənraha iəmə asori in iərmama riti sə rani nɪpərhiēnien ia Iesu, nənə irəha hokeikei in. Tikahatən narimnari me i, mɪni pen tɪ nərmama mə tuhaməkeikei mamho.

Noien səvəi nokeikei pikien mane

³ Trɪni mɪnuə iərmama riti ramahatən nərmama, nəgkiariien səvənhi traməkeikei mesi pen nəgkiariien atukwatukw səvəi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha mine nəgkiariien kamahatən nərmama irə sə ro ikinan i. Mə in ramahatən nəgkiariien me nepwɪn ropə ia nəgkiariien nəha,

⁴ in ramərpwi in, mɪpkukurən anan mhə nari. Nətərigien səvənhi ramemhə rokeikei pik nəgkiariien tɪ nəresien me səməme kamhəvi pehe nəmwəkien mine nəvisəien. Noien nəha ro nərmama kamhəni ərəha nəghɪnraha me, nənə, mamhətərig ərəha ia nirəha me,

⁵ ia nəpɪn me pam kamhousari. Noien nəha səvəi nərmama səməme nətərigien səvənraha rərəha. Irəha kamhəruei ia nəgkiariien pərhiēn, mamhəni mə noien nəkwai Kumwesən in suatuk riti səvəi nuvehien mane mine nautə.

⁶ Nɪpərhiēnien, trɪni mɪnuə kitaha samo nəkwai Kumwesən, noien nəha trasitu asori ia kitaha, mətə tsaməkeikei mamhagien a, nəri auər a mə səkitaha nautə rouihi a uə rasori.

⁷ Səukurən mə nəpɪn sənətui pehe ia tɪprənə i, nənə, mhəpkuvehi mə nari riti mhəuvehe. Nənə nəpɪn tsemhə irə, ko səpkuvehi mhə mwi nari riti mhərərig.

⁸ Mətə trɪni mɪnuə sənətaha nəveginien mine tɪnari səkitaha rəmwhen a, nənə kitaha tsagien.

⁹ Nərmama səməme hokeikei pik mə nautə səvənraha trasori, nənə rɪməru a tɪ nirəha mə tuho noien ərəha me rɪpɪk. Rəmwhen ia kwənkru riti rəkure tərini irəha ia təpuapəg səvəi nərəhaien, nənə, irəha hokeikei mə tuho narimnari me rɪpɪk səməme həpkamasan mhə tɪ nirəha mamhouraha irəha. Nənə nokeikeien səvəi narimnari ərəha me nəha trouaha nɪmɪruien səvənraha.

¹⁰ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə noien səvəi nokeikei pikien mane in nukune noien ərəha me səpəmsəpə. Noien nəha ruvəiri raka raka nərmama nepwɪn ia nahatətəien səkitaha, mo irəha ho noien me rɪpɪk təkwtəkwuni rerɪnraha raməmisə tukwe rəmwhen mə həpi atukw a irəha ia nau.

Pol raməvəhag m Timoti

¹¹ Mətə ik iərmama səvəi Kumwesən tikaraka məpwəh nevənien ipaka tɪ noien ərəha me nəha. Tikamarə mamə natukwatukwien, mamə nəkwai Kumwesən, mamahatətə ia Kristo, mamə nokeikeien, mamərer əknekɪn, mamə ik iəmə noien səim ramasan məpou.

¹² Naruagəniēn amasan səvəi nahatətəien, tikaruagən irə, muvehi əknekɪn nɪmɪruien rerɪn sə Kumwesən rɪnəkwein ik tukwe fwe kupwən nəpɪn ikiməni irapw amasan nahatətəien səim ia nəmri nərmama həpɪk.

¹³ Kumwesən in nukune nimiruien. Iesu Kristo in iərmama sə rıməni irapw amasan nəgkiariien pərhiēn ia nəmri Ponjes Paelat. Ia nənimenrau iakani pehe tukw ik i mə

¹⁴ tikaməkeikei mo nəgkiariien i kuvei pehe mik. Tiko ia suatuk sə rəmher. Pwəh nərmama həpwəh nətoniēn nərəhaiēn riti ia niram. Tiko iamīnhi irə mamevən meste Iərimənu səkītaha Iesu Kristo truvehe mwi.

¹⁵ Nuveheien sāvənhi Kumwesən tro rier pehe ia nəpīn atukwatukw sāvənhi. In Kumwesən sə kaməgnəgīni in. In əpa ramərimənu ia narimnari me pam. In Kig sə rasori ia kig me. Nənə in Iərimənu sə rasori ia nərimənu me.

¹⁶ In əpa rīpkemhə mhə mamarə rerīn ia kwopun riti rukuraan ikīn, nənə, iərmama riti ko rīpkəvən mhə ipaka. Iərmama riti rīpkətoni raka mhə in, nənə, tīpkətoni mhə mwi. Pwəh nisaiiēn mīne nərimənuēn sə trīpkīwən mhə krauevən tukwe in. Ouəh, pwəh ro iamīnhi.

¹⁷ Tikəgkiari m nərmama me nautə sāvənraha rasori ia nītətə sāvəi ipwet mīne, mīni pen tī nīrəha i mə tuhəpwəh nuvehi utə pīkīēn irəha, mhəpwəh nəmri pen əknekīniēn nətəriēn sāvənraha ia nautə, nautə sāvəi təkwtəkwuni a mətə trakwakwi riwən. Irəha tuhaməkeikei mhəmri pen əknekīn nətəriēn sāvənraha ia Kumwesən sə rauvei pehe narimnari me rīpīk m kītaha mə rerītaha tragien.

¹⁸ Tikīni pen tī nīrəha i mə tuhaməkeikei mho noien amasan. Pwəh noien amasan me nəha sāvənraha hasori mhəmwhēn ia nautə sāvənraha. Irəha tuhaməkeikei mhasitu mhəriari m nərmama.

¹⁹ Noien nəha rəmwhēn mə hənəite nautə me rīpīk sə trasitu ia nīrəha kurirə. Nənə irəha həukurən nuvehīēn nimiruēn i nimiruēn pərhiēn.

²⁰ Timoti, Kumwesən rīnəmri pehe raka nəgkiariien amasan sāvənhi ia rəgīm. Tikaməkeikei mətui amasan tukwe, məpwəh nətəriēn ia nəgkiariien auər a me sāvəi tīprənə i uə nəgkiariien me kani mə nəgkiariien sə kauvehi nukurənien irə, mətə rekəm neikuəien.

²¹ Nərmama nepwīn kamhəkurirə ia nukurənien nəha, nənə, mhənəpwəh nahatətəien sāvənraha.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha.

Seken Timoti

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəpɪn Pol ruvərai raka Fas Timoti mɪne Taetas kətoni mə kəkwtəmhiri mwi in kuvei puvnimwə ia kalapus. Nənə in rɪrai Seken Timoti ia kalapus fwe Rom. Pol rukurən mə nəpɪn səvənhi ruvəkwa kwa mə tremhə ro pen rɪrai nəkukuə i revən tɪ Timoti. Pol rəpwəh nokeikeiien mə trətoni a Timoti, mətə rokeikei mə trətoni nənə muvehi utə nətərigien səvənhi tɪ nəri nə mə in rokeikei mə nəpɪn tremhə Timoti truvehi təmwhəkin ia wok səvənhi. Pol ramahatən Timoti ia niriien nakalasia me maməvəhag min mə trərer isipwɪn tɪ nahatən eikuə me. Pol raməvəhag m Timoti mə Timoti traməkeikei məkwtəmhiri əknekin nəgkiariien sə ro nɪpərhiēnien i kamahatən nakalasia me səvəi Kristo irə.

¹ Iou Pol. Iou aposol riti səvəi Iesu Kristo tɪ nəri nə mə Kumwesən rɪmənɪ nəkwan mə tako. In rərhi pen iou mə takəvisau irapw nɪmɪruien sə in rɪmənɪ mə truvei pehe m kitaha ruku pen tɪ Iesu Kristo.

² Nəkukuə i rauvehe tukw ik, Timoti, nərik keikei.

Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mɪne Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien mɪne napiiēn mɪne nəmərɪnuien mik.

Pol raməvəhag m Timoti

³ Ia nəpɪn mɪne ia ran, nəpɪn iakaməfwaki, rərɪk ramrhi rərɪn ik, nənə iakani vivi Kumwesən tukw ik. Iakamo tukwini nari min, mamə a noien me səməme iakukurən mə hatukwatukw ia nənimen rəmwhen ia kaha kupwən me səiou hənəmo.

⁴ Nəpɪn rərɪk ramrhi nise nənimem sə rɪnaiu, iakokeikei pik mə takətoni ik, nənə rərɪk ragien.

⁵ Rərɪk ramrhi nahatətəien pərhiēn səim, in nəha nahatətəien sə kaha pran səim Loes mɪne mama səim Iunis kroukupwən rouahatətə irə, nənə təkwtəkwni iakukurən amasan mə ik mwi ikamahatətə irə.

⁶ Ro iamɪnhi irə iakuə tako pwəh rərɪm ramrhi nəri fwe ia rərɪm ramo ikamskai tɪ noien wok səvəi Kumwesən. Kumwesən rəriari nəri nəha mik fwe kupwən nəpɪn iakəmri utə rəgik mi ia niram. Tikaməkeikei meireiri nəri nəha pwəh ruək.

⁷ Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Kumwesən rɪpkuvei pehe mhə m kitaha nənimwɪn riti sə ramo kitaha samhekɪr, mətə in ruvei pehe m kitaha nənimwɪn riti sə ramo kitaha saməskai, mamhokeikei kitaha me, mamhəkoui atukw kitaha mə tsəpko mhə noien ərəha.

⁸ Ro iamɪnhi irə tikəpwəh naurisien tɪ nɪni irapwien Iərimənu səkitaha, məpwəh naurisien mwi tukw iou, iərmama riti səvənhi sə iakamarə ia kalapus tukwe. Mətə pwəh krau pəri krouregi nəmisəien tɪ nəgkiariien amasan səvənhi. Kumwesən truvei pehe nɪskaiien mik mə tiko iamɪnhi.

⁹ In rɪməuvehimɪru kitaha, nənə, məkwein kitaha ia nəkweinien sə ro ikinan i. In rɪpko mhə iamɪnhi irə ia kitaha tɪ noien me səkitaha, mətə in ro iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə resi pen a nətərigien atukw səvənhi sə in ruvəkurən raka fwe tui nəpɪn tɪprənə ramiwən ihi. Ia nəpɪn nəha in ruvəni raka mə truvei pehe namasanien səvənhi m kitaha truku pen tɪ Iesu Kristo.

¹⁰ Nənə təkwtəkwni sətəni namasanien nəha ro m kitaha, tɪ nəri nə mə Iəmə sə rauvehimɪru kitaha rɪməier pehe. Iəmə nəha in nə Iesu Kristo sə rino

sampam ia noien iærmama remhæ, nænæ ia nægkiariien amasan sævænhi ramo nærmama me hætoni mæ tuhæfo mhæuvehi nimiruien rerin.

¹¹ Kumwesæn rinærpwi rægîn ia nirak, mîni mæ iou aposol riti sæ takamækeikei mævisau nægkiariien amasan næha, mahatæn nærmama me iræ.

¹² Nænæ ti næri næ mæ iakamo iamînhi iræ, iakamregi ræræha i ia kalapus. Mætæ iapkauris mhæ, ti næri næ mæ iakukuræn iæmæ sæ iakani nîpærhienien iræ. In ræmri pehe nægkiariien amasan sævænhi ia rægik, nænæ iakukuræn amasan mæ trætui amasan tukwe mamevæn meste næpîn sævænhi.

¹³ Timoti, tikamækeikei mækwætâmhirî æknekîn nægkiariien me i sæmæme ikuværegi raka iakîni pehe tukw ik i. Nægkiariien me næha hatukwatukw, mamhahatæn suatuk sæ tikesi pen. Tikamæmwur pen ia noien mi næha nahatætæien mîne nokeikeiien sæ krauku pen ti Iesu Kristo.

¹⁴ Ia nîskaiien sævæi Nænîmwîn Ikinan sæ ramaræ ia reritaha tikamækeikei mætui amasan ti næri amasan sæ kæmri pehe ia rægîn.

¹⁵ Ikuvæukuræn raka mæ nærmama pam fwe profens Esia hænæpwæh iou mhæuvavæn. Iæmæ mi næha Fukelas mîne Hemokenes iræha mînraha.

¹⁶ Mætæ iakamæfwaki mæ Iærimænu sækîtaha trapi nærmama me ia nækwai nîmwæ sævæi Onesiforas, ti næri næ mæ næpîn rîpik in ramomasan iou, nænæ nîpkauris mhæ iou mîne jen me kinærihi iou iræ.

¹⁷ Mætæ næpîn rapirapw ia Rom, ramætui æmisæ iou mamevæn meste mætæ iou.

¹⁸ Iakæfwaki mæ Kumwesæn træseni in rætoni Iærimænu sækîtaha trapi in ia næpîn sævænhi. Nænæ ikukuræn amasan mæ rasitu pîk ia nirak fwe ia Efesas.

2

¹ Ro iamînhi iræ, nærîk, ik tikamækeikei muvehi namasanien i raku pen ti Iesu Kristo pwæh ro ikiskai.

² Nænæ nægkiariien sæ ikuværegi raka iakînahatæn kîmiaha iræ ia næmri nærmama me hæpîk, tikamækeikei mæmri pen ia rægi næmæ me nepwîn ikukuræn nætigiteien ia niræha mæ tuhahatæn nepwîn mwi.

³ Tikæmisæ krau mik ræmwhen ik iaruaagæn amasan riti sævæi Iesu Kristo.

⁴ Ikukuræn noien sævæi iaruaagæn. Næpîn ramaruaagæn, ko ræpwæh nuvehien mwi wok me nepwîn, ti næri næ mæ ramæmwur mæ iæmæ asori sævænhi rerin tragien.

⁵ Iærmama sævæi naiuien tramækeikei mesi pen natuakæmien me sævæi naiuien. Mæ ræpwæh ko kîpkæfæfau pen mhæ kæfæfau sævæi nisaiien iræ.

⁶ Nænæ iærmama sæ ramæmhu pîk ratukwatukw mæ in trukupwæn mesi kwænkwai nari sæ rutæ ia næmhien sævænhi.

⁷ Rerîm tramrhi næfe iakamîni pehe tukw ik i. Iærimænu sækîtaha truvei pehe nukurænien mik, nænæ tikukuræn narimnari me pam.

⁸ Rerîm tramrhi Iesu Kristo. In iæmæ sæ rinætui mwi ia nemhæien sævænhi. In kwænækwus sævæi Kîg Tevit. In i nægkiariien amasan sæ iakamævisau irapw.

⁹ Iou iakamregi næmisæien ti nægkiariien amasan i. Kînærihi iou ia jen ræmwhen ia iou iæmæ iakamæruî loa, mætæ nægkiariien sævæi Kumwesæn ko kîpkærihi mhæ ia jen.

¹⁰ Ro iamînhi iræ, næri auær a mæ kamo næmisæien me ia nirak, mætæ takamækeikei mamærer æknekîn ia næpîn me ti næri næ mæ rerîk ramrhi nærmama me næha sæmæme Kumwesæn ruværfi raka iræha. Ikokeikei mæ iræha mwi tuhæuvehi nimiruien vi sæ raku pen ti Iesu Kristo, nænæ mharæ rerin iræha min ia nukuraanien asori sævænhi.

- 11 In i nægkiariien pərhiien:
 Trini minuə səməmhə kitaha Iesu,
 nənə tsaməkeikei mwi mhəmīru pəri kitaha min.
- 12 Trini minuə samərer əknekin ia nahatətəien səkitaha,
 nənə tsaməkeikei mwi mhərimənu pəri kitaha min.
- Trini minuə səni mə səreirei in,
 nənə in mwi traməkeikei mīni mə in rīreirei kitaha.
- 13 Trini minuə kitaha səmwei ia nahatətəien səkitaha,
 in traməkwtəmhiri ihi kitaha,
 ti nəri nə mə in ko rīpkətēfi mhə nægkiariien me səvənhi.

Iərmama sə ramo tukwini amasan nari m Kumwesən

14 Tiko nərmama me səim pwəh rerinraha ramrhi narimnari me i ikani. Tikini pen ti nirəha i ia nəmri Kumwesən mə tuhəpwəh nousariien ti nægkiariien me. Noien nəha ko rīpko mhə nari amasan riti, mətə ramouraha a nərmama səməme kamhətərig.

15 Tikəmwur mə ik iərmama riti səvəi wok sə nəpīn Kumwesən ramətə wok səim ko rini mə “Wok səim ramasan.” Nənə tikəpwəh niregiiien ikauris ti wok səim, ti nəri nə mə ikamahatən atukwatukw nægkiariien sə ro nīpərhiienien.

16 Mətə nægkiariien auər a me səvəi tīprənə i, ik tikəpwəh niniien. Nægkiariien me nəha tuhəiri pen nərmama həuvən isipwīn ti Kumwesən.

17 Nægkiariien səvəi nərmama səməme kamhəgkiari iamīnhi truviris rəmwhen ia nīmwapw ruvehe masori. Nægkiariien səvəi iəmə mi nəha Hameneus mīne Faelitas ro iamīnhi.

18 Irau krinouəpwəh raka nægkiariien pərhiien rauni mə nəpīn sə Kumwesən tro nərmama me pam hətui mwi ia nemhəien ruvəuvehe raka. Ia nægkiariien nəha səvənrau kraouraha nahatətəien səvəi nərmama me nepwīn.

19 Mətə nəri əknekin Kumwesən rinəmri kauvrhəkin nīm wə ia təkuren rəpwəh nikiuien. Nənə kimərai pen nægkiariien me i ia nīkaren: Riti mə, “Iərimənu ruvəukurən raka mə nərmama əfo me nəha səvənhi.” Nənə riti mwi mə, “Pwəh nərmama pam səməme kamhəni nīpərhiienien ia nəghi Iərimənu həpwəh noien ərəha.”

20 Ia nəkwai nīm wə asori riti nəri kaməni pen nari me irə səpəmsəpə. Rīpko mhə səməme nəha əpa kīno ia aean mi nəha kol mīne silva, mətə nepwīn mwi nəha ikīn kīnərai ia nīpəri nei, nepwīn mwi kīno ia nīse tīprənə rərpwu muvehe mīskai. Nepwīn kaməni nari irə ia nəpīn ikinan me. Nepwīn kaməni nari irə ia nəpīn auər a me.

21 Ro iamīnhi irə trini minuə iərmama riti rəpwəh noien ərəha me, məpərhi in, in truvehe məmwhen ia nəri kaməni pen nari irə sə kīnəmri əpə mə səvəi nəpīn ikinan me. Kīnəpnəpenə raka irə mə iəmə asori səvəi nīm wə nə rukurən nuvehiiien mo noien amasan me pam irə.

22 Mətə noien ərəha me ntəmaruə me hokeikei pīk, ik tikaraka məpwəh nevəniien ipaka ti nirəha. Ia nəpīn me pam tikaməkeikei mamō noien atukwatukw, mamahatətə ia Kumwesən, mamokeikei nərmama, mamarə ia nəməriniien. Tikamarə mamō noien me nəha kīmiaha nərmama me nəha səməme kamhəkwein Iərimənu ia rerinraha sə ratukwatukw məmher.

23 Tikərer isipwīn ti nəresien me nəha nərmama hərəirei nari kamhəni. Ikukurən mə nəresien me nəha kamhəvi pehe nəvisəien me.

24 Mətə noien səvəi iərmama sə ramo tukwini nari m Iərimənu traməkeikei mopə. Rīpko mhə in iərmama səvəi nəvisəien, mətə in iərmama sə ramasan ti

nərmama pam. In iərmama sə rukurən nahatənien nərmama, nənə niemaha rīpkəpi akwauakw mhə in.

²⁵ In iərmama sə raməgkiari məru ti nəmri atukwatukwien nərmama səməme haməmwəki in, pwəh Kumwesən rəsəni irəha hərərig ia noien ərəha, mhəuvehe mhəukurən nəgkiariien pərhiən.

²⁶ Ia noien nəha irəha ko həier irapw ia kwənkru səvəi Setan in rīməuvehi irəha irə mamō irəha hamo nəkwān.

3

Tramevən ipaka ti nəpīn sampam

¹ Mətə tikaməkeikei mukurən nəri. Tramevən ipaka ti nəpīn sampam narəien ia tīprənə i truvehe məknekīn.

² Nərmama tuhokeikei atukw a irəha me, nənə mhokeikei pīk mane. Irəha tuhəfiəutə atukw irəha me, nənə mhərpwi pīk irəha me. Irəha tuhəni nəgkiariien ərəha mhəuəsi nərmama me i. Irəha tuhəruī nəkwai tata mīne mama səvənraha. Nəpīn tukuvei pen nari amasan riti mīnraha, irəha tuhəpkīni mhə tanak tukwe. Irəha tuhəpkō mhə nəkur ikinan me ia nīrəha.

³ Irəha tuhəpkapi mhə ti nərmama, mətə tuhərpwīn a tai nərəhāien səvənraha. Irəha tuhəni nīkare nərmama. Irəha tuhəreirei nari, mamho pen a nari ia nəpīn me, mhəpkokeikei mhə noien amasan.

⁴ Irəha tuhəvsini təkutanraha m piəvnraha me, mho akwauakw noien ərəha, mhəpkətərig mhə ti noien səvənraha mīne nəfe kamho. Irəha rərīnraha trukuər ia nəgnəgīniien atukw irəha me, mhokeikei pīk narimnari me nīpwranraha ramregi ramasan irə, nənə, mhəpkokeikei mhə Kumwesən.

⁵ Ia nəmri nərmama tukətōni irəha həmwhen ia nəkur əfwaki me, mətə nəgse Nənimwīn səvəi nəfwakiien riwən ia nīrəha. Nənə ik tikaməkeikei mərəer isipwīn ti nərmama səməme hamo iamīnhi irə.

⁶ Irəha me nəpwīn kamhəuvnimwə ia nəkwai nimwə me mamheikuə ia nīpran me. Nīpran me nəha nəgsenraha riwən, həuvəpəmpəm ia noien ərəha me, nənə narimnari ərəha me səpəmsəpə hokeikei pīk ramiri irəha.

⁷ Kamahatən irəha ia nukurənien ia nəpīn me, mətə ko irəha həpkukurən amasan mhə nəgkiariien pərhiən ia nəpīn riti.

⁸ Ikukurən klepa mi nəha Janes mīne Jampres sə krauni ərəha Moses fwe kupwən. Nərmama me i iakani, irəha həmwhen ia nīrau, mamhəni ərəha nəgkiariien pərhiən. Irəha nərmama me nətərigien səvənraha rikou, həpkahatətə pərhiən mhə ia Kumwesən.

⁹ Mətə irəha tuhəpkarə əpwəmwis mhə. Nərmama me pam tuhətə sas noien ikou me səvənraha rəmwhen ia nərmama me hənətə sas noien ikou səvəi Janes mīne Jampres fwe kupwən.

Nəvəhagien sampam

¹⁰ Mətə ik, Timoti, nəpīn ikinakurirə ia nīrak fwe kupwən, ikuvəregi raka nahatənien səiou, mīnətə raka noien səiou sə iakamarə mamō. Ikinətə raka nəfe iakaməmwur tukwe ia nīmīruien səiou. Ikinətə raka nahatətəien səiou, mīne nətərigien səiou sə iakaməfō mo raməpwəmwis. Ikinətə raka nokeikeiien səiou, mukurən mwi nərerien səiou sə iakamərəer əknekīn irə ia nəpīn me.

¹¹ Ikinətə raka nomətəien me mīne nəmisəien me kīno ia nīrak fwe ia taon me nəha Antiok mīne Ikoniam mīne Listra. Kīnamometə iou iamīnhi irə, mətə Iərimənu səkitaha ruvehi raka iou ti nəmisəien me pam nəha.

¹² Nipərhienien, nərmama me pam səməme hokeikei mə tuhəuvehe mho kuatia irəha Iesu Kristo, nənə mamharə ia narəien sə Kumwesən rokeikei, tukaməkeikei kometə irəha.

¹³ Mətə nərmama ərəha me mine nərmama eikuə me narəien səvənraha sə rinərəha raka tripkuvehe mərəha mwi. Irəha tuhameikuə ia nərmama me, nənə mamheikuə atukw a mwi ia nirəha.

¹⁴ Mətə ik tikaməkeikei məkwətəmhiri əknekən nəgkiariien sə kinahatən raka ik irə. Ikuvəni raka nipərhienien ia nəgkiariien nəha, mamahatətə əknekən irə, mukurən amasan nərmama səməme hənahatən ik irə.

¹⁵ Fwe ia nouihien səim ikuvəukurən raka nəgkiariien me səvəi Nəkukuə Ikinan. Nəgkiariien me nəha kamhəuvei pehe nukurənien mik. Nukurənien nəha ramiri pen ik ikevən mahatətə ia Iesu Kristo mə Kumwesən truvehimiru ik.

¹⁶ Nəgkiariien me pam ia Nəkukuə Ikinan haməuku pen ti Nənimwin səvəi Kumwesən.^a Nəgkiariien me nəha hamasitu ia kitaha. Kitaha səukurən niniien nəgkiariien me nəha mhahatən nərmama, mhəni pui noien ərəha me səvənraha, mhəkoui atukwatukw irəha, mhəvəhag minraha ia noien atukwatukw.

¹⁷ Nəpin samo iamınha irə tro iərmama səvəi Kumwesən ruvehe məmwhen ti noien wok amasan me pam.

4

Timoti traməkeikei məvisau irapw nəgkiariien amasan

¹ Timoti, təkwətəkwuni iakaməgkiari pehe mik rəmwhen krau krouərer ia nəmri Kumwesən mine Iesu Kristo. Ikukurən Iesu Kristo in iərmama sə trəkiri nərmama me pam ti noien me səvənraha, nərmama səməme kamhəmuru mine səməme həuvəmhə raka. In trier pehe mwi mərimənu ia nitətə səvənhi. Ti nəri nə mə tro iamınhi irə, ro pen iakani pehe tukw ik i mə

² tikaməkeikei məvisau irapw nəgkiariien səvənhi, məmərer mwatuk tukwe ia nəpin me pam, nəpin nərmama hokeikei mə tuhəregi mine nəpin nərmama həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi. Tikini pui noien ərəha me səvənraha, minise pen əknekən ti nirəha mə tuhəpwəh, muvei pen nəgkiariien sə trasitu ia nirəha, mo iamınhi irə səim nətərigien rəpwəmwis, nənə, mahatən amasan irəha.

³ Tikaməkeikei mamə iamınhi irə ti nəri nə mə nəpin riti tripkuvehe nərmama me tuhəpkətərig mhə nəgkiariien sə ro nipərhienien, mətə irəha tuhesi pen nətərigien atukw səvənraha, nənə mhətui nahatən me səməme tuhəni nəgkiariien sə nəkwəreginraha rəfiəfiə ti niregiien.

⁴ Irəha tuhəpwəh nəgkiariien sə ro nipərhienien, nənə mhəvən mhəkurirə kwənagei eikuə me.

⁵ Mətə ik, tikaməkeikei mo nətərigien səim pwəh raməmak amasan ia nəpin me. Tikərer əknekən ia nəmisəien me sə kamo ia niram, nənə mo wok i səvəi nəvisaiien nəgkiariien amasan, nənə mo pam wok səim sə Kumwesən ruvei pehe mik mə tiko.

⁶ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə tripkə mhə tui nitək raiu rəmwhen ia waen i kətəgi pen ia təkure nifatə kuvei pen m Kumwesən. Səiou nəpin takier irə ruvəuvehe ipaka.

3:12: Mat 16:24, Jon 15:20, Wok Me 14:22 **3:14:** 2Tim 2:2 **3:15:** Jon 5:39, 2Pit 1:20-21 **3:16:** Rom 15:4, 2Tim 2:21 **a 3:16:** Suatuk riti mwi ti niniien nəgkiariien i ia vas 16 ro iamınhi irə: Nəgkiariien me pam ia Nəkukuə Ikinan Kumwesən rineiahag pehe irə. **4:1:** Wok Me 10:42, Rom 14:9-10 **4:2:** Wok Me 20:20,31 **4:3:** 1Tim 4:1, 2Tim 1:13 **4:4:** 1Tim 4:7 **4:6:** Fil 2:17

⁷ Ia nimiruien səiou rəmwhen mə iakamaruağən ia naruagənien amasan riti. Rəmwhen mə iakamaiu ia naiuien əknekɪn riti. Nənə təkwtəkɰuni iakino sampam irə, nənə iakamahatətə ihi.

⁸ Təkwtəkɰuni kɪnəpnəpenə kəfəfau riti fwe səiou kaməfəfau pen ia nəmə atukwatukw me. Iərimənu səkitaha raməkiri atukwatukw nari in truvei pehe kəfəfau nəha miou ia nəpɪn səvənhi. Tripkuvei pehe əpa mhə miou, mətə truvei pen mwi m nərmama me pam səməme hokeikei in nənə mamheitenhi in mə truvehe mwi.

Pol rokeikei mə Timoti trevən mətoni in

⁹ Tikaməmwur muvehe mətə akwauakw iou,

¹⁰ ti nəri nə mə Temas rokeikei pik anan narəien ipwet mine səvəi tiprənə i, nənə minəpwəh iou, muvavən fwe Tesalonaeka. Kresens ruvavən fwe Kalesia, nənə Taetas ruvavən fwe Talmesia.

¹¹ Təkwtəkɰuni Luk əpa ramarə kimrau min. Nəpɪn tikauvehe irə tikiri Mak kimirau min, ti nəri nə mə in rukurən nasituien mo tukwini nari miou.

¹² Iakɪnərhi pen Tikikas ruvavən fwe Efesas.

¹³ Nənə nəpɪn tikauvehe irə, tikuvehi karkahu səiou səvəi nəkwieiiien iakɪnəpwəh raməmak ia nimwə səvəi Karpas fwe Troas. Tikuvehi mwi nəkukuə me. Iakoikei pik mə tikuvehi səməme nəha kimərai pen ia teki nəni.

¹⁴ Fwe kupwən, Aleksanta, iəmə sə ramo nari ia aean, ro pik nəmisəien miou. Iərimənu trərpwɪn noien ərəha me nəha rɪno miou.

¹⁵ Nənə ik mwi tikaməkeikei məsiari in, ti nəri nə mə fwe kupwən in raməmwur mə trinise nəgkiariien səkitaha.

¹⁶ Nəpɪn iakɪnərer vi ia nəmri iəmə asori ia kwopun i mə takini irapw nəgkiariien səiou ia nɪkaren səvəi nəgkiariien me nəha kamini ərəha iou irə, iərmama riti riwən ruvehe mərer ia nɪkarek mə trasitu. Mətə irəha pam hap raka ia nirak. (Iakəfwaki mə Kumwesən trəpwəh nərpwɪnien noien nəha minraha.)

¹⁷ Mətə ia nəpɪn nəha Iərimənu səkitaha ramərer ipaka tukw iou, mauvei pehe nɪskaiien miou, mə iou iakukurən nəvisau irapwien nəgkiariien me pam səvənhi, nənə nərmama me pam səməme həreirei Kumwesən həukurən niregiiien. Nənə in ruvehi raka iou ia nərəhaien nəha rəmwhen mə ruvehi raka iou ia nəkwai laeon.

¹⁸ Iərimənu səkitaha truvehi raka iou ia noien ərəha me pam nərmama hənuə tuho ia nirak. In trətə amasan iou meste in ruvehi iou mevən fwe ia nɪtətə sə in ramərimənu irə fwe ia neiai. Pwəh nəgnəgɪniien revən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Nəgkiariien sampam

¹⁹ Tikini pen ti Prisila mine Akwila mine nərmama me pam ia nəkwai nimwə səvəi Onesiforas mə iakini ramasan ti nirəha i.

²⁰ Erastas ripkukurirə mhə iou. In ramarə a fwe Korin. Nənə iakɪnəpwəh Trofimas fwe Maelitas, ti nəri nə mə in ramemhə.

²¹ Tikaməmwur muvehe akwauakw tukw iou kurirə nəpɪn səvəi nəkwieiiien ruvehe.

Iupulas, Putens, Linus, Klautia mine piəvtaha me pam ia kwopun i həni ramasan tukw ik.

4:7: 1Tim 6:12 **4:8:** 1Kor 9:24-25, Rev 2:10 **4:9:** 2Tim 1:4 **4:10:** Kol 4:14, Taet 1:4 **4:11:** Kol 4:14, Wok Me 15:37-39 **4:12:** Efes 6:21-22 **4:13:** Wok Me 20:6 **4:14:** 1Tim 1:20, Sam 62:12, Prov 24:12, Rom 2:6 **4:16:** 2Tim 1:15 **4:17:** Wok Me 23:11, 27:23, Dan 6:22 **4:19:** Wok Me 18:2, 2Tim 1:16-17 **4:20:** Wok Me 19:22, 20:4

²² Pwəh Iərimənu səkitaha tramarə ia rerim, məriari pehe namasanien m
kimiaha pam.

Taetas

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Taetas in riti nəha Pol. Iasitu riti səvəi Pol. Nəpın nepwın in ramavən irau Pol. Nakalasia me fwe tənə əmweris riti kani mə Krit, Taetas in iəmə asori riti səvənraha. Nəkukuə i rəmwhen ia nəkukuə mi səvəi Timoti. Nakalasia me fwe Krit həpkukurən amasan mhə noien səvəi nəfwakiien ti nəri nə mə irəha həpkuvehe vi a mhahatətə ia Kristo. Ro pen iərmama traməkeikei mevən masitu ia nirəha. Pol rini pen ti Taetas mine nakalasia me fwe ikın mə tuhəfarə irə. Pol rini pen ti Taetas mə trahatən irəha ia nıpərhiien. In rahatən mwi Taetas ia niriien nakalasia me.

Pol ramrai nəkukuə i m Taetas

¹ Iou Pol, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən, nənə iou aposol riti səvəi Iesu Kristo. In rərhi pen iou mə takasitu ia nərmama me səməme Kumwesən ruvərfi raka irəha. In rokeikei mə takasitu ia nirəha ia nahatətəien səvənraha, nənə masitu mwi ia nirəha mə tuhəukurən nəgkiariien pərhiien sə ramahatən noien me Kumwesən rokeikei.

² In rərhi pen iou mə takasitu ia nirəha pwəh həmri pen əknekin nətərigien səvənraha ia nimiruien rerin. Fwe tui, nəpın tiprənə ramiwən ihi, Kumwesən sə rıpkəikuə mhə ruvəni raka mə truvei pen nimiruien rerin nəha mınraha,

³ nənə ia nəpın atukwatukw səvənhi in ro pui nimiruien nəha ia nəgkiariien səvənhi. Kumwesən sə rauvehimıru kitaha rəmri pehe nəgkiariien nəha ia rəgik mını nəkwan mə takəvisau irapw irə.

⁴ Nəkukuə i rauvehe tukw ik Taetas. Ia nahatətəien səkrau ikəmwhen ia nərik pərhiien. Pwəh Kumwesən Tata səkitaha mine Iesu Kristo sə rauvehimıru kitaha trouəriari pehe namasanien mine nəməriniuen mik.

Wok sə Taetas ramo ia tənə Krit

⁵ Iakinəpwəh ik ia tənə Krit mə tikəmri atukwatukw narimnari me səməme krau kripko mhə sampam irə. Rəmwhen iakiməni pehe tukw ik i, tikaməkeikei mevən ia rukwənu me pam muvehi utə elta me səvəi nəfwakiien.

⁶ Ikukurən nuvehi utəien iərmama riti trini mınıuə noien səvənhi ratukwatukw pam, səvənhi pran kuatia, nıpwənətın me kamhəni nıpərhiien ia Iesu, kipkini mhə irəha mə kənkəpwənraha rıskai, uə həpwəh nisaiien tata mine mama səvənraha.

⁷ Iəmə asori sə ramətui ti nakalasia me ramo tukwini nari m Kumwesən, ro iamınhi irə noien səvənhi traməkeikei matukwatukw pam. Rərəha mə kənkəpwə rıskai, uə niemaha raməpi akwauakw in, uə ramənimwi pık, uə ramousi iərmama, uə ramo noien ikou mauvehi mane irə.

⁸ Mətə iərmama sə rauvehi wok i traməkeikei mo iamınhi irə: In raməsevər ia rukwənu səvənhi ti nərmama pwıspwıs me. In rokeikei noien amasan, nənə mukurən nari. In ramo noien atukwatukw mine noien sə rəmher mo ikinan i. In ramatuakəm amasan.

⁹ In traməkeikei məkwətəmhirı əknekin nəgkiariien pərhiien sə kınahatən in irə. Ia noien nəha in rukurən nasituien ia nərmama, mahatən irəha ia nəgkiariien atukwatukw, mukurən mwi nəmri atukwatukwien nərmama səməme kamhəni nəgkiariien sə ropə ia nəgkiariien nəha.

¹⁰ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə nərmama həp̄ik kənpəwənrāha r̄iskai. Irəha kamhəni nəgkiariien me nepw̄in n̄ipwran riwən, mamheikuə ia nərmama. Pərhien nəkur Isrel me nepw̄in nəha irəha kamho iam̄nhi irə mhəpi raka nərmama me nepw̄in. Irəha kamhəni mə tukaməkeikei kuvehi ninhum m nərmama ti nahatən penien mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən.

¹¹ Tikəp̄inhə rə ia nəgkiariien səvənrāha, ti nəri nə mə irəha kamhouraha nərmama pam ia nəkwaī n̄imwə nepw̄in, mamhahatən nərmama ia nəgkiariien sə r̄ipkatukwatukw mhə mə tukahatən. Irəha kamho mə tuhəuvehi mane irə, mhəpwəh naurisien i.

¹² Iəmə Krit riti kupwən in profet riti səvənrāha, in mwi r̄iməni iam̄nhi mə, “Nəkur Krit irəha nərmama səvəi neikuəien ia nəp̄in me pam. Irəha həmw̄hen ia nəri əp̄rm̄in me. Irəha rarpaha me. Nəp̄in me irəha hokeikei mə tuhamani a nari.”

¹³ Nəgkiariien səvəi profet nəha ro a n̄ipərhienien. Ro iam̄nhi irə tikəgkiari skai m̄inrāha pwəh irəha həuvehe mhahatətə ia nəgkiariien sə ratukwatukw,

¹⁴ mhəpwəh nesi penien kwənagei me səvəi nəkur Isrel m̄ine natuakəmien me səvəi nərmama me səməme hənəpwəh nəgkiariien pərhien.

¹⁵ Nərmama səməme həmhər ia nəmri Kumwesən nari riti riwən sə tro irəha həuvehe mhəmkem̄ik. Mətə nərmama səməme həmkem̄ik ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə həpwəh n̄iniien n̄ipərhienien ia Iesu, nənə noien riti riwən sə tro irəha həmhər. Ro iam̄nhi irə nətərigien səvənrāha ramevən əpa ti nərəhaien, hərəirei nəkiriien noien me.

¹⁶ Irəha həni mə həukurən Kumwesən, mətə noien səvənrāha ramahatən pen mə rekəm irəha hərəirei in. Nərmama me nəha hərəha anan, mamhərui nəkwaī Kumwesən. Irəha ko həpko mhə nari amasan riti.

2

Taetas traməkeikei mahatən nəgkiariien sə ratukwatukw

¹ Mətə ik Taetas nəgkiariien səim traməkeikei mesi pen nəgkiariien kama-hatən nərmama irə sə ratukwatukw.

² Tikahatən nərḡharə me mə rərəha irəha nərmama səvəi nən̄imwiien. Irəha tuhaməkeikei mhəukurən nari, pwəh nərmama həsiai irəha. Irəha tuhaməkeikei mamhahatətə pərhien, mamhokeikei nərmama, mamhərər əknek̄in ia nəp̄in me.

³ Ia noien kuatia a, tikahatən n̄iprənəmə me mə irəha tuhaməkeikei mho noien sə ro ikinan i rəmwhen sə Kumwesən rokeikei. Rərəha mə irəha kamhəni n̄ikare nərmama, uə kamhən̄imwi p̄ik nən̄imwien skai rəmwhen ia waen. Irəha tuhaməkeikei mhahatən nəgkiariien sə ramasan,

⁴ mamhəvəhag m n̄ipran me səməme harə vi a irəha nərman mə irəha tuhaməkeikei mhokeikei səvənrāha me nərman me m̄ine n̄ipwnət̄inrāha me.

⁵ Irəha tuhaməkeikei mhəvəhag m n̄ipran me i mə irəha tuhəuvehe mho irəha n̄ipran me səməme həukurən nari, mhəmhər, mamhətui amasan ti narimnari me fwe ia rukwənu, nənə mamhəsiai nərman me səvənrāha. Nəp̄in kamho noien sə ro iam̄nhi, nənə, tuhəp̄inhə ia nərmama me mə tuhəpwəh n̄ini ərəhaien nəgkiariien səvəi Kumwesən.

⁶ Ia noien kuatia a mwi, tikəgkiari amasan m ntəmaruə me mə irəha tuhaməkeikei mho narimnari me sə ramahatən pen mə irəha həukurən nari.

⁷ Nənə ik, ia narimnari me pam, tikamo a noien sə ramasan pwəh irəha hesi pen nəfe ikamo. Nəpɪn tikahatən, nimiruien səim traməkeikei matukwatukw mo nəgkiariien səim rɪpam mo nərmama həsiai irə.

⁸ Tikaməkeikei mamini a nəgkiariien pərhiən mə nərmama tuhəpwəh nətoniien təkutai nəgkiariien səim mhəni ərəha. Pwəh in tro nərmama səməme haməmwəki ik tuhauris tukwe ti nəri nə mə irəha həpkətoni mhə noien ərəha riti səim, nənə, mhəpwəh nini ərəhaien kitaha.

⁹ Tikahatən slef me mə irəha tuhaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səvənraha ia narimnari me pam pwəh rerinraha ragien ti wok səvənraha. Slef me tuhəpwəh niniiən tai nəgkiariien səvəi nəmə asori me səvənraha,

¹⁰ nənə, mhəpwəh nakresien minraha. Mətə nəpɪn me pam irəha tuhaməkeikei mho amasan nari pwəh nəmə asori me səvənraha tuhəni nɪpərhiənien ia wok səvənraha. Noien me nəha tuho ia narimnari me pam rəmwhen mə kaməkwani pen tihinari me ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehimiru kitaha.

¹¹ Krau kraukurən mə namasanien səvəi Kumwesən ruvəier pehe raka ti nərmama me pam. In nəha namasanien sə rauvehimiru nərmama irə.

¹² Namasanien nəha raməvəhag m kitaha mə tsəni rekəm ia noien me səməme Kumwesən raməmwəki mine noien ərəha me səvəi tɪprənə i nərmama hokeikei pɪk. Ia nitətə i ipwet mine kitaha tsaməkeikei mharə, mamhəukurən nari, mamho noien atukwatukw mine noien me səməme Kumwesən rokeikei,

¹³ nənə, mamhəfwini nəpɪn amasan nəha kitaha saməmri pen əknekɪn nətərigien səkitaha irə. Nəpɪn amasan nəha in nə nəpɪn sə Iesu Kristo trier pehe irə irau niskaiien səvənhi. Iesu nə in Kumwesən asori səkitaha rauvehimiru kitaha.

¹⁴ In rinəsəni nimiruien səvənhi memhə tukutaha mə truvehi raka kitaha ia noien ərəha me pam, nənə, məpərhi kitaha səmher mhəuvehe mho kitaha nərmama səvənhi əpa səskai ti noien amasan me.

¹⁵ Narimnari me i ik tikamahatən nərmama me irə. Tikuvehi utə nətərigien səvənraha, məkɪari minraha ti niniseien noien ərəha me səvənraha. Ikauvehi nasoriiən ti noien nəri i. Pwəh iərmama riti rɪpko mhə nəri auər a ia niram, məpwəh mwi nətəien təkutam.

3

Noien amasan me səməme Taetas traməkeikei məvəhag m nakalasia me irə

¹ Taetas. Tiko a pwəh rerinraha ramrhi mə tuhəsiai nəmə asori me mine nərmama səməme kamhərimənu ia nirəha. Tuhaməkeikei mho nəkwənraha, nənə mhərəer mwatuk ia nəpɪn me ti noien amasan me pam.

² Irəha tuhəpwəh nini ərəhaien iərmama riti. Ia nəpɪn me tuhaməkeikei mharə ia nəmərinuien, mhəpwəh nəvisəien, nənə mheiwaiu mhasitu ia nərmama me pam.

³ Irəha tuhaməkeikei mho iamɪnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən kitaha mwi səreirei nari, mamhərui nəkwai Kumwesən. Kameikuə ia kitaha səpwəh nətəien suatuk atukwatukw. Noien ərəha me nepwɪn sokeikei pɪk mhəregi ramasan irə kamhərimənu ia kitaha. Ia narəien səkitaha samo pɪk nərəhaien. Reritaha ramakres narimnari me səvəi nərmama. Kaməmwəki kitaha nənə kitaha saməmwəki kitaha me. Fwe kupwən noien səkitaha ro iamɪnha irə,

2:7: 1Tim 4:12, 1Tes 5:3 **2:8:** 1Tes 2:15 **2:9:** 1Tim 6:1 **2:10:** Taet 1:3 **2:12:** 1Jon 2:16, Efes 1:4 **2:13:** 1Kor 1:7, Fil 3:20 **2:14:** Kal 1:4, Eks 19:5, Dut 7:6, Sam 130:8, Esik 37:23, 1Tes 2:9 **2:15:** 1Tim 4:12 **3:1:** Rom 13:1-7, 1Tes 2:13-14 **3:2:** Fil 4:5 **3:3:** 1Kor 6:11, Efes 2:2, 5:8

⁴ Mətə Kumwesən sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha rərhi pehe namasanien mine nokeikeien səvənhi rier pehe tukutaha.

⁵ Ia nəpın nəha Kumwesən ruvehimiru kitaha. Mətə in rıpkuvehimiru mhə kitaha ti nəri nə mə samo noien amasan me, rekəm. In ruvehimiru kitaha ti nəri nə mə rapi kitaha. In ruvehimiru kitaha nəpın Nənimwın Ikinan raikuas raka noien ərəha me səkitaha, sətui mwi, mhəuvehe mhərməvi mwi.

⁶ Kumwesən rətəgi irapw Nənimwın nəha ruvehe mukuər ia kitaha muku pen ti Iesu Kristo. Iesu nəha in iərmama sə rauvei pehe nimiruien vi m kitaha.

⁷ In rasitu ia kitaha ia namasanien səvənhi, mo kitaha satukwatukw ia nəmri Kumwesən mə kitaha tsəuvehi nimiruien rərın sə sənəmri pen əknekın raka nətərigien səkitaha irə.

⁸ Nəgkiariien i in nəgkiariien pərhiən. Nənə iakokeikei mə tikahatən amasan nərmama me ia narimnari me i. Pwəh nərmama səməme həməni nıpərhiənien ia Kumwesən tuhamarə mamho noien amasan me. Narimnari me i hamasan pık mamhasitu ia nərmama.

⁹ Mətə nəresien me nərmama həreirei nari kamhəni, mine nəgkiariien me kamhəni ia kwənəkwus səvəi kaha kupwən me, mine nəvisəien me kamhəvisə mınraha me ti nıpwrai Loa səvəi Moses, tikaməkeikei mərəer isipwın ti nırəha, ti nəri nə mə ko həpkasitu mhə, namasanien səvənraha riwən.

¹⁰ Trini mınuə iərmama riti rini nəgkiariien iamınhi meitehi kimiaha irə, tikevən minise. Mə ro mwi iamınhi, nənə, tikevən minise mwi. Trini mınuə ikınise m kəru, mətə raməkeikei ia noien səvənhi, nənə, tikərer pen isipwın tukwe, məpwəh.

¹¹ Ikukurən mə iərmama sə ramo iamınhi irə, in iəmə rərəha, mamho noien ərəha. Noien səvənhi ramo pui atukw a in mə in iərmama riti Kumwesən trərpwın noien ərəha səvənhi.

Nəgkiariien sampam səvəi Pol

¹² Takərhi pehe iərman mi i riti Atemas uə Tikikas truvehe mətoni ik. Nəpın truvehe irə, tikaməkeikei mətoni akwauakw a suatuk mə tikuvehe mətoni iou fwe taon nəha Nikopolis, ti nəri nə mə iou iakokeikei mə takevən marə fwe ikın ia nəpın səvəi nəkwieien.

¹³ Iərmama mi kəru nəghınrau nə Apolos mine Sinas, Sinas in iərmama riti sə ramowok ia nıkaren səvəi loa səvəi nəkur Rom, irau krauavən ia navəniən səvənrau, mətə tikasitu ia nırau mə nari riti trəpwəh niwən təniiən ia nırau.

¹⁴ Ramasan mə ikahatən nərmama me səkitaha mə irəha tuharə mamhəmwur mamho noien amasan me mamhasitu ia nərmama nepwın səməme narimnari me səvənraha rıpkəmwhen mhə. Rərəha mə nərmama me səkitaha tuhamarə auər a.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kamharə kimaha mınraha həni ramasan tukw ik. Nənə ik tikini tukwini ramasan səkimaha revən ti nərmama me səməme hokeikei kimaha mamhahatətə ia Iesu.

Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

Filimon

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Filimon in iəmə asori riti səvəi nakalasia me fwe Kolosi. In riti nəha Pol. Onesimas, in slef riti səvəi Filimon. In rakres mane səvəi Filimon nənə map mevən fwe Rom. Nəp̄in in ramarə fwe Rom, in rətoni Pol, mini n̄ipərhiēnien ia nəgkiariien səvəi Iesu Kristo. Pol rərhi pen Onesimas ruvehi nəkukuə i mevən muvei pen m Filimon. Pol rəres skai m Filimon mə trəpwəh n̄ərpw̄inien noien ərəha səvəi Onesimas nənə mo in rəmwhen ia piəvni. Nəkukuə i rukwakwa. Filimon, Efesas, Kolosi, m̄ine Filipae kani mə nəkukuə me səvəi kalapus t̄i n̄əri nə mə Pol ramarə ia kalapus fwe Rom ia nuk 59-61 m̄irai nəkukuə me i.

¹ Iou Pol iakamarə ia kalapus t̄i nəḡhi Iesu Kristo. Kimrau piəvtaha Timoti iarouni ramasan tukw ik Filimon. Ik iərmama i kitahar mik samaro p̄əri wok. Kimrau iarouokeikei ik.

² Nənə iarouni mwi ramasan t̄i kitirimətaha Apia, m̄ine piəvtaha Akipas, iəmə sə kitaha min səmwhen ia naruagən me. Iarouni ramasan t̄i nakalasia me pam nəha səməme kamhousəs̄imw̄in irəha me ia nəkwai nimwə səim.

³ Iarouəfwaki mə Kumwesən tata səkitaha m̄ine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha trouəriari pehe namasanien m̄ine nəm̄ərinuēn pwəh irau krauarə tukumiaha.

Pol raməkwein amasan ia Filimon

⁴ Filimon. Ia nəp̄in me, nəp̄in rerik ramrhi ik ia nəfwakiēn me səiou, iakani vivi Kumwesən,

⁵ t̄i n̄əri nə mə iakamregi kam̄ini nokeikeiēn səim sə ikamo m n̄ərmama me pam səvənhi m̄ine nahatətəien səim ikauvehi ia Iesu Iərimənu səkitaha.

⁶ Iakamregi mwi mə ikaməriari ia rerim pam t̄i n̄əri nə mə ikamahatətə. Iakəfwaki mə noien nəha trasitu ia niram mo ikukurən amasan mwi narimnari amasan me pam kauvei pehe saməuvehi rauku pen t̄i Kristo.

⁷ Piak, iakaməfwaki iam̄inhi irə t̄i n̄əri nə mə nokeikeiēn səim ro n̄ərmama me səvəi Kumwesən rerinraha ragien. Nənə nəp̄in iakregi, iou mwi rerik ragien. Ruvehi utə mwi nətərigien səiou.

Nəresien səvəi Pol

⁸ Filimon, iakuə takəres nari riti mik. Iakukurən ninien nəkwak tukw ik ia nəḡhi Kristo mə nəfe tikaməkeikei mo,

⁹ mətə nokeikeiēn səkrau, ko iapko mhə iam̄inhi. Iakuə takəres a ik. Təkwtək̄wuni iou Pol iakinərḡharə, nənə rəmwhen iakuvəni raka iakamarə ia kalapus t̄i Iesu Kristo,

¹⁰ iakaməres nari riti mik ia n̄ikaren səvəi Onesimas,^a in i səim slef. In ruvehe mətōni iou ia kalapus, nənə iakuvehe məmwhen ia tata səvənhi, in ruvehe n̄ərik.

¹¹ (Fwe kupwən in r̄ipkasitu mhə ia niram, mətə təkwtək̄wuni nəha in rukurən nasituēn ia krau p̄əri.)

¹² Təkwtək̄wuni iakamərhi pehe iəmə i, iəmə sə iakokeikei p̄ik, r̄ir̄ərig muvehe tukw ik.

¹³ Iakokeikei mə takəkwtəm̄hiri əknek̄in ramarə kimrau min mə truvehi təm̄whek̄im, mamō tukwini nari miou nəp̄in iakamarə ia kalapus t̄i nəgkiariien amasan.

1:1: Efes 3:1 **1:2:** Kol 4:17, 2Tim 2:3 **1:3:** Kal 1:3 **1:4:** Rom 1:8-9 **1:6:** Fil 1:9, Kol 1:9 **1:7:** 2Kor 7:4 **1:9:** Flm 1 **1:10:** Kol 4:9, 1Kor 4:15 ^a **1:10:** N̄ipwrai nəhag nəha Onesimas in i mə Iəmə sə Ramasitu. **1:13:** Fil 2:30

¹⁴ Mətə iapkokeikei mhə mə tako nari riti sə ipkəsəni mhə irə. Trini minuə ikamo nəri amasan iakokeikei mə truku pen ia rerim agien, mətə rīpko mhə nəri iakaməkeikei mik tukwe mə tiko.

¹⁵ Rosi Onesimas rīnap məpwəh ik nəpīn ouihī a mə tikuvehi mwi rouarə rerin kimirau min.

¹⁶ Nənə təkwtəkwuni in rīpko mhə slef əpa riti səim, mətə in rəpi raka slef. In piəvtaha keikei riti. Iou iakokeikei pīk in, mətə ik tikokeikei pīk in rəpi raka tī nəri nə mə in slef səim, mətə irənhə mwi irə in piām, tī nəri nə mə in ruvəuvehe mamahatətə ia lərimənu səkitaha.

¹⁷ Ro pen trini minuə ikamətə iou rəmwhen ia ik riti sə krauo pəri wok, tikuvehi in ia rerim pam rəmwhen a mə ikauvehi iou.

¹⁸ Trini minuə rīno nari riti rərəha ia niram, uə rīməuvehi nari riti mīpkuvehi mhə nənimen, tikəmri pen ia kaon səiou.

¹⁹ Iou, Pol, iakamrai nəgkariien i ia rəgīk, iou tapkərəku. (Mətə tikəpwəh nenouenouien mə səim kaon rarə tī nəri nə mə iou iakinasitu ia niram ikuvehi nīmīruien vi.)

²⁰ Ouəh, piak, iakokeikei mə tikasitu ia nirak, mo rerik ragien, tī nəri nə mə krau pəri krauhatətə ia Kristo lərimənu səkitaha.

²¹ Iakamrai nəkukuə i mik, mukurən amasan mə tiko nəkwak. Iakukurən mə tiko rəpi raka nəfe nəghin iakaməres i.

²² Nənə tikəpnəpenə mwi kwopun riti səiou takapri ikin. Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə iakameitenhi Kumwesən mə trəsəni nəfwakiien me səkimiaha, mo suatuk miou iakrərig pehe tukumiaha.

Nəgkariien sampam səvəi Pol

²³ Epafra i iou riti sə kīmrau min iarouarə ia kalapus tī nəghi Iesu Kristo in rīni ramasan tukw ik.

²⁴ Nənə Mak mīne Aristakas, mīne Temas, mīne Luk iou me nepwīn səməme iahamo pəri wok, irəha mwi hənī ramasan tukw ik.

²⁵ Iakəfwaki mə namasanien səvəi Iesu Kristo lərimənu səkitaha tramarə tukumiaha.

Hipru

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Səreirei mə sin rımərai nəkukuə i. Iərmama riti rımərai ia nuk 60. Ia nəpın nəha nərmama kamhometə nakalasia me fwe Rom. Kımərai pen nəkukuə i revən ti nəkur Isrel nepwın səməme haməni nıpərhiēnien ia Iesu. Səpkukurən mhə mə irəha hamarə pəku rosi fwe tənə Isrel uə taon nəha Rom. Kamo nəmisiēn mınraha ro pen irəha na tuhəpwəh nahatətəien səvənraha ia Iesu mhərərīg mhesi pen mwi Loa səvəi Moses. Nəkukuə i kani mə Hipru raməgkiari m nəkur Isrel mə nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo ramasan pı̄k məpi raka nahatətəien kupwən səvənraha. Iesu in Tini Kumwesən. In rasori məpi raka nagelo me, Moses, Josua, mine pris me. Iesu in rımamhə m kuatia a rınəmwhen ti nuvehi rakaiēn noien ərəha. Nemhəien səvənhi rousi raka noien səvəi pris kupwən me səməme haməvi netə ti noien ərəha ia nəpın səvəi Oltestamen. Japta 11 raməgkiari ia nahatətəien səvəi nərmama ia Oltestamen. Nəpın nəkur Isrel səməme haməni nıpərhiēnien ia Kristo həvsini nəkukuə i, ruvehi utə nətərīgien səvənraha ia nahatətəien səvənraha. Nənə hənı nıpərhiēnien ia Kumwesən ia nəpın səvəi nəmisiēn.

¹ Fwe kupwən, nəpın rı̄pı̄k mine ia suatuk me səpəmsəpə, Kumwesən rəgkiari m kaha me səkitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia profet me səvənhi,

² mətə nəpın kurirə rınauvehe ipaka, nənə in rəgkiari m kitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia Tini sə rımərfi mə trərımənu ia narimnari me pam səvəi Tata səvənhi. Ia Tini, in rino neiai mine tıprənə mine narimnari me pam.

³ Tini Kumwesən kamətə pen nukuraanien asori səvəi Kumwesən irə, ti nəri nə mə in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi ia narimnari me pam, maməkwtəmhiri narimnari me pam ia nəgkiariien əsanın səvənhi. Nəpın rınaikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama, nənə mevən fwe ia neiai, məkure ia nıkare Kumwesən asori mwatuk.

Tini Kumwesən in rasori məpi raka nagelo me

⁴ Tini Kumwesən ruvehe mınasori raka məpi raka nagelo me rəmwhen mə nəhag Kumwesən rıməuvei pen min rasori məpi raka nəghınraha.

⁵ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rı̄pkı̄ni anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,

“Ik nərik,

təkwətəkwuni iakuvəuvehe tata atukwatukw səim.”

Kumwesən rı̄pkı̄ni anan mhə ti agelo riti mə,

“Iou takuvehe tata səim,

nənə ik tikuvehe nərik.”

⁶ Mətə nəpın Kumwesən rınərhi pehe tini sə rıməkupwən mətui ruvehe ia tıprənə i, nənə mını mə,

“Pwəh nagelo me pam səiou hənımwi nukurhunraha, mhəsiai in.”

⁷ Mətə in rəgkiari ia nagelo me mını mə,

“In ramo nagelo me səvənhi həmwhen ia nımətagi me,

mamo səvənhi iotukwininari me həmwhen ia nərami napw me.”

⁸ Mətə rınaməgkiari ia tini nənə mani mə,

“Kumwesən nərimənuiēn səim tramarə rərın ia nuk nuk me.

Ik ikamərımənu ia nərmama me səim ia noien atukwatukw.

- ⁹ Ik ikokeikei a natukwatukwien
nənə məmwəki noien ərəha.
Ro pen Kumwesən, Kumwesən səim, rinəmri kupwən ik,
nənə ik ikasori ia ik me nepwın.
Nənə rino pen oel ia kəmkapwə ramahatən pen mə ik kig,
mamo rerim ramagien məpi raka ik me nepwın.”
- ¹⁰ Nənə Kumwesən rini pen mwi ti tini mə,
“Iərimənu, fwe nukune narəien ikinəmri tıprənə i,
nənə narimnari me ia nimagouagou ikino irəha ia rəgim mi.
- ¹¹ Narimnari me pam i tuhəpkiwən,
irəha tuhakuas mhəmwhen ia tinari sə rımərır,
mətə ik ikamarə rerin a.
¹² Ik tikərfe irəha rəmwhen kamərfe tinari,
tuko irəha rəmwhen karkahu kuvehi raka karkahu pen səpə,
mətə ik ikamarə a iamınhi irə mamevən ia nuk nuk me
ko ipkəmhə mhə nəpın riti.”
- ¹³ Kumwesən rıpkini pen anan mhə ti agelo riti səvənhi mə,
“Əkure ia nıkarek mwatuk
meste tako nərmama səməme haməmwəki ik həuvehe,
tikərpwi utə tıpage nisum mi ia nirəha.”
- ¹⁴ Mətə nagelo me, irəha nəfe? Irəha nənimwın me kamho tukwini nari m
Kumwesən. In rərhi pehe irəha mə tuhəuvehe mhasitu ia nərmama səməme
in truvehimıru irəha.

2

Kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan ti nəfe səuvəregi raka

¹ Ro iamınhi irə kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan mwi ti nəfe səuvəregi
raka, kamo kitaha saraka mərməru irə.

² Kitaha sənətə raka mə nəgkiariien səvəi Loa nagelo me həuvei pen m kaha
kupwən me səkitaha ro nıpərhiienien. Nərmama me pam səməme həno noien
ərəha uə hənərui nəgkiariien nəha, kuvei pen nərpwınien sə ratukwatukw
mınraha.

³ Ro pen tsəfo mhəp ti nərpwınien sə Kumwesən tro m kitaha trini minuə
so nəri auər a ia nəgkiariien i ramasan pık maməvisau suatuk sə in rauve-
himıru nərmama irə? Iərimənu səkitaha rıməkupwən mını irapw nəgkiariien
nəha. Kurirə irə nərmama me i səməme həməregi, irəha hahatən kitaha ia
nəgkiariien nəha mə ro nıpərhiienien.

⁴ Kumwesən in mwi ro kitaha sətəni mə nəgkiariien nəha ro nıpərhiienien
i. In ro nımtətien me mine narimnari me nərmama hətoni nənimenraha rier
tukwe, nənə muvei pen nıskaiien me səvəi Nənimwın Ikinan m nərmama resi
pen nətərigien səvənhi.

Iesu rıməuvehe iərmama nıpwran rəmwhen ia nıpwrataha

⁵ Rıpkə mhə nagelo me Kumwesən rıməuvehi utə irəha mə tuhərımənu ia
tıprənə vi sə tıpkuvehe, tıprənə nəha saməgkiari irə.

⁶ Nəgkiariien riti sə raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Iərmama in nəri auər a,
mətə rerim tramrhi in,
tikəpwəh nenouenouien irə,
nənə ik ikamətui amasan ti iəməti iərmama.

⁷ Ia nəpın kwakwa a ik ikıməuvehi irapw in reiwaiu inhərıpw anan ia nagelo
me,

nənə məfəfau pen nasoriien mine nisaiien ia kənkəpwə,
 8 məmri narimnari me pam kamharə inhəripw ia tɪpage nisun mi.”
 Nəgkiariien i sə rani mə Kumwesən rəmri narimnari me pam kamharə
 inhəripw ia tɪpage nisui iərmama nɪpwrən mə Kumwesən rɪpkəpwəh mhə
 kuatia mə iərmama trəpwəh nərɪmənuien irə. Mətə kitaha səpkətoni mhə ihi
 iərmama ramərɪmənui ia narimnari me pam.

9 Mətə nari kuatia sənətoni in i Iesu sə Kumwesən rɪməuvehi irapw in reiwaiu
 anan ia nagelo me səvəi nəpɪn kwakwa a. Nənə təkwtəkwwuni nəha kɪnəfəfau
 pen nasoriien mine nisaiien ia kənkəpwə tɪ nəri nə mə rɪməuvehi nəmisəien
 memhə. Ouəh, ia namasanien səvəi Kumwesən in remhə muvehi təmwiki
 nərmmama pam.

10 Kumwesən sə rɪno narimnari me pam mə narimnari me nəha səvənhi, in
 ro noien riti ramasan pɪk in i ro Iesu rɪregi nəmisəien me. Nəmisəien me nəha
 hənə Iesu ruvehe matukwatukw məmwhən. In iərmama sə rukupwən mousi
 əmwesi nəkwus tɪ nuvehimɪruien nɪpwnətɪ Kumwesən me həpɪk. Kumwesən
 truvehi utə irəha tuhəuvən mharə ia kwopun ramser.

11 Iesu ramo nərmmama me səvənhi həuvehe mho nəkur ikinan me mə irəha
 nərmmama me səvəi Kumwesən noien ərəha səvənraha rɪwən. Nənə Iesu mine
 nərmmama me səvənhi səvənraha tata kuatia a. Ro pen Iesu rɪpkaurɪs mhə mə
 trəkwein irəha mə pɪəvni me

12 nəpɪn raməgkiari iamɪnhi irə mɪnuə,
 “Iou takini irapw nəghɪm tɪ piak me.

Ia nɪmwrhenhi nousəsɪmwɪnien səvənraha takəgnəgɪni ik.”

13 In rani mwi mə,

“Iou takəmri pen nahatətəien səiou ia Kumwesən.”

Nənə mani mwi mə,

“Ətə ro. Iou i kɪmaha nəkwərhakwərha me səməme Kumwesən rɪməuvei pehe
 irəha miou.”

14 Tɪ nəri nə mə nəkwərhakwərha me nəha nusanraha mine nɪtenraha rarə,
 ro pen Iesu in mwi ruvehe mo in iərmama rəmwhən a ia nɪrəha nusan mine
 nɪten rarə. In ro iamɪnha irə mə tremhə, nənə ia nemhəien səvənhi trouaha
 iəremhə sə rauvehi nɪskaiien səvəi noien iərmama remhə. Iəremhə nəha
 Setan.

15 Tɪ nəri nə mə nərmmama haməhekir nemhəien, nehekirien səvənraha
 raməkwtəmhirɪ tərini irəha nəpɪn me pam ia nɪmɪruien səvənraha. Rəmwhən
 a mə irəha slef me. Mətə Iesu rɪmamhə mə truvei raka irəha, tuhəpwəh mwi
 noien irəha slef me. In ruvəfi nari ia nɪrəha.

16 Rɪno nukurənien irə mə Iesu rɪpkasitu mhə ia nagelo me, mətə rɪnasitu ia
 kwənəkwwus me səvəi Epraham.

17 Ro pen in rɪməuvehe məmwhən a ia pɪəvni me ia noien me pam, mə ia
 nɪkaren səvəi wok səvəi Kumwesən, in rukurən nuveheien pris asori anan riti
 sə trapi tɪ nərmmama me səvənhi, nənə irəha həkurən nətɪgiteien irə traikwas
 raka noien ərəha me səvənraha.

18 Tɪ nəri nə mə in ruvəregi raka nəmisəien ia nəpɪn nəha kɪnameipweipwi
 in ia noien ərəha ro pen in rukurən nasituien ia səməme kameipweipwi irəha
 ia noien ərəha ipwet mine.

3

Iesu in rasori məpi raka Moses

¹ Ro pen, piak ikinan me, nārmama me Kumwesən ia neiai rinəkwein pəri ia kitaha m kīmiaha, hətərig ro ia Iesu, aposol mīne pris asori anan sāvai nəgkiariien səkītaha sə saməni irapw.

² Kumwesən rīməuvehi utə in mə tro wok i, nənə in ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam, rəmwhen ia Moses fwe kupwən in rino nəkwai Kumwesən ia wok me pam sāvənhi ia nəkwai nimwə sāvai Kumwesən.

³ Mətə Iesu in rasori məpi raka Moses rəmwhen iəmə sə ruvrhəkīn nimwə riti in rasori məpi raka nimwə nəha.

⁴ Ouəh nīpərhienien, nimwə me pam kuatia kuatia iərmama ruvrhəkīn, mətə iəmə sə rīməuvrhəkīn narimnari me pam in nəha Kumwesən.

⁵ Moses in iotukwininari riti sə ro nəkwai Kumwesən ia wok me pam sāvənhi ia nəkwai nimwə sāvai Kumwesən, nənə mukupwən mīni irapw narimnari me səməme Kumwesən trəgkiari mwi irə kurirə ikīn.

⁶ Kristo, in mwi ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam. Mətə ripko mhə in iotukwininari a riti ia nəkwai nimwə sāvai Kumwesən rəmwhen ia Moses. In Tīni Kumwesən sə ramərimənu ia nimwə nəha. Nənə trīni mīnuə kitaha saməkwtəmhiri noien i samo, noien sə samahatətə əknekīn ia Kumwesən, mamhəmri pen əknekīn nətərigien səkītaha irə, in i rahatən pen mə kitaha nimwə sāvənhi.

Tihəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai

⁷ Ro pen rəmwhen ia Nənīmwin Ikinan rani, “Ipwet, trīni mīnuə hiəregi reri Kumwesən,

⁸ hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai, rəmwhen ia kaha kupwən me səkīmiaha hənəmo mamhərui nəkwai Kumwesən, nəpīn irəha hameipweipwi in fwe ia kwopun akwesakwes.

⁹ Kwopun nəha, ia nəpīn me meste nuk foti, kaha kupwən me səkīmiaha hamətoni narimnari me səməme iakamo mīnraha, mətə irəha hameipweipwi iou, mamhokeikei mə tuhətoni mwi nīskaiien səiou.

¹⁰ Ro pen niemaha rəpi iou ti nārmama me nəha, nənə iakīni mə, ‘Ia nəpīn me pam irəha kamhəuvən mamharikou ia rerīnraha. Irəha həpkesi pen mhə suatuk me səiou.’

¹¹ Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahi mīni mə, ‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwīsien səiou.’”

¹² Piak me, tihətui amasan, kamo kīmiaha riti rerīn ruvehe mərəha, məpwəh nīniien nīpərhienien ia nəgkiariien pərhien, miri pen in mə trəpwəh Kumwesən sə ramīru, mevən isipwin tukwe.

¹³ Mətə nəgkiariien nəha Nənīmwin Ikinan rīməni mə “ipwet” ramarə ihi, ramasan mə kīmiaha tihaməkeikei mamhəgkiari m kīmiaha me mamhərpwi əknekīn kīmiaha me ia nəpīn me, mə noien ərəha trəpwəh neikuəien ia kīmiaha riti mo kənkapwə riskai.

¹⁴ Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə kitaha tsaməkeikei mhahatətə əknekīn ia Kristo rəmwhen sənə fwe kupwən nəpīn səuvehe vi a mhahatətə irə. Trīni mīnuə səkwtəmhiri noien nəha səkītaha meste nīmīruien səkītaha ro sampam, rahatən pen mə nīpərhienien kitaha nārmama me sāvai Kristo, saməuvehi pəri narimnari me kitaha min.

¹⁵ Nəgkiariien sāvai Nəkukuə Ikinan rani iamīnhi irə: “Ipwet, trīni mīnuə hiəregi reri Kumwesən, hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,

rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo mamhərui nəkawai Kumwesən.”

¹⁶ Nisimə me nəha hāməregi reri Kumwesən mətə həpwəh noien nəkwan? Irəha pam səməme Moses rīməri irapw irəha fwe tənə Ijip uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁷ Nisimə me nəha hənno Kumwesən niemaha rəpi nuk foti? Irəha səməme hənno noien ərəha, nəhə nīpwrānraha rīmwei pen ia kwopun akwesakwes hemhə uə rekəm? Ouəh, irəha nəha.

¹⁸ Nisimə me nəha Kumwesən raməgkiari mīnraha mauvehi kwəsuaahi mə irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwīsien səvənhi? In raməgkiari m nərmama səməme hənərui nəkwan.

¹⁹ Ro iamīnhi irə sətōni mə kīnise irəha həpkuvnimwə mhə ti nəri nə mə irəha həpkīni mhə nīpərhienien ia Kumwesən.

4

Napwīsien riti nəha ikīn nərmama me səvəi Kumwesən həkurən nuvehien ipwet

¹ Mətə kitaha i, Kumwesən ruvəni raka tukutaha mə kitaha səukurən nuvnimwəien mhəuvehi napwīsien səvənhi, nəhə nəgkiariien nəha ramərer maməsevər tukutaha. Ro pen pwəh səhekīr. Rərəha mə tukəkiri kīmiaha riti kətə mə rəpwəh nesteien napwīsien nəha.

² Kitaha səuvəregi raka nəgkiariien amasan riti rəmwhen nərmama me nəha fwe kupwən hāməregi. Mətə nəgkiariien nəha irəha hāməregi rīpkasitu mhə ia nīrəha, ti nəri nə mə irəha hāməregi a mətə həpwəh nahatətəien irə.

³ Mətə kitaha səməme səuvəni raka nīpərhienien ia nəgkiariien nəha saməuvnimwə mamhəuvehi napwīsien nəha Kumwesən raməgkiari irə mamīni mə,

“Niemaha rəpi pīk iou, iakuvehi kwəsuaahi, mīni mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwīsien səiou.’ ”

In rīni iamīnhi irə nəri auər a mə rīno pam wok me səvənhi ia nəpīn rīnəmri tīprənə irə.

⁴ Kitaha səukurən mə rīno pam raka wok me nəha iamīnha irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nəpīn sə ro sefen irə, mani mə, “Ia nəpīn səro sefen, Kumwesən rapwīs ia wok me pam səvənhi.”

⁵ Nəhə rani mwi ia kwopun i mə, “Irəha tihəpkuvnimwə mhə ia nəpīn riti mhəuvehi napwīsien səiou.”

⁶ Nərmama səməme haməkupwən mhəregi nəgkiariien amasan, irəha həpkuvnimwə mhə mhəpkuvehi mhə napwīsien nəha ti nəri nə mə irəha hənərui nəkawai Kumwesən. Mətə napwīsien nəha raməmak ihī mə nərmama nēpwīn mwi irəha həkurən nuvnimwəien mhəuvehi.

⁷ Ro nukurənien i mə ro iamīnha irə ti nəri nə mə nuk rīpīk rukurau nəhə Kumwesən rəmri mwi nəpīn riti mwi kani mə “Ipwet.” Kīg Tevīt rīmāni irapw nəri nəha ia nəgkiariien i iakuvəni raka, rani mə,

“Ipwet, trīni mīnuə hiəregi reri Kumwesən,
hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha rīskai.”

⁸ Fwe kupwən, Josua rīpkuvei pen mhə napwīsien mīnraha ia tənə Kenan. Ko ruvei pen mīnraha Kumwesən ko rīpkīni mhə mwi nəpīn əpə riti mwi kurirə.

⁹ Mətə Kumwesən rīni nəpīn əpə riti mwi. Ro iamīnhi irə napwīsien riti nəha ikīn raməmak ihī nərmama me səvəi Kumwesən həkurən nuvnimwəien mhəuvehi. Napwīsien nəha rəmwhen ia sapat,

¹⁰ ti nəri nə mə iərmama sə truvnimwə muvehi napwɪsien nəha səvəi Kumwesən, in mwi trapwɪs ia wok səvənhi rəmwhen ia Kumwesən rɪnapwɪs ia wok səvənhi fwe kupwən.

¹¹ Ro pen pwəh kitaha sousari əknekɪn mə tsəuvnimwə mhəuvehi napwɪsien nəha. Rərəha mə kitaha riti tresi pen noien səvəi nəkur kupwən me səməme hənərui nəkwai Kumwesən mhəmwei.

¹² Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə Nəgkiariien səvəi Kumwesən ramɪru mamə nɪpwran, məhiə məpi raka nau səvəi naruagənien sə rəhiə ia nɪkaren pəri mi, mamərai ərori iərmama meste fwe imwə anan ia kwopun nɪmɪruien mɪne nənɪmwɪn krauarə ikin, meste kwopun nɪkəkɪn me həriɪpɪn ikin mɪne nui fwe imwə ia nɪkəkɪn me, maməkiri nətəriɪgien me mɪne noien afafa me ia reri iərmama.

¹³ Nari riti riwən sə Kumwesən rɪno ko rəkɪwafə ia nənimen, mətə in ramətə pam irəha. Nənə in nəha trəres kitaha mə sənəfarə irə ia nɪmɪruien səkitaha.

Iesu in pris asori anan riti

¹⁴ Ro pen pwəh səkwətəmhiri əknekɪn nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw ti nəri nə mə səuvəuvehi pris asori anan riti səkitaha in rasori. In i Iesu, Tɪni Kumwesən sə rutə məpi raka nɪmagouagou mevən fwe ia neiai.

¹⁵ Pris asori anan nəha səkitaha rukurən amasan mə nɪskaiien səkitaha riwən, nənə ramapi tukutaha, ti nəri nə mə narimnari me pam hənəipweipwi raka in. Mətə nari kuatia in rɪpko mhə noien ərəha.

¹⁶ Ro pen pwəh səpwəh nehekɪrien. Pwəh səuvən ipaka ti jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, jea sə namasanien raku pen ikin. Ia kwopun nəha in trapi kitaha, muvei pehe namasanien m kitaha nəpɪn samətui in mə trasitu ia kitaha.

5

¹ Kitaha səukurən mə ia narəien səvəi nəkur Isrel nəpɪn me pam Kumwesən rarfi iərmama riti ia reri nərmama mauvehi utə in mə truvehe mo in pris asori anan. Pris asori anan nəha tro suatuk səvəi nərmama həuvən ti Kumwesən. In rauvei pen tukwini narimnari me səvənraha m Kumwesən ia təkure nɪfatə, nənə mavi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənraha.

² Nərmama səməme hamreirei nari mamhəuvən ia mour, pris asori anan nəha rukurən noien rɪmərui ti nirəha ti nəri nə mə in mwi rɪpkɪskai mhə mamə noien ərəha nəpɪn rɪpɪk.

³ Ro iamɪnhi irə in traməkəikei muvi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənhi, nənə marə mo mwi səvəi nərmama.

⁴ Nənə iərmama riti ko rɪpkuvehi utə atukw mhə in mə tro wok səvəi pris asori anan, mətə Kumwesən rəkwein in mə tro rəmwhen rɪnəkwein ia Eron fwe kupwən.

⁵ Rəmwhen a mwi Kristo rɪpkuvehi utə atukw mhə in mə in pris asori anan, mətə Kumwesən rɪmərui, nənə mɪni pen tukwe in mə, “Ik nərɪk.

Təkwtəkɪwuni iakuvehe tata atukwatukw səim.”

⁶ Nənə ia kwopun riti mwi ia Nəkukuə Ikinan in rani mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, tikauvehi wok i ia nəpɪn me mɪne ia nuk nuk me.”

⁷ Ia nɪmɪruien səvənhi ia təkure tɪprənə i Iesu raməfwaki m Kumwesən maməres nari, mamasək əpwəmɪs nise nənɪmem ramaiu. Kumwesən

rauvehi niskaiien ti nuvehimiruuien in mə trəpwəh nemhəien. Nənə in ramsiai Kumwesən mamō nəkwān, ro pen Kumwesən riregi in.

⁸ Nipərhiēnien Iesu in Tini Kumwesən, mətə rīməregi nəmisəien. Ro pen nəmisəien səvənhi ro in rukurən amasan nipwrai noien nəkwai Kumwesən.

⁹ Nənə nəpīn ruvehe minatukwatukw pam, in ruvehe nukune nimiruuien rerin kauvehimiru nərmama me pam irə səməme kamho nəkwān.

¹⁰ Nənə Kumwesən ruvei pen nahag i min mə in pris asori anan rəmwhen ia pris nəha Melkisetek fwe kupwən.

Nəgkariien kani kaməsūəpwiri irəha irə

¹¹ Kimaha iahaməuvehi nəgkariien ripik mə tahəni mhəgkari ia nəri nəha, mətə rəknekīn ti nini amasan pamien tukumiaha, ti nəri nə mə kimiaha hiarpaha niregiēn nari riti nənə mhəukurən.

¹² Kīnahatən raka kimiaha tui ia nəgkariien səvəi Kumwesən. Təkwtəkwi ratukwatukw a mə kimiaha tihahatən nərmama me irə, mətə kimiaha ko hiəpko mhə. Təkwtəkwi nəha tukaməkeikei kahatən mwi kimiaha ia nukune nəgkariien səvəi Kumwesən. Kimiaha hiamesis a ko hiəpkani mhə nəveginien skai.

¹³ Mətə iərmama sə ramesis ihi iamīnha irə trəfo mukurən nəgkariien səvəi natukwatukwien? Rəknekīn ti nəri nə mə in iəkunouihī.

¹⁴ Mətə nəveginien sikai sənəi nəkur həuvəmruə raka səməme kamhəkiri noien me ia nəpīn me, nətərigien səvənraha ruvəuvehe muvəukurən sə ramasan mine sə rərəha.

6

¹ Ro pen ramasan mə tsəpkahatən mhə mwi nukune nahatənien səvəi nahatətəien ia Kristo, mətə pwəh səuvən atukwatukw ti nəgkariien me səməme ho kitaha səuvehe mhəmruə. Kitaha səuvərərig raka ia noien emhə me, mhənahatətə raka ia Kumwesən. Rəmwhen a mə sənəpərhi raka təmwiki nimwə. Nəpīn nəha təkwtəkwi səvəi niriəpesuēn nimwə.

² Kitaha səuvəukurən raka nahatənien me səvəi noien me səpəmsəpə səvəi paptəes, nənə mhəuvəukurən raka noien səvəi nəmri penien rəgi iərmama ia kənkəpwə iərmama məfwaki tukwe. Nənə kitaha səuvəukurən raka mə nərmama tuhətui mwi ia nemhəien, nənə mhəuvəukurən mwi mə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama, nənə muvei pen nərpwīnien rerin m nərmama səməme kamho noien ərəha. Narimnari me i, sənəgkari raka irə. Ripkamasan mhə mə tsəsmwatuk mwi ia nəgkariien kuatia me ia nəpīn me.

³ Ro iamīnhi irə trini minuə Kumwesən rəsēni kitaha, nənə kitaha tsəuvehe kitaha nərmama səməme səuvəmruə raka.

⁴ Hiəukurən mə nərmama nerpwīn nəha irəha həuvəuvehe raka ia nukuraanien, mhənənimwi əghan raka namasanien sə Kumwesən ruvei pehe auər a raku pen ia neiai, həuvəuvehi pəri raka Nənimwīn Ikinan kitaha minraha,

⁵ mhənənimwi əghan raka nəgkariien səvəi Kumwesən mə ramasan, mhəvəregi raka niskaiien səvəi nitətə sə triəpko mhə tui ruvehe,

⁶ mətə təkwtəkwi hənəpwəh nahatətəien səvənraha mhəuvərərig. Irəha tuhəfo mhərərig mwi ia noien ərəha səvənraha mhəuvehe mwi ti Kumwesən? Suatuk riti mwi riwən. Rəmwhen a mə irəha hənərui tərini pen mwi Tini Kumwesən ia nei kamarkuau, mhəuvehi utə mwi in, mho auris in ia nəmri nərmama.

⁷ Típrənə sə rauvehi amasan nui səvəi nesən sə rətəgətəg irapw irə nəpɪn rɪpɪk, mukuə narimnari me sə trasitu ia nərmama səməme haməmhu irə, Kumwesən trəkwein amasan irə.

⁸ Mətə mə típrənə nəha rukuə nurhi ərəha me sə ro rɪrevɪn, rɪpkamasan mhə mwi tɪ nari riti, rɪnamevən a tukəkwein ərəha irə. Ia nəpɪn sampam səvənhi napw trahi əmwesi pam narimnari səməme kamharə irə.

⁹ Nərmama keikei me, kɪmaha iahaməgkiari iamɪnhi irə, mətə iahəukurən amasan ia kɪmiaha mə noien səkɪmiaha ramasan mwi məpi raka típrənə ərəha nəha. Kɪmiaha hiamo narimnari me səməme kamhahatən pen mə Kumwesən ruvəuvehimɪru pərhien kɪmiaha.

¹⁰ Kumwesən ko rɪpkenouenou mhə narimnari me səməme hiəno tɪ nəri nə mə noien səvənhi ratukwatukw a ia nəpɪn me pam. Nənə in ko rɪpko mhə nəri auər a ia noien amasan səvəi nokeikeiien sə hiəno min, nənə mamho ihi, nəpɪn hiənasitu ia nərmama me səvənhi.

¹¹ Nənə kɪmaha iahokeikei mə kɪmiaha kuatia kuatia rerɪmiaha tragien tɪ noien iamɪnha irə mamhəuvən meste tihəuvehi nəfe hiaməmri pen əknekɪn nətərigien səkɪmiaha irə.

¹² Kɪmaha iahəpwəh nokeikeiien mə tiharpaha, mətə iahokeikei mə tihəmwhen ia nərmama səməme hamahatətə, nənə nətərigien səvənraha rəpwəmwis, nənə həukurən nuvehien narimnari me səməme Kumwesən rɪno promes mə truvei pen mɪnraha.

Promes səvəi Kumwesən traməkeikei muvehe mukuə

¹³ Nəpɪn Kumwesən rɪno promes m Epraham fwe kupwən, nahag riti mwi riwən mə in truvehi mo nəgkiariien səvənhi rɪpam, tɪ nəri nə mə nəghi Kumwesən rasori məpi raka nahag me pam. Ro pen Kumwesən ruvehi atukw a kwəsuahe ia nəghɪn,

¹⁴ mani mə, “Iakani nɪpərhienien mə iou takəkwein amasan ia niram, mo nərmama ia kwənəkwas səim tuhəpɪk.”

¹⁵ Tɪ nəri nə mə nətərigien səvəi Epraham rəpwəmwis, in reitenhi meste ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rɪno promes mə truvei pen min.

¹⁶ Nəpɪn iərmama ruvehi kwəsuahe ia nəghi iəmə asori riti səvənhi, nənə kwəsuahe nəha səvənhi rərihi nəgkiariien səvənhi rɪpam. Nənə nərmama tuhaməkeikei mhəni nɪpərhienien ia nəgkiariien səvənhi, ko həpkəvisə mhə mwi tukwe.

¹⁷ Kumwesən rɪməuvehi kwəsuahe ia nəghɪn iamɪnhi irə, tɪ nəri nə mə in rokeikei mə tro nərmama me i səməme tuhəuvehi nəfe in rɪno promes həukurən amasan mə nətərigien səvənhi ko kɪpkuvsini mhə nəpɪn riti.

¹⁸ Nəgkiariien mi nəha promes mɪne kwəsuahe ko kɪpkuvsini mhə ia nəpɪn riti. Ia nəgkiariien mi nəha Kumwesən ko rɪpkeikuə mhə. Kɪtaha nərmama me i sənəp raka mhəuvən mamhərkwafə ipaka tɪ Kumwesən, nəgkiariien mi nəha krouasitu asori ia kɪtaha, rauo mə kɪtaha tsəkwtəmhirɪ əknekɪn noien i samo, noien sə sameitenhi nəri amasan i Kumwesən rɪnəmri kupwən ia kɪtaha.

¹⁹ Nəri amasan nəha sameitenhi raməkwtəmhirɪ nɪmɪruien səkɪtaha rəmwhen ia aean sə ravi tərini nɪtətə. Kɪtaha sameitenhi nəri amasan nəha rəmwhen mə kɪtaha səuvəuvnimwə raka ia kwopun ikinan anan sə tɪnari ramo tukuahag fwe ia neiai ia nimwə səvəi Kumwesən.

²⁰ Iesu ruvəuvnimwə raka ia kwopun nəha. In ruvnimwə tukwini səkɪtaha mə trəsevər ia suatuk səkɪtaha. In ruvəuvehe raka mɪno pris asori anan irə

rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə in trauvehi ia nəp̄in me ia nuk nuk me.

7

Pris asori anan naha Melkisetek

¹ Fwe kupwən, iəmā i Melkisetek, in kig səvəi Salem, nənə in pris səvəi Kumwesən i in rasori p̄ik anan. Nəp̄in Epraham r̄imavən ia naruagənien irəha kig me, nənə in ruvehi irapw irəha, nənə in r̄ir̄er̄ig m̄inauvehe, Melkisetek ramevən m̄atoni ia suatuk, nənə r̄əfwaki m̄ares Kumwesən m̄ə trəkwein amasan ia Epraham.

² Nənə Epraham roueite nautə me pam ia kusen ten nənə muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. Nahag i Melkisetek n̄ipwran i m̄ə Kig səvəi Natukwatukwien. Nənə nəgh̄in riti m̄wi kaməkwein in irə m̄ə kig səvəi Salem. N̄ipwran m̄ə Kig səvəi Nəm̄er̄inuien.

³ Nəkukuə Ikinan r̄ipkəgkiari mhə ia tata səvənhi m̄ine mama səvənhi m̄ine kwənək̄wus me səvənhi, nənə m̄ipk̄ini mhə nəp̄in r̄inətui irə m̄ine nəp̄in r̄imamhə irə. Rəmwhen m̄ə in r̄ipkēm̄hə mhə, in ramo ihi wok səvəi pris. Ro iam̄inhi irə ik̄ətoni m̄ə in rəmwhen ia Tini Kumwesən, in pris rer̄in riti.

⁴ Rer̄im̄iaha tr̄ir̄hi ro Melkisetek m̄ə in n̄əfe iəmā asori. Epraham kaha kupwən sək̄itaha r̄inoeite nautə me səvəi kig me s̄əm̄əme r̄im̄əuvehi irapw irəha ia naruagənien, muai ia kusen ten muvei pen kusen kuatia m Melkisetek.

⁵ Kitaha s̄əukurən m̄ə ia nuk me pam n̄əkur Isrel tuhamək̄eikei mh̄əuai nautə me səvənraha ia kusen ten mh̄əuvei pen kusen kuatia m kwənək̄wus me səvəi Livae s̄əm̄əme irəha pris me rəmwhen ia Loa səvəi Kumwesən rani. Nəri auər a m̄ə pris me n̄əha irəha kwənək̄wus me səvəi Epraham, m̄ətə piəvnraha me tuhamək̄eikei mh̄əuvei pen nautə me n̄əha m̄inraha.

⁶ Melkisetek, r̄ipko mhə in kwənək̄wus riti səvəi Livae, m̄ətə Epraham r̄im̄əuai nautə me n̄əha ia kusen ten muvei pen kuatia min. Nənə Melkisetek r̄əfwaki m Kumwesən m̄ə trəkwein amasan ia Epraham i Kumwesən r̄ino promes me min.

⁷ Nənə n̄ərmama pam h̄əukurən. Iərmama s̄ə rauvehi nahag asori tr̄əfwaki m̄ə Kumwesən trəkwein amasan ia iərmama s̄ə in inh̄əipw irə.

⁸ Nənə pris me i ipwet m̄ine s̄əm̄əme kauai nautə me kusen ten kauvei pen kuatia m̄inraha, irəha n̄ərmama me a s̄əm̄əme tuhəpkēm̄hə. M̄ətə Melkisetek i kuai nautə me kusen ten kuvei pen kuatia min, Nəkukuə Ikinan rani m̄ə in ram̄iru.

⁹ Rosi kitaha s̄əukurən n̄inien m̄ə Livae, iəmā i n̄əkur Isrel ipwet m̄ine kamh̄əuai nautə me səvənraha kusen ten mamh̄əuvei pen kusen kuatia m kwənək̄wus me səvənhi, rəmwhen m̄ə Livae atukwatukw n̄əha fwe kupwən r̄im̄əuai nautə n̄əha səvəi Epraham kusen ten muvei pen m Melkisetek.

¹⁰ Iakani iam̄inha irə ti nəri n̄ə m̄ə n̄ip̄ərhienien Livae r̄inəpwəh ihi n̄ətuiien ia nəp̄in n̄əha Melkisetek r̄in̄ətoni Epraham ia suatuk, m̄ətə in r̄in̄əmak raka ia n̄ite^a kaha n̄əha səvənhi Epraham.

Iesu Kristo in rəmwhen ia Melkisetek

¹¹ Wok səvəi pris me n̄əha kamh̄əuku pen ia kwənək̄wus səvəi Livae in nukune Loa s̄ə Kumwesən r̄im̄əuvei pen m̄ə n̄əkur Isrel. M̄ətə wok səvəi pris me n̄əha r̄əpwəh n̄əmwhenien, ko irəha h̄əpk̄əmri atukwatukw pam mhə nari. Ro pen pris əp̄ə riti tramək̄eikei muvehe, m̄ipk̄əmwhen mhə ia Eron, m̄ətə in rəmwhen ia Melkisetek.

12 Nənə hiəukurən nəp̄in kuvsini noien səvəi n̄irfiien pris, nənə tukaməkeikei kuvsini mwi Loa.

13 Traməkeikei mo iam̄inhi irə ti nəri nə mə kitaha saməgkiari ia Iərimənu sək̄itaha sə riməuku pen ia kwənək̄wus əpə riti. Iərmama riti riwən ia kwənək̄wus nəha r̄ino raka wok səvəi pris ia nifatə.

14 Nərmama həuvəukurən raka mə in riməuku pen ia kwənək̄wus səvəi Juta. Nəp̄in Loa səvəi Moses raməgkiari ia wok səvəi pris me, r̄ipkəgkiari anan mhə ia kwənək̄wus nəha.

15 Ruvehe mo mwi nukurənien irə mə kuvsini noien səvəi n̄irfiien pris ti nəri nə mə pris riti mwi ruvəuvehe raka in rəmwhen ia Melkisetek.

16 In riməuvehe pris m̄ipkesi pen mhə loa nəha sə rani kwənək̄wus səvəi pris me, mətə resi pen n̄iskaiien səvəi n̄im̄iruien i ko r̄ipkiwən mhə ia nəp̄in riti.

17 Iakani iam̄inhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mam̄ini mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən,
nənə tiko wok səvəi pris ia nəp̄in me ia nuk nuk me.”

18 Nəgkiariien nəha r̄inəmri karen loa kupwən, ti nəri nə mə n̄iskaiien səvənhi riwən, in r̄ipkasitu mhə, ko r̄ipko mhə nari riti.

19 Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə Loa səvəi Moses r̄ireirei nəmri atukwatukwien nari riti. Nənə təkwtək̄wuni nəha, noien əpə riti sə in ramasan m̄əpi raka ruvəuvehi təmwhək̄in mə kitaha tsəmri pen əknek̄in nətərigien sək̄itaha irə. Noien nəha in suatuk sək̄itaha ti nevənien ipaka ti Kumwesən.

20 Nari riti mwi Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi muvehi utə noien nəha. Nəp̄in nərmama me nəha fwe kupwən həuvehe mho irəha pris me, nuvehien kwəsuaahi riwən.

21 Mətə nəp̄in Iesu riməuvehe mo in pris, Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi m̄ini mə:

“Iərimənu riməuvehi kwəsuaahi riti,
nənə ko r̄ipkərari mhə mwi ia nətərigien səvənhi.

Ik tiko wok səvəi pris ia nəp̄in me ia nuk nuk me.”

22 Kumwesən riməuvehi kwəsuaahi iam̄inhi irə, mo Iesu ruvehe iərmama sə rəmri nəgkiariien i kinərihi tərini əknek̄in irə ramasan m̄əpi raka.

23 Nari riti mwi, pris kupwən me həp̄ik, ti nəri nə mə kuation tro wok mamevən memhə nənə riti ruvehi təmwhək̄in. Irəha həp̄kuvehi mhə wok rəpwəm̄wis.

24 Mətə Iesu, in truvehi wok səvəi pris ia nuk nuk me m̄ipko mhə sampam, ti nəri nə mə in ramarə rerin.

25 Ro iam̄inhi irə in rukurən nuvehim̄iruien nərmama me səməme kamhəvən ti Kumwesən ia suatuk sə in r̄ino. In rukurən nuvehim̄iruien irəha ia nuk nuk me m̄ipko mhə sampam ti nəri nə mə in ramarə rerin, maməgkiari tukwini səvənraha m Kumwesən.

26 Pris asori anan riti sə ro iam̄inhi in rəmwhen ti nasituien ia kitaha ti nəri nə mə in iəmə ikinan, in r̄ipko mhə noien ərəha uə noien əmkemik. In ropə ia nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə k̄iməuvehi utə in, in rasori m̄əpi raka irəha fwe ia neiai.

27 In ropə ia pris asori anan me nəha. Nəp̄in me pam irəha tuhaməkeikei mhəkupwən mhəvi netə ti naikuas rakaien ia noien ərəha me səvənraha kurirə həp̄ko səvəi nərmama ti naikuas rakaien noien ərəha me səvənraha. Mətə Iesu riməvi netə m kuation a r̄inəmwhen ko r̄ipko mhə mwi ia nəp̄in riti mwi. In r̄ino noien nəha nəp̄in r̄inəseni n̄im̄iruien səvənhi memhə.

28 Loa rauvehi utə pris asori anan me səməme həpkiskai mhə. Mətə kwəsuaahi səvəi Kumwesən, sə rukurirə ia Loa, in ruvehi utə Tini sə ramasan məmwhen ti noien wok nəha ia nuk nuk me mīpko mhə sampam.

8

Iesu in pris asori anan səkitaha

1 Kimaha iahaməgkiari ia nəri i, mətə nukunen ro iamīnhi irə. Səkitaha riti pris asori anan rəmwhen a ia sə i iahaməni. In fwe ia neiai. Jea nəha Kumwesən asori raməkure irə mamərimənu, pris asori anan nəha səkitaha rīnəkure ia nīkare jea nəha mwatuk.

2 In ramo wok ia nəkwai kwopun ikinan, in i nimwə tapolen pərhien sə Kumwesən rīməvi fwe ia neiai. Rīpko mhə iərmama rīməvi nimwə tapolen nəha.

3 Pris asori anan me pam səməme Loa rīməuvehi utə irəha wok səvənraha fwe ikin. Irəha haməuvei pen narimnari me m Kumwesən, mamhəvi netə ia nīfatə səvənhi. Ia suatuk kuatia a, pris asori anan səkitaha, in mwi traməkeikei muvei pen nari riti m Kumwesən.

4 Trini mīnuə in ramarə ihi ia tīprənə i, ko rīpkuvehe mhə mo in pris riti, ti nəri nə mə pris me hənarə raka mə tuhəuvei pen narimnari m Kumwesən rəmwhen Loa rani.

5 Pris me nəha, irəha kamho wok səvənraha ia nəkwai nimwə sə rauvnhi a narimnari me səməme kamharə ia neiai. Ro pen nəpīn Kumwesən rīməni pen ti Moses fwe kupwən mə trivi nimwə tapolen, mīni mə,

“Tikaməkeikei mətui amasan mə tiko narimnari me i səvəi nimwə tapolen resi pen atukwatukw nəfe iakinahatən raka ik irə fwe ia təkua.”

6 Mətə təkwtəkwuni Kristo rīməuvehi wok səvəi pris sə ramasan məpi raka wok səvəi pris kupwən me. Rəmwhen a mwi nəgkiariien sə in rīnərihi tərini əknekīn ramasan məpi raka nəgkiariien kupwən, ti nəri nə mə ramərer utə ia promes me səməme hamasan mhəpi raka.

7 Nəgkiariien sə kīməkupwən kərihi tərini əknekīn rīpkatukwatukw pam mhə. Ko ratukwatukw pam tukərihi tərini əknekīn nəgkiariien vi riti ti nəfe?

8 Mətə Kumwesən rīnətoni mə irəha həpkatukwatukw mhə nəpīn rani mə, “Nəpīn nəha ikin rauvehe

sə takərihi tərini əknekīn nəgkiariien vi riti
nəkur Isrel mīne nəkur Juta tuharə irə.

9 Nəgkiariien nəha rīpkəmhwən mhə ia nəgkiariien nəha iakinərihi tərini əknekīn

mə kaha me səvənraha tuharə irə,
ia nəpīn nəha iakīməuvehi rəgīnraha
miri irapw irəha fwe tənə Ijip.

Irəha həpkəkwtəmhiri mhə nəgkiariien səiou,

nənə ro pen iakenouenou irəha. Iou Iərimənu iakani iamīnha irə.

10 Nənə iou Iərimənu iakani mə nəgkiariien səiou takərihi tərini əknekīn ia nəpīn sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha,
nənə mīrai pen ia rerīnraha.

Iou takuvehe mo iou Kumwesən səvənraha,

nənə irəha tuhəuvehe mho irəha nərmama me səiou.

11 Ko irəha riti rīpkevən mhə mahatən nəkur imwəni me uə piəvni mə, ‘Ik tikaməkeikei mukurən Iərimənu i.’

Ko ripkhatən mhə irəha iamīnhi ti nəri nə mə irəha pam tuhəukurən iou,
iərmama sə in inhəripw anan ia nirəha, mevən meste iərmama sə in
rasori ia nirəha.

¹² Iou takapi irəha ti noien me səvənraha səməme həkətukwatukw mhə,
nənə rerik tripkrihi mhə mwi noien ərəha me səvənraha ia nəpīn riti.”

¹³ Nəpīn Kumwesən raməgkiari ia nəgkiariien nəha in trərihi tərini əknekīn
mə in nəgkiariien vi, nīpwran i mə nəgkiariien rīməkupwən mərihi tərini
əknekīn rīnakuas. Nənə nəri sə rīnakuas, rīnəpwəh nəmwhenien, nənə tripkō
mhə tui riwən.

9

Nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tīprənə i

¹ Nəgkiariien nəha Kumwesən rīməkupwən mərihi tərini əknekīn fwe
kupwən səvənhi me fwe ikīn loa kamhahatən mə tukəfwaki irə, nənə səvənhi
riti nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tīprənə i.

² Nimwə tapolen nəha kīməvi kərpifi nəkwān kəru. Nəkwān sə kukupwən
kuvnimwə ikīn kani mə Kwopun Ikinan. Ia kwopun nəha nəri kamhiai pen
nəpw irə raməhiapw mīne tepol kaməmri utə bred ikīnan irə.

³ Nəkwān sə ro kəru irə, kīməvi tukuahag tīnari irə, kani mə Kwopun ikīnan
anan.

⁴ Kwopun nəha, nīfatə riti fwe ikīn kīno ia kol, kəuvani nīmwəkmwəki nari
nīpekīn rapein amasan ia təkuren. Pokis riti fwe ikīn kīməvegi nīkarkaren
me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tīkinari riti kīno ia kol nəveginien nəha kani
mə mana rukuər irə. Rigi nei nəha rīno tihin mahatən pen Eron mə in pris, in
mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətərei mi kəru nəha kīmərai pen loa me ten
ia nīrau irau mwi fwe ikīn.

⁵ Ia təkure pokis nəha nənīmwi Jerupim kəru nəha ikīn səməmi krouahatən
pen mə Kumwesən raməmak fwe ikīn. Təraginrau krouvi atukw i rəuiui
kwopun nəha Kumwesən rauvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama
ikīn. Mətə təkwtəkwuni nəha nəpīn riwən ti nīnīien narimnari me i mərai
kwərhakwərha.

⁶ Nəpīn hənəmri amasan pam narimnari me nəha, ia nəpīn me pam pris me
kamhəuvnimwə mamhəier ia kwopun ikīnan, mamho wok səvənraha.

⁷ Mətə kwopun ikīnan anan, pris asori anan in əpa rauvnimwə ikīn. Mətə
ko ripkevən mhə ia nəpīn me. In rauvnimwə ia kwopun nəha nəpīn kuatia ia
nuk me. Nənə nəpīn in rauvnimwə traməkeikei muvehi netə, mevən muvei
pen m Kumwesən ti noien ərəha səvənhi mīne noien ərəha səvəi nərmama
həno mhəreirei.

⁸ Ia narimnari me nəha, Nənīmwin Ikinan ramahatən mə suatuk ti nuv-
imwəien ia kwopun ikīnan anan ripkəsevər mhə ihi nəpīn nimwə tapolen
rīnamərer ihi fwe kupwən.

⁹ In rəmwhen ia nənīmwi nari riti sə ramahatən pen nəpīn i samarə irə
təkwtəkwuni. Nīpwran mə narimnari me səməme pris me kamhəuvei pen m
Kumwesən mīne nərīmīru me səməme kamhousi əpune irəha kavi nītenraha
ti noien ərəha həreirei nəmri atukwatukwien nətərigien səvəi nərmama
səməme kamhəuvehe ti nəfwakiien.

¹⁰ Ro iamīnhi irə ti nəri nə mə noien səvəi narimnari me nəha raməgkiari a
ia nəveginien mīne nənīmwi mīne nākuasien me səpəmsəpə. Narimnari

me naha savaï nipwrai iarmama a. Kinamri narimnari me naha ma tuhara mheste Kumwesän tro narimnari me pam hëvehe mharmävi mwi.

Nite Iesu Kristo

¹¹ Mätä təkwtəkwwuni naha Kristo ruvëvehe raka. In pris asori anan sä rimäpeki narimnari amasan me muvehe. In rimäuvnimwä ia nimwä tapolen sä ramasan anan mwi mäpi raka sä kupwän. Nimwä tapolen naha ripko mhä nari riti sä närmama häno ia rəginraha, nänä ripko mhä nari riti sävëi tıpränä i sä Kumwesän rino.

¹² Näpin Kristo rimäuvnimwä ia kwopun ikinan anan, in rino m kuatia a nämwhen ko ripkuvnimwä mhä mwi, ti näri nä mä in ripkuvehi mhä nite näni mine nite kwätikau muvnimwä, mätä in rimëvehi atukw a niten muvnimwä, mo suatuk ti nifi rakaien kitaha ia noien äräha me säkitaha, nänä suatuk naha trarä rerin.

¹³ Kimiaha hiäukurän. Nite näni mine nite kau mine nimwrakw ia kwätikau kimäuvani ämwesi ia nifatä, trini minuä pris riti ruvi rärägi pen ia iarmama sä rimëvehe mämkemik ia nämri Kumwesän, nänä ia noien naha in ruvehe mäher mwi.

¹⁴ Mä ro nipärhienien i rəfo ia nite Kristo? In rukurän noien mäpi raka. Ia niskaiien sävëi Nänimwän sä ramarä rerin, Kristo rimëvei pen atukw a in m Kumwesän rämwhen ia närimiru närahäien riwän irä kousi äpune kuvei pen m Kumwesän. Nite Kristo traikuas ia rerimäha ti noien emhä me mä kimiaha hiäukurän no tukwinien nari m Kumwesän sä ramiru.

¹⁵ Ro pen Kristo in iamä sä ravi simwän närmama mine Kumwesän ia nägkariien vi sä kinärihi tärini äknekän. In ravi simwän iräha iamänha irä mä sämäme Kumwesän ramäkwein ia niräha häukurän nuvehien narimnari me naha tuhäpkiwän mhä sämäme Kumwesän ruvëni raka mä truvei pen m närmama me sävänhi. Ti näri nä mä Kristo rimämhä, ro pen nemhäien sävänhi rineivinari ia niräha, tukäpwäh närpwänien noien äräha me sämäme häno näpin nägkariien kimäkupwän kärihi tärini äknekän fwe kupwän rauui ihi iräha.

¹⁶ Kimiaha hiäukurän. Trini minuä iarmama riti rərihi tärini äknekän nägkariien riti mä tukäfuai nautä me sävänhi näpin tremhä irä, iarmama naha tramäkeikei mukupwän memhä kurirä irä ko nägkariien sä rinärihi tärini äknekän.

¹⁷ Ro iamänhi irä ti näri nä mä nägkariien sä ro iamänhi ro näri auär a irä näpin iarmama naha ramiru ihi.

¹⁸ Rämwhen a mwi nägkariien sä Kumwesän rimäkupwän märihi tärini äknekän ruvehe mo nägkariien riti tukamäkeikei ko, mätä mä netä ripkaiu mhä nägkariien naha ro näri auär a irä.

¹⁹ Iakani iamänhi irä ti näri nä mä näpin Moses rini irapw pam raka nägkariien me sävëi Loa m närmama, nänä kurirä irä in ruvehi nimwheri sipsip sä kino rärüeräv mine rigi nei naha hisop, meitesi pen ia nite kwätikau mine nite näni sä rinärapa ia nui, nänä mivi rärägi pen netä ia näkukuä sävëi Loa mine ia närmama me pam,

²⁰ nänä mini pen ti niräha mä, “In i netä trərihi tärini äknekän nägkariien i Kumwesän rimäni pehe tukumäha i mä tiho.”

²¹ Ia noien a mwi naha Moses ruvi rärägi pen netä ia nimwä tapolen mine narimnari me pam ikin sävëi näfwakiiien.

²² Nipərhiienien i, ia noien səvəi Loa nəha, ipaka nari m nari me pam netə rəpərhi irəha həuvehe mhəmher. Nənə trini minuə netə rəpwəh naiuien, Kumwesən ko rīpkenouenou mhə noien ərəha me.

²³ Ro pen netə raiu ti nəpərhiien narimnari me nəha həuvehe mhəmher. Mətə nimwə tapolen nəha mine narimnari me səvənhi irəha həuvnhi a narimnari me fwe ia neiai. Mətə narimnari me səvəi nəfwakien fwe ia neiai, nite nərīmiru riti rīpkəmwhen mhə ti nəpərhiien irəha həuvehe mhəmher. Tukaməkeikei kuvehi netə riti sə ramasan məpi raka.

²⁴ Kristo rīpkuvnimwə mhə ia nimwə tapolen ia tīprənə i sə nərmama həno ia rəginraha mhəuvnhi a nimwə tapolen pərhiien irə, mətə Kristo ruvnimwə atukwatukw ia neiai, nənə təkwtəkwuni nəha in ramərer ia nəmri Kumwesən maməgkiari tukwini səkitaha.

²⁵ Pris asori anan səvəi nəkur Isrel rauvnimwə ia kwopun ikinan anan ia nuk me pam mauvehi nite nərīmiru me, mətə Iesu rīpko mhə iamīnha irə. In ruvnimwə m kuatia a muvei pen nīmīruien səvənhi m Kumwesən.

²⁶ Ko rauvnimwə nəpīn me nīpwran mə in trauehi nəmīsəien ia nei kamarkuau i nəpīn me fwe kīnəmri vi a tīprənə muvehe meste pehe təkwtəkwuni. Mətə təkwtəkwuni nəha, tīpko mhə tui tīprənə i ro sampam, in rier pehe m kuatia a muvei pen nīmīruien səvənhi ti nuvehi rakaien noien ərəha, nənə ko rīpkuvei pen mhə mwi ia nəpīn riti.

²⁷ Kumwesən rīnəmri raka mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə m kuatia a, nənə kurirə irə in trəkiri irəha ti noien me səvənraha.

²⁸ Ia noien a mwi nəha, Kristo rīməuvei pen nīmīruien səvənhi m kuatia a ti nuvehi rakaien noien ərəha səvəi nərmama həpik. Nənə in trier pehe mwi ia nuveheien sə ro kəru irə, rīpko mhə ti nuvehi rakaien noien ərəha, mətə in truvehe mwi ti nuvehi mīruien nərmama səməme hameitenhi in.

10

¹ Narimnari me səvəi Loa həmwhen a ia nənīmwi nari m nari amasan me səməme tīpko mhə tui həuvehe, rīpko mhə nīpwrai narimnari me. Ia nuk me pam pris me nəha səvəi nəkur Isrel kamho a nari kuatia, mamhəvi netə ti noien ərəha. Mətə nite nərīmiru me nəha rīreirei noien nərmama səməme kamhəuvehe ti Kumwesən hatukwatukw ia nənimen.

² Ko ro nərmama me i səməme kamhəfwaki həuvehe mhatukwatukw pərhiien, tukaikuas irəha m kuatia a ia netə nəha, nənə kurirə irə irəha tuhəpkegi mhə mwi mə noien ərəha raməmak ia nīrəha, nənə tukousi əpune mwi nərīmiru me kuvi nitenraha ti nəfe. Kukurən nəpwəhien noien nəha.

³ Ro iamīnhi irə, ia nuk me pam, irəha kamhəvi auər a netə, mətə ko həpkenouenou mhə noien ərəha me səvənraha,

⁴ ti nəri nə mə nite nəni mine kau ko rīpkuvehi raka anan mhə noien ərəha.

⁵ Ro pen, nəpīn Kristo rīnəuvehe ia tīprənə i, rīni pen ti Kumwesən mə, “Ik ikəpwəh nokeikeien noien nəha kamousi əpune nərīmiru me kauvei pehe mik,

uə noien nəha kauvei pehe narimnari nepwīn mwi mik, mətə ikīnəpnəpenə ia nīpwrak.

⁶ Nərīmiru me nəha kavani əmwesi nīpwranraha pam ia təkure nīfatə mine nərīmiru me nəha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien mhə ti nīrəha.

⁷ Nənə iakīni mə, ‘Kumwesən, ətə ro, iou iakəuvehe mə tako nəkwam rəmwhen atukwatukw ia nəgkiariien kīmərai pen ia nəkukuə səvəi Loa səim sə raməgkiari ia nīrak.’ ”

8 Ia nægkiariien naha iranhə, Kristo riməkupwən mini mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien naha kamousi əpune nərimiru me kauvei pehe mik, uə noien naha kauvei pehe narimnari nepwin mwi mik. Nərimiru me naha kauvani əmwesi nīpwrānraha pam ia təkure nifatə, mine nərimiru me naha kavi nitenraha ti noien ərəha, ik rerim rīpkagien mhə ti nirəha.” (In rini nægkiariien naha nəri auər a mə nuvei penien narimnari me naha m Kumwesən ramesi pen nəfe Loa rani.)

9 Mətə Kristo rani mwi mə, “Kumwesən, ətə ro, iou iakauvehe mə tako nəkwam.” Ia nægkiariien naha səvənhi ramousi raka nəkwai Kumwesən sə kupwən, mə in trəmri nəkwai Kumwesən sə kurirə.

10 Nənə nəkwai Kumwesən sə naha sə kurirə rinaikuas raka noien ərəha me səkitaha nəpin Iesu Kristo riməuvei pen nīpwrān m Kumwesən m kuatia a, nənə ko rīpkuvei pen mhə mwi nəpin riti mwi.

11 Nəpin me pam pris me kamhərer mamho wok səvənraha, mamho a nəri kuatia ia nəpin me, mamhəvi nite nərimiru me, netə sə rīreirei naikuas rakaien noien ərəha me ia nəpin riti.

12 Mətə Kristo rinəsəni nimiruien səvənhi memhə m kuatia a ti naikuas rakaien noien ərəha me səvəi nərmama ia nuk nuk me mīpko mhə sampam, nənə kurirə irə in revən məkure ia nikare Kumwesən mwatuk.

13 Ia kwopun naha in treitenhi meste Kumwesən tro nərmama səməme haməmwəki in həuvehe in trərpwi utə tīpage nisun mi ia nirəha.

14 Iakani iamīnhi irə mine ti nəri nə mə Kristo niten rinaiu m kuatia a mo nərmama me səvənhi hatukwatukw ia nənimen ia nuk nuk me. Nərmama me naha irəha naha rino irəha ho ikinan.

15 Nənə Nənimwin Ikinan mwi rani pehe tukutaha mə nəri naha ro nīpərhienien. Rani mə,

16 “Iərimənu rani mə, ‘Nægkiariien səiou takərihi tərini əknekin ia nəpin sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə: Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien səvənraha, nənə mirai pen ia rerinraha.’ ”

17 Nənə in rani mwi mə,

“Iou rerik trīpkrhi mhə mwi ia nəpin riti

noien ərəha me mine noien ourour me səvənraha.”

18 Mə Kumwesən rinenouenou raka nərəhaien me naha, nənə tukvi mwi netə ti noien ərəha ti nəfe. Tukəpwəh a noien naha.

19 Piak me, təkwtəkwuni naha ia nite Iesu kitaha səukurən nuvnimwəien ia kwopun ikinan anan mhəpwəh nehekərien,

20 mhəsi pen suatuk vi sə ramiru Iesu rinəsəvər irə tukutaha ia nīpwrān mə tsəukurau ia tinari naha raməgher tukuahag kwopun ikinan anan.

21 Kitaha səuvəuvehi pris riti səkitaha in rasori mamərimənu ia nimwə səvəi Kumwesən.

22 Narimnari me naha ho nīpərhienien. Ro pen pwəh səuvən ipaka ti Kumwesən mhəpwəh nərkwafəien neikuəien ia reritaha, mhahatətə əknekin irə, nənə reritaha sə fwe kupwən ramrhi noien ərəha me səkitaha ruvehe məmher ia nite Kristo, nənə nīpwrataha mwi rəmher, ti nəri nə mə sənaru raka ia nui əmher.

23 Pwəh səkwətəmhiri əknekin nini irapwien nəri amasan sə sameitenhi, mhəpwəh nikiukiuien, ti nəri nə mə Kumwesən sə riməni mə truvei pehe nəri amasan naha m kitaha ramo nægkiariien səvənhi ia nəpin me.

24 Pwəh sətərig mə tsəfo mhasitu ia kitaha me mho nokeikeiien mine noien amasan me.

²⁵ Ripkamasan mhə mə tsəpwəh noien səvəi nousəsımwınien kitaha me rəmwhen ia nərmama nepwın kamho, mətə pwəh sərpwi əknekin kitaha me, mamho ia nəpın me ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nuveheien səvəi Iesu ruvəuvehe ipaka.

²⁶ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nıpərhienien. Trını mınuə samo nəri auər a irə, mamhəmwur pen ia noien ərəha, nənə netə riti mwi riwən anan mə traiu maikuas raka noien ərəha səkitaha.

²⁷ Trını mınuə kitaha saməmwur pen ia noien ərəha, nəri kuation a tsaməti pen i mamheitenhi. Nəri nəha ro nehekirien i. In nə nəpın Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə mınə napw i raməpnəpan pik trahi nərmama səməme haməmwəki in.

²⁸ Kimiaha hiəukurən. Trını mınuə iərmama riti ramərui Loa səvəi Moses, nənə iərmama kəru uə kahar tuharni irapw in, nənə in traməkeikei memhə. Ko kipkapi mhə tukwe.

²⁹ Mətə rəfo ia iərmama sə ramavən avən ia Tini Kumwesən? Kumwesən ruvəni raka nəgkiariien vi səvənhi tukutaha, nənə nite Tini rərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha. Mətə rəfo ia iərmama sə ro nəri auər a ia netə nəha sə rino in ruvehe məmher mo ikinan i? Nənımwın İkinan rauai namasanien səvənhi m nərmama, mətə rəfo ia iərmama sə rani ərəha Nənımwın nəha? Iərmama nəha nərpwınien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi triskai məpi raka nərpwınien səvəi iərmama sə ramərui Loa səvəi Moses.

³⁰ Iakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka mə Kumwesən rıməni mə, “Iou takərpwın noien ərəha səvəi nərmama, nıpərhienien iou tako.” Nənə in rıməni mwi mə “Iərimənu in trəkiri noien me səvəi nərmama me səvənhi.”

³¹ Kumwesən in ramıru. Trını mınuə saməmak ia rəgin mə in trərpwın noien ərəha me səkitaha, nari nəha in nari riti səvəi nehekirien.

³² Mətə rerımiaha tramrhi nəpın kupwən, nəpın hiəpkuvehe vi a ia nukuraanien. Nəpın nəha nəpın skai. Kamo nəmisəien me m kimiaha, mətə hiəpwəh nımweien.

³³ Nəpın me nepwın nərmama kamhəni ərəha kimiaha ia nəmri nərmama, nənə mamho rərəha ia kimiaha. Nəpın me nepwın kimiaha hiamərer kimiaha nərmama səməme kamho rərəha ia nırəha iamınhi irə.

³⁴ Kimiaha hiaməvehi pəri nəmisəien kimiaha nərmama səməme hamarə ia kalapus. Nəpın nərmama hənəkres narimnari me səkimiaha, mətə rerımiaha rəgien a tukwe, ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka mə narimnari nepwın nəha ikin səkimiaha, səməme hamasan mhəpi raka, nənə narimnari me nəha tuharə rerin.

³⁵ Ro iamınhi irə tihaməkeikei mhərer əknekin, ti nəri nə mə nəəkuien fwe ikin səkimiaha ramarə sə tihəuvehi.

³⁶ Tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis mə tiho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei. Nənə tihəpkuvehi nəfe in ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha.

³⁷ Ro iamınhi irə rəmwhen ia Nəkukuə İkinan rani mə trıpkə mhə tui, “Iərmama i kamıni mə truvehe, truvehe, in trıpkə mhə tıpwə.

³⁸ Mətə iərmama atukwatukw səiou trimıru ia nahatətəien səvənhi, nənə trını mınuə ramavən rərig rərig, nənə rerik trıpkəgien mhə tukwe.”

³⁹ Mətə kitaha i səpko mhə iaminha irə. Ko səpkavən rərig rərig mhə mə Kumwesən trouaha kitaha, rekəm. Kitaha nərmama səvəi nahatətəien ia Kumwesən tsəuvehi nimiruien.

11

Kaha kupwən me hənahatətə ia Kumwesən

¹ Nahatətəien ia Kumwesən ikukurən amasan mə tikuvehi narimnari amasan me ikameitenhi, mani nīpərhienien ia narimnari me ipkətə mhə ia nənimem.

² Nahatətəien iaminhi in nəha nəfe kaha kupwən me həno ro Kumwesən rəgnəgini irəha.

³ Nahatətəien ro kitaha səukurən amasan mə Kumwesən rino neiai mine tīprənə mine narimnari me pam ia nəgkiariien səvənhi, mo narimnari me nəha kamətoni həuku pen ia narimnari me kīpkətoni mhə.

⁴ Epel in rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen ruvei pen nari riti m Kumwesən sə ramasan məpi raka səvəi Ken. Nənə ti nəri nə mə in rīnahatətə ia Kumwesən iaminhi irə, nənə Kumwesən rini irapw mə in iəmə atukwatukw riti, nənə rerin ragien ti nuvehien narimnari me səvənhi. Nīpərhienien iəmə nəha ruvamhə raka, mətə noien səvəi nahatətəien səvənhi raməgkiari ihi m kitaha.

⁵ Inok rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen kuvehi utə in mə tīpkemhə mhə, nənə kīpkətoni mhə mwi in ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvehi raka in ia tīprənə i revən fwe ia neiai. Mətə nəpin kīpkuvehi raka mhə ihi in, Nəkukua Ikinan rani mə Kumwesən rerin ragien tukwe.

⁶ Mətə trini minuə iərmama rīpkahatətə mhə ia Kumwesən, in trəfo mo Kumwesən rerin ragien tukwe? In rīreirei anan noien, ti nəri nə mə iərmama riti rokeikei mə truvehe ti Kumwesən, in traməkeikei mīni nīpərhienien mə Kumwesən ramarə nənə mamō ramasan m nərmama səməme haməmwur mə tuhətoni in.

⁷ Noa rīnahatətə ia Kumwesən. Ro iaminhi irə nəpin Kumwesən rīnani pen narimnari me min fwe kupwən səməme nərmama həpwəh ihi nətonien, Noa ramsiai, mamō nəkwān, nənə muvrhəkin nītətə asori riti mə truvehimiru nərmama səməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi. Ia noien i, Noa ramo pui noien ərəha me səvəi nərmama ia tīprənə, nənə muvehe iərmama riti sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə ramahatətə irə.

⁸ Epraham rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpin Kumwesən rəkwein in mə trevən ia tənə əpə riti tukuvei pen min, ro nəkwān, mier, mīreirei mə rauaku.

⁹ In rīnahatətə ia Kumwesən ro pen in rarə ia tənə nəha Kumwesən rino promes mə truvei pen min. Mətə rīnamarə ia kwopun nəha ia nimwə tapolen rəmwhen a iəpwispwis riti. Nənə Aesak mine Jekop irau nəha Kumwesən rino promes mīnrahār pəri, irau mwi krauarə a ia nimwə tapolen.

¹⁰ Epraham rino iaminha irə ti nəri nə mə in rameitenhi mə trevən ia taon riti sə ramərer ia təkure nəri skai riti. Taon nəha, Kumwesən rino mak irə, nənə mīno raka ramarə.

¹¹ Sera rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen Kumwesən ruvei pen nīskaiien min mə tro tīpwīn. Nəri auər a mə Sera in rīnəprənemə anan, mətə rərəhi tīni ti nəri nə mə in rīnətīgite ia Kumwesən sə rino promes min.

¹² Ro pen sətōni mə iərmama kuatia a i Epraham rīnərgarə ipaka remhə, mətə rərəhi iəkunouihi riti, nənə nərmama ia kwənəkwus səvənhi həuvehe mhəpik mhəmwhen ia kəməhau me ia kəpuapen uə nīpəkīr ia nīkare təsi ko kīpkəvsini pam mhə irəha.

¹³ Nərmama me i irəha pam kamhahatətə ia Kumwesən. Mətə nəp̄in irəha hemhə, irəha həpwəh ihi nuvehien narimnari me nəha səməme Kumwesən r̄ino promes mə truvei pen m̄inraha. Irəha hamət̄oni mə narimnari me nəha haməmak isipw̄in ihi ti nirəha, mətə rer̄inraha ramagien pik mə tuhət̄oni. Nənə irəha haməni irapw mə hamarə ia t̄iprənə i mətə irəha h̄əmwhen a iəpw̄is̄pw̄is me. T̄iprənə i ripko mhə imwənraha p̄erhien.

¹⁴ Nəp̄in nərmama haməgkiari iam̄inha irə ramahatən pen mə irəha hamət̄ui imwənraha atukwatukw.

¹⁵ Kamo rer̄inraha ramr̄hi tənə nəha h̄əməier irə mə in nəha imwənraha atukwatukw ko h̄ər̄er̄ig mwi.

¹⁶ Mətə irəha həpkr̄er̄ig mhə ti nəri nə mə hokeikei tənə əpə riti sə ramasan m̄əpi raka, in nəha fwe ia neiai. Ro pen Kumwesən ripkaur̄is mhə mə irəha tuhəkwein in mə Kumwesən səvənraha, ti nəri nə mə in r̄inəpnəpenə raka ia taon riti səvənraha.

¹⁷ Epraham r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Kumwesən raməkiri nahatət̄aien səvənhi, r̄əm̄rutə Aesak ia təkure n̄ifatə. Ia nəp̄in nəha Epraham i Kumwesən r̄ino promes me min ramərer mwatuk mə trousi əpune t̄ini anan kuatia.

¹⁸ Kumwesən ruvəni raka tukwe mə, “Epraham, n̄imwipw̄im me səməme tuhəuku pen ia Aesak irəha nə takəvsini irəha mə kwənəkwus me səim.”

¹⁹ Mətə Epraham ramərer mwatuk mə trousi əpune t̄ini, ti nəri nə mə rer̄in rar̄hi mə Kumwesən rukur̄ən noien iərmama rət̄ui mwi ia nemh̄aien. Ro pen nəp̄in ruvehi raka t̄ini ia n̄ifatə r̄əm̄when mə in r̄inət̄ui mwi ia nemh̄aien.

²⁰ Aesak r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen r̄əfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia Jekop m̄ine Isau, mam̄ini irapw narimnari me səməme tuhəpkuvehe ia nəp̄in riti.

²¹ Jekop r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in ipaka remhə, in r̄əfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia t̄ini Josef mi. In r̄inərpwi kask̄in m̄ərer əmakəmak, nənə maməgnəḡini Kumwesən.

²² Josef r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in ipaka remhə, in r̄əgkiari ia nəp̄in nəha sə kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel tuhəier fwe tənə Ijip, m̄ini mə tuhəfo ia n̄ikəkr̄in me.

²³ Tata m̄ine mama səvəi Moses kr̄inouahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in Moses rət̄ui, irau krouət̄oni mə in iəkunouihi amasan riti, nənə krouər̄kwafə i roueste məkwə kahar. Nənə irau kroupkhek̄ir mhə n̄er̄uien nəgkiariien səvəi kig.

²⁴ Moses r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen nəp̄in in rupwinari, r̄əpwəh nəseniien mə tukəkwein in t̄ini pr̄ən ouihi səvəi Fero, kig səvəi nəkur Ijip.

²⁵ In revən marə irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi p̄əri n̄əmis̄aien irəha m̄inraha. In rokeikei sə nəha m̄əpi raka mə in tramregi ramasan ia nagienien i kamregi ramasan irə nəp̄in ouihi a, nagienien səvəi noien ərəha.

²⁶ Ia n̄ət̄aien səvənhi, kamo naur̄isien min ti Kristo sə tr̄ipkuvehe ramasan m̄əpi raka nautə me pam ia tənə Ijip. N̄ət̄aien səvənhi ro iam̄inha irə ti nəri nə mə in ramət̄i pen ia n̄ərəkuien sə Kumwesən truvei pen min.

²⁷ Moses r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen in r̄ier ia tənə Ijip m̄əpwəh nehək̄irien ia kig nəha sə niemaha ram̄əpi pik. In ripkət̄i ərari mhə mə tr̄ir̄er̄ig, mətə ramərer əknek̄in r̄əm̄when mə in ramət̄oni Kumwesən i iərmama ripkət̄oni mhə ia n̄ənimen.

11:13: Jen 23:4, 1Kron 29:15, Sam 39:12, 1Tes 2:11 **11:16:** Eks 3:6,15, Mak 12:26 **11:19:** Rom 4:17

11:20: Jen 27:27-29, Jen 27:39-40 **11:21:** Jen 48:15-16 **11:22:** Jen 50:24-25, Eks 13:19 **11:23:** Eks 1:22, 2:2 **11:24:** Eks 2:10-12 **11:26:** Hip 10:34-35 **11:27:** Eks 12:51, Eks 14:13,14, Rom 1:20, 1Tim 1:17, Hip 11:1

²⁸ In rīnahatātə ia Kumwesən, ro pen rəmri nəveginien asori nəha Pasova, məmri mwi noien i nəkur Isrel ho pen netə ia təpinhə ia nimwə me səvənraha kamo agelo sə trouraha nəmritaik me rīrapi irəha hemhə.

²⁹ Nəkur Isrel me nəha hənahatātə ia Kumwesən, ro pen irəha həpi simwin ia təsi əruerəv. Irəha hənəvən mhəpi simwin rəmwhen haməvən ia tīprənə əvəhak. Mətə nəpīn nəkur Ijip haməmwur mə tuhəkurirə irəha, təsi rīrərig muvehe mousəman irəha həmwhenimw.

³⁰ Nəkur Isrel hənahatātə ia Kumwesən, ro pen havən mhəkuraukurau ia nəpai səvəi taon Jeriko meste nəpīn sefen, nənə nəpai nəha rərkwəpīr māsas.

³¹ Rehəp pran səvəi suatuk in rīnahatātə ia Kumwesən, ro pen in rīpkemhə mhə irəha nəkur Jeriko səməme hənərui nəkwai Kumwesən. Nəkur Isrel həpwəh nousi əpuneien prən nəha ti nəri nə mə rerīn ragien mə truvehi iəmə Isrel mi nəha səməmi krīməuvehe mə trouətoni afafa taon nəha. Irau krauevən fwe ia nimwə səvənhi.

³² Mətə ko iapkəgkiari mhə mwi rəpwəmwis. Səiou nəpīn riwən mə takəgkiari ia Kiteon, Parak, Samson, Jefta, Kig Tevit, Samuel, mine profet me.

³³ Nərmama kupwən me nəha hamahatātə ia Kumwesən, nənə ro pen həuvehi irəpw kig me ia naruagənien, mho noien atukwatukw me, mhəuvehi nəfe Kumwesən rino promes mīnraha, mhəsisəg ia tərhui laeon me,

³⁴ mhousi əfi napw asori sə rauək, mhəp mhəvtənhi nərmama səməme hənəuə tuhərai əpune irəha ia nau səvəi naruagənien. Irəha nərmama nīskaiien səvənraha riwən, mətə Kumwesən ruvei pen nīskaiien mīnraha, nənə irəha həuvehe mhəskai ti naruagənien, mho naruagən me səvəi tənə əpə me hap.

³⁵ Nīpran nepwīn nəha ikin səməme hənahatātə ia Kumwesən, Kumwesən ro nīpwnətīnraha me hətui mwi ia nemhəien. Nərmama nepwīn mwi səməme hənahatātə ia Kumwesən, irəha hənəsəni nərmama səməme haməmwəki irəha ho nəmīsəien asori ia nīpwrānraha. Irəha həpkəpwəh mhə nahatətəien səvənraha mə nərmama səməme haməmwəki irəha heivi nari ia nīrəha. Irəha hamahatātə ia Kumwesən mə in tro irəha hətui mwi ia nemhəien səvənraha ia nīmīruien riti sə ramasan məpi raka.

³⁶ Nənə irəha me nepwīn, nərmama haməfkəmanə ia nīrəha, mamhərisi irəha. Nənə irəha me nepwīn, nərmama hərihi irəha ia jen, nənə mhəuvehi puvnimwə irəha ia kalapus.

³⁷ Irəha me nepwīn kīnəkwi əpune irəha ia kəruətərei. Nənə kərai əmwəsi irəha nepwīn ia so ro nīpərin kəru. Nənə irəha me nepwīn, kīnərai əpune irəha ia nau səvəi naruagənien. Nənə irəha me nepwīn hənəmarə mamharkahu ia teki nəni mine sipsip, nautə səvənraha riwən anan. Nəpīn me nərmama hamouraha irəha, mamho rərəha anan ia nīrəha.

³⁸ Irəha nərmama amasan me. Tīprənə i rīpkəmhwen mhə mə irəha tuhəre ikin. Irəha hamarə əpnəpen a fwe ia kwopun akwesakwes ikin, mine ia təkūər me, mine ia nīpəgi kəpwier me, mine ia nīpəgi tənə me.

³⁹ Nīpərhienien i nərmama kupwən me nəha, irəha pam kani amasan nəghīnraha ipwet mine ti nahatətəien səvənraha, mətə nəpīn hənəmarə irə həpkuvehi mhə nəfe kīno promes irə,

⁴⁰ ti nəri nə mə Kumwesən rīnətə raka fwe kupwən nəfe tro m kitaha ramasan məpi raka. Nənə ia nətərigien səvənhi, in rōkeikei mə trukupwən mo kitaha mīnraha səuvehe mho kuatia. Ia noien nəha in rukurən noien kitaha mīnraha səuvehe mhatukwatukw pam.

12

Kumwesən raməkoui atukwatukw nīpwnətīn me

¹ Nərmama me nəha hənahatətə ia Kumwesən irəha həmwəhen ia iərmama riti sə rani irapw nəfe rīnətoni ia nənimen mə kitaha səukurən nīniien nīpərhienien irə. Irəha həpik kamhərer kuraukurau ia kitaha. Ro iamīnhi irə pwəh səfraka nari pəmpəm me pam, mīne noien ərəha sə raməkwtəmhiri əknekīn kitaha, nənə mhaiu ia naiuien nəha Kumwesən rīnəmri kupwən ia kitaha məpwəh nəpouien.

² Ia nəpīn me tsaməti pen a ia Iesu nəha in nukune nahatətəien səkitaha fwe nukunen meste nəkrəkwerīn. In rəti ərgarīg pen ia nei kamarkuau mətōni nagienien sə in tragien irə kurirə. Ro iamīnhi irə in revən ia nei kamarkuau mo nəri auər a ia naurisien tuko min. Nənə təkwtəkwni nəha in raməkure ia nīkare jea mwatuk sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu.

³ Ramasan mə rerimīaha tramrhi Iesu mə rīnəfərer əknekīn nəpīn nərmama ərəha me kamhəmwəki in, mamho noien ərəha irə, kamo kīmīaha hiəregi hiənəpou ia nīmīruien səkīmīaha mhəpwəh.

⁴ Nərmama me səməme kamho noien ərəha kamho nəmisəien m kīmīaha. Rəmwəhen mə hiamərer ia naruağənien riti. Mətə kīmīaha riti rīpkemhə mhə ihi ia naruağənien nəha.

⁵ Kīmīaha tihəpwəh nenouenouien nəgkiariien i raməkwein tīni ia kīmīaha. Rani mə,
“Nərik, nəpīn Iərimənu raməkoui atukwatukw ik, tikəpwəh noien nəri auər a irə.

Rerim trəpwəh nəpouien nəpīn ranise skai noien ərəha səim.

⁶ Trini mīnuə Iərimənu rokeikei pīk iərmama riti, nənə traməkeikei məkoui atukwatukw.

Nənə in traməkeikei mo nəmisəien m iərmama sə raməkwein i mə tīni mə trəpwəh noien ərəha səvənhi.”

⁷ Ro pen tihərer əknekīn ia nəpīn sikai me. Kumwesən rauvei pehe nəpīn sikai me nəha ti nəkoui atukwatukwien kīmīaha. Noien nəha ramahatən pen mə Kumwesən ramo kīmīaha rəmwəhen mə kīmīaha nīpwnətīn me. Iəkunouihī riti riwən sə tata səvənhi rīpkəkoui atukwatukw mhə in.

⁸ Kumwesən raməkoui atukwatukw pam nīpwnətīn atukwatukw me. Trini mīnuə Kumwesən rəpwəh noien iamīnha irə ia kīmīaha nənə nīpwrān nə mə rīpkō mhə nīpwnətīn atukwatukw me nə kīmīaha.

⁹ Ia nīkaren səkitaha nərmama, səkitaha me fwe tata me hənəkoui atukwatukw kitaha fwe kupwən, nənə səsiāi irəha. Mətə rəfo ia Tata səvəi nənimwītaha? Ramasan mə kitaha tseiwaiu mhəsīāi mwi in mhəpi raka nənə mhəmīru.

¹⁰ Tata me səkitaha fwe kupwən hənəkoui atukwatukw kitaha nəpīn kwakwa a ia nətərigien a səvənraha. Mətə Kumwesən raməkoui atukwatukw kitaha mə trasitu ia kitaha, mo kitaha səuvehe mho nəkur ikinan me rəmwəhen irə.

¹¹ Kīmīaha hiəkūrən. Noien i nəkoui atukwatukwien iərmama nəpīn kamo ro nəmisəien i. Rīpkō mhə nari riti kamregi ramasan irə, mətə kurirə irə trukūə kwənkwan ia nīmīruien səvəi nərmama səməme kīnəkoui irəha irə mhəste həpwīnari. Kwənkwan nə in i nəmərīnuien mīne natukwatukwien.

¹² Ro iamīnhi irə kīmīaha hiənəpou rəgīmīaha remhə tihaməkeikei mhəuvehi utə rəgīmīaha. Mə nukurhumīaha rīnəpou həvi atukw i pwəh rīskai.

¹³ Tiho suatuk atukwatukw me nisumīaha travən irə mə sin ia kīmīaha nisun rərəha nisun ko rīpkərəha anan mhə mier raka mətə trīpkamasan mwi.

Tihaməsiari kamo hiameikuə a niregiiën Kumwesən raməgkiari

¹⁴ Tihəmwur mə tiharə amasan ia nəməriniën kimiaha nərmama me pam, nənə mhəmwur mə tiho nimiruiën səkimiaha ro ikinan. Iərmama sə ripko mhə ikinan, ko ripkətoni mhə nəmri Iərimənu nəpīn riti.

¹⁵ Tihətui amasan kamo kimiaha riti rarfaï ia namasanien səvəi Kumwesən. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ruvehe məmwhen ia nuai nei akonə riti sə rukwesər mutə mukuə kwənkwan rərəha. Iərmama sə ro iamīnha irə tro nərmama həpik həuvehe mhəmkemik ia noien ərəha.

¹⁶ Tihətui amasan kamo kimiaha nərman mīne nīpran hiəiri əpnəpen kimiaha me. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ro nəri auər a ia narimnari ikinan me rəmwhen Isau rīno. In rəmri pen nəmri nari ia nasoriiën səvəi nəmritəik kuvehi nənimen ia nəveginien plet kuatia.

¹⁷ Kimiaha hiəukurən mə kurirə in rokeikei mə truvehi mwi nasoriiën nəha, nənə markut pik mə tata səvənhi trəkwein amasan irə, mətə rekəm. Nəri auər a mə Isau rīnasək pik tukwe, mətə ko ripkrərig mhə ia noien nəha sə rīno.

¹⁸ Kimiaha hiəpkuvehe mhə ia təkuər riti rəmwhen təkuər Sinae. Fwe kupwən nəkur Isrel həuvən ia təkuər nəha, mhətoni napw rauək. Nəpitəvien reiwiəu mahakwi nari. Həregi nīmətəgi asori,

¹⁹ mīne nasəkien səvəi kisipw. Həregi mwi reri Kumwesən raməgkiari mīnraha. Nəpīn həregi nəgkiariien səvənhi, həni mə irəha həpwəh nokeikei-ien mə tuhəregi mwi nəgkiariien nəha.

²⁰ Irəha həhekīr mətəmnīmwin ti nəgkiariien nəha rīməni mə, “Trīni mīnuə nari riti rīrəpi təkuər i, nəri auər mə nərimīru a riti, mətə tukaməkeikei kəkwi əpune ia kəruətərei.”

²¹ Nəpīn Moses rətoni narimnari me nəha, in mwi rīregi rərəha nənə mīni mə, “Iou iakīnehəkīr iakīnehəkīr, mīnamətəmnīmwin.”

²² Mətə kimiaha hiəuvəuvehe ia təkuər i Saeon, mīne taon i imwei Kumwesən sə ramīru. In i Jerusalem vi fwe ia neiai, kwopun nagelo me həpik hamousəsīmwin irəha me ikin mamhagien ia nəpīn me.

²³ Hiəuvəuvehe ia nousəsīmwinien asori səvəi nərmama me səvəi Kumwesən səməme həmwhen ia nəmritəik me səvənhi, kīmərai pen nəghīnraha fwe ia neiai. Hiəuvəuvehe ti Kumwesən sə trīpkəkiri noien səvəi nərmama me pam. Hiəuvəuvehe ti nənimwi nərmama amasan me kīno həuvehe mhatukwatukw pam.

²⁴ Hiəuvəuvehe ti Iesu sə ravi sīmwin nərmama mīne Kumwesən ia nəgkiariien vi kīnərihi tərini əknekīn. Nənə hiəuvəuvehe ti netə sə kīməvi ti noien ərəha raməgkiari mani nəri amasan məpi raka nəfe nite Epel rani.

²⁵ Ro iamīnhi irə kimiaha tihaməkeikei mhətui amasan kamo hieikuə a niregiiën Kumwesən nəha raməgkiari m kimiaha. Nəkur kupwən me nəha səməme heikuə a niregiiën nəgkiariien səvənhi sə iərmama ia təkure tīprənə rani ti nəsuəpwiriien irəha, mətə ko həpkap mhə nəpīn Kumwesən rərpwin noien ərəha səvənraha. Nənə trīni mīnuə kītaha seikuə a niregiiën nəgkiariien səvəi Kumwesən sə ruku pen fwe ia neiai muvehe mə trəsəpwiri kītaha, tsəfo map nəpīn trərpwin noien ərəha səkītaha?

²⁶ Ia nəpīn nəha fwe kupwən reri Kumwesən rīməkiukiū ia tīprənə, mətə təkwtəkwni nəha in rəgkiari m kītaha mīni mə, “Nəpīn riti mwi nəha ikin, iou takikiukiū mwi ia tīprənə. Ia nəpīn nəha ripko mhə tīprənə əpa trikiukiū, neiai mwi trikiukiū.”

12:14: Sam 34:14, Rom 12:18 **12:15:** Wok Me 8:23 **12:16:** Jen 25:33-34 **12:17:** Jen 27:30-40
12:18: Eks 19:16-20, Dut 4:11-12 **12:19:** Eks 20:18-21, Dut 5:22-27 **12:20:** Eks 19:12-13 **12:21:**
Dut 9:19 **12:22:** Kal 4:26, Rev 5:11 **12:23:** Luk 10:20 **12:24:** Hip 8:6, 10:22, 1Tes 1:2, Jen 4:10
12:25: Hip 2:1-3, Hip 10:26-29 **12:26:** Eks 19:18, Sam 68:8, Hag 2:6

²⁷ Nægkiariien naha Kumwesən rīmāni mā, “Nəpīn riti mwi,” nīpwran i mā in trīkiukiū ia narimnari me ia tīprənā i sēmāme in rīno mā truvehi raka irəha. Mətə narimnari me sēmāme həpwəh nīkiukiūien irəha tuharə rerīn.

²⁸ Ro pen pwəh səni tanak ti Kumwesən. Nari riti riwən ko rīkiukiū ia nītətə sə in ramərīmānu irə. Nənə in ruvəuvei pehe raka nītətə naha m kītaha. Ramasan mā tsəfwaki min ia noien sə rerīn ragien tukwe ia nīsiāien mine nehekīrien,

²⁹ ti nəri nə mā “Kumwesən səkītaha rəmwhen ia napw asori riti sə ramahi əmwesi narimnari me pam.”

13

Nəvəhagian sampam

¹ Nokeikeiien i hiamokeikei piəvtaha me irə pwəh ramo a iamīnhi irə.

² Tihəpwəh nenouenouiien mā tihətoni amasan ti iəpwīspwīs me sēmāme haməuvehe imwəmiaha. Nərmama nepwīn fwe kupwən hənə noien naha, mhəuvehi puwnimwə nagelo me nepwīn ia nəkwai nimwə me səvənraha, mətə hərəirei anan mā irəha nagelo me.

³ Rerīmiaha tramrhi nərmama sēmāme hamarə ia kalapus rəmwhen mā kīmiaha mwi hiamarə ia kalapus kīmiaha mīnraha. Rerīmiaha tramrhi nərmama sēmāme nərmama əpə me hamo irəha hərəgi rərəha anan ia nīpwranraha. Rerīmiaha tramrhi irəha ti nəri nə mā kīmiaha mwi hiamregi rərəha ia nīpwramiaha rəmwhen ia nīrəha.

⁴ Pwəh nərmama pam həsiai narəien səvəi pran mine iərman sēmāmi krouarə pəri. Iərman mine pran sēmāmi krauarə pəri irau trousiai napri pəriien səvənrau ia nəpīn me. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mā Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvəi nərman mine nīpran sēmāme kamhəri əpnāpen irəha me uə sēmāme kamhakres irəha me.

⁵ Tihamarə mhəpwəh nokeikei pīkien mane. Rerīmiaha traməkeikei magien a ti narimnari me naha hiaməuvehi rəmwhen ti nəri nə mā Kumwesən ruvəni raka mā,

“Ko iapkəpwəh mhə ik,

məpwəh nap rakaien ia niram nəpīn riti.”

⁶ Ro iamīnhi irə kītaha səukurən nīniien nəgkiariien i, mhəpwəh nəmkīəmkiien mā,

“Iərīmānu in iasitu səiou,

ro pen iou iakəpwəh nehekīrien.

Nəfe iərmana rukurən noien miou?”

⁷ Rerīmiaha tramrhi nəmə asori me səkīmiaha sēmāme haməkupwən mha-hatən kīmiaha ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Hətərig ro mā hənəfarə irə mheste hemhə. Hətərig irə nənə mhəuvnhi nahatətəien səvənraha.

⁸ Iesu Kristo in ramo a iamīnhi irə mine ia nərineiv, ipwet, nənə tramarə a iamīnhi irə mine ia nuk nuk me mīpko mhə sampam.

⁹ Tihəpwəh nəseniien nahatəniēn vi me səpəmsəpə həvi raka kīmiaha ia suatuk atukwatukw. Iakani iamīnha irə ti nəri nə mā ramasan mā reri iərmana fwe imwə namasaniēn sə Kumwesən rauvei pehe auər a trasitu irə mo ruvehe mīskai. Rərəha mā truvehe mīskai ia natuakəmien me səvəi nəveginien. Natuakəmien me naha hərəirei nasituiēn ia nərmama sēmāme kamhesi pen.

¹⁰ Nifatə səkitaha rarə. Mətə pris me səməme kamho wok səvənraha fwe imwə ia nimwə tapolen, kipkəsəni mhə irəha mə tuhani nəveginien riti ia nifatə nəha səkitaha.

¹¹ Ia noien səvəi pris asori anan səvəi nəkur Isrel, nəpɪn rousi əpune raka nərimiru, nənə muvehi niten, muvniwə fwe kwopun ikinan anan, nənə muvei pen m Kumwesən ti naikuas rakaien noien ərəha səvəi nərmama. Mətə kurirə irə həuvehi raka nipwrai nərimiru nəha mhəuvehi mhəuvani əmwesi fwe iruə kwopun nərmama həpkarə mhə ikin.

¹² Ia noien a mwi nəha, Iesu rıməregi nəmisəien ia taon fwe iruə, mə ia niten atukwatukw in trəpərhi nərmama me səvənhi, mo irəha nəkur ikinan me.

¹³ Ro iamɪnhi irə pwəh kitaha səuvən mhətoni in ia kwopun nəha fwe iruə, mhəregi rərəha kitaha min ia noien i nərmama həno auris in.

¹⁴ Kimiaha hiəukurən. Ia təkure tiprənə i taon atukwatukw riti səkitaha riwən sə tramarə rerin. Mətə kitaha samətui ia taon səkitaha sə tripkuvehe.

¹⁵ Ro iamɪnhi irə ia nəpɪn me pam pwəh kitaha saməni irapw nəghi Iesu mə in Iərimənu səkitaha. Noien nəha rəmwhen ia nimwək mwəki nari kauvani ia təkure nifatə nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən ti nəgnəginien in.

¹⁶ Tihəpwəh nenouenouien mə tiho noien amasan, nənə mhəriari səkimiaha me narimnari. Noien nəha mwi rəmwhen ia nimwəkmwəki nari kauvani ia təkure nifatə nipekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən rerin ramagien tukwe.

¹⁷ Tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori me səkimiaha nənə mhəsiai irəha. Irəha nəha hamətui amasan ti nimiruien səkimiaha mhəpwəh napwisien, ti nəri nəmə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə haməuvehi wok nəha mhəfo irə. Tihaməkeikei mho rerinraha ragien ti wok nəha. Trini minuə hiəpwəh noien rerinraha ragien ti wok nəha, noien nəha ko ripkasitu anan mhə ia kimiaha.

¹⁸ Tihaməkeikei mhəfwaki tukumaha. Kimaha iahəukurən amasan mə noien səkimaha ratukwatukw a, nənə iahokeikei anan mə tahamo a noien amasan ia nəpɪn me.

¹⁹ Iou iakokeikei anan mə tihaməkeikei mhəres Kumwesən mə iou takrərig pehe akwauakw a tukumiaha.

²⁰ Kumwesən in nukune nəmərinuien. In rino Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Iesu in iəmə asori sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi. Niten kinərihi tərini əknekin nəgkiariien irə, nəgkiariien i tramarə rerin.

²¹ Təkwtəkwuni iakaməfwaki m Kumwesən mə truvei pehe narimnari amasan me pam m kimiaha səməme tuho kimiaha hiəmwhen ti noien nəkwan. Iakaməres in mə ia nasituien səvəi Iesu Kristo in tramo wok ia reritaha mamə nəfe noien ramasan ia nənimen. Pwəh nəgnəginien ramevən ti Iesu ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamɪnhi.

²² Piak me, iakaməres kimiaha mə tihəpwəh nəpou akwauakwien ti niregiiien nəgkiariien səiou iakamərpwi əknekin kimiaha irə, nəkukuə i iakimərai m kimiaha rəpwəh nəpwəmwisien.

²³ Iakokeikei mə tihəukurən mə piəvtaha nəha Timoti, irəha hənəsəni raka in rier ia kalapus. Trini minuə in truvehe akwauakw nənə kimrau min tarouvehe.

²⁴ Kimiaha tihəni tukwini ramasan səkimaha revən ti nəmə asori me pam səkimiaha mine nərmama me pam səvəi Kumwesən nə imwəmiaha. Piəvtaha me ia tənə Itali haməni ramasan tukumiaha.

²⁵ Pwəh namasanien tramarə tukumiaha pam.

James

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Ia nuk 48 James rıməkupwən mırari nəkukuə i ia nəkukuə me pam ia Niutestamen. James in piəvi Iesu. In iəmə asori riti ia nəmə asori me səvəi nakalasia me fwe Jerusalem. Nəkukuə səvənhi revən ti nakalasia me pam rıpkəvən mhə ti nousəsımwinien səvənraha kuation. James rımərai nəkukuə i mə trahatən nakalasia me ia noien səvəi nərmama səməme kamhahatətə ia Kristo. In rini mə trini minuə nahatətəien səvəi iərmama riti ro nıpərhiēnien, tukətoni ia noien səvənhi. James ramahatən nərmama ia narimnari me mını mə niemaha trəpwəh nəpiien irəha. Irəha tuhəpwəh nini ərəhāien irəha me. Irəha tuho rəmnəmwhen a ia nırəha me. Irəha tuhətui amasan ti nəfe nərəmınraha rani. Irəha tuhəpwəh nəfiəutəien irəha. Irəha tuho nətəriɡien səvənraha rəpwəmwis nənə mhəfwaki.

Nəgkiariien sə rakupwən

¹ Iou James. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Kumwesən mine Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. Iakamərhi pehe nəkukuə i rauvehe tukumiaha kwənəkwas twelef səvəi nəkur Isrel hiamarə kirkiri ia tənəmtənə me. Iakani ramasan tukumiaha.

Nahatətəien mine nukurəniēn

² Piak me, narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha. Nəpın tihətoni, rərımiaha traməkeikei magien.

³ Kimiaha hiəuvəukurən raka mə nəpın nəmisəien ruvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha, noien nəha tro hiəuvehe mhəskai mwi ti nərə əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha.

⁴ Nənə kimiaha tihaməkeikei mhərə əknekiniēn ia nahatətəien səkimiaha ia nəpın me mheste pen nəpın sə tihəuvehe mhatukwatukw mhəmwhen, nari riti mwi ko rıpkıwən tənı mhə kimiaha.

⁵ Trini minuə kimiaha riti nukurəniēn səvənhi rəpwəh nəmwhenien, ramasan mə in trəres Kumwesən sə rauvei pen auər a narimnari me m nərmama me pam mıpkətə ərəha mhə irəha. Nənə Kumwesən trasitu irə, mo nukurəniēn səvənhi ruvehe məpwəmwis mwi.

⁶ Mətə nəpın iərmama nəha trəres i, in traməkeikei mahatətə ia Kumwesən, məpwəh nəmkiamkiēn, ti nəri nə mə iərmama sə raməmkiamki nari rəmwhen ia peiau ia təsi nımətəɡi raməpwı raməsəsau əpnəpen.

⁷ Iərmama iamınhi ko rəpwəh nətəien mə truvehi nari riti ruku pen ti Iərimənu,

⁸ ti nəri nə mə nətəriɡien səvənhi ro kəru ko rıpkərəer mhə ia nari kuation ia noien me sə in ramo.

Iərmama auər a mine iərmama sə nautə səvənhi rasori

⁹ Trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi riwən, ramasan mə rərın tragien nəpın Kumwesən truvehi utə in.

¹⁰ Rəmwhen a mwi trini minuə piəvtaha riti nautə səvənhi rasori, ramasan mə rərın tragien nəpın Kumwesən truvehi irəpw in. Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə iərmama nautə səvənhi rasori traukei məmwhen ia tihı nurhi.

¹¹ Nəpın meri rutə məpnəpan pıkmənhi nurhi, nurhi trımhiə, tihın traukei məsas, namasanien səvənhi triwən. Ia noien nəha rəmwhen a mwi iərmama

nautə səvənhi rasori. Nəp̄in ramavən mamowok səvənhi, in tremhə, nautə səvənhi triwən.

Kumwesən ko r̄ipko mhə iərmama r̄imwei ia nər̄ahaien

¹² Nəp̄in n̄əmisəien truvehe mə tro mətə sas ia nahatətəien səvəi iərmama riti, tr̄ini minuə iərmama nəha ramərer əknek̄in ia nahatətəien səvənhi, rer̄in tragien. Nəp̄in n̄əmisəien nəha traraka irə, Kumwesən truvei pen n̄im̄iruien rer̄in min rəmwhen kəfəfau pen kəfəfau səvəi n̄isiaiien m̄ iərmama riti. In r̄ino raka promes mə truvei pen n̄im̄iruien rer̄in nəha m̄ nər̄mama me s̄əməme hokeikei in.

¹³ Tr̄ini minuə iərmama riti r̄iregi noien ərəha ravi nətərigien səvənhi, iərmama nəha trəpwəh n̄iniien mə, “Kumwesən rər̄hi pehe nəri i, mavi nətərigien səiou irə mə takimwei.” In trəpwəh n̄iniien nəgkiariien nəha ti nəri nə mə noien ərəha ko r̄ipk̄ivi mhə nətərigien səvəi Kumwesən, nənə r̄ipko mhə noien səvəi Kumwesən mə tr̄ivi nətərigien səvəi iərmama irə.

¹⁴ Mətə iərmama tr̄iregi noien ərəha ravi nətərigien səvənhi nəp̄in rer̄in atukw ramr̄hi noien ərəha sə in rokeikei mə tro. In nə ravi nətərigien səvənhi mamiri raka in.

¹⁵ Nəp̄in iərmama rer̄in r̄inamr̄hi noien ərəha sə in rokeikei p̄ik mə tro, noien ərəha nəha truvi nətərigien səvənhi mo in r̄imwei. Nənə noien ərəha truvehe masori ia n̄im̄iruien səvənhi mukuə kwənkwan nə iərmama nəha tremhə.

¹⁶ Piak keikei me. K̄imiaha tihəpwəh n̄əseniien iərmama riti reikuə ia k̄imiaha.

¹⁷ Narimnari me pam s̄əməme hamasan mhatukwatukw kauvei pehe m̄ kitaha kamhəuku pen fwe ia neiai. Kumwesən ramər̄hi irapw pehe narimnari me nəha. In r̄ino meri, mine mək̄wə, mine kəməhau me ia n̄imagouagou. Noien səvənhi ko rəpwəh nər̄ariien, uə in ko rəpwəh nər̄ariien muvei pehe təkutan m̄ kitaha, məpwəh kitaha samarə ia nəpitəvien.

¹⁸ Ti nəri nə mə Kumwesən rokeikei in rər̄hi pehe nəgkiariien sə ro n̄ipər̄hienien. Nəgkiariien nəha ro kitaha səuvehe mhəno nəkwər̄hakwər̄ha me səvənhi. Kumwesən ro iam̄inhi irə mə ia narimnari me pam in r̄ino kitaha tsəmwhen ia kwənkwai nei me sə vi tukukupwən kesi.

K̄imiaha tihaməkeikei mhətərig ia nəgkiariien səvəi Kumwesən mho nəfe rani.

¹⁹ Piak keikei me, rer̄imiaha tramr̄hi nəgkiariien i. Nəp̄in k̄imiaha hiaməgkiari, tihaməkeikei mhətərig amasan, mhəpwəh nəgkiari akwauakwien. K̄imiaha tihəpwəh n̄əseniien niemaha rəpi akwauakw k̄imiaha,

²⁰ ti nəri nə mə niemaha səvəi iərmama ko r̄ipkukuə pehe mhə nukwan sə ratukwatukw rəmwhen Kumwesən rokeikei.

²¹ K̄imiaha tihaməkeikei mhər̄arki raka noien me pam s̄əməme h̄əmkem̄ik mine noien ərəha me nəha h̄əp̄ik ia n̄im̄iruien s̄ək̄imiaha. Tiheiwaiu mhətərig amasan ti nəgkiariien nəha k̄inəp̄wei rəmwhen ia nuni nari ia rer̄imiaha. Nəgkiariien nəha rukurən nuvehim̄iruien k̄imiaha.

²² Mətə tihaməkeikei mho nəfe nəgkiariien nəha rani. Tr̄ini minuə k̄imiaha hiamətərig a irə, hiameikuə atukw a ia k̄imiaha.

²³ Tr̄ini minuə iərmama riti ramətərig a ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, mətə rəpwəh noien nəfe rani, in rəmwhen ia iərmama sə ramətə nənimen ia klas.

²⁴ Nənə nəp̄in rətə raka nənimen, məpwəh mevən, təkwtək̄wuni a mwi renouenou mə nənimen r̄inəfo irə.

²⁵ Mətə iərmama sə raməti pen ia loa atukwatukw nəha sə rameivinari ia nərmama, nənə raməti pen mamətə ia nəpɪn me, mɪpko mhə in iərmama sə ramətərig a nənə menouenou i, mətə in ramo nəfe loa nəha rani, iərmama sə ramo iamɪnhi Kumwesən trəkwein amasan irə ia nəfe wok səvənhi ramo.

²⁶ Trɪni mɪnuə iərmama riti rerɪn ramrhi mə in iərmama səvəi nəfwakiien, mətə rɪpkətə amasan mhə ti nəfe nəramɪn ramɪni, in rameikuə atukw a irə. Nəfe nari in ramo mamsiai Kumwesən irə ramo auər a.

²⁷ Kumwesən in Tata səkitaha. Noien i nəkur əfwaki me tuho mhəsiai in irə sə ratukwatukw məmher ia nənimen, in i irəha tuhaməkeikei mhasitu ia nɪpran me səməme nəрман me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha, mhasitu ia nəkwərhakwərha kemhə tənɪ irəha, nənə mhətui amasan mwi ti nɪmɪruien səvənraha mə noien ərəha me səvəi tɪprənə i tuhəpwəh noien irəha həuvehe mhəmkemik.

2

Kimiaha tiho rəmnəmwhen a ia kimiaha me

¹ Piak me, kimiaha hiənahatətə raka ia lərimənu asori səkitaha Iesu Kristo. Ro pen kimiaha tihəpkopəiti mhə ia kimiaha me, mətə tiho rəmnəmwhen a.

² Trɪni mɪnuə kimiaha hiouəsɪmwɪn kimiaha me, nənə iəmə kəru krou-uvnimwə pehe, riti tɪnari səvənhi ramasan, ruvei pen rig kɪno ia kol, riti nautə səvənhi riwən, tɪnari səvənhi rəpərurəruə, kimiaha tihaməkeikei mho rəmnəmwhen a ia nirau.

³ Rərəha mə hiəsiai iəmə tɪnari səvənhi ramasan, mhəni pen tukwe in mə, “Uvehe, məkure i ia kwopun amasan ikɪn,” mhəni ərəha iəmə i nautə səvənhi riwən mə, “Ərer pen fwe,” uə “Əkurei irapw ia nisuk.”

⁴ Nəpɪn kimiaha hiamo noien me iamɪnhi, hiətɔni mə kimiaha nepwɪn hiasori mhəpi raka kimiaha nepwɪn. Nənə hiaməkiri nərmama ia nətərigien ərəha səkimiaha.

⁵ Piak keikei me, hətərig ro. Kumwesən ruvərɪ raka nərmama nautə səvənraha riwən ia təkure tɪprənə i mə nahatətəien səvənraha triskai. In ruvərɪ raka mwi irəha mə tuhəuvnimwə pen ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nitətə nəha Kumwesən rɪmənɪ mə nərmama səməme hokeikei in tuhəuvnimwə pen irə.

⁶ Mətə kimiaha hiamətə ərəha a nərmama me nəha nautə səvənraha riwən. Mətə nisimə nəha kamho nəmisəien m kimiaha? Nisimə nəha kamhəvi irapw kimiaha ia kwopun kaməkiri nəgkiariien ikɪn? Kwa nərmama me nəha nautə səvənraha rasori kamho iamɪnhi irə.

⁷ Irəha nəha kamhəni ərəha nahag asori səvəi Iesu, nəhag sə Kumwesən rɪnəkwein kimiaha irə.

⁸ Mətə loa asori səvəi lərimənu səkitaha raməmək ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tikaməkeikei mokeikei piəm rəmwhen ikokeikei atukw ik.” Trɪni mɪnuə kimiaha hiamesi pen pərhiən nəgkiariien nəha, hiamo noien amasan.

⁹ Mətə trɪni mɪnuə hiamopəiti ia nərmama nepwɪn, hiamo noien ərəha, nənə loa nəha tro pui kimiaha, mɪni mə kimiaha nərmama sə hiamərui Loa.

¹⁰ Trɪni mɪnuə iərmama riti ramarkut mə tresi pen pam nəfe Loa səvəi Kumwesən rani, mətə rapəti ia nəgkiariien kuatia a, rəmwhen mə in rɪnərui nəgkiariien me pam ia Loa nəha.

¹¹ Kumwesən nəha sə rɪmənɪ mə, “Tikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə,” Kumwesən nəha in nəha rɪmənɪ mwi mə, “Tikəpwəh nousi əpuneien iərmama.” Trɪni mɪnuə ikəpwəh nakresien pran səvəi iərməpə, mətə ikamousi əpune iərmama, ik iərmama ikamərui ihi Loa səvəi Kumwesən.

¹² Nægkiariien me sækimiaha mine noien me sækimiaha tuhamækeikei mhesi pen loa særeivinari ia kímiaha. Kímiaha tihamækeikei mho iamínhi irə tì nəri nə mə Kumwesən trəkiri kímiaha ia loa nəha.

¹³ Trini minuə iərmama riti rəpwəh napiien nərmama nəpín raməkiri irəha tì noien me səvənraha, Kumwesən trəpwəh napiien in nəpín trəkiri in tì noien me səvənhi. Napiien tì iərmama ramasan məpi raka nəkiriiien in tì noien me səvənhi.

Nahatətəien sə rípko mhə nari riti ro nəri auər a i

¹⁴ Piak me, trəfo masitu ia iərmama riti trini minuə rani mə ramahatətə ia Iesu Kristo mətə in rípko mhə nari riti, ko nahatətəien sə ro iamínhi irə ruvehimíru in? Rekəm!

¹⁵ Trini minuə piəvtaha riti uə kítirimətaha riti ramarə ərəha tìnari səvənhi riwən nəveginien sənəni rəpwəh nəmwhenien,

¹⁶ tihamækeikei mhəuvei pen tìnari uə nəveginien min. Trini minuə hiəpwəh nuvehi penien nari riti min, mhəni pen a tukwe in mə, “Evən ia nəmərinuien, məpwəh nəkwieiiien, mənì amasan nari,” nægkiariien nəha trəfasitu irə? Ro nəri auər a i.

¹⁷ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa trini minuə rípko mhə nari riti remhə.

¹⁸ Mətə iərmama riti trægkiari iamínhi irə mìnì mə, “Ik səim nə nahatətəien, mətə iou səiou nə noien me.” Itə. Ko iko ro iakətoni nahatətəien səim mətə ipko mhə nari riti? Rəknekín. Mətə iou iakukurən noien ikətoni ia noien me səiou mə iakamahatətə pərhiien.

¹⁹ Ik ikani nìpərhiienien ia Kumwesən mə in kuation a. Ramasan. Nəremhə me irəha mwi kamhəni nìpərhiienien irə, nənə kamhəhekír māmhatəmnimwín.

²⁰ Ik iərmama ikreirei nari. Nahatətəien sə rípko mhə nari riti ro nəri auər a i. Ikokeikei mə tako ikətoni mə nəri nəha ro nìpərhiienien i?

²¹ Rerim trirhi ro kaha kupwən səkítaha Epraham. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən ríməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəpín rínaməmrutə tìni, Aesak, ia təkure nífatə.

²² Ikətoni mə nahatətəien səvəi Epraham mine noien me səvənhi krauo nari kuation. Noien me səvənhi hənə nahatətəien səvənhi ruvehe matukwatukw məmwhen.

²³ Nənə nægkiariien i səvəi Nəkukuə Ikinan ruvehe mukuə. Rini mə, “Epraham rini nìpərhiienien ia Kumwesən. Nənə tì nəri nə mə in rahatətə iamínhi, Kumwesən rətə in mə in ratukwatukw ia nənimen.” Kurirə irə kəkwein Epraham mə in riti nə Kumwesən.

²⁴ Ro iamínhi irə hiamətoni mə iərmama in ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me, rípko mhə ia nahatətəien əpa.

²⁵ Rəmwhen a mwi rerimíaha trirhi ro prən nəha Rehap, pran səvəi suatuk. In ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ia noien me səvənhi uə rekəm? Ouəh, Kumwesən ríməni mə in ratukwatukw ia nənimen nəpín prən nəha rínəsevər ia nimwə səvənhi tì iəmə kəru sə kìnərhi pen irau krouevən rouətə afafa Jeriko. Nənə kurirə irə rərhi pen irau krauesi pen suatuk əpə iti rauevən.

²⁶ Nìpwrai iərmama neiahagien riwən irə ruvəmhə. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien əpa sə rípko mhə nari riti remhə.

3

Ik tikətui amasan tì nəfe nəramim rani

2:12: Kal 6:2, Jem 1:25, 1Tes 2:16 **2:13:** Mat 5:7, Mat 18:32-35 **2:14:** Mat 7:21 **2:15:** 1Jon 3:17
2:17: Jem 2:20,26 **2:18:** Kal 5:6 **2:19:** Mat 8:29 **2:21:** Jen 22:9-12 **2:22:** Hip 11:17-18 **2:23:**
Rom 4:3,9,22, 2Kron 20:7, Aes 41:8 **2:25:** Hip 11:31 **2:26:** Jem 2:17

¹ Piak me, rərəha mə kimiaha hiəpik hiəuvehe mho nahatən me ia kimiaha. Kimiaha hiəukurən mə nəpın Kumwesən trəkiri kimaha nahatən me tro riskai mwi m kimaha məpi raka nərmama me nepwın.

² Nəpın riəpik kitaha pam samapəti, mətə iərmama sə rəpwəh nəfwəkourien ia nəgkiariien səvənhi in iəmə atukwatukw pərhiēn. Iərmama sə raməkoui amasan nərəmın rıməru tukwe in ti nəkouiiēn mwi nıpwran me pam.

³ Kitaha saməuvei pen fraetel ia nəkwai hos me mə tuho nəkwataha. Ia noien nəha saməkoui nıpwrai hos me pam.

⁴ Hətə ro mwi nitətə me. Nıpwranraha rasori. Nımətagi asori me kamhəpwi irapw irəha. Mətə nəri sə raməkəkini irəha irə rouihi a. Kamhəuvən ia kwopun pəku iəmə sə raməkəkini nitətə rokeikei.

⁵ Ia noien nəha rəmwhen a mwi nərəmitaha rouihi ia nıpwrataha, mətə raməfiutə pik nari. Rerimiahā tramrhi nəri. Nukumheəv ouihi rukurən nurkwumenien napw asori sə ramahi əmwesi nei mhia me riəpik.

⁶ Nənə nərəmitaha rəmwhen ia napw. Rərəha anan ia nıpwrataha me pam, mamō nıpwrataha me pam ruvehe məmkemik. Kwopun napw asori rauək ikin ramhia i pehe napw ia nərəmitaha. Nənə nərəmitaha ramhia i pen napw ia nımıruien pam səkitaha.

⁷ Nəri əprmin me pam həkukurən nuveheien mhəmweimwei. Nərmama me hənō raka noien nəha ia nırəha me pam, menu me, uə snek me, uə nəmu me.

⁸ Mətə iərmama riti riwən ko ro nərəmın ruvehe mımweimwei. Nərəmi iərmama nəri ərəha riti ko ripkapwis mhə. Rukuər ia nəri akonə sə ramousi əpune iərmama.

⁹ Ia nərəmitaha saməgnəgini Kumwesən Tata səkitaha.^a Nənə ia nərəmitaha mwi saməkwein ərəha ia nərmama Kumwesən rino irəha həmwhen irə.

¹⁰ Nəkwataha kuatia, krouəgnəgini Kumwesən irə, nənə krouarə rouəkwein ərəha mwi ia nərmama. Piak me, noien me nəha mə triəko mhə iamınhi.

¹¹ Rəfo, ia nəmri nui kuatia ko nui mine təsi irau pəri krouapour?

¹² Rəfo, piak me, ko niemis rukuə nukwai olif, uə nei nəha krep rukuə nukwai niemis? Rekəm! Rəmwhen mwi kwopun kakwəhi təsi ikin ko kipkukwəhi mhə mwi nui ikin.

Nukurəniēn sə ruku pen ia neiai

¹³ Sin ia kimiaha rukurən nari, uə nukurəniēn səvənhi rəpwəmwis? Iərmama nəha traməkēikei mo noien amasan, məpwəh nəfiutəien in. Noien nəha trahatən pen mə in rukurən pərhiēn nari.

¹⁴ Mətə trini minuə rerimiahā ramrhi ərəha kimiaha me uə hiamətərig atukw a ia kimiaha me mə tihəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwın, kimiaha tihəpwəh nəfiutəien ia kimiaha me mə hiəukurən nari, ti nəri nə mə ia noien nəha hiameikuə a mhəpwəh niniēn nıpərhiēniēn.

¹⁵ Iərmama sə ramo noien nəha riəpkuvehi mhə nukurəniēn sə ruku pen ia neiai, mətə in ruvehi nukurəniēn sə ruku pen ia tıprənə i. Nənımwın İkinan riəpkuvei pen mhə nukurəniēn nəha min, mətə ruku pen ia nəremhə me.

¹⁶ Nəpın nərmama rerınraha ramrhi ərəha irəha me uə irəha kamhətərig atukw a ia nırəha mə tuhəfo mhəutə mhəpi raka nərmama nepwın, ia kwopun kamharə ikin tihətoni kamho priəri ia narimnari me, mamho mwi noien ərəha me pam.

¹⁷ Mətə iərmama sə ruvehi nukurəniēn nəha ruku pen ia neiai noien səvənhi ropə. Nəri sə rakupwən nətərigien səvənhi rəmher. In iərmama sə raməmri nəməriniēn. Noien səvənhi ramasan məpou. In ramsiai nətərigien

3:1: Luk 12:47 **3:6:** Mat 12:36-37, Mat 15:11,18-19 **3:8:** Rom 3:13 **3:9:** 1Kor 11:7 **a 3:9:** Nəgkiariēn səvəi nəkur Kris kupwən rini iamınhi irə minuə 'Iərimənu Tata səkitaha.' **3:15:** Jem 1:5,17

səvəi nərmama me səpəmsəpə. In ramapi pik ti nərmama. Nukurəniēn səvəi iərmama nəha rukuə nukwan rīpik sə ramasan ia nīmīruēn səvənhi. In ramo rəmnəmwhēn ia nərmama me pam, məpwəh neikuəien.

¹⁸ Nəpīn nərmama səməme kamhəmri nəmərīnuēn kamharə ia nəmərīnuēn rəmwhēn mə kamhəpwei nuni nari riti. Nuni nari nəha trutə mukuə kwənkwan nə narəien sə ratukwatukw.

4

Iərmama sə rokeikei pik noien səvəi tīprənə i

¹ Nəfe nəha nukune naruagəniēn me mīne nukune nəvisəien me səkimiaha? Rosi in i uə rekəm? Ia rerīmiaha kīmiaha hiōkeikei pik mə tihəregi ramasan ia narimnari me pam, nənə noien nəha ramo kīmiaha hiaməvisə ia nəpīn me.

² Hiōkeikei nari riti, mətə rəknekīn ti nuvehīēn, ro pen hīousi əpune iərmama tukwe. Rerīmiaha rakres nari riti səvəi iərməpə, mətə rəknekīn ti nuvehīēn, ro pen hīəvisə, mamharuagən tukwe. Kīmiaha hiəpwəh nuvehīēn nəfe hiōkeikei, ti nəri nə mə hiəpkəres pen mhə Kumwesən i.

³ Trīni mīnuə kīmiaha hiəres pen i, hiəpwəh nuvehīēn, ti nəri nə mə hiaməres, mətə nətərigiēn səkimiaha rīpkatukwatukw mhə. Narimnari me nəha hiaməres pen Kumwesən mə truvei pehe m kīmiaha, hiōkeikei mə tihəuvehi nənə mhəuvehi nəmri nari sə nətərigiēn ərəha səkimiaha rokeikei.

⁴ Kīmiaha hiəmwhēn prən i sə raməpwəh səvənhi iərman mamesi pen iərman əpə. Rəfo? Rosi kīmiaha hiəreirei mə iərmama sə rokeikei pik noien me səvəi tīprənə i truvehe iərmama sə raməmwəki Kumwesən? Ro iamīnhi irə trīni mīnuə iərmama riti ia kīmiaha rīnuə trokeikei pik noien me səvəi tīprənə i in trəmwəki Kumwesən.

⁵ Rəfo? Rosi kīmiaha hiəreirei nəgkiariēn i raməmāk ia Nəkukuə Ikinan? Rani mə,

“Nənīmwin nəha Kumwesən rīnəmri raməmāk ia reritaha rokeikei pik mə kitaha səvəi Kumwesən əpə.”

Nənə nəgkiariēn nəha rīpko mhə nəri auər a i.

⁶ Mətə Kumwesən raməriari pehe namasanien m kitaha rasori pik. Ro pen Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Kumwesən rerīn rīpkagiēn mhə ti nərmama səməme kamhəfiūtə ia nirəha, mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəuvehi irəpw irəha.”

⁷ Ro iamīnhi irə kīmiaha tihaməkeikei mheiwaiu, mharə tegīn Kumwesən, mhəni rekəm ti Setan, nənə in trəpwəh kīmiaha map.

⁸ Kīmiaha tihəuvehe ipaka ti Kumwesən, nənə in truvehe ipaka tukumiaha. Kīmiaha nəkur ərəha me tihaməkeikei mhərkwerīg. Kīmiaha nətərigiēn səkimiaha ro kəru tihaməkeikei mhə rerīmiaha rəmher.

⁹ Ramasan mə tihəregi rərəha, mhasək, mhəkwein əpwəmwīs. Pwəh narīsiēn səkimiaha ruvehe mo nasəkien irə. Pwəh nagīniēn səkimiaha ruvehe mo nəpouēn irə.

¹⁰ Kīmiaha tihaməkeikei mheiwaiu mhənīmwi nukurhumiaha ia nəmri Kumwesən, nənə in truvehi utə kīmiaha.

Kīmiaha tihəpwəh nīni ərəhaiēn kīmiaha me

¹¹ Piak me, kīmiaha tihəpwəh nīni ərəhaiēn kīmiaha me. Iərmama sə rani ərəha piəvni uə rani piəvni mə ramo noien ərəha, iərmama nəha ramīni ərəha

Loa sɔvɛi Kumwesɛn, mamini mɔ Loa nɔha rɔpwɔh nɔmwhenien. Mɔtɔ nɔpin ikani loa nɔha mɔ rɔpwɔh nɔmwhenien, ikɔpwɔh noien nɔfe Loa nɔha rani, mɔtɔ ikamo ik iɔmɔ sɔ ikasori ia Loa nɔha.

¹² Iɔrmama kuatia in ɔpa rauvehi nasoriien mɔ trɔmri Loa, mɔkiri noien me sɔvɛi nɔrmama, nɔnɔ mɔrɔwɛn tai noien me sɔvɛnrɔha. Iɔrmama nɔha in nɔha rauvehimiri nɔrmama, mamouraha mwi irɔha. Mɔtɔ ik sin i? Rɔfo ikamɔkiri noien me sɔvɛi piam?

Ik tikɔtigite ia Kumwesɛn ia nɔfe tiko trakwakwi tineis mine

¹³ Tihɔtɔrig ia nirak kimiaha sɔmɔme hiamɔni mɔ, “Ipwet uɔ trakwakwi tsɔuvɛn ia taon i uɔ taon nɔha, mharɔ nuk kuatia, mho pisnes fwe ikɛn, mhɔuvehi mane.”

¹⁴ Kimiaha tihɔfukurɛn nɔfe trɛmwei irapw trakwakwi? Nɔfe nɔha nimiriuen sɔkimiaha? Kimiaha hiamwhen ia nise napw sɔ ruvehe nɔpin ouihi a nɔnɔ marɔ miwɛn mwi.

¹⁵ Mɔtɔ nɔgkiariien sɔ ratukwatukw mɔ kimiaha tihɔni ro iamɛnhi irɔ, “Trɛni minuɔ nɔkwai Kumwesɛn pɔrhien, tsarɔ mho narimnari me i uɔ narimnari me nɔha.”

¹⁶ Mɔtɔ ipwet mine kimiaha hiamɔgkiari mamhɔfiutɔ ia kimiaha. Nɔgkiariien sɔ ramɔfiutɔ nɔrmama iamɛnhi rɔrɔha.

¹⁷ Iɔrmama sɔ rukurɛn nɔfe noien ratukwatukw mɔ tro, mɔtɔ in rɔpwɔh noien, in ramo nɔrɔhaien.

5

Nɔvɔhagien ramevɛn ti nɔrmama nautɔ sɔvɛnrɔha rasori

¹ Kimiaha nɔrmama nautɔ sɔkimiaha rasori tihɔtɔrig ia nirak. Ramasan mɔ kimiaha tihɔsɔk mhɔkwein ɔpwɔmɔwis ti nɔmisɔien me nɔha sɔmɔme kamhɔuvehe tuheste kimiaha.

² Nautɔ sɔkimiaha ruvɔmɔrir. Uvnɔ me hɔnani raka tinari me sɔkimiaha.

³ Kol mine silva sɔkimiaha rinopwei raka. Nopweiiien nɔha sɔvɛnrɔha trahatɛn pen mɔ nɔpɔrhienien kimiaha hiɔno noien ɔrɔha, nɔnɔ trahi nɔpwramiaha rɔmwhen ia napw. Ipaka nɔpin sampam i, mɔtɔ kimiaha hiamoeite ihi nautɔ me sɔkimiaha.

⁴ Hɔtɔ ro! Nɔrmama me sɔmɔme kamhowok hɔno raka wok fwe ia nɔmhien me sɔkimiaha, mɔtɔ kimiaha hiɔpwɔh nɔrɔkuien irɔha. Nɔrɔkuien nɔha sɔvɛnrɔha ramasɔk mani mɔ kimiaha hiɔno noien ɔrɔha. Iɔrimɔnu sɔ rauvehi niskaiien me pam ruvɔregi raka ia nɔkwɔregin nasɔkien sɔvɛi nɔrmama sɔmɔme kamhesi nɔveginien sɔ ruvɔmruɔ fwe ia nɔmhien me sɔkimiaha.

⁵ Ia tiprɔnɔ i kimiaha hiɔpwɔh niseseien. Nɔfe nautɔ me kimiaha hiokeikei mɔ tihɔuvehi hiamɔuvehi. Hiamɔkwɔmɔni atukw a kimiaha hiamɔsisi mhɔmwhen ia kau me sɔmɔme ripko mhɔ tui kousi ɔpune irɔha.

⁶ Kimiaha hiamɔkiri nɔmɔ atukwatukw me mɔ tuhamɔkeikei mhemhɔ. Hiamousi ɔpune irɔha, nɔnɔ hɔpwɔh nɔsisɔgien kimiaha.

Nɔtɔrigien sɔkimiaha trɔpwɔmɔwis

⁷ Piak me, kimiaha tihamɔkeikei mho nɔtɔrigien sɔkimiaha rɔpwɔmɔwis, mamheitenhi mheste nuveheien sɔvɛi Iɔrimɔnu sɔkitaha. Hɔtoni ro iɔrmama sɔ ramɔmhu ramɔfo mamɔ nɔtɔrigien sɔvɛnhi ramɔpwɔmɔwis mameitenhi nɔveginien amasan sɔ rutɔ pehe ia tiprɔnɔ. Ko ripkesi akwauakw mhɔ, mɔtɔ tro nɔtɔrigien sɔvɛnhi rɔpwɔmɔwis meste nesɛn kupwɔn rauɔr nɔnɔ mɔkwɔ me nepwɛn hɔuvehe mhɔukurau nɔnɔ nesɛn sɔ ro kɔru irɔ rauɔr mwi.

4:12: Rom 2:1, 14:4

4:13: Luk 12:18-20

4:14: Prov 27:1, Sam 39:5,11

4:15: Wok Me 18:21

4:17: Luk 12:47

5:1: Luk 6:24

5:2: Mat 6:19

5:4: Dut 24:14-15, Mal 3:5

5:5: Luk 16:25, Jer

12:3, 25:34

5:7: Luk 21:19, Dut 11:14, Jer 5:24, Joel 2:23

⁸ Kimiaha mwi tihamakeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis miskai ti nəri nə mə nuveheien səvəi Iərimənu səkitaha ruvəuvehe ipaka.

⁹ Piak me, kimiaha tihəpwəh nini ərhəhien kimiaha me kamo Kumwesən rərpwin noien ərəha me səkimiaha. Hətə ro! Iəmə sə trərpwin noien ərəha me səvəi nərmama ruvəuvehe ipaka. Ramərer a ia kwəruə.

¹⁰ Piak me, rerimiahaha tramrhi profet me nəha fwe kupwən haməgkiari ia nəghi Iərimənu. Nəpin kamo nəmisəien minraha, ho nətərigien səvənraha rəpwəmwis.

¹¹ Ia nətəien səkitaha nərmama səməme kamhərer əknekin ia nahatətəien səvənraha ia nəpin me Kumwesən ramo irəha hamagien. Kimiaha hiəuvəregi raka noien səvəi Jop. Nəpin ramarə ia nəmisəien me rəpik, rərer əknekin ia nahatətəien səvənhi. Nənə hiənətə raka nəfe Iərimənu rino min kurirə ikin. Iərimənu rerin ramərkwəpir pik ti nərmama. In ramapi ti nirəha.

Kimiaha tihəpwəh nakutanien ia nəgkiariien me

¹² Mətə piak me, irənhə ia narimnari me pam, trini minuə kimiaha hiəni promes riti tihəpwəh nakutanien ia nəgkiariien səkimiaha mə tiho nərmama hətəni kimiaha hiaməni pərhien. Tihəpwəh niniiien nitətə ia neiai uə tiprənə i uə nari riti mwi mə tiho noien nəha. Mətə trini minuə hiəsəni nari riti, tihəni a mhəsəni mə “Ouəh.” Trini minuə hiəpkəsəni mhə nari riti, tihəni a mə “Rekəm.” Mə kimiaha hiaməgkiari əpnəpen, Kumwesən trərpwin noien ərəha səkimiaha.

Nəfwakien sə ramo nīpwrən

¹³ Rəfo? Riti ia kimiaha raməmisə? Ramasan mə rəfwaki. Riti ia kimiaha rerin ramagien? Ramasan mə rəni nīpu, məgnəgini Kumwesən.

¹⁴ Riti ia kimiaha raməmhə? Ramasan mə rəkwein elta me səvəi nəfwakien pwəh irəha hətəgi pen oel irə ia nəghi Iərimənu mhəfwaki tukwe.

¹⁵ Nənə nəfwakien səvəi nərmama səməme kamhahatətə ia Kumwesən truvehimiru iərmama sə raməmhə. Iərimənu tromasan iərmama nəha. Trini minuə iərmama nəha rino noien ərəha me, Iərimənu trenouenou noien ərəha me nəha məpwəh nərpwinien.

¹⁶ Ro iaminihi irə kimiaha tihəni pen tukumiaha me i noien ərəha me səməme hiəno, nənə mhəfwaki tukumiaha me mə Kumwesən tro kimiaha hiəuvehe mhəsənin. Nəpin iərmama sə ramo noien atukwatukw raməfwaki, nəfwakien səvənhi nəgsen rasori mamə nīpwrən.

¹⁷ Profet Elaeja in iərmama rəmwən a ia kitaha. Rəfwaki skai mə nesən trəpwəh nauərien. Nənə nesən rəpkauər mhə ia tənə nəha nuk kahar məkwə sikis.

¹⁸ Nənə kurirə ikin rəfwaki mwi, nənə nesən rukrutə ia nimagouagou, kwənkwai narimnari me hətə mwi ia tiprənə.

Iərmama sə rəruəi

¹⁹ Piak me, trini minuə kimiaha riti rəpwəh nəgkiariien sə ro nīpərhienien mərəuei, nənə kimiaha riti mwi riri in mīrərig,

²⁰ iakokeikei mə rerimiahaha tramrhi nəri i. Iərmama sə ramiri raka iəmə ərəha ia suatuk sə raməruəi irə mīrərig, in rauvehimiru iəmə ərəha nəha mə trəpwəh nemhəien. Kumwesən trenouenou noien ərəha me həpik səvəi iəmə ərəha nəha, məpwəh nəripwinien.

Fas Pita

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəkukuə i Pita rımərai. Pita in iərmama riti ia twelef nərmama me səvəi Iesu. In rımərai nəkukuə i mərhi pen i revən ti nakalasia me səməme kamhare parei fwe profens riti səvəi Rom kani mə Esia Maenor. Pita rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvənraha ti nəri nə mə nərmama me nepwın kamhometə irəha ti nahatətəien səvənraha. Pita rokeikei mə rerınraha tramrhi mə Iesu rokeikei pik irəha, nənə muvehi nəmisəien ti nirəha. Irəha tuhəkuriərə noien səvəi Iesu. Irəha tuho iamınha irə ti nəri nə mə Kumwesən rımərifi irəha mə irəha nərmama me səvənhi nənə Iesu remhə ti nirəha. Pita rini pen ti nirəha mə tuhaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan. In rini pen mwi ti nirəha mə ia tıprənə i nərəhaien rasori, mətə tuhaməkeikei mhərer əknekın, mho nətərigien səvənraha rəpwəmwis, mhəmri pen əknekın nətərigien səvənraha ia Kumwesən, nənə mheitenhi narimnari amasan me səməme tuhəpkuvehe kurirə.

¹ Iou Pita, iou aposol riti səvəi Iesu Kristo.

Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmama pwispwis me səməme hiamarə kirkiri ia profens me i Pontas, mine Kalesia, mine Kapatasia, mine Esia, mine Pitinia.

² Kimiaha i nərmama Kumwesən rımərifi kimiaha resi pen nətərigien səvənhi sə in ruvəukurən raka fwe kupwən. In rımərifi kimiaha mə Nənimwın səvənhi tro kimiaha hiəuvehe mhəmher, mho nəkur ikinan me səvənhi, nənə, tihəuvehe mho nəkwai Iesu Kristo, tukəfwıəfwı kimiaha ia niten.

Nəfwakiiən səiou mə Kumwesən trəriari pehe namasanien mine nəməriniuen rasori mwi m kimiaha.

Pwəh səgnəgini Kumwesən ti nimiruien vi

³ Pwəh səgnəgini Kumwesən i in Kumwesən mine Tata səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo! Napiiən səvənhi rasori tukutaha. In ro kitaha sətui mwi ia nimiruien vi, nənə, mō kitaha səmri pen əknekın nətərigien səkitaha irə. In ro iamınha irə nəpın ro Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi.

⁴ Kumwesən ro kitaha sətui mwi mə tsəuvehi nautə amasan me in truvei pen m nərmama me səvənhi. Nautə amasan me nəha ko həpkimərır mhə, mhəpkəmkemik mhə, nənə nukuraanien səvənraha ko rıpkıwən mhə. Kınəmri amasan nautə me nəha fwe ia neiai tukuvei pehe m kimiaha.

⁵ Kimiaha nərmama səməme Kumwesən ro tukuahag kimiaha ia niskaiien səvənhi ti nəri nə mə hiamahatətə irə. In trətui amasan tukumiaha meste tihəuvehi nimiruien vi sə kınəpnəpenə raka irə tukətoni rier pehe ia nəpın sampam.

⁶ Ramasan mə rerimiahaha ragien ti narimnari me i. Mətə təkwtəkwuni rosi narimnari me səpəmsəpə tuhəuvehe mho nəmisəien m kimiaha ia nəpın ouihi a.

⁷ Narimnari me i kamhəuvehe trahatən pen mə kimiaha hiamahatətə pərhiən. Aean i kol, nəri auər a mə trıpkıwən mwi nəpın riti, mətə nərmama tuhaməkeikei mhəuvani ia napw ti nətə sasien mə in kol pərhiən uə rekəm. Ia noien nəha rəmwhen a mwi nahatətəien səkimiaha sə ramasan məpi raka kol, tukaməkeikei ko kimiaha hərəgi nəmisəien me ti nətə sasien mə hiamahatətə pərhiən uə rekəm. Nənə mə hiamahatətə pərhiən, nəpın tukətoni Iesu Kristo

1:1: Jem 1:1, 2Tim 1:15 **1:2:** Rom 8:29, 2Tes 2:13, Hip 12:24 **1:3:** 2Kor 1:3 **1:4:** Kol 1:12 **1:5:** Jon 10:28, 17:11 **1:6:** 1Tes 5:10, Jem 1:2 **1:7:** Job 23:10, Prov 17:3, Aes 48:10, Sek 13:9, Mal 3:3, Jem 1:3

rier pehe irə, Kumwesən trəgnəgin kímiaha, muvehi utə nəghímiaha, nənə, muvei pehe nisíaiien m kímiaha.

⁸ Nəri auər a mə hiəpkətoni mhə Iesu Kristo, mətə hiokeikei in. Nənə nəri auər a hiəpkətoni mhə nəha təkwtəkwuni, mətə hiaməni nípərhienien irə, nənə, mamhagien. Nagienien nəha hiamregi rasori pik anan iərmama riti ko rípkini mhə ia nəgkiariien.

⁹ Rerímiaha ramagien iamínha irə tí nəri nə mə hiaməuvehi nəri i sə hiamahatətə irə, in i mə Kumwesən truvehimíru kímiaha.

¹⁰ Profet kupwən me hamətui ia suatuk i Kumwesən truvehimíru nərmama irə, nənə mamhəres mə tukəfo irə. Ia nəgkiariien sə Kumwesən ríməuvei pen mínraha, irəha həni irapw mə Kumwesən trasitu ia kímiaha ia namasanien səvənhi.

¹¹ Nəpín Nənimwín səvəi Kristo sə ramarə ia nirəha ríməkupwən míni irapw nəmísəien me səməme Kristo tríregi ia nípwrán míne nasóriien sə tukuvei pen mín truvehe kurirə, profet me haməmwur mə tuhəukurən mə nəfe suatuk míne nəfe nəpín narímnari me nəha tuhəier pehe.

¹² Kumwesən ríno pui pen m profet me nəha mə nəgkiariien me səməme irəha kámhəni həpkəgkiari mhə ia nəpín səvənraha mə trasitu ia nirəha, mətə haməgkiari ia nəpín səkímiaha trasitu ia kímiaha. Narímnari me i profet kupwən me háməni təkwtəkwuni hiəuvəregi raka ríməuku pen ia tərhui nərmama səməme hənəvisau nəgkiariien amasan səvəi Kristo m kímaha. Nəgkiariien səvənraha ríməuku pen ia Nənimwín Ikinan sə Kumwesən rərhi pehe i. Narímnari me i nagelo me irəha mwi hokeikei mə tuhətoni mhəukurən.

Kumwesən sə rínəkwein kímiaha in íəmə ikinan, in rəmher

¹³ Ro pen tihaməkeikei mho nətərigien səkímiaha rərer mwatuk tí noien wok, mho nətərigien səkímiaha pwəh rukurən amasan. Tihəmri pen əknekín nətərigien səkímiaha ia namasanien sə Kumwesən truvei pehe m kímiaha nəpín tukətoni Iesu Kristo rier pehe.

¹⁴ Tiho nəkwai Kumwesən rəmwhen ia nəkwərhakwərha me səməme kámho nəkwai tata me. Fwe kupwən kímiaha hiəreirei nari, nənə mamho noien ərəha me səməme rerímiaha rokeikei pik. Mətə təkwtəkwuni tihəpwəh nəsəniien ia nətərigien me nəha ravi raka mwi kímiaha.

¹⁵ Kumwesən sə rínəkwein ia kímiaha in íəmə ikinan, in rəmher. Ro iamínhi irə kímiaha mwi tihaməkeikei mho kímiaha nəkur ikinan me, mhəmher ia narímnari me pam səməme hiamo.

¹⁶ Iakani iamínhi irə tí nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Tihaməkeikei mho kímiaha nəkur ikinan me, mhəmher, tí nəri nə mə iou íəmə ikinan iakəmher.”

¹⁷ Kímiaha hiaməkwein Kumwesən mə “Tata.” Mətə in Kumwesən ramo rəmnəmwhen ia nərmama me pam. Trərpwín noien me səvənraha tresi pen atukwatukw nəfe irəha hənə. Ro iamínhi irə míne, nəpín kímiaha hiamarə ihi ia təkure típrənə i, tihaməkeikei mhehekír in, mamho noien sə ramasan.

¹⁸ Kímiaha hiəukurən mə kineivinari ia kímiaha hiəuvəier raka ia narəien ərəha nəha kaha kupwən me səkímiaha háməuvei pehe m kímiaha. Mətə kípkerəku raka mhə kímiaha ia nari riti sə truvehe mərəha məmwhen ia kol míne silva,

¹⁹ rekəm. Mətə kinərəku raka kimiaha ia nite Kristo in nəri keikei ramasan pik. Kristo in rəmwhen ia kwəti sipsip sə ratukwatukw pam, nemhəien uə nərəhaien riwən anan irə.

²⁰ Kumwesən ruvərifi raka in fwe tui nəp̄in tiprənə ramiwən ihi, nənə təkwtəkwni ripko mhə tui nəp̄in sampam ruvehe kətoni in rier pehe masitu ia kimiaha.

²¹ Ia Kristo kimiaha hiaməni n̄ipərhiēnien ia Kumwesən sə rino in rətui mwi ia nemhəien səvənhi nənə muvei pen nasoriēn min. Ro iam̄nhi irə ləmə sə hiamahatətə irə, mamhəmri pen əknek̄in nətərigien sək̄imiaha irə, in i Kumwesən.

²² Kimiaha hiamesi pen nəgkiariēn sə ro n̄ipərhiēnien mamhokeikei pərhiēn piəvtaha me. Ia noien nəha hiənəpərhi raka n̄im̄iruiēn me sək̄imiaha hāmher. Mətə kimiaha tihaməkeikei mhərip̄in mamhokeikei pərhiēn kimiaha me ia rerimiaha pam.

²³ Kimiaha hiənətui mwi rəmwhen nəkwərhakwərha me, nənə, n̄im̄iruiēn vi sə hiənətui mwi irə ripkuku pen mhə ti tata riti sə tremhə, mətə ruku pen ti Tata riti sə tripkemhə mhə. Nəgkiariēn səvəi Kumwesən sə ram̄iru mamarə rer̄in rino kimiaha hiətui mwi.

²⁴ Iakani iam̄nhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Nərmama me pam həmwhen ia nurhi,

nənə namasanien səvənraha rəmwhen ia tihi nurhi.
Nurhi nəha ramaukei, nənə tihin me kamhəsas,

²⁵ mətə Nəgkiariēn səvəi lərimənu ramarə ia nuk nuk me.”
Nənə in i nəgkiariēn sə kinəvisau m kimiaha.

2

¹ Ro pen kimiaha tihaməkeikei mhəpwəh noien ərəha me pam. Tihəpwəh mwi neikuəien, mhəpwəh mwi noien nətərigien sək̄imiaha ro kəru. Tihəpwəh mwi nəmwəkien ia kimiaha me, mhəpwəh mwi n̄iniēn n̄ikaremiaha me.

² Kimiaha tihaməkeikei mhəuvehe mhokeikei pik nəgkiariēn səvəi Kumwesən sə rəmher mhəmwhen iəkunouihi əmtəmetə me i kamhasək mə tuhesis. Nəgkiariēn i tro kimiaha hiəuvehe mhəpw̄inari, nənə, Kumwesən ruvehim̄iru kimiaha.

³ Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kimiaha hiənani əghan namasanien səvəi lərimənu mhətoni mə ramasan pik anan.”

Kristo in kəruətərei m̄iru

⁴ Həuvehe ti Kristo. In nəha kəruətərei m̄iru nəha nərmama me həni mə rərəha, mhəpwəh, mətə ia nəmri Kumwesən in kəruətərei keikei anan sə in rimərifi.

⁵ Kimiaha mwi hiəmwhen ia kəruətərei m̄iru me kauvrhək̄in nimwə ia nirəha, nimwə sə Nənimw̄in ramarə irə. Ia nimwə nəha, kimiaha hiəmwhen ia pris ikinan me kamhousi əpune n̄irim̄iru me mamhəuvei pen m Kumwesən. Mətə narimnari me səməme kimiaha hiaməuvei pen ripko mhə n̄ipwrai nari mətə kwa nənimw̄in. Nənə Kumwesən raməkwein amasan ia narimnari me nəha hiaməuvei pen min ti nəri nə mə hiaməuvei pen ia nəghi Iesu Kristo.

⁶ Rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Hətoni ro. Iakaməmri kəruətərei riti fwe Saeon,^a
in kəruətərei keikei anan sə iou iakimərifi, kəruətərei nəha tukostat
kuvrhək̄in nimwə irə,
nənə iərmama sə tr̄ini n̄ipərhiēnien irə, in tripkauris mhə.”

1:19: Wok Me 20:28, Hip 9:12-14, 1Tes 1:2 **1:20:** Wok Me 2:23, Efes 1:4 **1:21:** Jon 14:6, Rom 4:24, 5:1-2, Rom 10:9 **1:22:** Jon 13:34, Rom 12:10 **1:23:** Jon 1:13, Hip 4:12 **1:24:** Jem 1:10-11 **2:1:** Efes 4:22, Jem 1:21 **2:2:** Mat 18:3, 1Kor 3:2 **2:3:** Sam 34:8 **2:4:** Mat 21:42, Aes 28:16 **2:5:** Efes 2:21-22, Eks 19:6, Aes 61:6, Rev 1:6, Rom 12:1 **2:6:** Rom 9:33, Efes 2:20 ^a **2:6:** Seon in Jerusalem

⁷ Ro iam̄nhi irə, kəruətərei nəha in nəri keikei tukumiaha nərmama səməme hiaməni n̄pərhiēnien irə, mətə nərmama səməme həpk̄ini mhə n̄pərhiēnien irə, kəruətərei nəha rəmwhen ia nəgkiariien i ia Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kəruətərei nəha nəmə kamhəuvrhəkin nimwə hənua rərəha, mhəpwəh, təkwtək̄wuni nəha ruvəuvehe mino kəruətərei sə rəpi raka pam kəruətərei me, məkwtəm̄hiri əknek̄in pam nimwə.”

⁸ Nənə Nəkukuə Ikinan rani mwi mə, “In i kəruətərei riti sə nərmama tuhapəti irə, mine kəpwier sə tro irəha həmwei”

Irəha kamhapəti irə ti nəri nə mə kamhərui nəgkiariien səvəi Kumwesən mamhesi pen a nəfe Kumwesən ruvəukurən raka fwe kupwən məmri mə tuho.

⁹ Mətə kimiaha nərmama ia kwənək̄wus i Kumwesən r̄imər̄fi kimiaha, kimiaha pris me səvəi kig, kimiaha nərmama ikinan me ia kusen kuatia, kimiaha nərmama me səvəi Kumwesən əpa. Kino kimiaha iam̄nha irə mə kimiaha hiəukurən n̄ni irapwien narimnari amasan me Kumwesən r̄ino. In r̄inək̄wein ia kimiaha mə tiharaka ia nəpitəvien mhəuvehe ia nukuraanien amasan səvənhi.

¹⁰ Fwe kupwən, kimiaha nərmama auər a me, mətə təkwtək̄wuni kimiaha nərmama me səvəi Kumwesən. Fwe kupwən, kimiaha nərmama nap̄iien səvəi Kumwesən riwən tukumiaha, mətə təkwtək̄wuni kimiaha nərmama nap̄iien səvənhi ramarə tukumiaha.

¹¹ Nərmama keikei me, kimiaha hiamwhen iəpw̄ispw̄is me mine nərmama imwənraha riwən ia t̄iprənə i. Ro pen iakani pehe tukumiaha i mə tihəpwəh nəsēnien noien ərəha me nəha n̄p̄wramiaha rokeikei pik səməme kamharuagən ia nəp̄in me mə tuhouraha n̄im̄ruien sək̄imiaha.

¹² Təkwtək̄wuni nərmama səməme hərəirei Iərimənu kamhəni ərəha kimiaha mə kimiaha nəkur ərəha me. Ro iam̄nhi irə narəien sək̄imiaha hiamarə irə ia nənimenraha traməkeikei matukwatukw, pwəh irəha hətōni noien amasan me sək̄imiaha, nənə mhəuvehi utə nəghi Kumwesən ia nəp̄in nəha in truvehe irə.

Nərmama me səvəi Iesu Kristo tuhaməkeikei mhəsiai nərmama səməme kamhərimənu

¹³ T̄i nəri nə mə kimiaha nərmama me səvəi Iərimənu sək̄itaha, tihaməkeikei mhəsiai nərmama me pam səməme haməuvehi nasoriien mamhərimənu. Tihəsiai ia kig sə in rasori anan,

¹⁴ mhəsiai mwi ia nəmə asori me səməme in ramərhi irapw irəha kamhərimənu ia nəgh̄in. Nəmə asori me nəha, kig ramərhi irapw irəha mə tuho nəm̄isəien m nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə mhəgnəḡini səməme kamho noien amasan.

¹⁵ Kimiaha tihaməkeikei mhəsiai nəmə asori me pam t̄i nəri nə mə Kumwesən rokeikei mə noien amasan me sək̄imiaha trəs̄isəg tər̄hui nərmama me i hərəirei nari. Pwəh irəha həpwəh mwi n̄iniien nəgkiariien arməri me.

¹⁶ Ramasan mə hiamarə mhəmwhen ia nərmama k̄ineivinari ia n̄rəha, mətə tihəpwəh n̄iniien mə, “Eh, k̄ineivinari ia n̄irak. Iakukurən noien nəfe noien ərəha iakokeikei.” Kimiaha tihaməkeikei mamharə mhəmwhen ia iotukwininari me səvəi Kumwesən.

¹⁷ Tihəsiai nərmama me pam. Tihokeikei piəvtaha me, nənə tihəhek̄ir mhəsiai Kumwesən, nənə tihəsiai kig sə ramərimənu.

¹⁸ Kìmiaha slef me, tihaməkeikei mho nəkawai nəmə asori me səkìmiaha, nənə mhəuvei pen nisiaien mìnraha. Tiho iamìnhi irə mìnraha pam, nəmə asori me səməme kamho rìməru mamasan m kìmiaha mìnə nəmə asori me səməme kamho noien skai me m kìmiaha.

¹⁹ Rəfo hiamo a narimnari me səməme hatukwatukw mətə nəmə asori me səkìmiaha kamho rərəha ia kìmiaha? Trini mìnua hiəukurau ia nəpìn skai me nəha, mamhəti pen a m Kumwesən, Kumwesən trəkwein amasan ia kìmiaha.

²⁰ Trini mìnua hiamo noien ərəha, kamo nəmisəien m kìmiaha tukwe, hiamo nətərigien səkìmiaha rəpwəmwis ti nuvehien nəmisəien nəha, noien nəha ko kəpwəh nəgnəginiien kìmiaha tukwe. Mətə mə kìmiaha hiamo a noien amasan, nənə kamo nəmisəien m kìmiaha tukwe, Kumwesən trəkwein amasan ia kìmiaha trini mìnua hio nətərigien səkìmiaha rəpwəmwis ti nuvehien nəmisəien nəha.

²¹ Kumwesən rìnəkwein ia kìmiaha mə tihəuvehi nəmisəien, ti nəri nə mə Kristo in mwi rìməuvehi nəmisəien tukumiaha. In rìməkupwən mahatən noien atukwatukw nəha mə kìmiaha tihesi pen a təmwheki nisun.

²² Nəkukuə Ikinan rani mə,
“In rìpko mhə noien ərəha riti,
kìpkregi mhə neikuəien riti ia tərhun.”

²³ Nəpìn nərmana həni nəgkiariien ərəha irə, mətə in rìpkəski mhə irəha. Nəpìn in rìregi nəmisəien ia nìpwran, mətə in rìpkini mhə mə trərpwìn tai nərəhaien. Mətə rìnəmri pen narimnari me pam ia rəgi Kumwesən sə raməkiri atukwatukw nari.

²⁴ In rìməuvehi noien ərəha me səkìtaha ia nìpwran ia nei kamarkuau mə ia nìkaren səvəi noien ərəha kìtaha tsemhə nənə ia nìmiruien səkìtaha tsamo noien atukwatukw. Nəmisəien me səvənhi rìməregi ia nìpwran rino kìmiaha hiəuvehe mhəsanin.

²⁵ Fwe kupwən kìmiaha hiəmwhen ia sipsip me səməme hənəruei, mətə təkwtəkwni kərari ia kìmiaha hiəvərərig mhəuvəuvehe ti Iərmama ramətui ti sipsip me, in i Iərmama ramətui ti nìmiruien səkìmiaha.

3

Nìpran mìnə nərman me səvənraha

¹ Ia noien a mwi nəha, kìmiaha nìpran me tihaməkeikei mhəsiai nərman me səkìmiaha. Nənə trini mìnua irəha nerpwìn həpkini mhə nìpərhienien ia nəgkiariien səvəi Kumwesən, mətə noien a səkìmiaha truvi irəha həuvehe mhahatətə. Noien səkìmiaha rəmwhen məpi raka mə hiəgkiari mìnraha.

² Nəpìn irəha hətoni mə noien səkìmaha rəmher, hiaməsiai irəha, nənə noien nəha truvi irəha həuvehe mahatətə.

³ Rərəha mə hiamasan pen ia nìpwramiaha iruə ia noien nəha sə hiamərəri nìmwai nukwənemiaha, mamhəuvei pen marəmarə me kino ia kol mìnə tinari amasan me.

⁴ Mətə tihamasan pen imwə ia rerimiaha sə kìpkətoni mhə. Ramasan mə tihəuvehe mho nìpran səməme nətərigien səkìmiaha rəpou mafafa. Noien iamìnha irə ramasan anan ia nəmri Kumwesən mìpkwən mhə.

⁵ In i noien səvəi nìpran ikinan me fwe kupwən səməme hənəmri pen əknekìn nətərigien səvənraha ia Kumwesən. Irəha hənəməsiai nərman me səvənraha, nənə ia noien nəha hənəmasan pen ia rerinraha.

⁶ Rəmwhen ia Sera, in rino nəkwaï Epraham, nənə maməkwein in mə iəmə asori səvənhi. Nənə kımiaha nıpwənəti Sera me trıni mınuə hıamo noien amasan, mhəpkehekır mhə nari riti sə ramo nehekırıen.

⁷ Ia noien a mwi nəha, kımiaha nərman me tıhaməkeıkeı mharə kımiaha nıkare rəgımiaha me, mhəukurən mə irəha pran nıskaiien səvənraha rıpkıskai pık mhə rəmwhen ia iərman. Kımiaha tıhaməkeıkeı mhəuveı pen nısiıaiien mınraha, tı nəri nə mə kımiaha mınraha tıhəuvehi pəri nəri amasan i nımıruien rerın. Tiho iamınha irə pwəh nari riti trəpwəh nəsisəgıen nəfwakıien me səkımiaha

Nəmisəien kamregi ti noien amasan

⁸ Nəgkırıien sampam. Kımiaha pam tıhaməkeıkeı mho nətərigien səkımiaha ruvehe mo kuatia, tıhapi kımiaha me, mhokeıkeı kımiaha me, mho rerımiaha rıməru tukımiaha me, mhəuvehi irapw nətərigien səkımiaha.

⁹ Trıni mınuə nərmama kamho rərəha ia kımiaha, mətə tıhəpwəh nərpwınien tai nərəhaien. Trıni mınuə nərmama hai m kımiaha, mətə tıhəpwəh nərpwınien. Mətə tıhəkwein amasan a ia nırəha. Tiho iamınhi irə tı nəri nə mə Kumwesən rınəkwein kımiaha mə tiho noien nəha, mə hıəuvehi namananıen səvənhi.

¹⁰ Nəkukuə İkinan rani mə,
 “İərmama sə rokeıkeı nımıruien amasan,
 nənə mokeıkeı mə trıregi ramasan ia nəpın me pam,
 in traməkeıkeı məpwəh nıniien mwi nəgkırıien ərəha me ia nəramin,
 məpwəh mwi neıkuəien ia tərhun.

¹¹ In traməkeıkeı mırəriğ ia noien ərəha me səvənhi, nənə mo a narımınari amasan me.

In traməkeıkeı mətui suatuk səvəi nəmərınuıen, nənə mukurırə i.

¹² In traməkeıkeı mo iamınhi irə tı nəri nə mə İərımənu ramətoni amasan nərmama səməme hatukwatukw,
 nənə mamətəriğ amasan ia nəfwakıien səvənraha,
 mətə in raməmwəki səməme kamho noien ərəha.”

¹³ Trıni mınuə hıəskai pık tı noien amasan me, sin trouraha kımiaha? İərmama riti riwən!

¹⁴ Mətə trıni mınuə nəpın me nerpwın nərmama kamho kımiaha hıamregi rərəha ia nıpwramiaha tı noien atukwatukw səkımiaha, mətə ia nətərigien səkımiaha, kımiaha tıhəregi ramasan. Tıhəpwəh nehekırıen ia nırəha, mhəpwəh nətəriğ pıkien.

¹⁵ Mətə ia rerımiaha tıhəsai Kristo mə in İərımənu səkımiaha. Tıhərer mwatuk ia nəpın me pam tı nırıpwenien nəgkırıien səvəi nıəsəməme nəha nərmama səməme tuhəres ia kımiaha mə rəfo hıaməmri pen əknekın nətərigien səkımiaha ia İesu.

¹⁶ Mətə tıhəgkırı məru mınraha ia nısiıaiien, mhəpwəh noien nari riti sə tro hıəregi fıve ia rerımiaha mə hıəno nərəhaien. Tiho əpa noien amasan me tı nəri nə mə kımiaha nərmama me səvəi Kristo. Trıni mınuə hıamo iamınhi irə nərmama me i kamhəni nıkareımiaha mə noien səkımiaha rərəha tuhaurıs tı nəgkırıien ərəha me səvənraha.

¹⁷ Trıni mınuə ia nətərigien səvəi Kumwesən mə hıaməuvehi nəmisəien tı noien amasan me səkımiaha, ramasan pık anan mwi məpi raka mə hıaməuvehi nəmisəien tı noien ərəha me səkımiaha.

¹⁸ Ro iamınhi irə tı nəri nə mə Kristo rımamhə tı noien ərəha me. Rımamhə nəpın kuatia a rınəmwhen. Ko rıpkemhə mhə mwi ia nəpın riti. In iərmama

atukwatukw anan, mətə rımamhə ti nər̄mama həpkatukwatukw mhə mə truvehi kımiaha hiəuvən ti Kumwesən. Hənousi əpune in nənə nıpwran remhə, mətə Nənımwın ro in rətui mwi ia nemhəien səvənhi,

¹⁹ nənə ia nıskaiien səvəi Nənımwın nəha in revən mını irapw nəgkiariien riti ti nənımwın me i ia kalapus,

²⁰ səməme hənəmərui nəkwai Kumwesən fwe kupwən anan nəpın Kumwesən ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mameitenhi ia nəpın Noa rınauvrhəkin nıtətə. Nər̄mama eit a, irəha kamhəmak ia nəkwai nıtətə, Kumwesən rıməuvehimıru irəha ia nui.

²¹ Nui nəha, in nə nənımwi paptəes sə rauvehimıru kımiaha nəha təkwtəkwuni. Paptəes i rıpkə mhə nıpwran i mə rınaikuas raka nəmtıgei ia nıpwrai iər̄mama, mətə nıpwran mə hiəres Kumwesən mə rerımiaha truvehe mamasan məmher. Paptəes nəha rukurən nuvehimıruien kımiaha iamınha irə ti nəri nə mə Iesu Krısto rınətui mwi ia nemhəien səvənhi.

²² Iesu nəha, in ruvavən raka fwe ia neiai, maməkure ia nıkare Kumwesən mwatuk, nəgelo me, mınıe nənımwın me səməme kamhəuvehi nasoriien mınıe nıskaiien kamhəsiai in, mamho nəkwən.

4

Narəien kamarə irə kamesi pen nəkwai Kumwesən

¹ Nəpın Krısto ramarə ia tıprənə i, in rıregi nəmisəien ia nıpwran. Ro pen kımiaha mwi tıhaməkeikei mhəuvehi nətərigien rəmwhen ia səvənhi mə tro kımiaha hiəskai, ti nəri nə mə nər̄mama səməme kamhəregi nəmisəien ia nıpwranraha rəmwhen ia Krısto, irəha həpwəh mwi noien noien ərəha.

² Ro pen nəpın hıamarə ia tıprənə i, tıhəpwəh nesi penien noien ərəha me səməme rerımiaha rokeikei, mətə tıhesi pen suatuk səvəi noien nəkwai Kumwesən.

³ Nəpın sə ruvəuvehe muvəukurau raka hiənarə irə rınəpwəmwis mınəmwhen. Ia nəpın nəha kımiaha hiənamo noien ərəha me səməme nər̄mama hərəirei Kumwesən hokeikei pık. Hıaməiri əpnəpen kımiaha me, mamho noien ərəha me nıpwramiaha rokeikei, mamhənımwi nənımwıien skai mamhakənə irə, mamhətui pık nər̄həien, mamho lafet ərəha me, nənə mamhəfwaki m nənımwi nari me noien i in noien ərəha anan.

⁴ İpwet mınıe nər̄mama me nəha hərəirei Kumwesən nənımenraha ramier ti nəri nə mə kımiaha tıhəpkaiu mhə mhəuvən kımiaha mınraha, mhəpkə mhə noien ərəha me sə rasori pık anan. Nənə irəha kamhəni ərəha kımiaha tukwe.

⁵ Mətə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə hənəfarə irə. In ramərer mwatuk mə trəkiri nər̄mama həuvamhə mınıe səməme kamhəmıru.

⁶ Ro pen kınəvisau raka mwi nəgkiariien amasan səvəi Krısto m nər̄mama səməme həuvamhə, mə nəri auər a haməuvehi nər̄pwınien ia nıpwranraha mhəmhə rəmwhen ia nər̄mama pam, mətə ia nənımwınraha kamharə mamhesi pen nəkwai Kumwesən.

⁷ Nəpın sə narımnari me pam tuhəiwən irə ruvəuvehe ipaka. Ro pen tıhəpwəh nakonəien ia nənımwıien skai. Nətərigien səkımiaha traməkeikei məmak amasan mə hiəukurən nəfwakıien.

⁸ Nəri sə tıhəkupwən mhə in i tıhaməkeikei mhokeikei kımiaha me ia rerımiaha pam ti nəri nə mə nokeikeiien ramousəman noien ərəha me həpık hiəpkətoni mhə.

⁹ Ramasan mə tıhəsevər ia rukwənu me səkımiaha tukumiaha me, mhəpwəh nəgkiari əgkiari pıkien tukwe.

3:20: Jen 6-7

3:21: Hip 10:22

3:22: Mat 22:44, Efes 1:20-21

4:1: Rom 6:2,7

4:2: 1Jon 2:16

4:3: Efes 2:2-3

4:5: Wok Me 10:42

4:6: Rom 8:10, 1Kor 5:5

4:7: Rom 13:11-12, 1Kor 10:11,

1Jon 2:18

4:8: 1Pit 1:22, Jem 5:20

4:9: Hip 13:2

¹⁰ Kimiaha kuation kuation hiaməuvehi nari riti sə Kumwesən rıməuvei pehe m kimiaha ramo hiamskai ti noien wok səvənhi. Ro iamınhi irə tihaməkeikei mho rəmwhen ia iotukwininari sə ramətui amasan ti nautə səvəi iəmə asori səvənhi, nənə, mhəuvehi namasanien me i səpəmsəpə Kumwesən rinəriari pehe, mhasitu ia kimiaha me irə.

¹¹ Trini minuə kimiaha riti in iərmama səvəi nəvisauien, ramasan mə in trəvisau mını irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən. Trini minuə kimiaha riti in iərmama səvəi nasituien, ramasan mə in trasitu, mo ia nəsaninien sə Kumwesən rauvei pen min. Mə kimiaha hio iamınha irə, nərmama tuhətə narimnari me hiamo nənə mhəgnəgini Kumwesən ti Iesu Kristo. Pwəh nasoriien mine nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamınhi.

Nəmisəien kamo m nərmama me səvəi Iesu Kristo

¹² Nərmama keikei me. Rərəha mə hiamərkərinari ia nəmisəien i rəmwhen ia napw sə rauvehe tukumiaha nəha təkwtəkwni mə tro mətə sas ia nahatətəien səkimiaha. Hiəukurən mə rıpkə mhə kimiaha əpa hiamregi nəmisəien me iamınha irə.

¹³ Mətə ramasan mə rerimiaha tragien ti nəri nə mə nəmisəien me i hiamregi həmwhen a ia səməme Kristo rıməregi. Trini minuə hiamo iamınhi irə, nənə rerimiaha tragien pik anan nəpın tukətoni in rier pehe ia niskaiien səvənhi.

¹⁴ Trini minuə nərmama kamhəni ərəha kimiaha ti nəghi Kristo, nənə, rerimiaha tragien, ti nəri nə mə Nənimwın asori səvəi Kumwesən ramarə ia kimiaha.

¹⁵ Mətə rərəha mə kimiaha riti rousi əpune iərmama, uə rakres, uə rərui loa, uə rani neikuəien mamouraha nəghi iərmama irə. Trini minuə kimiaha riti ro iamınhi irə, ratukwatukw a mə tuko nəmisəien min.

¹⁶ Mətə trini minuə kamo nəmisəien m kimiaha riti ti nəri nə mə in iərmama riti səvəi Kristo, ramasan mə iərmama nəha trəpwəh naurisien, mətə pwəh in rini nəghi Kristo muvehi utə Kumwesən irə.

¹⁷ Iakani iamınhi irə ti nəri nə mə nəpın sə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama irə ruvəuvehe nəha təkwtəkwni, nənə in trukupwən məkiri noien me səkitaha nərmama səməme samarə ia nəkwai nimwə səvənhi. Trini minuə rukupwən ia kitaha, nənə trəfo ia nərmama səməme kamhərui nəgkiariien amasan səvənhi? In trəkiri noien me səvənraha kurirə ikın, mo riskai mwi minraha məpi raka.

¹⁸ Nəkukuə Ikinan rani mə,
“Trini minuə rəknekın ti nərmama atukwatukw me mə tuhəuvehi nımıruien, nənə rəfo ia nərmama səməme həpkisaii mhə Kumwesən mamho noien ərəha, irəha tuhəfa mhəuvehi nımıruien?”

¹⁹ Ro iamınhi irə nərmama səməme kamhəregi nəmisəien, mətə ti nəri nə mə nətərigien səvəi Kumwesən, ramasan mə irəha tuhaməmwur pen ia noien amasan, nənə, mhəmri pen nımıruien səvənraha ia rəgi Kumwesən mə trətui amasan tukwe. Irəha həkurən nətigiteien irə. In Kumwesən rino neiai mine tıprənə mine narimnari me pam.

5

Nəvəhagien revən ti elta me səvəi nəfwakiiien mine ntəmaruə me

¹ Nənə iakokeikei mə takəgkiari kwopti m kimiaha elta me səvəi nəfwakiiien. Iou elta riti səvəi nəfwakiiien iakəmwhen a ia kimiaha. Iakinətoni Kristo ia

nənimək nəpɪn rɪregi nəmisəien me ia nɪpwran. Narimnari asori me i rɪpko mhə tui həier pehe iou mwi takətoni.

² Kɪmiaha tihaməkeikei mhətui amasan ti nərmama me səvəi Kumwesən səməme in rɪnəmri irəha ia rəgɪmiaha. Irəha həmwən ia sipsip me səvənhi. Rərəha mə tihətui amasan ti nɪrəha rerɪmiaha rəpwəh nagienien, mətə tihətui amasan ti nɪrəha rerɪmiaha rəgien rəmwhən Kumwesən rokeikei. Nənə rerɪmiaha trəpwəh nɪrhien mə tihəuvehi mane irə. Mətə tihətui amasan a ti nɪrəha ti nəri nə mə rerɪmiaha raməgien mə tihəsitu.

³ Nənə rərəha mə tihəfiutə kɪmiaha me, mamhərɪmənəu ia sipsip me i səməme Kumwesən rɪnəmri irəha ia rəgɪmiaha, mətə tiho noien sə ratukwatukw mamasan mə irəha həukurən nətonien mhəsi pen noien səkɪmiaha.

⁴ Iəmə sə rasori anan ia nərmama səməme kamhətui ti sipsip me trier pehe, nənə nəpɪn nəha in trəgnəgɪni kɪmiaha muvei pehe nasorien m kɪmiaha sə trɪpkiwən mhə.

⁵ Ia noien a mwi nəha kɪmiaha ntəmaruə me tihaməkeikei mhəsiai elta me səvəi nəfwakien. Kɪmiaha pam anan tihəuvehi irapw nətərigien səkɪmiaha reiwaiu mhasitu ia kɪmiaha me, ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan rani mə, “Kumwesən rerɪn rɪpkəgien mhə ti nərmama səməme kamhəfiutə ia nɪrəha, mətə raməriari pen namasanien səvənhi m nərmama səməme kamhəuvehi irapw irəha.”

⁶ Ro pen kɪmiaha tihəuvehi irapw atukw kɪmiaha, mharə tegin rəgi Kumwesən əsanin, mə in truvehi utə kɪmiaha ia nəpɪn atukwatukw səvənhi.

⁷ Nənə tihəuvehi pam katipə pəmpəm me səkɪmiaha mhəuvehe mhəmri pen m Kumwesən ti nəri nə mə nəpɪn me rerɪn ramrhi kɪmiaha.

⁸ Hətui mhətui amasan ti nəri nə mə iəremhə asori Setan raməmwəki kɪmiaha. In rəmwhən ia laeon riti sə raməkri asori mamavən mamətui iərmama mə trəni. ⁹ Tihərer əknekɪn ia nahatətəien səkɪmiaha mhəpwəh nəsenien in, ti nəri nə mə hiəukurən mə ia kwopun me pam ia tɪprənə i kamo nəmisəien m piəvtaha me ti nəghi Iesu rəmwhən a ia nəmisəien me i kamo m kɪmiaha.

¹⁰ Kumwesən in nukune namasanien me pam. In rɪnəkwein ia kɪmiaha hiəuvehe mho kuatia kɪmiaha Kristo mə tiharə kɪmiaha min ia nasorien səvənhi sə trɪpkiwən mhə. Kurirə ia nəmisəien kwakwa nəha hiamregi, in tromasan kɪmiaha, məmri əknekɪn kɪmiaha hiəuvehe mhəskai mhəpwəh nɪkiukiuen.

¹¹ Pwəh in rərɪmənəu ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Nəgkiariien sampam

¹² Saelas i kɪmrau min, iakamətoni mə in piəvtaha riti iakukurən nətigiteien irə, in rɪnasitu ia nɪrak mɪrai pen nəgkiariien səiou ia nəkukuə i. Iakamərhi pehe nəkukuə i tukumiaha, mamərpwi əknekɪn kɪmiaha, mani irapw mə in i namasanien pərhiən səvəi Kumwesən tihərer əknekɪn irə.

¹³ Pran sə ramarə ia Papilon^a Kumwesən rɪmərɪ kɪmiaha min, in rani ramasan tukumiaha, nənə nərik Mak, in mwi rani ramasan tukumiaha.

¹⁴ Tihəni ramasan tukumiaha me, mhakei m kɪmiaha me ia nakeien sə rahatən nokeikeien. Pwəh nəmərɪnuien tramarə tukumiaha pam nərmama me səvəi Kristo.

5:2: Jon 21:15-17, Wok Me 20:28, Flm 14, Taet 1:11 **5:3:** 2Kor 1:24, Fil 3:17, Taet 2:7 **5:4:** Hip 13:20, 1Kor 9:25 **5:5:** Efes 5:21, Jem 4:6 **5:6:** Mat 23:12, Jem 4:10 **5:7:** Sam 55:22, Mat 6:25-30
5:8: 1Tes 5:6 **5:9:** Efes 6:11-13, Jem 4:7 **5:10:** 1Tes 2:12, 1Tes 1:6 **5:13:** 2Tim 4:11 **a 5:13:** Ia vas 13 Pita rɪni nəgkiariien i mə, “Pran sə ramarə ia Papilon.” Rɪpko mhə Papilon taon nəha Oltestamen raməgkiari irə, mətə rosi Pita rani Papilon in taon nəha Rom. Pran sə ramarə fwe ikin in nəha nakalasia me səvəi Iesu Kristo ia taon nəha. **5:14:** 1Kor 16:20

Seken Pita

Nəgkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Nəpɪn riti ipaka ti nuk 66, Pita rɪrai nəkukuə sə ro kəru irə revən ti nakalasia me fwe profens nəha kani mə Esia Maenor. Nəmisəien sə kɪnamo ia nakalasia me nəha fwe Esia Maenor rɪno sampam. Mətə nahatən eikuə me həuvehe mwi ti nirəha. Pita rɪni pen ti nakalasia me mə irəha tuhəukurən amasan nari nənə mhərer əknekɪn ia nahatətəien səvənraha. Noien nəha trəkoui raka nahatən eikuə me ti nirəha. Pita rɪni pen mə Kumwesən trouraha nahatən eikuə me. Ti nəri nə mə Iesu Kristo truvehe mwi, Pita rɪni pen ti nakalasia me mə tuharə ia narəien sə ro ikinan.

¹ Iou Saemon Pita, iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo, nənə, iou aposol riti səvənhi.

Iakamrai nəkukuə i m kɪmiaha nərmama me səməme hiaməuvehi nahatətəien riti sə krouamasan pik rouəmnəmwhen a ia nahatətəien səkimaha. Hiaməuvehi nahatətəien ia noien atukwatukw səvəi Kumwesən mɪne iərmama sə rauvehimɪru kɪtaha Iesu Kristo.

² Pwəh namasanien mɪne nəmərɪnuien krouvehe rouasori mwi tukumiaha ti nəri nə mə hiəukurən Kumwesən mɪne Iesu Iərimənu səkɪtaha.

Noien me nərmama tuho trahatən pen mə irəha həukurən amasan Iesu Kristo

³ Ia nɪskaiien səvəi Kumwesən, in ruvei pehe m kɪtaha narimnari me pam səməme tsaməkeikei mhəuvehi səvəi nɪmɪruien mɪne noien me səməme hatukwatukw nənə rerɪn ragien tukwe. Narimnari me nəha həməier pehe tukutaha ti nəri nə mə kɪtaha səukurən Kumwesən sə in rɪnəkwein kɪtaha mə tsəuvehi pəri nasoriien səvənhi mɪne namasanien səvənhi.

⁴ Ia narimnari me nəha, in rɪməuvei pehe m kɪtaha promes keikei me səvənhi hasori pik. In rɪməuvei pehe promes me i mə tihəuvehi pwəh hasitu ia kɪmiaha hiaraka ia noien ərəha me səvəi tɪprənə i səməme kamhouraha nərmama ti nəri nə mə irəha hokeikei pik mə tuho, nənə hiəukurən nuveheien mho kuatia ia nɪmɪruien səvəi Kumwesən.

⁵ Ro iamɪnha irə kɪmiaha tihaməkeikei mhousari mhakutan pen noien me i ia nahatətəien səkimiaha. Tihəkupwən mhakutan pen noien amasan, nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nukurənien,

⁶ nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiaməkoui atukw kɪmiaha, nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nərerien sə hiamərer əknekɪn irə ia nəpɪn me, nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi noien i sə hiamo narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

⁷ nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeiien i sə hiamokeikei piəvtaha me irə, nənə, nəpɪn hiənakutan pen raka i, hiakutan pen mwi nokeikeiien i sə hiamokeikei nərmama me pam irə.

⁸ Ramasan mə tiho noien me nəha. Nəpɪn noien me nəha rasori pik ia nɪmɪruien səkimiaha, ro kɪmiaha hiəpkarə auər a mhə, mətə kɪmaha tihəukurən amasan Iesu Kristo Iərimənu səkɪtaha, nənə nɪmɪruien səkimiaha trukua mo kwənkwan.

⁹ Mətə iərmama sə rɪpko mhə noien me nəha in rəmwhen iərmama sə nənimen rɪfwə ko rɪpkəti pen mhə isipwɪn, nənə in rɪnenouenou mə Iesu rɪnaikuas raka noien ərəha me səvənhi səməme in rɪno fwe kupwən.

¹⁰ Ro iam̄nhi irə piak me tihaməkeikei mhousari əknek̄in mə tiho noien me nəha, nənə ramahatən pen mə Kumwesən r̄imər̄fi pər̄hien k̄imiaha, məkwein k̄imiaha mə k̄imiaha nər̄mama me səvənhi. Ro pen tr̄ini m̄inuə hiamo noien me nəha ko hiəpk̄imwei mhə nəp̄in riti.

¹¹ Nənə nəp̄in Iesu Kristo Iər̄imənu sək̄itaha truvehē irə, in truvehim̄iru k̄imiaha, nənə, məseni k̄imiaha hiəuvnimwə ia nitətə səvənhi sə in trər̄imənu irə ia nuk nuk me.

Nəgkiariien səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan

¹² Ro pen nəp̄in me pam takaməkeikei mo a pwəh rer̄imiaha ramr̄hi narimnari me i, nər̄i auər a mə hiək̄urən nənə mamhər̄er əknek̄in ia n̄ipər̄hienien sə hiəuvəuvehī raka.

¹³ Nəp̄in iakam̄iru ihi ia n̄ipwrak i, rer̄ik ramr̄hi mə ratukwatukw mə tak̄ini nəgkiariien i məsuəpwiri k̄imiaha irə pwəh rer̄imiaha ramr̄hi,

¹⁴ t̄i nər̄i nə mə iakukurən mə tr̄ipko mhə tui iakemhə, məpwəh n̄ipwrak i rəmwhen ia Iesu Kristo Iər̄imənu sək̄itaha ruvəni pehe raka tukw iou i.

¹⁵ Nənə takaməkeikei məmwur nəha təkwtək̄wuni mə tihəpwəh nenouenouien ia narimnari me i nəp̄in iakuvamhə raka mier ia t̄iprənə i.

¹⁶ Nəp̄in iahaməni irapw tukumiaha mə Iesu Kristo truvehē mwi ia n̄iskaiien, iahəpk̄ini mhə kwənagei me irə səməme iər̄mama rani a ia nətər̄igien səvənhi, mətə k̄imrahar iaharənətoni atukwatukw ia nən̄imemrahar n̄iskaiien m̄ine nukuraanien asori səvənhi.

¹⁷⁻¹⁸ Iakani iam̄nhi irə t̄i nər̄i nə mə fwe kupwən, k̄imrahar^a iahamaravən ia tək̄uər ikinan k̄imaha Iesu. Ia nəp̄in nəha Tata Kumwesən ruvei pen n̄isiaien m̄ Iesu, nənə mo nukuraanien rəhiapw mier ia n̄ipwr̄an, nənə reri Kumwesən r̄ini mə, “In i nər̄ik keikei, rer̄ik ragien pik tukwe.” K̄imrahar iaharregi nəgkiariien nəha ruku pen fwe ia neiai muvehē.

¹⁹ Kitaha sək̄urən mwi mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me ro n̄ipər̄hienien. Ramasan mə k̄imiaha tihətər̄ig amasan irə t̄i nər̄i nə mə nəgkiariien səvəi profet kupwən me rəmwhen ia laet sə raməhiapw ia nəpitəvien. Laet nəha traməhiapw iam̄nha irə meste ruvəran pen ia nəp̄in asori nəha nənə koufətətēiə rutə ia rer̄imiaha.

²⁰ Nər̄i sə tihək̄upwən mhək̄urən ro iam̄nhi irə. Nəgkiariien me pam səvəi profet me ia Nəkukua Ikinan riti riwən in nəgkiariien atukw səvəi profet riti.

²¹ Iakani iam̄nhi irə t̄i nər̄i nə mə profet me hənəpk̄ini irapw mhə nətər̄igien atukw səvənraha, mətə irəha nər̄mama səməme Nən̄imw̄in Ikinan riri irəha mo irəha hən̄i irapw nəgkiariien sə ruku pen t̄i Kumwesən.

2

Nahatən eikuə me Kumwesən trouraha irəha

¹ Mətə fwe kupwən profet eikuə me nəha ik̄in ia reri nəkur Isrel. Ia noien a mwi nəha k̄imiaha tihət̄oni nahatən eikuə me ia rer̄imiaha. Irəha tuhəvehē afafa, mhahatən k̄imiaha ia neikuəien me səməme tuhouraha nari. Irəha tuhəni mə rekəm r̄ipko mhə Iesu in iəmə asori sə r̄inər̄əku raka irəha meivinari ia nirəha. T̄i noien nəha kamho Kumwesən trouraha akwauakw irəha.

² Nər̄mama həp̄ik tuhək̄urirə pen nahatən eikuə me nəha ia noien ərəha sə irəha kamho ramo naur̄isien. Ro iam̄nhi irə nər̄mama nepw̄in mwi tuhəni ərəha suatuk səvəi n̄ipər̄hienien.

³ T̄i nər̄i nə mə nahatən eikuə me nəha hokeikei pik mane, irəha tuhəni neikuəien me m̄ k̄imiaha mə tihəuvei pen mane m̄inraha. Kumwesən ruvəni

1:12: Jut 5 **1:13:** 2Tes 3:1 **1:14:** 2Kor 5:1, Jon 21:18-19 **1:16:** Mat 17:1-5 **1:17-18:** Mat 17:5
a 1:17-18: Irəhar nə Pita, Jemes, mine Jon **1:21:** 2Tim 3:16, 1Pit 1:11 **2:1:** Mat 24:11, Jut 4 **2:3:** Rom 16:18, 1Tes 2:5

raka tui ia Nəkukuə Ikinan mə trərpwɪn noien ərəha me səvənraha, nənə, mɪnərəer mwatuk mə trouraha irəha məpwəh napriien.

⁴ Kɪmɪaha hiəukurən. Fwe kupwən, nəpɪn nagelo me nepwɪn həno noien ərəha, Kumwesən rɪpkəkwtəmhirɪ mhə nərpwɪnien səvənraha, mətə rɪnərihi irəha ia jen, mərarki pen irəha ia kwopun riti fwe inhəripw^a mə tuhamarə ikin ia nəpɪtəvɪen meste nəpɪn in trərpwɪn noien ərəha me irə.

⁵ Nənə Kumwesən rɪpkəkwtəmhirɪ mhə nərpwɪnien səvəi nərmama kupwən me səməme kamhərui nəkwən ia nəpɪn səvəi Noa, mətə rɪnouraha irəha ia nui asori. Mətə Noa rɪməni irapw nəgkiariien səvəi noien atukwatukw, nənə Kumwesən ruvehimɪru in mɪne nərmama me səvənhi irəha pam sefen.

⁶ Nənə Kumwesən rɪno nərpwɪnien tɪ nərəhaien səvəi nəkur Sotom mɪne Komora, rɪməuvani taon mi nəha ia napw krouo nɪmwɾakw ia nirau. In ro iamɪnha irə mə trahatən nəfe tro m nərmama səməme kamhərui nəkwən.

⁷ Mətə in rɪməuvehimɪru Lot. Iəmə nəha in iəmə atukwatukw, nənə rerɪn raməmisə tɪ noien ərəha sə ramo naurɪsɪen səvəi nəkur ərəha me nəha ikin.

⁸ In ramarə irəha mɪnraha, mamətoni noien ərəha me nəha kamho, mamregi nəgkiariien ərəha me nəha kamhəni, ia nəpɪn me pam rerɪn sə ratukwatukw raməmisə pɪk tukwe.

⁹ Narimnari me nəha ramahatən mə Iərɪmənu rukurən nuvehimɪruvien nərmama me səməme kamhəsɪai in, mamho noien me sə in rokeikei, nənə rukurən nɪpeki rakaien irəha ia nərəhaien sə kamharə irə. Mətə nərmama səməme həpkatukwatukw mhə Kumwesən rukurən nərpwɪnien noien ərəha me səvənraha təkwtəkɾuni, marə mo tukuahag mwɪ irəha rəmwhen ia nərmama ia kalapus, mamevən meste in truvei pen nərpwɪnien sampam mɪnraha ia nəpɪn kurirə.

¹⁰ Kumwesən truvei pen nərpwɪnien m nərmama ərəha me pam, mətə truvei pen nərpwɪnien asori mɪnraha nəha səməme kamhesi pen noien əmkemɪk me nɪpwɾanraha rokeikei pɪk, mamhətə ərəha nasoriien sə kauvehi kamərɪmənu irə.

Nahatən eikuə me nəha səməme iakaməgkiari ia nirəha, irəha kamhərpwi irəha, mamho kənkəpwənraha, mamhəni nəgkiariien ərəha me ia nagelo me ia neiai mhəpwəh nehekɪriien.

¹¹ Nəri auər a mə nagelo me nəha irəha həskai nənə nəgsənraha rasori məpi raka nərmama me nəha, mətə irəha həpkɪni ərəha mhə irəha riti ia nəmri Iərɪmənu.

¹² Mətə nahatən eikuə me nəha kamhəni ərəha narimnari me səməme irəha həpkukurən mhə. Irəha həmwhen ia nəri əprɪn me nətəriɡɪen səvənraha riwən, mətə kamho a nari sə hokeikei. Nəri əprɪn me nəha kɪməkɾəhi irəha mə kwənkru trousi tərini irəha, kousi əpune irəha. Kumwesən trouraha mwɪ nahatən eikuə me nəha rəmwhen ia nəri əprɪn me nəha.

¹³ In trərəkɪ irəha ia nərəhaien tɪ nəri nə mə irəha həno nərəhaien m nərmama. Ia nətəien səvənraha noien i ramasan pɪk mə ia rukwəsɪkər tuhani pɪk nari mhənɪmwɪ pɪk. Irəha həmwhen ia tɪnari əmkemɪk, uə təmɾki nɪmwəpw sə ramo aurɪs kɪmɪaha. Irəha həuvehe mhani nari kɪmɪaha mɪnraha, mətə kamheikuə ia kɪmɪaha rerɪnraha ragɪen a.

¹⁴ Ia nəmrɪnraha kamhətə pɪk nɪpran me, mamhakres irəha, mhəpkəpwɪs mhə ia noien ərəha. Irəha kamhəvi nərmama səməme nətəriɡɪen səvənraha rɪpkɪskai mhə mə tuhəvən mho noien ərəha. Rerɪnraha rokeikei pɪk

^{2:4:} Jut 6 ^a ^{2:4:} Ia nəgkiariien Krik, kwopun nəha inhəripw sə Pita rani nəɡhɪn nə Tartaros. Nəkur Kris həməni kwopun nəha mə kwopun kamərpwɪn noien ərəha me ikin səvəi nənimwɪn ərəha me mɪne nərmama me səməme hənərui nəkwai Kumwesən. ^{2:5:} Jen 6-8, 8:18, 2Tes 3:6 ^{2:6:} Jen 19:24, Jut 7
^{2:7:} Jen 19:1-16 ^{2:9:} 1Kor 10:13, Jut 6 ^{2:10:} Jut 7-8,16 ^{2:11:} Jut 9 ^{2:12:} Jut 10 ^{2:13:} Jut 12

mane. Kīnahatən amasan irəha irə. Irəha nīpwnəti nərəhaien Kumwesən raməkwein ərəha ia nīrəha!

¹⁵ Irəha hənəpwəh suatuk sə ratukwatukw, nənə mhəikou mamhesi pen suatuk səvəi Palam tini Peor, iərmama sə rokeikei pik nuvehien mane ia noien ərəha.

¹⁶ Mətə togki riti rinəski ti noien ərəha me səvənhi. Kītaha səukurən mə togki rīpkəgkiari mhə, mətə Kumwesən rino togki rəgkiari ia reri iərmama mə trinise noien ikou səvəi profet nəha.

¹⁷ Nahatən eikuə me nəha həmwhen ia nəmri nui me səməme hənəmə, uə nəpuə sə nīmətagi rīməpeki raka nənə nesən riwən irə. Kumwesən rīnəpnəpenə raka ia nəpitəvien asori mə səvənraha.

¹⁸ Irəha kamhəfiəutə ia nīrəha me, mamhəni nəgkiariien arməri me, mamhəvi nəmə me səməme həpkaraka a i ia nəkur kamharə ia nəpitəvien mə tuhəuvehe mho noien ərəha me sə ramo naurisien nīpwrənraha rokeikei pik.

¹⁹ Irəha kamhəni pen ti nəmə me nəha mə tukeivinari ia nīrəha, mətə nahatən eikuə me nəha irəha slef me səvəi noien sə ramouraha nərmama. Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə iərmama riti in slef səvəi nəfe noien sə ramərimənu irə.

²⁰ Iesu Kristo in Iərimənu səkītaha, nənə, in mwi Iərmama sə rauvehimīru kītaha. Nərmama səməme həkurən in həkurən narakaien ia noien əmkemik me səvəi tīprənə i. Mətə mə hərərig pen mwi kurirə ikin, noien me nəha həkwi mwi irəha, mamhəuvehi irapw nīskaiien səvənraha, tuharə ia narəien sə rərəha məpi raka narəien sə kupwən.

²¹ Trini mīnuə irəha hamreirei anan suatuk səvəi natukwatukwien, ramasan pik məpi raka mə irəha həvəukurən suatuk nəha nənə kurirə irə həvsiini pen təkutanraha ia nəgkiariien ikinan sə Kumwesən rīməuvei pen mīnraha.

²² Noien səvəi nərmama me nəha ramahatən mə nəgkiariien i kamīni rerin ro nīpərhienien: “Kuri reuə mīrərig pen maməni newəien səvənhi. Kīnəvəri raka pikə revən mamaru mwi ia nəmtingei.”

3

Nəpīn nəha kani mə nəpīn səvəi Iərimənu

¹ Nərmama keikei me, in i nəkukuə səiou sə ro kəru irə rauvehe tukumiaha. Iakimərai irau pəri mə takəsüəpwiri nətərigien atukwatukw səkimiaha ia nīrau, pwəh rerimīaha ramrhi

² nəfe profet ikinan me fwe kupwən haməkupwən mhəni irapw mə tuhəier pehe mīne nəgkiariien i Iərimənu sə rauvehimīru kītaha rīməni pehe tukumiaha ia tərhuī aposol me səkimiaha.

³ Nəri sə tihəkupwən mhəkurən ro iamīnhi irə. Tramevən ipaka ti nəpīn sampam nərmama nepwīn tuhəuvehe irəha tuhəmesi pen nəfe noien ərəha me nətərigien səvənraha rokeikei. Irəha tuharis ia Kumwesən,

⁴ mhəni mə, “Rəfo? Rīməni mə truvehe mwi, mətə in pəku? Nəpīn kaha me səkītaha həmamhə meste pehe nəha təkwtəkwuni narimnari me pam həpkopəiti mhə kamho a iamīnhi irə. Fwe kupwən anan, nəpīn kīno tīprənə meste pehe təkwtəkwuni, narimnari me pam kamho a nari kuatia.”

⁵ Kamhəni iamīnha irə mətə irəha həpkokeikei mhə mə tuhətərig fwe tui anan ia nəgkiariien səvənhi Kumwesən ro neiai mīne tīprənə, nənə mo tīprənə rutə ia kurkwai nui, muvehi nui mo kwopun me pam ia təkure tīprənə irə,

⁶ nənə marə makiətənimw mwi tiprənə kupwən, mouraha ia nui nəha.

⁷ Nəgkiariien nəha səvəi Kumwesən raməkwtəmhiri neiai mine tiprənə krauarə təkwtəkwni. Irau trouarə roueste nəpɪn in truvani irau ia napw ia nəpɪn sə in trərpwɪn noien ərəha me irə səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwan, mouraha irəha.

⁸ Mətə nərmama keikei me, tihəpwəh nenouenouien nari kuatia i mə ia nətərigien səvəi Iərimənu nəpɪn kuatia rəmwhen ia nuk wan-taosən, nənə nuk wan-taosən rəmwhen ia nəpɪn kuatia.

⁹ Nərmama nepwɪn rerinraha rirhi mə Iərimənu ramo tipwə ti noien nəgkiariien səvənhi ruvehe mukuə, mətə ripko mhə iamɪnhi irə. In ramo nətərigien səvənhi raməpwəmwis mə trameitenhi kimiaha. In rəpwəh nokeikeiien mə iərmama riti tremhə kouraha in, mətə rokeikei mə nərmama pam tuhərərig ia noien ərəha me səvənraha mhəuvehe tukwe.

¹⁰ Mətə nəpɪn i kani mə nəpɪn səvəi Iərimənu truvehe rəmwhen ia rakres. Ia nəpɪn nəha, tsəregi nurigrigien asori. Kəpuapen triwən. Napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən. Nənə nəpnəpanien tro tiprənə mine narimnari me pam kamharə irə tuhəiwən.

¹¹ Ti nəri nə mə Kumwesən trouaha pam narimnari me nəha ia noien nəha, hiəukurən mə tihəfarə irə. Kimiaha tihaməkeikei mharə ia narəien sə ro ikinan i, mamho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei,

¹² mamheitenhi nəpɪn i kani mə nəpɪn səvəi Kumwesən, nənə, mamhəmwur ia noien wok sə tro nəpɪn nəha truvehe akwauakw. Ia nəpɪn nəha nəpnəpanien tro kəpuapen mouraha narimnari me pam irə. Nənə napw trahi meri mine məkwə mine kəməhau me. Irəha tuharis mhəiwən.

¹³ Mətə kitaha sameitenhi nəgkiariien səvəi Kumwesən mə truvehe mukuə. In riməni mə tro neiai vi mine tiprənə vi, kwopun riti sə narimnari me hatukwatukw a tuhamarə ikin.

¹⁴ Ro pen nərmama keikei me, ti nəri nə mə hiameitenhi narimnari me i tihousari əknekɪn mə Kumwesən trəpwəh nətəniien nəmkekien riti ia nimiruien səkimiaha, uə noien ərəha riti triwən ia nimiruien səkimiaha, nənə tiharə ia nəmərɪnuien kimiaha min.

¹⁵ Tihaməkeikei mhəukurən mə nətərigien səvəi Iərimənu səkitaha rəpwəmwis ti neitenhiien kitaha. In ramo mə truehimiru nərmama nepwɪn mwi. Rəmwhen ia nəgkiariien sə piəvtaha keikei Pol rimərai m kimiaha mesi pen nukurəniien sə Kumwesən riməuvei pen min.

¹⁶ Ia nəkukuə me pam səvənhi raməgkiari ia narimnari me nəha. Ia nəkukuə me nəha, narimnari me nepwɪn nəha ikin həknekɪn ti nukurəniien. Nərmama səməme həreirei nari nətərigien səvənraha ramaiuaiu, irəha kamhəuvsini nəgkiariien me səvəi Pol, ia noien a mwi nəha irəha kamhəuvsini mwi nəgkiariien me nepwɪn ia Nəkukuə Ikinan. Nənə Kumwesən trouaha irəha tukwe.

¹⁷ Ro iamɪnhi irə, nərmama keikei me, ti nəri nə mə kimiaha hiəuəukurən raka nəri i kurirə rier pehe, tihaməkeikei mhəsiari kamo nəgkiariien ərəha me səvəi nərmama səməme kamhərui nəkwai Kumwesən həvi raka kimiaha ia kwopun səkimiaha hiamərəer əknekɪn ikin, nənə, hiəmwei.

¹⁸ Mətə tihəuverə ia namasanien mine nukurəniien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu Kristo. In nəha iərmama sə rauvehimiru kitaha.

Pwəh nasoriien revən tukwe in ipwet mine ia nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi!

Fas Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti sə Iesu rokeikei pik. In rirai nəkukuə me i Jon, Fas Jon, Seken Jon, mine Namba Tri Jon. In rirai nəkukuə me nəha ipaka ti nuk 90. Fas Jon rəvəhag m nakalasia me mini mə irəha tuhaməkeikei mhəsiari ti nahatən eikuə me kamo nahatən eikuə me həkoui irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha kamhəni mə Iesu rīpkō mhə in Kristo, Tini Kumwesən. Həni mə Kumwesən rīpkuvehe mhə mo in iərmama rəmwhen ia kitaha. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Iesu in Kumwesən mine in mwi iərmama. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me pwəh hərəer əknekīn ia nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo mamho nokeikeiien. In rini mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me, mamhəsiari nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Trini minuə samo iamīnha irə, səukurən mə kitaha nīpwnəti Kumwesən me.

Nægkiariien səvəi Nimiruien

¹ Nægkiariien i səkimaha raməvisau Nægkiariien sə rinarə raka fwe tui nəpīn tīprənə ramiwən ihi. Kimaha iahəuvəregi raka Nægkiariien nəha, mhətoni ia nənīmēmaha, mhəspau irə, mhərapī ia rəgīmaha. Nægkiariien nəha in Nimiruien.

² Nimiruien i rīməier pehe tukumaha. Kimaha iahənətoni mhəukurən mə in nīpərhienien. Nənə təkwtəkwwuni iahaməni irapw Nimiruien Rerīn i tukumiaha. Fwe kupwən in rīnamarə irau Tata Kumwesən, nənə marə mier pehe tukumaha.

³ Iahaməni irapw tukumiaha narimnari me i iahənətoni mhəregi mə kimiaha tihəuvehe mho pəri nari kitaha m kimiaha. Pərhien kimaha iahamo pəri nari kimaha Tata Kumwesən mine Tini, Iesu Kristo.

⁴ Nægkiariien me i iahamrai rauvehe tukumiaha mə tro rerīmaha ragien.

Navəniēn ia nukuraanien

⁵ Nægkiariien i kimaha iahəregi in rīməni pehe tukumaha, nənə iahaməni pehe tukumiaha, mə Kumwesən in nukuraanien nəpitəvien riwən anan irə.

⁶ Trini minuə kitaha səni mə samo pəri nari kitaha min, mətə ia navəniēn səkitaha samavən ia nəpitəvien, nənə sameikuə. Noien səkitaha rīpkesi pen mhə nəgkiariien sə ro nīpərhienien.

⁷ Mətə trini minuə ia navəniēn səkitaha samavən ia nukuraanien rəmwhen in ramarə ia nukuraanien, nənə kitaha samo pəri nari, nite Tini, Iesu, ramaikuas raka noien ərəha me pam səkitaha, mo kitaha səmher.

⁸ Trini minuə kitaha səni mə səpkō mhə noien ərəha, sameikuə atukw a ia kitaha me, nənə nəgkiariien sə ro nīpərhienien riwən ia kitaha.

⁹ Mətə kitaha səukurən nətigiteien ia Kumwesən, noien səvənhi ratukwatukw. Ro iamīnhi irə, trini minuə səni irapw noien ərəha me səkitaha min, nənə in trenouenou noien ərəha me səkitaha, maikuas raka noien me pam i səno həpkatukwatukw mhə, mo kitaha səmher.

¹⁰ Trini minuə kitaha səni mə səpkō mhə noien ərəha, samo Kumwesən mə in ieikuə riti, nənə nəgkiariien səvənhi riwən ia kitaha.

2

¹ Nipwnætik me. Iakamrai nægkiariien me i tukumiaha mamïnise kïmiaha mæ tihəpwəh noien ərəha. Mətə trini mïnuə iərmama riti ro noien ərəha, iərmama riti nəha ikïn trasitu ia kitaha, mægkiari tukwini səkitaha m Tata Kumwesən. Iərmama nəha in nəha Iesu Kristo, in iəmə atukwatukw.

² In remhə niten raikuas raka noien ərəha me səkitaha. In ripkəmhə mhə mæ niten traikuas raka əpa noien ərəha me səkitaha, mətə in remhə mwi mæ niten traikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama me ia tənəmtənə me pam.

³ Kitaha səfukurən mæ səuvəuvehe mhəuvəukurən pərhien Kumwesən? Trini mïnuə samo nægkiariien me səvənhi, noien nəha ramahatən pen.

⁴ Iərmama sə rani mæ in rukurən Kumwesən mətə ripko mhə nægkiariien me səvənhi, in ieikuə, nənə nægkiariien sə ro nipərhienien riwən irə.

⁵ Mətə trini mïnuə iərmama riti ramo nægkiariien səvəi Kumwesən, in pərhien iərmama i ramokeikei Kumwesən ia noien sə ratukwatukw pam. Kitaha səfukurən mæ səpwit əknekïn ia Kumwesən? Noien i sə takini ramahatən pen.

⁶ Iərmama sə rani mæ in rəpwit əknekïn ia Kumwesən traməkeikei mavən ia navənien kuatia nəha Iesu rinavən irə.

Nægkiariien vi

⁷ Nipwnætik keikei me. Nægkiariien i iakamrai m kïmiaha ripko mhə nægkiariien vi riti, mətə in nægkiariien akuas sə hiəuvəregi raka kinani fwe nukunen. Nægkiariien akuas i in nægkiariien i sə hiəuvəregi raka.

⁸ Mətə ia nətoniien riti mwi, nægkiariien i iakamrai rauvehe tukumiaha, in nægkiariien vi. Kïnətoni ia suatuk vi riti ia nimiruien səvəi Iesu mïne səkïmiaha ti nəri nə mæ nəpitəvien rinakurau mamevən, nukuraanien pərhien ruvəuvehe maməhiapw.

⁹ Iərmama sə rani mæ in ramarə ia nukuraanien mətə raməmwəki piəvni, in ramarə ihi ia nəpitəvien.

¹⁰ Iərmama sə ramokeikei piəvni in ramarə ia nukuraanien, nənə nari riti riwən ia narəien səvənhi tro in rapəti mïmwei.

¹¹ Mətə iərmama sə raməmwəki piəvni in ramarə ia nəpitəvien, mamavən ia nəpitəvien, mïreirei kwopun ramevən ikïn, ti nəri nə mæ nəpitəvien rəuiui nənimen.

¹² Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ Kumwesən rinenouenou raka noien ərəha me səkïmiaha ti nəri Iesu rino.

¹³ Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ kïmiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rinarə raka fwe tui nəpïn tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ kïmiaha hiəuvəuvehi irapw raka niskaiien səvəi iəremhə ərəha Setan.

¹⁴ Nəkwərhakwərha me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ kïmiaha hiəuvəukurən raka Tata Kumwesən.

Tata me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ kïmiaha hiəuvəukurən raka Iərmama sə rinarə raka fwe tui nəpïn tiprənə ramiwən ihi.

Ntəmaruə me. Iakamrai nægkiariien i rauvehe tukumiaha, ti nəri nə mæ kïmiaha hiəskai,

nægkiariien sǝvǝi Kumwesǝn ramarǝ ia rerimiahaha,
nǝnǝ hiǝuvǝuvehi irapw raka niskaiien sǝvǝi iǝremhǝ ǝrǝha Setan.

Tiprǝnǝ i mine noien me kamo ia tiprǝnǝ i

¹⁵ Tihǝpwǝh nokeikeiien noien me sǝvǝi tiprǝnǝ i uǝ narimnari me sǝvǝi tiprǝnǝ i. Trini minuǝ iǝrmama riti rokeikei noien me sǝvǝi tiprǝnǝ i, in ripkokeikei pǝrhien mhǝ Tata Kumwesǝn.

¹⁶ Iakani iaminihi irǝ ti nǝri nǝ mǝ nǝpǝn me pam nǝrmama me sǝvǝi tiprǝnǝ i kamho nǝfe noien ǝrǝha nipwranraha rokeikei. Nǝpǝn me pam rerinraha ramevǝn ia nǝfe nǝnimenraha rǝtoni hokeikei mǝ tuhǝuvehi. Irǝha kamhǝrpwi irǝha ti nautǝ me sǝvǝnraha. Noien me pam nǝha hǝpkuku pen mhǝ ti Tata Kumwesǝn, mǝtǝ kamhǝuku pen ti tiprǝnǝ i.

¹⁷ Noien me sǝvǝi tiprǝnǝ i mine narimnari me nǝrmama sǝvǝi tiprǝnǝ i hokeikei hǝnamǝuvehe tuhǝiwǝn, mǝtǝ iǝrmama sǝ ramo nǝkwai Tata Kumwesǝn ramarǝ rerin.

Profet eikuǝ me

¹⁸ Nipwnǝtik me. Nǝpǝn sampam i samarǝ irǝ. Kimiahaha hiǝuvǝregi raka mǝ iǝrmama riti truvehǝ mǝmwǝki pik Kristo. Tǝkwǝkwuni mine nǝha nǝrmama hǝpik sǝmǝme kamhǝmwǝki pik Kristo hǝuvǝuvehe raka. Noien i ro nukurǝnien i tukutaha sǝukurǝn mǝ pǝrhien nǝpǝn sampam i samarǝ irǝ.

¹⁹ Nǝrmama me nǝha hǝnǝpwǝh kitaha mhǝier, ti nǝri nǝ mǝ ripko mhǝ irǝha nǝrmama me pǝrhien sǝkitaha. Trini minuǝ irǝha nǝrmama pǝrhien me sǝkitaha ko kamhǝripin, mamharǝ kitaha minraha. Mǝtǝ irǝha hǝnǝpwǝh kitaha mhǝier, mho nukurǝnien i mǝ ripko mhǝ irǝha nǝrmama me pǝrhien sǝkitaha.

²⁰ Mǝtǝ kimiahaha hiǝuvǝuvehi raka Nǝnimwin i Kristo Ikinan rinǝtǝgi pen ia kimiahaha, ro pen kimiahaha pam hiǝuvǝukurǝn nari.

²¹ Ripko mhǝ iakamrai nǝgkiariien i rauvehǝ tukumiahaha ti nǝri nǝ mǝ kimiahaha hiǝirei nǝgkiariien sǝ ro nipǝrhienien, rekǝm. Mǝtǝ iakamrai nǝgkiariien i rauvehǝ tukumiahaha ti nǝri nǝ mǝ hiǝuvǝukurǝn raka nǝgkiariien sǝ ro nipǝrhienien, nǝnǝ hiǝukurǝn mwi mǝ neikuǝien riti ko ripkuku pen mhǝ irǝ.

²² Sin in ieikuǝ? Iǝrmama sǝ rani mǝ ripko mhǝ Iesu in Kristo in ieikuǝ. Iǝrmama iaminiha irǝ in ramǝmwǝki pik Kristo, mani neikuǝien ia Tata Kumwesǝn mine Tini.

²³ Iǝrmama sǝ rani neikuǝien ia Tini Kumwesǝn, Tata Kumwesǝn ripkarǝ mhǝ tukwe. Mǝtǝ iǝrmama sǝ rani irapw Tini Kumwesǝn, Tata Kumwesǝn in mwi ramarǝ tukwe.

²⁴ Nǝgkiariien nǝha kimiahaha hiǝmǝregi kinani fwe nukunen tihǝtui amasan tukwe pwǝh rǝpwit ǝknekǝn ia rerimiahaha ia nǝpǝn me. Trini minuǝ nǝgkiariien nǝha hiǝmǝregi kinani fwe nukunen rǝpwit ǝknekǝn ia rerimiahaha nǝpǝn me, kimiahaha mwi tihǝpwit ǝknekǝn ia Tini Kumwesǝn mine Tata sǝvǝnhi.

²⁵ Nǝnǝ in i nǝri Kumwesǝn rimǝni mǝ tramǝkeikei muvei pehe m kitaha: nimiruien rerin.

²⁶ Iakamrai nǝgkiariien i rauvehǝ tukumiahaha, mamǝgkiari ia nǝrmama me nǝha sǝmǝme kamhǝmwur mǝ tuheikuǝ ia kimiahaha.

²⁷ Kimiahaha hiǝuvǝuvehi raka Nǝnimwin sǝ Kristo rinǝtǝgi pen ia kimiahaha. Nǝnimwin nǝha rinarǝ raka ia kimiahaha ro pen hiǝpkǝtui mhǝ mwi iǝrmama riti mǝ trahatǝn kimiahaha. Mǝtǝ nǝnimwin sǝ Kristo rinǝtǝgi pen ia kimiahaha

ramahatən kímiaha ia narimnari me pam. Nənə narimnari me nəha ramahatən kímiaha irə ro nípərhienien rípko mhə neikuəien. Ro iamínhi irə tihəpwit əknekín ia Kristo rəmwhen ia Nənimwín nəha rínahatən kímiaha irə.

Nípwnəti Kumwesən me

²⁸ Ouəh nípwnətík me. Tihəpwit əknekín ia Kristo mə nəpín in trier pehe irə kitaha tsəpwəh nehekíríen, ia nuveheien səvənhí kitaha tsəpwəh naurísien ia nənimen.

²⁹ Kímiaha hiəuvəukurən raka mə noien səvəi Kumwesən ratukwatukw. Ro iamínhi irə hiəuvəukurən mwi mə nərmama səməme kamho noien atukwatukw irəha nípwnətín me.

3

Kumwesən rokeikei pik kitaha

¹ Hətoni ro Kumwesən rokeikei pik kitaha! Nokeikeien səvənhí rasori pik tukutaha ro pen in raməkwein kitaha mə nípwnətín me. Pərhien kitaha nípwnətín me. Nərmama səvəi tìprənə i həreirei kitaha tì nəri nə mə həreirei Kumwesən.

² Nípwnətík keikei me. Təkwtəkwuni nəha kitaha səuvəuvehe raka mhəno nípwnəti Kumwesən me ia kitaha, mətə rəpwəh íhi noien nukurənién i mə tsəuvehe mhəfo irə. Mətə nari kuatia kitaha səukurən. Nəpín Kristo trier pehe irə, kitaha tsəuvehe mhəmwhen irə, tì nəri nə mə nəpín nəha kitaha tsətoni in ia nənimetaha.

³ Nərmama me pam səməme kamhəmri pen əknekín nətərigien səvənraha ia Kristo mə tuhəuvehe mhəmwhen irə kamho noien səvənraha rəmher rəmwhen ia noien səvənhí rəmher.

⁴ Iərmama sə ramo noien ərəha in ramərui Loa səvəi Kumwesən. Iakani iamínhi tì nəri nə mə nəgkiariien i “noien ərəha” nípwrən i nəruién Loa səvəi Kumwesən.

⁵ Nənə kímiaha hiəukurən mə Kristo ríməier pehe mə truvehi raka noien ərəha me. Hiəukurən mə noien ərəha riwən irə.

⁶ Ro iamínhi irə iərmama sə rəpwit əknekín ia Kristo ko rìpkəmwur pen mhə ia noien ərəha. Iərmama sə raməmwur pen ia noien ərəha rìpkətə raka mhə Kristo mìpkukurən raka mhə mwi in.

⁷ Nípwnətík me. Tihəpwəh nəseniien iərmama riti reikuə ia kímiaha. Iərmama sə ramo noien atukwatukw, in iəmə atukwatukw rəmwhen ia Kristo in iəmə atukwatukw.

⁸ Iərmama sə raməmwur pen ia noien ərəha, in tìni Setan, tì nəri nə mə fwe ia nukune narəien mauvehe Setan ramo noien ərəha. Nəri i in i Tìni Kumwesən ríməier pehe tukwe mə trouraha noien me Setan ramo.

⁹ Iərmama sə in tìni Kumwesən ko rìpkəmwur pen mhə ia noien ərəha tì nəri nə mə nímíruién səvəi Kumwesən ruvəuvehe mìnə raka kuatia irau nímíruién səvənhí. In tìrìpkəmwur pen mhə ia noien ərəha tì nəri nə Kumwesən in Tata səvənhí.

¹⁰ Kitaha səfukurən mə nìsímə nəha nípwnəti Setan, nìsímə nəha nípwnəti Kumwesən? Noien i ramahatən pen. Iərmama sə rìpko mhə noien atukwatukw, məpwəh nokeikeien píəvni rìpko mhə in tìni Kumwesən. In tìni Setan.

Sokeikei kitaha me

¹¹ Nəgkiariien i in i kímiaha hiəuvəregi raka kìnani fwe nukunen mə kitaha tsaməkeikei mhokeikei kitaha me.

¹² Kitaha tsəpwəh nəmwhenien ia Ken. In iərmama səvəi Setan. In rousi

əpune piəvni anan. Ken rousi əpune piəvni ti nəfe? In rousi əpune ti nəri nə mə noien sə piəvni ramo ramasan, mətə noien sə in ramo rərəha.

¹³ Piak me, nənimemiaha trəpwəh nierien nəpɪn tihətoni nərmama səvəi ti prənə i kamhəmwəki kimiaha.

¹⁴ Kitaha səukurən mə səuvəier raka ia nemhəien mhəuvehe ia nimiruien. Səukurən nəri i ti nəri nə mə samokeikei piəvtaha me. Iərmama sə nokeikeien riwən irə in ramarə ihi ia nemhəien.

¹⁵ Iərmama sə raməmwəki piəvni in rəmwhen ia iərmama sə ramousi əpune iərmama. Nənə kimiaha hiəukurən mə iərmama sə ramousi əpune iərmama nimiruien rerin riwən irə.

¹⁶ Kitaha səfukurən nəri nokeikeien? Iesu Kristo rinahatən kitaha irə nəpɪn rinəsəni pehe nimiruien səvənhi tukutaha. Nənə ratukwatukw mwi mə kitaha tsəsəni pen nimiruien səkitaha ti piəvtaha me.

¹⁷ Trini minuə iərmama riti səvənhi narimnari me səvəi ti prənə i rasori rətə piəvni riti nari riwən tukwe, mətə in ramo nəri auər a irə, nokeikeien səvəi Kumwesən trəfo marə irə?

¹⁸ Nipwnətik me. Rərəha mə samokeikei nərmama ia tərhutaha a. Kitaha tsaməkeikei mhokeikei pərhiən irəha, mho narimnari me trasitu ia nirəha.

¹⁹ Trini minuə samo iamɪnha irə, kitaha səukurən mə kitaha nərmama səvəi nipərhiənien. Nənə səukurən nuveheien ia nəmri Kumwesən reritaha fwe imwə rəpwəh nehekiriən.

²⁰ Nəri auər a mə səregi ia reritaha mə səno noien riti rərəha, mətə tsəpwəh nehekiriən ti nəri nə mə Kumwesən in rasori məpi raka reritaha, nənə mukurən pam narimnari.

²¹ Nipwnətik keikei me. Trini minuə kitaha səregi ia reritaha mə səpko mhə noien riti rərəha, tsəpwəh nehekiriən ia nəmri Kumwesən.

²² Nənə nəfe nəghɪn kitaha tsəres, in truvehi pehe m kitaha, ti nəri nə mə samo nəgkiariien me səvənhi mɪne nəfe rerin ramagien tukwe.

²³ Nənə in i nəgkiariien səvənhi sə in riməni mə tso. Kitaha tsaməkeikei mhəni nipərhiənien ia nəghɪ Tini, Iesu Kristo, nənə mamhokeikei kitaha me rəmwhen in ruvəni raka tukutaha i.

²⁴ Iərmama sə ramo nəgkiariien me səvənhi rəpwit əknekɪn ia Kumwesən, nənə Kumwesən rəpwit əknekɪn irə. Kitaha səfukurən mə Kumwesən rəpwit əknekɪn ia kitaha? Nənimwɪn sə in riməuvei pehe m kitaha ramo kitaha səukurən.

4

Nətə sasien ia nənimwɪn me

¹ Nipwnətik keikei me. Tihəpwəh niniiən nipərhiənien ia profet me pam, mətə tihəkupwən mhətə sas raka ia nirəha mə nənimwɪn sə ramarə ia nirəha ruku pen pərhiən ti Kumwesən uə rekəm. Iakani iamɪnhi irə ti nəri nə mə profet eikuə me həpik həuvavən pam ia tənəmtənə me.

² Noien nəha sə tro kimiaha hiəregi sas mə nənimwɪn səvəi Kumwesən ramarə ia iərmama ro iamɪnhi irə. Trini minuə iərmama rani mə nəpɪn Iesu Kristo riməuvehe ia ti prənə i nipwran rəmwhen ia nipwrai iərmama, iərmama nəha Nənimwɪn sə raku pen ti Kumwesən ramarə irə.

³ Mətə nərmama me pam səməme həpwəh nini irəpwien Iesu Nənimwɪn səvəi Kumwesən rɪpkarə mhə ia nirəha. Nənimwɪn sə ramarə ia nirəha nənimwɪn səvəi iərmama sə raməmwəki pik Kristo. Kimiaha hiəuvəregi

3:13: Mat 5:11-12, Jon 5:18-19 **3:14:** Jon 5:24, 1Jon 2:11, Mat 5:21-22 **3:15:** Rev 21:8 **3:16:** Jon 13:1, Kal 1:4, 1Tes 2:8 **3:17:** Dut 15:7 **3:18:** Jem 2:15-16 **3:21:** Hip 4:16 **3:22:** Mat 21:22
3:23: Jon 6:29, 13:34 **3:24:** Rom 8:9, 1Jon 4:13 **4:1:** Mat 7:15, 1Jon 2:18, 2Jon 7, 1Tes 5:21 **4:2:** 1Kor 12:3 **4:3:** 1Jon 2:18, 2Jon 7

raka mə iərmama nəha truvehe, mətə təkwtəkwuni nəha nənimwın səvənhi ruvəuvehe raka ia tıprənə i.

⁴ Nıpwənətık me. Kimiaha nə nərmama me səvəi Kumwesən. Hiəuvəuvehi irapw raka nıskaiien səvəi profet eikuə me nəha ti nəri nə mə Nənimwın sə ramarə ia kimiaha nıskaiien səvənhi rasori məpi raka nənimwın sə ramarə ia tıprənə i.

⁵ Irəha nərmama səvəi tıprənə, ro pen nəgkiariien səvənraha səvəi tıprənə, nənə nərmama səvəi tıprənə kamhətərig ia nırəha.

⁶ Mətə kitaha nərmama me səvəi Kumwesən. Ro iamınhi irə iərmama sə rukurən Kumwesən ramətərig ia kitaha, mətə iərmama rıpkə mhə in iərmama səvəi Kumwesən in rəpwəh nətərigien ia kitaha. Noien i ro kitaha sətə sas Nənimwın sə rani nıpərhiienien mine nənimwın sə rameikuə.

Kumwesən rıməkupwən mokeikei kitaha

⁷ Nıpwənətık keikei me. Pwəh kitaha sokeikei kitaha me ti nəri nə mə nokeikeiien raku pen ti Kumwesən. Iərmama sə ramo nokeikeiien in tını Kumwesən in rukurən Kumwesən.

⁸ Iərmama sə nokeikeiien səvənhi riwən in rıreirei Kumwesən ti nəri nə mə Kumwesən in nukune nokeikeiien.

⁹ Kumwesən rınəfo mo kitaha sətəni nokeikeiien səvənhi? In rınərhi pehe Tını anan kuatia ruvehe ia tıprənə i mo suatuk m kitaha səuvehi nımıruien irə.

¹⁰ Nəri i in nokeikeiien pərhiien. Rıpkə mhə kitaha sənokeikei Kumwesən, mətə Kumwesən rınəkeikei kitaha, mərhi pehe Tını remhə nıten raikuas raka noien ərəha me səkitaha.

¹¹ Nıpwənətık keikei me. Kumwesən rokeikei pik kitaha ro iamınhi irə kitaha mwi tsaməkeikei mhəkeikei kitaha me.

¹² Iərmama riti rıpkətəni raka mhə Kumwesən. Mətə mə kitaha samokeikei kitaha me, Kumwesən rəpwit əknekın ia kitaha, nənə nokeikeiien səvənhi ruvehe matukwatukw pam ia kitaha.

¹³ Kitaha səfukurən mə səpwit əknekın ia Kumwesən in rəpwit əknekın ia kitaha? Kitaha səukurən ti nəri nə mə in rıməuvei pehe Nənimwın səvənhi m kitaha.

¹⁴ Nənə kimaha iahənətəni raka mamhəni irapw mə nıpərhiienien Tata Kumwesən rınərhi pehe Tını ruvehe mə truvehimıru nərmama ia tıprənə.

¹⁵ Iərmama sə rani irapw mə Iesu in Tını Kumwesən, Kumwesən rəpwit əknekın irə, nənə in mwi rəpwit əknekın ia Kumwesən.

¹⁶ Kitaha səuvəukurən raka nokeikeiien i Kumwesən ramo m kitaha, səuvəuvehe raka mhəni nıpərhiienien irə. Kumwesən in nukune nokeikeiien. Ro iamınhi irə iərmama sə ramarə ia nokeikeiien in rəpwit əknekın ia Kumwesən, Kumwesən rəpwit əknekın irə.

¹⁷ Nəpın nokeikeiien ruvehe matukwatukw pam ia kitaha, noien i tro kitaha səpwəh nehekırien ia nəpın Kumwesən trərpwın noien ərəha me irə səvəi nərmama. Kitaha tsəpwəh nehekırien nəpın nəha, ti nəri nə mə ia tıprənə i noien səkitaha rəmwhen ia noien səvəi Kristo.

¹⁸ Iərmama sə ramokeikei Kumwesən ko rıpkhekır mhə in. Nəpın kitaha səukurən amasan mə Kumwesən ramokeikei kitaha, kitaha tsəpwəh nehekırien. Iərmama ramhekır ti nəri nə mə rerın ramrhi nərpwınien nəha Kumwesən tro, mətə iərmama sə ramhekır iamınhi irə rıpkukurən amasan mhə ihi mə Kumwesən ramokeikei in.

19 Kitaha samokeikei kitaha me ti nəri nə mə Kumwesən riməkupwən mokeikei kitaha.

20 Trini minuə iərmama riti rini mə ramokeikei Kumwesən, mətə raməmwəki ihi piəvni, in ieikuə riti. Iərmama sə rəpwəh nokeikeien piəvni sə ramətoni ia nənimen in ko ripkokeikei mhə Kumwesən sə ripkətoni mhə.

21 Nənə nəgkiariien i in i Iesu riməuvei pehe m kitaha. Iərmama sə ramokeikei Kumwesən traməkeikei mokeikei mwi piəvni.

5

Iərmama sə rani nīpərhienien ia Iesu Kristo

1 Nərmama me pam səməme kamhəni nīpərhienien ia Iesu mə in Kristo sə Kumwesən riməni mə trərhi pehe i, irəha nīpwnəti Kumwesən me. Nənə kimiaha hiəukurən mə iərmama sə ramokeikei tata riti in ramokeikei mwi nīpwnətīn me.

2 Kitaha tsəfukurən mə samokeikei pərhien nīpwnəti Kumwesən me? Trini minuə samokeikei Kumwesən, nənə mamho nəgkiariien me səvənhi, noien nəha ramahatən pen mə kitaha samokeikei pərhien irəha.

3 Trini minuə samokeikei Kumwesən nīpwrən i tsamo nəgkiariien me səvənhi. Nənə nəgkiariien me səvənhi həpkipam mhə tukutaha,

4 ti nəri nə mə kitaha pam nīpwnəti Kumwesən me saməuvehi irapw nīskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i. Nəri sə saməskai irə rauvehi irapw nīskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i in i nahatətəien səkitaha.

5 Sin ko ruvehi irapw nīskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i? Iərmama sə rani nīpərhienien mə Iesu in Tini Kumwesən, iərmama nəha in əpa ko ruvehi irapw nīskaiien səvəi noien ərəha me kamo ia tīprənə i.

6 Iesu Kristo in iərmama sə riməuvehe ko paptəes irə ia nui marə memhə mwi niten raiu. Ripko mhə in iərmama sə riməuvehe ko paptəes əpa irə ia nui, rekəm. Mətə in iərmama sə riməuvehe ko paptəes irə ia nui marə memhə mwi niten raiu. Nənīmwin Ikinan rani irapw mə nəri nəha ro nīpərhienien, ti nəri nə mə Nənīmwin Ikinan in nukune nīpərhienien.

7 Nəri kahar hamarni irapw nəri nəha mə ro nīpərhienien,

8 Nənīmwin Ikinan mine nui mine netə. Nənə nəgkiariien səvənrahar kwatia.

9 Nəpīn me kitaha saməni nīpərhienien ia nəgkiariien səvəi iərmama, mətə nəgkiariien səvəi Kumwesən ro nəgsen məpi raka, ti nəri nə mə nəgkiariien nə nəgkiariien səvəi Kumwesən. Nənə in ruvəuvei pehe raka nəgkiariien səvənhi raməgkiari ia Tini.

10 Iərmama sə rani nīpərhienien ia Tini Kumwesən rauvehi nəgkiariien nəha ia rerin. Mətə iərmama sə ripkīni mhə nīpərhienien ia Kumwesən, in rani Kumwesən mə ieikuə riti, ti nəri nə mə in ripkīni mhə nīpərhienien ia nəgkiariien sə Kumwesən ruvəuvei pehe raka raməgkiari ia Tini.

11 Nəfe nəha nəgkiariien? Nəgkiariien i in i. Kumwesən riməuvei pehe nīmīruien rerin m kitaha, nənə nīmīruien nəha saməuvehi ruku pen ti Tini.

12 Iərmama sə rauvehi Tini Kumwesən rauvehi mwi nīmīruien, mətə iərmama sə ripkuvehi mhə Tini Kumwesən ripkuvehi mhə nīmīruien.

Nīmīruien rerin

4:21: Mat 5:44-45, Mak 12:29-31 **5:1:** 1Jon 4:15 **5:3:** Jon 14:15,23-24, 2Jon 6, Mat 11:30 **5:4:** Jon 16:33 **5:5:** Rom 8:37, 1Jon 4:4 **5:6:** Jon 1:29-34; 19:34 **5:8:** Jon 15:26 **5:9:** Jon 5:32-37; 8:18 **5:10:** Kal 4:6 **5:12:** Jon 3:36

¹³ Iakamrai nægkiariien me i rauvehe tukumiaha. Kimiaha nærmama sëmæme hiamæni nîpærhienien ia næghi Tini Kumwesæn. Iakoikei mæ kimiaha tihæukuræn mæ hiæuvævehi raka nîmiruien rerin.

¹⁴ Nænæ tækwækwuni, trîni minuæ kitaha sæfwaki m Kumwesæn, nari riti næha ikîn ramasitu ia kitaha mæ tsæpwæh nehekîrien. Næri næha in i Kumwesæn ruvæni raka mæ trîregi næfwakiien sækitaha, mætæ næfwakiien sækitaha tramækeikei mhesi pen atukwatukw nætærigien sævænhi mine næfe in rokeikei mæ tro.

¹⁵ Trîni minuæ sæukuræn mæ in trîregi næfwakiien sækitaha, næfe næghin tsæres in i, nænæ sæuvæukuræn raka mæ tsæuvehi.

¹⁶ Trîni minuæ kimiaha riti rætoni piævni riti ramo noien æræha mætæ ripko mhæ noien æræha sæ ramiri pen in mæ tremhæ, kimiaha tihæfwaki tukwe pwæh Kumwesæn ruvei pen nîmiruien min. Mætæ noien æræha riti næha ikîn sæ ramiri pen iærmama mæ tremhæ. Nænæ iou iapkinî mhæ mæ tihæfwaki ti nærmama sëmæme kamho noien æræha næha.

¹⁷ Nærmama me pam sëmæme kamho noien sæ ripkatukwatukw mhæ kamho noien æræha, mætæ noien æræha me nepwîn næha ikîn sëmæme hæpkiri pen mhæ iræha mæ tuhemhæ.

¹⁸ Kitaha sæukuræn mæ iærmama sæ in tîni Kumwesæn, Tini Kumwesæn atukwatukw rauvehi amasan in. Ro iamînhi iræ iærmama næha ko ripkæmwur pen mhæ ia noien æræha, iæremhæ æræha Setan rîreirei nîrapiien in.

¹⁹ Kitaha sæukuræn mæ kitaha nîpwnæti Kumwesæn me, mætæ nærmama sævæi tîprænæ iræha pam kamharæ ia rægi iæremhæ æræha Setan.

²⁰ Kitaha sæukuræn mwi mæ Tini Kumwesæn rimæuvehe, muvei pehe nukurænien m kitaha mæ tsæukuræn Kumwesæn i Kumwesæn pærhien. Nænæ kitaha sæuvæuvehe raka mhæpwit æknekîn ia Kumwesæn næha. Iakani iamînhi iræ ti næri næ mæ sæpwit æknekîn ia Tini, Iesu Kristo. In næ Kumwesæn pærhien. In næ nîmiruien rerin.

²¹ Nîpwnætik me. Tihætui amasan tukumiaha me mhæpwæh næfwakiien m nænîmwi nari me.

Seken Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Seken Jon revən ti pran sə Kumwesən rımərfi mine nıpwənətın me. Səreirei mə rirai nəkukuə i revən ti pran əfwaki riti mine nərmama me ia nəkwai nimwə səvənhi uə nəfwakiien riti mine nakalasia me səvənhi. Nəkukuə i raməgkiari ia nokeikeiien sə nakalasia me tuho mınraha me. Jon rini mə nəpın iko nokeikeiien ikamo nəkwai Kumwesən. Nənə nəgkiariien səvəi Kumwesən rani mə tsarə ia nokeikeiien. Jon ramahatən mwi mə Iesu in Tini Kumwesən in iərmama in Kumwesən. Nakalasia me tuharaka ia nərmama me səməme kamhəni mə Iesu in iərmama a, rıpkə mhə in Kumwesən.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik pran asori sə Kumwesən ruvərfi raka ik. Rauvehe mwi ti nıpwənətım me. Iakoikei pərhiən kımiaha. Nənə rıpkə mhə iou əpa, mətə nərmama me pam səməme həukurən nəgkiariien pərhiən, irəha mwi hokeikei kımiaha.

² Kımaha iahokeikei kımiaha iamınhi irə ti nəri nə mə nəgkiariien pərhiən ramarə ia rerıtaha, nənə trarə rerın tukutaha.

³ Pwəh Kumwesən Tata səkıtaha, mine Tini, Iesu Kristo, trouəriari pehe namasanien, mine napiien, mine nəmərinuien m kıtaha. Pwəh irəhar hararə tukutaha ia nıpərhiənien mine nokeikeiien.

Kıtaha tsokeikei kıtaha me

⁴ Iou iakaməgien asori, ti nəri nə mə iakətoni nıpwənətım me nepwın kamhesi pen nəgkiariien pərhiən rəmwhen ia Tata səkıtaha rıməni pehe tukutaha i mə tsaməkeikei mho.

⁵ Nənə təkwtəkwuni kıtirimak iakani pehe tukw ik mə kıtaha tsaməkeikei mhokeikei kıtaha me. Nægkiariien i iakamrai mik rıpkə mhə nəgkiariien ro sə vi tukutaha, rekəm. Səuvəregi raka nəgkiariien i fwe kupwən.

⁶ Kıtaha tsəfo mho nərmama hətoni mhəukurən mə kıtaha samarə pərhiən ia nokeikeiien i sə iakaməgkiari irə? Kıtaha tsaməkeikei mho nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Nənə in i nəgkiariien səvənhi rəmwhen kımiaha hiəuvəregi raka fwe kupwən. Kıtaha tsaməkeikei mharə ia nokeikeiien.

Kımiaha tihaməsiari ti nahatən eikuə me

⁷ Nahatən eikuə me həpik həuvəier raka mamhəuvən ia kwopun me ia tıprənə i. Nahatən me i həpkini mhə nıpərhiənien mə nəpın Iesu Kristo rıməuvehe nıpwran rəmwhen ia nıpwrai iərmama pərhiən. Iərmama iamınhi in iərmama sə rameikuə raməmwəki pık Kristo.

⁸ Kımiaha tihətə amasan kımiaha me mhəpwəh nəseniien irəha heikuə ia kımiaha, kamo kımiaha hiarfai ia nəfe kıtaha sənəmwur tukwe. Ramasan mə kımiaha tihəuvehi nəəkuien pam səkımiaha.

⁹ Iərmama sə rəpi raka nəgkiariien me sə Kristo rınahatən nərmama me səvənhi irə, mamrıpın nəgkiariien me nepwın mwi sə raku pen ia nətərigien atukw səvənhi, Kumwesən riwən tukwe. Mətə iərmama sə ramesi pen amasan nahatənien me səvəi Kristo, Tata Kumwesən mine Tini, irau pəri krauarə tukwe.

¹⁰ Trini minuə iərmama riti ruvehe tukumiaha, mətə nəgkiariien sə rama-hatən nərmama irə ropə ia nəgkiariien i, tihəpwəh nuvehien in ruvniwə ia nimwə me səkimiaha. Kimiaha tihəpwəh ninien ramasan tukwe,

¹¹ ti nəri nə mə iərmama sə ramini ramasan ti iərmama iaminhi, rəmwhen a in mwi ramasitu ia noien ərəha me səvənhi.

Nəgkiariien sampam

¹² Nəgkiariien me i rīpik iakuə takrai mini pehe tukumiaha, mətə iakəpwəh nokeikeien mə takrai pen ia nimwai nəkukuə. Rerik ramrhi mə takaməkeikei muvehe tukumiaha, nənə kitaha sətə nəmrītaha me mhəgkiari. Tako iaminhi mə rerītaha pam tragien.

¹³ Piam i sə Kumwesən ruvərfi raka in, nīpwnətīn me həni ramasan tukw ik.

Nampa Tri Jon

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon rirai nəkukuə i kani mə Nampa Tri Jon revən ti in riti nəghin nə Kaius. Kaius in iəmə asori riti səvəi nakalasia me. Ia nousəsımwinien səvəi nakalasia me fwe imwei Kaius iərman riti nəghin nə Tiotrefes. In rəpwəh nokeikeiien mə nakalasia me tuhəsevər ia rukwənu səvənraha ti nərmana səməme haməvisau nəgkiariien səvəi Kumwesən ia kwopun me. Jon rirai nəkukuə i mə trəgnəgini Kaius mīni tanak tukwe ti nasituien səvənhi. In rirai mwi nəkukuə i mə trəgkiari skai m Tiotrefes mə in rīpkasitu mhə. Jon rini mə traməkeikei mevən akwauakw fwe ikin masitu ia nirəha.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou elta səvəi nəfwakiiien. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukw ik Kaius keikei. Iakokeikei pərhiien ik.

² Piak keikei. Iakəfwaki maməres mə tikamarə amasan ia narimnari me pam. Iakaməres mwi mə tikəsanin a nemhəien riti trīpkuvehi mhə ik rəmwhen ikamarə amasan ia nīmīruien səim.

Jon rerin ragien ti noien amasan səvəi Kaius

³ Rerik ragien nəpīn iakregi piəvtaha me nepwīn həuvehe mhəni irapw nīpərhiienien səim. Irəha həni mə ia nəpīn me ikamesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiienien.

⁴ Nəpīn iakregi mə nīpwnətik me kamhesi pen nəgkiariien sə ro nīpərhiienien rerik ragien pik məpi raka nəpīn rerik ragien ti narimnari me nepwīn.

⁵ Piak keikei. Ia nəpīn me pam ikamo noien amasan, mamasitu ia piəvtaha me səməme həuvehe tukw ik nəri auər a mə ikreirei irəha.

⁶ Irəha həuvəni irapw raka nokeikeiien səim ia nəmri nakalasia me ia kwopun i. Trīni mīnuə nepwīn mwi həuvehi suatuk səvənraha mhəuvehe tukw ik, ramasan mə tikamasitu mwi ia nirəha ia noien sə Kumwesən rokeikei.

⁷ Tiko iamīnhi irə ti nəri nə mə irəha həuvəier imwənraha mə tuhəuvən mhəvisau irapw nəghi Iesu Kristo. Nənə ia suatuk səvənraha irəha həkpuvehi mhə nasituien riti ruku pen ti nərmana səməme hərəirei Kumwesən.

⁸ Kitaha tsaməkeikei mhasitu ia nərmana me ho iamīnhi mə kitaha tsəuvehi rəgītaha me mhə kuatia ti nīni irapwien nəgkiariien sə ro nīpərhiienien.

Tiotrefes mine Temetrius

⁹ Iakuvərai raka nəkukuə riti ruvehe ti nakalasia me nə imwam. Mətə Tiotrefes, iəmə sə rokeikei mə trakupwən ia nirəha, rīpkətərig mhə nəgkiariien səiou. In rīpkətərig mhə irə ti nəri nə mə in ramo nəri auər a ia nasorīien səkīmaha.

¹⁰ Trīni mīnuə iakuvehe, takini irapw narimnari me sə in ramo. Takini irapw nəgkiariien ərəha me sə in ramini mauəsi kīmaha irə. Rīpko mhə in a nə in ramo. Mətə nəpīn piəvtaha me həuvehe, in rīpkəsevər mhə ia nīmwə səvənhi ti nirəha, nənə mamīnise mwi nərmana səməme hokeikei mə tuho, mamərhi irapw irəha ia nəmri nakalasia me.

¹¹ Piak keikei. Tikəpwəh nesi penien noien ərəha, mətə tikesi pen noien amasan. Iərmana sə ramo noien amasan in səvəi Kumwesən. Iərmana sə ramo noien ərəha in rīreirei Kumwesən.

¹² Mətə nərmama pam kambahəni amasan Temetrius. Noien səvənhi ramahatən pen mə in ramesi pen nəgkiariien sə ro nɪpərhiēnien. Kimaha mwi iahaməni mə in iəmə amasan riti. Nənə kimiaha hiəukurən mə nəfe kimaha iahaməni ro nɪpərhiēnien.

Nəgkiariien sampam

¹³ Nəgkiariien me i rɪpɪk iakuə takrai mɪni pehe tukw ik, mətə iakəpwəh nokeikeiien mə takrai pen ia nɪmwai nəkukuə.

¹⁴ Rerik ramrhi mə trɪpko mhə tui iakuvehe tukw ik, nənə krau krouətə nəmrɪrau me rouəgkiari.

¹⁵ Iakəfwaki mə nəmərɪnuien tramarə tukw ik. Nənə ik me nepwɪn ia kwopun i həni pehe ramasan tukw ik. Tikɪni tukwini ramasan səkimaha revən tɪ piəvtaha me nepwɪn nə kimiaha mɪnraha.

Jut

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jut rəmwhen ia Jemes, in piəvi Iesu. In rirai nəkukuə i mægkiari ia nahatən eikuə me səməme Pita ramægkiari ia nirəha ia nəkukuə səvənhi sə ro kəru irə. Jut in mwi rini mə nakalasia me tuhaməkeikei mhəsiari kamo nahatən eikuə me nəha həkoui irapw irəha ia suatuk atukwatukw. Nahatən eikuə me nəha haməni mə Iesu rīpkō mhə in Tini Kumwesən. Irəha kamhəiri pen nərmmama ia noien ərəha. Jut rini mə Kumwesən trərpwīn noien ərəha səvəi nahatən eikuə me mouraha irəha. Rəmwhen in rinərpwīn raka noien ərəha səvəi nagelo ərəha me mine nərmmama ərəha me ia nəpīn səvəi Oltestamen.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Iou Jut. Iou iərmama riti sə iakamo tukwini nari m Iesu Kristo. Piak nə Jemes. Iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nərmmama me i Tata Kumwesən rinokeikei kimiaha, məkwein ia kimiaha. Iesu Kristo in ramətui amasan tukumiaha.

² Pwəh Kumwesən trəriari pehe napiien, nəmərinuien, mine nokeikeiien m kimiaha. Pwəh irəhar harasori mwi tukumiaha.

Nəkur ərəha me mine nərpwīnien sə Kumwesən tro mīnraha

³ Piak keikei me. Fwe kupwən iakokeikei pīk mə takrai nəkukuə i m kimiaha, mægkiari ia suatuk səkitaha pəri Kumwesən rauvehimīru kitaha irə. Mətə təkwtəkwuni iakregi mə takaməkeikei mirai nægkiariien i, mīni pehe tukumiaha mə tihaməkeikei mhousari mhəkwtəmhirī əknekīn nægkiariien i kitaha samahatətə irə. In i nægkiariien pərhiien sə Kumwesən rīməuvei pen m nərmmama me səvənhi, nənə trīpkuvei pen mhə mwi ia nəpīn riti mwi.

⁴ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə nərmmama nepwīn həuvəuvehe afafa raka ia nousəsimwīnien səkimiaha. Irəha nəkur ərəha me. Kamhəkoui namasanien i Kumwesən rauvehimīru kitaha irə ruvehe mo nari riti sə raməsəni irəha həukurən noien nəfe nəghīn nətərigīen ərəha səvənraha rokeikei. Irəha kamhəuvsini təkutanraha m Iesu Kristo, mətə in əpa nəha ləmə asori mine lərimənu səkitaha. Kuvərai pen raka tui ia Nəkukuə Ikinan nəfe nərpwīnien Kumwesən truvei pen mīnraha.

⁵ Iakuə tako rerimīaha rīrhi nari m nari me nepwīn səməme hiəuvəukurən raka. Fwe tui lərimənu rīməuvehimīru nəkur Isrel, miri raka irəha ia tənə Ijip, mətə kurirə rousi əpune irəha nəha səməme həpkīni mhə nīpərhiienien ia nægkiariien səvənhi.

⁶ Nənə rerimīaha trīrhi ro nagelo me nəha fwe kupwən səməme həpkəkwtəmhirī mhə nasorīien sə kauvei pen mīnraha, mətə haraka irə, mhəpwəh kwopun atukwatukw səvənraha. Kumwesən rīnərihi irəha ia jen me səməme tuhəpkīwən mhə, məmri pen irəha fwe inhəripw ia kwopun rīpitəv ikīn. Tuhamarə ikīn meste nəpīn asori sə Kumwesən trərpwīn noien ərəha irə.

⁷ Nənə tihəpwəh nenouenouien taon mi nəha Sotom mine Komora mine rukwənu me ipaka fwe kupwən. Napw rahi pam nərmmama me ikīn ti nəri nə mə nərman mine nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nərman me kamhəiri atukw a irəha me. Nərmmama me nəha həmwhen ia nahatən penien riti

sə ramahatən pen nərmama səməme Kumwesən trərpwīn noien ərəha me səvənraha ia napw sə rauək rerin.

⁸ Ia noien me nəha rəmwhen a mwi nərmama me i iakaməgkiari ia nirəha kamhəkurirə nəməkrəhaien me səvənraha, mamho noien əmkemik ia nīpwranraha, mamhəni mə lərimənu in rīpkasori mhə ia nirəha, nənə mamhəni ərəha mwi nagelo me fwe ia neiai.

⁹ Mətə Mikael i, agelo sə rasori ia nagelo me pam, in rīpko mhə iamīnhi. Fwe kupwən, nəpīn krouəvisə irau Setan mə sin truvehi nīpwrai Moses mīnimwi, in rīpkuvehi utə mhə in mīni nəgkiariien ərəha riti muəsi Setan i. Mətə in rīni a mə, “Pwəh lərimənu trinise ik.”

¹⁰ Mətə nərmama me i, trīni mīnuə hərəirei nīpwrai nari riti, tuhaməkeikei mhəni ərəha. Irəha həmwhen ia nəri əpīmīn me səvənraha nətərigien riwən. Hamo a nəfe narimnari me rerinraha rokeikei, nənə noien nəha ramouraha a irəha.

¹¹ Aueh, trərəha anan ti nirəha! Irəha kamhesi pen suatuk nə Ken rīnesi pen. Irəha hokeikei pīk mane mamhəmwei ia nərəhaien nəha Palam rīno. Irəha atukw a kamhouraha irəha ti nəri nə mə kamhərer mamhəni ərəha Kumwesən rəmwhen ia Kora rīno.

¹² Irəha həmwhen ia nīpitəvpitəvien me ia kurkwamīaha. Nəpīn hi-amousəsimwīn kīmiāha me ia nokeikeiien, mamhani pəri nari, irəha həkhekəkīr mhə, mamhətərig atukw a ti nirəha. Irəha həmwhen ia nəpuə me nīmətagi rameikwi pehe irəha, mətə nesən riwən. Irəha həmwhen ia nei me həkukuə mhə ia nəpīn sə nei raukuə irə. Ro iamīnhi irə tukeivi utə irəha irəha ruenhīnraha me nənə tuhemhə anan.

¹³ Irəha həmwhen ia peiau peiau asori me ia təsi. Noien səvəi naurisien səvənraha rameiai rəmwhen ia nisəkwai təsi. Irəha həmwhen ia kəməhau səməme kamhəivə. Kumwesən rīnəpnəpenə raka kwopun pitəv anan riti səvənraha tuharə rerin ikin.

¹⁴ Inok, iərmama sə ro sefen ruku pen ia kwənəkwus səvəi Atam, rīni irapw nəgkiariien sə Kumwesən ruvei pen mīn, mukupwən məgkiari ia nərmama me i, mīni mə, “Hətə ro! lərimənu rauvehe irəha nagelo ikinan me səvənhi irəha taosen m taosen.

¹⁵ In rauvehe mə trərpwīn noien ərəha səvəi nərmama me pam. Nəfe noien ərəha me irəha hənə ia suatuk sə rəpwəh nəmwhenien ia nənimen, uə nəfe nəgkiariien skai me nəkur ərəha me səməme kamho noien ərəha həmāni irə, in tro pui pam, muvei pen nərpwīnien mīnraha.”

¹⁶ Nərmama me i kamho nəgkiariien me ti nīni ərəhaien nari. Ko irəha həkafafa mhə. Kamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei. Kamhəfiutə atukw a ia nirəha me. Kamhəgnəgīni nərmama, mətə ho a mə nərmama tuhasitu ia nirəha.

Rerimīaha tramrhi nəgkiariien səvəi aposol me

¹⁷ Mətə piak keikei me, rerimīaha traməkeikei mīrhi nəfe aposol me səvəi Iesu Kristo lərimənu səkitaha həuvəni raka fwe kupwən mə trier irapw.

¹⁸ Həmāni pehe tukumīaha i mə, “Tramevən ipaka ti nəpīn sampam nərmama nepwīn tuhəuvehe. Irəha tuharis ia kīmiāha, mamhesi pen nəfe noien ərəha nətərigien səvənraha rokeikei, mamho narimnari me həpwəh nəmwhenien ia nəmri Kumwesən.”

1:8: 2Tes 2:10 **1:9:** Dan 10:13,21, Dan 12:1, 2Tes 2:11, Rev 12:7, Sek 3:2 **1:10:** 2Tes 2:12 **1:11:** 1Jon 3:12, 2Tes 2:15, Nam 16:1-35 **1:11:** Jen 4:3-8 **1:11:** Nam 31:16 **1:12:** 2Tes 2:13,17, Esik 34:8
1:13: 2Tes 2:17, Aes 57:20 **1:14:** Jen 5:21-24, Dut 33:2, Mat 25:31 **1:16:** 2Pit 2:10,18 **1:17:** 2Tes 3:2 **1:18:** 2Tes 3:3

¹⁹ Nərmama me i tuhəvisə mheitehi kusen səkimiaha. Irəha nərmama me səvəi tɪprənə i. Nənɪmwɪn Ikinan riwən ia nɪrəha.

²⁰ Mətə piak keikei me, kimiaha tihaməkeikei mhərpwi əknekɪn kimiaha me, mho nahatətəien səkimiaha riskai. Nahatətəien nəha ruku pen tɪ Kumwesən, nənə ro ikinan i. Nəpɪn me tihaməkeikei mhəfwaki ia nɪskaiien səvəi Nənɪmwɪn Ikinan,

²¹ mhəpwəh narakaien ia nokeikeiien səvəi Kumwesən. Tiho iamɪnhi mamheitenhi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha. In truvehe mapi kimiaha, nənə muvei pehe nɪmiruien rerɪn m kimiaha.

²² Nərmama səməme nahatətəien səvənraha rɪpkiskai mhə, kimiaha tihaməkeikei mhapi irəha.

²³ Nərmama səməme kamho noien ərəha me, tihaməkeikei mhəuvehi raka irəha ia noien ərəha me səvənraha. Tihəuehimɪru irəha pwəh həpwəh nəvənien fwe ia napw. Nərmama nepwɪn mwi tihaməkeikei mhapi irəha, mhehekɪr mwi irəha. Nəri auər a mə tɪnari səvənraha, mətə tihəhekɪr i, mhəpwəh nɪrapiien, tɪ nəri nə mə rəmkemɪk ia nərəhaien səvənraha.

Nəgkariien sampam

²⁴ Kumwesən in əpa trəkwtəmhiri kimiaha mə tihəpwəh nɪmweiiien. In əpa tro hiəuvən mhərer ia nənimen ia kwopun səvənhi sə raməhiarpw, kimiaha tihatukwatukw pam, mamhagien asori.

²⁵ Kumwesən i sə rauvehimɪru kitaha ia nəghi Iesu Kristo Iərimənu səkitaha in əpa Kumwesən. Pwəh nəgnəgɪniien, mɪne nərimənuien, mɪne nɪskaiien, mɪne nasoriien həuvən əpa tukwe fwe tui nəpɪn tɪprənə ramiwən ihi, ipwet mɪne, mamevən meste nuk nuk me. Ouəh, pwəh ro iamɪnhi.

Revelesen

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Jon in aposol riti səvəi Iesu Kristo. Nəpɪn kɪnərhi irapw in revən fwe tənə əmweris riti nəghɪn nə Patmos nənə mɪrai nəkukuə i Revelesen. Jon rokeikei mə truvehi utə nətərigien səvəi nakalasia me səməme kamo nəmisəien mɪnraha tɪ nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo. Jon rokeikei mə nakalasia me tuhəukurən mə Kumwesən ramərimənu ia nəfe kamo ia tɪprənə i. Ia nəkukuə i Nənɪmwɪn raməgkiari mamə səukurən mə Iesu Kristo in Iərimənu. In ramərimənu ia nərmama me pam mɪne narimnari me pam, mamərimənu mwɪ ia nərmama səməme haməuvehi nɪskaiien asori ia tɪprənə i. Kumwesən trərpwɪn noien ərəha me səvəi nərmama mɪne Setan ia kwopun napw rauək ikɪn. Kumwesən tro nɪtətə sə in ramərimənu irə trier irapw. In tro mwɪ neiai vi riti mɪne tɪprənə vi riti.

Nægkiariien sə rakupwən

¹ Nəkukuə i raməgkiari ia nari m nari me səməme Iesu Kristo rɪno pui. Kumwesən rɪməuvei pen narimnari me i mɪn mə in trahatən səvənhi iotukwininari me irə pwəh irəha hətoni mhəukurən narimnari me nəha rɪpkə mhə tui tuhaməkeikei mhəier pehe. Iesu rərhi pen agelo səvənhi revən məvisau pen narimnari me i m səvənhi iotukwininari riti nəghɪn nə Jon.

² Jon nə rɪrai pen ia nəkukuə i narimnari me pam sə in rɪnətoni. In i nəgkiariien səvəi Kumwesən mɪne nəgkiariien sə Iesu Kristo rɪni mə ro nɪpərhiien.

³ Pwəh Kumwesən rəkwein amasan ia iərmama sə trəvsini irapw nəgkiariien me ia nəkukuə i. Pwəh in rəkwein amasan mwɪ ia səməme tuhəregi mhesi pen nəfe kɪmərαι pen ia nəkukuə i. Iakani iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə nəpɪn sə narimnari me i tuhəier pehe irə ruvəuvehe ipaka.

Jon rɪrai nəkukuə i revən tɪ nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia

⁴ Iou Jon iakamrai nəkukuə i rauvehe tukumiaha nakalasia me ia taon me nəha sefen ia profens Esia. Iakəfwaki mə Kumwesən sə rɪnarə fwe kupwən, marə ipwet mɪne, mamevən meste trɪpkɪwən mhə, in truvei pehe namasanien mɪne nəmərɪnuien m kɪmiaha. Iakəfwaki mə nənɪmwɪn me nəha sefen kupwən ia jea sə in raməkure irə mamərimənu,

⁵ mɪne Iesu Kristo irəha mwɪ tuho iamɪnhi irə. Iesu Kristo in iərmama i rɪmənɪ irapw nəfe in rɪnətoni mɪregi nərmama həukurən nətɪgiteien ia nəgkiariien səvənhi. In iərmama i rɪməkupwən mətui ia nərmama me səməme həuvamhə. In iərmama i ramərimənu ia kɪg me səvəi tɪprənə i. In ramokeikei kɪtaha, muvi nɪten meivinari ia kɪtaha irə mə noien ərəha me səkɪtaha ko həpkəkwtəmhirɪ mhə mwɪ kɪtaha.

⁶ In ro kɪtaha səmwhen ia kɪg me mɪne pris me ia nəmri Tata Kumwesən səvənhi. Pwəh nasoriien mɪne nərimənuien krauevən tukwe in ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamɪnhi.

⁷ Hətə ro. In rauvehe ia reri nəpuə me.

Nərmama me pam tuhətoni in ia nənimenraha.

Irəha səməme hənəpi in ia nitei,

mɪne nərmama ia kwənəkʷus me pam ia təkure tɪprənə i tuhətoni,

1:1: Dan 2:28-29, Rev 1:19, 22:6 **1:3:** Rev 22:7,10 **1:4:** Eks 3:14-15, Rev 1:8, 3:1, Rev 4:5,8, 5:6, Rev 11:17, 16:5, Aes 11:2 **1:5:** Jon 18:37, Kol 1:18, Sam 89:27, Rev 3:14, 17:14, 1Jon 1:7, 4:10 **1:6:** 1Tes 2:5,9, Rev 5:10, 20:6 **1:7:** Mat 24:30, Jon 19:34-37

rerinraha rəpou hasək tukwe.
Ouəh pwəh ro iaminihi.

⁸ Kumwesən səkitaha rani iaminihi irə mə, “Iou i Alfa mine Omeka.^a Iakinərə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste tapkiwən mhə. Iakauvehi niskaiien me pam.”

Jon rətoni Iəməti Iərmama

⁹ Iou Jon piəvmiaha riti. Kitaha miou samarə pəri ia nəkwai nitətə Iesu ramərimənu irə. Iakamərer əknekən kitaha m kimiāha ia nəmisəien me səməme kamo m kitaha ti nəghin. Nəpin riti fwe kupwən kəmri pen iou iakarə ia tənə əmweris riti nəghin nə Patmos.^b Irəha həmri pen iou fwe ikin ti nəri nə mə iakaməvisau irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mine nəgkiariien sə Iesu rini mə ro nipərhiēien.

¹⁰ Ia nəpin səvəi Iərimənu səkitaha iakətoni vison riti Nənimwin rəriari miou. Ia vison nəha iakregi iərmama riti raməgkiari ia təkutak rerin rasori rəmwhen ia kisipw,

¹¹ mini mə, “Rai pen ia nəkukuə nəfe ikamətoni, nənə mərhi pen nəkukuə nəha revən ti nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen. Nəghi taon me nəha Efesas mine Smana mine Pekamam mine Tuatira mine Satis mine Filatelfia mine Laotisia.”

¹² Iakuvsiini iou mə takətoni mə sin nəha raməgkiari pehe miou. Nəpin ikuvsiini iou mətətoni nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol. ¹³ Ia kurkwanraha iərmama riti rəmwhen ia iəməti iərmama riti. Tinari səvənhi rəpwəmwis. Rəkwani nari kino ia kol rukurau ia kwənpwenhin.

¹⁴ Nimwai nukwənen rəpsan rəmwhen ia nimwheri sipsip. Rəpsan pik rəmwhen ia nisəkwai təsi.^c Nənimen mi krouəmwhen ia nərāmi napw.

¹⁵ Nisun mi krauser rouəmwhen ia aean nəha prons sə kuvani ia napw mə sə rərəha traiu raka. Rerin rəmwhen ia nui asori sə ramivə mamierig.

¹⁶ In rauvehi kəməhau me sefen ia rəgin mwatuk. Nau səvəi naruagəniēien rəhiə ia nikaren mi ruku pen ia nipəgi nəkwān mier. Nənimen rəmwhen ia meri sə raməhiapw ia rukwəsikər.

¹⁷ Nəpin iakətoni iəmə nəha iakmwei irapw ia nisun mi rəmwhen iakemhə. Mətə in rəmri pehe rəgin mwatuk ia nirak, mini mə, “Tikəpwəh nehekiriēien. Iou iərmama i iakinərə raka kupwən, nənə takarə mwi kurirə.

¹⁸ Iou iərmama i iakamiru. Fwe kupwən iakimamhə, mətə ətə ro təkwtəkuni iakuvəmiru takimiru ia nuk nuk me. Iou iakasori ia Noien Iərmama Remhə, masori mwi ia Imwei Nəkur Həuvamhə.^d

¹⁹ Ro pen tikaməkeikei mirai pen ia nəkukuə narimnari me i ikamətoni, səməme kamo ipwet mine, mine səməme tuhəuvehe kurirə.

²⁰ Takini pehe tukw ik i nipwrai kəməhau me i irəha pam sefen ikamətə ia rəgik mwatuk mine nipwrai nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol. Kəməhau me nəha sefen irəha nəha nagelo me səvəi nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen. Nənə nəri laet raməkure utə irə irəha pam sefen kino ia kol irəha nəha nakalasia me səməme kamharə ia taon me nəha sefen.”

^{1:8:} Rev 1:4, 15:3, Rev 21:6, 22:13 ^a ^{1:8:} Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə nipwran mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6, 22:13. ^{1:9:} Rev 6:9 ^b ^{1:9:} Patmos in tənə əmweris riti kəmri pen Jon fwe ikin rəmwhen mə in ramarə ia kalapus. ^{1:13:} Dan 7:13, 10:5 ^{1:14:} Dan 7:9, 10:6, Rev 2:18, 19:12, Rev 14:2 ^c ^{1:14:} Nəgkiariēien səvəi nəkur Kris ramini iaminihi irə minuə “Rəpsan pik rəmwhen ia sno.”

^{1:16:} Hip 4:12, Rev 1:20, Rev 2:12,16, Rev 19:15,21 ^{1:18:} Aes 44:6, 48:12, Rev 2:8, 22:13 ^d ^{1:18:} Nəgkiariēien səvəi nəkur Kris ramini iaminihi irə minuə “Iou iakauvehi ki me səvəi Noien Iərmama Remhə mine Imwei Nəkur Həuvamhə.” ^{1:19:} Rev 1:1 ^{1:20:} Rev 1:16, 2:1, Rev 3:1

2

Nægkiariien ramevæn ti nakalasia me fwe Efesas

¹ “Rai nækukuæ riti revæn ti agelo sævæi nakalasia me ia taon næha Efesas, mini pen minuæ:

Nægkiariien i sævæi iærmama sæ rauvehi kæmæhau sefen ia rægîn mwatuk, nænæ, mamavæn ia kurkwai næri laet ramækure utæ iræ iræha pam sefen kino ia kol.

² Iou iakukuræn noien me sækimiaha. Iakukuræn mæ hiamæmwur pik mamhærer æknekîn ia næpîn me. Iakukuræn mæ hiamærapinhæ ia nækur æræha. Hiænækiri noien sævæi nærmama me næha kamhæni mæ iræha aposol me mætæ ripko mhæ iræha pærhien, nænæ, hiænætoni raka mæ iræha kamheikuæ.

³ Iakukuræn mæ ia næpîn me kamo næmisæien m kيمياha ti næghik, mætæ hiamærer æknekîn ia nahatætæien sækimiaha mhæpwæh næpouien.

⁴ Mætæ nari riti næha ikin hiamo ripkatukwatukw mhæ ia nænimek. Kimiaha hiænæpwæh nokeikeien kupwæn sækimiaha.

⁵ Ro iamînhi iræ rerimiaha tramrhi nærerien sæ hiænærer iræ fwe kupwæn kuriræ hiæmwei. Tihæregig ia noien æræha me sækimiaha, mho narimnari me næha sæ hiænamo fwe kupwæn. Trîni minuæ hiæpwæh nîræregien ia noien æræha me sækimiaha, nænæ takuvehe tukumiaha muvehi raka sækimiaha næri laet ramækure utæ iræ ia tæmwhekîn.

⁶ Mætæ nari kuatia næha ikin hiamo ramasan. Kimiaha hiæmwæki noien me næha nærmama sævæi Nikolas kamho ræmwhen iou mwi iakæmwæki.

⁷ Iærmama sæ nækwæregin raræ tramækeikei mætærig amasan ia nægkiariien me sæmæme Nænîmwîn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iærmama sæ triskai meste naruagænien rukurau, iou takæseni in ræni nukwai nei kauvehi nîmîruien iræ ramærer ia kwopun næha Parataes sævæi Kumwesæn.”

Nægkiariien ramevæn ti nakalasia me fwe Smana

⁸ “Rai nækukuæ riti revæn ti agelo sævæi nakalasia me ia taon næha Smana, mini pen minuæ:

Nægkiariien i sævæi iærmama sæ rînaræ raka kupwæn, nænæ traræ mwi kuriræ. In remhæ mætui mwi.

⁹ Iou iakukuræn næmisæien sækimiaha. Iakukuræn mæ sækimiaha nautæ riwæn. (Mætæ ia nænimek nautæ sækimiaha rasori anan.) Iakukuræn nægkiariien æræha me næha nærmama nepwîn kamhæni ia kيمياha. Iræha kamhæni mæ iræha nækur Isrel, mætæ rekæm. Nousæsîmwînien sævænraha sævæi Setan.

¹⁰ Tihæpwæh nehekîrien næmisæien i tripkosæ mhæ tui reste kيمياha. Hæregi ro. Setan tripkosæ pen kيمياha nepwîn ia kalapus mæ tro mætæ sas ia nahatætæien sækimiaha. Tihæregi næmisæien ia næpîn me i iræha pam ten. Kimiaha tihamækeikei mhærer æknekîn næri auær a trîni minuæ kousi æpune kيمياha, nænæ iou takuvei pehe nîmîruien m kيمياha ræmwhen kæfæfau pen kæfæfau amasan ia kænkapwæ iærmama sæ rævtænhi nærmama ia naiuien.

¹¹ Iærmama sæ nækwæregin raræ tramækeikei mætærig amasan ia nægkiariien me sæmæme Nænîmwîn Ikinan rani pen ti nakalasia me. Iærmama sæ triskai meste naruagænien rukurau in træpwæh nemhæien ia nemhæien sæ ro kæru iræ.”

Nægkiariien ramevæn ti nakalasia me fwe Pekamam

¹² “Rai nækukuæ riti revæn ti agelo sævæi nakalasia me ia taon næha Pekamam, mini pen minuæ:

Nægkiariien i səvəi iərmama sə rauvehi nau səvəi naruagəniien rəhiə ia nīkaren pəri mi.

¹³ Iou iakukurən kwopun hiamarə ikin. Jea sə Setan raməkure irə mamərimənu in nəha ia kwopun nəha, mətə kimiaha hiamuvehi əknekīn nəghik ia nəpīn me, mhəpwəh narkwafəien i mə hiamahatətə ia nīrak. Pərhien hiəpwəh mwi narkwafəien i fwe kupwən nəpīn Antipas ramarə ihi. In iərmama riti səiou iakukurən nətigiteien irə. Rīnərer irapw mægkiari ia nīrak kousi əpune in ia taon səkimiaha, kwopun Setan ramarə ikin.

¹⁴ Mətə narimnari me nepwīn nəha ikin hiamo həkətukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha me nepwīn kamhəkurirə nahatəniien səvəi Palam. Palam nəha in rīnahatən Kig Palak mə in trərhīərhi nəkur Isrel pwəh irəha ho noien ərəha, mhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me sə kaməfwaki pen mīnraha, nənə, mhəiri əpnəpen irəha me.

¹⁵ Ia noien nəha kimiaha nepwīn mwi kamhəkurirə nahatəniien səvəi nərmama me səvəi Nikolas.

¹⁶ Ro iamīnhi irə tihərərig ia noien ərəha me səkimiaha. Mə hiəpwəh, trīpkō mhə tui iakuvehe tukumiaha, mousi nərmama me nəha, mərəi irəha ia nau səvəi naruagəniien sə ruku pen ia nīpəgi nəkwak mier.

¹⁷ Iərmama sə nəkwəregīn rarə traməkēkei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwīn Ikinan rani pen tī nakalasia me. Iərmama sə trīskai meste naruagəniien rukurau takuvehi nəveginien i ramərkwafə, nəghīn nə mana, muvehi muvei pen mīn. Nənə takuvei pen mwi kəpwier əpsan riti mīn sə kimərəi pen nəhag vi irə. Nəhag vi nəha nərmama hərəirei. Iərmama sə truvehi kəpwier nəha in əpa trukurən.”

Nægkiariien ramevən tī nakalasia me ia Tuatira

¹⁸ “Rai nəkukuə riti revən tī agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Tuatira, mīni pen mīnuə:

Nægkiariien i nəgkiariien səvəi Tīni Kumwesən sə nənimen mi krauəhiapw rəmwhen ia napw, nənə nīsun mi krouəmwhen ia aean i pras sə kīnahakwi kahakwi amasan.

¹⁹ Iou iakukurən noien me səkimiaha. Iakukurən nokeikeiien səkimiaha, mīne nahatətəien səkimiaha, mīne nasituien sə hiamo m nərmama. Iakukurən mə hiamərəer əknekīn ia nəpīn me. Iakukurən mə noien amasan me hiamo ipwet mīne irəha həkīk mhəpi raka noien amasan me hīənamo fwe kupwən.

²⁰ Mətə nari riti nəha ikin hiamo rīpkətukwatukw mhə ia nənimek. Kimiaha hiaməsēni noien səvəi pran nəha Jesepel. In rani mə in profet riti, mətə nahatəniien səvənhi rameikuə ia iotukwininari me səiou, mamō irəha nərmān mīne nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me, nənə mamhani nəveginien sə kiməuvei pen m nənimwi nari me səməme kaməfwaki pen mīnraha.

²¹ Iakeitenhi pran nəha mə in trīrərig ia noien ərəha səvənhi, mətə in rəpwəh nokeikeiien mə tro iamīnha irə.

²² Ro pen, hətōni ro, takuvei pen nemhəien skai riti mīn, mərəarki irapw in raməmīsə a ia nīməhan səvənhi. Nərmama me nəha kamho əpnəpen nari irəha mīn takərəarki pen irəha ia nəmīsəien asori. Tako iamīnha irə trīni mīnuə irəha həkīk nīrərigien ia noien ərəha me səvəi prən nəha.

²³ Nənə nīpwnəti prən nəha takousi əpune irəha. Ro iamīnhi irə nakalasia me pam tuhəukurən mə iou i iərmama iakamətə pui nətərigien səvəi nərmama mīne rerīnraha me, nənə takərpwin pehe nərəkuien m kīmiaha kuatia kuatia resi pen a noien me səkīmiaha.

²⁴ Mətə iakukurən mə kīmiaha me nepwin fwe Tuatira hiəpkukurirə mhə nəgkiariien səvəi Jesepel. Hiəreirei nəgkiariien me nəha kamīni mə, ‘Nəgkiariien anan me səvəi Setan in ramərkwafə ia təkutan.’ Iakani pehe tukumiaha i mə nari pam riti mwi riwən sə takəmri pehe ia kīmiaha mə tiho,

²⁵ mətə tihaməkeikei mhəkwtəmhiri əknekin nəri sə hiəuvəuvehi raka meste takuvehe.

²⁶ Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau, mamō mwi nəfe iakīmāni mə tro mevən meste nəpīn sampam, iərmama nəha takuvei pen nasoriien min, in trasori ia nərmama ia tənəmtənə me.

²⁷ ‘In truvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kīg. In tramərimənu ia nirəha, maməteftēfi irəha rəmwhen kamousi testesi tekinari me i kīno ia nīse tīprənə.’

²⁸ Nīpərhienien iou takuvei pen nasoriien min rəmwhen Tata səiou rīməuvei pehe miou. Nənə takuvei pen mwi kəməhau i kofətəteia min.

²⁹ Iərmama sə nəkwəregīn rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen tī nakalasia me.”

3

Nəgkiariien ramevən tī nakalasia me fwe Satis

¹ “Rai nəkukuə riti revən tī agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Satis, mīni pen mīnuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama sə rauvehi nənīmwin me səvəi Kumwesən irəha pam sefen, nənə mauvehi mwi kəməhau me irəha pam sefen. Iou iakukurən noien me səkīmiaha. Iakukurən mə kani nəghīmiaha mə kīmiaha hiaməmīru, mətə rekəm. Kīmiaha hiəuvamhə raka.

² Hətui rə! Tripko mhə tui noien amasan me səkīmiaha hiənamo fwe kupwən tuhəiwən anan. Mətə tihaməkeikei mhousari mə tihəuvehi utə mwi noien me səkīmiaha mho həuvehe mhəskai, tī nəri nə mə iakəpwəh ihi nətoniien noien amasan riti sə hiəno mhəuvən mho sampam irə nənə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən səiou.

³ Ro pen rerīmiaha tramrhi nəgkiariien sə hiəuvəuvehi raka mhəregi kīnahatən kīmiaha irə fwe kupwən. Tiho nəgkiariien nəha, mhərərig ia noien ərəha me səkīmiaha. Trīni mīnuə hiəpwəh nətuiien, takuvehe tukumiaha rəmwhen ia rakres, nənə tihəreirei nəfe nəpīn takuvehe tukumiaha irə.

⁴ Mətə kīmiaha nepwin a nə ia Satis tīnari səvənraha rīpkəmkemik mhə ia noien ərəha. Irəha tuhəvən irəha miou ia tīnari əpsan tī nəri nə mə irəha hatukwatukw.

⁵ Iərmama sə triskai meste naruagəniien rukurau in trarkahu ia tīnari əpsan, nənə ko iapkuvehi raka mhə nəghīn ia nəkukuə səvəi nīmīruien. Ia nəmri Tata səiou mīne nəmri nagelo me takīni irapw nəghīn mə in iərmama riti səiou.

⁶ Iərmama sə nəkwəregīn rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənīmwin Ikinan rani pen tī nakalasia me.”

Nəgkiariien ramevən tī nakalasia me fwe Filatelfia

⁷ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Filatelfia, mini pen minuə:

Nəgkiariien me i səvəi Iəmə Ikinan, Iəmə sə rani nīpərhienien. In rauvehi ki səvəi Kig Tevit. Trini minuə rəsevər ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkəpəinhə mhə. Nənə trini minuə in rəpəinhə ia təpinhə riti, iərmama riti ko rīpkəsevər mhə.

⁸ Iou iakukurən noien me səkimiāha. Hətoni ro. Iakinəsevər ia təpinhə riti tukumiāha, təpinhə i iərmama riti ko rīpkəpəinhə mhə. Iakukurən mə nīskaiien səkimiāha rouihi a, mətə hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mhəpwəh nərkwafəien mə kimiāha nərmama me səiou.

⁹ Həregi ro. Nərmama me nəha ia nousəsimwinien səvəi Setan həni mə irəha nəkur Isrel (mətə rekəm irəha iekuə me) iou tako irəha həuvehe mhənimwi nukurhundraha ia nisumiāha, mhəsiai kimiāha, nənə mhəukurən mə iou iakokeikei kimiāha.

¹⁰ Nənə ti nəri nə mə kimiāha hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mamhərer əknekin ia nəpīn me, iou mwi takəkwtəmhiri kimiāha, mamarə tukumiāha ia nəpīn sə rīpkə mhə tui ruvehe nərmama me pam ia təkure tīprənə tuhəregi nəmisəien irə mə trətə sas ia nahatətəien səvənraha.^a

¹¹ Tīpkə mhə tui iakuvehe. Tihəkwtəmhiri əknekin narimnari me səməme hiəuvəvehi raka mə iərmama riti trəpwəh nakresien nərəkuien səkimiāha sə hiamaiu tukwe.

¹² Iərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, iou tako in rəmwhen ia nei skai riti krīpesu nimwə səvəi Kumwesən səiou irə. Nənə in tīpkier mhə ia nimwə nəha ia nəpīn riti. Nənə takrai pen nəghi Kumwesən səiou irə, mine nəghi taon səvəi Kumwesən səiou irə. Taon nəha in Jerusalem vi sə truku pen ia neiai meiwaiu pehe. Nənə takrai pen mwi nəghik vi ia iərmama nəha.

¹³ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan ia nəgkiariien me səməme Nənimwin Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

Nəgkiariien ramevən ti nakalasia me fwe Laotisia

¹⁴ “Rai nəkukuə riti revən ti agelo səvəi nakalasia me ia taon nəha Laotisia, mini pen minuə:

Nəgkiariien i səvəi iərmama i kani nīpərhienien irə. In iərmama sə rīməni irapw nəfe in rīnətoni mīregi nərmama həukurən nətīgiteien ia nəgkiariien səvənhi mə ro nīpərhienien, nənə in nukune narimnari me pam səməme Kumwesən rīno.

¹⁵ Iou iakukurən noien me səkimiāha. Iakukurən mə kimiāha hiəmwhen ia nui əreuən. Hiəpwəh nəkwieien mhəpwəh nəpnəpanien. Iakuə ko hiəkwie i uə hiəpnəpan ramasan.

¹⁶ Mətə kimiāha hiəreuən a, mhəpwəh nəpnəpanien, mhəpwəh nəkwieien. Ro pen takərgavəs raka ia kimiāha,

¹⁷ ti nəri nə mə hiaməni mə nautə səkimiāha rasori, narimnari me pam rarə tukumiāha, tihətui nari riti mwi ti nəfe. Mətə hiəreirei mə ia nənimek kimiāha nautə səvənraha riwən, nənimemiāha rīfwə, tīnari riwən ia nīpwramiāha, nīmapwmapw me ro kimiāha, nərmama hətoni kimiāha rerīnraha raməpou.

3:7: Aes 22:22 **3:8:** 1Kor 16:9, Rev 2:2 **3:9:** Rev 2:9, Aes 45:14, Aes 49:23, Aes 60:14 **3:10:** Luk 21:19, 2Tim 2:12 **a 3:10:** Suatuk riti mwi ti nīnīien nəgkiariien ia vas ten rīni iamīnhi irə minuə: “Nənə ti nəri nə mə kimiāha hiaməkwtəmhiri nəgkiariien səiou, mamhərer əknekin ia nəpīn me, iou mwi takəkwtəmhiri kimiāha, məpwəh nəsenien hiətoni nəpīn sə rīpkə mhə tui ruvehe nərmama me pam ia təkure tīprənə tuhəregi nəmisəien irə mə trətə sas ia nahatətəien səvənraha.” **3:11:** Rev 2:10,16 **3:12:** Aes 62:2, 65:15, Esik 48:35, Rev 14:1, 21:2 **3:14:** Rev 1:5, 19:11, Kol 1:15 **3:15:** Rom 12:11, Rev 2:2 **3:17:** Hos 12:8, 1Kor 4:8, Luk 12:21

18 Ro iam̄inhi ir̄a iakam̄əvəhag m̄ k̄imiaha m̄ə tiham̄əkeikei mh̄əuvehi n̄əmri aean i kol tukw̄ iou, kol i kos̄ə pen ia napw̄ rahi raka s̄ə r̄ər̄əha m̄əpw̄əh s̄ə r̄əmher. Tiho iam̄inhi ir̄ə m̄ə naut̄ə s̄ək̄imiaha trasori. N̄ənə tiham̄əkeikei mh̄əuvehi n̄əmri t̄inari əpsan me tukw̄ iou, mh̄arkahu ir̄ə, pw̄əh ruvegi n̄ipwramiaha s̄ə ramo naurisien ia n̄əmri n̄ərmama. N̄ənə tiham̄əkeikei mh̄əuvehi mwi n̄əmri nari i ramomasan n̄əkwai n̄əmri īərmama, mahakwi n̄əmrimiaha ir̄ə, pw̄əh n̄əmrimiaha r̄ətui hīətoni amasan nari.

19 N̄ərmama s̄əməme iakokeikei ir̄əha, iakam̄əgkiari skai m̄inraha, mam̄ərpwi atukwatukw̄ ir̄əha. Ro iam̄inhi ir̄ə tiho rer̄imiaha pw̄əh ruvehe m̄əpn̄əpan, mapwor, n̄ənə mh̄ər̄ərig ia noien ər̄əha me s̄ək̄imiaha.

20 H̄əregi ro! Iakam̄ərer ia kw̄əruə, makunkun t̄əpinh̄ə ti nuvnm̄w̄əien. Tr̄ini m̄inuə īərmama riti r̄iregi rer̄ik, n̄ənə m̄əsev̄ər ia t̄əpinh̄ə, iou takuvn̄imw̄ə pehe k̄imrau min troūəni p̄əri nari.

21 Īərmama s̄ə tr̄iskai meste naruaḡənien rukurau, tak̄əsəni in r̄əkure k̄imrau min ia jea s̄əiou roūərim̄ənu. Tako ir̄ə r̄əmwhen k̄ino ia n̄irak. Iakuv̄əskai raka ia naruaḡənien meste rukurau, n̄ənə t̄əkw̄t̄əkw̄uni iakam̄əkure k̄imrau s̄əiou Tata ia jea s̄əv̄ənhi roūərim̄ənu.

22 Īərmama s̄ə n̄əkw̄əreḡin rar̄ə tram̄əkeikei m̄ət̄ərig amasan ia n̄əgkiariien me s̄əməme N̄ənimw̄in Ikinan rani pen ti nakalasia me.”

4

Jea riti fwe ia neiai Kumwes̄ən ram̄əkure ir̄ə mam̄ərim̄ənu

1 Iakin̄ət̄ə pam narimnari me i, n̄ənə m̄əti pen m̄ətoni t̄əpinh̄ə riti ia neiai ram̄əkwag. N̄ənə īərmama n̄əha iakuv̄əregi raka rer̄in fwe kupw̄ən r̄əgkiari pehe mwi miou, rer̄in rupwinari r̄əmwhen ia reri kis̄ipw, m̄ini m̄ə, “Ut̄ə pehe ia kwopun i. Iakuə takahat̄ən narimnari me s̄əməme tuh̄əuvehe kurir̄ə pw̄əh ik̄ətoni.”

2 T̄əkw̄t̄əkw̄uni mwi iak̄ətoni vison riti N̄ənimw̄in r̄əriari miou. Jea riti k̄ərpwi ram̄ərer ia neiai, Īəm̄ə iti ram̄əkure ir̄ə mam̄ərim̄ənu.

3 Īəm̄ə n̄əha ram̄əkure ir̄ə ramser r̄əmwhen ia k̄əpwier amasan mi k̄əru jasper mine kanilian. N̄ənə m̄ərar̄ən riti rukuraukurau ia jea s̄əv̄ənhi maku-raan r̄əmwhen ia k̄əpwier amasan riti emeral.

4 Jea me nepw̄in mwi ir̄əha pam twenti-fo h̄ərer kuraukurau jea n̄əha. N̄əm̄ə asori me ir̄əha pam twenti-fo kamh̄əkure ia jea me n̄əha. T̄inari me s̄əv̄ənraha h̄əpsan. Ia k̄ənkapw̄ənraha k̄əf̄əfau me s̄əv̄əi n̄isaiien k̄ino ia kol.

5 Īəm̄ə n̄əha ram̄əkure ia kurkwan mam̄ərim̄ənu, nouap̄irien mine karuəruə mine n̄ərk̄ərikien kamharuku pen ia jea s̄əv̄ənhi. Kupw̄ən ia jea s̄əv̄ənhi n̄ərami napw̄ ir̄əha pam sefen kamh̄əuək. N̄ərami napw̄ me n̄əha ir̄əha n̄ənimw̄in me s̄əv̄əi Kumwes̄ən ir̄əha pam sefen.

6 N̄ənə kupw̄ən ia jea s̄əv̄ənhi nari riti mwi fwe ikin r̄əmwhen ia t̄əsi, m̄ət̄ə r̄əmwhen ia klas s̄ə r̄ər̄iri m̄əmher. N̄ərim̄iru me nepw̄in ir̄əha pam k̄əf̄ə kamh̄ərer kuraukurau jea s̄əv̄ənhi nukwai n̄ənimenraha h̄əp̄ik ia n̄ipwranraha kupw̄ən mine kurir̄ə.

7 N̄ərim̄iru me n̄əha s̄ə kupw̄ən ir̄ə r̄əmwhen ia laeon, s̄ə ro k̄əru ir̄ə r̄əmwhen ia kau, s̄ə ro kahar ir̄ə k̄ənkapw̄ə r̄əmwhen ia k̄ənkapw̄ə īərmama, n̄ənə s̄ə ro k̄əf̄ə ir̄ə r̄əmwhen ia m̄irup s̄ə ramiv̄ə.

3:18: Aes 55:1, Jem 2:5, Rev 3:5, 4:4, Rev 16:15 **3:19:** 1Kor 11:32, Rev 2:5 **3:20:** Jon 14:23, 1Jon 2:24 **3:21:** Mat 19:28 **4:1:** Rev 1:1,10 **4:2:** Sam 47:8, Aes 6:1, Rev 4:9 **4:3:** Esik 1:28 **4:4:** Aes 24:23, Rev 3:18, 6:11 **4:5:** Esik 1:13, Rev 1:4, 8:5, Rev 11:19, 16:18 **4:6:** Esik 1:5-10,22, Esik 10:14

⁸ Nərimiru me nəha kefə kuation kuation tərəginraha me sikis, nənə ia reri tərəginraha me mine təkurenraha nukwai nənimenraha həpik. Nəpın me pam, ia nəpın mine ia ran, irəha həpkarwis mhə ti noskafaien i mə,

“Iəmə ikinan, Iəmə ikinan, Iəmə ikinan,

Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam!

In rinarə fwe kupwən, marə ipwet mine, mamevən meste tripkiwən mhə.”

⁹ Ia nıpu nəha, nərimiru me nəha kamhəgnəgini Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai in, mamhəni vivi Iəmə sə ramarə ia nuk nuk me. Nəpın irəha kamho iamınhi irə,

¹⁰ nənə nəmə asori me nəha twenti-fo heiwaiu mhənimwi nukurhunraha ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha kamhəsiai Iəmə sə ramarə ia nuk nuk me, mamhərki pen səvənraha kəfəfau me səvəi nisaiien kupwən ia jea səvənhi, mamhoskafə iamınhi irə mə,

¹¹ “Iərimənu mine Kumwesən səkimaha ikamasan pik.

Ikino narimnari me pam,

mesi pen nətərigien səim mo irəha kamharə.

Pwəh nəgnəginiien mine nisaiien mine niskaiien haruvehe tukw ik ia nəpın me.”

5

Kwəti sipsip mine nimwai nəkukuə kinərfe

¹ Nənə iakətoni Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in rauvehi nimwai nəkukuə riti ia rəgin mwatuk. Nimwai nəkukuə nəha kimərai pen nari ia nikaren pəri mi, nənə kərfe kuvi tərini m sefen.

² Nənə iakətoni agelo riti nəgsen rasori raməgkiari asori mamini irapw mə, “Sin ratukwatukw mə treitehi raka nəri me nəha sefen kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə nənə məsevər ia nimwai nəkukuə?”

³ Mətə iərmama riti riwən ia neiai, uə ia tıprənə, uə ia reri tıprənə, in ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə i kinərfe məti pen irə.

⁴ Nənə rerik rərkwəpır iakasək ti nəri nə mə kirkətoni mhə iərmama riti ratukwatukw mə ko rəsevər ia nimwai nəkukuə kinərfe məti pen irə.

⁵ Miregi nəmə asori me nəha irəha riti rini pehe tukw iou mə, “Əpwəh nasəkien. Mətoni ro. Iərmama sə riməkupwən ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit, kani nəghin mə ‘Laeon səvəi Juta,’ in ruvəskai raka meste naruagəniien rukurau. Ro pen in rukurən nuvehien nimwai nəkukuə nəha kinərfe kuvi tərini m sefen məsevər irə.”

⁶ Nənə iakəti pen mətoni kwəti sipsip riti ramərer ipaka ti jea səvəi Iəmə nəha raməkure mamərimənu ia kurkwai nərimiru me nəha kefə mine nəmə asori me nəha twenti-fo. Kwəti sipsip nəha iakətə rəmwhen mə kinousi əpune raka. Kənkəpati sefen, nənə, nukwai nənimen sefen. Nukwai nənimen me nəha irəha nəha nənimwin me nəha sefen səvəi Kumwesən in rinarhi pen irəha həuvən ia kwəpun me ia təkure tıprənə.

⁷ Nənə kwəti sipsip nəha revən ti Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, muvehi raka nimwai nəkukuə nəha kinərfe ia rəgin mwatuk.

⁸ Nəpın ruvehi nimwai nəkukuə nəha kinərfe, nənə nərimiru me nəha kefə mine nəmə asori me nəha twenti-fo hənimwi nukurhunraha mheiwaiu ia nəmri kwəti sipsip. Irəha pam kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nıpu irə, mamhəuvehi mwi pesin me kino ia kol. Pesin me nəha kamhəuvehi

4:8: Aes 6:2,3, Esik 1:18, 10:12, Rev 1:4,8 **4:9:** Dan 4:34, 6:26, Dan 12:7, Rev 4:2,10 **4:10:** Rev 4:9, Rev 5:1,7,13, Rev 6:16, Rev 7:10,15, Rev 19:4, 21:5 **5:1:** Rev 4:2,10, Aes 29:11, Esik 2:9-10 **5:5:** Jen 49:9, Aes 11:1,10, Rev 22:16 **5:6:** Sek 4:10, Jon 1:36, Rev 1:4, 5:12, Rev 13:8 **5:7:** Rev 4:2,10 **5:8:** Rev 8:3-4, 14:2, Rev 15:2, Sam 141:2

həukuər ia nīmwəkmwəki nari kauvani nipekin rapein amasan. Nise napw irə rəmwhen ia nəfwakiiēn me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən.

⁹ Irəha kamhoskafə ia nīpu vi riti, mamhəni mə,
“Ratukwatukw mə ik tikuvehi nīmwai nəkukuə i kinərfe,
nənə məsevər irə.

Ik ikəmwhen ti nəri nə mə kinousi əpune ik,
nənə nitem sə rinaiu ikuvehi nəmri nərmama me irə, irəha səvəi
Kumwesən.

Irəha nərmama səməme haməuku pen ia kwənəkwus me pam, mine
nəgkiariien me pam, mine teki nərmama me pam, mine tənəmtənə me
pam.

¹⁰ Ik ikino irəha həuvehe mhəmwhen ia kig me mine pris me ia nəmri
Kumwesən səkimaha,
nənə irəha tuhərimənu ia tīprənə.”

¹¹ Nənə iakəti pen mīregi reri nagelo me həpik həpik. Irəha kamhərər
kuraukurau ia Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu, mine nərimiru
me, mine nəmə asori me. Nagelo me nəha irəha taosen m taosen uə ten-taosen
m ten-taosen,

¹² kamhoskafə əpwəmwis, mamhəni mə,
“Kwəti sipsip sə kinousi əpune, in ramasan pik.

Pwəh niskaiien, mine nautə, mine nukurəniēn, mine nərimənuiēn, mine
nisiaiien, mine nasoriien, mine nəgnəginiien həuvən tukwe in ia nəpin
me.”

¹³ Nənə iakregi narimnari me pam səməme Kumwesən rino ia neiai, ia
təkure tīprənə, ia reri tīprənə, ia reri təsi, iakregi narimnari me pam səməme
kamharə ia kwopun me nəha kamhoskafə, mamhəni nīpu mə,

“Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine kwəti sipsip,
pwəh nəgnəginiien, mine nisiaiien, mine nasoriien, mine niskaiien,
həuvən ti nīrau ia nuk nuk me.”

¹⁴ Nənə nərimiru me nəha kefə həni mə, “Pwəh ro iamihhi!” Nənə nəmə asori
me hənīmwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisiaiien səvənraha
mīnrau.

6

Kwəti sipsip rəsevər ia nīmwai nəkukuə sə kinərfe

¹ Ia nəpin nəha iakəti pen mətoni kwəti sipsip reitehi raka nəri nəha riti sə
kiməvi tərini nīmwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru
me nəha kefə riti rəgkiari rerin rupwinari rəmwhen ia karuəruə mīni mə,
“Uvehe!”

² Nənə iakəti pen mətoni hos əpsan riti. Iəmə sə raməkure irə rauvehi nifagə.
Kuvei pen kəfəfau səvəi nisiaiien min. In rier mamevən rəmwhen iərmama
riti sə rinaruagən pam, nənə traruagən mwi muvehi irapw niskaiien səvəi
nərməpə.

³ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kəru irə kiməvi tərini nīmwai
nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro kəru
irə rini mə, “Uvehe!”

⁴ Nənə hos riti mwi ruvehe hos əruerəv. Iərmama sə raməkure irə kuvei pen
nau asori riti səvəi naruagəniēn min. Kinəsəni in mə trevən mo nərmama ia
təkure tīprənə haruagən mhousi əpune irəha me.

⁵ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kahar irə kiməvi tərini nīmwai
nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərimiru me nəha kefə sə ro

5:9: Sam 33:3, 40:3, Sam 96:1, 98:1, Sam 144:9, Rev 14:3 **5:10:** Eks 19:6, Aes 61:6, Rev 1:6, 20:6, Rev 22:5 **5:11:** Dan 7:10, Hip 12:22 **5:12:** 1Kron 29:11, Rev 5:6 **5:13:** Rev 4:2,10 **6:1:** Rev 4:6, 5:1
6:2: Sek 1:8, 6:1-6

kahar irə rini mə, “Uvehe!” Nənə iakəti pen mətoni hos pitəv riti. Iərmama sə raməkure irə rauvehi nəri sə kaməkiri nari irə.

⁶ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia kurkwai nərımıru me nəha kefə, mamini mə, “Evən. Kinəseni ik mə tiko nukumhə ravən ia tənəmtənə me. Nərmama tuhərarki mane asori ti nuvehien nəveginien rouihi a. Mətə tikəpwəh nourahien nukune nei me nəha olif kamo oel ia nukwan mine nukune nəkwus me nəha krep kamo waen irə.”

⁷ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro kefə irə kiməvi tərini nımwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakregi nərımıru me nəha kefə sə ro kefə irə rini mə, “Uvehe!”

⁸ Nənə iakəti pen mətoni hos əmrakw riti. Iərmama sə raməkure irə nəghin nə Noien Iərmama Remhə. In riti nəghin nə Imwei Nəkur Həuvamhə rakurirə irə rauvən. Kinəseni pen nərmama pam ia təkure tıprənə ia rəginrau. Irau troueven rouəvsini irəha kefə kefə, rouo kuatia remhə rouəpwəh kahar kamharımıru. Nepwın tuhemhə ia naruağənien. Nepwın nəveginien triwən ti nırəha hemhə. Nepwın nemhəien truvehi irəha hemhə. Nepwın nəri əprmin me tuhahi əpune irəha.

⁹ Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro krirum irə kiməvi tərini nımwai nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen fwe nisui nıfatə pırapw mətoni nərmama səməme kinousi əpune irəha ti nəri nə mə kamhəni irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən, mamhəni mə in ro nıpərhiēnien.

¹⁰ Irəha kamhəkweın əpwəmwis mə, “Iərimənu asori. Ik Iəmə ikinan. Ik nıpərhiēnien. Nərmama ia təkure tıprənə hənousi əpune kimaha. Ikafwini mə tinesən ikərpwın pen noien ərəha səvənraha?”

¹¹ Irəha həni iamınha irə, nənə kuvei pen tınari əpsan mınraha kuatia kuatia, kını pen ti nırəha i mə tuhapwis ouihı a mwı meste tukukupwən kousi əpune pam piəvnraha me nepwın mwı səməme hənəmo tukwini pəri nari irəha mınraha fwe kupwən.

¹² Nənə kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sikis irə kiməvi tərini nəkukuə irə. Meitehi raka pam, nənə iakəti pen mətoni nımwnımwien asori riti ravən. Meri ruvehe mıpıtəv mıpıtəv. Məkwə ruvehe məruerəv rəmwhen ia netə.

¹³ Nənə kəməhau me fwe irənhə ia neiai həsas mheiwaiu ia tıprənə rəmwhen ia nei riti nımətəgi asori rikiukiu irə nukwan me həsas.

¹⁴ Kəpuapen ruvehe miwən məmwhen ia nımwai nəkukuə iərmama ruvehi mərfə raka i. Nənə təkue me mine tənə əmweris me haraka ia təmwhəkınraha me.

¹⁵ Nənə kig me ia tıprənə, mine ieni me, mine nəmə asori me səvəi naruağən me, mine nərmama nautə səvənraha rasori, mine nərmama nəgsenraha rasori, irəha mine nərmama pam nəri auər a mə irəha slef uə həkpo mhə irəha slef, həuvən ia təkue me mhərkwafə ia nıpəgi kəpwier me mine reri kəpwier me,

¹⁶ mamhəkweın pen təkue me mine kəpwier me mamhəni mə, “Tiho mhəsas mhəkure tərini kimaha, mhərkwafə kimaha, pwəh iəmə nəha raməkure ia jea səvənhi mamərimənu rəpwəh nətoniēn kimaha, pwəh niemaha səvəi kwəti sipsip rəpwəh nesteien kimaha.

¹⁷ Kwa nəpın asori səvəi niemaha səvənrau ruvəuvehe. Sin nəghin ko rərer irapw?”

6:8: Jer 15:1-3, Esik 5:12,17, Esik 14:21, Esik 33:27 **6:10:** Rev 16:7, Dut 32:43, Sam 79:10 **6:11:** Rev 3:18, 7:9,13, Rev 19:14 **6:12:** Mat 24:29, Wok Me 2:20, Rev 8:12 **6:13:** Aes 34:4 **6:14:** Aes 34:4, Rev 16:20 **6:15:** Aes 2:10,19,21 **6:16:** Luk 23:30, Rev 4:2,10 **6:17:** Joel 2:11, Neham 1:6, Mal 3:2

7

Agelo rəmri pen mak səvəi Kumwesən ia nəkur Isrel irəha pam 144,000

¹ Kurirə ia narimnari me i iakətoni nagelo me kefə kamhərer ia təkure tīprənə i riti ia nīkaren pesu, riti ia nīkaren parei, riti ia nīkaren prehi, riti ia nīkaren peraha. Irəha kamhəkwtəmhiri nīmətagi me pam nəha kefə mə nīmətagi triwən ia təkure tīprənə mine təsi mine nei me.

² Nənə iakəti pen mətoni agelo riti mwi ruku peraha mauvehi nari riti tromak ia nərmama irə trahatən pen mə Kumwesən sə ramiru səvənhi me nərmama me nə irəha. Agelo i rəkwein əpwəmwis nagelo me nəha kefə səməme kinəsəni irəha mə tuhouraha tīprənə mine təsi.

³ In rini pen ti nirəha i mə, “Həpəpim narakaien nīmətagi pwəh rəpwəh nourahaien tīprənə mine təsi mine nei me. Pwəh iako pen raka mak səvəi Kumwesən səkītaha ia nīpwənai iotukwininari me səvənhi me.”

⁴ Nənə iakregi kini nərmama me nəha səməme həuvehi mak səvəi Kumwesən irəha pam wan-hantret-foti-fo-taosən. Nərmama me nəha komak ia nirəha həuku pen pam ia kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel.

⁵ Ia kwənəkwus səvəi Juta, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Rupen, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Kat, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁶ Ia kwənəkwus səvəi Aser, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Naftali, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Manase, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁷ Ia kwənəkwus səvəi Simeon, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Livae, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Isakar, nərmama irəha pam twelef-taosən.

⁸ Ia kwənəkwus səvəi Sepulun, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Ia kwənəkwus səvəi Josef, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Nənə, ia kwənəkwus səvəi Penjamin, nərmama irəha pam twelef-taosən.

Nərmama həpik tinari səvənraha rəpsan

⁹ Kurirə ia narimnari me i iakəti pen mətoni nərmama həpik ko kīpkəvsini pam mhə irəha. Irəha haməuku pen ia tənəmtənə me pam, mine kwənəkwus me pam, mine teki nərmama me pam, mine nəgkiariien me pam. Kamhərer ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu mine ia nəmri kwəti sipsip. Irəha kamharkahu tinari əpsan me, mamhəuvehi nīmwai nəmwir me ia rəginraha,

¹⁰ mamhəkwein əpwəmwis mamhəni mə,
“Kumwesən səkīmaha sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu
irau kwəti sipsip, irau nəha krino suatuk ti nuvehimiruien kitaha!”

¹¹ Nagelo me pam hərərer kuraukurau ia jea Kumwesən raməkure irə mamərimənu, nənə, mhərərer kuraukurau mwi ia nəmə asori me, mine nərimiru me nəha kefə. Nənə irəha hənīmwi nukurhunraha kupwən ia jea səvəi Kumwesən, mheiwaiu nənimenraha rirapi tīprənə, nənə, mamhəsiai in,

¹² mamhəni mə,
“Pwəh ro iamīnhi!
Pwəh nini viviiien, mine nəgnəginiiien,
mine nukurəniien, mine tanak, mine nisaiien,
mine nərimənuiien, mine nīskaiien,
həuvən ti Kumwesən səkītaha ia nuk nuk me.
Pwəh ro iamīnhi!”

¹³ Nənə nəmə asori me nəha riti ia nirəha rəres iou mə, “Nisimə nəha kamharkahu ia tɪnari əpsan me? Irəha haməuku pəku?”

¹⁴ Miregi iakini mə, “Iəmə asori. Ik a ikukurən.”

Miregi rini mə, “Irəha nərmama me nəha səməme kamhəier ia nəpɪn nəha kiməni mə truvehe nərmama tuhəregi nəmisəien irə rasori pik anan. Irəha hənaikuas ia tɪnari me səvənraha mho həpsan ia nite kwəti sipsip.

¹⁵ Ro pen irəha kamhərer ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu. Irəha həmwhen ia pris me səməme kamho tukwini pen nari min ia nəpɪn mine ia ran ia nəkwai nimwə səvənhi. Nənə Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi mamərimənu in trəuiui irəha nəpɪn me pam.

¹⁶ ‘Nukumhə tripkahi mhə mwi irəha.

Irəha tuhəpkəkwakwa mhə mwi.

Nukwəsikər tripkənhi mhə irəha,

uə nəpnəpanien asori səvəi meri tripkənhi mhə irəha,

¹⁷ ti nəri nə mə kwəti sipsip nəha ia kurkwai jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu in trətui amasan ti nirəha rəmwhen iərmama riti sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi.

In triri irəha mhəuvən ti nəmri nuimiru me.

Nənə Kumwesən trirai raka pam nise nəmriinraha.’ ”

8

Kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə

¹ Nəpɪn kwəti sipsip reitehi raka nəri sə ro sefen irə kiməvi tərini nimwai nəkukuə irə, nənə kwənamrig fwe ia neiai meste nɪpəri aoa riti.

² Nənə iakətoni nagelo me nəha sefen səməme kamhərer ia nəmri Kumwesən ia nəpɪn me kiməpeki pen kisipw kuatia kuatia mɪnraha.

³⁻⁴ Agelo riti mwi nəha ikin rauvehi nari riti kɪno ia kol. Nəri nəha rukuər ia nimwəkmwəki nari kauvani nɪpekɪn rapɛin amasan. Kuvei pen nimwəkmwəki nari nəha min mə truvani ia təkure nɪfatə nəha kɪno ia kol ramərer kupwən ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu pwəh nise napw irə rousəsɪmwɪn irəha nəfwakiiɛn me səvəi nərmama me pam səvənhi. Ro iamɪnhi irə agelo nəha ruvehe mərəer pen ia nɪfatə nəha, muvani nimwəkmwəki nari nəha rɪpɪk, nənə nise napw irə rousəsɪmwɪn irəha nəfwakiiɛn me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən, həutə ia nəmri Kumwesən.

⁵ Nənə agelo nəha ruvehi nukumhəv rauək ia təkure nɪfatə, mərki pen i ia nəri nəha in rauvehi rukuər, mərarki irapw ia təkure tɪprənə i, nənə nouapɪrien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nərəkərikien, nimwnimwien ravən.

Kisipw me irəha pam sefen

⁶ Nənə nagelo me nəha sefen səməme kamhəuvehi kisipw kamhəpnəpenə ti nəseien kisipw.

⁷ Nagelo me nəha sə kupwən rəse kisipw səvənhi, nənə aes mine napw mine netə ho a kərapi irə kətəgi irapw ia tɪprənə i. Ruək mahi nɪpəri tɪprənə, məpwəh nɪpərin kəru, nənə mahi nei me nɪpərinraha kuatia, məpwəh nɪpərinraha kəru, nənə mahi pam nurhi merə me.

⁸ Agelo sə ro kəru irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti rəmwhen ia təkuər asori rauək kərarki pen ia təmwei təsi. Nənə nīpəri təsi kwatia ruvehe mo netə irə, nīpərin kəru krouamasan.

⁹ Nərimiru me ia təmwei təsi nīpərinraha kuatia hemhə, nīpərinraha kəru kamhəmiru, nənə nītətə me səməme kamhaiu ia təsi ko koeite irəha pam kuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a kusen kuatia ruvehe mərəha kəru krouamasan.

¹⁰ Agelo sə ro kahar irə rəse kisipw səvənhi, nənə kəməhau asori riti rauək rəmwhen ia kwənhiə rier raka ia neiai, meiwaiu məsas pen ia nui aris me mine nəmri nui me, mouraha nīpərin riti məpwəh kəru krouamasan a.

¹¹ Kəməhau nəha nəghin nə Nəfiəien. Nui me nəha reste irəha həuvehe mhəfiə. Nənə nərmama həpik hemhə ti nəri nə mə hənimwi nui əfiə.

¹² Agelo sə ro kefə irə rəse kisipw səvənhi, nənə nari riti ro meri mine məkwə mine kəməhau me ro pen həpwəh nuəkien ia nəpin pekīn. Ia ran meri rauək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kuatia. Ia nəpin məkwə mine kəməhau me kamhəuək ia nīpərin kəru, məpwəh nuəkien ia nīpərin kuatia.

¹³ Nənə iakəti pen mətoni mirup riti ramivə irənhə ia nimagouagou. Iakregi ramasək əpwəmwis, mamini mə, “Aueh! Aueh! Aueh! Nagelo mirəhar nəha na tuharəse kisipw me səvənrahar. Trərəha anan tukumiaha nərmama səməme hiamarə ia təkure tīprənə.”

9

¹ Agelo sə ro krirum irə raməse kisipw səvənhi, nənə iakətoni kəməhau riti rukrutə ia neiai mīmwei irapw ia təkure tīprənə. Kiməuvei pen ki riti min. Ki nəha səvəi nəsevərien ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən.

² Kəməhau nəha rəsevər ia nīpəg nəha nənə nise napw ruku pen fwe ikīn mutə rəmwhen ia nise napw sə rasori pik anan. Meri mine nimagouagou kroupitəv ia nise napw sə ruku pen ia nīpəg nəha.

³ Nənə kəmnhəvt me həier raka ia nise napw nəha mheiwaiu ia tīprənə. Kiməuvei pen niskaiien mīnraha mə tuhəpi nərmama ia nīpikīnraha, mho nəmisəien mīnraha rəmwhen ia mimi nəha skopion sə ramərkou ia tīprənə.

⁴ Kiməni pen ti kəmnhəvt me i mīnuə tuhəpwəh nourahaien nurhi mine nei me mine narimnari me səməme kamhəuverə ia təkure tīprənə, mətə tuhouraha əpa nərmama me nəha səməme mak səvəi Kumwesən riwən ia nīpwənanraha.

⁵ Kīnəsəni irəha mə tuhəpi nərmama mho nəmisəien mīnraha meste məkwə krirum, mətə tuhəpwəh nəpi əpuneien irəha. Nəmisəien nəha tuhəregi rərəha irə rəmwhen ia nəmisəien səvəi mimi nəha skopion nəpin rəpi iərmama riti.

⁶ Ia nəpin me nəha nərmama tuhətui suatuk ti nemhəien, mətə ko həpkətoni mhə. Tuhokeikei mə tuhemhə, mətə ko həpkəmhə mhə.

⁷ Kəmnhəvt me nəha, iakətə irəha həmwhen ia hos me kamhərer mwatuk ti naruagəniēn. Ia nukwənenraha kəfəfau me həmwhen ia kəfəfau səvəi nisaiēn kīno ia kol. Nənimenraha rəmwhen ia nəmri nərmama.

⁸ Nukwənenraha rəpwəmwis rəmwhen ia nukwəne pran. Revīnraha rəhiə rəmwhen ia revī laeōn.

⁹ Səvənraha karkahu kīno ia aean kamhəvegi kwənpwenhīnraha irə səvəi naruagəniēn. Tərəgīnraha kamhəpuk pik rəmwhen hos me səməme kamhəvkəkīni kat me mamhaiu mamhəuvən ti naruagəniēn.

¹⁰ Nīpikīnraha ro revīn irə rəmwhen ia nīpiki mimi nəha skopion. Niskaiien səvənraha tuho nəmisəien m nərmama irə meste məkwə krirum raməmak ia nīpikīnraha.

¹¹ Səvənraha riti nəha ikīn iəmə asori ramərimənu ia nīrəha. In nə agelo səvəi nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. Ia nəgkiariien Hipru nəghi agelo nəha Apoton. Ia nəgkiariien Krik nəghīn nə Apolion (nīpwran mə Kərietaha).

¹² Aueh! Nərhəhəien kupwən ruvehe muvavən. Mətə aueh, aueh, hətə ro! Nərhəhəien kəru mi nəha ikīn troupkuvehe mwi.

¹³ Agelo sə ro sikis irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nīpəsegi nīfatə nəha kefə sə kīno ia kol ramərer kupwən ia Kumwesən.

¹⁴ Reri iərmama nəha rəgkiari m agelo i ro sikis irə sə rauvehi kisipw nəha, mīni pen tukwe in mə, “Fi nari ia nagelo me nəha kefə səməme kīnərihi irəha fwe kupwən kamharə fwe nui aris asori nəha Iufretes.”

¹⁵ Ro iamīnhi irə kīfi nari ia nagelo me nəha kefə. Kīnəpnəpenə raka ia nagelo me nəha kamheitenhi aoa nəha, nəpīn nəha, məkwə nəha, mīne nuk nəha, mə tukīfi nari ia nīrəha həuvən mhəvsini pam nərmama ia təkure tīprənə, mhəuai irəha ia kusen kahar harəmnəmwhen a, mhousi əpune riti mhəpwəh kəru.

¹⁶ Nənə iakregi kīni mə naruagən me səvənraha səməme kamhəkure ia hos irəha pam tu-hantret-milian.

¹⁷ Ia vison səiou iakətoni hos me nəha mīne nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Irəha harkahu ia tīnari səvəi naruagənien kīno ia aean, mhəvegi kwənpwenhīnraha irə. Tīnari me nəha rəruev, mo plu, makwes. Kənkəpwə hos me nəha həmwhen ia kənkəpwə laeon me. Napw mīne nise napw mīne təpisi ərəha kamharuku pen ia nīpəgi nəkwānraha mamharier

¹⁸ mharousi əpune pam nərmama ia tənəmtənə me ia kusen kuatia mharəpwəh kusen kəru.

¹⁹ Niskaiien səvəi hos me nəha in nəha ia nīpəgi nəkwānraha mīne nīpikīnraha, tī nəri nə mə nīpikīnraha rəmwhen ia snek sə ro kənkəpwə ia nusvenhīn. Ia nīpikīnraha me ho nəmisəien m nərmama.

²⁰ Mətə nərmama me i səməme nərpwīnien mirəhar nəha harəpwəh nousi əpuneien irəha, irəha həpkəpwəh mhə kumwesən eikuə me nəha hənə ia rəgīnraha. Irəha kamhəmwur pen a mamhəfwaki pen m nəremhə me mīne nənīmwi nari me səməme kīno ia kəruətərei mīne nei, kīno mwi ia aean me i kol, silva, mīne pras. Irəha nənīmwi nari me a. Həpkətoni mhə nari, mhəpkregi mhə nari, mhəpkavən mhə.

²¹ Nərmama me i həpkəpwəh mhə noien ərəha me nəpwīn mwi səvənraha. Mətə kamhəmwur pen a mamhousi əpune nərmama, mamho nahak mīne noien səvəi klepa, mamhakres, irəha nərman mīne nīpran kamhəiri əpnəpen irəha me.

10

Agelo sə rauvehi kwəti nīmwai nəkukuə riti kīnərfe

¹ Nənə iakətoni agelo riti mwi nəgsen rasori rukrutə ia neiai meiwaiu pehe. Nəpuə riti ruvegi nīpwran. Mərarən riti rukuraukurau ia kənkəpwə. Nənimen raməhiapw rəmwhen ia meri. Nīsun mi krouəmwhen ia pos asori mi krauuək.

² Kwəti nīmwai nəkukuə riti sə kīnərfe raməmak ia rəgīn. In ruvi atukw i, mərpwī pəri nīsun mi mwatuk ia təsi nənə nīkaren mour ia tīprənə,

³ marə məkwēin əpwəmwis, rerin rəmwhen ia laeon sə ramasək asori. Nəpin rəkwein iamīnhi, karuəruə rərkwəpahar m sefen.

⁴ Karuəruə rərkwəpahar raka m sefen, iakəpnəpenə mə takrai pen ia nəkukuə nəgkiariien sə rani, mətə iakregi reri iərmama riti rukrutə ia neiai mamini mə, “Ərkwafə ia nəgkiariien i karuəruə rani, məpwəh nīrai penien ia nəkukuə.”

⁵ Nənə agelo sə iakətoni ramərer pen ia təsi mine tīprənə ruvehi utə rəgin mwatuk mahatən pen fwe ia neiai,

⁶ mīni mə, “Kumwesən ramarə ia nuk nuk me. In rino neiai, tīprənə, təsi, mine narimnari me pam səməme kamharə ia nīrəhar. Iakani kwəsuaahi ia nəghin mə nəpin ruvəkwa. Kumwesən ko rīpkəfwini mhə mwi,

⁷ mətə nəpin agelo sə ro sefen irə trəse kisipw səvənhi, nəgkiariien nəha Kumwesən rīnərkwafə nīpwran truvehe mukuə rosi in rīmāni pen ti iotukwininari me səvənhi profet kupwən me.”

⁸ Nənə iakregi mwi reri iərmama nəha ruku pen ia neiai mani pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi nīmwai nəkukuə nəha sə kīnərfe raməmak ia rəgi agelo nəha ramərer pen ia təsi mine tīprənə.”

⁹ Ro iamīnhi irə iakevən mares pen agelo nəha mə truvei pehe miou nīmwai nəkukuə ouihi nəha sə kīnərfe. In rini pehe tukw iou i mə, “Tikuvehi māni. Trouaha tīpwim, mətə ia nəkwam tikregi rəsien rəmwhen ia sukapak.”

¹⁰ Nənə iakuvehi raka nīmwai nəkukuə ouihi nəha sə kīnərfe ia rəgi agelo, māni. Iakamāni mīregi ia nəkwak rəsien rəmwhen ia sukapak, mətə nəpin iakətigai pam, nənə iakregi tīpwik ruvehe mərəha.

¹¹ Nənə kīni pehe tukw iou i mə, “Tikaməkeikei mēgkiari mwi rəmwhen ia profet, mīni irapw nəfe treste nərmama hēpik, nərmama ia teki nərmama səpəmsəpə, mine kwənəkwus me səpəmsəpə, mine nəgkiariien me səpəmsəpə, mine kig me.”

11

Iəmā mi kəru krouərer irapw ti nəgkiariien pərhiēn

¹ Ia nəpin nəha kuvei pehe nari riti miou rəmwhen ia nig kauvehi mak səvəi nari irə, nənə kīni pehe tukw iou i mə, “Evən muvehi mak səvəi nīmwə səvəi Kumwesən mine nīfatə səvənhi, məvsini nərmama səməme kamhəfwaki fwe ikīn.

² Mətə tikəpwəh nuvehien mak ia nīkare nīmwə nəha iruə. Tikəpwəh nuvehien mak səvənhi, ti nəri nə mə kuvəuvei pen raka kwopun nəha m nərmama hərəirei Kumwesən,^a nənə irəha tuheivə testesi taon ikinan səvənhi meste məkwə foti-tu.”

³ Iou takərhi pen iərman mi kəru səiou səmāmi krouərer irapw tukw iou. Iəmā mi nəha trouarkahu tīnari sə rahatən pen mə krauasək ti nərəhaien, nənə rouarə rouəvisau irapw nəgkiariien sə takuvei pen mīnrau meste nəpin irəha pam wan-taosen tu-hantret-sikisti.

⁴ Irau nəha nukune nei mi olif, mine nəri mi laet raməkure utə ia nīrau səmāmi krouərer ia nəmri Kumwesən Iərimənu səvəi tīprənə.

⁵ Trīni mīnuə iərmama riti raməmwur mə trouaha irau, nənə nərāmi napw truku pen ia nīpəgi nəkwānrau mier mahi əpune nərmama səməme

10:4: Dan 8:26, Dan 12:4,9 **10:5:** Dut 32:40, Dan 12:7 **10:6:** Neh 9:6, Sam 146:6 **10:7:** Dan 9:6,10, Amos 3:7 **10:9:** Esik 2:8; 3:1-3 **11:1:** Esik 40:3, Sek 2:1-2 **11:2:** Luk 21:24, Rev 12:6, 13:5
^a **11:2:** Nərmama hərəirei Kumwesən. Suatuk riti mwi ti nīnien nəgkiariien nəha in i mə “Nərmama ia tənəmtənə me” uə “Nərmama rīpko mhə irəha nəkur Isrel.” **11:4:** Sek 4:3,11-14 **11:5:** 2Saml 22:9, 2King 1:10, Sam 97:3, Jer 5:14

haməmwəki irau. Iərmama sə raməmwur mə trouraha irau traməkeikei memhə iaminhə irə.

⁶ Iəmə mi nəha krauehi niskaiien ti nəsisəgien ia nəpuə mə nesən trəpwəh nauərien nəpən irau krauni irapw nəgkiariien me səvəi Kumwesən. Irau krauehi mwi niskaiien ti nuvsiniien nui me həuvehe mho netə ia nirəha, nənə rouukurən mwi nuvehi peheien nemhəien me səpəmsəpə həuvehe mhouraha nərmama ia təkure tīprənə i. Irau krouukurən noien narimnari me nəha ia nəpən me a rəmwhen mə irau kraoukeikei.

⁷ Nəpən irau krouni irapw pam raka nəgkiariien səvənrau, nənə nərimiru fwe ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən, in trukrirapw mutə maruagən mīnrau, muvehi irapw niskaiien səvənrau, mousi əpune irau.

⁸ Nīpwrənrau mi trouəmak ia suatuk səvəi taon asori nəha, kwopun nəha kīnərui tərini pen Iərimənu səvənrau ia nei kamarkuau ikin. Kīməuvsini nəghi taon nəha kīni mə “Sotom” uə “Ijip” ramahatən pen nərəhaien ia kwopun nəha.

⁹ Nənə nərmama səməme haməuku pen ia teki nərmama me səpəmsəpə, mīne nəgkiariien me səpəmsəpə, mīne kwənəkwus me səpəmsəpə, tuhəspau ia nīpwrənrau meste nəpən kahar mīne nīpərən, nənə, kīpkəsəni mhə nīpwrənrau mə tukinimwi.

¹⁰ Nərmama me ia təkure tīprənə tuhagien pəri, mho lafet, mhəriari pen narimnari amasan me mīnraha me, ti nəri nə mə profet kəru nəha səməmi krino nəmisəien asori m nərmama ia təkure tīprənə krouvamhə.

¹¹ Mətə nəpən kahar mīne nīpərən ruvehe mukurau, nənə iakətoni Kumwesən ruvei pen nīmīruien mīnrau kroueiahag mwi rouərer ia nisunrau. Nənə nərmama me pam səməme hətəni irau həhekīr asori.

¹² Nənə irəha həregi reri iərmama riti rupwinari ruku pen ia neiai mīni pen ti nirau i mə, “Rouutə pehe i.” Nənə nəpuə riti ruvehi irau mutə mevən ia neiai. Nərmama səməme kamhəmwəki irau kamhərer mamhətəni irau krauutə.

¹³ Ia nəpən nəha təkwtəkwuni a mwi nīmwnimwien asori riti ravən, makīə fifi nari ia kwopun kuatia ia taon nəha, məpwəh kwopun naen hamasan. Nīmwnimwien ravən nərmama sefen taosen hemhə. Nərmama me pam səməme həkemhə mhə həhekīr mhətəmnimwīn, mhəuvehi utə nəghi Kumwesən sə ramarə ia neiai.

¹⁴ Aueh, nərəhaien sə ro kəru irə ruvehe muvavən! Mətə aueh, hətə ro, nərəhaien sə ro kahar irə tīpko mhə tui ruvehe!

Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi

¹⁵ Agelo sə ro sefen irə rəse kisipw səvənhi, nənə iakregi nərmama nepwīn fwe ia neiai kamhəgkiari rərənraha rupwinari mamhəni mə, “Nərimənuien kamərimənu irə ia təkure tīprənə i təkwtəkwuni ruvehe məmak ia rəgi Kumwesən səkitaha mīne Kristo səvənhi.

Nənə in trərimənu ia nuk nuk me.”

¹⁶ Nənə nəmə asori me nəha twenti-fo səməme kamhəkure ia jea me səvənraha ia nəmri Kumwesən hənīmwi nukurhunraha mheiwaiu, mhəuvei pen nisaiien səvənraha revən tukwe,

¹⁷ mamhəni mə,

“Iərimənu Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mīne.

Kīmaha iahaməni tanak tukw ik,

ti nəri nə mə ikīməuvehi niskaiien asori səim,

nənə minamərimənu nəha təkwtəkwuni.
 18 Nərmama ia tənəmtənə me niemaha rəpi pik irəha,
 mətə niemaha asori səim ruvəuvehe.
 Rino nəp̄in səim tikəkiri nərmama səməme həuvamhə,
 mərəku pen səim iotukwininari me, profet me mine nəkur ikinan me,
 mine nərmama me pam səməme kamhəsiai nəghim,
 nəri auər a mə irəha kamhəuvehi nasoriien uə həpkuvehi mhə nasoriien.
 Nənə rino nəp̄in səim tikouraha nərmama me nəha səməme kamhouraha nari
 ia təkure tiprənə.”

19 Ia nəp̄in nəha kəsevər ia nimwə səvəi Kumwesən fwe irənhə ia neiai. Ia
 nəkwai nimwə nəha kətoni pokis səvəi nəgkiariien i Kumwesən rinərihi tərini
 əknek̄in. Nənə nouap̄irien rəhiapw, karuəruə rərkwəpahar, kregi nəkər̄ikien,
 nimwnimwien ravən, aes rəsas rəmwhen ia nesən asori.

12

Pran riti mine snek asori riti

1 Nənə kətoni n̄imtətien asori riti rier irapw fwe ia n̄imagouagou. Pran riti
 rarkahu ia meri rəmwhen ia t̄inari səvənhi, mərpwi utə nisun mi ia məkwə,
 nənə məfəfau ia kəfəfau riti səvəi nisaiien k̄ino pen kəməhau twelef irə.

2 Prən nəha ramregi n̄emisəien mamasək əpwəmwis ti nəri nə mə rino
 tipw̄in na trərəhi t̄ini.

3 Nənə n̄imtətien riti mwi rier irapw ia n̄imagouagou. Iakətə snek asori riti
 rəruev. Kənkəpwə irəha pam sefen. Kənkəpati irəha pam ten. Nənə kəfəfau
 pen kəfəfau səvəi nisaiien ia kənkəpwə me.

4 N̄ipik̄in reiesi raka kuse kəməhau riti məpwəh kusen kəru. Səməme nəha
 n̄ipik̄in reiesi raka irəha həsas ia təkure tiprənə. Nənə snek asori nəha revən
 mərəer kupwən ia pran nəha na trərəhi iəkunouih̄i mə nəp̄in t̄ini trətui snek
 asori nəha trəni.

5 Prən nəha rərəhi t̄ini iərman. In iərman sə truvehi nəri skai rəmwhen ia
 nep ramahatən pen nasoriien səvəi k̄ig, rauvehi mamərimənu ia nərmama ia
 tənəmtənə me pam. Nəp̄in t̄ini prən nəha r̄inətui raka, nənə Kumwesən ruvehi
 in, muvehi utə irənhə ia jea səvənhi mə trərimənu.

6 Nənə prən nəha rap mevən fwe kwopun akwesakwes. Kwopun riti fwe
 ik̄in Kumwesən r̄inəpnəpenə raka ti prən nəha mə trərə ik̄in. Tukətui amasan
 tukwe ia kwopun nəha keste nəp̄in wan-taosen tu-hantret-sikisti.

7 Nənə naruagənien riti r̄iskəmter fwe ia neiai. Mikael mine nagelo me
 səvənhi kənamhousi snek asori, nənə snek asori mine nagelo me səvənhi
 kənamhousi mwi irəha.

8 Mətə Mikael mine nagelo me səvənhi həuvehi irapw n̄iskaiien səvəi snek
 asori. Kwopun riti səvənraha riwən mwi fwe ia neiai.

9 Kuvehi snek asori nəha kərarki irapw pehe ia təkure tiprənə. In snek tui
 kani mə ləremhə uə Setan sə rameikuə ia nərmama ia tənəmtənə me pam.
 Kərarki irapw in irəha nagelo me səvənhi heiwaiu ia təkure tiprənə.

10 Nənə iakregi iərmama riti fwe ia neiai rer̄in rupwinari, m̄ini mə,
 “Təkwtəkwuni nəha Kumwesən sək̄itaha truvehim̄iru k̄itaha!
 Təkwtəkwuni nəha in tro sət̄oni mə in rauvehi n̄iskaiien, nənə, təkwtəkwuni
 nəha in ramərimənu!
 Nənə təkwtəkwuni nəha Kristo səvənhi tro sət̄oni mə in rasori ia narimnari
 me pam!

Ro iam̄inhi irə ti nəri nə mə Setan sə rani ərəha piəvtaha me ia nəp̄in mine ia ran ia nəmri Kumwesən, kinərarki irapw in ia neiai.

¹¹ Piəvtaha me hənaruagən raka irəha min, mhəuvehi irapw niskaiien səvənhi ia nite kwəti sipsip, mhəuvehi irapw mwi niskaiien səvənhi ti nəri nə mə həni irapw nəgkiariien pərhiēn.

Irəha həpkokeikei pik mhə nimiruiēn səvənraha, mətə hənərər mwatuk a ti nemhəien.

¹² Ro iam̄inhi irə, ik neiai mine nərmama səməme kamharə ia niram tiho mhagien!

Mətə aueh ik t̄iprənə mine təsi! Tirouregi rərəha anan ti nəri nə mə Setan r̄ineiwaiu pehe tukumirau!

Niemaha raməpi pik in ti nəri nə mə rukurən mə nəp̄in səvənhi ruvəkwakwa.”

¹³ Nəp̄in snek asori nəha rətoni mə kinərarki irapw in ia təkure t̄iprənə, nənə r̄inar̄ipwi prən nəha sə r̄inərəhi t̄ini iərman.

¹⁴ Mətə kuvei pen tərəgi mirup kəru m prən nəha mə trivə irə mevən fve imwəni ia kwopun akwesakwes. Tukamətui amasan tukwe ia kwopun nəha keste nuk kahar mine n̄ipər̄in mə snek asori trəpwəh nourahaiēn in.

¹⁵ Snek asori nəha r̄iruai nui asori riti ia tərhun rəmwhen ia iapiwən mə trukurirə pen prən nəha, muvehi map.

¹⁶ Mətə t̄iprənə rasitu ia pran nəha, meitehi, mət̄igai pam nui sə snek asori ruvərui irə ia tərhun.

¹⁷ Ro pen snek asori niemaha rəpi anan ti pran nəha. In rəpwəh in mevən mə traruagən irəha kwənəkwus me nepw̄in səvənhi. Irəha nəha nərmama səməme kamho nəgkiariien me səvəi Kumwesən mine nəgkiariien Iesu r̄iməni irapw mə ro n̄ipər̄hiēnien.

¹⁸ In revən mərər ia n̄ikare təsi.

13

Nərim̄iru riti sə rukrirapw ia reri təsi mutə

¹ Iakətoni nərim̄iru riti rukrirapw ia reri təsi mutə. Kənkəpati me irəha pam ten. Kənkəpwə me irəha pam sefen. Nənə kəfəfau pen kəfəfau səvəi n̄isaiiēn ia kənkəpati me. Kimər̄ai pen nəhag me ia kənkəpwə me kuation kuation, nəhag me səməme kamhəni ərəha Kumwesən.

² Nərim̄iru nəha rəmwhen ia pusi asori nəha kani mə lepet. N̄isun me həmwhen ia nərim̄iru nəha kani mə pea. N̄ipəgi nəkwān rəmwhen ia n̄ipəgi nəkwai laeon. Nənə snek asori nəha ruvei pen niskaiien səvənhi min. In ruvei pen mwi jea sə in raməkure irə mamər̄imənu mine nasoriēn sə rasori m nərim̄iru nəha.

³ Kənkəpwə nərim̄iru nəha riti iakətoni mə kinəpi əpune raka, mətə rarə m̄imiru mwi təm̄wki nau ruvehe m̄inamə. Nərmama me pam ia təkure t̄iprənə nənimenraha rier tukwe, nənə həkurirə nərim̄iru nəha.

⁴ Irəha pam hən̄im̄wi nukurhunraha ia nəmri snek asori, mhəsiai in, ti nəri nə mə in ruvei pen nasoriēn səvənhi m nərim̄iru nəha. Irəha hən̄im̄wi mwi nukurhunraha ia nəmri nərim̄iru nəha, mhəsiai in, mhəni mə, “Sin rəmwhen ia nərim̄iru nəha? Sin rukurən narugənien irau min?”

⁵ Kinəsēni nərim̄iru nəha minuə trəgkiari ərpwi m̄ini ərəha Kumwesən. Kiməuvei pen nasoriēn min in rukurən noien nəfe nəgh̄in in rokeikei mə tro meste məkwə foti-tu.

⁶ In rani ərəha pik Kumwesən, mine nəghin, mine imwəni fwe ia neiai, mine nərmama səməme kamharə ikin.

⁷ Kinəsəni in mə traruagən irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi irapw niskaiien səvənraha. Nənə kiməuvei pen mwi nasoriien min mə trərimənu ia nərmama me pam, nərmama səvəi kwənəkwus me pam, mine teki nərmama me pam, mine nəgkiariien me pam, mine tənəmtənə me pam.

⁸ Nərmama me pam ia təkure tīprənə səməme nəghinraha riwən ia nəkukuə səvəi nimiruien tuhənimwi nukurhunraha ia nəmri nərimitu nəha mhəsiai in. Fwe tui nəpən tīprənə ramiwən ihi kuvərai pen raka nəghi nərmama ia nəkukuə nəha səvəi kwəti sipsip sə kinousi əpune.

⁹ Iərmama sə nəkwəregin rarə traməkeikei mətərig amasan.

¹⁰ Iərmama sə kimərfi mə trevən ia kalapus traməkeikei mevən.

Iərmama sə kimərfi mə tukərai əpune ia nau səvəi naruagənien, tukaməkeikei kərai əpune.

Ti nəri nə mə tro iamini irə mine ro pen nərmama me səvəi Kumwesən tuhaməkeikei mhərer əknekən ia nahatətəien səvənraha ia nəpən me.

Nərimiru riti sə rukrirapw ia reri tīprənə mutə

¹¹ Nənə iakətoni mwi nərimitu riti mwi rukrirapw ia reri tīprənə mutə. Kənkəpati kəru krouəmwhen ia kwəti sipsip riti. Rəgkiari rerin rəmwhen ia snek asori riti.

¹² Nərimitu sə rīməkupwən muvehe ruvei pen nasoriien me pam səvənhi min. Ramərer ia nəmri nərimitu sə rīməkupwən muvehe, maməkeikei m nərmama me pam ia təkure tīprənə mə tuhənimwi nukurhunraha ia nənimen mhəsiai nərimitu sə rīməkupwən muvehe kinəpi əpune kənkəpə riti mətə rarə mimitu mwi təmwki nau ruvehe minamə.

¹³ Nərimitu sə rīməkurirə muvehe ramo nīmətəien asori me, mīni napw rukrutə ia neiai meiwaiu pehe ia tīprənə ia nəmri nərmama.

¹⁴ In ramərer ia nəmri nərimitu sə rīməkupwən muvehe mamə nīmətəien me kinəsəni pen in mə tro. Ia noien nəha in reikuə ia nərmama me səməme kamharə ia təkure tīprənə mamini pen ti nərəha i minuə tuhaməkeikei mhəuvrhəkən nari riti mhəuvnhi nərimitu sə kinəpi əpune in ia nau mətə rarə mimitu mwi.

¹⁵ Nənə nəri nəha kiməuvnhi nərimitu nəha irə kəsəni nərimitu sə rīməkurirə muvehe mə treiahag pen irə pwəh rəgkiari. Nənə nənimwi nari nəha rəgkiari skai mīni mə tukaməkeikei kousi əpune nərmama me pam səməme həpkimimwi mhə nukurhunraha ia nənimen mhəsiai in.

¹⁶ Nənə in raməkeikei m nərmama me pam, nərmama kamhəvehi nasoriien mine nərmama həpkuvehi mhə nasoriien, nərmama nautə səvənraha rasori mine nərmama nautə səvənraha riwən, nərmama kamoslef ia nərəha mine nərmama kīpko mhə slef ia nərəha. In raməkeikei minraha mə tuhəvehi mak riti ia rəginraha mwatuk uə ia nīpwənanraha.

¹⁷ Mak nəha in nəha nəghi nərimitu nəha uə nampa sə ramahatən nəghin. Trini minuə iərmama riti mak nəha riwən irə, ko rīpkuvehi mhə nəmri nari riti, məpwəh nəmri penien nəmri nari ia nari riti.

¹⁸ Ro iamini irə tikaməkeikei mo nukurənien səim rəpwəmwis mwi ti nukurənien nampa səvəi nərimitu nəha. Nənə trini minuə nukurənien səim rəmwhen tikukurən niniien nīpwrən. Nampa nəha sikis-hantret-sikisti-sikis, ramahatən iərmama riti.

14

Kwæti sipsip mine sǝvǝnhi nǝrmama me irǝha pam 144,000

¹ Nǝnǝ iakǝti pen fwe ia tǝkuǝr Saeon, mǝtoni kwǝti sipsip ramǝrer ia tǝkuren, nǝrmama wan-hantret-foti-fo-taosen kamhǝrer irǝha min. Kimǝrai pen nǝghi kwǝti sipsip mine Tata sǝvǝnhi ia nǝpwǝnanraha.

² Nǝnǝ iakregi reri iǝrmama riti fwe ia neiai ramǝgkiari, rerin rǝmwhen ia nui sǝ ramivǝ mamierig, mǝmwhen mwi ia karuǝruǝ ramǝrkwǝpahar asori. Reri iǝrmama nǝha iakregi rǝmwhen ia nǝrmama me i kamhǝuǝsi nǝri kauǝsi kamǝni nǝpu irǝ. ³ Irǝha kamhǝrer kupwǝn ia jea sǝ Kumwesǝn ramǝkure irǝ mamǝrimǝnu ipaka ti nǝrimiru me nǝha kefǝ mine nǝmǝ asori me nǝha twenti-fo, mamhani nǝpu vi riti. Iǝrmama riti rǝpkukurǝn mhǝ nǝpu nǝha, nǝrmama me a nǝha irǝha wan-hantret-foti-fo-taosen sǝmǝme Kumwesǝn rifi nari ia nirǝha mǝpeki raka irǝha ia tǝkure tǝprǝnǝ, irǝha hǝukurǝn.

⁴ Irǝha i nǝrmama me i sǝmǝme hǝnatuakǝm amasan, mhǝmher, ti nǝri nǝ mǝ hǝpkiri raka mhǝ pran. Irǝha nǝrmama vi a. Irǝha kamhǝkurirǝ kwǝti sipsip mamhǝuvǝn ia kwopun me pam in ramevǝn ikin. Nǝrmama me pam, mǝtǝ kifi nari ia nirǝha i, kǝpeki raka irǝha hǝmwhen ia kwǝnkwai nei kukupwǝn kesi kuvehi pen m Kumwesǝn mine kwǝti sipsip.

⁵ Nǝnǝ ia tǝrhunraha kǝpkǝtǝ mhǝ neikuǝien riti ti nǝri nǝ mǝ irǝha hatuk-watukw pam.

Nagelo me kahar

⁶ Nǝnǝ iakǝtoni mwi agelo riti mwi ramivǝ irǝnhǝ ia nimagouagou mauvehi nǝgkiariien amasan riti sǝ ramarǝ rerin trǝvisau irapw i m nǝrmama sǝmǝme kamharǝ ia tǝkure tǝprǝnǝ, nǝrmama sǝvǝi tǝnǝmtǝnǝ me pam, mine kwǝnǝkwus me pam, mine nǝgkiariien me pam, mine teki nǝrmama me pam.

⁷ In rǝgkiari rerin rupwinari mini mǝ, “Hǝsiai Kumwesǝn, mhǝgnǝgini in, ti nǝri nǝ mǝ nǝpin atukwatukw sǝvǝnhi ruvǝuvehe mǝ trǝrpwin noien me sǝvǝi nǝrmama. In rino neiai mine tǝprǝnǝ mine tǝsi mine nǝmri nui me. Kimiaha tihamǝkeikei mhǝnimwi nukurhumiaha me ia nǝnimen mhǝsiai in.”

⁸ Agelo riti sǝ ro kǝru irǝ rukurirǝ mwi agelo nǝha, muvehe, mamini mǝ, “In ruvǝmwei! Taon asori nǝha Papilon ruvǝmwei! Taon nǝha rǝmwhen ia pran riti sǝvǝi suatuk rivi nǝrmama ia tǝnǝmtǝnǝ me pam hǝuvehe mhǝnimwi waen irǝha min. Waen nǝha sǝnmwin in nǝ noien ǝrǝha sǝ nǝrman me kamho irǝha min.”

⁹ Nǝnǝ agelo riti mwi sǝ ro kahar irǝ, rukurirǝ pen mwi irau, rini nǝgkiariien i rerin rupwinari mǝ, “Trini minuǝ iǝrmama riti rinimwi nukurhun mi ia nǝmri nǝrimiru mine nǝri kuvrhǝkin kuvnhi nǝrimiru irǝ, misiai in, muvehi mak sǝvǝnhi ia nǝpwǝnan uǝ rǝgin,

¹⁰ niemaha sǝvǝi Kumwesǝn treste in. Niemaha nǝha rǝmwhen ia waen riti sǝ riskai pik Kumwesǝn ruvi pen ia kap sǝvǝnhi muvehi pen m iǝrmama nǝha rǝnimwi. Nǝnǝ in trǝregi nǝmisǝien ia napw mine tǝpisi ǝrǝha, trouahi in ia nǝmri nagelo ikinan me mine kwǝti sipsip.

¹¹ Nǝise napw sǝ ramo nǝmisǝien minraha rautǝ ia nuk nuk me. Nǝrmama me i sǝmǝme hǝnimwi nukurhunraha ia nǝmri nǝrimiru, mhǝnimwi mwi nukurhunraha ia nǝmri nǝri kuvrhǝkin kuvnhi nǝrimiru irǝ, mhǝsiai in, uǝ sin nǝghin ruvehi mak sǝ rahatǝn nǝghi nǝrimiru, irǝha tuhǝregi nǝmisǝien ia nǝpin mine ia ran mhǝpwǝh napwisien.”

14:1: Rev 3:12, 7:3,4 **14:2:** Esik 1:24, 43:2, Rev 1:15, 19:6 **14:3:** Sam 149:1, Aes 42:10, Rev 5:9, 7:4
14:4: Efes 5:27 **14:5:** Sam 32:2, Sef 3:13 **14:7:** Rev 10:6 **14:8:** Aes 21:9, Jer 51:7,8, Rev 17:2, 18:2,3 **14:9:** Rev 13:12-17 **14:10:** Jen 19:24, Sam 11:6, 75:8, Aes 51:17,22, Jer 25:15, Esik 38:22, Rev 15:7, 16:19, Rev 19:20, 20:10, Rev 21:8 **14:11:** Aes 34:10, Rev 13:12-17, Rev 19:3

¹² Ti nəri nə mə tro iaminihi irə mine ro pen nərmama me i səvəi Kumwesən kamho nəgkiariien me səvənhi, nənə mamhahatətə ia Iesu, tuhaməkeikei mhərer əknekın ia nəpın me.

¹³ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia neiai mini mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə: Ipwet mine mamevən trini minuə nərmama me səvəi Iərimənu hemhə rerinraha tragien.”

Nənə Nənimwın Ikinan rini mə, “Ouəh pərhien. Irəha tuhapwis mhəpwəh mwi nəmwurien ti nəri nə mə noien amasan me səvənraha tuhəkurirə pen irəha.”

Kumwesən treivə testesi nərmama rəmwhen kamo ia tıpwe krep sə rimarei

¹⁴ Iakəti pen mətoni mwi nəpuə riti rəpsan nənə iərmama riti raməkure utə ia nəpuə nəha. Iərmama nəha rəmwhen ia iəməti iərmama riti. In raməfəfau ia kəfəfau səvəi nisaiien kino ia kol, mauvehi nau ikou riti rəhiə.

¹⁵ Nənə agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən, maməkwein əpwəmwis iərmama nəha raməkure utə ia nəpuə mamini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tıprənə. Nəpın tukərai raka irəha irə ruvəuvehe ti nəri nə mə irəha həmwhen ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.”

¹⁶ Ro iaminihi irə iərmama sə raməkure utə ia nəpuə ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tıprənə, mərai raka nərmama ia təkure tıprənə rəmwhen kamo ia nəveginien sə ruvəmruə ia nəmhien.

¹⁷ Agelo riti mwi rier ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia neiai, mauvehi mwi nau ikou riti səvənhi rəhiə.

¹⁸ Nənə agelo riti mwi rier, in agelo sə ramətui ti napw ia təkure nifətə. In rier məkwein əpwəmwis agelo sə rauvehi nau ikou mini mə, “Uvehi nau ikou səim, mərai raka nərmama ia təkure tıprənə rəmwhen kamo ia tıpwe krep sə rimarei.”

¹⁹ Ro iaminihi irə agelo nəha ruini pen nau ikou səvənhi ia təkure tıprənə, mərai raka nərmama ia təkure tıprənə rəmwhen kamo ia tıpwe krep sə rimarei, nənə mərarki pen irəha ia kwopun asori riti. Tukeivə testesi irəha ikın rəmwhen kamo ia tıpwe krep sə rimarei mə nisen traris. Kwopun nəha iruə ia taon, kwopun sə Kumwesən truvehi irapw niemaha səvənhi ikın.

²⁰ Nənə keivə testesi nərmama me nəha rəmwhen kamo ia tıpwe krep sə rimarei mə nisen traris. Nitenraha rier ia kwopun nəha maiu meste nari fwe tri-hantret kilometa. Ko hos ravən irə netə nəha rutə meste tərhun.

15

Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien irəha sefen

¹ Iakəti pen fwe ia neiai mətoni mwi nımtətien riti mwi rasori iakərkərinari irə. Nagelo irəha sefen kamhəuvehi nərpwinien me irəha sefen. Nərpwinien me nəha irəha sampam ti nəri nə mə nəpın tuhəier pam nənə niemaha səvəi Kumwesən riwən.

² Nənə iakətoni nari riti rəmwhen ia təsi kino ia klas ko kərapı irə irau napw. Iakətoni mwi nərmama nəpwın kamhərer ia nıkarkare təsi nəha. Nərmama me nəha hənəpwəh nəsenien nərimıru mine nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimıru irə mine nampa sə ramahatən nəghın mə trasori ia nirəha. Irəha kamhərer ia nıkarkare təsi kino ia klas. Ia rəginraha kamhəuvehi nəri kauəsi kaməni nıpu irə Kumwesən riməuvei pen minraha.

³ Irəha kamhani nīpu səvəi Moses iərmama sə ro tukwini nari m Kumwesən, mine nīpu səvəi kwəti sipsip, mamhani mə,
 “Iərimənu Kumwesən sə ikauvehi niskaiien me pam,
 narimnari me səməme ikamo hasori kətoni kamərkərinari irə!
 Ik kīg sə ikamərimənu ia tənəmtənə me,
 suatuk me səim ikamesi pen suatuk me səvəi natukwatukwien mine
 nīpərhienien!

⁴ Nərmama me pam tuhaməkeikei mhəsiai ik, mhəuvehi utə nəghim,
 ti nəri nə mə ik əpa Iəmə ikinan.
 Nərmama ia tənəmtənə me pam tuhəuvehe mhənīmwi nukurhunraha ia
 nənimem mhəsiai ik
 ti nəri nə mə ikino raka noien atukwatukw me səim nərmama hənətoni.”

⁵ Irəha hani raka nīpu nəha, nənə iakəti pen mətoni kəsevər ia kwopun
 ikinan anan ia nəkwai nimwə tapolen fwe ia neiai.

⁶ Nagelo me nəha irəha sefen həier ia nimwə tapolen nəha, mamhəpeki
 nərpwinien me nəha sefen. Tinari səvənraha kino ia linen sə rəpsan mamser.
 Həkwani nari kino ia kol rukurau ia kwənpwenhinraha.

⁷ Nənə nərimiru me nəha kefə riti rīpeki pen pesin me səməme kino ia kol
 muvei pen kuatia kuatia m nagelo me nəha sefen. Pesin me nəha həukuər ia
 niemaha səvəi Kumwesən, Kumwesən sə ramarə ia nuk nuk me.

⁸ Ia nəpīn nəha nimwə tapolen ruvehe mukuər ia nise napw, ti nəri
 nə mə Kumwesən ramarə ikin, mamser, mammo nəgsen. Iərmama riti ko
 rīpkuvnimwə mhə ia nimwə nəha meste nərpwinien me sefen səməme nagelo
 sefen kamhəpeki tuho sampam irə.

16

Pesin me irəha sefen həukuər ia niemaha səvəi Kumwesən

¹ Nənə iakregi reri iərmama riti raməgiari asori fwe ia nimwə səvəi
 Kumwesən, mamini pen ti nagelo me nəha sefen mə, “Həuvən mətəgi irapw
 ia təkure tīprənə pesin me nəha sefen həukuər ia niemaha səvəi Kumwesən.”

² Agelo sə rakupwən revən mətəgi irapw pesin səvənhi ia təkure tīprənə.
 Nənə nərmama me nəha səməme mak səvəi nərimiru ramarə ia nirəha, mine
 səməme kamhənīmwi nukurhunraha ia nəmri nəri kiməuvrhəkin kuvnhi
 nərimiru irə, mamhəsiai in, nīpwrənraha ruvehe mukuər ia nimwapw me.
 Nīmwapw me nəha hərəha mamho nəmisəien minraha.

³ Agelo sə ro kəru irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia təsi, nənə təsi ruvehe mo
 netə irə rəmwhen ia nite iərmama ruvəmhə, narimnari me kamhəmīru ia reri
 təsi hemhə pam.

⁴ Agelo sə ro kahar irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris me mine nəmri
 nui me, nənə irəha həuvehe mho netə ia nirəha.

⁵⁻⁶ Nənə iakregi agelo sə ramərimənu ia nui me rini mə,
 “Kumwesən Ikinan. Ik ikinarə fwe kupwən muvehe meste mwi ipwet mine.
 Təkwtəkwuni ikamo noien atukwatukw,
 mamərpwin noien ərəha me i,
 mauvei pen netə minraha hamənīmwi.
 In i nərəkuien atukwatukw səvənraha,
 ti nəri nə mə irəha hənousi əpune nərmama me səim mine profet me səim
 nitenraha raiu.”

15:3: Eks 15:1, Rev 11:17, 16:7, Sam 92:5, Sam 139:14, Sam 145:17 **15:4:** Jer 10:6-7, Sam 86:9 **15:5:**
 Eks 38:21 **15:6:** Rev 15:1 **15:7:** Rev 14:10 **15:8:** 1King 8:10-11, Aes 6:4, Esik 44:4 **16:1:** Aes
 66:6, Rev 16:17, Sam 69:24, Jer 10:25, Sef 3:8 **16:2:** Eks 9:10, Dut 28:35, Rev 13:12-17 **16:3:** Eks
 7:17-21 **16:4:** Sam 78:44 **16:5-6:** Sam 79:3, Sam 119:137, Aes 49:26, Rev 1:4

⁷ Nənə iakregi reri iərmama riti ruku pen ia nifatə ramini mə,
 “Ouəh pərhiēn Iərimənu Kumwesən sə ikauvehi niskaiien me pam,
 nəkiriien me səim hatukwatukw mho nīpərhiēnien!”

⁸ Nənə agelo sə ro kefə irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia meri, nənə Kumwesən rəsēni nukwəsikər mə trənhi nərmama rəmwhen ia napw.

⁹ Nəpnəpanien səvəi nukwəsikər rahi irəha, nənə irəha həni ərəha nəghi Kumwesən sə ramərimənu ia nərpwinien me nəha. Irəha həpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha, mhəpwəh nuvehi utəien nəghin.

¹⁰ Agelo sə ro krirum irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia jea sə nərimiru raməkure irə mamərimənu, nənə kwopun me pam ia nəkwai nitətə sə nərimiru ramərimənu irə həuvehe mhəpitəv pam. Nərmama kamhəregi nəmīsəien, mamhahi nəraminraha tukwe.

¹¹ Irəha kamhəni ərəha Kumwesən fwe ia neiai ti nəmīsəien me mine nīmwapw me səvənraha, mhəpwəh nīrərigien ia noien ərəha me səvənraha.

¹² Nənə agelo sə ro sikis irə rətəgi irapw pesin səvənhi ia nui aris asori nəha nəghin nə Iufretes, nənə nui aris nəha ramə, mo suatuk səvəi kig me havən irə mhəuku peraha.

¹³ Ia nəpīn nəha iakətoni nənīmwin əmkemik kahar harəmwhen ia frok. Riti rier ia nīpəgi nəkwai snek asori, riti rier ia nīpəgi nəkwai nərimiru, nənə riti rier ia nīpəgi nəkwai profet eikuə.

¹⁴ Nənīmwin mirəhar nəha irəhar nərəmhə me kamharo nīmtətien me. Irəhar harier, mhərevən ti kig me ia tənəmtənə me pam, mharousəsimwin irəha mə tuharuagən ia nəpīn asori səvəi Kumwesən, Kumwesən sə rauvehi niskaiien me pam.

¹⁵ “Həregi ro! Iou iakauvehe rəmwhen ia rakres! Iərmama sə ramətui a məpwəh napriien rerin tragien. Rərəha in rīpeki raka tinari səvənhi ti napriien kətoni in ramavən auər a nənə in rauris tukwe.”

¹⁶ Nərəmhə mirəhar nəha harousəsimwin pen kig me nəha ia kwopun riti nəgkiariien Hipru rani mə, “Amaketon.”

¹⁷ Agelo sə ro sefen irə rətəgi pen pesin səvənhi ia nīmagouagou, nənə iakregi Kumwesən raməgkiari fwe ia nəkwai nīm wə səvənhi. Rerin ruku pen ia jea sə in raməkure irə mamərimənu, mamini mə, “In i sampam!”

¹⁸ Nənə nouapirien rəhiapw, karuəruə rəkwəpahar, kregi nərəkərikien, nīmwnīmwien asori riti ravən. Nīmwnīmwien nəha rasori pik anan. Fwe Kumwesən rino iərmama ia təkure tīprənə meste pehe nəpīn nəha kīpkətoni raka mhə nīmwnīmwien riti ro iamīnhi irə ia nəpīn riti.

¹⁹ Nīmwnīmwien nəha ravən meitehi taon asori nīpərin kahar, nənə taon me ia tənəmtənə me həsas pam. Kumwesən rerin rirhi taon asori nəha Pəpilon, nənə in ruvehi pen kap riti rukuər ia waen maməkeikei min mə trənīmwi pam. Waen nəha in niemaha səvəi Kumwesən rəpi pik in ti taon nəha.

²⁰ Tənə əmweris me pam hap mhəiwən. Kīpkətoni mhə mwi təkue me.

²¹ Aes me səməme həmwhen ia kəpwier asori həukrutə ia nīmagouagou mhəsas pen ia nərmama. Ko kəkiri kəpwier me nəha kuatia kuatia nīpamien səvənhi rəmwhen ia fifti kilo. Nəpīn nərmama hətoni aes me nəha kamhəsas pen ia nīrəha iamīnhi irə, irəha həni ərəha Kumwesən, ti nəri nə mə nərpwinien nəha in ramo mīnraha rīskai pik anan.

16:7: Sam 19:9, Rev 15:3, 16:14, Rev 19:2 **16:9:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:10:** Eks 10:22, Aes 8:22 **16:11:** Rev 9:20-21, Rev 16:21 **16:12:** Aes 11:15, Jer 50:38 **16:14:** Rev 16:7, Rev 19:6,15,19
16:15: Rev 3:3,18 **16:16:** Jaj 5:19, Sek 12:11 **16:17:** Rev 16:1 **16:18:** Rev 4:5 **16:19:** Rev 14:10 **16:20:** Rev 6:14 **16:21:** Eks 9:24, Rev 11:19, Rev 16:9,11

17

Taon asori Pabilon rəmwhen ia pran səvəi suatuk

¹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəuvehi pesin me nəha sefen riti ia nirəha ruvehe mīni pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. Pran asori fwe raməkure ia nui me həpik, iakuə takahatən nərpwiniēn səvənhi pwəh ikətoni. Pran nəha in pran səvəi suatuk.

² Kig me ia təkure tīprənə həno əpnāpen raka nari irəha min. Noien ərəha sə prən nəha ramo irəha nərman me rəmwhen ia waen riti. Nərmama ia təkure tīprənə hənənimwi raka waen nəha mamhakonə irə.”

³ Nənə ia vison nəha Nənīmwin rəriari miou, iakətə agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia kwopun akwesakwes ikin. Ia kwopun nəha iakətoni pran riti raməkure utə ia nərīmiru riti. Nərīmiru nəha rəruevəv pik kirai pen nəhag me ia nīpwrān me pam. Nəhag me nəha kamhəni ərəha Kumwesən. Nərīmiru nəha kənkəpwə sefen, kənkəpati ten.

⁴ Pran nəha tinari səvənhi rəmwhen ia tihi natis, məruerəv pik. In ramo pen marəmarə me ia nīpwrān, marəmarə me nənimen rutə pik kino ia kol mīne kəpwier amasan me mīne perel me. In rauvehi kap riti ia rəgin kino ia kol. Kap nəha rukuər ia noien me nərman me kamho irəha min hərəha pik mhəmkeṃik ia nəmri Kumwesən.

⁵ Ia nīpwənan kirai pen nəghin riti sə nīpwrān rəkwafə. Rani mə,

TAON ASORI PABILON

MAMA SƏVƏI NĪPRAN ME PAM SƏVƏI SUATUK

NUKUNE NOIEN ME PAM SƏMƏME HƏRƏHA PĪK IA TƏKURE TĪPRƏNƏ

⁶ Nənə iakətoni mə prən nəha rinousi əpune nərman me səvəi Kumwesən mīne irəha səməme həmāni irapw Iesu. Rəmwhen in rinənimwi nitenraha mamakonə irə. Nəpīn iakətoni pran nəha iakərkəri asori nari irə.

⁷ Mətə agelo rīni pehe tukw iou i mə, “Ikamərkərinari iamīnhi irə ti nəfe? Iou takəusiəre pui pehe nīpwrai nəri nəha ikamətoni, mo nukurənien i mə sin nəha pran nəha mīne nəfe nəha nərīmiru nəha in raməkure irə kənkəpwə sefen kənkəpati ten.

⁸ Nərīmiru nəha ikətoni ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, tīpko mhə tui rukrīrapw ia nīpəg sə rameiwaiu nukunen riwən mutə mier mėvən kousi əpune. Nərmama kamharə ia təkure tīprənə səməme kīpkrai pen raka mhə nəghīnraha fwe tui nəpīn tīprənə ramīwən ihi ia nəkukuə səvəi nīmīruien, irəha tuhətoni nərīmiru nəha, nənə həkərinari irə ti nəri nə mə ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, nənə tīpkuvehe mwi.

⁹ Iərmama traməkeikei mukurən nari ti nukurənien nīpwrai nəgkiariien i. Kənkəpwə nərīmiru nəha irəha sefen irəha nə təkūər me səməme pran nəha raməkure utə ia nirəha. Irəha mwi kig me.

¹⁰ Kig me irəha krīrum həuvəmwei raka, kuatia ramīru nəha təkwtəkwuni mīne, nənə riti mwi rəpwəh ihi nuveheien. Nəpīn truvehe traməkeikei marə ouihi a.

¹¹ Nərīmiru i sə ramīru fwe kupwən, mətə təkwtəkwuni ruvəmhə, in mwi in kig riti sə ramo eit irə, mətə in mwi in kig riti səvəi kig me nəha sefen. In trevən kousi əpune in.

¹² Kənkəpati me nəha ten ikətoni, irəha kig me ten həpwəh ihi nərīmənuien, mətə irəha tuhəpkuvehi nasoriien mhərīmənū ia nəpīn ouihi a irəha nərīmiru nəha.

¹³ Nətərigien səvənraha kuatia, nənə irəha tuhəuvei pen niskaiien səvənraha mine nasoriien səvənraha m nərımıru nəha.

¹⁴ Irəha tuharuagən irəha kwəti sipsip, mətə kwəti sipsip truvehi irapw niskaiien səvənraha ti nəri nə mə in lərimənu sə rasori ia nərımənu me pam, nənə, in Kig sə rasori ia kig me pam. Nərmama me nəha kamhərer irəha min irəha nəha nərmama səməme in rinəkwein irəha, mərpwi rəgin ia nirəha, nərmama səməme in rukurən nətigiteien ia nirəha.”

¹⁵ Nənə agelo rini pehe mwi tukw iou i mə, “Ikətoni nui me nəha pran səvəi suatuk raməkure ia nirəha. Nui me nəha irəha nərmama həpik tekınraha səpəmsəpə, nəgkiariien me səvənraha səpəmsəpə, həuku pen ia kwənəkwas me səpəmsəpə.

¹⁶ Nərımıru nəha mine kənkəpati me nəha ten səməme ikətoni, irəha tuhəmwəki pran səvəi suatuk, mhəpeki raka pam narimnari me səvənhi, mhəpwəh in ramaiu auər a. Irəha tuhani nusan mhəuvani əmwesi in ia napw.

¹⁷ Irəha tuho iamınhi irə ti nəri nə mə Kumwesən rinəmri ia nətərigien səvənraha mə tuho rəmwhen sə in rokeikei. Nətərigien səvənraha truvehe mo kuatia i, nənə irəha tuhəuvei pen niskaiien səvənraha m nərımıru mə trərimənu meste nəgkiariien səvəi Kumwesən ruvehe mukuə.

¹⁸ Prən nəha ikətoni in taon asori nəha sə ramərimənu ia kig me pam ia təkure tiprənə.”

18

¹ Kurirə ia narimnari me i, iakətoni agelo riti mwi rukrutə ia neiai mamei-waiu pehe. In rauvehi nasoriien sə rasori. Nukuraanien sə ruku pen irə raməhiəpwın pam tiprənə.

² Rəkwein əpwəmwis mini mə,
“In ruvəmwei! Taon asori nə Pəpilon ruvəmwei!
Təkwtəkuni nəha nəremhə me kamharə ikın.
In kwopun nənımwın ərəha me mine menu me səməme həkemik
kaməmwəki irəha kamhərkwafə ikın.

³ Taon nəha rəmwhen ia pran riti səvəi suatuk.
Nərmama me pam ia tənəmtənə me hənənımwı raka waen sənmwın.
Waen nəha in noien ərəha sə nərmən me kamho irəha min.
Kig me ia təkure tiprənə həno əpnəpen raka nari irəha prən nəha.
Nərmama ia təkure tiprənə səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narim-
nari
irəha nautə səvənraha ruvəuvehe minasori ruku pen ti noien ərəha me
səvəi prən nəha.”

⁴ Nənə iakregi mwi reri iərmama riti fwe ia neiai rini mə,
“Həier irə nərmama me səiou
minuə noien ərəha səvənhi trəpwəh nuvehi pekinien kimiaha,
nənə kimiaha tihəpwəh nuvehien nərpwınien riti səvənhi.

⁵ Noien ərəha me səvənhi rasori rutə ipaka rırapı neiai,
ro pen Kumwesən rəpwəh nenouenouien nərəhaien me səvənhi.

⁶ Kimiaha tiho irə rəmwhen rino ia kimiaha.
Narimnari me səməme in rino ia kimiaha,
kimiaha tihəməkeikei mhəpwın pen m kəru min.
In rıməvi pen nənımwıien skai kuatia ia kap səkimiaha,
kimiaha tihəməkeikei mhəvi pen nənımwıien skai ia kap səvənhi m kəru.

⁷ Taon nəha rəmwhen ia pran riti sə rauvehi utə atukw a in,

mamarə ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me.
Ro iam̄nhi irə k̄imiahā tihaməkeikei mhəuvei pen n̄amisəien m̄ine nasəkien
min rəmwhen irə.

In rani ia rerin mə,

‘Iou prən asori iakaməkure ia kwopun i mamərimənu.

Ripko mhə iou pran sə iərman səvənhi ruvamhə.

Ko iapkasək mhə ia nəp̄in riti.’

⁸ Prən nəha ramərpwi atukw a in iam̄nhi irə ro pen nərpw̄inien me səvənhi
tuhəuvehe ia nəp̄in kuatia a:

nemhəien, nasəkien, m̄ine nukumhə.

Napw trahi prən nəha,

t̄i nəri nə mə lərimənu Kumwesən sə rauvei pen nərpw̄inien min n̄iskaiien
səvənhi rasori.”

⁹ Nəp̄in kig me səvəi t̄iprənə səməme hənə əpnəpen raka nari irəha prən
nəha nənə mharə irəha min ia narəien sə rukuər ia narimnari amasan me
tuhətoni n̄ise napw sə ramahi in, nənə rerinraha trəpou hasək tukwe.

¹⁰ N̄amisəien səvənhi tro irəha həhek̄ir, nənə mhərer pen a isipw̄in mə,

“Aueh taon asori!

Aueh Pabilon taon sə nəgsem rasori!

Nərpw̄inien səim ruvəuvehe ia aoa kuatia a.”

¹¹ Nərmama me ia təkure t̄iprənə kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari
tuhasək t̄i prən nəha t̄i nəri nə mə iərmama riti mwi riwən truvehi nəmri
narimnari me səvənraha.

¹² Narimnari me səvənraha rəmwhen ia aean mi nəha kol m̄ine silva, m̄ine
kəpwier amasan me, m̄ine perel me, m̄ine t̄inari amasan nəha linen, m̄ine
t̄inari sə ro t̄ihi natis irə, m̄ine t̄inari nəha silik, m̄ine t̄inari sə rəruev̄əv̄ p̄ik,
m̄ine nei me səpəmsəpə n̄ipek̄inraha rapein amasan, m̄ine narimnari me
səpəmsəpə kino ia kənkəpati elefen, m̄ine narimnari me səpəmsəpə kino ia nei
nənimen rutə p̄ik, m̄ine aean me nepw̄in rəmwhen ia prons, m̄ine kəpwier
amasan nəha mapil,

¹³ m̄ine teki nei sinamon, m̄ine n̄imwai nari kavi rərəgi pen ia nəveḡinien,
m̄ine n̄imwəkmwəki nari kuvani n̄ipek̄in rapein amasan, m̄ine n̄ise nei mi
nəha fragkinsens m̄ine m̄ir, m̄ine waen, m̄ine oel, m̄ine flaoa, m̄ine kwənuni
wit, m̄ine kau me m̄ine sipsip me, m̄ine hos me m̄ine kat me hos me kamhəvi,
m̄ine slef me, slef me nə irəha nərmama.

¹⁴ “Narimnari amasan me pam səməme nətərigien səim ramevən ia nirəha,
hənəpwəh ik mhəuvavən.

Nautə me pam səim m̄ine marəmarə me pam səim ikinətə wau raka ia nirəha,
nənə ko ipkətoni mhə mwi irəha ia nəp̄in riti.”

¹⁵ Nərmama me nəha səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari me
nəha həpeki nautə rip̄ik ruku pen t̄i prən nəha. Irəha tuhəhek̄ir n̄amisəien
səvəi prən nəha, mhərer pen a isipw̄in tukwe in, mamhasək əpwəm̄wis

¹⁶ mə,

“Aueh! Aueh taon asori!

In rəmwhen ia pran ramarkahu ia t̄inari amasan i kani mə linen

sə ro t̄ihi natis irə raməruev̄əv̄ p̄ik.

In ramo pen marəmarə me ia n̄ipwran,

marəmarə me nənimen rutə p̄ik kino ia kol, m̄ine kəpwier amasan me,
m̄ine perel me.

¹⁷⁻¹⁸ Mətə kouraha pam nautə me səvənhi ia aoa kuatia a.”

Nənə nəmə səməme kamhəkəkini nitətə ia təsi, mine nərmama səməme kamhəraku nitətə mamhəputə, mine nəmə səməme kamhowok ia nəkwai nitətə, mine nərmama səməme nitətə rapeki narimnari səvənraha muvehe mipeki parei kamhəmri pen nəmri nari ia nirəha, mamhəuvehi mane irə, irəha pam hətoni nise napw sə ramahi prən nəha, mhərer pen a isipwin tukwe in, mamhasək əpwəmwis, mamhəni mə,
 “Taon asori riti riwən rəmwhen ia taon nəha!”

¹⁹ Irəha hərki pen niməkwrur ia kənkəpwənraha, rerinraha rəpou, kamhasək, mamhəni mə,
 “Aueh! Aueh taon asori!

Nərmama me pam səməme nitətə səvənraha ramaiu ia təsi,
 irəha nautə səvənraha ruvehe məsori ia narimnari me səim!
 Mətə kouraha pam narimnari me səim ia aoa kuatia a.”

²⁰ Mətə nīpu riti mwi rani iamīnhi irə mīnuə,
 “Kimiāha ia nitətə ia neiai, kimiāha nərmama me səvəi Kumwesən, mine aposol me mine profet me,
 rerimiāha traməkeikei magien,
 ti nəri nə mə Kumwesən rinərpwin noien ərəha prən nəha rino ia kimiāha!”

²¹ Nənə aġelo riti nəgsen rasori ruvehi kəruətərei asori riti mərarki pen i ia nəkwai təsi mīni mə,

“Tukəraki irapw akwauakw taon asori nəha Papilon iamīnhi irə,
 nənə tukəpwəh nətonien mwi in ia nəpīn riti.

²² Ia niram taon Papilon tipkregi mhə mwi nərmama səməme kamhəuəsi nəri kauəsi kaməni nīpu irə,
 uə nərmama səməme kamhəse tərhe nau mine kisipw.

Ia niram tipkətoni mhə mwi iərmama sə ramarpəkau amasan narimnari me.
 Tipkregi mhə mwi kəpwier ramərari maməkawai ətestesi kwənuni wit kamo flaoa i.

²³ Nukuraanien səvəi laet tripkəhiapw mhə mwi ia niram,
 nənə tipkregi mhə mwi reri iərman mine pran səməmi krauni simwin ti narəien vi səvənrau.

Tro iamīnhi irə ti nəri nə mə fwe kupwən nərmama me səim səməme kamhəmri pen nəmri nari ia narimnari irəha kamhəuvehi nasoriien ia təkure tiprənə.

Nərmama ia tənəmtənə me pam hətoni nimtətien me nəha ikino ia niskaiien səvəi iəremhə reikuə ia nirəha.

²⁴ Ia taon nəha Papilon Kumwesən rətoni nite profet me mine nərmama me səvənhi.

Nərmama me pam ia təkure tiprənə səməme kinousi əpune irəha Kumwesən rətoni nitenraha ia taon nəha.”

19

Nərmama fwe ia neiai həġnəġini Kumwesən

¹ Kurirə ia narimnari me i iakregi reri nari riti rəmwhen ia nərmama həpik fwe ia neiai, kamhəġkiari rerinraha rupwinari mamhəni mə,

“Pwəh səġnəġini Iərimənu Kumwesən səkitaha!

In rauvehimiru kitaha. Nasoriien mine niskaiien səvənhi əpa.

² Nəkiriien me səvənhi ho nīpərhienien, mhatukwatukw.

In rinərpwin raka noien ərəha səvəi taon asori nəha Papilon,

18:19: Esik 27:30-34

18:20: Aes 44:23, Dut 32:43, Jer 51:48

18:21: Jer 51:63-64, Esik 26:21

18:22: Aes 24:8, Esik 26:13

18:23: Jer 7:34, 16:9, Jer 25:10, Aes 47:9

18:24: Jer 51:49, Mat 23:35,

Rev 17:6 **19:2:** Rev 6:10, 16:7

ti nəri nə mə taon nəha rəmwhen ia pran səvəi suatuk
rouraha nərmama ia təkure tiprənə i ia noien ərəha səvənhi.

Kumwesən ruvəuvei pen raka nərpinien min,

ti nəri nə mə kousi əpune səvənhi iotukwininari me ia taon nəha.”

³ Nənə irəha həgkiari asori mwi mə,

“Pwəh səgnəgini Iərimənu!

Nise napw sə ramahi taon nəha rautə ia nuk nuk me ko rīpkiwən mhə.”

⁴ Ia nəpin nəha nəmə asori me nəha twenti-fo mine nərimiru me nəha
kefə hənimwi nukurhundraha ia nəmri Kumwesən sə raməkure ia jea səvənhi
mamərimənu, mhəsiai in, mhəni mə,

“Ouəh! Pwəh səgnəgini Iərimənu!”

⁵ Nənə reri iərmama riti ruku pen ia jea Kumwesən raməkure irə
mamərimənu, mini mə,

“Kimiaha nərmama hiamo tukwini nari m Kumwesən, mamhəsiai in,
nəri auər a mə hiaməuvehi nasoriien uə hiəpkuvehi mhə nasoriien,
kimiaha pam tihaməkeikei mhəgnəgini Kumwesən səkitaha!”

⁶ Nənə iakregi nari riti rəmwhen ia nərmama həpik kamhəgkiari, rerinraha
rəmwhen ia nui sə ramivə mamierig, mine karuəruə ramərkwəpahar. Irəha
həni mə,

“Pwəh səgnəgini Iərimənu Kumwesən səkitaha

ti nəri nə mə in rauvehi niskaiien me pam, mamərimənu!

⁷ Pwəh sagien, mhagien pik, mhəuvehi utə nəghin,

ti nəri nə mə nəpin ruvəuvehe tukiri pen vi a pran m kwəti sipsip!

Pran səvənhi rinəpnəpenə pam raka,

⁸ mamarkahu ia tinari amasan nəha linen kuvei pen min rəpsan
məmher.”

(Tinari amasan nəha linen ramahatən pen noien atukwatukw me səvəi
nərmama me səvəi Kumwesən.)

⁹ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Rai pen nəgkiariien i ia nəkukuə.
‘Nərmama səməme kinəkwein ia nirəha minuə tuhəuvən ia nəveginien asori
səvəi kwəti sipsip irəha rerinraha tragien.’ ” Nənə agelo nəha rarə mini mwi
tukw iou i mə, “Nəgkiariien me i nəgkiariien pərhiien səvəi Kumwesən.”

¹⁰ In rini iamihhi irə, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nisun mə takisai in,
mətə in rini pehe tukw iou mə, “Tikəpwəh noien iamihhi irə! Krau iotukwin-
inari mi a, kitaha piām me səməme kamhəuvehi nəgkiariien i Iesu rini mə ro
nīpərhiienien. Tikaməkeikei minimwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən əpa,
misiai in, ti nəri nə mə nəgkiariien i Iesu rini mə ro nīpərhiienien in nukune
nəgkiariien me səvəi profet me.”

Iərmama sə raməkure ia hos əpsan

¹¹ Nənə iakətoni kəsevər ia neiai. Iakəti pen mətoni hos əpsan riti. Iəmə sə
raməkure irə nəghin nə “Iəmə sə Kamətigite Irə. In rani nīpərhiienien.” Nəpin
in rəkiri nərmama uə raruagən, mətə in ramo ia noien sə ratukwatukw a.

¹² Nənimen mi krouəmwhen ia nərāmi napw. Ia təkure kənkəpwə kəfəfau
səvəi nisaiien me həpik. Kirai pen nəhag riti irə, mətə iərmama riti
rīpkukurən mhə nahag nəha, in əpa in rukurən.

¹³ In ramarkahu ia tinari riti kineitesi ia netə. Nəghin sə kaməkwein in irə
in nə “Nəgkiariien səvəi Kumwesən.”

¹⁴ Naruagən me ia neiai kamhəkure ia hos əpsan me mamhəkurirə in, mamharkahu ia tinari amasan nəha linen rəpsan məmher.

¹⁵ İərmama nəha nau riti səvəi naruagənien rəhiə ruku pen ia nıpəgi nəkwən mamier. Ia nau nəha in truvehi irapw nıskaiien səvəi nərmama ia tənəmtənə me, nənə muvehi nəri skai riti sə rəmwhen ia nep ramahatən pen nasoriien səvəi kig, rauvehi mamərimənu ia nırəha. In tro rıskai anan ia nırəha rəmwhen kamo ia tıpwei krep sə rımarei nərmama kamheivə testesi mə nısenraha traris. Noien nəha in nəha Kumwesən i rauvehi nıskaiien me pam truvehi irapw niemaha asori səvənhi irə.

¹⁶ Kımərai pen nəghın ia tinari səvənhi mine nuvan mə:

KIG SƏ RASORI IA KIG ME. İƏRİMƏNU SƏ RASORI IA NƏRİMƏNU ME.

¹⁷ Nənə iakəti pen mətoni agelo riti ramərer pen ia meri. In raməkwein əpwəmwıs mani pen ti menu me səməme kamhəivə ia nımagouagou mə, “Həuvehe mhousəsimwın kimiaha me ti nəveginien asori səvəi Kumwesən.

¹⁸ Həuvehe mhani nıpwrai kig me, mine nəmə asori me səvəi naruagən me, mine nərmama nəgsenraha rasori, mine hos me, mine nərmama səməme kamhəkure ia hos me. Həuvehe mhani nıpwrai nərmama me pam: irəha səməme ko slef ia nırəha mine səməme kıpko mhə slef ia nırəha, irəha səməme kamhəuvehi nasoriien mine səməme həpkuvehi mhə nasoriien.”

¹⁹ Nənə iakətoni nərimıru nəha, mine kig me səvəi tıprənə, mine naruagən me səvənraha housəsimwın irəha me mə tuharuagən irəha İəmə sə raməkure ia hos mine naruagən me səvənhi.

²⁰ Nənə naruagən me səvəi İəmə nəha həuvən mhəkwtəmhiri nərimıru nəha, mine profet eikuə nəha sə rınamo nımtətien me fwe kupwən nəpın rınamərer irau nərimıru nəha. (In rınamo nımtətien me nəha, məmeikuə ia nərmama səməme kamhəuvehi mak səvəi nərimıru nəha, mine səməme kamhənımwı nukurhunraha ia nəmri nəri kuvrhəkin kuvnhi nərimıru irə mhəsiai in.) Irəha həkwtəmhiri irau, mhərarki pen mıru a irau ia kwopun əmwhenımw nəha napw mine təpisi ərəha krauuək ikın.

²¹ Nənə kig me mine naruagən me səvənraha, İəmə sə raməkure ia hos rərai əpune irəha ia nau səvəi naruagənien sə ruku pen ia nıpəgi nəkwən mamier. Nənə menu me pam hani nıpwranraha tıpwınraha rəsisi amasan.

20

Nuk wan-taosən

¹ Nənə iakətoni agelo riti rukrutə ia neiai məmeiwaiu pehe, mauvehi ki riti ia rəgin, ki səvəi nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən. In rauvehi mwı jen asori riti.

² In rəkwtəmhiri snek asori, snek sə rınarə raka tui nəghın nə İəremhə uə Setan. Agelo nəha rəkwtəmhiri, mərihi səvəi nuk wan-taosən,

³ mərarki pen ia nıpəg sə rameiwaiu nukunen riwən, nənə məsisəg əknekin irə mınuə snek asori nəha trəpwəh mwı neikuəien ia nərmama ia tənəmtənə me meste nuk wan-taosən ro sampam. Nəpın nuk wan-taosən ro sampam, tukaməkeikei kifi nari irə səvəi nəpın ouihi a.

⁴ Nənə iakətoni jea me nepwın səvəi nəmə asori me. Nəmə asori me səməme kamhəkure ia jea me nəha, kuvei pen nasoriien mınraha tuhaməkiri noien me mamhərpwın. Nənə iakətoni nənimwi nərmama səməme kınərai əmwesi kənkəpwənraha ti nəri nə mə irəha kamhərer irapw ti nini irapwien nəgkiariien amasan səvəi İesu mine nəgkiariien səvəi Kumwesən. Irəha

həpwəh nɪnɪmwiiɛn nukurhunraha ia nɪsiaiiɛn ia nəmri nərɪmɪru uə ia nəmri nəri kuvrhəkɪn kuvnhi nərɪmɪru irə, mhəpwəh nuvehiiɛn mak səvənhi ia nɪpwənanraha mɪne rəɡɪnraha. Iakətoni irəha həuvehe mhəmɪru mwi, nənə mamhərɪmənɪu irəha Kristo meste nuk wan-taosɛn.

⁵ In i nəpɪn sə Kumwesən rɪməkupwən mo nərmama irə hətui mwi ia nemhəien. Mətə nərmama həuvamhə səməme in rɪpko mhə irəha hətui mwi ia nəpɪn nəha tuhəpkətui mhə mwi ia nemhəien meste nuk wan-taosɛn ro sampam.

⁶ Nərmama me i səməme Kumwesən rɪməkupwən mo irəha hətui mwi ia nemhəien, irəha rərɪnraha tragien, tɪ nəri nə mə irəha nəkur ikinan me səvənhi. Irəha tuhəpkemhə mhə mwi ia nemhəien sə ro kəru i, mətə irəha tuho pris me ia nɪrəha, pris me səvəi Kumwesən mɪne Kristo, nənə mhərɪmənɪu irəha mɪn ia nuk wan-taosɛn.

Setan trevən ia napw

⁷ Nənə nəpɪn nuk wan-taosɛn ro sampam, tukɪfi nari ia Setan rier irapw ia kwopun kɪnəsɪsəɡ əknekɪn in ikin.

⁸ In trier irapw, mevən meikuə ia kwənəkwus me nəha səməme kamharə ia nɪkare təkure tɪprənə i kefə, nəghɪnraha Kauk mɪne Makauk, nənə mousəsɪmwɪn irəha mə tuharuagən. Nərmama me nəha tuhəpɪk məmwhɛn ia nɪpəkɪr ia təsi.

⁹ Iakətoni mə irəha həuvən ia kwopun me pam ia tɪprənə, mhərɛr ku-raukurau kwopun nərmama me səvəi Kumwesən kamharə ikin mɪne taon sə Kumwesən rokeikei pɪk. Mətə napw riti rukrutə ia neiai meiwaiu pehe mahi irəha.

¹⁰ Nənə kuvehi Setan, iərəmhə sə rɪneikuə ia nɪrəha, kuvehi, kərarki pen ia kwopun əmwhɛnɪmw nəha napw mɪne təpɪsi ərəha krauuək ikin. In nəha kwopun nəha kɪnərarki pen raka nərɪmɪru ikin mɪne profet eikuə. Nənə tuko nəmɪsəien mɪnrahar ia nəpɪn mɪne ia ran ia nuk nuk me.

Kumwesən rəkiri nərmama səməme həuvamhə, mərpwɪn noien me səvənraha

¹¹ Ia nəpɪn nəha iakətoni jea asori riti rəpsan mɪne Iəmə sə raməkure irə mamərɪmənɪu. Tɪprənə mɪne neiai krouap tɪ nənimɛn kɪpkətoni mhə mwi irau.

¹² Nənə iakətoni nərmama həuvamhə səməme fwe kupwən kamhəuvehi nasoriiɛn mɪne səməme həpkuvehi mhə nasoriiɛn, irəha pam kamhərɛr ia nəmri Iəmə sə raməkure ia jea səvənhi mamərɪmənɪu. Nənə krɪpwegi nəkukuə me nepwɪn. Krɪpwegi mwi nəkukuə riti mwi, nəkukuə səvəi nɪmɪruɪɛn. Nənə Iəmə nəha rəkiri nərmama həuvamhə mesi pen nəɡkiariɪɛn kɪmərɪi pen ia nəkukuə me nəha, mərpwɪn atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹³ Təsi raraka ia nərmama həuvamhə səməme kamharə irə. Noien Iərmama Remhə mɪne Imwei Nəkur Həuvamhə irau mwi krouaraka ia nərmama səməme kamharə ia nɪrau. Irəha pam hətui mwi ia nemhəien səvənraha, nənə Iəmə nəha rəkiri irəha kuatia kuatia, mərpwɪn atukwatukw noien me irəha həno fwe kupwən.

¹⁴ Nənə kuvehi Noien Iərmama Remhə mɪne Imwei Nəkur Həuvamhə kərarki pen irau ia kwopun əmwhɛnɪmw nəha napw rauək ikin. Nəri nəha in nəha nemhəien sə ro kəru i.

¹⁵ Nərmama me pam səməme kɪpkətoni mhə nəghɪnraha ia nəkukuə səvəi nɪmɪruɪɛn kərarki pen irəha ia kwopun əmwhɛnɪmw nəha napw rauək ikin.

21

Jerusalem vi

¹ Nənə iakətoni neiai vi mine tīprənə vi, ti nəri nə mə neiai akuas mine tīprənə akuas krouvehe rouiwən. Nənə təsi riwən mwi.

² Nənə iakətoni taon ikinan səvəi Kumwesən, in nə Jerusalem vi, rukruta ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe. Taon ikinan nəha ramser rəmwhen ia tinari sə pran rarkahu irə ia nəpīn tukiri pen vi a in kuvei pen m iərman səvənhi.

³ Nənə iakregi reri iərmama riti rupwinari ruku pen ia jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, rini mə, “Hətə ro! Təkwtəkwuni nəha Kumwesən rino rukwənu səvənhi irəha nərmama. In tramarə irəha minraha, nənə irəha tuhəuvehe nərmama me səvənhi. Kumwesən in tramarə ti nīrəha, nənə muvehe Kumwesən səvənraha.

⁴ In trīrai raka pam nise nənimenraha. Noien iərmama remhə mine nasəkien mine nəmisəien triwən, ti nəri nə mə narimnari tui me həuvehe mhəuvəiwən.”

⁵ Nənə Iəmə sə raməkure ia jea mamərimənu rini mə, “Hətə ro! Iakamo narimnari me pam həuvehe mhərməvi.” Nənə in rarə mini mwi mə, “Rai pen nəgkariien i ia nəkukuə, ti nəri nə mə nəgkariien me i ho nīpərhienien nərmama həukurən nətigiteien ia nīrəha.”

⁶ Nənə in rərari mini pehe tukw iou i mə, “Təkwtəkwuni nəha kīno sampam ia narimnari me pam! Iou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. Nərmama səməme həkwakwa iou takuvei pen nui minraha. Nui nəha kīpkuvehi mhə nənimen. Nəmri nui nəha rauvei pehe nui kauvehi nīmīruien irə.

⁷ Iərmama sə triskai meste naruagənien rukurau, iou takuvei pen narimnari me səməme iakuvəni pen raka tukwe in. Iou takuvehe Kumwesən səvənhi, nənə in truvehe nərīk.

⁸ Mətə nərmama səməme kamhəhekīr ia nərmama, mhəpwəh nahatətəien, mamho noien əmkemik, mamhousi əpune nərmama, mamhakres pran, mamho klepa, mamhəuvehi nahak, mamhəfwaki m nənīmwi nari me, mine ieikuə me pam, imwənraha atukwatukw fwe ia kwopun əmwhenimw nəha napw mine təpisi ərəha krauuək ikīn. Nəri nəha in nemhəien sə ro kəru irə.”

⁹ Nənə nagelo me nəha sefen kamhəpeki pesin me nəha sefen həukuər ia nərpwīnien irəha sefen (nənə nərpwīnien me nəha irəha nərpwīnien sampam Kumwesən tro m nərmama), riti ia nagelo me nəha rini pehe tukw iou i mə, “Uvehe ro. Iakuə takahatən prən nəha, in pran səvəi kwəti sipsip, pwəh ikətoni.”

¹⁰ Nənə ia vison nəha Nənīmwin rəriari miou iakətoni agelo nəha ruvehi iou iarouevən fwe ia təkue riti rasori məpwəmwis. Nənə in rahatən taon ikinan nəha Jerusalem iakətoni ruku pen ti Kumwesən ia neiai mameiwaiu pehe.

¹¹ Taon ikinan nəha rukuraan ia nukuraanien səvəi Kumwesən. Ramserser rəmwhen ia kəpwier amasan riti kani mə tiaspa rəmher rəmwhen ia klas.

¹² Nəpai riti rasori məpwəmwis rukuraukuru irə. Ia nəpai nəha kwəruə me irəha twelef. Nagelo me twelef kamhərer ia kwəruə me nəha. Ia kwəruə me nəha kīmərai pen nəghi kwənəkwas me səvəi nəkur Isrel irəha twelef.

21:1: 2Tes 3:13 **21:2:** Aes 52:1, 61:10, Hip 11:16, 12:22, Rev 3:12 **21:3:** 2Kron 6:18, Sek 2:10, 2Kor 6:16, Rev 7:17 **21:4:** Aes 35:10, Aes 65:19 **21:5:** 2Kor 5:17, Rev 4:2,10 **21:6:** Sam 36:9, Jer 2:13, Jon 7:37, Rev 1:8,17; 22:17 ^a **21:6:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nəhag i kaməkwein Kumwesən irə nīpwrən mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6; 22:13. **21:7:** 2Saml 7:14 **21:8:** Mat 25:41, Hip 10:38-39, Rev 19:20; 21:27; 22:15 **21:9:** Rev 15:1 **21:10:** Esik 40:2, Rev 21:2 **21:11:** Aes 60:1-2,19 **21:12:** Esik 48:30-35

¹³ Kwəruə me nəha kahar ia nɪkare taon nəha peraha, kahar mwi ia nɪkaren prehi, kahar ia nɪkaren pesu, nənə kahar ia nɪkaren parei.

¹⁴ Kəpwier asori me irəha twelef kamhəkwtəmhiri əknekin nukune nəpai nəha səvəi taon nəha. Nənə kimərai pen nəghi aposol me twelef səvəi kwəti sipsip ia kəpwier me nəha.

¹⁵ Agelo sə raməgkiari miou rauvehi nari riti kino ia kol truvehi mak səvəi taon irə mine nəpai səvənhi mine kwəruə me ia nəpai nəha.

¹⁶ Nɪkare taon nəha irəha kefə. Nasoriien səvəi nɪkarkaren me mine nəpwəmwisien səvənraha rutə həmnəmwhen a. Agelo nəha ruvehi nəri nəha rauvehi ia rəgin, muvehi mak səvəi nɪkarkaren me, mətoni irəha kuatia kuatia nasoriien səvənhi mine nəpwəmwisien səvənhi rutə tu-taosən-fo-hantret kilometa.

¹⁷ In ruvehi mwi nɪkimkimien səvəi nəpai nəha mətoni rəmwhen ia sikistisikis mita. Mita nəha sə agelo nəha rauvehi mak səvəi nari irə rəmwhen a mwi ia mita nəha nərmama kamhəuvehi mak səvəi nari irə.

¹⁸ Nəpai nəha kino ia kəpwier amasan i tiaspa, nənə kuvrhəkin taon ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

¹⁹ Kəpwier asori me səməme kamhəkwtəmhiri əknekin nukune nəpai səvəi taon nəha kəfəri pen irəha ia kəpwier amasan me səpəmsəpə. Kiməkupwən kəmri pen kəpwier amasan i tiaspa, sə ro kəru irə kəmri pen kəpwier amasan i safaiia, sə ro kahar irə kəmri pen kəpwier amasan i akat, sə ro kefə irə kəmri pen kəpwier amasan i emeral,

²⁰ sə ro krirum irə kəmri pen kəpwier amasan i onikis, sə ro sikis irə kəmri pen kəpwier amasan i kanilian, sə ro sefen irə kəmri pen kəpwier amasan i krisolaet, sə ro eit irə kəmri pen kəpwier amasan i malakait, sə ro naen irə kəmri pen kəpwier amasan i topas, sə ro ten irə kəmri pen kəpwier amasan i kalsetoni, sə ro eleven irə kəmri pen kəpwier amasan i takwoes, nənə sə ro twelef irə kəmri pen kəpwier amasan i ametis.

²¹ Kwəruə me nəha twelef təpinhə me səvənraha kino ia perel irəha twelef. Təpinhə kwatia kwatia ko ia perel kwatia kwatia. Nənə suatuk me fwe imwə ia taon nəha kino ia kol atukwatukw, kol sə rəmher məmwhen ia klas.

²² Nənə iapkətoni mhə nimwə riti kaməfwaki ikin ia nəkwai taon nəha, ti nəri nə mə nimwəfwaki səvənhi in nə lərimənu Kumwesən sə rauvehi nɪskaiien me pam mine kwəti sipsip.

²³ Ia taon nəha irəha tuhəpkətui mhə mwi meri mine məkwə mə trouəhiəpwɪn irəha ti nəri nə mə nukuraanien səvəi Kumwesən raməhiəpwɪn pam taon nəha, nənə kwəti sipsip in nə laet səvənhi.

²⁴ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəvən ia nukuraanien səvənhi, nənə kig me ia təkure tɪprənə tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁵ Kwəruə me səvəi taon nəha tukəpwəh nərəpinhəien irəha ia nəpɪn riti, ti nəri nə mə nəpɪn ia nəpɪn triwən ia kwopun nəha.

²⁶ Nərmama ia tənəmtənə me tuhəpeki nautə amasan me səvənraha mine narimnari me nərmama həməuvei pen mɪnraha ia nisaiien, nənə mhəpeki mhəuvnimwə ia taon nəha.

²⁷ Narimnari me səməme həmkemik ia nəmri Kumwesən, mine nərmama səməme kamho narimnari səvəi naurisien, mine nərmama səməme kamheikuə, irəha tuhəpwəh nuvnimwəien ia taon nəha ia nəpɪn riti. Mətə nərmama me a i səməme kimərai pen nəghɪnraha ia nəkukuə səvəi nɪmɪruien sə kwəti sipsip rauvehi irəha əpa nəha tuhəuvnimwə ia taon nəha.

22

Nui aris kauvehi nimiruien irə

¹ Nənə agelo rarə mahatən mwi nui aris riti iakətoni. Nui ia nui aris nəha nui kauvehi nimiruien irə. Nui nəha rəmher rəmwhen ia klas, raiu maku pen fwe ia jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu,

² mamesi pen suatuk ia kurkwai taon nəha. Nənə iakətoni nei kauvehi nimiruien irə ramərer ia nikarkare nui nəha, maukuə m twelef ia nuk me pam ia məkwə me pam. Nənə nərmama ia tənəmtənə me pam kamhətimwi nımwan ti nomasanien nemhəien me.

³ Ia nəkwai taon nəha tukəpwəh mwi nətoniien nari riti sə Kumwesən raməkwein ərəha irə. Jea sə Kumwesən mine kwəti sipsip krauəkure irə rouərimənu trərer ikin. Nənə iotukwininari me səvənhi tuhamo nəkwān.

⁴ Irəha tuhətoni nənimen, nənə tukrai pen nəghin ia nipwənanraha.

⁵ Nəpın ia nəpın triwən. Irəha tuhəpkətui mhə meri uə nari riti mwi truvei pen nukuraanien mınraha, ti nəri nə mə İərimənu Kumwesən səvənraha in trukuraan muvei pen nukuraanien mınraha, nənə irəha tuhərimənu ia nuk nuk me.

⁶ Nənə agelo nəha rini pehe tukw iou i mə, “Nəgkariien me i ho nipərhiēnien nərmama həukurən nətigiteien ia nirəha. İərimənu Kumwesən səvəi nənimwi profet kupwən me rınərhi pehe iou agelo səvənhi mə takuvehe mahatən narimnari me tripkə mhə tui həier pehe pwəh səvənhi iotukwininari me hətoni.”

Tripkə mhə tui İesu ruvehe

⁷ “Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe. İərmama sə ramo nəgkariien me səməme Kumwesən ruvei pehe, kamhəmak ia nəkukuə i, in rerin tragien.”

⁸ İou Jon, iou iakiməregi mətoni narimnari me i. Nəpın iakregi mətoni raka narimnari me i, nənə iakinimwi nukurhuk mi ia nəmri agelo sə rahatən iou irə mə takisiai in.

⁹ Mətə in rini pehe tukw iou i mə, “Əpwəh noien iamınha irə! Krau iotukwininari mi a səvəi Kumwesən kitaha piām me i profet me mine nərmama me səməme kamho nəgkariien me ia nəkukuə i. Nımwi nukurhum mi ia nəmri Kumwesən, misiai in!”

¹⁰ Nənə in rarə mını mwi tukw iou i mə, “Tikəpwəh nərkwafəien ia nəgkariien me i Kumwesən ruvei pehe mik kamhəmak ia nəkukuə i ti nəri nə mə narimnari me i tripkə mhə tui həier pehe.

¹¹ Nərmama səməme kamho noien ərəha pwəh kamhəmwur pen ia noien ərəha. Nərmama səməme kamho noien əmkemik pwəh kamhəmwur pen ia noien əmkemik. Nərmama səməme kamho noien atukwatukw pwəh kamhəmwur pen ia noien atukwatukw. Nərmama səməme kamho noien əmher pwəh kamhəmwur pen ia noien əmher.

¹² Həregi ro! Tripkə mhə tui iakuvehe! Takuvehi nərəkuien səiou, muvehe, muvei pen m nərmama me pam resi pen narimnari me irəha həno.

¹³ İou i Alfa mine Omeka,^a nukunen mine nəkrəkwerin. İakinarə raka kupwən, nənə takarə mwi kurirə.

22:1: Esik 47:1 **22:2:** Joel 3:18, Sek 14:8, Jen 2:9, Esik 47:12, Rev 22:14,19 **22:4:** Sam 42:2, Mat 5:8, Rev 3:12 **22:5:** Dan 7:18,27, Rev 5:10, 20:6, Rev 21:23,25 **22:6:** Rev 1:1 **22:7:** Rev 1:3, 2:16
22:8: Rev 19:10 **22:10:** Rev 1:3, 10:4 **22:11:** Dan 12:10 **22:12:** Aes 40:10, 2Kor 11:15, Rev 2:16,23
22:13: Rev 1:8,17; 21:6 ^a **22:13:** Alfa in leta sə rukupwən ia alfapet səvəi nəkur Kris. Omeka in leta sampam. Nahag i kaməkwein Kumwesən irə nipwran mə in nukunen mine nəkrəkwerin. Əvsini mwi Rev 21:6; 22:13.

¹⁴ Nərmama səməme haikuas tınari səvənraha rəpsan, irəha rerinraha tragien. Takəsəni irəha hani nukwai nei kauvehi nimiruien irə, nənə mhəukurau ia kwəruə me səvəi taon nəha mhəuvnimwə.

¹⁵ Mətə nərmama nepwın nəha ikin ko həpkuvnimwə mhə. Irəha nəha nərmama səməme həmkemik rəmwhen ia kuri me, mamho klepa, mamho nahak. Nərman mine nıpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me irəha nəha ko həpkuvnimwə mhə. Nərmama me pam səməme kamhousi əpune nərmama, mamhəfwaki m nənimwi nari me, mamhokeikei pik noien səvəi neikuəien tuharə fwe iruə.

¹⁶ Iou, Iesu, iakinərhi pehe agelo səiou mə truvehe mini irapw narimnari me i tukumiaha nakalasia me. Iou i kig sə iakiməuku pen ia kwənəkwus səvəi Kig Tevit. Iou iakəmwhen ia kəməhau kofətəteia sə rukuraan.”

¹⁷ Nənimwın Ikinan mine pran səvəi kwəti sipsip krauni mə, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə ramregi nəgkiariien i, in mwi rini mə, “Uvehe!” Nənə pwəh iərmama sə rəkwakwa ruvehe. Iərmama sə rokeikei pwəh in rənimwi auər a nui sə kauvehi nimiruien irə.

¹⁸ Iou, Jon, iakaməgkiari skai m nərmama səməme kamhəregi nəgkiariien me Kumwesən ruvei pehe miou kamhəmak ia nəkukuə i. Trini minuə iərmama riti rakutan pen atukw nəgkiariien riti səvənhi ia nəgkiariien me i, Kumwesən truvei pen min nərpwınien me i nəkukuə i raməgkiari irə makutan pen mwi.

¹⁹ Trini minuə iərmama riti ripekti raka nəgkiariien me nepwın ia nəkukuə i, Kumwesən tripekti raka namasanien me i nəkukuə i raməgkiari irə iərmama nəha tripkuvehi mhə riti. Namasanien me nəha nukwai nei kauvehi nimiruien irə mine kwopun riti ia taon ikinan nəha.

²⁰ Iərmama sə rani irapw narimnari me i rini mə, “Pərhien tripkə mhə tui iakuvehe!”
Ouəh, pwəh ro iamınhi! Uvehe rə Iərimənu Iesu!

²¹ Pwəh namasanien səvəi Iərimənu səkitaha Iesu tramarə ti nərmama me pam. Ouəh, pwəh ro iamınhi!

Nipəri nəkukuə sə rani nipwrai nəgkiariien me (Diksonari)

Agelo: Nagelo me irəha nənimwin me Kumwesən rino irəha kamho tukwini nari min. Nagelo me kamhəgnəgini Kumwesən fwe ia neiai (Mat 2:14). Nəpin me nepwin nagelo me həkkiari m nərmama, mhəvisau pen minraha nəgkiariien sə Kumwesən rokeikei mə tuhəregi (Dan 9:20-23, Mak 16:5-8, Luk 1:26, Wok Me 1:9-11). Kumwesən ramərhi pehe nagelo me kamhəuvehe mamhasitu ia nərmama səməme tuhəuvehi nimiruien rerin (Hip 1:14).

Mətə nagelo me nepwin nəha ikin həpwəh no tukwiniien nari m Kumwesən. Irəha nagelo ərəha me. Kani mwi irəha mə nəremhə me. İremhə i in rasori ia nirəha nəghin nə Setan. Wok səvəi Setan mine nagelo me səvənhi kamheikuə ia nərmama ia tənəmtənə me. Irəha həpwəh nokeikeiien mə nərmama tuhəni nipərhiien ia İesu Kristo (2Kor 4:3-4, Rev 20:1-3; 7-8). Tukamevən tukərarki pen nagelo ərəha me ia kwopun napw asori rauək rerin ikin. Nərmama səməme kamhəkurirə ia nagelo ərəha me nəha tukərarki pen mwi irəha həuvən ia kwopun nəha (Mat 25:41).

Aposol: Nəgkiariien i aposol nipwran in i mə İərmama sə kinərhi pen in. Aposol riti rauvehi nasoriien maməgkiari tukwini səvəi iamə asori sə rinərhi pen in. İesu rıməuvei pen nasoriien m nərmama səvənhi twelef mə irəha aposol me səvənhi. Wok səvəi aposol me səvəi İesu ro iaminihə irə. Irəha hənətoni ia nənimenraha mə İesu rinətui mwi ia nemhəien səvənhi. Irəha həməni irapw nəgkiariien amasan səvənhi. Nənə mhərpwi nousəsimwinien vi me səvəi nakalasia me ia kwopun me. Nənə nəpin rıpk irəha ho nımtətien me ia niskaiien səvəi Nənimwin İkinan. Nımtətien me nəha ho nukurənien i mə nəgkiariien amasan səvəi İesu Kristo ro nipərhiien (Mak 16:19-20, Rom 15:19, Hip 2:4).

İesu rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Nəpin nepwin rukurau nənə, in rier irapw ti Pol məkwein in mə in truvehi wok səvəi aposol. Nərmama kuatia kuatia me nəha ikin rəmwhen ia Panapas sə nərmama kamhəkwein irəha mə aposol. Nəri auər a həpkətoni mhə İesu Kristo. Nənə nəpin səvsini nəgkiariien nəha aposol ia nəkukuə i Wok Me, nipwran rani mə nərmama me i twelef səvəi İesu hənəvən irəha min. Nənə ia nəkukuə i, Pol rini mə in mwi aposol riti səvəi İesu mətə in rıpkavən mhə irəha nərmama me nəha twelef. Nəkukuə nəha raməgkiari pik ia aposol mi Pita mine Pol. (Mat. 10:1-4; Mak 3:13-19; Luk 6:12-16).

Elta: Elta me irəha nəmə asori me kamhətui ti nakalasia me ia nousəsimwinien me səvənraha. (1Tim 3:1-7)

Epikurien me mine Stoik me: Irəha nahatən me səvəi nəkur Kris fwe tui anan kamhətui nipərhiien. Ia nəpin nəha Niutestamen raməgkiari irə nəkur Kris həpik hənəmesi pen nahatənien səvəi nahatən me nəha. Epikurien me həməni mə nukune nimiruien amasan in i mə nərmama tuhətui narimnari me səməme hamo iərmama riti rerin ramagien. Stoik me həməni mə rekəm iərmama traməkeikei məmwur mə rerin trəpwəh nəgienien məpwəh mwi nəmisəien nəri auər a narəien səvənhi rəfo irə ramasan uə rərəha. (Wok Me 17:18)

Farisi: Farisi me mine nahatən me səvəi loa irəha nəmə asori me səvəi nəkur İsrəl ia nəpin səvəi İesu. Irəha həukurən amasan loa me pam səməme Kumwesən rıməuvei pen m Moses, nənə mamhəhatən mə

nərmama tuhaməkeikei mhesi pen əknekɪn loa me pam nəha ia noien sə ratukwatukw amasan. Irəha kamhahatən mwi noien me mine loa me nepwɪn səməme kamripɪn pen ia loa sə Kumwesən rɪməuvei pen. Irəha haməfiətə pik irəha nənə rerɪnraha rɪrhi mə irəha hasori ia nərmama me pam. Irəha həməni mə noien səvənraha ramasan. Mətə nɪpərhiɛnien irəha həpik kamho noien səvəi kəuətəkəsua. Irəha hənəmwəkɪ Iesu nənə mhokeikei mə tuhousi əpune in. Əvsini mwi nəgkiariien i Satusi ia diksonari i.

Herot: Ia Niutestamen kaməkwein nərmama kefə nəghɪnraha i Herot.

- (1) *Herot asori.* In kig səvəi nəkur Jutia nəpɪn Iesu rɪnətui. In raməmwur mə trousi əpune Iesu nəpɪn in ramouɪhi (Mat. 2:1-22; Luk 1:9).
- (2) *Herot Antipas.* In tɪni Herot asori. In ramərimənu ia tənə Kalili nəpɪn Iesu ramavən mani irapw nəgkiariien səvəi Kumwesən mamə nɪmtətien me. Herot Antipas riri Herotias. In rɪnərhi pen iaruaɡən riti səvənhi revən mərai raka kənkapwə Jon Paptəes fwe ia kalapus (Mak 6:14-29). Nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməuvehi Iesu mhəuvən tɪ Herot Antipas mə in trɪni mə Iesu traməkəikei memhə (Luk 23:6-12).
- (3) *Herot Akripa sə rukupwən.* In tɪni Aristopolas. Piəvni Herot Antipas. In rɪno nərəhaien m nakalasia me nəpɪn Iesu rɪnətui raka ia nemhəien. Rɪnousi əpune Jemes i piəvi Jon (Wok Me 12:1-23).
- (4) *Herot Akripa sə resi pen.* In tɪni Herot Akripa sə rukupwən. Kurirə Pol revən fwe Rom mə Kig Sisa trəkiri nəgkiariien səvənhi, Herot i rɪregi nəgkiariien səvəi Pol ia nəmri Festas (Wok Me 25:13-26:2; 26:19, 27-32).

Hosana: Kupwən nɪpwrai nəgkiariien i Hosana kani mə uvehimɪru. Nənə kurirə irə nɪpwrən ruvehe mə əɡnəɡɪni uə ni vivi.

Iəmətɪ Iərmama: Nəgkiariien i Iəmətɪ Iərmama in nəhag riti. Iesu rani pik nəgkiariien nəha, mani atukw a in. Iesu in Iəmətɪ Iərmama. Nɪpwrən mə in iərmama rəmwhen a ia kɪtaha, mətə nəhag nəha ramahatən pen mwi mə in Kristo, iərmama i profet kupwən me həməni mə truvehe. Ia nəməkrəhaien səvənhi Profet Taniel rɪnətoni iəmətɪ iərmama riti revən mərer ia nəmri Kumwesən, nənə Kumwesən ruvei pen nasoriien min trərimənu ia nərmama ia tənə m tənəmepam (Dan 7:13-14).

Iesu: Nɪpwrai nəhag i Iesu in i iərmama sə rauvehimɪru nərmama. Kumwesən rɪnəkwein tɪni Meri mə Iesu tɪ nəri nə mə in truvehimɪru nərmama me səvənhi muvehi raka nərəhaien me səvənraha (Mat 1:21). Nəhag me nepwɪn səvəi Iesu kaməkwein in mə Iesu Kristo, Tɪni Kumwesən, Iəmətɪ Iərmama, Kwənəkwas səvəi Kig Tevit.

Iotukwininari: Ia nəpɪn səvəi Niutestamen iotukwininari me səpəmsəpə. Nepwɪn kɪnərkwɪ tərini irəha kamho auər a wok səvəi iəmə asori. Iotukwininari me nəha həreirei noien nətərɪɡɪen atukw səvənraha, mətə iərməpə ramərimənu ia nɪrəha. Kani mwi irəha mə slef me. Iotukwininari me nepwɪn mwi nəha ikɪn kamho wok səvəi nərməpə mətə kamhəuvehi nərəkuien irə (Luk 15:19). Kɪpkərihi tərini mhə irəha mə irəha slef me, mətə irəha həseni a mə iərməpə trɪni nəkwən tɪ nɪrəha i nənə irəha tuho rerɪnraha ragɪen a.

Isrel: Isrel nəhag vi riti sə Kumwesən rɪməuvei pen m Jekop tɪni Aesak mine Repeka. Kaha səvəi Isrel in nə Epraham. Isrel tɪni iərman twelef. Nənə irəha i kaha kupwən me səvəi nəkur Isrel. Kwopun sə hamarə ikɪn kani mwi mə tənə Isrel. Kupwən kani tɪprənə i mə Kenan.

Kamel: In nərimɪru riti kaməkure irə rəmwhen ia hos. Mətə in rupwinari ouɪhi a ia hos. In rəmwhen tɪ navənien fwe kwopun akwesakwes

ikin. Rapeki nari pam me kamo tinari ia nimwherin.

Kəfəfau səvəi nisaiien: Kəfəfau səvəi nisaiien Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə riti kəfəfau kino ia nimwai nei uə tihinari me, nənə kəfəfau pen ia kənkəpwə iərmama riti ti nəgnəginiiien in. Rəmwhen ia iərmama riti sə rəvtənhi nərmama ia naiuien. Kəfəfau riti mwi in kəfəfau səvəi kig sə kino ia kol sə ramserser. Kəfəfau pen kəfəfau nəha ia kənkəpwə kig ramahatən pen mə in rasori kamsiai in.

Kig Sisa: In nəghi iərmama sə ramərimənu ia nəkur Rom fwe kupwən.

Kol: In kəpwier sə ramserser pik. Kamo narimnari me irə nənimenraha rutə pik rəmwhen ia rig, uə nari krukwi pen ia nifregi iərmama, uə kwənari sə kaməkwan.

Krep: Krep in nei riti kəpwei rutə muviris rəmwhen ia nəkwus. Kamo waen irə. Raukuə nukwan ramo tipwen.

Kristo: Ia nəgkiariien səvəi nəkur Kris fwe kupwən nipwran rani mə iərmama sə Kumwesən rimərff i mə trərhi pehe i ruvehe muvehimiru nərmama. Nəkur Isrel həpik həni Iesu mə ripko mhə in Kristo, in iərmama auər a. Mətə narəien səvəi Iesu rino nəgkiariien me səvəi profet tui me həuvehe mhəuvəukuə. Nəpin Iesu rinətui ia nemhəien səvənhi, ramahatən mə Iesu in Kristo (Rom 1:14).

Kwopun akwesakwes ikin: Nəpin kaməgkiari ia kwopun akwesakwes ikin ia Niutestamen nipwran mə kwopun nəha nərmama həiwən ikin. Narimnari me həpkutə amasan mhə ikin.

Kwopun ikinan: Rum riti ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Kwopun ikinan anan: Rum riti mwi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən.

Loa səvəi Moses: Nəgkiariien nəha Loa, uə Loa sə kimərai, nipwran rani mə Kumwesən riməuvei pen Loa me m nəkur Isrel. Nəghi nəkukuə krirum səməme hamarə ia Oltestamen. Nəghinraha ia Bislama Jene-sis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Nəkukuə me nəha krirum həmwhen ia nukune loa me pam səvənraha nəkur Isrel.

Mastat: In nei sə kauvei pen nunin ia nəveginien mə trapein amasan. Nunin rouihi anan ia nuni nei me (Mat 13:31).

Mesaea: Nipwran rəmwhen ia Kristo uə Iəməti Iərmama. Kumwesən rinərhi pehe mə truvehe muvehimiru nərmama.

Nənimwin Ikinan: Nənimwin Ikinan in Nənimwin i riməuku pen ti Tata Kumwesən mine Tini. Kani in mə Iasitu (Jon 14:15-17). Ramarə ia reri nərmama me i kamhəni nipərhiien ia Iesu Kristo (Rom 8:9). Nənimwin Ikinan in Kumwesən (Mat 28:29, Wok Me 5:3-4).

Nənimwi nari sə kaməfwaki pen min: Nənimwi nari nepwin kuvnhi nərimiru me irə, kuvnhi nərmama irə, uə kumwesən kwərhakwərha me, uə nari əpə riti. In nari riti sə nərmama kamho ia nei, uə aean riti, uə ia kəruətəri. Nərmama ho mamhəfwaki pen minraha, mamhəvi netə ramevən ti nənimwi nari me nəha. Kumwesən raməmwəki noien i nərmama kamhəfwaki pen m nənimwi nari me. (Eks 20:4-5, Kol 3:5-6, Efes 5:5-6, 1Jon 5:21)

Nakalasia: Misi Watt rinakres nəgkiariien i fwe kupwən. Nukune nəgkiariien i nəgkiariien Krik sə rani mə eklessia. Nipwran in i mə nərmama me i Kumwesən rinəkwein irəha həuvehe nərmama me səvənhi. Ia Inglis kani nəgkiariien i mə the Church. Bislama rani mə Jyos. Nəgkiariien me nepwin ia tənə kamhəni mə Nimwəfwaki. Mətə kimaha iahaməni mə nakalasia me. Kwopun me nepwin iahaməni mə nousəsimwinien səvəi nakalasia me. Iahaməni iamihə irə mə nərmama tuhəukurən mə Jyos səvəi Kumwesən ripko mhə nimwə riti, mətə kwa

nərmama. Kwopun iərmama kəru uə kahar səvəi Iesu housəsimwin irəha me ikin Iesu ramarə ti nirəha ia kwopun nəha nəri auər a mə nimwəfwaki riti riwən (Mat 18:20).

Neai: In i kwopun kitaha nakalasia me tsəuvən mharə fwe ikin kitaha Kumwesən ia nəpin riti. Neai ripko mhə neai sə samətoni məkwə mine kəməhau me irə, rekəm. Neai in kwopun Kumwesən ramarə ikin.

Nitətə ia neai: Ia nəkukuə Matiu rimərai nəgkiariien i nitətə ia neiai nipwran mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə (Mat 13:31-33, Luk 13:18-20). Ia kwopun me nepwin mwi ia Niutestamen nipwran mə kwopun Kumwesən ramarə ikin fwe ia neiai (Efes 2:6).

Nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə: Kumwesən in kig sə ramərimənu rerin ia narimnari me pam fwe ia neiai mine ia təkure tīprənə (Sam 145:13, Dan 4:34-35). Ro iamini irə kitaha səukurən niniien mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə rinərə raka nənə tīpkiwən mhə. Mətə ia nətəien riti mwi kitaha sətoni mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə ripkuvehe mhə ihi. Nərəhaien rasori ia tīprənə i. Nərmama kamhəru nəkwa Kumwesən. Setan ramo noien ikou me səvənhi. Kitaha sameitenhi mə nitətə sə Kumwesən ramərimənu irə trier pehe. Kig sə ramərimənu ia nitətə səvəi Kumwesən in nəha Iesu. Nəpin in truvehe mwi irə kitaha tsəni mə, “Təkwtəkwni nəha Kumwesən səkitaha truvehimiru kitaha! Təkwtəkwni nəha in tro sətoni mə in rauvehi niskaiien, nənə, təkwtəkwni nəha in ramərimənu! Nənə təkwtəkwni nəha Kristo səvənhi tro sətoni mə in rasori ia narimnari me pam!” (Rev 12:10). Nərmama səməme kamhəni nipərhienien ia Iesu Kristo tuhəuvnimwə ia nitətə nəha. Irəha tuhamarə rerin irəha Iərimənu səvənraha. Mətə nərmama səməme kamhəru nəkwa Kristo tuhəpkuvnimwə mhə ia nitətə nəha (Mat 25:34; 36, 1Kor 6:9-11, Rev 21:5-8).

Nəveginien Ikinan: Kurirə Iesu remhə ia nei kamarkuau in rəkwein nərmama me səvənhi həuvehe mhani pəri nari irəha min ia nəveginien asori səvəi Pasova. In riməuvehi bred məkwsen, muvei pen m nərmama me səvənhi hani. Nənə riməuvehi waen, muvei pen minraha hənimwi. Bred mine waen krouahatən pen nemhəien səvəi Iesu. Kinousi əpune nipwran niten rinaiu tukutaha. Nəpin tsani bred nənə mhənimwi waen nəha kitaha nakalasia me reritaha traməkeikei mirhi nemhəien səvənhi ia nei kamarkuau. (Mak 14:12-26, Matiu 26:17-30, Luk 22:7-23, 1 Kor 11:23-25)

Nimwə səvəi Kumwesən: Fwe kupwən nimwə riti səvəi Kumwesən rinərə fwe tənə Isrel ia taon asori səvənraha Jerusalem. Fwe ikin, pris me səvəi nəkur Isrel haməvi netə ti naikuas rakaien nərəhaien me səvəi nərmama me səvəi Kumwesən. Mətə ia nuk 70 naruağən me səvəi nəkur Rom həuvehe mhousi testesi pam nimwə nəha. Nəkwa nimwə nəha rum kəru. Rum riti kani mə kwopun ikinan. Nənə rum riti mwi kani mə kwopun ikinan anan.

Nəveginien asori kani mə Pentekos: Pentekos in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha nəpin 50 kurirə nəveginien asori kani mə Pasova. Nəpin Iesu rinamarə irə nəkur Isrel kamho nəveginien asori nəha kamhəgnəgini Kumwesən ti nəveginien vi fwe nəmhien. Nəpin nəha Pentekos, in nəha nəpin Nənimwin Ikinan riməuvehe irə mukuər ia reri nərmama səvəi Iesu (Wok Me 2:1-4; 20:16, 1Kor 16:8).

Nəveginien asori kani mə Pasova: Pasova in nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Irəha hamo nəveginien asori nəha rerinraha ramrhi nəpin nəha Kumwesən riməiri raka kaha kupwən me səvənraha ia tənə

Ijip. Ia nāpīn nāha rīmāiri raka irāha irā in rousi əpune nīpwnəti nəkur Ijip me nāmritaik me, mətə in rəpwəh nousi əpune nīpwnəti nəkur Isrel me ti nəri nā mā hənahakwi pen netə ia kwəruə ia nimwə me səvənraha. Noien nāha Kumwesən rīno rahatən pen wok sə Iesu Kristo truvehe mo muvehimīru nārmama ia niten.

Nəveginien asori səvəi pret yis riwən irə: In nəveginien asori riti səvəi nəkur Isrel. Nəpīn nəkur Isrel hāmāier fwe Ijip haməuvani pret nāha yis riwən irə mā irāha tuhəuvani akwauakw mā hāier fwe Ijip ti nəri nā mā bred nāha yis riwən irə ramafə akwauakw a. (Matiu 26:17, Mak 4:1-12, Luk 22:1-7)

Nui Asori Kalili; Nui Asori Taepirias: In nui asori riti fwe prehi ia tənə Isrel. Nəpwəmwisien səvənhi rəmwhen ia 22 kilometa. Nasorien səvənhi rəmwhen ia 12 kilometa. Mavi rəmwhen ia təsi. Peiau peiau fwe ikīn səvənhi. Kani mā Lek Kenesaret ia Luk 5:1. Ia Jon 6:1 nəghīn riti mwi Taepirias.

Nuvehien ninhum: In noien riti səvəi nəkur Isrel hamo fwe tui muvehe meste pehe ipwet mīne. Ropə ia noien i nəkur ia Tənə kamho. Kupwən anan Kumwesən rīno promes riti irau Epraham mā in Kumwesən səvənhi nənə Epraham mīne nīmwpwīni me irāha nīpwnəti Kumwesən me. Kumwesən rīni pen ti Epraham ia Jenesis 17 mā tukuvehi ninhum m nərman kəmri karen irāha mā irāha nārmama me səvənhi. Trīni mīnuə iərman rətui muvehi nəpīn eit, kuvehi ninhum min rahatən pen mā rauvehi nəvəhagien sə Kumwesən rīməuvei pen m Epraham. Ia nəpīn səvəi Oltestamen nuvehien ninhum ramahatən pen mā iərman in kwənəkwas riti səvəi Epraham. Mətə Pol rahatən mā noien səvəi nuvehien ninhum ro nəri auər a təkwtəkwni. Nuvehien ninhum ko rīpkuvehi mhə ik ikevən ia neai. Mətə tikini nīpərhiēnien ia Iesu Kristo pwəh Iesu ruvehi raka nərəhaien ia rerīm. Noien iamīnha irə in nāha noien pərhiēn səvəi nuvehien ninhum m iərman. (Rom 2:25-29, Kal 6:15-16, Kol 2:11)

Nuviēn netə: Fwe kupwən nārmama haməuvehi nārimīru me səpəmsəpə rəmwhen ia mak, kau, uə sipsip, mhəuvehi mhəuvən, mhəuvei pen m pris me mā tuhəuvani əmwesi ia təkure nīfatə, mhəvehi raka nərəhaien me səvənraha. Nəpīn me nepwīn mwi kamhəuvei pen nārimīru me iamīnha irə ia təkure nīfatə ti nəgnəginien Kumwesən irə. Mətə trīni mīnuə nārimīru sə ramemhə uə rərəha ko kəpwəh nuvei penien m Kumwesən ia təkure nīfatə səvənhi. Noien nāha ro nīmətien sə ramahatən pen mā nite Iesu traikuas raka nərəhaien me.

Perel: In kəpwier amasan riti sə raməmak ia nəkwai nari riti fwe ia təsi kamo kwənari ia nənimen mīne nari krukwi pen ia nīfregi iərman.

Pokis səvəi nəgkiariēn i Kumwesən rīnərihi tərini əknekīn: Pokis i ramahatən pen Loa səvəi Moses. Loa nāha nəgkiariēn i Kumwesən rīnərihi tərini əknekīn, māmri nəkur Isrel hənamarə irə fwe kupwən. Kīməuvrhəkīn pokis nāha ia timpa nənə kuvegi nīkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nāha tekīnari riti kīno ia kol nəveginien nāha kani mā mana rukuər irə. Rīgī nei nāha rīno tihīn mahatən pen Eron mā in pris, in mwi ia nəkwai pokis nāha. Kəruətērei mi kəru nāha kīmərāi pen loa me ten ia nirau irau mwi fwe ikīn. Nəpīn nəkur Isrel hāier ia kwopun riti mhəuvən ia kwopun riti mwi, nənə mamhəuvehi pokis i. Nəpīn harə ia kwopun riti nənə mhəmri pen pokis nāha ia nimwə tapolen sə ro ikīnan. Pokis i mīne narīmīnari me ia nəkwān irāha pam ho ikīnan ti nəri nā mā irāha hāmwhen ia nīmətien riti kamətə pen nəgkiariēn

irə sə Kumwesən rinərihi tərini əknekən. Nəpən haməuvrhəkin nimwə səvəi Kumwesən fwe Jerusalem, nənə pokis i raməmak fwe kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən. (Eks 25:10-22; 9:4; 16:31-33, Hip 9:4-5; Rev 11:19)

Paal: Paal in kumwesən eikuə riti səvəi nəkur ia Kenan. (Rom 11:4)

Pielsepul: Pielsepul in nəha Setan. Fwe kupwən Farisi me həmwəki Iesu, mhəni ərəha in mə raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia niskaiien səvəi Pielsepul. Irəha həpkini mhə niperhienien ia Iesu mə in raməkoui irapw nəremhə me ia nərmama ia niskaiien səvəi Nənimwin Ikinan. (Mak 3:22, Luk 11:15)

Pris: Fwe kupwən nəkur Isrel həier ia tənə Ijip, Kumwesən riri pen irəha həvən ia təkuər Sinae. Ia kwopun nəha in rini nəkwan mə irəha tuhəuvrhəkin nimwə tapolen riti. Nənimwin səvənhi tramərer pen ia nimwə tapolen nəha ia nəkwai rum sə ro ikinan anan. Kumwesən rərpwi rəgin ia Eron mə in mine kwənəkwus səvənhi tuhəuvehe mho wok səvəi pris me. Irəha tuhərer ia nimwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi, mhəvi netə ti nərahien. Trini minuə nərmama hokeikei mə tuhəvei pen nari riti m Kumwesən, pris me tuhəvehi nəri nəha mhəvei pen tukwini səvənraha ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Ia nəpən səvəi Iesu fwe kupwən pris me kamho wok me iamınha irə ia nimwə səvəi Kumwesən fwe ia Jerusalem. Mətə ipwet mine pris asori anan səkitaha in i Iesu Kristo. In əpa ramərer ia nimwrhenhi Kumwesən mine nərmama me səvənhi mavi simwin irəha.

Pris asori: In pris riti sə ramərimənu ia pris me nepwin səvəi nəkur Isrel.

Pris asori anan: In pris kuatia a sə in rasori ia pris me pam. Ia nuk me pam ia nəpən kuatia a in rauvehi nite sipsip muvnimwə ia kwopun sə ro ikinan anan ia nimwə səvəi Kumwesən mə truvehi raka nərahien me səvəi nəkur Isrel.

Profet: In iərmama riti sə Kumwesən rauvei pen nəgkiariien min mə trini irapw. Nəpən ripik profet me ia nəpən səvəi Oltestamen kamhəni irapw narimnari me səməme həpkuvehe mhə ihi.

Sapat: In nəpən səvəi nəkur Isrel kamhəfwaki irə. Sapat ramo stat ia 6 klok ia Fraete ia nəruarəv mevən meste Sapat ia nəruarəv ia 6 klok. Ia Sapat nərmama həpko anan mhə wok riti. Irəha hamapwis. Nəpən nəha in nəpən ikinan səvəi nəkur Isrel. Nəgkiariien i sapat ia nəgkiariien səvəi nəkur Isrel fwe kupwən nipwran rani mə apwis. Fwe kupwən, nəpən Kumwesən rino tiprənə, Nəkukuə Ikinan rani mə in rino wok nəpən sikis nənə nəpən sə ro sefen irə in ro sampam, mapwis. Nəpən sə ro sefen irə ia nəfwakiien in nəpən səvənhi. Nənə loa me səməme in riməvei pen m Moses rani irapw mə nəpən sə ro sefen irə in nəpən ikinan səvənhi sə nərmama me səvənhi tuhəpwəh noien wok riti irə. Nənə noien sə nərmama tuhapwis ia nəpən nəha rinahatən raka mə irəha nərmama me səvəi Kumwesən. Ia Niutestamen, Iesu riməni irapw mə in ramərimənu ia Sapat (Mat 12:8, Mak 2:28, Luk 6:5). Mətə nəmə asori me səvəi nəkur Isrel haməmwəki in ti nəri nə mə in rino nərmama nepwin səməme hamemhə həsanin ia Sapat. Nənə irəha həni mə noien nəha in rino rinəruı loa. Nənə in ro mwi narimnari me nepwin səməme rerinraha rirhi mə ripkatukwatukw mhə mə tuko ia Sapat.

Sameria; iəmə Sameria: Fwe kupwən nəkur Isrel haməmwəki nəkur Sameria. Ia nəpən nəha rəknekən ti nəkur Isrel mə tuhavən fwe imwəi nəkur Sameria ti nəri nə mə ia nətəien səvənraha nəkur Sameria irəha həmkemik ia nəmri Kumwesən. Trini minuə havən fwe imwənraha nənə

irəha mwi tuhəmkemik.

Satusi: Irəha həmwən ia pati riti. Nepwɪn kamho wok səvəi politik. Nepwɪn kamho wok səvəi nuviien netə ia təkure nifatə səvəi Kumwesən. Nepwɪn kamhətui ti nimwə səvəi Kumwesən. Irəha nəmə asori me səvəi nəkur Isrel. Irəha hamesi pen a loa səvəi Moses səməme kamharə fwe Jenesis, Eksodas, Levitikas, Namba, mine Dutronome. Irəha hənɪ mə nəpɪn iərmama remhə rino sampam. Nənɪmwɪn ko ripkevən mhə ia kwopun riti. Irəha hənɪ mwi mə nagelo me mine nəremhə me həiwən (Wok Me 23:8).

Setan: Nəgkiariien i Setan rakupwən ia nəgkiariien Hipru. In nəgkiariien səvəi nəkur Isrel. Nɪpwrən mə iəremhə sə raməmwəki iərmama. Setan kupwən in agelo riti səvəi Kumwesən. Mətə Kumwesən rɪnərhi irapw in ia neai ti nəri nə mə in ramaruagən irau Kumwesən mə in trərimənu ia Kumwesən (Aes 14:12-15, Esk 28:11-19).

Sinae: In təkurə riti ia tənə Ijip. Kwopun nəha Kumwesən rɪməuvei pen Loa səvənhi m Moses fwe ikɪn (Hip 12:18-24).

Tikon: In iərmama sə ramasitu ia nakalasia me ia nousəsimwɪnien me səvənraha. Kiməkupwən kuvehi utə tikon me mə tuhasitu ia nakalasia me ia Wok Me 6:1-7. (Filipae 1:1, 1 Tim 3:8; 10-12, Rom 16:1)

Vranda səvəi Solomon: In kwopun riti ia nimwə səvəi Kumwesən. Kwopun nəha nəpɪn me pam nəmə asori me səvəi nəkur Isrel kamhəgkiari ia loa səvəi Kumwesən ikɪn. Ia nəpɪn səvəi Iesu kɪno nəpai asori ia kəpwier rukurau ia nimwə səvəi Kumwesən. Fwe imwə kɪno tənɪfiə ia nɪkaren me pam. Kwopun nəha nərmama kamhəuvehi nəmri nərimɪru me ikɪn ti nuviien netə irə. Kwopun nəha kaməvriwei mane me ikɪn. (Luk 9:45-46, Jon 2:14-16)

Wit: Nari riti rəmwhən ia rais. Rutə rəmwhən ia nurhi mətə ro nukwan. Kaməkwaikwai, raməsas maməpwəh tekɪn. Kaməkwai testesi kwənkwan kamo flaoa irə.

Nɪpwrai nɪniien me ia Niutestamen

Paptaes

Mat 28:18-20

Wok Me 10:44-48

Kal 3:26-27

Jon 3:22

Wok Me 16:14-15; 31-33

Kol 2:12

Jon 4:1-2

Wok Me 19:1-7

1Pit 3:20-22

Wok Me 2:37-42

Wok Me 22:12-16

Wok Me 8:12; 36-38

Rom 6:1-4

Narəien ia nəkwai nimwə

Tata mine mama

Efes 6:4

Kol 3:21

1Tim 3:4-5

Nəkwərhakwərha me

Mat 15:3-6

Efes 6:1-3

1Tim 5:4; 8 Luk 2:51

Kol 3:20

Hip 12:7-11

Nipran me sãmame nərman me səvənraha hemhə mhəpwəh irəha

Wok Me 6:1

1Kor 7:39-40

Jem 1:27 Rom 7:2-3

1Tim 5:3-16

Nerəien

Mat 19:4-6

Kol 3:18-19

Hip 13:4 1Kor 7:1-16

1Tes 4:3-8

Taet 2:3-5 1Pit 3:1-7

Efes 5:21-33

Nərmama asori me sãmame kamhərimənu (uə Kavmen)

Mat 22:15-22

Rom 13:1-7

Taet 3:1 Wok Me 5:27-29

1Tim 2:1-4

1Pit 2:13-17

Nərmama kamhometə nakalasia me səvəi Iesu Kristo

Mat 5:10-12

1Kor 4:11-13

1Pit 3:13-17 Mak 13:9-13

2Kor 4:8-11

1Pit 4:12-19 Luk 12:4-9

Fil 1:28-29

1Jon 4:7-12; 16 Jon 15:18-21

2Tes 1:4-8

Rev 2:10 Wok Me 5:41

2Tim 3:10-13 Rom 8:35-37

Hip 10:32-39 Rom 12:12-14; 17-21

Hip 12:3-4

Kumwesən

Noien səvəi Kumwesən

Mak 10:27

Rom 11:33-36

1Pit 1:14-17 Mak 12:29-30

1Kor 8:4-6

1Jon 1:5 Luk 1:37

2Kor 1:3

1Jon 4:7-12; 16 Luk 6:35-36

1Tim 1:17

Jut 24-25 Jon 4:24

1Tim 6:15-16

Rev 4:8-11 Wok Me 14:14-17

Hip 4:13

Rev 15:3-4 Wok Me 17:22-31

Hip 10:30-31 Rom 1:18-23

Jem 1:17

Kumwesən ramasitu ia kitaha

Mat 6:25-34

Rom 8:28

Hip 1:3 Mat 10:29-31

Rom 11:36

Jem 4:13-16 Wok Me 14:15-17

Kol 1:17

Kumwesən rino neiai mine tīprənə

Mat 19:4
 Wok Me 17:24-26
 Hip 1:2 Jon 1:3
 1Kor 8:6
 Hip 11:3 Wok Me 14:15
 Kol 1:15-16
 Rev 4

Kumwesən trəkiri nərmama ti noien me səvənraha

Mat 7:21-23
 Rom 2:1-11
 Hip 9:27-28 Mat 16:24-27
 Rom 14:10-12
 Hip 10:26-31 Mat 25:31-46
 1Kor 3:10-15
 1Pit 1:17 Jon 3:18-21
 1Kor 4:5
 1Pit 4:3-5 Jon 5:24-29
 2Kor 5:9-10
 Rev 20:11-15 Wok Me 17:30-31
 2Tes 1:5-10

Kumwesən ramini nərmama me i kamhahatətə ia Iesu mə irəha hatuk-watukw ia nənimen

Wok Me 13:38-39
 Rom 5:1-19
 Kal 3:6-9 Rom 1:16-17
 Kal 2:16
 Taet 3:7 Rom 3:21-26

Kumwesən rauvehimiru nərmama

Jon 3:16-17
 Rom 5:1-11
 1Tim 1:15-16 Wok Me 2:37-39
 Rom 10:9-13
 1Tim 2:3-7
 Efes 2:1-10
 1Pit 1:3-5

Nəfwakien m nənimwi nari me, mine noien səvəi klepa

Mat 4:10
 1Kor 6:9-11
 1Tes 1:9-10
 Wok Me 13:4-12
 1Kor 8:1-13
 1Jon 5:21 Wok Me 17:22-31
 1Kor 10:1-22
 Rev 21:8 Wok Me 19:11-20
 2Kor 6:14-18
 Rev 22:15 1Kor 5:11
 Kal 5:19-21

Mane

Mat 6:19-21, 24-34
 1Tim 6:6-10, 17-19
 Jem 2:1-9 Luk 12:13-21, 32-34
 Hip 13:5-6
 Jem 5:1-6 Wok Me 20:35

Nənimwin səvəi Kumwesən

Mat 28:19
 Wok Me 8:14-17
 Efes 1:13-14, 17 Mak 1:9-11
 Wok Me 10:44-48

Efes 3:16 Mak 3:28-30
 Wok Me 13:2-4
 Efes 4:3-4, 30 Luk 1:35
 Wok Me 15:28
 Efes 5:18-20 Luk 3:16
 Wok Me 16:7-10
 Efes 6:17-18 Luk 4:1
 Wok Me 19:1-7
 1Tes 1:5-6 Luk 11:13
 Rom 5:5
 1Tes 5:19 Luk 12:12
 Rom 7:6
 2Tes 2:13 Jon 1:32-34
 Rom 8:9-16; 26-27
 Taet 3:5-6 Jon 3:5-8
 1Kor 2:4, 9-16
 Hip 2:4 Jon 7:37-39
 1Kor 3:16
 Hip 9:14 Jon 14:15-17, 26
 1Kor 6:11, 19
 1Pit 1:2; 11 Jon 15:26
 1Kor 12:1-13
 2Pit 1:20-21 Jon 16:7-15
 2Kor 1:21-22
 1Jon 2:20 Jon 20:19-23
 2Kor 5:5
 1Jon 3:24 Wok Me 1:4-5, 8
 2Kor 13:14
 1Jon 4:13 Wok Me 2:1-18; 38-39
 Kal 3:2-5
 1Jon 5:6-8 Wok Me 4:31
 Kal 4:6 Wok Me 5:3-5
 Kal 5:16-18; 22-25

Nakresien pran sāvai iarməpə

Mat 5:27-30
 1Kor 6:9-20
 1Tes 4:1-8 Jon 8:2-11
 Kal 5:19
 Hip 13:4 Rom 13:8-10
 Efes 5:3
 Jut 7 1Kor 5:9-11
 Kol 3:5-6

Kwopun napw asori rauək ikin

Mat 10:28
 Luk 16:23-26
 Rev 20:10-15 Mat 13:41-42; 47-50
 2Tes 1:9
 Rev 21:8 Mat 25:41

Nəkukua Ikinan sāvai Kumwesən

Mat 4:1-4
 Rom 15:4
 Hip 4:12 Mat 5:17-20
 Rom 16:26
 1Pit 1:22-25 Mat 22:29
 Kol 3:16
 2Pit 1:19-21 Jon 8:31-32
 1Tes 2:13

2Jon 9-10 Jon 20:31

1Tim 4:13

Rev 1:3 Wok Me 20:32

2Tim 3:14-17

Nəveginien Ikinan

Mat 26:26-30

Luk 22:14-20

1Kor 11:17-34 Mak 14:22-26

1Kor 10:14-22

Nəveginien me

Mak 7:14-23

Rom 14:1-23 1Kor 8:1-13

1Tim 4:1-4

Nəgkariien amasan səvəi Iesu Kristo

Wok Me 20:24

Kal 1:6-12

1Tes 1:5 Rom 1:2-4, 16-17

Efes 1:13

2Tes 2:14 1Kor 1:17-25

Fil 1:27

2Tim 1:8-11 1Kor 15:1-7

Kol 1:5-6

2Tim 2:8-10

Nahatətəien

Iərmama sə ramahatətə ia Iesu Kristo truvehi nimiruien rerin

Jon 1:12

Jon 20:31

Rom 10:9-10 Jon 3:15-18, 36

Wok Me 4:12

Kal 2:16 Jon 6:47

Wok Me 16:30-31

Efes 2:8-9 Jon 14:6

Rom 3:20-22

Pwəh sərər əknekin ia nahatətəien səkitaha

Mak 11:22-25

Rom 14:22-23

Hip 11:1-40 Luk 17:5-6

1Kor 13:13

Jem 1:2-8 Jon 14:1

2Kor 5:6-7

Jem 2:14-26 Rom 5:1-2

Kal 5:6

1Pit 1:3-9

Nemhəien

Jon 6:39-40

1Kor 15:12-58

Rev 14:13 Jon 11:17-27

2Kor 5:1-10

Rev 21:1-4 Jon 14:1-4

Fil 1:20-24

Rev 22:1-5 Rom 8:10-11; 38-39

1Tes 4:13-18 Rom 14:7-9

Hip 2:14-15

Pwəh səgnəgini Kumwesən, mhəni vivi in, mhəni tanak tukwe

Luk 17:11-19

Fil 4:4-7

1Tes 5:18 Jon 6:11
 Kol 2:7
 1Tim 2:1 Rom 1:21
 Kol 3:17
 1Tim 4:4-5 Efes 5:20
 Kol 4:2

Nəmā asori me i kamhətui ti nakalasia me

Noien səvəi elta me səvəi nəfwakiien

Wok Me 6:1-6
 1Tim 3:1-13
 Taet 1:5-9 Wok Me 14:23
Nəgkiariien səramevən ti elta me səvəi nəfwakiien

Mat 28:18-20
 1Tes 2:1-12
 2Tim 3:10-4:5 Luk 22:24-27
 1Tim 4:1-16
 Taet 2:7-8 Wok Me 20:17-35
 2Tim 2:1-26
 1Pit 5:1-4

Nisaiiien elta me səvəi nəfwakiien

1Kor 9:14
 1Tes 5:12-13
 Hip 13:7,17 Kal 6:6
 1Tim 5:17-22

Nəpwəhien pran

Mat 5:31-32
 Luk 16:18
 1Kor 7:10-16 Mat 19:3-9
 Rom 7:2-3

Nəpwəhien nəveginien ti nəfwakiien

Mat 6:16-18
 Wok Me 13:1-3
 Wok Me 14:23 Mak 2:18-20

Nasituien

Mat 6:1-4
 1Kor 10:24
 Hip 13:1-3, 16 Mat 7:12
 2Kor 8:1-15
 Jem 1:27 Mat 25:31-46
 2Kor 9:1-15
 Jem 2:15-16 Luk 3:10-11
 Kal 6:9-10
 1Jon 3:16-18 Luk 6:38
 Fil 4:14-19 Wok Me 11:27-30
 Hip 10:24

Rəṛəha mə kitaha tsənīmwi nənīmwiien skai mhakonə irə

Rom 13:13
 Kal 5:19-21
 Taet 1:7 1Kor 5:11
 Efes 5:18
 1Pit 4:3-5 1Kor 6:9-11
 1Tim 3:1-3

Nəfwakiien m Kumwesən

Noien səvəi nəfwakiien

Mat 6:5-13
 Jon 16:23-26
 1Tim 4:4-5 Mat 7:7-11

Rom 8:26-27
 Hip 4:16 Mat 18:19-20
 Rom 12:12
 Hip 10:19-22 Mak 11:24-25
 Efes 2:18
 Jem 1:5-8 Luk 11:1-13
 Efes 6:18
 Jem 4:2-3 Luk 18:1-8
 Fil 4:6-7
 Jem 5:13-18 Luk 21:36
 Kol 4:2
 1Pit 4:7 Jon 14:13-14
 1Tes 5:17
 1Jon 3:21-22 Jon 15:7
 1Tim 2:1-4; 8
 1Jon 5:14-15

Nəfwakiien me nepwɪn ia Nəkukuə Ikinan

Mat 11:25-26
 Wok Me 16:25
 Fil 1:3-5, 9-11 Mat 14:23
 Wok Me 20:36
 Kol 1:9-12 Mat 19:13-15
 Wok Me 21:5
 Kol 4:3-4 Mak 1:35
 Rom 1:9-10
 1Tes 3:9-13 Luk 5:16
 Rom 10:1-2
 2Tes 1:11-12 Luk 6:12
 Rom 15:30-33
 2Tes 3:1-5 Luk 22:32, 39-46
 2Kor 12:7-10
 Hip 5:7 Jon 11:41-42
 Efes 1:15-20
 Hip 7:25 Jon 17:1-26
 Efes 3:14-21 Wok Me 4:24-31
 Efes 6:19-20

Nətərigien səkitaha traməkeikei meiwaiu

Mat 5:3-12
 Luk 18:9-14
 Kol 3:12-13 Mat 18:1-5
 Efes 4:2
 Jem 4:5-10 Luk 14:7-11
 Fil 2:3-11
 1Pit 5:5-7

Nakalasia me

Noien səvəi nakalasia me
 Mat 16:13-20
 1Kor 12:12-30
 Kol 3:12-17 Jon 13:34-35
 Kal 5:22-26
 1Tes 5:16-17 Jon 14:27
 Efes 1:22-23
 Hip 10:24-25 Wok Me 2:41-42
 Efes 2:19-22
 1Pit 2:4-10 Rom 12:4-8
 Efes 4:1-16
 Rev 19:5-10 Rom 12:9-13
 Kol 1:18

Nakalasia me səvəi Iesu Kristo həmwhen ia nıpwrai iərmama kuatia

Mat 18:19-20

Efes 1:22-23

1Tim 4:13 Wok Me 2:41-47

Efes 4:11-16

Hip 10:24-25 Rom 12:4-8

Kol 3:15-17

Nəmisəien me i saməregi ia tıprənə i

Rom 8:18-25, 28

Jem 1:2-4

1Pit 2:19-21 2Kor 1:4

1Pit 1:6-9

1Pit 5:8-10 2Kor 4:16-18

*Noien səvəi nərpwınien noien ərəha***Kumwesən trərpwın noien ərəha me səvəi nərmama**

Mat 26:28

Wok Me 26:18

Hip 10:17-18 Mak 11:25-26

Efes 1:7

1Jon 1:8-2:2 Wok Me 5:31

Kol 1:13-14 Wok Me 10:43

Kol 2:13-14

Kitaha tsaməkeikei mhenouenou noien ərəha me nəha nərmama kamho m kitaha, mhəpwəh nərpwınien

Mat 6:12-15

Luk 6:37

Efes 4:31-32 Mat 18:21-35

Luk 17:3-4

Kol 3:13 Mak 11:25

2Kor 2:5-11

Nomasanien iərmama

Mat 4:23-25

Wok Me 8:4-8

2Kor 12:7-10 Mat 9:35

Wok Me 19:11-16

1Tim 5:23 Mat 11:2-5

Wok Me 28:8-9

2Tim 4:20 Wok Me 3:1-6

1Kor 12:9, 29-30

Jem 5:14-15

*Nokeikeien***Kumwesən ramokeikei nərmama me pam**

Jon 3:16

Efes 2:4-5

1Jon 4:9 Rom 5:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei Kumwesən

Mat 22:37-38

Jon 14:21

1Jon 5:3 Mak 12:28-30

1Pit 1:8

Kitaha tsaməkeikei mhokeikei nərmama

Mat 5:43-48

1Jon 2:9-11

1Jon 4:7-21 Mat 22:39

Jon 15:12-17

1Kor 13:1-13 Jon 13:34-35

Rom 12:9-10
 1Kor 16:14 1Tes 4:9-10
 Rom 13:8-10
 Kal 5:13-14 1Pit 4:8
 1Jon 3:11-18

Noien nakwai Kumwesən
 Jon 14:15, 21, 23-24
 1Pit 1:14-16
 1Jon 3:22-24 Jon 15:10-17
 1Jon 2:3-8
 2Jon 5-6 Rom 13:8-10

Noien ərəha
Nəfe nəha noien ərəha?
 Rom 1:18-32
 Efes 2:1-3
 Jem 4:17 Rom 8:5-8
 Efes 5:3-5
 1Pit 4:3 Kal 5:19-21
 Kol 3:5-10
 1Jon 3:4-5

Nərmama me pam həno raka noien ərəha

Jon 8:7-9
 Rom 5:12
 1Jon 1:8-10 Rom 3:9-20; 23
 Kal 3:22

Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nərmama

Mat 10:28
 Rom 6:23
 Hip 10:26-31 Mat 13:41-42
 Kal 6:7-8
 1Pit 1:17 Jon 3:18-20; 36
 Kol 3:5-6
 1Pit 4:3-5 Wok Me 17:30-31
 2Tes 1:7-9
 Jut 7 Rom 1:18-19
 Hip 9:27
 Rev 20:11-15

Kitaha tsaməkeikei mhərərīg ia noien ərəha me səkitaha

Mat 4:17
 Wok Me 2:37-40
 2Kor 7:8-11 Mak 6:12
 Wok Me 3:19-20
 2Pit 3:9 Luk 13:1-5
 Wok Me 17:29-31
 Rev 9:20-21 Luk 15:1-31
 Wok Me 20:21 Luk 24:45-47
 Wok Me 26:19-20

Nitətə ia neiai (uə Nitətə sə Kumwesən ramərīmənu irə)

Suatuk səvəi nevnien ia nitətə ia neiai

Mat 19:16-30
 Jon 17:2-3
 Efes 2:1-6 Luk 10:25-28
 Jon 20:31
 Kol 2:13 Jon 3:1-16
 Rom 5:21
 Kol 3:1-4 Jon 5:19-29

Rom 6:5-14
 2Tim 1:10 Jon 10:10
 Rom 8:10-17
 Taet 3:4-7 Jon 11:25-26
 2Kor 5:17
 1Pit 1:23 Jon 14:6
 Kal 2:20
 1Jon 5:11

Nitətə ia neiai ramasan pik

Luk 12:32-34
 Kol 3:1
 Rev 21:22-22:5 Jon 14:1-3
 1Pit 1:4-5
 Rev 22:14-15 2Kor 5:1-8
 Rev 4:1-11 Fil 1:23
 Rev 21:1-4

Nousi apuneien nəriməru me kauvei pen m Kumwesən

Mat 9:13
 Rom 12:1
 Hip 9:6-10:18 Mak 12:33

Setan

Noien səvəi Setan

Mat 13:19
 2Kor 2:10-11
 2Tes 2:9-12 Mat 25:41
 2Kor 4:4
 1Pit 5:8-9 Luk 4:1-13
 2Kor 11:13-15
 1Jon 3:8-10 Luk 22:3-4
 Efes 2:2
 Rev 12:7-12 Jon 8:42-44
 1Tes 2:18
 Rev 20:1-3

Setan in iəremhə i raməmwur mə tro nərmama həmwei ia nərəhaien

Mat 4:1-11
 2Kor 12:7-10
 Hip 12:1-2 Mat 6:13
 Efes 3:20-21
 Jem 4:7 Luk 22:31-32
 Efes 6:10-18
 1Pit 1:5 Jon 17:14-19
 Fil 4:13
 1Pit 5:8-11 Rom 8:31-39
 1Tes 3:5-8
 1Jon 4:4 Rom 12:12
 2Tes 3:3
 1Jon 5:3-5 Rom 16:19-20
 2Tim 1:7-8
 Rev 12:7-12 1Kor 10:12-13
 Hip 2:18 1Kor 16:13
 Hip 4:14-16

Suatuk ti nuveheien nipwnati Kumwesən me

Jon 1:12-13
 Kal 4:6-7
 1Jon 3:1-3 Rom 8:14-17
 Hip 12:5-11

Kristo niten rinaikuas raka nərəhaien me səvəi nərmama me səvənhi

Mat 26:26-29

Efes 1:7

1Jon 1:6-7 Rom 3:25

Hip 9:11-14

Rev 7:14-17 Rom 5:9-10

Iesu Kristo

Iesu in Tini Kumwesən

Mat 11:27-30

Jon 20:26-31

Kol 2:9-10 Mat 16:13-17

Wok Me 3:13-16

Hip 1:1-14 Luk 1:35

Wok Me 4:10-12

Hip 7:26-28 Jon 1:1-18

1Kor 3:11

1Jon 2:1-2 Jon 5:19-29

2Kor 4:4-6

1Jon 5:20 Jon 6:35-40

2Kor 5:21

Rev 1:12-18 Jon 8:58

Kal 4:4-5

Rev 19:11-16 Jon 11:25-27

Fil 2:5-11 Jon 17:1-5

Kol 1:15-20

Iesu riməuvehe ia tiprənə i nipwran rəmwhen ia nipwrataha

Jon 1:14

Luk 2:1-20

Fil 2:6-7 Luk 1:26-38

Mat 2:1-23

Hip 2:14-18 Mat 1:18-25

Kal 4:4-5

Iesu rino nimtətien me

Mat 8:1-15, 23-33

Mak 1:21-28

Luk 22:50-51 Mat 9:1-7, 18-33

Mak 7:32-37

Jon 2:1-11 Mat 12:9-14, 22

Mak 8:22-25

Jon 4:46-54 Mat 14:15-32

Luk 5:4-8

Jon 5:5-9 Mat 15:22-28, 32-38

Luk 7:11-15

Jon 9:1-7 Mat 17:14-18

Luk 13:10-13

Jon 11:11-44 Mat 20:29-34

Luk 14:1-4

Jon 21:4-6 Mat 21:18-22

Luk 17:12-14

Wok Me 2:22

**Kinəkiri Iesu ti noien səvənhi kuvei pen nərpwinien sə
ripkatukwatukw mhə min**

Mat 26:47-68

Mak 15:1-20

Jon 18:1-14, 19-24 Mat 27:1-2, 11-31

Luk 22:47-53

Jon 18:28-19:16 Mak 14:43-65

Luk 22:63-23:25

Kinərui tərini pen Iesu ia nei kamarkuau

Mat 27:32-56

Luk 23:26-49

Jon 19:17-37 Mak 15:21-41

Kimənimwi nīpwrai Iesu

Mat 27:57-66

Luk 23:50-56

Jon 19:38-42 Mak 15:42-47

Iesu rətui mwi ia nemhəien səvənh

Mat 28: 1-20

Wok Me 2:24-32

Wok Me 17:2-3, 30-31 Mak 16:1-8

Wok Me 3:15

Rom 1:4 Luk 24:1-49

Wok Me 4:10, 33

Rom 4:24-25 Jon 20:1-21:14

Wok Me 10:39-43

1Kor 15:3-8; 12-21 Wok Me 1:3-8

Wok Me 13:29-39

Rev 1:18

Iesu rirərig mevən fwe ia neiai

Luk 24:50-51

Efes 1:20-23

Hip 7:25-26 Wok Me 1:9-11

Fil 2:9-11

Hip 10:12-14 Wok Me 2:32-36

Hip 1:3-11

1Pit 3:22 Wok Me 5:30-31

Hip 2:9 Rom 8:34

Hip 4:14-16

Iesu trirərig pehe mwi ia tīprənə i

Mat 24:29-44

1Tes 1:9-10

2Tim 4:8 Jon 14:1-3

1Tes 3:13

Hip 9:28 Wok Me 1:10-11

1Tes 4:13-5:11

2Pit 3:1-18 Wok Me 3:19-21

2Tes 1:6-10

1Jon 3:1-3 Fil 3:20-21

2Tes 2:1-4

Rev 1:7 Kol 3:4

1Tim 6:13-15

Rev 22:12-13